

Colecția *Istorie*

Revoluția transilvană de la 1848-1849.

Date, realități și fapte reflectate în documente bisericesti ortodoxe 1848-1850

REVOLUȚIA TRANSILVANĂ DE LA 1848-1849.
Date, realități și fapte reflectate în documente bisericești ortodoxe
1848-1850

DUMITRU SUCIU (coordonator)
ALEXANDRU MORARU IOSIF MARIN BALOG
DIANA COVACI
COSMIN COSMUTA LORAND MADLY

Editura ASAB
București, 2010

Copyright © Editura ASAB – 2010

Toate drepturile asupra acestei ediții aparțin Editurii ASAB.

Nicio parte din această carte nu poate fi reprodusă ori transmisă în orice formă sau prin orice mijloace electronice, mecanice, prin fotocopiere, înregistrare sau orice alt sistem de stocare a informației decât cu acordul prealabil scris al Editurii ASAB.

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
Revoluția transilvană de la 1848-1849. Date, realități și fapte reflectate în documente bisericești ortodoxe 1848-1850/

Dumitru Suciu (coord.), Alexandru Moraru, Iosif Marin Balog,... –

București: Editura Asab, 2010

Bibliogr.

ISBN: 978-973-7725-85-1

I. Suciu, Dumitru

II. Moraru, Alexandru

III. Balog, Iosif Marin

28(498.4)"1848/1849"

Pentru comenzi și informații, adresați-vă la:

Editura ASAB – *redacția și difuzarea:*

Bd. Unirii nr. 14, sector 4, București

Tel.: 021/336 38 95, Fax: 021/336 38 93

E-mail: comercial@asab.ro

Magazin virtual: www.asab.ro

Colecția: ***Istorie***

ISBN: 978-973-7725-85-1

Format:

Coli tipo: 35,5

Studiu introductiv

În cărțile și studiile publicate de noi am insistat asupra concluziei că „primăvara popoarelor” din martie 1848 n-a „împrimăvărat” viața politică a tuturor națiunilor din Imperiul Habsburgic, deoarece accesul la viața modernă de stat, instituirea guvernelor și parlamentelor naționale s-a operat doar de către națiunile austriacă și maghiară; la Viena și la Pesta au fost puse în funcție două regimuri constituționale exclusiviste în sens maghiar și austriac și un dualism modern incipient, monarhul devenind Împărat constituțional și Rege tot constituțional, în virtutea sancționării legilor ungare și austriece, prin care puterea executivă de stat a trecut în mâinile miniștrilor pestani și vienezi, și cea legislativă în competența celor două parlamente ale națiunilor stăpânitoare și cuceritoare (*masters nations*). În imperiu nu a existat un al treilea guvern și parlament, de pildă la Praga, pentru ca structura lui să devină trialistă, și nici mai multe la Zagreb, Bratislava, Karlowitz, Blaj, ca aceasta să evolueze și să primească o substanță democratică, de adevărată egalitate între națiuni, prin instituirea unui regim federalist ce ar fi dus la „elvetizarea” statului care ocupa un spațiu important din Europa Centrală și Răsăriteană.

Grație forței social-economice și politice a puternicei aristocrații și nobilimi maghiare, Ungaria Coroanei Sfântului Ștefan și-a păstrat și impus caracterul de stat asociat și component al unitarului și indivizibilului Imperiu Habsburgic, care se administra însă după propriile legi, ce-și aveau sursa în dualitatea *rex et natio* din Dietele Ungariei și ale Marelui Principat al Transilvaniei, și se aplicau prin instituții proprii pe plan administrativ, dominat și reprezentat de secole de comitate, și de cele juridice, Curtea Supremă Regală de Justiție a Ungariei și Tabla Regală a Marelui Principat al Transilvaniei de la Târgu Mureș. Regimul absolutist în partea Transleithană a Imperiului a fost puternic limitat de nobilimea liberală, fenomen care a asigurat funcționarea stăpânirii duale habsburgo-nobiliar maghiare în acest teritoriu vast, iar în comitate se introduce între 1805-1842 ca unică limbă administrativă limba maghiară, ce o înlocuiește pe cea latină, lucru pozitiv în comitatele locuite de majorități etnice maghiare, deoarece corespundea cu administrarea poporului în limba lui, și negativ în cele locuite de majorități etnice nemaghiare, unde corespundea cu administrarea popoarelor în limbă străină lor. Pe plan legislativ, dietele Ungariei și Transilvaniei au introdus și ele limba maghiară ca unica limbă oficială de dezbateri și din aceste motive conflictele politice dintre națiunea ungară și cele nemaghiare se manifestau încă înainte de 1848 într-o structură de stat ce era piramidală, în sensul că în vârf se situa tronul cu Cancelariile sale aulice, Camera Magnaților, la mijloc națiunea ungară cu nobilimea liberală, comitatele, dietele și tribunalele sale și, jos de tot, la baza piramidei, se aflau românii, slovacii, sârbii, rutenii și, într-o măsură mai mică, croații, care având un drept de stat destul de pronunțat (*Staatsrecht*), posedau și ei diete, comitate, Academie Juridică ca țară asociată a Coroanei Sfântului Ștefan, dar care era amenințată și ea ca și celelalte, de centralismul maghiar de stat. Națiunea maghiară și conducătorii ei politici au urmărit de la mijlocul piramidei o egalizare în sus cu burghezia și nobilimea liberală austriacă și perpetuarea dominației politice asupra națiunilor nemaghiare din stat. Centralismul maghiar de stat devine în epoca modernă incompatibil cu autonomismele istorice ale Croației și Marelui Principat al Transilvaniei (Ardeal), care trebuiau integrate în statul național și unitar maghiar. Dată fiind această situație generală, națiunile nemaghiare de la baza piramidei, dacă doreau să se ridice, să-și vadă validate și aplicate în viața publică propriile programe naționale, n-aveau cum s-o facă altfel decât să încerce să spargă în primul rând monopolul local maghiar de la mijlocul piramidei asupra dietelor, comitatelor, aparatului de justiție, și să-și trimită acolo propriii reprezentanți specializați și competenți, în proporție cu numărul lor.

Legislația maghiară pașoptistă elaborată de partida nobiliară liberală avea merite incontestabile la nivelul democrației europene prin libertatea juridică individuală a cetățeanului, desființarea iobăgiei, împrăștierea țăranilor foști iobagi cu despăgubire din partea statului, impozit proporțional cu venitul, despărțirea puterilor în stat specifică regimurilor constituționale, principii îmbrățișate cu convingere și căldură și de elitele și programele politice ale națiunilor nemaghiare. Oricum, practic vorbind, conflictele dintre acestea și guvernul, parlamentul și armata ungară nu s-a datorat nici pe departe acestor principii și structuri democratice, în plină ofensivă pe aproape întreg continentul european, de comun acceptate și îmbrățișate, ci au fost provocate de incompatibilitățile și adversitățile acumulate și puternic manifestate, în interpretările și practicile operate în problema națională și a felului cum era receptat principiul naționalităților de către unguri și nemaghiari, respectiv de către elitele lor politice conducătoare, diriguitoare, și care au fost părinții acestor programe ce s-au bătut cap în cap. Împărțirea pe cât de găunoasă, pe atât de periculoasă, a popoarelor în popoare politice, istorice, înzestrate cu culturi majore, adevărate tradiții de stat, aristocrații și nobilimi puternice, în care se încadrau ungurii, austriecii, polonezii și italienii, ce aveau să acceadă la făurirea unor state moderne, și popoare de țărani, apolitice, anistorice, cu culturi minore și fără tradiții clare și solide de stat, ca românii, slovaci, sârbii, rutenii, croații din Transleithania ce urmau să fie incluși ca cetățeni egal îndreptățiți în statul național maghiar unitar și indivizibil, a fost de natură să ducă la declanșarea unor războaie naționale grele și sângeroase în acest spațiu european.

Decretarea națiunii maghiare ca singura națiune politică sau civilă, unitară și indivizibilă ca și statul ei istoric, afirmații că pe teritoriul Ungariei Coroanei Sfântului Ștefan „fiecare om trebuie să fie om și maghiar” și generalizarea ideii că limba maghiară ar fi identică cu rațiunea și libertatea, cu întărirea principiilor constituționale și a arterelor inteligenței, au creat o *psihoză* de teamă și de respingere în sânul națiunilor nemaghiare care, luate împreună, erau majoritare în stat. Elitele nemaghiare și programele lor politice au realizat repede, fiind tocmai cu cuțitul maghiar la gât, că acceptarea acestei situații, împărțirea indivizilor din sânul acestor națiuni în cetățeni singuratici, în simple umpluturi și lipituri la națiunea politică ungară unică, ar putea să însemne începutul sfârșitului existenței propriilor lor ființe și naționalități politice. Programele nemaghiare, elaborate în Marile Adunări Naționale din „primăvara popoarelor”, au solicitat extinderea libertăților sociale, juridice, a egalității bisericilor, a respectului față de autonomia lor confesională și școlară, a dreptului de proprietate în domeniul economic și financiar și de asociere pe acest teren sau de înființare a asociațiilor culturale asupra drepturilor naționale colective, prin recunoașterea acestor națiuni ca națiuni politice coordonate și nu subordonate sau integrate celei maghiare, solicitând de fapt egala îndreptățire politică a tuturor popoarelor în stat, sau mai simplu spus, funcționarea unei sinteze armonioase și fericite a celor trei libertăți fundamentale europene: socială, cetățenească și națională.

Acordându-le cu generozitate pe primele două, cu extindere pe plan spiritual și cultural și de liberă afirmare a inițiativelor și șanselor pe plan economic, guvernul și parlamentul maghiar au refuzat să acorde drepturi naționale colective pentru nemaghiari, respingând *manu militari* principiul egalei îndreptățiri politice, invalidând programele naționale ale sârbilor, croaților, decretând împreună cu Dieta din Cluj uniunea Marelui Principat al Transilvaniei (Ardeal) cu Ungaria. Toate aceste legi și măsuri au fost sancționate în primăvara și vara anului 1848 de Ferdinand, devenit rege constituțional al Ungariei, care ca orice monarh de acest tip, mai mult domnea – puterea de stat fiind în mâna guvernului și parlamentului constituțional, care-și urmărea și impunea interesele pe tot cuprinsul statului. Politica maghiară în problema națională se poate asemăna cu o monedă cu două fețe, și anume, pe aversul spre Viena se evidențiază clar aspectul democratic, autonomist, constituțional de afirmare a ființei naționale a poporului maghiar pe baze moderne, iar pe reversul spre națiunile nemaghiare apare gol-goluț, fără menajamente, și se manifestă cu hotărâre și cu intensitate caracterul centralizator, dominator și reacționar, de supunere și integrare politică a unei majorități etnice de 8.388.443 de cetățeni „unguri” de buze valahe și slave, față de 4.542.738 de cetățeni unguri get-beget, deci unguri și din punct de vedere genetic și din punct de vedere politic, aici fiind vorba de fapt de asigurarea supremației unei națiuni minoritare ce constituia 35,13 % din totalitatea

locuitorilor Ungariei Coroanei Sfântului Ștefan; deci, din nou se asigura în „primăvara popoarelor” mult lăudată și slăvită dominația „minorității asupra majorității”. Multă vreme istoriografia română a cultivat o imagine liturgică față de noțiunea de revoluție, se entuziasma până la cer în fața ei, fără să sublinieze și să distingă clar pe baza faptelor și a unei analize pertinente și obiective că singurele revoluții ce au reușit să aducă „primăveri” politice pentru națiunile lor, înzestrându-le cu două guverne și parlamente au fost revoluțiile dualiste maghiare și austriece la nivelul Imperiului întreg. Fenomenul a adus în scurt timp, nu vremuri politice „primăvăratice” dulci, liniștite, dătătoare de viață, de speranțe și de satisfacții pe seama națiunilor nemaghiare, ci timpuri de prigoniri, lupte și jertfe grele, iar mulți dintre liderii ce și-au făcut iluzii față de beneficiile ce le-ar fi putut aduce revoluția ungară, au avut parte de multe deziluzii.

Se poate afirma la prima vedere că șefii politici unguri care au acționat cu strălucire pentru conservarea și afirmarea ființei naționale politice a poporului propriu în fața spectrului germanizării au uitat proverbul „ce ție nu-ți place, altuia nu face”, deoarece dacă ungurul nu trebuia să devină austriac, de ce a încercat să facă din nemaghiari unguri? Analizând mai adânc fenomenul, noi am ajuns la concluzia că oricât de istorice, politice și cultivate erau „stomacurile” maghiare și austriece, ele nu erau capabile să înghită și să digere popoarele nemaghiare, trezite la demnitatea și conștiința propriei naționalități, care-i întreceau numeric, atât în Ungaria istorică, cât și în Austria istorică, deci în cele două state istorice asociate și componente ale Imperiului întreg. Nu vrem însă deloc să negăm că pericolul maghiarizării nemaghiarilor, indiferent dacă era mai mult sau mai puțin real, a agravat în psihologia colectivă a acestora din urmă conflictul cu guvernul ungar, elitele politice determinându-i și mobilizându-i mai ușor și mai convingător în lupta armată contra politicii ungare, mâncătoare de limbi și naționalități nemaghiare. Invers, politicienii maghiari i-au mobilizat pe unguri în generalizarea pozițiilor limbii și națiunii maghiare în stat și reprimarea oricăror încercări nemaghiare de a stopa și a zădărnici această situație privilegiată ce dura de secole și ca orice obișnuință, devenise un fel de a doua natură a politicii ungare, dirijată de aristocrația și nobilimea maghiară.

În spatele acestei situații se ascundea o realitate mult mai importantă, ce determina mersul evenimentelor și intra adânc în ecuație, explicând de ce au fost refuzate drepturile naționale colective ale majorităților etnice din stat. Recunoașterea prin lege a națiunilor nemaghiare ca națiuni politice înzestrate cu personalitate juridică ca factori componenți ai statului, ar fi fost de natură să ducă destul de repede la exercitarea de către majorități a puterii de stat în *teritoriile* unde îi devansau numeric pe unguri, la formarea unui corp de deputați, funcționari de stat și de justiție de naționalitatea lor, care i-ar fi depășit numeric pe deputații și funcționarii minorităților etnice ungare, pe baza principiului proporționalității și a reprezentativității operate prin „numărarea sufletelor”. Ungurii din Ardeal erau minoritari, se vedeau copleșiți de numărul românilor, dar uniți cu cei din Ungaria, îi depășeau; la fel stăteau lucrurile pentru ungurii din Slovacia, Voivodina Sârbă, Rutenia, care surclasați de numărul slavilor, se simțeau amenințați, dar erau siguri de ei înșiși prin transformarea statului istoric într-un stat național maghiar unitar, în care totul era controlat politic de guvernul și parlamentul din Pesta. Deci și ei trebuiau și doreau să fie uniți strâns prin centralismul maghiar de stat cu cei din Ungaria. Programul politic lansat la Marea Adunare Națională de la Blaj, ca și însăși Adunarea, era pașnic și legal, iar cele două delegații s-au adresat atât stăpânilor locali, concentrați în Dieta de la Cluj, cât și monarhului, devenit rege constituțional al Ungariei. Dar dacă dietele de la Cluj și cea a Ungariei ar fi acceptat ca cei 916.015 români ardeleni din comitate și cei 205.635 din Pământul crăiesc să devină națiune politică prin însăși uniunea Transilvaniei cu Ungaria, decisă de ambele foruri legislative, măsura s-ar fi extins automat și asupra celor 1.211.544 de români din Banat, Crișana, Maramureș, Partium, și invers, dacă aceștia ar fi smuls această concesie Parlamentului ungar, ea s-ar fie răsfrânt la fel asupra conaționalilor ardeleni. Practic vorbind, orice concesie de acest gen, operată pentru oricare din națiunile nemaghiare, fie ea română, sârbă, slovacă, croată ar fi creat un precedent constituțional favorabil tuturor nemaghiarilor, dar periculos pentru supremația ungară și deschidea perspectiva pierderii puterii în teritoriile cu majorități etnice nemaghiare, care au făcut parte din Ungaria Coroanei

Sfântului Ștefan și erau menite să rămână și în statul modern național ungar unitar, care din punct de vedere al dreptului natural și al spectrului etnic nu era național, ci poliglot și multinațional.

În fond, aici s-a manifestat contradicția principală și esențială între unguri și neunguri, axată pe lupta pentru teritorii, dintre o națiune cuceritoare și națiunile cucerite, și anume trebuia tăiat nodul gordian și decis dacă Transilvania, Croația, Slovacia, Voievodina Sârbă, Rutenia, Slovenia dintre Mura și Raab erau simple puncte cardinale, situate la est, nord sau sudul Ungariei Mari, în care neungurii erau reintegrați în forme moderne cu teritorii cu tot și primeau „calitatea” constituțională de cetățeni ai unicei națiuni civile ungare, sau vor deveni state naționale autonome, cu națiuni politice egal îndreptățite în stat, ce urma să fie federalizat pe baza interpretării și aplicării democratice adecvate și corecte a principiului naționalității în care orice exclusivism național trebuia exclus. În aceste condiții, revoluțiile burghezo-democratice capătă substanța și devin, *de facto* și *de jure*, războaie naționale, care în primăvara și vara anului 1848 se desfășoară în cadrul paradigmei dualism versus federalism, iar după ce Dinastia și guvernul liberal austriac nu mai recunosc legile și măsurile favorabile ungarilor din martie-iunie 1848 și în octombrie dualismul cade, războaiele naționale susținute de națiunile nemaghiare continuă să se desfășoare cu intensitate contra centralismului maghiar de stat, între octombrie 1848-august 1849, dar în alte condiții tactice, ce păreau mai favorabile, adică alături de Dinastie și de guvernul imperial austriac contra Ungariei. Românii din Banat, Crișana, Maramureș, Partium au ales ca tactică alianța politică cu ungurii, sperând să obțină și ei drepturi naționale colective, organizarea Banatului ca un căpitănat românesc, sprijin pentru emanciparea bisericilor române de sub ierarhia ortodoxă sârbă de Karlowitz, dar se manifestă și elita politică ce nu investește încredere în politica maghiară, iar în octombrie apar insurecții locale în părțile vestice, contra guvernului maghiar, înăbușite repede de armata ungară.

Însă în 1849, orizontul politic programatic al acestor popoare se lărgeste încât peste provinciile istorice fărâmițate propun federalizarea etnică a Imperiului, adică instituirea statelor austriac, ungar, ceho-slovac, polonez, sârbo-croato-sloven, român și italian, corelate toate la un guvern și parlament federal, care să reglementeze afacerile comune și să apere și să promoveze interesele comune ale acestor națiuni, care erau, în fond, mici și mijlocii, împotriva Rusiei sau, eventual, contra militarismului prusac. Statul român autonom urma să cuprindă Ardealul, Banatul, Maramureșul, Partium și Bucovina, iar românii, ca și celelalte națiuni nemaghiare și negermane din stat, au susținut și propus federalizarea etnică a Imperiului și după ce Viena a ieșit victorioasă cu ajutorul armatelor rusești contra Ungariei. Războiul național maghiar condus de Kossuth contra Vienei după octombrie 1848 a fost un război democratic, de conservare a guvernului și parlamentului și a ființei politice a poporului ungar, mai ales pe teritoriul locuit în majoritate de acest popor; pe de altă parte, războiul dintre unguri și austrieci în Transilvania, Voievodina Sârbă, Slovacia, Croația are un caracter nedrept, de concurență și luptă de a stăpâni teritorii, care din punct de vedere etnic nu erau nici maghiare, nici austriece, dar pe care cele două metropole doreau să le stăpânească și să le guverneze în continuare, în virtutea drepturilor lor istorice, intrate acum în coliziune și confruntare militară de proporții, care trebuia să decidă care din cele două forțe va ieși învingătoare.

Doar războaiele susținute de națiunile nemaghiare contra centralismului maghiar de stat din ambele faze mai-iunie-octombrie 1848, octombrie 1848-august 1849, au avut un caracter democratic de apărare și afirmare a ființelor național politice a unor majorități etnice, pe teritoriile pe care le doreau organizate ca state autonome, dar pe care, paralel, doreau să le păstreze și cele două națiuni stăpânitoare: ungurii și austriecii. Indiferent dacă după octombrie 1848 Viena devine partenera și aliata națiunilor nemaghiare din Ungaria Coroanei Sfântului Ștefan, mai înainte, tot ea fusese cea care le sacrificase dominației guvernului ungar din Pesta. Susținerea federalizării etnice sau „elvetizarea” Imperiului în anii 1849-1851 de către națiunile nemaghiare și negermane versus centralismul austriac de stat a fost profund democratică și înnoitoare, deoarece croatul Ogarev Ostrojiuski a rostit un mare adevăr, pe care l-a receptat și l-a realizat ulterior și istoria europeană central răsăriteană, când a afirmat cu o claritate matematică următoarele: „atâta timp cât se va vorbi de Austria (istorică n.n.), a cărei populație este germană a 5-a parte, ca de un stat în care germanii dețin preponderența, atâta

timp cât se va spune că Ungaria (istorică n.n.), a cărei populație este maghiară a 3-a parte, este un stat maghiar, nu se va putea vorbi nici de pace și nici de salvare pentru Imperiu”¹.

Am insistat pe larg asupra acestor momente esențiale ale anilor 1848-1849 pentru a reconstitui în linii generale cadrul instituțional și politic în care s-au desfășurat evenimentele consemnate în cele 321 de documente și 53 de tabele publicate și regestate de noi în volumul de față la rubricile Regeste I și II, care au fost emise în timpul revoluției sau în lunile imediat următoare, dar reconstituind pe bază de mărturii și rapoarte multe realități din timpul conflictului român-maghiar. Importantă și semnificativă pentru starea de spirit locală și generală a românilor ardeleni, ce se simțeau situați sau poziționați între îngrijorare și speranță, este adresa românilor sighișoreni concentrați în jurul Protopopului Zaharia Boiu către Episcopul Andrei Șaguna, din 1 iunie 1848. Semnatarii își exprimau bucuria față de Adunarea Națională de la Blaj și dorința de pace și colaborare cu celelalte naționalități din Ardeal. Însă ei se temeau că ungurii nu doresc să-i respecte pe români pe baza libertății, egalității și frățietății, singurele și adevăratele principii ce pot conduce la o uniune între români și unguri. Sighișorenii constatau că Guvernul maghiar nesocotește interesele românilor cu ocazia alegerilor de deputați pentru Dieta din Pesta. De fapt, legea electorală îi favoriza pe nobilii proprietari unguri și pe sași, iar censul electoral ridicat, socotit și fixat fără capitație, excludea mulți români de la vot. Din aceste considerente, românii sighișoreni se temeau că întreaga națiune română va fi tratată la fel de rău ca în trecut și nu va cunoaște „milă și dreptate părintească”. Șefii unguri i-au ridicat pe meseriași și pe țăranii bogați la dreptul de alegere, iar țăranimea, formată mai ales din români, a rămas exclusă de la vot. Raționamentul politic al românilor sighișoreni, condus și efectuat cu precădere de protopop,

¹ Jacques Droz, *L'Europe Centrale. Evolution historique de l'idée de „Mitteleuropa”*, Paris, 1960, pp. 82-83. Despre problematica enunțată mai sus, vezi pe larg: Dumitru Suciu, *Antecedentele dualismului austro-ungar și mișcarea națională a românilor din Transilvania (1848-1867)*, București, 2000; Idem, *Mișcarea antidualistă a românilor din Austro-Ungaria și Ilie Măcelariu (1867-1891)*, București, 2002, la capitolul „Introducere. De la programele naționale din Monarhia Habsburgică din 1848-1851, situate între adversitate și complementaritate, la instaurarea regimului dualist ostil negermanilor și nemaghiarilor din 1867”, pp. 5-47; Idem, II, „Considerații privind statutul Transilvaniei și situația politică specifică a românilor din Monarhie la mijlocul secolului al XIX-lea” în *Istoria României. Transilvania*, vol. I, Cluj-Napoca, 1997, pp. 1005-1107. Din vasta bibliografie referitoare la Revoluția din 1848-1849, spicuim: George Barițiu, *Părți alese din istoria Transilvaniei pe două sute de ani în urmă*, vol. II, Sibiu, 1890, reeditat în 1994 la Brașov; Alexandru Papiu Ilarian, *Istoria românilor din Dacia Superioară*, vol. II, Viena, 1852; Artemiu Publiu Alexi, *Din pomelnicul martirilor români de la 1848-1849 în Transilvania*, III, 1870, nr. 19-20; 1871, IV, nr. 4-13; G. Bogdan-Duică, *Viața și ideile lui Simeon Bărnuțiu*, București, 1924; Ioan Bolovan, Adrian Onofreiu, *Revoluția de la 1848-1849 în zona regimentului grăniceresc năsăudean. Contribuții istorice și demografice*, Cluj-Napoca, 2003; Silviu Dragomir, *Studii și documente privitoare la revoluția din Transilvania în anii 1848-1849*, vol. I, Cluj-Sibiu, 1944; vol. II, Sibiu, 1944; vol. III, Cluj, 1946; vol. V, Cluj, 1947; Gelu Neamțu, *Revoluția de la 1848-1849 din Transilvania*, Cluj-Napoca, 1996; Idem, *Fața necunoscută a revoluției de la 1848-1849 din Transilvania*, Cluj-Napoca, 2004; Gelu Neamțu, Vasile Tutula, *Aspecte militare și pagini memorialistice despre Revoluție și Războiul Civil din Transilvania: 1848-1849*, Cluj-Napoca, 2008; Pr. Prof. Dr. Mircea Păcurariu, *Revoluția românească din Transilvania și Banat în anii 1848-1849. Contribuția Bisericii*, Sibiu, 1995; Liviu Maior, *1848-1849. Români și unguri în revoluție*, București, 1998; Peter Moldovan, *Pace și război. 1848-1849 în Transilvania Centrală. Mișcările revoluționare și războiul civil*, Cluj-Napoca, 2008; Preot dr. Pavel Vesa, *Eparhia Aradului în perioada episcopului Gherasim Raț (1835-1850)*, Arad, 2008 la Cap VIII 2 Pătimiri ale Românilor din protopopia telearădene, p. 235-251 și VIII 3 Pătimiri ale românilor din protopopia telebihorene, p. 251 – 257; Ana Hâncu, *Documente mureșene privind revoluția de la 1848 – 1849 în „Sargeția”*, XVI, 1995 - 1996, p. 9-23; Idem, *Documente mureșene privind revoluția din 1848-1849*, în „Sargeția”, XXVIII – XXIX, 1999 – 2000, p. 57 - 72; Liviu Botezan, *Participarea țăranimii la din Transilvania, Banat Crișana și Maramureșla Revoluție în primăvara anului 1848 pentru desființarea iobăgiei*, Cluj Napoca, 2006. *Revoluția de la 1848-1849 din Transilvania. 2 martie-12 aprilie 1848. Documente*, vol. I, București, 1977; *Documente privind revoluția de la 1848 în Țările Române. C. Transilvania*, vol. II, 12-29 aprilie 1848, București, 1979; vol. III, 30 aprilie-14 mai 1848, București, 1982; vol. IV, 14-25 mai 1848, București, 1988; vol. V, 26 mai-4 iunie 1848, București, 1992; vol. VI, 5-16 iunie 1848, București, 1998; vol. VII, 17-26 iunie 1848, București, 2005; vol. VIII, 27-30 iunie 1848, București, 2007; *Documenta neglecta. Az 1848.évi Erdélyi farradalom forrásait publikáló Román Akadémiai Kiadványból Kihagyott iratok*, 1848. március 4-1848.június 6. Öszeállitatta és Kutatástörténeti bevezetéssel ellátta Benkő Samu, Budapest, 2008; Nicolae Bocșan, Valeriu Leu, *Memorialistica revoluției de la 1848 în Transilvania*, Cluj-Napoca, 1988; Idem, *Revoluția de la 1848 din Transilvania în memorialistică*, Cluj-Napoca, 2000; Nicolae Bocșan, Rudolf Gräf, *Revoluția de la 1848 în Munții Apusenii*, Cluj-Napoca, 2003; Vasile Lechințan, *Martiri români din Câmpia Transilvaniei la 1848*, Cluj-Napoca, 2003; Egyed Akös, *Erdélyi 1848. Évi utolsó rendi országgyűlése*, Târgu Mureș, 2001; Szilágyi Sándor, *A magyar forradalom ferfiai, 1848-1849*, Pest, 1850; Köváry László, *Erdélyi története 1848-9 ben*, Pest, 1861; Nagy-Enyednek és Vidékének Veszedeleme 1848-48-ben. *Történetivázlat*, írta báró Kemény Gábor, Pest, 1863; Jakob Elek, *Szabadság harcunk történetéhez. Vissza emlékezések 1848-1849*, Budapest, 1881; Szilágyi Farkas, *Alsófehér vármegye 1848-49-ben*, Nagy-Enyed, 1898; Ifj. Kemény István báró, *Emléklapjai melyeken, mint a boldogtalan 1848, éoben utolsó, alsófehérmegeyi főispán, néhány jelenetet vázol azon irtóháboruból, melyben az oláh rablócsordák a magyar birtokosság ellen dühöntyek*, Budapest, 1903; Egyed Akös, *1848 Erdélyi magyar vezérlalakjai*, Târgu Mureș, 2004.

de preoții și de dascălii ortodocși din Protopopiat, dar și de Pantelimon Seleușan, împreună cu Parohia unită a Sighișoarei, atinge un grad solid de obiectivitate când constată un lucru esențial, și anume, că nu s-a operat și nici nu există o uniune „egală” între Transilvania și Ungaria. Românii vor rămâne în acest context apăsați, ca și înainte, și de unguri și de sași, care nici ei nu agreează de fapt Adunarea Națională de la Blaj, deși românii din Pământul crăiesc și-au îndeplinit corect obligațiile față de ei și au plătit și ei partea lor pentru înarmarea gărzilor săsești. Îl roagă pe Șaguna, ca Președinte al Delegației către Monarh și guvernul Ungariei, ca în spiritul punctului I proclamat la Blaj, privind egala îndreptățire a națiunii române, înzestrată cu ființă și putere politică, să intervină la forurile competente pentru ca românii din scaunul Sighișoara să primească un loc de deputat român în Dietă, ales de poporul român „pe calea libertății” adevărate, după „număr popular” și nu după o lege ungurească ce-i asuprea pe români. Episcopul a fost rugat să insiste pentru dezvoltarea învățământului și a intelectualității naționale, potrivit punctului 13 de la Blaj. Românii își exprimă regretul că Adunarea Națională de la Blaj n-a insistat îndeajuns asupra accesului la un drept electoral mai favorabil pentru români. Din cei 7514 români din Scaunul Sighișoarei, mulți n-aveau pământ, nici meșteșug, erau privați de dreptul de a vota. Din toate aceste motive, românii îl roagă pe Episcop să obțină drepturi egale pentru români în toate problemele, inclusiv în alegeri, și reiterează cerința esențială a respectării generale, sincere și fără rezerve a punctului I de la Blaj în privința naționalității, limbii și confesiunilor române (I, doc. 2).

Revendicarea dreptului electoral după „număr popular” este foarte importantă, deoarece dacă această metodă s-ar fi putut extinde, ar fi permis o reprezentanță proporțională majoritară a românilor în politică, în legislativ și executiv, deoarece într-un regim constituțional și parlamentar votul decidea de fapt cui aparține această putere, în parlament și guvern. Alt aspect demn de remarcat este faptul că, deși sunt pătrunși de Programul național de la Blaj, pe care-l doresc respectat și aplicat în viața de stat, nu au o imagine liturgică asupra lui și a Adunării, căreia îi reproșează pe drept că nu s-a preocupat și nu a insistat îndeajuns asupra accesului la un drept electoral mai favorabil pentru români, fapt esențial într-un regim democratic reprezentativ. Apelul sighișorenilor expediat Președintelui Delegației române către Monarh, privind respectarea de către unguri și sași a Programului din mai 1848, este îndreptățit și democratic, dar semnele date de Dieta de la Cluj, care în conformitate cu cea de la Pozsóny (Bratislava) a Ungariei a votat articolul I, ce completa articolul VII, privind uniunea Ardealului cu Ungaria, nu erau de bun augur. Un grup important de deputați unguri din Ungaria au venit la deputații unguri din Dieta de la Cluj să-i îmbărbăteze; mulțimea maghiară din oraș avea un singur cuvânt de ordine, exprimat într-un strigăt puternic „*Unio vagy halál*” (Uniune sau moarte!); în această atmosferă, cele două voci române, slabe și timorate, din 5 câți deputați români existau în Dietă, care au cerut recunoașterea națiunii române ca națiune politică și ștergerea legilor vechi ale Approbatelor, Compilatelor și introducerea acestor clauze în noua lege, nu au găsit niciun ecou în acest for legislativ. Problema era că Dieta era ea însăși un for feudal al acelor „status et ordines” din vremurile vechi, care nu reprezenta poporul, așa cum aceeași structură a avut-o și Dieta Ungariei, care votase legea VII a uniunii Ardealului cu Ungaria, cu rezerva ratificării ei de către Dieta Marelui Principat; aceasta din urmă, alcătuită din aceeași „farină” ca sora ei mai mare, n-a avut niciun fel de rezervă și a ratificat-o prompt și convingător².

Parlamentul maghiar modern, în care nobilimea deținea tot majoritatea locurilor (72 %), alături de alți deputați unguri, le-au încadrat automat în noua structură și legalitate modernă, deoarece menținerea puterii clasice a acestei clase privilegiate a fost și era esențială pentru ca națiunea ungară să-și mențină, prin guvernul și parlamentul ei, stăpânirea asupra teritoriilor cucerite de strămoși. Cei 5 români din Dieta de la Cluj erau acolo nu ca români, a căror prezență era exclusă legal, ci ca persoane oficiale, nobili, funcționari, canonici uniți, șefi de biserici; ei nu puteau reprezenta peste 1.100.000 de români ardeleni, ai căror lideri politici le-au reproșat deputaților unguri că au votat uniunea Ardealului cu Ungaria „de nobis sine nobis”: „despre noi”, fiindcă atunci când vorbești de Ardeal, vorbești în primul rând de majoritarii români și apoi de minoritarii unguri și sași; „fără de

² Liviu Maior, *op. cit.*, pp. 128-166.

noi”, deoarece românii n-au fost reprezentați în mod proporțional și după cuviință în această Dietă. Cu alte cuvinte, cerința ca ungurii să nu tranșeze uniunea până când nu se va convoca o dietă democratică a Transilvaniei, cu majoritatea românească cerută de spectrul etnic, care să trateze de la egal la egal problema cu forurile maghiare, a fost total ignorată. Numai că națiunea maghiară, în totalitatea ei, privea problema din punct de vedere al puterii de stat pe tot cuprinsul Coroanei, și nu al democrației, se ținea strâns unită de nobilimea ei, îmbrățișând ideea că de acum înainte Marele Principat al Transilvaniei (Ardealul) nu mai era un teritoriu al Regelui, deci al Coroanei, ci aparținea direct națiunii ungare, guvernului și parlamentului ei, devenind deci punctul cardinal de Răsărit al Ungariei Mari, și legile electorale cu cens mic, cu „vot popular”, n-aveau niciun fel de căutare în aceste teritorii. Nici ungurii săraci nu accedeau la dreptul de vot, dar ei se atașau de națiunea lor, de șefii lor politici și militari și de ideea Ungariei Mari, care prima în mentalitatea lor politică și națională.

Totuși, în vara lui 1848, zarurile încă nu erau aruncate între unguri și români, și prin gruparea lui Șaguna, proaspăt întors de la Innsbruck, se spera că Programul de la Blaj va fi totuși acceptat de conducătorii Ungariei și după votarea legii uniunii Ardealului cu Ungaria. Episcopul era pentru o acțiune pașnică și legală și vedea în aceste elemente și atitudini cea mai sigură cale pentru atingerea scopului; la 11/23 iunie 1848, Șaguna a obținut un bilet regal de recomandare a Monarhului către guvernul ungar, privind recunoașterea națiunii române din Transilvania unită cu Ungaria, „rezoluția” fiind legitimată și prin acceptarea ei de către Principele și ministrul *a latere* (de legătură) al acestui guvern cu Regele, Paul Eszterházi. Regele recomanda ca guvernul să propună Parlamentului o asemenea lege, iar Episcopul remarcă în circulara din 18/30 iunie 1848, că Dieta Ungariei, prin legea XX a recunoscut egalitatea Bisericii Ortodoxe cu celelalte confesiuni, furnizarea de către stat a banilor pentru acoperirea cheltuielilor bisericești și școlare, adică ar fi urmat a fi plătiți preoții și dascălii de către stat; prin legea VIII s-a stabilit impozit general, prin legea IX desființarea iobăgiei, a robotei și a dijmii, prin legea XVIII s-a decretat libertatea tiparului și judecătoriile cu curți de jurați, iar legea XXII a prescris înarmarea poporului prin gărzile civile. Regele recomanda românilor să fie fideli Coroanei sale ungurești, să evite orice conflict cu concetățenii lor din Ungaria, deoarece numai armonia dintre toți cetățenii poate garanta intrarea în uzul libertăților acordate.

Șaguna a văzut clar că Regele a recomandat Delegației și românilor să se întoarcă spre „Măritul Ministeriu unguresc” și s-a adresat palatinului Ștefan al Ungariei și către doi miniștri unguri, prezenți și ei la Innsbruck pentru acordarea aceluiași drepturi, acțiune pe care el și Delegația o susțineau neîntrerupt și după sosirea la Pesta, în tratativele cu întreg guvernul ungar. Episcopul îi îndemna pe foștii iobagi care s-au transformat din robi în oameni liberi, să fie recunoscători acelor foruri legale care le-au pricinuit cea mai mare bucurie ce exista sub soare, adică le-a dat libertatea, devenind asemenea cu foștii domni de pământ, și făcea apel la armonia și înțelegerea generală în următoarele cuvinte: „Să avem, iubiților mei, dragoste frățească atât între noi, cât și către celelalte nații cu noi locuitoare; pentru că așa a plăcut lui Dumnezeu ca noi să fim mai multe nații într-o patrie și ca să ne putem bucura de bine, să fim frați unul cu altul, să ne îndulcim împreună cu celelalte nații de bunătatea țării noastre, dar iar împreună cu ele, cu unite puteri, să ne apărăm patria noastră de vrășmașii ei, precum mulțumită cerului, veacurile trecute și prezentul arată că am făcut³”.

Circularul lui Șaguna a urmărit să întrețină climatul pașnic pentru terminarea cu succes a tratatelor cu ungurii, a surprins apetența comună pentru drepturile sociale, cetățenești, spirituale, școlare, și a întreținut speranța că toate vor fi completate până la urmă și de legea recunoașterii națiunii române, așa cum s-a cerut la Blaj. Problema sau „cuiul lui Pepelea” consta în faptul că Regele care domnea și nu guverna putea să trimită bilete după bilete, recomandări după recomandări, deoarece puterea de decizie aparținea guvernului și parlamentului de la Pesta și nu Monarhului refugiat de la Viena la Innsbruck, din cauza neînțelegerilor cu liberalii austrieci de la putere. Doar guvernul ungar și parlamentul puteau, dacă doreau, să legalizeze națiunea română; deci Șaguna s-a adresat și forurilor legale puternice și îndreptățite să facă acest lucru, dar lucrurile au dovedit că

³ Circulara din 18 iunie, publicată la Gheorghe Tulbure, *Mitropolitul Andrei Șaguna. Opera literară, scrisori, pastorale, circulare școlare, diverse*, Sibiu, 1938, pp. 145-146.

scopul reprezenta un obiectiv de neatins, după cum a intuit mai devreme gruparea autonomistă bărnăuțiană, care a avut mari rezerve față de tratativele cu Dieta de la Cluj și cu guvernul Ungariei, deoarece în condițiile în care armata din Ungaria, pusă la dispoziția ministrului de război al Ungariei, Meszáros Lázár, se bătea cu sârbii și croații, adepții acestei aripi din elita politică românească erau convinși că politicienii unguri vor face ureche șută la auzul punctului I rostit de vocea română de la Blaj. Ei au propus transformarea conflictului politic acut într-un război național cu Ungaria, după modelul croat, sârb și concomitent cu ei și de aceea au intrat în conflict cu aripa lui Șaguna și a Delegației care continua tratative sortite dinainte eșecului.

Românii sighișoreni și-au exprimat în 1/13 iulie 1849 bucuria pentru cuvintele de îmbărbătare ale Episcopului, rostite în circularul din 18 iunie, pe care l-au citit după prima adresă și îl vor publica în toate parohiile, după poruncă. Despre uniunea Ardealului cu Ungaria au fost înștiințați oficial de guvernul Ungariei în 14 iulie 1848, care confirmă că prin sancționarea și voința Regelui ocărnuirea Ardealului a trecut și a fost încredințată lui, iar Guvernul într-un circular din 17 iunie, tipărit cu litere maghiaro-latine românește, le-a făcut cunoscută desființarea iobăgiei și a decimei „și datorința ce trebuie să-și cunoască foștii iobagi, iar acum oameni liberi”. Românii din Sighișoara își exprimă bucuria pentru libertățile câștigate și mulțumirea pentru eforturile Episcopului de a câștiga drepturile națiunii, dar țin să reitereze că voința preoțimii și mai ales a poporului român din Scaun este ca Șaguna și Delegația să insiste în continuare pentru acordarea drepturilor cerute în adresa din 1 iunie 1848 (I, doc. 5). Prin insistențele și repetarea cererilor privind acordarea dreptului național, românii sighișoreni se dovedesc realiști, precauți și nu se lasă copleșiți de optimismul răspândit de libertățile ungare, de atmosfera creată în jurul lor și popularizată chiar de ierarhul și părintele lor spiritual. Zaharia Boiu, preoții Ilie Brânduș, Ioan Dobre, Ioan Brândușă, Ioan Tătar, Nicolae Moldovan, Ioan Ticușan, Ioan Boi, Nicolae Vătășan, Sofronie Brânduș, George Vătășan, dascălul Ioan Pașcu și Pantelimon Seleușan din parohia unită a Sighișoarei, doresc de fapt continuarea tratativelor până la obținerea tuturor libertăților solicitate la Blaj (I, doc. 5).

Pe teren, lucrurile se desfășurau însă altfel și luau o altă turnură. La 27 iunie 1848, protopopul Mihail Maximilian din Hațeg înștiințează Consistoriul Ortodox din Sibiu că românii din satul Vâlcelele Bune au fost pârâți de solgăbirăul Szilvásy Latzy organelor comitatense maghiare, că sunt nesupuși și răzvrățiți. Pe capul românilor a fost adusă o execuție militară, formată mai ales din soldați unguri, care i-au arestat pe preotul Manasiu Popovici, pe crâznic și pe un sătean care a fost la Adunarea Națională de la Blaj. După câteva zile au fost eliberați din lipsă de probe, însă după plecarea soldaților, Szilvásy i-a arestat iarăși pe preot, pe Marin Gilcoi care a fost la Blaj și pe încă doi săteni, de data aceasta acuzându-i că au fost la Hațeg la maiorul von Riebel să ceară sfat și protecție contra autorităților ungare și i-a trimis la temnița din Deva. Protopopul Maximilian a fost convins că în asemenea împrejurări triste, națiunea română avea nevoie de ajutor și protectori de neamul lor. Nici preotul, nici sătenii români nu trebuiau să fie închiși la Deva, nu era permis să fie forțați să jure credință ungarilor pe steag unguresc, numai că așa doreau cei ce i-au arestat, deoarece românii stăteau sub jurământul de la Blaj. Protopopul se întreba – nu retoric, ci în mod real și factic, dacă prin asemenea practici maghiare, ce se repetau aproape în fiecare sat, românii vor putea sau nu să rămână sub jurământul lor național, solicitând Consistoriul să acționeze cu hotărâre, ca românii să fie feriți de rău și să rămână „pe lângă toată liniștea și dreptatea noastră” (I, doc. 3).

Adresa Consistoriului Ortodox către Șaguna, expediată în 11 iulie 1848, dezvăluie că între elita politică autonomistă bărnăuțiană și cea pașnică și legală șaguniană, au izbucnit conflicte serioase privind preluarea conducerii mișcării și schimbarea tacticii. După ce confirmă aducerea de către Sava Popovici, proaspăt întors de la Pesta, a mai multor exemplare ale Circuitului din 18 iunie și împărțirea lor prin poștă către toți protopopii, Consistoriul îl informează pe Șaguna despre atitudinea negativă a Comitetului Național Român, ce fusese desființat spre deosebire de el ca for bisericesc ce acționa legal, pe care-l acuză că nu acționează împotriva uniunii Ardealului cu Ungaria. Consistoriul astfel atacat din interiorul națiunii, precizează că în sprijinul Comitetului au sărit și membrii clubului român (Casinei) din Brașov. În aceste condiții, Consistoriul afirma că el și preoții care propovăduiau

supunerea față de legi nu erau ascultați de popor, care asculta mai degrabă de adversarii români ai uniunii, ce susțineau anarhia și libertatea în toate lucrurile permise și nepermise. Este descrisă și anarhia ivită cu ocazia alegerilor pentru Dieta din Pesta, ca și confuzia ce domnea în popor, îndreptat în direcții diferite. În unele localități, românii au boicotat alegerile, alți români se plâneau că nu fuseseră chemați (Alba de Sus) sau că acestea erau ilegale și nedrepte (Cohalm și Alba de Jos) și totul se situa pe o mare nesiguranță. Consistoriul spera că publicarea legii uniunii va lămurii lucrurile, va domoli poporul, dar îi va vindeca și durerile și nemulțumirile. Membrii Consistoriului, în frunte cu Președintele interimar, Moise Fulea, credeau că starea de confuzie, anarhie și nesiguranță se datora faptului că tineretul român a pus mâna pe conducerea poporului român, fapt ce ei ar fi dorit să nu se întâmple, pentru a păstra frâiele în mâinile lor (I, doc. 4).

Unii preoți nu era însă așa de legalisti și pașnici, precum îi dorea Consistoriul și existau destule dovezi în acest sens. Preotul Ștefan Iacovici din Mureșenii de Jos a fost arestat de autoritățile maghiare la cererea contelui Lázár József (doc. 7), iar sătenii din satul Căila sunt interogați și bătuți pentru a mărturisi în fața autorităților maghiare ce le-a predicat și ce le-a spus preotul în biserică. Funcționarii unguri i-au spus bătrânului preot Sigmirean că nici fiul său, tot preot, și niciun român din sat nu aveau dreptul de a merge la Protopop și la Episcop, deoarece toți trebuiau să asculte de stăpânirea maghiară. Soldații unguri au confiscat cereale, alimente și un ceas de la preotul plecat de acasă, au percheziționat biserica și un funcționar maghiar i-a atras atenția bătrânului paroh că toți soldații au fost puși de Monarh la dispoziția guvernului Ungariei. Acesta i-a replicat că soldații aparțineau Împăratului, dar oficialul maghiar a afirmat că Împăratul i-a dat lui soldații, ca reprezentant al autorității ungare, ca să-i stăpânească și să-i batjocorească pe români. În duelul oratoric angajat, bătrânul Sigmirean nu agreea ideea supunerii către autoritățile ungare și a insistat că toți preoții din Tract trebuiau să asculte de Protopopul și Episcopul lor. Înfuriat, funcționarul ungur a strigat că el este Protopopul și Episcopul românilor, că pe Protopop și pe el, Sigmirean, îi putea aresta când dorea, deoarece românii nu erau capabili să fie puternici și să-și croiască o stăpânire proprie. Epitete ca „mincinos”, „orb”, „prost” cad pe capul bătrânului preot recalcitrant, căruia i s-au luat în batjocură și ca pedeapsă caii, pe care ungurii i-au dus în târg la Lechința. Preoții Simeon și Ioan Sigmirean cer Protopopului și Consistoriului să fie protejați și scutiți de persecuțiile și jignirile pe care ungurii le fac împotriva lor (I, doc. 8).

În satul Feleag a fost trimisă execuție militară, deoarece și aici țărani români veniți de la Adunarea Națională de la Blaj au cerut restituirea unei păduri luate de la ei cu 30 de ani în urmă și dată bisericii reformate. Sătenii au organizat o mișcare, preotul David Ursu a ținut cu poporul și le-a cerut ungurilor să nu taie pădurea și s-o restituie românilor, dar a fost arestat de soldați. Protopopul Nicolae Ghiaja regreta faptul și raporta că David Ursu era cel mai competent și mai ascultător preot din Tractul Albei de Sus (I, doc. 9). Protopopul Partenie Trombițaș atrăgea atenția autorităților ungare că siguranța averii și a persoanei pentru români nu era respectată, iar în cazul arestării preotului Ștefan Iacovici se încălcaseră o dispoziție monarhică din 1836, care prevedea că persoanele ecleziastice trebuiau judecate în primul rând de un tribunal bisericesc, iar dacă erau găsite vinovate, abia apoi de unul civil. În plus, se încălcaseră chiar legea ungurească XXIV din 1791, deoarece acuzatului nu i se aduseseră la cunoștință capetele de acuzare. Protopopul solicita trimiterea denunțului la un tribunal ecleziastic și deoarece preoteasa și 4 fiice sufereau, iar gospodăria se pustia, avea intenția de a pretinde personal contului pârâtor Lázár József să-i plătească despăgubiri preotului Ștefan Iacovici, pe care-l considera nevinovat (I, doc. 10).

În satul Crăciunel, românii se aflau în conflict cu proprietarul ungur pentru o pășune, dar soldații unguri i-au reprimat și au pus pază militară pe lângă preotul Ioan Oprea. Boianul a suferit o execuție formală din 300 de militari secui, a plătit o pagubă de pădure de 800 florini, iar pentru hrana și băutura soldaților, 500 florini. Altă execuție a căzut pe capul Sălcudului, iar doi țărani români din Boian, furioși că ungurii ridicau furci să-i intimideze în timpul statariului, le distrugeau. 3 țărani din Călărași Turda, au stat în închisorile ungurești vreme de 7 săptămâni, iar preotului din Cucerdea i se interzisese timp de o lună intrarea în biserică, credincioșii neavând parte de slujbele dumnezeiești (I, doc. 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13).

Românii din Visca și Valea Poienii (Fueștii Băgara) au refuzat să presteze robotele restante, după exemplul celor din Zarand, dar Guberniul, la solicitarea baronului Bornemisza Ignátz și a arendașului său, Kosa Daniel, a trimis o execuție militară; soldații i-au bătut pe săteni și cele două sate au plătit amenzi de 250 și 130 de florini, 4 persoane fiind închise în temnița de la Deva. Țăranii din Bretea Română au dorit să-și recupereze pământul luat de un proprietar ungar cu 3 ani înainte, dar au fost bătuți și globiți cu 130 florini. Alte 9 sate au fost amendate cu sume între 30-60 florini, pentru a-i intimida pe români și a-i face ascultători în fața autorităților maghiare. Solgăbirăul Zamler György le-a spus românilor din Iclandul Mare și Mic că sunt liberi, robotele s-au desființat și i-a întrebat dacă vor să se unească cu Ungaria și să fie credincioși „craiului” Ștefan (Palatinul Ungariei, care-l reprezenta în teritoriu pe Rege). Sătenii, neînțelegând forma uniunii Ardealului cu Ungaria, s-au exprimat contra acesteia și au replicat că ei au depus la Blaj jurământ pentru Împăratul Ferdinand și numai de el vor asculta. Asupra lor și a sătenilor din Lechința, autoritățile ungare au trimis 50 de dragoni, care din 30 iunie până în 3 august au provocat o pagubă de 5000 florini, iar 3 țărani au fost arestați. Protopopul Ioan Orbonaș al Iliei și preotul Zinovie Hodoș au cerut intervenția Consistoriului și a lui Șaguna pentru încetarea abuzurilor (I, doc. 14, 15, 16).

Conflictele sociale nu fac altceva decât să le adâncească pe cele naționale, prin simplul fapt că iobagii în cauză erau români, iar proprietarii nobili erau unguri. Cu atât mai ușor elita politică radicală îi putea mobiliza la acțiunile de rezistență contra ungarilor și a Ungariei. Dar o asemenea atmosferă încordată nu era favorabilă tratativelor duse de Delegație cu politicienii unguri din Pesta. Șaguna dorea legalitate, pace și liniște în Ardeal, pentru a obține recunoașterea națiunii române, a limbii și a unui corp funcționăresc în aparatul de stat. Tulburările românești din Ardeal întârâtau guvernul și scădeau șansele urmărite de Șaguna. Episcopul a cerut Consistoriului să-i raporteze dacă vreun Protopop sau preot a incitat poporul la răscoală și în ce sate s-au trimis execuții militare, iar pe românii din Săliște i-a certat că nu-și caută dreptatea pe calea legii, cum îi învățase el prin Circularul din 18 iunie. Șaguna cere date de la Protopopii Terențiu Bogat și Mihail Maximilian despre atitudinea grănicerilor români care nu acționau legal, nu respectau Constituția și puneau astfel în pericol interesele națiunii. Crede că românii vor beneficia de drepturi prin Constituție, iar ca țărani și ca ortodocși vor fi egali cu ceilalți compatrioți, indiferent de neam și de religie. Biserica Ortodoxă urma să fie liberă, iar preoții și dascălii urmau să fie plătiți la fel ca ceilalți de alte confesiuni, românii ar fi putut să-și aleagă deputați în Dieta Ungariei, tinerii ar fi fost admiși la studii și meserii și nimeni nu ar fi fost scutit de purtarea greutăților publice. Episcopul a sondat Consistoriul dacă sașii și Comitetul Național Român influențau mișcările politice, dar Consistoriul a răspuns că în Sibiu românii nu au ținut adunări pe sub mână, inițiate de sași. Membrii fostului Comitet Național Român țin adunări pe ici, pe colo, dar Consistoriul nu știe ce se discută acolo, deoarece cei din Comitet se feresc de el. Se angaja ca dacă vor întreprinde lucruri necuviincioase, Episcopul să fie înștiințat. Protopopul Mihail Maximilian îi raporta Episcopului, la 31 august 1848, că ungurii din Hațeg au pus steagul uniunii, dar grănicerii români l-au dat jos, spunând că ei servesc sub steag împărătesc și până nu va fi îngropat acesta, nu jură sub alt steag. La ordinul maiorului Riebel, grănicerii au pus steagul unguresc la loc, dar noaptea au furat steagul, care a dispărut. Ungurii au pus steag unguresc și la Bistrița; grănicerii îl dădeau jos noaptea, ungurii îl puneau la loc ziua și atmosfera era grea și încărcată. Protopopul relatează că, la 15 august, grănicerii români din Hațeg au plecat spre Banat, foarte amărâți și nemulțumiți. Ei i-au spus maiorului Riebel că nu vor să meargă mai departe de granița lor și nu vor să lupte cu sârbii, la comandă ungară. Grănicerii au pregătit o Adunare Națională Română la Orlat, iar cei din regimentele 1 și 3 au fost siliți și ei să plece. Mihail Maximilian nu știa cine îi sfătuia pe grăniceri, preoții neîndrăznind să-i învețe pe români decât să respecte circularele venite de sus și de când au răsărit libertatea, egalitatea și frățietatea erau amenințați cu pierderea vieții și din partea ungarilor, și din partea românilor. La 13 septembrie 1848, comitele suprem al Hunedoarei, Kun Gothard, l-a chemat urgent pe Șaguna să vină în comitat, unde lucrurile se îndreptau spre război civil, să calmeze și să liniștească poporul și pe grănicerii români, care erau instigați de ofițerii lor (I, doc. 6, 17, 18, 19, 21, 25).

Protopopul Mihail Maximilian dezvăluia o situație reală când afirma că anumiți preoți puteau cădea victime propriilor credincioși, dacă aceștia făceau parte din tabăra radicală, a lui Bărnăuțiu și a tinerilor ce-l urmau. Oricine nu se opunea uniunii Ardealului cu Ungaria putea fi considerat trădător și mai ales preoții care citeau în biserici dispozițiile ungare de stat, cu precădere legea uniunii. Preoții erau obligați să răspândească asemenea dispoziții de la autorități, prin funcție și tradiție, indiferent dacă le agreau sau nu. În caz de conflict, românii autonomiști n-ar fi stat pe gânduri, nici n-ar fi așteptat să-i descoase ce gândesc și i-ar fi executat ca trădători. Un grup de români ortodocși necăjiți și indignați intră în conflict cu Consistoriul ortodox de la Sibiu, îl amenință voalat, dar doresc să-l aducă în tabăra ce dorea izbucnirea conflictului armat cu Ungaria, care-i oprima pe români și nu dădea semne clare că le va recunoaște naționalitatea prin lege. Românii afirmă clar că nu doresc să dea recruți Ungariei, care a dispus ca Ardealul să-i furnizeze 60.000 de soldați. Legea ungară nu era sancționată și, chiar dacă Ferdinand ar fi semnat-o, pe români nu-i obliga cu nimic, deoarece uniunea Ardealului cu Ungaria nu le-a adus beneficii, a fost făcută fără voia lor, ungurii nu i-au consultat, așa cum se cuvenea să fie întrebată și respectată o națiune ce suporta cea mai mare parte din greutățile publice, fiind poporul cel mai numeros din Marele Principat. Nici ungurii n-au respectat recomandarea lui Ferdinand, care dorise ca și românii să aibe funcționari și gardă națională. Consistoriul era invitat să ceară Guvernului ungar să renunțe la luarea recruților dintre români, deoarece în caz contrar se va tulbura țara. Consistoriul era somat să treacă la fapte, să dovedească că ține cu neamul său românesc, nu cu ungurii, ale căror porunci le-au răspândit peste tot și i-a părtinit de multe ori. Consistoriului i se cerea să-și schimbe atitudinea, să-i apere și să-i apropie pe români, deoarece în caz contrar, poporul își va pierde încrederea în mai marii săi suflători, văzând că țin cu ungurii asupritori. Consistoriul trebuia să ceară Guvernului aprobarea unei noi Adunări Generale Române de la Blaj. Această adresă, din 1 septembrie 1848, se încheia de fapt cu o amenințare, și anume, dacă dorințele românilor nu vor fi acceptate, răspunderea pentru consecințele grave ce urmau să decurgă de aici, ar fi căzut asupra Consistoriului și a Guvernului (I, doc. 22).

Protopopul Nicolae Crainic al Dobrei confirma și el că poporul român nu dorea să dea recruți ungurilor, dar îi raporta lui Șaguna că el nu știa cine l-a instigat să se opună Decretului ministerial din 29 august 1848, privind completarea armatei. Zadarnic le-a explicat și a încercat să-i păcălească pe oameni că tot Împăratul Ferdinand este domnitor și Rege și că a sancționat legea. El știa bine că legea nu era sancționată, dar a inventat-o ca fiind sancționată, pentru a-i determina pe români să nu se opună legii. Moise Fulea, Președintele interimar al Consistoriului era necăjit din cauza suferințelor îndurate de români din partea domnilor de pământ unguri și în această stare sufletească l-a găsit legea recrutării. Românii nu doreau să dea recruți Ungariei, deoarece erau instigați de unii agitatori, tot români, care doreau să submineze și să se substituie bărbaților neamului, ce acționau pentru propășirea națiunii pe cale legală. Acești agitatori acționau pentru ca poporul să-și piardă încrederea în preoțime, în Consistoriu și în Episcopul lor, pe care l-au ascultat până atunci, și de multe ori răspundeau ungurilor că vor respecta doar poruncile venite de la el. Românii sunt pașnici, dar nu dau recruți Ungariei, până când Împăratul nu va porunci acest lucru prin Episcopul lor. Moise Fulea îi relatează Episcopului că la Orlat s-a ținut o adunare unde românii au venit înarmați cu puști, coase și îmblăcii, de unde vor pleca la a doua Adunare Națională de la Blaj. Șaguna era înștiințat că și Consistoriul a fost provocat pe mai multe canale să participe la Adunarea de la Blaj, inclusiv printr-o adresă a comunității bisericești de la Ocna Sibiului, pe care i-o trimite spre informare despre starea lucrurilor. Părintele Nicolae Moga din Săliște confirmă plecarea românilor din Orlat la Blaj, unde răsculații au pus mâna pe tipar (I, doc. 26, 27).

Vărsările de sânge suferite de români la Mihălț, Luna, Vaida Cămăraș, execuțiile unor conducători la Târgu Mureș (Vasile Pop) și Cluj (Batarnai și Simoniș), arestarea altora: raidurile secuilor în satele românești, soldate cu pierderi de vieți românești, incendieri și jafuri, duc la declanșarea războiului național în octombrie 1848. În condițiile acestor triste, dar incontestabile realități, Comitetul Național Român, prin Bărnăuțiu și Barițiu, era îndreptățit să afirme: „Dar națiunea română, mărturisească istoria, n-a avut cuget rău niciodată în contra națiunii ungurești și în acest an

încă s-a purtat cu o răbdare istoriei necunoscută, până nu a scos-o din cumpăt fracțiunea cea teroristică, silind-o a se folosi de dreptul de apărare și de răzbunare... Ei au rupt iazul și au adus asupra-și potopul cerului răzbunător. Cine va fi de vină dacă se vor îneca?"⁴. Regele revenit la Viena și guvernul liberal austriac, care pierduseră jumătate din Imperiu în favoarea Pestei, nu mai recunosc valabilitatea legilor ungare sancționate în martie-iunie, dar insurgenții vienezi vor sări în favoarea ungarilor, spânzurându-l pe ministrul de război Latour, pe motiv că i-a dezlegat pe toți ofițerii din Ungaria de jurămintele și obligațiile față de guvernul din Pesta, dar sunt domoliți și bombardati de Windischgrätz. Războiul ungaro-austriac izbucnește în octombrie cu violență, românii iau armele în mâini, luptând contra Ungariei, așa cum au făcut sârbii și croații încă din mai-iunie și slovacii din septembrie. Episcopul Șaguna părăsește Pesta, tratativele zadarnice și calea pașnică, integrându-se cu toată forța, prestigiul și capacitatea sa în războiul național contra guvernului Ungariei, la care n-a găsit audiență convenită.

Comitetului Național Român prin August Treboniu Laurian, Simion Bărnuțiu, Nifon Bălășescu, Florian Micaș, Timotei Cipariu, Ioan Bran cheamă poporul la arme întrucât „domnii ungurești nu vreau să știe de naționalitatea română, nu vreau să recunoască cum că sunt și alte națiuni afară de cea ungurească, nici nu vreau să știe de constituțiuni ca aceea care dă drept nu numai națiunii ungurești, ci și altor națiuni... ei vreau ca românii să nu mai aibe judecători și apărători din neamul lor, ci să fie pururea niște prunci fără părinți și să rătăcească ca turmele fără păstori. Alergați, drept aceea, la arme, români tineri, pentru ca să vă luptați și pentru neamul vostru, căci pentru străinii cei nemulțumitori v-ați luptat destul”⁵.

În conștiința colectivă a țăranilor români din Ardeal se întărește ideea că jurământul de la Blaj față de Împărat este identic cu cel depus acolo față de națiunea română, că Împăratul ține cu cauza dreaptă, că ei nu mai ascultă de Guberniu, de fôispanii și solgăbirăii ungarilor, ci de domnii lor de la Blaj, de diata „românească” la care vor face referire peste decenii. În condițiile războaielor naționale, ungurul mobilizat ucide austriacul care vrea să-i fure libertatea, dar și românul pentru că acționează pentru a-i fura Ardealul, slovacul, croatul, sârbul care vor emanciparea teritoriilor, pe care le locuiau în mod majoritar, de sub focul centralismului maghiar de stat, pe care-l percepeau ca mâncător de inimă și naționalitate nemaghiară. Lupta pentru teritorii între națiunea cuceritoare ungară și cele cucerite, slave și română, a fost teribilă și sângeroasă, fiindcă aceste războaie naționale pun pe scena istoriei problema esențială a restructurării fundamentale a statelor istorice, pe baza principiului naționalității, a emancipării celor cucerite și asupriți prin federalizarea etnică și punerea pe picior de egalitate cu națiunea ungară și cu cea austriacă dincolo de Leitha.

Vrem să precizăm din nou că ar fi nedrept să facem un proces de logică și de instanță moral-istorică oamenilor politici unguri, după 160 de ani de la evenimente, pentru felul în care au gândit și au acționat. Ei au fost și au acționat ca unguri, au fost crescuți și educați într-un complex instituțional și statal maghiar și, ca atare, au făcut politica maghiară a timpului și a epocii respective, ca buni patrioți maghiari, apărători ai națiunii și ai statului ungar, pe care-l identificau cu cel istoric, croit de strămoșii lor feudali. Nimeni nu poate pretinde, și ar fi absurd s-o facă, ca Bathyány, Kossuth, Szemere etc să facă altă politică decât cea maghiară. Noi am dorit un singur lucru, și anume reconstituind politica, mentalitatea, puterea și interesele ungare să reconstituim programele, gândirea și acțiunea politică și națională proprie nemaghiarilor, autonomistă, descentralizatoare, și să evidențiem incompatibilitatea dintre ele, să constatăm că din moment ce au apărut și s-au manifestat cu tărie, aceste războaie naționale au fost obiective și necesare, fără să fim blamați că, procedând astfel, suntem cinici.

Istoria a dovedit că problema națională a fost esențială și prioritară, rămâne pe scena Europei Centrale și Orientale și, dacă ea n-a fost și n-a putut fi soluționată prin formulele propuse de majoritățile mereu respinse de minoritățile dominante, ea a fost tranșată și pusă la punct de Anul 1918. Însă și aceste războaie naționale de la 1848-1849, ca oricare altele, n-au fost ferite de excese

⁴ Teodor V. Păcățian, *Cartea de aur sau luptele politico-naționale ale românilor de sub coroana ungară*, Vol. I, Sibiu, 1904, pp. 467-468.

⁵ George Barițiu, *op. cit.*, vol. II, pp. 307-308.

comise de ambele tabere beligerante, maghiară și nemaghiare, comise asupra civililor, indiferent de vârstă și sex. Luni de zile românii ardeleni au fost pașnici, au protestat fără arme împotriva unor nedreptăți, dar au fost reprimăți cu armele, unii uciși, alții arestați, iar mulțimea română, concentrată la un loc și înarmată, s-a răzbunat începând cu octombrie 1848, acționând cu ura acumulată de secole, alimentată și revitalizată de asuprirea și intoleranța recentă a stăpânirii ungurești. Când s-a declanșat conflictul, în psihologia colectivă a mulțimilor și-a făcut loc ideea că celălalt este periculos, dușman sau poate deveni, atunci sau mai târziu, un potențial inamic înarmat, deci trebuia lichidat, chiar dacă atunci când se producea faptele, nu era înarmat sau era chiar copil, dar de naționalitatea celuilalt, a adversarului. Pentru unguri, oricine nu se supunea statului și legilor ungare era inamic; pentru neunguri, care nu recunoșteau validitatea și competența legilor maghiare și se atașau de propria conducere națională și de programul ei, ungurul era considerat principalul inamic. Pe de altă parte, execuțiile comise la început de maghiari au devenit motive de răzbunare pentru români, care au trecut la lichidarea unor unguri; faptul se transmite din nou, este preluat de armata ungară, care ucide nu numai pe câmpul de luptă, dar și în sate și orașe, românii neînarmați, așa cum au procedat anterior și trupele române cu unii civili maghiari în octombrie 1848⁶. În decembrie 1848 – martie 1849, Ardealul este cucerit de armata ungară cu excepția Munților Apuseni, transformați într-o mică, dar inexpugnabilă, țară românească, de prefectii și tribunii lui Iancu; astfel, un vast teritoriu rămâne la discreția răzbnării armatei, a echipelor de vânatoare și a tribunalelor de sânge maghiare.

În noiembrie 1848, Șaguna apelează la ajutorul românilor ortodocși pentru conaționalii lor din satele prădate și unele arse din temelii de răutatea și cruzimea ungurilor. Mulți români cu soțiile și copiii lor au rămas fără casă, fără masă, amenințați să piară de foame și frig. Episcopul a acordat 500 de florini și a solicitat credincioșilor să ofere bani și bucate, adunate de preoții și jurații satelor. În decembrie 1848 satele Berghia, Cristești, Bandul de Câmpie, Icelandul Mare, Agârbiciu, Gura Arieșului, Cucerdea, Mureșeni, Protopopiatul Mureșului trimit Episcopiei sumele pagubelor provocate de unguri bisericilor și credincioșilor români, care în ultimul caz atinge cifra de 55.416 florini și 51 creițari, în altele 9943 florini și 11 creițari sau mai puțin, după caz (I, doc. 30-42). Protopopul diacon Ioan Hania îi trimite episcopului copia scrisorii baronului Puchner referitoare la Conferința Națională Română din 16/28 decembrie 1848 și îi mărturisește în 5 ianuarie 1849 că românii din Sibiu trăiesc cu

⁶ La 23 octombrie 1848, la Presaca, românii au ucis 640 de unguri din Zlatna care se îndreptau spre Alba Iulia, dintre care 186 era femei și copii. În 18 și 19 octombrie au fost uciși alți maghiari la Sângătin, bărbați, femei și copii, și aruncați în fântâni; asemenea fapte s-au petrecut în mai multe localități, mai ales în comitatul Alba de Jos. Descrierea evenimentelor și listele morților au fost publicate în Kemény István báró, *Emléklapjai melyeken...*, pp. 8-11, 23-27, 38-39, 44-47, 50-51, 52-55. În Munții Apuseni au fost uciși 720, la Presaca și Zlatna 800, la Aiud 800, la Abrud 1000, la Sângătin 170. Estimându-se cifra de 5204 morți pe comitatul Alba de Jos, numărul victimelor maghiare atinge 20 % din totalul locuitorilor unguri și aproape jumătate din numărul ungurilor militari și civili uciși în luptele cu românii pe toată Transilvania. Vezi date și cifre și la Szilágyi Farkas, *op. cit.*, pp. 400-401. Pe tot Ardealul, numărul ungurilor căzuți, civili și militari, era ce circa 12.000. Unele estimări și sinteze românești timpurii, tipărite în germană și română, vehiculau cifra de 40.000 de români căzuți, civili și militari, și de 29.260.000 florini argint pentru paguba generală. *Bucovina*, I, 1850, din 6 ianuarie 1850. Comentarii privind cifrele și relativitatea lor, la Dan Berindei, Grigore Ploșteanu, Mihai Sorin Rădulescu, „La violence et les Roumains aux XIX-e et XX-e siècles”, în *Revue Roumaine d'Histoire*, XXXIX, 1-4, București, 2000, p. 174. Se afirmă că potrivit estimărilor lui Czetzy Iános ungurii au pierdut și ei tot atâtea morți ca și românii, incluzându-i și pe civili și pe cei înarmați (deci 40.000), în timp ce istoricul Egyed Akos estima că numărul total al românilor, ungurilor și sașilor căzuți în război sau civili nu depășește 14000-15000 persoane. În vâltoarea războiului au intervenit uneori și anumite înțelegeri sau mici „pacte de neagresiune” între sate românești și maghiare ca, de pildă, satele Chiberu de Sus și Chiberu de Jos cu satul maghiar Eremitu. Peter Moldovan, *op. cit.*, pp. 17-18. Alt caz s-a înregistrat la Vințul de Jos, vezi Gabriela Mircea, Ioan Mircea, „Un moment de conciliere în vremuri de tumult: acordul de pace din 23 octombrie 1848 de la Vințul de Jos” în *Apulum*, XLVI, 2009. Au fost cazuri când unii români și-au ascuns prietenii unguri pentru a nu fi uciși de conaționalii lor și invers, unii unguri și-au ascuns prietenii români în același scop. Dar aceste cazuri izolate sau excepții n-au făcut decât să confirme regula fundamentală a durității generale a războiului național româno-maghiar pentru Ardeal. Acest prim război se desfășura în paradigma federalism și autonomism versus centralism de stat ungar, impregnat puternic de programele naționale românești și de politica guvernului și parlamentului Ungariei. Ungurii din Ardeal, stăpânii locali clasici și tradiționali ai Marelui Principat al Transilvaniei, au fost siderați și înspăimântați când prefectii și tribunii români le-au pretins să se supună lor și strâns uniți în jurul fraților mai mari din Ungaria, au trecut la represalii dure împotriva acestora, paralel cu lupta contra austriecilor. În schimb, unii români i-au interpretat pe austrieci, în condițiile noi de după octombrie 1848, ca pe aliații și protectorii lor și în mod oarecum exagerat și nerealist ca pe un fel de armată a lor națională. Adevărata lor armată națională a fost Landsturmul românesc, constituit din prefecturi, legiuni și tribunate.

frica în sân, Târgu Mureșul este ocupat de armata ungară, iar negustorul Fogarasi și protopopul Partenie Trombițaș au fugit și s-au refugiat la Sibiu. Un ofițer din armata cezaro-regală se mira că principele Windischgrätz nu i-a înmănat Episcopului decretul de consilier regesc (I, doc. 42).

Considerăm că cele mai prețioase informații oferite de rapoartele preoților și protopopilor români, privind pagubele materiale și pierderile de vieți românești în războiul cu ungurii sunt cele care-i nominalizează pe românii căzuți sub arme; aceștia muriseră pentru apărarea și afirmarea ființei naționale și politice a poporului român și pentru promovarea Programului național de la Blaj, referitor la națiunea română din Ardeal și la cel cu orizont lărgit, din februarie 1849 și după aceea, cu impact asupra tuturor românilor din Imperiul Habsburgic. Atașamentul românilor din Banat, Crișana, Maramureș, Partium, Bucovina la programul ardelenesc se explică tocmai prin faptul că aici revoluția burghezo-democratică din 1848-1849 s-a manifestat clar și puternic ca un război național; românii din legiuni sau prefecturi au constituit, de fapt și de drept, soldați ai națiunii, care au dat un exemplu viu tuturor românilor de existență și celor viitori despre cum trebuie să lupte și să mori pentru apărarea și afirmarea ființei, a limbii și a naționalității românești, din teritorii unde se vorbea mai mult această limbă decât altele, împotriva primejdiei și asupra străine.

Episcopul Gherasim Raț al Aradului explica faptul că sub tirania maghiară, românii de aici n-au putut să-și exprime plenar sentimentele și voința națională, dar după înfrângerea Ungariei ei se bucură, se atașează strâns de Delegația Națională de la Viena, luptă pentru Marele Ducat al românilor din toată Austria; alții precizau că procedau astfel în mod îndreptățit, pentru ca posteritatea să nu le reproșeze că, stând pasivi, au pierdut „țara” sau „crăimea” română, cum o numeau și o doreau chiar și țărani de sub drapelul național⁷.

O cercetare istorică de sau în adâncime trebuie să-i descopere pe acești soldați ai națiunii, să le cunoască vârsta, ocupația, locul și data unde s-au născut și s-au jertfit, starea averii, numele văduvelor și a orfanilor pe care i-au lăsat în urma lor. Soldații neamului au rămas ca un simbol general în memoria colectivă a generațiilor de români ce i-au succedat în curgerea imuabilă a timpului, dar este nevoie de a-i rememora în mod concret și personal. După 1848-1849, fiecare națiune din ambele tabere și-a plâns de fapt morții și martirii proprii. Propunerile de împăcare, de federalizare fraternă și egală, de făurire a unei micro-Europă sub forma unei Confederații Dunărene⁸ au rămas în amintirea genezei unei idei, n-au prins și n-au putut prinde viață, deoarece tocmai cei ce s-au bătut – ungurii și austriecii – s-au împăcat după numai 18 ani; aceștia au realizat repede că, dacă repetau conflictul într-o Europă ce aplica pe harta politică principiul naționalității, prin unificările italiană, germană și română de dincolo de Carpați, riscau să-și piardă teritoriile nemaghiare și negermane din Austro-Ungaria. În 1867, până și țărani români din Ardeal, unii chiar foști combatanți în 1848/9, au constatat cu înțelepciunea ce o dădea școala vieții, că „stăpânii se ceartă, stăpânii se împacă”, că ungurii și austriecii își împart „colacii” Imperiului, iar ei și națiunea lor erau lăsați la batjocura și supremația ungarilor, cum se întâmplase și în primăvara și vara lui 1848, când s-au elaborat legile uniunii și a dominației politice ungare, reactivate în dualism.

Concentrările de trupe populare și militare românești din legiuni sunt numite în epocă Landsturm-ul românesc, loagăr, lagăr militar. Satul Cuciulata a dat frontului militar național pe Moise Buciuman, Ioan Buciuman, Ioan Mihăilă Mihai, toți căzuți la 10 februarie 1849, la Hoghiz, unde a luptat și a fost rănit și feciorul Gheorghe Lazăr. Văduvele lor Ana, Verona, Paraschiva au rămas amărâte, sărace, cu 11 copii orfani. Gruia Pascu, Avram George, Vasenca Petru, Giurgiu Ilie din Roșia au căzut în luptele de la Dealul Bejuștilor (Băceșilor) de lângă Abrud și la Litta Ungurească, iar la 20 noiembrie 1848, la bătălia dintre Feldioara și Hoghiz a căzut fostul plugar Ioan Gheorghie Lup, de care au rămas văduva, 4 băieți și o fată „vreadnici de milă” și de ajutor; tot acolo a fost rănit Adam Delean, de 39 ani, rămas neputincios, cu muiere și un copil. Boșan Vasilică din Cojocna a luptat contra

⁷ Dumitru Suci, *Mișcarea antidualistă...*, p. 26.

⁸ Idem, „Kossuth en émigration, la question des nationalités et les plans de Confédération Danubiennes” în *Studii istorice. Omagiu profesorului Camil Mureșanu la împlinirea vârstei de 70 de ani*, Cluj-Napoca, 1998, pp. 284-298; Idem, *Destine istorice. Românii transilvăneni spre Marea Unire. 1848-1918*, București, 2006, pp. 33-46.

ungurilor, a fost prins, executat la 17 februarie 1849, și este plâns de văduva lui și de șase copii mici și orfani. La Prejmer au căzut brașovenii Ioan Tănăsie Boambu și Constantin Sgrânța, la Săcele, Nicolae Hărmaneanu și Nicolae Hărneștășan, iar în raportul Protopopului Ioan Petric se menționează văduvele, numărul orfanilor și datoriile rămase după aceștia. Și Berivoiu Mic a dat un soldat, pe Petru Popa, care a căzut la Hăghig în februarie 1849. Satul Alma a înregistrat și el 15 români care, luptând sub steagul tribunului Petru Banta, au căzut pentru națiunea lor, la 23 octombrie 1848, în bătălia de la Ogra (I, doc. 46, 80, 91, 94, 98, 99, 103). Preoții raportori au consemnat în toate cazurile văduvele, numărul orfanilor, averea puțină și nevoia de ajutor din partea statului.

Din Berivoiu Mare, în lupta de la Hoghiz din 20 februarie 1849, s-au mai jertfit sătenii David Comănici – 31 de ani, Bucur Chiojdea – 36 de ani, Neculaie a lui Nechita Schita – 19 ani, Toader a lui Ion Chiojdea – 18 ani, de care au rămas văduvele Bucura, Fica cu 4 orfani și un tată de 61 de ani, singur. Satul Dârlos a dat soldații căzuți la Ogra în 23 octombrie 1848, precum urmează: Ion Brătian căpitan, Ioan Vlăduț fost pădurar, Nicolae Solomon, Gligor Vasile, Petru Opriș, Ioan Borza, Ioan a lui Ioan Cotlean, Toader Curcean, Vasile Câmpean, Simion Câmpean, Matei Ursu. Parohul locului adăuga că unii români din sat au fost recrutați în oastea ungară, unde a căzut pândarul Vasile a lui Matei, iar despre Ioan Baci, Ioan a lui Ioan Priscu, Ioan a lui Iovu Știopu, Toader a lui Ștefan gornic, înrolați în aceeași armată, nu se știa dacă mai trăiau sau nu. Atim Solomon din Săcădat și consăteanul său Oros Avram au căzut la Alba Iulia, iar Cătălin Vesea a fost rănit la Băița. Se semnalează în rapoarte că dascălul Ioan Bartolomeu din Șimon, căpitan de gardă românească, a fost rănit grav în bătaia cu ungurii de lângă Bran și avea nevoie grabnică de ajutor. Ion Cotârlea și Samuil Istrate din Spring au căzut în bătălia Blajului, iar din Vața de Jos, în alte bătălii, și-au găsit sfârșitul pe frontul național Lazăr Ursu de 42 de ani și Nistor Ion.

În unele cazuri, parohii raportează și numele văduvelor românilor căzuți, ca de pildă în satul București, unde sunt specificate văduvele Costea Marișca a lui Nicolae, 6 orfani și Batici Măgdălina, 1 orfan; fără nume sunt menționate văduva lui Baltă Ion, fără părinți, cu 3 orfani, văduva lui Popa Nicolae cu copii, văduva lui Glava Nicolae cu 4 orfani, văduva lui Pleșa Petru. Acești români au căzut în lupta de la Târnavă, unde au fost răniți și alți doi români din sat: Domșa Iosif și Pleșa Gligor. Bău Ioan și Bău Ioan a lui Gheorghe din Vidra de Jos și-au sfârșit viața în luptele de la Dealul Hărădui, lângă Hălmaș și la Mărișel, în părțile Huedinului, care s-a desfășurat la 21 iulie 1849. Alt român din Vidra de Jos, Bordea Văsălie a lui Dumitru, a fost rănit la Căpruța, lângă Abrud, și trăia în sărăcie, alături de nevasta lui, ca și părinții lui Bău Ioan al lui Nicolae, care mai aveau un fecior mai mic, sau părinții lui Ion al lui Gheorghe și încă doi frați ai acestuia (I, doc. 109, 112, 116, 117, 118, 119, 121, 122).

Pentru parohul Ioan Gligor din Ponorel, religia ortodoxă se identifica cu națiunea română, și de aceea cei căzuți din sat sunt „de religie și națiune română”, ca de pildă Oana Avram, ucis la pădurea Șerbina lângă Abrud, în luptă cu soldații lui Kemény Farkas. În raport avem ocazia să cunoaștem și martorii ce adevăresc și ei acest lucru, ca participanți la bătălie și ca soldați ai națiunii, ce au supraviețuit confruntărilor cu inamicul. Soldații martori erau Burz Todor, Culda Gheorghe a Ursului, Coroi Gheorghe a lui Ion, Chirilă Martin, combatanți la Șerbina. Din Ponorel a mai căzut Bârtan Gheorghe a Lupii, de 45 de ani, în lupta din 1 iunie 1849 cu soldații lui Farcaș la Dealul Cenușeștilor, lângă Abrud, martori fiind soldații combatanți de acolo Oandă Ion, Burz Gheorghe, Vesa Ignat, Burz Simtion. De el au rămas văduva Maria de 31 de ani și pruncii orfani Ana, Simtioana, Ioan, Simeon, incapabili să-și câștige hrana vieții. Tot din Ponorel a căzut în bătaia de la Capra cu soldații lui Farkas, Miheț Alexandru de 60 de ani, martor fiind Culda Dumitru, iar Coroi Gheorghe a lui Lup a fost rănit de o schijă de tun la Dealul Cenușeștilor în mai 1849, după cum au mărturisit Coroi Dumitru și Coroi Gheorghe. Tinu Coroi de 54 de ani, din Sohodol – Valea Verde, a căzut pe Dealul Văratec, lângă Abrud, în lupta cu soldații lui Hatvani, la 26 aprilie/8 mai 1849; el a întreținut 4 nepoți, pe Gheorghe, Rafila, Pătru, Sofia, în vârstă de 13, 10, 9 și 2 ani, copiii fiului său decedat în 1847, rămași fără sprijin și orfani. Șerban Gherman, de 54 de ani, Tătar Bucur, Ioan Antone din Trâmboiaș au căzut la Zlatna, un altul în bătălia de la Troian; la fel, Troian Gheorghe de 20 de ani a fost ucis în lupta de la Troian, de care au rămas mama, o soră mai mare, însă au casă, și iosag (animale). Mărginean

Petru și soția sa, Marina, de 60 de ani, din Trâmpoaiele, au fost împușcați de unguri în casa lor, dar feciorul lor de 30 de ani, era însurat și avea casă și iosag. Din satul Blăjeni au căzut la 4 mai 1849, în Abrud, Miță Ion și Lazăr Petru, iar în 3 mai ungurii au omorât-o în casa ei pe văduva Neag Măriucă, greu bolnavă, de care a rămas pruncul Avram de 6 ani, care umblă și cerșește pe la vecini, deoarece nu mai are pe nimeni pe lume. De ceilalți doi din Blăjeni au rămas văduvele și 7 orfani săraci. Din satul Neagra a fost ucis în lupta cu soldații lui Hatvani, Tămaș Urs de 45 de ani, martor fiind căpitanul Gheorghe Candrea. Lodoabă Toma de 25 de ani, din același sat, a căzut la Alba-Iulia, martori fiind căpitanii Stan Vasilie și Gheorghe Candrea. Alt consătean, Jupa Alisandru, de meserie văsar, a căzut la Abrud în 2 iunie 1849. Căpitanii Stan Vasilie și Gheorghe Candrea au depus mărturie pentru Pașca Ignat, Mărian Gavril și Stan Simion care au fost răniți în luptele cu Hatvani și Farkas (I, doc. 127, 128, 129, 130, 133, 134, 135, 136).

În rapoartele disparate mai sunt amintiți Bărtan Gheorghe a Tomii din Ponorel, fierarul Gheorghe Gabri din Boiu, Vurz Ioan a lui Pătruț, văsar din Săcătura, căzuți la Șerbina și Căpruța, și Ioan Faur, rănit în 3 iunie 1849 în Dealul Abrudului. Tot din Săcătura a fost Jurj Gheorghe, călăbaș (negustor ambulant de cereale) ucis la Fântânele; Chinda Hincu din Trestia a căzut la Brad, Lupaș Dănilă și Băilă Ioan la bătălia de la Târnava din octombrie 1848 și tot acolo a fost ucis Toda Avram din Luncanii de Jos, iar doi consăteni de ai lui au căzut în bătălia Bradului. Satul Săliște a dat combatanți uciși la Târnava pe Mihăilă Toader, Duma Ieftimie, Feir Iosif, Mihăilă Toader fiul, Medrea Ion, Marian Nicolae, Dan Ianăș și Medrea Toader; satul Căinel pe Iovan Samson, Nicolae Ianăș și Ioan Stanciu, iar în lupta de la Abrud din 10 iunie 1849 a căzut și Moise Ețan din Ribicioara. Văduva lui Similănică Ețan a rămas cu 4 copii și avea nevoie urgentă de ajutor. Ioan Păcurariu de 27 de ani, Iacov Părău de 28 de ani, Ioan Părău de 56 de ani, Iacob Păcurariu de 20 de ani, Irimie Condra de 17 ani, Gheorghe Pridon de 17 ani din Părău au murit în lupta de la Hoghiz din 20 februarie 1849. Tot acolo au căzut Ioan Gheorghe Aldea de 25 de ani, Mitrea Vlad de 34 de ani, Iacov Țibelea de 24 de ani, Samoilă Țibelea de 36 de ani, Ioan Braica de 37 de ani, Ioan Avram de 30 de ani, Ioan Șerban, Ion Moise Rentea de 30 de ani, Ioan Juganu de 50 de ani, David Mija de 28 de ani, Iacov Tudor de 42 de ani, Gheorghe Bălăban de 16 ani, Nicolae Brica Iacov de 16 ani, toți din Toderița, iar Gheorghe Mija de 39 de ani a fost rănit. Se menționează în rapoarte văduvele, orfanii, proprietățile rămase și se subliniază că ar fi de dorit ca văduvele și orfanii să fie rebonificați din vistieria statului, deoarece soții și părinții acestora s-au jertfit pentru patrie și Împărat (I, doc. 137, 138, 143, 150, 151, 155, 156, 165, 176). Fiindcă a fost căpitan în loagărul românesc din Romoșel, Nicolae Cătănici a fost executat de unguri în iunie 1849 la Orăștie, iar consăteanul lui, Ipas Văsii a căzut în luptă cu Bem (I, doc. 186).

Din Simeria au căzut în bătaia de la Podul Simeriei, Iancu Spinean; din Râșca, Florea Iovu de 32 de ani a fost ucis la Abrud în 26 mai 1849; pe Ilie Mihăilă din Vinerea, care a luptat cu ungurii – tăindu-le cu trupa română retragerea spre Deva și silindu-i să se predea cu tunuri, care și muniții, armatei imperiale conduse de contele Alberti – l-au prins ungurii după retragerea austriecilor și l-au executat la Orăștie. Românii din Feldioara, Andrei Bucșa, Ioan Serban, Ioan Avram, Ioan Popa, Ilie Precup, Ilie Telia au căzut și ei în bătălii, lăsând în urma lor văduve, orfani și sărăcie. Alți 9 români din Șesuri, nominalizați împreună cu văduvele și orfanii lor, au căzut la Târnava în 27-28 octombrie 1848. Cele mai triste situații s-au înregistrat la cei 5 copii ai lui Dărăbanțu Mihăilă de 42 de ani și cei 3 ai lui Codrean Petru de 36 de ani, rămași și fără tată și fără mamă, gata să piară. În 23 mai 1849, soldații unguri din Băița au intrat în satul Șesuri și au omorât 10 români și românce, dintre care Dărăbanțu Solomon avea 78 de ani, Laslău Florinca era de 69 de ani, Dărăbanțu Aron de 3 ani, Dărăbanțu Istina de 6 ani. Laslău Ana, mamă de 22 de ani, s-a numărat printre cei omorâți, iar pruncul cel mic al acesteia a decedat și el la scurt timp după mama lui. Tot din acest sat au fost Zirca Simion, rănit la Târnava, Bălașa Nicolae, rănit la Lunca Băiții, Tăbeș Simioan, rănit la Băița, care aveau nevoie de ajutor, la fel ca și văduvele și orfanii menționați în raport.

18 români din Mesteacăn s-au jertfit pentru neam în bătălia de la Târnava din 27 octombrie 1848, de care au rămas văduvele și 26 de orfani, care n-aveau din ce trăi. În 23 iunie 1849, soldații unguri au intrat în Mesteacăn și au executat 4 români în casele lor, iar pe Dumitru Toader l-au dus la

Brad și l-au spânzurat de o salcie. Nici văduvele și nici orfanii celor omorâți fără a se afla sub arme nu aveau cu ce trăi. Au mai fost uciși alți 15 români din Mesteacăn, dar preotul nu i-a trecut în raport, pentru că nu aveau „slăvie” (urmași). Și satul Cărăstău a dat români căzuți în bătălia de la Târnava, în număr de 14, dintre care Lup Toader avea 75 de ani și Pătruș Ionaș 70 de ani (probabil aveau o sănătate robustă dacă luptau sub povara atâtor ani). Urmașii celor căzuți n-aveau din ce trăi. În 26 mai 1849, ungurii au intrat în Cărăstău și au ucis în casele lor 7 săteni, dintre care Pătruș Iosif avea 81 de ani. Un caz special îl reprezintă Brad Nicolae din Curechi, care era sub arme la vârsta de 78 de ani, căzut la Târnava alături de consătenii săi Iuga Toader de 62 de ani, Iulian Gheorghe de 32 de ani, Nicoară Petru de 35 de ani, Niculae Simion de 56 de ani, Oprișa Anghel de 46 de ani, Boloț Anghel de 27 de ani, Fodor Petru de 46 de ani, Nicolae Zaharie de 32 de ani, de care au rămas 3 prunci săraci, fără tată, fără mamă, iar de ceilalți au rămas văduvele și 11 orfani, tot într-o stare materială grea.

La Hoghiz, în 20 februarie 1849 și-au dat viața pentru națiune și românii din Fântâna: Andron Ciulei de 37 de ani, Bucur Pleșa de 29 de ani, Ioan Ticușan de 43 de ani, care au lăsat în urmă văduvele Ana, Paraschiva, Bucura și 6 orfani. Parohul Ioan Maniu, grijuliu, trecea în dreptul fiecărui dispărut locurile de semănătură (arat) estimate în găleți și feldere, cele de fân socotite cu carul, numărul boilor, al vacilor, oilor și porcilor, pentru ca autoritățile să estimeze cuantumul despăgubirii în funcție de starea materială a urmașilor. Ana și Bucura au fost nevoite să-și dea vacile în contul unor datorii acumulate de soții lor.

Satul Căraci și-a dat și el aportul la bătălia de la Târnava prin 7 săteni: Nicolae Iancu de 34 de ani, Anghel Martin de 40 de ani, Adam Lăzăncu de 45 de ani, Boloț Solomon de 51 de ani, Iancu Sofronie de 30 de ani, Șulea Ioan de 25 de ani, Boloț Ion de 20 de ani. Ultimul era fecior, de ceilalți au rămas văduvele cu 14 orfani.

La Târnava, în confruntarea cu ungurii din 27 octombrie 1848, au căzut 17 și au fost răniți 2 săteni din Lunca, toți consemnați cu grijă de parohul Arsenie Lazăr, cu constatarea că urmașii celor uciși – văduvele și 26 de orfani –, dar și răniții și familiile lor aveau mare nevoie de ajutor. La Târnava au mai căzut 13 români din Birtin, consemnați de preotul Ioan Morari, cu văduvele și cei 21 de orfani, dintre care numai văduva Marica cu cei trei copii ai săi aveau din ce trăi, iar de pe urma lui Barna Toader de 45 de ani rămăseseră doi prunci fără tată, fără mamă. Mursa Petru de 25 de ani, Mursa Tănăsie de 50 de ani, Cuș Tănăsie de 25 de ani, Râmboi Toader de 23 de ani, Ionea Toma de 18 ani din Prihodiște au căzut pe frontul național de la Târnava, lăsând în urma lor văduvele Călara, Raveca, Vuța; după feciorul Toma au rămas părinții necăjiți și săraci, Ionea Onuțiu și mama Mărina, a căror casă a fost arsă și trăiau pe câmp, după cum mărturisea preotul Feier Iovu din Vața de Jos, protopopiatul Hălmajului Mare, episcopia Aradului. Când au intrat soldații unguri în Prihodiște, au împușcat 4 români în localitate, rămânând văduvele sărace cu 8 orfani ai celor căzuți în război sau uciși la ei în sat, fără să fi fost înarmați. Protopopul Lupșii, Absolon Popovici, adeverea că băieșul bătrân Mera Georgie a căzut la 5 mai 1849 la Abrud, în lupta cu Hatvani, ca și alt băieș, Borza Nicolae; în 25 aprilie 1849, tot la Abrud, a fost ucis și Sturza Nicolae. Copil Petru din Ruha-Arieș a căzut la Iara în 12 februarie 1849, ca și consăteanul său, Spătar Simion, iar Moisi Nat din Ruha Agriș a căzut la Turda. Drăgan Gavrilă din Bedeleu, Mulea Irimie din Trascău, Boca Ioan din Poceaga de Jos, Roșa Simion, Zac Andrei, Căbulea Mihail din același sat au fost împușcați pe câmp de soldații unguri. Protopopul raporta 13 români uciși, 10 văduve, 36 de orfani și o nevătătoare, toți urmașii având nevoie de ajutor (I, doc. 188, 189, 190, 192, 200, 208, 221, 222, 231, 248, 249, 250, 253, 268).

Todor Creț, fost soldat, de 60 de ani, a murit la Cricău; Purcel Sântion din Arăța, de 29 de ani, a fost comandant și a căzut în lupta de la Traniș, din 25 noiembrie 1848, martori fiind combatanții Mateș Gheorghe, Sușici Nicula Ion, Sântion Nicolae; tot acolo a murit și consăteanul său, plutașul Oneț Nistor de 45 de ani. Alt român din Arăța, Han Georgie, văsar, de 24 de ani, a murit în bătaia cu Vasvari, din 29 mai 1849, iar în cea de la râul Căbuții din 22 mai 1849, tot contra lui Vasvari, a căzut consăteanul său, Sânt Marc. Din Arăța au căzut la Fântânele, împotriva aceluiași comandant ungur, Lazăr Dumitru a Pașcului de 20 de ani, văsar, Oneț Pătru al lui Vasilie, rășinar de 18 ani, ambii în ziua de 24 iunie 1849. Și pe aceștia, preotul ortodox raportor îi denumea ca fiind „de nație și religie

români”, punând astfel semnul egalității între confesiune și naționalitate (și greco-catolicii puteau fi tot atât de bine denominați „de nație și religie români”). Băieșii Capra Ioan de 53 de ani, Fornade Georgie de 43 de ani, Filip Mihai de 34 de ani, din Baia de Aramă, au căzut în decembrie 1848 în bătaia de la Litta Ungurească și de ei au rămas văduvele Maria, Floare și Lina, ultima cu 4 prunci orfani. Raportul din Brad consemnează numele a 42 de români căzuți la Târnava, de care au rămas văduvele cu 57 de orfani. Văduvele lui Copos Ioan de 50 de ani și fără urmași, a lui Stan Ionuț de 59 de ani, cu 2 prunci, a lui Flore Adămuț de 34 de ani, cu 3 copii, a lui Fărău Solomon de 36 de ani, a lui Cleț Iosif de 38 de ani, a lui Călimari Tudor de 45 de ani, cu 2 copii, mai aveau cu ce trăi sau, după cum suna raportul, mai aveau cu ce petrece; celelalte văduve și orfani erau însă mult prea sărace și abia aveau cu ce trăi. Cele mai ușoare cazuri erau ale celor morți fără urmași. Ungurii au spânzurat în Baia de Criș 5 români, în 29 octombrie 1848. În același raport din Brad erau consemnați 54 de români uciși în două rânduri diferite: în 29 martie și în 24 și 27-29 mai 1849, la casele lor sau pe hotare. Dintre aceștia, Miheț Urs avea 80 de ani, Golce Solomon tot 80, Golce Ianoș 72 de ani, Căzan Ioan 73 de ani, Truța Avram 81 de ani, Văsiu Solomon 82 de ani, Martin Borită 81 de ani, Călămar Gorița 93 de ani, aceasta din urmă fiind aruncată în vârful parilor, deoarece ungurii i-au cerut bani, dar bătrâna era săracă și n-a avut posibilitatea să le dea. Ca vârstă, la cealaltă extremă se situa Miheț Ioan de un an și 6 luni, omorât în pătuțul lui, și Feier Cătuța, de 4 ani, pe care ungurii au aruncat-o în foc în 29 martie 1849. După ce au ucis-o în grădina ei pe Suci Sara de 32 de ani, ungurii i-au aruncat în foc și pe cei doi copii ai ei. Pe Filip Anișca de 37 de ani, au împușcat-o în 29 martie 1849, cu pruncuțul în brațe și au fost mâncați de fiarele câmpului; și Fărău Toader, de la care au rămas 3 orfani, a fost aruncat de viu în foc, în mai 1849. Dotița Lazăr a fost împușcată cu fetița în brațe, Luncan Dotița, de 62 de ani, a fost împușcată în timp ce torcea, iar Faur Ighița de 62 de ani, săracă și bolnavă, în timp ce cerșea. În dreptul tuturor celor uciși în martie și mai 1849 erau trecuți orfanii (numărul lor) sau specificarea că nu aveau urmași, după caz.

În diferite bătălii ale frontului național au căzut și românii din Brădești, consemnați după mărturiile de parohul Gherman Moisă. Ciocârlie Iosif, căraș, de 28 de ani, a căzut în lupta de la Iara din 4 ianuarie 1849, martor fiind judele Suci Matei; Cătană Ștefan, econom (țăran) de 28 de ani, a căzut la Teiuș, după Rusaliile din 1849, moartea sa fiind întărită și dovedită de mărturia căpitanului Surdea Alexe și de alți combatanți. Văduva lui Ciocârlie s-a recăsătorit, iar pe cei doi orfani ai acestuia, Ioan de 5 ani și Vasilie de 2 ani, îi creștea moașa Cătană Rusanda, deoarece ei fuseseră părăsiți de mama lor, după cum mărturiseau judele Suci Matei și cantorul Lobonea. Ciocârlie Simion, aurar de 41 de ani, a căzut la Litta Ungurească în 6 ianuarie 1849; de el au rămas văduva Dotița de 32 de ani și orfanii Maria de 11 ani și Sofia de 3 ani. Lobonea Dumitru, căraș, de 42 de ani, degerase la Ciucea, apoi a decedat. Surdea Savu, econom, a fost rănit pe Dealul Feleacului; Lobonea Filip a fost rănit în lupta din satul Comșești (Comigicu), iar Hurtoi Crăciun, econom de 36 de ani, reîntors de la Ciucea bolnav de friguri, decedase acasă. Îl plângeau văduva Ioana de 31 de ani și orfanii Filip de 8 ani, Maria de 6 ani și Costan de 8 ani. Tomuș Nicolae din Bucium, de 35 de ani, rănit în bătălia de la Alba Iulia, a decedat acasă, la scurt timp după întoarcerea sa, lăsând în urma lui pe văduva sa Sofia Duna și pe Maria, fiica sa orfană, născută în 1848. În bătălia cu Hatvani a fost rănit și Tomuș Ioan, de 50 de ani, tot din Bucium, dar soția sa era sănătoasă și avea casă și fânaț de 3 care de fân. Despre rănirea lui Tomuș depuneau mărturie Tomuș Gica și Jurca Nicolae.

Din Cioara de Sus a căzut Grușiță Ioan de 35 de ani, lăncier, de meserie metalurg, la Iara în 4 ianuarie 1849, iar martori erau căpitanul Vasile Rus, căpitanul Rațiu Petru, căprarul Rus Filip, Melaje Vasilie, Baci Georgie, Rus Petru. Odată cu acesta, în aceeași bătălie au căzut Rus Antonie de 39 de ani, metalurg, lăncier, și Baci Gavrilă de 20 de ani, ambii din același sat. Toți trei decedații fuseseră lăncieri în Landsturmul Român, după cum îi definește parohul Teodor Rusu, și au avut aceiași martori combatanți.

Din Crișcior au căzut în lupta de la Târnava, Roman Gheorghe, Creț Ianoș, Blidean Benean, iar Olăriu Toni a fost prins în Hălmagi și spânzurat; Igna Nicolae a căzut la Crișcior. Toda Avram a fost împușcat în București, Țurca Ilie a fost schilodit de unguri și are 4 copii săraci; Truță Florinca, Coran Mărinca și Mitrea Iacta au fost împușcate acasă sau pe hotarul Crișciorului. La 16 noiembrie 1848, în

timp ce păzeau un cordon militar la Apața, Ion Nica de 48 de ani, Bucur Stoichi Sulica de 40 de ani, Gheorghe Fugariu de 37 de ani și Ioan Ferariu de 50 de ani au fost răpuși de soldații unguri. De ei au rămas văduvele cu 16 orfani, dar Ioan Ferariu, rănit la picior tot acolo, s-a vindecat. Petru Covaci și Nistor Campoș din Bretea Mureșului au căzut, primul în lupta de la Câmpia Bradului, lăsând o văduvă cu 3 prunci, al doilea a fost luat de unguri cu boii și cu carul său și apoi a fost executat, rămânându-i 4 prunci orfani, fără mamă, fără tată. Și românul Ioan Oprea din Boz a fost luat cu carul și cu boii săi la căraușie și apoi a fost lichidat; văduva sa avea 2 copii slabi. Nicolae Babă din satul Sârbi a fost arestat, judecat și executat la Deva, și tot acolo au fost judecați și împușcați Solomon Coiura și Iancăș Cătană, de care au rămas văduvele și 2 orfani. În timp ce cumpărau sare la Soimuș (Maros Solymos), au fost omorâți Ioan Pârvan și Petru Dutaș din Băraști, Solomon Bisorcă și Nicolae Coslăvan, de ei rămânând văduvele cu 12 orfani. Căzând în lupta de la Zam cu ungurii, Rista Mădăluță și Irimie Bucur au lăsat în urma lor văduvele și 9 orfani, după cum raportează parohul Alexandru Orbonaș din Glod-Gilești, care administra și parohia vacantă de la Cerbia și Pogănești. La Târnava au căzut Iosif Pui din Pogănești, frații Moisa Marian și Ioan Marian din Certeiul de Jos, de ultimii rămânând văduvele și 3 orfani, dar și un tată bătrân și orb, iar de primul un prunc de 7 ani. Petru Buda, Iosif Ciocan, Dimitrie Colibaș din Ilia au fost judecați și executați la Dobra; Ioan Maier, Adam Oniță, Tănase Turc, Iosif Moțu din Brănișca au fost judecați și executați la Deva. Petru Amăroiu, Dud Dumitru, Dud Toader, Ivan Crăciun din Luncanii de Sus au căzut la Târnava, în 27 octombrie 1848, și de ei au rămas văduvele cu 9 orfani. La 9 iunie 1849, soldații unguri au intrat în Luncanii de Sus și i-au împușcat pe Dud Sim, Sas Pătru, Boldură Solomon, Popa Nicolae, iar Dan Pătru a fost rănit la Târnava. Căpitanul Hăndușiu Todor și alți combatanți mărturiseau că, în lupta de la Iara din 4 ianuarie 1849, din Muncel a căzut Renti A. Dumitru, iar Râncea Simion de 25 de ani și Jurju Pavel de 22 de ani au căzut în bătăliile cu ostașii lui Kemény Farkas. În luptele de la Feldioara din 18 noiembrie 1848 au căzut Gheorghe Aldea Cucu de 43 de ani, Moise Șerbănuță de 44 de ani, Ioan Solomon de 37 de ani din Șercăița, de ei rămânând văduvele Zavina, Rahira, Ana, Eva cu 20 de orfani, iar consăteanul lor Ioan Ursu de 42 de ani a fost ucis în lupta de la Hoghiz din 20 februarie 1849, fiind plâns de Bucura și de cei trei copii ai săi (I, doc. 298, 300, 302, 303, 304, 305, 306, 307, 310, 311, 312, 317).

Un set de documente se referă la pagubele materiale suferite de români prin rechiziții sau jafuri și descriu modalitățile în care au fost uciși românii din anumite sate, în raidurile efectuate de soldații unguri. Multe date și cifre sunt concentrate și se regăsesc în Tabelele din partea a II-a a volumului de față; tot acolo sunt prezentați inclusiv românii căzuți în bătălii sub arme sau cei uciși ca represalii și intimidări de armata ungară, pe când se aflau la casele lor, la munca câmpului sau prin târgurile Ardealului. Unele documente publicate integral în volum au fost incluse înainte în ABM, Fondurile Șaguna și Consistoriu și folosite de specialiști, lucru specificat în note. Acum aceste documente sunt concentrate la *Morți în revoluție, biserici distruse, sate arse, ajutoare date, situații, rapoarte. Fondul Arhiepiscopesc vol. I 1848-1860, Fondul 13/Pr Tabloul parohiilor, preoților și familiilor din Arhiepiscopie; pagube și torturi în 1848-1849*. Tabelele furnizează date importante pentru demografia istorică, cum ar fi numărul românilor pe parohii și protopopiate, pagubele suferite de biserici și de sate, cuantificate în florini, starea școlilor – de cele mai multe ori deplorabilă –, numărul decedaților de moarte firească, pe sexe, al românilor căzuți de moarte silnică, deci uciși de maghiari. Termenul de „moarte silnică” folosit de Protopopi nu se poate aplica celor căzuți în luptele cu ungurii, care au fost duse conform principiului esențial al războiului, care pe care, ci doar în cazul acelor români care au fost lichidați fără arme asupra lor. Tot atât de silnică a fost și moartea civililor unguri operată de români în unele sate și orașe, aceste fenomene datorându-se și răzbunărilor ce se hrăneau unele pe altele, formând un ciclu al răului greu de stăvilit și de controlat în conflicte de asemenea proporții. Volumul de față, în întregimea lui, oferă date despre preoți, protopopi, Consistoriu, deci personalul ecleziastic român ortodox inferior și superior, până la Vlădică.

Episcopul Șaguna l-a înștiințat pe guvernatorul Wohlgemuth că i-a trimis conscripția cerută, privind românii uciși și răniți pentru cauza bună în timpul războiului civil din Transilvania, împreună cu văduvele și orfanii lor, dar recunoștea că până la acea dată nu îi sosiseră toate rapoartele

protopopilor; mai mult, în unele dintre rapoartele sosite, nu erau cuprinși cei uciși din toate parohiile, iar Tabelele anexate nu erau complete. În unele Protopopiate fuseseră incluși toți morții, în altele doar aceia cu urmași săraci, care aveau nevoie de ajutor din partea statului (I, doc. 279). De fapt, din volum lipsesc Protopopiatele Sibiu I și II și cel al Paloșului, dar în Conceptul nesigur și plin de ștersături și corecturi, la Nota Bene, la unul dintre Protopopiatele Sibiului sunt trecuți la rubrica morți 88 de bărbați și o femeie, paguba bisericilor era estimată la 70 florini, a satelor la 6000 de florini, iar în cazul celui alt protopopiat, paguba bisericilor era evaluată la 143 florini, cea a satelor la 118.031 florini. Protopopiatul Paloș însumase 73 de bărbați morți și 3 femei, dar bisericile sale nu suferiseră nicio pagubă, iar satele înregistraseră daune de 11.924 florini. Comparând cifrele din Concept cu cele din rapoartele Protopopilor, s-au efectuat unele corecturi. După Concept, au căzut 3188 români ortodocși, iar după calculele editorilor au rezultat 2919, la românce moarte rezultaseră 440 la 441, la pagubele bisericilor 125.148 versus 124.968 florini, la sate 2.059.597 versus 1.957.687 florini (R. II, doc. 53).

Din toate aceste motive nu ne-am aventurat în stabilirea exactă a unor cifre privind românii căzuți în lupte sau uciși, statisticile și rapoartele fiind incomplete; de asemenea, nu poate fi vorba de o determinare punctuală a pierderilor românilor, până ce nu vor fi regăsite și rapoartele similare provenite de la clerul greco-catolic, care păstora cealaltă jumătate a națiunii române. Importanța documentelor publicate constă în dezvăluirea mecanismelor gândirii și acțiunii politice românești în conflictul cu Ungaria, descoperirea soldaților neamului, a împrejurărilor în care au căzut românii civili, cunoașterea pagubelor suferite de biserici și mai ales de sate. Volumul oferă date și despre raporturile încordate cu aliații austrieci, care și-au încălcat promisiunile verbale sau scrise în Constituția din martie 1849 și se pregăteau să instituie regimul neoabsolutist.

Protopopul Partenie Trombițaș îl anunța pe Episcopul Andrei Șaguna că Eperjesyi László, comisarul cezaro-regal în cercul Mureșului, era nemulțumit că baronul Heydte, comisarul suprem al Odorheiului, l-a silit să-l elibereze pe preotul Vasile Rotaru din Sângeorgiul de Pădure. Prima anchetă, efectuată de trei unguri și un român, nu-i adusese acuze grave, dar fusese pornită a doua investigație, la cererea ungarilor din Ernei, pe motiv că preotul ar fi omorât 15 unguri, care toți fuseseră rebeli și luptaseră contra Împăratului și a națiunii române. Rebeli au fost și baronii Kemény Pál și Zeik, dar autoritățile au estimat suma pagubelor provocate de românii din Sângeorgiul de Pădure. Faptul nu era drept, deoarece românii fuseseră jefuiți primii, iar o parte fuseseră uciși de unguri pe vremea revoluției. Curțile baronilor au fost prădate și de țărani unguri, pe care însă nu-i cercetase nimeni. Era inadmisibil că ungurii care fuseseră honvezi și ucisese români erau la acea dată membri ai comisiilor de investigații, care-i anchetau pe românii ce fuseseră credincioși Împăratului. Dacă Eperjesyi László ar fi urmat să se plângă că românii făcuseră multe pagube, Episcopul era sfătuit să-i răspundă că de la poporul incult acest lucru nu era cu mirare, dar că ungurii cei civilizați făcuseră mult mai multe. Protopopul arăta că lui, tată a trei copii orfani de mamă, ungurii din Târgu Mureș îi provocaseră pierderi de 7439 florini și aștepta despăgubirile deja de cinci săptămâni. Magistratul local nu l-a învrednicit cu niciun răspuns; Eperjesyi era și el ungur, iar în principalele funcții din zonă nu erau aplicați români, cu excepția unui cancelist, iar notarii sătești erau toți unguri, chiar și în satele curat române. Noile autorități, cum prindeau pe picior greșit un român, îl închideau cu săptămânile și lunile, dar ungurii care au făcut „câte rele toate”, fuseseră ofițeri în armata rebelă și omorâseră români, erau lăsați liberi și nepedepsiți. Printre românii dezamăgiți și dezorientați circula zvonul că ungurii veneau din nou la putere, din care cauză erau speriați, nu îndrăzneau să-și ceară drepturile, iar cei care o făceau, nu primeau satisfacție.

Gompertz de la Instanța militară cezaro-regală raporta Comisariatului că preotul Nicolae Stoicovici fusese arestat de generalul de Chavanne și adus la închisoarea din Târgu Mureș, la 10 septembrie 1849, împreună cu socrul său, Buzaș Vasile, și cu fiul acestuia, Buzaș Ioan. Arestarea se făcuse în baza unei acuzații formulate de contele Kornis. Preotul și ceilalți doi arestați au fost acuzați de contele Toldólaghi că au jefuit caii de la herghelie, porci, oi și au exercitat autoritate juridică cu de la sine putere. Ultima acuzație demonstra indignarea contelui față de instituirea administrației românești în Ardeal, prin prefecturile și tribunalele conduse de Comitetul Național Român de

Pacificație, care băgase groaza în oasele ungarilor. Partenie Trombițaș era indignat că, fără știrea lui, comisarul Eperjesy László i-a interogat pe preoții din Mușiu și Nazna și pe alți 12 români, în legătură cu prestarea robotelor de către jeleri. Comisarul îl acuza neîntemeiat pe Șaguna și pe unii preoți ai săi că i-au îndemnat pe jelerii ce stăteau în curii, pe alodii și pe pământul secuiesc să nu facă robotele cuvenite. Protopopul bănuia că se urmărea privarea românilor de anumite drepturi, să se facă din casele lor curii, alodii și pământ secuiesc, unde trebuiau făcute robote. Trombițaș i-a precizat comisarului că Episcopul, în circulara sa, s-a referit la drepturile politice acordate de Constituție și n-a pus accentul pe nerespectarea unor reglementări sociale de drept, privind statutul jelerilor care prestau robotele sau se înțelegeau cu proprietarii în această problemă (de fapt, chestiunea jelerilor va fi reglementată de Patentele imperiale din 1853-1854, prin împrăștierea acestora cu despăgubire din partea lor, plătită foștilor proprietari).

Guvernatorul era iritat de faptul că preoții români se implicau în chestiunile politice. În plus, a primit informații de la unguri, probabil și de la sași – „confrați de alte națiuni decât cea română” – că preoții români, uniți și neuniți, avuseseră un rol în excesele și devastările regretabile din 1848-1849, din comitatele Zarand și Hunedoara, dintre care erau specificate cazurile din Brad, Hălmaș și Baia de Criș. Neromânii doreau să-și recupereze bunurile și înfierau asemenea persoane. Guvernatorul i-a cerut lui Șaguna ca preoții ce au comis atare fapte să fie cercetați și demși din oficiul preotesc, de care nu se arătaseră demni. Episcopului urmau să-i fie comunicate rezultatele anchetelor organelor administrative de stat asupra preoților în cauză. Protopopul Petru Gherman al Tractului al III-lea al Brașovului era indignat că soția preotului Iacob Bălcaș din Vlădeni fusese bătută de soldații imperiali, deoarece nu le dăduse pe loc carul și caii pentru cărașie, deși ea încercase să le explice că soțul ei avea nevoie de car pentru a pleca urgent la o înmormântare în satul Noua. Tracasat insistent de Șaguna în problema arestărilor ilegale ale preoților ortodocși, Wohlgemuth îi răspundea scurt și iritat că, întrucât în adresa lui din 2 aprilie 1850 a menționat deja că, de mai multe ori, unii membrii ai clerului român ortodox au fost arestați fără motive suficiente cu lezarea formelor legale, să trimită punctual și circumstanțial cazurile respective, motivele arestărilor și numele persoanelor care efectuaseră arestarea.

Protopopul Zlatnei, Iosif Ighian, îi trimitea lui Șaguna scrisoarea preotului de la Neagra, Ioan Candrea, privind suferințele și jignirile îndurate de acesta cu prilejul arestării și detenției sale. Ighian protesta împotriva atentatelor grave comise de autorități la adresa prestigiului statutului preotesc. În trecut, un preot nu putea fi arestat fără știrea și judecata prealabilă a Scaunului episcopal și fără cercetarea anterioară a pârâului. Cei care-i pârău pe nedrept pe preoți ar trebui să fie pedepsiți, iar cei care-i pârău nu trebuiau să asiste alături de ofițeri și soldați la anchetarea lor, așa cum făcuse practicantul jurist regal Iohan Șuster, care-l scuturase de barbă și-l jignise pe Ioan Candrea. Protopopul Ioan Orbonaș era și el indignat că preoții Olariu Iosif din Tătăraști, Ambrosie Olariu din Burjuc și Sofronie Dalca din Godinești erau închiși la Deva, fiind învinuiți că erau implicați în uciderea unor maghiari refugiați în zonă pe vremea războiului civil, dar în zona Protopopiatului său nimeni nu întreba despre românii omorâți în diferite feluri (probabil se referea la autoritățile locale). Sătenii din Geoagiul de Sus îi scriau Episcopului lor că, după Adunarea Națională de la Blaj de pe Câmpia Libertății, l-au ales preot pe Nicolae Repede, care i-a învățat să lupte contra ungarilor până la ultima picătură de sânge pentru apărarea Dinastiei și câștigarea egalității pe seama națiunii române. Sătenii l-au ascultat, au luptat pentru Tron și națiune, cu nădejdea că faptele și sacrificiile lor vor fi răsplătite. Afirmă că nu s-au înșelat, au văzut mântuirea cu ochii, dar sunt întristați de arestarea preotului lor, de suferințele preotesei și ale celor 7 copii. Era nedrept ca după victorie să urmeze în loc de bucurie și răsplată, închisori și arestări. Îl ruga pe Episcop să obțină eliberarea preotului pentru a nu fi lipsiți de cele sufletești, cum au fost pe vremea revoluției. Iohanny Albrichsfeld, jude suprem, Brennerberg, notar suprem al Brașovului, l-au înștiințat pe Protopopul Petru Gherman că preoții din Sirnea, Gheorghe și Ioan Țeposu, au fost condamnați la detenție de o lună în cetate, deoarece au ascuns arme și muniție, care trebuiau predate prompt soldaților cezaro-regali; Protopopul nu era mulțumit pentru că cercetarea s-a făcut doar prin comisari politici și militari, fără participarea lui sau a altor persoane bisericești (R. I, doc. 230, 269, 272, 274, 277, 281, 283, 291, 294, 295).

Parohul Ioan Candrea afirma în scrisoarea către Episcop, că în timpul stăpânirii ungare, românii erau batjocoriți, uciși și supuși la taxe. Chiar dacă românii au scăpat de tirania maghiară, în Zarand comisarul Hosu Farkas îi batjocorea pe preoții români după rețeta din 1848-1849. El a fost înjurat de unguri de Sfânt, comisarul l-a făcut tâlhar, l-a amenințat că-l va suspenda din funcție și că-l va pune în lanțuri. În timpul revoluției, un ungur l-a rugat să-i primească o ladă cu lucrurile de preț, dar el a fugit de acasă de frica ungarilor pentru a-și salva viața; când au intrat soldați unguri în Neagra, au confiscat și lada ungurului, care pretindea pe nedrept să i se plătească despăgubire de 659 florini. Era închis la temnița din Alba Iulia, unde susținea mereu că era nevinovat, dar anchetatorul îi spusese că motivul real al arestării era că el, ca preot român, afirmase că potrivit jurământului de la Blaj, pădurile erau ale românilor și că ar fi bine să se întoarcă Bem și Kossuth și să-i omoare pe toți funcționarii silvici ai statului, ce dețineau ilegal pădurile. Preotul a negat toate acuzațiile, deoarece era cu conștiința împăcată și era loial Împăratului. Auditorul sau anchetatorul, militar imparțial, i-a cercetat și pe cei ce l-au pârât, care nu aduseseră dovezi concludente împotriva lui și de aceea l-a chemat la el și i-a spus să plece în pace acasă, fiind nevinovat. Candrea menționa că arestul de săptămâni l-a slăbit și îi raporta lui Șaguna că românul Mocan Ioan a decedat în temnița de la Alba-Iulia, lăsând în urma lui o văduvă și 4 prunci săraci, de vârstă juvenilă. Protopopul Albei de Jos, Gregoriu Rad, îi destăinuia lui Șaguna adevăratele motive pentru care preotul Nicolae Repede din Geoagiul de Sus zăcea de 4 luni în temnița de la Alba Iulia, unde a fost închis în urma părelor și acuzațiilor unor unguri din Aiud. Adevărul era că preotul Nicolae Repede ajunsese în această situație, deoarece fusese credincios Împăratului și fusese centurion în Landsturmul românesc, iar din acest motiv ungurii voiau să-l nimicească. Nu era destul că în vremea războiului casa îi fusese arsă și jefuită de unguri sau că pătimeau și preoteasa și pruncii mici și nevinovați. Protopopul îl ruga pe Episcop să intervină la Guberniu, pentru ca în cadrul unei judecăți drepte să se ia în considerare credința preotului Nicolae Repede față de Dinastie și să se pună în balanță cu dușmănia rebelilor maghiari față de Monarh și față de întreaga națiune română, și îndeosebi cu țință directă contra preoțimii, pentru ca preotul în cauză să fie imediat eliberat. Preotul Vasile Rotariu l-a înștiințat pe Protopopul Partenie Trombițaș că a căzut din nou sub anchetă, deoarece ungurii îl acuzaseră că, în 1848, a adus tabăra militară română în zonă și i-ar fi incitat pe români la jefuirea curților nobiliare ungurești. Acuzația venea de la unii martori mincinoși și de la ungurii care i-au jefuit pe românii din Sângeorgiu de Pădure în 1848. De aceea, a apelat la protecția baronului Heydte (R. I, doc. 275, 278, 280).

Statul austriac a acordat Bisericii române unită și ortodoxă drept despăgubiri 60.000 de florini⁹; anumite sume au fost împărțite văduvelor și orfanilor grănicerilor și altor români căzuți în 1848/9; totodată, s-au acordat gratuit lemne pentru repararea caselor și a bisericilor distruse. Comitetul Femeilor Române din Brașov s-a ocupat în mod special de orfanii românilor.

Opinia publică românească a fost indignată că pe străzile Sibiului se vedeau preoți duși între baionetele soldaților imperiali, iar în 16 decembrie 1849 Episcopul Șaguna l-a prevenit pe Wohlgemuth, pe un ton de avertisment, că asemenea acte nu erau legale, erau imorale și erau exercitate asupra unui popor loial, ce a întărit Dinastia și Imperiul în vremuri grele. Wohlgemuth i-a răspuns că Protopopul și cei patru preoți români fuseseră arestați din ordinul Oficiului scăunal din Nocrich, pe motiv că aceștia le-au adresat, lui ca Guvernator și lui Șaguna ca ierarh, o petiție în care ceruseră ca satele românești din fostul comitat Alba de Sus să nu fie înglobate la așezările săsești. Wohlgemuth a cerut lămuriri suplimentare de la generalul-maior von Chavanne, comandant militar districtual, care i-a explicat că numiții clerici au fost duși în fața tribunalului imperial și regal militar, unde au recunoscut că, deși sătenii din Cuieșd, Ghijasa de Jos și Ghijasa de Sus nu s-au opus înglobării în Districtul Sibiului, ei i-au încurajat în secret să nu accepte noi funcționari și să nu se supună administrației săsești. Guvernatorul regreta mult că tocmai clericii, care erau chemați să se supună autorităților și să fie un exemplu bun pentru enoriași, îi îndemnau la nesupunere și agitație.

⁹ Mișcarea națională a românilor din Transilvania între 1848-1918. Documente, vol. II (31 decembrie 1851-15 iulie 1859), Volum întocmit de Simion Retegan (coordonator), Dumitru Suciu, Mádlly Lóránd; Colaboratori George Cipăianu, Rodica Sofronie, București, 2004, pp. 37-38, 48-51.

Guvernatorul insista ca Șaguna, în calitatea sa de Episcop, să accepte și să fie de acord că guvernul nu putea tolera asemenea acțiuni în timp de asediu; cercetarea contra preoților în cauză trebuia continuată, pentru a afla cine îi îndemnase pe aceștia la asemenea acțiuni (I, doc. 247). Wohlgemuth se referea, probabil, la liderii politici români din fostul Comitet sau la cei ce activau în Delegația Națională, deci la foștii conducători naționali din 1848-1849, care trebuiau, în noile condiții, să înceteze orice activitate politică. Oricum, duelul politic dintre Guvernator și Episcop, fiecare cu poziția și interesele lui, a continuat, prezentând interes pentru reconstituirea situației politice reale în care se afla națiunea la câteva luni după încetarea războiului civil.

Această situație a dus la deteriorarea relațiilor dintre Episcopul Andrei Șaguna și guvernatorul Ludwig Wohlgemuth, deși acesta din urmă a aprobat în 1850 ținerea Sinodului Ortodox, acțiune de mare ecou în epocă în Ardeal și peste Carpați, care reitiera ideea Marelui Ducat al tuturor românilor din Imperiu. Aprobarea s-a dat în interesul de a contrabalansa presiunile pentru instituirea unei Țări Săsești autonome¹⁰, pretenție incompatibilă și ea cu centralismul austriac de stat și cu uniformizarea pregătită de la Viena, care prin regimul lui Bach îi va pune pe picior de egalitate de tratament politic atât pe românii, cât și pe neromânii din Ardeal, iar la nivel general s-a susținut că națiunile nemaghiare credincioase Dinastiei au primit aceeași răsplată de desconsiderare a programelor politice, ca și ungurii. În temnița de la Alba Iulia, unii clerici români ce au fost conducători în războiul național, au ajuns în aceeași celulă cu comandanții unguri; fiecare își ținea slujba sau își cânta imnurile naționale, dar au avut suficient timp în răcoarea închisorii să reflecteze mai adânc la situația în care s-a ajuns și la motivele care au cauzat-o. Andrei Șaguna n-a suportat persecutarea preoților, a intervenit la Viena, unde a fost chemat și guvernatorul Wohlgemuth pentru explicații. Acesta era însă bolnav și a murit în 1851, la Pesta, în drum spre capitala Imperiului. Șaguna a afirmat că regimul lui Bach a fost o școală politică aspră pentru toți, dar a apreciat pozitiv faptul că acest regim a operat reforme sociale și economice favorabile, a pus în funcții și pe unii români, a desființat comitatele, scaunele, dietele ungurești și săsești, intuind în același timp că aristocrații, nobilii și privilegiații nu se vor împăca cu acest lucru și se vor strădui să se ridice din nou pe poziții de putere și de forță politică. Văzând că programele politice erau zădărnice, Șaguna a obținut de la Guberniul condus de Karl von Schwarzenberg o ordonanță privind respectarea prestigiului statutului preoților români¹¹ și și-a concentrat atenția spre dezvoltarea învățământului teologic gimnazial și elementar confesional, a culturii naționale și a autonomiei Bisericii Ortodoxe Române în drumul ei dificil și sinuos de emancipare de sub jurisdicția Patriarhiei Sârbe de Karlowitz; astfel a reușit, concomitent, să stopeze și generalizarea convertirii românilor ortodocși la greco-catolicism, pusă în ecuație de unii miniștri de la Viena (Leo Thun sau Alexander von Bach) și de unii din cercurile canonicilor de la Blaj, în frunte cu mitropolitul Șuluțiu¹².

Austria a pierdut oportunitatea de a deveni, prin federalizarea etnică, un fel de Europă Unită de Mijloc, ce ar fi putut să devină un exemplu și un motor de acțiune pentru federalizarea întregului continent, dacă ar fi dorit să respecte programele propuse de majoritatea locuitorilor Imperiului¹³. Dar și pentru austrieci, cu unele excepții, federalizarea însemna despărțirea de ea însăși, deci de teritoriile pe care le stăpâneau de secole; când au realizat că singuri nu mai pot să mențină situația, au ales să le stăpânească împreună cu ungurii: ei în părțile apusene, ungurii în cele răsăritene, sub forma Austro-Ungariei, fiind asociați în diplomatie, armată și comerț exterior, prin Ministere și comisii parlamentare de resort comune. Era un regres, o lovitură dată principiului naționalității și a democrației, interpretată corect și pentru toate popoarele, nu numai pentru cele două care au parafat și aplicat, în

¹⁰ Mádl L. Lóránd, *De la privilegiu la uniformizare. Sașii transilvăneni și autoritățile austriece în deceniul neoabsolutist (1849-1860)*, Cluj-Napoca, 2008.

¹¹ *Foaie pentru minte, inimă și literatură*, nr. 18 și 19, sâmbătă, 10 mai 1852, p. 75, reproduș și în *Crâmpeie din istoria Bisericii Ortodoxe Române din Transilvania. Corespondențe (1 octombrie 1845-20 decembrie 1874)*, vol. I, Coordonator Dumitru Suciu; Autori: Dumitru Suciu, Alexandru Moraru, Flaviu Vida, Cosmin Cosmuța, Cluj-Napoca, 2006, p. 139.

¹² Dumitru Suciu, *Studii privind mișcarea națională a românilor din Transilvania în a doua jumătate a secolului al XIX-lea*, Cluj-Napoca, 2004, p. 23.

¹³ Idem, *Evoluția ideii de Europă Unită*, București, 2007.

1867, acea „*unio duarum nationum contra plures*”. Cel mai mult a avut de pierdut prestigiul Vienei, mai ales că de secole aceasta a inițiat și a aplicat reforme sociale și economice¹⁴ notabile, s-a străduit să ridice nivelul de trai material și cultural al popoarelor sale, la nivelul popoarelor mai avansate din vest, deci să-și „europenizeze” într-un fel spațiul central-răsăritean pe care-l administra, dar politicienii austrieci și Împăratul n-au îndrăznit să acorde, pe lângă libertățile sociale, economice, individuale și pe cele naționale colective, cuvenite și cerute de nemaghiari și negermani.

În 24 decembrie 1849, Episcopul Andrei Șaguna îi scria lui Wohlgemuth că anii 1848-1849 au marcat în istoria Austriei una din cele mai importante epoci, pentru că în pofida unor evenimente îngrozitoare, pătate de sânge, comise împotriva demnității umane, ce constituie o pagină neagră, au existat și inițiative pline de glorie, de devotament și sacrificiu pentru Împăratul legiuit, care se instituiau ca o pagină albă în istorie. Faptele glorioase din pagina albă nu trebuiau să fie închise doar în cărțile de istorie, unde vor fi citite doar de învățați sau lăsate pradă gândacilor și prafului, ci trebuiau invocate permanent în memoria vie a poporului, ce va fi îndemnat astfel să acționeze în spiritul strămoșilor, care au înfăptuit fapte mărețe. Episcopul reflecta că imortalizarea acestor fapte să se facă prin monumente neperisabile în fața focului și a apei și mărturisirea că din aceste motive și considerente a propagat printre conaționalii săi români, ideea ridicării unui monument care să imortalizeze mișcarea românilor ardeleni, în general, și a celor din vestul țării, în special. Aceștia, călăuziți de chemarea monarhului ereditar legiuit și de obligația ce venea de la natură de a-și apăra și promova limba și naționalitatea, au susținut curajos lupta contra ungarilor pentru a apăra Tronul și naționalitatea română, pe care au terminat-o victorios. Guvernatorul era rugat să-i aprobe inițiativa, propunerea fiind ca monumentul să fie ridicat la Câmpeni, iar Episcopul îl informa că a deschis o colectă cu o donație de 200 florini, strângerea de fonduri urmând a fi continuată de conaționalii săi (I, doc. 233). Guvernatorul a amânat răspunsul, dar susținea că întreaga chestiune ar fi putut fi reluată după ce Împăratul îi decora pe prefecții și tribunii românilor, însă monumentul nu s-a mai ridicat niciodată, nici la Câmpeni și nici în celelalte localități din Munții Apuseni.

Am putea reflecta mai mult sau mai puțin retoric, într-un laborator experimental dar imaginar sau imaginat de noi, asupra evoluției ideii monumentului neperisabil propus în 1849, următoarea întrebare: dacă românii de atunci n-au obținut aprobarea să-l ridice sau au fost prea săraci să o facă, oare generațiile de români de după 1918 până în zilele noastre, n-ar fi trebuit să îndeplinească această dorință? Ce ar spune și ar gândi sufletele celor dintr-o lume românească nu demult apusă, și anume cei căzuți pentru conservarea, apărarea și promovarea ființei politice, a limbii și naționalității române din Ardeal, dacă s-ar ridica din tunelul timpului, până la noi, și și-ar căuta monumentul? Dilema sau interogația aceasta se poate pune și invers: dacă națiunea română existentă, luată ca un singur om, ar privi în oglinda timpului și i-ar întâlni, ar face față sau ar face fețe-fețe la asemenea întrebări? Noroc că lucrul, sau dialogul, este imposibil. Morții nu vorbesc și nu se întâlnesc niciodată cu cei vii, dar experiența istorică a demonstrat și demonstrează că popoarele care nu-și respectă strămoșii sau pe ele însele, nu se bucură, de obicei, nici de respect și nici nu impun respect celorlalte națiuni vecine, mai mult sau mai puțin îndepărtate geografic.

Dumitru Suciu

¹⁴ Iosif Marin Balog, *Dilemele modernizării. Economie și societate în Transilvania. 1850-1875*, Cluj-Napoca, 2007.

Regeste, partea I

1. Sibiu, 27 mai 1848. Comitele suprem Francisc Salmen către oficiul scăunal din Mirecurea; speră să trimită repede în opidul Miercurea 50 de puști pentru garda civilă din oraș; locuitorii din mediul rural ar trebui să primească și ei arme de foc, dar acestea lipsesc; recomandă gărzii civile din Apoldu de Sus să se înarmeze portivit ordinului din 15 aprilie cu numărul 517;

2. Sighișoara, 1 iulie 1848. Protopopul Zaharia Boiu, mai mulți parohi, goșmani, jurați și bătrâni din scaunul Sighișoarei, neuniți și uniți către Episcopul Andrei Șaguna, își exprimă bucuria față de Adunarea Națională de la Blaj și dorința de pace și colaborare cu celelalte naționalități din Marele Principat al Transilvaniei, dar se tem că acestea nu doresc să-i respecte pe români pe baza libertății, frățietății și egalității, singurele și adevăratele principii care pot făuri o uniune între națiunea română și națiunile maghiară și săsească; își exprimă regretul că Guberniul nesocotește interesele românilor cu ocazia alegerilor de deputați la Dieta din Pesta; legea electorală îi favoriza pe nobili și pe proprietarii unguri și sași iar censul electoral ridicat socotit și fixat fără capitație excludea mulți români de la vot; se tem că românii vor fi tratați la fel și în viitor iar de la „staturile” vechi ungurești și săsești românii nu vor cunoaște „milă și dreptate părintească”; nobilimea i-a ridicat e meseriașii și pe țărani bogăți la dreptul de alege, iar sărăcimea formată mai ales din români a rămas exclusă de la vot; din această cauză între Transilvania și Ungaria nu s-a făcut o uniune „egală”, deoarece românii vor fi și vor rămâne apăsați ca și înainte și de fapt și sașii de pe Pământul regesc sunt întărâtați contra românilor, mai ales după Adunarea Națională de la Blaj deși românii le lucrează în parte pământurile suplimentare, le duc roadele acasă și suportă cu supunere greutățile publice, inclusiv partea de cheltuieli de înarmare a gărzilor săsești; îl roagă pe Șaguna ca Președinte al delegației, să intervină la locurile competente pentru ca românii din Scaunul Sighișorii să primească un deputat propriu în Dietă care să le apere interesele, ales de poporul român „pe calea libertății” adevărate, după „număr popular” și nu după o lege ungurească ce-i asuprește pe români; să se insiste pentru dezvoltarea învățământului și a intelectualității naționale potrivit punctului 13 de la Blaj; își exprimă regretul că Adunarea de la Blaj n-a insistat îndeajuns asupra accesului la un drept electoral mai favorabil pentru români; din cei 7514 români din Scaunul Sighișorii, mulți n-aveau pământ și nici meșteșug, erau privați de dreptul de a vota și de aceea cer Episcopului să îndrepte lucrurile, să obțină drept egal cu sașii în toate problemele, inclusiv în alegeri și repetă respectarea generală a punctului I de la Blaj în privința naționalității, limbii și confesiunilor române.

3. Hațeg, 27 iunie 1848. Protopopul Mihail Maximilian către Consistoriul Ortodox din Sibiu; românii din satul Vâlcelele Bune au fost părăți la comitat de solgăbirăul Szilvásy Latzy că sunt nesupuși și răzvrățiți și a adus pe capul sătenilor o execuție militară formată în cea mai mare parte din unguri care i-au arestat pe parohul Manasie Popovici, pe crâznic și pe un om care a fost la Adunarea Națională de la Blaj, dar după o anchetă de câteva zile au fost eliberați din lipsă de probe; cu toate acestea, după plecarea soldaților, Szilvásy i-a arestat din nou pe paroh, pe Marin Gilkoi care au fost la Blaj și încă doi săteni pe motiv că au fost la Hațeg, la maiorul von Riebel să ceară sfat și protecție, și i-a trimis în temniță la Deva; consideră că nu era permis să fie puși să jure pe steag unguresc, dacă așa doreau cei ce i-au arestat, deoarece românii stau sub jurământul de la Blaj; se întreabă dacă prin asemenea practici ce se repetă aproape în fiecare sat românii vor putea sau nu să rămână sub

jurământul lor național; cere sfat și sprijin de la Consistoriu ca românii să fie feriți de rău și să rămână „pe lângă toată liniștea și dreptatea noastră”, iar preotul și sătenii din Vâlcelele Bune să fie imediat eliberați, deoarece erau nevinovați.

4. Sibiu, 11 iulie 1848. Consistoriul Ortodox din Sibiu și Moise Fulea, Președinte interimar, către Episcopul Andrei Șaguna; îl anunță despre primirea Circularului din 18 iunie ale cărui exemplare au fost aduse și împărțite parțial de Sava Popovici, întors de la Pesta, iar altele au fost trimise prin poștă de către ceilalți Protopopi; s-a luat la cunoștință despre completarea delegației cu încă 9 deputați români care să participe la tratativele din comisia regnicolară pentru asigurarea unor drepturi și foloase pe seama națiunii; relatează despre nemulțumirea țăranilor români de pe Pământul Crăiesc față de menținerea dijmei săsești și așteaptă clarificări despre momentul propice privind desființarea iobăgiei; Comitetul Național Român din Sibiu, ce fusese desființat, atacă Consistoriul pe motiv că nu acționează contra uniunii Ardealului cu Ungaria fiind susținut și de membrii Clubului (Casinei) din Brașov; relatează despre unele conflicte între sași și românii din Sibiu în privința dreptului de pășunat al vitelor; preoții și Consistoriul care propovăduiesc supunerea față de legi nu sunt ascultați de popor; poporul ascultă de adversarii uniunii, care susțin anarhia și libertatea în toate lucrurile permise și nesupunere și sunt susținuți de ziarele românești; în alegerile de deputați pentru Pesta domnește o mare confuzie, în unele localități românii n-au mers, în altele se plâng că n-au fost chemați (Alba de Sus) sau că alegerile au fost ilegale și nedrepte (Cohalm și Alba de Jos), și totul se află într-o mare nesiguranță; speră că publicarea legii de uniune va lămurii lucrurile, va domoli poporul, dar îi va vindeca și durerile; toată starea de confuzie, anarhie și nesiguranță se datorează faptului că tineretul a pus mâna pe conducerea poporului român, fapt ce Consistoriul ar fi dorit să nu se întâmple.

5. Sighișoara, 13 iulie 1848. Zaharia Boiu, mai mulți parohi, învățători din Scaunul Sighișoarei uniți și neuniți din partea orașului către Episcopul Andrei Șaguna; au primit cu bucurie Circularul său din 18 iunie; guvernul Ungariei a emis actul din 14 iulie prin care au aflat că în numele Monarhului ocărmuirea Ardealului este încredințată lui, iar Guberniul din Cluj, prin actul său din 17 iunie a adus la cunoștință desființarea iobăgiei și transformarea țăranilor în cetățeni liberi; acest hotărâri vor fi publicate în toate bisericile din Protopopiat; îi mulțumesc pentru activitatea desfășurată spre binele și progresul națiunii și reiterează cererile exprimate în 1 iunie, rugându-i să le aibă în vedere și să obțină rezoluții pozitive pentru transformarea lor în drepturi legale.

6. Pesta, 14 iulie 1848. Episcopul Andrei Șaguna către Consistoriul Ortodox din Sibiu; cere să i se raporteze dacă vreun preot sau Protopop din Eparhie a incitat poporul la răscoală și în ce sate s-au trimis execuții militare.

7. Târgu Mureș, 18 iulie 1848. Iváni János către Protopopul Partenia Trombitaș; îl anunță că preotul Ștefan Iacovici din Mureșenii de Jos a fost arestat în urma denunțului contelui Lázár József și urmează să fie anchetat.

8. Căila, 20 iulie 1848. Preoții Simeon Sigmirean și Ioan Sigmirean către Protopopul Terentiu Bogat; asupra satului Căila s-a trimis execuție militară, sătenii erau interogați și bătuți pentru a declara ce a spus preotul în biserică; preotul bătrân s-a dus în locul fiului său, plecat de acasă la Protopop, la interogatoriu, iar funcționarii comitatensi unguri i-au replicat că nimeni n-avea ce să caute la Protopop și Episcop și toți trebuiau să asculte de stăpânirea ungurească; soldații și nemeșii au înjurat preoteasa preotului plecat de acasă și i-au confiscat o parte din grâu, slănină, caș, un ceas în valoare de 40 de fl. și au făcut percheziție și în biserică; un funcționar ungur i-a atras atenția preotului bătrân că soldații ascultă de el și de guvernul unguresc, dar acesta i-a replicat că soldații sunt ai Împăratului, dar și maghiarul i-a răspuns că Împăratul i-a dat lui soldații că să-i stăpânească și să-i batjocorească pe

români; preotul român a specificat că toți preoții trebuie să asculte de Protopopul și Episcopul lor, dar funcționarul ungar a afirmat că el este Protopopul și Episcopul lor, pe Protopop îl poate aresta când vrea, ca și pe el, deoarece românii nu sunt capabili să fie puternici și să-și croiască o stăpânire proprie. Preotul bătrân a fost făcut mincinos, orb, prost și i s-au luat în batjocură și caii pe care i-au dus în târg în Lechința; cer Protopopului și prin el Episcopului să fie protejați și scutiți de asemenea persecuții și jigniri efectuate de unguri împotriva lor.

9. Paloș, 21 iulie 1848. Nicolae Ghiaja, Protopopul Albei de Sus către Consistoriul Ortodox din Sibiu; în Protopopiatul său doar în satul Feleag s-a trimis execuție militară; țăranii întorși de la Adunarea Națională de la Blaj au cerut înapoi pădurea luată de la ei în urmă cu 30 de ani și dată bisericii reformate din Mura Mică și au provocat o mișcare în acest scop; preotul David Ursu a ținut cu poporul, a citit în biserică instrucțiuni de la sași și de la Împărat și a cerut ungarilor reformați să nu taie pădurea și s-o restituie românilor; soldații i-au pedepsit pe țărani și l-au arestat pe paroh.

10. Târgu Mureș, 1 iulie 1848. Protopopul Partenie Trombitaș către dregătoria scăunală a Mureșului; se plânge că siguranța averii și a persoanei nu este respectată în toate cazurile, dându-le exemplu pe preotul Ștefan Iacovici din Mureșeni care a fost arestat la 14 iunie în toiul nopții și stă închis în temnița din Târgu-Mureș în urma denunțului contelui Lázár József; susține că s-a încălcat o dispoziție monarhică din 1836 potrivit căreia persoanele ecleziastice trebuiau judecate în primul rând de un tribunal bisericesc și abia apoi de unul civil, dacă erau găsite vinovate; în plus acuzatului nu i s-a adus la cunoștință capetele de acuzare, potrivit legii 24 din 1791; consideră că asupra preotului său s-a comis o nelegiuire, soția și cele 4 fiice suferă, gospodăria se pustiește și cere eliberarea lui imediată și trimiterea denunțului la o instanță ecleziastică; fiind convins că preotul este nevinovat, Protopopul își rezervă dreptul pe baza funcției lui în calitate de reclamant și în conformitate cu prevederile legii 24 din 1791 să obțină din partea contelui plata către preot a tuturor cheltuielilor și suferințelor îndurate.

11. Crăciunel, 24 iulie 1848. Preotul Ioan Oprea către Protopopul Petru Chețanovici; descrie unele conflicte între sățeni și un proprietar ungar legat de pășunatul vitelor; în sat au venit soldați și i-au întrebat pe credincioși de ce nu ascultau de poruncile solgăbirăului și cine i-a învățat să procedeze astfel; asupra lui s-a constituit pază militară de 6 soldați.

12. Boian, 26 iulie 1848. Petru Chețanovici, Protopopul Cetății de Baltă, tractul de jos, către Moise Fulea; asupra satului Boian a venit execuție militară de 300 de secui; s-a plătit paguba din păduri în valoare de 800 de florini, iar pentru hrana și băutura soldaților s-au achitat 500 de florini bani de hârtie; alte execuții militare s-au efectuat în satele Crăciunel și Sălcud; în satul Boian doi sățeni au distrus furcile puse de autorități în timpul statariului.

13. Agârbiciu, 26 iulie 1848. Ștefan Damian Protopopul Turdei către Moise Fulea (!); relatează că din satul Călărași Turda au fost arestați Moroșan Chifor, Moldovan Mihail, Jugudean Toma în 8 aprilie și au fost închiși la Vinț timp de 7 săptămâni; preotului din Cucerdeia i s-a interzis intrarea în biserică timp de o lună, iar credincioșii n-au avut parte de slujbele dumnezeiești.

14. Ilia, 31 iulie 1848. Ioan Orbonaș, Protopopul Iliei către Consistoriul Ortodox din Sibiu; raportează că satele Vișca și Valea Poenii au avut de suferit din cauza execuțiilor militare; sățenii din cele două comunități auzind că cei din Comitatul Zarand sunt liberi și nu mai prestează slujbe la domni, au procedat la fel și au refuzat să presteze robotele; baronul Bornemisza Ignátz și arendașul său Kosa Daniel au cerut Guvernului să trimită soldați în cele două sate care au sosit în ziua de Rusalii, conduși de comisarul Gyórfi Sámuel; oamenii au fost bătuți, trei vite au fost tăiate pentru hrana militarilor, satul Visca a plătit o sumă de 250 de florini, iar Valea Poenii (Fuești Băgara) 130 de florini de argint pentru restanțele de robote, fiind supuși și la prestarea acestora în muncă; consideră

că țăranii erau nevinovați; n-au refuzat prestarea robotelor din rea voință, ci s-au lăsat influențați de cei din Zarand; 4 țărani au stat închiși 6 săptămâni la Deva; suferințe asemănătoare au căzut și pe țăranii din Bretea Mureșeană care au încercat să-și obțină partea de pământ luată cu trei ani în urmă de un proprietar ungur care era plantată cu pruni sădiți cu 30-40 de ani în urmă; oamenii au fost bătuți și globiți cu 130 de florini m.c. alte 9 sate complet nevinovate au fost amendate cu sume între 30 și 60 de florini m.c.; alți proprietari au fost mai omenoși, la anunțarea eliberării din iobăgie i-au ospătat pe țărani, după cum cerea dreptatea; cere Consistoriului să intervină pe lângă Episcopul Andrei Șaguna pentru ca asemenea întâmplări triste să nu se mai repete.

15. Iclandu Mare, 3 august 1848. Zinovie Hodoș, paroh în Iclandu Mare către Protopop; solgăbirăul Zamler György a ieșit în Iclandu Mare și Iclandu Mic, i-a anunțat pe săteni că sunt liberi și robotele s-au desființat și i-a întrebat dacă doresc să se unească cu Ungaria și să fie credincioși craiului Ștefan; românii i-au răspuns că au depus jurământ la Blaj că vor fi credincioși numai Împăratului Ferdinand; funcționarii au lăsat o hârtie privind libertatea tiparului, dar țăranii români le-au trimis-o înapoi la Lechința unde aceștia se aflau în deplasare; autoritățile au trimis 50 de dragoni în cele trei sate în data de 30 iunie care staționau și atunci pe capul oamenilor care au cheltuit 5000 de florini iar 5 țărani români erau în temniță; cere să intervină pentru încetarea abuzurilor menționate.

16. Târgu Mureș, 5 august 1848. Partenie Trombitaș către Consistoriul Ortodox din Sibiu; anunță că în 15 iunie a fost arestat preotul Ștefan Iacovici, din Mureșeni, dar după 6 zile a fost eliberat; comunitatea din Iclandu Mare a suferit execuție militară deoarece oamenii neînțelegând forma unirii cu Ungaria au fost contra ei și au declarat că nu recunosc alt Rege decât pe Împăratul Ferdinand.

17. Pesta, 10 august 1848. Episcopul Andrei Șaguna către ortodocșii din ținutul Săliștii; îi ceartă că nu-și caută dreptatea pe calea legii așa cum i-a învățat în Circularul din 18 iunie.

18. Sibiu, 14 august 1848. Moise Fulea către Andrei Șaguna; în Sibiu românii n-au ținut adunări inițiate pe sub mână de sași sub pretext că ar fi fost ordonate chiar de Episcopul lor; membrii fostului Comitet Național Român țin adunări pe ici pe colo, dar membrii Consistoriului nu știu ce se discută deoarece cei din Comitet de feresc de ei; se angajează că vor fi atenți și dacă aud că se va întreprinde ceva necuviincios îl vor înștiința.

19. Pesta, 15 august 1848. Andrei Șaguna către Protopopii Terențiu Bogat și Mihail Maximilian; cere date despre comportamentul grănicerilor români care nu acționează legal și nu respectă constituția punând în primejdie interesele națiunii române; crede că românii vor beneficia de drepturi prin constituție și ca țărani și ca ortodocși vor fi egali cu ceilalți compatrioți, indiferent de neam și religie; Biserica ortodoxă va fi liberă, respectată, preoții și dascălii vor fi plătiți ca ceilalți de alte confesiuni, românii își vor alege deputați în Dieta Ungariei, tinerii vor fi admiși la studii și meserii și nimeni nu va fi scutit de purtarea greutăților publice.

20. Sibiu, 31 august 1848. Consistoriul Ortodox din Sibiu și Moise Fulea către Episcopul Andrei Șaguna; înaintează rapoartele Protopopului Ioan Greble din Solnoc și a Protopopului Partenie Trombitaș din scaunul Mureș și precizează că în celelalte Protopopiate domnește pacea în preoți și popor.

21. Hațeg, 31 august 1848. Protopopul Mihail Maximilian către Episcopul Andrei Șaguna; ungurii din Hațeg au pus steagul uniunii, dar grănicerii români l-au dat jos afirmând că ei slujesc sub steag împărătesc și până nu va fi îngropat acesta nu jură pe alt steag; maiorul Riebel le-a poruncit să pună steagul unguresc la loc și grănicerii s-au conformat, dar noaptea steagul a dispărut din nou; ungurii au procedat la fel în Bistrița, dar grănicerii au dat jos steagul în timpul nopții, însă ungurii l-au

pus la loc; o adunare națională română a fost programată la Orlat pe 15 august, dar a fost amânată; la 15 august grănicerii români din Hațeg au plecat spre Banat foarte amărâți și i-au spus maiorului Riebel că nu vor să meargă mai departe de granița lor și nu vor lupta cu sârbi; cu silă și cu aceleași rezerve au plecat și companiile 1 și 3 de grăniceri; nu se știe cine-i sfătuiește pe grăniceri iar preoții nu îndrăznesc să-i învețe pe români decât să respecte Circularele venite de sus și de când au răsărit libertatea, egalitatea și frățietatea erau amenințați cu pierderea vieții și din partea ungurilor și din partea românilor.

22. [fără loc], 1 septembrie 1848. Un grup de români ortodocși necăjiți către Consistoriul din Sibiu; anunță că ei nu doresc să dea recruți pentru armata ungară care vrea să se completeze cu 60.000 de soldați din Ardeal; legea ungurească pentru recrutare nu era validă deoarece n-a fost sancționată de Împărat; chiar dacă Împăratul ar fi întărit-o, pe români legea nu-i obliga în nici un fel, deoarece uniunea Ardealului cu Ungaria a fost făcută fără voia lor și n-au fost întrebați și consultați de unguri așa cum se cuvenea față de o națiune ce suportă cele mai multe greutăți publice; ungurii nu s-au supus Împăratului care a dorit ca și românii să aibă funcționari din neamul lor și să posede gardă națională; Consistoriul să ceară Guberniului să renunțe la luarea recruților dintre români, deoarece în caz contrar se va tulbura toată țara; Consistoriul să treacă la fapte și să dovedească că ține cu neamul său românesc, nu cu ungurii ale căror porunci le-a răspândit peste tot și i-a părținit de multe ori; Consistoriul să-și schimbe atitudinea, să se apropie și să-i apere pe români deoarece în caz contrar ei își vor pierde încrederea în mai marii lor sufletești care țin cu străinii unguri asupritori; Consistoriul să ceară Guberniului o nouă Adunare Generală Română la Blaj unde să vină doi aleși din fiecare comunitate rurală și urbană, toți Protopopii, însoțiți fiecare de doi preoți iar Florian Micaș și alți români arestați să fie eliberați; dacă aceste dorințe nu vor fi satisfăcute, atât Consistoriul cât și Guberniul vor fi răspunzători pentru consecințele care vor decurge din această situație.

23. Mureșeni, 2 septembrie 1848. Preotul Ștefan Iacovici către Protopopul Partenie Trombitaș; descrie împrejurările în care a fost arestat în toiul nopții în data de 15 iunie de unguri care l-au dus cu mare bucurie în temnița de la Târgu Mureș; după 6 zile a fost eliberat pe chezășie și a revenit acasă unde îl așteptau cele 4 fiice orfane de mamă; oamenii din sat l-au certat pentru că nu i-a anunțat deoarece dacă ar fi fost prezenți ar fi intervenit cu forța împotriva arestării; știind că era nevinovat nu și-a anunțat credincioșii și s-a gândit că era oricum necesar să se prezinte nenorocirile și vărsările de sânge ca cele de la Mihalț.

24. Mijlocenii Bârgăului, 5 septembrie 1848. Protopopul Terentie Bogat către Consistoriul din Sibiu; descrie suferințele îndurate de credincioșii români ortodocși din Căila în urma execuției militare efectuate de dragoni și de funcționarii comitatensi unguri pentru că au acționat pentru recuperarea unei păduri răpitate în urmă cu câșiva ani de un proprietar ungar; a fost anchetat 2 zile și preotul Ioan Sigmirean după care a fugit pentru a nu fi din nou umilit și batjocorit; soldații i-au jefuit casa, au intrat în biserică și au luat circulare episcopoești și ordine venite de la guvernul Ungariei pentru a le împărți la alte parohii; preotul bătrân Simion Sigmirean a fost batjocorit de unguri care după ce au plecat la Șieu (Nagysajó) au bătut pe unii români și pe sași pentru că nu și-au efectuat clăcile la domni.

25. Deva, 13 septembrie 1848. Comitele suprem al Hunedoarei Kun Gothárd către episcopul Andrei Șaguna; îl invită să vină urgent în comitat pentru a liniști spiritele, a calma și liniști poporul și grănicerii instigați de către ofițerii lor.

26. Dobra, 14 septembrie 1848. Protopopul Nicolae Crainic al Dobrei către Episcopul Andrei Șaguna; îl anunță că poporul nu dorește să dea recruți pe seama ungurilor; nu știe cine i-a instigat să se opună aplicării Decretului ministerial din 29 august privind completarea armatei; le-a explicat oamenilor că tot Împăratul Ferdinand e domnitor și rege, că ar fi sancționat legea, dar totul a fost

zadarnic; recunoaște că sancționarea nu s-a efectuat, dar a inventat-o el pentru a-i determina pe credincioșii români să nu se opună legii.

27. Sibiu, 15 septembrie 1848. Consistoriul Ortodox din Sibiu și Moise Fulea către Episcopul Andrei Șaguna; poporul român era necăjit din cauza suferințelor îndurate din partea domnilor de pământ și în această stare sufletească l-a găsit legea privind completarea armatei cu 60.000 de recruți din Ardeal; românii nu doresc să dea recruți pentru armata ungară și sunt influențați și instigați în acest sens de unii agitatori care doresc să submineze autoritatea bărbaților neamului ce doresc propășirea națiunii pe cale legală și acționează pentru ca poporul să-și piardă încrederea în preoțime, Consistoriu și în el ca Episcop; poporul l-a ascultat până acuma și astfel nu rareori, răspundea că va respecta doar acele porunci ce vor veni de la el; credincioșii români ortodocși afirmă că sunt pașnici, ascultători, liniștiți, dar nu dau recruți până când Împăratul nu le va porunci acest lucru prin Episcopul lor; relatează că la Orlat s-a ținut în 10 septembrie Adunare unde românii au venit cu puști, coase și îmblăcii și de unde vor pleca la o nouă Adunare Națională de la Blaj; Consistoriul a fost provocat să participe și el la Adunarea Națională pe mai multe căi, inclusiv printr-o adresă venită din partea comunității bisericești de la Ocna Sibiului, pe care i-o trimite; părintele Nicolae Moga din Săliște certifică și el plecarea românilor din Orlat spre Blaj unde răsculații au pus mâna pe tipar.

28. Sibiu, 14 octombrie 1848. Episcopul Andrei Șaguna către Protopopii Nicolae Crainic și Ioan Opriș din comitatul Hunedoara; comitele suprem Kun Gothárd l-a înștiințat că românii din comitat se află în pragul războiului civil; să intre în contact cu comitele suprem, să afle cauzele care au provocat răscoala și să îndemne poporul la pace și liniște îndrumându-l să trăiască în armonie și înțelegere cu toți concetățenii.

29. Sibiu, 23 noiembrie 1848. Episcopul Andrei Șaguna către poporul român ortodox din Ardeal; ungurii s-au ridicat împotriva Împăratului Ferdinand și contra națiunilor care doresc să rămână credincioase monarhului legitim, printre care se numără și națiunea română; prin unguri au fost prădate multe sate ale fraților români din Ardeal și unele au fost arse din temelii, astfel că în mai multe unii dintre ei au rămas împreună cu soțiile și copiii lor fără casă, fără masă, amenințați de foame și frig; pentru a-i ajuta îi îndeamnă pe toți credincioșii să adune bani și bucate pentru frații lor năpăstuiți; donațiile vor fi adunate de preoți și jurații satelor, vor fi publice și se vor concentra la Protopopul locului și de aicea la Episcopie.

30. Berghia, 9 decembrie 1848. Parohul locului, Georgie Hodoș, consemnează că în timpul revoluției vrăjmașii secui au provocat bisericii și unor credincioși români ortodocși, în număr de 9, toți nominalizați, o pagubă de 761 fl.

31. Cristești, 9 decembrie 1848. Parohul locului, Iacob Cherestur, consemnează și nominalizează 10 credincioși români ortodocși care au suferit prin secui o pagubă de 1418 fl. și câțiva zeci de creștari.

32. Bandul de Câmpie, 10 decembrie 1848. Parohul locului, Hodoș Vasile, consemnează că biserica din sat și 146 credincioși români ortodocși, conșcriși cu numele lor au fost păgubiți de vrăjmașii unguri cu 18.420 de florini; maghiarii le-au confiscat bucate, alimente, haine, stupi, unelte, bani, animale din gospodărie a căror valoare în bani a fost estimată la suma de mai sus; unul dintre săteni, Tămaș Georgie, a fost ucis de secui și în câteva cazuri aceștia au dat foc caselor și acareturilor din jurul lor.

33. Iclandu Mare, 10 decembrie 1848. Parohul locului, Zenovie Hodoș, consemnează și nominalizează 12 credincioși români ortodocși din Iclandu Mare și Gidastó (Ghidășteu) care au suferit

din partea vrăjmașilor unguri o pagubă de 821 de florini; suma a rezultat din calcularea valorii în bani a unei case arse, a cailor, junincilor, bucatelor, cerealelor și hainelor luate de unguri.

34. Agârbiciu, 13 decembrie 1848. Parohul locului și Protopop, Ștefan Dembian, nominalizează 14 credincioși români ortodocși din localitate (azi Viișoara, de lângă Cluj) trecând în dreptul fiecăruia suma de care au fost păgubiți, în florini și creițari, fără să treacă suma totală.

35. Gura Arieșului, 14 decembrie 1848. Protopopul Turdei, Ștefan Dembian, nominalizează 54 de credincioși români ortodocși specificând clăile de grâu, porumb, fân, ovăz, paie, vitele cornute, caii, oile, porcii, stupii luate de unguri și numărul clădirilor arse; de la biserică au luat 1300 florini, odăjdii, cărți, icoane, cruci, în valoare de 166 florini; la 15 septembrie autoritățile civile i-au silit pe români să plătească și 1000 de florini renani, după cum dovedea chitanța alăturată însemnării.

36. Cucerdea, 14 decembrie 1848. Parohul locului, Rus Ștefan și Protopopul Ștefan Dembian, consemnează 28 de credincioși români ortodocși enumerând animalele, bucatele, cerealele, hainele luate de unguri; Cociș Gavrilă, Moldovan Iosif și Cozma Ion au fost împușcați, lui Urcan Irimie, Donca Vasile, Moldovan Iosif (cel ucis), Călugăr Simion, le-au ars casa cu tot ce au avut; preotul Rus Ștefan precizează că le-a dat unguirilor 12 zloți de argint dar totuși aceștia au luat tot ce au avut mai scump în casă și l-au batjocorit.

37. Sibiu, 17 decembrie 1848. Protopopul Turdei, Ștefan Dembian, către Episcopul Andrei Șaguna; îl înștiințează că a participat personal la consemnarea pagubelor suferite de credincioșii români ortodocși din satele Cheia, Gura Arieșului (Vaidasig), Cucerdea, Feldioara, Decea; fiecare om în cunoștința sufletului său a specificat în fața birăilor (juraților) satului și a vecinilor despre pagubele suferite; îi trimite consignațiile acestor comunități sau obști bisericești.

38. Mureșeni, 23 decembrie 1848. Parohul locului, Ștefan Iacovici, trimite Protopopului Partenie Trombitaș însemnarea pagubelor suferite de sătenii români din partea secuilor în septembrie care însemnează în bani cifra de 9943 florini și 11 creițari; sunt menționați 64 de săteni.

39. Târgu-Mureș, 23 decembrie 1848. Protopopul Partenie Trombitaș către Episcopul Andrei Șaguna; transmite ajutoarele în bucate adunate de către preoții ortodocși din 17 obști bisericești pe seama românilor păgubiți de unguri în valoare de 3 creițari, 111 mierțe de grâu și 274 mierțe de porumb.

40. Târgu-Mureș, 24 decembrie 1848. Conspect al pagubelor suferite de satele și bisericile românești din Protopopiatul Mureșului, elaborat de Protopopul Partenie Trombitaș pentru 15 localități; sunt amintiți preoții acestor sate care i-au trimis rapoartele despre pagubele făcute de secui care se ridică la suma de 55.416 florini și 51 creițari.

41. Sibiu, 29 decembrie 1848. Ștefan Dembian, paroh la Agârbiciu și Protopop al Turdei către Episcopul Andrei Șaguna; descrie pagubele care i-au fost făcute din partea secuilor; au stat 13 zile în sat, i-au luat 50 de florini de argint, i-au distrus arhiva protopopească și l-au arestat; după ce a fost eliberat secuii i-au confiscat vinul, brânza, piese de la car și plus alți bani și i-au bătut soția; fiind preot sărac cu 7 prunci îl roagă pe Episcop să obțină pe seama lui o despăgubire de la Comandamentul militar imperial.

42. Sibiu, 5 ianuarie 1849. Protopopul diacon Ioan Hania către Episcopul Andrei Șaguna; îi trimite copia scrisorii baronului Puchner referitoare la Conferința Națională Română din 16/28 decembrie 1848; românii din Sibiu trăiesc cu frica în sân, ungurii au intrat în Târgu-Mureș de unde

s-au refugiat la Sibiu negustorul Fogarasi și Protopopul Trombitaș; un ofițer se miră că principele Windischgrätz nu i-a înaintat Episcopului decretul privind acordarea funcției de consilier regesc.

43. Nadășul Românesc, 2 septembrie 1849. Protopopul Zaharie Matei către Consistoriul Ortodox din Sibiu; de frica ungarilor nu a mai venit acasă după Conferința Națională de la Sibiu din decembrie 1848 și s-a ascuns în codrii până în iulie 1849; a fost căutat de unguri care i-au confiscat boii, caii, vacile, oile, uneltele din casă și veșmintele în trei rânduri; preoteasa și copiii lui au fost evacuați din casă și multe din lucrurile confiscate au fost vândute la licitație; casa și unele locuri din afara satului au fost răscumpărate de nepotul său; raportează că preotul Leon Cornie din Glodeni a murit în temnița din Turda și preotul Ioan Breșa din Voivodeni a fost executat de un tribunal maghiar, parohiile rămânând vacante.

44. Satulung, 17 decembrie 1849. Parohul locului, Ioan Martinovici către Episcopul Andrei Șaguna; se plânge că i-a fost jefuită întreaga avere de ungurii care au prădat și casele românilor din localitate care s-au refugiat în Muntenia; sătenii pauperizați nu pot plăti nici stola, nu are din ce trăi și-l roagă pe Episcop să mijlocească de la autorități despăgubire pe seama sa deoarece a rămas credincios Împăratului din care cauză a fost persecutat de unguri, atât el cât și credincioșii români din parohie.

45. Șoimuș, 23 septembrie 1849. Protopopul Ioan Făcățici către Episcopul Andrei Șaguna; îi trimite câteva scrisori legate de arestarea unui preot din Jucu, rugându-l să intervină pentru eliberarea acestuia.

46. Cuculata, 30 septembrie 1849. Parohii Ioan Strâmbul, Gheorghe Moga, notarul Georgie Montan, judele, jurații și bătrânii satului certifică faptul că Moise Buciuman a murit în 10 februarie în loagăr la Hoghiz; văduva Ana a rămas cu 4 copii, cu o vacă și cu mici loturi de pământ; la Hoghiz în loagăr, a murit și Ioan Bucurenciu iar văduva lui, Verona, era amărâtă cu 4 copii, avea 2 văcuțe, 5 oi, mici loturi de pământ; Gheorghe Lazăr, holtei, a fost rănit la mână, nu-și poate câștiga hrana iar în loagăr a decedat și Ioan Mihai Mihăilă a cărui văduvă, Paraschiva, cu trei copii, nu avea nici vite, nici moșie.

47. Cața, 2 octombrie 1849. Protopopul Cohalmului către Episcopul Andrei Șaguna; speră că românii ce au avut de suferit din partea ungarilor vor fi despăgubiți de Împărat care va deschide un nou „răsărit” pentru ei; pe el ungurii nu l-au prigonit și din darul lui Dumnezeu nici dintre familiile române din localitate nu au ucis pe nimeni; îl anunță că parohul din Mărciașa, Nicolae Biște, a decedat și a dispus ca temporar să fie înlocuit cu parohul Dârlosului, Ioan Iosif, care va servi și în filia Jimbor.

48. Șimon-Bran, 2 octombrie 1849. Parohii Nicolae și Sava Mănoii consemnează că armata ungară a stat în localitate 13 săptămâni în vremea revoluției și le-a provocat o pagubă de 9605 florini.

49. Moeciu de Sus, 4 octombrie 1849. Parohii Atanasie Giurea și Constantin Tișcă certifică faptul că în vremea revoluției, ungurii le-au provocat sătenilor, timp de trei luni, o pagubă de 1402 florini și 22 de creițari.

50. Bațalu, 9 octombrie 1849. Parohii Nicolae Odor și Ioan Coman consemnează că unii credincioși au fugit prin țări străine iar cei rămași au declarat că ungurii le-au provocat o pagubă de 65500 florini; preotul Nicolae Odor a suferit o pagubă de 2700 iar preotul Ioan Coman de 3650 florini în plus.

51. Zizin, 11 octombrie 1849. Parohul Gheorghe Bogdan certifică faptul că rebelii unguri au provocat unui număr de 15 români, pe care-i nominalizează, o pagubă de 590 florini și 37 de creițari.

52. Purcăreni, 13 octombrie 1849. Parohul locului, Gheorghe Bogdan consemnează că 21 de săteni, pe care-i nominalizează, au suferit în timpul revoluției o pagubă de 900 florini și 27 creițari.

53. Sibiu, 13 octombrie 1849. Episcopul Andrei Șaguna către protopopi și preoți; în ordonanța sa, baronul Ludovic Whagemuth confirmă că mulți români au fost uciși de unguri în revoluție sau au rămas invalizi și incapabili de a-și câștiga pâinea cea de toate zilele; în vederea obținerii unor ajutoare din vistieria statului ordonă protopopilor ca prin preoții subordonați să întreprindă anchete temeinice și corecte privind persoanele îndreptățite să le primească și să se excludă orice abuz sau exagerare; Episcopul arată că fiecare preot este obligat să cerceteze toate cazurile și să le raporteze protopopului său, după cunoștința sufletului iar aceștia vor înainta Episcopiei listele cu văduvele și pruncii orfani ai românilor uciși de rebelii unguri pentru credința față de Monarhul lor legiuit, ca și numărul invalizilor; preoții să consemneze și averea văduvelor și împrejurările în care au căzut sau au fost răniți românii din parohiile lor; orice preot care va exagera lucrurile, va acționa din interes sau nu va raporta după cum s-au întâmplat faptele, va fi lipsit de patrafir pentru toată viața.

54. Dârste, 13 octombrie 1849. Învățătorul Ioan Bârsan, parohul Toma Bârsan, gocimanul Gheorghe Bașotă, juratul Ioan Oltean consemnează 27 de săteni, pe care-i nominalizează, păgubiți de unguri în valoare de 7636 florini; se specifică faptul că preotul Toma Bârsan, sfințit de Episcopul Vasile Moga a fugit cu 7 copii în Țara Românească și acasă a fost jefuit de toate averile mișcătoare iar pe dascălul Ioan Bârsan care fugea și el spre Țara Românească l-au ajuns din urmă ungurii, i-au luat tot ce avea asupra lui și a rămas cu hainele ce le avea pe el și cu 8 copii.

55. Satulung, 15 octombrie 1849. Parohul locului, Neagoe Popa, consemnează paguba provocată de unguri celei de a doua biserici în timpul revoluției în sumă de 9201 florini.

56. Cernat, 16 octombrie 1849. Preoții Ioan Grecu, Radu Verzea, jurații Gheorghe Boroș, Boiu Moț, Ioan Pâspală adevăresc că secuii din Trei Scaune și Săcele au ars case de piatră, de lemn, șuri, grajduri, i-au legat pe unii români cu ștreanguri la gât, i-au târât și i-au împușcat. Dorința lor era ca românii să piară, după cum le dovedesc faptele; după ce armata imperială și autoritățile au fugit în Țara Românească, mulți români din sat au trecut munții și s-au refugiat acolo, de frica soldaților lui Kossuth. Din cei rămași, bărbați, femei, unii au fost jefuiți, alții au fost executați și satul a sărăcit, unele case au fost date pradă focului. În 9 martie 1849 în vama Timiș, ungurii i-au ajuns din urmă, le-au confiscat carele încărcate, caii; românii cu familiile lor au fugit în păduri, mulți copii au pierit de frig și foame. Paguba generală a satului, inclusiv chiriile caselor plătite în Țara Românească, era de 60.000 de florini. La aceasta se adaugă paguba preotului bătrân Oprea Verzea de 2362 florini și a preotului Ioan Verzea, căruia i-au fost arse casa de piatră, casa de lemn, șuri, cu tot ce a avut în ele, paguba ridicându-se la 7982 florini; totalul pierderilor era de 70.344 florini.

57. Tohanu Nou, 17 octombrie 1849. Parohul locului Stan Băncilă consemnează că ungurii au provocat în sat o pagubă de 10.558 florini și 18 creișari.

58. Jacul Român, 18 octombrie 1849. Gornicul Simion Colceriu, jurații Iosif Colceriu, Ioan Buzaș, George Cașa, Petru Bogolea, Mihăilă Bogolea, Dumitru Cașa, către Episcopul Andrei Șaguna; din cauza revoluției maghiare au rămas fără preot, dar după venirea trupelor imperiale lucrurile s-au rezolvat și sătenii erau odihniți și mulțumiți însă în urma pârii unui nobil ungur preotul a fost arestat de soldații imperiali și dus la Odorhei; cer să intervină pentru eliberarea preotului lor ca să nu piară „și trupește și sufletește”.

59. Orăștie, 28 octombrie 1849. Protopopul Nicolae Popovici către Episcopul Andrei Șaguna; îl anunță despre decesul a trei parohi și despre faptul că în vara lui 1848 parohul Ioan Santei de la Petreni a fost spânzurat de o salcie din Deva de către unguri; în mod provizoriu a dispus ca alți preoți să officieze slujbele divine.

60. Birtin, 20 octombrie 1849. Parohul Petru Popovici și Iosif Basia către Episcopul Andrei Șaguna; relatează despre certurile ivite între credincioși dintre care unii îl doreau preot pe Nicolae Păcurar iar alții pe fiul diacului cel bătrân, Petru Safta, de numai 19 ani; le-a explicat credincioșilor că Safta nu era pregătit pentru preoție dar sătenii „nedeștepți” n-au renunțat să-l susțină; după ce s-au sfătuit cu căpeteniile satului și cu cei ce-l susțineau pe Nicolae Păcurar și cunoscând lipsa de preot în 2 sate și în 2 biserici îl roagă să-l sfințească diacon și preot desăvârșit.

61. Birtin, 20 octombrie, 1849, Protopopul Iosif Basia, către Episcopul Andrei Șaguna; cere un preot în plus pentru localitatea cu 240 de gazde și peste 1200 suflete prin numirea lui Nicolae Toma, parohul din Tomnatec, care să officieze în biserica din sus.

62. Mesteacăn, 21 octombrie 1849. Protopopul Iosif Basia, al Zarandului către Episcopul Andrei Șaguna; descrie starea tristă a zărăndenilor și faptul că satul Mesteacăn a fost ars în întregime de ungurii care au ucis parohul după ce l-au chinuit și 45 de bărbați, femei și prunci; a făcut candidație pentru alt preot deoarece din satele vecine n-are cine să vină pentru oficierea slujbei divine; pe Mihai Oprișa ungurii l-au împușcat la Deva și pe preotul Teodor Banci la Brad, dar acesta a supraviețuit ca printr-o minune însă este suferind; i-a chemat pe căpeteniile satului care au ales 3 candidați la preoție și sătenii au acordat 82 de voturi lui Ioan Căzan, două lui Ioan Șipoș lui Adam iar Toader Lazăr a lui Petru n-a obținut nici un vot; îl roagă să-l examineze pe Ioan Căzan, fiul răposatului preot și să-l sfințească ca preot și diacon pentru ca poporul necăjit să aibă măcar parte de mângâiere duhovnicească și sufletească.

63. [Sibiu], 22 octombrie 1849. Concept al ședinței Consistoriului Ortodox din Sibiu; Episcopul Andrei Șaguna a descris succint starea tristă a Eparhiei provocată de ungurii care au luptat împotriva Împăratului și a altor națiuni nemaghiare compatriotice; a fost jefuită Casa Clerului, odoarele episcopoești, preotești și diaconești, chiliile, capela episcopoească și cărțile, s-au ars arhivele; speră că Împăratul Francis Iosif I va recunoaște drepturile națiunilor credincioase, egală îndreptățire bisericească și politică anunțate în constituție; Episcopul anunță Consistoriul că la 18 iulie a cerut guvernului eliberarea fondurilor bisericești aflate în custodia Guberniului provincial al Ardealului pentru ca Eparhia să dispună de banii săi pentru acoperirea cheltuielilor; cere Ministerului de finanțe să dea banii din Fundația Ferdinandiană pentru plata stipendiilor diecezane pe ultimii doi ani.

64. Zărnești, 23 octombrie 1849. Parohul locului, Ioan Dan, consemnează că paguba provocată de dușmanii unguri era de 2643 florini și 48 de creițari; o companie ungară a stat în sat 3 luni și 6 zile.

65. Sohodol-Bran, 23 octombrie 1849. Ioan Pușcaș, parohul locului consemnează că sătenii au suferit o pagubă de 1954 florini și 35 de creițari din partea ungarilor.

66. Satulung, 27 octombrie 1849. Parohul Ieremia Verzea consemnează că ungurii veniți în sat, împreună cu secuii din localitate au provocat bisericii vechi o pagubă de 3990 florini și 10 creițari.

67. Șinca Nouă, 27 octombrie 1849. Parohii Gheorghe Flăcuș și Nistor Popa către protopopul lor; certifică faptul că în sat ungurii n-au ucis pe nimeni, n-au rănit și n-au pricinuit nimănui vreo pagubă; o singură dată soldații unguri care au trecut prin sat au cerut de la oameni mâncare.

68. Beclean, 28 octombrie 1849. Parohii Gheorghie Flăcuș și Nistor Popa către Protopopul lor; în sat, ungurii n-au ucis și n-au rănit pe nimeni iar pagubele au fost raportate inspectorului local de stat.

69. Cheia, 28 octombrie 1849. Parohul locului, Nicolae Maja consemnează că ungurii au provocat în sat timp de trei luni de zile o pagubă de 2050 florini.

70. Moeciu de Jos, 28 octombrie 1849. Parohul Perșan Ioan, birăul Bucur Gărbacea, gojmanul Nicolae Băncilă și pârgarul Niculae Todor Gărbacea certifică faptul că armata maghiară a provocat satului o pagubă de 11.000 florini.

71. Morăreni, 28 octombrie 1849. Parohul locului, Savu Hodoș consemnează că sub jurământ Chelemen Ion de 57 ani, Farcaș Simion de 39 și Lászlo Ioan de 45 ani au declarat că în toamna lui 1848 și în februarie 1849 maghiarii au jefuit satul; au fost arestați și împușcați Văidăcuțan Ion, Șerban Iacob cu feciorul său mai mare, Toader; văduva lui Șerban Iacob a rămas cu 4 copii orfani de tată, are 2 vaci, 10 oi și o datorie de 400 de zloți pe care trebuie să o plătească; văduva lui Vaidacuțan Ion are doi feciori dintre care unul este neputincios și o datorie de 600 florini; a scris totul drept după adevăruri și mărturisiri, a subscris actul cu semnătura proprie și îl întărește cu pecetea.

72. Velț, 28 octombrie 1849. Parohul locului, Grigore Popovici consemnează că pe Nicolae Marian care se știa om drept și n-a vrut să fugă nicăieri l-au bătut ungurii de l-au zdrobit și a murit a doua zi, în 6 ianuarie 1849; necăjita lui văduvă, Oana, a rămas săracă cu datorii iar paguba a fost raportată dregătoriei politice.

73. Fundata, 29 octombrie 1849. Parohii locului, Bucur și Iosif Moșoiu, pârgarul Nicolae Lungoci, adevăresc că armata ungară, timp de trei luni, a provocat satului o pagubă de 5262 florini.

74. [fără loc], 29 octombrie 1849. Protopopul Iosif Basia către Consistoriul Ortodox din Sibiu; raportează că după ce ungurii au împușcat în Mesteacăn 45 oameni și pe preot și au ars satul, clericul Ioan Cazan a fost ales de comunitate preot cu majoritate de voturi; pentru satul Juncani protopopul îl recomandă pe David Marian; protopopul arată că în pofida nemulțumirii credincioșilor din Săliște, cei din Căinel țin la preotul Nicolae Păcurariu și nu vor să renunțe la el; Consistoriul decide ca clericii Ioan Cazan din Mesteacăn și David Marian din Juncani să fie hirotonisiți preoți în satele amintite ca și clericul Nicolae Păcurariu iar la Săliște să țină slujbe preotul Ioan Perianu din Trestia până la reglementarea definitivă a postului; Consistoriul dispune ca parohul Ioan Perianu să îngrijească văduva și orfanii parohului răposat din Săliște.

75. Râșnov, 30 octombrie 1849. Parohii locului, Rudolf Petru, Ioan Man și 9 săteni adevăresc că opidul lor a fost păgubit de unguri timp de trei luni de zile în valoare de 5767 florini și 27 creițari la care trebuie adăugați alți 306 florini și 20 de creițari după cum adevărește jalba anexată.

76. Iclandu Mare, 1 noiembrie 1849. Parohul locului, Zenovie Hodoș adevărește cu conștiința dreaptă a preoției sale și pe baza mărturiilor neinteresate ale locuitorilor Călin Simeon, Mailat Georgie, Filip Vasilie, Moldovan Grigoraș, Călin Dumitru că ungurii au ucis în 15 martie 1849 pe sătenii Mărginean Petru, Techereu Vasilie, Santa Chifor, Berar Gligore, Todica Ispasu, Mărginean Savu, Mărginean Ilie, Crișan Ion, Ciuca Savu, Moldovan Gavrilă și Varga Ion; de Mărginean Petru a rămas văduva cu 5 prunci între 10 luni și 6 ani, de Techereu Vasile văduva cu un fecior însurat și o fată de 9 ani, de Santa Chifor văduva cu 7 copii de la care ungurii au răpit 68 de florini dar le-au mai rămas 840 de florini; de Berar Gligore a rămas văduva cu un copil de 4 ani, dar posedă 120 de florini, de Todica Ispasu a rămas văduva cu trei copii, două fete gemene de 2 ani, un fecior de 5, i-au luat ungurii 18 florini, n-are nimic și din casă a fost dată afară; de Mărginean Savu a rămas văduva cu o fată de 22 ani, ungurii le-au luat 34 florini, n-are avere, de Mărginean Ilie a rămas văduva cu un fecior de 3 ani, are 220 florini, de Crișan Ioan a rămas mama lui cu un fecior de 14 ani, ungurii i-au luat 140 florini, a fost dată afară din casă, dar i-au rămas 650 florini; de Ciuca Savu a rămas văduva cu 6 copii între 6 și 18 ani, ungurii i-au luat 30 de florini, dar mai au 340 florini; de Moldovan Gavrilă au rămas două fete de 12 și 8 ani care posedă 130 florini; de Varga Ion au rămas 3 copii, un fecior de 18 ani, fetele de 10 și 16 ani, dar acestea erau infirme din naștere și le întreținea bunicul și posedă 100 florini;

ungurii au mai împușcat pe Deac Ioan, de care au rămas o fată de 6 ani, alta de 4 ani, au 50 de florini, pe Dicher Ioan prins în pădurea Oarba de care a rămas văduva cu doi prunci de 5 și 2 ani, ungurii i-au luat 385 florini, au alungat-o din casă și nu mai are nimic; Moldovan Ioan a murit fugind de secui (în „fuga sicularom”) i-a rămas un prunc de 5 ani, ungurii i-au luat 750 de florini, dar au mai rămas 100 de florini dar copilul a fost scos din casa părintească; a mai fost omorât la Iernut Nalbeș Ștefan, a rămas văduva fără casă, fără avere iar Todea Isăilă a fost așa de rău bătut de unguri încât nu mai poate lucra, n-are nimic, a fost alungat din casă și ungurii i-au executat singurul fecior pe care l-a avut; tot ce a scris întărește cu propria semnătură și cu obișnuita pecete.

77. Apahida, 2 noiembrie 1849. Parohul locului adeverește că la 15 ianuarie 1849, intrând soldații unguri în sat l-au surprins în casa lui Hodagiu Basilica, unde boteza doi prunci și unde a fost maltratată de Vesprem Lászlo și Grodia János din Cluj care i-au luat 50 de zloți și a scăpat astfel cu viață; soldații unguri au surprins la hotar biraele satului și i-au tăiat cu săbiile și anume pe Roșcaș Ioan, Ticuș Gavril, Gliga Ioan, Pătruț Nicolae, Oltian Nicolae, Morășan Ioan, Maxim Vasilie; Maxim Irina, și trei oameni din Oșorhei; ungurii i-au împușcat la Cluj pe Cosma Ioan, Mărginian Ioan, Dan Nicolae, iar pe Abrudan Dimitrie și Pușcal Ioan lângă Sânmiclăuș (Sânnicoară) la ordinul lui Kobuy Miși și Kojor din Cojocna.

78. Măgura, 2 noiembrie 1849. Pârgarul Ioan M. Scânci și juratul Ioan Stroe adevăresc prin învățătorul Niculae Țira că ungurii au provocat satului, timp de trei luni o pagubă estimată la 785 florini.

79. Mediaș, 2 noiembrie 1849. Parohul locului, Gheorghe Gavril către Protopopul Vasile Androne; descrie împrejurările în care ungurii l-au executat pe Ioan Proștean de care a rămas văduva cu trei copilași între un an și jumătate și 6 ani, care amărâtă și bolnavă are totuși norocul că se bucură de sprijinul bătrânilor părinți ai soțului său.

80. Roșia, 2 noiembrie 1849. Parohul locului, Ilie Cojocariu consemnează că Gruiu Pascu, Avram George, Vasenca Petru și Giurgiu Ilie au căzut în luptă cu ungurii; de Gruiu Pascu a rămas văduva însărcinată, cu trei copii săraci care s-a dus la Criș în comitatul Zarandului unde i-a căzut soțul în bătaia cu ungurii; de Avram George tăiat de unguri lângă Abrud, pe dealul Bejeașilor, a rămas văduva fără copii, n-are ioseag, doar casă și se ține de confesiunea unită; de Vasenca Petru, june care a participat la bătaia de la Sita nu se știe nimic și acasă nu a mai venit iar de Giurgiu Ilie tăiat tot de cavaleriștii unguri în hotarul Abrudului, pe dealul Bejeașilor au rămas trei copii săraci din prima căsătorie iar a doua soție cu care n-a avut copii a plecat cu soldații polonezi.

81. Șirnia, 2 noiembrie 1849. Parohii locului, Gheorghe și Ioan Tăpaș adevăresc că ungurii, timp de trei luni, au provocat satului o pagubă de 600 florini.

82. Veneția de Jos, 2 noiembrie 1849. Parohul locului, George Comânici adevărește că din sat nu a murit nimeni în loagăr (Landsturmul românesc) nu există răniți nici văduve nici orfani.

83. Vlădeni, 2 noiembrie 1849. Parohii locului, Iacob Balcăș, Gheorghe Dragoș și 9 jurați adevăresc că ungurii au provocat în Blăjeni o pagubă de 33.862 florini și 19 creițari iar preoții au fost jefuiți în Țara Românească de 347 florini și 29 creițari și de 410 florini și 42 de creițari, suma totală ridicându-se la 34.620 florini și 30 de creițari.

84. Romos, 4 noiembrie 1849. Parohul locului, Adam Basarabă, adevărește că Pătru a lui Pătruț Teban mergând în 22 decembrie 1848 în loagăr la Sebiș, i-au degerat picioarele și a rămas olog, după cum mărturisesc camarazii săi de drum Daniil Tiser și Mihail Chepert; Petru, necăsătorit, este sărac, a fost tot slugă, n-are din ce trăi și este vrednic de milă.

85. Peștera, 4 noiembrie 1849. Parohii locului, Bucur și Gheorghe Cofanu, pârgarul Conea Coman, gojmanul Moise Moșoi adevăresc că ungurii, timp de trei luni, au provocat satului o pagubă de 562 florini.

86. Topârcea, 5 noiembrie 1849. Parohii locului, Ioan Aleman și Antonie Șchiau către Protopopul Petru Budilă; adevăresc că ungurii i-au luat drept călăuze pe numitul Dumitru Cătană de 69 ani și pe numitul Zaharia Hoceată și după ce i-au condus până dincolo de Apolduri i-au împușcat pe amândoi; de Cătană a rămas văduva cu 6 copii, toți căsătoriți și fiecare îi asigură o găleată de bucate până va trăi; de Hoceată a rămas văduva cu 2 copii de 6 și 3 ani, n-are decât o căsuță cu grădină; au scris cu conștiința preoțească și au întărit cu numele lor și cu pecetea; n-au putut scoate de la nimeni taxa de 50 creițari pentru Scaunul Episcopesc și întreabă dacă să-i scoată cu sila sau nu.

87. Paloș, 5 noiembrie 1849. Protopopul Albei de Sus, Nicolae Ghiaja, către Episcopul Andrei Șaguna; trimite conștiința morților, văduvelor și orfanilor din protopopiat și se scuză de întârziere; unii preoți i-au trimis date doar după a doua somație iar popa din Tohan nu i-a răspuns la apel însă judele sătesc de acolo i-a trimis unele informații; nu posedă nici o informație din satul Feleagu și filia Severiș deoarece preotul de acolo a fost împușcat de rebelii unguri, satul a fost ars și creștinii s-au împrăștiat pe la satele vecine; în Protopopiatul său vicariatul nelegiuit instaurat de unguri nu s-a implicat cu nimic și nici un alt preot nu s-a amestecat în dregătoria protopopească.

88. Ruși, 5 noiembrie 1849. Parohul locului, Dimitrie Șerb, către Protopopul Ioan Moga; raportează că pe Gligor Stănuț l-au lovit ungurii cu săbiile la cap și la mâini, a rămas olog și nu are pe nimeni să-l ajute, deoarece feciorul soției din a doua căsătorie a fost luat în armată de sași; ungurii au tăiat cu sabia și pe tovarășul său de drum Toma Topolog care a murit afară din sat; a fost găsit după plecarea ungurilor la două săptămâni și a fost îngropat; a rămas văduva cu un fecior de 20 de ani săraci de tot.

89. Someșeni, 5 noiembrie 1849. Parohul locului, Georgiu Prodan către Protopopul Procopie Prodan; raportează cu dreptate preoțească și sub pierderea patrafirului că în sat sunt 4 văduve ale căror bărbați au fost spânzurați de unguri; Motroș Sofia cu doi prunci săraci, are șase oi și o vacă, Bigu Maria n-are nimic, Maria Baltă n-are nimic; Ioana Nastasia un copil și altceva nimic.

90. Comana de Jos, 6 noiembrie 1849. Ioan Mihăilă, parohul locului, judele Iosif Halmagi, jurații George Langa și David Man Popa adevăresc că Gheorghe Pălțean aflat în loagăr la Hoghiz, a fugit noaptea de frica ungurilor și a înnebunit nefiind capabil de muncă.

91. Perșani, 7 noiembrie 1849. Parohul locului, Ioan Popa adevărește că în lupta cu ungurii desfășurată la 20 noiembrie 1848 între Feldioara și Hoghiz a căzut Ion Gheorghie Lup fost plugar; a rămas văduva cu 4 feciori și o fată care nu-și pot câștiga pâinea de toate zilele și sunt vrednici de milă; Adam Delean, de 39 ani a fost rănit tot în 20 noiembrie 1848 la Hoghiz și a rămas neputincios cu muierea și un copil.

92. Suatul de Jos, 7 noiembrie 1849. Parohul locului, Ioan Lucaci, către protopopul său; raportează că în sat sunt 4 văduve dintre care una fără copii, una cu 3, celelalte două cu 2 și un copil; în adnotare mai sunt amintiți ca pușcați Ciontoș Ioan și Devințilerul Turaci(!) în timpul unei campanii ungurești ale căror văduve nu posedă nici o avere.

93. Zărnești, 7 noiembrie 1849. Parohul locului, Ioan Dan, consemnează că rebelii unguri n-au ucis pe nimeni în sat, dar în loagărul de la Butău a fost rănit la piciorul drept Bucur Șenchia care a rămas olog și incapabil de muncă; el și ai lui și-au câștigat pâinea muncind pe la alții.

94. Cojocna, 7 noiembrie 1849. Judele cercual Farkaș János adevărește pe baza mărturiilor lui Suciu Alexandru, Bărean Iacob, Bărean Ioan și Vasilică Rășinar că Boșan Vasilică a fost credincios Monarhului și a luptat contra ungarilor care l-au capturat și l-au executat; văduva lui cu șase copii mici era așa de săracă încât nu se mai putea descurca; preotul Ioan Borșan adevărește și el executarea lui Boșan Vasilică în ziua de 17 februarie 1849.

95. Bran, 8 noiembrie 1849. Parohul Nicolae Balcu nominalizează 68 de săteni români care au suferit o pagubă de 1970 florini și 25 de creștări prin rechizițiile în bani, cereale, haine, puști, alimente, cai, unelte, făcute de unguri.

96. Codlea, 8 noiembrie 1849. Parohul locului, Petru Vlad, adevărește că 51 de români, toți nominalizați, au suferit o pagubă din partea ungarilor în valoare de 1113 florini și 10 creștări.

97. Suplac, 8 noiembrie 1849. Parohul locului, Petru Tolan, birăul satului Zălog Andrei și Totea Cizmașu, gornicul ȋiganilor adevăresc că ostașii unguri i-au executat pe Matei Ilie de 60 de ani care l-a slujit pe Împăratul Francisc timp de 30 de ani, fără avere, fără copii; Pe Halam Alexie de 36 de ani de care a rămas o văduvă săracă cu trei copii și pe Moldovan Loghin de 56 de ani de care a rămas văduva cu doi feciori, unul de 18, altul de 12 ani cu moșie puțină și fără vite.

98. Brașov, 10 noiembrie 1849. Ioan Petric, Protopop și paroh adevărește pe baza mărturiei căpitanului de gardă că năvălind ungurii peste loagărul de la Prejmăr au căzut în luptă Ioan Tănăsie Boambu și Constantin Sgrănțea; de primul a rămas văduva Maria cu cinci copii cu o datorie de 200 florini, de al doilea văduva Elena cu 3 copii și o datorie de 300 florini; la Săcele a căzut Nicolae Hărmăneanu de care a rămas văduva Elena cu 5 copii și o datorie de 300 florini și Nicolae Hărăstășan de care a rămas văduva Bucura fără casă și avere; feciorul Ioan Gavrilescu vrând să se retragă cu trupele austriece la Predeal kosuthiștii l-au prins și l-au bătut rămânând fără un ochi și l-au prădat de mărfuri în valoare de 600 florini; raportul este făcut pe declarațiile văduvelor și a creditorilor acestora și pe atestatele căpitanilor din gardă.

99. Berivoiu Mic, 10 noiembrie 1849. Parohul locului Ioan Ghiujdea, jurații Ioan Frit, Matei Moga, Achim Frit adevăresc că Pătru Popa a căzut în loagăr la Hoghiz în ziua de 20 februarie 1849 a rămas văduva Fica cu trei copii, o casă, o vacă și un porc și cu două porții de moșie de câte 6 feldere fiecare.

100. Boiul Mare, 10 noiembrie 1849. Parohul locului, Ilie Ioanovici către protopopul său raportează că în sat au rămas văduvele Milintia Fițcu cu 2 prunci mititei, Măgdălina Cucu cu o pruncă mică iar feciorul Ilie Cucu, de 20 de ani și-a pierdut părinții; românii din Boiu au căzut jertfă ungarilor pentru credință față de Împăratul lor cel legiuit.

101. Căpâlna de Sus, 10 noiembrie 1849. Parohul locului, Cocos Vasilie, menționează că în 13 octombrie a fugit cu preoteasa și cu 6 copii, fii și fiice, dar a fost prins de unguri, dus în tabăra lor de la Gănești unde a fost bătut, transferat la temnița din Târgu-Mureș și după două săptămâni a fost eliberat; în urma maltratărilor au rămas ologi Coroș Ioan și Marian Ștefan, Pavel Nicolae din Căpâlna iar din filia Miciei a fost executat un român; fiul lui a rămas invalid ca și consăteanul său, Coroș Gheorghe.

102. [Sibiu], 10 noiembrie 1849. Consistoriul Ortodox din Sibiu arată că Protopopul Cetății de Baltă a ieșit la fața locului în Jacodul Român unde obștea i-a relatat că după ce parohul Nicolae Stoicovici s-a întors din Țara Românească odată cu trupele rusești, a fost arestat de Kornis Imre, apoi eliberat și arestat din nou apoi închis la Odorhei; obștea a mărturisit că preotul nu era vinovat și n-a făcut nici un rău nimănui.

103. Alma, 11 noiembrie 1849. Parohul locului, Ioan Almășan, adevărește că la 23 octombrie 1848, în bătălia din satul Ogra dintre românii conduși de tribunul Petru Banta, au căzut 15 din satul Alma; amintește doar pe văduva Floarea Crăciun cu 5 orfani, văduva Floarea lui Galtoș Antonie cu 4 orfani, văduva Rachira a lui Soportocean Andrei cu 5 orfani, văduva Dan Măriuța a lui Dan Ion cu 4 orfani.

104. Turcheș, 11 noiembrie 1849. Parohii Oprea Urs, Alexandru Odor și Ion Dosz, care au fugit în Țara Românească de frica ungarilor, au apreciat împreună cu obștea că satul a avut o pagubă de 64.502 florini și cer ajutor imperial pe seama celor păgubiți.

105. Măgoaja, 11 noiembrie 1849. Parohii locului, Vasilie Copșa și Petre Buzura către Protopopul lor adevăresc că Ilieș Vasilică de 46 de ani a fost ucis la 27 octombrie 1848 în Lăpușul Unguresc, de el au rămas două fete, una de 15, alta de 9 ani, cu casa zălogită; cer ajutor imperial pe seama fetelor Maria și Nastasia Ilieș.

106. Berghia, 12 noiembrie 1849. Parohul locului, Gheorghe Hodoș, menționează în conștiința preoției lui, pe baza propriilor informații și a mărturisirilor lui Lăzăruț Todor, Mocian Petru, Pop Conu și Oltean Ștefan, oameni cu nume bun, că Gegő János de la Lăureni a venit în sat cu 7 soldați, l-au arestat pe Cozmaș Gheorghe, l-au dus afară din sat și l-au executat, văduva a rămas în sărăcie și necaz cu 4 copii, doi feciorași și două fete, iar ungurii au dat-o afară din casă și stă cu copiii sub acoperișul altora; tot atunci au fost bătuți Cizmaș Ioan, Bonta Simeon, Bloș Ștefan cu câte 50 de bețe; i-au percheziționat și lui casa când preoteasa era singură și au vrut să-i pună foc dar a fost stins de doi vecini de omenie.

107. Ghimbav, 12 noiembrie 1849. Parohul locului, Nicolae Pop, menționează paguba suferită de săteni prin rechiziții contra chitanțe sau luări cu sila de către unguri.

108. Ruda, 12 noiembrie 1849. Parohul Dicu Ioan, birăul Glava Ion, martorul Lup Opre, Glava Gheorghe, Mariș Dică și Ștefan Vas consemnează că rebelii unguri i-au ucis în bătaie pe Leon Adam, Adam Ianos, Holța Ion, Dan Petre, Sima Petru, Indreș Solomon, băieșii Creț Nicolae și Mateaș Dumitru; toți au căzut pentru susținerea tronului Împăratului Austriei, gospodăriile au rămas pustii, văduvele sărace și cu 27 de copii orfani de tată.

109. Berivoiu Mare, 13 noiembrie 1849. Parohul locului, Ion Răfuleanu, judele Năftănăilă Ganea, bătrânul Năftănăilă Novac, juratul Năftănăilă Cornea consemnează că în ziua de 20 februarie 1848 au căzut în lupta de la Hoghiz: David Comănici, 31 ani, de care a rămas văduva Bucura cu doi copii, deține două moșii în hotarul de sus și de jos de câte 4 gălete și ceva iosag; Bucur Chijdea, 36 ani, a rămas văduva Fiica cu doi copii, n-are casă și stă în casa cumnatului, are moșie foarte mică; Neculae a lui Neculae Schita, 19 ani, fecior, are părinți și mama este oarbă de trei ani; Toader a lui Ion Chiojdea, 18 ani a rămas tatăl de 61 ani, mama a murit.

110. Sâniacob, 13 decembrie 1848. Parohul locului, Dimitrie Pop, bătrânii satului Muntean Vasilică, Bolghia Todor, Tisle Ion, Rus Avram, Răchită Ion, Talpoș Lăpăduș, Stoica Savu consemnează că 47 săteni, toți nominalizați, au suferit din partea maghiarilor o pagubă de 160 florini.

111. Vișoara, 13 noiembrie 1849. Parohul locului, Gheorghe Rotariu, consemnează că în 23 aprilie 1849 ungurii l-au executat pe Ilisie Avram, fără judecată sub acuzația că duce mâncare la tribuni; văduva cu 2 copii este foarte săracă; în 25 mai 1849 a fost executat la Sânmărtinul de Jos Ioan Marcovici de care a rămas văduva cu 7 copii, dar Vasile a fost tras la sorți și s-a dus cătană la Împărat; în 30 martie 1849 a fost executat în Gănești (Ganfalău) Toader Hudea de care a rămas văduva cu

6 copii și în aprilie 1849 Kokoș Goji din Odorhei l-a împușcat pe Nicolică Șerban de care a rămas văduva cu 4 copii; în 23 aprilie 1849, David Honți din Dumald (Dumbold) a fost judecat și executat, i-a rămas văduva cu un fecior handicapat și i s-au luat moșia și toate bunurile (boii, oile, carul și bucatele); în 23 aprilie 1849 a fost executat Banciu Gheorghe tot din Dumald, dar fără vină și i-a rămas văduva săracă; în 23 aprilie 1849 a fost executat Cucuțiu Dimitrie pe motiv că a fost la Blaj; în 1848 după ce a venit de la Blaj, Cucuțiu Dimitrie a fost băgat în temniță, dar loagărul românesc i-a scos pe toți conaționali închiși în Sânmartinul de Jos, după care Cucuțiu s-a înrolat și el în loagăr dar după ce au învins ungurii a fugit în păduri; a fost prins, a primit 155 de bice, a fost executat la Hoghilag și i-au luat și un cal; în 9 martie 1849 ungurii l-au prins pe diacul Ion Popovici dar acesta a fugit printre santinele și a scăpat viu; în 23 aprilie 1849 a fost executat Crișan Hanți, tot din Dumald, i-a rămas văduva cu trei copii, unul soldat voluntar, posedă vii, moșie și are cu ce trăi; în 23 aprilie 1849 a fost executat Gerih Gheorghe, tot din Dumald, de care a rămas văduva cu 4 copii, posedă vii, moșie, are din ce să trăiască; ultimii doi au fost împușcați de Bonk Ferenti.

112. Dârlos, 14 noiembrie 1849. Parohul locului, Popa Ioan, adeverește că în bătălia de la Ogra au căzut: Ion Brătian, căpitan, de care a rămas soția Oana cu 2 feciori, unul căsătorit și are jumătate de moșie; Ioan Vlăduț fost pădurar de care a rămas soția Cătălina cu 3 copii, stau într-o casă în pădure; Nicolae Solomon de care a rămas soția Maria cu o fetiță la sân, întreținută de bunic, tatăl Mariei; Gligor Vasilie de care a rămas soția Oana, fără copii; Petru Opriș de care a rămas soția Măriuța, fără copii; Ioan Borza de care a rămas soția fără copii, Ioan a lui Ioan Coltean, fecior, de care au rămas părinții bătrâni fără moșie; Toader Curcean de care a rămas soția cu un copil la sân care a plecat la tatăl său în alt sat, la Figa; Vasile Câmpcean de care a rămas văduva Maria, fără copii care s-a recăsătorit; Simion Câmpcean de care a rămas soția Anca, fără copii și moșie, dar are o căsuță cu grădină; Matei Ursu, fecior, de care a rămas mama bătrână și săracă; specifică că cei 11 români menționați au căzut în lupta de la Ogra fiind credincioși sub jurământ Împăratului, în schimb Vasile lui Matei pândar a căzut în oastea ungurească; despre Ioan a lui Ioan Baci, Ioan a lui Ioan Prișcu, Ioan a lui Ioan Știopu, Toader a lui Ștefan Gornic, toți luați în oastea ungurească nu se știe dacă mai trăiesc sau nu.

113. Șoard, 15 noiembrie 1849. Parohul locului, Zaharie Crișan, adeverește că în sat nu există văduve, copii orfani sau invalizi de pe urma revoluției, o singură femeie văduvă a fost bătută de unguri după care a murit iar un fecior june a fost împușcat în drumul țării.

114. Bandu de Câmpie, 15 noiembrie 1849. Parohul locului, Hodoș Ioan, în dreapta conștiință a preoției sale din informații proprii și din mărturiile lui Tămaș Petrea, Surd Crăciun, Pop Gligor, Tămaș Neculai, adeverește că ungurii din Cășeu l-au maltratat pe Tămaș Gheorghe care a murit a doua zi în 15 noiembrie 1848; a rămas văduva cu 2 copii, averea mobilă au răpit-o ungurii și este în sumă de 60 de florini, i-au mai rămas 250 de florini, are casă dar n-are moșie.

115. Luduș, 15 noiembrie 1849. Parohul locului, Gregorie Mărginean, în dreapta conștiință a preoției sale, din informații proprii și pe baza mărturiilor neinteresate ale lui Oneș Ionuț, Coman Vasilică, Chețian Ionuț, Chețian Ignat adeverește că ungurii au ucis în octombrie 1848 și mai 1849 15 români din sat; Circa Nuțiu ucis la podul Cutiului, găsit și înmormântat doar în ianuarie 1849 a rămas văduva fără copii iar averea este la părinții lui; Oprea Vasilică ucis de secui la locul Cioarda, a fost găsit după 8 zile, mâncat de câini și a fost înmormântat, a rămas văduva cu trei copii, a fost jefuită în valoare de 180 florini și i-a rămas o avere de 80 florini; Gherasim Ioan a fost dus de secui la casa șefului lor, Baron Redak, împușcat și îngropat lângă drum; a rămas văduva invalidă de un picior cu trei copii a fost jefuită de 55 florini, i-a rămas avere de 10 florini și stă la marginea satului; în mai la ordinul inspectorului Zamler György, doi secui l-au arestat pe Morar Filip și l-au dus la Bogata, unde a fost bătut și a murit apoi în temnița de la Turda, a rămas văduva fără copii, rebelii unguri i-au

provocat o pagubă de 1700 florini, i-au mai rămas 900 de florini și stă în mijlocul satului, în loc de moșie de frunte; în octombrie 1848 a fost ucis la Redak în curte Sălcudean Vasilică și îngropat lângă drum; când a fost arestat i-a murit și văduva cu doi copii, de frica secuilor și i-a rămas o fetiță de 4 ani pe care o crește bunicul după tată care întreține și un fecior neputincios fără vedere; paguba mortului este de 150 florini iar copila orfană nu are nimic; Braica Ștefan a fost ucis tot în octombrie 1848 în fața curții lui Redak și a rămas văduva cu 4 copii, toți feciori având o pagubă de 40 de florini și o avere de 50 florini; a fost scoasă din casă dar și-a construit o colibă în care stă cu copiii; Șerban Ioan, ucis în octombrie 1848, a lăsat o fatuță orfană și o mamă care cerșește pe la ușile oamenilor; frații Șerban Iosif și Șerban Vasile au fost uciși în fața porții lui Redak și după Iosif a rămas văduva fără copii păgubită în valoare de 80 de florini; Chețian Ioan ucis în octombrie 1848 a lăsat o văduvă cu 5 copii, a avut o avere de 850 de florini din care, după ce a fost jefuită de unguri, au rămas 500 florini; de Petrișor Ioan au rămas doi feciori și averea estimată la 400 de florini i-a fost jefuită toată de unguri; Mocan Gabor, văduv, a fost ars în octombrie 1848 în propria-i casă și i-au rămas doi feciori care s-au înrolat în armată; averea jefuită a fost în valoare de 150 florini, cea rămasă tot de 150 florini; de Nicoară Gheorghe ucis tot în octombrie 1848 de secu în hotarul Bogății, a rămas văduva cu doi copii, a fost jefuită în valoare de 400 de florini, dar i-a rămas o avere curată de 1000 florini; pe Molnar Simion l-au ucis tot atunci în același loc secuii, a rămas văduva neputincioasă cu o fetiță de 8 ani, care cerșesc pe la ușile oamenilor și a fost alungată din casă; Buta George, fecior fără de tată, a lăsat în urma lui mama și 4 frați fără avere; pe Oneț Dumitru l-au omorât secuii lângă casa lui, soția i-a murit tot atunci, au rămas două fete fără avere care cerșesc pe la ușile oamenilor; certifică că toate s-au întâmplat după cum le-a scris și le întărește cu semnătura și pecetea lui.

116. Săcădat, 15 noiembrie 1849. Diaconul Avram Crăciun și Parohul Ioan Crăciun adeveresc că în bătaia de la Alba Iulia a căzut Atim Solomon, de care n-a rămas nimeni și Oros Avram de care a rămas văduva Maria cu fiica Sofia, cu o avere mică de 30 zloți; în bătălia de la Băița a fost rănit Cătălin Vese dar s-a vindecat și când au intrat ungurii în sat i-au rănit pe Brață Todor, vindecat, și pe Laic Mărie, rămasă invalidă.

117. Șimon, 15 noiembrie 1849. Parohii Nicolaie Vartolomei și Ioan Manole adeveresc că în lupta cu ungurii din jurul Branului dascălul Ioan Bartolomeu, căpitan de gardă, a rămas rănit grav și are nevoie de ajutor.

118. Spring, 15 noiembrie 1848. Parohul Nicolae Crețan și patru săteni adeveresc că Ion Cotârlea și Samuil Istrate au căzut la Blaj în luptele cu ungurii; de primul a rămas văduva Paraschiva cu șase copii, are casă și sălașe, de al doilea văduva Floarea fără copii, fără moșie, dar are casă, vie, două vite și oi.

119. Vața de Jos, 15 noiembrie 1849. Parohul Tăru Iov adeverește că Lazăr Ursu, de 42 ani, a fost ucis de rebelii unguri pentru credința față de Împăratul legiuit și a rămas văduva săracă Mărița, cu trei prunci slabi care n-au din ce trăi; de Nistor Ion a rămas văduva Măria, nu are copii, n-are din ce trăi, cerșește și e gata să piară.

120. Bahnea, 16 noiembrie 1849. Parohul locului, Daniil Socaciu adeverește că soldații unguri la 9 martie 1849, l-au scos din sat pe Halan Dumitru, văduv, l-au dus la râț și i-au tăiat capul; de el au rămas doi feciori, unul de însurat, altul holtei.

121. București-[Sat], 17 noiembrie 1849. Parohul locului, Nicolae Batici, adeverește că în sat există următoarele văduve ale căror bărbați au pierit de mâna ungurilor în rebeliune; Costea Marișca lui Nicolae, cu 6 copii, Costea Agrișă lui Petru cu 1 copil, Batici Măgdălina lui Petru cu un copil, văduva lui Baltă Ioan fără părinți, cu 3 copii, văduva lui Tăbieș Nicolae fără părinți, cu 2 copii, văduva lui Popa Nicolae cu 3 copii, văduva Ilina lui Indrei, văduva lui Glava Nicolae cu 4 copii, văduva lui Pleșa Petru care a pierit „iarăși” în bătălia de pe Târnava; specifică faptul că toți bărbații au pierit în bătălia de pe Târnava și că în sat mai există 2 răniți Domșa Iosif și Pleșa Gligor.

122. Vidra de Jos, 17 noiembrie 1849. Parohul locului, Gheorghe Sicu, adeverește că Bău Ion a lui Nicolae, însurat, a căzut în dealul Hărădului, lângă Hălmagi; de el au rămas părinții cu un fecior mai mic iar văduva s-a dus la părinții săi; Bău Ion a lui Gheorghe a căzut în Mărișel, în părțile Huedinului, în data de 21 iulie 1849; au rămas părinții cu încă doi feciori care-și petrec zilele în sărăcie; în 12 iulie 1849 a fost rănit la Căpruța, lângă Abrud, Bordea Văsilie a lui Dumitru care trăiește în sărăcie alături de nevasta lui, în 24 noiembrie 1848 a murit în loagăr Țară Nicolae și văduva lui a rămas cu patru copii fără avere; Popa Petru a fost împușcat, are mâna ruptă și n-are avere.

123. Cornățel, 18 noiembrie 1849. Dascălul locului, Mihail Oroian, în conștiința dreaptă a dregătoriei, după propriile informații și pe baza mărturiilor neinteresate a 4 săteni, adeverește că Incze János și sluga lui, Fekete Pătru din Sâncrai au fost arestați și duși la Nazna, în casa lui Szente Ferencz unde au fost judecați după care au fost duși la Pănet și executați în 16 mai 1849 de un pluton format din Mezei István, Bartha János, Sico András, locuitori din Pănet și de Sándor Peter, Kis Antal, Torok István bătrânul și Torok Istvan tânărul din Nazna; execuția a fost ordonată de Zaiza din Pănet, Kovács Zsigmond din Band și Déak Károly din Nazna; de Incze János a rămas văduva cu o datorie de 300 florini, fără casă, fără avere.

124. Nazna, 18 noiembrie 1849. Parohul locului, Iacob Tesa, în dreapta cunoștință a preoției, după propriile informații și pe baza mărturiilor neinteresate a lui Duca Ion, Babtelec Vasile și Hodoș Dumitru adeverește că ungurii l-au arestat, l-au judecat și l-au executat în 12 mai 1849 pe Farogo Petru; a fost executat de Márton János și Bartha János la ordinul căpitanului Déak Károly, a notarului Blasi János și Zaiza din Pănet.

125. Turcheș, 18 noiembrie 1849. Parohul locului, Ioan Bac adeverește că în sat există trei văduve: Maria lui Radu Băzelea cu trei copii, al cărei soț a fost împușcat la 24 noiembrie 1848 pe câmp, Maria lui Marin Ozov cu 5 copii, al cărui soț a fost împușcat la 7 decembrie 1848 în timp ce fugea cu averea spre Brașov, care a fost luată toată de unguri, Paraschiva lui Cârstea Țiței cu 4 copii al cărei soț a fost împușcat la 19 decembrie 1848; toate trei au case de lemn în stare proastă și sunt sărace.

126. Tomnatecul de Jos, 20 noiembrie 1849. Parohul locului, Nicolae Toma, adeverește că n-a pierit nimeni din sat dar au fost doi răniți Drag Ioan și Toma Novic care s-au vindecat, sunt sănătoși și lucrează ca înainte de bătaie.

127. Ponorel, 20 noiembrie 1849. Parohul locului, Ioan Gligor, adeverește că la 3 iunie 1849, Oana Avram a căzut în lupta cu soldații lui Kemeny Farkas în pădurea Șerbina lângă Abrud; martorii care l-au văzut căzând în luptă sunt: Burz Todor, Culda Gheorghe a Ursului, Coroi Gheorghe a lui Ion, Chirilă Martin; din a doua căsătorie au rămas orfanii Oana Mărie, născută în 4 martie 1830, căsătorită cu Babari Alexandru, Oana Ana lui Avram, născută în 24 septembrie 1833, Oana Ioan, născut la 3 august 1840, Oana Rafila lui Avram, născută la 23 iunie 1843; pruncii sunt săraci, fără tată, fără mamă.

128. Ponorel, 20 noiembrie, 1849. Parohul locului, Ioan Gligor, adeverește că Gheorghe Coroi, de 50 ani, a murit de foame și de frig în loagăr la 1848, în dealul Teiușului; martori sunt Culda Dumitru, Coroi Gavrilă și mai mulți oameni din loagăr; era econom, cu casă, fânaț de 6 porții de fân, lot arător de 20 cupe de grâu; a rămas de el a doua soție, Coroi Simtioana, de 34 ani, sănătoasă și pruncii din ambele căsătorii; Sofia, Ilie, Ana, Samfira născută în 1843 și Samfira născută în 3 ianuarie 1849.

129. Ponorel, 20 noiembrie 1849. Parohul locului, Ioan Gligor, adeverește că Bârtan Gheorghe a Lupii, de 45 ani, a căzut la 1 iunie 1849 în lupta cu soldații lui Kemeny Farkas la dealul Cenușeștilor, lângă Abrud; martori sunt Oandă Ion, Burz Gheorghe, Vesa Ignat, Burz Simion care au văzut când a

căzut; a rămas de el văduva Maria, de 38 ani și pruncii: Ana (n.1834), Simtioana (n. 1836), Ioan (n.1839), Simeon (n.1845); nu sunt capabili să-și câștige hrana vieții.

130. Ponorel, 20 noiembrie 1849. Parohul locului, Ioan Gligor, adeverește că Miheț Alexandru, de 60 ani, a căzut în lupta cu Kemeny Farkas la Capra, martor fiind Culda Dumitru; văduva Simtioana fără copii s-a recăsătorit iar averea lui Alexandru a rămas la fratele lui Todor Miheț; Coroi Gheorghe al lui Lup, de 24 ani, a rămas cu un picior rupt de schije de tun în bătălia de la dealul Cenușeștilor în mai 1849, martori fiind Coroi Dumitru și Coroi Gheorghe; este neputincios, zace la pat, fără tată, locuiește cu frații lui, Coroi Gheorghe și Coroi Todor.

131. Bărai, 21 noiembrie 1849. Parohul locului, Pop Todor, adeverește că ungurii i-au ucis pe: Chiscudean Toader, de care a rămas văduva cu 2 prunci, fără avere; Mureșan Simion, de care a rămas văduva cu 2 prunci, fără avere; Piștelean Petru de care a rămas o pruncă, fără tată, fără mamă; Berja Todor de care a rămas văduva cu un prunc sărac și n-are decât o vacă, iar lui ungurii i-au făcut o pagubă de 3000 de florini; specifică faptul că cele menționate s-au întâmplat când ungurii au intrat în sat și i-au prins pe nefericiții Alexandru Baternai și Simonis, pe care i-au spânzurat în octombrie 1848 la Cluj.

132. Hășag, 20 noiembrie 1849. Parohul locului, Nicolae Comșa către protopopul lui; adeverește moartea lui Ioan Nădrag, cu o avere de 110 zloți, fiul lui s-a dus la Soroștin; Nicolae Neamțu din Rod a venit să vândă oile în sat și l-au împușcat ungurii în curtea unui sas, Hanț, îngropându-l în grădina acestuia; casa din Rod a celui executat a fost arsă de unguri și văduva lui a rămas cu un fecior de 14 ani și o fată de 5 ani; feciorul lui Neamțu fiind slugă la el, mama și sora lui au venit în sat la Hășag și stau cu plată într-o casuță; sunt vrednici de ajutor și protopopul trebuie să-l obțină deoarece el ca preot i-a arătat totul după dreptate și cum s-a întâmplat.

133. Sohodol-Valea Verde, 21 noiembrie 1849. Parohul locului, Demitriu Năchiș, adeverește că Tim Coroiu, de 54 ani, a căzut în luptă la 26 aprilie/8 mai 1849 pe dealul Văratec lângă Abrud; a avut casă, fânaț de 2,5 care de fân, lot de semănat de 40 clăi de grâu de primăvară; Holdiș Ionuț, Sicoe Pătru și Drăgan Dumitru mărturisesc că Tim Coroi își creștea nepoții rămași de la feciorul său care a murit în 1847; aceștia sunt: Gheorghe (n.1836), Rafila (n.1839), Pătru (n.1840), Sofia (n.1847).

134. Trâmpoaiele, 21 noiembrie 1849. Parohul locului, Ioan Sur, adeverește că Șerban Gherman, de 45 ani, a căzut în lupta de la Zlatna și de el a rămas văduva de 40 de ani, o fată de 20 ani, casa, grădina și loturi în câmp: tot la Zlatna, în lupta cu ungurii a căzut Tătar Bucur, fecior de 24 ani, de care au rămas părinții și 2 frați, casa, grădina, loturi din câmp de grâu și fân; Ivan Antone a căzut la Zlatna, a rămas văduva care s-a recăsătorit; alt sătean de 60 de ani a căzut la Troian, a rămas văduva de 43 ani, cu fată măritată în casă cu doi copii mici, are casă și iosag bun; Troian Gheorghe, fecior de 20 ani, a căzut în lupta de la Troian, de care a rămas mama, o soră mare, casă și iosag; Mărginean Petru cu soția sa Maria, de 60 ani, au fost împușcați de unguri în casa lor; a rămas de ei un fecior însurat, de 30 ani, care are casă și iosag; în sat nu există nici un invalid.

135. Blăjeni, 22 noiembrie 1849. Parohul locului, Ioan Zaharie, dă dreaptă adeverință că Miță Ion a căzut în lupta de la Abrud în 4 mai 1849, de care a rămas văduva Rus Anica cu 4 copii slabi și săraci; tot la Abrud a căzut Lazăr Lazăr de care a rămas văduva Ana cu trei fete, tot sărace; în 3 mai 1849 ungurii au găsit în casă pe văduva Neag Marinca, foarte rău bolnavă, pe care au împușcat-o, i-au aprins casa iar pruncul Avram, de 6 ani, umblă și cerșește pe la vecini deoarece nu mai are pe nimeni pe lume.

136. Neagra 22 noiembrie 1849. Ioan Candrea și Gheorghe Stan, parohul locului mărturisesc că Tămaș Urs, de 45 ani, a căzut în luptă la Hatvani, martor fiind căpitanul Gheorghe Candrea și a

rămas de el văduva de 40 de ani, cu 4 feciori și trei fete; Lobodă Toma de 25 ani a căzut la Alba Iulia, după Rusaliile românești, martori fiind căpitanii Stan Vasile și Gheorghe Candrea; de la el a rămas văduva cu doi prunci și tatăl și mama, părinți bătrâni; Jupa Alisandru din Neagra, fecior, de meserie văsar, a căzut în Abrud în lupta cu Hatvani și a lăsat în urmă o mamă neputincioasă; Pasca Ignat, 42 ani, a fost rănit la Abrud, martori fiind Stan Vasile și Gheorghe Candrea; Marian Gavril a fost rănit în lupta cu Kemeny Farkas are casă și fân de un car, semănătură de o găleată și soție bolnavă; Stan Simion, 23 ani, este rănit în șale martori fiind căpitanii menționați, iar glonțul este și acum în el; în timp ce era urmărit de patru soldați ai lui Hatvani, Gheorghe Candrea a împușcat pe unul din ei, a scăpat dar a rămas cu o boală de piept și nu mai poate urca muntele; întâmplarea este adevărată de Belev Pătru, Hristea Ilie, Belev Gheorghe și alții; Candrea are părinți slabi și bătrâni; căpitanii Stan Vasile și Gheorghe Candrea și-au pierdut caii în lupta de la Alba Iulia, fiecare în valoare de 60 de zloți, martori oculari fiind Avram Ioan, Bortaș Todor, Candrea Vasile și Iosif.

137. Ponorel, 22 noiembrie 1849. Parohul locului, Ioan Gligor, adevărește că Bărtan Gheorghe a Tomii a căzut în luptă cu soldații lui Kemeny Farkas, în pădurea Șerbina, lângă Abrud; l-au văzut căzând Coroi Gheorghe a lui Ion, Petricilă Nicolae, Coroi Ion a lui Pătru și Oargă Nicolae a lui Constandin; văduva lui s-a recăsătorit.

138. Boiu, 24 noiembrie 1849. Parohul locului, Nicolae Veteșan, către Protopopul său; adevărește că fierarul Gheorghie Gabri a căzut în luptă cu ungurii și de el a rămas văduva Ileana cu 5 copii, văduva îi hrănește din munca mâinilor și n-au nimic în afară de casa în care stau.

139. Herșeni, 27 noiembrie 1849. Parohul locului, Bucur Hârcioadă, adevărește că din sătenii ce au ieșit în Landsturm național la luptă cu ungurii, n-a căzut nici unul și nici nu există răniți.

140. Vidacut, 24 noiembrie 1849. Parohul locului, Dragoș Cătană, către Protopopul său, adevărește că ungurii au comis omoruri groaznice asupra a 6 oameni și anume: Ioan Costea, Ilie Chirpărau, Ioan Rus, Mihăilă Boica, Ioan Maior, Dumitru Câmpean iar văduvele acestora au rămas cu 19 orfani; una dintre văduve a rămas invalidă după ce au maltrat-o ungurii, care au luat vitele celor împușcați și nimeni nu știe unde le-au dus.

141. Dumbrava de Jos (Juncu de Jos), 24 noiembrie 1849. Parohul locului, Ioan Faur, adevărește că Petru David a lui Filip a fost rănit la mâna dreaptă, în 3 iunie 1849 la dealul Abrudului, nu-și poate câștiga hrana vieții, n-are pe nimeni, e gata de pierit și este cerșetor.

142. Peteritea, 25 noiembrie 1849. Parohul locului, Pavel Găvrusă adevărește că un soldat ungur a intrat în casă la văduva Rus Irina, i-a tăiat palma de la o mână și nu mai poate lucra; are 4 copii pe care nu-i poate nici hrăni, nici îmbrăca și sunt siliți să cerșească; Trif Gavrilă care i-a sărit în ajutor văduvei a fost și el rănit la cap și la umăr.

143. Săcătura, 25 noiembrie 1849. Parohul locului, Nicolae Scrob, adevărește că Vurz Ioan a lui Pătruț, văsar, a căzut în luptă la Căpruța, martor fiind Crișan Ion; văduva Vurz Maria a rămas cu patru copii orfani: Sandira (n.1834), Ana (n. 1840), Georgiu (n.1845), Rafila (n.1849); au casă, fânaț de un car, lot de arat de o măsură pe an; Jurj Gheorghe a căzut la Fântânele; a fost „călăbaș”(negustor ambulant), umbla cu carul prin țară, a avut casă, fânaț de două care, lot de arat de două măsuri grâu pe an; de el a rămas văduva Jurj Sântioana și patru prunci: Rafila (n. 1830), Mărie (n. 1834), Ana (n. 1842), Teodor (n. 1848); răniți și invalizi au rămas Popa Nicolae a Anicii, Popa Todor a Vilii care n-au nimic, numai sufletul din ei; Colțe Ion Pătru care are un car de fân și pământ de semănat de o măsură de grâu pe an.

144. Vaca, 25 noiembrie 1849. Parohul locului, Ioan Manea, adevărește că în 28 ianuarie 1849 au intrat „varvarii” în sat, i-au arestat și i-au dus la Brad pe patru săteni pe care i-au omorât cu parii; pe altul l-au omorât în casa lui și pe un sătean l-au bătut rău și a rămas invalid; văduva Iulia Constintănoaie cu un copil de un an, văduva Cor Niculăiasă, cu doi prunci, de 13 și 4 ani, văduva Avram Medriliasă cu 2 prunci de 4 și un an sunt sărace, n-au din ce trăi iar văduva Galda Petriasă cu un prunc de 14 ani s-a remăritat, s-a dus în casa noului soț, deoarece ungurii i-au ars casa când l-au omorât pe bărbatul ei și aceasta are din ce trăi; Andrei Samson are un prunc de 12 ani, este neputincios, nu poate lucra și casa i-a fost arsă de unguri; invalid a rămas și Nica, supranumit „chilăvitul” a cărui casă a fost, de asemenea, arsă; specifică faptul că în ceea ce o privește pe văduva lui Tulea Constantin, casa i-a fost arsă, dar casa văduvei lui Avram Midre a scăpat de foc iar văduva lui Cor Nicolae n-a avut casă și stă prin străini.

145. Râul Mare-Ponorel, 25 noiembrie 1849. Parohul locului, Ioan Gligor, adevărește că pe Tomuș Gheorghe, de 40 ani, vâsar, l-au împușcat ungurii din oastea lui Hatvani, în satul Hărțigani, comitatul Zarandului, în mai 1849, unde umbla să-și cumpere bucate și i-au luat 2 cai, avea casă, fânaț de două care de fân, lot de semănat de 2 măsuri de grâu; văduva lui, Tămuș Samfira, 36 ani, e sănătoasă și a rămas cu 4 copii orfani: Ana (n. 1832), Maria (n. 1843), Vasilie (n. 1844), Damian (n. 1848); părinții lui Tămuș Gheorghe, Nicolae, 68 ani, și Rafila, 56 ani, sunt slabi și neputincioși; tot în luna mai în timp ce călătorea în comitatul Zarandului a fost ucis de soldații lui Hatvani, Roba Ion, vâsar 35 ani, căruia i-a luat doi cai, a avut casă, fânaț de două care de fân, lot de semănat de două măsuri de grâu; de el au rămas fratele Raba Gheorghe, văduva Roba Varvara cu patru copii neajutorați, alt frate, Roba Gavrilă cu mama lor de 70 de ani, pe care toți i-a hrănit Roba Ion; Bărtan Nicolae, 26 ani, negustor a fost prins de soldații lui Hatvani în satul Hărțigani, a fost împușcat și i-au luat marfa și caii; a avut casă, fânaț de un car de fân, lot de semănat de o măsură de grâu, de el a rămas tatăl lui Bărtan Simion, de 68 ani, slab, și văduva Bărtan Maria cu doi copii: Vasile (n. 1845), Gheorghe (n. 1848) care trebuie ajutați.

146. Șoimoș, 25 noiembrie 1849. Parohul locului, Ioan Fechetici, adevărește că în octombrie 1848 ungurii au prădat satul și i-au omorât la hotar pe: Moldovan Gherman, de care a rămas văduva Moldovan Măriuța cu patru copii, Simion Cătană fără urmași; pe diacul satului; Voilă Toader, l-au aruncat din turnul de piatră al bisericii, de el a rămas văduva Voilă Todora cu copii mici, pe Moldovan Petru l-au prins și l-au dus la Târgu Mureș, l-au bătut așa de rău încât după ce a venit acasă a murit și de el a rămas văduva Măriuța cu un copil dar are moșie; ungurii l-au împușcat pe Nicolae Curuț din Mărtiniș în hotarul numit Kopolni, a rămas de el muiera văduvă, i s-a luat casa și umblă pe la ușile oamenilor; a fost împușcat și Prezghirli Ignat din Mărtiniș de care a rămas muiera cu patru copii; mărturisește că pe toți bărbații omorâți de unguri i-a scris cu mare dreptate și întărește toată relatarea cu semnătura și pecetea proprie.

147. Secătura, 26 noiembrie 1849. Parohul locului, Roman Petru, relatează că doi soldați ai colonelului Urban au intrat noaptea în curtea domnului Ujfalvi Sándor și l-au împușcat pe dregătorul curții nobiliare; sătenii au fost învinovați de unguri pentru faptul că nu s-au opus intrării lui Urban în sat și au arestat 17 români pe care i-au băgat în temniță timp de patru săptămâni după care au fost eliberați 10 dintre ei; din cei 7 rămași în temniță 5 au murit și anume: Popa Bott Vasilică a rămas văduva cu un prunc de 7 ani, de Bott Lup muiera slabă și bătrână, de Pop Ioan văduva cu o fatucă de 3 ani, de Pop Goi, văduva cu un prunc de 13 ani, de Pop Petru n-a rămas nimeni; mărturisește în cunoștința sufletului că au fost pedepsiți fără vină și le-a fost adusă moartea pe capul lor fără vreme; pe Danci Petre și Morișan Costan i-a eliberat Urban din închisoare, deoarece nu i-a găsit cu nimic vinovați după cum preciza și actul de eliberare.

148. Tebea, 28 noiembrie 1849. Parohul locului, Ioan Mariș, enumeră un rănit și 15 văduve ale căror bărbați au murit în lupta de la Târnavă, din 27 octombrie 1848 și un alt rănit și 6 văduve ale

căror bărbați au căzut în lupta de la Țebea din 23 mai 1849; armatele ungare le-au luat tot, văduvele sunt sărace și amărâte ca și răniții și au nevoie de ajutor.

149. Crăciunești, 28 noiembrie 1849. Parohul locului, Lazăr Perian către Protopopul său; adeverește că Lupaș Dănilă și Băilă Ioan au căzut în lupta de la Târnava, văduva Lupaș Maria a rămas cu 2 copii, văduva Băila cu o fată mică și sunt foarte sărace; pe soțul lui Oprean Marișca l-au tăiat ungurii când l-au chemat după sare la Șoimuș și de el au rămas 3 copii de la 5 ani în jos; tot la Șoimuș a fost tăiat Borca Ionuț a cărui văduvă a rămas cu 5 copii mici; a căzut jertfă și Lupaș Nicolae a cărui văduvă Lupaș Evuța a rămas cu 5 prunci mici de la 12 ani în jos, iar văduva lui Iacob Simion ucis la Șoimuș mașteră la cei 2 copii ai acestuia, i-a părăsit, astfel că orfanii sunt singuri și săraci.

150. Trestia, 28 noiembrie 1849. Parohul locului Ioan Perian către Protopopul său; adeverește că în octombrie 1848 în lupta de la Brad a căzut Chinda Hâncu și a rămas de el văduva cu 2 prunci care trăiesc în „mare și amară sărăcie”.

151. Luncanii de Jos, 28 noiembrie 1849. Parohul locului, Petru Ivan către Protopopul său; adeverește că în lupta de la Târnava a căzut Tode Avram iar în cea de la Brad, au murit Groza Iosif și Onea Ianăș; în mai 1849 rebelii unguri l-au omorât pe Tod Pascu și le-au împușcat pe Hărăguș Jufa cu o fată și pe Tod Susana; de Tod Avram au rămas văduva cu un copil, de Onea Ianăș văduva cu 6 copii, de Groza Iosif și de Tod Pascu câte 4 copii de fiecare, adică 8 copii fără tată, fără mamă, fără averi și umblă la cerșit pe la ușile oamenilor.

152. Aluniș, 29 noiembrie 1849. Parohul locului, Ștefan Brania adeverește că soldații unguri conduși de maiorul Jenei Josca l-au împușcat în 24 februarie 1849 în dealul Lucriului pe Iepșan Ștefan și văduva sa a rămas „în stare jalnică și mizeră”.

153. Filea, 29 noiembrie 1849. Parohul locului Stoica Pavel adeverește că intrând în insurgenții maghiari în Filea, conduși de maiorul Jenei Josca au împușcat pe: Pitz Toma de care a rămas văduva Rafila cu 5 prunci, Hulie Georgie, de care a rămas văduva Ioana cu 3 prunci, Bundilă Pantelimon, de care a rămas văduva Tudora fără copii; au fost jefuite de tot ce aveau și nu sunt capabile să-și câștige traiul iar cele două văduve nu-și pot întreține nici copii.

154. Jeacăș, 29 noiembrie 1849. Parohul locului Teodor Roman adeverește că ungurii l-au împușcat pe paznicul de hotar Ioan Popa, i-au aprins casa, bucatele, vasele, uneltele, fânul și porcii; văduva lui cu 2 copii cerșesc pe la casele oamenilor.

155. Săliște, 29 noiembrie 1849. Parohul locului, Nicolae Păcurariu către Protopopul Iosif Basia; adeverește că în lupta de la Târnava au căzut Mihăilă Toader, Duma Ieftimie, Feir Iosif, Mihăilă Toader fiul, Medrea Ion, Marian Nicolae, Dan Ianăș; Medrea Toader, în octombrie 1848 iar Ioan Braica a căzut în lupta de la Băița din 18 mai 1849; de aceștia au rămas văduvele și copii orfani; înainte de aceste întâmplări familiile aveau o stare bună, aveau boi, vite și bucate, dar acestea au fost jefuite ulterior de rebelii unguri; după uciderea bărbaților, văduvele și-au luat copii orfani și au fugit cu ei în pădure; soldații maghiari au insuflat frica deoarece strigau că în viitor nu vor lăsa în viață pe niciunul din națiunea română; toate aceste familii se găsesc într-o stare tristă iar la suferințele cele multe îndurate de ele, cel mai bun martor este Dumnezeu care le știe și le vede pe toate.

156. Săliște 29 noiembrie 1849. Parohul locului, Nicolae Păcurariu către Protopopul Iosif Basia; adeverește că din parohia sa Căinel au căzut în lupta de la Târnava Iovan Samson, Nicolae Hanăș și Ioan Stanciu; de la Iovan Samson, căsătorit de 2 ori au rămas 6 copii, dintre care 4 n-au nici mamă nici tată; de Nicolae Hanăș a rămas văduva cu 2 copii; aceste familii au avut stare bună, și-au câștigat traiul vieții, aveau boi, vaci, bucate, dar acum sunt căzute în suferință și lipsuri.

157. Izvorul Ampoiului (Valea Dosului), 29 noiembrie 1849. Consemnarea parohului Nicolae Popescu privind românii uciși și răniți în timpul războiului civil: Ighian Gheorghe, 64 de ani, prins, dus în biserică și împușcat la 31 mai 1849; Ilie Cugetian, 37 de ani, împușcat în fața casei lui la 31 mai 1849; Vasilie Luca, 28 de ani spânzurat de un măr în 31 mai; Procopiu Teodosia, 39 de ani necăsătorită a fost împușcată în casă la 31 mai; Gheorghe Pelea de 15 ani l-a ajuns glonțul în timp ce fugea de unguri; Cociomoate Maria, 71 de ani împușcată în casa ei la 6 aprilie 1849; Popa Ioan 87 de ani tăiat cu săbiile în casa lui; Vasilie Danci, 37 de ani a căzut în bătălia de la Zlatna în data de 21 iulie 1849 martori au fost camarazii lui de loagăr și cei care l-au înmormântat; Meteșan Elena, pruncă de 2 ani au găsit-o rebelii în casa părinților și au tăiat-o cu sabia la 31 mai 1849, martori fiind vecinii; Paula Maria și Ana, 27 de ani bolnave psihic, ucise în 31 mai; Brudaciu Ioan, a căzut în 11 octombrie 1848 la Zlatna, martori fiind sătenii și mai mulți orășeni; Pelea Macavei, 52 de ani, țăran, ucis la 31 mai la fântâna Peli; Onuț Ilie, 58 de ani, dus în biserică și împușcat la 31 mai; Jurj Nicolae, 35 de ani, a căzut în locul numit Troian la 6 aprilie 1849; Roșca Petru, 39 de ani a fost rănit la picior în 11 octombrie 1848 la Zlatna; Dubașiu Simion, 34 de ani, rănit în bătălia de la Zlatna la 21 iulie 1849; Velcu Onu, 37 de ani rănit tot la Zlatna; Hedeș Ioan, 38 de ani, rănit la 6 aprilie 1849 pe dealul Crișanului; Fistreu Nicolae, 24 de ani, rănit la Zlatna în 11 octombrie 1848; Brânzin Soflon, 57 de ani, rănit la Dealul Mare de lângă Abrud în 21 mai 1849; Corpade Petru, 29 de ani rănit la Zlatna în 21 mai 1849; Paul Colipina, 39 de ani, rănită la Zlatna în 11 octombrie 1848; Crișan Ioan, 25 de ani, rănit la Zlatna în 11 octombrie 1848.

158. Cristești, 30 noiembrie 1849. Parohul locului Iacob Cristurian adeverește pe baza informațiilor personale și a mărturiilor neinteresate ale lui Moldovan Gligor, Szóts Simion, Șipoș Iacob că în luna octombrie 1848 l-au împușcat ungurii pe Ioan Păcurariu de care a rămas văduva cu un fecior de 16 ani și avere de 60 de zloți; la Podul Morărenilor l-au împușcat pe Moldovan Gligor și l-au aruncat în Mureș, de care a rămas văduva cu 3 fete, n-au casă și sunt sărace.

159. Ibănești, 30 noiembrie 1849. Parohul locului Dimitrie Cornia către Protopopul Zaharia Matei; deverește că ungurii au ucis la 7 martie 1849 9 săteni, de care au rămas văduvele; cei uciși au fost feciorul Petru a văduvei Petra Vasilică, Petra Pintilie, Todoran Mihăilă, Petre Ion, Gliga Leontie, Gliga Gorea, Todoran Onea, Chirteș Sfârmuș, Gliga Vasilică; omorurile au fost comise de soldații lui Jenei prin omul său de încredere Mocsári Ferenc Login.

160. Veneția de Sus, 30 noiembrie 1849. Parohul locului Ioan Barb, adeverește că în satul său nimeni n-a fost ucis sau rănit.

161. Căianu, noiembrie 1849. Parohul locului Nicolae Moldovan, adeverește că ungurii l-au împușcat pe Togya Ioan 80 de ani, deoarece a adus pajura imperială de la Năsăud și ca om bătrân i-a îndemnat pe săteni să fie credincioși Împăratului; Cistuian Ioan, 70 de ani a fost împușcat din același motiv; Nemiș Zaharie, 28 de ani a fost împușcat pentru că a bătut în 1849 un ungur și s-a certat cu un nobil în 1845; de el a rămas văduva cu 3 prunci, de la 4 ani în jos.

162. Tărlungeni, noiembrie 1849. Adeverință care conține numele a 120 de săteni care au fost păgubiți în valoare totală de 13.145 de florini și 13 creștari de rebelii unguri conduși de comandanții lor din Bitești (Bitfalău) Simion Gyuri, Șoltan Miga, Panoș Mihai; Pal Kăprar; Țikfalău Kăprar; au fost împușcați Ioan Manea, Gheorghe Peneș, Gheorghe Văsii Sbârcea, Ion Bălan, ale căror văduve au fost prădate de încă 620 de florini și 30 de creștari; 348 de florini, 200 de florini și 10 creștari, 500 de florini și 30 creștari, suma finală ridicându-se la valoarea de 15.079 florini și 53 de creștari.

163. Chieșd, 1 decembrie 1849. Parohul Florea Sava, diacul și notarul Ion Sándor adeverește că în ziua de 13 martie 1849 rebelii unguri a provocat satului o pagubă de 1120 „bani schimbători”; diacul Ion Sándor mărturisește că a dat 300 de florini pentru a-și răscumpăra viața; paguba satului a fost

operată de soldații lui Jenei apoi acesta și Mihaj au ordonat trimiterea unei sume de 100 zloți de argint pe seama unei trupe maghiare cantonate în satul Măierău; tot acolo au fost expediați 320 de coți de pânză de bună calitate, cumpărată de săteni cu 106 zloți și 50 de mierțe de ovăs; alte sume și taxe în valoare de 605 zloți au fost trimise pentru soldații unguri din Târgu Mureș iar pentru cei cantonați la Reghin s-au expediat 3 care de fân, 10 mierțe de grâu, 10 de ovăz, 120 de pâini, în valoare de 269 de zloți și 40 de crețari.

164. Grid, 1 decembrie 1849. Parohul locului Irimie Grid către Protopopul său; în sat nu există români uciși de unguri, nici văduve, nici orfani; un singur fecioraș de 17 ani Georgie Iacov Coman a murit în oastea maghiară, dar sărăcie după el n-a rămas, deoarece moșia ce a avut-o le-a rămas la surori.

165. Ribicioara, 1 decembrie 1849. Parohul locului Ioanesie Popovici adevărește că Moise Ețan a căzut în lupta de la Abrud iar văduva lui Similănica Ețan a rămas cu 4 copii și are nevoie grabnică de ajutor.

166. Glodeni, 2 decembrie 1849. Parohul locului Iosif Cornea către Protopopul Zaharia Matei; adevărește că la 6 noiembrie 1848 secuii l-au împușcat pe Dan Ioan, a cărui văduvă Anișca a rămas cu un copil și fără avere; la 19 aprilie 1849 rebelii unguri l-au împușcat pe Barna Ilie, de care au rămas 7 copii, fără avere iar Cornia Ion a murit în temnița de la Turda, lăsând în urmă 3 copii săraci; preotul mărturisește că paguba lui se ridică la suma de 400 de florini, în parohie există 156 de suflete bărbați, 134 de femei; numărul gazdelor fiind de 57; suma totală a pagubelor este de 1392 de florini.

167. Cristești, 2 decembrie 1849. Parohul locului Iacob Cherestur adevărește că 10 români din localitate, nominalizați au suferit prin secui o pagubă de 1418 florini și 30 de crețari.

168. Drăguș, 3 decembrie 1849. Viceprotopopul Spiridon Jurcovan către Episcopul Andrei Șaguna; îl înștiințează că în conscrierea morților rămași de pe urma rebeliunii ungurești, n-au fost trecuți nici necăsătoriții, nici văduvii, de pe urma cărora n-au rămas orfani sau văduve.

169. Drăguș, 3 decembrie 1849. Viceprotopopul Spiridon Jurcovan adevărește că Nicolae Zachiu Drăgușin din Ucea de Sus, june, a fost rănit la picior în lupta de la Feldioara, în 18 noiembrie 1848, n-are avere și este întreținut de părinți; pe soțul Mariei Nica, în timp ce făcea căraușie spre Făgăraș, l-au surprins soldații unguri și l-au împușcat în martie 1849; în lupta de la Chepeți din 25 noiembrie 1848 a căzut Șerban Stan; în noiembrie 1848 în lupta de la Racoșul de Sus a căzut Ioan Popa de care a rămas văduva Ana cu 3 copii mici și are o avere de 200 de florini.

170. Comana de Sus, 3 decembrie 1849. Parohul locului, Ioan Comănici, adevărește că Matei Pavel Frâncu, 47 de ani, a murit în loagărul de la Măgheruș în 14 noiembrie 1848; de el a rămas văduva Eva, 2 fete de măritat și au nevoie de ajutor.

171. Părău, 4 decembrie 1849. Parohii Matei Bota, Gheorghe Bota, judele Gheorghie Oană, jurații Ioan Mănciulea, Adam Boeriu, Zosim Pârvu, David Noreh, David Crețu adevăresc că în 20 februarie 1849 la Hoghiz, împiedicându-i pe unguri să treacă Oltul, au căzut în luptă: Ioan Păcurariu, 27 de ani; Iacob Părău, 28 de ani; Ioan Părău, 56 de ani; Iacob Păcurariu 20 de ani fecior; specifică și faptul că din filia Șercaia nimeni n-a fost ucis.

172. Abrud, 5 decembrie 1849. Parohul locului, Petru Roșca adevărește că în 20 iunie 1849 la Abrud au căzut în luptă cu ungurii Roșca Ispas și Matei Nicolae; văduva Roșca Floare a rămas cu 6 prunci, are casă în stare slabă și nici o avere; văduva Matei Ana n-are prunci, este slabă și șchioapă, n-are nimic, numai sufletul din oase.

173. Brașov, 5 decembrie 1849. Protopopul al III-lea al Brașovului, Petru Gherman, către Episcopul Andrei Șaguna; îl anunță că i-a trimis conștiința satelor, preoților, bisericilor, școlilor și credincioșilor din protopopiat cu 21 de anexe.

174. Brașov, 5 decembrie 1849. Protopopul al III-lea al Brașovului, Petru Gherman, către Episcopul Andrei Șaguna; îl anunță că i-a trimis 7 conștiințe, 5 din Protopopiatul I și II din Protopopiatul III, privind văduvele și orfanii rămași de românii căzuți în luptă sau jertfă rebelilor unguri pentru credința lor către Împărat, ca și despre cei invalizi.

175. Hodac, 5 decembrie 1849. Parohul locului Farcaș Ștefan adevărește că soldații lui Jenei au ucis pe: Chilav Farcaș, Niculici Antone, Iacob Petrea, Pap Sandu, Farcaș Ion la Mocsár (Dumbrava) în 3 februarie 1849; la 7 martie 1849 soldații unguri conduși de Jenei și Macská Ferenc Longin și meșterul Haneș de la Glăjărie au ucis la podul satului pe Butilcă Dumitru, Farcaș Vasile, Miculici Ion, Farcaș Ion, Feier Sandu, Farcaș Vasile, Pop Constantin, Iacob Dumitru, Iacob Vasile, Farcaș Petrionecul, Farcaș Filip, Man Ioana a lui Vasile Pinti, feciorul lui Farcaș Nastasie, Crăciun Ilie, Pop Ștefan a lui Gabor, Frandăș Ion a lui Simion, Man Ion a lui Pinti, feciorul bătrânei Pop Floarea; de ei au rămas văduvele, 40 de orfani, două mame neputincioase și gospodăriile au fost prădate.

176. Toderița, 5 decembrie 1849. Parohul Gheorghe Mija, juzii locali Pavel și Ioan Mija, juratul Ioan Zbârneci și goșmanul Ioan Zbârneci adevăresc că la 20 februarie 1849 au căzut în lupta de la Hoghiz: Ion Gheorghe Aldea, 25 de ani; Gheorghe Mitrea Vlad, 34 de ani, Iacov Țibelea, 24 de ani; Samoilă Țibelea 36 de ani, Ioan Broica, 37 de ani; Ioan Avram, 30 de ani; Ioan Șerban, 28 de ani, Ioan Moise Rentea 30 de ani, Ioan Juganu, 50 de ani, David Mija, 28 de ani; Iacov Tudor 42 de ani, Gheorghe Bălban, fecior de 16 ani; Nicolae Iacov Brica, fecior de 16 ani și Gheorghe Mija 39 de ani; sunt menționate loturile de arătură și numărul vitelor în dreptul fiecăruia; semnatarii menționează că ar fi de dorit ca văduvele și orfanii să fie rebonificați din visteria statului, deoarece soții și părinții lor au căzut jertfă pentru patrie și Împărat.

177. Sibiu (Josephstadt), 6 decembrie 1849. Parohul locului Ioan Panovici, către Protopopul Ioan Moga; adevărește că la 11 martie 1849 când ungurii au intrat în Sibiu l-au ucis la poarta Gușteriții pe străjerul Ioan Irimie de care a rămas văduva Marica cu 5 prunci săraci; în afară de casă n-au nimic, lucrează la alții sau cerșesc; îi trimite și o jalbă către guvernatorul Wohlgemuth și îl roagă să mijlocească acordarea ajutorului cuvenit pe seama familiei.

178. Cornățel, 8 decembrie 1849. Parohul Iacob Gaurian, juzii și jurații Nicolae Danci, Onia Pavel Moga, Onia Mani Giurca, Opria Mihai, Nicolae Macriș, Vasile Mihai adevăresc că în 25 martie 1849 Miklós Csongrádi junior, o comisie de nobili din Sibiu și soldați unguri au intrat în sat și i-au ucis pe: Andei Gireșanu, 32 de ani; Ona Toader Pora, 32 de ani; Ona Pinti 32 de ani, i-au luat și 100 de florini; Ona Mancu, 36 de ani, i-au luat și 50 florini; Ona Trifon, 30 de ani; Nicolae Stănilă, 25 de ani prins la Sibiu adus de Csongrádi senior și junior în sat și împușcat în curtea lui Oprea Mihai; de frică și de necaz a murit în scurt timp și tatăl lui; Toma Filimon, 30 de ani i s-a citit numele dintr-o scrisoare, l-au executat după care i-au zdrobit și capul; Nicolae Nicop, 52 de ani; ungurii au ordonat ca pe cei opt români executați de ei să nu-i îngroape nimeni, să nu se tragă clopotele, să nu se facă slujbe; după plecarea soldaților, sătenii i-au strâns și i-au îngropat fără preot și fără slujbe; preotul Iacob Gaurian a fost închis 3 luni la Sibiu, în Stockhaus, a fost eliberat de ruși și toată averea a fost jefuită de unguri; Vasile Stretia, 42 de ani, a înnebunit de spaimă și a murit iar alți 13 săteni dați cu numele au fost bătuți între 50 și 100 de bețe; lui Ona Mani Giurca, Ioan Dobrotă a Linii, Ona Aron, Onica Dobrotă, Ioan Nicop, Georgie Balog ungurii le-au luat banii, vitele, hainele și i-au închis trei luni la Sibiu în Stockhaus împreună cu parohul lor iar Ioan Nicop s-a îmbolnăvit și a murit în spital; sătenii rămași în viață au fost jefuiți de bani, vite, bucate, haine și au rămas săraci; semnatarii se roagă cu lacrimi în ochi

la Împărat și la organele de stat ca sătenii să fie despăgubiți și toate cele relatate le întăresc și se declară răspunzători pentru exactitatea lor.

179. Petreni, 8 decembrie 1849. Parohul Sântimbrului și substitut în Petreni, bătrânii Ioan Grunescu, Avram Zolinoi, Simoin Dușorean, Iosiv Duncan, Adam Gurliște, Popa Mihai, Simion Duncanu adevăresc că Ioan Sânteii, parohul Petrenilor a fost spânzurat de o salcie de unguri la Deva în primăvara lui 1849 și de el a rămas preoteasa cu 3 copii, fără avere; Filip Porcolean a fost împușcat în Petreni, de el a rămas văduva Ana, averea este luată de unguri; Achim Hârpenciu a fost împușcat la Deva și a rămas văduva Eva cu 3 copii mici; Nicolae Bârsan a fost împușcat tot la Deva și de el a rămas văduva Evuța cu un copil și părinți slabi și bătrâni.

180. Sibiu 8 decembrie 1849. Episcopul Andrei Șaguna către baronul Heydte; îl informează că Protopopul său de Târnava, Ioan Fechetici i-a spus că preotul Nicolae Stoicovici, reîntors din Muntenia, a fost arestat de Kornis Imre, eliberat și apoi din nou arestat și închis la Târgu Mureș; credincioșii din obștea bisericească Jacu mărturisesc că preotul lor nu era cu nimic vinovat; îl roagă să dispună verificarea preotului și dacă era nevinovat să fie eliberat imediat și să fie încunoștințat de acest lucru.

181. Șibot, 8 decembrie 1849. Parohul locului Avram Giorea către Protopopul Nicolae Popovici; la 3 februarie 1849 ungurii l-au împușcat pe Antone Giora de 58 de ani în drumul țării la poșta Șibotului, de care a rămas văduva Măgdălina cu 4 copii; Avram a lui Dănilă Popa, 37 de ani a fost împușcat la 3 aprilie 1849, în grădina casei lui și de el a rămas văduva Ioana cu 3 copii.

182. Hurez, 9 decembrie 1849. Parohul locului Ioan Țipu, juzii Georgiu Sas, Neculai Mărcuș, Aldea Mărcuș adevăresc faptul că Nicolae Țipu, 50 de ani, a murit de holeră și de el a rămas văduva Ioana cu 4 prunci; are moșie de 6 găleți și 2 boi.

183. Cara, 10 decembrie 1849. Viceprotopopul Clujului de Jos Procopie Prodan către Episcopul Andrei Șaguna; îl înștiințează că i-a trimis conscripția cerută la 13 octombrie 1849 cu 10 anexe.

184. Ludești, 10 decembrie 1849. Parohul locului Nicolae Lobonț către Protopopul său; adevărește că în iunie a fost împușcat feciorul Pavel a lui Gheorghe din Pleșa, de care au rămas doi părinți bătrâni și slabi ce au nevoie de ajutor; relatează și faptul că Gheorghe Spătescu, pușcaș bun, a luptat în loagăr contra armatei maghiare și după ce aceasta a cucerit Sibiul s-a retras în Țara Românească; s-a reîntors odată cu intrarea rușilor, dar s-a îmbolnăvit și a murit la Brașov; de el a rămas văduva cu 5 copii, săraci, vrednici de milă și de ajutor de la stat.

185. Mărtinești, 10 decembrie 1849. Parohul locului Petru Munteanu către Protopopul său; adevărește că ungurii l-au împușcat pe Nicolae Bodea de care a rămas văduva cu 3 copii mici vrednici de milă și de ajutor de la stat.

186. Romoșel, 10 decembrie 1849. Parohul locului Avram Nasta, către Protopopul Nicolae Popovici; adevărește că Ispas Văsii a căzut în luptă cu oastea lui Bem în loagărul românesc de la Orăștie; de el a rămas văduva cu 2 fete, sărace, demne de milă și de ajutor de la stat; Nicolae Cătănici, fiindcă a fost căpitan în loagărul românesc de la Romoșel a fost executat de unguri la Orăștie în iunie 1849; a rămas văduva cu 5 copii mici.

187. [Șoimuș], 10 decembrie 1849. Protopopul Ioan Fechete către Episcopul Andrei Șaguna; îl roagă a treia oară să intervină pentru eliberarea preotului Nicolae Stoicovici, a socrului și cumnatului acestuia și îi furnizează noi informații primite de la fratele acestuia care pot servi scopului propus.

188. Simeria, 10 decembrie 1849. Parohul locului Manasie Tudor, adeverește că în februarie 1849 în lupta cu ungurii de la podul Simeriei au căzut: Iancu Spinean de care au rămas doi copii vrednici de milă și de ajutor de la stat; Adam Brândușescu, deși era foarte bolnav a fost împușcat în sălașul său și de el a rămas văduva cu un copil, fără avere; Adam Borțianu de care a rămas văduva cu o copilă de 13 ani, ambele au nevoie de ajutor.

189. Râșca, 10 decembrie 1849. Parohul locului Nicolae Hent, adeverește că Florea Iovu, 32 de ani, a căzut în lupta de la Abrud din 26 mai 1849; de el a rămas văduva Șara cu 3 fete, gata să moară de foame.

190. Vinerea, 10 decembrie 1849. Parohul locului Ioan Herlea, către Protopopul său; adeverește că românii din sat și împrejurimi conduși de centurionii lor au luptat cu soldații unguri tăindu-le retragerea spre Deva și după ce i-au înfrânt aceștia s-au predat armatei imperiale conduse de contele Alberti, împreună cu tunurile și carele cu muniție; după lupta de la Strei și retragerea armatei imperiale, ungurii i-au urmărit pe românii care au luptat contra lor, l-au prins pe Ilie Mihăilă și l-au executat la Orăștie; de el a rămas văduva Domnica cu 4 fete care sunt vrednice de ajutor.

191. Bințiți, 11 decembrie 1849. Parohul locului, Iosiv Bota, adeverește că în 1849, înaintea Paștilor, românii a trecut Mureșul fugind de unguri, dar aceștia i-au prins, le-au luat tot ce au avut și i-au executat pe Nicolae Suci, Gherasim Unițescu, Man Chirilă, Gheorghe Grozas, Sârb Ioan, Petru Olari, Darie Tot, Damian Dumbravă, Dumbravă Marcu, Constantin Herța, Boda Lazăr, Iosiv Șerban, Pantilie Mutu; de aceștia au rămas văduvele și 21 de orfani.

192. Feldioara, 11 decembrie 1849. Parohii Nicolae Stanciu, Dionisie Avram, judele Ilisie Crăciun, jurații Nistor Miclea, Ștefan Măeru, Ioan Bojolia, Achim Jelcan, Andrei Silea, Nicoleta Miclia, adeveresc că în luptele cu ungurii au căzut: Andrei Bucșa de care a rămas văduva cu 2 copii, iar averea lor este estimată la 100 de florini; Ioan Șerban, 48 de ani, a rămas văduva cu 2 copii; Ioan Avram, 56 de ani, a rămas văduva cu 2 fete și o avere de 100 de florini; Ioan Popa, a rămas văduva cu 2 copii și o avere de 200 de florini; Ilie Precup, fecior, Ilie Telia, a rămas văduva cu un copil și o avere de 100 de florini.

193. Hunedoara, 11 decembrie 1849. Parohii Nicolae Popovici, Georgie Dan, învățătorul Simeon Popovici, curatorul Nicolae Tămadaș relatează că ungurii au intrat în biserică au rupt praporii, au jurat că Dumnezeuul românilor a murit și i-au înjurat pe români; au jefuit obiectele bisericești, cele ale dascălului, deși acestea fuseseră îngropate în cimitir; cer despăgubiri mai ales că insurgenții români nu s-au atins de biserica ungurească iar pe ungurii care nu s-au ridicat ca agitatori contra Împăratului i-au apărât de multe rele; ungurii care au profanat biserica au comis acest lucru fără motive, numai din ură împotriva națiunii române.

194. Axente Sever (Frâua), 12 decembrie 1849. Protopopul Vasile Andone către Episcopul Andrei Șaguna; înștiințează că i-a trimis conscripțiile din Mediaș, Ațel, Velț și Hășag.

195. Felmer, 12 decembrie 1849. Parohul locului Dimitrie Drăgoi, către Protopopul său; adeverește că în sat au fost împușcați de unguri 6 săteni, iar din cele 6 văduve, 4 s-au recăsătorit și au plecat cu copiii lor la noii soți; văduva lui Constantin Ioan, Dotița, a rămas cu 2 copii, i-a ars casa când a fost aprins satul, n-are din ce trăi și stă într-un bordei; și cealaltă văduvă, al cărui soț a fost împușcat de soldații lui Bem este săracă și vrednică de milă; tot ungurii lui Bem l-au împușcat pe Neacșa Ioan, birăul Felmerului, de care a rămas văduva Ioana cu 4 copii, casa este arsă și stă în bordei și este vrednică de milă și ajutor.

196. Iași, 12 decembrie 1849. Agenția imperială și consulatul general din Moldova către Episcopul Andrei Șaguna; îl anunță că a obținut toate aprobările transportării și livrării cărților și dispun de recomandările necesare către autoritățile de graniță.

197. Poiana Porcului, 15 decembrie 1849. Parohul locului Ilie Hărăguș, adevărește că în 27 octombrie 1848 la Dămăcușeni au căzut din sat trei români: Dan Urs de care a rămas văduva Dan Nastasia cu 5 copii, o datorie de 70 de zloți; Man Ilie al lui Pahone, de care a rămas văduva Man Marie cu 2 copii și o datorie de 50 de zloți; Man Urs a Nechitii de care a rămas văduva Man Ioana cu 2 copii, datorie de 50 de zloți.

198. [Muncel-Gârbou Muncel], 15 decembrie 1849. Protopopul Ioan Greblea către Episcopul Andrei Șaguna; trimite rapoartele preoților subordonați: Ioan Perhaiță din Suci, despre văduva Onigă Anisia cu 2 copii; Ioan Cozma și Georgie Hărman din Rogoz, despre 9 văduve, Ilie Hărăguș, din Poiana Porcului, despre 3 români căzuți, 3 văduve cu 7 orfani; Cupșa Vasilie și Pătru Buzura din Măgoaja, despre Ilieș Vasilică de care au rămas 2 fete sărace; Petru Perhaiță despre 3 români uciși, 3 văduve cu 8 orfani; Pavel Găvrus din Peteritea despre văduva Rus Irina la care un soldat ungur i-a tăiat palma, are 2 fete și nu poate munci.

199. Ormindia, 15 decembrie 1849. Parohul locului, Pavel Crișan, către Protopopul Iosif Basia; adevărește că în 22 martie 1849 soldații unguri l-au împușcat pe Oprean Teodor, de care au rămas văduva sa; Popa Ioan a fost împușcat la 2 aprilie 1849, văduva s-a recăsătorit; Lazăr Mihail, prins în 19 aprilie 1849 a fost spânzurat la Brad, a rămas văduva, averea a fost jefuită, dar i-a rămas casa; Oprean Ioan cel Bătrân, prins în 19 aprilie 1849, a fost spânzurat la Brad, a rămas văduva, averea a fost jefuită, Oprean Ioan cel Tânăr, prins în 25 aprilie 1849, împușcat la Băița, de care a rămas văduva cu 3 copii; David Anghel i-a servit pe soldații maghiari cu carul cu boi, a fost bătut și după ce s-a întors acasă a răposat în 9 iunie 1849; a rămas văduva cu 6 copilași.

200. Șesuri, 15 decembrie 1849. Parohul locului, Ioan Popov către Protopopul Iosif Basia; adevărește că în 27 octombrie 1848, în lupta de la Târnava au căzut: Dărăbanți Oprea, 48 de ani; Dărăbanțu Mihăilă, 42 de ani; Tăbeș Nicolae, 31 de ani; Zircor Onuțiu, cantor, 32 de ani; Laslău Ioan, 39 de ani; Zorco Dumitru, 16 ani, fecior; Tăbeș Filip, 38 de ani; Stan Petru 37 de ani; Codrean Petru, 36 de ani; în 23 mai 1849 când soldații unguri din Băița au intrat în sat au împușcat pe: Stan Iosif, 32 de ani, Dărăbanțu Solomon, 78 de ani; Codrean Pavel, 62 de ani; Laslău Avram, 4 ani, Dărăbanțu Aron, 3 ani, Laslău Ana 22 de ani, Laslău Florinca, 69 de ani; Codrean Istina, 38 de ani Dărăbanțu Istina, 6 ani, Glava Vironica, 28 de ani; de ei au rămas 6 orfani iar pruncul cel mic al lui Laslău Ana a murit și el la scurt timp după ce mama lui a fost ucisă de unguri; în luptele de la Târnava și Lunca Băiții au fost răniți: Zirco Simioanu la Târnava, Bălășa Nicolae la Lunca Băiții, Tăbeș Simion, la Băița.

201. Ilia, 16 decembrie 1849. Parohul locului, Vasilie Filimon, către Protopopul Ioan Orbonaș; menționează că în sat sunt 45 de familii ortodoxe păgubite de unguri în sumă de 320 de florini; adevăresc și bătrânii satului: Blaga Iovu; Matei Ion; Banu Gligor, Dronc Ilisie, Crainic Nicolea; Blaga Gligor; Petru Vasilie; la încă două văduve paguba este de 13 florini și 15 creițari, suma totală fiind 330 florini, 15 creițari.

202. Valea Bradului, 16 decembrie 1849. Parohul locului Nicolae Tulea către Protopopul Iosif Basia; adevărește că în 28 ianuarie 1849 soldații unguri care au venit dinspre satul Vaca, au intrat în localitate și i-au ucis cu parii, „ca pe porci”, pe Ionuț Petru, Criș Dumitru, Ionuț Flore, Criș Mihai; Opra Tănăsie, Criș Gheorghe, Colat Ioan; de ei au rămas 14 orfani săraci.

203. Ciunga, 17 decembrie 1849. Parohul locului, Vasile Muntean, enumeră 65 de săteni care au suferit o pagubă de 1448 florini și 19 creițari.

204. Benediug, 18 decembrie 1849. Parohul și notarul locului Artemiu Crișan, judele Rusu Vasilie, și sătenii Lazăr Ștefan către Protopopul Grigorie Moldovan; enumeră rechizițiile făcute de soldații unguri în vite, fân, grâu, caș, pânză, vin, pâine.

205. Fărău, 18 decembrie 1849. Notarul Emanoil Moldovan, judele Roseci Ion, sătenii Neamț Vasilie, Lupian Ion, Ciulia Nicolae, Costrase Toma, Lupu Gavrilă enumeră 79 de săteni păgubiți de unguri în valoare de 6213 florini și 24 de creițari.

206. Rășinari, 18 decembrie 1849. Parohii Daniil Popovici; Sava Popovici, Ioan Droc, Ioan Brau, judele Iacob Ciucean, jurații Mic Adam, Petru Bodighii, Petru Albu, Stan Grebenie, prin notarul Irimie, adeveresc că Bucur Lungu a fost prins și executat de soldații unguri pe motiv că era spion al armatei imperiale austriece și de el au rămas 6 prunci; Bucur Secu, văduv, a fost împușcat în 10 iunie 1849 și de el au rămas 6 prunci; Bucur Secu, văduv, a fost împușcat în 10 iunie 1849 și de el au rămas 2 copii.

207. Herțești, 18 decembrie 1849. Parohul locului, Vasilie Costin adeverește că satul a fost păgubit cu suma de 1910 zloți.

208. Mesteacă, 19 decembrie 1849. Parohul locului Ioan Căzan, adeverește că în lupta de la Târnava din 27 octombrie 1848 au căzut următorii români din sat: Luca Ioan, 38 de ani, Trifa Ioan, 32 de ani; Sim Pom, 31 de ani, Săeni Ioan 25 de ani, Dușan Lazăr, 26 de ani, Bogdan Ianoș, 35 de ani; Dan Ioan 34 de ani, Balșa Ioan, 30 de ani, Pârva Ianoș, 38 de ani, Dușan Iosia, 37 de ani; Căzan Ianoș, 48 de ani, Pârva Lazăr, 21 de ani, Dușan Adam, 24 de ani, Dușan Precup, 35 de ani, Gherman Nicolae, 38 de ani, Gherman Iov, 39 de ani, Supuș Toader, 30 de ani, Gherman Petru, 40 de ani; când au intrat în sat ungurii au împușcat pe: Trifa Ioan, 45 de ani, Dumitru Toader, 36 de ani, Iosif Căzan, 55 de ani, preot, Trifa Lazăr, 37 de ani, Simedrea Ioan, 32 de ani; sătenilor li s-au jefuit toate bunurile, satul a fost aprins și transformat în cenușă cu excepția a două case; au mai fost executați alți 15 săteni.

209. După Piatră, 20 decembrie 1849. Parohii Ioan David, Spiridon Adău, Popa Sofronie și 8 săteni adeveresc executarea de către unguri a lui Gherman Iosif, 30 de ani, fără urmași, Vasile Onica, 42 de ani, mort la Gura Văii în 28 octombrie 1848, de care a rămas văduva cu 2 copii nu are cu ce trăi; Aron Ștefan, 42 de ani rănit la Abrud are 6 copii, n-au cu ce trăi; Turț Ștefan rănit în casa sa, vindecat dar a rămas invalid; Hărăguș Simion, căzut la Abrud, fără urmași, Hărăguș Ongriu, rănit la Abrud, vindecat dar a rămas invalid cu 2 copii, n-au nici casă, cerșesc; de Pârva Iosif, căzut la Gura Văii, au rămas 3 copii cerșetori.

210. [Sibiu], 20 decembrie 1849. Extrase din ședința Consistoriului Ortodox din Sibiu; Episcopul Andrei Șaguna ordonă protopopilor și preoților ca în prima zi de Crăciun, după slujba divină, să se exprime în toate bisericile mulțumiri către Dumnezeu pentru victoria armatelor imperiale, pentru restaurarea păcii și să se facă parastase pentru sufletele tuturor soldaților imperiali căzuți în lupte și ale fraților și surorilor români uciși și căzuți în timpul rebeliunii ungurești; Episcopul a întocmit un raport întreg privind acțiunile întreprinse de el spre binele și folosul națiunii române în fruntea Delegațiunii către Împărat care este tipărit și va fi citit poporului în biserică a doua zi de Crăciun, la Anul Nou și în prima duminică după Botezul Domnului; Agenția și consulatul general cezaro-crăiesc din Iași a trimis Episcopului Șaguna o scrisoare de la Constantin Hurmuzaki din care rezultă că la intervenția acestuia Arhimandritul Mănăstirii Neamțului, Neoih, a adunat cărți bisericești pe seama bisericilor ortodoxe din Marele Principat al Transilvaniei care au suferit în timpul revoluției; transportul s-a făcut pe cheltuiala Arhimandritului.

211. [Sibiu], 20 decembrie 1849. Extras din ședința Consistoriului Ortodox din Sibiu; Episcopul Șaguna propune și cere aprobarea guvernatorului Ludovic Wohlgemuth pentru ridicarea unui

monument în cinstea românilor căzuți în 1848-1849; monumentul să fie ridicat la Câmpeni, iar cheltuielile să fie acoperite prin banii adunați de Episcop de la conașionalii români.

212. Micoșlaca, 20 decembrie 1849. Parohul locului, Ioan Paul și 9 bătrâni ai satului, adeveresc că satul lor a fost păgubit de unguri în sumă de 1962 de florini și 24 de creițari.

213. Podele, 20 decembrie 1849. Parohul locului Nicolae Poenari către Protopopul său; adeverește că Bocșer Nicolae, 70 de ani, Poenari Tobie, 25 de ani, Poenari Toader, 38 de ani, au fost împușcați de unguri în casele lor la 27 mai 1849, iar văduvele și 8 orfani rămași n-au din ce trăi; Iovu Tănăsie, 26 de ani, a căzut în 16 mai 1849 în bătaia de la Abrud și de el a rămas văduva Terțea cu 1 copil și n-au cu ce trăi.

214. Sibiu, 20 decembrie 1849. Protopopul Petru Bădilă către Episcopul Andrei Șaguna; adeverește cu datele trimise de preoții subordonați că Ioan a lui Vlăducoiu, 60 de ani, a fost împușcat la Apoldu de Jos; din Topârcea, ungurii l-au luat de călăuză pe Dumitru Cărată, 69 de ani și pe Zaharie Holotă, 30 de ani și i-au împușcat în Apoldu de Sus; în 14 iulie 1849 la Miercurea au fost executați Moise Tințu; Petru Forogariu; tot atunci a fost rănit Moise Teofil Tințu care nu se poate hrăni; au fost executați și Ioan Hanțu Niculae al lui Pavel Fagură și Pavel al lui Ioan Tințu; Ioan Cotârlă și Samoilă Istrachie originari din Șpring au căzut în lupta de la Blaj; Sonea Pop Toader și Mihăilă Mândreanu originari din Ognă, au fost executați prin judecată la Sibiu.

215. Câmpeni, 21 decembrie 1849. Protopopul Zlatnei, Iosif Ighian către Episcopul Șaguna; îi trimite conscripțiile cerute, dar se plânge că o parte din preoții subordonați sunt neascultători, demoralizați și au întârziat să trimită datele cerute sau le-au întocmit parțial și superficial.

216. Hațeg, 21 decembrie 1849. Protopopul Mihail Maximilian către Episcopul Andrei Șaguna; îi trimite conscripțiile cerute, cu notificarea întârziată a preotului Ioan din Petrila privind soldatul Dan Androne a lui Dumitru, rănit la un picior, orb de un ochi, care n-are din ce trăi și are nevoie de ajutor.

217. Leschia, [Copalnic-Mănăstur], 21 decembrie 1849. Parohul locului Vasilie Țocaș, judele Vasilie Pașca și 6 săteni adeveresc că în lupta de la Făurești au căzut Vasilie Pașca, Iosiv Dotița; Vasilie Dotița a rămas invalid după luptă și n-are cu ce trăi.

218. Nadășul Românesc, 21 decembrie 1849. Protopopul Zaharie Matei către Episcopul Șaguna; îi trimite consignațiile întocmite de preoții subordonați.

219. Pricaz, 21 decembrie 1849. Parohul locului Nicolae Josan, adeverește că din localitate s-au împușcat de către unguri: Junie Adam, Maniuț Petru, Doroga Cușu.

220. Beriu, 22 decembrie 1849. Parohul locului, Trifon Popovici adeverește că în 7 februarie 1849 Petru Avrămuț din sat, a fost prins de soldați lui Bem la Orăștie și executat; pe Ioan Lupu care era cărăuș și se retrăgea cu armata imperială, l-au prins soldații unguri în 10-11 februarie 1849, l-au bătut de moarte și după ce s-a împărțășit cu Sfintele Taine a și murit; în 8 aprilie 1849 soldații unguri l-au împușcat în umărul drept pe Urātu Ștefan care nu și-a pregătit din timp carul pentru transport; la 5 iunie 1849 Iosif Lupu din Beriu a fost silit să meargă cu carul cu 4 cai spre Abrud și Roșia și de atunci nimeni nu mai știe unde este și dacă mai trăiește sau nu; văduva a rămas cu 3 copii mici, caii fiind cumpărați pe datorie, asupra ei apasă și suma de 400 de florini.

221. Cărstău, 22 decembrie 1849. Administratorul parohial Iosif Morar adeverește că în lupta de la Târnavă din 27 octombrie 1848, au căzut: Luca Todor, 50 de ani, Luca Moise; Lățânc Gheorghe,

60 de ani; Lățânc Balg 51 de ani, Pătruș Ioanș, 70 de ani, Banci Ianc 62 de ani, Marc Lăpădat, 51 de ani, Marc Gheorghe, 32 de ani, Țirac Toader, 45 de ani, Luca Sip, 53 de ani, când au intrat ungurii în sat la 26 mai 1849, au ucis în casele lor pe sătenii: Luca Iov, 62 de ani, Luca Gheorghe 69 de ani, Pătruș Iosif 81 de ani, Iacob Avram, 61 de ani, Hanga Alexandru, 46 de ani, Țănele Marc Mărie, 45 de ani; Blăgoilă Borița, 35 de ani.

222. Curechiu, 22 decembrie 1849. Parohul locului, Aron Tudor, adevărește că în lupta de la Târnava, din 27 octombrie 1848 au căzut din sat: Iuga Toader, 62 de ani, Iulian Gheorghe, 32 de ani, Mioară Petru, 35 de ani, Brad Niculae, 78 de ani, Nicula Simion, 56 de ani, Oprișa Anghel, 46 de ani, Boloț Anghel, 27 de ani, Nicolae Zaharie, 32 de ani.

223. Mihăileni, 22 decembrie 1849. Parohul locului Petru Borz și 5 săteni adevăresc că rebelii unguri i-au împușcat pe: Tomuța Petru, 40 de ani în câmpul hotarului; Pavel Dumitru împușcat în martie la pârâul Podurilor; Pavel Ion Albu, 65 de ani, în grădina casei lui, fără urmași, Bocșeru Floare, 45 de ani, în grădina casei sale; Poenaru Iovuța, femeie de 42 de ani; Poenar Ileana 45 de ani, fără urmași; Bocșer Ana 40 de ani, fără urmași, executată la Buceș, Creț Florinca, 28 de ani, în apa Ogăjenilor; Trifa Măriuca a fost împușcată la Pietricea, ținându-și fetița în brațe și amândouă au fost aruncate în apa Crișului; Todea Mărie, 65 de ani, a fost împușcată în grădina lui Jurcă Uilă.

224. Plopiș, 22 decembrie 1849. Protopopul Grigorie Ciocaș către Episcopul Șaguna; descrie, pe baza relatărilor preoților arestarea preotului Vasile Bot din Săcătura, deoarece ungurii au găsit în altarul bisericii un vas de vin de 5 ferii luat de săteni din curtea lui Ujfálvi Sándor; preotul n-a știut de acest lucru, dar a fost condamnat la 8 ani și a murit în temnița de la Gherla; alți săteni din Săcătura au murit în temniță fiind acuzați de jefuirea curții nobilului ungur menționat; certifică și el ca adevărată relatarea preotului din Leschia despre nenorocirile abătute asupra satului.

225. Zdrapț, 22 decembrie 1849. Parohul locului Nicolae Comșa, adevărește că în 12 martie 1849 ungurii au intrat în sat și i-au împușcat pe Tomuț Antonie, 68 de ani, Adămuț Manasie, 92 de ani, Hurde Mihai, 53 de ani, Tomodan Petru, 80 de ani, Grebeleț Antonie 35 de ani, Grebeleț Ionaș, 45 de ani, Ștefan Ioan, 43 de ani, Mate Iosif, 68 de ani, Petru Doncea, 58 de ani, Mate Dănilă, 58 de ani, Ștefan Mihai, 32 de ani, Hurde Avram, 45 de ani, Iuda Toader, 53 de ani, Nicolae Dogan, 32 de ani, Ana Tanasie, 32 de ani, Șandor Toma, 50 de ani, copilul lui Morari Ioan, de 7 ani; Cornuțian Ioan, 35 de ani, Josan Dimitrie, 35 de ani, Jude Aron, 50 de ani, Sofia Tomuța, 30 de ani, aceasta împușcată în satul Mihăileni unde a fugit de frica ungarilor; Juga Mărișca, 40 de ani, Adumăț Trina, 48 de ani, Ștefan Maria, 12 ani, Toader Iuda, 12 ani, Susan Ștefan, 9 ani, Ștefan Niculae, 7 ani, Ioan Iuda, 1 an, Ștefan cel Tânăr, 25 de ani, Ștefan Evuța, 35 de ani, Mărie Hurde, 32 de ani, Eva Dărăbanț, 16 ani, Ileana Turcin, 34 de ani, Moț Ioan, 32 de ani, Turcin Nistor, 3 ani, Ioan Hurde, 5 ani, Hurde Ioan, 1 an, Hurde Eva 3 ani, Ștefan Niculae 8 ani, Iuda Toader 7 ani, Țita Sofia, 2 ani, Rus Floare, 5 ani, Mate Susana, 1 an, Adam Hurde, 43 de ani, Marinca Codrea, 45 de ani, Iuda Sofia, 50 de ani și alții.

226. Mureșeni, 23 decembrie 1849. Parohul locului, Ștefan Iancovici, adevărește că 32 de capi de familie, pe care-i dă cu numele, au suferit o pagubă de 9943 florini și 11 creițari; jefuirile au fost comise de secui în octombrie 1848 când mulți săteni cu familiile lor au fugit de frică „prin codri, văi și locuri tainice”.

227. Scroafa, 23 decembrie 1849. Parohul locului, Todor Ivan, adevărește că în sat nu există nici un român ucis de rebelii unguri; doar Benea Avram, fecior de 17 ani a fost împușcat de unguri în mâna dreaptă, este invalid, nu se poate hrăni, iar de la părinții lui, ungurii au luat animalele, bucatele și alte bunuri, încât tânărul este în pericol de a muri de foame.

228. Târgu Mureș, 23 decembrie 1849. Protopopul Partenie Trombitaș către Episcopul Șaguna; îl anunță că Eperjesyi László comisarul cezaro-crăiesc în cercul Mureșului pleacă la Sibiu și probabil îl

va vizita pentru a se documenta în cazul preotului Vasile Rotaru din Sângeorgiul de Pădure; comisarul este nemulțumit că a fost silit de baronul Heydte să-l elibereze pe preotul român; alte detalii despre starea de spirit din regiune.

229. Fântâna, 24 decembrie 1849. Parohul locului, Ioan Maniu, juzii, jurații și bătrânii satului adeveresc că în 20 februarie 1849 au căzut în lupta de la Hoghiz: Andron Ciulei, 37 de ani; Bucur Pleșa, 29 de ani; se specifică și averea de care dispun aceștia.

230. Saschiz, 24 decembrie 1849. Parohul locului Ioan Boiu, adeverește că pe Pavel Bucur, bănuit că ar fi omorât un copil, l-au executat ungurii, fără să fie judecat și a i se dovedi vina; a rămas văduva cu 2 copii în mare sărăcie.

231. Sibiu, 24 decembrie 1849. Episcopul Andrei Șaguna către guvernatorul Ludwig Wohlgemuth; susține că anii 1848-1849 au fost în istoria Austriei una dintre cele mai importante epoci, deoarece, în pofida unor evenimente îngrozitoare pătate de sânge ce au fost comise de rebeli împotriva demnității umane, care constituie o pagină neagră, există și inițiative pline de glorie, de devotament și sacrificiu pentru Împăratul legiuit; era necesar ca asupra evenimentelor din pagina neagră să se arunce eșarfa trecutului sau să le judece imparțial istoria; însă faptele glorioase din a doua categorie nu trebuie să fie incluse doar în paginile de istorie unde vor fi citite doar de oamenii învățați sau lăsate pradă prafului și gândacilor, ci trebuiau să fie invocate permanent în memoria vie a poporului prin monumente neperisabile; îl informează că a deschis cu suma de 200 de florini o colecție ce va fi adunată de conaționalii săi pentru ridicarea unui monument la Câmpeni.

232. Sibiu, 24 decembrie 1849. Guvernatorul Wohlgemuth către Episcopul Șaguna; îl anunță că a dispus tot ce era necesar ca toate cărțile adunate de starețul Neonil pentru bisericile ortodoxe din Transilvania ce au avut de suferit în revoluție să ajungă la destinație; autoritățile cezaro-crăiești de la Oituz, Timișul de Sus Bran sau Turnu Roșu vor plomba pachetele de cărți care vor ajunge direct la Episcopia din Sibiu de unde vor fi distribuite la bisericile în cauză.

233. Vaca, 24 decembrie 1849. Parohul locului, Ioan Maniu, adeverește că în satul Pătinganilor ungurii n-au ucis și n-au rănit pe nimeni și din 35 de case au aprins doar una.

234. Vânători, 25 decembrie 1849. Parohul locului Dimitrie Șonăr, către Protopopul Nicolae Ghiaja; deoarece primul raport n-a fost bun, îi trimite al doilea act întocmit după ce a convocat jurații satului care au calculat pagubele comise de unguri în bani; se dau detaliile despre aceste pagube.

235. Țărățul, 25 decembrie 1849. Parohul locului, Nicolae Toda și 7 săteni către Protopopul lor; adeveresc că în 27 mai 1849 ungurii i-au executat în sat pe Oprean Dănilă și pe soția sa Marina, de care au rămas 4 copii care n-au cu ce trăi, Atim Avram de 60 de ani, Iga Adam de 30 de ani, Miclia Avram, de 35 de ani, Bogăruț Marișca; la 28 mai 1849 în lupta de la apa Blăjenilor au căzut: Igna Petru a lui Iachesuț, de 30 de ani, iar soția lui Ana, fiul Nicolae și încă două fete au fost împușcate acasă și Atim Todor, de 25 de ani; casele acestora au fost arse, alături de alte case din sat.

236. Ocna Sibiului, 26 decembrie 1849. Parohii Ioan Pinteș și Isaia Țobea adeveresc că pe Ioana Pop Teodor și Nicolae ungurii i-au dus la Sibiu, i-au judecat și i-au executat; nu cunosc cauzele executării lor, dar știu că au fost credincioși Împăratului.

237. Șura Mare, 26 decembrie 1849. Judele Georg Hirsch, adjunctul Thomas May, parohul Ștefan Opriș, adeveresc că Niculai Soci, refugiat în Sibiu a fost arestat acolo de unguri și dus prizonier la Târgu Mureș, unde a murit; văduva Ana Zinte a rămas cu 5 copii mici fără avere.

238. Sura Mare, 26 decembrie 1849. Judele Georg Hirsch, adjunctul Thomas May, parohul Ștefan Opriș, adevăresc că în 11 martie 1849 Ilie Negru, servitor în Sibiu a fost împușcat de maghiari pe strada Zorger; au rămas văduva, 3 copii mici, mama foarte bătrână, doar cu o avere de 300 de florini.

239. Albești, 31 decembrie 1849. Ioan Ioanovici, parohul locului, către Protopopul său; insurgenții unguri intrând în sat la 4 februarie 1849 i-au executat pe: Florea Virag, bătrân și jurat mort prin bătaie; Nicolae Popa; Nicolae Bacoî, Pavel Dămian; Gheorghe Solomon; Ioan Maniu; Gheorghe Pintea; Ionicie Stroian; Nicolae Frăguș, Gheorghe Drăguș, Filimon Șchiop, Ioan Marcoman.

240. Glodeni, 31 decembrie 1849. Ioan Ioanovici, paroh la Albești și slujitor în Glodeni, adevărește că din Glodeni a fost luat Loghin Cristea și în Sâmbăta Patimilor, împreună cu Ionicie Stoian au fost duși la curtea lui Haller, în Albești unde au fost împușcați și aruncați în apă; Ioan Cristea a fost prins de unguri la 4 săptămâni după Paști și dus la Sighișoara și de atunci este dispărut; Ioan, fiul lui Ioan Cristea, a fost dus de unguri la Odorhei, mutat la Miercurea Ciuc, după care a dispărut; se enumeră averile cu constatarea că sunt modeste și urmașii au nevoie de ajutor.

241. Benediug, 27 decembrie 1849. Parohul și notarul locului consemnează numele a 66 de săteni care au suferit de pe urma ungarilor o pagubă de 404 florini și 15 creițari.

242. Feldioara, 27 decembrie 1849. Parohul locului Iacob Torcea consemnează numele a 99 de români, trecând în dreptul fiecăruia pagubele provocate de unguri în vite, oi, porci, grâu, porumb, fân, ovăz, alimente, haine, unelte, fără să estimeze paguba totală.

243. Heria, 27 decembrie 1849. Parohul locului și administratorul Protopopiatul Mureșului, precum și bătrânii satului adevăresc că ungurii au provocat în sat o pagubă estimată la 2790 de florini; sunt menționați 44 de săteni.

244. Spălanca, 27 decembrie 1849. Parohul locului, Lucaci Petru și 7 săteni adevăresc că ungurii au provocat satului o pagubă de 2067 de florini și 55 de creițari; sunt menționați 54 de locuitori păgubiți

245. Sibiu, 27 decembrie 1849. Guvernatorul Wohlgemuth către Episcopul Șaguna; îi răspunde la adresa din 16 decembrie privind arestarea unui Protopop și a 4 preoți ortodocși din ordinul oficiului scăunal din Nocrich pe motiv că i-au adresat lui, ca guvernator și lui Șaguna, ca Episcop, o petiție ca satele românești din fostul comitat Alba de Sus să nu fie înglobate între așezările săsești; s-a adresat generalului-maior von Chavanne, comandant militar districtual, care i-a explicat că numiții clerici au fost duși în fața tribunalului militar imperial și regal, unde au recunoscut că deși sătenii din Cuieșd, Ghijașa de Jos și Ghijașa de Sus nu s-au opus înglobării în districtul Sibiului, ei i-au încurajat în secret să nu accepte noii funcționari și să nu se supună administrației săsești; regretă mult că tocmai clericii care sunt chemați să se supună autorităților și să fie un exemplu bun pentru enoriași, îi îndeamnă la nesupunere și agitație; trebuie să fie de acord, ca Episcop, că guvernul nu poate tolera asemenea acțiuni în timp de asediu și cercetarea trebuie continuată contra preoților în cauză care au fost îndemnați la asemenea acțiuni de alte persoane.

246. Căraci, 28 decembrie 1849. Parohul locului, Ioan Clef, adevărește că în 27 octombrie 1848, în lupta de la Târnava au căzut 7 săteni: Nicolae Iancu, 34 de ani, au rămas văduva, 2 prunci; Anghel Martin, 40 de ani, au rămas văduva, 3 prunci; Adam Lăzâncu, 45 de ani, au rămas văduva, 4 prunci; Boloș Solomon, 51 de ani, au rămas văduva, 4 prunci; Iancu Sofronie, 30 de ani, au rămas văduva, 1 prunc; Sulea Ion, 25 de ani, au rămas 2 prunci săraci, fără tată, fără mamă; Boloș Avram, fecior, 20 de ani, fără urmași; toți urmașii sunt săraci și n-au din ce trăi; orfani sunt 14.

247. Lunca, 28 decembrie 1849. Parohul locului, Arsenie Lazăr, adevărește că în lupta de la Târnava, din 27 decembrie 1848, au căzut sau au fost răniți 19 săteni: Lada Onuț, 55 de ani, au rămas 2 fete; Sanda Petru, 60 de ani, rămâne văduva Mărișca; Boz Ioan, 40 de ani, rămân văduva Măriuța, 4 copii; Boz Toader, 42 de ani, rămân văduva Catrina, 2 fete; Borca Tănase, 32 de ani, rămân văduva Creștina, 2 copii; Borca Petru, 24 de ani, rămâne mama sa, Oana; Broz Gheorghe, 45 de ani, văduva Vuța, cu 4 copii, s-a recăsătorit; Petru Toader, 48 de ani, rămâne văduva Vuța; Dilă Iosif, 28 de ani, rămân văduva, 3 copii; Dilă Fim, 56 de ani, rămâne văduva Ana; Dilă Crăciun, 23 de ani, văduva Mărina s-a remăritat, are o fată; Boz Ioan a Iovului, 46 de ani, rămân văduva Ana, 2 copii; Vălean Arsenie, 48 de ani, rămân văduva Măriuța cu 2 copii; Dilă Arsenie a Truchii, 24 de ani, rămân văduva Sofia, 2 copii; Siprișă Iosif, 24 de ani, rămâne tatăl său Ioan; Siprișă Onu, 24 de ani, rămâne văduva Mitra; Oprișă Sim, 46 de ani și Borca Petru, 50 de ani, sunt răniți; toți urmașii și răniții au nevoie de ajutor, deoarece n-au cu ce trăi; orfani 26.

248. Birtin, 29 decembrie 1849. Parohul locului, Ioan Morari, adevărește că în lupta de la Târnava, din 27 octombrie 1848, au căzut 13 săteni: Șuca Slugan, 50 de ani, au rămas, văduva Șara, 3 copii; Logojan Grozav, 51 de ani, au rămas văduva Simziana, 1 prunc; Troc Ion, 22 de ani, au rămas văduva Anița, 3 copii; Vaca Șofron, 45 de ani, au rămas văduva Marica, 3 copii; Mocan Avram, 59 de ani, au rămas văduva Brița, 1 copil; Mușă Iov, 36 de ani, au rămas văduva Brințușă, 2 copii; Coman Crăciun, 49 de ani, a rămas văduva Măriuța; Vaca Crăciun, 31 de ani, au rămas văduva Saveta, 2 copii; Vaca Isac, 23 de ani, a rămas văduva Maria; Stanci Arsenie, 32 de ani, au rămas văduva Măriuța, 2 copii; Barna Toader, 45 de ani, au rămas 2 prunci, fără tată, fără mamă; Mic Iov, 36 de ani, au rămas văduva și mama; Mic Iosif, 41 de ani, au rămas văduva Racila, 2 prunci; cu excepția văduvei Marica a lui Vaca Șofron, care are din ce trăi, toate celelalte au nevoie de ajutor; orfani sunt 21.

249. Sighișoara, 29 decembrie 1849. Protopopul Zaharia Boiu către Episcopul Andrei Șaguna; îi trimite cu întârziere adeverințele parohilor din Saschiz și Bunești.

250. Peștera, 30 decembrie 1849. Parohul locului, Ioan László, adevărește că 25 de săteni au fost păgubiți de unguri cu suma de 16.000 florini și 63 creștari, iar văduvei Maria Vodă i-au tăiat mâna cu sabia, când s-a dus după sare la Șoimuș.

251. Prihodiște, 30 decembrie 1849. Parohul din Vața de Jos, Feier Iovu, care ține de Protopopiatul Hălmașul Mare și de Episcopia Aradului, adevărește că în lupta de la Târnava, din 27 octombrie, au căzut: Mursa Petru, 25 de ani, au rămas văduva Călăra, 2 fete; Mursa Tănăsie, 50 de ani, a rămas văduva Călăra, fără urmași; Cuș Tănăsie, 25 de ani, a rămas văduva Raveca; Râmboi Toader, 23 de ani, au rămas văduva Vuța, o fată; Ionea Toma, 18 ani, fecior, au rămas tata, Ionea Onuțu și mama Mărina, casa le-a fost arsă, trăiesc pe câmp. În sat, ungurii au mai omorât pe Mursa Tănăsie, 30 de ani, au rămas văduva Mărinca, 2 prunci; Mihăilă Solomon, 35 de ani, au rămas văduva Oana, 3 prunci; Trif Perea, 20 de ani, a rămas văduva Marta; Mihăilă Nicolae, 18 ani, de care a rămas unchiul său Mihăilă Iov, bolnav, fără ajutor, îl mănâncă viermii în pat; toți urmașii au nevoie de ajutor, sunt săraci; orfani sunt 8.

252. Nadășul Românesc, 31 decembrie 1849. Protopopul Zaharia Matei către Episcopul Andrei Șaguna; îi trimite adeverința preotului din Dumbrava, pentru ca s-o includă pe lângă celelalte expediate în prima rundă.

253. Presaca [fără dată]. Adeverință privind pagubele făcute prin foc groaznic și prin sabie de unguri în sat; sunt enumerați 110 săteni și biserica arsă și rămasă fără cele 3 clopote; în dreptul fiecărui păgubit sunt trecute casele arse, acareturile, cerealele, animalele luate, plugurile, alimentele, paguba

ridicându-se la suma de 20.177 florini; pentru 7 din cei 110 săteni ale căror case au fost arse se adaugă o listă cu pagube de 3 florini 30 creițari, 9 florini, 15 florini, 48 florini, 102 florini, 22 și 40 florini.

254. Presaca [fără dată]. Adeverință privind pagubele provocate de unguri la 42 de săteni, ale căror case au scăpat de foc, dar au fost jefuiți și prădați în cereale, haine, stupi, animale, scule, în valoare de 3001 florini și 61 de creițari.

255. Presaca [fără dată]. Adeverință privind pagubele suferite de 124 săteni, provocate de unguri în țarină, prin păscutul vitelor ce aparțineau loagărului maghiar, estimate în cereale, fân, răsaduri, pruni, cânepă, legume, sălcii.

256. Presaca [fără dată]. Adeverință privind paguba totală provocată de unguri în sat; biserica a suferit o pagubă de 1495 florini, 111 gazde au avut casele arse estimate la 20.177 florini; cei ale căror case au scăpat de foc au fost jefuiți în valoare de 3001 florini, iar pe câmp paguba făcută cu vitele loagărului maghiar au fost de 410 care de porumb, 115 care de fân, 91 ferdele de grâu, 62 ferdele de sămânță de cânepă, 31 ferdele de ovăz și alac, 315 straturi de legume, 500 sălcii arse pentru foc, 735 pruni tăiați și arși.

257. Valea Bulzului [fără dată]. Parohul locului, Nicolae Câmpean, adeverește că ungurii l-au păgubit pe Mirton Moca în valoare de 40 de zloți și pe Dușa Nicolae de 20 de zloți.

258. Aciliu [fără dată]. Parohul locului, Teodor Papp, bătrânii Butaș Vasilie, Timariu Vasilie, Bârlea Petru, Dărăban Chirilă, Giorgi Niculae, Herepia Vasilie adeveresc că 17 săteni au suferit din partea secuilor o pagubă de 796 florini și 40 creițari.

259. Sibiu [fără dată]. Lista obiectelor prețioase de cult, a vestmintelor și cărților religioase, a crucilor de aur și argint prădate de unguri de la Episcopia Română Ortodoxă din Marele Principat al Transilvaniei.

260. [Apahida, fără dată]. Parohul locului relatează că, în 15 ianuarie 1849, ostașii unguri au intrat în casa lui Hodoșiu Vasilică, unde oficia botezul unor copii, l-au bătut peste cap cu pumnii și palmile, l-au jignit cu vorbe slabe, i-au luat 50 de zloți, după care a reușit să scape cu fuga; pe biraiile satului, Recaș Ioan, Ticoș Gavril, Gliga Ioan, Pătruță Nicolae, Oltian Nicolae, Moroșan Ioan, Maxim Vasilie, Maxim Ioan, Maxim Irina (!) și pe 3 români din Oșorhiel i-au executat în hotarul satului; Cozma Ioan, Mărginian Ioan, Dan Nicolae au fost executați în Cluj; sunt amintiți ofițerii unguri, care au condus trupele, și anume Vespremi László, Koda Iánoș din Cluj, Kabuj Miși și un domn Hajar din Cojocna.

261. Dobra, 1 ianuarie 1850. Protopopul Nicolae Crainic adeverește că Rusaliu Trif din Mihăiești a fost executat de unguri la 30 martie 1849 la Dobra, fără judecată; a rămas văduva Maria, săracă, are doar o vacă; Petru Sălășan din Boșcani era cărăuș în Brad, unde în 9 august a fost ars de unguri; a rămas văduva Ilona, săracă, cu datorii și 2 junci; Ioan Furdui din Tissa a fost împușcat la 5 august afară din sat, a rămas văduva Maria, săracă de tot; Isaie Farco, grănicer, a fost tăiat în cap de rebelii unguri la 25 aprilie 1849, în timp ce le dădea să bea apă din fântâna sa, iar văduva sa, Maria, are o stare materială bună. Alexandru Pojogan din Tei a fost prins de rebeli când venea cu plugul din câmp; acuzat că este spion, a fost dus la Dobra și executat fără judecată; văduva lui, Paraschiva, era foarte săracă. Ion Simon din Tei, prins tot în 28 aprilie 1849, a fost acuzat că este spion și executat fără judecată; văduva sa, Anuța, este slabă, săracă și șchioapă. Iosif Nandra din Dobra a murit în 6 mai 1849, după ce i s-au aplicat 200 de bețe pe pielea goală; ungurii l-au acuzat că în februarie 1849 a împușcat un ofițer maghiar, i-a luat pușca și a sechestrat la Ilia care cu pâine și alte provizii și muniții de la armata ungară; văduva lui, Mitra, este slabă și săracă. Iosif Calamariu din Dobra a fost rănit în

februarie 1849 în lupta de la podul din Pischiu și a murit în spitalul din Alba-Iulia, iar în 20 iunie 1849 a decedat și văduva lui; a rămas o pruncă de 4 ani, pe care o crește bunica sa, săracă, bătrână și slabă.

262. Sibiu, 2 ianuarie 1850. Protopopul Miercurii și paroh al Măerilor de Jos, Petru Bădilă, către Protopopul Ioan Moga; atestă că în 11 martie când ungurii au cucerit Sibiu, au prădat biserica și au ars școala din suburbia Poarta Turcului, provocând o pagubă de 4079 florini și 9 ½ creițari. Nu are alt venit decât creițarul pe care-l dau creștinii la biserică, din care trebuiau întreținute biserica, școala și plătit dascălul, și nu poate închiria altă casă pentru școală. Îl roagă să intervină la Episcopul Andrei Șaguna, iar acesta la Guvernatorul Ludwig Wohlgemuth pentru despăgubirea bisericii și a școlii, dacă nu cu toată suma, măcar cu 2187 florini și 30 creițari; a înțeles că Împăratul a trimis 200.000 florini pentru ajutorarea celor mai săraci români păgubiți de rebelii unguri și din acest fond sau din oricare altul, așteaptă ajutor pentru ca pruncii poporenilor să nu rămână fără învățătură din lipsa școlii.

263. Șura Mare, 2 ianuarie 1850. Judele Georg Hirsch, adjunctul Thomas May, prin Simon Puss eliberează un instrument de estimare potrivit căruia preotul român Ștefan Opriș a avut de suferit din partea rebelilor unguri, prin incendiere, o pagubă de 26 de florini imperiali și 20 creițari, și prin jefuire 426 florini și 25 creițari.

264. Baia de Aramă, 3 ianuarie 1850. Protopopul Iosif Ighian către Episcopul Andrei Șaguna: după rapoartele expediate deja, îi trimite adevărurile din Trestia, Petroșani (Pătrânjeni), Valea Bulzului, privind pagubele provocate de rebelii unguri.

265. Baia de Aramă, 4 ianuarie 1850. Protopopul Iosif Ighian către Episcopul Andrei Șaguna; îl anunță că a primit ordin de la comisarul Albei de Jos să numească alt preot în locul lui Ioan Candrea de la Neagra, pus sub cercetare. Îl anunță că l-a numit provizoriu pe preotul Petru Nicula ca să-i fie de ajutor celui de al doilea paroh, Georgie Stan, dacă nu cumva a fost și acesta dus sub pază la Alba-Iulia, ca și preotul Moise Geamăn din Brăzești (Brăzânți), care a fost arestat la Baia de Aramă și dus sub pază la Câmpeni, de unde a fost eliberat la intervenția lui Ion Boeriu sub chezășie, însă din ordinul comandantului Districtului a fost din nou arestat și dus în temniță la Alba-Iulia. Raportează că a intervenit pentru eliberarea preotului Moise Geamăn. Exact când a terminat scrisoarea a fost informat că și preotul Ioan Candrea a fost arestat, bătut și batjocorit, și închis în temnița de la Alba-Iulia; menționează că preotul Ioan Candrea este un preot eminent, învățat și cu purtare bună; nu-și explică altfel arestarea sa, decât dacă la beție i-au scăpat cuvinte grele contra stăpânirii, dar se va ruga lui Iisus Christos să-l scape din închisoare.

266. Abrud, 6 ianuarie 1850. Protopopul Lupșii, Absolon Popovici, adevărește că în 5 mai 1849 Mera Georgie, băieș bătrân, a fost împușcat în Abrud de soldații veniți din Ungaria sub comanda lui Hatvani. Văduva Ana cu 3 copii este săracă, nu-și poate câștiga pâinea vieții. În 25 aprilie 1849 a fost împușcat la Abrud, Borza Nicolae, băieș bătrân; a rămas văduva Sofia cu 2 prunci mici și moșie puțină. Tot la 25 aprilie 1849, în Abrud, a fost împușcat Sturza Nicolae, băieș; îi jelește moartea văduva Rahila, cu 2 prunci mici, care n-are nici moșie și e slabă de minte. Copil Petru din Ruha-Agrîș, a fost împușcat la Iara, în 12 februarie 1849; soția lui a murit de frică și au rămas doi prunci mici, pe care-i hrănesc creștinii. Luca Dănilă din Ruha Agrîș a fost și el împușcat la Iara, în 12 februarie 1849; nu are soție, iar după el au rămas doi prunci mici, fără moșie. Spătar Simion din Ruha Agrîș, fecior, a căzut tot la Iara, în 16 iulie 1849; a rămas mama sa oarbă, pe care o hrănesc creștinii. Moisi Nat din Ruha Agrîș a fost împușcat la Turda; a rămas văduva cu 6 prunci mici. Drăgan Gavrilă din Bedeleu a fost omorât în hotarul Trascăului, a rămas văduva cu 2 prunci mici și avere mică; Mulea Irimie din Trascău a fost omorât în hotarul satului la 23 februarie 1849, rămânând după el văduva cu 2 prunci mici. Boca Ioan din Poceaga de Jos, a fost împușcat în hotarul Jerii la 20 iunie 1849; a rămas văduva cu 4 prunci și puțină moșie. Rosa Simion din Poceaga de Jos a fost împușcat la 20 iunie 1849 la hotarul

Jerii, rămânând văduva sa cu 5 prunci și puțină moșie. Zac Andrei a fost împușcat în 20 iunie 1849 în hotarul Jerii; a rămas văduva cu 5 prunci și puțină moșie. Căbulea Mihail din Poceaga de Jos a fost împușcat la 20 iunie 1849 în hotarul Jerii, rămânându-i văduva cu 2 prunci și moșie puțină. În total au căzut 13 români, au rămas 10 văduve, 36 de orfani și o nevăzătoare.

267. Târgu Mureș, 9 ianuarie 1850. Gompertz de la Instanța militară cezaro-regală către Comisariatul cezaro-regal: precizează că preotul din Jacu, Nicolae Stoicovici, a fost arestat din ordinul generalului de Chavanne și dus în închisoarea din Târgu Mureș la 10 septembrie 1849, împreună cu socrul său Buzaș Vasile și cu fiul acestuia, Buzaș Ioan. Arestarea s-a făcut pe baza unei acuzații formulate de contele Kornis, dar instanța militară nu cunoaște încă în ce constă aceasta. Cei trei indivizi au fost acuzați și de contele Toldalagi că au jefuit cai de herghelie, porci, oi și au exercitat autoritate judiciară cu de la sine putere; preotul nu a fost eliberat și la un interogatoriu preliminar nu a menționat nimic referitor la acuzațiile aduse.

268. Paloș, 21 ianuarie 1850. Protopopul Albei de Jos, Nicolae Ghiaja, către Episcopul Andrei Șaguna: îi trimite rapoartele din 9 sate, cu mențiunea că în câteva cazuri, le-a trimis înapoi pentru a fi îmbunătățite conform cerințelor, dar le-a primit tot defecte, ca în prima formă; după aceasta, le-a returnat iarăși și, în sfârșit, adeverințele au fost bine redactate; din aceste motive, își cere scuze pentru întârziere.

269. Dobra, 22 ianuarie 1850. Protopopul Nicolae Crainic adevărește că David Turc din Lejnic a fost executat fără judecată în 15 iunie 1849 și aruncat în Mureș; au rămas văduva Ileana, 3 băieți. La 7 februarie 1849, când, după bătălia de la Podul de la Piski, ungurii a intrat în Deva, i-au executat pe Giula Ianăș, a cărui văduvă Anica având un băiat, s-a remăritat; pe Predeștean Petru, căruia i-a rămas văduva Ileana, fără urmași; Nicolae Nicoară, a rămas văduva Rozalia cu 1 băiat și 2 fete; Iovan Mihail, a rămas văduva Nana cu 2 băieți și 4 fete; Tot Mihail, a rămas văduva Maria, fără urmași; Gulaci Gin Iosiv, a rămas văduva Veronica, cu 1 băiat și 2 fete; Cușcă Dan Dimitrie, a rămas văduva cu 1 băiat; Gog Ignat, de care a rămas tatăl ce umblă a cerși. Gheorghe Bara din Săulești a fost prins în 19 martie la Mureș, a fost executat și aruncat în apă; au rămas văduva Ana cu 2 băieți. La fel a fost omorât și Mihail Muntean din Săulești, rămânând văduva Agafia cu 1 băiat și 3 fete. Nicolae Popa din Săulești a căzut în lupta din 7 februarie 1849 de la Podul de la Piski, rămânând văduva Juja, fără urmași. Tot în acea dată, cu ocazia luptei de la Podul de la Piski, ungurii au intrat în Sântandrei și i-au împușcat în satele lor pe Avram Pârvu, de care a rămas văduva Maria cu 2 băieți și o fetiță; Murari Anuța, de care a rămas văduvul Mihail cu un băiat și o fată; Nicolae Cordoș, de care a rămas văduva Juja cu 3 băieți; Mihail Husti, de care a rămas văduva Juja, cu un băiat și o fată; Iosif Husti, de care a rămas văduva Juja cu un băiat și o fată; Petru Păcurariu, a rămas văduva Juja cu un băiat și o fată; Petru Tirilă, a rămas văduva Căta, cu 1 băiat și o fată; Petru Sâncrăian, invalid, Mihail Morariu, invalid cu 3 fete, Ștefan Șandor – a rămas văduva Eva; de Șerban Căta a rămas văduvul David, cu o fetiță; de la Ioan Muntean a rămas un băiat; Mihail Muntean a decedat, rămânând văduva Susana cu 2 băieți. În satul Halm în 7 februarie 1849 au fost împușcați Ioan Ignat de care a rămas văduva Ana cu 2 băieți, Muntean Avram, de la care a rămas văduva Anișca cu 1 băiat, Gheorghe Mărcuș, de la care a rămas 1 băiat; Ianăș Știrb a rămas invalid, având de crescut 1 băiat. În noaptea de 6 spre 7 februarie 1849, soldații unguri i-au împușcat în Peștișu Mare pe Teodor Efrem, a cărui văduvă s-a recăsătorit și are 3 băieți și o fată; pe Zaharia Pădurean, a cărui văduvă s-a recăsătorit și are 1 băiat și 1 fată. Pe Aaron Horvat din Cristur l-au spânzurat ungurii în Deva, la 24 mai 1849, rămânând văduva cu 2 fete. Grănicerul Gheorghe Hărți din Almașu Mic a căzut în lupta de la Voislova din 19 martie, rămânând de el văduva cu 5 băieți și 4 fete. Ianăș Păcurariu din Archia, care lucra în cetate la Deva, a fost ucis în 2 august 1849, rămânând văduva cu 1 băiat și 3 fete. Petru Roman din Archia a fost ucis, rămânând văduva cu 1 băiat și 2 fete, ea recăsătorindu-se deja. Ioan Marișca din Bătrâna a fost executat de insurgenții unguri în noaptea de 6 spre 7 februarie 1849 în Deva, rămânând văduva Solomie cu

2 băieți și 3 fete. Petru Costa din Cerbel a fost executat în august 1849, rămânând văduva Gheorghîța, cu 1 băiat și 2 fete. În total, erau 29 de văduve, 42 de băieți orfani și 41 de fete orfane.

270. Târgu Mureș, 23 ianuarie 1850. Protopopul Partenie Trombițaș către Episcopul Andrei Șaguna: îl informează că fără să știe el, ca protopop, comisarul Eperjesy László i-a interogată pe preoții din Mușin și Nazna și pe 12 credincioși în legătură cu prestarea robotelor de către jeleri. Primii au fost anchetați sătenii despre felul în care a fost pusă problema de către preoți în biserică; pe urmă au fost interogați preoții, care au răspuns că ei nu au făcut altceva decât au citit instrucțiunea episcopescă transmisă lor prin protopop. Bănuiește că prin această anchetă se urmărește să fie privați românii de unele drepturi, să facă din casele lor curii, alodii sau pământ secuiesc, unde trebuiau făcute robote. A trimis comisarului instrucțiunea episcopescă și pe cea a guvernatorului din 27 noiembrie 1849, care coincideau, prima făcând unele referiri la Constituția din martie 1849. Comisarul îl acuză neîntemeiat pe Episcop că în circularele sale i-a îndemnat pe jelerii ce stăteau în curii, pe alodii sau pământul secuiesc să nu facă robotele cuvenite. A precizat în instanța către comisar că în circulara episcopală se fac referiri la drepturile politice din Constituție și nu se pune accentul pe nerespectarea unor reglementări sociale de drept privind statutul jelerilor, care sau făceau robotele sau se învoiau cu proprietarii în această problemă.

271. Sibiu, 12 februarie 1850. Episcopul Andrei Șaguna către guvernatorul Ludwig Wohlgemuth: îl roagă să dispună despăgubirea totală sau parțială a bisericii și școlii din suburbia Saghtor din Sibiu, cărora insurgenții unguri le-au provocat o pagubă de 4079 florini și 9 ½ creițari.

272. Sibiu, 12 februarie 1850. Guvernatorul Ludwig Wohlgemuth către Episcopul Andrei Șaguna: a fost înștiințat că la excesele și devastările regretabile din 1848-1849, desfășurate în comitatele Zarand și Hunedoara, dintre care sunt amintite doar devastările din Hălmașiu, Brad și Baia de Criș, au avut un rol și preoții români uniți și neuniți, care au participat la acestea și și-au însușit bunurile jefuite. Opinia publică, și anume vocea confrăților de alte națiuni decât cea română, înfierăază asemenea persoane și vor să-și recupereze bunurile. Îi atrage atenția ca preoții acuzați de asemenea fapte să fie cercetați și demși din funcția preotească, de care nu s-au arătat demni. O să-i comunice datele ce vor rezulta din anchetele organelor administrative de stat, referitoare la preoții din această categorie.

273. Sângeorgiu de Pădure, 27 martie 1850. Preotul locului, Vasiliu Rotariu, către Protopopul Partenie Trombițaș: este din nou anchetat și acuzat că a adus în 1849 tabăra românească în zonă și a incitat la jefuirea curților. Acuzația vine din partea unor martori necinstiți și din partea ungarilor, care i-au jefuit pe românii din sat. A apelat la baronul Heydte și îl roagă să-l ajute să nu fie dus din nou în arest.

274. Târgu Mureș, 3 aprilie 1850. Protopopul Partenie Trombițaș către Episcopul Andrei Șaguna: îi reamintește că în 24 ianuarie 1850 l-a informat că a intervenit pe lângă Guvernatorul Ludwig Wohlgemuth pentru eliberarea pe chezașia lui a preotului Nicolae Stoicovici din Jacu Românesc și că problema va fi soluționată în scurt timp. Îl informează că preotul era tot în închisoare și preoteasa trebuie să hrănească în casa ei mai mulți soldați executori.

275. Brașov, 5 aprilie 1850. Protopopul Tractului al III-lea al Brașovului, Petru Gherman, către Episcopul Andrei Șaguna: îi răspunde la porunca din 31 martie 1849 privind maltratarea preotesei lui Iacob Bălcaș din Vlădeni (Vlădășani) de către un ofițer imperial austriac, în toamna lui 1849. Înainte de a oficia slujba la biserică, preotul i-a spus preotesei să-i pregătească carul și caii pentru a pleca la o înmormântare în Noua (înglobat azi în Brașov). Doi soldați au venit acasă și i-au ordonat preotesei să le predea carul și caii, iar la refuzul acesteia pe motivul amintit, au bătut-o cu latul sabiei pe spate și pe mâini, și i-au luat carul pentru cărașie. După aceea soldații s-au dus cu săbiile scoase și la parohul

George Dragoș, luându-i și acestuia carul. Transportul a fost ordonat de către colonelul Stancovici. Preotul Iacob Bălcaș și preoteasa lui au fost la colonel, care le-a promis că soldații care au maltratat-o pe preoteasă vor fi pedepsiți.

276. Țelna, 6 aprilie 1850. Protopopul Albei de Jos, Gregoriu Rad, către Episcopul Andrei Șaguna: relatează că parohul din Geoagiul de Sus, Nicolae Repede, este închis de 4 luni în temnița din Alba-Iulia, din cauza pârilor și acuzațiilor unor unguri din Aiud. Preotul a ajuns în această situație din cauză că a fost credincios Împăratului și a fost centurion în Landsturmul românesc, iar ungurii vor să-l nimicească din acest motiv. Casa i-a fost arsă și jefuită de rebeli, iar preoteasa și pruncii mici și nevinovați pățimesc foarte mult și sunt vrednici de milă. Îl roagă să intervină la Guberniu ca să se ia în considerare într-o judecată dreaptă credința preotului față de Dinastie și dușmănia manifestată de rebelii unguri față de Monarh, față de întreaga națiune română și îndeosebi față de preoții români, pentru ca Nicolae Repede să fie imediat eliberat.

277. Sibiu, 8 aprilie 1850. Episcopul Andrei Șaguna către Guvernatorul Ludwig Wohlgemuth: i-a înaintat conscripția văduvelor și orfanilor românilor ce au căzut în lupta pentru cauza bună în timpul războiului civil din Transilvania, și a invalizilor rămași după aceste confruntări. Conscripția nu este completă, deoarece unii protopopi nu i-au trimis rapoartele, iar în cele sosite la Episcopie nu sunt trecuți toți românii uciși în parohiile respective. Dacă în unele rapoarte sunt trecuți toți morții, în altele se inserează doar numele acelora care au lăsat în urma lor văduve și orfani.

278. Câmpeni, 1 aprilie 1850. Parohul din Neagra, Ioan Candrea, către Episcopul Andrei Șaguna: în timpul stăpânirii ungurești asupra satului, românii erau batjocoriți și supuși la numeroase taxe; după rebeliune, românii au scăpat de tirania maghiară, însă în comitatul Zarandului există și acționează comisarul Hosu Farcaș, care-i batjocorește pe preoții români, tot așa cum au făcut-o ungurii rebeli în 1848-1849. Pe el ungurii l-au înjurat atunci de Sfânt, iar Hosu Farcaș i-a spus că este tâlhar, că-l va suspenda din preoție și-l va pune în cătușe. Cauza amenințărilor era că în timpul revoluției, un ungur din sat l-a rugat să-i primească niște lăzi cu lucruri de valoare, pentru a nu le lua moșii. Preotul le-a primit, dar l-a avertizat că se teme de ungurii lui și de aceștia nu-i poate păzi lăzile, deoarece trebuia să-și salveze viața. Când au venit trupele maghiare a fugit și lăzile ungurului au fost confiscate de armata maghiară, iar acum acesta îi pretinde pe nedrept plata unei despăgubiri de 659 florini. Comisarul Hosu Farcaș a dispus arestarea lui și acum se află în temnița de la Alba Iulia, deși nu era vinovat. A fost audiat și anchetatorul a susținut că motivul real al arestării a fost că el, ca preot, a afirmat că, potrivit jurământului de la Blaj, pădurile sunt ale românilor și că ar fi foarte bine să se întoarcă Bem și Kossuth și să-i omoare pe toți gornicii și funcționarii silvici ai statului ce deținea pădurile. A negat toate acuzațiile și a cerut dovezi și nu vorbe incriminatorii, deoarece se știa cu conștiința împăcată și loial Dinastiei. Auditorul, care era militar, i-a cercetat și pe cei ce l-au pârat, care n-au adus dovezi pentru a-și susține acuzațiile, l-a chemat la el și i-a spus să plece în pace acasă, deoarece nu era cu nimic vinovat; menționează că arestul de 9 săptămâni l-a slăbit și că Mocan Ioan a murit în temnița Albei Iulii, lăsând în urma lui o văduvă și 4 prunci săraci, de vârstă juvenilă.

279. Sibiu, 10 aprilie 1850. Guvernatorul Ludwig Wohlgemuth către Episcopul Andrei Șaguna: întrucât în adresa din 2 aprilie 1850 a menționat că de mai multe ori unii membri ai clerului român ortodox au fost arestați fără motive suficiente, cu lezarea formelor legale, îi cere să-i trimită punctual și circumstanțial cazurile respective, motivele arestărilor și persoanele care le-au efectuat.

280. Geoagiul de Sus, 13 aprilie 1850. Parohul locului, Nicolae Sabău, parohul Geomalului (Diomalului), Papp Trifon, 89 de săteni din Geoagiul de Sus, 9 din Geomal, toți cer eliberarea preotului Nicolae Repede, arestat pe nedrept pentru întâmplările războiului civil din 1848-1849.

281. Câmpeni, 15 aprilie 1850. Protopopul Zlatnei, Iosif Ighian, către Episcopul Andrei Șaguna: îi trimite scrisoarea preotului Ioan Candrea de la Neagra privind suferințele și umilințele îndurate de acesta cu prilejul arestării și detenției. Își exprimă indignarea pentru atentatele grave comise de autorități împotriva prestigiului statutului preoțesc, mai ales că în trecut un preot nu putea fi arestat fără știrea și judecata Scaunului episcopal și fără ascultarea prealabilă a pârâtului. Cei care-i pârăsc pe nedrept pe preoții români să fie pedepsiți aspru pentru a constitui exemple pentru aceia ce vor să comită asemenea fapte în viitor. Era nedrept și jignitor ca reclamanții să asiste alături de ofițeri și de soldați la arestarea preoților pe care i-au pârât. Practicantul jurist regal Johan Șuster l-a însoțit pe un ofițer dintr-un regiment regal la arestarea preotului Ioan Candrea, pe care l-a scuturat de barbă și l-a jignit. Îl roagă pe Episcop să obțină scutirea statutului preoțesc de asemenea batjocuri și umilințe, cei ce le provoacă să fie pedepsiți, iar preoții români să nu fie huliți și batjocoriți de celelalte naționalități din Transilvania tocmai pentru credința lor față de Casa de Austria.

282. Sibiu, 30 aprilie 1850. Guvernatorul Ludwig Wohlgemuth către Episcopul Andrei Șaguna: întrucât la intervenția lui a fost arestată în martie 1847 Ecaterina Varga, pentru instigarea plătitorilor de taxe, îl roagă să-i comunice situația care a dus la această arestare, să-i trimită eventualele documente legate de caz și aflate la Ordinariat și să-i propună ce precauții trebuie luate în eventualitatea eliberării acestei persoane.

283. Sibiu, 5 mai 1850. Episcopul Andrei Șaguna către Guvernatorul Ludwig Wohlgemuth: raportează că a intrat în contact cu agitatoarea Ecaterina Varga în împrejurări extraordinare și anume când și-a dat seama din adresele primite că exagerările ei ar fi putut aduce țara într-o înfățișare tristă, plină de conflicte și periculoasă, deoarece de ani de zile supușii fiscali ai domeniului Zlatna nu și-au îndeplinit sarcinile iobăgești față de domeniu, fapt ce se putea extinde și asupra altor domenii camerale și private. Tezaurariatul a dorit să intervină *manu militari* în problemă, dar l-a rugat să-i lămurească pe credincioși să-și respecte obligațiile, fapt ce l-a adus la îndeplinire între 25 septembrie și 3 octombrie 1846. Guvernatorul Teleky József l-a rugat să-și îndrume supușii sufletești să o prindă pe periculoasa agitatoare, dacă mai acționează în continuare în același spirit. În ziua de 6/18 ianuarie 1847 a reușit să-i determine pe românii ortodocși din zonă să o prindă pe Ecaterina Varga, pe care a luat-o în sania lui cu intenția s-o predea autorităților ungurești din Aiud. A fost trist surprins că autoritatea comitatensă și-a exprimat îngrijorarea că Varga ar putea scăpa din arestul pretorial, așa că a determinat Guvernul să o închidă în cetatea Albei Iulia. Nu recomandă eliberarea Ecaterinei Varga, ci transferarea ei într-o închisoare din altă țară a Coroanei, unde să efectueze munci manuale feminine pentru a-și câștiga traiul.

284. Vâlcele, 10 mai 1850. Protopopul Podenilor (Hidvegului), Ioan Moga, către Episcopul Andrei Șaguna: în Protopopiat există văduve care vor să se recăsătorească, dar primii lor soți au fost recrutați cu sila de armata ungară, duși în Ungaria și circulă zvonuri că au căzut în război, dar nu există dovezi și certitudini în toate cazurile. Însă pentru Ilie Brânză din Araci (Arpatak) există dovada cerută, pe care i-o trimite Episcopului, cu rugămintea de a dispune toate cele necesare pentru rezolvarea canonică a acestui caz și a celorlalte din Protopopiat.

285. Vâlcele, 20 mai 1850. Comisarul cezaro-regal adjunct, George Tudor, de la Ocoliș (Nagy Aklos) adevărește pe baza mărturiei lui Toader a lui Samuilă din Vâlcele, că acesta împreună cu Ilie Olteanu au fost recrutați forțat în armata maghiară, iar Ilie Olteanu a căzut în lupta de la Timișoara.

286. Comana de Jos, 8 august 1850. Judele Iosif Halmagi și juratul George Lancea atestă că preotul Ioan Mihăilă a fost jefuit de soldații unguri, de bunuri în valoare de 181 florini și 30 creițari.

287. Făgăraș, 13 august 1850. Protopopul Făgărașului, Petru Popescu, către Episcopul Andrei Șaguna: îi trimite adresa preotului Ioan Mihăilă referitoare la paguba suferită de el din partea soldaților unguri, cu rugămintea să mijlocească despăgubirea cuvenită.

288. Comana de Jos, 8 septembrie 1850. Parohul locului, Ioan Mihăilă, către Protopopul Făgărașului, Petru Popescu: îi trimite suma pagubelor suferite din partea rebelilor unguri. La reîntoarcerea din România, solgăbirăul Herszényi Josi l-a pedepsit cu o amendă de 100 florini, deoarece a trecut munții, ca și ceilalți fideli ai Dinastiei. Tabla Făgărașului l-a mai pedepsit cu 100 de florini, și-a răscumpărat carul cu boi sechestrat la Brașov cu 65 de florini, a plătit alte amenzi mai mici, în total cheltuind 320 florini. Judecătorii care l-au despuat de bani se află în funcție. Speră ca prin intervenția Episcopului Andrei Șaguna să fie despăgubit.

289. Ilia, 26 decembrie 1850. Protopopul Iliei, Ioan Orbonaș, către Consistoriul Ortodox din Sibiu: îl înștiințează că preoții Iosif Olariu din Tătărăști, Ambrosie Olariu din Burjuc și Sofronie Dalca din Godinești sunt închiși la Deva și sunt învinuiți că ar fi implicați în uciderea unor maghiari refugiați în zonă în vremea războiului. Este indignat că în zona Protopopiatului nimeni nu întreabă despre românii omorâți în diferite feluri. A cerut comisarului să termine ancheta și să elibereze preoții; în loc să-i vadă liberi, a primit ordin ca în parohiile lor să păstorească preoți din satele apropiate, iar Ambrosie Olariu deși n-a fost preot în 1848-1849, zace în închisoare alături de ceilalți doi. Cere intervenția la Guberniu pentru eliberarea preoților arestați.

290. Jacul Românesc, 1850. Buzaș Xena către Episcopul Andrei Șaguna: îl roagă să obțină eliberarea pe chezășie a soțului său, preotul Nicolae Stoicovici, închis de 9 săptămâni la Târgu Mureș; menționează că execuția militară din casă o pauperizează pe ea și pe fiii ei.

291. [Sibiu, 1850]. Probabil Episcopul Andrei Șaguna către Protopopii subordonați: să se găsească locul înmormântării unor preoți căzuți jertfă credinței lor față de Monarh și națiunea română și să li se cinstească memoria. Sunt amintiți preoții George Rusu din Feleac, Protopopiatul Paloșului, Ignatie Curea din Păușa, Protopopiatul Cohalmului, Ioan Breja din Ațel (Ecerg), Protopopiatul Târgu Mureș, Ioan Sântei din Petreni, Protopopiatul Orăștie, Ioan Mariș din Țebea, Protopopiatul Zarandului, dar și preotul din Feneșel, Protopopiatul Turda de Jos.

292. Geoagiu de Sus [fără dată]. Sătenii din Geoagiu de Sus către Episcopul Andrei Șaguna: după Adunarea Națională de la Blaj de pe Câmpia Libertății, l-au ales preot pe Nicolae Repede. Acesta i-a învățat să lupte contra ungarilor până la ultima picătură de sânge, pentru apărarea Dinastiei și câștigarea egalității pe seama națiunii române. I-au aplicat sfaturile și au luptat pentru Tron și națiune, dar cu nădejdea că faptele și sacrificiile lor vor fi răsplătite. Afirmă că nu s-au înșelat, a văzut mântuirea cu ochii, dar sunt întristați de arestarea preotului lor și de suferințele preotesei și ale celor 7 prunci. Era nedrept că după victorie să urmeze în loc de bucurie și răsplată, închisori și arestări. S-au rugat de autoritățile statului pentru eliberarea preotului, dar n-au obținut nici un rezultat. Îl roagă pe Episcop să intervină pentru eliberarea preotului Nicolae Repede, măcar până la terminarea anchetei, pentru ca să nu fie lipsiți de cele sufletești, cum au fost pe vremea revoluției.

293. Brașov, 9 aprilie 1851. Johann v. Albrichsfeld, jude suprem, Brennerbeg, notar suprem, către Protopopul Petru Gherman: îl anunță că preoții din Șirnea, Gheorghe și Ioan Țeposu, au fost condamnați la o detenție de o lună în cetate, deoarece au ascuns arme și muniție, care trebuiau predate imediat militarilor cezaro-regali.

294. Sibiu, 12 aprilie 1851. Extras privind adresa Protopopului Petru Gherman în privința arestării preoților Gheorghe și Ioan Țeposu.

295. Brașov, 14 aprilie 1851. Protopopul Petru Gherman către Consistoriul Ortodox din Sibiu: cere instrucțiuni privind cazul preoților Gheorge și Ioan Țeposu și menționează că cercetarea împotriva lor s-a făcut doar de comisari politici și militari, fără participarea lui, ca Protopop, sau a altei persoane bisericești.

296. Albac [fără dată]. Adeverință privind românii căzuți în luptele cu ungurii: Toader Todor Creț, 60 de ani, fost soldat, căzut în loagăr la Cricău; Purcel Sântion din Arăța, 29 de ani, comandant, căzut la Traniș, văduva rămasă are 3 copii; martori fuseseră Mateș Gheorghe, Suști Niculae Ioan, Sântion Niculae, iar lupta avusese loc în 25 noiembrie 1848. Printre victime era și Oneț Nistor din Arăța, 45 de ani, plutaș căzut la Traniș. Man Georgie din Arăța, 24 de ani, văsar, căzuse la Jurcuța, în lupta cu Vasvari, în 29 mai 1849; rămăsese după el văduva Paraschiva, cu o fată de 5 luni. Sânt Marc din Arăța, de 38 de ani, căzuse în lupta de la Pârâul Căbuții contra lui Vasvari, din 22 mai 1849; după el rămăsese văduva, 2 copii și o mamă neputincioasă. Lazăr Dumitru a Pașcului din Arăța, văsar, fecior de 20 de ani, căzuse la Fântânele în lupta contra lui Vasvari, la 24 iunie 1849. Oneț Pătru lui Vasile, fecior de 18 ani, rășinar, căzuse la Fântânele, în lupta contra lui Vasvari, din 24 iunie 1849.

297. Dumbrava [fără dată]. Adeverință privind moartea a 38 de săteni, survenită în 2 martie 1849, și a pagubelor provocate tot atunci de unguri pe seama gospodăriilor a 99 de români. De pe urma celor uciși rămăseseră 33 de văduve, 66 orfani, cu o pagubă de 3662 florini; separat, paguba celor 99 de săteni însuma 8783 florini.

298. Baia de Aramă [fără dată]. Adeverință privind căderea în lupta de la Lita Ungurească, din decembrie 1848, a trei români: Capra Ioan de 53 de ani, băieș, a rămas văduva Maria de 38 de ani; Fornade Georgie de 43 de ani, băieș, a rămas văduva Floare de 26 de ani; Filip Mihai de 34 de ani, băieș, a rămas văduva Lina de 25 de ani, cu 4 prunci.

299. Jacul Românesc [fără dată]. Protopopul Tractului Cetății de Baltă de Sus, Ioan Făcățici, către Episcopul Andrei Șaguna: îl informează că obștea bisericească din Jacul Românesc îl consideră nevinovat pe preotul lor, Nicolae Stoica, și cer eliberarea lui; în acest sens au întărit și depus jurământ 8 bătrâni ai satului.

300. Brad [fără dată]. Adeverință privind românii căzuți în lupta de la Târnava, din 27 octombrie 1848, și cei care au fost uciși în casele lor în 20 martie, 24, 27, 28 și 29 mai 1849. În bătălia de la Târnava au fost uciși: Ban Trif, 32 de ani, au rămas 4 prunci săraci, fără mamă, fără tată; Faur Ioan, 20 de ani, au rămas văduva și 2 prunci; Mihăuț Avram, 38 de ani, a rămas văduva, are cu ce trăi; Copos Ioan, 50 de ani, văduva are cu ce trăi; Ban Ionuț, 25 de ani, au rămas văduva cu 3 prunci slabi; Stan Ionuț, 59 de ani, au rămas văduva cu 2 prunci, au din ce trăi; Stan Ionaș, 44 de ani, nu are urmași; Indrei Pătru, 16 ani; Fărcaș Ion a lui Nicolae, 18 ani; Petca Petru, 24 de ani, fără urmași; Fărău Dumitru, 18 ani; Flore Adămuț, 34 de ani, au rămas 3 prunci, au cu ce trăi; Fărău Solomon, 36 de ani, au rămas văduva cu 3 prunci, au din ce trăi; Fărău Solomon, 36 de ani, au rămas văduva cu 5 prunci săraci, dar au câte ceva din cele necesare traiului; Fărău Precup, 23 de ani, fără urmași; Borog Ion, 46 de ani, au rămas 2 copii cerșetori; Onea Solomon, 35 de ani, fără urmași; Cleț Iosif, 38 de ani, au rămas 3 copii săraci, dar pot trăi; Onea Ioan, 36 de ani, au rămas văduva și 4 prunci, au din ce trăi; Cleț Adam, 54 de ani, au rămas 2 copii gata de cerșit; Cărămari Toader, 18 ani; Suci Adam, 31 de ani, fără urmași; Bolcu Pătru, 36 de ani, au rămas văduva cu 5 prunci săraci; Bolcu Pătruț, 39 de ani, a rămas un copil sărac; Călimari Toader, 45 de ani, au rămas 2 prunci, au cu ce trăi; Cărămari Toader, 46 de ani, au rămas 3 copii săraci; Golea Precup, 21 de ani; Tuduranu Ioan, 41 de ani, au rămas văduva și 3 prunci, cerșetori; Fărău Copos, 28 de ani, fără urmași; Fărău Ioan, 41 de ani, au rămas văduva cu 3 prunci, au din ce trăi; Fărău Toader, 27 de ani, fără urmași; Golea Dumitru, 29 de ani, de care a rămas un prunc; Gorța Vasile, 29 de ani, au rămas 2 prunci, au din ce trăi; Herța Nicolae, 35 de ani, fără urmași;

Împărat Ioan, 29 de ani, au rămas văduva și o fată, au din ce trăi; Feher Visalom, 27 de ani, au rămas văduva și un prunc, au din ce trăi; Trandafir Nicolae, 27 de ani, fără urmași; Irhaș Arsenie, 53 de ani, au rămas 2 copii, pot trăi; Căzan Gheorghe, 27 de ani, văduva are din ce trăi; Pitariu Avram, 26 de ani, văduva poate să se întrețină; Almășan Ianoș, au rămas văduva și 3 copii săraci; Atim Adam, 29 de ani, căzut la Abrud, au rămas văduva cu 3 copii, săraci.

La 29 octombrie 1848 la Baia de Criș au fost spânzurați: Golea Adam, 35 de ani; Petrovici Nicolae; Demeter Dumitru, 25 de ani; Pain Hubăr, 47 de ani; Silaci Gheorghe, 33 de ani. De primii doi au rămas văduvele și 2 copii, ceilalți n-au urmași. Grof Pătru, de 27 de ani, a fost omorât în 24 mai 1849 în hotarul Bradului, dar nu are urmași. Miheț Urs de 80 de ani a fost ucis în casa lui, la 24 mai 1849; nu are urmași. Miheț Ioan, prunc de 1 an și 6 luni a fost omorât în pat, în 27 mai 1849; Bocăescu Flore, 61 de ani, a fost omorât la 27 mai 1849 în pragul casei sale și aruncat în foc – a rămas văduva sa; Banci Coste, 45 de ani, omorât în aceeași dată, în casa sa, rămânându-i văduva cu 4 prunci, săraci și cu economia pustie. Copos Avram, 48 de ani, a fost omorât în casa sa în 27 mai 1849, rămânându-i văduva cu 4 prunci săraci, iar economia sa pustie. Banci Pătru de 49 de ani a fost omorât tot în aceea dată, la casa sa, rămânând după el văduva sa și 5 prunci săraci. Faor Nistor, de 63 de ani, și soția sa au fost uciși în 27 mai 1849 la holdă; Suci Adam de 37 de ani a fost ucis la 27 mai 1849, în pivnița casei sale, dar nu are urmași; Banci Ion de 2 ani fusese ucis în casa părinților săi în aceeași dată cu cei pomeniți mai sus. Alte victime din 27 mai 1849 au fost: Andrei Sav de 26 de ani a fost omorât în casa lui, rămânându-i văduva cu 2 prunci și economia pustie; Indrei Solomon de 37 de ani a fost împușcat la casa lui, rămânând văduva cu 3 prunci; Călămar Avram, 57 de ani, bolnav, a fost ucis în patul lui, rămânând în urma sa văduva și economia pustie; Călămar Gheorghe, 21 de ani, împușcat în grădina lui, fără urmași; Corindan Ion, 57 de ani, împușcat la casa lui, fără urmași; Martin Pătru de 18 ani, împușcat în timp ce săpa pământul; Suci Alexandru, 33 de ani, a fost împușcat în grădină, rămânând văduva sa și economia pustie; Golce Solomon, 80 de ani, împușcat în fața casei, fără urmași; Golce Ianoș, 72 de ani, ucis în casa sa, rămânând văduva săracă. În 28 mai 1849 Herța Pătru, de 42 de ani, a fost împușcat în timp ce lucra la un gard, rămânând văduva sa cu 2 prunci și economia pustie. Botoș Torică de 62 de ani a fost aruncat de viu în foc, în 28 mai 1849; nu avea urmași. Tot în 28 mai au fost uciși Căzan Ioan de 73 de ani, înaintea porții, fără urmași; Pășcan Moise de 45 de ani, împușcat în piață, rămânând văduva cu 3 prunci și economia pustie. Truță Toader, de 41 de ani, a fost ucis în 28 mai, când tăia lemne la casa lui, rămânând văduva sa. Faur Teodor de 31 de ani a fost ucis în aceeași zi, 28 mai 1849, pe când săpa pământul; au rămas văduva și 3 copii cerșetori. Tot în 28 mai, Truță Avram de 81 de ani a lăsat în urma sa o văduvă săracă și slabă; Fărău Toader de 64 de ani a fost aruncat de viu în foc, rămânând 3 copii cerșetori; Onea Pătru de 48 de ani a fost împușcat noaptea în casa sa, rămânând văduva; Văsiu Solomon de 82 de ani nu a lăsat în urma morții sale urmași; Grof Ionuț de 28 de ani a fost ucis în grădină și apoi aruncat în foc, lăsând în urmă o văduvă; Core Evuța, aproape oarbă, a fost împușcată în hotarul Bradului; Râșcan Simdrea de 76 de ani a fost ucisă în fața casei; Drag Mărie de 67 de ani a fost omorâtă, în ciuda faptului că era neputincioasă, umblând cu bâta. Noi victime s-au înregistrat în 29 mai 1849: Miheț Sofia de 32 de ani a fost ucisă cu pruncul în brațe; Dotița Lazăr de 32 de ani a fost împușcată cu fata în brațe, dar au rămas după ea alți 3 copii orfani și săraci; Luncan Dotița de 69 de ani a fost împușcată în timp ce torcea; Faur Ighița de 62 de ani a fost împușcată în timp ce cerșea; Mărtin Anișca de 41 de ani a fost aruncată în foc, rămânând o fiică săracă; Mărtin Borița de 81 de ani a fost omorâtă în patul ei, unde zăcea bolnavă; Copos Marița de 47 de ani a fost omorâtă în grădina casei; Bolog Măruța de 31 de ani a fost ucisă având în brațe o fetiță de-a ei, dar mai rămăseseră încă 2 copii săraci; Fărcaș Măruța de 43 de ani a fost omorâtă în hotarul Bradului, cei trei copii ai ei rămânând cerșetori; Colinga Iufana de 63 de ani a fost omorâtă cu patul puștii; Martin Marinca de 51 de ani a fost omorâtă cu parul, în casa ei; Miheț Dorița de 51 de ani a fost străpunsă cu lancea și aruncată în foc, în 29 martie 1849; tot în 29 martie, Tudoran Agrișa de 57 de ani a fost orbită și apoi ucisă, rămânând copilul ei sărac; în 29 mai, Călămar Gorița de 93 de ani a fost aruncată în vârfurile ascuțite ale gardurilor, deoarece nu a vrut să le dea maghiarilor bani; Borde Mărie de 41 de ani a fost sugrumată, iar cei doi copii ai ei au rămas orfani și săraci; Filip Anișca de 37 de ani a fost

ucisă în 29 martie cu pruncul în brațe, fiind ulterior mâncați de fiarele sălbatice pe câmp; Obădău Măruța de 51 de ani a fost omorâtă cu unul dintre copii în brațe, celălalt rămânând orfan; Suci Șara de 32 de ani a fost omorâtă în 29 mai în grădina casei, iar cei doi copii ai ei au fost aruncați în flăcări. În 29 martie, Macra Ana de 32 de ani a fost aruncată și ea în foc, la fel murind și Feier Cătuța de 4 ani.

301. Brădești, [fără dată]. Adeverință a parohului locului, Gherman Moisă, privind românii căzuți și răniți în războiul civil maghiar: Ciocârlie Iosif de 28 de ani, cărăuș, căzut la Iara, în 4 ianuarie 1849, văduva sa recăsătorindu-se; martori fuseseră judele Suci Matei și alți săteni. Cătană Ștefan de 28 de ani, econom, căzuse la Teiuș, după Rusaliile din 1849; văduva sa se recăsătorise, iar orfanii Ioan de 5 ani, Vasile de 2 ani, erau crescuți de moașa Cătană Rusanda, deoarece mama lor îi părăsise, fapt întărit de judele Suci Matei și de cantorul Lobonea; martori ai morții lui Cătană Ștefan erau și căpitanul Surdea Alexe, împreună cu alți săteni. Ciocârlie Simion de 41 de ani, aurar, căzuse la Litta Ungurească, în 6 ianuarie 1849, rămânând văduva Dotia, de 32 de ani, cu orfanii Maria, Sofia; adevereau Suci Matei și alții. Lobonea Costandin de 42 de ani, cărăuș, degerase la Ciucea, apoi decedase, rămânând în urma lui soția văduvă de 43 de ani, Safta. Surdea Savu, econom, a fost rănit pe Dealul Feleacului când se retrăgea de la Ciucea; soția sa Maria, rămăsese văduvă la 23 de ani. Lobonea Filip, fecior de 27 de ani, fusese rănit la cap și la mână, lângă Ciucea, în satul Comșești (Comicigu). Hurtoi Crăciun de 36 de ani, econom, se reîntorsese de la Ciucea bolnav de friguri și decedase, rămânând văduva Ioana de 31 de ani și 3 orfani. Pentru ultimele patru cazuri mărturisiseră sătenii; pentru toți erau trecute casele și loturile de pământ.

302. Bucium [fără dată]. Parohul locului, Alexandru Dan, adeverește că Tomuș Nicolae, 35 de ani, a fost rănit în bătălia de la Alba Iulia și a murit în scurt timp acasă; au rămas văduva Sofia Duma și orfana Maria, născută în 1848. O altă victimă a fost Tomuș Ioan de 50 de ani, rănit în bătălia cu Hatvani; acesta are casă, fânaț de 3 care, iar soția lui, Tomuș Ana de 36 de ani, este sănătoasă; martori erau Tomuș Gica și Jurca Nicolae.

303. Chețani, [fără dată]. Grigore Gherman adeverește pagubele suferite prin focul pus de unguri la 5 români și pierderile a încă 33 săteni, de la care s-au luat cereale, bani, animale, alimente; protopopul Turzii, Ștefan Dembian, certifică faptul că biserica a fost jefuită de tot ce a avut în interior. În plus, satul a fost pedepsit fiindcă nu s-a supus de două ori ordinelor ungarilor; amenda a fost de 2000 de zloți, iar soldații executori au consumat un bou și 2 vaci.

304. Cioara de Sus [fără dată]. Parohul locului, Teodor Rusu, adeverește că Crușiță Ioan, 35 de ani, metalurg, lăncier în Landsturmul Român, a căzut în bătălia de la Iara din 4 ianuarie 1849. A rămas văduva Parastie, cu orfanii Iacov de 13 ani și George de 1 an; au o căsuță slabă, semănătură de o cupă de porumb. Martori erau căpitanul Vasile Rus, căpitanul Rațiu Petru, căprarul Rus Filip, Melaje Vasile, Baci Georgie, Rus Petru. Rus Antonie de 39 de ani, metalurg, lăncier în Landsturmul Român a căzut tot la Iara în 4 ianuarie 1849; a rămas văduva Nastasie de 27 de ani, cu orfanii Dotia de 13 ani și un fecior de 20 de ani; au căsuță, grădină, semănătură de 2 cupe porumb, fân pe un an 1 ½ car, circa 6 ferdele de grâu pe an; martori erau cei de mai sus. Baci Gavrilă de 20 de ani căzuse în bătălia de la Iara din 4 ianuarie 1849; văduvă nu avea, dar avusese casă, grădină de porumb de 2 cupe, fân pe 1 an, 4 ferdele de grâu pe un an; în casă rămăseseră Floarea de 20 de ani și Maria de 11 ani, martori fiind tot cei de mai sus.

305. Crișcior [fără dată]. Parohul locului, Nicolae Tofiu, jurații Pop Loanți, Feir Dănilă, Olar Avram, Hurdea Iosif, Toda Dănilă, Toc Dumitru, Preca Ionuț adevereșc că Roman Gheorghe a căzut în lupta de la Târnava, văduva sa fiind acum cerșetoare; Creț Ianoș a căzut la Târnava, dar nu are urmași; Olăriu Toni a fost prins în Hălmagi și spânzurat de unguri, văduva sa fiind săracă; Blidean Beneam a căzut la Târnava, văduva era în stare bună; Igna Nicolae a fost împușcat în Crișcior, văduva

cu 3 copii fiind cerșetori; Toda Avram a fost împușcat în București, văduva cu 2 copii rămânând săraci, tot ce avuseseră fiind luat de unguri; Pantea Nicolae a fost împușcat de unguri, mama sa rămânând cerșetoare. Țurca Ilie a fost schilodit, având de întreținut 4 copii săraci; Truță Florinca a fost împușcată în 9 martie 1849 în casa ei, nu are urmași; Gran Mărinca a fost împușcată în hotarul Crișciorului, nu avea urmași; Mitrea Iacta a fost și ea împușcată la hotar; nu avea urmași.

306. Gornești, [fără dată]. Candidatul de preoție, Basile Brejan, către Protopopul său: certifică faptul că în data de 28 aprilie 1849 ungurii l-au executat pe Szöcs Andreica pe motiv că a adus de la Năsăud pajura imperială și a expus-o în sat; a rămas văduva cu 5 prunci mici și o avere de doar 125 florini. În 28 aprilie 1849 a fost executat și Rus Ion pentru credința față de Împărat; a rămas văduva sa cu un prunc mititel, fără posibilități de trai. La aceeași dată a fost executat și Simon Niculae deoarece a depus jurământ la Năsăud pentru Împărat, rămânându-i văduva cu un prunc, fără a se putea întreține. Tot atunci și pentru același motiv fusese executat și Cornia Ion, rămânându-i văduva săracă, cu doi copii mici. Parohul satului, Ioan Brejan, a fost executat și el în 28 aprilie 1849, împreună cu fiul său Brejan Ioaneș, pentru că depuseseră jurământ pentru Împărat; văduva sa mai avea de crescut 7 prunci mici, dar nu avea niciun fel de avere pentru aceasta. Toate execuțiile avuseseră loc la Voivodeni (Vajda Szent Iván).

307. Holbav [fără dată]. Parohul locului, Samoilă Mija, adevărește că în ziua de 16 noiembrie 1848, în timp ce păzeau la Apața un cordon militar, ungurii i-au împușcat pe: Ioan Nica de 48 de ani (văduva Ana rămăsese fără avere și cu 4 copii mici), Bucur Stoichi Sulica de 40 de ani (văduva rămăsese cu 6 copii, având un deal sec și 5 oi), Gheorghe Jugariu de 37 de ani (a rămas văduva sa cu 3 copii, dintre care unul era handicapat și mut, având avere doar 2 boi), Ioan Ferariu de 50 de ani (văduva nu avea avere, dar trebuia să crească 3 copii mici); Ioan Ioan Ferariu de 20 de ani fusese rănit la picior, dar se vindecase complet.

308. [Ilia, fără dată]. Conscriere întocmită de Protopopul Ioan Orbonaș pe baza rapoartelor preoților subordonați; preotul din Sârbi, Petru Foarcoș, adevărește că în lupta din câmpia Bradului au căzut: Petru Covaci din Bretea Mureșului, rămânând văduva săracă cu 3 prunci slabi, fără posibilități de trai; Nistor Campoș din Bretea Mureșului, luat pentru căraușie cu boii și carul său, a fost împușcat de unguri, rămânând pruncii săraci, fără părinți. Din satul Sârbi a fost arestat, judecat la Deva și executat Nicolae Babă; a rămas văduva sa săracă cu 3 prunci. Preotul din Boz, Ioan Oprea, adevărește că Mihai Doda a fost luat de rebeli cu boii și carul său la căraușie, apoi a fost executat; rămăsese văduva sa cu 2 prunci slabi. Din satul Târnăvița au fost arestați, duși la Deva, judecați și executați Solomon Giura și Iancăș Cătană, de pe urma cărora au rămas văduvele și 7 orfani. Parohul din Bărrăști, Petru Oprean, adevărește că Ioan Pârvan și Petru Dutaș din Luncșoara au fost omorâți de unguri la Șoimuș (Maros Solymós) în timp ce cumpărau sare, tot acolo găsindu-și sfârșitul și Solomon Bisorcă și Nicolae Coslăvan; de primii doi au rămas văduvele și 8 orfani, de ceilalți văduvele și 4 orfani. Parohul din Glod-Gilești, Alexandru Orbonaș, care administrează și parohia vacantă de la Cerbia și Pogănești, adevărește că în lupta de la Zam cu ungurii au căzut Rista Mădăluță și Irimie Bucur, de care au rămas văduvele și 9 orfani; din satul Pogănești a căzut în bătaia de la Criș pe Târnava Iosif Pui, de care a rămas un prunc de 7 ani, sărac. Parohul din Certeiul de Jos (Alsó-Csértés), Costandin Radovici, adevărește că frații Moisă Marian și Ioan Marian au căzut în bătaia de la Criș, la Târnava, rămânând în urma lor văduvele cu 3 orfani și un tată bătrân și orb. Rebelii au ars o parte din Certeiul de Jos și l-au omorât pe Ioan Niculae, de care au rămas 6 prunci slabi și casa arsă. Petru Buda, Iosif Ciocan și Dimitrie Colibaș din Ilia a fost judecați la Dobra și executați; de Buda și Colibaș au rămas văduvele. Din satul Branișca au fost judecați la Deva și executați: Ioan Maier (văduva a rămas cu 2 prunci) Adam Oniță (văduva a rămas cu 2 prunci), Tănase Turc (a rămas văduva cu un prunc), Iosif Moțu (a rămas văduva sa). Pe Gheorghe Maier din Branișca l-au împușcat rebelii pe drumul țării, rămânându-i văduva. În bătaia de la Zam a fost rănită și văduva Varvara Ionaș, care a rămas invalidă de picioare, având de crescut 4 prunci slabi.

309. Luncanii de Sus [fără dată]. Parohul locului, Samuilă Poenaru, cantorul Popa Ioan și sătenii Baic Nicolae, Lazăr Sofron, Dud Vasilie și Lazăr Pătru adevăresc că în 27 octombrie 1848 în bătălia de la Târnava au căzut: Petru Amăroiu, Dud Dumitru, Dud Toader, Ivan Crăciun, de care au rămas văduvele cu 9 orfani. Pe lângă aceștia au mai fost omorâți în 9 iunie 1849 Dud Sim, Sas Pătru, Boldură Solomon, Popa Nicolae, împușcați la holdă, în casa proprie sau în casa birăului. Dan Pătru a fost rănit la Târnava în 27 octombrie 1848, rămânând invalid; la 23 martie 1849, Pătru Motocea a fost maltratată de unguri, rămânând invalid și fiind în imposibilitatea de a mai munci. O altă victimă a fost văduva Motocea Darica, împușcată în casa ei în 23 martie 1849, de pe urma căreia au rămas orfanii Lazăr și Maria.

310. Muncel [fără dată]. Parohul locului, Pitic Vasilie, adevărește că Renti A. Dumitru de 45 de ani a căzut la Iara, în 4 ianuarie 1849, rămânând văduva Nastasie cu fata Nastasie, măritată în altă casă, având casă, grădină de porumb de o cupă, fân de o sanie; martori pentru cel căzut erau căpitanul Hânduțiu Todor și alții, care au fost de față. Râncea Simion de 25 de ani a căzut în lupta cu Kemény Farkas, rămânând văduva Sara, dar având casă, grădină de porumb de 4 cupe; martori erau căpitanul Hânduțiu Todor și alții. Jurju Pavel de 22 de ani, june, fusese rănit în bătaia cu Kemeny Farkas, rămânând invalid, cu părinții foarte săraci; martori erau Hânduțiu Todor și alți participanți la bătălie. Piticu Macavei de 40 de ani, degerase la Dealul Craiului, nemaiputând folosi un picior; avea un fecior înșurat care stătea cu el, având casă, moșie de porumb, grâu și fân, starea averii lor fiind de mijloc.

311. Pătrânjeni [fără dată]. Parohul din Pătrânjeni, Clement Câmpean, capelanul și parohul din Valea Bulzului, Nicolae, adevăresc că Ioan Plăcintă de 60 de ani, cărbunar, pensionar și paznic, a fost împușcat la Zlatna lângă casa lui Jacob Elek, după ce ungurii au spus mai întâi că predau armele, apoi și-au ridicat armele și au deschis focul contra românilor; a rămas văduva Teodosia de 50 de ani, fiul Ioan de 35 de ani cu 2 prunci mici, din care unul olog; au casă de locuit, o grădină de două care de porumb lângă casă. Ioan Câmpeanu a lăncului de 60 de ani, a fost rănit la Zlatna și a murit după o săptămână; nu are urmași. Simion Berbece de 25 de ani, fecior, a fost rănit la Zlatna și a murit după două săptămâni. Pătruțiu Irimie de 50 de ani a fost împușcat în grădina casei sale la 4 aprilie 1849, în timp ce ungurii înaintau spre Zlatna; au rămas văduva Sofia de 30 de ani și fiii Alexandru (n. 1837), Constandin (n. 1839), Daniil (n. 1831), Filip (n. 1830). Matei sau Timotei Irimie de 61 de ani a fost împușcat în Dealul Furilor în Postul Sfântului Petru; a rămas văduva Cătălina de 75 de ani, măritată a treia oară, având doi feciori înșurați și având din ce trăi. Antoniu Banda de 80 de ani, văduv, a fost împușcat în Postul Sfântului Petru; fiul său, Ioan, era înșurat. Susana Avram de 15 ani și sora ei, Samfira, de 8 ani au fost găsite de unguri în pădure, nu departe de casă; au împușcat-o pe Susana, iar Samfira a murit de frică; aveau un tată de 60 de ani și o mamă de 45 de ani. Nicolae Câmpeanu de 40 de ani, Gligor Păcurariu, fecior de 20 de ani au fost răniți în Postul Sfântului Petru, iar Vasilie Zaharie de 20 de ani a fost rănit în lupta de la Zlatna din 11/23 octombrie 1848, rămânând văduva Eva de 25 de ani; toți au case de locuit și moșie.

312. Pătrânjeni [fără dată]. Parohul locului, Clement Câmpean, a calculat pagubele suferite de 54 de credincioși români, cărora ungurii le-au ars casele, șurile, grajdurile, bucatele, cocinele, animalele, veștmintele, trecând în dreptul numelui fiecăruia suma în florini și creițari; este menționată și paguba bisericii.

313. Poiana Mărului [fără dată]. Parohii Ioan Zecheri și Leontie Pușcaș către Scaunul Protopopesc: adevăresc că în satul lor nu există văduve, orfani sau invalizi de pe urma războiului.

314. Sartăș [fără dată]. Parohul locului, Dimitrie Precup, adevărește că Marcu Alexe de 50 de ani, econom, a murit de moarte firească în loagărul de la Rimetea în septembrie 1848; au rămas văduva Todora de 45 de ani, cu orfanii Varvara (15 ani), Safta (12 ani), Maria (10 ani), Ioana (5 ani),

Adam (5 ani), Văsălie (3 ani). Boca Todor de 40 de ani, econom, a fost împușcat în 4 ianuarie 1849, rămânând văduva Tadora de 35 de ani și orfanii Georgie (n. 1843), Todor (n. 1846), Ioan (n. 1849). Andrica Vasilie, fecior de 20 de ani a căzut în lupta de la Litta din 6 ianuarie 1849. Lui Pleșca Iacob, econom de 46 de ani i-au degerat ambele picioare în Dealul Craiului. Pleșca Ioan de 25 de ani, fecior, a fost rănit la Dealul Craiului, rămânând olog; Marcu Vasilie de 24 de ani a fost rănit în lupta de la Litta Ungurească, nemaiputându-se hrăni; Dondoș Gheorghe de 30 de ani, fecior, a fost rănit la Brad, nu se mai putea hrăni.

315. Șercăița [fără dată]. Parohul locului, Ioan Bărbat, judele Lazăr Bărbat și jurații Gheorghe Ioan Popa și Gheorghe Moise Bărbat adeveresc că în lupta din 18 noiembrie 1848 de la Feldioara au căzut: Gheorghe Aldea Cucu de 43 de ani, rămânând văduva Zavina cu 6 copii, moșie de 5 găleți și 3 vite; Moise Șerbănuță de 44 de ani, rămânând văduva Rahira cu 6 copii, moșie de 4 găleți, fără vite; Ioan Solomon de 37 de ani, a rămas văduva Ana cu 4 copii, moșie de 3 găleți, fără vite; Gheorghe Codea de 27 de ani, a rămas văduva Eva cu 2 copii, moșie de 4 găleți și 2 vite. La 20 februarie 1849 în bătaia de la Hoghiz a căzut Ioan Ursu de 42 de ani, rămânând văduva Bucura cu 3 copii, moșie de 3 găleți, fără vite.

316. Valea Bulzii [fără dată]. Adeverință privind pagubele suferite de Bonda Ștefan, Boandă Moise, Avram Gheorghe, Câmpean Tomuță și Câmpean Ioan în alimente, pânză, haine, încălțări, vite mari, viței, porci, socotite la fiecare în parte în zloți.

317. [fără loc], 1848. Protopopul Nocrichului, Ioan Panovici, către Consistoriul Ortodox din Sibiu: raportează pe baza relatării preotului Danil Răulea din Bogatul Român (Oláh Bogát) că iobagii români, după ce s-au întors de la Adunarea Națională de la Blaj, au refuzat să presteze robotele, după care au suportat o execuție militară, i-au hrănit pe soldații executori și au plătit o amendă de 1000 de florini. Și țăranii din Secășel (Beșineu), întărâtați de agitatorii întorși de la Blaj, au refuzat prestarea robotelor, afirmând că și preotul lor local, Georgie Popovici, i-a îndemnat să procedeze astfel; execuția militară i-a amendat cu 550 florini și soldații au consumat vaca preotului; acesta a fost apoi arestat și, spre cea mai mare batjocură a întregului cler, a fost dus în temnița Aiudului, unde era închis și la data redactării raportului, iar două comunități au rămas fără păstor sufletesc. Protopopul se întreabă retoric dacă asemenea lucruri sunt identice cu Frățietatea, Egalitatea și Libertatea, și roagă Consistoriul să intervină pentru eliberarea preotului Georgie Popovici.

318. [Sibiu, 1849]. Extras din ședința Consistoriului Ortodox din Sibiu: Episcopul Andrei Șaguna dispune anularea tuturor dispozițiilor date de Vicariatul nelegiuit, instituit de Republica maghiară. Protopopii să trimită conscripția Protopopiatelor după formularul stabilit de Episcopie; preoții să se ferească de amestecul în conflicte politice, să fie demni și înțelepți, pentru a promova vaza și cinstea Bisericii și a națiunii române; cursul clerical se va deschide l începutul lui noiembrie.

319. [Sibiu, 1849]. Extras din ședința Consistoriului Ortodox din Sibiu: Episcopul Andrei Șaguna anunță că pe baza prevederilor Constituției din 4 martie 1849 a cerut în 18 iunie 1849 Ministerului Cultelor și Instrucțiunii ca Episcopia să reprimească spre liberă folosire și manipulare Fundațiile ei încredințate spre păstrare și administrare Comisariatului provincial al Ardealului; Ministerul de la Viena a dat un împrumut de 3000 florini Fondului Sidoxial, pe care Episcopia îl va restitui imediat ce va primi drept de manipulare directă și liberă a Fundațiilor sale.

Regeste, partea a II-a

1. Conscripția Protopopiatului Albei de Sus: întocmită de Nicolae Ghiață, conține 8 sate cu parohii lor, episcopii care i-au hirotonit, dacă preoții au sau nu au singhelie, care biserici au suferit prădăciuni din partea ungarilor și care nu, ce pagube și ce umilințe au suferit satele, câți au murit de moarte firească (30 bărbați și 57 femei) și silnică (48 bărbați români – din care 5 erau uniți, 3 sași și 1 femeie). Este inserată și situația școlilor, numărul gazdelor (bărbați și femei), numărul total al sufletelor pe sate, fără suma totală pe Protopopiat. Bisericele din Cuieșd (Kövesd), Ighișdorful Român, Ghijasa de Jos, Veseuș (Szászvevesszös) n-au pățit de pe urma maghiarilor, pe când cele din Bârgăuș, Zlatna, Vecerdea și Nucet au suferit pagube ușoare. În aproape toate satele, românii au fost bătuți cu bețe și pari și li s-au aplicat amenzi: Bârgăuș – 840 florini, Cuieșd – 594 florini și 10 creștari, Ighișdorful Român – 1404 florini, Zlatna – 404 florini, Vecerdea – 984 florini și 20 de creștari, Ghijasa de Jos – 250 florini, având și alte cheltuieli estimate la 122 florini, Veseuș – 250 florini, Nucet – 500 florini. La Nucet nu s-au înregistrat bătăi. La Bârgăuș, sătenii închiriază anual o clădire pentru școală, copiii frecventează școala; la fel în Cuieșd. În Ighișdorf nu există școală, dar dascălul învață copiii în casa lui; la Zlatna nu există nici dascăl, nici școală; la Vecerdea există dascăl și școală, frecvența elevilor fiind bună; la Ghijasa de Jos în școală stă o preoteasă văduvă, dascăl există, dar copiii n-au unde învăța. La Veseuș există școală, dascăl, frecvența elevilor e bună; la Nucet există școală și dascăl, dar acesta nu era competent și copiii nu învăța nimic.

2. Conscripția Protopopiatului Albei de Jos: întocmită de Protopopul Gregoriu Raț; conține 38 de sate, cu preoții lor, episcopii care i-au hirotonit, dacă preoții au sau nu au singhelie, ce au suferit bisericele și satele din partea rebelilor unguri, numărul celor morți de moarte firească (301 bărbați și 271 femei) și silnică (267 bărbați și 46 femei), bisericele care au fost jefuite de odoare, cărți, bani, vin; bisericele din Geomal (Diomal), Mușina, Văleni, Poiana, Tăuți (Totfalud), Remetea au fost arse. În satul Diod, rebelii unguri au ars 32 case, au jefuit 65 vite; în Diomal au fost arse 97 de case, în Geoagiu de Sus 86, în Mușina 140 case, în Văleni – 21, în Lunca Ampoitei (Meteș) – 26, în Ampoita – 8 case, în Poiana – 70, în Tăuți – 71, în Țelna – 7, în Ighiel (Igenpataka) 9, în Remetea 128, în Ripa au fost arse 2 case, în Valea Uzii 27, în Olteni (Szabad Erdő) 14 case. Din toate satele au fost jefuite vite, bucate, averi, cai, oi, porci, bani, vin. Numărul sufletelor este de 19.468 persoane, iar numărul total al gazdelor pe protopopiat este de 9696 bărbați și 9777 proprietare femei. Este prezentată situația școlilor: în Diod nu este școală, nici dascăl; în Geomal există școală și dascăl; în Geoagiul de Sus școala este arsă, iar dascălul era decedat; în cele mai multe parohii nu existau nici școli, nici dascăli.

3. Mijlocenii Bârgăului, 13 noiembrie 1849. Conscripția Protopopiatului Bârgăului, întocmită de Terentie Bogat; conține 25 sate cu parohii lor, episcopii care i-au hirotonit, dacă preoții au sau nu singhelie, dacă bisericele și satele au suferit sau nu de pe urma ungarilor, câți au murit de moarte firească (224 bărbați și 246 femei) și silnică (33 bărbați și 5 femei). Numărul total al gazdelor pe Protopopiat era de 1934 bărbați și 159 femei, iar cel al sufletelor era de 111.358 credincioși. Cu mici excepții, bisericele nu au fost jefuite, iar pentru sate se consemna că insurgenții le-au aplicat amenzi grele în bani, le-au luat averile și toate cele necesare întreținerii unei armate. Se menționează că în satele de grăniceri există școli construite și dascăli, dar învățătorul din Suseni a fost ucis de unguri; la Jad nu există nici școală, nici dascăl, situație care se regăsește și în alte sate nemilitarizate.

4. Brașov, 5 decembrie 1849: Conscriptia Protopopiatului I al Brașovului, întocmită de Protopopul Petru Gherman; conține orașul cu parohiile lui, 10 sate cu parohii lor, episcopii care i-au hirotonit, dacă preoții au sau nu singhelie, pagubele suferite de biserici și sate, câți au murit de moarte firească (212 bărbați și 170 femei) și silnică (93 bărbați și 8 femei). Numărul total al gazdelor pe Protopopiat era de 10.890 bărbați și 1137 femei, iar cel al sufletelor era de 22.427 credincioși. Urma prezentarea pagubelor suferite de bisericile și credincioșii din parohiile arondate Protopopiatului. De la biserica I din cetate s-au luat 6 piue cu care se trăgea la sărbători, în valoare de 60 florini; biserica a II-a n-a suferit nici o pagubă, la fel biserica grecească și cea din Brașovul Vechi; preotul Toma Vasilescu de la biserica a III-a din cetate a suferit o pagubă de 318 florini. Au fost ferite de pagube și bisericile din Stupini și Dârste (azi înglobat în Brașov), pe când cea din Baci (azi înglobat în Săcele) a fost păgubită cu 1496 florini, cea din Turcheș de 2283 florini, cea din Cernat de 2942 florini. Biserica veche din Satulung sau biserica I a fost păgubită de aproximativ 3990 florini și 10 creștari, iar cea nouă, sau Satulung II cu 9201 florini. Biserica din Târlungeni a suferit pagube de 1089 florini și 36 creștari, cea din Purcăreni – 66 florini și 30 creștari, cea din Zizin – 23 florini și 48 creștari; cea din Dumbrăvița (Țințari) n-a suferit nicio pagubă din partea maghiarilor. Românii brașoveni au hrănit ostașii unguri; negustorii români și-au încărcat carele să fugă în Țara Românească, dar au fost ajunși din urmă și jefuiți de secui, paguba fiind de mai multe mii sau milioane de florini, trebuind a fi calculată de o comisie specială. Pentru orășenii români care nu erau negustori, parohul Ioan Dumbravă din Brașovul vechi a calculat o pagubă de 27.676 florini și 6 creștari; satul Stupini n-a suferit pagube, satul Dârste a fost păgubit de 7636 florini, Baci de 61.350 florini, Turcheș de 64.502 florini, Cernat de 70.344 florini, Satulung I și II – după calculele parohilor Irimie Verzea și Neagoe Popea – 1.200.000 florini, Târlungeni – 15.079 florini și 53 creștari, Purcăreni – 900 florini și 27 creștari, Zizin – 590 florini și 37 creștari, Dumbrăvița – 1 florini și 50 creștari. Era prezentată și situația școlilor. În cetatea Brașov erau 3 școli cu 3 învățători, din care unul de fete, toți destoinici. În Brașovul vechi, școala era bogată; la biserica greacă era școală, dar nu exista învățător; în Stupi, Dârste, Baci, Turcheș, Cernat, Satulung I și II, Purcăreni, Dumbrăvița și Zizin existau și școli și dascăli; celelalte parohii fie nu aveau școală, fie nu dispuneau de un dascăl, fapt ce îngreuna studiul.

5. [Brașov, fără dată]. Conscriptia Protopopiatului II al Brașovului, întocmită de Protopopul Alexie Verzea; conține 10 sate cu parohii lor, episcopii care i-au hirotonit, dacă preoții au sau nu singhelie, pagubele suferite de biserici și sate, câți au murit de moarte firească (48 bărbați și 45 femei) și silnică (5 bărbați). Numărul total al gazdelor pe Protopopiat era de 1375 bărbați și 2749 femei, iar cel al sufletelor era de 5488 credincioși. Urma prezentarea pagubelor suferite de bisericile și credincioșii din parohiile arondate Protopopiatului: bisericile din Bod, Feldioara, Rotbav, Măgheruș, Apața, Crizba (Krizbach), Noua n-au suferit nicio pagubă din partea maghiarilor; aceste sate au suferit jefuiri în bani, bucate, vite; la Feldioara a fost arsă o treime din localitate. Este prezentată și situația școlară: la Bod exista școală bună, dar dascălul era incompetent; la Feldioara școala era slabă, dar dascălul bun; la Rotbav erau și școală și dascăl, la Măgheruș școala era slabă, iar dascălul era slab pregătit; la Apața era școală și dascăl, în schimb la Crizbav și Noua erau școli, dar nu erau învățători.

6. Brașov, 3 decembrie 1849. Conscriptia Protopopiatului al III-lea al Brașovului, întocmită de Protopopul Petru Gherman; conține 20 de sate cu parohii lor, episcopii care i-au hirotonit, dacă preoții au sau nu singhelie, pagubele suferite de biserici și sate, câți au murit de moarte firească (83 bărbați și 101 femei) și silnică (1 bărbat). Numărul total al gazdelor pe Protopopiat era de 8732 bărbați și 8784 femei, iar cel al sufletelor era de 17.516 credincioși. Urma prezentarea pagubelor suferite de bisericile și credincioșii din parohiile arondate Protopopiatului: bisericile din Hălchia, Vlădeni, Codlea, Ghimbav, Cristian, Râșnov, Vălceni, Zărnești, Sohodol, Cheia, Moeciu de Sus, Șirnia, Măgura n-au pățit nimic. Biserica din Tohanu Nou a fost păgubită cu 120 florini, cea din Predeal cu 27 florini. La Șimon, biserica și școala au avut o pagubă de 300 florini, la Fundata, ungurii au luat o cruce de argint în valoare de 30 florini; la Peștera au luat Protocolul bisericesc și au provocat o pagubă

de 20 florini. Satul Vlădeni a fost păgubit în valoare totală de 34.620 florini și 30 creițari; Codlea cu 1113 florini și 10 creițari, Ghimbav cu 150 florini, Cristian cu 480 florini și 4 creițari, Râșnov cu 5767 florini și 27 creițari, Tohanu Nou – 1058 florini și 18 creițari, Zornești 2643 florini și 48 creițari, Predeal – 441 florini și 10 creițari, Poarta 1970 florini și 10 creițari, Sohodol – 1954 florini și 35 creițari, Șimon – 9605 florini, Moeciu de Jos – 11.000 florini, Cheia – 2050 florini, Moeciu de Sus – 1402 florini și 22 creițari, Fundata – 5262 florini, Șirnia – 600 florini, Peștera – 562 florini, Măgura – 725 florini. Situația școlilor din Protopopiat era una diversă: la Hălchia – nu au școală și dascăl; Vlădeni – școală slabă, dar are dascăl; Codlea – școală slabă, dascăl neplătit; Ghimbav – școala e nouă, dar nu este dascăl, deoarece a fost sfințit preot; Cristian – școală există, dar dascălul e neplătit; Râșnov – școala și dascălul sunt buni, dar lipsește dascălul primar; Vălcani – școală există, iar cantorul e și dascăl; Tohanu Nou – școală este, dascăl nu; Zărnești – școală slabă dascăl bun; Predeal – fără școală, cantorul e dascăl și ține cursurile în altă clădire; Poarta – nu există dascăl, dar școală este; Sohodol – are două școli, un singur dascăl, dar e competent; Șimon – are școală și dascăl; Moeciu de Jos – există dascăl, dar școala a fost stricată de unguri; Cheia – nu există școală, ci numai dascăl; Moeciu de Sus e în aceeași situație ca în Cheia; Fundata – are școala în construcție, cu dascăl; Șirnia – nu este școală, dar dascălul e competent; Peștera și Măgura au școli slabe, fără dascăli.

7. Boian, 18 decembrie 1849. Conscripția Protopopiatului Cetății de Baltă de Jos, întocmită de Protopopul Petru Chețanovici; conține 18 sate cu parohii lor, episcopii care i-au hirotonit, dacă preoții au sau nu singhelie, pagubele suferite de biserici și sate, câți au murit de moarte firească (129 bărbați și 101 femei) și silnică (77 bărbați și 1 femeie). Numărul total al gazdelor pe Protopopiat era de 1457 bărbați și 67 femei, iar cel al sufletelor era de 9023 credincioși. Urma prezentarea pagubelor suferite de bisericile și credincioșii din parohiile arondate Protopopiatului: bisericile au suferit în total o pagubă de 1097 florini și 24 creițari, satele una de 74.138 florini și 31 creițari; în dreptul fiecărei biserici și a fiecărui sa sunt trecute sumele din care rezultă sumele finale. Este dată și situația școlilor: Adămuș – fără școală, fără dascăl; Boianul de Jos – fără școală, dar are dascăl; Cuștelnic – nu are nici școală, nici dascăl; Cetatea de Baltă – școală slabă, dascăl slab; Păucișoara, Pocitelke, Suseni, Deag, Sub Pădure, Sălcud, Crăciunești, Chesler – fără școli sau dascăli; Bobohalma – nu are școală, dar are dascăl; Chinciuș – școală există, dar dascăl nu are; Cerghid – dascălul există, dar școala e slabă; Cucerdea – școala e slabă, dascălul e slab; Vidrasău – are dascăl, dar nu are școală.

8. Conscripția din Protopopiatul Cetății de Baltă de Sus întocmită de Protopopul Ioan Făcățici; conține 17 sate cu parohii lor, episcopii care i-au hirotonit, dacă preoții au sau nu singhelie, pagubele suferite de biserici și sate, câți au murit de moarte firească (119 bărbați și 71 femei) și silnică (78 bărbați și 14 femei). Numărul total al gazdelor pe Protopopiat era de 3836 bărbați și 3883 femei, iar cel al sufletelor era de 77.719 credincioși. Urma prezentarea pagubelor suferite de bisericile și credincioșii din parohiile arondate Protopopiatului: pentru satele Laslău, Suplac, Căpâlna, Bahnea, Lepindea, Dârlos, Alma, Șoimuș, Ernea, Hetiur, Nadoș, Ban, Șoard, Săcel, Vidacut, Jac se menționează că au fost jefuite; la Vișoara (Hundorf) se menționează că biserica a fost păgubită doar de un clopot. Este prezentată și situația școlară: la Șoimuș este dascăl, dar nu este școală; Laslău – dascăl este, școală nu; Suplac – există și școală și dascăl; Căpâlna – nu există nici școală, nici dascăl; Bahnea – există și școală și dascăl, iar frecvența școlară este bună; Lepindea – există și școală și dascăl, iar frecvența școlară este bună; Dârlos – există dascăl, dar satul nu are o casă pentru școală; Alma – există și dascăl și școală; Ernea – există atât edificiu școlar, cât și învățător; Hetiur – există școală și dascăl; Nadoș – există școală și învățător; Ban – nu există școală, dar are dascăl; Șoard, Săcel, Vidacut, Jac – nu au nici școală, nici dascăl.

9. Conscripția din Protopopiatul Cetății de Piatră conține 16 sate cu parohii lor, episcopii care i-au hirotonit, dacă preoții au sau nu singhelie, pagubele suferite de biserici și sate, câți au murit de moarte firească și silnică, cifrele fiind menționate pentru fiecare sat, dar nemaifiind făcut totalul

pentru Protopopiat – poate fi remarcat faptul că de moarte silnică, uciși de unguri, au murit doar 7 bărbați. Urma prezentarea pagubelor suferite de bisericile și credincioșii din parohiile arondate Protopopiatului: soldații unguri au luat clopotele bisericii din satul Berința (Berentze), situație regăsită și în cazul bisericilor din satele Ciocotiș (Csokotés), Vima Mică, Cărbunari, Cărpiniș, Curtuiușu Mic, Trestia, Lăschia, Finteușul Mare, Plopiș, Văleni, Săcătura, Surduc-Copalnic și Sălănița, cu mențiunea că unele au pierdut doar un clopot – pe cel mare –, altele pe toate. La fel, se menționează pierderile satelor prin rechiziționările de vite, fuga sătenilor prin păduri de frica ungarilor, mai rar fiind înregistrate incendieri. Preotul Vasilie Bot din Săcădate a murit în temniță. Era prezentată și situația școlară, cu mențiunea că era de dorit ca școlile să fie construite din vistieria Camerei împărătești, deci din finanțele statului; de asemenea se solicitau dascăli mai bine pregătiți, să învețe copiii și în ale limbii, nu doar în românește. La Berința exista dascăl, care ținea cursurile în casa proprie; situația se regăsea în Ciocotiș, Cărbunari, Cărpiniș, Făurești, Lăschia, Finteușul Mare, Plopiș, Văleni. În Curtuiușu Mic, Săcătura și Sălănița nu existau nici școli, nici dascăli. La Vima Mică nu exista școală, dascălul avea casa slabă; la Surduc-Copalnic școala se ținea în casa dascălului, plătit din Fondul Sidoxial cu 20 florini.

10. Merghindeal, 20 ianuarie 1850. Conscripția Protopopiatului Cincului Mare întocmită de Administratorul Ioan Cocorade, conține 11 sate cu parohii lor, episcopii care i-au hirotonit, dacă preoții au sau nu singhelie, pagubele suferite de biserici și sate, câți au murit de moarte firească (52 bărbați și 51 femei) și silnică (1 bărbat). Numărul total al gazdelor pe Protopopiat era de 2105 bărbați și 2019 femei, iar cel al sufletelor era de 4124 credincioși. Bisericile și satele n-au avut de suferit, doar satul Proștea a trebuit să dea bani comisarilor ungurești; singurul român ucis de unguri a fost Gheorghe Chendi, surprins în hotarul Munundorfului. Este prezentată și situația școlilor: la Merghindeal, Ruja, Proștea, Sâniacob, Noistadt, Sălișteat, Soarș și Boholt copiii învață în casa dascălului; Agnita și Borcut nu au nici școală, nici dascăl, iar Movile (Hundrubechiu) are atât școală, cât și dascăl.

11. Cara, 24 ianuarie 1850. Conscripția Protopopiatului Clujului de Jos întocmită de Protopopul Procopie Prodan, conține 11 sate cu parohii lor, episcopii care i-au hirotonit, dacă preoții au sau nu singhelie, pagubele suferite de biserici și sate, câți au murit de moarte firească (140 bărbați și 136 femei) și silnică (55 bărbați). Numărul total al gazdelor pe Protopopiat era de 3088 bărbați și 3099 femei, iar cel al sufletelor era de 6187 credincioși. Cele mai multe sate și biserici nu suferiseră pagube din partea ungarilor, cu excepția Someșeniului care fusese jefuit de mai multe ori și incendiat parțial sau a satelor Apahida și Frata care și ele fuseseră jefuite. Situația școlilor era dezastruoasă, în 10 sate nefiind școli, iar la Mociu exista o școală slabă și un dascăl rău.

12. Cluj, 21 noiembrie 1849. Conspectul Protopopiatului Clujului de Sus întocmit de Protopopul Grigorie Gal, conține 30 de sate cu parohii lor, episcopii care i-au hirotonit, dacă preoții au sau nu singhelie, pagubele suferite de biserici și sate, câți au murit de moarte firească (333 bărbați și 298 femei) și silnică (114 bărbați și 65 femei). Numărul total al gazdelor pe Protopopiat era de 8743 bărbați și 8303 femei, iar cel al sufletelor era de 17.046 credincioși. Bisericile din Luna de Sus, Stolna, Someșul Rece, Muntele Someșului Rece, Someșul Cald, Măgura, Agârbiciu, Geri Văsárhely, Straja, Bica, Rogojel, Hodișu, Dânc, Tămașa Mare, Jimbor, Cubleș, cetatea Cluj n-au suferit pagube din partea ungarilor. Biserica din Mărișel a fost arsă, paguba fiind estimată la 5000 florini; biserica din Panic a avut o pagubă de 14 florini, cele din Bedeci și Dângău au fost jefuite; biserica din Lăpușești a fost arsă de rebelii unguri, paguba fiind de 602 florini; de la biserica din M. Geri Monostor s-a luat un clopot de 86 de funți, estimat la 86 florini; de la biserica din Mănăsturul Român au luat un clopot de 100 funți, preț 100 florini; de la biserica din Finciu, un clopot de 50 de funți, de 50 florini; biserica din Văsești, un clopot de 65 florini; biserica din Râu a fost arsă, paguba fiind de 1000 florini; biserica din Couguța a fost și ea arsă, paguba fiind de 600 florini; biserica din Călățele a pierdut un clopot de

150 funți, estimat la 150 florini; bisericile din Călata și Damiș au fost arse, iar paguba lor a fost estimată la 16000 florini; biserica din Buteni a fost jefuită de unguri de 32 florini, iar bisericii din Săbișu Mare i s-au luat gardul și crucile din cimitir. Satul Luna de Sus a avut paguba de 300 florini, Stolna de 1000 florini; în satul Someșul Rece au fost arse 28 case, paguba fiind de 9600 florini. Muntele Someșului Rece a avut pierderi de 8000 florini, Someșul Cald – 1735 florini, Mărișel – 100.000 florini, deoarece satul a fost ars în întregime; Măgura – 16.000 florini, Agârbiciu – 1200 florini; în Geri Vásárhely sătenii au fost jefuiți de aproximativ 480 florini. Satul Straja a avut pierderi de 1127 florini, Panic de 4227 florini; Budeci, Dângău și Lăpușești – 602 florini; satul M. Geri Monostor nu are estimată suma pagubei, dar comunitatea a fost jefuită de unguri, la fel ca și satul Bica; Finciu are pierderi de 1283 florini, Văsești de 207 florini. Satul Râu a fost ars în întregime, pierderile fiind însumate la 83.207 florini; Gurguța a fost ars în întregime, dar paguba nu a fost estimată decât la 3000 florini. Călețele avea pierderi de 4947 florini; Călata și Damiș cu cele 170 de case ale lor arsese în întregime, fiind păgubite cu aproximativ 58.000 florini. Buteni estima pierderile la 1944 florini, Rogojel la 600 florini, Săbișu Mare nu avea însă o însumare a pagubelor. Hodișu pretindea 3020 florini, Dânc – 279 florini, Tămașu Mare – 950 florini, Jimbor – 541 florini, Cubleş – 446 florini, cetatea Cluj – 600 florini. Totalul pagubelor pentru satele care făceau parte din Protopopiat era de 311.249 florini. În Protopopiat nu exista decât o școală, la M. Geri Monostor, iar dascălul care predă acolo era Grigorie Fodor.

13. [Deva, fără dată]. Conscriptia din Protopopiatul Devei conține 38 sate cu parohii lor, episcopii care i-au hirotonit, dacă preoții au sau nu singhelie, pagubele suferite de biserici și sate, câți au murit de moarte firească și silnică, numărul total al gazdelor și cel al sufletelor, fără a fi estimat totalul pentru întreg Protopopiatul. Cele mai multe biserici n-au fost jefuite de unguri; cele care suferiseră pagube erau biserica din Vișea – 100 florini, Lejnic – 42 florini, Sânt Andraș – 323 florini, Muncelu Mare – 15 florini, Muncelu Mic – 10 florini, Deva – 300 florini, Ferești – 6 florini, iar biserica din Boia a rămas fără protocolul morților. Satele au fost și ele afectate într-o formă sau alta: Cristurul a suferit o pagubă de 100 florini, Almașu Mic – 50 florini, Archia – 45 florini, Biscaria – 400 florini, Bârcea Mică – 400 florini, Vișea – 200 florini, Hărăpea – 200 florini, Batca – 227 florini, Sân Crai – 100 florini, Călan – 100 florini, Josani – 400 florini, Peștișu de Sus – 100, Almașu Sec – 260 florini, Cozia – 275 florini, Lejnic – 3000 florini, orașul Deva – 3000 florini. Ungurii au ucis 50 de bărbați și 12 femei din Protopopiat. Situația școlară era și ea prezentată: la Cristur, Almașu Mic, Archia, Biscaria, Săulești, Vicea, Hărăpea, Batca, Sâncrai, Călan, Josani, Peștișu de Sus nu existau școli, nici dascăli. La Bârcea Mică dascălul învăța copiii în casa lui, fiind plătit în porumb și lemne; Almașu Sec avea școală militară și dascăl plătit în bucate și lemne; această situație se regăsea și în Cozia; în schimb, în Lejnic, Dumbrăvița, Valea Nandrului, Nandru, Sân Andraș, Sânt Halm, Tâmpa, Băcia, Peștișu Mare, Buituru, Găunoasa, Cutin, Ciulpău, Muncelu Mare, Boia, Muncelu Mic nu existau nici școli, nici dascăli. În orașul Deva, dascălul era plătit cu 80 florini din fondul școlii și mai primea de la fiecare prunc câte 48 crețari. Minărau avea școală și dascăl plătit în bucate și lemne, situația fiind identică și în satele Răcășdia, Poienița Tomii, Ferești, Merișor și Runcu Mic.

14. Cluj, 29 noiembrie 1849. Conscriptia Protopopiatului Dăbâca întocmită de Protopopul Clujului, Grigorie Gal; conține 18 sate cu parohii lor, episcopii care i-au hirotonit, dacă preoții au sau nu singhelie, pagubele suferite de biserici și sate, câți au murit de moarte firească (197 bărbați și 164 femei) și silnică (49 bărbați și o femeie). Numărul total al gazdelor pe Protopopiat era de 4758 bărbați și 4737 femei, iar cel al sufletelor era de 9495 credincioși. Biserica din Dolu n-a suferit pagube, doar preotul Vasile Părea a avut o pierdere de 106 florini; bisericile din Miluani, Sân Petru, Hida, Baica, Racoș, Gălpaia, Romița, Jacu, Stâna și Ciumărna, Bazna, Sântă Măria, Bașcapău nu au suferit nicio pagubă. Biserica din Bălan a avut pierderi de 60 florini, iar preotul Dumitru Jorda a avut daune de 1055 florini; biserica din Unguraș a scăpat de distrugeri, dar preotul Vasile Truștan a fost păgubit în valoare de 80 florini și 40 crețari. Biserica din Trăznea estima pierderile sale la 50 florini, iar

preotul Irodion Labo la 80 florini. Biserica din Păușa a fost profanată, iar preotul a fost spânzurat de unguri, familia sa constatând și o pagubă de 660 florini din avutul său. În total, bisericile estimau pierderile lor la 2095 florini. La rândul lor, comunitățile din satele care compuneau Protopopiatul comunicau pierderile proprii, pentru care așteptau să fie despăgubiți de Împărat și de către stat: Dolu – 298 florini și 40 creițari; Miluani – 326 florini și 24 creițari; Sân Petru – 2338 florini și 18 creițari; Hida – 3947 florini; Baica – 443 florini și 10 creițari; Racoș – 2746 florini; Bălan – 2112 florini și 19 creițari; Gălpaia – 248 florini și 30 creițari etc.; suma totală a pagubelor satelor era estimată la valoarea de 27.468 florini și 3 creițari. Situația școlară era detaliată în Conscripție: Dolu, Miluani, Sân Petru, Hida, Baica, Gălpaia, Romița, Jacu, Unguraș, Trăznea, Bazna, Bodia, Sântă Măria, Păușa, Bașcapău nu aveau școli și nici dascăli; Racoș avea școală, dar nu avea dascăl; Bălan avea școală și dascăl, la fel și Stâna și filia Ciumărna.

15. Dobra, 29 noiembrie 1849. Conscripția Protopopiatului Dobra întocmită de Protopopul Nicolae Crainic, conține 26 de sate cu parohii lor, episcopii care i-au hirotonit, dacă preoții au sau nu singhelie, pagubele suferite de biserici și sate, câți au murit de moarte firească (113 bărbați și 135 femei) și silnică (16 bărbați). Numărul total al gazdelor pe Protopopiat era de 4794 bărbați și 5068 femei, iar cel al sufletelor era de 9862 credincioși, calculate prin adunarea cifrelor trecute în dreptul fiecărui sat. Doar biserica din Dobra a fost jefuită, în valoare de 100 florini; Gura Dobra n-avea biserică, iar restul de 24 biserici nu au fost afectate de unguri. Satul Lăpușnic a suferit pagube de 700 florini, Băgulești de 140 florini, filia Stregoeana de 400 florini; satul Săcătaș a estimat pierderile sale la 500 florini, iar filia Stănțești Ohaba la 40 florini; Băznice – 500 florini, Tisa – 500 florini; Lăpușul de Jos – 600 florini; Ohaba – 400 florini; Dobra a fost arsă, pierderile ei fiind de aproximativ 1000 florini. Situația școlilor din Protopopiat nu era una foarte bună, deoarece doar opidul Dobra avea școală, însă învățătorul era compromis.

16. Făgăraș, 28 noiembrie 1849. Conscripția Protopopiatului Făgărașului întocmită de Protopopul Petru Popescu, conține 25 de sate cu parohii lor, episcopii care i-au hirotonit, dacă preoții au sau nu singhelie, pagubele suferite de biserici și sate, câți au murit de moarte firească (136 bărbați și 153 femei) și silnică (41 bărbați). Cei morți de moarte firească au fost calculați pentru întreg anul, pe când în rubrica celor morți de moarte silnică au fost socotiți cei căzuți în loagăre, cu excepția unui român din Cuciulata, care a fost judecat și executat de rebelii unguri. Numărul total al gazdelor pe Protopopiat era de 8204 bărbați și 8474 femei, iar cel al sufletelor era de 16.678 credincioși, calculate prin adunarea cifrelor din dreptul fiecărui sat. Se specifică faptul că toate bisericile au rămas neatinse, cu excepția celei din Pierșani; de asemenea, din sate s-au luat multe produse naturale, iar sătenii au fost siliți la efectuarea de cărașii, încartiruirea trupelor și primire banilor kossuthiști. Lipseau preoții din Mândra și Veneția de Jos, dar și capelanul din Făgăraș; de asemenea, se solicita cu această ocazie ca în Șercaia și în alte parohii, unde comunitatea depășea 200 de familii, să se instituie un al doilea preot. Se menționează că în parohii, dascălii erau aleși de comunități, slujind în general fără plată și acolo unde nu exista școală, cursurile se țineau în casa proprie a învățătorului.

17. Drăguș, 15 noiembrie 1849. Conscripția Protopopiatului Făgăraș II întocmită de Protopopul Spiridon Jurcovan; conține 25 de sate cu parohii lor, episcopii care i-au hirotonit, dacă preoții au sau nu singhelie, pagubele suferite de biserici și sate, câți au murit de moarte firească (149 bărbați și 160 femei) și silnică (19 bărbați). Numărul total al gazdelor pe Protopopiat era de 8225 bărbați și 8347 femei, iar cel al sufletelor era de 16.752 credincioși, calculate prin adunarea cifrelor trecute în dreptul fiecărui sat. Bisericile n-au pățit nimic din partea maghiarilor, doar în Sâmbăta de Jos ungurii au stricat ușa și 2 sfeșnice de-ale bisericii, iar în Vila au tras focuri de armă în biserică. Satele au purtat toate birurile și poverile puse de unguri. Este prezentată și situația școlilor din Protopopiat: Porumbacu de Jos – fără școală sau dascăl; Porumbacu de Sus – nu este școală, ci doar dascăl; Porumbacu de Sus răsăritean – nu are nici școală, nici dascăl; Sărata – nu are școală, dar are

dascăl; Scorei – are școală, nu are învățător; Oprea-Cârțișoara și Streza-Cârțișoara – nu au școală, au însă dascăl; Arpașu de Sus – nu are nici edificiu școlar, nici învățător, situația variind de la o comunitate la alta.

18. Conscripția Protopopiatului Geoagiului de Jos: conține 10 sate cu preoții lor, episcopii care i-au hirotonit, dacă preoții au sau nu singhelie, pagubele suferite de biserici și sate, câți au murit de moarte firească (14 bărbați) și silnică, numărul total al gazdelor și cel al sufletelor, sumele nefiind calculate pentru un total al Protopopiatului. Bisericiile din Rapoltul Mic, Săcărâmb, Vărmaga, Boholt și Toplița n-au avut nimic de suferit din partea ungarilor; în Almașu Mare, ungurii au împușcat crucea din turnul bisericii și au spart geamurile; la Fizești (Fúzesdi) au spart geamurile bisericii, la Stoineasa au spart geamurile și au luat hainele preoțești, la Chișcădaga (Kiskedaga) au rupt protocoalele și două cărți din biserica ortodoxă. În Rapoltul Mic ungurii au jefuit satul și casa preoțească; din Săcărâmb au dus 4 cai pentru cărăușie și au jefuit mai multe case; la Almașu Mare au luat 170 ferdele de bucate, 6 boi etc., iar la Vărmaga au provocat pagube de 1668 florini și au fost incitați de fostul notar Bózsörmeny Abrám din Rapolt. Urmează apoi trecerea în revistă a școlilor și a dascălilor din Protopopiat, cu observarea faptului că în aproape toate satele arondate nu există școli confesionale și nici dascăli.

19. Vâlcele, 23 octombrie 1849. Conscripția Protopopiatului Vâlcele: întocmită de Protopopul Ioan Moga, conține 15 de sate cu parohii lor, episcopii care i-au hirotonit, dacă preoții au sau nu singhelie, pagubele suferite de biserici și sate, câți au murit de moarte firească (53 bărbați și 42 femei) și silnică (38 bărbați și 15 femei). Numărul total al gazdelor pe Protopopiat era de 3022 bărbați și 2864 femei, iar cel al sufletelor era de 5886 credincioși, date rezultate din însumarea cifrelor trecute în dreptul fiecărui sat. În Hoghig, Arini, Arpătac, Ariușd, Marcoș, Vama Buzăului, Teliu, Budila, Ormeniș, Vultureni lipseau preoții, uneori și dascălii, toți fugiți de frica ungarilor; dascălul din Marcoș fusese împușcat; au existat cazuri în care fuseseră trase focuri de armă și proferate înjurături păgâne în biserică. Biserica din Vama Buzăului fusese jefuită de clopot și de cărțile de cult; cea din Teliu pierduse lingurițele de argint, odăjdiile, protocoalele, policandrul, dar și banii bisericii; icoanele bisericii din Aghostin fuseseră distruse de unguri, cărțile fuseseră arse, casa parohială suferise importante distrugerii astfel încât erau privați de cele sufletești nu doar credincioșii din parohia menționată, ci și cei din filia Racoșu de Sus. Credincioșii români ortodocși din Vultureni (Magyar Ujfalu) fuseseră siliți de preotul maghiar să treacă la confesiunea lui. Multe sate fuseseră jefuite, locuitorii lor bătuți sau chiar uciși; din satul Iorăș unii români fuseseră înrolați cu forța în armata maghiară, iar alții supuși la taxe, situație care se regăsea și în satul Ariușd. Din Vama Buzăului unii români au fugit în păduri sau în Țara Românească. Situația școlară era una la fel de complicată: multe sate nu aveau nici școală, nici dascăl, altele se sileau să îndeplinească măcar una din condiții: dacă nu dispuneau de un edificiu școlar, să aibă cel puțin un dascăl, cum era în Hoghig, Arini, Iorăș, Vâlcele, Arpătoc, Ariușd, Vultureni; o situație diferită se regăsea în Vama Buzăului, unde sătenii dispuneau de un loc pentru școală, dar erau prea săraci să o poată construi.

20. Hațeg, 19 octombrie 1849. Conscripția Protopopiatului Hațeg: întocmită de Protopopul Mihail Maximilian, conține 63 de sate cu parohii lor, episcopii care i-au hirotonit, dacă preoții au sau nu singhelie, pagubele suferite de biserici și sate, câți au murit de moarte firească (436 bărbați și 384 femei) și silnică (20 bărbați). Numărul total al gazdelor pe Protopopiat era de 13.197 bărbați și 11.891 femei, iar cel al sufletelor era de 25.088 credincioși, datele fiind calculate prin adunarea cifrelor trecute în dreptul fiecărei comune. Bisericiile au suferit o pagubă de 1020 florini, dar satele raportau o pagubă de 29.101 florini. Școli existau doar la Hațeg, Streii Plopii, Nădăștia de Sus, Teliuc, Hunedoara, Ghelari, unele neavând nici măcar dascăl.

21. Ilia [fără dată]. Conscripția Protopopiatului Ilia: întocmită de Protopopul Ioan Orbonaș, conține 45 de sate cu parohii lor, episcopii care i-au hirotonit, dacă preoții au sau nu singhelie, pagubele suferite de biserici și sate, câți au murit de moarte firească (211 bărbați și 185 femei) și silnică (26 bărbați și o femeie). Numărul total al gazdelor pe Protopopiat era de 8061 bărbați și 7873 femei, iar cel al sufletelor era de 15.934 credincioși, calculate după adunarea cifrelor trecute în dreptul fiecărui sat în parte. Majoritatea bisericilor nu suferiseră pagube importante din partea rebelilor unguri, cu diferite sume fiind afectate mai multe dintre ele, cum era cazul celei din Branișca, care fusese prădată de odăjdii și odoare de 182 florini. Localitățile arondate Protopopiatului ortodox fuseseră și ele prinse în vârtoarea războiului, în măsuri diferite: în timp ce opidul Ilia fusese jefuit de vite și alte bunuri în valoare totală de 2600 florini. Trebuie remarcat faptul că nu se menționează nicio informație despre școli sau dascăli, probabil o dovadă a faptului că raportul nu fusese completat în mod acurat.

22. [Cața, fără dată]. Conscripția Protopopiatului Cohalmului: întocmită de Protopopul Ioan Orbonaș, conține 13 sate cu parohii lor, episcopii care i-au hirotonit, dacă preoții au sau nu singhelie, pagubele suferite de biserici și sate, câți au murit de moarte firească și silnică (2 bărbați), numărul total al gazdelor și cel al sufletelor, calculate pentru fiecare sat în parte, dar lipsind totalul pe Protopopiat. Bisericile n-au pățit nimic, însă unele sate au înregistrat pierderi: la Drave, paguba a fost de 2320 florini, la Ungra – 1886 florini etc., dar majoritatea nu au fost afectate. Se menționează totuși că preoții din Ticușul Românesc, Ticușul Săsesc și Stena nu trimiseseră conscripțiile. Situația școlară e similară celei din alte Protopopiate ortodoxe: unele sate aveau dascăl și școală, altele aveau fie edificiul școlar, fie învățătorul.

23. Abrud, 27 decembrie 1849. Conscripția Protopopiatului Lupșa: întocmită de Protopopul Absolon Popovici, conține 20 de sate cu parohii lor, episcopii care i-au hirotonit, dacă preoții au sau nu singhelie, pagubele suferite de biserici și sate, câți au murit de moarte firească (111 bărbați și 79 femei) și silnică (139 bărbați și 43 femei). Numărul total al gazdelor pe Protopopiat era de 4506 bărbați și 4843 femei, iar cel al sufletelor era de 9349 credincioși, calculate după adunarea cifrelor trecute în dreptul fiecărui sat în parte. Unele biserici au suferit pierderi însemnate, fiind arse sau prădate, cum a fost cazul bisericilor din Cacova Ierii, Ocolișu Mic, Runcu, Buru, Lunca, Bedeleu. La rândul lor, satele au fost jefuite sau chiar incendiate, având pagube ridicate: Cacova Ierii – 41.248 florini, Ocolișu Mic – 27.400 florini, Ocolișu Mare – 45.185 florini, Runcu – 52.618 florini, Buru – 27.893 florini etc. Nici situația școlară nu era una mai bună, majoritatea satelor neavând școală sau dascăl; unele școli fuseseră arse în decursul confruntărilor cu maghiarii, cum a fost cazul în satele Cacova Ierii și Ocolișu Mic.

24. Conscripția Protopopiatului Mediașului: întocmită de Protopopul Vasile Androne, conține 7 sate cu parohii lor, episcopii care i-au hirotonit, dacă preoții au sau nu singhelie, pagubele suferite de biserici și sate, câți au murit de moarte firească și silnică, numărul total al gazdelor pe și cel al sufletelor, calculate pentru fiecare sat în parte, dar fără un total pentru Protopopiat. Biserica din Mediaș n-a suferit nimic din partea ungarilor, însă a fost distrusă de un incendiu după revoluție, iar cea din Agârbici a fost jefuită. Totodată, românii din Mediaș și din celelalte sate au suferit execuții în bani, vite, bucate, haine, hrană; la Hașag au fost arse 50 de case. În ciuda lipsei sau a precarității edificiilor școlare, toate localitățile au dascăli.

25. Heria, 26 decembrie 1849. Conscripția Protopopiatului Mureș: întocmită de Administratorul Protopopesc Grigore Moldovan, conține 13 de sate cu parohii lor, episcopii care i-au hirotonit, dacă preoții au sau nu singhelie, pagubele suferite de biserici și sate, câți au murit de moarte firească și silnică (82 bărbați și 1 femeie). Numărul total al gazdelor pe Protopopiat era calculat pentru fiecare sat în parte, iar cel al sufletelor era de 4698 credincioși, calculate după adunarea cifrelor trecute în dreptul fiecărui sat în parte. Bisericile, în marea lor majoritate, nu au pățit nimic, unele dintre ele fiind jefuite

de vin sau de unele obiecte de cult. Satele au fost jefuite de vite, bucate și haine, pagubele declarate fiind diferite. Cele mai multe sate nu au școli, menționându-se că respectivele comunități erau sărace și nu erau capabile de a-și ridica școlile fără ajutor din afară.

26. Târgu Mureș, 21 noiembrie 1850. Conscripția Protopopiatului Târgu Mureș: întocmită de Protopopul Partenie Trombițaș, conține 28 de comunități sătești, matere și filii, cu distanța dintre ele, cu parohii lor, episcopii care i-au hirotonit, dacă preoții au sau nu singhelie, pagubele suferite de biserici și sate, câți au murit de moarte firească (111 bărbați și 79 femei) și silnică (139 bărbați și 43 femei). Numărul total al gazdelor pe Protopopiat era de 1514 persoane, iar cel al sufletelor era de 7115 credincioși.

27. Conscripția Protopopiatului Sebeșului: conține 26 de sate cu parohii lor, episcopii care i-au hirotonit, dacă preoții au sau nu singhelie, pagubele suferite de biserici și sate, câți au murit de moarte firească și silnică, numărul total al gazdelor și cel al sufletelor era de 9349 credincioși, calculate pentru fiecare sat în parte, dar fără un total pentru Protopopiat. Unele biserici au fost prădate de o parte a obiectelor și bunurilor sale, dar altele au scăpat fără pagube, cum a fost cazul celor din Sibișani, Daia, Diombar-Drâmbar, Hăpria. Și satele au avut de pătimit distrugeri sau rechiziții de bunuri (vite, bucate, alte averi). La Vurpăr, după ce rebelii unguri au omorât mai mulți români, au luat tot ce puteau duce; satul Sibișani a fost jefuit, suferind pagube însemnate. Unele comunități aveau școli și dascăli buni, altele aveau diferite deficiențe în această direcție: satele Petiș și Vurpăr nu aveau dascăl, satul Deal nu avea școală sau chiar nu aveau nici edificiul, nici învățătorul, ca în Sărăcsău, Răcătau, Cârna, Inuri, Vinț, Sibișani.

28. Cluj, 27 noiembrie 1849. Conscripția Protopopiatului Sic: întocmită de Protopopul Clujului, Grigorie Gal, în calitate de administrator al Sicului; conține 5 sate cu parohii lor, episcopii care i-au hirotonit, dacă preoții au sau nu singhelie, pagubele suferite de biserici și sate, câți au murit de moarte firească (60 bărbați și 60 femei) și silnică (20 bărbați și 1 femeie). Numărul total al gazdelor pe Protopopiat era de 1288 bărbați și 1278 femei, iar cel al sufletelor era de 2566 credincioși, calculate după adunarea cifrelor trecute în dreptul fiecărui sat în parte. Bisericele nu pătiseră nimic, dar unele sate au suferit din partea rebelilor unguri o pagubă, estimată în conscripție la 3965 florini. Nu există nici școli, nici dascăli. Toate obștile bisericești se roagă de Înalta Stăpânire imperială să le despăgubească pentru cele suferite în timpul rebeliunii ungarilor.

29. [Sighișoara, fără dată]. Conscripția Protopopiatului Sighișoara: întocmită de Protopopul Zaharia Boiu, conține 23 de sate cu parohii lor, episcopii care i-au hirotonit, dacă preoții au sau nu singhelie, pagubele suferite de biserici și sate, câți au murit de moarte firească (106 bărbați și 77 femei) și silnică (28 bărbați). Numărul total al gazdelor pe Protopopiat era de 3727 bărbați și 3868 femei, iar cel al sufletelor era de 7595 credincioși, calculate după adunarea cifrelor trecute în dreptul fiecărui sat în parte. Cele mai multe victime s-au înregistrat în satul Produ – 22 din cei 28 de decedați de moarte silnică provin din acel sat, biserica locală fusese afectată, estimând pierderile la 1622 florini. Majoritatea bisericilor din Protopopiat nu suferiseră pagube, iar cele din Saschiz, sau cetatea Sighișoarei nu fuseseră afectate decât cu sume mici. La fel, unele sate au fost incendiate parțial, cum a fost cazul Prodului, Saschizului, dar cele mai multe nu au fost afectate în vreun fel de rebeliune. Situația școlară era una precară, multe sate neavând școli; în Sighișoara erau două școli, ambele cu dascăli, dar la aceea dintre ele în care era dascăl Protopopul Zaharia Boiu nu se înregistrau progrese reale în procesul de învățare. Se remarcă faptul că români ortodocși din Scaunul Odorheiului „toți s-au ungurit în timpul revoluției”, iar Parohul Ioan Boiu din Bodogaia, rămas fără credincioși și parohie slujea în Feleagu.

30. Conscripția Protopopiatului Solnocului Interior (Din Lontru): conține 42 de sate cu parohii lor, episcopii care i-au hirotonit, dacă preoții au sau nu singhelie, pagubele suferite de biserici și sate, câți au murit de moarte firească și silnică (23 bărbați și 10 femei), numărul total al gazdelor; numărul sufletelor din Protopopiat era de 8743 credincioși, calculate după adunarea cifrelor trecute în dreptul fiecărui sat în parte. Dintre biserici, au fost jefuite cele din Suciul de Jos, Văleni, Poiana Porcului; celor din Borcut, Costeni, Dobricu Lăpușului, Libotin, Răzoare etc. li s-au rechiziționat clopotele. Nici satele nu au scăpat de jafuri, fiecare raportând pierderi estimate la diferite valori, printre cele mai afectate fiind Văleniul cu 10.300 zloți sau Rogozul, ars în întregime și neavând paguba estimată. În 34 de sate nu există deloc nici școli, nici dascăli; în Suciul de Jos era școală, dar aparținea uniților.

31. Conscripția Protopopiatului Turda de Sus: conține 27 de sate cu parohii lor, episcopii care i-au hirotonit, dacă preoții au sau nu singhelie, pagubele suferite de biserici și sate, câți au murit de moarte firească și silnică, numărul total al gazdelor și cel al sufletelor din Protopopiat (14.705 credincioși), fără adunarea cifrelor trecute în dreptul fiecărui sat în parte. Mai multe biserici au fost jefuite de o parte a odoarelor bisericești, în unele cazuri fiind afectat inclusiv preotul, precum a fost la Ocna Sărată, Idicel, Aluniș, Filea, Stânceni etc. Satele au suferit și ele pagube, unele mai însemnate decât altele. Pietriș jefuit cumplit cum o dovedește atestatul. Dumbrava 74.500 de florini, Vătava de Sus 2964 florini, Vătava de Jos 8934 florini și 48 crețari, Săcalu de Pădure 3218 florini, Lueriu 1943 florini, Veța 463 florini; Șarpotoc n-are școală nici dascăl, Gornești școală și dascăl există; Periș nici școală, nici dascăl, Sângeorgiu de Pădure nici școală nici dascăl; Dumbrăvioara nici școală nici dascăl; Nadăș dascăl este preotul cel tânăr, iar școală se ține în casă de chirie; Uriu de Sus n-are școală, n-are dascăl; Ibănești este dascăl, este școală dar slabă, Hodac școală bună, dascăl bun; Ocna Sărată este dascăl învață pruncii în casă pe chirie; Gligorești fără școală, fără dascăl; Deleni școală slabă, dascăl slab, Ideci școală este, dascăl este, dar n-are plată; Aluniș școală este, dascăl este fără plată, la Filea, Toplița, Stânceni, Maiorești, Lighet, Veța nu există nici școli nici dascăli; la Deda este dascăl dar nu e școală; la Pietriș este dascăl; la Vătava de Jos școală este și dascăl dar fără plată, la fel la Vătava de Sus, Săcalu de Pădure și Lueriu.

32. Conscripția Protopopiatului Nocrich întocmită de Protopopul Ioan Panovici; conține 32 de sate cu parohii lor, episcopii care i-au hirotonit, dacă preoții au sau nu singhelie, ce au pățit bisericele și satele, câți oameni au murit de moarte firească (296 de bărbați, 266 femei) și silnică (12 bărbați), numărul total al familiilor (3817), gazdelor (7447 bărbați, 7405 femei), al sufletelor (14852) calculate prin adunarea cifrelor înscrise în dreptul fiecărui sat; bisericele din Alțâna, Fofeldea, Glimboaca, Hozman, Himbav Chirpăr, Marpod, Măgăren, Nocrich, Sărauș, Colhor, Zincul Mare, Zincșor, Rodbav, Șomărtin, Dealu Frumos, Toarcla, Veseud, Berț, Alămor, Beșinău, Bogatul, Broșteni, Loamneș, Mândra, Tău, Lupul, Păuca n-au pățit nimic din partea maghiarilor; din biserica de la Band ungurii au luat tîpsia cu Sfânta Cuminecătură, de la biserica din Țichindeal 2 linguri de argint, alte obiecte de argint și un patrafir, la Bruiu preotul a avut o pagubă de 325 de florini; din biserica de la Armeni ungurii au luat cutiile cu bani cu tot; satul Alțâna n-a suferit; satul Band a fost globit de rebeli cu 445 de florini; Țichindeal a plătit gloabă 90 de florini, apoi câte 3-5 florini de familie și 10 florini de la preot, Fofeldea a furnizat mâncare și care pentru căraușie; satele Glimboaca, Hozman, Himbav, Chirpăr, Marpod, Măgăren, Nocrich, Sărauș, Bruiu, Șomărtin, Dealu Frumos, Toarcla, Vedeud, Ocna Sibiului n-au pățit nimic; Calbor silit la căraușii pentru unguri și multe alimente; Zincul Mare greutăți comune multe, Zincșor căraușii și alimente, Rodbav contribuții în bani; Alămor execuții în bani, haine, bucate, băți, Armeni a suferit tirăni, jafuri și batjocuri; Beșinău a avut o pagubă de 2737 florini și 38 de crețari, Bogatul 4500 de florini, Broșteni 2124 de florini, Tău 2734 de florini și 59 de crețari, Lupul 600 de florini, Păuca jafuri și poveri multe; la Alțâna nu este școală, învățătorul învață copiii în casa lui, la Band este școală bună de zid iar dascălul e plătit din casa alodială cu 24 de florini pe an; la Țichindeal dascălul învață copiii în casa lui, la Fofeldea școală nu

este, dascălul învață copiii în casa lui; la Glimboaca, Chirpăr, Marpod, Măgăren, Nocrich, Săsăuș, Bruuiu, Calhor, Zinșor, Rodbav, Șomărtin, Toarcla, Veșeud, Berț, Ocna Sibiului, Tău, Lupul, Păuca; la Hozman nu există nici școală, nici dascăl, la Himbav copiii învață într-o casă în construcție; la Zincu Mare este școală slabă și dascăl, la Dealu Frumos este școală bună de zid, dascăl slab, la Alămor nu există nici școală nici dascăl, la fel la Beșinău, Bogatul, Broșteni.

33. Conscripția Protopopiatului Zarandului conține 48 de sate cu parohii lor, episcopii care i-au hirotonit, dacă preoții au sau nu au singhelie, ce au pățimit bisericile, satele, câți au murit de moarte firească (296 de bărbați, 275 de femei) și silnică (479 de bărbați, 98 de femei), numărul total al gazdelor pe protopopiat (14976 de bărbați, 14 872 de femei), al sufletelor (29848) calculate prin adunarea cifrelor din fiecare sat; biserica din Luncoiu de Jos a fost arsă, biserica din Băița a pierdut odoarele și cărțile, de la o biserică din Buceș au rămas doar zidurile, cealaltă este intactă ungurii n-au pătruns până la ea, la Bulzești biseirca din sus de la Strugariu este intactă, cea de jos de la Schit prefăcută în cenușă, București-sat jefuită și profanată de unguri, biserica din Brad prefăcută în cenușă, clopote luate totul în sumă de 13800 de florini, la Blăjeni două intacte; în celelalte 2 biserici ungurii au violat „au făcut curvișag” după care le-au dat foc, pagubă de 6500 de florini, de la biserica din Țebea s-au luat odăjdiiile, paroprii, cărțile, s-au spart fereștile, pagubă de 250 de florini, biserica din Torățul arsă, au rămas doar zidurile, pagubă 380 de florini, bisericii din Luncoiu de Sus i s-au luat odăjdii și cărți în valoare de 150 de florini, biserica din Grohot prefăcută în cenușă, biserica din Căinel pagubă de 250 de florini, biserica din Cărăstău prefăcută în cenușă, pagubă de 5000 de florini, biserica din Curechiu 152 de florini, biserica din Criștior arsă, pagubă 1715 florini, biserica din Crăciunești 60 de florini, în biserica din Mihăileni ungurii au violat fecioarele apoi au aprins-o, pagubă de 2500 de florini, biserica din Mesteacăn arsă, clopotele cele de frunte duse, pagubă de 14 830 de florini, biserica din Ormindea pagubă de 915 florini, biserica din Peștera salvată de credincioși care au plătit ungurilor gloabă de 30 de florini, biserica din Podele prefăcută în cenușă, pagubă de 3250 de florini, biserica din Prihodiște pagubă 275 de florini, biserica din Rovina 100 de florini, biserica din Ruda arsă, paguba de 6803 florini și 20 de creițari, biserica din Rubița paguba de 100 de florini, biserica din Ribicioara 47 de florini, biserica din Măguri jefuită de cărți, odăjdii, icoane vase sfințite, biserica di Săliște pagubă de 300 de florini și 20 de creițari, biserica din Scroafa pagubă de 90 de florini, biserica din Stănița 50 de florini, biserica din Tomnatic 150 de florini, biserica din Vaca prefăcută în cenușă, cu excepția zidurilor, biserica din Valea Bradului prefăcută în cenușă, dar clopotele salvate de credincioși care le-au îngropat de frica ungurilor, biserica din Zdrapți prefăcută în cenușă; bisericile din Birtin, După Piatră, Grohoțal, Valea Satului, Valea Corniță, Valea Porcului, Hărțigani, Baia de Criș, Căreci, Lunca, Potigani, Rișca, Tătărăști, Trestia, Uibărești, 2 biserici din Runcu n-au pățimit nimic din partea rebelilor; în satul Luncoiu de Jos ungurii au ars 67 de case, paguba de 22320 de florini, În Buceș au ars 80 de case, din Birtin au jefuit vite, bucate, țuică, slănină, haine, pagubă de 5982 de florini și 54 de creițari, orașul Băița a plătit o gloabă de 1200 de galbeni de aur ungurilor pentru a nu aprinde localitatea, în Bulzești ungurii au ars 82 de case, 110 cămări, 64 de șuri, 90 de grajduri, au luat grâu, porumb, boi 57, vaci 53, 268 de oi, 50 de porci, 30 de stupi, haine, care, pluguri; satul București a fost ars în proporție de 2/3, la Brad au ars 429 de case, 205 șuri, pagubă 307611 florini; la Blăjeni au ars 243 de case, 205 șuri, 464 cămări, 76 grajduri, 92 de cuptoare, 28 de cocini, cotărce pline cu porumb, 2 stoguri de grâu 53 de boi și vaci, 8 cai, 783 de porci și iezi, oi, miei, paguba 54853 de florini și 2 creițari, la Țebea au ars 14 case, au luat bani, animale, care, 40 de cai și altele, la Țărățul pagubă de 22000 de florini, în alte 3 comune pagube de 3407 florini și 40 de creițari, în Luncoiu de Sus 13687 de florini, satul Grohot ars în întregime, Hărțigani globit în bani, vite, cereale, pagubă de 753 de florini, Căinel pagubă de 3800 de florini și 57 de creițari, Cărăstău 63470 de florini, la Curechiu au ars 47 de case, șuri, grajduri, au luat 16 cai, vaci, boi, stupi, oi, fân, Baia de Criș arsă în cea mai mare parte, la Căraci pentru a scăpa de foc sătenii au dat 11 ialovițe, dar ungurii au luat cu forța cai, căruțe, fân, ovăș, la Criștior paguba de 17200 de florini, la Crăciunești au ars 2 case, au dus cai, boi, vaci, viței, la Mihăileni au ars 86 de case, pagubă de 26826 de florini; la Mesteacăn din 113 case au rămas 2 paguba 176556 florini, la Ormindea au ars 27 de case, au luat 196 de boi, 81 de vaci, 87 de porci, 12 cai,

15 capre, haine, bucate; la Potigani au ars o casă dar au jefuit și bucate, la Peștera au ars 13 case, au dus 23 de vaci, la Podele au ars 78 de case, au dus animale, bucate paguba fiind de 19377 de florini, la Prohodiște paguba de 4327 florini și 30 de creițari, la Rovina n-au putut pătrunde, dar la margine au ars 2 case. La Ruda au ars 6 case, au jefuit cai, vite, bucate, paguba de 500 de florini, la Ribicoara au ars 51 de case, acareturi, au dus bucate, boi, vaci, oi, capre, porci, slănină, au distrus pomi în valoare de 309 florini; la Rișca pentru a scăpa de foc sătenii au dat 6 boi, 13 vaci, ialovițe, ungunii au mai luat cu puterea cai, slănină, grâu, porumb, fân, lemne, pânză, 300 de găini; la Măguri au ars 45 de case, au luat animale, la Săliștea paguba a fost de 3789 florini și 45 de creițari, la Scroafa 1539 de florini; la Stănița hrana ascunsă de frica ungunilor s-a stricat; la Tătăraști paguba a fost de 568 de florini și 12 creițari; satul ține de Episcopia Aradului, protopopiatul Hălmaj Mare; la Tomnatec sătenii au fugit în păduri cu bucatele iar ce a rămas s-a jefuit; la Trestia s-au globit sătenii cu bani, au dat ialoviță, bucate, au prestat cărașii; La Uibărești pentru a scăpa de foc sătenii au dat ialoviță în valoare de 1000 de florini, ovăz, fân, lemne; la Vaca ungunii au ars 60 de case; la Valea Bradului au ars 120 de case cu acareturi cu tot, au dus 16 ialovițe, 11 cai, 6 care ferecate cu fier, 4 boi, grâu, ovăz, fân, miei, porci, găini, ouă, lapte; la Zdrapți din 148 de case au rămas 2 și 3 șuri, restul au fost prefăcute în cenușă; la Juncu ungunii au ars o casă, 2 șuri, 2 grajduri și un stog de grâu de 100 de ferdele; în protopopiat nu există școli și dascăli decât în Rovina, Trestia și un diac în Juncu.

34. Conscripția Protopopiatului Zlatnei conține 45 de parohii cu preoții lor, episcopii care i-au hirotonit, dacă preoții au sau nu singhelie, ce au pățit bisericele și satele, câți oameni au murit de moarte firească (325 de bărbați și 308 femei) și silnică (194 de bărbați, 97 de femei), numărul total al familiilor 8012, al gazdelor (18363 bărbați, 18296 femei) și al sufletelor (37440) calculate prin adunarea cifrelor trecute în dreptul fiecărui sat, situația școlară; biserica din Zlatna arsă, pagubă de 5000 de florini, biserica din Vulturi pagubă de 500 de florini, cea din Valea Dosului 300 de florini, bisericile din Trâmpoalele, Pătrânjeni, Ishita, Poieni, Muntari, Cozma, Sohodol, Peleş, Piana, Supra Petrii, Vidra de Jos, Vidra de Mijloc, Vidra de Sus, Ponorel, Secătura, Albac, Aroda, Gârda de Jos, Gârda de Sus, Lăpușul, Lăzești, Baia de Arieș, Muncelu, Cioara, Șartoș, Brăzești, n-au pățit nimic; biserica din Valea Bulzului pagubă de 200 de florini, biserica din Galați 120 de florini, biserica din Feneș, biserica din Presaca arsă, pagubă 1500 de florini, biserica din Bucium, 200, biserica din Cerbul 120, biserica din Abrud 1000, biserica din Roșia 400, biserica din Cărpiniș 15, biserica din satul Abrud 30, biserica din Soharul 200, biserica din Pociovaliște 10 florini, biserica din Ciurileasa arsă, biserica din Câmpeni 200 de florini; suma totală a pagubelor suferite de bisericile din protopopiat 10679 de florini pagube specificate la litera A; satele: Vulturi 4200 de florini, Valea Dosului 5400 de florini, Trâmpoalele 1500 florini, Pătrânjeni nimic, Valea Bulzului 400, Galați 3600, Feneș 2000 florini, Presaca au ars ungunii 120 de case, pagubă 15 000 florini, Buciumi au ars 26 de case, grajduri, paguba 5000 de florini; Cerbul 1500 florini, Isbita nimic, Poieni nimic, Muntari au ars o casă, 4 grajduri, pagubă de 4000 florini, Abrud 23831 de florini și 56 de creițari, Soharul 2000; Pociovaliște, 500, Ciurileasa au ars 75 de case, 30 de șuri, paguba 13000 de florini, Câmpeni 100 de florini, Sohodol 550 de florini, celelalte 21 de sate n-au pățit nimic din partea ungunilor; suma totală a pagubelor satelor este de 163481 de florini; la Zlatna școala a fost arsă și copiii învăță în casă străină, la Vulturi, Valea Dosului, Trâmpoalele, Pătrânjeni, Valea Bulzului, Galați, Feneș, Presaca, Cerbul, Isbita, Roșia, Cărpiniș, Sohodol, Pociovaliște, Ciurileasa, Peleş, Poiana, Valea Verde, Supra Petrii, Vidra de Jos, Vidra de Sus, Neagra, Ponorel, Albac, Gârda de Jos, Gârda de Sus, Lăpușul, Lăzești, Muncelu, Cioara, Șartoș, Brăzești, nu există nici școli nici dascăli; la Buciumi există școală slabă, la Poiana școala este în stare bună, în satul Abrud școala este bună; la Vidra de Mijloc este școală, la Baia de Arieș este școală, dar dascălul nu are plată.

35. Felmer, 20 octombrie 1849. Preotul Ioan Molnea raportează că biserica și satul n-au suferit, au murit de moarte firească 1 bărbat și 4 femei, școală nu este, dar învățătorul învăță copiii în casa lui; există în parohia sa 484 de gazde români (243 bărbați, 241 femei) și 123 țigani (63 bărbați, 60 femei).

36. Lovnic, 24 octombrie 1849. Preotul Bucur Mircea raportează că biserica din sat n-a pățit nimic, ungurii au ucis un bărbat, de moarte firească au murit 5 bărbați și 5 femei, existau 226 suflete (105 bărbați, 121 femei), școală nu este dar copiii învață în casa dascălului; în sat a intrat contele Haller cu 50 de husari, au luat de la el 80 de zloți, de la gociman 73 de zloți, de la dascăl 22 de zloți; în sat se află gazde, jeleri și țigani; biserica și satul n-au pățit nimic.

37. Trăzneu, 29 octombrie 1849. Preotul Irodion Sabo raportează că biserica a fost păgubită de 50 de florini, el a fugit în Bucovina, iosagul în valoare de 80 de florini i s-a luat, iar ungurii au provocat satului o pagubă de 2786 de florini și 45 de creștari; locul de școală al fost luat de Nemes Jozsef, unii săteni au fost bătuți și băgați în temniță; gazde sunt în parohie 365 de bărbați și 318 femei, suma sufletelor 682.

38. Merchiașa, 1 noiembrie 1849. Raport: preotul a murit, biserica n-a pățit nimic, obștea română a suferit o pagubă de 646 de florini, nimeni n-a fost ucis, suma sufletelor 491; casă de școală nu există nici posibilități de a o construi, deoarece credincioșii și-au ridicat biserica rămânând cu o datorie de 200 de florini.

39. Ungreș, 4 noiembrie 1849. Raport al preotului Roșca Sofroniu. Biserica n-a pățit nimic, satul a fost jefuit de unguri în valoare de 1886 florini, au murit 3 bărbați și 2 femei de moarte firească, nimeni nu a fost ucis, gazde sunt 149 bărbați, 177 femei, suma sufletelor 441, școală nu este, dascălul învață copiii în casa lui unde îmbulzeala este mare, casă parohială nu există, nici alodiu.

40. Satulung, 11 noiembrie 1849. Conscripția parohului locului Neagoe Popea și a asesorului consistorial Alexie Verzea privind omorurile și rănirile comise de rebelii unguri conduși de Beldi Albert și Beldi István și de consătenii secui; când au venit rebelii unguri și secui conduși de Orbán, pe Iordache Pârșoiu l-au băgat în pivnița casei lui, i-au tăiat capul și i-au luat 30 de florini ce-i purta cu sine; omorul s-a comis în 26 noiembrie 1848, cel ucis era econom de oi, cu stare de mijloc, după el a rămas văduva Paraschiva; Radu Painea muncitor sărac, trăia din lucrul mâinilor sale, a fost tăiat și împușcat în 26 noiembrie 1848 în curtea casei lui, a fost jefuit de tot ce a avut, a rămas văduva Ana cu 5 prunci; Pătru Coja, împușcat în casa lui, muncitor sărac jefuit a rămas văduva Marica cu 6 prunci; în 3 decembrie 1848 Neagoe Chiaja muncitor se afla cu mai mulți secui în curtea vecinului său Otel István, secuii l-au bătut, l-au dus în curtea cantorului ungur din Satulung, au tras în el 4 focuri de armă, i-au tăiat urechile, nasul, fața, obrazul pe jumătate iar cojocul l-a luat Otel István iar de el a rămas văduva Maria cu 6 prunci; Petru Peteu, econom de oi, arestat în 3 decembrie 1848 de rebelii unguri și de secuii din sat a fost bătut, dus la poarta câmpului unde au tras în el 5 focuri de armă, i-au tăiat capul și a fost lăsat pradă câinilor; de el a rămas văduva Paraschiva cu 6 prunci; la 3 decembrie 1848 ungurii l-au dus pe Ioan Voiculeț în loagărul unguresc de la Tărlungeni, i-au tăiat nasul, urechile, l-au străpuns cu lancea prin gură și l-au împușcat; i-au luat un cal, 180 de florini; de la el au rămas văduva Maria cu 5 prunci; tot așa au pierit Vasile Petroian, a rămas văduva Ana cu un prunc, Costori Voiculeț, a rămas văduva Stanca cu 2 prunci, și Ioan slugă la Radu Moroian, săraci, ungurii n-au găsit la ei nici un ban; lui Bucur Precup i-au scos ochii și l-au împușcat în ograda domnească la 3 decembrie 1848; a fost econom de oi dar sărac, a rămas văduva Ana cu 8 prunci; Ioan Mircioiu, muncitor cu mâinile, rânduit ca păzitor de graniță la Vama Șanțului, a fost prins de unguri dus în loagărul lor de la Tărlungeni, a fost executat în 3 decembrie 1848, a rămas văduva Stana cu 2 prunci; Radu Șeitan, econom de oi, stare de mijloc, în timp ce mergea să-și viziteze familia la Purcăreni a fost împușcat în 5 decembrie 1848, a rămas văduva Marica cu 4 prunci; la fel a fost omorât Staicu Gologan, a rămas văduva Maria cu 3 prunci; Radu Gârlan, faur (fierar) a fost luat de la casa lui în 5 decembrie 1848, dus la marginea satului și executat, a rămas văduva Stanca cu 2 prunci; Vasile Fusaru cojocar executat în același mod și în aceeași zi, au rămas văduva Marina cu 3 prunci; la instigarea consăteanului secui Barta Márton a fost executat muncitorul sărac Ioan Peteu, fără urmași; Nicolae Toma, econom de oi, sărac, a fost împușcat la Turcheș când se întorcea de la Brașov, a rămas văduva Iudita cu 3 prunci; la

instigarea lui Barta János a fost executat Radu Baltag, econom de oi, stare de mijloc tot în 3 decembrie 1848, la marginea satului; a rămas văduva Onica cu 3 prunci; la instigarea lui Kőpa Jánosi, ginerele lui Barta Márton, a fost împușcat la 5 decembrie 1848 Ioan Aldea, econom de oi, stare de mijloc, a rămas văduva Ana cu 2 prunci; la fel a pățit Petru Buzăjanu, om sărac, de care a rămas văduva Maria cu 1 prunc; Vlad Gologan econom de oi, stare de mijloc, l-au luat ungurii din casă și l-au împușcat la marginea satului, a rămas 1 copil fără tată, fără mamă; Ioan Crăciun, muncitor sărac, rânduitor păzitor de graniță la Vama Șanțului, a fost prins de unguri, l-au dus la podul Văii Adânci, i-au tăiat nasul și urechile și l-au împușcat, a rămas văduva Sara cu 4 prunci; Ieremie Bucur, econom de oi, stare de mijloc, a fost prins în timp ce încerca să fugă, l-au executat lângă curia domnească spre câmp, i-au luat calul și 300 de florini, a rămas văduva Maria; Vasile Muntean muncitor sărac, bătut și jefuit s-a dus la unguri în satul Ozun pentru a-și recupera unele bunuri, unde a fost ucis cu ciomegele, a rămas văduva Ana cu 8 prunci; în 5 decembrie 1848 văduva Maria Radu Găita a fost împușcată în casa ei de către unguri, avea stare de mijloc, a rămas 1 copil fără tată, fără mamă; tot atunci a fost bătută rău văduva Linca Piticu care a murit după 3 zile, plânsă de 3 copii orfani, fără tată, fără mamă; bătută de moarte a fost și văduva Maria Pătru Dorojan de care au rămas 4 orfani; au fost bătute și au rămas incapabile de muncă văduvele Maria Ioan Țigui, Stana Radu Strâmbeanu și Marica Ioan, iar prima avea și 3 copii de hrănit; consătenii secui și mai mulți unguri l-au prins pe cizmarul Ioan Hărtăneanu în timp ce încerca să fugă la Brașov, l-au schinguit, i-au tăiat urechile și văzând că nu murise secuiul Félér s-a lăudat lui Alvanczi István că l-a omorât cu parul; de el a rămas văduva Ana cu 4 prunci; împreună cu Ioan Hărtăneanu au avut parte de aceeași moarte Petru Hărtănean, de care a rămas văduva Catrina și Nicolae Hărtăneanu de care a rămas văduva Bucura cu 1 copil; la poarta câmpului a fost împușcat și Nicolae Hărtănean de care a rămas văduva Anica cu 5 prunci; pe deal în grădina lui Jurcă a fost împușcat Toader Bătrânu paznic de oi, sărac, a rămas văduva Dobra cu 4 prunci; în grădina lui Țârcă a fost împușcat Ioan Ieremia, slugă la oi, sărac de care a rămas văduva Maria cu 1 prunc; Dumitru Moroiu, slugă la oi, om sărac, a fost împușcat în grădina sa, ungurii și secuii din sat i-au luat 100 de florini ce-i avea cu sine; de el a rămas văduva Stana; Ștefan Tudor, econom de oi, sărac, după ce au intrat rușii în Ozun s-a dus acolo să-și recupereze din bunurile jefuite, dar ungurii l-au bătut de moarte și a murit după 4 zile în casa lui din Satulung; a rămas văduva Mitra cu 5 prunci, evenimentul s-a petrecut în 25 iunie 1849; Ioan Buțescu baci la oi, executat ca și ceilalți dinaintea lui în Turcheș, ungurii i-au luat 20 de florini, a rămas văduva Voica; văduva Maria Pode Frățilă, împușcată în 5 decembrie 1848 pe deal deasupra satului, au rămas 2 copii fără tată, fără mamă; Ioan Bărau împușcat în caca lui a rămas văduva Beacșa cu 3 copii; tot în 5 decembrie 1848 au fost împușcați Radu Tomoșiu în Vama Șanțului, au rămas 2 copii fără tată, fără mamă; Radu Mihăilă, a rămas văduva Maria cu 2 copii; Gheorghe Paltenea a rămas văduva Ana cu 1 copil; Stroe Moarcăș; Maria Ghioaie, Gheorghe ginerele lui Nică Bădiceanu, a rămas văduva Maria; Iosif Mândrea au rămas 3 copii fără tată, fără mamă; Oprea Verzea ucis în 29 iunie 1849 de ungurii din Ozunul ocupat de ruși unde s-a dus să-și recapete bunurile, i-au mai luat 50 de florini; la fel a pățit-o și Stan Verzea; cerșetorul Ioan Poenaru a fost împușcat în 5 decembrie 1848 pe prispa casei lui Nicolae Greu; au rămas invalizi în urma schingiuirilor: Ioan Gurgău, Stana Ragurgău, Ioan Bucșă, Dumitru Peneș; Stana lui Radu Chiran.

41. Vulturi, 21 noiembrie 1849. Parohul locului Georgiu Paul raportează că Crișan Petru de 35 de ani a fost ucis de unguri la Dealul Rudelor, lângă Zlatna la 23 Mai 1849 când a mers să vadă de o vacă și era neînarmat, a rămas văduva Ana de 21 de ani; Nicolae Greceanu de 68 de ani a căzut în război cu ungurii la Prislop în 8 aprilie 1849, a rămas văduva Maria de 30 de ani și o fetiță de un an și 10 luni; Petru Turcu a căzut în luptă la 7 martie 1849 în loagărul de la Orăștie, a rămas o mamă bătrână de 65 de ani, slabă; Irimie Tister, de 36 de ani prins și dus în fața ofițerilor unguri, executat la 7 aprilie 1849 în Zlatna, a rămas văduva Raveca de 30 de ani și s-a recăsătorit; Rusu Floca 40 de ani a luptat în loagărul lui Axente Sever, rănit la ambele picioare a murit în 1 iunie 1849, a rămas văduva Elena, un fecior de 8 ani și o fată de 6 ani; Maria Diacu 39 de ani a fost împușcată de unguri în 7 aprilie 1849, au rămas soțul de 60 de ani și o nepoată de 13 ani; sunt menționați martorii și se apreciază averile celor morți.

42. Târlungeni, 23 noiembrie 1849. Parohii locului George Bedners și Gheorghe Brățovoci adevăresc că Gheorghe Penș gociman a fost pârât de Beresi Gyuri la căpitanul Sárosi că a luptat în garda românească, i-a pus clești în nas, l-au bătut 3 zile și l-au executat, a rămas văduva Maria cu 11 prunci; Balász Gyurca, Bancs Andris și Zoboy István l-au pârât la căpitanul Sárosi și pe Ion Mantea pentru același lucru, a fost executat, a rămas văduva Maria cu 9 prunci; în ulița satului a fost împușcat Gheorghe Zbârcea de care a rămas văduva Maria și la marginea satului a fost împușcat Ioan Bălan, de care a rămas văduva Maria cu 3 prunci.

43. Cărpiniș, 25 noiembrie 1849. Parohul locului Nicolae Fodor adevărește că Cenușă Vasile băiaș de 36 de ani a căzut în Dealul Șarbii din hotarul Abrudului, în luptă cu Kemeny Farkas, au rămas văduva Măriuca de 30 de ani, orfanii Sofia, Ioan, Salvina; au 2 vaci, teren de fân de 3, care sămănătură de grâu de 2 găleți; Cenuși Ilie de 30 de ani a căzut în dealul Roșiei în bătaia cu Hatvany, a rămas văduva Zamfira de 30 de ani, Marișca de 6 ani și Nicolae de 4 ani; n-au nimic; Coroi Aron olog ce trăia din mila creștinilor a fost omorât de unguri la Dăroaja.

44. Zlatna, 1 decembrie 1849. Notarul Simion Mihali și judele primar Ioan Iancu adevăresc că Ioan Roșca, 22 de ani cohar, a fost ucis la Zlatna în 23 octombrie 1848, a rămas văduva Ana de 21 de ani; tot atunci a fost ucis în Zlatna Pătrușiu Filimon de 52 de ani, văduv, pietrar, au rămas feciorii Ștefan 27 de ani, căsătorit; Georgiu de 24 de ani căsătorit, Nicolae de 19 ani, Crăciun 17; Ioan Olariu 28, împușcat în grădina lui Petru Mărginean în 6 aprilie 1849, a rămas văduva Vlasia de 35 de ani; tot atunci și acolo a fost împușcat Petru Vințian de 25 de ani, a rămas văduva Sofia de 23 de ani cu fiul Ioan; Iacob Fica 75 de ani, văduv împușcat în 6 aprilie 1849 în casa lui, au rămas doi feciori și o fată, toți căsătoriți: Anghel Cătălină, 51 de ani, împușcat în 18 iunie 1849 lângă grădina casei lui, au rămas văduva Ana, de 40 de ani orfanii Georgiu, Ștefan și Nicolae gemeni, botezați în 24 august 1844; Ioan Perțea, 58 de ani, cohar împușcat în fața bisericii calvine lângă târg; au rămas văduva Maria de 52 de ani, orfanii Nicolae și Ana; Georgiu Cristea, 27 de ani cohar prins de Paști în 6-7 aprilie, dus la Bărbant torturat și împușcat, au rămas văduva Veronica, 28 de ani, cu orfanul Ștefan; văduva Sofia Ficu a avut pensie de la bărbatul său care lucra la cohul imperial ucisă la Zlatna în 23 octombrie 1849; tot la Zlatna a fost ucis Toader Suciu, 53 de ani văduv; Candin Poenariu, 40 de ani cohar ucis în Dealul Boica în 18 iunie 1849, a rămas văduva Elisabeta de 25 de ani; Gligor Bolfea, 70 de ani, împușcat în fața casei lui în 18 iunie 1849, au rămas Ilie și Vasile ambii căsătoriți; Ioan Roșei, 72 de ani după ce i-au luat 40 de florini l-au împușcat în fața casei lui în 6 aprilie 1849, au rămas văduva Elena de 62 de ani, fiul Nicolae de 38 de ani bolnav psihic și 3 fete căsătorite; Georgiu Tătaru de 32 de ani Ștefan Tătaru, 28 de ani, frați necăsătoriți, luați în 6 aprilie 1849 din casa lor, duși la râu, împușcați și aruncați în apă, care i-a dus până la casa arhitectului D. Roth; a rămas mama Sofia de 56 de ani, văduvă; în același mod au pierit Georgiu Troheneșiu, 37 de ani, de care a rămas văduva Paraschiva, 32 de ani și orfanul Ioan de 5 ani; Georgiu Irimie 40 de ani, necăsătorit, a rămas tatăl Ioan de 70 de ani Tomiș Tanislău 60 de nai, văduva fără urmași; în 6 aprilie 1849, de Paști, Iosif Samfircă de 60 de ani a fost bătut de moarte, a rămas văduva Maria, neputincioasă și șchioapă, Ioan de 37 de ani necăsătorit, Georgiu de 32 de ani căsătorit; Ștefan de 22 de ani căsătorit, Gavril de 16 ani: de Paști în 6 aprilie a fost împușcat Ioachim Samfircă de 66 de ani de care au rămas văduva Anisia de 50 de ani, orfanele Iliana de 16 ani; Ana 13 ani; Raveca căsătorită în casă; tot în ziua de Paști a fost bătută de moarte Ioana Pășculețiu 60 de ani, necăsătorită; văduvul Petru Ienișeriu de 54 de ani a fost împușcat tot de Paști au rămas copiii Georgiu, Ștefan, Ana și Elena; de Paști a fost împușcat Alexandru Munteanu de 52 de ani, a rămas văduva Samfira de 51 de ani; Georgiu a Tătarului de 24 de ani fecior, Toader Tanislău de 55 de ani a fost bătut de moarte de soldații lui Kameny Farcas și au murit după 2 săptămâni; a rămas văduva Ana de 40 de ani, neputincioasă și 9 prunci; în 6 aprilie 1849 au împușcat-o în curtea ei pe văduva Ana Jurja de 67 de ani; a rămas Elisaveta de 27 de ani, necăsătorită, oarbă de un ochi, neputincioasă; în 6 aprilie același an a fost împușcată în fața bordeiului ei Ana Olariu de 40 de ani, au rămas bărbatul Ioan de 45 de ani, și fiul George de 4 ani; în 18 iunie 1849 a fost împușcat în grădina casei lui, Nicolae Moșuțiu de 41 de ani, senator în Magistratul Zlatnei, au rămas văduva Floarea de 36 de ani, orfanii

Ștefan 26 de ani, fecior neputincios, Ioan de 25 ani, fecior, Parastia de 20 de ani; George de 11 ani ; Nicolae de 8, Pătru de 17 ani, Maria de 5 ani; Petruțiu Bulzea de 26 de ani băiaș rănit accidental mergând spre Zarand împotriva ungarilor în noiembrie 1848, adevăresc Sebastian Popescu, fecior de paroh și mai mulți români din loagărul din Zarand.

45. Cața, 15 decembrie 1849. Parohul din Drăușeni Ioan Iosif, adevărește că Nicolae Stanciu din Petecu a fost arestat de rebelii unguri în muntele Tolvajos din Partea Ciucului și executat în martie 1849; a rămas văduva Ana cu un băiat de 7 ani și 3 fete de 15, 12 , 10 ani; au curte, casă, pământ de arat și de fân în valoare de 692 de florini; ungurii au jefuit de la văduvă și orfani 1000 de florini; odată cu Nicoale Stanciu a fost arestat și a avut aceeași soartă Ioan Kelemen din Petecu de care a rămas văduva Ana cu 2 băieți de 4 și 2 ani și o fată de 6 ani; de la aceștia ungurii au jefuit 115 florini; aceeași soartă a avut-o Iacov Stanciu din Petecu, de care a rămas văduva Maria cu un băiat de 5 ani și 2 fete una de 10, alta de 1 an; au curte și casă, pământuri de arat și de fânaș în valoare de 370 de florini.

46. Cața, 15 decembrie 1849. Protopopul Cohalmului și parohul din Cața Stan Iosif adevărește că Nicolae Crainic din Cața a căzut în luptă contra ungarilor între Feldioara și Hoghiz în 18 noiembrie 1848; a rămas văduva Maria cu un băiat de 3 ani și trei fete de 11, 6 și 2 ani; au casă, curte , moșie de arat și de fân în valoare de 550 de florini, au 2 boi, 2 vaci în valoare de 170 de florini, 2 porci și cu ce au în casă în total 860 de florini; au datorie de 490 de florini, cea mai mare parte plătită doar 85 de florini de rambursat; Ioan Giatru din Homorod, filie la Cața a căzut în bătălia de la Chepeș și Racoșul de Sus în decembrie 1848; rămân văduva Rosina cu un fecior de 23 de ani, o fată de 14 ani, avere de 15 de florini, datorie de 85 de florini.

47. Ștena, 15 decembrie 1849. Parohul locului Stan Farkas adevărește că Micu Bercan a fost ucis la Odorhei în noiembrie 1848, rămân văduva Heria, 3 băieți de 14, 12 și 10 ani și o fată de 15 ani, au curte, casă, pământ de arat și fân în valoare de 978 de florini au o datorie de 490 de florini; Vasile Lepedat din Viscri, rănit de rebelii unguri în bătaia de la Tăureni a murit în spital la Cohalm, i-a murit și soția și au rămas 4 prunci mici, fără tată fără mamă de 12, 9, 6 și 3 ani , cu o casă și nimic altceva, au o datorie de 1000 de florini; în noiembrie 1848 în lupta de la Tăureni a căzut Ilie Hanga din Viscri, văduva Rahira are casă și moșie de arat în valoare de 425 de florini; în bătălia de la Tăureni a fost rănit Bucur Toma, are un băiat de 10 ani, o fată de 15 ani, casă și moșie în valoare de 385 de florini; Beian Nica din Hârseni a murit la Argeș, în ținutul Baraoltului; rămân văduva Ana, 1 prunc de 8 ani, o fată de 14 ani, au casă, pământ de arat în valoare de 125 de florini.

48. Lovnic, 16 decembrie 1849. Parohul locului Bucur Mircea, adevărește că Bucur a Nerii a căzut la Odorhei în 1848, a rămas văduva Fira și o fată de 16 ani au casă, moșie de arat și de fân în valoare de 250 de florini, 2 boi care fac 190 de florini, 4 oi de 24 de florini, altă avere 10, în total 474 de florini.

49. Ticușul Românesc, 16 decembrie 1849. Parohul locului Emanoil Farkaș adevărește că Bucur Tibucă a căzut în bătălia de la Chepeș, văduva Maria, are casă, moșie de arat și de fân în valoare de 1300 de florini, 2 boi, o capră, o bivoliță care fac 370 de florini, în total 1670 de florini, are o datorie de 400 de florini.

50. Lățchia, [fără dată]. Se adevărește că în bătălia de la Făurești au căzut Vasile Pașca, a rămas văduva Catrina, orfanii Tănăsie de 5 ani, Anisia de 2 ani; Iosif Dotița, a rămas văduva Sofia, orfanii Ioan de 9 ani, Nicolae de 14 ani, Gafia de 12 ani; ambele văduve sunt sărace fără avere; Vasile Dotița rănit în aceeași bătălie la ambele mâini este olog, nu poate lucra, are o fată Ioana de 1 an, nu are decât o vacă și 2 oi; preotul Vasile Bota din Secătura a murit în temnița din Gherla, au rămas văduva Dochia cu Ioan de 8 ani, fără casă, fără avere; în temnița din Gherla au decedat Lup Bot, Ioan Pop din Secătura de care au rămas văduva Gafia și văduva Maria, recăsătorită; în temnița din Dej au murit Urs Pop și Petru Pop, de Urs Pop a rămasa văduva Maria și fiul Ioan de 13 ani, celălalt n-are urmași.

51. Zlatna, [fără dată]. Se adeverește că Măieru Dănilă din Căpușeni econom, de 56 de ani a căzut la Abrud în 3 iunie 1849 în luptă cu Kemeny Frakas, martori sunt Bota Iosif, Corcheș Iosif și Pleșa Petru; Mihețu George a lui Petru din Sohodol, lucrător cu ziua de 24 de ani a căzut la Capra în 1 iunie 1849, martori sunt Mihui Ioan, Schuster și Paladia Ioan; Mihon Nicolae din Câmpuri, călăbaș, de 50 de ani, a căzut în Sohodol, martori sunt Mihai Vila; Plia Nicolae, Mihui Ioan și Palaghie Ioan; Fortuna Ioan lucrător cu ziua, de 30 de ani, rănit lângă Abrud în luptă cu Kemeny Farkas în ziua de 3 iunie 1849; Crișa Ioan din Abrud, băieș, de 40 de ani, ucis în Abrud la a doua venire a lui Hatvani în 6 mai 1849; Petru Bodoș din Abrud, băieș, de 42 de ani a căzut în Abrud cu același prilej; Zlegnean Solomon băieș, de 40 de ani căzut în aceleași împrejurări; Zlegnean Șandor, băieș, de 50 de ani căzut tot atunci; Oaia (!) din Abrud, băieș, de 40 de ani căzut tot atunci; Mistie Ioan din Abrud, băieș, de 80 de ani, căzut tot atunci; Crișan Petru din Abrud, băieș, de 40 de ani, căzut tot atunci; Cenusă Vasile din Cărpiniș, băieș, de 36 de ani căzut în Dealul Șerbini la 1 iunie 1849 în luptă cu Kemeny Frakas; Vartan Georgie din Ponorel, călăbaș, de 40 de ani, fiind dus în Zarand după cereale, l-au ucis soldații lui Hatvani în mai 1849; Raba Ioan din Ponorel, văsar, de 35 de ani ucis tot atunci; Virtan Nicolae din Ponorel, negustor, de 26 de ani ucis tot acolo; Bocu Ioan din Vidra de Jos, negustor, omorât în iunie 1849 de insurgenți în Zarand; Bordia Vasile din Vidra de Jos, rănit în lupta de la Căpruția cu Kemeny Farkas; Cioară Nicolae din Supra Petrii ziuaș, mort în 20 noiembrie 1848 în loagăr fiind bolnav; Popa Petru din Supra Petrii ziuaș, are mâna ruptă; Vâșoiu Ioan din Săcătura, văsar, a căzut în Dealul Caprii în 1849, martor este Crișa Ioan; Georgie Diurdiu din Săcătura, călăbaș, căzut în bătălia de la Fântânele în 1849, martor este Diurdiu Gavrilă; Popa Nicolae din Săcătura, ziuaș, de 35 de ani, rănit la Abrud de soldații lui Hatvani în 6 mai 1849; Gulde Ioan din Secătura, de 25 de ani, rănit la Abrud în 6 mai 1849, martor este Neacșu Constantin; Tămaș Ursu, văsar, 45 de ani căzut la Abrud în lupta cu Hatvani, martor Candrea Georgie; Lodobă Toma, văsar, 25 de ani, căzut în luptă lângă Alba Iulia în iunie 1849; Ignat Pașca din Neagra, 42 de ani rănit la Abrud în iunie 1849, martori sunt Stan Vasile și Candrea Georgie; Marian Gavrilă din Neagra, 42 de ani, rănit în luptele cu Kemeny Farcas în iunie 1849; Pașca Nicolae din Scărișoara, crângul Lăziești, rănit în iunie 1849 în aceleași lupte; Tomșa Georgie din Lăziești și el rănit; Toader Alexandru din Secătura, ziuaș, 25 de ani, rănit la Capra în iunie 1849 cu oștile lui Kemeny Farcas, martor este Neacșu Constantin; Purchetiu Sântion, bărdăș, 29 de ani, a căzut la Timiș în luptă cu soldații lui Gyarmati, la 25 noiembrie 1848 martori sunt Neagu Gavrilă și Mateș Georgie; Onețiu Ispas din Alba, cărăuș, 40 de ani gonit de soldații lui Gyarmati, s-a îmbolovit și a murit în 25 noiembrie 1848, martori sunt Nicula Nicolae și Mateș Georgie; Hanu Georgie, din Albac, văsar, 38 de ani căzut la Giurcuta în luptă cu soldații lui Busgayi la 28 mai 1849, martori sunt Neagu Gavrilă și Mateș Todor, Onuțiu Moise, plutaș, 38 de ani căzut în Capu Dealului la râul Căleți cu soldații lui Busgayi la 28 mai 1849, martori sunt Nicola Nicolae și Coste Ioan; Mateș Georgie din Albac, zidar, 70 de ani, căzut în luptă la Cricău în 29 mai 1849, martor este prefectul Simion Balint; Nicula Nicolae din Albac, cantor, 30 de ani, rănit la Fântânele în lupta cu Hatvani la 24 iunie 1849, martori sunt Dimitrie Neacșu și Lazăr Sântion; Tomuș Nicolae din Albac, văsar, 56 de ani, căzut la Traniș în 25 noiembrie 1848, martori sunt Todea Georgie, Mateș Georgie; Pavel Vasile din Albac, văsar, 30 de ani, căzut la Fântânele cu soldații lui Vasvary la 24 iunie 1849, martori sunt Neagu Gavrilă și Coste Ioan; Precup Petru din Corna, băieș, 50 de ani căzut lângă Alba Iulia; Napău Georgie din Sohodol, ziuaș, 34 de ani, căzut lângă Abrud la 1 iunie 1849; Ioan Roșca din Zlatna cohar, 22 de ani căzut la Zlatna în 11 noiembrie, martori „tot orașul Zlatna” (sic!); Ioan Olariu din Zlatna, 28 de ani împușcat în drum la 6 aprilie 1849, martor este parohul local; Petru Vinția din Zlatna, 25 de ani ucis în același mod, martor parohul local; Anghel Cătălină din Zlatna, 51 de ani împușcat în 18 iunie 1849 când venea de la pădure, martori Petru Magda și Ioan; Ioan Perțea din Zlatna, cohar, 58 de ani împușcat în 17 mai 1849 când venea de la coh, martor este iarăși „tot orașul Zlatna”; Georgie Cristea din Zlatna, cohar, 27 de ani a fost dus de rebelii unguri în Bărăbanț și executat în aprilie 1849, martor parohul din Bărăbanț; Candid Poenariu din Zlatna, cohar, 40 de ani a căzut în luptă la Dealul Boița, în 18 iunie 1849, martori Ștefan Buta și Ștefan Buciuman; Georgiu Troncheș din Zlatna, 37 de ani împușcat la 6 aprilie 1849, martor „toată comunitatea”; George Ieremie, 40 de ani a fost împușcat în 6 aprilie 1849, martor „comunitatea toată”; Ioachim Samfircă din Zlatna, 60 de ani, împușcat la 6 aprilie 1849 în Dumbravă,

martori vecinii; Petru Ienușeriu din Zlatna, 54 de ani văduv, căzut în Zlatna în 6 aprilie 1849, martor parohul local; Toader Ianislău din Zlatna, 55 de ani împușcat la 6 aprilie 1849 de soldații lui Kemeny Farkas, martori vecinii; Nicolae Modiuțiu, de 41 de ani, împușcat în 18 iunie 1849, martor toată comunitatea; Petru Buldea din Zlatna, fecior, 26 de ani, a fost rănit în noiembrie 1848 în Zarand, umblă în cârje, martor Sevastia Popescu,; Crișan Petru din Vulturi, 35 de ani împușcat de rebeli în Dealul Rudelor la 23 mai 1849, martori vecinii; Nicolae Greceanu din Vulturi, 68 de ani, căzut în lupta de la Prislop în 8 aprilie 1849, martori vecinii; Floca Rușană din Vulturi, 40 de ani, căzut în 1 iunie 1849 lângă Alba Iulia, martori vecinii; Nicolae Pop din Galați, econom, 60 de ani, căzut în lupta din Viile Ighiului în iunie 1849, martori vecinii; Iepure Ioan din Galați, 50 de ani, împușcat de rebeli în iunie 1849, martor Sevastia Popescu. Popa Ioan din Valea Dosului, 87 de ani, tăiat în casa lui de rebeli în 31 mai 1849, martori vecinii care l-au înmormântat; Brudariu Ioan din Valea Dosului, 39 de ani, căzut în Zlatna în 11 octombrie 1848, martori „mai mulți orășeni”; Pelea Macavei, 52 de ani, econom, împușcat în sat la 31 mai 1849, martori vecinii care l-au îngropat; Onuțiu Ilie, econom, 58 de ani, împușcat de rebeli la 31 mai 1849, martori vecinii; Giurgiu Nicolae din Valea Dosului, băieș, 35 de ani, căzut în bătălia de la Troian în 6 aprilie 1849, martori vecinii; Dubațiu Simion, Vâlcu Onu, Medeș Ioan, Tifteu Nicolae, Brânsei Soflan, Rus Ioan toți din Valea Dosului, cu vârste între 24 și 57 de ani au fost răniți cei mai mulți la Zlatna iar Hedeș Ion la Dealul Crășanilor; Șerban Gheorghe din Trâmpoaietele, 45 de ani, căzut la Zlatna; Ioan Plăcintă din Pătrânjeni, 60 de ani, a căzut la Zlatna în 11 octombrie 1848, martori judele și parohul; Petruț Ieremie, Pătruțiu Turcu din Pătrânjeni au fost împușcați în sat, în aprilie și iunie 1849, au rămas văduvele Sofia și Iliana cu 6 orfani; Nicolae Câmpeanu, Gligor Păcurariu, Vasilie Zaharie, toți din Pătrânjeni au fost răniți primii 2 la Zlatna în 11 octombrie 1848, al treilea la Zlatna în iunie 1849; din Feneș au căzut în luptă lângă Alba Iulia Georgie Toderescu și Simion Pașca, Tomuș Petru crâșmar au căzut la Tăuți; Petru Vințean plugar tot din Feneș este tăiat la casa lui în iunie 1849; Toader Stanciu, Gligor Ieremie, Gligor Toma din Presaca au fost împușcați în casele lor la 4 aprilie 1849, ultimul după ce ungurii i-au tăiat mâinile; lui Dumitru Ursu din Presaca, de 18 ani i-au tăiat vârful limbii, nasul și urechile în 4 aprilie 1849, este surd și mut; Iacov Morariu din Presaca, 60 de ani a fost împușcat la Zlatana în 11 octombrie 1848; Ilie Gligor din Presaca, 30 de ani a căzut în bătălie în vii lângă Alba Iulia, martor fiind Tudor Laslău; Ioan Toderici, ziuas, 60 de ani, Petru Rău, cărbunar din Feneș au fost împușcați în sat și la Presaca Georgie Adam din Feneș, 72 de ani a fost rănit, casa arsă; Rancea Simion din Muncel, econom, 25 de ani, a căzut în iunie 1849 în luptă cu soldații lui Kemeny Farkas, martor fiind Măruțiu Todor; în 4 ianuarie au căzut în lupta de la Iara: Crucite Ioan, băieș, 35 de ani, Rusu Antonie, metalurg, 39 de ani, Baci Gavrilă, metalurg, 40 de ani, toți din Cioara; în 4 ianuarie 1849 a căzut Reuțiu Dumitru, băieș, 45 de ani, martori Măruțiu Todor și alții; Ranța Simion din Muncel, econom, 25 de ani, a căzut în 1 iunie 1849 în luptă cu Kemeny la Sohodol, martor Măruțiu Todor; Pitian Macavei, 40 de ani, Giurgiu Sava, 40 de ani; Piticu Macavei, 40 de ani, Giurgiu Pavel, 22 de ani din Muncel, primul a degerat în decembrie 1848 în loagărul de la Dealul Craiului și a rămas olog, al doilea a fost rănit la Sohodol în lupta cu Kemeny, martor fiind Măruțiu Todor; Capra Ioan, 53 de ani; Fornade Georgie, 43 de ani, Filip Mihai, 34 ani, toți băieși din Baia de Arieș au căzut în bătălia de la Lita Ungurească din 6 ianuarie 1849; Giurgiu Pavel, 22 de ani a fost rănit la picior în lupta cu Kemeny din iunie 1849; Boca Todor din Șartoș, econom, a fost împușcat de rebeli în 4 ianuarie 1849; Giurgiu Pavel, 22 de ani a fost rănit la picior în lupta cu Kemeny din iunie 1849, martori Iepure Todor, Andeica Gavrilă; Marca Alexie din Șartoș, 50 de ani a murit de moarte firească în loagăr la Remeți în septembrie 1848, martori Iepure Todor, Andreica Gavrilă; Pleșa Iacov, 46 ani, Pleșa Ioan, 25 de ani din Șartoș le-au degerat picioarele în decembrie 1848 la Dealul Craiului; Marcu Vasilie, 21 de ani din Șartoș a fost rănit în bătălia de la Lita Ungurească din 6 ianuarie 1849, martori Pleșa Ioan, Boca Gavrilă; Dondoș Georgie, 30 de ani a fost rănit în noiembrie 1848 în bătălia de la Brad, martori Pleșa Todor Fornade Ioan; Grita Pașcu din Roșia a căzut în Zarand; Avram Georgie din Roșia a căzut în 28 aprilie 1849 în lupta din Dealul Băieșilor; Giurgiu Ilie din Roșia a căzut tot în acea bătălie; Cătană Ștefan din Brădești, econom, 28 de ani, a căzut în mai 1849 în lupta de la Teiuș, martor fiind Furdea Alexe; Ciocârlie Simon din Brădești, 41 de ani, aurar a căzut la Lita Ungurească în ianuarie 1849, martor Suci Matei; Lobonea Constantin, econom, 35 de ani, a degerat la Ciucea și a murit acasă,

martori sătenii; Surdea Savu din Brădești, econom, 35 de ani, a fost împușcat în decembrie 1848 când s-a întors bolnav din loagărul de la Ciucea și a murit în decembrie 1848; Renție Dumitru din Muncel, econom, 25 de ani, a căzut în lupta de la Iara din 4 ianuarie 1849, martor Hărdușiu Todor.

52. Dârste, [fără dată]. Parohul locului, Toma Bârsan, adeverește că G. Săcelea din Dârste, plugar, mijlocăș ca avere, dorind să ducă familia unui român de la Izlazul la Brașov a fost împușcat de insurgenții unguri în 13 decembrie 1848 la Satulung care i-au luat boii și carul; soția i-a murit și ea, au rămas 5 prunci, fără tată, fără mamă; văduva Paraschiva Irimie a fost bătută de unguri pe drum în Dârste la 8 ianuarie 1849 care i-au cerut bani, și a murit a doua zi; Paraschiva Ardelean a fost împușcată la Dârste în 13 martie 1849 de unguri, muncea cu ziua, a rămas soțul Ioan Ardelean cu 2 copii.

53. [fără loc, fără dată]. Concept nesigur, cu multe tăieturi și corecturi; o încercare de însumare a numărului românilor ortodocși, bărbați și femei uciși de unguri, pagubele suferite de biserici și sate calculate pe 41 de protopopiate ortodoxe; potrivit conceptului au fost uciși în total 3188 de români ortodocși (după calculele refăcute de editori 2919); suma totală a pagubelor suferite de bisericile ortodoxe 125.148 de florini (după calculele refăcute de editori 124.968; suma pierderilor comunităților 2.059.597 florini (1.957.687). În Protopopiatul Orăștiei morți: 69 bărbați și 12 femei, paguba bisericilor 2495 fl., a satelor 28.000 fl. Protopopiatul Clujului morți 114 bărbați, 65 de femei, paguba 24.047, respectiv 311.249 pentru comunități; Protopopiatul Doboca Superior: morți 49 de bărbați, 1 femeie, pagube 2095 la biserici și 27.468 la comunități; Protopopiatul Mureșului, 82 de morți, 1 femeie, pagube la biserici nespecificate, la sate 20.493 fl. Protopopiatul Cetății de Piatră morți 7 bărbați fără specificarea sumelor pagubelor; Protopopiatul Ilia morți 26 de bărbați, 1 femeie, paguba bisericilor 541 fl., la comunități 28.894 fl. Protopopiatul Turda Inferioară 105 morți bărbați, 8 femei, pagubele nu sunt menționate; Protopopiatul Paloș 76 de morți bărbați, 3 femei, paguba la biserici nespecificată, paguba la comunități 11.924; Protopopiatul Mediaș morți 7 bărbați, date generale fără sume la pagube; Protopopiatul Târgu Mureș 84 de morți bărbați, 3 femei, paguba bisericii 1640 de florini la comunități 185.928 de florini; Protopopiatul Bărgăului 33 de morți bărbați, 5 femei, date generale, fără sume la pagube; Protopopiatul Nocrich 12 bărbați morți, paguba la biserici de 110 fl., la comunități 3400 fl. Protopopiatul Zarand 479 de morți bărbați, 98 de femei, pagubele bisericilor 46.042 fl. la comunități 353.566 fl. Protopopiatul Podeni 38 de morți bărbați, 15 femei, date generale fără cifre; Protopopiatul Cetatea de Baltă de Sus morți 78 de bărbați, 15 femei, fără cifre la pagube; Protopopiatul Deva 56 de morți bărbați, 12 femei, paguba bisericilor estimată la 1420 fl, cea a satelor 54.588; Protopopiatul Doboca 16 bărbați morți, pagubele bisericii 100 fl. a satelor 17.750 fl.; Protopopiatul Alba Inferior 267 de morți bărbați, 46 femei cu mențiunea că multe sate și biserici au fost arse și s-a dus un număr mare de vite; Protopopiatul Brașov III, 1 bărbat mort, pagubele bisericilor 459 fl. a satelor 75.652 fl. Protopopiatul Brașov II, 5 bărbați morți, generalități, fără cifre la pagube; Protopopiatul Brașov I, 93 de morți bărbați, 8 femei, pagubele bisericilor 8748 fl., a satelor 142.900 fl. Protopopiatul Geoagiu 152 de morți bărbați, 22 de femei, pagubele bisericilor 772 fl., a satelor 34.309 fl.; Protopopiatul Miercurea, 8 bărbați morți, în rest nespecificat; Protopopiatul Clujul Inferior 51 de morți bărbați, 4 femei, generalități fără cifre; Protopopiatul Zlatna 194 de morți bărbați, 47 femei pagubele bisericilor 10619 fl., a satelor 49.000 fl. Protopopiatul Kohalm 2 bărbați morți, generalități, fără cifre; Protopopiatul Făgărașului 41 de morți, nespecificat la pagube; Protopopiatul Solnocul Inferior, 23 de morți bărbați, 10 femei, nespecificate pagubele la biserici, 12.000 fl. paguba la comunități; Protopopiatul Sighișoara, 28 de bărbați morți, pagubele bisericilor 800 fl, nespecificată la sate; Protopopiatul Cetatea de Baltă de Jos 77 de morți, fără alte cifre. Protopopiatul Lupșa 139 de morți bărbați, 43 de femei, paguba bisericilor 12.374 fl., a satelor 292.031; Protopopiatul Clujul Inferior 55 de morți, fără alte cifre; Protopopiatul Sibiu I nu sunt redată nici un fel de date; Protopopiatul Sibiu II, 22 de morți bărbați, pagubele bisericilor 143 fl., a satelor 119.031 fl.; Protopopiatul Brețcu 61 de morți bărbați, 26 de femei, fără alte cifre; la Nota Bene Sibiu, morți 88 de bărbați, 1 femeie, paguba bisericii 70 fl., a satelor, 6000 fl.; la Nota Bene Turcheș, la morți 34 bărbați, paguba bisericii 95 fl., a satelor 5058 fl.

Notă asupra ediției

Volumul de față reunește documentele bisericești păstrate în Arhiva Mitropoliei Ortodoxe de la Sibiu, referitoare la revoluția de la 1848-1849 din Transilvania. Ele sunt reprezentate în cea mai mare parte de corespondență, relatări, rapoarte sosite la Sibiu dinspre parohiile și protopopiatele din Marele Principat al Transilvaniei arundate în această perioadă Episcopiei de aici.

Principalele fonduri care se referă la perioada revoluției de la 1848-1849 sunt: 1. Fondul 12/Pr. 1848-1850. *Morți în revoluție, biserici distruse, sate arse. Ajutoare date, situații, rapoarte*, 2. Fondul Arhiepiscopesc, vol. I, 1848-1860, 3. Fondul 13/Pr. *Tabloul parohiilor, preoților și familiilor din Arhiepiscopie; pagube și torturi în 1848-1849*. Acestea au fost transcrise de noi în prezentul volum în totalitate, prin preluarea întregului conținut al acestor dosare, iar cea mai mare parte dintre documente sunt inedite, ne mai fiind publicate în întregimea lor în volume de documente sau de corespondență decât absolut sporadic.

Unele dintre ele au fost, desigur de-a lungul timpului cercetate de către istoricii români și utilizate în diverse studii și lucrări cu caracter monografic. Acolo unde a fost cazul, am realizat trimiteri la subsolul paginilor, sub formă de note și referințe bibliografice. Deoarece documentele păstrate în aceste fonduri nu sunt numerotate sau nu beneficiază de număr de înregistrare decât în cazuri rare, trimiterile făcute de noi la respectivele fonduri, se rezumă la trimiteri la fondurile mai sus menționate, fără detalii suplimentare (nr. doc, fila, etc.)

În privința ordonării lor în volum am optat pentru criteriul cronologic (primul document datat fiind 27 mai 1848, ultimul 14 aprilie 1851). Din motive tehnice, legate de structura unor documente prezentate sub formă de tabele și din necesitatea de a păstra structura originală a acestora, am fost nevoiți să împărțim volumul în două părți, cea de-a doua fiind dedicată acestor tabele cu caracter de sinteză. Acestea sunt ordonate pe protopopiate așa cum sunt de altfel ordonate și în fondurile de arhivă. Cele două părți ale volumului însumează un număr de 472 de documente.

Cea mai mare parte a actelor sunt în limba română, dar există și câteva în limbile maghiară și germană, pe care le redăm atât în limba originală, cât și în traducere. Acolo unde au existat acte românești însoțite de o variantă tradusă în maghiară, am semnalat acest lucru prin note de subsol.

Datarea și localizarea documentelor s-a făcut la începutul fiecărui document prin precizarea numelui românesc actual al localității, a zilei, lunii și anului de emitere a actului după calendarul gregorian, criteriu păstrat și în rezumatele documentelor pe care le-am inserat în ordinea în care apar în volum, la începutul acestuia. În cazul în care unul sau mai multe dintre aceste elemente au lipsit din textul original ele au fost restabilite din contextul documentului și au fost puse între paranteze drepte.

În textele originale, denumirile localităților apar în forme variate, ele utilizează fie grafia și denumirea maghiară sau germană așa cum erau ele în epocă, dar apar și denumiri care folosesc versiunea românilor a celor maghiare sau germane. Pentru a nu încărca subsolul paginilor cu nenumărate trimiteri, explicațiile apar la indicele de locuri de la finalul volumului.

În transcriere au utilizat metodele folosite azi de către istoricii specializați în transcriere și publicare de documente istorice specifice secolului al XIX-lea. Am păstrat pe cât posibil limbajul arhaic, cu modernizările de ordin ortografic și uneori semantic, necesare lectorului contemporan. Acolo unde a fost cazul, în textul original am operat întregiri de cuvinte impuse de corectitudinea gramaticală și din necesități de înțelegere a textului, dar pe care le-am inserat întotdeauna între paranteze drepte.

În fine, în privința registrelor, am optat pentru o redare cât mai extinsă a conținutului actelor pentru a facilita specialiștilor și publicului interesat, accesul la multitudinea de date și informații conținute în aceste documente. Totuși, ele nu scutesc pe lectorul interesat de necesitatea parcurgerii în întregime a unei piese documentare sau alta de care acesta este interesat!

Cluj Napoca, 19 octombrie 2009

Autorii

1.

Sibiu, 27 mai 1848

Com[itats] Zahl 729 1848

Dem Reußmärkter Stuhlsamt¹!

Nachdem die Bürgerwehr in den sächsischen Städten mit Feurgewehren aus dem k[aiserlich] k[önigliche] Zeughause nothdürftigst versehen worden ist, habe ich es mir nunmehr angelegen seyn lassen, auch für die übrigen Vororte der sächsischen Kreise derartige Feurgewehre zu verschaffen, und darf endlich hoffen, binnen kürzerer Zeit auch dem Markte Reußmarkt etwa 50 Gewehre zutheilen zu können; die Bewohner der Dörfer aber, eben auch mit Feurgewehren zu versehen, ist bei Mangel der hiezü nöthigen Anzahl von Gewehren unmöglich, daher die Großpolder Bürgerwehr anzuweisen seyn wird, sich nach Anleitung eines Erlasses vom 15. Aprill l[etzten] J[Ahres] C[omtats] Z[ahl] 517 zu bewehren.

Wegen Abrüstung der Bürgerwache ist sich nach Weisung eines Erlasses vom 3 d[iesem] M[onats] Z[ahl] 612 bei dem höchsten Militair Commando zu verwenden, worüber ich bemerke, dass die Verlegung einer Companie Militair nach Reußmarkt in Aussicht steht.

Dieses ist es was ich auf die Vorstellung des L[öblichen] Stuhlsamtes vom 23. d[iesem] M[onats] Z[ahl] 673 zu erwidern habe.

Hermannstadt den 27. Mai 1848.

Salmen mp.

[Traducere:]

Nr. comitatens 729 1848

Către oficiul scăunal din Miercurea!

După ce garda civilă a orașelor săsești a fost aprovizionată insuficient cu arme de foc din casa de arsenal imperială și regală, am considerat corespunzător să se procure și pentru celelalte reședințe ale cercurilor săsești astfel de arme, putând în fine spera să pot repartiza în scurt timp și târgului Miercurea aproximativ 50 de puști; pentru locuitorii satelor însă, care sunt de asemenea aprovizionați cu arme de foc, acest lucru nu va fi posibil din cauza lipsei numărului necesar de puști; de aceea, gărzii civice de la Apoldu de Sus îi este indicat să se înarmeze conform dispozițiilor ordinului din 15 aprilie anul curent, nr. Comitatens 517².

Pentru echiparea gărzii civice trebuie intervenit la cel mai înalt comandament militar conform ordinului din data de 3 a lunii curente nr. 612; referitor la aceasta fac observația că este pusă în vedere mutarea unei companii de armată către Miercurea.

Aceasta este ceea ce am de răspuns la prezentarea onoratului oficiu scăunal din 23 a lunii curente, nr. 673.

Sibiu, 27 mai 1848.

Salmen mp.

Original, Arhiva Mitropoliei Sibiu, (în continuare, AMS), fond 12/Pr. 1848-1850. *Morți în revoluție, biserici distruse, sate arse. Ajutoare date, situații, rapoarte.*

¹ Acest act a mai fost publicat în *Documente privind revoluția de la 1848 în Țările Române, seria C. Transilvania*, vol. V, 26 mai – 4 iunie 1848, coord. Ștefan Pascu, București, Ed. Academiei, 1992, doc. nr. 33, p. 50-51.

² Pentru detalii vezi în acest sens, *Documente privind revoluția de la 1848 în Țările Române, seria C. Transilvania*, vol. II, 12-29 aprilie 1848, coord. Ștefan Pascu, București, Ed. Academiei, 1979, doc. nr. 32, p. 54-55.

2.

Sighișoara, 1 iulie 1848³

Preasfințite doamne Episcop!

Între grije și nădejde să află națiunea noastră română din Transilvania cu reformele anului acestuia. Grijă era că noi ca iubitori de pace și liniște după religiunea rugăm ca totdeauna cu deaproapele nostru într-aceasta să fim. Totdeauna ni se arată neplăcerile ce trebuie să suferim până plânsorile noastre din protivnici, carii neavând simțământul religiunii răsăritene, că nu dedemult ieracitenii credeau în iubirea de sine și ura altuia, ba încă își țineau de virtute subjugarea străinilor, în care ticăloasa soarte pătîmind națiune română transilvană mai multe sute de ani, fără de a fi ertat batăr a să plînge, necum de a să socoti națiune moștenitoare.

Mulțămirea noastră au fost nemărginită, cu libera adunare națională, măcar și aceia, prin multe poticneli, că din urmările aceia hrănim nădejde de mângăere pre viitoriu, în care ne-am întărit din rezultat a amândurora Deputăciunilor pre care răzîmă întreaga nație. Osăbit ne-au bucurat preaîndurata rezoluție regească a Maiestății sale Împăr. și rege Ferdinand din 11 iulie trecut din Insbruc dată, care garantează nădejdea noastră a nu fi deșartă. Pre lângă toate nu era ștearsă din inimile celor simțitori, din pricina urii conațiunilor transilvane, măcar că de comun era cunoscute pre plîngerile noastre de drept, pe temeiul libertății, egalității și fraternității, ce sunt principiiurile adevăratei uniuni de comun, pentru că vedem arătate amenințări neplăcute purcezătoare din ura egoistică a acelora.

Singura încredințare în stăpînire ne odihnă. Dar iar vai! Că și cu aceasta ne aflăm înșelați. De vreme ce cu prilejul alegerii de deputați la Dieta întrunită din Peșta videm din partea Guberniului transilvan asupra nații române, una grăită și alta împlinită. Că de să și numeaște națiunea română rețiaptă reprezentată și în privința alegerii de deputați, fără osebite de cealelalte nații, dar din fapte să văd stăvilite de a putea ajunge cândva la dorințele ei, când după articolul de lege alegătoare afară de nobili și regaliștii, numai aceia pot fi alegători ca cetățeni, care sunt proprietari de moșii rînduite preste fiorinii argint, afară de darea capului. Aceasta fu chiar stavila care pe națiunea română o ține îndărăt, când celorlalte le deschide cale a înainta. Precum aceasta s-au văzut de față la alegerea a 2 deputați din partea Sighisorii, care s-au tîmplat în ziua 24 iunie a.c. la care prochiemarea preoților, dascălilor și a vreo câțiva din Mureș numiți după Tabla kontribuții, fie numai din ceialaltă zi, adecă 23 a curgătoarei. La aceia în zădar ne opintirăm noi vro câțiva ce eram de față a aștepta pe unu din cei doi să fie român, că dintr-o mie șapte sute familii, românii din s. Sighisorii abia cu preoții și dascălii să făcură 22, ceialaltii după zisul articol n-au avut loc, când sașii la 800 cetățeni au votizat.

Prin unul ca acestea dară nu cunoaștem milă și dreptate părintească de la staturi, după așteptarea noastră, ci politică vînaătoare de interese particulare. Și prin urmare nici că putea aștepta altceva decît că cu toate alte, așa vom fi tratați și în viitoriu. Că pre cale aceasta numai nobilimea reînălță meseriașii și din țărani numai bogații au drept de cetățeni ai statului iar sărăcimea populară cia apăsată pin acei, deși poartă greutățile publice cu îndoite sudori din săcătuitele puteri, partea cea mai mare români, cărora le-au fost închise toate zăvoarele nutremântului vieții. Și acum pe principiiurile uniunii egale sunt stăvilite a rămânea tot în ce au fost. Ba încă împotriva nădejzii și mai rău, că precum văzând jalbele noastre întocmite în Blaj, nu ne câștigă altceva derogii până acum nouă celor din Pămîntul regesc decît abuzări și ură din partea națiunii mai orsite.

În zădar că până aci cei din Sighisoara lăcuiitori români lucrăm pămînturile sașilor ceale de prisos în parte și le ducem roadă acasă de-a gata. În zădar că purtăm toate greutățile publice cu cea mai mare supunere, până și la primirea armelor a Gărzii naționale șase din anul acesta înființată, le-am împlinit toate. În zădar că de la reprezentările de cetățeni suntem scoși afară dintre conlocuitori, dacă n-avem moșie sau meșteșug la care n-am putut încăpea sătenii români din tot scaunul Sighisorii așijderea.

Aceasta prestem așteptare ne desperează la un viitoriu mult mai ticălos ca pînă aci. Năzuim îndreptarea la părinteasca milă a Preasfințit M. tale, umiliți rugându-ne să binevoiți ca președintele Deputăciunii a lua în băgare de samă jalba noastră, și să te milostivești a o mijloci

³ Pasaje din acest document au fost redactate, contextualizate și analizate de Liviu Maior, în *1848-1849 Români și Unguri în revoluție*, București, 1998, p. 156.

prin un literat de ai noștri dureros pentru nație la Preanaltul loc atârănătoriu, unde noi nemijlocit nu putem ajunge.

1. După punctu 1 a Petițiunii din Blaj să ni se ordoneze loc celor din Sc. Sigișorii români a avea un deputat român la Dieta de țară, căruia să ne putem încredința pretinderile noastre, și alegerea aceluia de popor român pe calea libertății, după numărul populariu, iar nu după articol de lege provizor asupra românimii.

2. Necultivarea națiunii române și lipsa școalelor și a învățătorilor literați, ne rugăm potrivit cu Punctumu 13 al Petițiunii zise, de aceasta să nu fim uitați.

3. Slăbirea numerosului popor de 7514 suflete al Sc. Sigișorii și sărăcia în care înnoată și lipsa de pământ al său propriu, dovada e de față: scoaterea afară din alegătorii de deputați a celor ce n-au nici moșie, nici meșteșug, de care partidă sunt mai toți românii, că nici moșii, nici la meșteșuguri n-au putut încăpea ca români. Lipsa aceasta ne pare că nu destul n-au fost descoperit din parte-ne la Blaj, repețim Punctul 11, rugându-ne, să ni se deie și nouă parte după dreptul egal din toate foloasele de care conlocuitorii de nația săsească să bucure. Ca apoi așa să putem fi asemenea cetățeni harnici la toate.

4. Pre lângă pretinderea a toate 16 puncturile Petițiunii române osebite ce vrem și cu solenitate protestând repețind Punctul 1 în privința naționalității, limbii și religia, ca acestea să ne rămâie la orice tâmplare nevătămate.

Arătăm că cu câștigarea drepturilor cerute, pre lângă limba noastră proprie, vrem și poftim a învăța și cealalte conpatriotice neapărat.

Fiind încredințați părinteștii îndurări, suntem necurmat fierbinte rugători către Dumnezeu, a Preaonor[atei] Mării tale și acelora dinpreună ostenitori patroni naționali, umiliți servi.

Ioan Pașca, dascăl neunit în Sigișoara

Pantelimon Seleușan

Pavel Habnăr, fatăr

Georgie Kălean, fatăr

Ștefan Mandova, fatăr

Gligor Dițu, fatăr

Simion Dragoș, fatăr

Petru Țonpolen, fatăr

Ioan Suci, fatăr

Gligor Jertan, fatăr

Ioan Brândușă, paroh la Deneș

Guja Kostandin Tilicea

Simion Roman, goșman

Costadin Bendorf

Simion Florea, dascăl la Deneș

Ioan Crișan

Nicolae Moldovan, paroh N. Siciuș

Ioan Iosip, goșman

Toader Urdea, goșman la Țălina

Zaharie Boiu, paroh n.u. a Sigișorii și adm.

Protopopiatului aceluiași paroh Sigișorii

Gligor Șoneriu, jurat

Ioan Dobra, paroh la Hendorf și Dealurile

Ilie Buzea Toder

Zaharie Moldovan, fatăr

Georgie Vătășan, par. Arinta

Kostandin Mușunoiu, goș. din Beia

Ioan Tătar, par[oh] Leșlii

Pătru Dop, goșman

Zaharie Tătar, dascăl în Șodlea

Ioan Ticiușan, paroh în Daia

Neculai Mândor, goșman Daia

Sofronie Bronțaș, paroh la Trăpold

Ilie Dordea, goșman

Nicolae Vătășan, paroh Bendului

Ioan Siciucean, goșman

Ioan Fistcai, goșman Bados

Ioan Boi, par[oh] n. un. în Saschiz

Bucur Costie, f. goșman

Sighișoara, 1 iulie [1]848

Original, AMS, fond 12/Pr. 1848-1850. *Morți în revoluție, biserici distruse, sate arse. Ajutoare date, situații, rapoarte.*

3.

Hațeg, 27 iunie 1848

60/ 1848 Copie

Prea Luminat Consistorium!

Trecuta întâmplare de la Mihaltz și Kozslari cu puțină deosebire nimeri și în Protopopiat, anumit în sat[ul] Vâlcele Bune după cum în ziua de astăzi prin diacul satului Nicolae Popovits, Simion Zaharie, Antonie Maxim și Samoilă Drăgoi mi s-au înștiințat, adică: domnul solgăbirău locului Szilvásy Látzy neștiind în ce chip și cum să asupriască și să supună pe nația română de supt mâna sa din pricină că nu se învoiaște după planurile sale astăzi și a ținea lângă dânsul, i-au pârât la cinstita varmeghie cu câte și mai câte neadevăruri că ar fi nesupuneri și răscolituri, din care pricină în 13 iunie a.c. după cererea numitului d. Szolgăbirău au și venit o execuție militară de o companie de cătane de la I. Comp[anie] între care cea mai mare parte unguri au fost care minteasă pe parohul locului Manasie Popovici, pe crâznicul și pe omul care au fost la Naționala Adunare în Blaj i-au prins și i-au pus supt străji de cătane, care execuție au șezut în fața locului până luni sara pe toată cheltuiala satului care suit în bani gata 42 fl. 30 cr. c.m., 8 fredele de grâu și două vite în preț de 41 fl. v.v. în care zi după urmă, pe lângă toată strânsa cercetare n-au aflat pe nime că ar fi după pâră vinovat, fiind acei săteni ca și alții cu cea mai mare liniște și supunere. Însă totuși lăudatul domn solgăbirău văzând că nu-i izbândește asupra sătenilor togma după voie, pe lângă toată cheltuiala ce le-au făcut iscodi altă mijlocire, numai totuși ca duhul său cel însetat de mânie să și-l poată răcori. Când plecă execuția din sat, din nou prinse pe parohul pe Marin Gilkoi care au fost la Blaj și încă pe doi inși ,punându-le numai aceea vină că de ce au fost în Hațeg la Măria sa domnul maior von Riebel spre a cere oarecare sfat și învățătură. Pe care deodată și numai pentru aceea i-au luat supt escort cătănesc și i-au trimis la Deva în temniță.

Prea Luminat Consistorium! De au avut vreodată lipsă nația română de ajutoriu, mângăietori și îndreptători togma și acuma îi timpul acesta, văzându-ne de toate părțile încunjurați de valuri.... *[text tăiat ilizibil]*... și precum se aude din fieștecăre sat, pe când litera poruncii sunt datori doi săteni dimpreună cu parohul locului a merge față în Deva dară spre ce? Anumit nu știm! Să joare supt steagul unguresc sau pentru alta? Românii stau sub jurământul ce l-au pus în Blaj și de aici încolo putea-vor sta supt acela sau nu? Plecat mă rog de a-mi da îndreptare despre toate cum să urmău ca să nu pățim rău. Pe lângă toată liniștea și dreptatea noastră.

Iarăși, încatu-i pentru numitul paroh prins din Vâlcelele Bune obidat, mă rog de a se face o grabnică mijlocire către c[instita] varmeghie, precum și despre ceialalți ca să se sloboadă afară, nefiind [cu] nimic vinovați.

Nădăduind și așteptând dreapta părințasca mângăiere cu plecată metanie rămân al Prea Luminat Consistorium, umilită slugă.

Hatzeg, am 15 /27 iuniu 1848

M[ihail] M[aximilian] Prota

Copie, AMS, *Fond Arhiepiscopesc, vol. I, 1848-1860*

4.

*Sibiu, 11 iulie 1848***Măria ta Prealuminate și Preasânțite Domnule Episcop!**

Intimatul Măriei tale din Pesta dto 5 iulie a.c. prin care ne înștiințezi despre țirculariul care te-ai milostivit a slobozi sub 18 iunie ac. pentru alinarea inimilor poporului și despre o parte l-au

împărțit p. Savu Popovici cu prilejul întoarcerii sale de la Pesta, și despre alta s-au împărțit altor protopopi prin poștă. Și precum că prin mijlocirea Măriei tale s-au milostivit înaltul Ministeriu al patriei noastre Ungaria a primi încă 9 deputați lângă cei trei, carii să confăptuiască în comisia regnicolară pentru folosurile și drepturile nației române din partea Ardealului, l-am primit la 10 iulie a.c. de care toate ne bucurăm.

Ce să țin de punctul dintâiu în ce strâmtoare am venit cu țirculariul pomenit, am înștiințat Măriei tale prin scrisoarea noastră din 9 iulie a.c. către Măria ta îndreptată, prin care ne-am rugat deodată de o mijlocire la înaltul Ministeriu ca să se revoace rânduiala camerală pentru scoaterea dijmelor din Fundul Regesc slobozită, și de aceasta și acum enicisime (?) ne rugăm, că poporul din Fundul Regesc s-au foarte înverșunat amerințindu-să prin luarea dijmelor că vor fi mai puțini socotiți decât foștii până acum iobagi căroara li s-au ertat dijma. Iar în privință la al doilea punct nădăjduim că Deputația noastră la comisia regnicolară se va putea întregi din bărbații ce se află acum în Pesta. Mai vârtos dintru aceia carii s-au întors cu Măria ta de la Innsbruck, măcar că aceia nu sunt toți carii ar putea purta condeiul, și noi am fi dorit să știm pre alții în locul unora dintră dânșii. Însă acum va fi îndreptarea lucrului prea târziu. Mai încolo Măria ta te-ai milostivit a ne porunci prin scrisoarea din Viena dto 17/5 iunie a.c. ca când ne va veni înștiințare ofițioasă despre desrobirea iobagilor să facem învățătură cuviincioasă către popor. La aceasta răspundem că noi am fost făcut această învățătură și mai înainte de sosirea poruncii Măriei tale, și eram gata a o slobozi, însă nevenindu-ne nimica ofițios în lucrul acesta, am stat în loc cu nădejde că ne va veni și deodată am așternut și Măriei tale un exemplariu tipărit spre vedere și țenzură, care și acum facem tot spre acel sfârșit. Precauția aceasta am aflat-o de lipsă și pentru aceea că corifeii Comitetului desființat de aici nu curmă a ținea și a vesti de rele toate dispozițiile ce face Consistoriul și nu ațintează la împedecarea uniei Ardealului cu Ungaria, și cu dânșii conglăsuiesc și membrii clubului din Brașov care să numește Kasino și ne calumniază din toate părțile. Măria ta vei lua măsuri ce se vor vedea potrivite și în privința aceasta.

Mai pre urmă înștiințând Măriei tale și aceea că scaunul Săliștei au denegat în zilele acestea toată ascultarea cu carea era dator la 7 județe în rândul crâșmelor și a celor ce se scocotesc alodiale și din sunetul articolului dietal era să rămână la proprietari, și toată osteneala noastră a-i aduce la ascultare au rămas fără de folos. Asemenea tulburare este și aici la Sibii întră sași și români pentru pășunea vitelor și ne temem că va veni lucrul la vărsare de sânge. Noi ca preoți carii propovăduim strânsa păzire a legilor nu avem ascultare înaintea poporului. Poporul ascultă de antagoniștii uniei, carii propovăduiesc anarhie și libertate la toate slobode și neslobode. Și așa stând lucrul și în alte părți ale patriei, și va fi și mai rău dacă nu se va afla un modru prin care să se înfrâneze cei ce socotesc că libertatea este tot una cu răsfrânarea (sic!) apoi ni se pare că nice gazetele cele românești nu au intenția aceea care o avem noi *et hinc illo lacrimo*. În rândul alegerei de deputați la Pesta încă e mare confuzie. În unele locuri au fost provocați să meargă și românii și n-au mers, precum în Brașov. În altele locuri se plâng că n-au fost chemați nicidecum, precum în comitatul, Albei de Sus. Și iarăși într-alte locuri că n-au curs alegerea după sunetul legii, precum în scaunul Cohalmului și al Bălgradului de Jos. În mai multe scaune până acum nu s-au făcut alegere, și așa *fluctuant omnia*. Și mai bine nu nădăjduim până nu se va publica articolul uniei cu Ungaria, de care tare dorim, că până atunci nu știm ce măsuri să luăm pentru domolirea poporului și vindecarea durerilor lui, că nu avem punctum tare de care cu nădejde bună să ne putem ținea. Apoi nu ne prea mirăm că dacă n-am putut ocoli ca să nu pună mâna tinerimea pre cârma poporului român, nu putea avea încercarea aceasta alte urmări decât care le vedem cu ochii și ne apasă.

Fiind cu cea mai adâncă supunere și plecare ai Măriei tale preaplecați servi.

Sibii 11 iulie 1848

Consistoriul Episcopesc
Moise Fulea
Inter pres.

Original, AMS, cutia 1, doc. nr. 11.

5.

Sighișoara, 13 iulie 1848

Prealuminate și Preasf[înțite] doamne d. Episcop!

Tocma în sara când eram adunați la un loc osăbit ca Apostolii pe vreamia Patimilor și a învierii lui Xs., cuprinși de o dureroasă simțire din tulburările timpului de față, și chiar când era încheiată umilita noastră jalbă aici alăturată, și cu ea altă umilită rugare către Preaonorat Konducătoriu ca să ne mijlocească din Sibiu meargerea aceștia către Preasf[înțită] M[ăria] ta, neștiind noi de aici unde pre Arhipăstoriul nostru în Sfințita sa Persoană să putem afla. Pentru că de la părinteasca înștiințare de sub dta Konz. 1 iunie a.c. încoace nu mai știam nimic sigur de M. ta, unde și cum te afli? Totdeodată ne rugăm să binevoiască a ne înștiința despre dorința noastră, că din veștile ceale nemărginite ne aflăm într-o adâncă grijă și mâhnire.

Atunci iată deodată primirăm de la Poștă Manifestul M. tale din Pesta cu data 18 iunie trecut, care îndată simțurile noastre le schimbă într-o nouă bucurie, părându-ne că Arhipăstoriul nostru chiar în persoană să află între noi mângâitoriu. Totdeodată primirăm cu acea Poștă din Prea. on. Konz. ep., alt țirculariu de la nalt Ministeriu cu nr. 1658 d-ta 14 iulie a.c. din Budapesta în privința uniunii Transilvaniei cu Ungaria dat, din care ne încunoștințăm că în numele Domnitoriul nostru ocârmuirea Ardealului e în mâna acelui Ministeriu. În urma acestora prin 7 magistrați locali ne sosiră și alt Țirculariu tipărit cu literile ungaro-latine românește cu nr. 7787/ nr. 282, dat reg. Gubernia 17 iunie a.c. din Kluj în privința ștărgerii iobăgii și a decimilor, și datorința ce trebuie să-și cunoască foștii iobagi, iar acum slobozi cetățeni.

Cu primirea cestora și înțelegerea acestora ne-am conformat ca pre duminica viitoare, în toate bisăricile Protopopiatului nostru, după ce mai întâi vom jărtfi slujba cea de mulțămire Domnului D-zeu cu cuvenita evlavie, să publicăm deodată la toate parohiile după poruncă, care să va și împlini.

Cunoaștem acum Preasfințite doamne Arhipăstoriul nostru că dulcea vorbă de adevărat Tată nu e zisă numai din buze ci din inimă, că simpatia și nepregetatele osteneli dovedesc încă prin fapte, ca și a pomului flori prin roadă, căruia noi nu putem fi nici odată din destul mulțămitori.

Încredințați fiind părinteștii iubiri, îndrăznim încă a mai face adângire nepregetatelor osteneli cu a noastră umilită jalbă aici alăturată, carea în urma celor de sus pomenite ar fi de prisos. Totuși voia preoțimii și mai vârtos a poporului este ca și partea Sc. Sigișorii osăbit fie lipsele noastre să fie viderate M. tale și dorințele cu umilita rugare așternute la locu cuviincios ca să nu fim uitați, milostivește-te a ni-o primi.

Din parte-ne vedem că spre plinirea datorinței noastre într-o mulțămire, din săraca stare a noastră de pe cari nu putem ajutama la neprețuitele și cheltuielile ce faceți pentru neam. Iar cea după puțină rugăciune către D-zeu, neîncetat din inimă fiască, nu lipsim a face neîncetat ca la începutul cristianismului biserică pentru versavnicul Petru, fapt K. 12 V. 5.

D-zeu să ne învrednicească dorinții, ca să te vedem pre Arhimandritul nostru în sânul turmii, aducând spre ea cu fericire rodirile ostenelelor grățioase ce porți. D-zeu cel ce ti-au dăruit nouă să te ție: în pace, întreg, liniștit, sănătos, într-o zile îndelungate, drepte, îndreptând cuvântul adevărului lui XC.

Încredințându-ne părinteștii ocârmuiri cu toate ale noastre, suntem ai Preasfințit Mării tale umiliți fii.

În Sighișoara, 13/1 iulie 1848,

Ioan Pașcu, dascăl neunit din Sighișoara
Pantilimon Seleușan, împreună cu parohia un[ită] a
Si[ghi]șorii
Ioan Brândușă, paroh la Daneș

Zaharia Boiu, adm. prot[opopiat]ului
Sigișorii, paroh în Sighișoara
Ilie Brânduș, paroh în Săuș
Ioan Dobre, paroh la Hendorf și Dealurile

Ioan Tătar, paroh Laslii
Zaharie Tătar, diacon Laslii
Nicolae Moldovan, N. Sicuș
Ioan Ticușan, paroh în Deia
Ioan Boi, paroh n. u. în Suscit
Nicolae Vătășan, paroh la Bundorf
Sofronie Brânduș, paroh Trăpold
Georgie Vătășanu, par. la Arinta

Original, AMS, fond 12/Pr. 1848-1850. *Morți în revoluție, biserici distruse, sate arse. Ajutoare date, situații, rapoarte.*

6.

Pesta, 14 iulie 1848

Poftind împrejurările și trebuința neapărată ca cât mai curând să am eu o cunoștință deplină despre aceea că făcut-au în timpul acesta vreun preot sau protopop de-ai noștri oarecare răscoală întru popor ce să fie adus la dare de seamă? Și că câte și care comunități neunite au devenit la starea aceea, cât să fie ieșit brachiul militariu asupra lor?

Poftesc pe cinstitul Consistoriu ca fără loc de întârziere pe cea dintâi poștă să-mi facă deplină înștiințare despre înșămnatele lucruri.

Mai departe fac cinstului Consistoriu de cea mai strânsă datorie ca ori și unde s-ar întâmpla din partea oamenilor noștri oarecare mișcare, aceea numaidecât să mi se facă cunoscută.

Deci ca să poată ști cinst[itul] Cons[istoriu] orișicare posibilă mișcare în țară, va da la toți subordinații protopopi astfel de rânduială, în urma căreia dânșii vor avea cea mai strânsă datorință a face fieștecă mișcare din ținuturile sale în cea mai mare precunoscută (!).

Copie.

Copie, AMS, cutia 1, doc. nr. 70

7.

Târgu Mureș, 18 iulie 1848

Tisztelt Esperes Úr!

A[lsó] Megyesfalvi Pap Tiszt[elt] Jakovits István a Gróf Lázár József úr feladatára tartoztatott le s jelenleg a Nemes szék Praetorialis házában vagy on, én a szelid ki kérdezés és ki nyomoztatás aránt még pénteken reggel rendelkeztem, hogy végbe ment vagy sem nem tudom, mert én pénteken reggel el mentem haza a M[agyar] Sámsondi Járásba az Urbériek felszabadulása tárgyában kelt rendeleteket és törvény cikket ki hirdetni, az[tán] hamar az éjjel jöttem haza, most már ma legelső teendőm léssen ebbe el járni és igazítani – melyek után maradtam

Tiszteletes Esperesnek

alázatos szolgája
Iváni János

M[aros] Vásárhely, Sz[ent] Iván hó 18-án 1848.

[Traducere:]

Onorate domnule Protopop!

Onoratul preot din Mureșeni de Jos, Ștefan Iacovici, a fost arestat pe baza denunțului contelui Lázár József și se află actualmente la casa pretorială a nobilului comitat. Eu am dispus interogarea blândă a acestuia, precum și investigația necesară încă de vineri dimineața, dar nu știu dacă acestea au avut loc sau nu, fiindcă vineri dimineața eu am plecat acasă în plasa Magyar Sámsond pentru a publica ordinele și articolul de lege referitoare la chestiunea eliberării urbariale, întorcându-mă repede în timpul nopții; însă acum prima mea misiune va fi să mă ocup de aceasta și de a o rezolva – cu acestea rămân

Al onoratului protopop

Umil serv, Iváni János
Târgu Mureș, 18 iulie 1848.

Original, AMS, AMS, Sibiu, fondul Arhiepiscopesc, vol. 1, 1848-1860

8.*Căila, 20 iulie 1848⁴***Prea c[instite] d[omnule] Protopop nouă preamilostiv patron!**

Ieșindu-să în 6/18 iulie a.c. la noi în satul Kăila o execuție pe poporul nostru pentru niscari pădure sătiască, de care s-au fost ținut d. Bolog Iosif de la Sentandras, care execuție viind în fața satului nostru Kăila, cu cătane ungurești și tisturile din afară, adevă d[omnul] fobirău, d[omnul] solgăbirău și alți comisari, și mai mulți au prins a lua lucrul în sus. Întru aceasta strângând birăile satului și alți săteni, au prins a-i întreba și a-i bate cu toiage și cu vergi; între altele poftindu-mă și pe mine față, ca preot satului, și zăbovind-mă executori, două zile n-am avut niciun cuvânt. Așadară zăbovind acolo am înțales cum că întreabă pe oameni tot într-una, ce v-o predicăluit popa în bisărică. Așadară eu ca om tânăr și văzând mânecând pre oameni în mai sus zisul chip, mi-am adus aminte ca să nu să atingă și de noi de preoți, am alergat la pria cinstitul domnia ta, la vrun cuvânt de învățătură, ca de ni s-ar tâmpla ceva să știm a sta față.

Așadară poftindu-mă tisturile iară față și, nefiind eu acasă, au mers tată-mieu înaintia lor și aștia una l-au și întrebat: da feciorul tău unde-i, adăugând că-i vinovat. Dară tata au răspuns: ba n-au fugit, nice nu-i vinovat, ci s-au dus la domnu Protopop. Iară d[omnul] fobirău au zis: da la ce, că cu Viceprotopopul vost și cu Vlădicul vost n-aveți nici o stăpânire. Așadară minteni trimițând cătane și nemeși după mine, la casa mia, și ajungând acolo a strigat un nemeș: preutiasă, unde-i popa? Suduind-o de Rai și de Sfânt. Căci, vai, de pialia ta, preutiasa au zis că nu-i acasă, luându-o cu dânșii au jurat-o ca să spue unde sunt. Așadară băgându-să în lăuntru, m-au căutat în casă, în cămară, în lădoaiile cu bucate, împlântând săbiile, că doară ași fi acolo și în șopru prin fâni, iarăși plântând săbiile, și în podu căsii, tăindu-mi și slăninile, furându-mi și un grâu și băgându-să iarăși în casă, mi-au furat un ceas de buzunar, care l-am fost cumpărat cu 40 fl., luându-mi și cași di pre poliță și ce au vrut.

Neîndestulindu-să cu atâta, intrând în biserică, că dară aș fi acolo, și trântindu-mi toate celea încoace și încolo, au furat și comisiile ministeriale, 8 dărebe, care era să să [dea] în protopopiat, și mi-au căutat și în podul bisericii și pe la locurile ecleejii prin câmp, nemeșii și cătanele. Și zicea că de

⁴ Pasaje din acest document au fost citate de Mircea Păcurariu, în *Revoluția românească din Transilvania și Banat în anii 1848-1849. Contribuția Bisericii*, Sibiu, 1995, p. 102.

m-ar căpăta, m-ar fi bătut de moarte, nefiind vinovat. Și dacă nu m-a aflat au pus cătane străji noaptea la casa mia, care au furat ci-au vrut și au mâncat ce au vrut, întrăbuințându-mi și nește pomi ce-am avut și lăsând și la birae că măcar până m-or căpăta să mă prindă și să mă liage; și să mă ducă la dâșii, spunându-mi birău că i-a fost poruncit să pue la casa mia 10 cătane în cvartir.

Între altele când am fost poftit eu, preotul bătrân, înaintea executorilor, fiind domnu afară, am dat: Sănătate bună, luându-mi clopul din cap, dară văzând pe dumialor pe toți cu clopurile în cap, mi-am pus și eu pe cap, fiindcă era cald. Și a venit domnul fobirău la mine, au strigat: Pentru ce ți-ai pus clopul cap, că te-oi șterge, rădicând mâna să diae, n-au dat, dară mi-au o-npunsătură în coaste, de mi-au căzut sumanul di pe mine jos și cădiam și eu la pământ, m-au apucat și nu m-a lăsat să cad. Și mintem au strigat să vie cătane patroni, și străji dintre mireni, și i-au pus lângă mine. Și așa am cătat să șed cu capul gol în soare; și au zis fobirău: noa, porunceascu-ți, vezi că-ți poruncesc acuma sunt cătanile aceștia. Eu am zis a Împăratului iar, el au zis: Vezi că dacă-s ai Împăratului, mi i-au dat ca să vă bajocoresc. Și nefiind vinovat, că nouă ne poruncește și Vlădica și d. Protopop. Iară el au zis: Eu vi-s protopopu vost și vlădica vost, și pre protopop îl poci ciufuli ca și pe voi, că n-ați fost vriadnici să fiți potinici, nici n-aveți nici o stăpânire. Așadară viind noaptea, nu m-au lăsat acasă, de la curțile lor, ci pe nește lemne în ocol între străji, am căutat să mă culc. Iară când mă chiema la ceva întrebare, decă vream a zice ceva, minten zicea: Taci, mincinosule, orbule, prostule, că tot minciuni grăești, unde ți fecioru, că tu nu ești una cu fecioru, că poate fi fecioru tâlhar și tu nu, au poți fi și tu! Și bătându-și joc înaintea sătenilor de mine și purtându-mă în cătane și străji, iară când au fost mai pă urmă, de s-au împrăștiat executorii, am căutat să bag șapte căzași, întrebându-i care ce n-au; care era sărac nu vreau a-l primi chizaș, ca la vriame când mi-ar cerca, să ne dia pre amândoi popii față. Așadară s-au socotit tisturile și dimpreună cu alte marhe care li-a și vândut; mi-au luat și caii mei și ducându-i la târg în Lechința pentru mai mare batjocură. Având domn fobirău mânie pe noi preoții, pentru că, trimițând în zi[ua] S. Apostoli Petru și Pavel, doi oameni ca să cheme la lucru pre bani pre poporianii noștri, noi preoții am zis să vie la S. Bisearică, și să prețuiască.

Pentru aceasta ne rugăm umilit domnii tale ca la un patron al nostru, să ne patronești ca să nu rămânem de batjocură arătând necazurile noastre și prialuminatului Konzistorium și Mării sale domnului Episcop, spre a ne cerceta lucrurile noastre.

Prin care rămânem ai preacinstit d-tale prea plecate slugi,

În Kăila 8/20 iulie [1]848

Simeon Sigmirian

Ioan Sigmirian

Preoți de la Kăila

Original, AMS, fond 12/Pr. 1848-1850. Morți în revoluție, biserici distruse, sate arse. Ajutoare date, situații, rapoarte

9.

Paloș, 21 iulie 1848

Prea Onorat Consistorium!

După porunca Prea Onoratului Consistorium cum am înțeles că n-am primit, ca întru urmarea înduratei porunci episcopoești a Mării sale Domnului Episcop Andrei Șaguna să arătăm în sus că, câți preoți din Protopopiatul nostru au făcut răscoală de au adus cătane asupra lor, cu plecăciune înștiințez: că numai singur la satul M. Felek s-au tâmplat ceva asemenea în protopopiatul acesta, despre care au fost făcut arătare la Prea Onoratul Consistorium la 17/5 iunie a.c. nr. 31. Toată întâmplarea descriindu-o mai pe larg, cu adecă solgăbiraiele locurilor au dat înainte la fieștecare obște română ca să trimită câte doi deputați la Adunarea de la Blaj. Aceasta văzând noi, ne-am îndemnat a

urma asemenea, măcar că înainte voiam să urmărim numai după circulariul consistorial și despre rândul acesta nouă dat. Deci așa, între atâția deputați s-au aflat mulți neinteligenți cum au fost și cel din Felek care după întoarcere suind parohului lor David Rusu, acesta fiind acuma bătrân, s-au plecat a crede vorbele acelora ca adecă să se grijească pădurea ce ar fi a se căpăta înapoi, care au fost dată înainte cu 30 de ani din hotarul lor pe sama bisericeii reformate din satul vecin Sederiiesch⁵. Și așa-zisul preot le-au citit în biserică niște instrucțiuni despre păduri date de la Iosif împăratul, învoindu-se și însul cu poporenii a se griji pădurea ca să nu se taie. Pentru aceasta au adus cătane și i-au pedepsit aristăluind și pe parohul. Despre care pot zice în adevăr ce este și au fost preotul cel mai bun și ascultător între preoții subordinați. Și acum dacă aș fi putut eu ști mai înainte, m-ar fi ascultat de toate câte le-aș fi zis.

Pe lângă care rămâi a Prea Onoratului Consistorium plecat serv⁶,

Paloș, 9/21 iulie 1848

Nicolau Gyazsa,
Protopop Albei de Sus

Original, AMS, AMS, Sibiu, fondul Arhiepiscopesc, vol. 1, 1848-1860.

10.

[Târgu Mureș, 21 iulie 1848]

Tekintetes Nemes Tisztség!

A személy és vagyon bátorság egy törvény által sincs annyira biztosítva mint a Dekre[tum?] 1o r. [?] 9ik Titulus által, melyben meg határoztatik, hogy senkit perbe idézés és meg ítézés előtt le tartóztatni nem lehet, ki vévén ha szánt szándékos gyilkosságon, gyújtogatáson, lopáson és erőszakos paráznságon rajta ejtetik. Nem cselekedte a Megyesfalvi pap Jakovits István ezek közül egyiketis, senkit halálra nem vert, nem lopott, és senki feleségét leányát paráznságra fel nem használt, mégis a folyó 1848. év június 14én éjtzakán mint leg nagyobb gonosztevő az éjjeli békés csend feltörésével házában fegyveres erővel meg lepetvén, álmából fel riasztatva le tartóztatott, a Nemes szék fogházához vitetett, és az olta itten raboskodik – és mint az A. alatt ide mellékelt átiratból Alkirály Bíró Tekintetes Szentiványi János úrnak meg tetzik, a Nagyságos Gróf Lázár József úr ő méltósága bizonyítatlan fel adására tartóztatott le, mely okra nézve annyival nagyobb sérelem, mivel Ő Felsége 1836ban No. 11. 5263 udvari, a Felséges Királyi Kormánysház pedig december 19én 6416. számok alatt keményen parancsolyák, hogy egyházi személyek felett semmi nemű hibájokért külső tisztnek ne ítéljenek, és határozatokat telyesedésbe ne vigyék, míg hibájok az egyházi törvény szék előtt el nem láttatik, mi szerént a Pap el fogatása a hazai törvények, és Felsőbb Kegyelmes Rendelések ellenére történt, s amint még Ő Felsége is az 1791ki 24. törvény-cikk szerént a vádpontokat a vádoltatott személlyel közli, annyival inkább közölhetni kell valla velle a rend pontoknak le tartóztatása előtt.

Minden igaz ok nélkül szenved tehát, mert bujtogatással se vádolhatta a Nagyságos Gróf úr ő Nagysága, és soha se hiszem hogy ő Nagysága leg kisebb bujtogatást bizonyíthatna ellene, nem hiszem bizonyítható hogy zselléireit a szolgálat nem tételre, vagy valamely helyeinek el foglalására ingerelte, vagy valami roszra készítette volna zselléireit – minthogy nem tette – Ő Nagysága a közelebb múlt szombaton zsellérei előtt önként el esmerte.

Nem is egyeből következett Tekintetes Nemes Tisztség, a Papon el követett törvény ellenesség, mint Albert Gróf Ő Nagyságának ez útát, el hallgatott ellene ránkérából, de ily törvény

⁵ Este vorba despre Mura Mică, s. aparținător de com. Gornaști, jud. Mureș.

⁶ Adresa: " 40. 1848 a Protopresbitero Romano Alba Superioris Venerabili Consistorio Ecclesiae orientalis n.u. in Magno Trannia Principatu Dominis Dominis Coledissimis in stricto officiosis Cibinii".

ellenes úton venni elégtételt csupa ránkérért nagy hiba, mert ha mind kettőnek tetteit mérlegbe tennők meg válnék melyik nyomná le a másikat – nem is illő senkinek a bosszú állás, ha szintén tagadólag valamit Albert Gróf ellen hibázott volna is, de nem hibázott, akárki mivel vádolná, nem hibázott az egész Gróf család tagja ellen is, sőt mindenkik iránt, mindenkor tisztelettel illendően viseltetett, sokat szolgált Ő Nagyságának írásával, 16 évi notáriusságával, de még gazdasági dolgaiban is hűségesen mit a Gróf Ő Nagysága sem tagadhat, s nem is hiszem hogy lelkesméreatesen őtett a mostani raboskodásra kárhoztatta.

A ki nyomozás ellene már a mint tudom meg történt, de hogy ellene valaki valamely törvénytelenység elkövetését, valamely bujtogatást vallott volna, nem hiszem, és nem is volhatott, hanem ha vagy egy meg vesztegetett tanú állítattott elő, mert mi könnyebb most mint oly ártatlanabb ember ellen tanúkat kapni, de így volt ez régen is, mert a Krisztus ellen is találkoztak hamis tanúk. Azonban ha ne talán vagy egyszer barátságos idő, és pohározás közt, mondott is volna valami olyást mi által talán Ő Nagyságát meg sértette volna, de ami nem történt, azért nem lehetett őtet el fogatni, hiszen van törvény mely elégtételt szolgáltat mindenkinek. A rajta meg történt sérelmek következtetésében, Esperesti hivatalomnál fogva könyörgök alázatos tisztelettel a Tekintetes Nemes Tisztségnek, méltóztasson elő sorolt törvényes okaim erőseim mellett, írt Papot ezen méltatlan rabságból szabadon bocsátani, meg tekintvén még azt is, hogy ő mint ártatlan önként minden rend és csend felháborítás nélkül a fel szólításnak engedett – pedig ha bujtogató lett volna, midőn éjtzakára történt avagy nem lázithatta volna az egész falut, de nem tette, engedelmeskedett a Tiszti parancsnak, gazdaságát, négy nevetlen árva leánykált öt magokra hagyva bé jött, s már ki tугya gyermekeivel mi történhetett,- méltóztasson kegyessen tekinteni hogy rajta törvénytelenység követtetett el, szenvednek árva gyermekei, pusztul gazdasága, s mint ezek meg tekintésök mellett szabadon bocsátani, és a fel adást illő Papi székre által küldeni, fen tartván jogomat ünnepélyesen hogy az 1791ki 24. törvény cikk értelmében a fel adó Gróf Ő Nagyságát hivatalom kötelezésenél fogva meg kereshessem, minden költség, fáradság, Pap szenvedtetése kárát vissza fizettethessem. Tisztelettel lévén a Tekintetes Nemes Tisztségnek

alázatos szolgálja

Trombitas Parthenius

N[emes] M[aros] széki görög szertartású Esperes⁷

[Traducere:]

Onorată dregătorie nobiliară

Siguranța persoanei și a averii nu este atât de bine asigurată ca prin titlul 9 al decretului 1[?], în care se stabilește, că nimeni nu poate fi arestat înainte de a fi chemat în judecată ori condamnat, exceptând flagrantul în cazul omorului premeditat, al incendierii, furtului și violului. Preotul Ștefan Iacovici din Mureșeni nu a comis nici una dintre acestea, nu a bătut pe nimeni până la moarte, nu a furat și nu a violat soția sau fiica nimănui, și totuși, la 14 iunie a anului curent 1848 a fost surprins noaptea cu forță armată, ca cel mai mare răufăcător, prin spargerea liniștii nopții la casa lui, fiind trezit din somn și arestat, dus la închisoarea nobilului comitat, și de atunci este deținut aici – și așa cum reiese din adresa anexată aici sub A. a Excelenței sale, domnului vicejude regal Szentiványi János; acesta a fost arestat, așa cum reiese din actul vicejudelui regal, anexat aici, pe baza denunțului nemotivat al Excelenței sale, contelui Lázár József, motiv din privința căruia este o lezare cu atât mai mare, cu cât Majestatea Sa poruncește ferm în anul 1836 sub nr. aulic 11.5263 și înaltul Guberniu regal la 19 decembrie sub numărul 6416, ca asupra persoanelor ecleziastice să nu judece pentru nici un fel de greșeală dregători din afară, și să nu ducă la îndeplinire hotărâri până când cazul acestora nu este

⁷ [Adresa:] Nemes Maros széki tekintetes Nemes Tisztségéhez. Alázatos és hivatalos kérése Esperes Trombitas Partheniusnak Rab Megyesfalvi Pap Jakovits Istvánnak szabadon bocsátatása aránt.

[Nota:] Jött Szt. Iván hó 21. 1848.

discutat înaintea tribunalului ecleziastic; conform acestora, prinderea preotului s-a întâmplat în contra legilor țării și a înaltelor ordine grațioase, și în timp ce Majestatea Sa, conform articolului de lege 24 din anul 1791, prevede comunicarea capetelor de acuzare celui acuzat, cu atât mai mult trebuiau comunicate acestuia acuzațiile înainte de a fi fost arestat.

Acesta suferă deci fără nici un motiv întemeiat, fiindcă Excelența sa contele nu îl putea acuza nici cu instigare, și nicidecum nu cred că Excelența sa ar putea dovedi și cea mai mică instigare contra acestuia, nu cred că este de dovedit că ar fi instigat pe jeleri la neprestarea sarcinilor sau la ocuparea vreunor locuri, sau le-ar fi îndemnat la ceva rău – așa cum nici nu a făcut – Excelența sa a recunoscut mai recent, sâmbătă, în fața jelerilor acest lucru în mod voluntar.

Ilegalitatea comisă asupra preotului nu a decurs din nimic altceva, onorată nobilă dregătorie, decât din ranchiuna împotrirea acestuia, trecută sub tăcere, a Excelenței sale contelui Albert, dar a satisface pur și simplu o ranchiună pe o cale atât de nelegală este o mare greșală, fiindcă dacă ar fi puse în balanță faptele amândurora, s-ar vedea care parte trage mai greu – nimănui nu i se cuvine răzbunarea, dacă chiar ar fi greșit cu ceva contra contelui Albert, dar nu a greșit, oricine l-ar acuza de orice, nu a greșit împotriva niciunui membru al familiei contelui, ci s-a purtat față de fiecare întotdeauna cu respect, a servit mult Excelenței sale cu scrisul său, cu funcția sa de notar timp de 16 ani, dar și în chestiunile gospodărești cu mare loialitate, ceea ce Excelența sa contele nu poate nega, și nici nu cred că l-a condamnat cu conștiință pe acesta la prinsoarea de acum.

Investigația contra acestuia a avut deja loc, din câte știu, dar nu cred ca cineva să fi mărturisit împotriva acestuia comiterea vreunei nelegiuiri, ar fi mărturisit ceva instigare, nu cred, și nici nu putea fi, decât dacă nu au fost aduși martori plătiți, fiindcă ce este acum mai ușor decât a găsi martori împotriva unui om mai nevinovat, dar acest lucru așa a stat și în vechime fiindcă și contra lui Hristos s-au găsit martori mincinoși. Însă dacă eventual odată, în timpuri prietenoase, în timpul unei petreceri, ar fi spus ceva prin care l-ar fi jignit pe Excelența sa, ceea ce nu s-a întâmplat, pentru aceasta el nu poate fi prins, fiindcă există lege care oferă îndestulare pentru fiecare. În urma lezărilor cauzate acestuia, pe baza funcției mele de protopop implor cu supusă cinstire onorata dregătorie nobiliară, să binevoiți ca pe lângă puterea motivelor mele legale enumerate să îl eliberați pe preot din această prinsoare nemeritată, luând în considerare și aceea că preotul, ca nevinovat, s-a supus somației fără nici o tulburare a ordinii și liniștii – iar dacă ar fi fost un instigator, dat fiind că cele întâmplate au fost noaptea, ar fi putut ridica întreg satul, dar nu a făcut-o, s-a supus poruncii dregătoriei, lăsând de izbeliște gospodăria sa, pe cele patru fiice neoblăduite împreună cu soția, urmând această poruncă, și cine știe ce s-a întâmplat cu copiii acestuia; binevoiți să luați grațios în considerare faptul că asupra acestuia s-a comis o nelegiuire, copiii orfani ai acestuia suferă, gospodăria se pustiește, și să îl eliberați pe aceste considerente, trimițând denunțul instanței ecleziastice corespunzătoare, eu păstrându-mi solemn dreptul ca în înțelesul articolului de lege 24 din 1791 să îl caut, pe baza obligației funcției mele, pe reclamant, Excelența sa contele, pentru a putea plăti înapoi toate cheltuielile, ostenele, paguba suferințelor preotului.

Rămânând cu cinstire a onoratei nobile dregătorii

Supus serv
Partenie Trombitas
Trombitas Parthenius
Protopop de rit grec al nobilului
scaun al Mureșului

[Adresa:] Către onorata dregătorie a nobilului scaun al Mureșului. Cererea supusă și oficială a protopopului Partenie Trâmbițaș în vederea punerii în libertate a deținutului preot din Mureșeni, Ștefan Iacovici.

[Nota:] Sosit la 21 iulie 1848.

Original, AMS, fond 12/Pr. 1848-1850. *Morți în revoluție, biserici distruse, sate arse. Ajutoare date, situații, rapoarte*

11.

Crăciunel, 24 iulie 1848

Prea c[instite] d-nule Protopop!

La țircularul d-tale în urma M. porunci a M. sale d-lui episcop mie trimis ca să arăt starea întâmplărilor în parohia Crăciunel întâmplăte, datoria îmi cunosc a arăta cumcă întâmplându-se a-l mânca un rât (!) domnesc în vro câteva nopți de vitele a vro câțiva oameni, cu d-nul râtului Miku, luându-să toată paguba făcută, sătenii s-au împăcat, precum și despre nește lemne, ce domnul tăindu-le din pădure, sătenii l-au tudosăluit ca până ce să va alege cu acea pagubă, să nu mai taie, iară de pe 3 cară de lemne l-au descărcat sătenii în mijlocul satului. Și despre altele s-au făcut pace, iară după aceia viind cătanele în sat au băgat vină că di ce n-or mers oamenii la d. solgăbirău când i-a kemat, și i-au întreat cine i-au învățat să nu meargă. Iară oamenii au răspuns că nime nu i-a învățat, ci numai de sine n-au mers. Însă mie totuși mi-au pus 6 cătane amenințându-mi cum că mă vor pune în feară. Iară de pus cum au pus, pentru că n-am fost întru nimica vinovat, despre care poftesc ca să se cerce.

Pe lângă care smerită arătare sunt întru toate subordinat al p.c. d-tale

Crăciunel, 24 iulie [1]848

Ioan Oprea,
paroh la Crăciunel n.u.

Original, AMS, AMS, Sibiu, fondul Arhiepiscopesc, vol. 1, 1848-1860.

12.

Boian, 26 iulie 1848⁸

Măria ta Prea Onorate Domnule Președinte mie bun patron!

La onorata M[ării] tale îndatorire în urma sl[ăvitei] porunci a Excelenței sale Domnului Ep[iscop] diecesan mie trimisă ca să arăt că în timpurile aceste făcut-au vreun preot dintre ai mei subordinați vreo răscoală întru popor pentru care să fi fost tras la dare de samă și care comunități neunite au venit prin purtarea sa la aceia cât să fi fost trimisă miliție asupra lor, cu plecăciune îmi fac datornica înștiințare cum că până acuma n-am știricit pe nice unul dintre preoții neuniți ai acestuia tract să-și fi făcut vreo tulburare întru popor sau oareșce pricină. Iară în comunitățile precum în Bojan, făcându-se cevași pagube în păduri și tăieturi prin nebăgarea de samă a unor oameni care au fost mai nebăgători de samă nu nedeșteptați după stările timpului de acuma. Pe lângă acea, întâmplându-se că s-au tăiat de vreo doi inși și furcile ce s-au fost ridicat cu vremea statariumului despre cari iarășile se poate zice cum că din nepricepere și neînțelegere au făcut aceea. S-au adus cătane ca la trei sute de secui și biciulindu-se paguba în păduri făcută, dimpreună cu hatalmu s-au plătit bănește, adeca paguba și potenția 800 fl., iară plata cătanelor pe patru zile au tras afară de mâncare și beutură 500 fl. bani în hârtie, iară în satul Krăciunel încă au fost cătane pricina pentru că au fost de cercase alăturata arătare a parohului de acolo. Așijderea și în Szelkud am înțeles că ar fi fost miliția secuiască, dară pricina pentru ce, neputând cerea așa în grabă, nu-mi este cunoscută. Iară după aceasta, făcând cercare și despre aceea cât mai în grabă o voi arăta Prea O. Consist[oriu] de va fi de lipsă.

Încât despre noi, ne silim a tâlcui poporului prea înaltele porunci și rânduieli la înțeles și a-i îndrepta pe calea ce-i oablă.

Pe lângă care smerită arătare sunt al Prea O.

Dtale, prea-plecat serv⁹,

Bojan, 26 iulie 1848

Petru Chetzanovits,
Protopop Cetății de Baltă, tractul de Jos

Original, AMS, AMS, Sibiu, fondul Arhiepiscopesc, vol. 1, 1848-1860

⁸ Pasaje din acest document au fost citate de Mircea Păcurariu, în *Revoluția românească din Transilvania și Banat în anii 1848-1849. Contribuția Bisericii*, Sibiu, 1995, p. 102.

⁹ Adresa: „ Ab Archidiacono n.u. Kűkűlő Inferioris Reverensissimo Domino D-no Moisi Fulea Venerabilii Consistorii non unitii Transilvanici Int. Praesidi. D-no Patrono gratiosissimo humillime Colendissimo ex offio a Cibinii”.

13.

*Agârbiciu, 26 iulie 1848¹⁰***Măria ta domnule Director!**

După milostiva poruncă a Mării sale domnului Episcop din 2/14 iulie a.c. și a Sânt Consistoriu din 8/20 iulie a.c. în care mi s-a poruncește ca să arăt cât mai în grabă unde sau în ce sat s-au pus miliții asupra oamenilor? La care milostivă orânduială dau această relație: la numitul sat Harastas¹¹ în scaunul Ariășului în protopopiatul meu, au prins 3 oameni din sat tistia mirenească pe Moroșan Kifor junior, Moldovan Mihail vici Jugudean Toma, și în 8 aprilie i-au dus în temnița în Vinț și i-au ținut 7 săptămâni din joia Sf. Paști până în joia Rusalelor. Și atunci i-au ținut afară din temnița de le-au perit cucuruzele nesăpate pe câmp. Și în ziua aceea când i-au dus în temniță, adică în 8 april, au pus cătane săcui călăreți de i-au ținut satu în 15 zile cu tot întărtentium (!), numai din pricina aceea că le-au mers un diac străin la Biserică la probă, fiindcă nu au preot. Și pe popa ce l-am fost rânduit să le slujască din satul Kostand l-au oprit de la biserică să nu le mai meargă. Și așa au trăit poporul acela într-o lună de zile numai ca dobitoacele.

Pe lângă care smerită relație cu plecaciune rămân al Mării tale plecat serv

Agârbiciu, 26 iulie 1848

Ștefan Dămian,
Protopop Tordei

Original, AMS, AMS, Sibiu, fondul Arhiepiscopesc, vol. 1, 1848-1860

14.

*Ilia, 31 iulie 1848***Preacinstit Consistoriu¹²!**

Întru urmarea mil[ostivelor] Orânduiei consistoriale dto. 8/20 iulie a.c. nr. 301 următoarele datornicește îndrăznesc a le face cunoscute: preoții aici în tractul Ilia nu au devenit prin purtare ca să fi fost trași la dare de samă pentru oare ce faptă, până acuma și-au purtat cinstea neîntinată, gândesc că și de aici încolo își vor păstra-o. Iar comunități au fost asuprite prin miliție anumit: Visca și Fuestii Băgara care comunități stau foarte aproape de Comitatul Zarand, unde precum apriat se știe slobozenia, încetarea robotelor mai nainte s-au vestit decât la noi. Așa oamenii din acele comunități, văzând că cei din Zarand nu mai fac slujbe la domni, s-au luat și ei după aceea, fiind hotărâți și nu au voit a mai face robote; fiind de cătră aceea răi informați. Pentru care oamenilor din zisele comunități purtare, B. Bornemisza Ignatz și arendatorul de la curtea lui B. Bornemisza Pál, Kosa Dániel ca domn proprietar au cerut de la Înaltul C. Guberium miliție asupra lor, care tocma în sărbătorile Rusaliilor au și venit, împreună cu comisariul regesc B. Győrfi Sámuel sub a căruia comandă au fost trimisă și eșind în zisele comunități, pe lângă aceea că vro trei vite s-au tăiat pentru intertenția (sic!) cătanelor și a domnilor, mai pe oamenii toți din ambe comunitățile de-a rândul i-au bătut prin doi căprari câte 30 de bețe, iau globit cu bani, satul Visca au dat 250 fl., iar Băgara 130 fl. bani de argint, pentru restanția de robote pe vro trei sau patru săptămâni îndatorând și la restanța slujba să i-o facă, precum au și împlint-o.

Aceasta au fost asupritura celor două comunități, care întru adevăr nu au meritat-o, căci ei nu din ceva opunere n-au făcut slujbe până la ziua ștergerii robotelor de tot, fără de plecarea la mometele

¹⁰ Pasaje din acest document au fost citate de Mircea Păcurariu, în *Revoluția românească din Transilvania și Banat în anii 1848-1849. Contribuția Bisericii*, Sibiu, 1995, p. 101.

¹¹ Azi Călărași-Turda, jud. Cluj.

¹² Traducerea maghiară a acestui document este atașată variantei originale românești la aceeași cotă.

confraților săi din vecina varmeghie Zarand au devenit la înșelăciune, carii restanția de robote a bună sama ar fi împlinit-o și după vestirea slobozenii, fără de execuție de gloabă și bătaie. Pe vor 4 inși și în temniță i-au băgat la Deva și i-au ținut vro 6 săptămâni. Asemenea acestora pedeapse au suferit tot cu altă ocașie și cei din Murăș-Brete, nu pentru nefacerea robotelor, că astea le-au făcut, fără în primăvara trecută au fost trei ani tot același proprietar, au fost luat din moșiile oamenilor un dărab de pământ cu numele Șizășua unde au ei pruni sădiți de câte 30-40 de ani cu acea condiție că făcând comasație le va da dintr-alt loc pentru acel luat; așa au fost la așteptare în anul acela, iară în anul viitor văzând că domnii lor nu le dau alt pământ, și cel luat îl arvenuiesc, au dat plânsoare la tistia varmeghiei, pentru locul luat de la ei, pe care ei plătesc dare, și poartă greutate publice, ca sau să li se dea îndărpt, sau să li se dea altul pă măsură și prunii să li să plătească. Acea tistie au și trimis afară pe d. Főbiró să cerceteze lucrul carele după ce au investigăluit, au aflat că numitul pământ cu bună treabă e luat din moșiile oamenilor, și i-au îmbunat cu vorba că iară la ve veni la mână, după ce va face informație la zisa tistie, și până atunci prunele din pruni să le culeagă până când de la varmeghie pe calea sa li se va hotărî îndărpt moșia fără de care cuprinsă și luată. După toate acestea necăpătând până în ziua de astăzi un váloszt, ori că li se dă inapoi moșia luată, ori alta după proporție a treia zi de Paști cu toții s-au sfătuit împreună să nu mai aștepte nimica, ci să meargă să-și are (lucre) fieștecare locul său, pentru care a lor faptă și pe ai au eșit comisia cu miliție și bătându-i iarăștile cumplit prin căprari, i-au globit cu 130 fl m.c. tăind și o vacă și de la pământ iară i-au oprit să nu-l lucre mai mult nice a li se schimba nu li s-au rezolvat. Aceasta mai în sus prolecrate (sic!) comunități după cum arătai încâtva pot să fie vinovate, iară nu de așa cumplită pedeapsă, dară în următoarele: Vorța, Koja, Kueș, Uileșu, Tomhatia, Iazu, Jalba, Komarinești, Dănulești, ba cu un cuvânt mai toate satele din ambe dominiumurile prescrise, fără de nici o pricină, sau vină mai sus numita comisie le-au pedepsit pe fieștecare după mărime câte 30, 40, 50 60 fl.m.c. amerințându-le prin cătanele de față, și mai grea pedeapsă... aruncată asupra lor nu vor suporta-o. Aceasta le-au fost răsplata la urmă pentru slujbele din vechime făcute, poate nice că au meritat alta?

Nu așa s-au purtat alți domni proprietari tocma din vecinătatea noastră cătră foștii săi iobagi, carii încă poate până la modul hotărât, nu tocma acurat au făcut robotele, dar totuși cunoscând adevărul nu i-au căznit ca și mai sus numiții, ci la spunerea slobozeniei i-au ospătat cuviincios, după cum și dreptatea aducea cu sine. Această Preacinstite Consistoriu, preadestul a le face cunoscute Măriei sale d. Episcop carele plecându-și inima cea părintască, să să milostivească ăstor ticăloase, asuprite, și de toată tânguirea vrednice comunități după toate asupririle venite asupra-le a le câștiga și mijloci lecuire și mângăiere, și pre noi pre toți a ne ocroti sub aripile și mila sa părintească.

Lângă care cu plecăciune rămân al Măriei tale Cosistoriu totdeauna spre servire gata.

Ilia, 31 iulie 1848

Ioan Orbonaș Prot[opop]

Original, AMS, cutia 1, doc.nr. 30.

15.

Iclandu Mare, 3 august 1848¹³

Preaonorate d. Protopop!

În urma milostivii consistoriale porunci dta 8/20 dec. a.c. nr. 30, provocându-mă preaonorat d-ta ca din țineria deregătorii preoțești deregătorește să te înștințez de pricina trimiterii cătanelor călăreți ca executori asupra N. Iklandului de varmeghia Turzii de Sus țiitorii, strânsă datorie în cunosc aci descoperi lucrul în următorul chip:

¹³ Pasaje din acest document au fost citate de Mircea Păcurariu, în *Revoluția românească din Transilvania și Banat în anii 1848-1849. Contribuția Bisericii*, Sibiu, 1995, p. 102.

În 19 zile a trecutei, luna iunie după calend. nou, eșind d. szolgábiro locului Zamler György în satul N[agy] Ikland mie preoțește încredințat, ca precum în alte sate așa și în acesta, să vestească libertatea și ștergerea robotelor; adunând la un loc două sate, N[agy] Ikland și Kis Ikland, unde întâiu după milostiva poruncă gubernială tâlcuindu-le folosul libertății și ștergerea robotelor, după aceea i-au întrebat de voesc a se uni cu Țara Ungaria și a ținea cu craiul Ștefan, la care oamenii români ai noștri i-au răspuns că în Adunarea Blajului au pus jurământ împăratului Ferdinand, căruia dâșii voesc a-i fi statornici credincioși.

Întru aceia d. szolgábiró ne-au împărtășit milostiva poruncă gubern[ială] despre libertate sunătoare în tipării (!). Dară poporul neînvățat socotind că aceia scrisoare cuprinde în sine altceva prin care ei pot a se ameți, n-au cerut a se primi, ba nici după ce noi doi preoți ai satelor mai pre larg li-am tâlcuit, n-au voit a ne crede, și după mergerea d. oficiali din sat afară la satul M. Lekința prin strazse au trimis-o înapoi. Aceasta o știu a fi fost greșala oamenilor.

Pentru care apoi în 30 iuniu s-au și trimis executori asupra lor, 50 de cătane dragoni, care încă până astăzi sunt staționați în N[agy] Ikland, pre cari satele N[agy] Ikland, Kis Ikland și M. Lekința le țin pre rând cu fân, ovăz, intertenția și plata lor pe zi. Au cheltuit după cum am socotit acestea tri sate ca la 5000 de R.f. Afară de aceasta încă 5 oameni sunt prinși și duși la temniță. Altă vină nu știu pentru care să fi fost vrednici a se pedepsi.

Eu acestea din ținerea deregătorii ți le fac cunoscute spre urmarea mai încolo, rugându-te deodată umilit, ca să mijlocești ceva spre ușurarea necăjiților săraci, cu carii sunt a preonorat d-tale umilit serv¹⁴.

N. Ikland, 21 iulie/3 aug. 1848

Zinovie Hodoș, paroh

16.

Târgu Mureș, 5 august, 1848

Prea Cinstit Consistorium!

Ca cât mai în grabă să se poată face cunoscut Prea Luminatului și prea Sfințitului Domnului Ep[iscop] că în timpurile acestea făcut-au vreun preot de ai noștri vreo răscoală între popor pentru care să fi fost tras la darea de samă, la această întrebare întru împlinirea milostivei porunci consistoriale de sub nr. 301 a.c., foarte umilit am a înștiința Prea Cinstitul Consistorium că dintre preoții acestui tract, [în] 15 iunii pe preotul nostru de la Megyesfalva, Stefan Iacovits l-au prins și l-au adus la temnița scaunului de unde numai a șasa zi l-au slobozit. Arată chiar așa scrisoarea sub A., cine i-au mijlocit prinderea sub B., nevinovăție i se vede din îndorsata rezoluție, sub C. mai încolo, ce și câte comunități neunite au devenit prin purtarea sa la aceea cât să fi fost trimisă miliția asupra lor, acestea grele pedepsiri e supusă comunitatea Nagy Ikland din comitatul Turzii, numai pentru că, neînțelegând bine forma unirii cu Țara Ungurească au stat împotrivă și nu au vrut a cunoaște alt crai Țerii Ungurești numai pe împăratul Ferdinand, căruia în Adunarea Blajului i-au jurat credință după cum pe larg se vede din deregătorniceasca scrisoare a preotului locului sub D., care spre urmarea mai încolo pentru ușurarea necăjiților foarte umilit le fac cunoscute.

Rămâind al Prea Cinstitului Consistorium foarte plecat serv,

Vásárhely, 5 august 1848 Partenie

Trombitas, Protopop

Original, AMS, AMS, Sibiu, fondul Arhiepiscopesc, vol. 1, 1848-1860

¹⁴ Adresa: „Preaonoratului domn Parthenie Trombitas, protopop a Marus Székului. Ex offio a MVásárhely.”

17.

Pesta, 10 august 1848

Cătră toți iubiții mei fii sufletești din ținutul Săliștei

„Dar vouă și pace de la Dumnezeu Tatăl nostru și de la Domnul Iisus Christos”

„Bine este cuvântat Dumnezeu și Tatăl Domnului Nostru Iisus Christos, părintele îndurărilor și Dumnezeu a toată mângăierea”.

Cu cuvintele acestea au salut marele Apostol Pavel prin a sa epistolă trimisă către iubiții săi corinteni. K. 1 cor. K. 1. st. 2.3. tot cu acestea cuvinte mângăitoare vă salut și eu pe voi pe toți, iubiților mei fii sufletești din ținutul Săliștei; însă cu o inimă plină de mahnire, pentru că am înțeles cumcă voi v-ați fi abătut de la calea cea bună, de la calea cuviinței și a adevărului, și ați fi intrat în calea rătăcirii și a stricăciunii. Măhnirea aceasta a inimii mele cu atâta mai tare mă cuprinde, cu cât mai tare m-am străduit eu a vă da sfaturile cele mai sănătoase, și învățăturile cele mai folositoare, dar de tot împotrivoare cu faptele voastre de acum.

O învățătură ca aceasta v-am trimis eu prin Cerculariul meu din 18-le iunie a.c.¹⁵. în care ca un părinte adevărat v-am sfătuit ca „de mai aveți a pretinde oare [ce], căutați aceasta pe cale cuviincioasă, pe calea legii, și fiți încredințați că stând dreptatea pe partea voastră, o veți dobândi”. Calea cuviinții, calea legii, v-am sfătuit să nu o lăsați dinaintea ochilor, pentru că numai aceasta ne poate duce la limanul dorit. Și iată că faptele voaste au fost togma împotriva învățaturii mele. Așisderea și prin Cerculariul meu din 18/6-le iulie a.c. v-am învățat ca să fiți ascultători și împlinitori poruncilor celor mai înalte, dar precum să vede fără de folos. Nu așa iubiților mei, nu așa, ci pe calea cea bună și dreaptă trăbuie să-și caute fieștecine, aceea spre ce cugetă că are drept. Eu nu știu din neștiință sau cu voia v-ați apucat voi de aceea, ce nu s-au căzut; dar orșicum s-au întâmplat, pasul vostru au fost greșit. Acum trăbuie să-l îndreptați. Adecă să căotați dreptul, care cugetați că-l aveți, pe calea legii, și fiți convinși, cum că îl veți dobândi.

Iubiților mei! Dumnezeu vrea dreptatea, lumea încă vrea dreptatea, așadar cred cum că aceea spre ce avem dreptate o vom dobândi negreșit, numai dacă ne vom lăsa de tulburări, și vom căota dreptatea noastră pe calea cari se cuvine, pe calea legilor. Eu crez cumcă mă veți pricepe cu toții, și mă veți asculta. Pentru aceea mângăindu-vă iară vă sfătuiesc ca să aveți înaintea ochilor totdeauna calea cea bună, ca să poată fi cu voi darul lui Dumnezeu și pacea în vecii vecilor, ce poftindu-vă din inimă, rămân al tuturor de tot binele voitor.

Pesta în 10-le august 1848¹⁶

[Andrei Șaguna]

Concept, AMS, cutia 1, doc. nr. 36

18.

Sibiu, 14 august 1848

Măria ta Prealuminate Doamne Episcop!

Am primit ordinația Măriei tale din 3 august a.c. în care ni să poruncește ca de vreme ce s-au înțeles că în Sibii s-ar ținea oarecare adunări ascunse sub povață săsească, unde s-ar întrebuința numele Măriei tale, dând prin grai hotărârile sale la popor, ca când acelea ar fi venite de la Măria ta,

¹⁵ Circulara din 18 iunie 1848, publicată la Gh. Tulbure, Mitropolitul Andrei Șaguna, *Opera literară, scrisori pastorale, circulare școlare, diverse*, Sibiu, 1938, p. 145-146.

¹⁶ Conceptul este însoțit și de traducerea în limba maghiară ca notă.

care toate ar putea avea urmări rele pentru popor, etc, să priveghem ca poporul mai vârtos din ținutul Sibiiului să nu se amăgască prin cercări de acest fel etc. La care umilit răspundem că noi n-am simțit până acum nimica, să se fi făcut aici în Sibii sau într-alt loc așa ceva. Am auzit că membrii fostului comitet al nostru țin adunări mai aici, mai colo, însă ce sfătuiesc ei în strânsurile lor, noi nu știm, că de noi să păzesc. Noi vom priveghea și de vom afla că să face undeva ceva necuviincios, ne vom ține datorie a înștiința pe Măria ta despre toate ce vom simți. Aici încă ne vom sili a ocoli răul care s-ar putea naște din asemenea cercări.

Fiind dintră altele cu cea mai adâncă reverință ai Măriei tale prea umiliți servi.

Din ședința extraordinară din 2/14 august [1]848 în Sibii ținută

Consistoriul Episcopesc

Moisi Fulea

Inter. Pres.

Original, AMS, cutia 1, doc. nr. 41

19.

Pesta, 15 august 1848

Cătră Protopopul Bârgăului Terențiu Bogat, și cătră al Hațăgului, Mihail Maximilian. Pesta în 15-le august [1]848

Putând pricepe atât de la locurile mai înalte, cât și din cele publice, cum că grănicerii noștri din regimentul al 2-lea, carii au fost comendați cătră Seghedin, ajungând până la locul numit, numai de odată s-ar fi abătut de la calea lor, și ar fi tras într-altă parte, care însă a bună samă nu mi-e cunoscut. Sub strânsă pecete a ispovădăniei te provoc pe Binecuvințania ta, ca fără de întârziere să îmi faci circumstanțială relație despre aceea: că cum stau militarii din ținutul Binecuvințaniei tale? Ce aplecări au? Și încătrău trag? Cine îi îndeamnă și îi zăndărește ca să se împătrivească constituții? Ce ferbe între ei?, precum și despre altele care vei cugeta Binecuvințenia ta a fi de lipsă și ar trăbui ca să le știu și eu.

Eu mărturisesc cu durere a inimii, cum că prin astfeli de apucături și fapte, precum să zic a fi a grănicerilor noștri veniți până la Seghedin nu numai rușine, dar și nespusă stricăciune să pricinuieste nației, pentru a cărei ridicare la altă treaptă mai de cinste din toate puterile năzuim pe calea dreptății. Astfel de fapte numai ne împedează lucrul cel bun. Deie Dumnezeu să nu fie adevărat ce să zice despre frații noștri grăniceri.

Ce să atinge de constituția aceasta nouă, sau de legile care acuma să fac, mărturisesc sub învingerea mea dinlăuntru, că că acelea nu numai că nu vor fi spre stricarea noastră, ci togma spre binele și folosul nostru. Pentru că noi, carii până acuma așa zicând nici un drept ca români, ca țărani și ca fiii Bisericii Răsăritene n-am avut, prin constituția de acum în toată privința politică avem asemenea drepturi cu toți compatrioții noștri fără de de descliniere de neam și religie. Adică avem Biserică liberă și respectată, preoțimea și dascălii noștri să vor plăti ca și cei de altă religie, bărbații noștri învățați vor fi aplecați în slujbe, poporul nostru are dreptul alegerii reprezentanților la Dietă, tinerii noștri să primesc precum la învățătură așa și la măiestrii, asemenea purtarea greutăților s-au înființat fără între toți oamenii din țară, fără nici o descliniere, care toate sunt vii dovezi cum că constituția aceasta nu numai că nu ne strică, dar ne ajutură și ne mângăie precum n-am socotit. Între altele cu adevărită dragoste rămân al Bin[ecuvințaniei] tale de bine voitoriu.

Concept, AMS, cutia 1, doc. nr. 42.

20.

Sibiu, 31 august, 1848

Măria ta Prealuminate și Preasfințite domnule Episcop!

După părinteasca Măriei tale poruncă d-to 2/14 iulie a.c. îndrăznim a mai așterne aici Măriei tale relația Protopopului nostru din Solnoc Ioan Greble și a lui Partenie Trombitaș din scaunul Murășului în privința aceasta încoace făcută, cu acea umilită adăugare că ceilalți Protopopi eparhiali arată că preoțimea și poporul au fost și este în pace, așa cât nici n-au fost înarestați, nici n-au fost dusă asupra lui nici o esecție armată.

Fiind dintre altele cu cea mai adâncă reverință ai Măriei tale prea-plecați servi
Din ședința Consistorială din 31 august a.c. c.n. [1]848 în Sibii ținută.

Consistoriul episcopesc,
Moisi Fulea
Inter Praes.

Original, AMS, cutia 1, doc. nr 54.

21.

Hațeg, 31 august 1848

Prealuminate, Preasfințite, Doamne Episcop!

La părințasca poruncă a Prealuminate Mării tale din 4 august a.c. nr. 315 care suna ca să arăt cum stau creștinii mei de aici? ce aplecări au? încâtro trag etc? foarte plecat încât îmi iaste cunoscut înștiințez că:

1. Pe la 26 iunie a.c. noaptea, punând oaricarii din unguri, la fântâne din piață aicea, flamura Unionului, mintenaș a doua zi dimineața cu prilejul alegerii și de deputat la Pesta, fiind adunați toți orășanii or mers de or luat știagul de Union jos zicând că ei au știag împărătesc la Orlat sub care au jurat și până nu se va îngropa acela, nu pot primi, nici jura sub altul. Însă după porunca d-lui maior Liebel, atuncia iară acolo l-or pus, dară noaptea nu să știe cine iară s-au luat.

2. După aceia, ungurii or ridicat știagu de Union la Bistrița pe formată (!) în turn, însă în scurt iară noaptea au fost luat jos, și e prepus că de grănițeri. Ungurii de nou or pus altul.

3. La 15 august a.c. era să fie o adunare mare națională română de militari în tot regimentu acesta la Orlat, dară s-au oprit, și cum să simte să va hotărî a fi pe 29 august a.c. ceva urmă din acealia. Vreamia ne va arăta.

4. Grănițerii din Hațeg, la 15 august tot calendariu nou din poruncă plecară de aicea cătră granița Banatului, însă cu cea mai mare nevoe și neplăcere, rostind și strigând multe de fața d-lui maior Liebel pe lângă altele și acelia că ei din graniță mai departe nu vor merge nici să vor bate cu sârbii.

La 16 august a.c. tot într-acolo plecă și compania 1 și a 3 cu asemenea sâlă cum auzii. Cine-i învață spre acealie? Nu știu, că noi preoții nu îndrăznim a-i învăța mai multe decât sună țircularele venite, că suntem și de români și de unguri amenințați cu perderia vieții de când au răsărit libertatea, egalitatea și frățietatea.

Însă după toate aceștia, vozglășenia de sub slujirea S. Liturghii: „Întâi pomenește Doamne pre Preasfintitul Episcopul nostru Andrei, pre care îl măriaște sufletelor tale pentru bisărici, în pace, întreg, cinstit, sănătos, întru zile îndelungate, drept dreptului, cuvântul adevărului tău.” Că toți preoții

mei cu toate puterile o zicem, o cearăm de la D-zeu, și o și nădăjduim, precum și pacea a toată lumia și bunăstarea oamenilor lui Dumnezeu bisărici.

Sărutând dreapta a Prealuminat Mării tale, cu plecată metanie sunt al Prealuminat M. tale umilită slugă¹⁷.

Hațag, 31/19 august [18]48

Mihail Maximilian, Protopop

Original, A.M.S., cutia 2, P./12.

22.

[fără loc], 1 septembrie 1848¹⁸

Prea cinstit Consistoriu!

Va fi auzit C[insitul] Consistoriu cum ne silesc ungurii pre noi românii ca să ne dăm feciorii în cătane până se va plini un număr din Ardeal de 60.000. Noi românii nu ne cunoaștem datori a da cătane după legea asta, pentru că asta nu e întărită de Împăratul și așea n-are nice o putere încă. Pentru aceea nici nu suntem datori a ne supune la aceea, dar de ar fi și întărită pe români tot nu i-ar putea îndatora că știe prea bine Cinstitul Consistoriu cum că uniunea Ardealului s-au făcut fără de voia românilor, că cei ce o făcură nici nu ne-au întrebat cum se cade să întrebe pe o nație care poartă atâtea greutateți publice. Ei nice nu se supun la porunca Împăratului ca să ne dea tisturi de români și să ne facem gardă națională cum ne-au dat Împăratul rezoluția la Inspruh. Pentru aceea se roagă românii de Prea C[institul] Consistoriu să aștearnă înaintea Gubernului pricinile aici alăturate, că să nu-i silească pe români cu legea asta nouă de recrutație, că se va tulbura țeara, fiindcă văd toți că nu e cu cale ce fac ungurii. Pentru aceea, nice sașii nice românii din ținutul Brașovului și al Sibiului încă nu se supun la recrutația asta nouă. Să iei sama prea Cinstit Consistoriu că ungurii nu lucră după lege, ci numai după voia lor și umblă numai cu înșelăciuni. Deci se roagă românii ca să-i apare prea C[institul] Consistoriu să nu-i auprească fără de lege și să cunoască românii că prea C[institul] Consistoriu ține cu neamul său, căci vedem că prea C[institul] Consistoriu vestește toate poruncile ungurilor și le prinde destulă parte, dară până acuma încă n-au simțit românii vreun ajutoriu nici măcar cea mai mică intrapunere în necazurile care le-au suferit în ăst an și, de nu vor simți nice acum, își vor pierde toată încrederea în mai marii săi cari țin cu străinii asupritori, iară pe neamul lor nici după jurământul pus nu se țin îndatorați a-l ajuta.

Mai încolo, se roagă românii ca să mijlocească pre Cinstitul Consistoriu să scoată voie de la înaltul Guberniu ca să se adune iară în Adunare Generală la Blaș unde să aibă a se înfățișa deputațiunile și Comitetul și să se cetască răspunsurile Dietei și al Înaltului Împărat ca să vadă națiunea cum s-ar putea înființa cât mai curând celea date de la Împărat, că i-ar fi și rușine națiunii a umbla în mână cu cererile sancționate de la Împărat și ea să nu stăruiască penru înființarea aceloră. Apoi Ministeriul Unguresc nice atunci n-ar putea să o rădice pe națiunea noastră fără de a ei conlucrare când ar avea mai multă voie spre aceea de cum are acuma. Prea c[institul] Consistoriu să ceară Adunarea aceasta în numele națiunii că așa au hotărât și au pofitit națiunea în Adunarea Generală ca să i se cetească răspunsurile iar în Adunare. Și națiunea nu e mulțumită cu atâta că s-au vestit numai așa cum s-au vestit la acea Adunare iar să vie din fiecare comitat doi aleși de comunitatea săteană sau orășiană și ca să poată tracta și de interesele bisericești să vie toți Protopopii cu câte doi preoți lângă sine.

¹⁷ Documentul este însoțit și de o variantă în germană ca traducere.

¹⁸ Pasaje din acest document au fost citate de Mircea Păcurariu, în *Revoluția românească din Transilvania și Banat în anii 1848-1849. Contribuția Bisericii*, Sibiu, 1995, p. 104; de asemenea, la Teodor Bodogae, *După întoarcerea de pa Câmpia Libertății. Documente din vara anului 1848*, în „Studia et Acta Musei Nicolae Bălcescu”, 1971, Bălcești pe Tpolog, p. 453-455; vezi și Liviu Maior, *1848-1849 Români și Unguri în revoluție*, București, 1998, p. 243

Să stăruiască prea C[institutul] Consistoriu ca Adunarea să se aplacideze mult în 7 zile ca să nu se tulbure pacea publică.

Și pentru aceea încă să se facă aducere aminte regescului Guberniu ca după pofta Adunării Generale să se sloboază Florian Micaș și toți cei ce s-au arestat după aceea pentru pricini politice, fiindcă românii n-au făcut încă nici o nedreptate ungurilor și se leagă și acuma că nice odată nu se vor scula asupra nației ungurești. Pentru aceea și Guberniul încă să deie dovadă slobozind pe acei români, cum că vrea să fie în pace ungurimea cu românii și să nu deie într-adins cauză de întărâtare de unde pot să se nască urmări triste, atât pentru unguri, cât și pentru români.

Și aceea încă o însemnăm ce de nu s-ar face destul acestor dorințe, atunci prea C[institutul] Consistoriu și Înaltul regesc Guberniu va da seama de urmările care se pot întâmpla.

Așteptând hotărârea Preacinstitutului Consistoriu cu cinstire rămânem ai Preacinstitutului Consistoriu năcăjiți frați români ardeleni din ctu Albei de Jos și de Sus de legea greco-neunită.

Adecă: Loamneșiu, Mândra, Topârcea, Magu, Aciliu, Bogata, Armeni, Alămor, Guszu, Păuca, San,(?) Sângătin, Spring, Bozu, Berghin, Beșinău, Veseud, Bușiu, Hetișdorf și celelalte.

Septembrie 1, 1848

Original, AMS, Cutia 1, doc. nr. 60.

23.

Mureșeni, 2 septembrie 1848

Prea Cinstite Domnule Protopoape!

Prin înțelesul milostivei orânduiei consistoriale de dto 20 iulii ac. Nr. 301 este și prin Domnia Ta tuturor încredințată preoți împărtășită, fiindcă cuprinde în sine ca să ne arătăm jalbele, apăsările și stările împrejur, atât ale noastre ca preoți, cât și a dezrobiții poporenilor noștri, eu din parte-mi urzesc jalnicul meu răspuns întru aceste următoare:

Știu și am înțeles că s-au dezrobit iobăgimea și jelerimea și, precum robotele, așa și dijma au încetat, însă când aceste prin tisturi oficiale s-au publicat în 17 zile a lui iunie în satul nostru Medeșfalău unde sunt tot români neuniți până într-unul, de ajuns groaznici slujbași, eu n-am fost acasă, că în 15 zile a lui iunie noaptea între 12 și un ceas al miezului nopții m-au silit, dezbrăcat fiind și în așternutul meu din somn, a mă scula, a mă îmbrăca și lăsându-mi patru prunce sărace fără mamă între care cea mai mare de 10 ani, cea mai mică de 5 ani între vaiete și plânsuri groaznice, a mă duce la temnița Scaunului domnul Alber Márton Hothnojiul nemeșilor din Vásárhely, având lângă sine încă doi din garda națională și 5 haiduci ai Scaunului toți cu puștile încărcate la poartă-mi, iară carul cu 4 cai ai orașului fără loc de șezut în care puindu-mă cu cea mai mare fugă, m-au scos din sat afară. La hotar mă aștepta până-n 40 de cătane orașeni toți din Garda Națională și cu puștile pline și așa petrecându-mă, m-au dus cu mare bucurie la temnița Scaunului de unde pe lângă chizășie prin Măria sa Domnul fő Tiszt m-a slobozit afară a șasa zi după amiazi și am venit acasă la mai deznădăjduite și de frică mai moarte, pruncele mele, fiindcă în 16 zile a lui iunie ducerea mea o au mai adaos cu rădicarea cesteilor în hotar, vestind că eu voi fi în cei puși acolo. Oamenii din sat s-au întristat și și mâniat pe mine că de ce nu le-am făcut de știre nelegiuita ducere a mea în vreme de noapte, însă eu știind bine că în nimica sunt vinovat, toate cu inima blândă și tăcând le-am răbdat, nevrând a mijloci nenorociri, primejdii și vărsări de sânge mai groaznice ca la Mihalt, care prea lesne le puteam scorni și ațâța.

Cine au pricinuit robirea și batjocura mea întru atâta măsură și mai nainte de a fi judecat, în întru adevăr nu știu, nice pentru ce au putut fi, fără cum că precum s-au scris așa s-au întâmplat e sfânt. Care pre Onorat Domnii tale spre mai naintea arătare în scrisul chip descoperindu-le întru

așteptarea mângăioaselor și legiuitelor dobândiri de la Preamărite locurile cele înalte, rămâi și sunt al Prea Onorat Domnii tale mai mic supus¹⁹.

Medeșfalău, 1848, 21 august/ 2 septembrie

Ștefan Iacovits,
Paroh la Medeșfalău

Original, AMS, *Fond Arhiepiscopesc, vol. I, 1848-1860*

24.

Mijlocenii Bârgăului, 5 septembrie 1848²⁰

Sfânt Consistorium!

Întru urmare milostivei porunci consistoriale din 8/20 iulie a.c. nr. 301 prin Măria sa Preasfințitul Domnul Episcopul nostru diecezan de la Pesta către luminatul Consistoriu dto 2/14 iulie a.c. făcută, umilit înștiințez că la satul neunit în Kăila, slăvit varmeghia Dobocii s-au tâmplat în luna trecută o execuție grea. Un nemeș de la St. Andras ține un iosag la Kăila cumpărat și de vreo câțiva ani a oprit o pădure care mai înainte era sătească. Acela a trimis în vremea săceratului birși și în astă pădure să taie pari. Oamenii din Kăila văzând pe birși acolo au zis să nu taie și să spună domnului ca să îngăduie cu tăiatul, că pădurea este sătească până când va veni comisla care iaste rânduită spre a cerca jalbele oamenilor și apoi precum va afla aceea și va hotărî, așa va rămânea.

După aceea numai ce în scurtă vreme s-au trezit că vin cătane înarmate dragoni ca la 100 în sat cu fô Birăul locului Csereny Daniel, szolgă-birăul și alți nemeși executori oblicind oamenii de venirea execuții mai toți bărbați îngoziți de necazurile mai de nainte cu muieri și cu prunci au fugit la păduri, lăsând casele singure. Cei rămași în sat adunându-i fô Birăul înainte după pâra nemeșului silnic proprietarul de pădure i-au batjocorit, bătându-i precum au voit. Neîndestulindu-se cu aceea au poruncit de s-au adus ciurdile vitelor în sat, au ales vreo 15 capete, cai, boi, vaci, între care și 2 cai a[i] preotului, au pus bici pe ele și trimițându-le la târg în Lekintza, le-au vândut, fără preț cuviincios, iară caii preotului i-au adus străjile îndărăt, nu i-au vândut. Că și preotul Ioan Sigmirean era în prepus că ar fi dat sfat oamenilor la aceia, fu chemat și dânsul înaintea fô Birăului și precum spune, l-au ținut două zile cu dâșii, apoi a doua zi, ducându-se de acolo, n-au mai întors îndărăt, temându-se ca nu cumva și pe dânsul să-l batjocorească. Și trimițând cătane după dânsul dacă nu l-au aflat, i-au prădat mai multe celea din case. Au îndrăznit a intra și în biserică izbând ușa; au luat mai multe circulare episcopoești venite de la Preasfințitul Domnul nostru episcop din Pesta și de la Ministeriul regesc spre a se împărți pentru fieștecare parohie câte un exemplar care tocma atunci ajunsese în Kăila. Spunându-mi preotul de astă întâmplare am scris la fô Birăul ca nu cumva să se împedecă cursul acelor comisii și după câteva zile un nemeș de acolo le-au trimis la preotul precum dânsul mi-au spus.

Alătuarata scrisoare a preoților arată mai apriat și batjocura care au răbdat preotul bătrân Simion Sigmirean. Această esecuție după trei zile s-au dus de la Kăila la Nagy Sajo și acolo împreună cu pe români au bătut și pe sași, că de aceea se află mai mulți decât români la Nagy Sajo și se zice că pentru că n-au vrut oamenii a mai clăcui la domni fură bătuti, iară preotul de acolo au rămas în pace.

Această tristă întâmplare se face Prea Luminatului Consistorium umilit cunoscută, cu acel adaos ca să binevoiască a o aduce și Prea Sfințit Mării sale Domnului Episcop întru cunoștință spre milostivă, părințească apărare.

¹⁹ Adresa: „Slăvit Scaunul Mureșului neunit Domn Protopop Prea Onorat Domnii sale Partenie Trombitaş cu toată cuviincioasa cinste”.

²⁰ Pasaje din acest document au fost redate, contextualizate și analizate de Liviu Maior, în *1848-1849 Români și Unguri în revoluție*, București, 1998, p. 216.

Pe lângă care întru adâncă umilință rămâi al Prea Luminat Consistorium întru tot plecat,
Mijloceni, 24 august/5 septembrie 1848

Terentie Bogath, Protopop

Original, AMS, Sibiu, fondul Arhiepiscopesc, vol. 1, 1848-1860, doc. nr. 194/1848.

25

Deva, 13 septembrie 1848

Erdélyi kerületi görög hitű püspök Saguna András Úrnak

Itt Hunyad Megyébe s főleg a Hátszegi kerületbe a határ őr tisztek annyira úzik ördögi mívelket, hogy a nép a polgár háború meg kezdése pontján áll, Méltóságod azért van az ország gyűléstől távol, hogy hívei felizgatott kedélyeit lecsendesítse, erre most itt leg nagyobb a szükség; méltóztasson Püspök Úr ily sorvasztó körülmények sürgetésénél fogva rögtön személyesen lejönni, s az által tettleg megmutatni, hogy nemzetiségünk szép s szent ügye előmozdítását szíven hordozza. Magam minden ütt Méltóságoddal leendék s kövessünk el mindent, mi a felbujtatott nép nyugtatására, le csendesítésére igazságosan el követhető. Azon percbe, midőn a sorokat írom biztos tudósítás szerint Hátzeg körül 4 és 6000 kozotti nép van egybe gyűlve. Költ Déván őszhó 13^{án} 1848.

Főispán

Original, AMS, cutia 1, doc. Nr. 61.

[Traducere:]

Către episcopul transilvănean de rit grec, domnul Andrei Șaguna.

Aici în comitatul Hunedoara și mai ales în cercul Hațegului, ofițerii de grăniceri își continuă manevrele diabolice atât de mult, încât poporul stă pe marginea începerii războiului civil; Excelența voastră este departe de Dietă pentru a liniști stările iritate ale credincioșilor, iar pentru aceasta aici este cea mai mare nevoie. Binevoiți, domnule episcop, dată fiind urgența acestor circumstanțe apăsătoare, să veniți aici personal urgent și să arătați prin fapte că purtați în inimă promovarea chestiunii frumoase și sfinte a naționalității noastre. Eu voi fi peste tot cu Excelența voastră, pentru a face tot ce poate fi săvârșit pentru calmarea și liniștirea poporului instigat. În acel minut, în care scriu aceste rânduri, conform unei înștiințări sigure, în jurul Hațegului se află adunați între 4 și 6000 de oameni.

Întocmit la Deva, la 13 septembrie 1848.

Comitet suprem

Original, AMS, cutia 1, doc. Nr. 61

26.

Dobra, 14 septembrie 1848

Înalt Preasfințite domnule Episcop! Domnule Milostive!

În urmarea înduratăului decret ministerial din 29 avgust a.c. nr. 8370/13 a Ministerului din Lăuntru de cătră supremul comite grof Kun Gothárd mi s-au împărtășit grațiosul decret sus-numit pentru conscrierea recrutații ca să facem cunoscut poporului și deodată să-l sfătuim ca să se conscrie

tinării de pe anul 1826, 1827, 1828, 1829 în a căria urmare atât eu cât și preoții cu tot deadinsul ne-am sârguit să facem destul chemării noastre. Însă durere, că nu știu cine au băgat în capul poporului precum că pre sama maghiarilor să nu dea soldați; de bună samă, sunt întărâtați și răspund precum de ar ști pre sama înălțatului Împărat să cer așa ar da. Destul m-am sârguit a le explica că tot împăratul Ferdinand e Domnitoriul și că cu întărirea Maiestății sale să cer acei recruți, însă în zădar că nu să încred și măcar că acum aceea Maiestatea n-au sancționat, această neplăcută întâmplare o fac cunoscută Măriei tale.

Însă aceasta îndrăznesc Mării tale a arăta trista întâmplare de moarte a în H[risto]s frateului meu Protopop Constantin Doma din Albeștea carele în 8 septemvrie a.c. ș-au dat sufletul și în a 10 tot aceea lună s-au înmormântat. Pentru aceea rămânând acuma Protopresbiteratul debiu vădov carele de mine e mai aproape, în vecinătate cu Protopresbiteratul mieu, umilit rog pre Preasfinția-ți Măria ta să te milostivești prea părintește văduvitul Protopopiat a mi-l încredința mie până la restaurare cu alt Protopop nou. Pe lângă care, înnoindu-mi rugarea, cu umilită aplecăciune rămân al Înalt Preasfinții tale umilit serv²¹.

Dobra, în 14 septemv[rie] [1]848

Nicolae Crainic,
Protopop

Original, AMS, cutia 1, doc. Nr. 58

27.

Sibiu, 15 septembrie 1848

Măria ta, Prealuminate și Preasfințite D. Episcop!

Votarea Dietei țării pentru curânda ridicare a unui număr însemnat de 60.000 de recruți și punerea în lucrare al acestui articol de lege au aflat pre poporul nostru, care de la ridicarea robotelor cu mult mai mult au avut a suferi și suferă astăzi, decât au suferit mai înainte nu numai năpăstuit, dar înverșunat în cel mai mare grad, la care, pre lângă asupririle cele neauzite și martatrarea din partea domnilor pământești urmată, foarte mult au ajutat și ajută neconținut unele guri goale și capete fără de toată judecata, carii nu mai înceată a calumnia și a dărăpăna autoritatea vrednicilor bărbați și adevăraților străduitori pentru binele și fericirea neamului, străduindu-se a aduce pre popor acolo ca să peardă toată încrederea în preoțime, în Consistoriu, și mai cu seamă în Măria ta pusă, care încă până acuma în partea cea mai mare și cea mai cunoscută a poporului stă neclătită, așa cât nu-i raritate a auzi de la popor că numai acea poruncă o va primi și o va asculta, care va veni de la Măria ta.

În privința pomenitei recrutații, însă ne aflăm tare strâmtorați că oamenii cură din toate părțile Diezei ca să ceară sfat ce să facă în privința aceasta? Pre carii în zadar îi îndreptăm la supunere, pace, liniște și ascultare, că ei toate acestea le promit că vor fi precum au fost totdeauna supuși, pacinici, liniștiți și ascultători, dar cătane „până nu va porunci Înălțatul Împărat prin Domnul nostru Episcop nici într-un chip zic că nu vor da”. Adunarea la Orlat s-au ținut duminică în 10 sept[emvrie] nou unde s-au debarat destule. Acum de față se află adunați acolo la Orlat o mulțime mare, care cu puști, cu coase cu îmbălcii etc. înarmați și să adună în toate zilele ca de acolo să plece la Blaj la a doua Adunare Națională la care în ce chip suntem incitați și noi. Milostivește-te Măria ta a vedea mai pre larg din aici în toată umilitatea alăturata provocăție a comunității Vizogna.

²¹ Adresa: „A Dobrai g. n.e. Esperest és Főegyház Tanátsi Ülnöktől Méltóságos és Fő Tisztelendő Schaguna Endre Urnak Erdélyi Górgő nem egyesült Püspökinek alázasos Tisztelettel Iltolbol Pestre

Măria ta! De se vor adevăra numai 1/3 din câte se aud și-va Dumnezeu ce vom mai ajunge în vreo câteva zile! Să zice dintr-altele că astăzi când se scriu aceste tipări din Blaj să află în mâinile răsculaților, carii ieri petrecuți de o mulțime însemnată de cei ce erau adunați la Orlat, pleacă de aici acolo; aceasta mărturisește în minutul acesta părintele Nicolae Moga din Săliște.

Protopopul nostru Duma se mută la cele vecinice unde va avea a gusta din destul din dulceața Libertății, Egalității și Frățietății cei adevărate. În locul lui până la reîntoarcerea Măriei tale, care de Dumnezeu să fie cât de curândă și îmbucurătoare, să dănumi Administrator parochul din Deva Inochentie Anghel.

Într-altele suntem cu adâncă reverință ai Măriei tale preaumiliți servi²².

Sibiu, 3/15 septemvr[ie] [1]848

Consistoriul episcopesc Moisi Fulea,
Inter. Preș.

Original, AMS, cutia 1, doc. Nr. 59

28.

Sibiu, 14 octombrie 1848

DD Protopopi Nicolae Crainic și Ioan Opricz din comitatul Hunedioara, Sibii, 14 oct. [1]848

Cu cea mai mare mâhnire și întristare am înțeles din scrisoarea Măr[iei] sale D. Fispan al comitatului Hunedioarei Kun Gothard, cum că poporul nostru din părțile acelea până acolo ar fi devenit, cum s-ar afla la începutul războiului civil. Deci dvoastră înțelegându-vă întră sine, dimpreună fără de întârziere să mergeți la Măria sa d. Fispan, ca de la dândul să înțelegeți pricinile neîmpăciuirii și răscăleii acesteia întră popor născute, și, ieșind numaidecât întră popor, să vă străduiți în tot chipul a-l învăța după înțelesul țărcularelor mele din 30 iunie și 18 iulie a.c. din Pesta către dvoastră și către poporu întreg slobozite, și a-l capățita că voia și apriata poruncă a Maiestății sale prin preînalta sa rezoluție mie dată și prin Țărculariu dto 30 iunie a.c. publicată, aceea este: ca poporul nostru să fie în pace și în liniște să încungiure tot ce ar produce împerecheri, și să trăiască în armonia și în înțelegere bună cu concetățenii lor, pentru că numai așa vor putea dobândi ușurarea sarcinilor și îmbunătățirea soartei sale. Și cum că Maiestatea sa neîncetat să străduiește a statornici earăși pacea și rândul cel bun, și a împlini după putință toate.

Concept, AMS, cutia 1, doc. Nr. 61.

29.

Sibiu, 23 noiembrie 1848²³

Iubiților mei în Hristos Fii!

De vrea cineva să facă vreun bine, de vrea cineva să aducă vreo jerftă pe altariul omenirii, de vrea să ajute pe cufundații în lipse, timpul cel mai portivit e de față, minutul cel mai bine cuvântat au sosit!

²² Traducerea maghiară a acestui document la AMS, cutia 1, atașată variantei originale românești.

²³ Această circulară a mai fost publicată de Gheorghe Tulbure, *Mitropolitul Șaguna, opera literară, scrisori pastorale, circuli școlare, deverse*, Sibiu, 1938, p. 398-400.

Eu cred că puțini, ba mai nici unul nu să va afla întră voi fiii mei sufletești care să nu fie auzit și să nu fie înțeles cum că prin nemai auzita răutatea dușmanilor noștri cari neascultând de părințeștiile rânduiei și sfătuirii a prea bunului nostru Monarh Ferdinand I s-au sculat asupra Tronului Împărătesc și asupra tuturor acelor carii au vrut și vreau să rămâie credincioși și ascultători înălțatului nostru Împărat, între carii nația a noastră română cu toată dreptatea să numără ca una dintre cele mai credincioase. Prin a acestora, zic, nemaiauzită răutate, nu numai s-au prădat nenumărate sate de ale fraților noștri români din Ardeal, dar încă până în temelii s-au nimicit acelea prin flacăra focului, așa cât astăzi să află mai multe mii dintre frații noștri carii au rămas cu muierile și cu pruncii lor de împreună fără masă, fără casă împinși în ghearăle ticăloșiei și a temerei de a să lupta între chinuri mâne-poimâne cu foamea.

Cine va fi între noi care să nu să ție datoriu a ajuta pe frații săi în amara aceasta a lor soarte? Nu e, eu am nădejde, nu e inimă creștinească, cu atâta mai puțin frățescă care să nu le tindă mâna de ajutoriu! Să-i ajutăm, fiilor mei, să-i ajutăm cu toții, să-i ajutăm cu ce vom putea și cu cât vom putea că sunt vrednici de ajutorul nostru pentru că nu ca vinovați, ci ca aceia care au apărat înaltul tron împărătesc și naționalitatea noastră pătimesc amarul acesta. Eu din parte-mi am aflat de bine ca să adunăm pentru dânșii o câtațime de bucate pe care din timp în timp să o împărțim între ei după cum va cere trebuința.

Bucate eu nu am, dară bani dau spre scopul acest sfânt cinci sute fiorini în argint din care astăzi s-au și cumpărat vreo câteva gălete de bucate. Cu jertfa aceasta care o am închinat pe sama păgubiților noștri nu voi eu să mă laud, căci știu învățătura marelui nostru dascăl dumenzeiesc care zice că stânga să nu știe ce au dat dreapta. Însă știind eu și aceea că Mântuitoriul nostru Hristos mai nainte au făcut, apoi au învățat, vă fac cunoscută jertfa aceasta a mea ca să vă dau plidă bună, adecă făcând să vă poci învăța cu atâta mai bun sporiu.

Provoc acum dar și rog pe toți iubii mei fii în Hristos ca să tindă mâna de ajutoriu pentru frații noștri cei amărâți, să deie fiecare cât va putea și ce va putea, bani sau bucate.

Mila aceasta o vor aduna preoții împreună cu mădularii obștilor în carii să vor încrede acestea și vor duce socoteală limpede și cu cuget curat creștinesc, nefăcând nici o taină cu socoteala lor. Și decumva sau vreun preot, sau vreun mirean s-ar afla vinovat în darea socotelelor, unul ca acela ca Iuda cel rău credincios și cu iubirea de argint bolnăvit își va lua pedeapsa sa. Iar după ce să va face colecta, fiecare sat va arăta câtațimea ei al Protopopul locului, acesta din întreg Protopopiatul său o va arăta încoace ca să să facă de aici potrivitele măsuri pentru împărțire.

Pe toată ceata preotească o rog și o poftesc ca să deie exemplu bun în toată privința lucrului acestuia ce nădăjduind și împărțind tuturor binecuvântarea mea arhipăstorească rămâi al tuturor fiilor mei în Hristos de bine voitoriu.

Sibiiu, 11/23 noiembrie 1848

Andrieu Șaguna m.p.
Episcop

Toți Protopopii districtuali se îndatorează a face cele mai bune mijlociri pentru cea mai grabnică publicare a Cerculariului acestuia.

Original, AMS, Sibiu, fondul Arhiepiscopesc, vol. 1, 1848-1860.

30.

Berghia, 9 decembrie 1848

Însemnarea tuturor pagubilor prin vrășmașii secui făcute oamenilor din satul Bergia, Slăvit Scaunul al Mureșului cu privilegiu răsculării, anno, 1848

Nr.		Rf.	Cr.
1.	Beserica, prădându-se de multele sale odoare, s-au făcut paguba	161	--
2.	Rajka Vasilie, în multe chipuri făcându-se pagube are la casa sa	208	--

Nr.		Rf.	Cr.
3.	Lazarutz Todor, încă în haine, vite și altele, sa-u păgubit	207	--
4.	Toma Simeon, asemenea	37	--
5.	Csismas Ioan, s-au păgubit	29	--
6.	Tontsan Manu, în fân ovăs și altele	24	--
7.	Hodoș Georgie, prin multe supreale au avut pagube	54	--
8.	Szóts Todor și găște	9	--
9.	Kălușer Vasilie încă	15	--
10.	Hodoș Vasilie bănește s-au păgubit	15	--
	Summa tuturor păgubițiilor	761	--

Aceste ale noastre însemnate pagube și cu jurământ a le întări gata suntem

Dat Berghia 1848, decembrie 9 zile

Georgie Hodoș,
Paroch locului român

Original, AMS, fond 12/Pr. 1848-1850. Morți în revoluție, biserici distruse, sate arse. Ajutoare date, situații, rapoarte.

31.

Cristești, 9 decembrie 1848

Însemnarea tuturor pagubilor prin vrăjmașii secui făcute oamenilor din satul M[aros] Keresztur, slăvit scaunul Mureșului cu prilegiul răsculării. Anno 1848

1	Muntian Ștefan are pagube de foc...	893[fl.]	20[cr.]
2	Ursui Vasilie are pagube la casa sa de...	10	
3	Mitria fiu Kendi Vasilie are pagube în bucate....	20	
4	Szabaduș Zaharia are în bucate pagube la casa sa de ...	8	5
5	Pascu Iuon încă în haine și bucate s-au păgubit....	83	10
6	Șipoș Iuon s-au păgubit cu o vacă...	80	
7	Szabadoș Gligor au păgubit de o vacă și 2 vițele...	187	
8	Pascu Sivu au păgubit haine de casă de...	42	
9	Roșca Sandu i-au ars casa cu toate hainele dinlăuntru s-au păgubit de	87	
10	Boer Kirilă s-au păgubit de o țundră de ...	8	

Acestia ale noastre însemnate pagube și cu jurământ a le întări gata suntem.

Dat N. Keresztur, 1848 Decembris 9 zile

Iakob Keresztur,
Paroh locului român

Original, AMS, fond 12/Pr. 1848-1850. Morți în revoluție, biserici distruse, sate arse. Ajutoare date, situații, rapoarte

32.

Bandul de Câmpie, 10 decembrie 1848

**Consemnarea tuturor pagubilor prin vrășmași făcute oamenilor în satul M[ező].
Band, slăvit Scaunul Mureșului, șezând aici pe loc 8 zile ca 5 sau 6000 cu privilegiu
răsculării [din] 1848**

Nr.		Rf.	Cr.
1	2	3	4
1.	Predând biserica de haine și alte odoare care Hodoș Vasile preot, 6 boi, 2 porci, bucate, stupi, fer	90	--
2.	Podoabele din case toate care socotindu-le laolaltă fac	1518	--
3.	Fekete Iuon, bucate, 3 porci, un stup, fac	96	
4.	Fekete Vasile, haine bucate și cealelalte	30	
5.	Moldovan Iacob, haine și de rându traiului	55	--
6.	Tămaș Georgie, pe care l-au și omorât secuii, haine, bucate, fer și mai multe care trag	60	--
7.	Lanțos Gligor, vite 8, bucate fer și slănină și mai multe	537	--
8.	Surd Crețan, un bou, un porc, bucate, slănine și brânză și bani gata	390	--
9.	Rășinar Iosif, o vacă	60	--
10.	Boia George, un bou, 2 vaci, haine, bucate, fer	374	--
11.	Bucur Sandu, haine, bucate, slănine, bani	104	--
12.	Szöts Ravika, haine, bucate, fer, etc.	78	--
13.	Berari Oana, haine, bucate, fer, bani	96	--
14.	Duca Filip, bucate și căldare	21	--
15.	Grebenișan Petre, haine, bucate, bani	17	--
16.	Andonie Ioan, bucate, fer, bani	88	--
17.	Szilagi Georgius, 3 porci și fer	48	--
18.	Lanțos George, haine, bucate, fer, slănine	63	--
19.	Szilagi Vasile, bucate	26	--
20.	Szilagi Ioan, haine și fiare de pe car	86	--
21.	Szucs Ioan, haine, bucate și alte mai multe	85	--
22.	Rășinari Irimie, haine și bucate	15	--
23.	Bota Georgie, haine, bucate și alte mărunțișuri	59	--
24.	Aldea Vasile, haine, un porc, bucate și mai multe	86	--
25.	Surd Matei, bucate, slănine, bani, fer	82	--
26.	Armanca Filip, haine, 2 porci, bucate, slănine	95	--
27.	Bejan Simion, haine, bucate, un stup, fer	64	--
28.	Bota Ioan, 2 boi, bucate și dohan	238	--
29.	Gyolj Vasile, haine, bucate și alte	12	--
30.	Tisza Simion, haine, bucate și alte	15	--
31.	Cioncu Todor, paguba de care peste tot	5	--
32.	Szanta, haine și de rându traiului tot	18	--
33.	Armanca Demeter, haine, bucate și mai multe	60	--
34.	Fele Ioan, haine și de rându vieții, tot	31	--
35.	Tolan Georgie, fegedariu, haine bucate, slănini, brânză, vin 60v[edre], vinars, 20 v[edre], bani	209	--
36.	Stoica Vasile, haine și de rându vieții toate	15	--
37.	Bloș Pinte, haine, bucate, și bani și alte	86	--
38.	Tisa Ioan, haine, bucate, 9 găște, brânză	55	--
39.	Pocular Toma, haine și de rându vieții de toate	13	--
40.	Tomaș Vasilica, haine, bucate, dohan, brânză	69	--

Tabel (continuare)

1	2	3	4
41.	Felea Toader, haine, un porc și bucate și alte	71	--
42.	Stoica Vasilie, haine, un porc și alte	38	--
43.	Holca Petre, haine, bucate, dohan și mai multe	41	--
44.	Tămaș Nicolaus, haine, un bou, și bani dați de silă	341	--
45.	Tămaș Gligor, haine, bucate, slănini, brânză și bani	86	--
46.	Palaghia Gligor, bucate și găște	29	--
47.	Cornea Gligor 4 rf. de silă date	4	--
48.	Pascu Toader peste tot dezbrăcându-l de haine	36	--
49.	Berghien Matei, haine, bucate, slănină, brânză	48	--
50.	Szots Todor, haine, bucaze, fer, slănine, brânză și bani	240	--
51.	Palaghia Simion, haine, bucate, slănine	65	--
52.	Somoșan Simion, haine, bucate și mai multe mărunte	74	--
53.	Aldea Toader, haine, bucate și alte	18	--
54.	Șeulean Ioan, haine și un stup	26	--
55.	Bota Ioan, haine și bucate și mai multe mărunte	70	--
56.	Tămaș Simion, haine, bucate	27	--
57.	Ilca Simion, haine, bucate și altele	24	--
58.	Tisza Demeter vite 3 , stupi 6, bucate, fer slănine, brânză, bani duși	1073	--
59.	Oprean Irime, haine, bucate, bani duși	108	--
60.	Tontoan Maria, peste tot	30	--
61.	Cristurean Toader, bucate și slănine	48	--
62.	Surd Maria, haine, bucate	134	--
63.	Precubb Petrea, peste toate	8	--
64.	Tisza Ilie, slănine, brânză, bani duși care fac	23	--
65.	Duca Toader, haine și fer	14	--
66.	Szilagi Gyorgy Rusunoi, haine, bucate	65	--
67.	Mărțui Toader, haine, bucate slănine și dohan	65	--
68.	Bota Toader, haine, 2 porci, bucate, fer, brânză, slănine, bani	946	--
69.	Stan, brânză	12	--
70.	Matsca Toader, haine, bucate	17	--
71.	Solomon Ioan, haine bucate și alte	22	--
72.	Tisza Dănilă, haine și de rându traiului tot	20	--
73.	Chistăoan, haine, bucate	14	--
74.	Sereș George, haine și bucate și slănină suma	70	--
75.	Sereș Ioan, haine, bani duși și de rându traiului	50	--
76.	Pavel Ștefan, haine	37	--
77.	Palaghia Samson, haine, bucate	78	--
78.	Palaghia Ioan, haine bucate	171	--
79.	Lăzăruț Gligor, haine	35	--
80.	Ratz Sandu, 2 vaci	180	--
81.	Pavel Nicolaus, un bou	125	--
82.	Tămaș Petre, cantor tot ce au avut la casă	30	--
83.	Palaghia George, peste toată paguba	25	--
84.	Dumbravă Toader, haine, bucate și altele	26	--
85.	Moga Aron, haine, o vacă, bucate, slănine, brânză, bani	302	--
86.	Mantya Iuon, haine, 2 vaci și alte	170	--
87.	Bucur Todor, haine, un porc, bucate, căldare, brânză, bani	44	--
88.	Maior Todor, haine, un porc, bucate, căldare și brânză, bani	103	--
89.	Aldya Mihăilă, bucate fer și altele	22	--
90.	Tămaș Simion bătr. Haine, bucate brânză	22	--
91.	Banta Vasilie, bucate și altelle, bani	24	--
92.	Tămaș Todor, haine, bucate, o vacă	87	--
93.	Mănușan Toader, haine, bucate	16	--
94.	Oltyan Georgie, haine	10	--

Tabel (continuare)

1	2	3	4
95.	Trif Ioan, haine, bucate	56	--
96.	Iontsan Dumitru, haine, bucate, bani	26	--
97.	Țăran Dumitru, haine, un porc, bucate	31	--
98.	Hărtăgan Iuon, haine, un porc, bucate, fier, slănină	74	--
99.	Ratz Mihăilă, bucate	9	--
100.	Sălistyan Georgiu, haine, bucate	44	--
101.	Galbin Iuon, haine, bucate	30	--
102.	Gutzu Todor, bucate, slănină și alte	35	--
103.	Man Gavrilă, bucate, slănină, fier, băutură	26	--
104.	Barna Iuon, haine bucate și altele	56	--
105.	Nernau Andone, haine, fier și bani	44	--
106.	Boitoș Teodor, haine, bucate	18	--
107.	Giște Todor, haine și altele	18	--
108.	Pop Iuon, haine, bucate, fier, brânză	91	--
109.	Tameș Iuon, haine, bucate	9	--
110.	Báts Anica, haine, 1 vacă, 3 porci, bucate, slănină, brânză	117	--
111.	Báts Todor, haine, un porc, bucate, dohan	32	--
112.	Moga Petra, haine, 1 vacă, bucate, slănină, brânză	340	--
113.	Moga Tanasie, haine, bucate, fier, brânză și alte	70	-
114.	Herczeg Szánd, haine, bucate, bani, de la el cu sila luați	38	--
115.	Herczeg Georgie, haine, 2 vaci, 2 porci, 2 stupi, bucate	272	--
116.	Cătinan Ursu, haine bucate și alte brânză	24	--
117.	Neki Vaszi, haine bucate și altele	93	--
118.	Păcurar Georgie, haine bucate și alte	27	--
119.	Marșinan Iuon, haine bucate	12	--
120.	Ratz Petra, haine, stupi, bucate, fier, bani și altele	389	--
121.	Dobra Todor, bucate. Slănină	59	--
122.	Tamáš Gligor Dasc., haine, bucate slănină	16	--
123.	Tamás Iuon, haine bucate și altele	24	--
124.	Ritsai Georgie, haine bucate și altele	66	--
125.	Tamas Teodor, haine, bucate, fier, slănină ...	98	--
126.	Gitsui Szimion, haine, bucate, bani și altele	25	--
127.	Banta Mihăilă, haine, bucate și altele	64	--
NB.	Acestea temătoare gazde locuind în pesz. Domnești care au fost până acum sub slujbă domnească s-au ars prin vărșmașii secui și cășile și epulaturile oamenilor și bucate și tot ce au avut la cășile lor p.s.		
128.	Pasku George Kasza, 200 rf., grâu, cucuruz, haine, tot ce au avut la casă	1375	--
129.	Palagia Lutyian, kasza, 15 rf, iarăși ce au avut	140	--
130.	Palagia Meseri, kasza, 75 rf, iarăși celelalte toate arse	1454	
131.	Moldovan George, kasza, 150 rf, păgubite toate	385	--
132.	Duca Ioan, kasza, 150, păgubite toate	420	--
133.	Tamas Peter, kasza, 80 rf., iarăși celelalte	280	--
134.	Reszvan Vaszili, bucate, bani duși	26	--
135.	Murășan George, bucate, haine, fân și mai multe	19	--
136.	Babiș Maria, vin și stup și celelalte	84	--
137.	Ugrean Demeter, bucate, un porc, bani și mai multe	114	--
138.	Cătrănțean Elisie, bucate, porci, brânză, bani	114	--
139.	Răzvan Erimie, bucate	12	--
140.	Kiorean Vaszilie, bucate și bani duși	38	--
141.	David Vidu, bucate și mai multe mărunțișuri	64	--
142.	Tontsan Ioan, bucate, slănine, brânză	47	--
143.	Szilagi Ilie, bucate și celelalte	23	--
144.	Aldea Iuon, bucate și mai multe	34	--
145.	Tamas Simion, bucate și multe din casă haine	160	--

Tabel (continuare)

1	2	3	4
146.	Crișan Ioan, haine, bucate și celelalte	35	--
147.	Szabo Anna, 2 szumane, bucate	34	--
148.	Szavui Oana, carul cu toate hainele, bucate	100	--
Summa tuturor pagubilor.		18420	

Despre carele mărturisim cu toată credința și jurământ în toată vremea

M[aros] Band, anno 1848, die 10 Decemb[rie]

Hodoș Vaszilie
Paroch de legea răsăriteană

Original, AMS, fond 12/Pr. 1848-1850. Morți în revoluție, biserici distruse, sate arse. Ajutoare date, situații, rapoarte.

33.

Iclandu Mare, 10 decembrie 1848

Însemnarea

Tuturor pagubilor prin vrășmași făcute oamenilor din Iklandu Mare și Gidastó, varmeghia Turzii, cu prilejul răsculării anno 1848

Numele și polecra	Paguba	Rf	Cr.
Mărginean Iuon	I-au arsa casa, cucuruzul, paie	95	--
Deak Iuon	Una junincă	30	--
Zinovie Hodoș	Una iapă	91	--
Zsovrea Gligorie	4.i.e., 4 cai	175	--
Andre Michail	Una vițea, bucate, haine	48	--
Krișan Iuon	Un porc, haine	65	--
Rad Iuon	I-au ars huruba, bucate, fânul	145	--
Halbeș Vasilie	Una junincă, feru	43	--
Kotsis Gligorie	Un vițel, haine	66	--
Csuka Szavu	Una junincă	28	--
Roman Iuon	Haine	28	--
Orbai Aron	De la câmpie ? cureaua	7	--
Toată summa		821	--

Dat Iklandu Mare, 10 decemb[rie] 1848

prin Zinovie Hodoș, paroch

Original, AMS, fond 12/Pr. 1848-1850. Morți în revoluție, biserici distruse, sate arse. Ajutoare date, situații, rapoarte

34.

Agârbiciu²⁴, 13 decembrie 1848

Întru urmarea milostivului decret al Excelenței sale a domnului general Comando B. Puchner din 9 decemvrie a.c. nr. 4866 și episc. Nr. 496 din 1 decemvrie în care cu milostivire poruncește ca

²⁴ Azi Viișoara, jud. Cluj.

Protopopii locurilor să dea conșignație despre bunumul oamenilor celor păgubiți de săcuii vrășmași, conșignația orașului [sic!] și locuitorilor din Agârbics

Nr.	Numele oamenilor	Rf.	Cr.
1.	Bencze Gavrilă	41	--
2.	Atym Nicolae	40	--
3.	Turean Ioan	30	--
4.	Rad Vasilie	46	40
5.	Vâscan Ioan	6	24
6.	Tătar Chifor	11	30
7.	Rus Ioan	21	--
8.	Petruț Kifor	9	--
9.	Indoldean Iacob	7	30
10.	Moisi Kifor	4	--
11.	Szerb Ștefan	54	30
12.	Szurd Ioan - doi porci grași care au tras	10	--
13.	Turean Mihăilă bani 60 rf subt bici i-au luat cu sila		
14.	Turean Gavrilă, bani 9 rf i-au luat cu sila		

Despre toată mai sus scrisa pagubă adevăresc,

Agârbiciu, 13 decembrie 1848

Ștefan Dembian, paroh locului și Protopop

Original, AMS, fond 12/Pr. 1848-1850. Morți în revoluție, biserici distruse, sate arse. Ajutoare date, situații, rapoarte

35.

Gura Arieșului, (Vaidasig), 14 decembrie 1848

Conșignația pentru oamenii cei arși din satul Vaidaszeg din varmeghia Tordei

Nr.	Numele oamenilor	Clăi de grâu	Care de cucu-ruz	Care de fân	Clăi de ovăs	Clăi de paie	Vit ecu coarne	Cai	Oi	Porci	Cășile	Șură grajd, gâbăn aș altele	Stupi
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
1.	Theodor Ionuț, paroh	53	10 Cucuruz din anul trecut 30 ferd.	20	28	32	4	--	9	11	300	310	4
2.	Kopiryan Mihail	40	9	19	25	30	3	--	8	5	60	230	--
3.	Kopiryan Ștefan	35	4	12	14	30	2	--	4	10	100	100	--
4.	Dombăjan Ioan	3	4	5	11	--	5	--	--	--	60	-25	--
5.	Dumbăjan Kim	5	3	4	--	3	--	--	4	1	40	-25	--
6.	Stoica Todor	25	4	15	20	25	--	--	4	2	--	100	--

Tabel (continuare)

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
7.	Stoica Ioan	--	3	4	--	--	--	--	5	2	60	18	--
8.	Filimon Ștefan	--	1	3	--	--	--	--	--	--	30	--	--
9.	Simion Csiki	20	4	5	--	--	2	--	--	2	35	10	--
10.	Dăngan Ioan	20	5	--	10	15	4	--	4	2	40	--	--
11.	Kopiryan Tănăsie	90	19	40	108	45	5	4	16	15	150	650	17
12.	Mocan Ioan	40	3	8	20	--	--	--	2	4	200	100	--
13.	Ognyan Iacob	--	--	--	--	10	3	--	--	2	30	--	--
14.	Ognyan Georgie	20	7	2	10	--	1	--	4	--	80	90	--
15.	Kopindyan Ioan	--	--	1	--	--	--	--	--	--	-	100	--
16.	Costăcan Vasilie	--	2	--	--	--	--	--	--	--	90	10	4
17.	Kopiryan Ioan	46	13	23	22	25	1	--	7	10	300	195	4
18.	Kopiryan Todor	35	8	15	20	47	1	1	--	7	60	150	--
19.	Șerban Iacob, cantor	14	6	5	--	--	--	--	--	2	--	--	--
20.	Urcan Petru	15	2	6	11	--	5	--	--	1	40	30	--
21.	Stoica Mihail	--	2	2	--	--	1	--	2	--	40	--	--
22.	Ionuț Ștefan	10	3	--	8	--	--	--	--	3	250	--	--
23.	Ionuț Ștefan	30	5	12	15	30	1	1	--	--	5	--	90
24.	Ionuț Nicolae	--	2	--	--	--	--	--	--	--	30	--	--
25.	Ciocan Petre	11	2	6	10	--	--	--	--	--	30	80	---
26.	Grindean Onisie	25	4	10	7	20	2	--	1	--	110	100	--
27.	Pavel Dumitru	34	4	12	13	20	1	--	1	8	30	250	--
28.	Boldor Gligor	35	7	12	30	35	6	--	4	2	70	90	--
29.	Dunga Vasilică	--	2	--	--	--	--	--	--	1	45	--	--
30.	Czifra Iacob	--	3	--	--	--	1	--	2	2	45	--	--
31.	Ionuț Vasilică	7	4	9	--	--	1	--	--	--	40	10	--
32.	Hagiu Ion	--	1	--	5	--	--	--	--	--	40	--	--
33.	Chirian Vasilică B.	--	1	2	--	--	1	--	2	--	25	--	--
34.	Kopitryan Iacob	--	1	--	--	--	--	--	--	1	25	--	--
35.	Buta Simion	--	3	2	--	--	1	--	--	1	25	10	--
36.	Kirian Pavel	--	1	--	--	--	--	--	--	--	20	--	--
37.	Stoica Tănăsie	--	1	2	--	--	--	--	2	1	25	--	--
38.	Vereș Mortyan Ioan	--	2	2	--	--	--	--	--	1	25	--	--

Tabel (continuare)

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
39.	Grindean Crăciun	--	2	2	--	--	--	--	--	1	25	10	--
40.	Pető Laci	--	2	2	--	--	--	--	--	1	30	--	--
41.	Stoica Toma	--	1	--	--	--	--	--	--	1	35	--	--
42.	Rad Ioan	--	2	1	--	--	--	--	--	1	25	--	--
43.	Găbudean Ioan	--	2	2	--	--	1	--	--	1	25	---	--
44.	Stan Ioan	--	4	3	--	--	3	--	--	2	30	--	--
45.	Tecar Ioan	2	1	--	--	-1	--	--	--	--	45	--	--
46.	Podar Szia	--	2	--	--	--	--	--	3	--	25	--	--
47.	Kopinzan Ștefan	--	2	2	--	--	2	--	--	--	30	--	--
48.	Simion Adam	--	1	2	--	--	1	--	--	--	25	--	--
49.	Lung Mihăilă	--	2	2	--	--	2	--	2	1	25	--	--
50.	Manta Obreadă	--	2	--	--	--	--	--	--	1	25	--	--
51.	Macra Ioan	4	2	2	--	--	--	--	--	1	38	--	--
52.	Stoica Iszak	--	2	--	--	--	--	--	1	1	--	--	--
53.	Lunyan Vasilică	--	1	--	--	--	--	--	--	1	--	--	--
54.	Grindyan Ilie	--	--	3	--	8	2	--	--	--	--	--	--

Bunumul bisericii al Vaydaszegului bani gata s-au aflat care i-au dus 1300 rf. v.a. tot a bisericii 4 căși care s-au biciuluit tuspatriu 850 rfl. v.a.

Un coștei de cucuruz care l-au făcut numai acum în toamnă ca 35 de rf. bucate într-însa 5 cară, odăjdii bisericii, cărți cu haine, cu icoane, cu cruci, cu tot sersamul 166 fl. v.a.

N.B. pe lângă aceste la toți oamenii toate csvoaiele ca și haine și alte sersamuri care și 30 cr, pluguri și alte toate s-au prăpădit și bucate îmblătite s-au mistuit în foc.

Pe lângă aceea i-au siluit tistia mirenească în 15 septembrie a.c 1000 rf., pe cum arată și cvitanța de sub C. aiciei închisă, despre care adevăresc

Vajdaszeg, 14 decembrie 1848

Ștefan Dembian, Protopop Tordei

Original, AMS, fond 12/Pr. 1848-1850. Morți în revoluție, biserici distruse, sate arse. Ajutoare date, situații, rapoarte

36.

Cucerdea, 14 decembrie 1848

Consignația la satul Cucerdea pentru oamenii cei păgubiți de vrășmași

Nr.		Boi	Vaci	Bucate	Porci	Vin	
1	2	3	4	5	6	7	8
1.	Hagău Vasilica	1 junc de 3 ani	-	5	-	-	-
2.	Tritean Tifon	--	--	--	1 gras	-	Hainele
3.	Tritean Ilisie	--	--	--	1 db.	-	Hainele toate

Tabel (continuare)

1	2	3	4	5	6	7	8
4.	Kocis Gavrilă l-au împușcat	--	--	--	1db.	--	--
5.	Nuc Vasilie	--	1	10 fer.de grâu	--	--	--
6.	Dobrotă Iuon	2	2	35	-	16 fer.	Caru și plugu, 50 de ferdele ovăs
7.	Moldovan Iosif l-au împușcat	--	--	--	1db.	--	Casa i-au ars cu toate ce au avut: bucate, haine
8.	Cosma Iuon, l-au împușcat	--	--	40	1 db.	--	Hainele toate
9.	Kis Andrei	--	1	--	--	--	--
10.	Crișan Samoson	--	--	30	--	--	--
11.	Stoica Matei	--	--	32	--	--	Hainele toate
12.	Cepeneag Ilie	--	--	20	1db	--	Toate hainele
13.	Urcan Irimie	2	-	45	1db	--	Casa i-au ars cu toate ce au fost în dânsa haine
14.	Urcan Vasilica	--	--	20	--	--	--
15.	Leic? Ștefan	--	--	60	1db	--	Hainele toate
16.	Gebudean Iuon	--	--	40	1db	--	Hainele toate
17.	Comanciu Jija	--	--	28	1db	--	Hainele toate
18.	Hagău Pătan	1	1	--	--	--	Toate ciovile cășii
19.	Rus Matei	--	--	--	1db	--	Hainele toate,
20.	Ciontea Iuon Tinu	--	--	60	1	--	ovăs, 5 clăi, casa i-au ars
21.	Călugăr Simion	--	--	Grâu 35 cucuruz 60	1	--	I-au ars casa cu toate ce au avut
22.	Donca Vasilie Stan	--	2	Cucuruz 60	2	--	I-Au ars casa și toate celea
23.	Verde Florea	--	--	--	2	--	I-au ars casa cu toate celea
24.	Poenar Ștefan	--	2	24 grâu, cucuruz 70	--	--	Ovăs 20, oi, și un porc
25.	Macavei Vasilie	--	1	50 grâu	1	--	Ovăs 20 de feldere și o vacă
26.	Lazăr Simion	--	1	30 cucuruz	2	--	40 de ferii de ovăs
27.	Micușeu Teodor	--	--	--	--	--	Hainele toate
28.	Rus Ștefanus	--	--	--	--	--	Bani gata, m-au făcut de frică de le-am dat 12 zloți de argint și din case toate mi le-au luat dinaintea mea: haine și toate ce am avut scump și pe mine în toată firea m-au batjocorit, și hainele de pe trup mi le-au tras fiind preot sărac.

Despre care lucru adevăresc din cunoștința sufletului meu
Cociard, 14 decem[brie] 1848

Rus Ștefanus,
Paroch Cucurzii g[reco-] răsăritean
Ștefan Dembian,
Protop[op] Tordei

Original, AMS, fond 12/Pr. 1848-1850. Morți în revoluție, biserici distruse, sate arse. Ajutoare date, situații, rapoarte

37.

Sibiu, 17 decembrie 1848

Măria ta Prealumitate Doamne Episcop mie milostiv stăpân!

Milostiva poruncă a Măriei tale de sub nr. 496 a.c 1 decemb[rie] și a Excelenței sale general comando B. Puchner o am primit în 12 zile decemb[rie] pentru oamenii cei păgubți de vrăjamș; eu m-am silit a face destul acestei milostivei porunci, însă întârzierea mea au fost aceasta că umblând în toate satele cele păgubite au fost aceasta, precum arată Consignația datumului satelor din care luminat să vede, despre care lucru dau această smerită relație în Iontru a satelor Keeia, Vaida Sig. Cucerdea, Feldioara și Decea sub slovele aicea încise A, B, C, D, E și F la care sate eu de față fiind fiește care om păgubit în cunoștința sufletelor lor au arătat înaintea birăilor satului și a vecinilor lor, care consignați prin această smerită relație le aștern prealuminatului Scaun Episcop[esc] de față fiind și eu. Pe lângă care smerită relație cu plecaciune sunt.

Al Prealuminat Măriei tale

Plecată slugă

Sibii, 29/17 decemb[rie] [1]848

Stephan Dembian
Protopop n[e] u[nit] Tordei

Original, AMS, cutia 1, doc. nr. 76

38.

Mureșeni, 23 decembrie 1848

Însemnare

Care deschilinit a fieștecăruia și apriat arată suma pagubilor în bani aramă socotite ce s-au întâmplat la casele lor în bucate, dobitoace, galițe, legumi, haine, vase, unelte cu averea în bunurile păgubiților lăcuiitori din satul Medeșfalău, slăvit scaunul Mureșului sub vreme de 2 săptămâni cu prilejul răsculării a a[nului] c[urent] 1848, luna october când ticăloșii lăcuiitori de frica potrivnicilor secui, pe care încărcăți, cu muieri și copii lăsându-și toate pustii, au fost siliți a prebegi prin codrii, văi și locuri necunoscute.

	Numele gazdelor	R.F.	CR.		Numele gazdelor	R.F.	CR.
1	Muntean Iuon	150		33	Roșca Dumitru	80	
2	Oltean Toader	235		34	Szt.Páli Szimion	294	
3	Pascu Mihăilă	60		35	Oltean Iovul	85	
4	Cotsis Toader	210		36	Oltean Iuon senior	65	
5	Prunaș Mitrofan	330		37	Pascu Dumitru	30	
6	Radu Mănăilă	450		38	Oltean Iuon junior	160	
7	Trif Vasilie	85		39	Oltean Gyorgitza	65	
8	Csulea Tanaszie	187	30	40	Oltean Nutzu	15	
9	Lazăr Iuon	140		41	Sútó Iuon	90	
10	Triff Iuon	45		42	Lazăr Ștefan	83	
11	Csulea Iuon	10		43	Pap Gyorgyé	50	
12	Kőrőzsi Gyurká	110		44	Pascu Todor	81	10
13	Lazăr Szivul	150		45	Pascu Lazar	35	
14	Drăgits Vaszilie	170		46	Berdeșan Iuon	170	
15	Prunaș Filon	120		47	Kőrősi Iantsi	80	

	Numele gazdelor	R.F.	CR.		Numele gazdelor	R.F.	CR.
16	Pascu Aaron	40		48	Bontz Iuon	95	
17	Șuteu Dumitru	180		49	Blazs Toader	220	
18	Rusz Toader	35	20	50	Kiss Andrei	245	
19	Solomon Iuon	80		51	Blazs Gyorgyé	410	
20	Butuk Toader	80		52	Moldovean Gyorgyé	260	
21	Zaharias Gavrilă	130		53	Lazar Vasilie	206	41
22	Zaharias Szivui	650		54	Pascu Iroftei	10	
23	Prunas Iuon	190		55	Kotsis Iuon	185	
24	Lazăr Zaharie	300		56	Kerekes Ștefan	75	
25	Csulea Petre	5		57	Turc Vaszilie	140	
26	Baranyai Krătsun	85	30	58	Bats Iuonutz	500	
27	Kridon Toader	200		59	Magdas Ionutz	70	
28	Zaharias Lazar	120		60	Buzan Sandorné	23	
29	Bats Szivu	37		61	Bats Vaszilie	35	
30	Kridon Ionutz	350		62	Szakats Iuon	280	
31	Bukur Dumitru	640		63	Dregits Dumitru	30	
32	Szolomon Vasilie	190		64	Solomon Toader	10	

Care însemnare cum că după datumul în sus a fieștecăruia din sus cu numele scris păgubit, cu mare dreptate o am lucrat și scris. Cu credință preoțască mărturisesc și cu însușite iscălituri mâni întărite o am dat afară.

La Medesfalău, anul 1848, 11/23 d[ecem]vrie

Ștefan Iacovits, paroh loc[ului]

Original, AMS, fond 12/Pr. 1848-1850. Morți în revoluție, biserici distruse, sate arse. Ajutoare date, situații, rapoarte.

39.

Târgu Mureș, 23 decembrie 1848

Specificație

Care arată suma milii adunată în natură și bani din Protopopiatul Slăvit scaun Mureșului, în urma milostivei rânduiei a Prea Luminatului și Prea Sfințitului nostru Episcop domn Andrei Șaguna, pe sama păgubiților prin resbelulu civil de anno 1848

Cum că dincolo însemnatele sume prin preoții ai numitelor sate, de le poporeni s-au adunat, după cum arată fieștecare preot cu chiar descrierea numelui; și cum că zisele sume arată de bani, ca și de bucate, până la milostiva hotărâre a Prea Luminatului Episcop Domn Andrei Șaguna, au rămas sub creștineasca a fieștecăruia preot răspundere, umilit înștiințiez.

Partenie Trombitas, Protopop

Prea Luminat și prea Sfințite D. Episcop Măria ta mile milostiv Părinte!

Din aicia cu ceea mai mare umilitate alăturata specificație mai pe larg te vei milostivi Prea Luminat Măria ta a vedea că în urma milostivei Prea Luminat Măriei tale porunci, și din săracul acesta tract s-au adunat puțină milă pe sama păgubiților români prin năvălirea secuilor, care până la milostiva hotărâre a Măriei tale au rămas încredințate responsabilității fieștecăruia preot local.

Pentru aceea, foarte umilit mă rog ca te milostivești părințește a hotărî despre adunarea și administrarea numitei mile adunate; așteptând milostiva părințească hotărâre, am rămas a Prea Luminat Măriei tale foarte plecat serv.

M. Vásárhely, 23 december 1848

Partenie Trombitas,
Protopop

Original, AMS, fond 12/Pr. 1848-1850. Morți în revoluție, biserici distruse, sate arse. Ajutoare date, situații, rapoarte.

40.

Târgu Mureș, 24 decembrie 1848

Cuprindere

A tuturor pagubelor făcute prin năvălirea secuilor asupra satelor și biserecilor și poporenilor români din Protopopiatul a[l] Slăvit[ului] sacun a[l] Mureșului, culese prin mai jos iscălitul Protopop

Nr. Poz.	Numele satelor și a Jurisdicției	Numele individului din care s-au descris paguba	Litera sub care se află paguba descrisă a fieștecăruia sat de chilin	Paguba socotită în bani face	
				Rf.	Cr.
1.	Vásárhely	Partenie Trombitas	Sub litera A	3102	--
2.	Korunka în sede Marusieu	Ioan Hodoș	Sub lit. B	236	30
3.	Senz Banedek în sede Maros	Theodor TolaN	Sub lit. C	481	--
4.	Vetze în sede Maros	Simion Neste	Sub lit. D	261	30
5.	Maros Sz. György în sede Maros	Ioan Iacob	Sub lit. E	11544	--
6.	Szent Király în sede Mar.	Raduly Sámuel	Sub lit. F	54	10
7.	Naznanfalva în sede Mar.	Blarsi János	Sub lit. G	1924	--
8.	Megyesfalva în Se. Mar.	Ștefan Iancovici	Sub lit. H	9943	11
9.	Maros Kerestur în Se. Mar.	Iacob Kesertes	Sub lit. I	1418	30
10.	Malomfalva în Se. Mar.	Iovu Hosoș	Sub lit. K	5453	--
11.	Bergenze	Georgie Hodoș	Sub lit. L	761	--
12.	Mezőbánd	Vasilie Hodoș	Sub lit. M	18420	--
			Lat.	53598	51
13.	În comit. Torda Orba	Samson Moldovan	Sub lit. N	560	--
14.	În comit. Torda N. Iklánd	Zinovie Hodoș	Sub lit. O	821	--
15.	În comit. Torda Mezőpete	Nistor David	Sub lit. P	437	--
			Summa	55416	51

Datum în M Vásárhely, 24 december 1848

Prin Partenie Trombitas,
Protopop

Original, AMS, fond 12/Pr. 1848-1850. Morți în revoluție, biserici distruse, sate arse. Ajutoare date, situații, rapoarte.

41.

Sibiu, 29 decembrie 1848²⁵

Măria ta Prealuminate Doamne Domn Episcop mie milostiv stăpân!

Pe lângă această umilită jalbă cu mare suspin și plângere arăt înaintea Preasfințit Măriei tale paguba și bajocura care au făcut săcuii cu mine, venind în satul nostru șazănd 13 zile la noi, pe mine m-au pus la arest și în noaptea aceea s-au dus la casa mea și mi-au luat 50 de rf. de argint. Pe lângă aceea cu un cuvânt mi-au zdrobit patru lăzi și tot ce au aflat într-însele archiviul Protopop[esc] și toate din câte care eu nu le poci nice scrie. Mi-au dus toate hainele, contractul care au ținut 900 adecă nouă sute de rf., în noaptea aceea. După aceea eu am scăpat de la arest și m-a dus de acasă și au venit a doua zi ziua și mi-au dus 40 de ferii de vin, 2 ferdele de brânză și tot ce au aflat la casa mea, sersamuri de car și de plug țiitoare și mi-au bătut preuteasa într-atâta chip că numai vie o au lăsat, precum tot satul nostru știe și mărturisește. Pentru care mă rog milei cei părintești ai Măriei tale această a mea tristă și păgubitoare jalbă a o arăta înaintea Excelenței sale general comando ca eu peot sărac și cu 7 prunci lângă mine să vă milostiviți prea multă paguba mea și sărăcie inima mea ce-i stricată a mi-o mângăia.

Pentru care mai sus scrisă jalbă rămâi așteptând milostiva mângâiere și sunt al Preasfințit Măriei tale umilit și jalnic fiu.

Stephan Demian,
Paroch la Agârbiciu și Protopop Tordei

Original, AMS, cutia 1, doc. nr. 76.

42.

Sibiu, 5 ianuarie 1849

**Măria Ta
Prea Sfințite Domnule Episcoape!**

Mă grăbesc a trimite aici copia scrisoarei comandantului general Ex[celența] Sa de Puchner în privința adunării 16/28 dec. a.c. ținută.

Noi încă tot mai trăim, dară în frica în care am rămas de Măria Ta. Excelenția sa comandantele general au lăsat Sibiu și s-au dus la oaste. Ungurii precum se aude au cuprins Vasarheiul. Neguțătorii de acolo Fogorasi și D. Protopop Trombitaş sunt la Sibiu. Singur Dumnezeu știe ce vom avea a păți și noi până mai la urmă

D. căpitan Tapavița au sosit alaltăieri la curia de la Alvinț, au fost la noi și tare i-au părut rău că pre Măria Ta nu te-au aflat acasă; nu ne-au spus nimica deschilinit, numai foarte s-au mirat că, încât știu eu Măria ta n-ai căpătat decretul Principelui Windischgrätz prin care ai fi numit Măria Ta de consiliar regesc.

Oamenii noștri vorovesc foarte multe și deschilinite despre pornirea Măriei tale de acasă care în diferite chipuri o tălmăcesc: să aude și să vorbește ci aici va sosi cât de curând un comisariu regesc care să compună lucrurile din țară. De va fi așa, nu știu cine va lucra ceva și pentru noi.

Sărutăm mâinile Măriei Tale și suntem rugători cătră Dumnezeu ca să te poarte și să te aducă iară acasă sănătos. Fiind al Măriei Tale prea umilit serv,

Sibiu, 5 ianuarie/24 dec[embrie] 1848

I. Hannia, Prot. Diacon

Original, AMS, fond 12/Pr. 1848-1850. *Morți în revoluție, biserici distruse, sate arse. Ajutoare date, situații, rapoarte*

²⁵ Pasaje din acest document au fost citate de Mircea Păcurariu, în *Revoluția românească din Transilvania și Banat în anii 1848-1849. Contribuția Bisericii*, Sibiu, 1995, p. 104.

43.

*Nadășul Românesc, 2 septembrie 1849***Preacinstite Consistorium!**

Nu am voit a nu înștiința slăv[itul] Consistorium și despre nenorocita mea întâmplare din vremea aceasta turburată, că din luna lui dekemb. a.t. de nu am mai venit acasă de la adunarea din Sibii până la sfârșitul lui iulie. În casa mea nu am dormit, ci cu fiarale ceale sălbatice prin crepăturile pământului și prin păduri am viețuit, dară încă și pre acolo m-au căutat să mă prindă și să mă ucigă. În besărică din 6 zile ianuar până în 14 iulie nu am intrat. Mai în multe rânduri, săcuii din vecinele sate și scaunile Odorhely Szék și Mar[os] Szék m-au căutat să mă prinză și cea mai mare parte din dobitoace boi, cai, vaci și oițe, multe înștrumanturi de casă mi le-au răpit, și veșminte. Iară văzând comisia că cu săcuii nu mă pot prinde, m-au dat în mâna varmegii, și așa au rădicat solgăbirău locului Jakab Imre oameni din sate vecine ungurești. Pre la mijlocul Postului Paștilor, pre la miezul nopții și cu o parte au înconjurat satu, cu altă parte iosagul meu și m-au căutat preste tot locul prin fântână, prin podurile grajdurilor, doară și prin găurile ceale de șoareci. Și atunci puține dobitoace și alte averi ce mi-au fost mai rămas de săcui, toate mi le-au confiscat. Și până în vinerea Paștilor cu câte opt unguri mi-au străjuit casa și aceia încă ce au putut, tot au furat și au dat poruncă că la cine să va afla cele din de la casa mea, sau ceva avere ascunsă, să va pușca și i să va lua moșia. Și așa mi-au fost silită preuteasa și copiii pre uliță a umbla și nice în casă nu îndrăzneau sătenii a o primi, iară în vinerea și sâmbăta Patimilor au venit un căpitan Imbrefi Iosef și ce au putut, fânu, pae au vândut, ce nu au vândut au poruncit de au venit cară din vecinele sate și au încărcat peste 30 (treizăci) de cară grâu, cucuruz, ovăz, leamne tot felul de unelte, și bărbătești și femeiești, din casă tot, haine, oale, blide, linguri, lăzi și cuile de prin păreți le-au tras, numai cât nu mi-au aprins casa.

Cu un cuvânt nimic nu mi-au lăsat și le-au dus la Vajda Szidany²⁶ și le-au vândut la licitație. Și mi-au biciuluit casa, ipulaturile (!) și toate locurile din afară fiindcă nu săd pre locul muerii (!) ci pe al mieu, și au vrut să le cumpere ungurii și să-mi lapede preuteasa și copiii în ulița satului. Și așa cu mare greutate prin un nepot al meu s-au cumpărat pre sama mea pre lângă tață (!) de 50 Rfl. în primăvara viitoare. Mai încolo cu umilință îndrăznesc a înștiința și despre aceasta Slăv. Consistorium că preotul de la Sarpatok²⁷ Leon Kornya au răposat în Turda la prinsoare în temniță, iară pre preotul de la Penijeszeg și filialul Körtvélyfája²⁸ Ioan Breșa de la Vaidaszivány l-au împușcat Komisia și acum aceale parohii să află vacante.

Pre lângă care umilită înștiințare, cu cea mai adâncă plecăciune sunt al Preacinstului Consistorium umilită slugă²⁹.

Olá Nádos 2 septemb[rie] 1849

Zaharie Matei, protopop

Original, AMS, fond 12/Pr. 1848-1850. Morți în revoluție, biserici distruse, sate arse. Ajutoare date, situații, rapoarte.

²⁶ Se referă probabil la Vajdaszentivány azi Voivodeni, jud. Mureș.

²⁷ Azi Glodeni, jud. Mureș.

²⁸ Se referă probabil la Körtvéfája, azi Periș, jud. Mureș.

²⁹ Datele din acest raport au fost incluse și în: Dumitru Suciu, *Considerații privind statutul Transilvaniei și situația politică specifică a românilor din Monarhie la mijlocul secolului al XIX-lea*, în cadrul subcapitolului 2 „Românii din Transilvania sub focul maghiarizării și germanizării între 1848-1851” în *Istoria României. Transilvania*, vol. I, Editura „George Barițiu”, Cluj-Napoca, 1997, p. 1034-1035; Idem, *Destine istorice. Românii transilvăneni spre Marea Unire 1848-1918. Studii*, Editura Academiei Române, București, 2006, p. 93. Datele citate în studiile respective provin din „Colecția Fotocopii a Institutului de Istorie și Arheologie Cluj-Napoca”, nr. 258-259.

44.

Satulung, 17 septembrie 1849

Înalt prea Sfințite și Prealuminate Domnule Domnule Episcoape mie milostiv!

Cu umilință îmi iau îndrăznire a așterne Prea Luminat Mării tale aicea alăturata sub ./, spre cîștig și conștiința spiritului paguba ce mi-au făcu săcuii de la Háromszék dimpreună și cu conțelegerea săcuiilor pe loc la 26 nov. 1848 carii după ce au rădicat armele asupra Monarhului și bunului nostru Împărat apoi pe supușii cei credincioși, precum în alte părți, așa și aicea i-au tratat în chipul cel mai crud și neomenesc, omorându-i și prădându-i de toate averile lor, între carii și pe mine subscrisul nu m-au cruțat jefuindu-mă și prădându-mi toată puțina stare adunată din tinerețe-mi. Așa încât numeroasa-mi familie simte lipsa mai mult ca acum în altă dată, căci noi preoțimea după ce n-avem nici un fics și poporeni de la carii avem cea puțină stolă împrăștiată de rebeli prin Țara Românească, aparte nu vin pe la casele lor din mai multe pricini, precum cercetația, contribuția ș.a., iară cei mai mulți din pricina sărăcii, că n-au cu ce trăi, fiindu-le stările de prădate, așa încât pot zice cum că tocma preoțasca stare iaste espusă de a suferi mai mult decât în oricare altă parte a țării, din pricina cum și ei că n-au nice un ficsum și nici un fel de simbrie sau plată hotărâtă de nicăirea, ci atârână numai de la bună voie, ba de multe ori și de la caprițiul poporanilor simpli care însă și aceasta este espusă la feluri de întâmplări ca și în timpul de față. Prin urmare trebuie să suferim mai mult decât putem că nu avem unde ne plînge și cine să ne ușureze greutatea.

Drept aceea, cu adîncă supunere căzînd rog grația prea Luminat Mării Tale ca să te milostivești a lua în părințească considerație și această a mea pentru mine destulă pagubă a ordina și a mijloci unde să cuvine ca la vremea sa să mă despăgubească de aceea ca unul ce n-am meritat așa ceva, ci aceasta am trebuit să sufăr numai pentru că am vrut să-mi păzesc credința și depusul jurământ către Monarhul.

La care sperînd părințească îngrijire și mîngâiere rămân al Prea Luminat Mării tale prea plecat și umilit serv,

Satulung, 5/17 septem[brie] 1849

Preotul Ioan Martinovici, paroh local

Original, AMS, Sibiu, fondul Arhiepiscopesc, vol. 1, 1848-1860, f.n.

45.

Șoimus, 23 septembrie 1849

Măria ta Prealum[inate] P[ărinte] Episcop, mie milostiv părinte!

Aici alăturata trimisă jalbă Popa din Jucu, pre frate-său, care o mai fost la Măria ta ducînd voia cu gura, să văz de lucru, sub A.

Dară tocma acum popa trimițându-mi în scris toată jalba sa și faptele, le trimit și eu înaintea milei Mării tale milostivești a-l slobozi de tot, cu tinerelul (!) din Oșorhei, au batăr să-și poată căuta lucrul său mai încolo să să sloboadă din dînsa pe calea legii și să ia execuția de pe sălașul lor.

După care sunt al M. tale umilit fiu³⁰.

S-au dat în Șoimuș, 12/23 septembrie [1]849

Ioan Făcățici, Prot[opop]

Original, AMS, fond 12/Pr. 1848-1850. *Morți în revoluție, biserici distruse, sate arse. Ajutoare date, situații, rapoarte.*

³⁰ Adresa: „Abb. Arch. non unit Kúkküllő: Mării sale Prealum. și Preasfințitului domnul d. Episcop de lege grecească din Mare Prinț. Ardeal, cu plecaciune în Sibii.”

46.

Cuciulata, 30 septembrie 1849

51. 1849. Însemnarea averii văduvii lui Moise Buciuman și a mortului

1. Moise Buciuman, răposat care din lagăr s-au săvârșit în luna lui faur 10, la Heviz, muiarea lui au rămas văduvită cu 4 copii. Numele ei Ana, averea este o vacă, moșie în:

	g.	f
1. în câmpul din mijloc	2	1
2. în câmpul din sus	2	1
3. în câmpul din jos	2	2
summa	7	1

2-lea. Ioan Bucureanciu care din lagăr la Heviz s-au săvârșit și muiarea lui Veroana au rămas văduvită, amărâtă și cu 4 copii. Moșie în tot hotarul de 2 ferdele, adică peste tot în sumă de o găleată și două ferdele; vite 2 vacuțe și vreo 5 oi, alta nimic, fără casă.

3-lea. Un fecior a lui Gheorghe Lazăr, anume Moise tot la lagăr l-au pușcat printr-o mână, care nici nu mai poate să-și câștige hrana.

4-lea. Ioan Mihai Mihăilă în lagăr s-au săvârșit. Dto. Și muiarea au rămas văduvită și cu 3 copii; numele muierii, Paraschiva, moșie nemc, vite nemc.

Pe lângă care noi preoții și judele și bătrânii satului adeverim cu sufletele noastre despre acestea mai sus însemnate cuvinte și întărim cu punerea dejetilor noastre.

Cuciulata, 31 septembrie 1849

Ioan Strâmbul, paroch
Gheorghe Moga, paroch
Georgie Montan, notariu

Gheorghe Gafton, jude

Moise Pârâian, jurat

Gheorghe Kindea, dto

Dan Stroie, bătrân

Gheorghe Cirica, dto

Iară la filia Cupșa nimic nu s-au întâmplat.

Original, AMS, fond 12/Pr. 1848-1850. *Morți în revoluție, biserici distruse, sate arse. Ajutoare date, situații, rapoarte.*

47.

Cața, 2 octombrie 1849

**Preasfințite și Prealuminate doamne Episcop! Doamne domine nouă tuturor
îndurat părinte!**

Cu mare a sufletului meu mângâioasă bucurie, am primit în 8/20 septem[brie] a.c. a Prealuminat Mării tale arhipăstorească binecuvântare și prea-părintească a mult Mării tale sănătă scrisoare care cu lacrimi de bucurie am prevăzut încredințându-mă că ni să arată un nou răsărit și nouă pribegiților cu iubirea a tot bunul Împăratului nostru strălucita rugă a soarelui celui luminat, cu care ni s-au mai vindecat ranele inimilor cele de rebeli pricinuite. Preasfințite stăpâne, domnul Dumnezeu să te trăiască de mii de ori, cu tot poporul strigăm: Domnul să ni-l trăiască, preaputernicul Dumnezeu să-l împluternicească îndelung că multe mi s-ar cuveni a însemna.

Dară pentru ca să nu înmulțesc valul, numai atâta dezvăluiesc că pre mine preot ungurii m-au iertat mai mult decât pre ceilalți oameni. Numai cu darul lui Dumnezeu ne-am scăpat de din familii de mâinile rebele nu s-au omorât niminea.

Mai încolo Preasfințite stăpâne înștiințez cu datornică umilința precum părintele din Mărciașa, Nicolae Biște, după o boală ca de vreo 3 săptămâni s-au mutat dintră această viață, pre carele sfințiți opt preoți l-am prohodit și l-am dat gropii.

Dară pre cia materă Mărciașa și filiala Jimbor sunt văduvite de parohul său în carile după voia și pofta poporului am încredințat vremelnicește pe parohul Dârlosului ca pre cel mai de aproape, numit Ioan Iosiv, spre săvârșirea tuturor sufleteștilor slujbe. Pentru care acuma cu adâncă metanie aștern umilita mea rălație și mă rog a mi să împărția cu părințească binecuvântare ce va fi a urma cu văduvita stație de preot Mărciașa și filie Jimbor.

Opinia mea ar fi ca un om ce l-am încorajiat a se sfinți acolo de preot, pentru că stația este cam înțosnică, ci porția preoțească, biserica, sunt într-o margine a satului.

Pre lângă toate acestea mă recomand grații și sărut ceale binecuvântătoare mâni, sunt al Prealuminat Mării tale cu totul plecată slugă,

Kața, 2 octomvrie [1]849

Stan Iosif, protopopul n.u al Kohalmului

Original, AMS, fond 12/Pr. 1848-1850. Morți în revoluție, biserici distruse, sate arse. Ajutoare date, situații, rapoarte

48.

Șimon-Bran, 2 octombrie 1849

Arătare!

Despre cele ce s-au păgubit satul nostru Șimon în vremea revoluției ungurilor, când au stat armadia ungurilor aicea, în satul nostru, cu lagăr, călăreții, pedestrașii, cu tunurile. În 13 săptămâni, ne-au jefuit ziua și noaptea, mâncarea lor, băuturile, pânea luată, sărici și de prin case ce au găsit, tot au jefuit: porțioanele, fân, zaharelele în bani gata plătiți la Bran, care socotindu-să prin noi în bani gata, face pagubă Rf. 9605 c.m., despre care pagube și jefuiri arătăm sub iscăliturile noastre și adeverim.

Șimon, die 2 oktomb[rie] [1]849

Nikolae

Paroh în Șimon

Sava Mănoi, paroh în Șimon

Original, AMS, fond 12/Pr. 1848-1850. Morți în revoluție, biserici distruse, sate arse. Ajutoare date, situații, rapoarte

49.

Moeciu de Sus, 4 octombrie 1849

Arătare!

Despre cele ce s-au păgubit satul nostru Moeciu de Sus în vremea revoluției magiare, în vreme de 3 luni de zile, adică pagubile noastre, prin jefuirile dâșilor de prin case și prin stricarea livezilor, prin mâncările și băuturile lor, luate de la oameni, cât și prin porțioane de fân și zaharelele, adică grâu,

ovăz și alte naturale, în silă și de voie plătite cu bani gata, la Brașov, unde toate fiind socotite laolaltă, după un calcul ușor vin a să prețui la 1402 Rf. c.m. 22 cr., paguba satului nostru.

Moeciu de Sus, din 4 octomv[rie] [1]849

Atanasie Gurea, paroh
Kostandin Tișcă,
paroh Moeciu de Sus
Ioan Ilie Gărbacea, gociman
Oprea Tișcă, pârgar

Original, AMS, fond 12/Pr. 1848-1850. Morți în revoluție, biserici distruse, sate arse. Ajutoare date, situații, rapoarte

50.

Bațalu, 9 octombrie 1849

Satul Bațalu au pătimit din pricina ungarilor

1. au fugit oamenii din sat și ungurii au biruit satul ce au avut oamenii prin căși au stricat și casele. Au rămas oamenii în cea mai grea sărăcie.

Nr.		Fl.	Cr.
1.	Toată paguba ce s-au făcut de rebelii unguri, la care nu toți oamenii au dat în scris, fiindcă sunt mulți fugiți prin țări străine. Și așa s-au găsit până acuma și s-au făcut pagubă de	55.000	--
2.	S-au păgubit preoții, dimpreună cu poporenii, preotul Nicola Odor au avut pagubă de	2700	
3.	Preotul Ioan Koman au avut pagubă	3650	--
	Summa	61350	--

Bațalu, în 9 octombrie 1849

Nicolae Odor, paroch Bațial
Ioan Koman, paroch Bațial

Original, AMS, fond 12/Pr. 1848-1850. Morți în revoluție, biserici distruse, sate arse. Ajutoare date, situații, rapoarte

51.

Zizin, 11 octombrie 1849

Șpețificație

A pagubelor ce s-au făcut locuitorilor din satul Zizin țin[utul] D[istrictului] Brașovului de rebelii unguri în revoluția din anul 1848 întâmplată.

Nr. păgubiților	Numele și polecra păgubiților	Rf c.m.	Cr.
1.	Gheorghie Bogdan, parochul locului	320	3
2.	Andrei Negru, dascăl	105	40
3.	Ivan Stoici	20	40
4.	Gheorgie Costocă	26	50

Nr. păgubiților	Numele și polecra păgubiților	Rf c.m.	Cr.
5.	Dumitru Mușat	15	35
6.	Radu Munteanu	7	--
7.	Văduva Marica Poteca	12	--
8.	Ioan Kosteia	10	8
9.	Eremie Morariu	21	46
10.	Dumitru Kosteia	3	12
11.	Ioan Zizen Gociman	11	48
12.	Dumitru Zizen	3	29
13.	Pascu Munteanu	6	44
14.	Koman Dumitru Koman	20	38
15.	Ioan Munteanu	2	28
	Summa	590	37

Zizin, 11 oct[ombrie] 1849

prin Gheorghe Bogdan,
parochul locului

Original, AMS, fond 12/Pr. 1848-1850. *Morți în revoluție, biserici distruse, sate arse. Ajutoare date, situații, rapoarte*

52.

Purcăreni, 12 octombrie 1849

Șpețificație

Care arată paguba locuitorilor din satul Purcăreni, D[istrictul] Brașovului ce s-au întâmplat cu revoluția anului 1848.

Nr. păgubiților	Numele și polecra păgubiților	Rf c.m.	Cr.
1.	Gheorghe Bogdan, parochul locului	194	6
2.	Ioan Trandavuru	136	2
3.	Ana Trandavuru	7	--
4.	Ioan Rucăreanu	6	40
5.	Marica Ion Marin	5	--
6.	Ioan Dârsteian	52	--
7.	Gheorghe Kuku	63	--
8.	Gheorghe Iosiv	8	--
9.	Gheorghe Coltoștean	53	40
10.	Marica Moroștean	45	30
11.	Gheorghe Eger	13	1
12.	Vald Coltoșteanu	4	--
13.	Stana Vasi Godeanu	3	20
14.	Ioan Voicu Văcăreanu	7	--
15.	Ioan Hăicău	148	--
16.	Gheorghe Plopici	5	--
17.	Dopra I. Ioan	10	20
18.	Eremia Pitim	7	16
19.	Marica Trandavuru	20	24
20.	Nicolae Drăgan	8	8
21.	Gheorghe Dogaru	160	--
	Summa	900	27

Purcăreni 12 oct[ombrie] 1849 prin

Gheorghe Bogdan,
parochul locului

Original, AMS, fond 12/Pr. 1848-1850. *Morți în revoluție, biserici distruse, sate arse. Ajutoare date, situații, rapoarte.*

53.

Sibiu, 13 octombrie 1849³¹

Nr. 51/1849

Cătră Preacinstiții DD. Protopopi și Cinstiții Preoți Eparhiali, Pace și Milă de la Dumnezeu Tatăl!

Rânduiala Exelenției Sale Domnului F.M.L. Baronul Ludovic de Wolgemuth, Gubernatorul Ardealului civil și militar, așa sună:

„În decursul acum de curând săvârșitei revoluții, mulți Inși din națiunea română, care au rămas credincioasă Preaînaltei Dinastii și cauzei cei drepte, fuseră parte uciși de insurgenți, parte s-au schilăvit și au rămas neputincioși.

Pentru că de o parte, pentru văduvele și orfanii Românilor, cari în un chip așa cinstit au căzut, iar de altă parte, pentru acei oameni schilăviți și neputincioși rămași, să se poată mijloci o așa îngrijire din vistieria Statului, care după relațiile stării și a averii lor s-ar vedea de lipsă, se cere a se afla într-un mod sigur și după cunoștința din lăuntru, precum numele, locul viețuirii și starea averii și a subsistenței unor asemenea oameni, precum și modul, unde? cum? și când? s-au întâmplat astfel de nenorociri?

Preasfinția Ta ești așa dară poftit, a întreprinde prin preoțimea subordonată cercetarea spre aceasta de lipsă și după cunoștința din lăuntru; iară rezultatul, prin o consignație cuviincioasă, prelângă dovedirea punctelor de întrebare sus numite, pentru al căror adevăr Preoțimea ar rămânea răspunzătoare, într-un așa mod să mi se aștearnă, ca numai aceia, cari după temeiul statornicit, singuri pot face pretenție dreaptă la o asemenea respectare să mi se propună, și tot abuzul strict după cunoștință să se depărteze”.

Deci după înțelesul acestei rânduiei a Ecselenției Sale, Domnului gubernatoriu tot preotul este strâns și sub grea răspundere îndatorat, a cerceta cu toată scumpătatea, și după cunoștința sufletului a arăta Protopopului atârnat - care apoi va arăta încoace – *văduvele și pruncii de la acei Români de ai noștri rămași, care au căzut jertfă rebelilor, pentru credința cătră Monarhul lor cei legiuit, precum și pe aceia care au rămas schilavi și neputincioși. Tot cu acea scumpătate să arete fiecare Preot starea avuției ziselor văduve, prunci, schilăviți și neputincioși, precum și, unde? cum și când s-au întâmplat nenorocirile asemenea?*

Și fiindcă toate acestea se cer – precum de sine se înțelege – în adevărul cel mai clar, care și caracterul și treapta unui Preot aduce cu sine, – departe să fie în privința aceasta de la fieștecă preot toată preste măsura înmulțire, sau vreo arătare nedreaptă, știind tot insul, că cine sau va arăta ce nu s-au întâmplat, sau nu va arăta, precum s-au întâmplat, *ci după vreo*

³¹ Deși acest document a mai fost publicat de Gh. Tulbure, *Mitropolitul Andrei Șaguna, Opera literară, scrisori pastorale, circulare școlare, diverse*, Sibiu, 1938, p. 400-402, am considerat oportună republicarea lui în volumul de față, deoarece este un document la care se face referire de foarte multe ori în textul diverselor scrisori și rapoarte; vezi și *Mișcarea națională a românilor din Transilvania între 1849-1918. Documente (8 august 1849- 31 decembrie 1851)*, coord. Simion Retegan, cu un cuvânt înainte de Camil Mureșanu, Cluj Napoca, 1996, p. 99-100; o variantă a documentului a mai fost publicată și de Ioan Bolovan, Adrian Onofreiu, *Revoluția de la 1848 în zona regimentului grăniceresc năsăudean*, Ed. Argonaut, Cluj Napoca, 2003, p. 166-167.

patimă sau orice interes va urma, se va lipsi de Epitrafir pe toată viața. Așteptând cea mai grabnică împlinire a lucrului acestuia, rămân cu archipăstorească binecuvântare,

Sibiu, 13 octomvrie 1849 Al tuturor de binevoitor

Andrei Șaguna m.p., Episcop

Preluat din, Gh. Tulbure, *Mitropolitul Andrei Șaguna, Opera literară, scrisori pastorale, circulare școlare, diverse*, Sibiu, 1938, p. 400-402

54.

Dârste, 13 octombrie 1849

Însemnare

Pentru pagubile ce s-au păgubit obștea satului Derste în vremea revoluții de rebelii unguri, preotul Thoma Bârsan, sfințit de Domnul Episcop Vasilie Moga. Au fost cu bejenie în Țara Românească cu 7 copii și acasă jăfuit de toate averile mișcătoare și Ioan Bârsan, dascăl, mergând și dânsul să meargă(!) la Țara Românească l-au ajuns ungurii și l-au jefuit de toate averile și au scăpat numai cu ce a fost pe dânsul cu 8 copilași, nice unul învârstă (!), care mai jos să va arăta.

1.	Thoma Bârsan paroch	1175
2.	Dascăl Ioan Bârsan	1257
3.	Gheorghe Meșotă, gociman	450
4.	Andrei Voina	75
5.	Paraschiva Stan Moarcăș	220
6.	Thoma Moarcăș	200
7.	Gheorghe Voina	31
8.	Ioan Moșa	185
9.	Radu Neacșu	205
10.	Radu Ioan Moarcăș	360
11.	Ioan Popovici	857
12.	Paraschiva Gheorghe Neguș, văduvă	143
13.	Mării Gheorghe Voina	75
14.	Stoika Moarcăș	102
15.	Dumitru Ioan Moșa	102
16.	Mări Ioan Moarcăș, văduv	75
17.	Dumitru Neguș	215
18.	Marica Mărăroiu	35
19.	Ioan Sârbu	57
20.	Ioan Gheorghe Secelean	250
21.	Dumitru Secelean	135
22.	Ioan Dumitru Stinghe	754
23.	Thoma Meșotă	455
24.	Ioan Olteanu, jurat	208
25.	Ioan Mărăroiu	195
26.	Kosta Din Bârsan	255
27.	Toma Bârsan, dascăl	165
	Summa	7636

Dârste, 13 ocotmv[rie] 1849

Ioan Bârsan, dascăl
Gheorghe Meșotă, gociman

Ioan Oltean, jurat
Thoma Bârsan, paroch în Dârste

Original, AMS, fond 12/Pr. 1848-1850. *Morți în revoluție, biserici distruse, sate arse. Ajutoare date, situații, rapoarte*

55.

Satulung, 15 octombrie 1849

Spețificație

Despre paguba și stricăciunea făcută prin unguri de loc de la Háromszek cei rebeli în biserica noastră a doua din Satulung în anul trecut 1848, dec[embrie] 8/26 cum în jos urmează, adevă:

Nr.Crt	Prețuire	Rf.	Cr.
1	2	3	4
1.	Stricăciunea ușilor împărătești sau dverilor și florile din tâmpla bisericii poleite toate cu aur	400	--
2.	Policandru cel mare de aramă	600	--
3.	Două policandre mai mici stricate	200	--
4.	Lada bisericii cea nouă ferecată cu fier	125	--
5.	Bani gata în lada bisericii	400	--
6.	În obligații	1000	--
7.	Kasteanu, strănile dăscălești și alte străni stricate	90	--
8.	Două cădelnițe de argint	200	--
9.	11 candelă de argint	1100	--
10.	Potirul, Discosul, Steaua, lingurița, păharul de miruit și miruitoriul	600	--
11.	Kivotul	700	--
12.	O cruce de argint ce sta pe preot	150	--
13.	Două părechi de pafale	60	--
14.	Koroanele de argint de la icoanele împărătești	200	--
15.	Litieriu	190	--
16.	Iconostasul	600	--
17.	Patru prapore sau steaguri	800	--
18.	Îmbrăcămintea pe preot de stofă	200	--
19.	Antemisul cel nou	35	--
20.	Două de mătase	200	--
21.	Perdeaua din mijloc	50	--
22.	5 sfeșnice	30	--
23.	Kasteanul din Altariu	24	30
24.	Un al doilea Kastean	10	--
25.	Un gardiropol în care se ținea steagurile	40	--
26.	Un Triodikon nou tipărit în Buda	41	--
27.	Sfeșnicele cele mari poleite cu aur	600	--
28.	Un Ceaslov bogat cu 4 Acatiste	10	--
29.	Un Minei luna lui Octomvrie	20	--
30.	O Psaltire de Brașov bogată	10	--
31.	Două protocoale bisericești	6	--
32.	Spargerea fereștilor pe care la-am deres	50	--
33.	Stricarea șologatelor în pridvorul bisericii	15	--
34.	Fierile care țin icoanele cele împărătești în tinda bisericii	20	--

Nr.Crt	Prețuire	Rf.	Cr.
35.	Broaștele de la ușa bisericii și a pridvorului de cele scumpe	30	--
36.	Curelele cele noi care sunt făcute spre slobozirea morților în groapă	10	--
37.	30 lumini de ceară sau făclii	75	--
38.	Un pahar de aramă pentru încălzit apa în altariu	2	--
Paguba și stricăciunea din școala a doua din Satulung			
39.	11 ferestre stricate	55	--
40.	2 mese de scris	20	--
41.	Două gardiroburi	30	---
42.	Două table de socoteală	10	--
43.	Două table cu litere pentru pruncii mici	5	--
44.	Sobe mari de tuci	165	--
45.	Trei broaște de la trei uși	12	--
46.	Poarta cea mică cu totul	10	--
	Suma	9201	

Satulung, 15 octombrie 1849

Neagoe Popea, paroch locului

Original, AMS, fond 12/Pr. 1848-1850. *Morți în revoluție, biserici distruse, sate arse. Ajutoare date, situații, rapoarte*

56.

Cernat, 16 octombrie 1849

Șpețificație

Despre ceale ce supt vremea revoluției ungurii de la Haromszek și din Săcele au prădat cu carăle încărcate, au ars case de piatră, case de lemn, șuri, grajduri, au legat pe unii din românii noștri cu ștreanguri de gât și așa târându-i i-au pușcat. Încă supt vremea acesta, mare nevoie, mare pagubă și nevindecată sărăcie s-au făcut satului, adică românilor din Cernatul slăvit district al Brașovului.

Subt vremea aceasta în a revoluții, românii pentru că ei au ținut credința subt Împăratul nostru cel bun, pentru aceea ungurii toți s-au pornit cu cea mai mare tirănie și pismă ca de tot să piară, să omoare și să arză pre români, precum au și făcut.

Românii au stat subt credința bunului nostru înalt Împărat cu bună nădejde până ce am văzut că oștirile toate ies la țara românească și noi neavând nimica înștiințare, ba și stăpânirile toate fugind, așa românii înconjurății fiind de koșuții unguri de frică numai cu ce au putut au scăpat din mâinile ungarilor în Țara Românească peste munți. Apoi ce au rămas în sat pe oameni muieri au despoit și unii împușcați și cășile de foc arse și de toată averea rămași săraci.

Pre la mai mulți români la 9 martie în vama Timiș cuprinzându-i ungurii, le-au luat carăle încărcate și caii, iară oamenii, muierile, copiii goi jăfuiți au fugit prin păduri, mulți din copii au murit de frig, de foame, paguba ce au avut-o românii de la Cernat de la rebelii unguri este prea mare și multă, că nu numai de case, de averi lână, lapte, cașcavale seu mult, ... bucate, nutrețuri, argintării, haine scumpe, dară perderea iconomii, chirile cășilor prin Țara Românească și preoții perderea veniturilor de la popor este neprețuită însă la 308 case române ce sunt în Cernatul, noi mai jos iscăliți cu sufletele noastre fără părtinire și fără pismă asupra cuiva arătăm cu cea mai ușoară prețuire paguba rfl. 60.000, adică șaizeci de mii, afară de paguba preoților Oprea și Ioan Verzea.

Cernat, 16 octom[brie] 1849

Oprea Verzea,
Ioan Grecu, preot
Radu Verzea, preot
Gheorghe Boros, jurat
Boiu Moț (?) jurat
Ioan Pâspălău

Pe lângă suma de sus a poporului de rfl. 60.000 păgubiții tot aicea să alătură și sărăcia care s-au făcut de unguri și la preoți.

Parochului bătrân Oprea Verzea în două rânduri, precum șpețificația arată rfl. 2362.

Preotului Ioan Verzea casa de piatră și casa de lemn și tot ce au avut în case și în șure le-au ars focul, suma rfl. 7982.

Suma toată 70.344 v.v.

Original, AMS, fond 12/Pr. 1848-1850. *Morți în revoluție, biserici distruse, sate arse. Ajutoare date, situații, rapoarte.*

57.

Tohanu nou, 17 octombrie 1849

Specificația!

Despre paguba ce s-au făcut la satul Tohanu Nou sub revoluția ungurească, cum și urmează:

1. Toată paguba la toți lăcuiitorii satului care s-au făcut și într-un preț de bani în Wiener Werung, după dreptate, împreună cu jurați și bătrâni s-au prețuit. Să află de fl. 8513, cr. 14.

2. Multele porții ce s-au dat la unguri fl. 2045, cr. 4.

Suma fl. 10558, cr. 18

Tohanu Nou, die 17 octom[brie] 1849

prin Stan Bâncilă,
Paroh loci

Original, AMS, fond 12/Pr. 1848-1850. *Morți în revoluție, biserici distruse, sate arse. Ajutoare date, situații, rapoarte*

58.

Jacul Român, 18 octombrie 1849

Prealuminate și Preasfințite doamne, d[omnule] Episcop, nouă mil[ostiv] Părinte!

Iată noi obștea din Jacu Românesc, din pricina foștii revoluții, mai de un an suntem prea pățiți, fără preot. Acuma fiind anu când au venit oștile împărătești, eram foarte bucurați și odihniți. Însă din pâra unui domn unguresc care cu minciună au adus cătane împărătești, viind noaptea l-au dus ca pe un hoț în Oșorhei, unde până acuma e tot acolo. După mila Preasfințit Mării tale au venit tisturi militarești făcând comisie și așa știu că nu s-au găsit vinovat. Dară au vinovat, au nevinovat, noi poporu stăm chizășie pentru dânsul oriunde să va pofți, numai să să sloboadă, să nu perim și trupește și sufletește.

Cu lacrimi rugăm mila Preasfințit Mării tale să te milostivești a scrie tistii militărești ca să ne înștiințăm în ce stă lucru.

Așteptând milostiva mângăere, rămânem a Preasfințit Mării tale umilite slugi.

Simion Kolceriu gor.

Iosiv Kolceriu, jur.

Ioan Buzaș

George Kașa

Petru Bogolea

Mihailă Bogolea

Dumitru Kașa

Dimpună cu tot poporul

Jacu Românesc, varmegia Cetății de Baltă

S-au dat în 18 octomvrie [1]849

Original, AMS, fond 12/Pr. 1848-1850. *Morți în revoluție, biserici distruse, sate arse. Ajutoare date, situații, rapoarte.*

59.

Orăștie, 20 octombrie 1849

Prealuminat și Preasfințite domn d[omnule] Episcop mult îndurate stăpâne!

Cu umilință îndrănesc a arăta Prealuminat M. tale precumcă parohul neunit de la Tămeșasa, 1. Onisie Dănsuș, 2. Ioan Pop de la Beriu, 3. Nicolae Andrei de la Căstău or răposat în Domnul. 4. Parohul Ioan Santei de la Petreani s-au spânzurat de o salcie în orașul Deva de unguri [subliniat în textul orig. n. n] astă vară. Și așa parohiile aceste au rămas văduve, decât că până la căpătarea milostiv rândului al Prealuminat Mării tale am rânduit preoți spre a sluji poporanilor în ceale sufletești. Și anume în satele Beriu și Căstău pe tovarășii răposaiților. Iară la Tămășasa pe cel din Kilor (!) David Suci, la Petrani pe cel din Sântămăria de Peatră și la filia de la Petrani pe cel de la Băcia, fiind mai aproape.

Pre lângă care sărutând blagoslovitoarele mâni cu fiască supunere sunt al Prealuminat Mării tale umilit serv³².

Orăștie, 20 oct[ombrie] 1849

Nicolae Popovici, Protopop

[Notă]: Nicolae Popovici, protopopul Orăștiei, arată cumcă preoții noștri din Tămeșasa, Beriu și de la Căstău au răposat, iar cel de la Petreni anume Ioan Santu au fost astă vară ucis de unguri, cu acel adaos, cum că până la întregirea acestor parohii au făcut rânduială ca alți preoți sau tovarăși de mai nainte sau vecini să împlinescă acolo funcțiile parohiale, ca așa poporul să nu pătimească vreo scădere sufletească. Rlt. 22/10 noiembrie

Spre cunoștință și să scrie arătătorului protopop, că dacă în numitele sate să află individuri calificați spre treapta preoției, să facă cuviincioasă candidație spre întregirea parohii vacante. 10/22 nov.

Original, AMS, fond 12/Pr. 1848-1850. *Morți în revoluție, biserici distruse, sate arse. Ajutoare date, situații, rapoarte.*

³² Adresa: „De la protopopul n.u. al Orăștiei. Prealuminatului și Preasfințitului domn Andrei Schaguna, drept-credinciosului Episcop în Marele Principat al Ardealului, domnului milostiv. Ex Offo Sibii.”

60.

*Birtin, 20 octombrie 1849***Măria Ta Prealuminată și Înalt Preasfințite doamne Episcop, d-mne mie întru tot Preamilostiv stăpân și patron!**

Descoperindu-să prin recomandatul spre preoție pentru Săliște și Kăinel Nicolae Păcurar, precumcă din Săliște Petru Safta diacul cu neamurile sale să nimicească candidație mai sus zisul și să-și poată preoți pre fiul său, au așternut o înștanție la Înalt Preasfințit Măria ta; ba văzând și copia înștanției cu care socoti a fi pentru ca să fiu încredințat desăvârșit despre acel obiect, să șed în fața locului în persoană să cercetez. Așa în 19/7 l.c. eșind în satul Hărtăgani la casa lui Ioan Topor, aflându-să față și parohul local Petru Popovici; fiind mai aproape filia Kăinel, am chemat înainte pe căpeteniile satului, adică 1. Judele sat. Petru Stoica și cu jurații săi 2. Ioan Sinziana, 3. Ioan Iovan, 4. Toader Stoica, 5. Toma Iovan, 6. Pavel Klej și 7. Adam Iovan; la care cetindu-se cu ințăles o kopie a înștanției, cu un cuvânt au răspuns că nu știu, nici vreau să știe de acea înștanție, ce să țin de candidația prin preotul Ioan Dincă făcută și voesc până în rândul cel mic cu toți sătenii lor ca să li se sfințească de preot Nicolae Păcurar.

După care viind la Săliște și descoperind că săliștenii sunt mai cu toți la Băița la târgu de săptămână, așa i-am chemat în casa parohului nostru de acolo Adam Groza la Băița, și le-am descoperit pricina umblării mele acolo nepitindu-l (!) despre înștanție. Neamurile diacului 32 la număr, carii și în înștanție erau iscăliți ieșiră cu vin de omenie, cunosc pe Nicolae Păcurar, însă pentru că diacul cel bătrân l-au întărit, foarte mult pe ficiorul aceluia voesc, cu numele Petru Safta. Așa, măcar eu mă sileam a-i lumina precum că acela e numai de 19 ani și încă foarte puțin învățat a se recomanda spre preoție necăpătând, totuși de la aceea nu se abătură fiind foarte nedeștepți. Drept aceea aflându-să față mai mulți sălișteni, căpeteniile satului, am kemat în casă carii să invoesc în Nicolae Păcurar, adică venind la număr 19, judele satului, Angel Mihăilă, Nicolae Mihăilă, al doilea diac, Arilă Bedea, Ion Mihăilă, Solomon Mihăilă, Dumitru Mihăilă, Iangor Mihăilă, Ilie Bedea, Militon Bedea, Adam Topor, Nicolae Medra, Petru Manea, Petru Stanci, Nicolae Topor, Todică Mihăilă, Ionisie Medrea, Ionaș Luka, Avram Poenar și văduva Istimie Duma.

Pentru aceea, fiindu-mi bine cunoscut lipsa de preot la 2 sate cu 2 bisărici carii mai totdeauna rămân fără dumnezeiasca slujbă, și poporul fără mângăiere în cele sufletești, cu adâncă plecăciune umilit mă rog ca pe Nicolae Păcurar, diacon și preot desăvârșit să te milostivești Înalt Preasfințite Măria ta a-l sfinți, dobândind poporul dorita mângăiere, care așteptându-o și sărutând și binecuvântătoarele mâni, al Prealuminat și Înalt Preasfințit Mării tale, sunt cel mai mic și umilit serv.³³

Dat Birtin 20/8, octombrie [1]849

Petru Popovici, paroh în
Hărtăgani
Iosif Basia

20/8 octombrie [1]849

Original, AMS, fond 12/Pr. 1848-1850. *Morți în revoluție, biserici distruse, sate arse. Ajutoare date, situații, rapoarte.*

³³ Adresa: „7. 849. De la protopresbiterul greco-oriental al Zarandului. Mării Sale Prealuminatului și Înalt Preasfințitului domn, domnului Andrei Șaguna, Marelui bărbat și Pravoslavnicului Episcop greco-oriental din tot Marele Prințipat al Transilvaniei, cu adâncă și neîncetată onoare. Ex. offo la Sibii.”

61.

Birtin, 20 octombrie 1849

**Măria Ta Prealuminată și Înalt Preasfințite d-ne Episcop, mie întru tot
preamilostive stăpân și patron!**

Fiindu-mi cu de-amănuntul cunoscut starea juncanilor cum să află prăștiați peste văi și dealuri muntărețe. Un popor număros, cu mai bine de 240 gazde, cu peste 1200 suflete carii prin fostul Gubernium și-au dobândit grație rădicarea și a 2-a biserică. Fiind numai un preot slujitor, nu-i cu puțință a împlini după Pravilă ceale duhovnicești, deschilinit că o mancă (!) biserică totdeauna rămâne fără slujirea Sfintei Liturghii, jărtvii celi fără de sânge, și mai vârtos acum cu întristare cuprinsul nostru veac, când și mai tare lipsește mângăierea la popor, cu care socotii a fi, a rânduia la zisul sat la bisărica din sus pe Nicolae Toma, parohul din Tomnatec să iasă în fața locului să facă candidație.

Care s-au și făcut în 7 lune cur[ente] alegându-să spre meargerea pe preoție Mărian David, care și în cursul teologicesc a lor 6 luni la Sibii au învățat, pentru care și eu, cu adâncă plecăciune, umilit mă rog întru diacon și preot desăvârșit a-l sfinți să te milostivești Înalt Preasfințit Măria ta, cu atât mai vârtos că cu preotul celălalt de acolo are așezământ, precum din aicea cu plecăciune așternutul contract să va vedea. De altă parte un popor așa numeros și împrăștiat dintre ceale sufletești să nu pătimească.

Milostiva mângăiere așteptându-le cu umilită plecăciune sărutând sfintele binecuvântătoare mâni, sunt al Prealuminat și Înalt Preasfințit Măria ta: cel mai mic între servi³⁴!

Sig. Birtin, 20/8 octombrie [1]849

Iosif Basia, pr.

Concept, AMS, fond 12/Pr. 1848-1850. *Morți în revoluție, biserici distruse, sate arse. Ajutoare date, situații, rapoarte*

62.

Mesteacăn, 21 octombrie 1849

**Măria ta Prealuminată și Înalt Preasfințite doamne Episcop, mie întru tot
Preamilostive stăpân și patron!**

Trista stare a zărândanilor a o tâlcui pe scurt nu e cu puțință, mai cu samă soarta a lor câteva sate și mai cu asupra căzu, precum pe satul Mesteacăn; nu fusă destul că barbarii magiari jăfuiră tot ce la mână le căzu, și satul la cel mai mic coșăriu îl prefăcură în cenușă, împreună cu bisearica cu tot. Dară ce e mai mult, împușcând ca vro 45 oameni, mueri și prunci, mai în urmă, după ce prinsă ră barbarii și pe parohul lor, și-l chinuiră ca care nici firea omului poate socoti, l-au și împușcat. Și așa rămasă cei mai năcăjiți oameni în ghearele ticăloșiei, și nemângăiați batăr în cele duhovnicești.

Care lucru fiindu-mi cu de-amăruntul cunoscut, cu cale socotii a stăruia în mai din jos însămnata zi, a eși în fața locului Mesteacăn, ca să fac candidație de alt preot, cu atâta mai vârtos că din satele vecine, preoții acolo slujitori a să rânduia nu-i cu puțință, că și pe aceia i-au împușcat, precum la Deva pe Mihai Opriș, la Brad pe Teodor Banci, dintre care cel dintâi prin glonț trecu din

³⁴ Adresa: „9/849. De la protopresbiterul greco-oriental al Zarandului. Măriei Sale Prealuminatului și Înalt Preasfințitului dn. domnului Andrei Șaguna, Marelui Vrednic și Preavoslavnicului Episcop greco-oriental din tot Marele Principat al Transilvaniei, cu adâncă plecăciune și neîncetată onoare. Ex Offo la Sibiu.”
Ciornă, 14 octombrie 849

viață, cel din urmă încă trăiaște, știe Sântul Dumnezeu cum! Așa în locul căsii lui Lepădat Balco în Mesteacăn chemând înainte pe căpeteniile satului, adecă pe Lepădat Balco, Toader Lazăr, Onica Klej, Mitru Pârva, Lazăr Berariu, Toader Lazăr, Adam Șipoș bătrânu, Adam Șipoș a Diacului, Matei Simedrea, Toader Șipoș, Iovu Șipoș, Pavel Dușan, Ianăș Bolați și Toader Căzan; carii cu mângâioasă bucurie primindu-mă, înțelegând pricina eșirei mele acolo, au ales trei persoane candidați spre preoție mergători, ca în urmă fieștecările dintre dânșii și ceialalți săteni deosebit să-și poată da votu că pe cine pofteaște, precum urmează:

Ioan Kăzan au căpătat votumuri	Ioan Șipoș l. Adam au căpătat votumuri	Toader Lazăr lui Pătru au căpătat votumuri
1	2	3
1. Lepădat Balco 2. Toader Lazăr 3. Onica Klej 4. Mitru Pârva 5. Lazăr Berariu 6. Toader Lazăr 7. Adam Șipoș a Diacului 8. Matei Simedra 9. Toader Șipoș 10. Iovu Șipoș 11. Pavel Dușan 12. Ianăș Bolați 13. Toader Căzan 14. Iovu Căzan 15. Ioan Duca 16. Adămuț Șipoș 17. Mitru Bărariu 18. Nicolae Dușan 19. Trifa Toader 20. Pătru Baico 21. Trifa Trif 22. Lazăr Dușan 23. Mitru Pârva l. Angel 24. Ioan Jurți 25. Ioan Căzan 26. Ilie Bărariu 27. Iov Trifa 28. Ion Dușan l. Toader 29. Pătru Kălășariu 30. Kandin Bărariu 31. Ioan German cel Tânăr 32. Iosif Bărariu 33. Lazăr Șipoș 34. Solomon Dan 35. Iosif Vasile 36. Pavel Bărariu 37. Filimon German 38. Adam Bogdan 39. Adam Lazăr 40. Adam German 41. Adam Simedra 42. Toader Luca 43. Samson Nika 44. Florea Nika 45. Ilie German 46. Nicolae Șipoș	1. Adam Șipoș bătr. 2. Ioan Șipoș a Pătru[lui]	--

47. Georgie Dușan			
48. Indrei Sima			
49. Mihai German			
50. Toader Bulea			
51. Ion Sima			
52. Toader Baico			
53. Adam Șipoș			
54. Pascu Julia			
55. Adam Kăraaba			
56. Nicolae Kăraaba			
57. Ion Kăzan P. Toader			
58. Ioneasă Pârva văduvă (!)			
59. Todereasă Trifa văduvă			
60. Ioneasă Trifa văduvă			
61. Zaharie Derman			
62. Georgie Galea			
63. Petru Kăzan			
64. Adam Roșca			
65. Ianăș Șipoș			
66. Iosif Sim l. Adam			
67. Solomoneasă Raveka văd.			
68. Ion Șipoș l. Pătru			
69. Ion Dușan l. Ioan			
70. Pătru Lean			
71. Ioan Lean			
72. Lazăr Băjanț			
73. Mărie Voica văduvă			
74. Mărie Trifa văduvă			
75. Sana Sim văduvă			
76. Arsenie Simidrea			
77. Samson Sim			
78. Creștina Sim văduvă			
79. Lazăr Simedrea			
80. Lazăr Trifa			
81. Petreasă Pârva văd. și			
82. Pavel Simedrea			

Care votumuri precum că așa s-au scris după scopul și voința poporului fieștecarele descilinit descoperindu-și voia sa, și așa cel cu 1-a loco, precum să veade au dobândit 82 de votumuri, de al 2 (doilea) două, cel din urmă nici unul. Despre care cu credința sufletului mărturisesc, totdeodată cu cea mai adâncă plecăciune rugându-mă ca examinându-se de cuviincioasele știință, și aflându-să de a fi bun răspunzătoriu Ioan Kăzan, cel cu 1-a locul, fiul întru fericire răposatului preot, a-l sânti întru diacon și preot desăvârșit, să să milostivească Înalt Preasfințit Măria sa, ca batăr întru cele duhovnicești năcăjitul popor mângăere să-și poată dobândi, de altă parte pentru încunjurarea scandalurilor (!) sufletești, care prea leazne s-ar putea întâmpla, milostiva părinteasca mângăere așteptând, cu adâncă plecăciune sărutând sfintele blagoslovitoare mâni, pururea sunt al Prealuminat și Înalt Preasfințit Mării tale, cel mai mic și umilit serv³⁵.

³⁵ Adresa: „11/849. De la protopresbitărul greco-oriental al Zarandului. Mării sale Prealuminatului și Înalt Preasfințitului domn, domnului Andrei Șaguna, marelui și întru tot Preavreadnicului pravoslavnic Episcop greco-oriental, din tot Marele Prințipat al Transilvaniei, Preamilostivului părinte sufletesc, cu adâncă și neîncetată onoare. Ex Offo la Sibii”.

Dat în Mesteacăn 21/9 [octom]bris [1]849

Iosif Basia

fiind față la trăcerea aceștii candidații și eu Nicolae Păcurariu, candidat la preoție³⁶

Original, AMS, fond 12/Pr. 1848-1850. *Morți în revoluție, biserici distruse, sate arse. Ajutoare date, situații, rapoarte*

63.

[Sibiu], 22 octombire 1849

Preasfinția sa d. episcop diecesan Andrei Șaguna au arătat pre scurt Consistoriului trista stare a acestei Eparhii în care au devenit dânsa prin turburările politice iscate din partea rebelilor unguri asupra Tronului înălțatului nostru împărat Franț Iosif și înalta a aceluiași Dinastie, precum asupra celorlalte națiuni compatriotice. N-au lipsit Măria sa a pune înaintea Consistoriului prădarea și jefuirea totală a Casei Clerului nostru de la Sibii și adevă, că numai kiliile episcopești mare Preasfinția sa cu keltueele care cu multe le-au fost înzăstrat, s-au jefuit, ci încă și odoarele episcopești, preoțăști și diaconești, împreună cu capela episcopească și cu cărțile bisericești de ea țiitoare, cu totul s-au prădat, iar actele oficioase, parte s-au ars, parte s-au rupt și nimicit întră atâta cât nici un odor, nici o carte sau altă unealtă bisericească, nici o hârtie din Arhivă n-au rămas.

Măria sa domnul Episcop împreună cu cinstiții membrii ai Consistoriului eparhial simte întristăciune adâncă pentru vătămarea făcută asupra sfințeniei Preanaltei fețe, preanaltului nostru Monarh Franțisc Iosif și asupra ale Casei Clerului și altor multor biserici în Eparhie. Însă pe lângă întristăciunea aceasta, răzimând Măria sa d. episcop pe simțul al clerului și poporului întreg, se mângăe cu preapărințeasca îngrijire a Maiestății sale preabunului nostru tânăr Împărat Franțisc Iosif I, înalt carele s-au îndurat a da popoarelor constituția și alte patente preamiloștivește au ordonat asemenea îndreptățirea bisericească și politică, care numită constituție, prețuind cu mare bucurie neobositul zel și osteneală a Preasfinției sale lăudatului domn episcop liegatelor în cauza națiunei și a clerului său românesc puse, îl primește cu mare mulțămită, și hotărăște ca un exemplariu din numitul memorial, să se așeze în Arhivă.

Tot Preasfinția sa domnul Episcop diețesan face cunoscută Consistoriului diețesan representația sa înaltului înaltului Ministeriu în 18 iulie a.c. în Viena făcută prin care Preasfinția sa se roagă ca să se împuternicească prin acel înalt a primi de la Comisariatul provincial din Ardeal pre lângă socoteală cu aceste toate hârtiile despre capitalele bisericești, precum și banii, ce la toată întâmplarea s-ar afla gata pentru ca toate acestea să le poată încredința Dregătoriei diețesane spre stăpânirea și administrarea mai departe. Mai încolo ca să se sloboadă Preasfinției sale a ridica înainte din Casa universală de plătit ce stă sub Ministeriu finanțial c.r. stipendiile preoțimeii diețesane din Ardeal, încă din martie a.tr. din Fundația ferdinandiană rezolute, precum și cele ce vin pre anul 1848/9 la care să se aștepte răspunsul acelui înalt Ministeriu c.r.

Copie

Hotărât în 10/22 [1]849

Copie, AMS, Sibiu, fondul Arhiepiscopesc, vol. 1, 1848-1860, f.n

³⁶ Date din acest raport au fost folosite de D. Suci, „Considerații privind statutul Transilvaniei și situația politică specifică a românilor din Monarhie la mijlocul secolului al XIX-lea” în *Istoria României. Transilvania*, vol. I, Editura George Barițiu, Cluj-Napoca, 1997, pp. 1038-1039. Sursa AMS, fond Șaguna, Fotocopii Institutul de Istorie și Arheologie din Cluj-Napoca, nr. 244-246.

64.

Zărnești, 23 octombrie 1849

Însemnarea!

Pagubelor ce s-au pricinuit de dușmani sub vremea revoluționară la lăcuitorii satului nostru Zărnești, adecă cum urmiază:

	R.fl.	Cr.
De la Staicu Staicului, în bani gata i s-au furat	789	-
De la mai mulți oameni, fiind în lagăr la Buzău, li s-au luat veștmintele (sarici), unde vreo doi s-au și pușcat. La alții (kojoace) zăci și altele, care drept se socotește peste 200 veștminte a 7 f. 30	1500	-
De la Neacșa Ioan Dan o Borte (!) de argint	50	40
„ o untură întreagă 13 H. a 40 cr.	8	38
„ o piele de bou	12	-
„ o jumătate de slănină 40 H. a 40 cr. Acestea toate fiind vardia în casa sa i s-au jefuit de către maghiari.	26	40
De la Ioan Ioan Fyrei o jumătate de slănină 32 H. a 40 cr.	21	20
„ o untură întreagă 12 H. a 40 cr.	8	
De la Neacșa Ioan Dan, o pânză de bumbac mai ordinară, 30 coți	7	30
De la măcelarul satului Komșa Ioan Komșa și Ioan Feștilă, pentru carne de vită	220	
Summa	2643	48

Și de obște, la toți sătenii o companie de cătane s-au încvartirat în timp de 3 luni 6 zile, împreună fiind cvartirul cu multe feliuri de mâncări folnice, ba și cu puterea răpite.

Acestea mai sus arătate a fi adevărate, prin aceasta se adeverează.

Zărnești], 23 oktob. [1]849

Ioan Dan,
paroh

Original, AMS, fond 12/Pr. 1848-1850. *Morți în revoluție, biserici distruse, sate arse. Ajutoare date, situații, rapoarte*

65.

Sohodol-Bran, 23 octombrie 1849

Specificație!

Despre toate jefuirile câte s-au făcut prin insurgenții ungurești și de pagube și despre ce s-au dat după revoluție tistiilor în naturale, victuale, haine, arme și de celelalte în satul Sohodol Bran:

Bani v.v.

Nr.	Numele celor numite	Rf.	Cr.
1	Leontie Pușcaș; o pușcă Rf. 10; un pistol Rf. 6	16	
2	Iuon Leontie Pușcaș; s-au jefuit f. 3 cr. 20; o fereastră s-au stricat f. 1 cr. 48	4	8
3	Stan Avramie: o pușcă Rf. 7; s-au jefuit Rf. 20; o fereastră s-au spart Rf. 2; o fiele de unt s-au luat cr. 50	13	10

Nr.	Numele celor numite	Rf.	Cr.
4	Iuon Nec Tătaru: s-au jefuit Rf. 2 cr. 30; o pingea cr. 50; un stuc de coastă de porc 2 p., 2r cr.; 4 p. de slănină a 36 cr. f. 2 cr. 24;	6	8
5	Iuon Stan Kițu: o pușcă Rf. 10; jefuit 2 cr. 30; un pistol f. 4 cr. 10	16	40
6	Ianku Kițu: jefuit 2 cr. 30; 2 punți slănină a cr. 38 = f. 1 cr. 12	3	42
7	Todor Mani Cetiernă: jefuit 2 cr. 30; 2 p. de slănină 36 cr. = f. 1 cr. 12	3	42
8	Iuon R. Pușcaș: un pistol Rf. 5; jefuit Rf. 2 cr. 30	7	30
9	Iosif Solovestru: o pușcă de vânat Rf. 7; jefuit Rf. 2 cr. 30	9	30
10	Nekulai Kițu: un cojoc f. 14; 30 de p. slănină a 36 cr. = f. 18; o ferdelă de făină cucuruz f. 1 cr. 40; 2 p. de slănină f. 2 cr. 30; 10 p. de carne de porc a cr. 12 = f. 2; un caș sărat f. 2 cr. 30; opt pite a 24 cr. = f. 3 cr. 12; un ștergar de tort f. 1	43	34
11	Neculae Burcoș: o păreche de pistoale	16	
12	Barbu Pușcaș: o păreche de pistoale Rf. 24; jefuit Rf. 5	29	
13	Stan Gheorghe Tomii: jefuit f. 1 cr. 40; un cui de fier de 2 p. cr. 50	2	30
14	Gheorghe Roșca: o desagă de lână f. 2 cr. 30; o ploscă de lemn 50 cr.; o ceie cr. 25; un brâu f. 1 cr. 40; două găini cr. 50	6	15
15	Iuon lui Iuon Reith: o jumătate de 15 p. a 36 cr. = f. 9; o păreche de cioarici bărbătești f. 3 cr. 30; un pistol f. 2; jefuit Rf. 4 cr. 10; 2 găini a cr. 30 = f. 1; 40 de ouă a 1 ½ cr. = f. 1	20	40
16	Iuon Hamzea: un pistol	7	
17	Bucura B. Saramed: 3 p. de slănină a 36 cr.	1	48
18	Bucur Troian: două găini a cr. 30	1	
19	Gheorghe Zetieru: jefuit Rf. 2 cr. 30; 6 p. de slănină a 36 cr. = f. 3 cr. 36	6	6
20	Bucur R. Babici: o pușcă Rf. 15; un pistol Rf. 5	20	
21	Gheorghe Reith: s-au jefuit	3	20
22	Iuon Stan Reith: 10 p. de slănină a 36 cr. = f. 6; Rf. 3 cr. 20	9	20
23	Simeon Puty: un cojoc f. 10; un miel f. 3; o ploscă f. 1	14	
24	Turca Gherliceu: 5 p. de slănină a 36 cr. = f. 9; o găină a cr. 30	9	30
25	Bucur Marin: 3 cămeși a f. 3	9	
26	Iosif Pop Pușcaș: jefuit Rf. 2 cr. 30; o pingea Rf. 1	3	30
27	Gheorghe Burlan: un pistol Rf. 7; 7 p. de slănină a 36 cr. = f. 4 cr. 12; o oglindă cr. 50;	12	2
28	Oprea Bolovan: o pușcă Rf. 12; jegmănit Rf. 2 cr. 50	14	30
29	Perva Dic: jegmănit de Rf. 37; 2 cârpe de mătase a f. 7 cr. 30 = fr. 15; 16 p. de slănină a 36 cr. = f. 9 cr. 36; un pistol fr. 10	71	36
30	Iuon Popa: 16 coți de pânză de bumbac a 18 cr. = Rf. 4 cr. 48; mătasă Rf. 1 cr. 40	6	28
31	Neculae Popi Pușcaș: un pistol Rf. 10; jegmănit Rf. 3 cr. 20; un cojoc Rf. 6	19	20
32	George Brote: o pușcă de vânat Rf. 12; jegmănit Rf. 3 cr. 20	14	30
33	Simeon Petric: o pușcă de vânat Rf. 12; jegmănit Rf. 3 cr. 20; 3 p. de slănină a 36 cr. = f. 1 cr. 48; o găină 30 cr.	16	8
34	Iuon Petric: o găină cr. 30; jegmănit Rf. 3 cr. 20	3	50
35	Chiriță Barna: jegm. Rf. 3 cr. 20; o rochie 50 cr.	3	20
36	Iuon Renghie: jegmănit Rf. 2 cr. 5	2	5
37	Dumitru Troian: jegmănit Rf. 3 cr. 20	3	20
38	Dumitru Ceteru: jegmănit cr. 50		50
39	Stan Reith: jegmănit cr. 50		50
40	Gheorghe Petric: jegmănit Rf. 1 cr. 40; 5 p. de slănină a 36 cr. = f. 3	4	40
41	Rada Păvălache: jegmănit Rf. 3 cr. 20;	3	20
42	Iuon Săcăruș: o ferdelă prune uscate f. 1 cr. 40; 2 ferdele de mălai a f. 1 cr. 40 = f. 3 cr. 20; 5 găini a 30 cr. = f. 2 cr. 30	7	30
43	Iosif Manea Bucșe: s-au luat Rf. 1 cr. 40	1	40
44	Iuon Spătaru: s-au luat Rf. 1 cr. 40	1	40
45	Gheorghe B. Todor: o ferdelă de mălai a f. 5 cr. 40 = f. 10; o majă de carne de vită p. 12 cr. = f. 20; 10 p. de slănină a 36 cr. = f. 6; standuri de lapte f. 10; 8 găini 30 cr. = f. 4	50	
46	Iuon N. Reith: s-au luat Rf. 2 cr. 5; 6 p. de carne de porc a 12 cr. = Rf. 1 cr. 12; 10 p. de slănină a 36 cr. = f. 6	9	17
47	Stanciu Pușcaș: o găleată de mălai Rf. 7; 27 p. de slănină a 36 cr. = f. 16 cr. 12; o rochie f. 2 cr. 30; un frâu f. 2 cr. 42; o pingea Rf. 1; în bani Rf. 1 cr. 40	30	4
48	Iuon Mișke bătrân: o pușcă	12	30

Nr.	Numele celor numite	Rf.	Cr.
49	Iuon Miške tânăr: o pușcă Rf. 20 și una cu f. 8 cr. 30	28	30
50	Georgie I. Săcărean: o pușcă f. 22; un pistol f. 6 cr. 40; un coș f. 2 cr. 30; crap sărat 3 cr. 20; bani f. 6 cr. 40; o cofă unt f. 1 cr. 40; un țol f. 7 cr. 30; un frâu f. 3 cr. 20; o rășină f. 5	58	40
51	Nicolae Hermenian Bițu: o găină f. 1; o cofă unt f. 1 cr. 40; 50 ouă f. 1 cr. 25; bani 1 cr. 30	5	36
52	În plasa Sohodolului grâu 39 găleți câte f. 13	507	
53	Ovăz 52 găleți câte 6 f.	312	
54	Fân porțioane 3733 Rf. - câte 18 cr.	186	36
55	La rușcoveni s-au plătit în 4 rânduri la 6 duși	56	
56	Brăneni cu boi în 5 rânduri	51	
57	Două dașgot de bârne de brad la podul Oltului	6	50
58	Pagubă la carne să află	68	
59	Au stat caii de strajă câte 2-3 luni	112	

Sohodol Bran, die 23 oct[ombrie] [1]849

Ioan Pușcaș, paroh

Original, AMS, fond 12/Pr. 1848-1850. *Morți în revoluție, biserici distruse, sate arse. Ajutoare date, situații, rapoarte*

66.

Satulung, 27 octombrie 1849

Șpețificăția

Satului Lung despre jefuirea ce au pățimit Sf. Biserică cea veche din pricina tiranilor rebeli unguri însoțiți cu sacuii săteni, cei împreună cu noi lăcuiitori în anul trecut 1848 decembrie și 1849 între carii cei mai însemnați știuți au fost unul Șároncsi și Béldi Pišta sau István.

Nr. Crt.	Paguba	Fl.	Cr.
1.	N-au avut răbdare până a le da cheile, ci pregătiți fiind cu topoarele au spart ușile, au zdrobit broaștele, carele costisesc	125	25
2.	Au sfărâmat Koasteanul îmbrăcat peste tot în fer	586	40
3.	În bani gata au luat	253	25
4.	Iconostasul din tinda bisericii l-au stricat, fost poleit cu aur	350	10
5.	Cel mai de căpetenie iconostas aurit de lângă altar de tot l-au fărâmat și icoanele care nu să pot face acum după meșteșugul tâmplarului fost nice cum. Acolo între iconostas și între scaunul episcopesc și la Koastean în iuțea lor, a furțișagului au făcut între ei și vărsare de sânge.	1100	--
6.	Sfeșnicile 4 care sta lângă altar le-au aruncat stricate de ei, tot aurite lucrate de tâmplar	50	--
7.	Strănille le-au scos din locul lor și le-au trântit în mijlocul bisericii stricăciune	25	--
8.	Înăuntru în altar au dezbrăcat prastoalele, au luat patrafirile, posomanturi de aur, au rupt efectele, două duere de fir, Procovițele, sfeșnicile de aramă au luat; și chivotul de pe prastol au sfărâmat și două sfeșnice tot aurite, au zdrobit icoane, au luat materiu de mătase de pe scaunul care să citește Evanghelia și alte perdele de borangic cu care erau învăluite icoanele, pagubă peste	484	--
9.	Heruvimii și crucea foarte cu mare meșteșug lucrate mici bucăți le-au făcut	75	--
10.	Epitafiul sau plășteșnița îngroparea Mântuitorului Iisus Hristos jăfuită de unguri și răscumpărată cu	750	--
11.	Patru ciucuri cu băierile lor tot de aur oprite de ei de la Epitaf	120	--
12.	Douăzeci și opt de funți făclii de ceară albă	70	30
	Summa	3990	10

Cu cele de sus însemnate și alte neștiute să află biserica păgubită și jefuită de unguri

Satulung, 27 octomb[rie] 1849

Preotul Ieremia Verzea, paroh

Original, AMS, fond 12/Pr. 1848-1850. *Morți în revoluție, biserici distruse, sate arse. Ajutoare date, situații, rapoarte*

67.

Șinca Nouă, 27 octombrie 1849

Prea cinstite Domnule Protopoape!

Iată după prea-milostiva poruncă episcopescă nr. 51 facem cunoscut că pe satul nostru nu s-au întâmplat despre maghiari nice o pagubă, nici moarte, nici schilăveală, fără numai au avut ungurii o treacere prin sat și au cerut de la sat o mâncare fiind acolo două sute sau și mai mulți. Alte supărări n-am mai avut.

Și rămânem plecați ascultători

Șinca Nouă, 27 octomvrie 1849

Gheorghe Flăcuș
Nistor Popa, parohi

Original, AMS, fond 12/Pr. 1848-1850. *Morți în revoluție, biserici distruse, sate arse. Ajutoare date, situații, rapoart*

68.

Beclean³⁷, 28 octombrie 1849

Prea C[instite] Domnule Protopoape!

După prea milostiva poruncă episcopescă 51, facem cunoscut că la satul nostru nu s-au întâmplat despre unguri nice moarte, nice schilăveală la nimenea. Iară pentru jafuri și alte pagube ce s-au făcut, s-au luat în sus la Ofițiolat, prin inspectorul locului în sus, cari cu toată plecăciunea, făcând cunoscut Domnii tale, rămânem prea plecați și ascultători.

Beclean, 28 octomvrie 1849

Iov Boje, paroh locului
Matei Bârsan, paroh locului

Original, AMS, fond 12/Pr. 1848-1850. *Morți în revoluție, biserici distruse, sate arse. Ajutoare date, situații, rapoarte.*

³⁷ Este vorba despre Becelan pe Olt, jud. Brașov.

69.

Cheia, 28 octombrie 1849

Arătare!

Despre cele ce s-au păgubit satu nostru Key, în vremea revoluției ungarilor, când au stat posturi ungurești în satu nostru, în vreme de 3 luni de zile, adică pagubile noastre prin jefuirea dâșilor, de prin case, prin stricarea livezilor, prin mâncările și băuturile lor luate în silă de la oameni, cum și prin porțioane de fân și ovăz, grâu și alte naturale plătite în bani gata la Brașov, care toate fiind socotite laolaltă după un calcul ușor, vin a să prețui la 2050 Rf. c.m. paguba satului nostru.

Key, 28-lea octomvrie [1]849

Nikolae Maja, paroh

Original, AMS, fond 12/Pr. 1848-1850. *Morți în revoluție, biserici distruse, sate arse. Ajutoare date, situații, rapoarte*

70.

Moeciu de Jos, 28 octombrie

Arătare!

Despre cele ce s-a păgubit satul nostru Moeciu de Jos, în vremea revoluției ungarilor, când au stat armadia ungarilor la noi în sat, în vreme de trei luni de zile, adică păgubirile noastre, prin jefuirea dâșilor de prin case, prin stricarea livezilor, prin mâncările și băuturile luate de la oameni, cum și prin porțioanele de fân și zaharalile plătite în bani gata la Brașov, care toate socotite laolaltă după un calcul ușor, vin a se prețui la 11.000 f. c.m., paguba satului nostru.

Moeciu de Jos, 28 octom[brie] 1849

Ioan Perșan, paroh
Bukur Gerbacea,
parău în Moeciu de Jos
Nikulae Băncilă, gojman
Nekulae Todor Gărbacea, pârgar

Original, AMS, fond 12/Pr. 1848-1850. *Morți în revoluție, biserici distruse, sate arse. Ajutoare date, situații, rapoarte.*

71.

Morăreni, 28 octombrie 1849

Din înștiințarea Domnului protopop Partenie Trombitas, mie atârănătoriu, o milostivă poruncă, și înștiințare a Mării sale, domnului Episcop Andrei Șaguna, dub nr. 51 [1]849, de data 18 septembrie a.c., rânduiala Excelenției sale Domnului F.M.L. Baronului Ludovic de Volgemut, Guvernatoriu civil și militar, care sună ca în vremea revoluției, care fuseră uciși sau chilăviți de insurgenți, unde, când și cum s-au întâmpat acea nenorocire?

Spre această adevărată cunoaștere și știință, i-am jurat și i-am întrebat:

1. Kelemen Simion de 57 de ani; 2. Farkas Simion, de 39 de ani; 3. Lászlo Ioan, 45 de ani; 4. Moldovan Ioan, 32 de ani, al cărora adevărităre așa sună: „Știm că nenumărate rânduri, în toamna trecută, au fost în satul nostru mulți maghiari care au jefuit. Și mai pre urmă, în luna lui februarie, o companie de iager, și pe care i-au putut i-au prins de acasă.
2. Vaidacutzanu Ion, 2. Șerban Iacob, cu feciorul cel mai mare, Toader, și i-au legat. Și a doua zi i-au trecut Mureșul dincolo, și i-au împușcat între Nirașteu și Vidrasău. Lui Șerban Iacob, muiera e văduvă, rămasă cu 4 copii orfani. Are 2 vaci și 10 oi, da au rămas datorie la 400 de zloți, care văduva și orfanii trebuie să-i plătească.
3. Văidecutzan Ion, au rămas văduva cu 2 feciori, dintre care unu e neputincios. Are 2 vaci, da o rămas taică lor datoriu ca la 600 Rf.”

Al cărora adevărităre și mărturisire drept am scris, despre care și eu cu subscrisul al meu nume, și întărirea pecetii.

Am dat în Malomfalău, 28/10 1849

Iovu Hodoș,
paroh locului, răsăr[itean]

Original, AMS, fond 12/Pr. 1848-1850. *Morți în revoluție, biserici distruse, sate arse. Ajutoare date, situații, rapoarte*

72.

Velț, 28 octombrie 1849

Din rânduiala excelenții Sale Domnului Gubernator Baro[n] Ludovic de Wohlgemuth și a Prea Sfințit Mării Sale Domnului Episcop Andrei Șaguna cătră noi făcută părințească înștiințare ca pentru văduvile și pruncii a cărora bărbați și părinți prin rebeli s-au omorât sau parte s-au chilăvit, credincioasă relație să facem, cari în ce stare să află, și noi aflăm o văduvă rămasă dimpreună cu o fată năcăjită.

Încă în 5 ianuarie c.v. 1849, năvălind ungurii cu bătaia cătră Medias, pe Niculae Marian, șezând el la un făgădău în drum încrezându-se de om drept n-au vrut toate ce le avea a le părăsi, au stat drept acasă, pe care ajungându-l, l-au bătut, l-au zdrobit și a doua zi, adecă în 6 ianuarie au murit. Și au rămas muiera lui văduvă, necăjită, cu numele Oana lui Niculae Marian, văduva. Numitei văduve prin unguri pricinuită s-au luat în sus de cătră deregătoria politică în stare rea se află neavând taică-său moșie, vite, ce au rămas s-au scris în datorie și în dare (bir) de la bărbat rămase.

Velț, 28 october 1849

Grigorie Popovici, paroh neunit

Original, AMS, fond 12/Pr. 1848-1850. *Morți în revoluție, biserici distruse, sate arse. Ajutoare date, situații, rapoarte*

73.

Fundata, 29 octombrie 1849

Arătare!

Despre cele ce s-au păgubit satul nostru Fundata, în vremea revoluției ungarilor, când au stat armadia ungarilor la noi în sat, în vreme de 3 luni de zile, adică păgubirile noastre, prin jefuirea dâșilor de prin case, prin stricarea livezilor, prin mâncările și băuturile luate de la oameni, cum și prin porțioanele de fân și zaharalele plătite în bani la Brașov, care toate socotite laolaltă, după un calcul ușor, vin a să prețui la 5262 fl. v.v., paguba satului nostru.

Din data din 29 leat oktomvrie [1]849

Bukur Moșoiu,
paroh Fundata
Iosif Moșoiu,
paroh Fundata
Gheorghe Moșoiu, gociman
Nicolae Lungoci, pârgar

Original, AMS, fond 12/Pr. 1848-1850. *Morți în revoluție, biserici distruse, sate arse. Ajutoare date, situații, rapoarte*

74.

[fără loc], 29 octombrie 1849

69. [1]849³⁸

Iosif Basia, protopopul Zarandului arată că după ce barbarii magiari arseră satul Mestaken cu totul dimpreună cu biserica, împușcară 45 de oameni de acolo, prinzând pre parohul locului de acolo ... și chinuindu-l asemenea l-au împușcat și pre acela, și așa rămânând stația parohială din numitul satu vacantă, rechemând de țiitoriu sufletelor acolo, pre clericul din acel loc, Ioan Căzanu, care și de comunitate prin candidație l-au ales al lor cu pluralitatea voturilor.

Mai încolo așterne numitul protopop candidație de un al doilea paroh la satul Junkani, care cerându-l comunitatea și alegându-l în persoana cantorului de acolo, David Marian, îl recomandă numitul protopop cu atâta mai vârtos, că zisa parohie nu se roagă, fiind peste 240 familii și împrăștiată pre dealuri și prin văi, un păstoriu sufletesc nu e în stare a o administra singur.

Mai pre urmă răspunde la nr. 34 a.c. în privința protestației unora din satul Săliște asupra clericului Nicolae Păcurariu, și arată că cercetând în lucrul acesta lăcuiitorii din satul Kăinel s-au dekiarat că nu știu nimica de zisa protestație și cu toții poftesc de preot pe zisul Nicolae Păcurariu, iară și partea cea mai mare din satul Săliște ținându-se de zisa protestație, s-au arătat și cu prilejul acesta în contra lui Nicolae Păcurariu.

Rt. 17/29 oct. [1]849

Clericii recomandați Ioan Căzanu din Mesteacăn și David Marian din Juncani, din temeiurile la mijloc aduse, fiind pregătiți de starea preoției, să se hirotonească preoți și să se așeze parohi, în satele pomenite. Asemenea și clericul Nicolae Păcurariu să se sfințească preot și să se așeze paroh însă numai în satul Kăinel, unde este poftit de comunitate, iară cătră Săliște să se încredințeze până la altă

³⁸ Pasaje din acest document au fost citate de Mircea Păcurariu, în *Revoluția românească din Transilvania și Banat în anii 1848-1849. Contribuția Bisericii*, Sibiu, 1995, p. 133.

rândueală parohului de la Trestia, Ioan Perianu, care să îngrijească și de orfanii și văduva parohului de acolo răposat.

34. [1]849

122. [1]849

Concept, AMS, fond 12/Pr. 1848-1850. *Morți în revoluție, biserici distruse, sate arse. Ajutoare date, situații, rapoarte*

75.

Râșnov, 30 octombrie 1849

Arătare!

Despre cele ce s-au păgubit orașul nostru Râșnov, în vremea revoluției ungarilor, când au stat armadia ungarilor la noi în sat, în vreme de 3 luni de zile, adică păgubirile noastre prin jefuirea dâșilor de prin case, prin mâncările și băuturile luate de la oameni, cum și prin porțioanele de fân și zahăr acele plătite în bani gata, care toate socotite laolaltă, după un calcul ușor, vin a să prețui la 5183 f. 59 c. winer paguba orașului nostru și a parohilor

280 fl. 8 cr

5464 fl. 7 cr.

precum și a căpitanului de gvardie 306 fl. 20 cr.,

sumarum summa 5.767 fl. 27 cr

wiener [Währung, valută vieneză]

Dat în Râșnov, 30 oct[om]brie [1]849

După cum mai sus să arată, suma deobște, să mai adaugă încă 306 fl. 20 argint, care și în jalba alăturată să să vadă.

Rudolph Petru, paroh locului

Ioan Man, paroh locului

[indescifrabil]

Stoika Ion Popa, gociman

Bukur Drăgoșlea

Ioan Gologan

Dumitru Armsariu

Radu Dobrescu

Stoika Kârstocea

Ioan Niculai

Original, AMS, fond 12/Pr. 1848-1850. *Morți în revoluție, biserici distruse, sate arse. Ajutoare date, situații, rapoarte*

76.

Iclandu Mare, 1 noiembrie 1849

Subscrisul în urma milostivei porunci a Excelenții sale D. Guber[nator] Baro Ludovic de Vohlgemuth, în dreapta conștiință a preoții mele, după dreapta mărturisire a locuitorilor neinteresăți

Kălin Simeon, Majlat Georgie, Filip Vasilie, Moldovan Gligoraș, Kălin Dumitru, toți din Icelandul Mare, circula Reteagului, mărturisesc cum că. Pe:

1. Mărginean Petru: de care au rămas mulțimea vidua, cu 5 prunci: una fată de 6 ani, un fecior de 4 ani, două fete gemine de 2 ani și una de 10 luni, n-are nimica.
2. Tekereu Vasilie: rămas vidua, cu un fecior însurat și una fată de 9 ani. I-au răpit magiarii ca de 56 de Rf., are ca 550 f.
3. Santa Kifor: au rămas vidua, însă (mașteră) la 7 copii: un fecior de 23 de ani, una fată de 16 ani, un fecior de 14 ani, unul de 12 ani, un fecior de 8 ani, una fată de 6 ani, una fată de 6 luni. Le-au răpit ca de 68 de Rf. și le-au mai rămas ca de 840 de Rf.
4. Berar Gligorie: vidua cu un prunc de 4 ani. Are ca de 120 de Rf.
5. Szebezan Ion: au rămas vidua, cu un fecior care este cătană de bună voie, un fecior de 14 ani, un fecior de 12 ani. Are ca de 140 de Rf.
6. Todica Ispaszu: au rămas vidua cu 3 copii, un fecior de 5 ani, două fete gemine de 2 ani. I-au răpit ca de 18 Rf. N-are nimica și din casă țipată.
7. Mărginean Szavu: vidua cu una fată de 22 de ani. I-au răpit ca de 34 de Rf. N-are nimic.
8. Mărginean Ilie: vidua cu un fecior de 3 ani. Are ca de 220 Rf.
9. Krișan Iuon: au rămas maica sua, cu un fecior de 14 ani. I-au răpit ca de 140 Rf. I-au rămas ca de 650 de Rf.; din casă țipată.
10. Csuka Szav: au rămas vidua cu 6 copii, un fecior de 18 ani, unul de 16, una fată de 14, un fecior de 12, unul de 9, unul de 6 ani. I-au răpit ca de 30 de Rf., mai are ca de 340 de Rf.
11. Moldovan Gavrilă: una fată de 12 ani, una de 8 ani. Le-au rămas ca de 130 Rf.
12. Varga Iuon: au rămas 3 copii, un fecior de 14 ani, una fată de 10 ani, una de 6 ani. Însă fetile, din voia lui D-zeu, sunt chilave și le-au cuprins, de le ține moșul lor. Le-au rămas ca de 100 de Rf.

Pe toți pe aceștia i-au prins magiarii și i-au dus în curtea D. Szatsvai Imre și i-au legat, și după ce mai mult tirănește i-au și bătut, din porunca lui Szabó Lajos, ca Szászadoc, Csato Pál din M. Szakal, Retegei Sándor din Șăulia, Boer Károl din M. Kăpuș, Kovacs Carol din Zau, Benzencei din M. Capoș, Majorosán István din Sascud și altor mai mulți, cărora nu le știu numele, după amiază la 4 ore, legați, i-au scos afară, o parte către Kis Ikland, către hotare. Pe o parte i-au scos către Penat, i-au pușcat în 3/15 martie a.c.:

1. Pe Deák Ion, vrând a fugi din sat, l-au pușcat și au rămas 2 copii: una fată de 6 ani, una de 4 ani. Au ca de 50 de Rf.
2. Pe Dicher Iuan, ascuns fiind în pădurea Oarba l-au pușcat și au rămas vidua cu un prunc de 5 ani, unul de 2 ani. I-au răpit ca de 385 de Rf. nu i-au rămas nimica și din casă țipată.
3. Moldovan Iuon, în fuga sicularum, au murit și au rămas singur, un prunc de 5 ani. I-au răpit ca de 750 de Rf., mai are ca de 100 de Rf. și din casa părinților țipat.
4. Nalbeș Ștefan, la Ernute l-au omorât. Au rămas vidua. N-are nimica, din casă țipată.
5. Pe Todea Isailă, întru atâta l-au bătut, cât până acum nu poate lucra. N-are nimica. Quia pe un fecior au avut și l-au pușcat. Pre el din casă țipat.

Care adeverință o întăresc cu propria subscripție și obișnuita pecete.

Dat Iklandul Mare, circula Reteagului, 1 noiembrie 1849

Prin Zenovie Hodoș,
preot g. răsăritean

Original, AMS, fond 12/Pr. 1848-1850. *Morți în revoluție, biserici distruse, sate arse. Ajutoare date, situații, rapoarte.*

77.

*Apahida, 2 noiembrie 1849***Consignație**

Eu mai jos subscris, mărturisesc în cunoștința sufletului meu aceste mai jos scrise întâmplări:

În vremea revoluției, în satul Apahida, districtul Clujului, în 15 zile ianuarie 1849, fiind o armada ungurească la care cei mai mari tisturi au fost Vespriem Lázlo și Grodia János, domni din Cluj, la casa lui Hodafiu Basilica am botezat doi prunci și au venit acolo acești mai sus numiți domni, m-au bătut peste cap cu pumnii, cu palmile, până s-au urât, țipându-mi multe vorbe slabe. Și mi-au luat de la mine 50 de zloți schimbători și așa am scăpat cu fuga.

Apoi după un ceas de vreme, au întâlnit în hotar pre acești oameni, birălele satului din Apahida: Roșcaș Ioan, Ticuș Gavril, Gliga Ioan, Pătruț Nicolae, Oltian Nicolae, Morășan Ioan, Maxin Vasile, Maxin Ioan, Maxin Irina și 3 oameni din Oșorhiel și i-au tăiat cu săbiile și i-au omorât, împușcând înrânșii.

Iară pre Kozma Ioan, Mărginian Ioan, Dan Nicolae în Cluj i-au împușcat. Iară pre Abrudan Dimitrie și Pușcal Ioan lângă Simiklăuș i-au împușcat, fiind armadie cei mai mari tisturi, au fost domnul Kobuj Miși și domnul Kojor din Kojogna.

Acestor mai sus scriși români, precum să veade aicia în scris, așa li s-au săvârșit viața.

Apahida, 2 noiembrie 1849

Original, AMS, fond 12/Pr. 1848-1850. *Morți în revoluție, biserici distruse, sate arse. Ajutoare date, situații, rapoarte.*

78.

*Măgura, 2 noiembrie 1849***Arătare!**

Despre cele ce s-au păgubit în satul nostru Măgura, în vremea revoluției ungurilor, într-o vreme de 3 luni de zile, adică pagubile noastre, prin jefuirea dâșilor de prin case și prin stricarea livezilor, prin mâncările și beuturile lor, luate de la oameni, cât și prin porțioane de fân și zaharalele, adică grâu, ovăz și altele naturale, fiind socotite laolaltă, după un calcul ușor, vin a să prețui la 785 fl. suma, paguba satului nostru.

La aceasta adevăresc:

Măgura, din 2 noemvrie [1]849

Eu Ioan M. Skănci, pârgar
Eu Ioan Stroe de Măgura, jurat

Prin M. Nikolae Țira, daskăl Măgura

Original, AMS, fond 12/Pr. 1848-1850. *Morți în revoluție, biserici distruse, sate arse. Ajutoare date, situații, rapoarte.*

79.

Mediaș, 2 noiembrie 1849

Prea cinstite părinte Protopoape!

După publicația dată sub nr. 51 13 octomvrie a.c. fac arătare precum rebelii unguri fiind aici în Mediaș în iarna trecută și domnul baron Hande Oberstleutenant cu cătanele grăniceri năvălind asupra ungarilor i-au învins și apoi întru a doua zi dimineața încă până a nu să lumina de ziuă de altă parte au năvălit altă mulțime de unguri cu groaznice împușcături de cari temându-se grănițerii că nu-i vor putea birui, au ieșit iară din Mediaș și așa ungurii îndată cum au nimerit în Mediaș, au pus forposturi pe dinafară de Mediaș și întâmpinând străjile ungurești pe un poporan am mieu Ioan Proștean care de frica lor au vrut a să feri în lături, l-au prins socotindu-l de șpion asupra lor și întru-aceea unu iară au ieșit și ungurii din Mediaș și întărșeluitul lor luând și pe Ioan Proștean cu ei, l-au dus până la un loc în hotarul Mediașului ce să numeaște Sub Lună ce slujeaște cătră satul Blăjel, acolo l-au împușcat omorându-l de tot. I-au rămas muierea cu trei copilași micuți, unu de șase ani, o copilă de patru ani și iară un copilaș de un an și jumătate, și muma lor încă iaste tare amărâtă mult bolnăvicioasă, are aceea norocire că să sprijinească pe lângă bătrânii părinți ai bărbatului ei.

Întru acestea sunt al Sfinției Tale³⁹plecată slugă,

Mediaș, 2 noiembrie 1849

Gheorghie Gavril,
paroch neunit în Mediaș

Original, AMS, fond 12/Pr. 1848-1850. *Morți în revoluție, biserici distruse, sate arse. Ajutoare date, situații, rapoarte.*

80.

Roșia, 2 noiembrie 1849

Însemnarea

Cu numele și polecra a celor 4 bărbați care au căzut în bătaia rebelilor magiari și rămășițele de ei

1. Gruia Pascu – de care au rămas femeie îngrecată și 3 copii săraci, însă ea dându-și casa pe birău și s-au dus la Criș, în varmeghia Zarandului, și locuiește acolo, fiindcă acolo i-au căzut și bărbatul în bătaie.

2. Avram George – care au căzut lângă Abrud, în dealul Bejașilor, tăiat de călăreții rebeli, și rămânându-i femeia fără copii; alte celea iosag nu are, fără numai casa, însă ea se ține de religia unită.

3. Vasenca Petru, ca june, în bătaia de la Lita, nu se știe ce s-au făcut, că și acasă n-au mai venit.

4. Giurgiu Ilie – care în hotarul Abrudului, pe dealul Bejașilor, iarăși tăiat de călăreții rebeli, fiind văduv, fără muiere, au rămas vreo 3 copii săraci, ca și muierea care au avut-o a doua, cu care n-au avut nici un prunc. S-au dus cu cătanele polaci.

Roșia, 2 novem[brie] 1849

Ilie Cojocariu
Sig. Parohul n[e] unit în Roșia

Original, AMS, fond 12/Pr. 1848-1850. *Morți în revoluție, biserici distruse, sate arse. Ajutoare date, situații, rapoarte.*

³⁹ Adresa: „ Sfinției sale Prea Cinstitului Părintelui Protopop neunit al Mediașului la Frâua”

81.

Șirnia, 2 noiembrie 1849

Arătare!

Despre cele ce s-au păgubit în satul nostru Șirnia, în vremea revoluției ungarilor, într-o vreme de 3 luni de zile, adică pagubile noastre, prin jefuirea dâșilor de prin case și prin stricarea livezilor, prin mâncările și băuturile lor, luate de la oameni, cât și prin porțioane de fân și zaharalile, adică grâu, ovâz și alte naturale, în silă și de voie plătite cu bani gata, la Brașov, unde toate fiind socotite laolaltă, după un calcul ușor vin a să prețui la 600 Rf. c.m., paguba satului nostru.

Suma toată 600 fl.

Șirnia, din 2 noemvrie[1]849

Gheorghe Țăpos,
paroh la Șirnia
Ioan Țăpos,
paroh la Șirnia

Original, AMS, fond 12/Pr. 1848-1850. *Morți în revoluție, biserici distruse, sate arse. Ajutoare date, situații, rapoarte.*

82.

Veneția de Jos, 2 noiembrie 1849

Cinstite părinte Protopoape, te încunoștiințez, în satul Veneția de Jos, nice un om n-au murit la loagăr, nice n-au rămas chilavi, nici n-au rămas muieri cu copii săraci sau copii săraci, sau muieri văduve.

Și rămâi plecat Sfinții tale,

Veneția de Jos, noem[brie] 2, 1849

George Komănici,
Paroh Veneții

Original, AMS, fond 12/Pr. 1848-1850. *Morți în revoluție, biserici distruse, sate arse. Ajutoare date, situații, rapoarte.*

83.

Vlădeni, 2 noiembrie 1849

Adeverință

Care din noi cei mai în jos iscăliții, adică, preoții dimpreună cu deregătorii satului nostru Vlădenii (?) precum că în vremea răsmiriții cu ungurii s-au păgubit satul nostru Blăjeni de 33862 fl., 19 cr în argint. Afară de aceea fiind preoții noștri jăfuiți în Țara Românească li s-au făcut pagubă, adică părintelui Iacob Balcăș j. de 347 fl., 29 cr. în argint așijderea părintelui Gheorghe Dragoș de 410 fl., 42 cr. în argint.

Aceasta după cunoștiința sufletelor noastre adevărim, și cu punerea degetelor noastre în lod de pecete o întărim.

Vlădeni, 2 noiembrie 1849

Ioan Iacob Stăniloae, birău	Ioan Steblea, jurații satului
Iacob Zorca	
Ioan Sandu, birae bătrân	Iacob Balcăș, paroh locului
Ioan Toma Stăniloae	Georghe Dragoș
Adam Solomon Micu	Id est 33862 fl 14 cr.
Iordac Istvan	347 fl. 29 cr.
Ordac Brîndușoiu	410 fl. 42 cr.
Adam Stoia	suma 34620 fl. 30 cr.

Original, AMS, fond 12/Pr. 1848-1850. *Morți în revoluție, biserici distruse, sate arse. Ajutoare date, situații, rapoarte.*

84.

Romos, 4 noiembrie 1849

Prea cinstite DD. Protopoape!

După rânduiala Mării sale Domnul Episcop Andrei Șaguna, dată din 13 oct. 1849, eu mai jos iscălitul paroh, arăt că din parohia mea, Petru lui Pătrutz Teban au mers la loagăr la Sebiș. Și mergând pe cale, pe hotarul Pianului au înnoptat și i-au degerat picioarele amândouă, de umblă olog, fără degete la picioare. Și nu se poate hrăni, din slăbiciunea aceea. Această întâmplare au fost la 22 dec[embrie] 1848, fiind cu soții de cale, cu Daniil Tiser și Mihail Kepert. Aceștia au fost la această tâmplare. Iară de almintrina, mai sus zisul este om necăsătorit, sărac au fost, tot slugă; și avere n-are de a putea trăi, și ar fi vrednic de milă.

S-au dat Romos, 4 noiem[brie] 1849

Adam Basarabă,
paroh non unitus Romos

Original, AMS, fond 12/Pr. 1848-1850. *Morți în revoluție, biserici distruse, sate arse. Ajutoare date, situații, rapoarte.*

85.

Peștera, 4 noiembrie 1849

Arătare!

Despre cele ce s-au păgubit satul nostru Peștera, în vremea revoluției ungarilor, în vreme de 3 luni de zile, adică pagubile noastre, prin jefuirile dâșșilor de prin case, împreună cu robotele făcute de noi și jafurile luate în silă de dâșșii, încât și cu bani gata plătite de noi, unde toate fiind socotite laolaltă, după un calcul ușor vin a să prețui la 562 Rf. c.m., paguba satului nostru.

Peștera, din 4 noemvrie [1]849

Bukur Kofanu, paroh
Gheorghe Kofanu, paroh
Koman Konea, pârgar
Moise Moșoi, gojman

Original, AMS, fond 12/Pr. 1848-1850. *Morți în revoluție, biserici distruse, sate arse. Ajutoare date, situații, rapoarte.*

86.

*Topârcea, 5 noiembrie 1849***Preacinstite domnule Protopop!**

După porunca Mării sale a domnului Episcop din 13 decemb. a.c. în casul acurat să arătăm oamenii cari s-au ucis de insurgianți – văduve și prunci.

Sub cunoștința noastră cea preotească arătăm că în satul nostru Topârcea lângă Mercuria, doi oameni au căzut morți de rebelii unguri; fiind așa când au fost bătuți ungurii la V. Ognă, au trecut ordia ungurească prin satul nostru, au luat pe aleșii doi oameni călăuz până în Mercuria, de unde dacă au ieșit în Apolduri din bună dreptate (sic!) i-au pușcat pe amândoi cât au și căzut morți pe loc, unu unit, celălalt neunit.

Cel neunit cu numele Dumitru Cătană, om ca de 69 ani, acesta au lăsat în urmă văduvă cu 6 copii toți căsătoriți; averea le-au rămas împărțită la copii, cu această tocmeală ca tot copilul să dea văduvii pe an câte o găleată de bucate până va trăi.

Al doilea, unit, Zaharie Hoceată, om ca la 30 ani au lăsat în urmă văduvă cu doi prunci, unu ca de 6 ani, unu de 3 ani. Văduva săracă n-are fără căscioară cu grădină, alt[ceva] nimica. Carii cu cunoștința preotească și întărim cu numele și pecetia noastră⁴⁰.

Topârcea în 5 noemvrie [1]849

Ioan Aleman, paroh
Antonie Șchiau, paroh

N.B. De la mireni de astă toamnă până la împărțirea poruncii episcopesci ca să scoatem de la pârgăi 50 cr. pe sama Scaunului Episcopesc, nu vreau a-i da oamenii. Scoate-i-vom cu sâla, sau nu?

Original, AMS, fond 12/Pr. 1848-1850. *Morți în revoluție, biserici distruse, sate arse. Ajutoare date, situații, rapoarte.*

87.

*Paloș, 5 noiembrie 1849***Măria Ta Prealuminate și Preasfințite Doamne Episcoape, al nostru Preaîndurate Părinte!**

Întru urmarea preaînduratei porunci episcopesci dto 10/22 septembrie a.k. nr. 4, cu plecăciune să așterne prea luminatului Scaun episcopesc conscripția Protopopiatului acestuia, după formularul împărțit. Pentru a căruia întârziere, cu umilință ne rugăm de iertăciune, fiindcă nu din vina noastră, nice doară pentru lenevire n-am plinit mai din vreme aceasta, ci cauza întârzierii au fost aceasta: că de la mai multe comunități, nu din vreme, ci numai după a doua poruncă a Sc. Protopopesc abia mi-au trimis conscripția parohială, mai anumit din satul Tohați, preotul rânduit acolo ca slujitoriu n-au plinit aceasta, nici după ce al doilea rând i-am poruncit, ci judele sătesc de acolo, abia mai când era să înkeiem, ne-au trimis ceva înștiințare, văzând că preotul nu împlinește.

Iară de la satul Feleagu și filia Severieș, fiindcă preotul de acolo s-au fost împușcat de rebeli și satul încă s-au ars, tot de aceea acei oameni săraci când mai cu seamă prin alte sate împrăștiați, nevenindu-ne nice până astăzi nemica încunoștiințare, socotind vremea întârzierii, am părăsit de a mai aștepta și am încheiat conscripția Protopopiatului.

⁴⁰ Adresa: „Preacinstului d. domn Protopop Petru Bădilă a țircului n.u. a Mercurii, Topârcea cinste, în Sibii.”

Mai încolo încatu-i pentru pusăciunea 1, 2 și 3 din porunca E[pisco]pească de sub nr. 4 dto 10/22 septem. a.c., cu plecăciune înștiințez precum: În Protopopiatul acesta de cătră vicariatul nelegiuit nu s-au întâmplat a să dispensa sau a se porunci nimica, nice alt preot nu s-au mestecat în deregătoria noastră.

Pe lângă care rămâi al Prealuminat Măriei tale, umilit servitoriu⁴¹

Paloș, 17/5 noiem[brie] [1]849

Nikolae Ghiaja,
Protop[op] Albei de Sus

Original, AMS, fond 12/Pr. 1848-1850. *Morți în revoluție, biserici distruse, sate arse. Ajutoare date, situații, rapoarte.*

88.

Ruși, 5 noiembrie 1849

Prea mărite Domnule Domn Protopop, mie milostivule!

Dintru cinstita poruncă a Măriei sale, Prealuminatului Domn Episcop, de sub nr. 51 1849, în care sună să arătăm văduvele, copiii și chilăviții de oastea maghiarilor:

Prea mărite Domnule, în satul nostru Ruși, se află 2 între acea primejdie, unu-i cu numele Gligor Stănuț, chilăvit tare la cap și la mâni, ca în vreo 5 sau 6 locuri tare, cu sabia și n-au avut copii. A doua oară s-au însurat. Și tot mult puțin au cinstit la copilul cel sufletesc și nice de acela n-au avut parte, că i l-au luat sașii la cătane. Și Gligor au rămas singur chilav și sărac după cum îl va arăta și contractul cel făcut de sătenii sași, vorbă adevărată, n-are pe nimini.

Nici altul Toma Topolog iarăși cu mai sus zisul au ieșit afară din sat și l-au prins ungurii și l-au tăiat cu sabia și așa afară din sat au murit și 2 săptămâni au zăcut mort. Și apoi după depărtarea ungurilor l-au găsit și l-au îngropat.

Însă au rămas de Toma muierea și un copil fecior de vro 20 de ani cu nimica avere, săraci de tot.

Al Măriei tale plecat fiu.⁴²

Ruși, 5 noiembrie 1849

Dimitrie Șerb, paroh Ruși

Original, AMS, fond 12/Pr. 1848-1850. *Morți în revoluție, biserici distruse, sate arse. Ajutoare date, situații, rapoarte.*

89.

Someșeni, 5 noiembrie 1849

Adeverință care se așterne domnului Protopop Procopie Prodan la Cara!

După prea înaltele și milostivele porunci episcopoești și gubern[iale] de sub nr. 1130 dat[e] 20 octom[brie] a.c. și de sub nr. 51 a.c. 13 oct[ombrie], pentru văduvele rămase și prunci, cu cea mai mare dreptate preotească arăt nici mai mult, nici mai puțin, sub pierderea patrafirului:

⁴¹ Adresa: „De la Protopopul Albei de Sus, Prealuminat Măriei Sale și Preasfințitului Domn, Andreiu Șaguna, din mila lui Dumnezeu, Episcop greco-oriental al Marelui Prințipatu Ardealului, Domnului Prealuminatului Părinte, cu adâncă umilință. Din Dregătorie la Sibii.”

⁴² Adresa: „Prea C. Domnului Protopop Ioan Moga, cu plecare să să dea la Sibii”.

1. Aicea la satul Someșfalău să află 4 – patru văduve rămase sărace, cărora le-au spânzurat bărbații.
2. Motroș Sofia, săracă, i-au rămas 2 prunci săraci, are 6 – șase oi și o vacă, altă nimica.
3. Bigu Maria, săracă, n-are nimica, numai din prunci (!), alta nimica.
4. Marica Baltă, sângură, săracă, n-are nimica.
5. Ioana Nastasia, are un prunc și n-are nimica.

Acestea în cea mai mare credință și cunoaștere preotească adeverez și de sub jurământ întăresc

Dat Someșfalău, 5 nov. 1849

Georgiu Prodan,
paroh neunit al Someșfalăului

Original, AMS, fond 12/Pr. 1848-1850. *Morți în revoluție, biserici distruse, sate arse. Ajutoare date, situații, rapoarte.*

90.

Comana de Jos, 6 noiembrie 1849

Adeverință

Primind această milostivă poruncă împărătească, cu datul din 13 oct[ombrie], a să arăta toți acei care au murit sau s-au chilăvit, la loagăre în satul nostru de aceia nu s-au întâmplat, fără numai că în loagărul de la Hoghiz, un om, anume Gheorghie Pălțean, fugind noaptea de frica ungarilor, cu alți mai mulți, au căpătat spaimă și de frică au căpătat boala nebuniei, care ferească Dumnezeu ce trage muierea cu dânsul, că totdeauna cată să fie un om cu dânsul, să-l păzească ziua și noaptea. Are și doi prunci micuți, moșie are, dară n-are cine o lucra.

Pentru care adevărim și cu iscălitura noastră

Komana de Jos, noemv[rie] 6, 1849

Ioan Mihăilă, paroh locului

Iosif Halmagi, jude
George Langa, jurat
David Man Popa, jurat

Original, AMS, fond 12/Pr. 1848-1850. *Morți în revoluție, biserici distruse, sate arse. Ajutoare date, situații, rapoarte.*

91.

Perșani, 7 noiembrie 1849

Adeverință

Eu cel din jos iscălit adevăresc cu credință preotească pentru Ioan Gheorghie Lup din Perșani, Districtul Făgărașului, bătrân de 40 de ani și rămâind jertfă rebelilor din lagăr în anul trecut 1848, noiem[brie] 20 și având lovirea între Feldioara și Hoghiz. Și fiind om de rând cu averea, meșteșugul plugariu, și rămâind muierea văduvă cu 5 copii, 4 feciori și o fată și fiind acești copii neajunși de a-și putea câștiga pâinea de toate zilele sunt vrednici de milă.

Și pentru Adam Delean din Perșani, districtul Făgărașului, om de 39 de ani și l-au pușcat prin mâna stângă din care să arată neputincios, tot întru acela lagăr la Haghiz în anul 1848, noiembrie 20 și fiind om de rând cu averea, plugariu, și având muierea și un copil, au rămas în starea ticăloșii.

Perșani, în 7 noiembrie 1849

Ioan Poppa, paroh locului

Original, AMS, fond 12/Pr. 1848-1850. *Morți în revoluție, biserici distruse, sate arse. Ajutoare date, situații, rapoarte.*

92.

Suatul de Jos, 7 noiembrie 1849

Cinstite d. Protopoape!

Eu m-am silit a plini poruncile date, la care 4 văduve sunt rămase, una cu 3 copii, a doilea cu doi, a treilea cu unu, a patrulea numai sângură; oameni chilavi nu sunt, fără bătuți și jăfuiți sunt.

Acele văduve au rămas în 2 luna lui decembrie, 2 luna lui iulie, 18, atunci s-au întâmplat moartea la acele văduve. Alții la noi nu sunt chilaviți și neputincioși.

Iarăși despre aceasta cum că au tras pe toți oamenii noștri, eu m-am silit a lucra după poruncile ce s-a dat, dară eu cinstit în Protopopiat despre celelalte întâmplări n-am scris nimica.

Al d-tale de bine voitoriu⁴³

1849, luna lui noiembrie 7 zile

Ioan Lucaci,

Paroh locului din Alșosovat

Original, AMS, fond 12/Pr. 1848-1850. *Morți în revoluție, biserici distruse, sate arse. Ajutoare date, situații, rapoarte.*

93.

Zărnești, 7 noiembrie 1849

Arătare oficioasă

Precum în comunitatea noastră Zărnești, sub decursul timpului revoluționar, de către rebelii maghiari, nu s-au omorât oameni prin care să rămână vidue, orfani sau pupili fără de tot.

1°. în lagărul de la Buzău sub comanda D. Laitenante Sztrává și Rachiez s-au chilăvit un om, anume Bucur Șenkya care

2do die veneris 11 noiembrie 1848 prin piciorul drept s-au pușcat și chilăvit prin băți de moarte.

3^{io} a sus numitului chilăvit Bucur Șenkya averea este slabă, căci că atât des pomenitul, cât și soția lui, cu slujirea la alții s-au susținut viața.

Zărnești, 7 november 1849

Ioane Dan,

paroch

Original, AMS, fond 12/Pr. 1848-1850. *Morți în revoluție, biserici distruse, sate arse. Ajutoare date, situații, rapoarte.*

⁴³ Adnotare: „De la Alșosovat. Oamenii cei pușcați: 1. Csontos Ioan; 2. Devintelerul Turáci (!) și văduvile lor nu au nimica. Și pricina morții acestia au fost campania unguriască”.

94.

Cojocna, 7 noiembrie 1849

Alább írt hiteles bizonyoságot teszek arról, hogy a folyó 1849k esztendő november holnapja 7k napján meg találá kolosi Bosán Vasilikáné, s előmbe állítja Kolosi polgárok Szöts Alexandriyt, Barean Jakob, Barean Iuon, és Resinar Vaszilikát, a végett hogy kérdezzem ki őket az iránt, hogy a néhai Jérji Bosán Vaszilika miféle halállal halt meg, s kik által, és az özvegy Bosán Vaszilikáné az ura halála miatt millyen élhető tehetségre jutott? Ezekről tennének hiteles bizonyoságot előttem, s azt adnák ki hiteles írásba – a kiket is hitelesen ki kérdezve mind a négyen egy hangúlag így nyilatkoznak.-

Néhai Bosán Vaszilika midőn Erdélyben a Revolutio kiütött, mindég az ő Felsége részin volt, és a mellett tartott, mind ellenséget a Magyar részre el is fogták, s raboltatták, a rabságból ki szabadulva, innen Kolosról, midőn Kolosvárra akart volna menni, a Koloson lévő Szilágy csapatbéli magyar lovas katonák közül hárman el is kísérték ki a mezőre s ott meg lőtték. Mely miatt özvegy Bosán Vaszilikáné hat apró nevetlen gyermekivel oly szegénységre jutott hogy magával jól tehetetlen.

Mely fennebbi nyilatkozatnak valóságáról hivatali hittal bizonyítok, Koloson az írt időben.

Farkas János
Hites szolgabíró.

[Traducere:]

Subsemnatul, depun mărturie autentică despre faptul că, la data de 7 noiembrie a anului curent 1849, soția lui Boșan Vasilică i-a găsit și înfățișat pe locuitorii din Cojocna, Suci Alexandru, Barean Iacob, Barean Ioan și Reșinar Vasilică, pentru a-i întreba în ce fel a murit răposatul Boșan Vasilică din Iara, și prin cine, și văduva acestuia în ce situație de trai a ajuns după moartea soțului? Despre acestea ar face mărturie autentică în fața mea, și ar da-o în înscris autentic – pe care întrebându-i solemn, toți cei patru au declarat unanim în felul următor.

Răposatul Boșan Vasilică, când a izbucnit Revoluția în Transilvania, a fost totdeauna de partea Majestății Sale, și a rămas de aceasta; partea maghiară l-a și capturat ca inamic și l-au robit; scăpând de aici din Cojocna, în timp ce dorea să meargă la Cluj, trei dintre soldații maghiari călare din trupa Silvania, aflată la Cojocna, l-au însoțit pe câmp și acolo l-au și împușcat. Motiv din care văduva lui Boșan Vasilică a ajuns cu cei șase copii mici într-o sărăcie atât de mare, încât singură nu se mai descurcă.

Veridicitatea declarației de mai sus o dovedesc prin credința oficială. Cojocna, la timpul menționat.

Farkas János
Jude cercual jurat.

[Nota:] Despre adevărul lui Bosan Vasilică precum mai sus în scris se dovedește ... că la Parochul lui cum dânsul, prin insurgenți maghiari pentru credința care o avut pentru Înălțatul Împărat, s-au împușcat la câmpul afară din oraș, în luna lui Februarie în 17 zile anul 1849, în dregătoria preoții mele adevăresc.

Cojocna 1849, 7 noiembrie.

Ioan Borșan, Parohul Locului

Original, AMS, fond 12/Pr. 1848-1850. *Morți în revoluție, biserici distruse, sate arse. Ajutoare date, situații, rapoarte.*

95.

Bran, 8 noiembrie 1849

Specificație

Despre ceea ce au jefuit și au robii ungurii aicea în Bran în victualie, haine, puști și de naturale date prin recvișioane din Poarta

Nr.		Rf.	Cr.
1.	Iuon R. Lungu s-au luat în bani Rf. 27 cr. 30; în alt rând Rf. 7; în pricină cu un cal din loagăr care i s-au furat f. 150; la faur a plătit Rf. 25 cr. 10; o slănină f. 10 cr. 48; 2 topoare f. 4	224	28
2	Iuon Gheorghe Oltean, în pricina cu un cal de la loagăr ce i s-au furat, Rf. 100, la faur Rf. 25; pentru închisoare în pricina armilor, Rf. 25; două topoare f. 4; un lanț f. 6; un lanț mai mic f. 4; o pușcă f. 20; un pistol f. 6; 3 săbii f. 10; un cojoc f. 20.	220	
3	Gheorghe Oltean: o fotă vânăță f. 5 cr. 50; 3 zile cu cal de poștă f. 3 cr. 45	845	45
4	Iuon Săcelean: pentru arme au fost închis și au cheltuit	40	
5	Gheorghe Stănilav: s-au luat un pistol, 4 feciori au avut în cvartir 4 zile f. 16	20	
6	Popa Neculae Balea: un cal au luat ungurii și nu l-au mai căpătat Rf. 150; un miel f. 4; o pușcă Rf. 16	170	
7	Bukur I Recth: o pușcă f. 19 cr. 30; un pistol f. 5; o lance f. 1 cr. 15; în bani s-au luat Rf. 5 cr. 10; [...] de slănină f. 6	36	45
8	Bukur Kom. Noagye: au fost la prinsoare din pricina puștii f. 16; pușca f. 18; cu calul 13 zile de poștă f. 3 cr. 45	37	45
9	Maria I. Rădăcină au fost la prinsoare din pricina puștii	16	
10	Bukur Noagye: o cămeșă de bumbac fl. 7; un ștergar fl. 2 cr. 30	9	30
11	Georgye Dogaru: o pușcă de vânat Rf. 16; în bani s-au luat f. 4; cu calul de poștă 3 zile f. 3 cr. 45	23	45
12	Stojka Voinescu: o procoviță f. 10; un topor f. 2; un caș f. 2; contrașii au luat calul 3 zile f. 3 cr. 45	17	45
13	Iuon Todor Tereșnyo; o pușcă f. 15; 50 de ouă fl. 1 cr. 40;	16	40
14	Bukur Plotoace: 10 unguri au ținut 10 zile în cvartir f. 66 cr. 60; un cântar f. 8; 2 ploști f. 2	76	30
15	Iuon Frenț: 15 [...] de slănină f. 9; 10 cătane de unguri 9 zile în cvartir f. 45; o lance f. 1	55	
16	Iuon Csore: o pușcă Rf. 20, o lance f. 1; 10 unguri – 10 zile în cvartir f. a 24 cr. f. 40	61	
17	Bukur I. Mateian: o lance f. 1; 4 [...] de slănină f. 2 cr. 24; 2 ștergare f. 6 cr. 40	10	4
18	V. Bucura G. Olaru: 3 zile 4 unguri în cvartir f. 6; o găină cr. 30	6	30
19	Bukur Koman Lupuleț: 2 găini f. 1; 2 ferdele de mălai f. 3 cr. 20; 70 de ouă f. 2 cr. 20; o traistă cr. 25; cu calul 3 zile de poștă f. 3 cr. 45	10	30
20	Văd. Ana lui Bukur Mateian: în bani au luat f. 1 cr. 40; 2 găini f. 1, un ștergar f. 2 cr. 30	5	10
21	Iuon Neculoiu: 3 zile – 4 unguri în cvartir a 30 cr f. 6; o ferderă de mălai f. 1 cr. 40; 6 [...] de slănină f. 30 cr. 36	11	16
22	Bukur Pomană: 3 ferdere de mălai f. 6; 10 p. de slănină f. 6; 60 de ouă f. 1 cr. 30; 2 găini f. 1; de 5 ori cu sila l-au luat cu caii și căruța la Brașov câte 3 zile a f. 2 cr. 30	44	30
23	Maria lui Iuon Mateian: 15 p. de slănină a cr. 30	7	30
24	I. Țențu: o găină cr. 30; o cârpă f. 2; 2 p. slănină f. 1; cu carul 3 zile de poștă f. 3 cr. 45	7	15
25	Maria lui I. Țențu: 2 găini f. 1; un ștergar f. 2 cr. 30; o cârpă f. 2	5	30
26	Iuon Pomană: 10 zile – 4 unguri în casă a 30 cr. f. 20; 7 p. de slănină f. 4 cr. 42; 2 găini f. 1; cu carul 3 zile de poștă f. 3 cr. 45	29	27
27	Todor Koman Konie: 9 p. de slănină f. 5 cr. 24; o ferdelă de mălai f. 1 cr. 40; 3 găini f. 1 cr. 30	8	34
28	Bukur Țigăra: o oaie f. 7 cr. 30; cu calul 3 zile de poștă f. 3 cr. 45	11	15
29	Thoma Dogaru: un pistol f. 10; o lance f. 1 cr. 40; 15 p. de slănină f. 9; la drumuri și în alte slujbe 30 zile f. 25; 100 de ouă f. 2 cr. 30; un inel de argint f. 2 cr. 30	50	40
30	Maria Voicu Sărăcilă: o pușcă de vânat f. 10; un pistol f. 5; un topor f. 1 cr. 15; cu calul 3 zile de poștă f. 3 cr. 45	20	
31	Bukur Nemoescu: o pușcă de vânat f.12; 3 zile cu calul de poștă f. 45, 3 cr.	17	45

Nr.		Rf.	Cr.
32	Iuon Stan Dobran: 3 zile cu calul de poștă f. 3 cr. 45	3	45
33	Iuon Țențiu: 3 zile cu calul de poștă f. 3 cr. 45	3	45
34	Stanciu Țențiu: 3 zile cu calul de poștă f. 3 cr. 45	3	45
35	Iuon Sărăcilă: 3 zile cu calul de poștă f. 3 cr. 45	3	45
35 a	Radu Lungu: 2 cârpe de mătase, ștergare f. 30; o cârpă f. 2 cr. 30;	32	30
36	Iuon Oltean: 3 zile cu calul de poștă f. 3 cr. 45	3	45
37	Bukur Staicu Moinescu: 3 zile cu calul de poștă f. 3 cr. 45	3	45
38	Nekulai Pedestru: o pușcă de vânat f. 15; 3 zile cu calul de poștă f. 3 cr. 45	18	45
39	Iuon Voicu Balea: un topor f. 1 cr. 40; 2 găini f. 1; 3 zile cu calul de poștă f. 3 cr. 45	6	25
40	Iuon Nic Klinci: 3 zile cu calul de poștă f. 3 cr. 45	3	45
41	Bukur Stoian Voinescu: o pușcă f. 12; 3 zile cu calul de poștă f. 3 cr. 45	15	45
42	Iuon Nenciu: 3 zile cu calul de poștă f. 3 cr. 45	3	45
43	Iuon Stanciu Voinescu: 3 zile cu carul f. 5; 3 zile cu calul de poștă f. 3 cr. 45	8	45
44	Bukur Hamzea: 3 zile cu carul de poștă f. 5	5	
45	Nekulae Clinci: o zi de poștă cu 2 boi f. 1 cr. 40; 3 zile cu calul de poștă f. 3 cr. 45	5	25
46	Bukur Kodlea Voinescu: 3 zile cu calul de poștă f. 3 cr. 45	3	45
47	Iuon Stan Dobrescu: cu car și boi de poștă f. 1 cr. 40	1	40
48	Iuon I. Pomană: cu car și boi de poștă f. 1 cr. 40	1	40
49	Iuon Solomon: 3 zile cu calul de poștă f. 3 cr. 45	3	45
50	Joja Nec Bobob: 3 zile cu calul de poștă f. 3 cr. 45	3	45
51	Stan Gârbace: 3 zile cu calul de poștă f. 3 cr. 45	3	45
52	Bukur Dobre: o zi cu 2 boi și carul de poștă f. 1 cr. 40	1	40
53	Dumitru Dogaru: 10 p. slănină f. 6; 2 găini f. 1; 50 de ouă f. 1 cr. 15; o ploscă f. 1; un brici cr. 30; 2 zile de șanț f. 1 cr. 40	11	25
54	Bukur Stan Dogaru: o lance f. 1 cr. 40; 20 p. slănină p. 12; o kofă de unt f. 2; 3 găini f. 1 cr. 30; 50 de ouă f. 1 cr. 15; o ferdelă de făină f. 2	20	25
55	Stan Dogaru: o lance	1	40
56	Ilie Oltean: 2 ferdele de mălai f. 4; 9 unguri – 10 zile în cvartir f. 45; 3 zile la șanț f. 2 cr. 50; 3 zile cu calul de poștă f. 3 cr. 45	55	25
57	Bukura Sterie Trandafir: 20 unguri – 10 zile în cvartir a 30 cr. f. 100; 3 zile cu carul de poștă a f. 1 cr. 40 f. 5	105	
58	Stan Muscă: 20 zile în treaba tăierii cărnii a f. 1 cr. 30 = f. 30; în bani gata pagubă f. 62 cr. 30	92	30
59	Gheorghe Gârbace: un pistol f. 5; în bani f. 4 cr. 10; 2 kofe de unt f. 3 cr. 20	12	30
60	Bukur Kom. Noagye: au fost pentru o pușcă împreună cu muma sa la prinsoare și au cheltuit f. 75; o pușcă f. 22 cr. 30; cu calul 3 zile de poștă f. 3 cr. 45	91	15
61	Bukur Kom. Pomană: 2 țoluri f. 6; o păreche de cioareci f. 1 cr. 40; o cămașe f. 2; 20 p. de slănină f. 12; 3 zile de șanț f. 2 cr. 30	24	10
62	Bukur Belicor: un pistol	8	
63	Ilie Balea: 5 p. de untură f. 3	3	
64	Stan Dogaru: 10 p. de slănină f. 6; 50 de ouă f. 1 cr. 15	7	15
65	Bukur Pedestru: 3 zile de șanț f. 2 cr. 30; 9 koți de pânză f. 1 cr. 48; 5 găini f. 2 cr. 30; 9 p. de slănină f. 4 cr. 24; 2 occa de brânză f. 1 cr. 40; un topor f. 1; o lance f. 1 cr. 40; o păreche de cioareci f. 2; un ștergar f. 5	21	32
66	Iuon Pavel Clinci: 2 zile la șanț f. 1 cr. 40; 9 p. de slănină f. 5 cr. 30; 2 găini f. 1	8	10
67	Dumitru Klinci: un pistol f. 8; în bani gata f. 5; 4 p. de slănină f. 2 cr. 24; de la o moșie venitul f. 60	75	24
68	Nekulae Klinci: o sihoae cu takâmurile	12	
	Summa	1970	25

Tract Branului, din 8 noiembrie 1849

Nikolae Balku,
Paroh în Poarta

Original, AMS, fond 12/Pr. 1848-1850. *Morți în revoluție, biserici distruse, sate arse. Ajutoare date, situații, rapoarte.*

96.

Codlea, 8 noiembrie 1849

**Arătare pentru paguba ce s-au făcut românilor din orașul Kodlea
în vremea revoluției în anul 1849**

Numele	Zloți	krițari
1	2	3
Bukur Kriszbășan	14	--
Irimie Vigets	18	--
Irimie Szurdu	20	--
Iuon Pasku	16	--
George Illea	21	--
Maria Răposatului Ioan Marcu	4	50
Bukur Toader	3	--
Ioan Lupu	10	--
Irimie I. Vigets	22	30
George B. Szurdu	10	--
Iuon Toader Gozman	22	--
Iuon Lazăr	20	--
Nikolae Lupu	8	--
Maria Potcoavă	15	50
George Buknaru	10	--
Ioan Illea	25	55
George Mămăligă	12	--
Nicolae Repede	5	--
Ana răposatului George Illea	5	--
George Kărstolovon	20	--
Ioun Păduritsea	10	--
Ioan Porcoveanu	20	--
Paraskiva Potkoavă	12	--
Nicolae Pârvu	88	--
Radu Sztinge	37	30
George Susu	10	--
Nikolai Prișdiș	9	30
Neacșa Mămăligă	4	--
Bukur Florea	12	--
Nikolae Pârvan	25	--
Petru Reton	10	--
Nikolae Krătsun	5	--
Iuon Krătsun	5	--
Ioan Bălcăneanu	50	--
George Tatu	20	--
Ioan Trică	5	--
George Vlădăreanu	10	55
George Lupu	10	--
Nikolae Vlădăreanu	20	--
Petru Vald Pora	95	--
Ioan Russuletz	15	--
George Blidaru	10	--
Ioan Tekușanu	8	--

Tabel (continuare)

1	2	3
George Russuletz	10	--
Maria a lui George Iuon	3	20
Floarea Sztantsu Tsuca	15	--
Ioan Lazăr	70	50
Ioan Hărci	10	--
Ioan Brețaru	19	--
Summa	763	10

Alexander Paszku
Johan Lazăr

Summa de probie! 763
150
200

summa 1113 fl., 10 cr. toată
Kodlea, la 8 noiembrie 1849

Petru Vald, paroh

Original, AMS, fond 12/Pr. 1848-1850. *Morți în revoluție, biserici distruse, sate arse. Ajutoare date, situații, rapoarte.*

97.

Suplac, 8 noiembrie 1849

Noi, cei mai jos scriși, adeverim despre acești cu numele mai jos scriși, din satul mai jos numit, poruncile Excelenței Sale Baron Ludovic de Volgemut, le-am văzut și le-am și primit.

La noi se află 3 oameni pușcați de ostașii maghiari. Cel dintâi, [e] Matei Ilie, om de 60 de ani, care și pe împăratul Francisc I-o slujit 30 de ani și de când o venit din cătane au șezut în casa satului. Copii n-au avut, moșie n-are.

Cel de-al doilea [e] Moldovan Loghin, om de 56 de ani; văduva rămasă cu 2 copii, unul de 18 ani, celălalt de 12 ani; în moșia sa puțin, marhe n-au.

Cel de-al treilea [e] Holom Alexie, om de 36 de ani; văduva rămasă cu 3 copii: cel dintâi de 6 ani, cealaltă de 3 ani, un fecioraș de un an, care șade în moșia sa pe loc schimbat, pe care și la domn o mânea. Alți chilavi la noi nu-s.

Suntem de-a pururea ascultători fii,

Dat Suplac, 8 noiembrie 1849

Petru Tolan, paroh Suplacului

1. Crăciun Zolog Teodor
 2. Birăul satului, Zolog Andrei
 3. Moldovan Ioan
 4. Tolan Mihăilă
 5. Totea Cizmașu și gornic țiganilor
- Titori Sfin[tei] Bisearici

Original, AMS, fond 12/Pr. 1848-1850. *Morți în revoluție, biserici distruse, sate arse. Ajutoare date, situații, rapoarte.*

98.

Brașov, 10 noiembrie 1849

Consignație

Care amăsurat părinteștii porunci episcopoești dto 13 octomvrie nr. 51/1849 cuprinde numele văduvelor și a pruncilor orfani de acei români rămași cari căzură jertfă rebelilor pentru credința către Monarhul lor, precum și a celor ce au rămas chilavi și neputincioși, apoi starea avuțiilor și în fine, când, cum și unde s-au întâmplat asemenea nenorociri

Satul nenorociților	Nr. Crt.	Numele văduvelor și achilavilor sau neputincioșilor	Numărul pruncilor orfani	Anul, luna și ziua nenorocirilor	Locul cum și unde s-au întâmplat nenorocirea lor	Starea avuției celor nenorociți sau a rămașilor lor
Bolgareskiu Brașovului, biserica de Sus și Jos	1.	Văduva Maria fosta soția a lui Ioan Tănase Boambu	5	1848 la ultima, 9 ore	Fiind în lagărul de la Prejmăr năvălind ungurii asupra-le înpușcă și muri; căpitan de gardă documentează	Are numai o casă de lemn slabă, încărcată cu datorii despre 200 fl. agrodoc. (!) Document de la creditori
	2	V. Elena Costandin Sgranțea	3	Dto	Dto	Are casă de lemn, datoare 300 fl. v.a. precum arată creditorii. Altă moșie sau meserie n-are
	3	V. Elena Nicolae Hărmăneanu	5	1848, die 3, decembrie	Fiind la Săcele în lagăr să zăbovi să scape averea fratelui său și-l ajunse koșutianii [și] îl pușcatără	Are casă de lemn, datoare 300 fl. v.v. așa a dat creditorii atestat. Altă avere sau moșie n-are
	4	V. Bucura fosta soție a lui Nicolae Hărătisanu, junior	--	Dto	Dto	N-are casă, nici altă avere
	5.	Ioan Gavrilesco, fecior chilăvit	--	1849, die 9, martie	Fugind după austriaci la Predeal îl ajunse koșutianii, îl bătu în cap de perdu un ochi	Starea spune că i s-au prădat de rebeli, preț de 600 fl. v.v marfă

Că sus atinsele însemnări s-au pus întocma după fasiile văduvelor și atestatele produse de la căpitanii de gvarde și creditorii lor, se adeverează

Brașov, 10 noiembrie 1849

Ioan Petric G., Protopop și paroh

Original, AMS, fond 12/Pr. 1848-1850. Morți în revoluție, biserici distruse, sate arse. Ajutoare date, situații, rapoarte.

99.

Berivoiu Mic, 10 noiembrie 1849

Adeverință

De la satul Berivoiu Mic preotul și judele arătam cu credință că din satul nostru s-au jertfit un om, anume Pătru Popa la loagăr la Hoghiz în luna februarie 20 de zile. Și au rămas muierea lui, Fica cu 3 copii, o copilă este chilavă și proastă din naștere, așa au născut-o. Și averea rămasă: casă are, o vacă, un porc și o potoriță (!) de moșie, adecă de 6 feldere într-un hotar, de 6 feldere într-altul hotar.

Berivoiu Mic, 10 noiembrie 1849

Ioan Kiujdea, paroh

Ioan Frit, jude

Matei Moga, jurat

Achim Frit, jurat

Original, AMS, fond 12/Pr. 1848-1850. *Morți în revoluție, biserici distruse, sate arse. Ajutoare date, situații, rapoarte.*

100.

Boiul Mare, 10 noiembrie 1849

Prea Onorate Domnule Protopoape!

După înaltele porunci, cu plecaciune arăt precum în parohia aceasta, neunită, Boiul Mare și Mic, în anul acesta 1849, în luna februarie, din revoluție au rămas văduve și prunci săraci de români de ai noștri, care au căzut jertfă rebelilor pentru credința către Monarhul lor cel legiuit.

1. Milintia Fițcu: au rămas văduva cu 2 prunci mititei. Și are 2 vițele de câte un an, altfelu de marhă nu are, ci are și puține bucate din toamna aceasta adunate. Altă avere nu are.

2. Măgdalina Cucu au rămas văduvă cu o pruncă mică. Și are 2 vaci și un vițel din acest an. Altă avere nu are. Nu are nice casă, nice moșie, fără locuiește pre la alții.

3. Ilie Cucu, au rămas copil sărac, în vârstă de 20 ani, de părinți. N-au rămas nimica avere. Toți aceștia locuiesc în satul Boiul Mare, comitatul Cetății de Baltă. Chilavi n-au rămas nice unul.

Aceasta întru cunoștința sufletului meu, adevăresc și mărturisesc și întăresc, cu scrierea numelui mieu și obișnuita pecete, după care rămâi al prea Onorat Domnii tale plecată slugă,

10 noiem[brie] 1849

Ilie Ioanovici, paroh la Boiul Mare

Original, AMS, fond 12/Pr. 1848-1850. *Morți în revoluție, biserici distruse, sate arse. Ajutoare date, situații, rapoarte.*

101.

Căpâlna de Sus, 10 noiembrie 1849

Eu cel mai jos iscălit, dau adeverință în cunoștința preoției, precum că din anul 1848 și 1849 a.c. s-au făcut în parohia Căpâlnii de Sus cu ale ei filii, aceste morți de pușcă, și chilăvituri, și bătaii de rebelii unguri, arătând cu mare dreptate:

1. La satul Kăpâlna, în toamna trecută, octom. 13, eu preotul Vasilie Koros, am ieșit ca să scap de moarte la hotar cu calul, cu preuteasa, cu 6 prunci, fii – fiice. Și totuși am căzut în mâinile lor, de m-au prins și m-au dus la Lagărul lor, la Vámos Galfaleu⁴⁴. Și acolo m-au dat să mă bată de moarte, fiind judecat la Lagărul lor la Lăskud, ca să mă spânzure, tot în acea zi. Iar a doua zi m-au dus la M[aros] Vászrhely, tare bătându-mă, și m-au băgat în temniță 2 săptămâni, și așa am ieșit gol, toate jefuindu-mi-le și chilăvindu-mă.
2. Tot din satul Kăpâlna, Koros Ioan, tăiat chilav.
3. Deto Marian Ștefan, bătut, neputincios, chilav.
4. Deto, Pavel Nicolae, înțepat cu panganetul, bătut nu mort; și alți mulți bătuți, dară nu morți.
5. În filia Micii, un om cu feciorul lui, de acasă iar i-au scos pe amândoi, în capul satului și i-au împușcat, niște cătane de nemeși. Dar numai tatăl feciorului au murit, și feciorul au rămas, chilăvit, pușcat prin mâni.
6. Tot în filia Micii, lui Koros Györgie, iar i-au tăiat grumazii ungurii pe râțul Szenki: 4 ianuarie 1849, și au rămas chilav, neputincios.

Despre mai sus arătatele pontumuri, mărturisesc în cunoștința preoții și întăresc cu iscălitura numelui meu,

Dat Kăpâlna de Sus, 10 noem[brie] 1849

Koros Vasilie
ne u[nit] paroh

Original, AMS, fond 12/Pr. 1848-1850. *Morți în revoluție, biserici distruse, sate arse. Ajutoare date, situații, rapoarte.*

102.

[Sibiul], 10 noiembrie 1849

120. [1]849

Ioan Fekete, protopopul tractului Cetăței de Baltă arată în pricina arestării parohului nostru din Jak Nicolae Stoicovici, că eșind dânsul în fața locului au aflat de la obștea din Jak că zisul paroh după ce s-au întors acasă din Țeara Românească, când au intrat trupele muscălești în Ardeal, au fost arestat de Kornis Imre, care l-au slobozit fără pretinsa hârtie. Însă când după aceea au fost de nou prins și dus în arest la Oșorhei, unde și astăzi se află, batăr că zisul paroh după mărturisirea obștei n-au făcut niciun rău.

Rt. 29 oct./10 nov. [1]849

Să se facă către Komandantele militar atârănător cuvenita arătare.

Concept, AMS, fond 12/Pr. 1848-1850. *Morți în revoluție, biserici distruse, sate arse. Ajutoare date, situații, rapoarte.*

⁴⁴ Probabil se referă la Vámosgálfalva- Gănești, jud. Mureș.

103.*Alma, 11 noiembrie 1849*

După înțelesul rânduiei Excelenței sale, Domnului Gubernator în privința celor omorâți de rebeli, dau această scrisoare de adeverință în chip vrednic de crezut. Precum din satul Alma au perit 15 bărbați, parte prin prav și gloanțe, parte tăiați și junghiați, povățuiți fiind de un tribun, anume Petru Banta, anul 1848, october 23, la Ogra, înaintea rebelilor unguri, care năvălise de la Vásárhely pe Mureș în jos. Și au rămas văduve și orfani.

1. Văduva Floarea Crăciun, cu 5 orfani.
2. Văduva Floarea lui Baltoș Antonie, cu 4 orfani.
3. Văduva Rachira lui Soportocean Andrei, cu 5 orfani.
4. Văduva Maria lui Kis Toader, cu 2 orfani.
5. Văduva Dan Măriuța a lui Dan Ion, cu 4 orfani.

Care adeverință după cum s-au întâmplat, unde și cum, după încunoștințarea-mi, drept am și scris.

Alma, 11 nov[ember] 1849

Ioan Almășan, paroh oriental

Original, AMS, fond 12/Pr. 1848-1850. *Morți în revoluție, biserici distruse, sate arse. Ajutoare date, situații, rapoarte.*

104.*Turcheș, 11 noiembrie 1849***Însemnare**

Despre jafurile și prăzile ce s-au făcut la parochia noastră a Turkeșului, slăvit district al Brașovului supt vremea rebelilor unguri, cele noi, ca credincioși ai Împărtaului stând pe loc până văzând focul, atuncea ieșind și lăsându-ni-se toate bunurile ce le-am avut, am ieșit numai cu trupurile de ne-am scăpat viața la Țara Românească.

Și așa noi preoții cu întreg poporul am aflat paguba următoare: 64.502 fl v.v. adică șazeci și patru de mii cinci sute și doi de florini de aramă, care pagubă la fieștecare este subț spețificație, și umilit ne rugăm întreaga sărăcime ca să se milostivească la înalta Curte de a ne putea mângâia la această lipsă.

Turcheș, în 11 noiembrie 1849

Preotul Oprea Urs
Alexandru Odor, paroch
Ioan Dosz, paroch

Original, AMS, fond 12/Pr. 1848-1850. *Morți în revoluție, biserici distruse, sate arse. Ajutoare date, situații, rapoarte.*

105.

Măgoaja, 11 noiembrie 1849

Prea c[instite] d[omnule] Protopoape!

După milostiva rânduială a Mării sale d. Episcop dată din anul curgătoriu în luna lui octomvrie în 13 zile din Sibiu sub numărul consistorial 51 pentru văduvile și pruncii cei nenorociți rămași, cu re[s]belul ungar pentru credința carea o avut cătră Preaînalta Împărăție, așa și noi plinindu-se deregătoria, după cunoștința sufletului nostru, pre Domnia ta cu umilită cinste te înștiințăm ca cum că din satul nostru, Ilieș Vasilică, om ca de 46 de ani cu răsbilul țivil din anul 1848, octomvrie 27 de zile, la Lăpușul Unguresc de ungurii cei înarmați de-acolo tăt a fost dumicat. Și așa de dânsul au rămas două fete, una de 15 ani, una de 9 ani, aceste sărace și rămase dătoare de numitul părinte a lor, încât casa cu moșie cu tot îi băgată în zălog. Așa pre rămasele fete, Ilieș Marie și Nastasie, ca vreadnice de ceva ajutoriu de la Preînalta Împărăție pre Domnia ta cu cinste te înștiințăm, rămâind al Domnii tale umilite slugi.

Satul Măgoaja, 1849, noemv[rie], 11 zile

Vasilie Kupșa
Petru Buzura,
amândoi parohi Măgoajii

Original, AMS, fond 12/Pr. 1848-1850. *Morți în revoluție, biserici distruse, sate arse. Ajutoare date, situații, rapoarte.*

106.

Berghia, 12 noiembrie 1849

Cel mai jos iscălit, în urma milostivei porunci a Excelenții Suale Domnului Gubernator Ludovic de Vohlgemuth, în dreapta cunoștiință a preoții mele, parte din propria știință, parte după dreapta mărturisire a patru mărturii neinteresate și pusul lor înaintea mea jurământ: Lăzăruț Todor, Mocsan Petru, Papp Konu, Oltean Ștefan, toți oameni cu nume bun din M. Bergia circul Mureșului, cum că în anul 1849, două zile ianuarie, D. Gegő Iános de la Sz. Lőrincz, cu 7 cătane magiare au venit în Bergia și îndată ca ofițiri ce au fost, chemând pre notariul satului față la sat, au dat poruncă Őncheteșilor de sat ca să aducă înainte oamenii cei însemnați, dintre care mai întâi l-au adus pe Csizmaș Gyorgye, pre care mintenaș l-au dat sub paza cătanelor, rânduind două cătane să-l ducă la Vásárhely. Care luându-l înainte și împingându-l cu panganetele, l-au dus afară din sat, ca 300 de pași și acolo fiind, la amândouă cătanele pline puștile, odată l-au pușcat. Și trăgându-l într-un șanț, așa au murit. Această poruncă au avut să o facă de la D. Gegő Iános. Până atunci, Őncheteșii de sat, acasă de la biata muiere cea năcăjită a pușcatului, neavând alta ce să ieie, au găsit o slănină întreagă și au dus-o, care au plătit 40 de Rf. și au rămas dânsa în sărăcie și în năcaz, cu patru copii: doi feciorași, cel mai mare de 8 ani, altul mai mic de 4 ani, și două fetișoare, cea mai mare de 10, cea mai mică de 2 ani. Mai pe urmă și din casă o au țiapat domnii. Și așa, până astăzi, necăjește cu patru copii, sub coperișul altora.

Tot sub aceea vreamă, încă fiind satul adunat, au mai adus Őncheteșii cei de sat pe trei oameni, anume: Csizmaș Ioan, Banta Simeon, Bloș Ștefan, pe cari într-o mai mare batjocură, i-au tras jos pe zăpadă, țiindu-i de cap, înădușindu-i fără milă. I-au bătut cu câte 50 de bote, care până astăzi le simțesc. Lui Csizmaș Ioan i-au dus și o slănină, cu toate csovaiele, care au plătit 60 de Rf. Noaptea i-au bătut și casa.

Tot atunci D. Gegő Iános de la Sz. Lőrincz au luat notarul satului cu sine, și două cătane, și au vint la casa popii. Acolo au găsit preoteasa singură acasă, întrebându-o că unde-i popa, și din pământ

pe mâne să fie acasă și cu aceea s-au dus. În noaptea următoare, trei Őncheteși, anume Pálfi Josi, Kis Getzi și Hálnási Pali au venit asupra căsii popii și au bătut casa, care ar fi și aprins-o, să nu fi fost vreo doi oameni vecini, de omenie.

Acestea mai sus scrise, din cuvânt în cuvânt, precum acei patru mărturii neinteresate, după pusul lor drept jurământ, mi le-au dat înainte, cu dreapta credință le-am scris, ne mai adăugând, nici scăzând nimic.

Despre care cu cunoștiința preoții mele, pe lângă obișnuita pecete și iscălitura numelui meu, o adevăresc.

Berghia, 12 zile noiembrie [1]849

Gheorghe Hodoș,
Paroh localis

Original, AMS, fond 12/Pr. 1848-1850. *Morți în revoluție, biserici distruse, sate arse. Ajutoare date, situații, rapoarte.*

107.

Ghimbav, 12 noiembrie 1849

Însemnarea pagubii de revoluție pentru cvitanția care au primit în mână sau s-au luat de revoluție

În bani gata de pin cale luați cu konvints 60 [fl.], 14 [cr.]

în bucate de moară care le-au măcinat 34 [fl.], 29 [cr.]

înbrăcăminte 1 [fl.], 36 [cr.]

în haine de spălat 24 [fl.], 4 [cr.]

ce s-au luat din cale cu sila 13 [fl.], 27 [cr.]

szumma 150, 00 argint

În care fac cunoscut și domnii sale după porunca ce s-au trimis de către domnia sa, atâta pagubă s-au făcut la satul Gimbav după cum mai subscris de revoluția aceea ce au venit pe distriktul acesta

Gimbav, 12 november 1849

Nicola Pop, paroch locului.

Original, AMS, fond 12/Pr. 1848-1850. *Morți în revoluție, biserici distruse, sate arse. Ajutoare date, situații, rapoarte.*

108.

Ruda, 12 noiembrie 1849

Conscriere!

**Spețifi[cație] de după dreaptă arătare despre persoanele române din Deștrictul
Zărandului, în Ruda cele prin rebelii magiari uciși pentru susținerea tronului
Maiestății Austriei după episcopiasca poruncă de sub nr. 31, 13 oct[ombrie] [1]849 date**

1	Lean Adam, în bătaie ucis, de care o rămas văduva cu 3 prunci săraci, n-au nimic
2	Adam Ionaș, ucis în bătaie, de care o rămas văduva cu 4 prunci și tot găzdușagul pustiu, atâta cât pentru răpirea capului au dat îndărăt ca jumătate în toate a să pustii(!)
3	Holța Ion, în bătaie ucis, de care o rămas văduva cu 6 copii săraci și găzdușagul economiei pustiu
4	Dan Petru, în bătaie ucis, de care o rămas 3 săraci și economia pustie
5	Sina Petru, în bătaie ucis, de care o rămas văduva cu 6 copii și economia pustie
6	Indreș Solomon, în bătaie ucis, de care o rămas văduva și un copil sărac, altă nimic
7	Băieșul Creț Nicolae, spânzurat, chinuindu-l, de care au rămas văduva cu 3 copii săraci, altă nimic, ba încă cerșitoare
8	Băieșul Mateaș Dumitru, prin pușcătură la Șoimuș ucis, de care au rămas văduva cu un copil sărac

Aceasta după cunoștința noastră să întărește.

Ruda, în 12 novemb[rie] [1]849

Dicu Ioan, paroh
Glava Ion, birăul
Lup Opre, martor
Glava Gheorghe
Mariș Dică
Ștefan Vas

Original, AMS, fond 12/Pr. 1848-1850. *Morți în revoluție, biserici distruse, sate arse. Ajutoare date, situații, rapoarte.*

109.

Berivoiu Mare, 13 noiembrie 1849

Adeverință

Dau eu ca parochul locului, dimpreună cu judele cu credință adevărată pentru oamenii care sunt cu numele 4 ce s-au jertfit la loagăr la Satul Hoghiz de rebeli, în luna lui februarie în 20, anul 1849.

David Comănici, vârsta anilor 31. A rămas muiera Bucura cu 2 copii; avere 2 boi și o vacă și un porc, moșie în hotarul din sus de 4 gălete și în hotarul din jos iară de 4 gălete.

Bucur Kiojdea, vârsta anilor de 36. Au rămas muiera lui Fica, cu doi copii și casă nu este și șade cu un frate al bărbatu-so și puținică moșie de o găleată în hotarul din sus; în hotarul din jos iară de o găleată și vite – o vacă cu un vițel.

Neculaie a lui Neculaie Schita, ficior necăsătorit, vârsta anilor de 19. Părinți are, iară muma dânsului este oarbă de trei ani.

Toader a lui Ion Chiojdea, fecior necăsătorit, vârsta anilor 18, tată are și este bătrân de 61 de ani și mumă-sa au murit.

Dat Berivoiu Mare, în 13 noiembrie 1849

Ioan Răfuleanu,
paroch locului

Naftănăilă Ganea, jude
Naftănăilă Novak, bătrân
Naftănăilă Kornea, jurat

Original, AMS, fond 12/Pr. 1848-1850. *Morți în revoluție, biserici distruse, sate arse. Ajutoare date, situații, rapoarte.*

110.

Sâniacob, 13 decembrie 1848

Din Milostiva mandare episcopescă de sub nr. 4, anno 1849
Însemnare diespre jefuirile făcute de rebeli în satul Szent Iacob în haine, în miei și
s-au socotit în bani de argint r. forinți.

Nr.	Numele și prenumele	Rf. argint	Nr. Crt	Numele și prenumele	Rf argint
1.	Mărșingan Vasilica	--	27.	Bolgya Ștefan	1
2.	Bolgya Thodor	1	28.	Rus Csilu	2
3.	Lechințan Vasilica	2	29.	Tisle Vasilica	1
4.	Matei Georgie	1	30.	Voilă Titijană	3
5.	Lechințan Mihăilă	1	31.	Ignat Thodor	20
6.	Moldiovan Ioan	1	32.	Muntyan Vasilica	2
7.	Matei Ilie	6	33.	Ocinat (?) Vasilica	5
8.	Crăciun Vasilica	2	34.	Popa Dumitru	8
9.	Talboș Lăpăduș	5	35.	Muntyan Gyorgye	5
10.	Tisle Gligor	2	36.	Răchită Vasilica	2
11.	Stoica Vasilica	1	37.	Rus Ioan	1
12.	Moldovan Niculae	3	38.	Voilă Alexe	1
13.	Răchită Georgie	2	39.	Răchită Niculae	1
14.	Rotaru Petru	10	40.	Voilă Thodor	1
15.	Dejan Onu	1	41.	Popa Thodor	1
16.	Răchită Ioan	1	42.	Bolgya Gligor	2
17.	Bolgya Todor	2	43.	Ignat Indrei	1
18.	Crăciun Horia	1	44.	Botezan Ioan	1
19.	Răchită Vasilica	2	45.	Stoilă Tănăsie	1
20.	Stoica Iovu	1	46.	Pacel Filimon	30
21.	Câmpan Vasilica	2	47.	Muntyan Nuțiu	20
22.	Răchită Ioan	3			
23.	Roșu Avram	2			
24.	Bătinaș Iosif	2			
25.	Stoica Matei	6			
26.	Popa Dragotă (?)	1			
					Summa 160

Despre care îl adeveresc în cunoștința preoției mele

Dimitrie Pop

Paroch neunit în Szent Iacob

Bătrânii satului au fost aceștia oameni:

1. Muntyan Vasilica
2. Bolgya Thodor
3. Tisle Iuon
4. Rus Avram
5. Răchită Iuon
6. Talpos Lăpăduș
7. Stoica Iovu

Sâniacob, 13 dec[embrie] 1849

Original, AMS, fond 12/Pr. 1848-1850. Morți în revoluție, biserici distruse, sate arse. Ajutoare date, situații, rapoarte.

111.

Viișoara, 13 noiembrie 1849

La anul 1849, noemvrie 12, ne-au poruncit părintele Protopop Ioan Făcățici, ca să primim porunca Mării sale d. E. Andreiu Șaguna, de sub nr. 51 a.c., care poștește Excelenția Sa d. F. M. L. baronul Ludovic de Wolgemuth, guvernatorul Ardealului, civil și militar, așa poruncește: ca fieștecăre preot să scrie drept și curat despre oamenii cei pușcați de unguri, că care nu va scrie drept cu perderea patrafirului de tot, eu încă ca parohul în satul Hundorf neunit, Gheorghie Rotariu, încât știu drept după cunoștiința sufletului și jurământul preoțesc drept oi scrie, precum în următoarele pontumuri să va dovedi:

1. În luna lui aprilie, 23 a.c., au pușcat pe Ilisie Avram din Hundorf, ne unit, slăvita varmeghia Cetății de Baltă, giudețul de Sus, fără judecată. L-au luat de pe hotar și au zis că duce de mâncare la tribuni. Și i-au rămas muiera cu 2 copii săraci, n-are nimic, că până acum încă au trăit cu tată-său dintr-o moșie. Au făcut 2 zile într-o săptămână slujbă la d. arindaș.

2. În luna lui mai, 25 a.c. au pușcat pe Ioan Marcovici, din Hundorf ne unit, și l-au ținut în temniță 13 săptămâni, apoi l-au pușcat în Sănmărtinul de Jos. Și au rămas muiera cu 7 copii săraci. Unul Vasile s-au dus pe numărș, în cătanele împăratului, și până acum au ținut copiii cu barda, cu fleșăria, cum au putut și au făcut o zi de domni; moșie n-are nimic.

3. În luna lui martie, 30 a.c., au pușcat pe Toader Hudea din Hundorf, ne unit, în Ganfalău. Și au rămas cu 6 copii săraci muiera. Și până acum au ținut copii în bani cum au putut. Și azi de domni încă au făcut, în săptămâni. Și moșie n-are nimic și i-au și jăfuit arendașul Pop Ianoș Gorovici.

4. În luna aprilie a.c., au pușcat pe Nicolică Șărbănuț din Dumald⁴⁵ ne unit. Și au rămas muiera cu 4 copii săraci. Și până acum au trăit cu dreptate în moșie domnească. Și au făcut 80 de zile într-un an. Și acesta îi pușcat de Kokoșu Goji din Oșorhei.

5. În 23 aprilie, au pușcat pe David Honți din Dumald. Pe acesta l-au judecat Domnul Sforți din Dumald, de l-au pușcat. Și au rămas muiera cu un fecior prost, de nu-i de nimic. Și i-au luat și moșia și tot bunul, boii și oile, și carul, și bucatele. Din bunul ce au avut, numai 2 cupe de făină i-au lăsat.

6. În 23 aprilie, au pușcat pe Banciu Gheorghie din Dumald. Pricina că l-au pușcat nu știu. Fără de vină l-au pușcat și i-au luat juncul fără de lege. Și muiera au rămas văduvă, curat.

7. În 29 aprilie au pușcat pe Kuruțu Dimitrie din Dumald, căci au fost la Blaj. Și au venit de la Blaj și l-au băgat în temniță, până au venit loagărul de au scos pe toți din robie, din Sănmărtinul de Jos. Și au venit acasă și au mers cu loagărul cel românesc. Iară dacă au biruit iară ungurii, au fugit la pădure. Și din pădure l-au prins ungurii și l-au dus în Hogilat și l-au bătut 155 de bice. Apoi l-au pușcat și i-au luat și un cal.

8. În 9 zile, martie, au prins pe diacul cel ne unit, Ioan Popovici din Hundorf și au fost să-l puște, dară au fugit din străjeri și au scăpat viu.

9. În 23 aprilie au pușcat pe Crișan Honți din Dumald și au rămas muiera cu 3 copii. Unul cătană de bună voie în volintiriu; vii, moșie are cu ce trăi.

10. În 23 aprilie au pușcat pe Gerih Gheorghie din Dumald, și au rămas muiera cu 4 copii. Are moșie, are vii, are din ce să trăiască. Cine au pușcat pe aceștia doi l-au chemat Bonk Ferenți.

După dd. 13 nov. a.c. a prea Sfințitului și Luminatului D. Episcop în Mare Prințipat Ardealului, Andreiu Șaguna, m-am silit a scrie drept, de cele ce mi-au poruncit.

⁴⁵ Dumald, sat component al com. Viișoara, jud. Mureș.

Lângă care adevăresc și mărturisesc cu iscălitura numelui meu,
Anul și luna mai sus scrisă

Gheorghie Rotariu,
Paroh Hundorf, neunit

Original, AMS, fond 12/Pr. 1848-1850. *Morți în revoluție, biserici distruse, sate arse. Ajutoare date, situații, rapoarte.*

112.

Dârlos, 14 noiembrie, 1849

Eu, preotul de la Dârlos din parochia cea neunită din S[caunul] Mediaș, după poruncă arăt în cunoștința sufletului meu pre aceștia mai jos însemnați unde au murit și când partea cea bărbătească:

1. Ioan Brătian, căpitanul de la Dârlos au murit la Ogra la începerea bătăii. Și i-au rămas soția sa Oana, văduvă cu doi ficii, unul căsătorit, unul nu și are jumătate de moșie cu feciorul.
2. lui Ioan Vlăduț i-au rămas soția sa Kătălina, văduvă cu trei copii, un ficior și două copile și moșie n-au avut, fără ce le-au dat domnu-so la locul unde șed la pădure, fiind pădurari, afară din sat și acolo să află și acuma împreună cu socru-so.
3. lui Nicolae Solomon i-au rămas soția sa Maria, văduvă cu o copilă la țată și o ține tată-so, iară tată-so are moșie.
4. lui Gligor Vasile i-au rămas soția sa Oana, văduvă fără copii; iară doi copii au rămas de la a doua muiere, un fecior și o fată singuri în casă, iară numita văduvă șade la frate-so, iară dânsa n-are nimica.
5. lui Petru Opriș i-au rămas soția sa Măriuța, văduvă fără copii și șade la tată-so, iară tată-so n-are moșie nimica.
6. lui Ioan Borza i-au rămas soția sa cea văduvă fără copii și dânsa s-au prăpădit din satul nostru încă până au trăit bărbatu-so.
7. Ioan lui Ioan Kotlean ficior june au trăit împreună cu aceștia, iară tată-so fiind stingher de un ochi din copilărie și fiind în starea bătrâneților n-are moșie nimic.
8. lui Toader Kurcean i-au rămas soția sa cea văduvă cu un copil de țată și șade la tată-so în alt sat, la Fig.
9. lui Vasile Kâmpean i-au rămas soția sa Măria, văduvă fără copii și dânsa iară s-au măritat tot într-aceea casă, iară moșie n-are nimic.
10. lui Simion Kâmpean i-au rămas soția sa Anka văduvă, fără copii și moșie n-are nimic, fără o casuță și o grădinuță.
11. Matei Ursu, fecior june, împreună cu aceștia au trăit și au rămas maică-sa în starea bătrâneților și n-are nimic.

Aceștia toți au fost credincioși către Prea Înalta Împărăție cu jurământ și toți au perit la începerea bătăii la Ogra, iară numitele văduve și cu pruncii nu-s chilavi.

Vasile lui Matei pândar, fecior june au murit în oastea ungurească. Ioan lui Ioan Baci nu să știe unde trăiește, ori nu, fecior june.

Ioan lui Ioan Prișcu, fecior june, nu să știe trăiește ori nu. Ioan lui Iovu Știopu, fecior june, nu să știe trăiește ori nu. Toader lui Ștefan gornic, fecior june, nu să știe trăiește ori nu.

Aceștia i-au luat ungurii cu numărul după ce au biruit țara și i-au dus în oastea ungurească și aceștia n-au putut scăpa, iară ceilalți toți, toți au scăpat.

Dârlos, 14 noiemb[rie] 1849 Popa Ioan,

Paroch neunit locului

Original, AMS, fond 12/Pr. 1848-1850. *Morți în revoluție, biserici distruse, sate arse. Ajutoare date, situații, rapoarte.*

113.

Șoard, 15 noiembrie 1849

Adeverință

Sau hârtie de crezământ care se cere pentru văduvile rămase și pruncii săraci, oameni chilăviți de rebelii unguri. Aicea la satul nostru Șoard nu se află de acel feal de văduve, prunci sau oameni chilăviți, fără o muieare văduvă au bătut-o de au murit dintru aceea. Și pe un fecior june l-au împușcat în drumul țării. Aceasta știu, și cu credința cea preotească adevăresc și cu iscălitura numelui și peceatea și întăresc.

Șoard, 15 noiembrie 1849 S-au dat de la mine

Zaharie Crișan,
Preot de legea greco-neunită la Șoard

După porunca Prea O. Sfințitului nostru Episcop Andrei Șaguna și a Excelenței Sale Guvernator civil al Ardealului supt nr. 51/1849.

Original, AMS, fond 12/Pr. 1848-1850. *Morți în revoluție, biserici distruse, sate arse. Ajutoare date, situații, rapoarte.*

114.

Bandu de Câmpie, 15 noiembrie 1849

Subscrisul, în urma milostivei porunci a Excelenței sale D. Guvernator Baro Ludovich Wohlgemuth, în dreapta conștiință a preoții mele, parte din propria conștiință, parte după dreapta mărturisire a locuitorilor neinteresați Tamas Petrea, Surd Krăciun, Pap Gligor, Tamas Neculai, toți din M. Band, circul Mureșului, cum că pe Tamas Gyorgye din Mező Bánd, însurat, l-au prins insurgenții maghiari din Kásáluy. L-au tras afară și l-au bătut, și de acolo bătându-l, l-au dus la numita casă Várdaház, acolo ținându-l o noapte, a doua zi aducându-l acasă cu carul, care au și murit minteni, adecă în anul 1848, noiembrie 15 zile. De care au rămas mulierea văduvă, cu 4 copii, din care doi sunt feciori și 2 fete: din care feciorul cel mai mare îi de 16 ani, cel mai mic de 4 ani, fetele una de 13, alta de 9 ani. Starea averii mobile tot au risipit-o insurgenții, face 60 de fiorini în valută. Ce au mai rămas însă ca de 250 fiorini în valută; are casă și șade în casa dînșii. Din afară nu are nimic.

Care a mea dreaptă adevărință o întăresc cu propria subscripție și obișnuitul pecet.
Dat în Mező Bánd din circul Mureșului, anno 1849, noiembrie 15

Hodoș Ioan,
Paroh greco-răsăritean

Original, AMS, fond 12/Pr. 1848-1850. *Morți în revoluție, biserici distruse, sate arse. Ajutoare date, situații, rapoarte.*

115.

Luduș, 15 noiembrie 1849

Subscrisul, în urma milostivei porunci a Excelenței suale Gubernator baron de Wolgemuth, în dreapta conștiință a preoții mele, parte din propria știință a mea, parte după dreapta mărturisire a locuitorilor neinteresați Ones Iuonuț, Coman Vasiliță, Kețian Iuonuți, Kețianu Ignat. Toți aceștia

mărturisitori din satul M. Luduș, din cercul Retheagului, care mărturisesc în dreaptă conștiință, cum că pe 15 oameni din Mureș Luduș, din cercul Retheagului i-au făcut ungurii rebeli, jertfa lor, în 1848, în luna lui oct[ombrie], precum urmează: cel dintâi Girka Nuțiu, pe care l-au prins la podul Kutuiului. Om fost pe vremea de atunci deregător în curtea lui Degenfeld Otto, așa numit Bedöhazi János, pe care om de la podul Kutuiului, l-au dus în sat. Și din sat, iarăși l-au întors și l-au dus la podul Kutuiului, legat. Și acolo, cine l-a omorât, cine nu, nu știm, fără l-am găsit noi sătenii ludușeni acolo, tot dărăbuit. Și apoi am înștiințat pe tată-so. Și tată-so, și mumă-sa, și soră-sa, în luna lui ianuarie, în anul trecut, l-au adus în sat. Și l-am îngropat, firește, unde la îngropăciune, eu ca preot am fost de față. Și au fost omul însurat. I-au rămas muiere văduvă, fără de copii. Pagubă n-au avut, fără ce au fost haine pe dânsul. Ce bunătate au avut, au rămas la părinți, care trăiesc și acuma.

Al doilea a fost jertfă rebelilor Oprea Vasilică din Mur[eș] Luduș, din cercul Retheagului, om însurat, care au fugit afară din sat, văzând pe secui. Și împrăștiindu-se secuii peste tot hotarul Ludușului, l-au găsit și pe Oprea Vasilică afară din sat, așa numit la kurekiște. Secuii și l-au adus până în sat. Și din sat iarăși l-au dus afară, până în Conținutul vitelor, așa numit Cioarda. Și acolo l-au omorât mai mulți secui. Pe care om, după ce l-au omorât, după vreo opt zile, găsindu-l sătenii mângându-l câinii, l-au adus în sat și l-au îngropat. Și i-au rămas muiere văduvă, cu 3 copii – 2 feciori și o fată: un fecior de 17 ani, celălalt de 3 ani și fătuta de 12 ani. Și pagubă au avut atunci, jefuind-o, 180 fiorini în valută. Și tot ce au avut i-au mai rămas, afară de ce n-au jefuit, au rămas la 80 de florini prețuit.

Al treilea a fost jertfă rebelilor Gerasim Ioan, din Mureș Luduș, din cercul Retheagului, om însurat, pe care l-au luat doi secui de acasă și l-au dus în curtea lui Baron Redak, la mai marele lor. Și după ce l-au legat în curte, minteni l-au și scos afară, la poartă, lângă drum. Și l-au omorât secuii. Unde l-au și îngropat. Și i-au rămas muierea văduvă, așa născută neputincioasă, chilavă de un picior, cu 3 copii: un fecior și o fată, feciorul de 17 ani, fata de 12 ani. Și paguba avută de atunci, prețuită la 55 fiorini, în valută. Și tot ce au mai rămas nejefuit, plătește 10 florini în valută. Și șade unde au mai șest, lângă marginea satului, lângă vale.

Al patrulea a fost jertfă rebelilor, Morari Filip, pe care l-au luat acuma după Paști, în luna lui mai 1849. Pe care l-au luat ziua, pe la amiază, doi secui din porunca lui Zamler Györg[y], fostul inspector de atunci, pe la noi. Și l-au dus în satul vecin, așa numit Bogata, înaintea lui Zamler Györg[y]. Și minteni cât au fost acolo în Bogata, Zamler Györg[y], fostul inspector de atunci, l-au pus jos și l-au bătut cu câte 17 băte, doi de două lături. Și după ce l-au bătut cu câte 17 de două lături, l-au strigat în casă și l-au întrebat ce l-au întrebat. Și iarăși l-au trimis afară, și l-au pus jos. Și l-au bătut cu câte 9 băte, 2 de două lături. Apoi după ce au sfârșit bătaia tirănească, iarăși din porunca lui Zamler Györg[y], l-au petrecut două cătane de secui din Bogata, legat, nelăsându-l să se bage pe acasă, până în Turda, în temniță. Unde, bolnav fiind de bătăile cele tirane, peste scurtă vreme au și murit. Și i-au rămas mulieră văduvă, fără de copii. Paguba din toate bunătățile câte au avut, le-au jefuit rebelii unguri prețuită avere la 1700 de fiorini. Și i-au mai rămas din avere nejefuit, la 900 de fiorini în valută. Și șede unde au mai șezut, în mijlocul satului, în loc de moșie de frunte.

Al cincilea fost-a jertfă rebelilor, Sălcudean Vasilică din Mureș Luduș, din cercul Retheagului, pe care în luna lui oct. 1848, l-au luat doi secui de la hurubuția lui cu doi copii în brațe. Și l-au dus în curtea lui Redak, la mai marele lor. Și băgându-l în curte, minteni l-au și scos afară la poartă. Și l-au omorât, lângă drumul țării, și acolo l-au și îngropat sătenii. La care mort, i-au rămas muierea văduvă cu 3 copii. Care văduvă au și murit atunci, cu 2 copii dimpreună, de frica secuilor. Și au rămas o fătută de 4 ani, pe care o ține soacra mortului. Care soacră și ea încă are un fecior neputincios, fără vedere, pe care îl ține mumă-sa cu hrana vieții. Care mumă-sa îi văduvă. Și au avut mortul pagubă la 150 de florini, în valută. Altă bunătate nici au avut, nici are copila orfană rămasă.

Al șaselea a fost jertfă Braika Ștefan, om însurat, din Mureș Luduș, cercul Retheagului, pe care l-au luat de acasă mai mulți secui. Bolnav fiind și înaintea aceea multă vreme, și l-au dus la curtea lui B. Redak. Și nebăgându-l în curte, înaintea porții l-au și omorât, în luna lui oct. în 1848. Și i-au rămas muierea văduvă cu 4 copii, și toți feciori: cel dintâi, mai mare, de 16 ani, celălalt de 14 ani, al triilea de 10 ani, al patrulea de 7 ani. Avuția îi toată prețuită la 90 de florini în valută. Dintre aceia, au jefuit avere

prețuită la 40 de florini în valută. Și i-au rămas din avere prețuită la 50 florini. Și șade văduva rămasă într-o hurubuție făcută de dânsa, de acuma din vară, că au ȋpat-o din casa care au șest.

Al șeptelea, fost-a jertfă ungurilor Șerban Ioan, văduv din Mureș Luduș – fostul slugă lui Kețian Ignat – pe care l-au prins secuii dincolo de Mureș, de cătră Gegia. Și l-au omorât în luna lui oct. în 1848. Și i-au rămas o fătută orfană, care acuma umblă prin ușile oamenilor, fiind fostul tată-so slugă și văduv, și fără de avere.

Al optulea și al nouălea, fost-au jertfă maghiarilor rebeli Șerban Iosiv, cu frate-so, Șerban Vasilică, dimpreună amândoi din Mureș Luduș. Pe care doi frați, pe amândoi i-au jefuit secuii afară din satul care se numește Ungu, și i-au adus pe amândoi până în curtea lui Redak, legați. Și băgându-i în curte, i-au scos afară înaintea porții. Și i-au omorât pe amândoi înaintea porții. Dintre care doi frați, unul, Șerban Iosiv, au fost însurat și i-au rămas muierea văduvă, fără de copii. Toată averea avută până n-au jefuit, prețuită la 80 de florini în valută. Din care avere, nimica n-au rămas. Celălalt frate a lui Șerban Iosiv, adică Șerban Vasilică, acesta au fost junișan, fără nimica, avere n-au avut. Văduva rămasă a fostului Șerban Iosiv șede unde au șest și înaintea aceasta, într-o hurubă.

10. Kețian Toader din Mureș Luduș, din cercul Reteagului, fost om însurat, cât au sosit secuii în luna lui oct. 1848, minteni atunci după amiază, l-au și omorât. Și i-au rămas muierea văduvă, cu 5 copii. Dintre care 5 copii, au și murit un fecior și au rămas 4 copii: 3 fete și un fecior: fecioru-i de 13 ani, o fată de 14 ani, altă fată de 7 ani, a treia de 4 ani. Și văduva rămasă s-au și măritat și șede încă cu 3 copii, care chiar a dânsii fiind, fiindcă au fost al doilea bărbat – Kețian Toader – și i-au rămas o fată orfană a lui Kețian Toader. Care fată șede la fratele tătănă-so, Kețian Ignat. Toată averea mortului, rămasă prețuită la 850 de florini în valută, și i-au rămas nejefuită cătră 500 de florini. Și în casa care au șest tată-so nu șede nimeni; în moșie bună.

11. Fost-a jertfă rebelilor Petrișor Ioan, din Mureș Luduș, din cercul Reteagului, pe care l-au găsit secuii afară din sat, deasupra cintirimului. Și acolo l-au și omorât în 1848, în luna lui oct. Și au rămas doi feciori, unul însurat, celălalt junișan; ci acum s-au însurat. Toată averea ce au avut, prețuită la 400 de florini, în valută, i-au jefuit-o. Și nimica n-au rămas. Feciorii șed unde au șest tată-so, lângă marginea satului, către Turda.

12. Fost-a jertfă rebelilor unguri, Mocan Gabor, om de vârstă, văduv, din Mureș Luduș, pe care au aprins casa pe el secuii și s-au topit în casă, în 1848, în luna lui oct. Și i-au rămas doi feciori: unul de 21 de ani, cel mai mic de 18 ani. Care s-au și băgat în cătane amândoi, atunci în anul trecut, în luna lui oct. Și dintre toată averea ce au avut, le-au jefuit cătră 150. Și le-au mai rămas avere prețuită cătră 150 de fiorini în valută.

13. Fost-a jertfă rebelilor unguri Nicoară Ghiorghe, om însurat, din Mureș Luduș, din cercul Reteagului, pe care venind secuii în luna lui oct. 1848, l-au găsit în hotarul Bogății, care se numește Jenyej. Și acolo l-au și omorât, cu un om din Bogata, dimpreună. Și i-au rămas muierea văduvă cu 2 copii: un fecior și o fată, feciorul de 18 ani, fata de 10 ani. Din averea avută, i-au jefuit cătră 400 de fiorini în valută. Și au mai rămas avere nejefuită 1000 de fiorini în valută. Văduva rămasă șade unde au mai șăst înaintea aceasta.

14. Fost-a jertfă rebelilor unguri, Mohor Simion, om însurat, din Mureș Luduș, din cercul Reteagului, pe care l-au omorât secuii în hotarul Bogății, care se numește Capu Loapoășului, în 1848 în luna lui oct. Și i-au rămas muliereea văduvă, neputincioasă, cu o fătută de 8 ani, care umblă prin ușile oamenilor, cu mumă-sa dimpreună, fiind mumă-sa neputincioasă, și nerămânându-le nimica din avere, care s-au prețuit la 100 de florini în valută. Și din casa în care au șăst au ȋpat-o și șede pe unde poate.

15. Fost-a jertfă rebelilor unguri, Buta George, fecior junișan, din Mureș Luduș, din cercul Reteagului. Fără de tată, de 24 de ani, povățuia pe mumă-sa și pe cei 4 frați ai lui rămași: care cel mai mare frate a lui, de 20 de ani, o fată de 17 ani, altă fată de 14 ani, alt fecior de 8 ani. Avere ce au avut, nimica nu i-au rămas. Șede într-o kohnă a curții lui Bethlen Farkás, că de unde a șest înaintea aceasta, au ȋpat-o în astă primăvară, încă după Sân Giorgiu, fără de tuduman.

16. Fost-a jertfă rebelilor unguri Omes Dumitru, om însurat, și au șezut în hotarul Ludușului. Și umblând secuii pe acolo, l-au omorât lângă casa lui. Și i-au rămas muierea văduvă, cu 2 fete, care

văduvă au și murit atunci. Și au rămas fetele prin ușile oamenilor. Una îi de 17 ani, cealaltă de 14 ani. Averele ce au avut, toată s-au prădat, că au aprins casa și au jefuit ce au fost tot.

Pe lângă care mai în sus scrise, cum că s-au întâmplat, așa dau a mea dreaptă adeverință, cu propria mea subscripție și obișnuitul pecet al meu.

Dat Mureș Luduș, din cercul Retheagului, ano [1]849, nov[ember], 15.

Prin Gregorie Mărginean, preotul M[aros] Ludușului

Original, AMS, fond 12/Pr. 1848-1850. *Morți în revoluție, biserici distruse, sate arse. Ajutoare date, situații, rapoarte.*

116.

Săcădat, 15 noiembrie 1849

Din porunca Mărilor sale Andrei Șaguna

și a domnului Protopop s-au cercetat lucruri despre morți, care s-au omorât la bătaie. Și să află cum că în bătaie la Bălgrad au omorât ungurii doi oameni, anume Atim Solomon, întru care de dânsul n-au rămas nimenea. Și Oroș Avram, care de dânsul au rămas soția dânsului, cu nume Oroș Mărie, cu o fie a lor, Sofia, aviare nici n-au avut, nici n-are, mai mult ca de 30 de zloți.

Și în bătaie la Băița au pușcat doi oameni, cu nume Kătălin a Vese, prin picioare, dară s-au tămaduit, și au venit ungurii în satul nostru și au pușcat pre alți doi oameni prin mâni: Brață Todor, care unu s-au tămaduit și una au rămas chilavă, cu nume Laic Mărie.

Spre aceasta adeveresc prin mine.

Szăcădat, din 15 noiembrie [1]849

Avram Kretsun,
Fiind diakon la Sztanizsa
Și eu Ioan Krăciun,
Paroh la Stanija

Original, AMS, fond 12/Pr. 1848-1850. *Morți în revoluție, biserici distruse, sate arse. Ajutoare date, situații, rapoarte.*

117.

Șimon, 15 noiembrie 1849

Arătare!

După cum ne este poruncit nouă ca să dăm în scris câți chilăviți, răniți, copii săraci și femei văduve au rămas și în plasa Șimonului.

În vremea când au fost rebelii unguri pe țara aceasta, alți chilăviți nu să află, fără când -au dezarmat secuii din cordoanele Branului cu porunca F. General de Puchner, dascălul Ion Bartholomeu fiind Comand-căpitan de gardă atuncea și dând năvală asupra ungurilor i-au și dezarmat. Dară pomenitul dascăl au căpătat răni foarte aspre și vătămătoare pe trupul său, dintre care cinci încă sunt și se văd, o lovitură cu panganet în foale, în alt loc cu glonțul, unul iară cu sabia tăiat la picior, la ochi. Deci fiindcă acuma socotim că anevoie se va putea hrăni, sub-iscăliții adeverim.

Șimon, 15 novem[brie] 1849

Nicolae Vartolomei,
paroch în Șimon
Ioan Manole,
paroch în Șimon

Original, AMS, fond 12/Pr. 1848-1850. *Morți în revoluție, biserici distruse, sate arse. Ajutoare date, situații, rapoarte.*

118.

Spring, 15 noiembrie 1849

Preacinstite Domnule Protopop!

Din porunca Escelenții sale Domnului general din 13 octomb[rie] a.c. sub nr. 51 unde s-au milostivit pentru chilavi și văduve rămase de bărbați morți în revoluție de maghiari, să fac, să află două văduve a căroră bărbați în Blaj în bătălia au rămas morți.

1. Paraschiva, muiera lui Ioan Cotârlea, au rămas văduvă cu șase copii. Venit are o jumătate de moșie, 2 vaci, 2 viței și o călărie, 2 oi, 3 dărbabe de vie. Are casă și sălașe.

2. Văduva Floarea, muiera lui Samoil Istratie, fără copii; moșie n-are, numai două dărbabe de vie are și 2 vite și oi și are casă în care lăcuiaște, despre care adeverim în conștiința sufletelor.

Spring, 15 noiembrie [1]849

Neculae Crențan
Paroch Spring și
Popa George gr. c. (?)
George Rotaru
Nicolae Platoș
Simion Solomon
Fiind toți [de] față

Original AMS, cutia 2, 1848, 1849, 1850. *Morți în revoluție. Biserici distruse, Sate arse. Ajutoare date. Situații, rapoarte.*

119.

Vața de Jos, 15 noiembrie 1849

Conscripția

După numărul episcopesc 51 a.c. poruncit către Preacinstit Domn Protopop, ca într-o dreaptă arătare să se aștearnă lucrarea care din Varmegia Zarandului, din anumit satul Tătărăști, morții care prin rebeli s-au omorât, ținând credința către Împăratul lor cel legiuit

1. Lazăr Ursu, om ca de 42 de ani, o rămas muerea săracă viduă, cu 3 prunci slabi, săraci, n-are cu ce trăi.

2. Kapotă Toader, om ca de 43 de ani, o rămas muerea săracă Mărița, cu 2 prunci slabi, dintr-o zi într-alta, n-are cu [ce] să trăiască, numai pruncii slabi.

3. Nistor Iuon, om ca de 29 de ani, o rămas muerea săracă Mărie, prunci n-are, însă umblă a cerși, n-are cu ce trăi, gata să piară.

Despre care lucru pot mărturisi toți oamenii din sat.

Dat în Tătăraști, în 15 noemvrie 1849

Țăru Iovu
Paroh la Vața de Jos,
din Protopopiatul Hălmajului Mare
din diețezul Aradului, neunit

Original AMS, cutia 2, 1848, 1849, 1850. *Morți în revoluție. Biserici distruse, Sate arse. Ajutoare date. Situații, rapoarte.*

120.

Bahnea, 16 noiembrie 1849

Eu, cel mai jos iscălit, dau această adeverință de la satul nostru Sas Bahnea, cum că în anul 1849 în 9 zile martie cătanele celea ungurești au omorât pe Holom Dumitru. De la noi, l-au scos în rât și i-au tăiat capul și au rămas 2 copii, unul de însurat, altul holtei în casă cu moșie. Dumitru au fost văduv: mortul.

Al 2-lea. La Filiul Bărniția încă au pușcat pe Suci Ion la Gonfalău în Săptămâna Patimilor tot într-acest an; și i-au rămas 6 copii, cel mai mare de 12 ani. Văduva rămasă șeade în casă cu moșie. Pe Suci Ion din Bisca încă l-au prins biraele. La aceasta adeverez.

S-au dat în 16 noemv[rie] 1849

Danil Socaciu,
Paroh Băhnii

Original, AMS, fond 12/Pr. 1848-1850. *Morți în revoluție, biserici distruse, sate arse. Ajutoare date, situații, rapoarte.*

121.

București, 17 noiembrie 1849

Adeverință dau, eu cel mai dedesubt scris

Despre poruncile venite de la înalta împărăție cum că aflându-să în parohia mea, adevă numite văduve cu copii săraci, rămași de bărbați, în pricina pentru rebelia ungarilor, adevă: întâia, văduva Kosteia Marișca lui Nicolae, cu 6 copii; a doua, Kosteia Agrișă lui Petru, cu un copil; a treia, Batici Măgdălina lui Petru, cu un copil; a patra, fără părinți, a lui Baltă Ioan, 3 copii; a cincea, fără părinți, a lui Tăbieș Nicolae, 2 copii; a șasea, fără părinți, a lui Popa Nicolae, 3 copii; a șaptea văduvă, Nircav Iliina lui Indrei; a opta văduvă cu 4 copii, Glava Nicolae, acestuia muere, când au venit ungurii la aprinsul satului; a noua, ca lui Pleșa Petru iarăși perit în bătaia de la Târnavă.

Aceștia toți în bătaia de la Târnavă și sunt neputincioși și ne având cu ce trăi, această nenorocire s-au întâmplat de la satul Bucureștilor, în comitatul Zarandului.

Pă lângă aceștia, mai este un chilav de mâna stângă, tot din pricina rebelii, Domșa Iosif și Pleșa Gligor.

București, 17 noiembrie [1]849

Nicolae Batici, Paroh

Original AMS, cutia 2, 1848, 1849, 1850. Morți în revoluție. Biserici distruse, Sate arse. Ajutoare date. Situații, rapoarte. 12/Pr.

122.

Vidra de Jos, 17 noiembrie 1849

Însemnare în sus!

Despre lăcuitorii satului Vidra din Jos, cari or pățimit și s-au ucis în revoluția ținută în anul [1]849

1. Bău Ion lui Nicolae, însurat, s-au ucis la dealul Hrădului, dincolo de Hălmaj, în luna lui iunie 1849. Și au rămas părinții numai cu alt fecior mai mic, iară văduva rămasă s-au dus la părinții săi. Câtva iosag au ambe părțile, tatăl văduvei cu nume Bordea Alisandru.

2. Bău Ion lui Gheorghe, feciorul neînsurat, au primit moarte la Mărișel, de cătră Hoedin parte. Părinții mai au încă doi feciori, petrec în sărmănie. O țăară de pământ au. S-au ucis în luna lui iulie 21-a, [1]849.

3. chilav, să află pușcat Bordea Văsălie lui Dumitru, care mult au zăcut, dară n-au murit; numai el singur cu muieră, alt nimic n-are, nici marhă, nici iosag. S-au pușcat de cătră Abrud, la Kăpruța. S-au pușcat în luna lui iulie 12 zile [1]849.

4. Țora Nicolae, Deasupra Petrii, au murit în loagăr, în luna lui noiembrie 20 de zile, în anul 1848, și au rămas muieră văduvă cu 4 copii. Nimic n-au.

5. Popa Petru, pușcat și rupt mâna. N-are nimic.

Această adeverință cu sufletească credință, pe lângă iscălitura numelui o întăresc.

În Vidra de Jos, 17 noiembrie [1]849

Gheorghe Sicu,
Paroh locului

Original AMS, cutia 2, 1848, 1849, 1850. Morți în revoluție. Biserici distruse, Sate arse. Ajutoare date. Situații, rapoarte.

123.

Cornățel, 18 noiembrie 1849

Subscrisul, în urma milostivei porunci a Excelenței sale D. Guvernator B. Ludovic de Wolgemuth, în dreapta conștiința dregătorii mele soartă, din propria știință, parte după dreapta mărturisire a locuitorilor neinteresați Sz. György Petru, Sz. György Sandu și Brezsa Onisie, locuitori în Sz. Király, circul Mureșului, cum că pe Intze János, însurat, împreună cu sluga lui, Fekete Pătru din Sz. Király, i-au prins insurgenții maghiari, și i-au dus în Maros Nazna, la casa domnului Szente Ferentz, unde au fost locul de judecată. De acolo i-au dus legați în hotar, în partea de cătră Mező Penet. Acolo i-au dezbrăcat de hainele sale și i-au pușcat Mezei István, Bartha János, Sico András, locuitori în Mező

Penet, și din Nazna Sándor Peter, Kis Antal, Időseb Török István és Ifiobb Török István, care moarte au făcut din porunca Domnului Zaiza din Mező Penet, Kovács Zsigmond din M. Bánd și a D. Deák Károly din Nazna. Și l-au pușcat în luna lui mai, 16 zile, anul 1849. Care de Incze János au rămas muiera văduvă, cu multă datorie însărcinată, care datorie este 300 fiorini în valută. Casă n-are, muieră săracă, avere mobilă n-are nimic.

Care a mea dreaptă adevărată o întăresc cu propria subscripție și obișnuitul pecet.

Dat M. Egerszeg, circul Mureșului, 18 noiembrie anno 1849

Nefiind preot, s-au dat prin mine

Mihail Oroian

Normalicesc dascăl

Original, AMS, cutia 2, 1848, 1849, 1850. Morți în revoluție. Biserici distruse, Sate arse. Ajutoare date. Situații, rapoarte.

124.

Nazna, 18 noiembrie 1849

Subscrisul, în urma milostivei porunci a Excelenței sale Domnului Guvernator B. Ludovic de Wolgemut[h], în dreapta conștiință a preoții mele soartă, din propria știință, parte după dreapta mărturisire a locuitorilor neinteresați Duka Ion, Babletek Vasile și Hidos Dumitru, locuitori în Nazna, circul Mureșului, cum că pre Farago Petru, însurat, fiind birău sătesc, l-au chemat Sándor Peter, Káli István, amândoi locuitori în Nazna, ca să meargă cu răvașul și lista de porție, ca să-și deie seama pentru darea împărătească. Și dacă au mers la casa de judecată unde s-au ținut judecata, l-au prins și l-au legat și din porunca Domnului Deák Károly, ca Hadnagy, Blasi János, notariușul satului, Zaiza din M[ező] Panet⁴⁶. A treia zi l-au scos afară din prinsoare și l-au dat pe mâna lui Márton János și Bartha János, amândoi locuitori în M[ező] Panet. Și aceia l-au dus afară din sat, în partea de către M[ező] Panet, și l-au pușcat în luna lui mai, 12 zile, anul 1849. A căruia i-au rămas muiera văduvă cu 2 copii: un fecior de 5 ani, o fată de 9 luni. Starea averii mobile ce i-au dus insurgenții, face 450 fiorini, în valută. I-au rămas 120 fiorini în valută. Casă n-are unde să șadă.

Care așa dreaptă adevărată întăresc cu propria subscripție și obișnuitul pecet.

Dat Nazna, circul Mureșului, 18 novembr[ie] 1849

Iacob Teșă,

Paroh Nazna

Original, AMS, cutia 2, 1848, 1849, 1850. Morți în revoluție. Biserici distruse, Sate arse. Ajutoare date. Situații, rapoarte.

125.

Turcheș, 18 noiembrie 1849

Consignație

Care, amăsurat părinteștii porunci episcopoești dto 13 octomvrie nr. 51/1849 cuprinde numele văduvelor și a pruncilor orfani de acei români rămași carii căzură jertfă rebelilor pentru credința cătră

⁴⁶ Mezőpanet sau Panetul de Câmpie, s., com., jud. Mureș.

Monarhul lor, precum și a celor ce au rămas chilavi și neputincioși, apoi starea avuții lor și, în fine, când, cum și unde s-au întâmplat asemenea nenorociri

nenorocirilor	Nr. crt.	Numele văduvilor și a kilavilor sau neputincioșilor	Nr. pruncilor orfani	Anul, luna și ziua nenorocirilor	Locul, cum și unde s-au întâmplat nenorocirea	Starea avuții celor nenorociți sau a rămașilor lor
Satul Turcheș, slăvit Districtul Brașovului	1.	Văduva Maria fosta soție a lui Radu Băzălea	3	1848, 24 noiem.	Rămâind în sat, l-au prins și l-au împușcat afară de sat în câmp	Are o casă de lemn, dar și aceea plină de datorii, altă meserie nu are
	2.	Văduva Maria, fosta soție a lui Marin Ozov	5	1848, 7 decemvr.	Vrând să scape cu averea la Brașov, l-au prins ungurii și i-au luat tot ce au avut. În urmă l-au și împușcat	Are o casă de lemn strică, altă meserie nu are
	3.	Văduva Paraschiva, fosta soție a lui Cârstea Țiței	4	1848, 19 decemvr.	Înșelându-l ungurii din sat, l-au prins și l-au împușcat în sat	Are o casă de lemn strică și aceea plină de datorii, altă meserie n-are

Turcheș, 18 noiemv[rie] 1849

Ioan Boc, Paroch

Original, AMS, fond 12/Pr. 1848-1850. *Morți în revoluție, biserici distruse, sate arse. Ajutoare date, situații, rapoarte*

126.

Tomnatecul de Jos, 20 noiembrie 1849

Prea bine încuviințate Domnule Protopoape!

La Tomnatecul din Jos, în bătaii n-au perit nici un om, numai li s-au predentărit, anume Drag Ioan și Toma Novic și acuma s-au vindecat de pot lucra, sunt sănătoși ca și până în bătae.

Într-altele, rămân al Domniei tale, gata spre slujbă!

În Tomnatek din Jos

20 noiemvrie [1]849

Nicolae Toma, paroh locului

Original, AMS, fond 12/Pr. 1848-1850. *Morți în revoluție, biserici distruse, sate arse. Ajutoare date, situații, rapoarte*

127.

Ponorel, 20 noiembrie 1849

Consignație

a celor omorâți și chilăviți de insurgenți, în curgerea bătaii și a revoluției de curând trecută, a văduvelor și a orfanilor acelor prunci, din satul Râului Mare, Crângul Ponorel

Oana Avram din Ponorel, de religie și națiune română, cam de 55 de ani, însurat cu a 2-a muiere, donițar, au avut o casă, fânaț de un car de fân și de 2 măsuri de grâu. Au căzut în bătaie cu oștile lui Kemeny Farkas, în pădurea Șerbina, lângă Abrud, la 3 iunie 1849. Când au picat, au văzut Burz Todor, Culda Gheorghe a Ursului, Coroi Gheorghe I. Ion, Chirilă Martin.

Au rămas de el:

a) 4 prunci, din a doua cununie: Oana Mărie, născută la 1830 martie 4 zile, s-au măritat după Bobari Alexandru.

b) Oana Ana I. Avram, născută la 1833, septem[brie] 24 zile.

c) Oana Ioan, născut la 1840 august 3 zile.

d) Oana Rafila I. Avram, născută din 1843, iunie 23 zile.

Au rămas pruncii săraci, fără părinți, fără tată, fără mamă.

Să adeverează,

Ponorel, 20 noiem[brie] 1849

Ioan Gligor,
Paroh la Ponorel

Original, AMS, fond 12/Pr. 1848-1850. *Morți în revoluție, biserici distruse, sate arse. Ajutoare date, situații, rapoarte*

128.

Ponorel, 20 noiembrie 1849

Consignație

despre cei omorâți și chilăviți de insurgenți, în curgerea bătăii și a revoluției de curând trecută, a văduvelor și a orfanilor acelora prunci, din satul Râului Mare, Crângul Ponorel

1. Coroi Gheorghe din Ponorel, de religie și națiune roman, cam de 50 de ani, însurat, într-a doua căsătorie, econom, au avut o casă, fânaț ca 6 porții de fân, loc arătoriu 20 de cupe de grâu. Fiind în loagăr în 1848, în dealul Teiușului, au murit de foame și de frig, fiind de față Culda Dumitru, Coroi Gavrilă și mai mulți oameni.

Au rămas de el:

a) Coroi Simtioana, cununată din 1844 aprilie 9 zile. Văduva este în vârstă ca de 34 de ani, sănătoasă.

Prunci dintr-amândouă cununii sunt în viață:

b) Coroi Sofia I. Gheorghe, născută la 1833 septemvrie 28 zile.

Coroi Ilie I. Gheorghe, născut la 1837 iulie 28 zile.

Coroi Ana I. dto, născut la 1840 noiem[brie] 6 zile.

Coroi Samfira dto, născută la 1843 august 13 zile.

Coroi Samfira, născută la 1849 ianuarie 3 zile.

Toți sunt nehnarici de a-și câștiga hrana vieții.

S-au dat prin,

Ponorel, 20 novem[ber] 1849

Ioan Gligor,
Parohul locului

Original, AMS, fond 12/Pr. 1848-1850. *Morți în revoluție, biserici distruse, sate arse. Ajutoare date, situații, rapoarte.*

129.

Ponorel, 20 noiembrie 1849

Consignație

despre cei omorâți și chilăviți de insurgenți, în curgerea bătăii și a revoluției de curând trecută, a văduvelor și a orfanilor acelora prunci, din satul Râului Mare, Crângul Ponorel

2. Bărtan Gheorghe a Lupi din Ponorel, de religie și nație roman, cam de 45 de ani, însurat, văsar, au avut o căsuță, fânaț de 1 car de fân, 2 măsuri de grâu. Au căzut în bătaie cu oștile lui Kemeny Forcoș (!), la 1 iunie 1849, la dealul Cenușeștilor, lângă Abrud. Au văzut Oandă Ion, Burz Gheorghe, Vesa Ignat, Burz Simtion, când au căzut.

Au rămas de el:

a) Bărtan Maria I. Gheorghe, văduva cununată cu bărbatul său la 1833 octomv[rie] 8 zile. Iastă în vârstă ca de 38 de ani, hărnicia e de mijloc și e sănătoasă.

Pruncii lor încă acuma în viață sunt:

b) Bărtan Ana I. Gheorghe, născută la 1834 august 5 zile.

Bărtan Simtiona I. Gheorghe, născută la 1836 decem[brie] 24 zile.

Bărtan Ioan I. Gheorghe, născut la 1839 septem[brie] 2 zile.

Bărtan Simeon I. Gheorghe, născut la 1845 martie 10 zile.

Neharnici sunt, cât nu-și pot câștiga hrana vieții. Adevărim.

Ponorel, 20 noiem[brie] 1849

Ioan Gligor
Paroh la Ponorel, n.u.

Original, AMS, fond 12/Pr. 1848-1850. *Morți în revoluție, biserici distruse, sate arse. Ajutoare date, situații, rapoarte.*

130.

Ponorel, 20 noiembrie 1849

Consignație

despre cei omorâți și chilăviți de insurgenți, în curgerea bătăii și a revoluției de curând trecută, a văduvelor și a orfanilor acelora prunci, din satul Râului Mare, Crângul Ponorel

3. Miheț Alexandru din Ponorel, de religie și nație roman, cam de 60 de ani, are o căsuță, fânaț de 3 porții de fân, 10 cupe de grâu, însurat, econom. Au căzut în bătaie cu oastea lui Kemeny Forcoș la Capra. Au văzut Culda Dumitru.

Văduva Miheț Simtiona s-au măritat. Locul și căsuța au rămas la frate-său, Miheț Todor. Prunci n-au avut.

4. Coroi Gheorghe lui Lup, necăsătorit, din Ponorel, în vârstă ca de 24 de ani, are casă și pământ, fânaț 1 car de fân și de 2 măsuri de grâu de sămănat. S-au chilăvit. I-au rupt un picior cu un glonț din tun, la dealul Cenușeștilor, bătându-se cu oastea lui Hatvany, în luna mai a.c. 1849. Au văzut Coroi Ion, Coroi Dumitru și Coroi Gheorghe.

Are 2 frați, unul e însurat, adecă Coroi Pătru, și Coroi Todor. Dânsul e neputincios, pe pat zace și tata lor o murit. Cu frații locuiește.

Să adeverează prin,

Ponorel, 20 noiem[brie] 1849

Ioannes Gligor,
Dis unitus parochus Ponorensis

Original, AMS, fond 12/Pr. 1848-1850. *Morți în revoluție, biserici distruse, sate arse. Ajutoare date, situații, rapoarte.*

131.

Băraii, 21 noiembrie 1849

După înalta poruncă a Esecelenții Sale Domnului guvernator civil și militar B. Ludovik Wohlgemuth, prin Măria Sa Domnul Episcop românesc Andrei Șaguna prin toată Transilvania către românii de legea greco-neunită dată ca să se însemneze aceia români carii s-au păgubit prin rebelii magyari, însemnez că la satul Barei din Districtul Clusiului parte s-au ucis, parte s-au păgubit următorii:

1mo Kiskudean Toader s-au ucis și văduva lui au rămas cu 2 prunci săraci, avere nu are nimic.

2do Mureșan Simion s-au ucis și văduva lui au rămas cu 2 prunci săraci și nu are absolut nici o avere.

3° Pistelekan Petre s-au ucis și au rămas una pruncă de dânsul care acum nu are nici tată, nici mamă și absolut nici una avere.

4to Buja Todor s-au pușcat prin magyari și văduva lui au rămas cu un prunc sărac care nu are alta decât o vacă.

5. Pap Todor, preotul satului s-au păgubit prin rebelii magyari de 3000 fl. valutali. I-au dus tot atunci magyarii, mai multe slănini, butii cu brânză, cisme și nenumărate altele.

Pentru care pagubă făcută, cum că e adevărată, jură pe cunoștința sufletului tot satul. Acestea toate pagube s-au întâmplat în satul nostru cu prilejul când au prins din satul nostru pe nefericitul Baternai Alesandru și Simonis, pe carii i-au și spânzurat la Cluj în luna lui octomvr[rie] a anului 1848.

Barei 21/9 noiemv[rie] 1849

Pap Todor,
Parochul locului

Original, AMS, fond 12/Pr. 1848-1850. *Morți în revoluție, biserici distruse, sate arse. Ajutoare date, situații, rapoarte.*

132.

Hășag, [Loamneș], 21 noiembrie 1849

Preacinstite domnule Protopoape, nouă milostiv patron!

Din preamărit porunca Excelenții sale baronului Ludovic de Wolgemut din 20 octomvrie 1849 Nr. 1130 și Mării sale domnului domn Episcop Andrei Șaguna în care sună să aprețuim văduvile rămase cu copii, averea și moartea bărbaților lor uciși de unguri:

1. În vremea aceea au pușcat ungurii la noi la popa sașilor în curte și au murit și pe bărbatul moarte l-au tăiat cu o pușcătură. Și după vro ceva săptămâni au murit și el, dară de la unguri s-o fost vindecă și apoi altă moarte au murit?! Și au rămas un copil junișan, cu avere de 100 de zloți în hârtie, dară nice Ioan Nădrag, nice Măriuța, muierea lui Nădrag, n-au fost din Hășag, și acuma și ficiorașul rămas, adică Pătru Nădrag, s-au dus de la noi slugă în Soroștin.

2. Nicolae Neamțu din Rod au venit cu oale în Slimnic și tot într-aceea vreme l-au pușcat ungurii în curtea unui sas, la Honț în grădină l-au și îngropat. Casa din Rod o arseră cu foc ungurii și așa muierea lui Nicolae Neamțu au rămas cu 2 copii, un ficior de 14 ani și o copilă de 5 ani. Și muierea mortului au avut ficiorașul slugă la noi și, arzându-i ungurii casa în Rod, s-au tras și cu copila și șade la noi într-o căsuță la Hășag cu plată.

Aceștia de sunt vreadnici de ajutor, domnia ta vei arăta că eu cum știu, pe dreptate ți-i arăt.

Al Preacinstit domnii tale plecat,

Hășag, 9/21 noiem[brie] 1849

Nicolae Komșa, paroh

Original, AMS, fond 12/Pr. 1848-1850. *Morți în revoluție, biserici distruse, sate arse. Ajutoare date, situații, rapoarte.*

133.

Sohodol-Valea Verde, 21 noiembrie 1849

Însemnarea

Celor omorâți și chilăviți prin insurgenți în curgerea bătăii și a revoluției de curând trecută, a văduvelor și a pruncilor acelora din satul Sohodol, crângul Valea Verde

Coroiu Tim din V[alea] Verde cam de 54 de ani, de religie și națiune român țimerman, posident de o casă, fânaț 2 ½ cară, sămănătură 40 clăi de grâu de primăvară. Au căzut în bătaia cu Hatvani la Abrud pe dealul Văratec în aprilie 26 (mai 8) a[nul] 1849. După vederea și spunerea lui Holdiș Ionuț, Sicoe Pătru și Drăgan Dumitru, au rămas de el nepoți a căroră creștere, chivernisire de la dânsul o avea[u], (fiindcă tata nepoților lui a fost murit cu 2 ani mai înainte); și aceștia sunt: 1. Gheorghie, născut în 21 august a[nul] 1836; 2. Rafila, născută în aprilie 2, 1839; 3 Pătru, născut în iunie 20 a[nul] 1840; 4. Sofia, născută în 20 martie a[nul] 1847, cum dovedeaște protocolul parohialnic.

Despre care prin aceasta adevăresc.

În Valea Verde, 21 noiemb[rie] 1849

Demitriu Năchiș,
paroh în Valea Verde

Original, AMS, fond 12/Pr. 1848-1850. *Morți în revoluție, biserici distruse, sate arse. Ajutoare date, situații, rapoart, f.n.*

134.

Trâmpoaiele, 21 noiembrie 1849

1. Șarban German au murit în bătaia care au fost în orașul Zlatna, cu ungurii. Și au rămas de el muiera sa văduvă, de 40 de ani, și o fată mare, de 20 ani, și casa, și grădina, și locuri din afară. Acest om este de 45 ani.

2. Tătar Bucur au murit în bătaia din orașul Zlatna, cu ungurii. Acesta au fost june de 24 ani, de care au rămas părinții săi și 2 frați. Au mai rămas casa și grădina, și locurile din afară, de grâu, de fân.

3. Ivan Antone au murit în bătaia din orașul Zlatna cu ungurii, de care au rămas muiera văduvă de 25 ani, carea iară s-au măritat după altul. Acesta este de 34 de ani.

4. [...] au murit în bătaia din Troianu, de lângă oraș cu ungurii, om de 60 ani, de care au rămas muiera văduvă de 43 de ani. Are o fată măritată în casă, care este de 24 ani, și fata are 2 copii mici, ca de 4 ani. Are casă și iosag bun.

5. Troian Gheorghe au murit în bătaia de la Troian cu ungurii. June de 20 ani, de care au rămas mumasa și o soră mare, și casă, și iosag.

6. Mărginean Petru, cu muiera sa Marina, au murit în casa lor pușcați de unguri. Oameni de 60 ani, de care au rămas un fecior însurat, casă și iosag, și este de 30 ani feciorul lor.

Chilavi nu sunt, nici unul în sat.

Despre care adevăresc,

Trâmpoaiele, la 21 noiem[brie] [1]849

Ioan Sur,
Paroh locului Trâmpoaiele

Original, AMS, fond 12/Pr. 1848-1850. *Morți în revoluție, biserici distruse, sate arse. Ajutoare date, situații, rapoart, f.n.*

135.

Blăjeni, 22 noiembrie 1849

Nr. 51. 1849

Primind orânduiala Excelenții Sale Domnului Gubernator, s-au cercat cu tot deadinsul și pe dreaptate să arătăm precum în jăfuieli la parohia din Jac din Jos o perit în bătaie la Abrud, la 4 mai 1849:

1. Miță Ion, de care o rămas văduva Rus Anica, cu 4 copii slabi și săraci, neavând nici marhă, nici bucate.
2. Lazăr Lazăr de care o rămas fămeia Ana, cu 3 fete, iară sărace.
3. În 3 mai 1849, când or venit din Blăjeni, or găsit o văduvă beteagă, Neag Mărinca, foarte rău și s-or pușcat și casa s-or aprins, de care iară o rămas un prunc, Avram numit, ca de 6 ani, de umblă a cere pe la vecini, neavând pe nime.

Despre care dau în dreaptă adeverință.

Blăjeni, în 22 noemvrie [1]849

Ioan Zaharie, paroh Blăjeni

Original, AMS, fond 12/Pr. 1848-1850. *Morți în revoluție, biserici distruse, sate arse. Ajutoare date, situații, rapoarte, doc. nr. 51/1849.*

136.

*Neagra, 22 noiembrie 1849***Însemnare!**

Celor omorâți și chilăviți prin insurgenții în curgerea bătăii și a revoluției de curând trecută, a văduvelor și orfanilor acelora prunci, din satul Neagra, cari sunt umblători la bisearica Negrii:

1. Tămaș Urs, născut din Neagra, de religie român, de 45 de ani de vârstă, văsar. Au rămas o căsuță de lemn slabă; fânaț de un car de fân, sămănătură de 2 măsuri de grâu, în loc sălbatec, de munte. Au picat înaintea dușmanului moarte de tot, la bătaia cu Hatvani, de față fiind căpitanul Kandrea Gheorghe. Au rămas de el 4 feciori, 3 fete, între care cel mai mare s-au născut în 4-lea octomvrie 1830, ceialalți de vârstă mai jos, și muierea văduvă de vârstă 40 de ani, iaste sănătoasă.

2. Lodoabă Toma, născut în Neagra, de religie român, de 25 de ani, văsar. Au rămas de el văduva cu 2 prunci, tatăl și mumă-sa, bătrâni. Au picat la Bălgrad, mar. joi, după Rusaliile greco-românești. De față au fost căpitanul Stan Vasilie, Kandrea Gheorghe.

3. Jupa Alisandru, născut în Neagra, în 2-lea iunie, 1828, român, văsar. Au picat mort de tot, la Abrud, în bătaie cu Hatvani. Neînsurat, au rămas mumăsa neputincioasă.

Chilăviți:

1. Pașca Ignat, chilăvit de tot la mâna cea dreaptă, de 42 de ani de bătrân, român, născut în Gârda de Jos. De față au fost numiții căpitani Stan Vasilie, Kandrea Gheorghe, în bătaie la Abrud, cu Hatvani. Are casă, altă nu.

2. Marian Gavril, chilăvit de tot la mâna dreaptă; născut în Neagra, 42 de ani, de religie român, în bătaia cu Kemeny. Are casă și de fân de un car, 1 găleată de sămănătură și muiera slabă, betegoasă.

3. Stan Simion, pușcat prin șale, unde și acuma zace glonțul în carne; născut în Neagra, român, de 23 de ani. De față au fost căpitani mai sus numiți și alții mulți.

4. Numitul căpitan Kandrea Gheorghe, născut în Neagra, de vârstă de 46 ani, apucând după dânsul 4 maghiari din oastea lui Hatvani, la Însusul cât mai ajungându-l, și pușcând pe unul dintre ei și ceilalți mai opâncindu-să, din fuga aceea au căpătat suspin, cât până va trăi, va simți. Că acuma când vrea să meargă la Însusul, nu poate de greutatea pieptului. Față au fost Belen Pătru, Hristea Ilie, Belen Gheorghe și alții mai mulți. Are tată și mumă, slabi, bătrâni.

Pe lângă aceasta să înștiințează cum că în bătaie la Bălgrad, numiții căpitani care pe vremea aceea au fost Stan Vasilie și Kandrea Gheorghe, au păgubit cu caii lor, care cai au făcut câte unul 60 de zloți, în argint, rămânând împușcați la Bălgrad. De față au fost Avram Ion, Bortaș Todor, Kandrea Vasilie și Iosif.

Care mai în sus numita mărturisire, cu subscrierea numelui întărim

Sig. Neagra, 22 noie[mbr]ie 1849

Ioan Kandrea,
Gheorghe Stan, paroh la Nyagra

Original, AMS, fond 12/Pr. 1848-1850. *Morți în revoluție, biserici distruse, sate arse. Ajutoare date, situații, rapoarte, f.n.*

137.

Ponorel, 22 noiembrie 1849

Consignație

despre cei omorâți și chilăviți de insurgenți, în curgerea bătăii și a revoluției de curând trecută, a văduvelor și a orfanilor acelora prunci, din satul Râului Mare, Crângul Ponorel

6. Bărtan Gheorghe a Tomii din Ponorel, de religie și națiunea română, cam de 28 de ani, însurat ca de 4 ani, muierea lui s-au măritat, au fost călăbaș. Au avut o casă, fânaț de un car de fân și de 2 măsuri de grâu. Au căzut în bătaie cu oștile lui Kemeny Forcos, în pădurea Șerbina, lângă Abrud. Au văzut Coroi Gheorghe I. Ion, Petricilă Nicolae, Coroiu Ion lui Pătru și Oargă Nicolae I. Costandin, la 3 iunie 1849.

Au rămas de el:

Tată-său Bărtan Toma, ca de 65 de ani, și mumă-sa Samfira, de 60 de ani, oameni slabi, neputincioși, neharnici sunt.

Ponorel, 22 noiem[bri]e 1849

Ioannes Gligor
Dis Unitus Parochus Ponorensis

Original, AMS, fond 12/Pr. 1848-1850. *Morți în revoluție, biserici distruse, sate arse. Ajutoare date, situații, rapoarte.*

138.

Boiu, 24 noiembrie 1849

Prea C[instite] Părinte Domnule Prot[opop]!

Fiind eu acolo în două zile am arătat ca să semnez pentru omul meu din Roadăș care l-au omorât ungurii în bătaie la Archita.

Așa viindu-mi în minte am rămas în sălaș la c[institutul] părinte din Hasfalău și trimet pre sfinția sa. Adeacă Gheorghie Gabri e mort, rămas-a muiera lui Ileana cu 5 copii, pre care tată-său i-au ținut cu lucrutul la fier ca coaciu, iară acuma rămasa muiera lui îi hrănește cu mânilor și alt-celea nimic, fără casa unde șad.

Pentru degrabă nu poci scrie mai multe.

Al prea C[institutului] Domn
plecată slugă,

24 noiembv[rie] 1849

Nicolae Veteșan, p[aroh] la Bundorf

Original, AMS, fond 12/Pr. 1848-1850. *Morți în revoluție, biserici distruse, sate arse. Ajutoare date, situații, rapoarte.*

139.

Herseni, 27 noiembrie 1849

Adeverință

După nr. 51 1849 Episcopesc și rânduiala Excelenții sale Domnului Felmarșal Baronului Ludovic Wohlgemuth guvernatorului Ardealului, precum că la satul nostru, în parohia mea, de când au ieșit la Landsturm, până acuma n-au murit nice un om, nice nu s-au chilăvit.

Aceasta adevăresc eu în cunoștința preoției mele.

Herseni, 27 noembv[rie] 1849

Bucur Hârcioadă,
paroch neunit

Original, AMS, fond 12/Pr. 1848-1850. *Morți în revoluție, biserici distruse, sate arse. Ajutoare date, situații, rapoarte.*

140.

Vidacut, 24 noiembrie 1849

Preacinstite domnule Protopop, tot binele de la Xs,

Foarte tare mă aflu supărat din pricina că încă în zilele trecute am fost primit o milostivă poruncă a Sfinții tale astfeli că în care sat să vor fi tâmplat omoruri de rebelii magyari să să arate văduvile și copiii cei săraci, precum și oamenii cei chilăviți de rebelii magyari. Așadară eu mă aflu de vinovat în privința aceasta, fiindcă eu de atuncea aș fi isprăvit tot lucru, dară eu nice atâta auzire n-am avut de la poporeni nici ca să ducă scrisul meu până la Sfinția ta. Încă dară, dacă am văzut, am început cu grosul și așa dibu[ind], am răzbit ca să mi le ducă batăr acum până la Sfinția ta.

Pentru aceasta pre mine vinovat în lucrul acesta...⁴⁷.

Mai încolo în satul nostru omoruri s-au tâmplat foarte groaznice, că pre șase oameni: 1. Ioan Kosteă, 2. Ilie Kirpărau, 3. Ioan Rus, 4. Mihăilă Boica, 5. Ioan Maior, 6. Dumitru Kâmpean, i-au pușcat. Și ale acelora muieri toate văduve au rămas. Și la acestea șase văduve sărace, 19 copii săraci au rămas. Ale cărora oameni morți și vitele lor le-au dus, de până în ziua de astăzi nu să știe unde sunt. Și o văduvă dintre acelea o au și chilăvit-o ungurii. Altele nu avem de a mai arăta în gândul acesta.

⁴⁷ Text lipsă parțial.

Ca paroh locului adeverez și sunt al preacinstit Sfinții tale plecat serv,

Hidacut, 24 novemb[rie] 1849

Dragoș Cătană,
Al P[arohiei] Hidacut

Original, AMS, fond 12/Pr. 1848-1850. *Morți în revoluție, biserici distruse, sate arse. Ajutoare date, situații, rapoarte.*

141.

Dumbrava de Jos (Juncu de Jos), 24 noiembrie 1849

**Preacinstite Doamne Protopoape!
De sub Nr. Ep 51 a.c. mie poruncită**

Adeverință dau eu subscrisul precum numitul chilav Petru David al lui Filip din satul Junku măritul comitat al Zărandului, fiind în bătae cu ungurii la dealul Abrudului în 3 a zile iunie n.b. a.c. l-au pușcat prin mâna dreaptă și l-am căutat de-a mărunțul și e ruptă din cot, atât cât nici la gură nu o poate duce, nici nu să poate hrăni ca să-și câștige hrana vieții și nici găzdușag n-are nimica, nici mumă, nici tată, numa gata de perit și umblă a cere.

Dat în Junku, 24 noemvrie 1849

Ioan Faur,
paroh locului

Original, AMS, fond 12/Pr. 1848-1850. *Morți în revoluție, biserici distruse, sate arse. Ajutoare date, situații, rapoarte.*

142.

Peteritea, 25 noiembrie 1849

Dând noi adeverință despre văduva aceasta Rus Irina din anumit satul Peteritea, în luna lui martie 12 zile an 1849, au venit o cătană ungurească și au intrat la dânsa în casă. Și s-au sculat cu sabia asupra ei și i-au tăiat palma la mână. Și de atunci nu poate lucra cu dânsa, și patru copii având care nu-i poate nice hrăni, nice îmbrăca, ce sunt siliți a umbla a cere. Și au mers un om, adevă Trif Găvrilă ca să o scoată, și pe el l-au tăiat în cap și într-un umăr.

Noiemvrie 25, 1849

Pavel Găvruș,
Paroch la Peteritea

Original, AMS, fond 12/Pr. 1848-1850. *Morți în revoluție, biserici distruse, sate arse. Ajutoare date, situații, rapoarte.*

143.

Săcătura, 25 noiembrie 1849

Însemnarea!

Celor omorâți sau chilăviți prin insurgenți în curgerea bătăii și a revoluțiunii de curând trecută, a văduvelor și a pruncilor acelora, din satul Săcătura:

1. Vurz Ioan lui Pătruț din Săcătura, de națiune și religie român, vâsar. Are o casă, fânaț de un car, de arat de o măsură pă an – în Căpruții l-o omorât și l-o văzut mort Crișan Ioan.

Au rămas de el:

a). Vurz Marie, muierea sa, acum văduvă, cununată cu Vurz Ion, ano 1830, iulie 13 zi.

Pruncii lor încă acuma în viață:

b). Sandira, născută în anul 1834, otombrie 23 zile

Ana, născută în anul 1840, septembrie 8 zile

Georgiu, născut în anul 1845, aprilie 22 zile

Rafila, născută în anul 1849, august 22 zile.

2. Jurj Gheorghe, religie român, călăbaș cu calul în țară, are o casă, fânaț de 2 care, pământ de arat de 2 măsuri de grâu pă an. La Fântânele l-au pușcat și l-o adus Jurj Gavrilă.

Au rămas de el:

a). Jurj Simtioana, muierea sa, acum văduvă, cununată cu Jurj Gheorghe, 1828 septembrie 25 zile.

Pruncii lor care[-s] în viață:

b). Rafila, născută din ano 1830, noiembrie 5 zile

Mărie, născută din anul 1834, avgust 7 zile

Ana, născută din ano 1842, dekemv[rie] 10 zile

Teodor, născut din anul 1848 februar 8 zile.

Însemnarea

Celor chilăviți din satul Săcătura:

1. Popa Nicolae a Anici, venit n-are acasă nimica, numai sufletul⁴⁸

2. Popa Todor, 28 ani, a Vili, venit acasă nimic, numai sufletul.

3. Kolța Ioan Pătru, are pă an de un car de fân și pământ de sămănat pă an de o măsură de grâu.

Noembrie 25 zile 1849

Nicolae Scrob,
paroh la Săcătura

Toader Alesandru 25 de ani, însurat 1849, are casă și fânaț un car, au căzut în bătaia cu Kemeny Farcaș la Sohodol, s-au chilăvit amândouă mânilor; numele muierei Kirilă Simtioana.

Original, AMS, fond 12/Pr. 1848-1850. *Morți în revoluție, biserici distruse, sate arse. Ajutoare date, situații, rapoarte.*

⁴⁸ Peste acest text s-au făcut alte completări, de către o altă mână.

144.

Vaca, 25 noiembrie 1849

Adeverință!

Eu cel mai din jos scrisul dau această adeverință pentru văduvile și pruncii săraci rămași prin venirea varvarilor din satul nostru Vaca, în anul acesta 1849, în luna lui ianuarie, în 28 de zile, care tâmplare așa s-o întâmplat, că venind varvarii atunci precum zisăi și prinzând pre patru oameni din satul nostru și ducându-i în Brad unde locuia varvarii, și pentru mai silnică moarte i-au omorât cu parii și pre unul l-au pușcat, găsindu-l acasă, și pre unul l-au prins și l-au tăiat în cap și preste tot trupul și acesta s-au vindecat, numai tot mai este neputincios.

1. Întâia văduvă rămasă, săracă, Tulia Cosztintenoie și un copil mic de un an a dâșii și n-au nimic cu ce să trăiască.

2. Văduva este Avram Medriliasză rămasă cu 2 prunci mici, unu de 4 ani, unu de 1 an, n-au nimic cu ce să trăiască.

3. Văduva este Cor Niculiasză, rămasă cu 2 prunci: unu de 13 ani, unu de 4 ani, n-are nimic a trăi.

4. Văduva Galda Petriasză au rămas cu un prunc de 14 ani și aceasta s-o măritat, fiindcă casa i-au ars când i-au omorât bărbatul. Și aceasta au rămas în stare de a putea trăi.

5. Un copil au rămas de Indrei Samson, care iastă neputincios și nu pote trăi cu mâinile sale, în vârstă de 12 ani; casa iastă arsă.

6. După Nica Chilăvitul îi casa arsă și iastă foarte sărac, cheltuindu-să pentru hrană până au mai căpătat vindecare.

Iară despre văduva rămasă de Tulea Costantin, fac cunoscut că casa iastă arsă. Despre văduva care au rămas de Avram Midre, casa nu-i arsă.

Despre văduva rămasă de Kor Niculae n-au avut casă, nici până acum, nici nu are, pre la străini petrece.

S-au scris în Vaca, 25 noemb[rie] [1]849, prin parohul locului Ioan Manea.

Original, AMS, fond 12/Pr. 1848-1850. *Morți în revoluție, biserici distruse, sate arse. Ajutoare date, situații, rapoarte.*

145.

Râul Mare-Ponorel, 25 noiembrie 1849

Consignație

Despre cei omorâți de insurgenți în curgerea bătăii și a revoluții din vremea trecută, de care au rămas văduve și prunci săraci, din satul Râului mare, Crângul Ponorel

6. Tomuș Gheorghe din Ponorel, de religie și nație român, ca de 40 de ani, căsătorit, văsar, are casă, fânaț de 2 care de fân, de sămănat 2 măsurii de grâu. Călătorind în varmeghia Zărandului, la satul Hărțigani, în luna lui mai, anul 1849, ca să-și cumpere bucate, cu 2 cai, l-au prins oastea lui Hatvany și prin glonț l-au omorât.

Au rămas de el:

a) văduva Tomuș Samfira, cu 4 copii, e căsătorită din 1849, ianuarie 24 zile. Dânsa e în vârstă ca de 36 de ani, sănătoasă.

Pruncii lor:

b) Ana Tomuș, din 1832, iulie 9 zile, botezată.

c) Maria, dto, din 1843 anul, 18 zile, dto.

d) Vasilie dto, 1844 mai 8 zile, dto.

e) Dămian dto, 1848 iulie 20 zile, botezat.

Sunt nehnarnici de a trăi.

Părinții lui:

Tomuș Nicolae, ca de 68 de ani, și muierea lui, Tomuș Rafila, ca de 56 de ani, sunt slabi și neputincioși.

Precum să adeverează, la 25 noiem[brie] 1849,

Să arată prin

Ioannes Gligor

Dis unitus parochus Ponorensis

7. Roba Ion din Crângul Ponorel, călătorind în varmeghia Zărandului, în luna lui mai a.c., cu 2 cai, și oastea lui Hatvany prinzându-l, i-au luat caii. Și pre dânsul prin glonț l-au omorât. Om ca de 35 de ani, de nație român, înșurat, vâsar, au avut o casuță, fânaț ca de 2 care de fân, de sămănat ca de 2 măsuri de grâu.

Au rămas de el:

a) Frate-său Roba Gheorghe și cu văduva Roba Varvara lui Ion, cu 4 copii, nehnarnici, căsătorită din 1837, 9 sept[embrie]

b) Alt frate, Roba Gavrilă, și muma lor ca de 70 de ani, carii toți lăcuiesc în casa aceea, și numai Roba Gheorghe, ca vâsar, ajută la lipse și în creștere.

8. Bărtan Nicolae lui Simeon din Ponorel, de religie și nație român ca de 26 de ani, înșurat, neguțător, călătorind în varmeghia Zărandului, în satul Hărțigani, l-au prins oastea lui Hatvany. I-au luat caii și marfa, și pre dânsul prin glonț l-au omorât. Au avut o casă, fânaț ca de 1 car de fân și o măsură de grâu de sămănat.

Au rămas de el:

a) Tatăl lui, Bărtan Simion, ca de 68 de ani, slab.

b) Au rămas văduva Bărcean Măria a lui, cu 2 copii, căsătorită din 1843, mai 16 zile, sănătoasă.

Pruncii lor:

c) Vasilie I. Nicolae, din 1845 aprilie 9 zile, botezat.

d) Gheorghe I. Nicolae, născut la 1848, februarie 10 zile.

Sunt nehnarnici ca să poată trăi.

Această consignație s-au dat la 25 noiem[brie] 1849, prin

Ioannes Gligor

Dis unitus parochus Ponorensis

Original, AMS, fond 12/Pr. 1848-1850. *Morți în revoluție, biserici distruse, sate arse. Ajutoare date, situații, rapoarte.*

146.

Șoimoș, 25 decembrie 1849

Adeverință

Ca urmare înaltei porunci a Excelenței sale Domnului militar guvernatorului Baron Ludovic de Wolgemut, de sub nr. 482, 28 oct., și Episcopesc Consistorial [nr.] 25., 14 noem[brie] a.c., ca să dăm

în scris văduvele rămase, pruncii cei săraci și chilavi, pe cari în parohia Șoimușului românesc, din varmeghia Cetății de Baltă de Sus, așa urmează:

1. în revoluția dintâi 1848, october, viind ungurii pe aici, toate ne-au prădat și au omorât pe Moldovan Gherman, în hotarul nostru și au rămas văduva Mold[ovan] Măriuța, cu 4 prunci, cel mai mare de 14 ani.

2. tot într-acea revoluție, iară în hotar au pușcat pe Simion Cătane Horsitase, n-au rămas nime după dânsul.

3. Tot atunci, pe Voilă Toader, diacul satului, din turnul cel de piatră al bisericii, l-au ținut, jos și așa l-au omorât. Au rămas văduva Voila Todora, lângă copiii mici.

4. Și pe Moldovan Petru l-au prins și l-au purtat până la Vásárhely și atâta l-au bătut, cât viind acasă, decât au murit. Muierea au rămas văduvă, anume Măriutza, cu un copil și moșie.

5. într-a 2-a revoluție o prins pe Libei Mihăilă și l-au ținut în temniță ca 6 săptămâni. Și l-au pornit la Gherla, și într-acel drum, l-au pușcat. Au rămas muieră văduvă în casă, fără copii.

Aceștia sunt locuitori din Șoimuș.

Din filia Ho[mo]rod Szent Márton

Pre Nicolai Kurutz l-au pușcat în hotarul Kapolni. Muieră au rămas văduvă, fără copii, în ușile oamenilor. I-au luat și casa.

Tot acolo, deodată, iară locuitor din Sz[en]t. Márton, Prezgirli Ignát l-au pușcat. Au rămas muieră cu 4 copii, cel mai mare de 12 ani, în a sa casă, în puțină moșie.

Pe acești bărbați omorâți de unguri, cu mare dreptate i-am scris, unde și cum li s-a întâmplat și moartea.

Care întăresc cu însuși subscriția numelui și obișnuita pecete

Șoimoș, 13/25 decemv[rie] 1849

paroh la Șoimoș Ioan Fechetici

În var[meghia] C[e]t[ă]ții de Baltă, neunit

Original, AMS, fond 12/Pr. 1848-1850. *Morți în revoluție, biserici distruse, sate arse. Ajutoare date, situații, rapoarte.*

147.

Secătura, 26 noiembrie 1849

Mai nainte în vremea când au venit Măria sa, Károly Urbán cu armadia la Civár, au venit noaptea 2 cătane, la curtea Domnului Ujfálvi Sándor și au pușcat diregătoriul curții. Și băgând de vină la săteni pentru ce i-au îngăduit în sate – și 17 oameni au dus la temniță de la Paști până la Sân Mihai. După aceea, i-au și slobozit la 4 săptămâni. Fără 7 nu i-au slobozit, dintre care 5 – Popa Bott Vasilică, Bott Lup, Popp Iuon, Popp Soj, Popp Petre – acolo în temniță au și murit. Și au rămas de popa Bott Vasilică, muieră văduvă și un prunc de 7 ani, de Bott Lup, muieră slabă și bătrână, de Popp Iuon, muieră și o fătucă de 3 ani, de Popp Soj dto și un prunc 13 ani, de Popp Petre n-au rămas nimeni.

Despre care, în cunoștința sufletului mărturisesc cum că fără vină i-au pedepsit și i-au adus la moartea fără vreme. Dintre cei 7, doi pe Dánts Petre și pe Morișan Cosztan, i-au slobozit din temniță Măria sa Urbán, amu, la Sân Mihai, neaflându-i vinovați, precum se arată și în valatașul care se adeverește.

Dat în Szecătura, noemv[rie] 26, 1849

Roman Petru, parohul Săcăturii

Original, AMS, fond 12/Pr. 1848-1850. *Morți în revoluție, biserici distruse, sate arse. Ajutoare date, situații, rapoarte.*

148.

Țebea, 28 noiembrie 1849

Prealuminate domnule Protopoape!

Cu toată Credința, pre lângă porunca înălțatului Prea sus Gubernator, vin a descoperi chilavii, văduvile cu prunci care rămaseră din bătaia din Târnăvă, din 1848, october 27.

1. Sirb Adam, chilăvit.

Văduve:

2. Simon Evuța	și din 1849, mai 23
3. Barna Mărie	chilavi din hotarul satului
4. „ Mărinca	1. Trifan Ianăș
5. Dragotă Mărie	2. „ Măriuța
6. „ Ana	3. Marin Măriuța
7. Pantea Rafila	văduvă cu prunci
8. Ilieș Mărie	4. Jude Barbora
9. „ Mărinca	5. Jude Raveca
10. Cristea Jura	6. Evuță Trefia
11. „ Creștina	7. Oprișă Raveca
12. Evuța Mărie	
13. Jude Trina	
14. Lăzărenci Raveca	
15. Olari Trefia	

Arătații în sus care să află toți oameni săraci și cu prunci, oameni numai cu lucru băișagului trăind, ce or avut tăt le-au luat or le-au luat armădiile ungurești, și i-au prădat că numai ce-s gata de perit amărătele văduve.

Care pe bună dreptate se arată.

Al Dtale, binevoitoriu⁴⁹

Țăbia, 28 noemvrie [1]849

Ioan Mariș, paroh Țăbii, neunit

Original, AMS, fond 12/Pr. 1848-1850. *Morți în revoluție, biserici distruse, sate arse. Ajutoare date, situații, rapoarte.*

149.

Crăciunești, 28 noiembrie 1849

Prea Onorate domnule părinte Protopoape!

Din cea atinsă orânduială al mai marilor noștri nouă poruncită pentru văduvile rămasă sărace și cu prunci neharnci, al acelora ce or căzut jertfă rebelilor și or rămas morți într-o-n loc, care atingeri fiind și în satul nostru aflători și aflătoare: precum văduva Lupaș Maria a lui Lupaș Dănilă, muiere și iarăși văduva Băilă Mărinka a lui Băilă Ioan, a cărora bărbați lor s-or stâns în bătaia la Târnava și să află cu câte 2 copii și a 2-a cu o fată mică, și sunt săraci foarte.

⁴⁹ Adresa: „Preamilostivului domnului protopop Iosif Bașa, neunit, al varmeghii Zarandului, cu năzuita cinstire, la Bartin”.

Și iarăși altă văduvă rămasă, Oprean Mărișca, a căruia bărbat i l-au tăiat ungurii când i-au chemat după sare la 7 iunie la Șoimuș. Și adevărat l-au tăiat acolo și îndărăpt n-au mai venit, rămânând și de acel mormântat de unguri acolo 3 prunci săraci au rămas, și mici, care cel mai mare e 5 ani și ceilalți toți mai mici sunt. Și iarăși alta a lui Borca Ionuț, muiera Borca Evuța, a căria iarăși bărbat au perit acolo la Șoimuș, tot cu aceiași cale, duși fiind și la muieră, adică la văduvă, i-au rămas 5 prunci mici, care să află nehnici și nu pot da mumei lor nici un ajutoriu, decât să le fie mumă-sa ca să-i crească.

Și iarăși altă văduvă rămasă, a lui Lupaș Nikolae a lui Lupaș Evuța, a căruia iarăși bărbat i l-au tăiat ungurii când or fost cu trecerea prin satul lor, de aicea și din pismă sau din altă ceva, doară pâra l-au tăiat. Și muiera au rămas acum cu 5 prunci mici, care cel mai mare e de 12 ani. Și această s-au întâmplat la 18 die mai an curg[ător]. Și iarăși altă văduvă, a lui Iakob Simion, rămasă cu 2 copii și văduva e mașteră, iară pruncii nu au nice mamă acum, nice tată, și sunt singuri, săraci și fără de nici o puțință rămași. Din care cel mai mare e numai de 15 ani, iară tatăl lor au perit iarăși la Șoimuș, într-un rând cu cei din sus scriși.

Pentru care, cu adevărată mărturisire adevăresc,

La 28 noiemb[rie] [1]849, în Krăciunești

Lazăr Perian,
Parohul local

Original, AMS, fond 12/Pr. 1848-1850. *Morți în revoluție, biserici distruse, sate arse. Ajutoare date, situații, rapoarte.*

150.

Trestia, 28 noiembrie 1849

Preacinstite Domnule Protopop!

După preaînalta orânduială a Escelenții sale înalt Domnul Gubernator, nouă prin Preasfințitul și Prealuminatul nostru D. Domn Episcop Andrei Șaguna împărtășită, pentru arătarea chilăviților din bălălia răzmeriță, carii au fost credincioși cătră Înălțatul nostru Monarh, a văduvelor și a pruncilor rămași de aceia, precum așa dară și aicea în satul nostru să află unul cu numele Kinda Hincu, carele în bălălia de ast toamnă, adevărat la 1848 în luna lui octomvrie la Brad, pentru credința cătră Împăratul și Patrie, acolo au căzut, și așa au rămas de dânsul muera cu doi prunci, în mai mare și amară sărăcie.

Care eu în credința sufletului, ne mai înmulțind sau scăzând, arătând mărturisesc.

Trestia, 28 noiembrie 1849

Ioan Perian,
Parohul locului

Original, AMS, fond 12/Pr. 1848-1850. *Morți în revoluție, biserici distruse, sate arse. Ajutoare date, situații, rapoarte.*

151.

Luncanii de Jos, 28 noiembrie 1849

Prea Cinstite D. Protopoape!

De sub nr. Prealuminatului nostru episcop 51, eu cel mai jos iscălitul dau această adevărită după conștiința sufletului, precum că în bălălia din 27 și din 28 octomvrie anul 1848 au murit trei

oameni care aicea cu numele să însămnează, în 27 de zile a lunii mai sus pomenite. La Târnavă au murit Toda Avram și în 28 tot într-o aceeași lună la bălăie, în Brad, au murit 2 oameni: unul Groza Iosif și al doilea Onea Ianăș și în 25 a lunii lui mai, anul 1849 au omorât rebelii pe Tod Pascu și au pușcat pă Hărăguș Jufa cu o fată și pe Tod Susana. Și au rămas de sus-pomenitul Toda Avram muiera văduvă cu un copil săraci și de Onea Ianăș; muiera văduvă cu 6 copii și ai lui Groza Iosif și ai lui Tod Pascu au rămas câte 4 copii de unul, adică 8 copii, fără tată, fără mamă. Averele li s-au jăfuit, umblă pe la ușile străinilor.

Luncanii de Jos, 28 noiembrie 1849

Petru Ivan,
Paroh

Original, AMS, fond 12/Pr. 1848-1850. *Morți în revoluție, biserici distruse, sate arse. Ajutoare date, situații, rapoarte.*

152.

Aluniș, 29 noiembrie 1849

Adeverință!

În anul [1]849, în luna lui februarie c.n. 24 de zile, în dealul Lueriului (Lövér) de cătanele insurgente, conduse de maiorul insurgent Jenei Iosca, s-au pușcat Iepșan Stephan, cive din Magyaró, singur pentru a sa neclătită credință către legiutul nostru Împărat, rămânându-i vidua, Timari Gaciția, în stare jalnică și mizeră.

Despre care în cunoștința sufletului mărturisesc

Magyaró, 29 noiembrie [1]849

Stephan Brania,
Preot român Magyarelui

Original, AMS, fond 12/Pr. 1848-1850. *Morți în revoluție, biserici distruse, sate arse. Ajutoare date, situații, rapoarte.*

153.

Filea, 29 noiembrie 1849

Adeverință!

În anul 1849, în luna lui februarie, în 23 de zile, trupele insurgenților magiari venind în satul nostru Füleháza, fiind conduse de maiorul Jenei Iosca, au pușcat singur pentru credința către legiutul nostru Împărat pre:

1. Pitz Toma, rămânând vidua Rafila, cu 5 prunci
2. Hulia Giorgie, rămânând vidua Ioana cu 3 prunci
3. Bundilă Pantelemon, rămânând vidua Todora,

toți trei din Füleháza, jefuind pre toate triele viduele de toate ale sale, într-atâta cât nu sunt în stare a putea trăi, nici a-și ținea ceale două pruncii săi.

Despre care, cu cunoștința sufletului mărturisesc

Füleháza, 29 noiembrie [1]849

Stoika Pavel,
Paroh filie

Original, AMS, fond 12/Pr. 1848-1850. *Morți în revoluție, biserici distruse, sate arse. Ajutoare date, situații, rapoarte.*

154.

Jeacăș, 29 noiembrie 1849

Cinstite Domnule Protopoape!

Întâmplându-se în timpul revoluției de au pușcat un om anume Ioan Popa din satul nostru ajuns, care au fost păzitoriu la hotar, șezând cu casa lângă crâșma satului, unde l-au împresurat fără veaste rebelii și acolo l-au pușcat. Și i-au aprins casa și i-au ars tot ce au avut, adică: 2 găleate de bucate, 4 care de fân, 4 stâlpi de ..., un car de scânduri, 9 capete de porci și toate vasele și uneltele ce au avut. Și i-au rămas muiera cu doi copii săraci, în ușile oamenilor.

29 noiembrie 1849

Teodor Roman,
Paroch [în] Jeacăș

Original, AMS, fond 12/Pr. 1848-1850. *Morți în revoluție, biserici distruse, sate arse. Ajutoare date, situații, rapoarte.*

155.

Săliște, 29 noiembrie 1849

Preacinstite Domnule Protopoape, mie stăpâne!

Primind rânduilele Excelenței Sale, Înălțatului Gubernator al Ardealului de la Măria sa Prealuminatul nostru domn Episcop, de sub nr. 51, d-to din 13 oct[ombrie] anul curgătoriu, prin Domnia ta mie împărtășită, adică despre văduvele și orfanii rămași săraci de bărbați și părinții lor, care au căzut jărtfă rebelilor magiari, pentru credința lor cea dreaptă către legiuitul Monarh. Despre care adeverință, arătare fac Preacinstit Domniei tale, cum că din parohia satul Săliște, comitatul Zarandului, să află 9 casă sărace rămase, precum și văduve cu copii, după cum mai luminată arătare fac:

1. Casă rămasă de numitul Mihăilă Toader, unde au rămas muiera văduvă și 3 copii slabi și dânsul au murit în bătaie la numitul sat Târnava, care să află în com. Zărandul, când au venit mai nainte rebelii magiari în Zărand, în 24 oct. an 1848.

2. Casă rămasă de numitul Duma Ieftimie, muere văduvă și doi copii.

3. Casă rămasă de numitul Feir Iosif, muere văduvă și slabă, copii 4.

4. Casă rămasă de numitul Mihăilă Toader cel tinăr și de acesta au rămas muere văduvă, cu 3 copii slabi.

5. Casă rămasă de numitul Medrea Ion, care au murit pușcat și au rămas de dânsul muere văduvă și copii 4, slabi.

6. Casă rămasă de numitul Marian Nikolae, de dânsul au rămas muere văduvă și cu 2 copii slabi.

7. Casă au rămas de Dan Ianăș și muere văduvă și cu 2 copii slabi.

8. Casă rămasă de Medrea Toader, acesta fiind necăsătorit, având vârsta ca de 30 ani. Au rămas de dânsul casa și maică-sa cu 3 copii, ea bătrână și slabă. Dânsul era ca un părinte și la cei 3 frați ai săi.

Aceștia sus numiții oameni, toți într-o zi au murit într-un chip, în bătaie pușcați la numitul sat Târnava. Iară al 9-lea, anume Ion Braica au murit pușcat la Băița, în luna lui mai 18, numai pentru o vorbă au picat în prepus și de loc l-au și pușcat, fără judecată. De dânsul au rămas muere văduvă și tărțătoasă (!) și cu 3 copii slabi. Iară despre averile rămase la văduvele și orfanii rămași de aceștia mormâtați, încă adevărata arătare fac, cum că înainte de aceasta, ei erau în stare bună, căci avea fieștecăre boi, vite, buca[te]

și alte bunumuri, câștigate pre dreptate de dâșzii. Iară acum nici sunt ei, nici sunt acești câștigate de ei, căci câte ceva după moartea lor, viind magiarii rebeli, le-au jăfuit, altele nefiind cine să le stăpânească s-au prăpădit de tot, căci aceste văduve, după ce au văzut că le-au perit bărbații, rămâind ca boii de capul lor, în așa stare ticăloasă, de frică tot fuguța la pădure cu sărmanii lor copii, păzindu-i, ferindu-i și acoperindu-i, cum acoperă cloșca puii săi. Flămânzi ca vai de ei au fost, ca să nu pice și ei în mâinile tiranilor magiari, căci striga ca leii, răcnind și zice că nu vor să mai îngăduie viață la nici unul din nația română. Adecă să află într-o stare foarte tristă, la care numai cel de sus, care știe cele din lontru și cele din afară, este martor.

Drept aceasta, aceste mai sus scrise, cu toată scumpătatea și dreptatea am scris, care pururea cu toți sătenii lăcuiitori în Săliște se poate dovedi.

Zarand comitat, Săliște, 17/29 noembrie [1]849

Nikolae Păkurariu, paroh locului

Original, AMS, fond 12/Pr. 1848-1850. *Morți în revoluție, biserici distruse, sate arse. Ajutoare date, situații, rapoarte.*

156.

Săliște, 29 noiembrie 1849

Conscripția Preacinstite domnule Protopoape, mie stăpâne!

Primii rânduiala Excelenței sale înaltului Gubernator al Ardealului de la Măria sa Prealuminatul nostru domn Episcop, de sub nr. 51 dto 13 oktom[brie] anul curgător, prin Domnia ta nouă împărtășită, adecă despre pagubile și orfanii rămași săraci de bărbați și de părinții lor, care au căzut jărtfă rebelilor magiari, pentru credința lor cea dreaptă cătră lejuitul și înaltul Tron al Maiestății sale Împăratului nostru.

Prin care adevărată arătare fac, Preacinstit Domniei tale, cumcă din parohia mea Căinel să află 3 casă sărace și văduve cu copii:

1. Casă rămasă de numitul Iovan Sanson, unde au rămas muiere văduvă cu 6 copii și acești 6 copii sunt de la 2 muieri, fiind dânsul căsătorit de 2 ori, 4 adecă n-au nici mamă, nici tată; și numitul Sanson au murit în bătaie la numitul sat Târnavă, pușcat de rebeli când mai nainte au intrat rebelii maghiari în Zărand, în 27/8 anul 1848.

2. Nicolae Hanăș, acesta tot atunci au murit pușcat, în acela numit loc, și de dânsul au rămas muiere văduvă cu 2 copii slabi și maica lui bătrână și slabă.

3. Ioan Stanciu, și acesta totodată cu aceștia au murit pușcat într-acela loc, de rebelii maghiari; de acesta iară au rămas casa săracă și muierea cu 2 copii.

Care și această adevărată arătare fac, cum că ei înainte de aceasta erau în stare bună, câștigându-și cele de lipsă pentru traiul vieții, cu sudoarea mânilor sale, aveau boi, vaci, bucate, iară acumă de abia le-au rămas câte o biată de vacă, pre care nici aceasta nu are cu ce să o scoată din iarnă, fiindcă în vremea când trebuia să lucre, să-și facă bucate, loru și și la marhele lor fânațe, atunci au fost periți cei ce lucrau și câștigau acestea. Ba și cei ce erau în viață și aceștia erau toți fugiți de frică, de pe la casele lor. Ce și aceia petrec cu greutate și în lipsă mare, la care numai Atotputernicul Dumnezeu este martor, la toate care le-au văzut și vede.

Drept aceea, aceste mai sus scrise, eu ca parohul locului, cu toată scumpătatea și dreptatea am scris, la care totdeauna, cu toți poșăsorii oameni, poci da dovadă.

Za[ra]nd comitat, Săliște, 14/29 noiem[brie] [1]849

Nikolae Păkuraru, paroh locului

Original, AMS, fond 12/Pr. 1848-1850. *Morți în revoluție, biserici distruse, sate arse. Ajutoare date, situații, rapoarte.*

157.

Izvoru Ampoiului (Valea Dosului), 29 noiembrie 1849

Consemnațiunea românilor căzuți sau chilăviți (plesuriți) în decursul resbelului civil magiar, precum și a rămășițelor acelora din satul Valea Dosului, în cercul și Districtul Bălgradului

Pos.	Numele și connumele căziutului sau chilăvitului etatea lui, căsătorit, văduv sau june, caracterul sau condițiunea	Averea lui	Locul, timpul și modul căderii sau uciderei lui	Rămășițele lui după nume		Adeverirea acestora arătate
				Vidua și etatea ei	Pruncii și etatea acestora	
1	2	3	4	5	6	7
1.	Ighian George de 64 ani, necăsătorit, econom	Numai o casă mică și slabă	L-au prins Béldi acasă și l-au dus la beserică și acolo l-au împușcat în 31 mai an curgătoriu rebelii	--	--	Mai mulți din săteni adevărim
2.	Ilie Kugetyan de 37 de ani, necăsătorit, țeran, n-au fost de la noi	Nimica	Aflându-l rebelii acasă înaintea casei l-au împușcat în 31 mai a.c.	--	--	Am văzut mai mulți săteni
3.	Vasilie Luka, de 28 de ani, june. Țeran, băieș	O mamă și un frate și o casă are și grădină de cucuruz și de fân	L-au prins rebelii și l-au spânzurat de o cloabă de măr, fiind și bolund sau fără de minte, în satul de mai sus, la casa căpitanului în 31 mai 1849	--	--	Văzându-l mai mulți din săteni în Sâplăceal.
4.	Porcociu Teodosia de 39 ani, necăsătorită	Nimica	Aflând-o rebelii acasă o au pușcat-o neputând fugi de slabă, în 31 mai anul curgătoriu	Are un frate însurat de 42 de ani	--	Au văzut vecinii de prin pregiur
5.	George Pelea de 15 ani	O grădină în care samănă 5 cupe cucuruz și un cit de fân de 10 clăițe și o casă	Fugind de rebeli, i-au ajuns un glonț, l-au nimerit și au picat în 31 mai an curgătoriu	Are mamă și 5 frați	--	Au văzut mai mulți și aceia l-au și înmormântat
6.	Kociomoate Maria, viduă de 73 de ani în 1-a căsătorie	Are 2 grădini în care samănă 20 cupe cucuruz și de 4 ferdele grâu și 8 clăițe de fân, casa au ars-o ungurii	Aflând-o rebelii acasă o au pușcat-o în 6 aprilie anul curgătoriu	--	Ioan de 38 ani, Solomon de 29 ani, ambii căsătoriți	Au văzut vecinii dimprejur

Tabel (continuare)

1	2	3	4	5	6	7
7.	Popa Ion de 87 ani căsătorit, țeran, băieș	Au rămas o casă și o grădină în care samănă 7 cupe cucuruz, alta nimic	Aflându-l rebelii acasă, l-au tăiat în săbiile capului	--	O nepoată chilavă, n-are părinți, Elena de 24 ani, necăsătorită	Au văzut aceia care l-au înmormântat
8.	Vasilie Danci, june de 37 ani, țeran ca pușcaș și băiaș	Au rămas o casă și o grădină în care samănă 20 cupe cucuruz	În 21 iulie anul curgătoru o picat în bătaia de pe urmă de la Zlagna la Troian luptându-se	--	--	Au văzut mai mulți din loagăr și aceia care l-au înmormântat
9.	Metesanu Elena de 2 ani	Are părinți și avere puțintică	Aflând-o rebelii acasă o au tăiat cu sabia în casa părinților în 31 mai anul curgătoriu	--	--	Au văzut vecinii
10	Paula Maria de 27 ani, o fată fără de minte	Are părinți și avere	Aflând-o rebelii prin sat o au pușcat-o în 31 mai anul curgătoriu	--	--	Mai mulți din săteni au văzut
11.	Paul Ana, fată de 27 ani, fără de minte, are părinți și avere	Are părinți și avere	Aflând-o rebelii acasă o au împușcat-o în 31 mai anul curgătoriu	--	--	Au văzut-o sătenii moartă
12.	Brudaciu Ioan, vădov de 39 de ani, țeran, fost în Lancie, băiaș	Nimica. Ce au avut au luat datorașii	Au picat la Zlagna în 11 octom. 1848	--	Sofia, născută la 1834, Vasilie născut la 1839, Nicolae născut la 1841	Au văzut mai mulți din orășeni și sătenii noștri
13.	Pelea Macavei, căsătorit, de 52 ani. Țeran econom	O casă, o șură, o grădină unde samănă 5 cupe cucuruz, un cet de fân de 10 clăițe	Fugind de rebeli l-au ajuns și l-au împușcat la fântâna Pelii în sat în 31 mai anul curgătoriu	Maria de 32 de ani	Ștefan născut la 1828, Ioan născut la 1830 neputincios, Ana de 12 ani, Susana de 8 ani, Paraschia de 6 ani	Mai mulți din săteni și aceia care l-au înmormântat
14.	Onuț Ilie. Vădov de 58 ani, țeran econom	O casă și o grădină unde samănă 20 cupe cucuruz și moșie de fân de 12 clăițe, alta nimic	Prinzându-l rebelii, l-au dus la biserică și acolo l-au împușcat în 31 mai 1849	--	Sofia născută la 1834, Zamfira născută la 1839	L-au văzut sătenii după ce s-au dus rebelii
15.	Zsursu Nicolae, căsătorit, de 35 ani, căprar și pușcaș bun, băiaș	O casă, o șură, o grădină unde samănă 15 cupe cucuruz, sămănătură de grâu de o găleată, de fân de 18 clăițe sau moșie de mijloc	Luptându-se cu rebelii în Troian, l-au pușcat în 6-lea aprilie anul curgătoriu	Măriuța de 29 ani și s-au măritat	Iosif născut la 1841, Maria născută la anul 1844	Mai mulți din săteni și vecini de pe acolo și care l-au înmormântat
16.	Roșca Petru, căsătorit, de 39 ani, lănciaru, băiaș	Avere are de să poate hrăni	l-au pușcat rebelii într-un picior, n-au putut lucra în 6 luni. La Zlagna în 11 oct. 1848	Are muiere de 35 ani	Nicolae, căsătorit, de 24 ani	Au văzut sătenii mai toți
17.	Dubașiu Simon, căsătorit, de 34 ani, pușcaș și băiaș	O casă și grădină unde samănă 10 cupe cucuruz	Plesurit într-o mână în bătaia de pe urmă la Zlagna în 21 iulie anul curgătoriu. N-au putut lucra nimic în 4 luni și acum îl mai doare	Are, și-i numele Ana, de 31 ani	Marina născută în anno 1840 Elena, născută la anno 1844, Elisabeta născută la anno 1846	Au văzut atunce și acum să vede

Tabel (continuare)

1	2	3	4	5	6	7
18.	Velku On[u], căsătorit, de 37 ani. Țeran lânciaru, econom	O casă și o grădiniță în care samănă 6 cupe cucuruz, 2 clăițe de fân, altul nimica	Plesurit într-un picior luptându-se cu rebelii unde nu au putut lucra sau umbla în 5 luni până astăzi îl doare. La Zlagna în 11 octomvr. 1848	Are soție de 32 ani, numele Maria	George născut la anno 1834	Despre aceasta adeverim mai mulți
19.	Hedeș Ion, căsătorit, de 38 de ani, Țeran și pușcaș, econom	De mijloc	Plesurit într-un picior luptându-se cu rebelii în 6 aprilile anul curgătoriu în Dealul Crișanului	Rafila de 32 ani	Are 8 cel mai mare de 20 ani, 3 ficioari, 5 fete acum au venit în satul nostru	Putem adeveri toți sătenii
20.	Fisteru Nicolae, căsătorit, de 24 de ani, Țeran și pușcaș, băiaș	Avere de mijloc	Plesurit într-o mână la Zlagna în 11 octomv. 1848	Paraschi va de 21 ani	Ioan de 6 luni	Adeverim și despre acesta
21.	Brânzeiu Soflon, căsătorit, de 57 ani, Țeran ca lânciaru, băiaș	O casă și o grădiniță unde samănă 10 cupe de cucuruz, de o găleată de grâu, de 3 cară de fân	Plesurit în șele în bătaia din urmă la Zlagna în 19 iunie anul curgătoriu pe Coastele Troianului	Paraschi va, de 50 de ani	4 feciori, 2 însurați, 2 necăsătoriți, unul mai mic, de 24 de ani	Au văzut sătenii
22.	Rusu Ionuț, căsătorit, de 31 de ani, Țeran, lânciaru, băiaș	Are o casă și o grădiniță în care samănă 4 cupe cucuruz, de fân de un car, de grâu de o găleată	Plesurit prin șele de rebeli în bătaia din mijloc de la Abrud la Dealul Mare în 21 mai anul curgătoriu	Marica, de 30 de ani	--	Au văzut sătenii adevărat
23.	Corpade Petru, căsătorit, de 29 de ani, Țeran, lânciaru, băiaș	De mijloc	Plesurit într-un picior la Zlagna în 11 octov. 1848 unde nu au putut lucra în 2 luni	--	--	Și despre aceasta știm
24.	Paul Glipina, căsătorită, de 39 ani	De mijloc	Plesurită în picior la Zlagna în 11 octomv. 1848	Are bărbat Ștefan de 41 de ani	Ioan căsătorit de 22 de ani	Și despre acesta știm
25.	Crișan Ioan, căsătorit, de 25 ani, pușcaș, băiaș	Are părinți și avere de mijloc	Plesurit într-un picior la Zlagna în 11 octomv. 1848	Muierea Elena de 20 ani	--	Au văzut sătenii

S-au dat prin mine în 29 noiembrie 1849
Valea Dosului

Nicolae Popescu,
paroh locului

Original, AMS, fond 12/Pr. 1848-1850. Morți în revoluție, biserici distruse, sate arse. Ajutoare date, situații, rapoarte.

158.

Cristești, 30 noiembrie 1849

Mai jos scrisul, în urma milostivii porunci a Excelenții sale Domnului Guvernator Ludovic de Wolgemut, în dreapta cunoștiință preoții mele, adevăresc parte din propria știință, parte după dreapta arătare ale autorilor neinteresați Moldovan Gligor, Szóts Simion, Șipoș Iacob, toți din Maros Kerestur, cum că pe:

1. Ioan Păculariu din Maros Kerestur l-au pușcat magiarii în luna lui octomvrie 1848, în hotarul Niraștăului. Și au rămas de dânsul văduva săracă, cu un fecior de 16 ani. Starea averii ei se suie la 60 de zloți.
2. Pe Moldovan Gligor l-au pușcat ungurii la podul Malomfalăului și l-au aruncat în Mureș. De care au rămas muiera văduvă, cu 3 adevă tri fete, dintre care una de 16 ani, una de 8 ani, iară a treia de 3 ani, și tot săracă, n-are nimic. Casă încă n-are unde să șadă.

Care a mea dreaptă adevărință, cu proprie subscripție și obișnuitul pecept o întăresc.

Maros Kerestur, 30 noiem[brie] [1]849

Iacob Kristurian,
Paroh M. Kerestur

Original, AMS, fond 12/Pr. 1848-1850. *Morți în revoluție, biserici distruse, sate arse. Ajutoare date, situații, rapoarte.*

159.

Ibănești, 30 noiembrie 1849

Adevărință⁵⁰!

Precum în anul acesta 1849 Martie în 7 zile s-au omorât de insurgenți mai mulți oameni, precum în satul nostru Libánfalva se află următoarele văduve:

1. Petra Vasiica, care și mai nainte au fost vidua, iară un fecior prin care își păstra viața l-au omorât. N-are nimic; i-au dus o vacă. Orfani nu are. Pre fiul său l-au omorât la podul satului în mai sus numita vreme.
2. Petra Nastasiie lui Pintilie au rămas cu un orfan. N-are nimic, i-au dus straile toate. Pre bărbat l-au omorât precum mai sus se arată.
3. Todoran Todora lui Todoran Mihăilă, care au rămas cu un orfan. Are 2 viței și o vacă și i-au dus 20 de oi, și straie ce au avut tot. Moartia numitului Todoran Mihăilă s-au întâmplat ca mai sus.
4. Petra Palaghie lui Petra Ion are un orfan, care și acela iaste chilav de insurgenți. Vidua n-are nimic, le-au dus tot ce au avut, 8 vite mari și straiele toate. Moartia i s-au întâmplat ca mai sus.
5. Gliga Tinica lui Leontie rămasă cu 6 orfani, are 10 oi, 2 boi, o iapă. I-au dus 3 vite mari, un car fără cal, straie ce au avut tot. Moartia numitului Gliga Leontie i s-au întâmplat în 15 zile martie, tot întru acest an.
6. Gliga Ioana Gori care au rămas cu 7 orfani. Are 10 oi, 2 boi, o vacă. I-au dus 2 cai și straiele ce au avut, tot. Pre numitul Gliga Gorea l-au omorât la Saromberk, în 11 zile februarie anul acesta.

⁵⁰ Datele din acest document au fost citate pe larg de către Gelu Neamțu în *Istoria României. Transilvania, vol. I*. Cluj Napoca, 1997, p. 942.

7. Todoran Mărie a Oni are 4 orfani, n-are bonitate nimic. I-au dus straie, vite nici n-au avut. Pre numitul Todoran Onea l-au omorât în 7 zile martie, la podul satului, tot în anul acesta.

8. Chirteș Ioana lui Sfărmuș are un orfan, n-are nimic. I-au dus 2 oi și straie ce au avut, tot. Moartia numitului Sfărmuș i s-au întâmplat ca mai sus.

9. Gliga Dafina Vasilici: 2 orfani. Are 2 boi, 10 oi, o vacă. I-au dus o vacă, straie ce au avut tot. Moartia numitului Gliga Vasilica ca mai sus.

10. Mate Mihăilă: chilav pușcat, are un orfan, n-are nimic vite. I-au dus 2 boi și o vacă, straie, bucate ce au avut tot.

Aceste omoruri toate s-au împlinit prin vitejii soldați ai lui Jenei și prin bizuitul lui Macscási Ferenc Login, care și eu cu propria mea scrisoare, adeveresc⁵¹

Libánfalva, 1849, în 30 novembris

Dimitrie Cornia, preot român satului

Original, AMS, fond 12/Pr. 1848-1850. *Morți în revoluție, biserici distruse, sate arse. Ajutoare date, situații, rapoarte.*

160.

Veneția de Sus, 30 noiembrie 1849

Prea Cinstite Doamne Protopoape!

Prin aceasta, fac cunoscut Domnii tale, cum că din satul nostru, Vineția de Sus, în tot decursul revoluției trecute, din paza lui Dumnezeu n-au murit nimenea, nici nu s-a schilăvit. Nici muieri văduve n-au rămas deloc.

Despre care dau adeverință,

Vineția de sus, 30 n[oiembrie] 1849

Ioan Barb, paroh locului

Original, AMS, fond 12/Pr. 1848-1850. *Morți în revoluție, biserici distruse, sate arse. Ajutoare date, situații, rapoarte.*

161.

Căianu, noiembrie 1849

Adeverință

Eu cel mai jos iscălitul preot Kalianului din cunoștința preoții adeveresc drept despre mai jos scriși trei oameni pușcați. Curțile nu le-au bătut, la averile domnilor nu s-au întins, nici jefuit, n-o omorât pe nimenea, fără:

1. Togya Ioan, fără de muiare, 80 de ani de vârstă, pentru că au fost dânsul la Năsăud după Pajură și, fiind om mai bătrân în sat, au îndemnat sătenii să ție cu Împăratul și să-și ție jurământul.

⁵¹ Adresa: „Prea onoratului Domn Zaharia Matei, Protopop de Legia răsăriteană a Tractului fostei Turda de Sus, cu cinste. Ola Nadoș.”

Numai întru acest prepus l-au pușcat luni, adecă săptămâna a Sf. Maria post, în hotarul Sovatului⁵². Avere n-a rămas, prunci n-a avut, mărunți n-a rămas.

2. Czistuian Ioan, căsătorit, muierea i-au rămas, prunci nu. Averile muerii i-au rămas o vacă și casa și moșia; om de vârstă de 70 de ani, numai în prepus aciela l-au pușcat ca și pe celalalt, pentru că o mers la Naszod, ce-o cotate acolo. Acesta om Mătiș (!) a făcut o vină că s-au dus la curtea domnului său și au scos 5 capuri de vinars, nu singur, ci cu ceilalți gineri de la curtea aceea. Dară l-au și plătit cu 30 de zloți și și cu viața. Alta nimica n-o făcut, n-o omorât, n-o jefuit la a nimărui, și astfel nu s-o întins.

3. Nemiș Zacharie, de 28 de ani, căsătorit, muiaria i-au rămas cu 3 prunci mici, cel mai mare ca [de] 4 ani. Avuție o vacă, o casă, jumătate moșie. Numai pentru aceasta l-au împușcat, că amu 4 ani au avut sfadă cu un domn din satul acesta și iarăși în anul acesta cu un ungur s-au bătut și l-o bătut pă ungur. Și viind armadia cea ungureană pă aici, ungurii l-au pârât și fiind așa viteaz, l-au pușcat. N-o omorât, n-o jefuit pă nimenea.

Acestea le adeveresc din cunoștință.

M. Kalianu, 1849 noemv[rie]

Nicolae Moldovan,
preot locului

Original, AMS, fond 12/Pr. 1848-1850. *Morți în revoluție, biserici distruse, sate arse. Ajutoare date, situații, rapoarte.*

162.

Târlungeni, noiembrie 1849

Șpețificație

Despre jafurile ce au făcut rebelii unguri la românii din satul Târlungeni cu comandanții lor din Bitfalău, Șaroș, Simon Gyuri, Șoltan Miga, Panoș Mihai, Pal Kăprar, Tikfalvi Kăprar

Nr.	Paguba numită și numele oamenilor	Prețul banilor FL.	Cr.
1	2	3	4
1.	Gheorghe Dragu, gocimanul bisericii pagubă		
	1. fân, 12 stânjeni de lemne	85	--
	2. 40 coți ițari	20	--
	3. Giba (!), kastranele, un felnic	20	--
	4 lapte, brânză, cașcavale, ștergari și alte măruntaie din casă	25	--
	5. sarică	18	--
	6. 20 gălete cucuruz și 15 de orz, 15 ovăs	225	--
	7. un car de fân	23	30
	8. 1 casă de piatră s-au ars prin foc cu toate cele ce au fost în casă și în pivniță care s-au făcut în preț cel mai cuviincios	750	30
	Summa	1187	
2.	Vasile Tăbacu		
	1. ițari cu toate măruntaiele din casă în sumă de	35	20
3.	Ioan Dragu, jurat al bisericii		
	1. 100 coți pânză, 3 pălării, o păreche izmene, 2 tipsii,	51	20
	2. 8 gălete cucuruz, lapte, brânză și cașcavale	76	--
	3. Încălțăminte din casă, o jumătate de majă de fer	23	--

⁵² Este vorba de loc. Suatu, sat, com., jud. Cluj.

Nr.	Paguba numită și numele oamenilor	Prețul banilor Fl.	Cr.
	4. fiarăle din casă, haine	22	--
	5. o vacă, 13 stânjeri de lemne, fân, pân[ură] de cal	194	15
	6. 2 pân[uri] de cal, 3 saci, una perină, rășnița, în sumă	23	
	Summa	389	55
4.	Văduva lui Pascu Pitiș, Maria		
	1. s-au socotit toate măruntaiele în suma	25	10
5.	Văduva Dobra a lui Radu Păcureanu în sumă toată	19	--
6.	Neculai Kâdea, s-au socotit toate măruntaiele	39	
	Suma toată	2898	
7.	Ioan Ghib, s-au socotit toate măruntaiele în sumă	15	10
8.	Grimnea Pitiș, socotit în sumă	111	10
9.	Ioan Sbârcea, 60 coți pânză, un cojoc, 3 țoale, socotindu-se numai a treia parte în sumă	45	--
10.	Ioan Ciugudeanu, s-au socotit pre haine în sumă	30	30
11.	Radu Bogdan, dto în sumă	35	--
12.	David Lascu, s-au socotit în cel mai jos preț, suma	36	--
13.	Iene Mușoi, 20 coți pânză, sarnică, 4 gălete brânză, suma	23	10
14.	Manea Olteanu, una păreche cepci, 4 brânză, și altele socotite suma	46	8
15.	Ioan Drăgan, 17 gălete brânză, suma	51	--
16.	Stroie Kârnu, bani sama i-au luat, suma	105	--
17.	Gârgă Oprea Tăbacu, bani gata 14 și alte, suma	140	--
18.	Gligore Drăgan, 17 perechi cioareci, un cazan de cele mari care socotindu-să cu altele s-au făcut suma	200	--
19.	Ioan Bălan, bătrânul, un cal cu toate ce au avut și altele ce s-au aflat în casă	630	--
20.	Neculai Frățilă, bani luați 200, s-au luat și altele lucruri socotite în prețul cel mai jos	300	--
21.	Văduva Maria lui Radu Pitiș, un brâu, 2 țoluri, 100 coți pânză și altele, suma	78	10
22.	Gheorghe Pitiș, 20 coți Dimii, un Androc	26	--
23.	Gheorghe Beșea, un peptar, un brâu, o păreche și altele	35	--
24.	Gligor Drăgan, un cal și altele	85	--
25.	Văduva lui Neagu Prejmerău, una sarică	12	--
26.	Arsenie Nartea, un cojoc, una sarică și altele	28	--
27.	Radu Frățilă un ocranț și altele	30	--
28.	Gheorghe Oprea Popa, 2 cojoace, 3 țoluri și altele	180	10
29.	Gheorghe Ciocan, 8 gălete brânză, 1 șeand de lapte, summa	60	--
30.	Ioan Buzăeanu, 230 coți pânză, 5 cojoace, 5 găleți brânză, 4 doluri, un strai și sarică	180	20
31.	Gheorghe Ioan Necula, una sarică, sărtănică, anterior și altele socotite pre jumătate	58	--
32.	Ioan Peneș, 2 sarici, 20 coți pânză și altele, summa	28	--
33.	Radu Sbârcea, 50 șeanduri de lapte, 6 gălete brânză și altele multe socotite numai pre jumătate, summa	125	10
34.	Gheorghe Sbârcea, 4 gălete brânză, o sarică și altele multe socotite numai pre jumătate, summa	100	40
35.	Radu Korniceanu, pei de oaie, stânjini de lemne și altele multe socotite pre jumătate, summa	655	42
36.	Ioan Râșnoveanu, un cojoc, sarică și altele multe socotite pre jumătate în summa	180	10
37.	Văduva lui Oprea Sbârcea, 2 gălete urdă și altele în sumă	34	--
38.	Ioan Drăgănel, una sarică, hamuri și altele, summa	83	--
39.	Văduva lui Gligorea, 130 coți pânză și altele	64	--
40.	Ioan Vlădășivu, 3 felnitz și alte multe, summa	220	--

Nr.	Paguba numită și numele oamenilor	Prețul banilor Fl.	Cr.
41.	Văduva lui Badiu, Beșea, una sarică și altele, summa	24	--
42.	Stan Pârlog, bani gata 15 fl și altele, summa	40	--
43.	Văduva lui Ioan Peneș, 30 fl. gata, 2 țoluri, summa	46	--
44.	Văduva lui Ioan Sbârcea, summa	15	--
45.	Ioan Sbârcea, un porc, 6 pei de oaie, un taștur (?) summa	43	--
46.	Petru Beșea, 3 țoluri și altele, summa	40	--
47.	Văduva lui Ioan Necula, un coșoi, summa	64	--
48.	Manasie Munteanu, 2 țoluri și 3 cămăși, summa	53	--
49.	Radu Răcoreanu, 1 kivă, 60 coți pânză, 2 p. bumbac, 2 țoluri și altele, summa	80	10
50.	Gheorghe Beșea, 2 țoluri și altele, summa	12	--
51.	Iosif Vancea, 3 sarici, summa	48	--
52.	Văduva lui Văsi Sbârcea, un țol, summa	13	--
53.	Gheorghe Stan Beșea, 190 coți pânză, un cojoc, scurteică, hamuri și altele, summa	81	30
54.	Văduva preotului Alecu Bratovici, 2 țoluri, una sarică, 2 scurteici și altele	164	30
55.	Ioan Necula, un țol, 150 coți pânză, o sarică, summa	35	--
56.	Mihai Moldovanu, 12 gălete brânză, un cojoc, summa	136	20
57.	Ilie Drăicnel, una sarică, țol, 2 burduje, grâne, 3 părechi cizme, 20 coți dimie și altele mai multe, summa	72	40
58.	Gheorghe Șeitan, un porc, 3 sarici, 4 cămăși și altele mai multe cu preț jumătate, summa	105	3
59.	Ioan Șerbulea, o căldare, 2 sarici, un țol și altele numai în preț jumătate socotite, summa	92	--
60.	Ioan Olteanu, toate le-au luat și s-au făcut, summa	160	--
61.	Văduva lui Ioan Mănacu, o scurteică și altele în summa	45	--
62.	Văduva lui Păru Gligore, toate măruntaiele din casă, summa	30	--
63.	Vasile Tănțoreanu, un cal și toate ce au avut în casă și au rămas cu trei copii, summa	12	20
64.	Radu Munteanu, sarică antiriu și altele, summa	32	--
65.	Zaharie Dumbravă, bani gata 30 fl., summa	30	--
66.	Alexe Beșea, scurteică, gâbă, zeică, patru gălete brânză, una pălărie și altele mai multe care sumă	73	--
67.	Badiu Bulgăriu, un cojoc, laibări, cizme și altele mai multe, summa	30	--
68.	Neculai Moldoveanu, 3 gălete brânză, 3 cașcavale și altele luate numai în preț jumătate, summa	85	--
69.	Toader Pârlea, 20 fl. bani gata și altele, summa	44	--
70.	Ioan Vălcăneanu, 4 sarici, bani gata 25 fl., 2 părzi, 7 gălete cucuruz și altele, summa	120	--
71.	Ioan a lui Văsi, 4 sarici, o găleată orz, 2 lanțuri și altele s-au făcut în sumă	84	30
72.	Alexe Rogorea, 1 țol și altele mai multe, summa	40	30
73.	Gheorghe Brătuțel, un cojoc, una scurteică, una sarică, căldare mare, un strai, țol, laibăr de pânză și altele mai multe lucruri, măruntaie în sumă	76	30.
74.	Văduva lui Stan Beșea, Floarea, 25 coți pânză, 10 sarici, un țol și altele mai multe în sumă	25	30
75.	Neculai Pascu, un cal cu tot ferul, o majă și jumătate și altele multe, summa	140	--
76.	Gheorghe Moldovanu, scurteică, antiriu, 7 tipsii, cizme, 9 coți pânză și alte lucruri socotite în prețul cel mai jos, summa	183	10
77.	Radu Beșea, un cojoc, 2 cămăși și altele mai multe în summa	50	--
78.	Ioan Gheașu, s-au socotit în summa	24	--
79.	Toader Dogariu, un sarică și altele, summa	18	--
80.	Neculai Soare, una sarică și altele, summa	45	--
81.	Irimia Kolăeru, 92 fl. bani gata, 20 coți pânză, un cojoc și altele	180	--

Nr.	Paguba numită și numele oamenilor	Prețul banilor Fl.	Cr.
	multe, socotită suma		
82.	Ioan Mușat, 1 păreche cuzme și altele, summa	45	--
83.	Ilie Drăgan Junior, un țol și altele mai multe, summa	90	--
84.	Văduva lui Ioan Drăgan, bani gata 10 fl, o sarică și altele, summa	40	--
85.	Irimia Pioașu, bani gata 80 fl, 2 țoluri bune, 1 sarică și alte multe măruntaie, summa	200	--
86.	Stan Drăgan, 50 coți dimii, 1 păreche cizme și alte măruntaie multe, summa	93	--
87.	Radu Stan Beșea, scurteica, 12 gălete brânză și altele, summa	61	--
88.	Iosiv Dragu, 2 sarici și altele, summa	48	--
89.	Văduva lui Zaharia Kâdea, 50 coți pânză și alte măruntaie în summa	40	30
90.	Kostandin Munteanu, 2 ferdele și alte, summa	25	--
91.	Văduva lui Dumitru Kârțea, bani gata 40 fl. și altele multe, summa	60	30
92.	Toader Munteanu, 1 sarică și altele	14	--
93.	Ioan Kornica, 100 pei de oaie și alte multe lucruri socotite într-o sumă	200	--
94.	Ioan Kornica, bătrânul, 40 pei de oaie, 8 stupi și alte multe lucruri, suma toată	120	--
95.	Văduva lui Oprea Kornica, 2 țoluri și altele, summa	41	30
96.	Ioan Domnișeru, 1 găleată cucuruz, din mână luați 6 fl. și alte multe, summa	15	--
97.	Toader Biținecu, una găleată săcară și alte, summa	26	--
98.	Ioan Drăguș, 50 oka lână spălată și nespălată	73	--
	Bucatele cele de mâncare care fac	51	--
	Hainele de îmbrăcat și alte multe lucruri socotite în prețul cel mai de jos în sumă toată	391	--
99.	Văduva lui Kostan din Moldoveanu, 270 coți pânză, o sarică, una pălărie	50	40
100.	Gheorghe a lui Ioan, 10 fl din mână, 1 păreche cizme, și altele multe	36	--
101.	Stan Sățată, 24 gălete brânză, 90 oka cașk., 1 ștead cu unt și altele multe, socotite în prețul cel mai de jos, summa toată	180	30
102.	Mihai Jika, una sarică 2 țoluri, 5 gălete brânză, 10 fl din mână dați și altele socotite, summa	130	--
103.	Toader Neculai, 10 cașcavale și alte lucruri multe, socotite în summa	31	--
104.	Neculai Bordea, 3 căciuli și alte lucruri, summa	28	--
105.	Gheorghe Bordea, 1 sarică și altele, summa	35	--
106.	Gligore Bordea, 1 sarică și altele	20	--
107.	Ioan Bordea, șurț de mătase și altele	20	--
108.	Oprea Pătiș, un porc gras și altele multe, summa	45	--
109.	Eremia Peneș, o vacă	60	--
	Din mână bani luați	30	--
110.	Bucur Săcăreanu, 2 tipsii, 30 coți pânză, summa	16	--
111.	Ioan Staicu, 2 ferdele grâu și altele, summa	21	--
112.	Gheorghe Popea, 1 sarică, cojoc și bani din mână luați	12	--
	Alte lucruri, summa	38	--
113.	Preotul locului Gheorghe Bratovici, bani din mână luați, 200 coți pânză și 16 gălete bucate 4 lanțuri, 4 tipsii, una candelă, fasole, 2 gălete, 4 pei de miel, 2 haine de cele bune și alte lucruri socotite din olaltă, afară în celea de cuviincios preț care fac toate o sumă de număr	500	--
		108	30
		740	10

Nr.	Paguba numită și numele oamenilor	Prețul banilor Fl.	Cr.
114.	Arsenia Blădușu 200 coți pânză, 2 cioareci	50	--
	3 țolunuri, antimiu, 2 cojoace, 2 părechi cizme, 4 cămăși, 2 androace, 2 pânzături, căldare și alte multe lucruri din casă stricate și jefuite care s-au socotit numai preț jumătate în prețul cel de jos care fac toată summa	219	30
115.	Radu Moldoveanu, 16 coți dimii, 2 cojoace	30	--
	Două cojoace și altele din casă măruntaie, summa	40	--
116.	Ioan Roșca, 40 coți dimii, și altele, summa	42	4
117.	Văduva Maria lui Koman Munteanu, 60 coți pânză și altele din casă	24	--
118.	Stan Moldoveanu, cojoc, sarică și altele, summa	42	--
119.	Dumitru Săgeată(?), două cojoace și alte multe lucruri socotite în prețul cuviincios	180	--
120.	Neculai Moldoveanu, 3 cojoace, 3 porci și alte lucruri, summa	357	--
	Summa toată	13145	13

Lângă acestea să mai adaugă și a văduvilor care au rămas singure de oamenii pușcați:

1. văduva răposatului Ioan Manea pagubă sarică, cojoc și bani gata luați din mână 620 fl. 30 cr.
2. văduva lui Gheorghe Peneș, pagubă 120 piei de oi și de miel, 4 sarici, 5 stupi, 2 cojoace, un car de fân și altele multe, socotite în prețul de mijloc 384 fl.
3. văduva răposatului Gheorghe Vășii Sbârcea pagubă bani din mână luați 50 fl., 2 cojoace, 2 părechi cizme și alte lucruri, socotite în prețul de mijloc summa, 200 fl. 10 cr.
4. văduva lui Ioan Bălan, pagubă 2 cai cu toate și bani din mână 300 fl și alte lucruri, summa 500 fl. 30 cr.

să adună suma toată de la păgubași 15.079 fl. 53 cr.
s-au dat în noiembrie 1849 Târlungeni

Original, AMS, fond 12/Pr. 1848-1850. *Morți în revoluție, biserici distruse, sate arse. Ajutoare date, situații, rapoarte.*

163.

Chieșd, 1 decembrie 1849

Însemnare de pagubă ce s-au făcut de rebelii unguri în satul Moros Cueșd, în anul 1849, martie 13, cu o sumă într-aceiași zi, la toți sătenii 1120 bani schimbători. La diacul Ion Sandor fiind sugrumat și voind a-l omorî, cu 300 de galbeni, așa au rămas în viață. Această jefuire s-au făcut de oastea ce au povețuit-o Jenei din Moros Vásárhej. 100 de zloți în argint am fost silit a o trimite în satul numit Măierău, pe sama armăzii ungurești, tot la numitul comindar unguresc Jenei și Muháj, amândoi primind aceștia bani. Iară tot dânșii poruncind a le trimite 320 de coți de pânză aleasă, care pânză au cumpărat-o sătenii cu 106 zloți și 40 cr.. Lângă aceasta și 50 de merțe de ovâz tot la Măierău, tot la aceia numiți comindari. După aceea am fost silit pe două rânduri a duce iliș în Moros Vásárhej, tot pă sama cătanelor ungurești, care iliș l-am cumpărat în bani, cu 605 zloți și 30 cr., bani schimbători. La Szász Reghin am fost silit iară a trimite 3 care de fân, 10 merțe de grâu, 10 de ovâz, 120 de pite = 269 de zloți și 40 cr. bani schimbători. Acei bani s-au cheltuit pe sama ungurilor în sat, până la venirea muscalilor.

Pentru acestea toate în sus scrise

În Moros Kuesd, 13/1 decembr[rie] [1]849 dat prin noi

Florea Sava, paroh în M[aros] Kuesd
Iuon Sandor, diac și notar

Original, AMS, fond 12/Pr. 1848-1850. *Morți în revoluție, biserici distruse, sate arse. Ajutoare date, situații, rapoarte.*

164.

Grid, 1 decembrie 1849

Preacinstite domnule Protopop al meu,

Pentru cele ce mi-ai poruncit să fac arătare pentru morți sau chilavi sau rămași copii săraci, carii s-ar fi întâmplat în răzmirița trecut[ă] care au fost cu ungurii.

Aicea la satul nostru Gridu nu să află săraci, de aceia n-au intrunit, ferindu-i milostivul Dumnezeu de n-au fost în rebelie. Fără numai un ficioraș, ca de vârstă 17 ani, anume Georgie Iacov Coman, au murit în lagărul unguresc. Dară sărăcie după dânsul n-au rămas, că moșia ce au avut-o o țin surorile lui.

Dară încât că avem feciori duși în cătănie nu știm care trăesc și câți nu.

Și într-altele rămâi slugă plecată

Grid, 1 decemvrie 1849

Irimie Grid,
Paroh locului

Original, AMS, fond 12/Pr. 1848-1850. *Morți în revoluție, biserici distruse, sate arse. Ajutoare date, situații, rapoarte.*

165.

Ribicioara, 1 decembrie 1849

Adeverință!

Dau eu cel mai jos, subț scris, preutul din Ribicioara, au rămas o văduvă, anume Similănica Ețan, cu 4 copii, fiindcă pre tatăl lor l-au pușcat iunie în 10 zile, la Abrud, la bătaie, cea pre urmă, și numele lui Moise Ețan, așa rămâind în starea sărăcii, cât abea petrecu dintr-o zi până într-alta. Văduva cu copiii, da tot mai rău petrece, pe cât mai bine, rămâind toți slabi.

Ribicioara, 1 decem[brie] [1]849

Ioanasie Popovic,
Paroh Ribicioara

Original, AMS, fond 12/Pr. 1848-1850. *Morți în revoluție, biserici distruse, sate arse. Ajutoare date, situații, rapoarte.*

166.

*Glodeni, 2 decembrie 1849***Prea onorate Domnule Protopoape!**

Plinindu-mi porunca după poroncita rânduială, am isprăvit și s-au aflat după cum urmează:

1. S-au pușcat în luna lui novembrie în ziua a 6-a, Dan Ioan prin secui, căruia om i-au rămas văduva Anișka cu un copil. Și nu i-au rămas nimica. Paguba i s-au pus în suma toată.

2. S-au pușcat în aprilie 19, Barna Ilie, prin rebeli, căruia i-au rămas 7 copii, dar avuție nimica, paguba așisderea merge la summa. – Kornia Ion au murit în temniță la Turda în 20 mai. Și au rămas săraci 3. Paguba preotului îi la 400 sute de fl. care tot la summa s-au numărat. După cunoștința sufletului s-au scris.

3. Sufletele bărbătești sunt 156, iară celea femeiești sunt 134, numărul gazdelor în candidație se află așa ca la 57, după cum te vei milostivi a vedea.

Pre lângă acestea sunt al Domnii tuale aplecat serv.

Summa întreagă a pagubii satului e ca la 1392 fl⁵³.

Sarpatok, 1849 decem[brie] 2

Iosif Kornea,
Candid[at] de preoție

Original, AMS, fond 12/Pr. 1848-1850. *Morți în revoluție, biserici distruse, sate arse. Ajutoare date, situații, rapoarte.*

167.

Cristești, 2 decembrie 1849

**Însemnarea tuturor pagubilor prin vrăjmașii secui făcute oamenilor din satul M[aros]
Keresztur, slăvit scaunul Mureșului, cu privilegiul răsculării. Anno 1848**

1	Muntian Ștefan are pagube de foc...	893	20
2	Ursui Vasilie are pagube la casa sa de...	10	
3	Mitria fiul [lui] Kendi Vasilie are pagube în bucate....	20	
4	Szabaduș Zaharia are în bucate pagube la casa sa de ...	8	5
5	Pascu Iuon încă în haine și bucate s-au păgubit....	83	10
6	Șipoș Iuon s-au păgubit cu o vacă...	80	
7	Szabadoș Gligor au păgubit de o vacă și 2 vițele...	187	
8	Pascu Sivu au păgubit haine de casă de...	42	
9	Roșca Sandu i-au ars casa cu toate hainele dinlăuntru s-au păgubit de..	87	
10	Boer Kirilă s-au păgubit de o țundră de ...	8	
	Summa tuturor pagubilor	1418	30

⁵³ Adnotare : "Aicea alăturata pagubă a lui Szilágyi Avram să se puie la sumă 90 f."
Adresa: „Prea Onoratului Domn Protopop Zaharia Matei, cu plecaciune. O. Nadăș.”

Acestia ale noastre însemnate pagube și cu jurământ a le întări gata suntem.

Dat M[aros] Keresztur, 1848, decembris, 9 zile

Iakob Keresztur,
Paroh locului român

Original, AMS, fond 12/Pr. 1848-1850. *Morți în revoluție, biserici distruse, sate arse. Ajutoare date, situații, rapoarte.*

168.

Drăguș, 3 decembrie 1849

Prealuminate și Preasfințite D. Doamne Episcoape, mie milostiv Patron!

În urma milostivei porunci a Prealuminat Mării tale din 13 octombrie a.c. nr. 51, plecat aștern conștiința despre acele văduve și prunci a căroră bărbați și părinți au perit în timpul revoluției, și despre cei chilăviți și neputincioși rămași, și deodată îmi iau îndrăzneala a înștiința Prealuminat Mării tale că mai mulți au rămas morți de insurgenți, carii nu s-au scris în conștiință, din pricină că unii au fost necăsătoriți și unii au fost văduvi, de carii n-au rămas orfani și văduve în urma dâșșilor.

Pe lângă care sunt al Prea Luminat Mării tale⁵⁴

prea umilit fiu,

Drăguș în 21 noiembrie/3 decembrie 1849

Spiridon Jurcovan,
Vice-Protopop

Original, AMS, fond 12/Pr. 1848-1850. *Morți în revoluție, biserici distruse, sate arse. Ajutoare date, situații, rapoarte.*

169.

Drăguș, 3 decembrie 1849

Conștiință

Despre acelea văduve și prunci a căroră bărbați și părinți au căzut jertfă rebelilor în câmpul revoluției și despre aceia români carii s-au chilăvit în numitul timp prin insurgenți și au rămas neputincioși

⁵⁴ Adresa: „De la Vice Protopresviterul Tractului al II-lea al Făgărașului, Prea Luminatului și Preasfințitului Domnului Domn Andreiu de Șaguna, Paroslavnic Episcop de legea răsăritului în Marele Principat al Ardealului, cu fiască plecaciune, ex officio la Sibiu”.

Numele și polecra		Locul viețuirii	Starea averii lor	Unde, cum și când s-au întâmplat nenorocirea	Câți prunci au rămas	Însemnare
Văduvelor și a bărbaților lor	chilăviților lor					
--	Nicolae Zach Drăgușin	Utsa de Sus în districtul Făgărașului	N-are avere și trăiește la părinții săi	La Feldioara, pușcat prin un picior la 18 noiembrie 1848	--	E june necăsătorit
Maria Nika Bonas	--	Utsa de Sus în Districtul Făgărașului	E săracă, se hrănește cu palmile	La Sâmbăta de Jos, mergând în forșpant către Făgăraș și întâlnindu-se cu oastea ungurească l-au pușcat în martie 1849	Are 2 feciori care sunt căsătoriți	
Eva Iuon Șerban Stan	--	Sâmbăta de Jos, ținutul Făgăraș	Se hrănește cu cerșitul	La Kepetzu au perit în bătaie în 25 noiembrie 1848	Are 3 prunci	
Ana lui Iuon Poppa	--	Breaza, ținutul Făgărașului	În preț de 200 fl.v.v. este starea acestii văduve	La Rakoșul de Sus prin glonț în noiembrie 1848	Are 3 prunci mici	

Sign. Drăguș în 21 noiembrie/3 decembrie 1849

Spiridon Jurcovan vice-Protopop

Original, AMS, fond 12/Pr. 1848-1850. *Morți în revoluție, biserici distruse, sate arse. Ajutoare date, situații, rapoarte.*

170.

Comana de Sus, 3 decembrie 1849

Adeverință!

Eu, ca paroh la Komana de Sus, dau această adeverință, precum Matei Pavel Frâncu din Komana de Sus, om de 47 de ani, au murit în loagăr în Măgheruș, în anul 1848 noemvrie 14 zile. Și au rămas de el 2 fete în păr, necăsătorite, și muerea lui Eva, nu e harnică să-și aducă măcar apă de beut. Și moșie n-are, fără de 5 gălete în toate câmpurile, și vite numai doi trăgători, alte nimic. Și în darea capului îi pusă cu 3 zloți, bani buni.

Comana de Sus, 3 decembrie 1849

Ioan Komănici, paroh

Original, AMS, fond 12/Pr. 1848-1850. *Morți în revoluție, biserici distruse, sate arse. Ajutoare date, situații, rapoarte.*

171.

Părău, 4 decembrie 1849

Conșcripție

Despre arătarea celor ce au căzut jertfă, adică au murit de mâna rebelilor prin moarte silnică din satul Părău, slăvit Districtul Făgărașului și unde s-au întâmplat moartea

Nr	Numele și polecra mortului	Locul de unde sunt	În ce loc s-au întâmplat moartea	Vârsta anilor	În ce vreme, luna	În ce zile	Numele văduvelor	Câți copii	Ce avere are	
									Moșie	Vite
1.	Ioan Păcurariu	Din Părău	La Hoghiz	27	Febr.	20	Ecaterina, văduvă	1	Nimic	Nu are
2.	Iacov Părău	Dto	Dto	28	Dto	Dto	Dominca	2	Dto	Săracă
3.	Ioan Părău	"	"	56	"	"	Bucura	2	Nu are	Nici o avere
4.	Iacov Păcurariu, june	"	"	20	"	"	--	--	--	--
5.	Irimie Kandra june	"	"	17	"	"	--	--	--	--
6.	Gheorghe Pridon, june	"	"	17	"	"	--	--	--	--

Aceștia la Hoghiz, în districtul Făgărașului, au luat sfârșitul vieții prin mâinile rebelilor, ținându-i să nu treacă ungerii Oltul în anul 1849, februarie 20 de zile.

La care adeverim noi

Părău, 4 decembrie 1849

Gheorghe Oană, jude
Ioan Mănciulea, jurat
Adam Boeriu, jurat
Zosim Pârvu, jurat
David Noreh, jurat
David Crețu, dto

Matei Bota, paroh

Gheorghe Bota, paroh

La filia Șercaia nu s-au întâmplat nici un omor.

Original, AMS, fond 12/Pr. 1848-1850. Morți în revoluție, biserici distruse, sate arse. Ajutoare date, situații, rapoarte.

172.

Abrud, 5 decembrie 1849

**În anul [1]849, dekember 5, mie cel mai jos poruncit, de la domnul Protopop,
prin numărul 51 să dau**

Dau adeverință despre răposații aceștia Roșca Ispas, răposat, Matei Nicolae, răposat, în bătae la Abrud s-au pușcat de năimiții și vrășmașii unguri, [1]849 iunie 20.

Și dau adeverință despre văduvile rămase: Roșca Floare, văduvă rămasă cu 6 prunci mici și găzdușag n-are nimic, numai biata casă.

Și despre văduva rămasă Matei Ana, prunci n-are, dară îi slabă, știoapă și n-are nimic, numai sufletul în oase.

Data în Abrud, 5 december [1]849

Petru Roșca,

Paroh locului

Original, AMS, fond 12/Pr. 1848-1850. *Morți în revoluție, biserici distruse, sate arse. Ajutoare date, situații, rapoarte.*

173.

Brașov, 5 decembrie 1849

Prea Luminate și Prea Sfințite Domnule Episcop mie milostiv stăpâne!

Întru urmarea părinteștii porunci a măriei tale dto 10/22 septemvrie nr. 4 1849, isprăvind conscripția satelor, preoților, bisericilor, școalelor și a sufletelor din Protopopiatul al III-lea al Brașovului aicea, inclusă cu 21 aclusumuri, cu toată umilința o aștern Măriei tale. Pe lângă care întru toată supunerea și ascultarea, sum a Măriei tale, umilită slugă⁵⁵.

Brașov, 5 dekemvrie 1849

Petru Gherman,

Protopopiatul III-lea al

Brașovului

Original, AMS, fond 12/Pr. 1848-1850. *Morți în revoluție, biserici distruse, sate arse. Ajutoare date, situații, rapoarte.*

174.

Brașov, 5 decembrie 1849

Prea Luminate și Prea Sfințite Domnule Episcoape mie milostiv stăpâne!

Întru urmarea părinteștii Măriei Tale porunci dto 13 octomv[rie] nr. 51 a.c., aicea cu smerenie aștern Măriei Tale 7 consignații, 5 din Protopopiatul I-lea și două din Protopopiatul al III-lea al

⁵⁵ Vezi mai jos Regeste II, doc. nr. 6.

Brașovului, despre văduvele și pruncii de acei români ai noștri rămași, cari au căzut jertfă rebelilor pentru credința către Monarhul lor, precum despre aceia care au rămas chilavi și neputincioși.

Pe lângă cari întru toată supunerea și ascultarea sunt al Măriei Tale umilită slugă.

Brașov, 5 decembrie 1849

Petru Gherman,
Protopop al III-lea la Brașov

Original, AMS, fond 12/Pr. 1848-1850. *Morți în revoluție, biserici distruse, sate arse. Ajutoare date, situații, rapoarte.*

175.

Hodac, 5 decembrie 1849

Adeverință⁵⁶!

Precum în anul acesta 1849 s-au întâmplat omoruri în satul nostru Hodac despre csapatul⁵⁷ lui Jenei, printre care au rămas următoarele văduve și orfani săraci, precum:

1. Chilav Farcaș lui Ion a lui Vasilie I[ui] Iacob care l-au pușcat în 3 zile februarie, la Mocșar și au rămas cu 5 orfani – o vițea. I-au dus 105 merțe de bucate, și bani socotindu-se cu straie cu tot, 550 f. schimbători.
2. Niculici Antone I[ui] Toader, cu 5 orfani – are 2 vaci. I-au dus 9 vite mari, 13 porci și bucate, și straiele toate.
3. Iacob Măria I[ui] Petrea au rămas cu 5 orfani, are 2 vaci și 8 oi, alte n-are nimic. I-au dus bucate și straiele toate.
4. Papp Ilonia a Sandului, n-are orfani, are 2 junci, i-au dus 2 vaci și 4 porci, bucate și straie, și ce au avut toate.
5. Farcaș Ioana a lui Ionu lui Simion Pop, au rămas cu 4 orfani, are o vacă. I-au dus o vacă, și bucate, și straie, ce au avut tot.
6. Aceștia au pățimit toți la Mocșar, în 3 zile februarie, de csapatul lui Jenei, anul mai sus numit.
7. Butilcă Nastasie a lui Dumitru, au rămas 4 orfani, are 4 boi, 2 vaci. I-au dus un car, și plug, și bucate, și straie, tot ce au avut, și un porc.
8. Farcaș Mărie a lui Vasilie Ilenii o rămas cu 6 orfani, n-are nimic. I-au dus bucate, și straie, tot ce au avut. Acesta om s-au omorât în 13 zile, martie, din porunca lui Haneș din Glăjărie.
9. Niculici Ioana a lui Ion au rămas cu 6 orfani, are 2 vaci și i-au dus un bou și o vacă, bucate și straie, tot ce au avut.
10. Farcaș Sie a lui Farcaș Ion, diac, au rămas cu 2 orfani, n-are nimic. I-au dus 4 vaci și 2 porci, bucate și straie, ce au avut tot.
11. Feier Safta a Sandului, rămasă cu 2 orfani, și 2 orfani i-au omorât cu Feier Sandu odată. Vidua n-are nimic, i-au dus 2 vaci, și un cal, bucate și straie, tot ce au avut.
12. Farcaș Nastasie a lui Vasilie, rămasă cu 2 orfani, n-are nimic. I-au dus o vacă, bucate și straie, ce au avut tot, n-are cu ce trăi.
13. Pop Marie lui Costantin au rămas cu 5 orfani; are 2 vaci și o iapă. I-au dus 4 vaci, 25 de oi, 2 porci, bucate și straie, ce au avut tot.

⁵⁶ Datele din acest document au fost citate pe larg de către Gelu Neamțu în *Istoria României. Transilvania, vol. I*. Cluj Napoca, 1997, p. 943-944.

⁵⁷ Escapada.

14. Iacob Onica a lui Dumitru au rămas cu 3 orfani, dintre care unul iaste chilav; are 2 boi, o iapă, 15 oi. I-au dus 4 vaci, și 2 boi, și 7 cai, 50 de merțe de grâu, 100 de merțe de ovăz și 80 de merțe de cucuruz, și straie tot ce au avut.
15. Iacob Ioana lui Vasilie au rămas cu 4 orfani, n-are nimic. I-au dus 2 boi, și bucate, straie, tot ce au avut.
16. Farcaș Mărie a Petrionecului au rămas fără orfani, n-are nimic. I-au dus o vacă și 5 porci, bucate și straie, tot ce au avut.
17. Farcaș Paraschiva a lui Filip are 2 orfani rămași; are o vacă, i-au dus o vacă și 2 boi, bucate și straie, tot ce au avut.
18. Man Ioana a lui Vasilie Pinti au rămas cu 4 orfani, n-are nimic. I-au dus o vacă, și 25 de oi, porci 2, bucate și straie, ce au avut tot.
19. Farcaș Nastasie, care se ține numai prin osteneala unui prunc al său, fiind mai dinainte viduă chilavă de o mână, și pruncul l-au omorât. Dânsa au rămas neputincioasă, n-are nimic. I-au dus o vacă, bucate și straie, ce au avut tot.
20. Pop Vasiica a lui Crăciun Ilie are 5 orfani, n-are bonitate nimic. I-au dus o vacă și 6 capre, bucate și straie, tot ce au avut.
21. Pop Sanda a lui Ștefan lui Gabor n-are orfani; are o vițea. I-au dus o vacă, 9 oi, bucate și straie, tot ce au avut.
22. Frandș Mărie a lui Ion lui Simion are 3 orfani, n-are nimic. I-au dus 2 boi, 3 vaci, 2 porci, bucate și straie, tot ce au avut.
23. Man Palaghie a lui Man Ion a Pinti are 3 orfani; are 2 boi și o vacă. I-au dus 2 boi și o vacă, și 4 stupi, și 12 oi, bucate și straie, tot ce au avut.
24. Pop Floare bătrâna – i-au omorât pre feciorul care o ține. Au rămas bătrâna și-i neputincioasă, n-are nimic. I-au dus o vacă, bucate și straie, tot ce au avut.
25. Man Alexandru chilav de mâni, n-are orfani, n-are nimic. I-au dus 4 vite mari, bucate și straie, ce au avut tot.
26. Farcaș Ilie a lui Vasilie lui Alexa, chilav, nu se poate a se ajuta să trăiască, n-are nimic. I-au dus 2 vaci, 4 porci, bucate și straie, ce au avut tot.

De la al șasilea punctum în jos, numiții omorâți toți au pătimit moarte la podul satului în 7 zile, martie 1849, toți prin csopotul lui Jenei și prin biztosul lui Macskási Ferenc Login și Haneș moșierul de la Glăgerie.

Acestea cu propria mea subscripție o adevăresc

Hudac, 5 decembris 1849

Farcaș Stephan,
Paroh Hodacului român

Original, AMS, fond 12/Pr. 1848-1850. *Morți în revoluție, biserici distruse, sate arse. Ajutoare date, situații, rapoarte.*

176.

Toderița, 5 decembrie 1849

Conșcripție

Despre arătarea celor ce au căzut jertfă, adecă au murit de mâna rebelilor prin moarte silnică din satul Toderița, slăvit Districtul Făgărașului, și unde s-au întâmplat moartea și când, numele văduvelor rămase și a pruncilor orfani și ce avere au, cum jos urmează:

Nr.	Numele și polecra mortului	Vârsta anilor	Locul de unde sunt	În ce loc s-au întâmplat moartea	În ce lună 1849	În ce zile	Numele văduvelor	Câți copii	Ce avere are			
									Moșie	Gălete	Vite	Nr.
1.	Ioan Gheorghe Aldea	25	Din Toderița	La Hoghiz	Feb.	20	Sofia, văduvă	2	Loc de gălete	5	Boi	2
2.	Gheorghe Mitrea Vlad	34	Dto	Dto	Dto	Dto	Marica Dto	1	Dto	4	Vacă	1
3.	Iacov Tibealea	24	Dto	Dto	Dto	Dto	Elena dto	1	Dto	4	Vaci	2
4.	Samoilă Tibealea	36	"	"	"	"	Viroana dto	1	"	4	Vacă	1
5.	Ioan Broica	37	"	"	"	"	Marica	3	"	4	Vacă	1
6.	Ioan Avram	30	"	"	"	"	Elena	--	"	5	Vacă	1
7.	Ioan Șerban	28	"	"	"	"	Marica	1	"	6	Vacă	1
8.	Ioan Moise Rentea	30	"	"	"	"	Rahira	2	--	--	--	--
9.	Ioan Juganu	50	"	"	"	"	Elena	3	"	6	Vaci	4
10.	David Mija	28	"	"	"	"	Bucura	2	"	2	Vaci	2
11.	Iacov Tudor	42	"	"	"	"	Rahira	4	"	6	Vaci	2
12.	Gheorghe Bălăban june	16	"	"	"	"	--	--	--	--	--	--
13.	Niculae Iacov Brica june	16	"	"	"	"	--	--	--	--	--	--
14.	Gheorghe Mija	39	Din Toderița	Este pușcat într-o mână și este chilav are copii				2		2	Boi	2

Ar fi de dorit ca pentru văduvile aicea arătate, rămase sărace, și pentru pruncii orfani a căroră părinți au căzut jertfă pentru patrie și Monarh să li să mijlocească oareșcare rebonificare din cassa statului. Aceștia toți s-au primejdut și s-au săvârșit prin rebelii unguri, la loagărul din Heviz în vremea sus arătată, despre care adeverim după cunoștința sufletelor noastre

Toderița, 5 decembrie 1849

Iacov Pavel, jude
Ioan Mija, jude
Ioan Zbârneci, jurat
Pavel Zbârneci, goșman
Gheorghe Mija, paroh
Protopopiatul Făgărașului, tractul al II-lea

Original, AMS, fond 12/Pr. 1848-1850. Morți în revoluție, biserici distruse, sate arse. Ajutoare date, situații, rapoarte.

177.

Sibiu (Josephstadt), 6 decembrie 1849

Preacinstite Domnule Protopoape!

Întru împlinirea părințeștii comisii episcopești dto. 13 oct. a.c., sub nr. 51 eșită, grăbesc a arăta Prea cinst. Domniei tale, spre urmarea mai încolo, că în poporul meu, pre vremea când rebelii maghiari, în 11 martie a.c., au cuprins cetatea Sibiului și cuprinsul acela întreg, numai singur un poporean, anume Ioan Irimie, de la poarta Gușteriții, care tocma în zisa zi, ca gardist național, au fost rânduie straje la zisa poartă, au căzut jertfă rebelilor, pentru credința neclătită către legiuitul său Monarh, fiind prin glonț întru acela loc omorât.

De acesta au rămas o muiere văduvă, anume Maria, cu 5 prunci săraci, dintre care unul este parte bărbătească, iară 4 femeiască. N-au altă aviare de unde să poată trăi, decât o căsuță, în care șed. Iară hrana și îmbrăcămintea nu mai având pe cine să le-o câștige, sunt siliți cu cerutul și cu lucrul mânilor sale la alți oameni creștini a și-o câștiga. Precum acestea toate mai pe larg să pot vedea din documentata aceeași jalbă către Excelenția sa, civil și militariu Gubernatoriu F.M. Baronul Ludvig de Wolgemut stilizată, și aici în original alăturată.

Drept aceea, rog pre Preacin[stită] D-ta, ca să mijlocești la Cuviniicioasele locuri, ca zisa văduvă, dimpreună cu pruncii săi să capete ajutor din vistieria statului, fiind vreadnică de mila Monarhului, pentru care s-au jertfit bărbatul.

Cu care sunt al Preacinst. D-tale, umilit serv,⁵⁸

Josefstadt, d[ie] 6 decembris [1]849

Ioan Panovici, paroh în Josefstadt

Original, AMS, fond 12/Pr. 1848-1850. *Morți în revoluție, biserici distruse, sate arse. Ajutoare date, situații, rapoarte.*

178.

Cornățel, 8 decembrie 1849

Arătare

A celor de insurgenți în revoluția trecută uciși și chilăviți români din satul Cornutzel, sl[ăvit] scaunul Sibiului

Întru urmarea prea înaltei orânduiei a excelenții sale domnului Baron Ludovic de Wolgemuth, guvernatorului civil și militar al Transilvaniei, către prea Luminatul nostru, domnul Episcop Andrei Șaguna îndreptată, și de acolo în jos nouă în 13 oct. nr. 51 spre împlinire date, și noi mai jos iscăliți, precum dreapta cunoștință sufletului nostru ne descopere neschimbat și fără de nici un interes facem arătare următoarelor:

În 25-a a lunii lui martie, după calendar vechi, 1849 sosi dintre nemeși, posesori și locuitorii în satul nostru Cornetz, Miklos Tsongradi cel bătrân și Miklos Tsongradi cel tânăr aducând din Sibiu o comisie din mai mulți nemeși și brachium de cătane ungurești cuprinzătoare, fără de veste năvălind asupra satului și unii ocolind satul, iară alții intrând în sat, fără de nici o întrebare sau judecare au prins a săvârși crimele și tiraniile următoare:

⁵⁸ Adresa: „De la parohul n.u. din Josephstadt. Preacinst. Domn Protopop al Tractului I al Sibiului, Ioan Moga, cu cuvenita cinstire. Ex offio la Sibii.”

1. Pe Andrei Gireșanu, vârsta 32 ani, chemându-l Tsongradi tânărul înainte, l-au dus într-o grădină și l-au împușcat și i-au rămas muiera viduă cu două prunce. Iaste săracă numai de a se hrăni cu lucrul mânilor.
2. Pe Onea Toader Pora, 33 de ani, căutându-l Tsongradi tânărul cu cătane au întâmpinat pe un unchi bătrân al lui, l-au bătut ca să-l spună și aflându-l, l-au dus și l-au împușcat, iară pe muieră, pentru ce s-au rugat să-i lase viața bărbatului încă o au bătut-o rău. Aceasta încă au rămas cu patru prunci, toți mici, foarte săracă, se hrănește de astăzi pe mâne, câștigându-și pâine, că puțini bănișori ce au avut, i-au luat de la mortul.
3. Pe Onea Pinty, 32 de ani, din ulița satului chemându-l Tsongradi tânărul, l-au dat în mâna cătanelor și bătându-l, l-au dus de l-au împușcat într-o grădină, unde i-au luat și 100 fl. v.v., care i-au căpătat pe doi bouleni carii i-au avut; și apoi pe noapte întorcându-se o cătană l-au bătut și mort, de i-au sfărâmat capul, și pe muieră și pe prunci încă i-au bătut mai cerând bani. Au rămas muiera cu patru prunci, toți mici, gata numai de a cerși.
4. Pe Onea Mants, ca de 36 de ani, strigându-i Tsongradi tânărul din casă, numai l-au dat în mâinile cătanelor și l-au dus tot într-aceea grădină, de l-au împușcat unde i-au luat 50 fl. v.v.; și muiera au rămas cu trei prunci, toți mici, încă gata de a cerși. Acești patru oameni tineri ca de o vârstă, puindu-i pe toți într-o glede, deodată s-au împușcat.
5. Pe Onea Trifon, vârste de 30 de ani, căutându-l Tsongradi tânărul cu cătane la casa lui și neaflându-l, au bătut pe mumă-sa până s-au dus la o fată a ei și acolo silind pe ginerele bătrânei să spună pe cumatu-său și vrând să-l împuște, au eșit Trifon, pe care îl căuta și ducându-l acolo în grădină, l-au silit să steie cu fața către dâșii și așa, prin trei puști, i-au luat viața. Muiera au rămas cu doi prunci, săracă de tot, se ține de la alții.
6. Pe Nicolae Stănilă, vârsta de 25 de ani, pe acesta prinzându-l Tsongradi bătrânul și cu tânărul în Sibiu, cu cătane l-au adus, tot bătându-l, într-un car până în Cornutzel, la noi în sat, mai mort de bătaie și tot sângera; l-au împușcat în curte la Oprea Mihai. Din frica aceea, peste puțin au murit și tatăl său; și muiera au rămas cu un prunc la țată și mumă-sa încă văduvă, sărace de tot.
7. Pe Toma Filimon, vârsta de 30 de ani, l-au scos cătanele din casă și cetindu-i numele dintr-o scrisoare, l-au dus în grădina lui, unde trei deodată împușcându-l, i-au luat viața, ba și mort bătându-l, i-au zdrobit capul. Muiera au rămas cu un prunc mic și mumă-sa bătrână, încă de tot săracă.
8. Pe Nicolae Nikop, vârsta de 52 de ani, scoțându-l cătanele din casa lui, i-au întrebat numele și decât, ducându-l după grădina lui, l-au împușcat; și muiera fiind de a doua și neînvoindu-se cu feciorii bărbatului mort, se hrănește cum poate prin case străine, dară feciorii sunt în stare bună cum e rândul mirenilor. Pe acești opt morți n-au lăsat nici să-i aducă în case, nici să tragă clopoțele după obicei, nici să le facă slujba îngropării cu preot, ci au poruncit să-i lase neîngropați, să-i mănânce câinii și cioarele; și apoi pe noapte și după ducerea lor, pe ascuns i-au strâns și i-au îngropat fără de preot și slujbe.
9. Pe preotul Iacob Gaurian încă l-au prins și luându-i tot ce au avut din afară și din casă, și în casă zdrobind tot ce au fost, au rămas numai păreții și pe preotul, numai cu hainele ce au avut pe dânsul în vremea agonisitei de vară, l-au ținut rob în vreme de trei luni în Sibiu, în Stockhaus, până ce au venit cu ajutorul lui Dumenzeu oastea rusă și apoi slobozindu-l, acum se ține numai cu epatrahirul când se întâmplă, însă slab.
10. Vasile Stretya, om de 42 de ani, de frica rebelilor și de spaimă au nebunit și fugind de acasă, după mai multe zile, l-a aflat mort între holde și muiera încă peste puține zile rezbolindu-se, s-au mutat din viață, prunci n-au rămas.
11. Pe următorii Nicolae Dants, Onea Pavel, Lazăr Popa, Ioan Simionăș, Pavel din deal, Toma Dants, Onea Pastul, Pavel Vasii, Iordănel Popa, Onea Marcu pe aceștia i-au bătut cu 50, cu 70, cu 90 și cu 100 de toiage, însă de tot groaznic și fără milă, lăsându-i mai morți; și pe Onisie Nicoi după multă bătaie, l-au străpuns cu panganetul prin coaste și la a doua comisie au bătut

pe Toma Popi și Dragomir Bratu. Toți aceștia se vaieră de dureri dinlontru, care numai prin doftori s-ar putea clar dovedi, iară chilăvii văzute nu au.

12. Pe Onea Many Gyurca, Ioan Dobrotă a Linii, Onea Aron, Onica Dobrotă, Ioan Nicop, Georgie Bolog mai întâi luându-le bani, vite, haine și altele, împreună cu mai sus descrisul preot i-au dus în robire de trei luni în Sibiu în Stockhaus în vremea și timpul lucrului de vară, dintre carii Ioan Nicop au și murit acolo în spital.

Iară de la sat de obște și de la alții deosebi au jefuit bani, bucate, vite, haine, cu aceea socoteală să nu mai rămână cu nemica bieții oameni, măcar ce și mai-nainte erau săraci. Pentru aceea, cu lacrimi și dintru adâncul inimii suspinur, plecând jenunchele inimii către prea Înălțatul și bunul nostru Monarh și alte înalte cuviincioase locuri, rugăm ca părințește căutând spre muncile și nepomenitele noastre patimi, să se milostivească după obicinuita milostivire a ne mângăia; și noi încă totdeauna și până la vărsarea sângelui a sta drept credincioși pe lângă Prea Înalta Dinastie ne obligăluim.

Aceste după dreapta cunoștința sufletului nostru arătate patimi pentru mai bună crezare, prin iscălitura numelui și punerea degetului la nume, le întărim și totdeauna răspunzători stăm.

Cornutzel, 8 decembris 1849

Iacob Gaurian, paroch locului

Nicolae Dants, jude

Onia Pavel Moga, jurat

Onia Many Gyurca, jude

Opria Mihiu, jude

Nicolae Macris, jude

Vasilie Mihiu, jude

Jurații satului Cornutzel sl[ăvit] sc. Sibiului

Original, AMS, fond 12/Pr. 1848-1850. *Morți în revoluție, biserici distruse, sate arse. Ajutoare date, situații, rapoarte.*

179.

Petreni, 8 decembrie 1849

Consignație!

Parohia numit satului Petreni, varmeghia Hunedoarii, despre cei căzuți morți sau chilăviți sub timpul războiului pentru credința către Împăratul, sub curgerea anilor 1848 și 49:

1. Ioan Sântei, parohul Petreniului, la Deva spânzurat într-o salcie de unguri, în primăvara trecută. Preoteasa văduvă rămasă cu 3 copii, și averea au luat-o ungurii toată.

2. Filip Porcolean, l-au pușcat ungurii în sat la Petreni. Și au rămas muiera văduvă Ana. Și averea au luat-o ungurii toată.

3. Achim Hârpenciu, s-au omorât la Deva, pușcat, iară în primăvara trecută. Și au rămas muiera Eva cu 3 copii mici. Și au luat și averea lui toată ungurii.

4. Nicolae Bârșan, pușcat în Deva de unguri. Muiera lui, Evuța, e rămasă cu un copil; și tata mortului și mama, slabi rămași.

La acestea și oameni bătrâni din sat au zis și adeverează că așa au fost tâmplările acestor morți, care și cu numele sunt scriși

1. Ioan Gruescu
2. Avram Zolinoi
3. Simion Dunșorean
4. Iosiv Duncanu
5. Adam Gurliște
6. Popa Mihai
7. Simion Duncanu

Dat Petreni, 8 dec[embrie] 1849

Popa Ianăș,
paroh Sântimbru și în loc de popă la Petreni

Original, AMS, fond 12/Pr. 1848-1850. *Morți în revoluție, biserici distruse, sate arse. Ajutoare date, situații, rapoarte.*

180.

Sibiu, 8 decembrie 1849

Seiner Hochwohlgeboren dem Herrn k[aiserlich] k[öniglichen] Major und Militair Districts-Commandanten Baron Heydte.

Hermannstadt [den] 8t[en] Dezember 1849.

Mein Küküllőer Erzpriester Johann Feketits hat mir vor kurzem berichtet, dass der Zsaker Pfarrer Namens Nicolaus Stoicovits gleich nach seiner Rückkehr aus der Walachei, wobei er sich um der auf sich wegen seiner Treue und Anhänglichkeit an den Allerhöchsten Thron heraufbeschworenen Rache den Rebellen zu entgehen, geflüchtet hatte, von einem gewissen Kornis Imre verhaftet und uns gegen Bürgschaft freigelassen worden wurde. Bald nachher aber ist er neuerdings arretiert und im Gefängnisse nach M[aros] Vásárhely abgeführt worden, ohne – laut Aussage der Pfarrkinder des oberwähnten Seelsorgers etwas verschuldet zu haben.

Dieser Vorfall veranlasst mich Euer Hochwohlgeboren diensthöflichst zu bitten, womit Hochdieselben die Anordnung treffen wollen, dass der oberwähnte Zsaker Pfarrer von der kompeteten Behörde baldigst vorzunehmen, und im Falle seiner Unschuld allsogleich auf freiem Fuß gestellt werde, worüber dann Euer Hochwohlgeboren mich gefälligst verständigen wollen.

[Traducere:]

Excelenței sale, domnului maior imperial și regal, comandant militar districtual baron Heydte.
Sibiu, 8 decembrie 1849.

Protopopul meu din Târnavă, Ioan Feketits, mi-a semnalat de curând, că preotul din Jacod, pe nume Nicolae Stoicovici, imediat după întoarcerea sa din Țara Românească, unde s-a refugiat din fața răzbunării jurate de rebeli din cauza fidelității și atașamentului acestuia către Preaînaltul Tron, a fost arestat de un anume Kornis Imre și eliberat nouă contra garanției. Puțin după aceasta a fost însă din nou arestat și dus la închisoarea din Târgu-Mureș, fără a fi avut vreo vină, conform mărturiei credincioșilor preotului amintit.

Acest incident mă determină să rog cu politețe pe Excelența voastră de a dispune, ca preotul amintit din Jacod să fie verificat cât mai grabnic de către autoritatea competentă, iar în cazul nevinovăției sale să fie pus imediat în libertate, fapt despre care Excelența voastră să binevoiască a mă informa.

Original, AMS, *fond Arhiepiscopesc, vol. 1, 1848-1860.*

181.

Șibot, 8 decembrie 1849

Mult Onorate Domnule Părinte Protopoape⁵⁹!

Rânduiala mult onorat Domnii tale în 7 decembris a.c., ni se aduse întrebare ce or fi împușcat sau omorât ungurii rebeli în furia lor cea tirănească; și la Șibot 2 oameni despre care dacă au rămas văduve cu copii; după stările împrejur a face o adecvată relație încredințându-ni-se în următorul mod, avem a așterne:

1. Cel dintâi, Antone Giore, care fiind om de 58 de ani în vârsta sa, însurat de 34 de ani, luându-și o văduvă, atuncea cam de ani mulți, au trăit cu ea până acuma, neavând amândoi prunci. Dară totuși această văduvă de la bărbatul cel dintâi, au rămas 4 copii; pe care am ungurii rebeli în drumul țării, la Poștia Șibotului, împușcându-l în anul acesta 1849, în luna lui februarie, în 3 zile aicea în țințirumul bisericei s-au îngropat. Și au rămas a lui văduvă Măgdălina, în vârstă de 80 de ani, neputincioasă bătrână, slabă la ochi, mai oarbă; nu-i în stare a se chivernisi pe sine.

2. Avram lui Dănilă Popa, om de 37 de ani, însurându-se la a[nul] 1848 trecut, în luna lui mai văduvă, încă de 2 bărbați rămasă. Pre acesta, viind o turmă de unguri rebeli în sat și aflându-l în grădină, fără de nicio vină împușcându-l în 3 aprilie a. 1849, s-au îngropat, lăsând pe a lui văduvă Ioana, în vârstă de 48 de ani cu 3 copii de la ceilalți 2 bărbați, în slabă stare de a se putea chivernisi.

Cărora de s-ar fi cu puțință a li se rânduie ceva milă, cu cuviință socotind, rămâi al D-tale totdeauna gata spre slujbă,

Șibot, în 8 decembris 1849

Avram Giorea,
popa românesc n[e]u[nit] din Șibot

Original, AMS, fond 12/Pr. 1848-1850. *Morți în revoluție, biserici distruse, sate arse. Ajutoare date, situații, rapoarte.*

182.

Hurez, 9 decembrie 1849

Conscripție

Despre arătarea celor ce au căzut jertfă, adecă au murit de mâna rebelilor prin moarte silnică din satul Hurez, slăvit districtul Făgărașului, și unde s-au întâmplat moartea și când

⁵⁹ Adresa: „Mult Onoratului Domnului Părintelui Nicolae Popovici, Protopopul neunit al scaunului Orăștiei, cu cuviincioasă cinste. Ex Offo, la Orăștie”.

Nr	Numele și polecra mortului	Vârsta anilor	Locul de unde este	În ce loc s-au întâm- plat	În ce lună 1848	Zi	Numele văduvii	Câți copii	Ce avere are				Însemnare
										Găl.	Vite	Nr.	
1.	Niculae Țipu	50	Hurez	La Ola Șoimuș	Nov.	26	Ioana	4	Moșie	6	Boi	2	A murit de holeră

Acesta au murit de boala cholerii, precum să adeverează prin aceștia mai în jos iscăliți:

Hurez, în 9 decembrie 1849
Ioan Țipu, paroh

Georgiu Sas, jude
Aldea Mărcuș, dto
Neculae Mărcuș, dto

Original, AMS, fond 12/Pr. 1848-1850. *Morți în revoluție, biserici distruse, sate arse. Ajutoare date, situații, rapoarte.*

183.

Cara, 10 decembrie 1849

Prea Preasfințite și Preluminate d.d. Episcoape, nouă mult milostiv stăpân!

Primind eu mai jos iscălitul milostiva poruncă a Escelenții sale F.M. a baronului Ludovic de Wolgemut, gubernatoriului Ardealului civil și militar, și prin Scaunul Episcopesc nouă împărtășită sub dto Sibii, 13 octomvrie 1849, nr. 51 a.c., ca să scrie oamenii cei sluțiți prin războiul revoluții, văduvile și pruncii cei săraci rămași, care milostiva poruncă împărtășindu-i-o cinst. preoți subordinați, îndatorați fiind prin mai sus zisa poruncă, fieștecăre ș-au dat în scris răspunsurile sale și acestea toate le împărtășiesc milii Mării tale spre știință adevărată, pe dărabe zece adevărat.

Despre care mă rog milii M. tale a le primi la cunoștiință părințască, fiindcă eu din cât mi-au fost cunoștiința m-am silit spre a plini cât e cu putință.

Lângă care rămâi sărutând blagoslovitoarele mâni, sunt al preasfințit M[ării] tale umilită slugă

Sig. Cara, die 10-a decemb[rie] a[nul] 1849

Procopie Prodan, v[ice] Protop[op] Clujului de Jos

Original, AMS, fond 12/Pr. 1848-1850. *Morți în revoluție, biserici distruse, sate arse. Ajutoare date, situații, rapoarte.*

184.

Ludești, 10 decembrie 1849

Prea c[instite] D[omnule] Protopoape!

Întru urmarea milostivei porunci arhieresti, sub numărul 51, anul c., cu plecaciune arăt că la Ludești s-au împușcat în luna lui iunie, de unguri, Pavel lui Gheorghe din Pleșa, fecior necăsătorit,

decât că acesta au fost un fecior la părinți. Iară părinții lui oameni slabi, bătrâni, neputincioși și săraci, feciorul acesta al lor îi ținea pre bătrâni. Iară acuma neputând – mai cu seamă bătrânul – a se mișca din casă, pățimesc foarte. Și dacă ar fi puțință, pentru fecior, să capete ceva milă, pentru sărăcia și neputința lor ar fi vrednici.

2. Arăt pentru Gheorghe Săptescu, de la Ludești: acesta fiind iagăr pușcaș bun, au fost în loagăr la Sibiu. Și luând ungurii Sibiu, iară cei împărătești retărăluind în Țara Românească, atunci și dânsul au trebuit să meargă în Țara Românească. Și șezând el acolo până la intrarea muscalilor în Ardeal, atunci au venit și dânsul până în Brașov. Acolo betejindu-se, au murit. De omul acesta au rămas 5 copii și văduva: copilul cel mai mare de 13 ani, ceilalți toți mai mici. Și sunt săraci, de n-au numai nește capre și nește oi și trăiesc cu palmile. Sunt vrednici de o milă de la stat.

Decemvrie 10, 1849

Nicolae Lobonț,
paroh n[e] u[nit] la [...] și Ludești

Original, AMS, fond 12/Pr. 1848-1850. *Morți în revoluție, biserici distruse, sate arse. Ajutoare date, situații, rapoarte.*

185.

Mărtinești, 10 decembrie 1849

Prea Cinstite Domnule Protopoape!

Întru urmare m. porunci episcopoești de sub nr. 51 anul c., plecat arăt precum din satul Mărtinești s-au împușcat de unguri Nicolae Bodea, fiind dânsul măieraș la Măeritea Bărciniți, la apa Streiului, nu departe de podul Simerii. Și au rămas de dânsul o văduvă, 3 copii mici: cea mare fată de 12 ani, ceilalți mai mici. Și sunt sărace, de nu are nimica avere, trăiește cum poate din lucrul mânilor sale și din ajutorul tată-său. Și este vrednică de milă și ajutorarea statului.

Mărtinești, 10 decemv[rie] 1849

Petru Muntean,
Paroh neunit de la Mărtinești

Original, AMS, fond 12/Pr. 1848-1850. *Morți în revoluție, biserici distruse, sate arse. Ajutoare date, situații, rapoarte.*

186.

Romoșel, 10 decembrie 1849

Prea cinstite Domnule Protopoape!

Întru urmare M[ăritei] Porunci arh[iepiscopoești] de subt nr. 51, 1849 eșită, umilit arăt că din satul nostru Romoșel, în luna lui fevr[uarie] an c[urent], fiind Ispas Văsii în loagărul românesc, în capul Oraștii, împotriva lui Bem și a taberii lui, atunci dând cu tunurile și cu puștile în loagăr într-aceilanți, s-au lovit cu un glonț de tun și pe pomenitul Ispas Văsii. Și îndată au murit acolo. Și a rămas o văduvă săracă cu 2 fete: una 15 ani, alta de 9 ani. Și n-au nimica, nici casă, nici moșie. Să ține cu palmile lor, de trăiesc dintr-o zi într-alta și [e] vreadnică dânsa de milă de la stat.

S-au puscat aicea în Orăștie de unguri, în luna lui iunie a.c., Nicolae Cătănici, de la Romoșel, pentru că au fost căpitan la loagărul românesc de la Romoșel. Și au rămas o văduvă cu 5 copii mici: cel mai mare de 8 ani, doi copii gemeni de 6 ani, al 4-lea de 4 ani și cel din urmă încă nu-i de un an. Și văduva aceasta îi săracă, nu are nimica, se hrănește pe sine și copiii cu palmile, încât rabdă și foame; și-i vreadnică de milă de la stat.

Romoșel, 10 decem[brie] 1849

Avram Nasta, paroh Romoșel, neunit

Original, AMS, fond 12/Pr. 1848-1850. *Morți în revoluție, biserici distruse, sate arse. Ajutoare date, situații, rapoarte.*

187.

[Șoimuș] 10 decembrie 1849

Prealuminate și Preasfințite d[omnule] Ep[iscop], mie milostiv părinte!

Venind înaintea mea acum a 3-a oară Lazăr, fratele preotului nostru Nicolae Stoica din Jac Sarm. și Balta de Sus, pentru năcazul ce-l trage în prinsoare cu socrul și șogorul său, 3 părsoane, pentru pâra deșartă cu acest efect (!), de 2 ori l-am mai înștiințat, înaintea milei Mării tale, pentru scăparea acestora, că șăd nevinovați în prinsoare pentru pâra unguirilor, cât și tisturile încă să miră de ei că șăd acolo. Pentru care acest frate a popii ne-au adus cuvânt de la acele tisturi, că numai de la Protopop și de la Măria sa d. Vlădica să ducă ceva mână de ajutoriu, ei decât îi vor slobozi.

Așa cu plecăciune îndrăznesc și a 3-a oară înaintea Mării tale a păși pentru 3 persoane a da părintească mână de ajutoriu întru scăparea lor din mâna barbarilor.

Pentru care aștept mângăiosul sămn, sărutând blagoslovitoarele mâni, al Mării tale umilit fiu.⁶⁰

Sig. Ermin, 10 decembrie [1]849

Ioan Fekete, Prot[opop]

Original, AMS, fond 12/Pr. 1848-1850. *Morți în revoluție, biserici distruse, sate arse. Ajutoare date, situații, rapoarte.*

188.

Simeria, 10 decembrie 1849

Prea c[înstite] Domnule Protopoape!

Întru urmarea m[ăritei] Porunci episcopești de sub nr. 51 a.c. eșită, cu plecăciune arăt că în satul nostru Simeria, cu prilejul când au fost bătaia aci la pod, în luna lui februarie, anul 1849, s-au împușcat de unguri:

⁶⁰ Adnotarea: „Sibii, 13 dec. 849. Ioan Fekete, Protopopul Cetății de Baltă de a cere a se mijloci eliberarea preotului nostru Nikolae Stoika, care se află arăstuit în Vașarheiu.

Rlt. 22 dec. 849. Să-i repeteze de nou recvizițiunea consistorială de sub nr. ..., a.c. la comandantele militar al măritului al Districtului în privința aceasta făcută”.

Adresa: „Ab Archid. Non unito Kúkúllő Superioris. Prealuminatului și Preasfințitului domnului d. Andrei Șaguna, Episcopul de lege grecească din M. Prințipat al Ardealului, cu plecăciune s-a așternut. Ex offio Sibiu”.

1. Iancu Spinean, lăcuiitor din Simeria. Și i-au rămas 2 copii: unul de 13 și celălalt de 3 ani. Copiii aceștia n-au nice tată, nice mamă, și între alții de milă sunt săracii, și vrednici de milă și ajutorul statului.

2. Adam Brândușescu, de aci din Simeria, tot în vremea sus scrisă s-au împușcat – în sălașul unde au locuit, fiind el bolnav de tot – de unguri. Și au rămas o văduvă cu-n copilaș. Și iaste săracă, n-are nimica avere, trăiește din lucrul mânilor sale și din ajutorul tată-său. Și iaste vrednică de mila și ajutorul statului.

3. Adam Borițăian: acesta iară s-au împușcat de unguri, tot în vremea sus scrisă. Și i-au rămas de dânsul o văduvă și o copilă de 13 ani. Și iastă săracă, n-are nimica avere, trăiește din lucrul mânilor sale și iaste vrednică de milă.

Simeria, 10 decembrie 1849

Manasie Todor, [paroh] neunit

Original, AMS, fond 12/Pr. 1848-1850. *Morți în revoluție, biserici distruse, sate arse. Ajutoare date, situații, rapoarte.*

189.

Râșca, 10 decembrie 1849

Adeverință

Eu cel mai din jos subscrisul adeveresc cum că de la satul nostru Rișca, cercul Zărandului, Florea Iovu au perit în bătae la Abrud, în 26 mai, om de 32 de ani și rămânând de dânsul muieră, anume Șara cu 3 fete, care într-atâta sărăcie sânt, de sânt gata și de foame a peri.

Cu care adeveresc cu credința mea cea preoțească și sufletească, și cu redatura numelui întăresc.

Dat în Rișca, 10 decembrie 1849

Nikolae Henț,
Paroh Rișca

Original, AMS, fond 12/Pr. 1848-1850. *Morți în revoluție, biserici distruse, sate arse. Ajutoare date, situații, rapoarte.*

190.

Vinerea, 10 decembrie 1849

Prea Cinstit D[omnule] Protopop⁶¹!

Întru urmarea înalt milostivei rânduiei a Escelenții sale, D. F. M. L. Baron Ludovic de Wolgemut, guvernatorul civil și militar al Ardealului, cătră prea luminatul scaun episcopesc îndreptată, și de cătră același Prea luminat Sc. Episcopesc sub dto. 13 octomvrie a.c., nr. 51 ieșită, prin prea cinstit D-ta nouă spre dreaptă arătare și răspundere împărtășită, umilit am a răspunde în următorul chip:

După bătaia sau lovirea de la Okna cu trupa rebelului Bem, în primăvara trecută, rumpându-se din trupa rebelă o parte din insurgenți, care goniți fiind din dărpăt, de oastea împărătească, vrea a

⁶¹ Adresă: „Prea Cinstitului Domnului Nicolae Popovici, Protopopul neunit al Orăștii, cu datornica cinstire. Ex Offo, la Orăștie”.

scăpa către Deva. Care văzând românii din satele dimprejur, le ieșiră înainte, în drum, și după o vitează și îndrăzneță luptă sub comanda centurionilor săi, în retărare până aproape de Șebeș, unde apoi se dădură robi la armata împărătească, la d. Ritmeister grof Alberti, dimpreună cu vreo câteva tunuri și multe care cu muniție. Deci fiind că între acei ce ieșiră în drum înaintea insurgenților fu și acest nenorocit, Ilie Mihăilă, de aicea din Vinerea, care curând după aceea, după bătaia de la Strei și după ce să trase armata împărătească la Sibiu, rămâind sub stăpânirea rebelilor, fugi dimpreună cu mai mulți săteni de aicea către munte, ca să-și mântuie viața din mâinile rebelilor, ce căuta ca turbați pe toți cei ce le stătuse împotrivă; de unde nu după multă vreme, prins fiind Mihăilă Ilie și Dumitru Lazăr, și alți ortaci ai dâșilor, fu dus la Orăștie, și dându-l în mâinile rebelilor, a doua zi fu împușcat.

De Ilie Mihăilă rămase văduva Domnica și 4 prunci, adică Paraschiva, Raveca, Magdalina și Maria, dintre care Paraschiva este căsătorită, celelalte 3 sunt necăsătorite, și adică Raveca, în vârstă de 11 ani, Magdalina în vârstă de 7 ani, Maria în vârstă de 5 ani, adică 3 prunce, care nu sunt harnice a se hrăni și totdeauna vrednice de milă.

Ce se atinge despre starea avuții zisei văduve și a pruncelor rămase, deși nu ar fi tocma la cea mai de pre urmă sărăcie, dară totuși fiind datoriu rămasă la Casa alodială și airea, care trăgându-se din avuție, ar putea rămânea la mare lipsă și sărăcie. Afară de acestea, fiind despre o parte și văduva rămasă Domnica cu boală și slăbiciune la ochi, și cele 3 prunce nevârstnice și neharnice a se hrăni, cu drept se poate socoti că ar fi totdeauna vrednice a li să mijloce milă și ajutorință din visteria statului.

Pre lângă care dreaptă arătare, cu datornica subpunere, rămâi al Cinstii D-tale, plecată slugă

Sig. Vinerea, 10 decem[brie] 1849

Ioan Herlea,
Paroh Vinerea n[e]u[nit]

Original, AMS, fond 12/Pr. 1848-1850. *Morți în revoluție, biserici distruse, sate arse. Ajutoare date, situații, rapoarte.*

191.

Bințiinți, 11 decembrie 1849

Adeverință!

Eu cel mai jos iscălit, cu credința sufletului meu, arăt prin această scrisoare a mea, precum că în anul 1849, înaintea Paștilor, vineri, de frica ungarilor pustiind oamenii toți din satul nostru, care încotro au putut fugi a să pustii și ei, cești următori cu numele numiți oameni cu carele, fieștecăre cu al său încărcate de bucate și de haine și cu marhele slobode, mânându-le pe lângă care, au trecut Mureșul de cea parte. Și s-au ascuns în nește bercuri. Iară ungurii ca hoți, de unde au zăpsit, de unde nu, au năvălit asupra lor, pe ei. Și mai în sus numita zi, i-au și împușcat și le-au luat toate celea ce au avut, care lucru adevăresc că așa s-au întâmplat.

1. Nicolae Suci: i-a rămas muieră Raveca cu un prunc, săraci.
2. Gerasim Unițescu: i-au rămas muieră Raveca, săracă, cu prunci 3.
3. Man Chirilă: i-au rămas muieră Paralia, săracă, singură.
4. George Groza: i-au rămas muieră Raveca, săracă, cu un prunc.
5. Sârb Ioan: i-au rămas muieră Costandina, săracă, cu prunci 3.
6. Petru Olari: i-au rămas muieră Mărina, săracă, cu prunci 4.
7. Darie Tot: i-au rămas muieră Ioana, săracă, singură.
8. Damian Dumbravă: i-au rămas muieră Măria, săracă, cu prunci 2.
9. Dumbravă Marcu, june neînsurat.

10. Constandin Herța: i-au rămas muiera Dosia, săracă, cu prunci 3.
11. Boda Lazăr: i-au rămas muiera Fica, săracă, cu prunci 2.
12. Iosiv Șerban: i-au rămas muiera Ioana, săracă, cu prunci 2.
13. Pantilie Mutu, fecior neînsurat.

Binținți, 11 decembrie 1849

Iosiv Bota, paroh locului

Original, AMS, fond 12/Pr. 1848-1850. *Morți în revoluție, biserici distruse, sate arse. Ajutoare date, situații, rapoarte.*

192.

Feldioara, 11 decembrie 1849

Adeverință

Din porunca Mării tale din 6 decembrie 1849 am primit ca să dăm adeverință pentru oamenii cei morți în revoluția ungarilor și am găsit cu dreptul, nefiind notariul satului harnic, că-i foarte bolnav, s-au găsit cu dreptul despre văduvele și pruncii rămași, că nefiind prunci rămași nehnici a să putea chivernisi cu cele folositoare, s-au găsit că:

1. Andrei Bucșa au murit în revoluția ungarilor și a rămas muiera văduvă cu 2 copii săraci, unul de 17 ani fiind și schiop, iară celălalt 3 ani și găzdușagul lor este biciulit prin jurații satului cu 100 fl. argint.

2. Ioan Șerban au murit în revoluția ungurească, fiind de 48 ani. Au rămas muiera văduvă cu 2 copii, cel mai mare de 12 ani, iară celălalt de 6 ani, și găzdușagul este biciulit prin judecătorii satului cu 200 fl. argint.

3. Ioan Avram au murit în revoluția ungarilor, fiind [de] 56 ani. Și au rămas muiera văduvă, dară [are] 2 fete măritate și găzdușagu cuprins prin biciulitorii satului [la] 150 fl. arg.

4. Ștefan Klaşa au murit prin revoluția ungarilor, fiind de 50 de ani și au rămas muiera văduvă cu 5 copii, 3 feciori și 2 fete, iară cu toții fiind mici, și găzdușagul 100 fl.

5. Ioan Popa au murit în revoluția ungarilor și au rămas muiera văduvă cu 2 prunci, unul de 16 ani, altul de 10 ani și găzdușagul cuprinde ca la 200 fl.

6. Ilisie Precup, fecior june de 22 ani au murit în revoluția ungurească.

7. Ilisie Telia au murit în revoluția ungarilor și au rămas muiera văduvă cu un prunc de un an și găzdușagul cuprinde 100 fl. în argint.

Feldioara, 11 zile, decembrie 1849

Nicolae Stanciu, paroh

Ilisie Krăciun, jude

Dionisie Avram, paroh

Nistor Miklia

Ștefan Măeru

Ioan Bojolia

Achim Jelkan

Andrei Silea

Nicolae Miklia

Original, AMS, fond 12/Pr. 1848-1850. *Morți în revoluție, biserici distruse, sate arse. Ajutoare date, situații, rapoarte.*

193.

Hunedoara, 11 decembrie 1849

Preaînalte domine Episcop!

După intrarea magiarilor rebeli în Ardeal și în ținutul Hinidorii, apropiindu-să, multe sate române aprinzând și sfinte biserici dehonestând, am socotit că și cu noi așa vor face; din care pricină îngroziți și terorați, multe a sfintei bisărici scumpătățuri și haine laolaltă culegând, le-am îngropat în țințirumul bisăricii, dimpreună cu unele a umilit subscrisului dascăl efecturi. Însă în zădar, că până la sosirea surpătorilor de Dinastie magiari din 30/11 mai/august a.c. în Hinidoara, și după ce mai mulți acestui oraș convivi români s-au jefuit și maletratat, sosiră și la sfânta noastră bisearică fostul jude primariu domnul Buci Mihai cu fătul domnii sale, d. Ioan Klainhacer (!), Bradu Laios, țărani beți, mai un strajemester din Feledinți cu numele Becăș Antal, cu grămadă de cătane răbele concomitanți. Și intrând mai nainte numitul Buci Mihai în sfânta biserică cu pipa aprinsă o început a sparge și strica multe prin biserică, căutând după avere. Prin sudalme de Dumnezeuul românilor și suduind unii Maica Preaceastă, și rumpând ciucurii de la prapuri, jură că Dumnezeuul nostru au murit.

Au eșit după aceea la țințirim și acolo groape descoperind, și de acolo nu numai aicea sub A. adnexata spețificație a umilit subscrisului învățător efecte și naturale afară au scos, ce încă și după aicea sub B. advoluta spețificație a sfintei bisărici prețioase și haine scoțându-le și din mână în mână desfințindu-le, între sine le-au împărțit. Din care câteva rupte și stricate, de la organu, rebelilor de aicea Farkas Denes, prin titoru, bisăricii noastre răscumpărate să află. Iar altele de tot stricate fiind și prețindăluind în aceasta de la păgubirea și maletractarea noastră preoți, prin magiarii rebeli suferite.

Umilit ne rugăm de Preaînalt Măria ta, milostivește-te la cuvinciosul forum acela părintește a ne ecsiopera ca toate cele în spețificațiile mai sus ținute cuprins, prin ductorul rebelilor, cu atâta mai vârtos să ni să rebonificăluiscă, fiindcă bisărica ungurească prin insurgenții români de nimica nu s-au despoiat; nu numai, ba încă și mai mulți lăcuiitori magiari de aicea, care nu s-au cunoscut de tot împotriva Împăratului ca agitatori, prin preoții și convivii noștri români de multe realăle s-au apărât; și numai câțiva au fost ecseptați, carii publice s-au arătat că să luptă la surparea Dinastiei. Ci începând (!) Magistratul român atunci ecscerute alte toate și a celor rebeli magiari ecscerute efecte; la Funoju (!) strângându-le, fieștecăruia magiar îndărăpt s-au dat.

Apoi luând în părintească considărație și aceea că nici bisărica noastră, nice pârgarul bisericesc la acea ecsecuție n-au avut nici un nice că au cauzat-o. Și așa domnii aicea locuitori magiari, pe jefuitorii rebeli îi dehonestară și de sfînțirea bisericii noastre curat să vadă că nu din cauză, fără limpede numai din odiul nații s-au comportat.

După care refugiumul nostru la preaînalt Măria ta, pentru ecsopărarea consolații părintești din nou luând, suntem a Preaînalt Mării tale umiliți servi⁶².

Hunidoara în 11 decembrie [1]849

Titori	Nicolae Popovici, paroh Hinidorii
Ioanăș Danci	Georgie Dan, parohul locului
Mihuți Simbaș	Simeon Popovici, învățător
Nicolae Moisin	Nicolae Tămădaș

⁶² Adnotările: „Sibii. 19 decem. 1849. Titorii bisericii noastre din Hinedoara arată pagubile bisericii de acolo prin magiarii răsculați în timpul revoluțiunei făcute și cer a se esopera de aici desdăunarea pagubei arătată. Rt. 22 dek. [1]849. Cătră Preaînaltul domnul Episcop de legea gr. neunită a Marelui Prințpat a Ardealului, domnul Andrei Șaguna. Umilita rugare a tractului bisericesc gr. neunit din Hinidoara. Pre lângă reîntoarcerea spețificațiilor alăturate să se îndrepte tutorii păgubitei biserici din Hinidoara prin Administratorul politic ecscerute alte toate și a celor rebeli magiari ecscerute efecte; la Funoju (!) strângându-le, fieștecăruia magiar îndărăpt s-au dat. Exped. 12/1.850”

Nicolae Boțiu fic curator
Nicolae Muntian
George Nemeș

Original, AMS, fond 12/Pr. 1848-1850. *Morți în revoluție, biserici distruse, sate arse. Ajutoare date, situații, rapoarte.*

194.

Axente Sever [Frâua], 12 decembrie 1849

Prea Luminate și Prea Sfințite D. Doamne Episcoape!

În urma milostivei porunci a Prealuminat M. Tale din 13 octom[brie] 1849 nr. 51 într-acolo ieșită fiindcă rânduiala Excelenții Sale D.F.M.L. Baronului Ludowic de Wohlgemuth, guvernului Ardealului civil și militar așa sună, în decursul de curând săvârșitei revoluții, adevă pentru văduvele și orfanii românilor din pricina revoluții rămași săraci și cealealalte, precum în extractul poruncii tipărite să vede. Drept aceea fiind îndatorat a întreprinde prin preoțimea subordonată cercetarea spre aceasta de lipsă, și după cunoștința dinlăuntru, iară rezultatul prin o consignație cuviincioasă pre lângă dovedirea punctelor de întrebare sus-numite, pentru al căror adevăr preoțimea ar rămânea răspunzătoare, întru așa mod să să aștearnă că numai aceia cari după temeiul statornicit singuri pot face pretenție dreaptă la o asemenea respectare, să să propună, și tot abuzul strâns și după cunoștință să să depărteze.

Drept aceea după M. poruncă, poftind pre preoții subordonați a mă informa și așa trimițându-mi fieștecă scrisorile, am aflat pre mulți asupriți în multe chipuri rămași săraci, dară mai de căpetenie și precum să poruncească și să pofteaște numai pe aceștia din scrisorile adogate, aflu cu cale a-i face cunoscuți, adevă 1mo de la Mediaș, 2do Ațel, 3^{io} Velț, 4to Hașag.

Lângă care rămâind al Prea Luminat M. Tale umilită slugă⁶³,

Frâua, 12 decembrie 1849

Vasile Androne,
Protopop

Original, AMS, fond 12/Pr. 1848-1850. *Morți în revoluție, biserici distruse, sate arse. Ajutoare date, situații, rapoarte.*

195.

Felmer, 12 decembrie 1849

Prea cinstite Domnule Părinte!

După m[ilostiva] rânduială arhierească din 13 octomvrie a.c. nu. 51 eșită, plecat arăt precum că la Felmer, s-or împușcat 6 inși, a căror văduve 4 s-or măritat, și așa cu copiii lor, sunt la bărbați. Cărea 2 anume văduve lui Constandin Ioan, Dotița, a rămas cu 2 copii, săracă: un copil de 8, celălalt

⁶³ Adresa: „De la Su. Protop. al Mediașului greco-răsăritean, Prea Luminatului și prea Sfințitului D. Domn Andrei Șaguna, Episcopul greco-răsăritean din Marele Prințipat al Ardealului cu plecaciune ex offio A. Sibiu”.

de 5 ani. Văduva aceasta e felăriță la grof Kon. Farkas, și este săracă, arzându-i și casa atuncea când au ars și satul, și n-are cu ce să trăiască. Dânsa se ține în satul Felmari, șede într-un bordei.

Altă văduvă de acolo, și aceasta e vrednică de milă. Bărbatul aceștii văduve s-au împușcat de rebeli atunci când au fugit Bem cu ai săi de la Szasz Șebeș încoace, de au aprins satul nost[ru]. Aceasta au fost înaintea bătăii de la Podul Simerii, cu vreo patru-cinci zile.

Al doilea în vremea sus scrisă s-au împușcat pe câmpul Felmarului, de ungurii lui Bem: Neacșa Ioan, birăul din Felmari. Și au rămas de dânsul o văduvă, Ioana, cu 4 copii, cel mai mare de 19 ani, ceilalți mai mici și nehnarici a se hrăni. Văduva aceasta e săracă, se hrănește cu mânilor și cu 2 vituțe ce are. Și iaste arsă, și șade în bordei, și iaste vrednică de milă.

Felmariu, 12 decembrie 1849

Dimitrie Drăgoi, paroh la Felmariu

Original, AMS, fond 12/Pr. 1848-1850. *Morți în revoluție, biserici distruse, sate arse. Ajutoare date, situații, rapoarte.*

196.

Iași, 12 decembrie 1849

No. 7032. Kais[erliche] Agentie und General Konsulat in der Moldau.
H. 203.

Euer Hochwürden!

Unter Mittheilung der beiliegenden Eingabe des Herrn Constantin von Hurmuzaki, gibt man sich die Ehre, Euer Hochwürden zu eröffnen, dass im Sinne des Ansuchens des Herrn von Hurmuzaki der mit dem Transporte und Zustellung der Bücher beauftragte Mönch Gregorasch Thanasse mit dem erforderlichen Empfehlungsschreiben an die betreffende k. k. Gränzbehörde versehen sei.

Jassy 12. Dezember 1849.s. s

[Traducere:]

Nr. 7032. Agenția și consulatul imperial din Moldova.
H. 203.

Excelența voastră!

Prin comunicarea cererii anexate a domnului Constantin de Hurmuzaki, avem onoarea să comunicăm Excelenței voastre, că în sensul cererii domnului de Hurmuzaki, călugărul Grigoraș Tănase, însărcinat cu transportarea și livrarea cărților, dispune de recomandările necesare către autoritatea de graniță imperială și regală corespunzătoare.

Iași, 12 decembrie 1849.

197.

Poiana Porcului, 14 decembrie 1849

Eu, mai jos iscălitul preot Ilie Hărăguș din Poiana Porcului, dau acest testimonium drept în dreptatea sufletului, cum că din satul nostru, Poiana, în rebelia ungurească care au fost în 27 octom. a.

[1]848, la satul Dămăcușani cu căzut trei oameni cu numele: Dan Urs, de care au rămas văduvă Dan Nastasie, cu două fiice și un copil, dătoare cu 70 de zloți, alt iosag nimica, fără opt oi; 2. Man Ilie a lui Pahone, de care au rămas văduva Man Marie cu doi copii, dătoare cu 50 de zloți și are iosag opt oi; 3. Man Urs a Nechitii, de care au rămas văduva Man Ioana, cu 2 copii mici, dătoare cu 28 de zloți, și are o vacă, alta nemica.

Despre acești aici mai sus înșămnați în dreptatea sufletului mărturisesc că după țirculariul de sub nr. 51 a Mării sale d. Episcop, nici am scăzut, nice adaos, fără în cunoștința sufletului adeverez.

În Poiana Porcului, 14 decem[brie] [1]849

Ilie Hărăguș,
Paroh la Poiana

Original, AMS, fond 12/Pr. 1848-1850. *Morți în revoluție, biserici distruse, sate arse. Ajutoare date, situații, rapoarte.*

198.

[Muncel, Gârbou-Muncel], 15 decembrie 1849

Măria Ta Prealuminate și Preasfințite doamne d. Episcoape, mie milostiv sufletesc Sfânt Părinte!

La mângăioasa și milostiva porunca Mării tale din 13 oct. a.c., sub nr. 51 pentru văduvele și pruncii cei rămași săraci prin rebelul ungarilor, ai căror părinți s-au omorât de ungari, am aici inclusele testimoniumuri a scrișilor preoți a trimite.

Întâi. Preotul din Suci, Ioan Perhaiță, arată că a rămas văduva Onigă Anisia cu 2 copii prin testimoniu sub slova A.

Al doilea. Preoții din Rogoz, Ioan Kozma și Georgie Herman arată prin testimonium de sub litera B a fi acolo 9 văduve rămasă, precum testimoniu dovedește.

Al triilea. Ilie Haragoș, preotul din Poiana, arată prin testimonium de sub litera C că din Poiana au căzut 3 oameni și au rămas 3 văduve cu 7 prunci.

Al 4-lea. Preoții din Măgoaja, Kupșa Vasilie și Pătru Buzura arată pre Ilieș Văsălică cu testimonium sub litera D, de care au rămas 2 fete sărace.

Al 5-lea. Pătru Perhaiță arată prin testimonium sub E. că au spânzurat ungurii 3 oameni și au rămas 3 văduve acolo cu 8 prunci.

Al 6-lea. Pavel Găvrus, parohul din Peteritea, arată prin testimonium sub K. cum o cătană ungară au tăiat pre Rus Irina de i-au sărit palma, cât a-și crește și îmbrăca 2 fete nu-i harnică.

Și prin o sfântă și plecată metanie, mă rog de [i]ertare milii Mării tale că m-am întârziat cu trimiterea aceasta și iarăși mă rog cum că în Protopopiatul nostru alte văduve și prunci rămași nu s-au aflat.

Sărutând mâinile Mării tale, rămâi al Preasfințit Mării tale cel mai mic între fii

Die 15 dec[embrie] 1849

Ioan Greblia, Protop[op]

Original, AMS, fond 12/Pr. 1848-1850. *Morți în revoluție, biserici distruse, sate arse. Ajutoare date, situații, rapoarte.*

199.

Ormindea, 15 decembrie 1849

Relație pentru oamenii cei omorâți de insurgenți, pentru văduve și orfani din satul Ormindia, de sub Protopopiatul domnului Protopop al Zarandului Iosif Bașa

1. Oprean Toader, în 22 martie anu[l] [1]849, fugind de armata magiară, fu pușcat aproape de sat, de care rămasă o văduvă neputincioasă, bătrână, care mai are nădejde de a căpăta puținel penzion rămas de bărbatul ei, afară de o vacă altă avere nu e; copii nu are.

2. Popa Ioan, în 2 apr[ilie] a[nul] [1]849, așijderea trecând armata sus numită prin sat, fu pușcat, de care rămasă o văduvă cu o fetișoară; averea o vacă, care văduvă s-au și măritat.

3. Lazăr Mihail, pre care prinzându-l insurgenții în 19 ap[rilie], fu spânzurat în Brad în comi[itatul] Zarandului, de care rămasă o văduvă cu 2 copilași; marhăle ce au avut încă le-au luat magiarii de la ea, mai are puținel cucuruz.

4. Oprean Ion cel bătrân, pre care prinzându-l în 19 ap[rilie] [1]849, l-au spânzurat în Brad, com[itatul] Zarand, de care rămase o văduvă, de toată averea jăfuită numai cu casa pe ea; copii nu are.

5. Oprean Ioan cel tânăr, pre carele prinzându-l în 25 apr[ilie] [1]849, l-au pușcat în Băița, de care au rămas o văduvă cu 3 copilași; averea stă din puținel cucuruz,

6. David Anghel, pre care ducându-l tiranii magiari după tabără, cu carul cu boi, iar pe unde au umblat l-au purtat tot bătându-l și după ce mult năcăjindu-l, l-au slobozit acasă, care numai decât picând pe patul său, și puțin zăcând, au răposat, într-a 9 iunie [1]849; de care au rămas o văduvă cu șase copilași; avere 2 boi, o vacă, 4 porci, puținel cucuruz.

Acestea sunt toate scrise după adevărata cunoștința sufletului.

Ormindia, în 15 dec[embrie] [1]849

Anghel Krișan,

Paroh locului

Original, AMS, fond 12/Pr. 1848-1850. *Morți în revoluție, biserici distruse, sate arse. Ajutoare date, situații, rapoarte.*

200.

Șesuri, 15 decembrie 1849

Conscriere

După numărul [l] episcopesc 51 a.c. poruncit către Preacinstitul domn. Protopop, ca într-o dreaptă arătare să se aștearnă lucrarea, care din varmegia Zărandului din anumit satul Șăsuri, morți care prin rebeli uciși din credința către Preaînălțatul Nostru Împărat

1	Dărăbanțu Opra, ca de 48 de ani, și au perit în bătaie la Târnava, la anul 1848, octomvrie 27, de care au rămas un prunc, dară însurat și nu de tot sărac, fără numai ca de mijloc este.
2	Dărăbanțu Mihăilă, de 42 de ani, au perit în bătaie la Târnava, în [1]848, oct. 27, de care au rămas 5 copii săraci, fără tată, fără mamă.
3	Arimie Onu, de 44 ani, au perit în bătaie la Târnava, în anul [1]848, oct. 27, de care au rămas văduva cu 7 copii săraci și fără nici orânduială a trăi, numai cu casa singură goală
4	Tăbeș Nikolae, de 31 de ani și au perit în bătaie la Târnava, în anul [1]848, octomv. 27, de care au rămas văduva numai cu un prunc, care după aceea au și murit pruncul. Nu de tot era săracă, ci de mijloc.

Tabel (continuare)

5	Zirko Onuțu, cantor al bisericii, ca de 35 de ani, tot la bătaie la Târnava, anul 1848, oct. 27, de care au rămas văduva cu 4 prunci săraci și tot bolnavă, adevărat de atunci tot neputincioasă a trăi.
6	Laslău Ioan, ca de 39 de ani, și au perit în bătaie la Târnava, în anul [1]848, octomvrie 27, de care au rămas văduva cu 2 prunci, dar nu de tot săracă, care acum s-au și măritat, are cu ce trăi.
7	Zirko Dumitru, ca de 16 ani, june fiind și au perit în bătaie la Târnava, în anul [1]848, oct. 27 de zile.
8	Tăbeș Filip, de 38 de ani și au perit în bătaie la Târnava, tot în anul și luna mai sus zisă, de care au rămas 4 prunci săraci, fără tată, fără mamă, și toți micuți și neputincioși.
9	Stan Petru, ca de 37 de ani, și au perit în bătaie la Târnava, tot întru acea vreme, de care au rămas văduva cu 2 prunci și acum s-au măritat, dar pruncii tot au rămas săraci și neputincioși.
10	Kodrean Petru, ca de 36 de ani, tot în bătaie la Târnava au perit, la anul [1]848, octomvrie 27, de care au rămas 3 copii săraci, fără tată, fără mamă, și neavând cu ce petrece, gata de perit
11	Stan Iosif, de 32 de ani, și l-au pușcat rebelii unguri la anul 1849, mai, în 23, când au venit de la orașul Băița, de a prins și au hoțit ce au avut omul, de care mai sus zisul au rămas 3 copii săraci prin uși a cerși.
12	Dărbăbanțu Solomon, ca de 78 de ani, tot prin rebeli au perit, la anul [1]849, mai 23, de care sărăcie n-au rămas
13	Kodrean Pavel, de 62 de ani, prin rebeli ucis, la anul [1]849, mai 23, de care sărăcie n-au rămas nimica
14	Lăslău Avram, de 4 ani, tot prin rebeli au perit, la anul [1]849, mai 23, când au venit de la Băița
15	Dărbăbanțu Aron, de 3 [ani], prin rebeli ucis, la anul [1]849, la luna mai, în 23 de zile
16	Lăslău Ana, de 22 de ani, și de care au rămas un prunc mic, care acum au și murit, și tot prin rebeli ucisă la anul [1]849, mai 23
17	Lăslău Florinca, ca de 69, tot prin rebeli au perit, în anul și luna mai sus numită; sărăcie nu-i.
18	Kodrean Istina, de 38 de ani, tot prin rebeli pușcată la anul [1]849, mai 23, de care au rămas 3 prunci săraci.
19	Dărbăbanțu Istina, de 6 ani, prin rebeli pușcată la anul și luna aceea
20	Glava Vironică, de 28 de ani și s-au pușcat ungurii la anul [1]849, mai 23, de care prunci n-au rămas.

Oamenii chilăviți din bătaia de la Târnava și din Lunca Băiții

1. Zirko Simioanu, în bătaie la Târnava, l-au pușcat într-un picior
2. Bălașă Nikolae, în bătaie la Lunca Băiții l-au pușcat într-un picior
3. Tăbeș Simioan, când au venit rebelii unguri de la Băița, l-au pușcat într-o mână.

Care de cei doi care i-au pușcat prin picioare sunt gata de perit, n-au cu ce trăi, dar la cel cu mâna ruptă așisderea.

Dat în Șăsuri, în 15 decemvrie [1]849

Ioan Popov, paroh

Original, AMS, fond 12/Pr. 1848-1850. *Morți în revoluție, biserici distruse, sate arse. Ajutoare date, situații, rapoarte.*

201.

Ilia, 16 decembrie 1849

I. P. Protopop!

Noi românii de la Episcop trimisă le-am primit și am publicat la săteni. Și să află la satul M[agyar] Ilia familiei 45. Fiind tot poporul de s-au întrebat de pagubele ce s-au întâmplat făcute de rebeli. Fiind de față și bătrânii satului, arătăm suma banilor care s-au aflat la satul nostru, M[agyar] Ilia, 320 [fl] argint, care adeverim bătrânii satului.

Magyar Ilia, 16 decemb[rie] [1]849

Vasilie Filimon, paroh locului

1. Blaga Iovu
2. Matei Ion
3. Banu Gligor
4. Dronc Ilisie
5. Crainic Niculae
6. Blaga Gligor
7. Petru Vasilie

Încă la doi oameni mai iaste văduve R.f. 13, cr. 15. Suma totală face R.f. 330, cr. 15.

Original, AMS, fond 12/Pr. 1848-1850. *Morți în revoluție, biserici distruse, sate arse. Ajutoare date, situații, rapoarte.*

202.

Valea Bradului, 16 decembrie 1849

Rălație pentru oamenii cei omorâți de insurgenți, pentru văduve și orfani din satul Valebrad de sub Protopopiatul D. Protopop al Zărandului, Iosif Bașa

1. Ionuț Petru în 28 ianuarie anul 1849, venind armată ungurească de cătră satul Vaca la Valeabradului și pre 7 bărbați i-au prins pe câmpul Văliibradului și i-au dus la Brad, pe care i-au omorât cu pari ca pe porci; adevă pe Ionuț Petru, pomenitul din sus, 2. Kriș Dumitru, al 3. Ionuț Floare, al 4. Kriș Mihai, al 5. Opra Tănăsie, om de 55 de ani, al 6. Kriș Ghiorgie, al 7. Kolța Ioan, acesta de 15 ani. Iară Petru și Floarea și Mihai și Ghiorgie și Dumitru de vârstă ca de 25 de ani până la 30.

De care rămân văduve sărace cu prunci:

1. A lui Ionuț Pătru cu 3 prunci: o fetișoară de 10 ani și alta 7 ani și un pruncuț de 5 ani și alte bunuri din ce să trăească n-au, numai o vacă, altă nimic, casa au ars.
2. A lui Kriș Dumitru, văduva are un prunc de 2 ani și din ce să trăiască nu, nimica, casa au ars.
3. Ionuț Floare văduva au rămas cu 3 prunci: o fetișoară de 7 ani și alta de 5 ani și un pruncuț de 2 ani și din ce să trăiască n-au numai o vacă și casa au ars.
4. A lui Kriș Mihai văduva au rămas cu un prunc de un an și are o vacă, altă nu-i nimica din ce să trăiască, casa au ars.
5. A lui Opra Tănăsie văduva au rămas cu 5 prunci, unul de 19 ani, altul de 17 ani, și altul de 4, și o fetișoară de 2 ani, și din ce să trăiască n-au, numai doi bouți mici și 5 capre, altă nimica.
6. A lui Kriș Ghiorgie văduva au rămas cu un prunc de un an și cu ce să trăiască nu are nimica, ce prin ușile altora trăeaște, casa au ars.
7. Kolța Ioan: de acesta au rămas mumă-sa și un frate mai harnic și au cu ce să trăiască.

Despre care adevăresc din josul scris, ca parohul locului,

S-au dat în Valeabradului, 16 dec[embrie] [1]849

Nicolae Tulea,
Paroh Valeabrad

Original, AMS, fond 12/Pr. 1848-1850. *Morți în revoluție, biserici distruse, sate arse. Ajutoare date, situații, rapoarte.*

203.

Ciunga, 17 decembrie 1849

Însămnare făcută

Despre pagubele românilor din jos numitul sat Ciunga, din porunca Episc[opului] de sub nr. 4 a.c. scriem pagubele jăfuiților confrăți români, prin rebelii unguri făcute, care prin mărturia bătrânilor satului s-au socotit tot în bani de argint, precum aici urmează:

Nr.	Numele și polecra păgubiților	În bani de argint		Nr.	Numele și polecra oamenilor păgubiți	În bani de argint	
		Fl.	Cr.			Fl.	Cr.
1	2	3	4	5	6	7	8
1.	Popa Vasilie	189	24	33.	Bogdan Toader	7	40
2.	Dămian Niculae	27	4	34.	Hărman Niculae	5	--
3.	Cristea Toma	26	-	35.	Mărian Dămian	5	24
4.	Nicoară Niculae	87	4	36.	Onac Ilie	24	--
5.	Hărman Ilie	38	36	37.	Onac Iacob	20	25
6.	Dămian Iosif	32	--	38.	Suci Onuț	8	10
7.	Mara Ion	3	12	39.	Hărman Niculae bătr.	3	44
8.	Suciu Pătru	23	--	40.	Nicoară Moisă	24	36
9.	Brașovan Niculae	37	--	41.	Cristea Niculae	22	24
10.	Onac Niculae	--	48	42.	Hărman Niculae tânărul	3	12
11.	Marian Chirilă	11	4	43.	Groza ...	24	--
12.	Onac Pătru	21	--	44.	Bogdan Iacob	15	48
13.	Brașvian Vasilica	2	24	45.	Popa Gheorghie	76	--
14.	Nicoară Onuțu	41	40	46.	Corb Pătru	43	20
15.	Vardeș Onuțu	14	50	47.	Groza Niculae	4	24
16.	Nicoară Todor	32	8	48.	Orb Niculae	8	48
17.	Nicoară Onuț	32	--	49.	Presăcan Gheorghie	20	32
18.	Ba Moisă	16	12	50.	Hărman Ioan	6	48
19.	Corb Iuon	23	40	51.	Cristea Gheorghie	6	32
20.	Onic Pătru	11	16	52.	Onac Palaghie	15	16
21.	Urcan Măcinic	8	30	53.	Zaharie Gheorghie	3	--
22.	Cristea Moisi	34	30	54.	Ban Onuț	12	--
23.	Nicoară Filip	5	--	55.	Onac Pătru	8	--
24.	Cristea Toader	31	16	56.	Suci Niculae	5	--
25.	Băgăian Vasilica	10	12	57.	Cristea Niculae	20	--
26.	Groza Iosif	35	--	58.	Onac Todor	2	24
27.	Onac Matei	43	12	59.	Onac Vasilică	3	12
28.	Fărăian Șofron	10	--	60.	Rotaru Cătălin	7	28
29.	Băgăian Iuon	6	12	61.	Cristea Niculae lui Toad[er]	17	--
30.	Dămian Gheorghie	67	--	62.	Onac Iuon	2	30
31.	Bogdan Iuon	85	--	63.	Osoiu Ignat	--	--

Tabel (continuare)

1	2	3	4	5	6	7	8
32.	Bogdan Măcinic	7	40	64.	Bubău Vasilica	13	--
				65.	Vardeș Niculae	14	24
	Suma peste tot					1448	19

Dat Ciunga 17 decemb[rie], [1]849

Vasilie Muntyan paroh locului

Original, AMS, fond 12/Pr. 1848-1850. *Morți în revoluție, biserici distruse, sate arse. Ajutoare date, situații, rapoarte.*

204.

Benediug, 18 decembrie 1849

Însămnare

Care arată cât au tras rebelii la ogne, de la satul Sz. Bendicu în vremea revoluției, în carea vreme au șezut ici la ogne

4 vite de belit, cumpărate de săteni cu 145 de zloți aramă. 2.680 pite, 3.158 ferdele de ovăș, 4.349 de porții de fân. 5 grâu, 20 de ferdele. 62 cași de frunte, 480 de coți de pânză de fuior, cumpărată cu câte 4 duce cotul. 8. un miel. Acestea toate s-au dat de la sat la rebeli la ogne, din porunca tisturilor ungurești. Încă 3 ferii de vin de-a bisericii le-au beut rebelii în sat. Fără de acestea de la eclesia neunită, au dus 12 ferii de vin cu vas cu tot. Fără de acestea încă 10 ferii le-a beut rebelii, din vinul bisericii.

Acestea toate se adeverează prin biraiele satului care au fost într-aceea vreme, și din cvitanțiile care sunt față.

Despre acestea și eu din cunoștință mărturisăsc ce le-am văzut cu ochii care când s-au întâmplat⁶⁴.

Datum 18 dec[embrie] [1]849

Artemiu Crișan paroch și notariu
Sz. Bendicului

Rusu Vasiliu jude
Musnai Josi jurat mare
Lazăr Ștefan
Docan Ștefan, săteni

Original, AMS, fond 12/Pr. 1848-1850. *Morți în revoluție, biserici distruse, sate arse. Ajutoare date, situații, rapoarte.*

⁶⁴ Adresa: „Cătră Preaonoratul D. Protopop Grigorie Moldovan la Hiria”

205.

Fărău, 18 decembrie 1849

Spețificație

Însemnarea bunurilor jăfuite de rebelii magiari a toată comunitatea Fărăului de legea greco-răsăriteană, socotită prin bătrânii satului, fără de nici un ciovolat a fieștecăruia pagubă osebită, carii bătrâni mai în jos și vor iscăli; și banii la fieștecăre se socotesc în m.c. argint

Nr. crt.		Fl.	Cr.
1	2	3	4
1.	Emanoil Moldovan, parochul locului de lege greco-răsăriteană, jefuit 4 boi, 2 vaci, călțuni, oi, 60 de feldere de bucate, vin 33 de ferii, toate uneltele, ca și hainele celea scumpe de n-o rămas numai locul gol, suma	1273	12
2.	Niamțu Pavel 2 junci de 4 ani, 2 slănini, untură, și hainele ca și sobă de fier, grâu	198	21
3.	Tuca Dinică, 21 de stupi, 10 rf., un miel	67	-
4.	Rosetri Toader, o slănină cu spinări, picioare cu tot o coastă, cărtănuși, fiind lângă altele mai mici, sape golite, pele de miel, ferez, vase	22	21
5.	Stăvari Neculae, căldare, slănină jumătate, untură, 8 galițe, vasele de prin casă, furcă de fer, lepedeu de pânză, suma peste tot	16	--
6.	Ludoșan Vasiliu, 2 porci, o jumătate de slănină, 2 pălării, un font de ceară, 4 chindeie de bumbac, 5 fețe de perină, un lepedeu de pânză, 4 chindeie, galițe, 4 fețe de perină, suma	32	12
7.	Thuca Toader lui Ilie, 2 juninci de trii ani, sare, vinars, brici, suma	41	
8.	Indrei Niculae, o slănină, un serpari, oalele, 2 perechi de cioareci o păreche de desagi, iie de julji, un font de ceară, o cupă de unt, un pocilar, două fețe de perină și alte haine de schimb, suma	29	50
9.	Stoia Ion, o jumătate de slănină, o untură, o țină, 4 găini,	19	48
10.	Sava Petru, o iapă	20	
11.	Șerban Sântioane, o slănină, o pereche de desagi, 50 de ouă, o sapă, un topor, furcă de fer	15	20
12.	Lupian Nicolae, o slănină, un lepedeu, 2 miei negri, 5 pui	20	
13.	Sălăgean Georgie, 2 slănini, o furcă de fer, o ploscă, 2 coase	46	
14.	Thuca Iuon lui Vasilie, un cojoc, o jumătate de slănină, untură, 4 găini, o ploscă, 63 de zloți din pungă bani răi, suma	52	34
15.	Lăpăduș Iuon, o slănină, untură, 7 galițe, o furcă de fer, foarfeci, 20 de zloți bani răi	25	4
16.	Andrea Petru, un rf. bun, o pele de miel, un șerpari, un val de pânză, o untură, o jumătate de slănină, alt val de pânză de 40 de coți, ..., 16 zloți buni	36	36

Tabel (continuare)

1	2	3	4
17.	Hațegan Niculae lui Ștefan, o slănină, untură, tort de 50 de coți, 12 coți de pănură, o pereche de cioareci, pălărie, 50 cr., o furcă, altă furcă, 11 chindeie de culme, 8 chindeie de bumbac, surce de jolj, 5 lepedeie, o năframă, un pocilar, o legătoare, față de masă,	56	20
18.	Lupean Simion, o slănină, o căldare, car cu boi cu tot, în tri zile mi l-au dus cu jafuri, apoi iar mi l-au dat, ștreangurile de la vite	18	30
19.	Moldovan Toader, o slănină, 4 galițe, fidileș cu cercuri de fer, cheptari, foarfeci, brici, tri funii, o vacă de-a făta	57	40
20.	Sălăjan Costandin, 8 pei, o jumătate slănină, 2 părechi de cisme, chindei, vase	22	--
21.	Moldovan Gligor, dascăl de legea răsăriteană și căpitan fiind, i-au jefuit vite, porci, oi, bucate, haine scumpe, vase, uneltele, lăzi, cuptor, ferești. Adecă nu i-au rămas numai ce au fost pe el, alta nimic, suma socotindu-o bătrânii din sat.... toate uneltele ca să fie	628	--
22.	Moldovan Candea, fiind căpitan i-au jefuit tot ce au avut: vite, slănini, hainele toate, grâu, cucuruz, făină, porci, cai, hamuri	360	--
23.	Neamț Vasilie, o iapă, 2 slănini, un cal, o untură, hainele de prin case, cămăși, pături, chindeie, cuie, tangeri, loitre de la car, 3 miei, 2 ferdele de făină, suma	100	--
24.	Muntyan Neculae, o slănină și jumătate, 7 pente de fer, 2 securi, 5 galițe, o sapă, coasăle, suma	26	--
25.	Ciulia Mănăsie, mi-o ars 3 răvașe de 56 zloți buni, călțuni, un ..., sobă de fer, 6 ferdele de cucuruz l-o stricat, 2 saci, 2 ferdele de făină, 30 de coți de pânză, galițe	76	
26.	Andrea Niculae, o slănină, plug, un cojoc, cal, o țină, găini, chindeu, suma	30	--
27.	Rosetri Ilie, o slănină, o untură, 25 de coți de pânză, 12 coți de bumbac, 4 coți de bumbac	24	--
28.	Nic Niculae, slănină, o jumătate, 15 coți de pânză, 5 zloți, un brici, făsaică, haine, răzători și alte unelte, lanț de car, barde, topor, găini 5, o șapcă, 7 chindeie de bumbac, 4 saci de pânză, straiță, un fidileș,	24	50
29.	Bote Precup, o jumătate de slănină, 16 ferdele de grâu, 2 miei, 3 chindeie de bumbac, 3 pături, o ie de bumbac, 16 galițe, untură, potângul, o vacă	76	
30.	Bote Georgiu, o slănină, 4 boi, 7 penteie de fer, țaslă, 4 sfredele, secure, ițari cu hainele de schimb, ploscă, găini brici, un sac nou, brânză, foitău, cuiele de la car, o găscă cu pui	254	
31.	Stăvari Manasie, o jumătate de slănină, 2 unturi, o căldare, un cal, 3 saci, 16 ferdele de cucuruz, o țină nouă, șapcă, un cui din dricul carului, 15 galițe, potâng, corcei, tângeli, funii	40	
32.	Thuca Petru, o jumătate de slănină, o untură, furcă de fer, secure, sfredele, răzuș, clopoțel pretit?, 8 găini, 2 rațe, un dărab de cosoaș, 2 icoane, vase prin casă	15	--
33.	Andrea Toader, o slănină, 5 zloți o cămeșă de bumbac, 10 coți de pânză, 2 chindeie de bumbac, 2 legători, 2 merindări, o secure, fidileș, furcă de fer, funie lungă, 12 galițe, o găscă, 9 zloți bani din ladă.	34	40

Tabel (continuare)

1	2	3	4
34.	Dorca Barbură, o merindare, ace, 3 coți de pânză, 2 găini, o rață, 50 de ouă	3	
35.	Lupean Ion, un porc gras, 2 fețe de perină, o ploscă	25	12
36.	Moldovan Gligor, 5 ferdele de grâu, 5 de cucuruz, o jumătate de slănină, 10 spinări, un cheptar, 3 legători, 2 lepedeie de lână, 6 găini, 2 fețe de perină, 8 duce	27	30
37.	Solomon Ion, o untură, un val de pânză, 6 găini	11	--
38.	Lupianu Manoilă, un miel negru, o căldare o chiele de oaie, 2 stupi, furcă de fer, securi, o sapă, 2 fețe de perină, o jurejie, vase de prin casă, toate	23	--
39.	Hațegan Gligor, o untură, o căldare, 4 coți de pânură, o coasă, o găscă	9	--
40.	Hațegan Maria, un lepedeu de lână, o merindare, un brâu roșu, o secure, 8 găini, un chindeu de bumbac	7	--
41.	Rusu Ștefan, o jumătate de slănină, o untură, 2 găini, 2 găște, 2 țundre	18	--
42.	Dobrin Neculae, 2 slănini, 2 purcei, o untură, rotile, 2 căldări, și toate de prin casă le-au stricat, 21 de găini, un topor, 4 ferdele de făină, 4 pente de fer	54	--
43.	Man Gligor, o slănină, 5 ferdele de grâu, un lanț, căldare, 12 găini, funie lungă, o păreche de cioareci	27	--
44.	Ciulia Neculae, o jumătate de slănină, o găscă grasă, o ploscă plină, 4 husoși de argint, pălărie, 2 chindeie, un lepedeu, o merindare	12	--
45.	Lup Vasilie, o slănină, o untură, 8 coți de pânură, o furcă de fer, 25 de coți de pânză, o chindeie de bumbac, 2 legători	24	--
46.	Ciulia Toader, un fărtaș de slănină, 3 găini, o față de pernă, furcă de fer și alte mătușuri	6	--
47.	Câmpean Ilie 2 vaci de câte 4 ani și alte unelte de la casă	80	--
48.	Gatia Neculae, o jumătate de slănină, o căldare, o straiță, 4 găini	13--	--
49.	Ludoșan Iuon, toate ciovaile cășii și unelte, slănină și haine	21	40
50.	Ciulia Ionisie, toate hainele cășii și găini	20	--
51.	Thuca Ana lui Onisie, o untură, o legătoare, o spinare de porc, un lepedeu	6	--
52.	Thuca Mănăsie, 16 coți de pânuri noi, 20 de coți de pânză de bumbac, un foc de lumini, un chindeu de bumbac, 2 fonți de sare	10	--
53.	Sava Toader, 2 țundre noi, o jumătate de slănină, 7 găini, un lepedeu	15	--
54.	Frățilă Costandin, un font de lumini, un fărtaș de slănină, untură jumătate, 2 găini, un julj	7	--
55.	Tufă Ion, 13 coți de pânură, ferești	6	--
56.	Lupu Gavrilă, o slănină, 200 de ouă, 4 găini, 2 rațe, 25 de zloți	24	70
57.	Mic Toader, icoane, blide, 4 ferdele de grâu, toate vasele cășii, 5 găini, 2 rațe, 100 de ouă	8	--
58.	Blaga Ștefan, 2 junci, o secure, i-o stricat carul	105	--
59.	Castrase Toma, o căldare, un sac, un bici, o țeslă, sfredele, jilău, 7 găini	8	--
60.	Dobric Vasilie, 2 boi, o vacă de-a făta, o jumătate de slănină, o jumătate de untură, 2 ploști	169	--

Tabel (continuare)

1	2	3	4
61.	Popa Toader, o jumătate slănină, un purcel, 50 de ouă, 6 găini	12	--
62.	Hațiegan Ștefan, 5 ferdele de grâu, 7 rațe, 9 găini	9	--
63.	Opriș Vasilie, 4 purcei de câte un an, o jumătate de slănină, 8 coți de pănură, un lepedeu, vase de prin casă, 14 găini	30	--
64.	Tuca Niculaie lui Toader, o jumătate de slănină, spinare, o căldare, 10 găini, 6 rațe, ferești, vase, tot o stricat în casă	16	--
65.	Thuca Onu, o jumătate de slănină, 5 găini, 100 de ouă, o cupă de unsoare de găscă, toate vasele din casă, ferești, cuptori	13	--
66.	Boholțan Iacob, o slănină, 6 găini, 2 pături, un șerpar, 2 pălării, o pereche de cisme noi, 4 miei	26	--
67.	Pădurean Onu, o untură, 12 coți de pânză, 2 legători, o borde	8	--
68.	Miga Pavel, 10 găini, un cheptari, patru coți de pănură, 2 lepedeie de lână, o șapcă, o țină, o ie de bumbac, 2 cătrînțe, 2 pocilaturi, 2 andreie de bumbac, o căldare	24	--
69.	Hiksai viceșpan au scototit satul de	24	--
70.	Kovatsi Ferentz au socotit satul de	164	--
71.	9 vaci le-au dus ungurii la ogne de le-au belit, care fac	149	--
	Suma peste tot în argint face	4970	24
72.	Judele Rosetri Iuon, o slănină, o vacă, o iapă, o rață	77	--
73.	Sava Iuon, o vacă, 3 zloți bani	25	--
74.	Bian Toma 30 de ferdele de cucuruz, un lepedeu, o secure, o mânăză	78	--
75.	Popa Iuon, 8 coți de pânză, 3 foncii de slănină	3	--
76.	Muntyan George, 6 stupi, un zlot bun, și într-alt rând 10 zloți de argint, o jumătate de slănină, 2 miei	33	--
77.	Moldovan Ilie, 30 de coți de pânză o surce, o față de perină	8	--
78.	La rândul [...] a jefuit Botsikai Solgăbirăul de la Herepia de pe satul nostru Fărău, bani gata 90 rf. buni, 10 ferii de vin, 140 de coți de pânză, 5 slănini, 40 de găște, 80 de găini, 24 de cași, luminări, 4 miei, o oaie, pite 2000, ovăz 600 de ferdele, vinars, 400 de cupe. Aceștia le-au dat judele la mai sus pomenitul solgăbirău și la toți câți venea de jefuia prin sat, câte trei-patru unguri. Că de nu le da, ridica sabia la cap, care socotindu-le în bani buni fac 1019.		
	Suma peste tot socotită în argint	6213	24

Roseci Iuon, jude

Emanoil Moldovan, notariu

Niamți Vasilie

Dat în Fărău 18 decembris [1]849

Lupian Iuon

Ciulia Naecuale

Castrase Thoma

Slăvita varmeghie Bălgradului de Jos

Lupu Gavrilă

Muntyan Georgie

Mic Onu

Sava Petru

Andrea Petru

Neamț Pavel

Lupu Vasilie

Original, AMS, fond 12/Pr. 1848-1850. Morți în revoluție, biserici distruse, sate arse. Ajutoare date, situații, rapoarte.

206.

*Rășinari, 18 decembrie 1849***Arătare**

Despre omorurile și rănirile făcute de rebeli în liberul regescul sat Rășinari, scaunul Sibiului

1. Bucur Lungu, născut în Rășinari, de legea greco-răsăriteană neunit, om sărac, de el hrănea lucrând la alții, tată la șase prunci, trimis fiind cu plata de Alăman Bratu de aici din Rășinari până la satul Daia, scaunul Sibiului pentru trebuința oilor ce le aveau acolo, la întoarcerea lui înapoi către casă, prins fiind de rebeli și cu silnicie purtat până la satul Frâua, scaunul Mediașului, unde fu pușcat cu nume că ar fi fost spion la cei împărătești, după cum arată atestatul preotului îngropătoriu sub A ./.. avere: o casă de locuință și moșie, o sută douăzeci florini argint datorie rămasă de răposatul este o sută șazeici florini argint de a plăti.

2. Bucur Secu, văduv, născut în Rășinari, de legea greco-răsăriteană, neunit, tată la 2 prunci, om sărac de să hrănea lucrând la alții. La retragerea rebelilor strâmtorați de trupele împărătești, 8 rebeli vrând să-i prindă, fu pușcat de numiții rebeli în 10 iunie a.c., în marginea satului și îngropat, precum arată aici alăturatul atestat al preotului îngropător sub B ./.. Afară de o casă de locuință alte posesiuni nu au, și acea casă de milă o au căpătat.

3. Manu Săverin, născut în Rășinari, de lege greco-răsăriteană, neunit, om sărac, tată a unui prunc, tot în 10 iunie a.c. tot cu acel prilej fu rănit prin plămâni, în mâna stângă și prin aceasta adus în starea cea mai ticăloasă de a nu să putea hrăni. Afară de casa de locuință, alte posesiuni sau meserie nu are.

Cum că aceasta s-au întâmplat după cum am arătat mai sus după știința și cunoștința noastră adevărim.

Sig. Rășinariu, în 18 decembrie 1849

Daniil Popovici, paroh

Sava Popovici, paroh gr. răs. și Asesor Consistorial

Ioan Droc, paroh greco-răsăritean

Ioan Brau, paroh greco-răsăritean

Iacob Ciucean, jude

Koman Ciucean, jurat

Mik Adam, jurat

Petru Bidighii, jurat

Petru Albu, jurat

Szam(?) Grebenie, jurat

Prin Irimie, notar

Original, AMS, fond 12/Pr. 1848-1850. Morți în revoluție, biserici distruse, sate arse. Ajutoare date, situații, rapoarte.

207.

*Herțești, 18 decembrie 1849***Cinstite părinte Protopoape!**

Din data poruncii a Mării sale Domnului D. Ep. pentru pagubile jăfuite făcute de adecă de unguri, la noi să află pagubă făcută, care cu mare acurație, înaintea bătrânilor s-au căpătat 1910 de

zloți de bani buni, adecă de argint, pentru care putem sta totdeauna gata a arăta că unde sunt acei bani de pagubă.

Hertea, 18 decemvrie [1]849

Vasilie Costin
paroh neunit

Original, AMS, fond 12/Pr. 1848-1850. *Morți în revoluție, biserici distruse, sate arse. Ajutoare date, situații, rapoarte.*

208.

Mesteacăn, 19 decembrie 1849

Conscripția

După numărul episcopesc 51, a.c. poruncit către Prea cinstitului Domn Protopop ca întru dreaptă arătare să să aștearnă lucrare care din varmeghia Zărandului, din anumit satul Mesteacăn morți, care prin rebeli s-au omorât fiind credința către Împăratul lor cel legiuit:

1. Luca Ioan, om ca de 38 de ani, rămâne muiera Elina, săracă, cu 3 prunci, n-are cu ce trăi.
 2. Trifa Ioan, om ca de 32 de ani, rămâne muiera Mărinca, săracă, cu 5 copii, n-are cu ce trăi.
 3. Sim Pom, om ca de 31 de ani, rămâne muiera Sana, săracă, cu 5 copii, n-are cu ce trăi.
 4. Săeni Ioan, om ca de 25 de ani, rămâne muiera Mărie, săracă, cu un copil, n-are cu ce trăi.
 5. Dușan Lazăr, om ca de 26 de ani, rămâne muiera Simziana, săracă, cu un copil, n-are cu ce trăi.
 6. Kăzan Pavel, om ca de 33 de ani, rămâne muiera Samfira, săracă, cu patru copii, n-are cu ce trăi.
 7. Dușan Vasilie, om ca de 22 de ani, rămâne muiera Krișca, săracă, copii n-are, n-are cu ce trăi.
 8. Bogdan Ianoș, om ca de 35 de ani, rămâne muiera Trefia, săracă, cu un copil, n-are cu ce trăi.
 9. Dan Ioan, om ca de 34 de ani, rămâne muiera Ana, săracă, cu un copil, n-are cu ce trăi.
 10. Balșa Ioan, om ca de 30 de ani, rămâne muiera Raveca, săracă, copii n-are, n-are cu ce trăi.
 11. Pârva Ianoș, om ca de 38 de ani, rămâne muiera Safta, săracă, cu doi copii, n-are cu ce trăi.
 12. Dușan Iosa, om ca de 37 de ani, rămâne muiera Măria, săracă, cu un copil, n-are cu ce trăi.
 13. Kăzan Ianoș, om ca de 48 de ani, rămâne muiera Marınca, săracă, cu doi copii, n-are cu ce trăi.
 14. Pârva Lazăr, om ca de 21 de ani, rămâne muiera Raveca, săracă, copii n-are, n-are cu ce trăi.
 15. Dușan Adam, om ca de 24 de ani, rămâne muiera Ana, săracă, copii n-are, n-are cu ce trăi.
 16. Dușan Precup, om ca de 35 de ani, rămâne muiera Măria, săracă, cu doi copii, n-are cu ce trăi.
 17. Gherman Nicolae, om ca de 38 de ani, rămâne muiera Susana, săracă, cu un copil, n-are cu ce trăi.
 18. Gherman Iov, om ca de 39 de ani, rămâne muiera Safta, săracă, cu trei copii, n-are cu ce trăi.
 19. Șupuș Toader, om ca de 30 de ani, rămâne muiera Mărie, săracă, copii n-are, n-are cu ce trăi.
 20. Gherman Petru, om ca de 40 de ani, rămâne muiera Ilona, săracă, cu un prunc, n-are cu ce trăi.
- Aceștia toți au perit la Târnava, la 27 octomvrie 1848.
21. Trifa Ioan, om ca de 45 de ani, rămâne muiera Mărinca, săracă, cu doi copii, n-are cu ce trăi.
 22. Dumitru Toader, om ca de 36 de ani, rămâne muiera Kașa, săracă, cu patru copii, n-are cu ce trăi; pre acesta l-au spânzurat de salcie la Brad, la 14 aprilie, anul 1849.
 23. Iosif Căzan, preot, ca de 55 de ani, au rămas feciorul, care s-au și preotit însă toate ne-au jăfuit.
 24. Trifa Lazăr, om ca de 37 de ani, rămâne muiera Mărie văduvă, copil n-are, n-are cu ce trăi.
 25. Simedrea Ioan, om ca de 32 de ani, rămasă muiera Măriuța, săracă, cu trei copii, n-are cu ce trăi; aceștia s-au pușcat la casele lor, la 23 iunie 1849. Cu atâta mai vârtos sânt în stare de pustiit, că li s-au

jăfuit toate bunurile mișcătoare și nemișcătoare, după care aprinzând satul, s-au prefăcut cu totul în cenușă, afară de două căși și o șură.

S-au mai omorât încă, prin unguri, prin pușcă 15 capite, însă de aceia n-au rămas nici o slăvie.

S-au dat Mesteacăn, 19 decembrie 1849

Ioan Kăzan,
Paroh lokului

Original, AMS, fond 12/Pr. 1848-1850. *Morți în revoluție, biserici distruse, sate arse. Ajutoare date, situații, rapoarte.*

209.

După Piatra, 20 decembrie 1849

Sciere spetifișe!

După prea părințasca și înalta poruncă episcopescă de sub nr. 51, 13 october [1]849, ca într-o dreaptă arătare să se aștearnă lucrarea ce și cum s-au întâmplat în Districtul Zărandului, și anume din satul După Piatra, Krângurile, Valea Satului și Kornicel, Valea Șerbăi, și Grohețel, Valea Târnăvii, Valea Târnișii și a Porcului, morți, chilavi, săraci, prin rebelii maghiari vătămați și uciși pentru susținerea credinței către tronul Maiestății austriece:

1. Gherman Iosif, om ca de 30 de ani, născut unei case de maghiari rebeli pușcat, de care n-au rămas.
2. Vășile Onika, om ca de 42 de ani, prin maghiarii rebeli, la Gura Văii pușcat, în 28 octo[m]br[ie], de care au rămas văduva cu 2 copii săraci, n-au cu ce trăi.
3. Aron Ștefan, om ca de 42 de ani, la Abrud prin rebelii maghiari pușcat printr-o mână și o rămas chilav, și are 6 copii săraci și n-au cu ce trăi.
4. Țurț Simion, în sat la casa sa pușcat prin cap, și s-au tămăduit, chilav și are 2 copii, n-are cu ce-i ținea.
5. Hărăguș Simion, la Abrud prin rebelii maghiari pușcat, n-au rămas nimenea de el.
6. Hărăguș Ongriu, prin grumaz pușcat de rebelii maghiari la Abrud, care s-au tămăduit; chilav și are 2 copii, n-are nice casă, fără numai de a cere.
7. Pârva Ion, la Gura Văii pușcat prin rebelii maghiari, și s-au tras până la Ștabcă (!) și au plinit fugind, de care au rămas 3 copii săraci, a cere.

Acestea mai sus într-o dreaptă arătare este dat prin noi.

În satul După Peatră, în 20 decembrie [1]849

Ioan David, paroh Korniceli
Spiridon Ardău
Popa Sofronie, paroh locului

Danci Pătru	Ștef Ioan
Vlad Sim	Iabon Solomon
Neagu Ioan	Hărăguș Krăciun
Ardău Ilie	Ștef Petru

Original, AMS, fond 12/Pr. 1848-1850. *Morți în revoluție, biserici distruse, sate arse. Ajutoare date, situații, rapoarte.*

210.

[Sibiu], 20 decembrie 1849

200. [1]849

Preasfinția sa d. Episcop diețesan invită în preajma Sfințelor Nașteri a D. Is. Xr., a Anului Nou și a Toate celui Mântuitorului Xr. pre toți d.d. Protopopi

și pre toată preoțimea diețesană cu părinteasca și arhipăstoreasca sa binecuvântare rânduind ca în ziua dintâi a Crăciunului după slujba dumnezească să se facă în toate bisericile mulțămîță lui Dzeu pentru învingerea armelor împărătești asupra protivnicilor și restatorirea păcii, și a treia zi de Crăciun să se facă parastas pentru sufletele tuturor în război morți ostași împărătești și alți frați și surori. Mai încolo.

201. [1]849

Au aflat Preasfinția sa d. Episcop diețesan de lipsă a raporta poporului întreg toate întreprinderile Preasfinției sale spre binele și folosul națiunii la Preaînălțatul nostru Monarh și a înalt aceluiasi Ministeriu, precum și a da poporului eparhial întreg o învățătură timpului de față potrivită, rânduind ca tipărindu-se toate acestea, să se trimită în toată Eparhia, pre la toate bisericile (precum s-au și făcut), cu acel adaos ca a doua zi de Crăciun, la Anul Nou și în Dumineca cea dintâi după Botezul D. Xi. să se procetească poporului în biserică.

Rt. 8/20 dec. [1]849

Care aici să înseamnă spre cunoștință

203. [1]849

Agenția și Consulatul general împărătesc din Iași, împărtășește Preasfinției sale d. episcop diețezan o scrisoare a domnului Konstantin Hurmusaki, din care se vede că prin mijlocirea acestui de toată prețuirea vrednic domn, preacuvioșia sa părintele Arhimandrit al Mănăstirii Neamț, Neoih au avut bunătate a trimite spre disposețiunea Preasfinției sale d. Episcop diețesan un număr însemnat de cărți bisericești, ca să se deie în cinste acelor biserici, care mai cu seamă au pățimit în timpul rebeliunii, și cumcă Preacuvioșia sa laudatul părinte Arhimandrit, având bunătate a trimite aceste cărți cu spesele Mănăstirii sale, au însărcinat cu adunarea lor pre unul din subordinații săi monahi, cuvioșia sa părintele Gregoraș Tănasi, în urma cărora arată cinstita Agenție pomenită, cumcă pomenitul părinte monah Gregoraș s-au prevăzut de dânsa cu aceruta recomandatie către ofițalii de graniță atârănători.

Rtl. 8/20 dec. [1]849

În care privință să se roage Eselenția sa d. Guvernator civil și militar baronul feld. Ludovic de Wolgemut să binevoească face rânduială la vămile de la Timiș și Oituz prin care una dintr-însele de bună seamă vor trece acele cărți, ca de va fi de lipsă a se cerceta acestea ca și până acum, să le timbreze (!) și fără întârziere să le trimită la Sibii, ca aceasta să le facă aici.

Exped.

203. [1]849

8-20 decembrie [1]849

Concept, AMS, *fondul Arhiepiscopesc, vol. I 1848-1860, f.n.*

211.

[Sibiu], 20 decembrie 1849

227. [1]849

Preasfinția sa d. Episcop diețezan Andrei Șaguna propune și cere învoirea Escelenției sale domnului gubernatoriu civil și militar baronului Ludovik de Volgemut, în privința ridicării unui monument care să fie un semn neșters și totdeauna aducătoriu aminte și poporului de rând, de evenimentele anilor [1]848 și [1]849 și deschilinit de credința românilor către Monarhul lor cel legiuit și eroismul lor în acești ani plini de întristare pentru dâșii, dar totdeodată și de bucurie. Care monument după părerea preasfinției sale ar fi să se ridice în părțile Câmpenilor, cu spesele ce ar mijloci preasfinția sa d. Episcop a se aduna de la conaționalii români⁶⁵.

RH. 8/20 dec. [1]849

Care să se împrotocoleze spre cunoștință.

Concept, AMS, fondul Arhiepiscopesc, vol. I 1848-1860, doc. nr. 227/1849.

212.

Micoșlaca, 20 decembrie 1849

Însămnare

Despre pagubile confrăților români greco-răsăriteni din satul Micoșlaca și din porunca episcopescă de sub nr. 4 de rebelii unguri făcute care prin bătrânii satului mai jos numiți s-a socotit în bani de argint precum aicea urmează

Nr.	Numele și pronumele	Fl.	Cr.	Nr.	Numele și pronumele	Fl.	Cr.
1.	Pala Iuon	244	34	30.	Ștefan Gheorghe	28	24
2.	Bogoș Petru	10	22	31.	Suciu Moisi	8	36
3.	Păsariu Ilie	66	44	32.	Lobonțu Niculae	10	20
4.	Târnovean Toader	96	24	33.	Lobonțu Ioan	44	23
5.	Oniga Din	12	18	34.	Lobonțu Niculae B.	16	10
6.	Oniga Simion	29	34	35.	Buta Todor	41	30
7.	Oprea Grigor	50	20	36.	Oniga Iuon	32	30
8.	Ștefan Gavrilă	7	36	37.	Dobrá Gheorghe	17	32
9.	Fleșea Iuon	10	20	38.	Moldovan Simion	11	32
10.	Oniga Antim	20	20	39.	Onac Iuon	94	20
11.	Oniga Chirilă	13	24	40.	Ștefan Toader	55	13
12.	Vasilie Comșa	63	45	41.	Oprea Niculae	17	20
13.	Oprea Iouon	18	4	42.	Comșa Gheorghe	64	34
14.	Comșa Ilisie	53	--	43.	Oprea Lică	48	46
15-	Moga Cosma	12	40	44.	Căstăilă Iuon	13	34

⁶⁵ Textul complet în limba germană a adresei lui Andrei Șaguna către Ludovic Wohlgermuth, expedit din Sibiu la 24 decembrie 1849, în: Nicolae Popea, *Memorialul arhiepiscopului și mitropolitului Andrei baron de Șaguna sau luptele naționale-politice ale românilor, 1846-1873*, I, Sibiu, 1889, pp. 381-382; *Mișcarea națională a românilor din Transilvania între 1849-1918. Documente (8 august 1849-31 decembrie 1851)*, coordonator Simion Retegan, Cuvânt înainte Camil Mureșanu. Autori: Simion Retegan, Dumitru Suciu, George Cipăianu; Colaboratori: Rodica Sofronie, Maxim Maria, Marghioala Bodor, Kurt Schmidts, Centrul de Studii Transilvane, Fundația Culturală Română, 1996, pp. 233-234. Textul parțial, în limba română, în: Nicolae Popea, *Arhiepiscopul și mitropolitul Andrei, baron de Șaguna*, Sibiu, 1879, pp. 263-264.

Nr.	Numele și pronumele	Fl.	Cr.	Nr.	Numele și pronumele	Fl.	Cr.
16.	Rogozan Toader	21	39	45.	Handrea Nastasie	30	44
17.	Moga Mărie	12	6	46.	Moldovan Iuon	28	44
18.	Handrea Ilie	10	54	47.	Oniga Pavel	20	40
19.	Cornea Mărian	31	4	48.	Handrea Gheorghe	29	8
20.	Boroș Mihăilă	4	30	49.	Căpățână Iuon	16	50
21.	Rotariu David	56	20	50.	Stoica Avram	40	18
22.	Onac Simion	11	47	51.	Stoica Gheorghe	43	50
23.	Onac Mihăilă	62	--	52.	Toma Toader	9	6
24.	Vărteș Iuon	21	5	53.	Stoica Iuon	27	20
25.	Oniga Petru	35	36	54.	Alexandru Onia	20	29
26.	Moldovan Chirilă	15	6	55.	Stoica Filip	3	40
27.	Moldovan Nicolae	20	20	56.	Stoica Toma	5	1
28.	Ștefan Simion	17	40	57.	Stoica Floare	16	20
29.	Ștefan Iuon	72	56	58.	Groza Dănilă	16	30
				59.	Rusu Toma	1	21
				60.	Lăcătariu Ana	4	10
				61.	Rusu Iuon	8	40
				62.	Stoica Toma cel mare	13	50
					Suma Face	1962	24

Dat Micojlaca, 20 decemvrie a[nul] 1849

Iuon Paul, paroch locul de leja greacă răsăriteană

Mărturiile

Oniga Chirilă de 70 [ani]
Lobonțu Iuon de 67 [ani]
Bardeș Niculae de 60 [ani]
Suciu Moisi de 56 [ani]
Oprea Iuon de 54 [ani]

Oprea Niculae de 50 [ani]
Bărdeș Paraschie de 80 [ani]
Bărdeș Măriuță de 60 [ani]
Comșa Nastasie de 54 [ani]

Înaintea cărora s-au judecat pagubile de rebeli făcute.

Original, AMS, fond 12/Pr. 1848-1850. *Morți în revoluție, biserici distruse, sate arse. Ajutoare date, situații, rapoarte.*

213.

Podele, 20 decembrie 1849

Preaonorate domnule Protopop!

La milostiva orânduială a Prealuminat Măria sa domnului nostru Episcop, sub nr. 51, a.c. ca să să areate pă dreptate văduvile, orfanii, cât și cei chilăviți în bătaia unguirilor pentru credința către Împăratul nostru cel legitim, am a descoperit și fac cunoscut:

1. Bocșer Nikolae, om ca de 70 de ani, o rămas muierea săracă Măria cu 4 prunci, n-are cu ce să trăiască.
2. Poenari Tobie, om ca de 25 de ani, o rămas muierea săracă Maria, cu un prunc, n-are cu ce să trăiască.

3. Poenari Toader, om ca de 38 de ani, și o rămas un prunc al său, Iosif, și o fie a sa, Trofa. Pe acesta l-au pușcat acasă, de au murit, iară pre a treia fată, Maria numită, s-au pușcat prin cluci care și astăzi chinuiește, nu trăiește cu năcăjita sa mamă, Ismina văduva, mai având încă afară de chilava acea și alți doi prunci săraci de tată, Ion și Nicolae, săraci ca vai de ei.
4. Ivan Tănăsie, om ca de 26 de ani, în bătaie la Abrud în 16 mai 1849 pușcat, o rămas muierea săracă Trețea cu un copil de un an, numai o vacă are, săracă, n-are cu ce să trăiască.

Cei trei din sus i-au pușcat la casăle lor, în 27 mai 1849.

Despre care lucru, cu credința mea cea preoțească, pre dreptate mărturisesc.

Podele, în 20 decemvrie 1849

Nicolae Poenari, parohul locului

Original, AMS, fond 12/Pr. 1848-1850. *Morți în revoluție, biserici distruse, sate arse. Ajutoare date, situații, rapoarte.*

214.

Sibiu, 20 decembrie 1849

55/849

Prealuminate și Preasfințite Domnule Episcoape!

În urmarea țirculariului Mării tale dto. 13 octomvrie a.c. nr. 51, prin care să porunciaște a arăta Mării tale adevărat pe acelea persoane, care în revoluția magiară au căzut jertfă pentru Dinastie și cauza dreaptă, sau s-au chilăvit și au rămas fără prunci, carii ar fi vreadnici de ajutoriu din Casa Statului, n-am putut a-mi plini datoria, din pricină că parohii din Ogna nu mi-au răspuns până astăzi, numa dară, viu cu toată supunerea a-mi face datornica relație.

În Protopopiatul meu încredințat la 4 februarie a.c., când s-au retras ungurii de la Ogna:

1. La satul Apoldul de Jos s-au pușcat Ioan al lui Vălducoiu de 60 de ani, rămânând după dânsul 5 copii căsătoriți și o văduvă, lăsând după sine, precum adeverințele sub A. dovedește, o avere de 288 fl. v.v.
2. Tot atunci la 4 fevr[uarie] a.c. au luat din Topârcea călăuzi până cătră Miercurea pe Dumitru Cărată, om ca de 69 de ani, și pe Zaharie Holotă, ca de 30 de ani, și ducându-i până la Apoldul de Jos, i-au pușcat; de cel dintâi, precum relația preoților sub B. dovedește, au rămas 6 copii și o văduvă, care așa au împărțit moșia, ca fieștecarele să dea văduvii o găleată de grâu pe an. Cel de al doilea ucis au lăsat o văduvă cu 2 copii, foarte săracă, neavând nimica, fără numai casa.
3. La 14 iulie a.c. la Miercurea s-au pușcat Moise Tințu, rămânând o văduvă cu 7 prunci, în stare foarte săracă; Petru Forogariu, lăsând după sine o văduvă cu 3 prunci în stare ticăloasă; Teofil Tințu s-au rănit tot atunci, de nu să mai poate hrăni. Ioan Hanțu Nicolae lui Pavel Fagură și Pavel lui Ioan Tințu, aceștia n-au lăsat pe nimeni sărac după ei, fiind la cel dintâi copiii toți căsătoriți, iar cel din urmă june, precum din scrisoarea parohului sub C. să veade.
4. De la Șpring în bătaia de la Blaj, au căzut Ioan Cotârlă, lăsând după sine o văduvă cu 6 prunci, cu vîpt puțințel; și Samoilă Istrachie, au lăsat după sine o văduvă cu puțină avere, precum scrisoarea parohului sub D. dovedeaște.
5. De la Ogna s-au pușcat prin judecată aicea la Sibii, Sonea Pop Toader și au rămas de el o văduvă, care acum să va mărita după altul, și Mihăilă Mândreanu; acesta au lăsat 2 copii

căsătoriți după sine, și o văduvă care iarăși s-au dus la copii ei, precum scrisoarea preoților sub E. arată.

Care făcându-le Prealuminat Mării tale cunoscute cu toată supunerea, sărutând dreapta Mării tale, sunt

Al Prealuminat Mării tale, plecată slugă⁶⁶

Sibii, 20 decemvrie [1]849

Petru Bădilă, Prot[opop]

Original, AMS, fond 12/Pr. 1848-1850. *Morți în revoluție, biserici distruse, sate arse. Ajutoare date, situații, rapoarte*, doc. nr. 55/1849.

215.

Câmpeni, 21 decembrie 1849

Prea luminate și prea Sfințite Domnule Episcoape, mie Preacinstit Conducătoriu!

În urmarea părințeștii ordinăciuni din 10 octombrie a.c. sub numărul episcopal 51, cu provocare la milostiva orânduială a Excelenței sale Gubernatorului civil și militar B. Ludovic de Wolgemuth date, ca să să conscrie toți aceia care au căzut în război cu insurgenții maghiari, văduvele și orfanii de aceiași rămași, precum și cu avuția din același rezbel, adăugându-să la aceasta și urzoriumul din 1 decem[brie] a.c. nr. Episcopal 158, ca cât mai în grabă tabelele de sub numărul Episcopal 4 și 51 a.c. întregindu-se să se subștearnă Prea luminat Scaunului Episcopesc. Tabelele de sub nr. 51 a căzuților în rezbel, a văduvelor și orfani de aceștia rămași, dimpreună cu cei chilăviți cu o consignație aicea acluzându-le, cu toată cinstea îndrăznesc a le subștearne, întratâta încât le-am putut întregi, fiindcă cu mare mâhnire am a mă jălui, precum o parte din preoți subordinați sunt neascultători și dimoralizați. Pricina întârzierii, căci nu le-am putut trimite mai din vreme, este neascultarea preoților unora și neînțelegerea, înpotriva căroră neînduplicări mai târziu voi fi silit spre îndreptarea acelora, a-i arăta.

Mai încolo, cu adâncă cinstire am rămas al Prealuminat Domnului Episcop și Preacinstit Consistorium, umilit fiu

Câmpeni, 21 decem[brie] [1]849

Iosif Ighian
protopop Zlatna

Original, AMS, fond 12/Pr. 1848-1850. *Morți în revoluție, biserici distruse, sate arse. Ajutoare date, situații, rapoarte*, doc. nr. 55/1849.

216.

Hațeg, 21 decembrie 1849

Prealuminate, Preasfințite doamne Episcoape!

Spre împlinirea milostivei rândueli a Excelenței sale domnului gubernator B. de Volgemut prin comisia a Prealuminat Mării tale din 13 oct. a.c. nr. 51, în privința aceia cu mine și cu toți preoții

⁶⁶ Adresă: „55/849. De la protopopul neunit din Miercurea. Prealuminatului și Preasfințitului Domnului Andrei Șaguna, Episcopului de legea greco-răsăriteană din Marele Prințat al Ardealului, Domnului Preamilostivului. Ex Offo Sibii”.

împărtășită, ca să arate în sus văduvele și pruncii rămași săraci de părinți periți pentru credința cătră Împărat în război, asemenea și pre cei chilavi rămași din bătae, ca să li se rânduiască a căpăta ceva intertenție cu întârziata aicea alăturata arătare a parohului Ioan din Petrila din 23 noem[brie] a.c. pentru cătana luată cu soartea la anul 1847, anume Dan Androne a lui Dumitru de acolo, care este din bătae chilav de 1 picior, orb de un ochi și nu are cu ce trăi, spre milostiva hotărâre, arată. Alți oameni, fâmei sau prunci care nu ar avea traiul vieții până acuma nu s-or arătat înainte.

Cu plecată mătanie, fiind al Prealuminat Mării tale umilită slugă,

Hațeg, 21/9 decem[brie] [1]849

Mihai Maximilian, prota

Original, AMS, fond 12/Pr. 1848-1850. *Morți în revoluție, biserici distruse, sate arse. Ajutoare date, situații, rapoarte, doc. nr. 55/1849.*

217.

Leschia [Copalnic-Mănăstur], 21 decembrie 1849

Însămnarea celor împușcați, bolnăviți și văduve rămase de ai noștri români din satul Lățchia, în bătaia de la Făurești, care s-au ținut cu rebelii unguri, în anul de curând trecut, cari urmează:

1. Vasilie Pașca, au eșit cu mai mulți laolaltă din mai multe sate înaintea rebelilor unguri, la satul Făurești, când au intrat maghiarii întâi în Kövar, voind românii noștri a nu-i îngădui să intre. Și așa s-au ținut bătaie laolaltă, unde și Vasilie Pașca, la numitul sat Făurești s-au împușcat, de către cătanele ungurești. Așa au rămas de dânsul muierea văduvă și slabă, cu 2 prunci: cel mai mare, Tănăsie, fecior de 5 ani, și o fată cu nume Anisie de 2 ani. Și avere nu este, numai o vacă.
2. Iosiv Dotița, asemenea nenorocire i s-au întâmplat în numitul loc, la pomenita bătaie cu ungurii, unde au fost pușcat. Au murit și au rămas muierea văduvă, slabă și bătrână, cu 3 prunci: unul Ioan de 9 ani, Ion de 14 ani, Gafie de 12 ani. Și avere de 2 boi, 2 junci și o vacă.
3. Vasilie Dotița, tot la acea bătaie l-au împușcat ungurii, prin amândouă mâinurile și au rămas chilav, încât nu poate lucra lucruri grele, ca să-și poată chivernisi casa sa cu hrană și să-și ție muierea și copila, cu nume Ioana de 1 an, că avere nu are, numai o vacă și 2 oi.

Despre care lucru, în cunoștința sufletului meu, dau această scrisoare de la chiar mâna mea, precum au adevărit acești șapte oameni, ca lângă numele său, cu punerea mâinurilor sale, spre mai mare încrezământ scrisoarea, cu cruce, o au întărit.

S-au dat în Lățchia, 21 decem[brie] 1849

Vasilie Țocaș
Paroh la Lățchia

Jude Vasilie Pașca
Gavril Filip
Georgie Ilieș
Dimitrie Pașca
Dimitrie Pașca
Filip Dotița
Ioan Dotița
Iacov Pașca

Original, AMS, fond 12/Pr. 1848-1850. *Morți în revoluție, biserici distruse, sate arse. Ajutoare date, situații, rapoarte.*

218.

Nadășul Românesc, 21 decembrie 1849

Măria Ta, Prea Sfințite și Prealuminate domnule Episcop, mie milostiv părinte!

Vrând a împlini milostiva orânduială a Exțelenței sale domnului guvernatorului Ardealului, baronului Ludovik de Wolgemuth și prin Măria ta în 13 octom. a.c. sub nr. 51 mie împărtășită, în care mi s-a poruncește ca prin preoții subordinați să arate văduvile rămase și orfanii românilor, așisderea și oamenii cei chilăviți și neputincioși rămași în timpul revoluției, prin rebelii unguri făcute, precum și numele, locul viețuirii și starea averii și a subsistenței unor asemenea oameni, așa și modul unde, cum și când s-au întâmplat astfel de nenorociri:

Drept aceea pre împlinirea aceștii milostive orânduiei, fieștecăruia preot câte un exemplar împărtășindu-le, unde s-au întâmplat de aceste feali de nenorociri, poruncite consignații le-au făcut, precum au priceput, care aici cu umilință îndrăzniesc a le așterne slăvitului Scaun Episcopesc spre urmarea cu dânsle după orânduiala poruncită.

Pre lângă care umilită înștiințare, sărutând binecuvântătoarea dreaptă cu cea mai adâncă plecăciune, sunt al Mării tale plecată slugă⁶⁷

Olá Nádos, 9/21 decem[brie] 1849

Zaharie Matei, Protopop

Original, AMS, fond 12/Pr. 1848-1850. Morți în revoluție, biserici distruse, sate arse. Ajutoare date, situații, rapoarte.

219.

Pricaz, 21 decembrie 1849

Subscrisele mai jos iscălite văduvi, despre care din satul Prikaz s-au puscat trei oameni, în luna lui aprilie a.c., și au rămas două văduve cu copii, pre care numit văduva lui Junie Adam, Maria, are 3 copii: unul de 10 ani, al doilea de 7 ani, o fată de 14 ani. Și trăiește în Prikaz și îi săracă, puțin are pământ la câmp.

A doua văduvă, Maria lui Maniutz Petru, are 2 copii, unul de 20 de ani, altul de 15 ani, și trăiește în Prikaz și îi săracă. Are puțin pământ la câmp, adică văduvile amândouă sărace sunt.

Și un văduv, Doroga Kușu, fiind copiii lui căsătoriți, avuția lui la ficior, văduvă n-au rămas.

Pre care adeveresc,

Prikaz, în 21 decembris 1849

Nicolae Zsoszán.

Paroh Pricaz n.u.

Original, AMS, fond 12/Pr. 1848-1850. Morți în revoluție, biserici distruse, sate arse. Ajutoare date, situații, rapoarte.

⁶⁷ Adresă: „Ab Archidiaesno Orientali Cottus Torda circuli superioris: Illustrissimo ac Reverendissimo Domino Dno Andrea Schaguna dignissimo Episcopo orientali per Magnum Transylvania Principatum Domino mihi gratiosissimo. Ex Offo, Cibinii.”

220.

Beriu, 22 decembrie 1849

Adeverință!

La numărul episcopesc 51, 1849, prin care nouă strașnic ni se poruncește a arăta pre cei ce au căzut jertfă rebelilor unguri, precum și văduvele și pruncii rămași, și cei chilăviți:

1. De aicea, din satul Beriu, slăvit scaunul Orăștii, s-au întâmplat la 7 februarie 1849, când au trecut generalesu unguresc Bem cu armadia sa prin Orăștie, către Szimeria, s-au întâmplat de au fost Petru Avrămutz din Beriu la Orăștie, și așa l-au pușcat. Și au rămas muierea lui, Maria, văduvă, și o fată săracă, anume Măriutza.

2. Asemenea, pe la 10 și 11 februar, anul când au reteluit armadia împărătească de la Szimeria îndărăpt, fiind cu foșpont și Ion Lupu din Beriu, l-au ajuns armadia ungurească din dărăpt, l-au bătut cu patul puștii, l-au ucis cu picioarele cailor, și așa aducându-l acasă numai viu, după ce abia au spus cele ce-au pățit, și s-au împărțășit cu sfintele taine, o și murit. Pruncii lui sunt în Orăștie, dar văduva de dânsul rămasă, bătrână și slabă.

La 8-a april a.c., viind aici în satul Beriu 7 cătane ungurești, după care de foșpont, din ceva pricină nu s-au putut găti cu graba, Urātu Ștefan, să plătească foșpont, așa o cătană l-au pușcat prin umărul drept, și așa este chilav.

Așișderea, la 5 iunie a.c., Iosif Lupu din Beriu, fiind silit de unguri a merge la foșpont, au mers cu carul cu 4 cai la foșpont către Abrud și către Roșia, și de atunci n-au mai venit, nici n-am mai auzit ceva de dânsul, nice car, nice cai. Muierea lui este singură, cu 3 copii mici: cel mai mare băiat este născut la 1843, martie 25. Caii lui au fost cumpărați cu datorie; astăzi este muierea lui datoare 400 fl. v.v.

Toți aceștia mai sus însemnați sunt întru asemenea cu averile, ca niște plugari sau economi, care se hrănesc cu câte 2 bouleni, între cei mai de jos. Și așa sunt vrednici de milă.

Cu toată acurația, s-a dat

Beriu, 22/10 december 1849

prin Trifon Popovits, Paroh locului

Original, AMS, fond 12/Pr. 1848-1850. *Morți în revoluție, biserici distruse, sate arse. Ajutoare date, situații, rapoarte.*

221.

Cărstău, 22 decembrie 1849

După numărul episcopesc 51 a.c. poruncit, către Preacinstitului domn Protopop, ca întru dreaptă arătare să să aștearnă lucrarea care din varmeghia Zarandului, din anumit satul Kărstău morți, care prin rebeli s-au omorât, fiind credința către Împăratul lor cel legiut.

1. Luka Todor, om ca de 50 de ani, rămâne muierea Drăghina, văduvă cu 3 prunci, n-are cu ce trăi.
2. Luka Moise, om ca de 28 de ani, rămâne muierea Trina, văduvă cu 2 copii, n-are cu ce trăi.
3. Lățânk Gheorghe, om ca de 60 de ani, fiind văduv, rămas de dânsul 2 prunci, n-au cu ce trăi, fără mamă, fără tată rămași.
4. Lățânk Blag, om ca de 51 de ani, rămâne muierea Marina cu 3 prunci, n-are cu ce trăi.

5. Banci [...], om ca de [...], au perit în bătaie, un fecior a unei muieri văduve, Banci Kriška, care le-au câștigat până acum, și acum n-are nimic, umblă a cerși.
6. Pătruș Ionaș om ca de 70 de ani, rămâne un fecior, Pătruș Alexandru.
7. Banci [...], om ca de [...], rămâne muiera Kreștina, văduvă cu un prunc, n-are cu ce trăi.
8. Banci Iank, om ca de 62 de ani, rămâne de el un fecior, n-are cu ce trăi.
9. Lup Toader, om ca de 75 de ani, rămâne muiera Mărie cu o fată, n-are cu ce trăi.
10. Mark Lepădat, om ca de 51 de ani, rămas muiera Mărinka, cu 5 prunci, n-au cu ce trăi.
11. Mark Gheorghe, om ca de 32 de ani, rămâne muiera Iosana, cu 4 prunci, n-au cu ce să trăiască.
12. Țirka Toader, om ca de 45 de ani, rămâne muiera Marinka, n-are cu ce trăi.
13. Țirka Iosif, om ca de 23 de ani, rămâne 2 prunci slabi, care i-au fost frați.
14. Luka Sip, om ca de 53 de ani, fiind văduv, au rămas un prunc, fără mamă, fără tată, n-are cu ce trăi.

Acești toți au perit în bătaie la Târnava, în 27 octomvrie 1848, despre care cu credință preoțească adevăresc.

Și iară întâmplându-se mai pre urmă că venind ungurii în satul Kărăstău, au omorât pre acești oameni în casele sale, în 26 mai 1849:

1. Luka Iov, om ca de 62 de ani, rămâne de el muiera Marinca cu 2 prunci, n-are cu ce trăi.
2. Luka Gheorghe, om ca de 69 de ani, rămâne de el muiera Trina, n-are cu ce trăi.
3. Pătruș Iosif, om ca de 81 de ani, rămâne muiera Kreștina, n-are cu ce trăi.
4. Iacob Avram, om ca de 61 de ani, rămâne muiera Ana, n-are cu ce trăi.
5. Hanga Alexandru, om ca de 46 de ani, rămâne muiera Sumedreana, cu 3 prunci, n-are cu ce trăi.
6. Țămele Mark Mărie, om ca de 45 de ani.
7. Blăgăilă Borița, muiera ca de 35 de ani, rămâne bărbatul Iosif, cu 3 prunci, nu au cu ce trăi.

Aceștia cu atâta mai vârtos sunt gata a peri nu numai marhile, hainele, ce și toate averile sale le-au jăfuit și mai pe urmă și sălașele le-au ars, până și cocina cea mai mică, despre care cu credință preoțească adevăresc.

În Kărăstău, în 22 decembrie 1849

Iosif Morar,
Administrator la Kărăstău

Original, AMS, fond 12/Pr. 1848-1850. *Morți în revoluție, biserici distruse, sate arse. Ajutoare date, situații, rapoarte.*

222.

Curechiu, 22 decembrie 1849

Konscriere!

După număr episcopesc 51 a.k. prin Preacinstitul domn Protopop al varmeghiei Zarandului și din anumit satu Kurechiu, morți acei care prin rebeli uciși din credința către prea Înălțatul Împărat.

1. Iuga Toader, ca de 62 de ani, și au perit în bătaie la Târnava, la anul [1]848, octombrie 27, de care au rămas văduva cu un prunc, săracă, nu-i cu ce trăi.
2. Iulian Gheorghe, de 32 de ani, și au perit în bătaie la Târnava, tot în anul și luna mai sus arătate, de care au rămas văduva cu un prunc, săracă, nu-i cu ce trăi.
3. Nicoară Petru, de 35 de ani, tot în bătaie la Târnava și tot atunci, de care au rămas văduva cu 3 prunci și săracă, fără nici o rânduială a trăi.

4. Brad Nikulae, de 78 de ani, în bătaie la T. și tot atunci au perit, de care au rămas văduva cu 2 prunci, săracă, neputincioasă.
 5. Nikula Simion, de 56 de ani, în b. la T., în anul și luna acelea, de care au rămas văduva cu 6 prunci săraci, nu-i cu ce trăi.
 6. Oprișa Anghel, d. 46, în bătaie la Târnava, în ziua și anul mai nainte, de care au rămas văduva săracă.
 7. Boloț Anghel, de 27 de ani, în b. la T., în ziua și anul mai sus, de care au rămas văduva săracă.
 8. Fodor Petru, de 25 de ani, în b. la T., în ziua și anul mai nainte, și au rămas văduva săracă și neputincioasă.
 9. Nicoară Zaharie, de 32 de ani, în b. la T., în luna și anul arătat, de care au rămas 3 prunci săraci, fără tată, fără mamă și fără casă, numa în ușile oamenilor.
- Aceste după direptate mărturisesc, cu credința mea cea preoțască, cum că au perit.

Dat Kurechi, în 22 decembrie [1]849

Aron Tudor, paroh local

Original, AMS, fond 12/Pr. 1848-1850. *Morți în revoluție, biserici distruse, sate arse. Ajutoare date, situații, rapoarte.*

223.

Mihăileni, 22 decembrie 1849

Scrisoare șpetișă!

După Prea părințeasca și înalta poruncă episcopescă de sub nr. 51, 13 octomvrie [1]849, ca într-o dreaptă arătare să se aștearnă lucrarea ce și cum s-au întâmplat în Districtul Zărandului și anumit din satul Mihăileni, morți, chilavi, săraci, cei prin rebelii maghiari vătămați și uciși, pentru sporirea credinței către tronul Maiestății austriace

1. Tomuța Petru, de rebelii maghiari în câmpul hotarului pușcat, om ca de 40 de ani, de care o rămas văduva și cu trei copii săraci și economia pustie.
2. Pavel Dumitru, de maghiarii rebeli în martie la pârâul podurilor pușcat, de care au rămas un fecior și o fată, au cu ce trăi.
3. Pavel Ion Albu, prin rebelii maghiari pușcat, în grădina căsii sale, om ca de 65 de ani, de care n-au rămas nimenea.
4. Bocșeru Flore, prin rebelii maghiari, în mai, pușcat în grădina căsii sale, om ca de 45 de ani, de care o rămas muierea văduvă și doi copii săraci.
5. Poenaru Iovuța, de rebelii maghiari pușcat, în [...] casa sa fămeie ca de 42 de ani, de care au rămas o fată și are cu ce trăi.
6. Poenar Ileană, prin rebelii maghiari în grădina căsii sale pușcată, de care au rămas nimenea pretendaș (!) persoană ca de 45 de ani.
7. Bocșer Ana, prin rebelii maghiari pușcată în satul Buceș, de care n-au rămas nimenea, fămeie ca de 40 de ani.
8. Kreț Florinca, prin răbelii maghiari pușcată în apa Ogăjenilor, fămeie ca de 28 de ani.
- 9-10. Trifa Mărinca, prin rebelii maghiari pușcată, la Pietricea țăpată de ei în apa Krișului, împreună cu o fătută a sa în brațele ei fiind.
10. Todea Mărie, prin răbelii maghiari pușcată în grădina lui Jurca Vilă, fămeie de 65 de ani.

Suma morților în timpul răzmiriții.

11: 7 femei și 4 bărbați

Mihăileni, în 22 december [1]849

Petru Borz
Parohul locului

Todea Pătru
Mezeu Avram

Klej Ion
Kristea Pătru
Petresc Vila

Original, AMS, fond 12/Pr. 1848-1850. *Morți în revoluție, biserici distruse, sate arse. Ajutoare date, situații, rapoarte*

224.

Plopiș, 22 decembrie 1849

Măria Ta! Prea Luminate și Preasfințite Doamne Doamne Episcoape! Al nostru milostiv stăpânitoriu și sufletesc s. Părinte⁶⁸!

Milostiva orânduială a preasfințit în scriptele de sub nr. Consist. 51 ieșită a.c. și nouă spre împlinire trimisă, după stările împrejur și lipsa sănătății mele, precum s-au arătat, m-am nevoit a face conscripția Protopopiatului meu, care încă în 14 decemvrie, spre revizia Consistoriumului s-au trimis. Întru a căruia urmare, umilit îndrăznesc a așterne tabela despre văduvele și orfanii românilor noștri, care au căzut jertfă rebelilor maghiari din Tractul meu, care aici scris sub % se vede.

Pe lângă această tristă și jalnică descoperire a nenorocitului preot din Săcătura, Vasilie Bot. Precum din întâmplare, 2 militari au rămas de tabără și s-au reîntors în Săcătura, la curtea Dl. Ujfálvi Sándor. Și au împușcat pe direcțoriul curții, de acolo dând slobozenie oamenilor strânși de pîmîntul satelor spre jefuirea curții. De unde, un vas cu vin de 5 ferii, ducându-l, l-au ascuns în biserică, tocma în altariu, fără știrea preotului. Spre mare nenorocirea noastră a tuturor au năvălit tabăra rebelilor țivili asupra noastră, pe vremea aceea, și au găsit vasul cu vin ascuns în biserică. Pentru care faptă, nevinovatul preot, Vasilie Bot, din Săcătura vinovățindu-se, de unde în Vinerea Patimilor, între puști și sulii l-au târât până la temniță, în Dej.

De acolo, judecat la robie pe 8 ani, l-au dus în temniță în Gherla. Și jalnicul, neștiindu-se vinovat, au căzut în supărare de moarte, și între chinuri, dureri și întristare, au răposat, lăsând după sine preoteasa săracă și cu un prunc de 8 ani, fără de loc și fără de avere. Că nu s-au îndestulat rebelii maghiari cu robia preotului, ci pe amărâta de preoteasă, foarte tare globind-o, au căutat a-și vinde toate. Și fiindcă au șazut pe loc de eclessiae, care nu-i lor proprium, de nu ar susține încă Atotputernicul Dumnezeu viața bătrânului preot, Petru Roman, au fost socru celui tânăr preot, viața preoteasei fără loc, fără avere, și fără de casă, de toate jefuită, iar căuta să vie la cealea mai triste valuri și necazuri a vieții aceștia.

Mai încolo, despre ceialaltă morți în robie, din Săcătura, încă am acea descoperire, cum că toți au căzut în vinovăție cu jefuirea curții. Și pentru aceasta, cu asuprire, toți au pătimit amar, năcaz și caznă, mai pre urmă în temniță moarte. Despre nenorociții din Lățkia, încă umilit îndrăznesc a mărturisi cum că întru toate așa s-au întâmplat, precum din conscrierea parohului de acolo se adeverește. Care aici alăturat sub A. se vede.

⁶⁸ Adresa: "15-850. Ab ADiacono Graeci Ritus Orientalium, Districtui Kövar. Illustrissimo ac Reverendissimo Domino Domino Andreae Schaguna, Episcopo Graeci Ritus Orientalium per Magnum Transylvanie Principatum, partes eidem reincorporatas – Domino Praesuli Gratosissimo Collendissimo. Ex Offo a Cibinii."

Despre toate aceste, dând această umilită relație, așteptând milostivă rânduială și mângăiere, cu smerită plecaciune, sunt al Mării tale, umilit sufletesc fiu.

Sig. Plopiș, die 22 dec[embrie] 1849

Grigorie Ciocaș, Protopop

Original, AMS, fond 12/Pr. 1848-1850. *Morți în revoluție, biserici distruse, sate arse. Ajutoare date, situații, rapoarte*

225.

Zdrapț, 22 decembrie 1849

Bilanțul pentru oamenii cei omorâți, pentru văduve și orfanii care sunt omorâți de insurgenții din satul nostru Zdrapț din cinstita varmeghia Zarandului de sub protopopiatul domnului Protop[op] Iosiv Bașa

1	Tomuța Antonie, om ca de 68 de ani, l-au pușcat în satul nostru, de care n-au rămas niminea, ce au avut boi și alte dobitoace toate le-au dus magiarii
2	Adămuț Manasie, om ca de 92 de ani, l-au pușcat în satul nostru, de carele au rămas un fecior căsătorit și fată necăsătorită, ce au avut dobitoace mai toate le-au dus barbarii, de unde tot au jăfuit
3	Hurde Mihai, om ca de 53 de ani, l-au pușcat în satul nostru, de care au rămas o fată măritată și una mai mică sărăntoacă, ce au avut boi și alte dobitoace, toate le-au dus magiarii
4	Tomodan Petru, om ca de 80 de ani, l-au pușcat în satul nostru, de care au rămas muiarea văduvă și un fecior însurat, boii și alte dobitoace mai toate le-au dus magiarii, dară tot are cu ce trăi
5	Grebeleț Antonie, om ca de 35 de ani l-au pușcat în satul nostru, de care au rămas muiarea văduvă, de care acuma s-au măritat
6	Grebeleț Ionaș, om ca de 45 de ani, l-au pușcat în satul nostru, de care au rămas o fată chilavă și săracă, dară mai de mult îi chilavă
7	Ștefan Ioan, om ca de 43 de ani, l-au pușcat în satul nostru, de care au rămas o fată săracă, ce au avut toate au dus magiarii
8	Mate Iosif, om ca de 68 de ani l-au pușcat în satul nostru, de care au rămas un fecior însurat, boi și alte dobitoace toate le-au dus magiarii
9	Petru Doncsa, om ca de 58 de ani, l-au pușcat în satul nostru, de care au rămas două fete sărăntoace, ce au avut toate au dus magiarii
10	Mate Dănilă, om ca de 58 de ani, l-au pușcat în satul nostru, de care au rămas un copil ca de 15 ani, ce au avut toate au dus magiarii
11	Ștefan Mihai, om ca de 32 de ani, l-au pușcat în satul nostru, de care au rămas muierea văduvă, dară acuma s-au măritat
12	Hurde Avram, om ca de 45 de ani, l-au pușcat în satul nostru, de care au rămas muierea văduvă cu trei copii săraci, ce au avut mult puțin, toate au dus barbarii
13	Iuda Toader, om ca de 53 de ani, l-au pușcat în satul nostru, de carele au rămas muierea văduvă cu patru copii sărăntoci, ce au avut toate au dus rebelii
14	Nicolae Dogan, om ca de 32 de ani, l-au pușcat în satul nostru, de care au rămas fomeia văduvă, acuma s-au căsătorit
15	Ana Tanasie, om ca de 32 de ani, fiind holteri l-au pușcat în satul nostru, de care n-au rămas niminea
16	Șandor Toma, om ca de 50 de ani, l-au pușcat în satul nostru, de care au rămas trei copilași mititei, sărăntoci
17	Un copil al lui Morari Ioan ca de 7 ani l-au pușcat în satul nostru
18	Kurnuțan Ioan, om ca de 35 de ani, l-au pușcat în satul nostru, de care au rămas fomeia văduvă și doi copii, însă s-au măritat
19	Suprimat în textul original

Tabel (continuare)

20	Josan Dimitrie, om ca de 35 de ani, l-au pușcat în satul nostru, de care au rămas muiarea văduvă cu un copil, dară acuma s-o măritat, ce au avut toate au dus magiarii
21	Nicolae, om ca de 38 de ani, fiind fugit, rebelii l-au aflat mort în hotarul nostru, de care au rămas fâmeia văduvă cu trei copilași săraci
22	Iuda Aron, om ca de 50 de ani, l-au pușcat în satul nostru, de care au rămas fâmeia văduvă cu trei copii, dară tot are cu ce trăi
23	Sofia Tomuța, fâmeie ca de 30 de ani, s-au pușcat la satul Mihăleni, fiind fugită de frica barbarilor, de care n-au rămas niminea
24	Iuga Marișca, fâmeie ca de 40 ani, s-au pușcat în satul nostru, de care au rămas bărbatul și un copil
25	Adămuț Trina, fâmeie ca de 48, s-au pușcat în satul nostru, de care n-o rămas niminea
26	Ștefan Maria, copilă ca de 12 ani, s-au pușcat în satul nostru
27	Toader Iuda, ca de 12 ani, l-au pușcat în satul nostru
28	Susan Ștefan, fiind ca de 9 ani s-au pușcat în satul nostru
29	Ștefan Niculae, copil ca de 7 ani, l-au pușcat în satul nostru
30	Ioan Iuda, copil ca de un an, l-au pușcat în satul nostru
31	Ștefan cel Tânăr, june ca de 25 de ani, în satul nostru l-au pușcat, de care au rămas un tată slab, altă niminea
32	Ștefan Evuța a lui Ioan, fâmeie ca de 35 de ani s-au pușcat în satul nostru, de care au rămas o fată săracă
33	Mărie Hurde, fâmeia ca de 32 de ani s-au pușcat în satul nostru, de care niminea n-au rămas
34	Eva Dărăbanț, copilă ca de 16 ani, s-au pușcat în satul nostru
35	Ileana Turcin, fâmeie ca de 34 ani, s-au pușcat în satul nostru, de care au rămas bărbatul său văduv cu doi copilași mititei, însă dânsul acum s-au căsătorit, ce au avut toate au dus magiarii
36	Moț Ioan, om ca de 32 de ani, l-au pușcat în satul nostru, de care au rămas soția văduvă cu un copil sărac, de care nimica n-au rămas, însă dânsa acuma s-au măritat și au avut 7 capre și le-au dus barbarii
37	Turcin Nistor, un copil ca de 3 ani l-au pușcat în satul nostru, de care au rămas sărac, altă nimica
38	Ioan Hurde, un copil ca de 5 ani, l-au pușcat în satul nostru
39	Ștefan Niculae, un copil ca de 8 ani, l-au pușcat în satul nostru
40	Iuda Toader, un copil ca de 7 ani, l-au pușcat în satul nostru
41	Țite Sofia, copilă ca de 2 ani, s-au pușcat în satul nostru
42	Un copil al lui Rus Floare, ca de 5 ani, l-au pușcat în satul nostru
43	O fată a lui Dărăbanț Petru, ca de 16 ani, s-au pușcat în satul nostru
44	Hurde Ioan l-au pușcat în satul nostru, fiind de un an
45	Hurde Eva, copilă ca de 3 ani, s-au pușcat în satul nostru
46	Poenari Todor, om ca de 30 de ani, l-au pușcat în s[atul] nostru
47	Tomodan Adam, om ca de 40 ani, l-au pușcat în s[atul] nostru
48	Tomodan Iosif, un copil ca de 9 ani, l-au pușcat în satul nostru
49	Moda Petru, un copil ca de un an, l-au pușcat în satul nostru
50	Moda Petru a lui Toader, fiind ca de un an, l-au p[ușcat] în sa[t]
51	Mate Szusana, un copil ca de un an, s-au pușcat în sat. nos.
52	Adam Hurde, un om ca de 43 ani, l-au pușcat în satul nostru, de care au rămas văduvă, boii și alte cele au dus magiari.
53	Marinca Kodrea, fâmeie ca de 45 ani, s-au pușcat în satul nostru, de care au rămas o copilă săracă și are tată, acuma s-au căsătorit
54	Iuda Sofia, fâmeie ca de 50 ani, s-au pușcat în satul no[stru], de care n-au rămas niminea

Aceștia mai sus scriși oameni, fâmei, fii și fiice, cu toții prin pușcături de tirani magiari și prin crâncena moarte și-au luat sfârșitul vieții lor în 12 martie la anno 1849.

Și acestea toate sunt scrise după adeverința sufletului meu.

Zdrapt, 22 decembrie [1]849

Nicolae Komșa, paroh neunit

Original, AMS, fond 12/Pr. 1848-1850. *Moști în revoluție, biserici distruse, sate arse. Ajutoare date, situații, rapoarte.*

226.

*Mureșeni, 23 decembrie 1849***Însemnare**

Care deschilinit a fieștecăruia și apriat arată suma pagubilor în bani aramă socotite ce s-au întâmplat la casele lor în bucate, dobitoace, galițe, legumi, haine, vase, unelte cu averea în bunurile păgubiților lăcuiitori din satul Medeșfalău, slăvit scaunul Mureșului sub vreme de 2 săptămâni cu prilejul răsculării a a[nului] c[urent] 1848, luna october când ticăloșii lăcuiitori de frica protivnicilor secui, pe cară încarcați cu muieri și copii, lasându-și toate pustii, au fost siliți a prebegi prin codrii, văi și locuri necunoscute

	Numele gazdelor	R.f.	Cr.		Numele gazdelor	R.f.	Cr.
1	Muntean Iuon	150		33	Roșca Dumitru	80	
2	Oltean Toader	235		34	Szt.Páli Szimion	294	
3	Pascu Mihăilă	60		35	Oltean Iovul	85	
4	Cotsis Toader	210		36	Oltean Iuon senior	65	
5	Prunaș Nitrofan	330		37	Pascu Dumitru	30	
6	Radu Mănăilă	450		38	Oltean Iuon junior	160	
7	Trif Vasilie	85		39	Oltean Gyorgitza	65	
8	Csulea Tanaszie	187	30	40	Oltean Nutzu	15	
9	Lazăr Iuon	140		41	Sütő Iuon	90	
10	Triff Iuon	45		42	Lazăr Ștefan	83	
11	Csulea Iuon	10		43	Pap Gyorgyé	50	
12	Kőrőzsi Gyurká	110		44	Pascu Todor	81	10
13	Lazăr Szivul	150		45	Pascu Lazar	35	
14	Drăgits Vaszilie	170		46	Berdeșan Iuon	170	
15	Prunaș Filon	120		47	Kőrősi Iantsi	80	
16	Pascu Aaron	40		48	Bontz Iuon	95	
17	Șuteu Dumitru	180		49	Blazs Toader	220	
18	Rusz Toader	35	20	50	Kiss Andrei	245	
19	Solomon Iuon	80		51	Blazs Gyorgyé	410	
20	Butuk Toader	80		52	Moldovean Gyorgyé	260	
21	Zaharias Gavrilă	130		53	Lazar Vasilie	206	41
22	Zaharias Szivui	650		54	Pascu Iroftei	10	
23	Prunas Iuon	190		55	Kotsis Iuon	185	
24	Lazăr Zaharie	300		56	Kerekes Ștefan	75	
25	Csulea Petre	5		57	Turc Vaszilie	140	
26	Baranyai Krätsun	85	30	58	Bats Iuonutz	500	
27	Kridon Toader	200		59	Magdas Ionutz	70	
28	Zaharias Lazar	120		60	Buzan Sandorné	23	
29	Bats Szivu	37		61	Bats Vaszilie	35	
30	Kridon Ionutz	350		62	Szakats Iuon	280	
31	Bukur Dumitru	640		63	Dregits Dumitru	30	
32	Szolomon Vasilie	190		64	Solomon Toader	10	
Toată summa						9943	11

Care însemnare cum că după datumul în sus a fieștecăruia dinsus cu numele scris păgubit, cu mare dreptate o am lucrat și scris. Cu credință preoțască mărturisesc și cu însușite iscălituri mâni întărite o am dat afară.

La Medeșfalău anul 1848, 11/23 d[ecem]vrie

Ștefan Iacovits, paroh loc[ului]

Original, AMS, fond 12/Pr. 1848-1850. *Morți în revoluție, biserici distruse, sate arse. Ajutoare date, situații, rapoarte.*

227.

Scroafa, 23 decembrie 1849

Preacinstite Domnule Protopoape!

Cu plecăciune descopăr această că în parohia mea Scroafa, morți prin rebeli nu se află omorâți, afară de un fecior cu numele Benea Avram, fecior ca de 17 ani, pe care pușcându-l ungurii prin mâna dreaptă, au rămaschilav, de nu să poate hrăni, cu atâta mai tare, că de la părinții lui au luat ungurii toate dobitoacele și alte bucate și bunuri, care le-au picat la mână. Așa zisul chilăvit fecior în stratul peririi se află.

Despre care, cu drept, cu credința sufletului mărturisesc.

Scroafa, în 23 decemvrie 1849

Todor Ivan,
P[aroh] Scroafa

Original, AMS, fond 12/Pr. 1848-1850. *Morți în revoluție, biserici distruse, sate arse. Ajutoare date, situații, rapoarte.*

228.

Târgu Mureș, 23 decembrie 1849

**Prea Luminate și Prea Sfințite Domnule Episcopo,
Măria ta milostiv Părinte!**

Măria sa domnul Eperjesyi László⁶⁹ c.r. comisar din circul Mureșului astăzi au pornit de aicea și s-au dus la Sibiu că are acolo muiere și copii, ba poate și pentru alte lucruri oficioase. Așa m-am grăbit a te înștiința că poate numitul domn te va vizita pe Măria ta și pentru preotul de la Erdő Szentgyörgy⁷⁰, pe care mi se pare cam fără voia sa au fost silit de supremul comisar al Udvarhelyiului, B. Heite, a-l slobozi. Investigația au fost în Erdő Szentgyörgy care au stat din trei unguri și un român și au ținut mai bine de două săptămâni. Ce au ieșit adevărat nu știu, atâta am înțeles că nu tare ar fi apăsător numitul preot, dară altă investigație niște oameni de la Szász Ernő ar fi dat o suplică în care ar zice că numitul preot ar fi omorât 15 oameni. Aceasta încă încatu-i adevărat nu știu. Afară de aceea B. Kemény Pál și Zéik s-au biciulit pagubile curții pe lângă toate că ei au fost rebeli și voiesc a lua după românii Szentgyörgyului, după care odată s-au luat ce au vrut, din ei s-au și omorât, în vremea ungurească. Acuma să se executească iară mi se pare n-ar fi cu cale, însemnând și aceea că curțile mai mult le-au prădat ungurii săteni care nu au pățimit

⁶⁹ Despre Eperjesyi László și Vasile Rotaru vezi și Dumitru Suciu, *Considerații privind statutul Transilvaniei și situația specifică a românilor din Monarhie la mijlocul secolului al XIX-lea*, în *Istoria României. Transilvania*, vol. I, Cluj Napoca, 1997, p. 1038.

⁷⁰ Se referă la Sângeorgiul de Pădure, sat, comună, jud. Mureș.

nimic. Mi-i frică că de se va face hotărâre acuma în urma investigații acesteia mai înainte de a fi și aparte, și altă ascultare vor face amândouă părțile poftindu-le faciens la comisie, parte unguri care toți au fost honvezi și executori românilor, parte din români dară partea cea aplicabilă pe cei păgubiți nu i-au ascultat, așa mi-au spus Vasile Rotari, preot.

Măria sa domnul comisar au primit o informație rea despre numitul preot și poate atuncea s-au dat cuvânt că-i va mijloci strămutarea din Erdő Szentgyörgy și pentru aceea îi umblă așa în coaste. Cu adevărat mult nici nu va putea ca să fie acolo, că nu se știe aplica după vremi..

Măria sa domnul comisar se cam jeluiește că românii au făcut multe pagube. De ar zice ceva milostivește-te a-i aduce aminte că de poporul necult nu-i.... dară ungurii Vásárhelyeni ca mai civilizați pentru ce m-au păgubit pe mine, pe tată la trei orfani de 7439 fl. și pe lângă toate că am dat suplică la magistratul local pentru despăgubire de 5 săptămâni și încă n-am rezoluție nice bună, nice rea.

Măria sa încă e ungur, că aicea la deregătorii n-au primit nice un român, afară de un cancelist lângă sine nici măcar notarii sătești, batăr sunt multe sate curat române, dară au făcut așa ca la trei-patru sate s-a pus un notar ungur cărora încă le va da fixum. De români numa ceva de va greși unul îi țin prinși cu săptămânile și lunile, dară pe unguri care au făcut câte rele toate, au fost ofițiri la tabăra lor, au omorât români, îi lasă slobozi.

Pe aicea se vorovește tare de reîntoarcerea unguirilor din care pricină românii speriați nice dreptul lor nu îndrăznesc a și-l cerca și de-l cearcă careva, încă nu i se dă.

Prea Luminate stăpâne foarte umilit mă rog ca prin aceasta a mea înștiințare să rămână taină numele meu că una eu cu ei trebuie să trăiesc, alta n-aș voi a vătăma pe domnul Eperjes că până acuma sunt bine cu M[ăria] sa și mi-au făgăduit că numai să pun ceva pași va mijloci de mi se va primi un copil în Stift, care sărăcii mele ar aduce foarte mult.

Cu care am rămas a Prea Luminat Mării tale foarte plecat serv⁷¹

Vásárhely, 23 decembrie 1849

Partenie Trombitaş, Protopop

Original, AMS, *fond Arhiepiscopesc, vol. 1, 1848-1860.*

229.

Fântâna, 24 decembrie 1849

Eu mai jos iscălitul fiind în slăvitul districtul Făgăraşului în Matera satul Fântâna, și în filia Hoghizu orânduie paroh, dau adeverință despre oamenii cei ce au căzut mulți de rebelii maghiri, în loagăr la Hoghizu, și despre starea rămaselor văduve și a pruncilor lor, după cum luminat se arată în forma aceasta

⁷¹ Adresa : „De la Protopopul gr.-răsăritean a Mureşului. Prea Luminat Și Prea Sfințitului Domn Andrei Șaguna Episcopului româno-răsăritean în Marele Prințipat al Ardealului, Domnului Milostiv. Ex offio a Cibinii”.

Numele mortului și vârsta lui	Unde s-au ucis și când	Numele văduvii	Câți prunci are	Loc de arat gălete	Loc de arat feldere	De care de fân	Ce fel de vite are și câți boi	Vaci	Oi	Capre	Porci	Însemnare
Andron Ciuleiu de 37 ani	În Hoghiz, la loagăr, în 20 februarie a.c.	Ana lui Georgie Neacșu, soția răposatului	3	7	2	1	2	-	2	-	-	Se mai află la 2 văduve, adecă la întâia și a treia câte o vacă, însă rămânând datorie, li s-au socotit ca cu acelea să plătească datoria
Bucur Pleșa de 29 ani	dto	Paraschiva lui Ioan Costea, soția răposatului	1	4	1	2	2	-	2	2	4	
Acesta este din filia Hoghizi.												
Ioan Ticușan, de 43 ani	dto	Bucura lui Adam Boțiomă, soția răposatului	2	-	-	2	2	-	10	-	2	

Despre toate cele mai sus scrise, din cunoștința sufletului adevăresc cu iscălitura mea și întăresc cu pecetia mea, precum cu mare dreptate am scris.

Sig. Fântâna, 24 decembrie [1]849

Ioan Maniu,
paroh Fântâna
Ioan Ciuleiu, jude
Samuilă Andon, jurat
Ioan Neacșu, jurat
Zaharie Roșca, bătrân
Zaharia Barta, bătrân

Original, AMS, fond 12/Pr. 1848-1850. *Morți în revoluție, biserici distruse, sate arse. Ajutoare date, situații, rapoarte.*

230.

Saschiz, 24 decembrie 1849

Prea Cinstite Domnule Protopoape!

Cu plecăciune fac arătare despre aceasta cum că în vremea când au stăpânit rebelii magiari în primăvara trecută au prins pre Pavel Costea de aici cu numele că ar fi omorât pre Bucur Sekel cel tânăr de aici de un an și jumătate, iar nedovedit nejudecat pornind de aici, ostașii de aci rebelilor să-l ducă la Sighișoara spre a-l judeca. Și ducându-l până în capul satului, l-au puscat și au murit și rămânând muiera sa văduvă, săracă lăcuiește la tatăl ei cu doi prunci. Nu are numai 4 oi alte nimic. Să hrănească cu lucrul mânilor cu mare necaz și sărăcie.

Aceasta din cunoștința sufletului cu toată dreptatea le fac cunoscute acestea prea c[institei] Domnii tale spre urmarea mai încolo. Pre lângă care rămâi al prea cinstit Domnii tale plecată slugă,
Saschiz, 24 decem[brie]1849

Ioan Boiu,
parochul greco-răsăritean în Saschiz

Original, AMS, fond 12/Pr. 1848-1850. *Morți în revoluție, biserici distruse, sate arse. Ajutoare date, situații, rapoarte.*

231.

Sibiu, 24 decembrie 1849

Sr. Excellenz dem H[och] l[öblichen] Civil und Militär Gouverneur Ludw[ig] Freih[err] v. Wohlgemuth.

Hermannstadt 24. December 1849.

Die Jahre 1848 und 1849 werden in der Geschichte Oesterreichs stets eine der merkwürdigsten Epochen bilden, welche zwar ob der vielen schaudervollen Ereignisse, schmachvollen Unternehmungen, blutbefleckten Empörungen, und der begangenen, die menschliche Würde entehrenden Handlungen so manches schwarze Blatt in der Geschichte füllen, demnach aber in den Jahrbüchern glänzen wird, da sie zugleich an glorreichen Thaten, ruhmvollen Unternehmungen, und seltenen Beispielen von Treue und Aufopferung für den angestammten Monarchen reich war.

Ueber die Ereignisse der ersten Cathgorie ist es wohl Pflicht eines Jeden die Schleyer der Vergangenheit zu werfen, oder sie dem unpartheiischen Urtheile der Geschichte zu überlassen, die ruhmvollen Thaten hingegen nicht bloß durch ihre Aufnahme in die Spalten der Geschichtsbücher, welche nur von Gelehrten gelesen werden, sonst aber den Schauben und dem Staube preisgegeben sind, sondern auch auf andere Art, wodurch sie fortwährend dem Volke ins Gedächtnis gerufen werden und es anspornen in den Fußstapfen seiner Ahnen, den Vollbringern so großer Thaten zu treten, nämlich durch Denkmähler zu verewigen, welche weder vom Feuer verzehrt, noch vom Wasser vernichtet werden können. Diese sind die Beweggründe, welche mich veranlassten, unter meinen Nationsgenossen die Idee von Errichtung eines Denkmahls anzuregen, wodurch die ruhmvolle Erhebung der Siebenbürger Romanen im Allgemeinen, insbesondere aber der Bewohner des westlichen Theiles dieses Landes, welche dem Rufe ihres angestammten Kaisers und Herrn, und ihrer von der Natur auferlegten Pflichtes zur Wehrung ihrer Nationalität und Sprache leitend – für den Thron, und ihre nationale Unabhängigkeit den Kampf gegen die Rebellen muthig aufnahmen, tapfer führten und siegreich beendigten, verewigt werden sollte. Weßhalb ich mich beehre, das Euer Excellenz zur gefälligen Kenntniss mit der gehorsamsten Bitte zu bringen, womit Hochdieselben dieser Unternehmung die hohe Genehmigung ertheilen wollen. Was die Stelle, auf welcher dieses Monument errichtet werden sollte, sowie die erforderlichen Geldmittel dazu anbelangt, so glaube ich, dass der geeignetste Ort dazu die Gegend bei Campeni wäre, *in Betreff der Herbeischaffung aber der nöthigen Fonds, hiezu werde ich eine Sammlung unter meinen Nationsgenossen veranstalten, und den Anfang ich selbst mit Unterzeichnung von 200 fl. CM machen, keine ansehnliche Summe selbst...*⁷² Die nöthigen Fonds aber werde ich durch Veranstaltung einer Sammlung unter meinen Nationsgenossen herbeischaffen⁷³.

⁷² Pasaj original, tăiat în concept.

⁷³ vezi Nicolae Popea, *Memorialul arhiepiscopului și mitropolitului Andrei baron de Șaguna sau luptele naționale-politice ale românilor, 1846-1873*, I, Sibiu, 1889, pp. 381-382; *Mișcarea națională a românilor din Transilvania între 1849-1918. Documente (8 august 1849-31 decembrie 1851)*, coordonator Simion Retegan, Cuvânt înainte Camil Mureșanu. Autori: Simion Retegan, Dumitru Suci, George Cipăianu; Colaboratori: Rodica Sofronie, Maxim Maria, Marghioala Bodor, Kurt Schmidts, Centrul de Studii Transilvane, Fundația Culturală Română, 1996, pp. 233-234. În 29 decembrie 1849 Wohlgemuth îi propune lui Șaguna ca problema ridicării monumentului pentru eroii și martirii românilor să fie amânată până după aprobarea de către Împărat a frunțașilor români propuși pentru decorații imperiale; vezi *Mișcarea....* vol. I, p. 237-238.

[Traducere:]

Excelenței sale, onoratului guvernator civil și militar, Ludwig baron de Wohlgemuth.
Sibiu, 24 decembrie 1849.

Anii 1848 și 1849 vor reprezenta întotdeauna în istoria Austriei una dintre cele mai interesante epoci, care, în ciuda multor evenimente îngrozitoare și a inițiativelor dizgrațioase, a ridicărilor pătate de sânge și a acțiunilor întreprinse în contra demnității umane, umplu o pagină neagră în istorie, totuși acestea vor străluci în anale fiindcă au fost bogate în fapte glorioase, inițiative glorioase și exemple rare de credință și sacrificiu pentru monarhul ereditar.

Este de obligația fiecăruia să arunce eșarfa trecutului asupra evenimentelor din prima categorie, sau de a le lăsa judecății imparțiale a istoriei, însă faptele glorioase să nu rămână doar la preluarea acestora în coloanele cărților de istorie, care sunt citite numai de către cei învățați, sau lăsate gândacilor și prafului, ci să fie chemate constant în memoria poporului și pe altă cale, îndemnând acesta să calce în urmele strămoșilor, al celor care au făcut fapte atât de mari, și anume prin imortalizarea în monumente, care nu pot fi mistuite nici de foc și nici nimicite prin apă. Acestea sunt imbolduri care m-au determinat să propag printre conașionalii mei ideea edificării unui monument, în care să se imortalizeze ridicarea glorioasă a românilor transilvăneni în general, și mai ales a locuitorilor părții vestice a țării, care, călăuziți de chemarea monarhului lor ereditar și de obligația dată de natură de a-și apăra naționalitatea și limba, au început curajos lupta împotriva rebelilor pentru Tron și independența lor națională, și au dus-o cu curaj, terminând-o victorios. De aceea îmi iau onoarea de a aduce aceasta la cunoștința Excelenței voastre cu supusa rugămintă, ca Excelența voastră să dea acestei inițiative înalta aprobare. În ceea ce privește locul în care să fie ridicat acest monument, precum și mijloacele bănești necesare, consider că locul cel mai potrivit ar fi la Câmpeni, iar în privința procurării fondurilor necesare, aici voi organiza o colectă printre conașionalii mei, pe care o voi deschide prin consemnarea a 200 fl. monedă convențională, în sine nu o sumă respectabilă...Fondurile necesare le voi procura prin organizarea unei colecte între conașionalii mei.

Concept, AMS, Sibiu, fondul Arhiepiscopesc, vol. 1, 1848-1860.

232.

Sibiu, 24 decembrie 1849

No. 3526/MCG 1849. 203.

Seines des Herrn griechisch n[icht] unirten Bischofs Andreas Schaguna Hochwürden.

Uiber das Einschreiten Euer Hochwürden vom 21sten d[iesen] M[onates] habe ich die nöthige Einleitung getroffen, dass die vom Abte Neonil für die während der Revolution am meisten mitgenommenen hierländigen gr[iechisch] n[icht] u[ni]erten Kirchen bestimmte Kirchenbücher, sobald sie beim Ojtozer, Tömösch, Törzburger oder Rothenthurmer-Paß eintreffen, einvernehmlich mit dem betreffenden [Zoll]amte von der betreffenden Kontumazbehörde zur Vermeidung jeder Verzögerung an der Gränze allsogleich plombiert, und zur weitem Behandlung nach Hermannstadt geschickt werden sollen.

Wovon ich Euer Hochwürden zur vorläufigen Wissenschaft hiemit in Kenntniss setze.
Hermannstadt am 24sten Dezember 1849.

Wohlgemuth

[Traducere:]

Nr. 3256/MCG 1849. 203.

Către Excelența sa, domnului episcop greco-neunit Andrei Șaguna.

Referitor la intervenția Excelenței voastre din data de 21 a acestei luni, am dispus cele necesare pentru ca cărțile bisericești, prevăzute de către starețul Neonil în beneficiul bisericilor greco-neunite cele mai afectate din țară în timpul revoluției, în momentul când vor ajunge la pasurile Oituz, Timișul de Sus, Bran sau Turnu-Roșu, să fie imediat plombate de către autoritatea de carantină respectivă în înțelegere cu oficiul vamal respectiv, și să fie trimise la Sibiu pentru măsurile ulterioare.

Prin aceasta înștiințez pe Excelența voastră pentru luarea provizorie la cunoștință.

Sibiu, la 24 decembrie 1849.

Wohlgemuth.

Concept, AMS, Sibiu, fondul Arhiepiscopesc, vol. 1, 1848-1860, doc. Nr. 3256/1849

233.

Vaca, 24 decembrie 1849

Adeverință despre satul Pătinganilor

Dau eu adeverință, precum sunt suflete parte bărbătească 95 și femeiască 89, suma toată 184 de suflete. Oameni morți de rebeli nu sunt, chilăviți de rebeli nu sunt. Căși sunt de tot 32 și dintre acele au ars rebeli o casă.

Vaka, 24 decemvre [1]849

Ioan Manya,
P[aroh] locului

Original, AMS, fond 12/Pr. 1848-1850. *Morți în revoluție, biserici distruse, sate arse. Ajutoare date, situații, rapoarte.*

234.

Vânători, 25 decembrie 1849

Preacinstite părinte Protopoape!

După întoarcerea scrisorii noastre de către Prea C. S. pentru cei omorâți de rebeli că n-o fost bine, așa noi de a doua oară am adunat jurații și s-au socotit pentru pământurile și hasna câtă face în bani pe an daună.

1. La Ion Mihu carele s-au omorât de rebeli i s-au socotit toată hasna pământurilor și face în bani 275 de zloți.

Acolo sunt rămași 2 prunci, unul mut și muierea. Afară de pământuri are marhă 2 boi, 2 vaci, 10 capete de oi, 2 capre, 2 porci. Marha aceasta încă face în bani 434 de zloți.

2. Iară la Dumitru Văsuc i-o omorât feciorul Vasilie. Acolo au rămas 2 părinți bătrâni și nevasta, care stă în casă. Socotit hasna pământurilor și face în bani 300 de zloți. Afară de aceasta are marhă 2 boi, 2 junci, 2 vaci și un vițel, 10 oi și 4 porci. Și la acesta încă face marha în bani 564 de zloți.

3. Iară la Anuța a lui Văsuc Gornu, care i-o omorât fecioru-so Pătru Kiș, au rămas mumă-sa bătrână. Hasna de pe pământurile acestea încă face în bani 75 de zloți. Afară de acestea, are o vacă și un vițel, și aceasta s-o socotit vaca și vițelul în bani și face 75 de zloți.

4. Iară la Toader Kătană, care încă i-o omorât feciorul cel de suflet, Dumitru. Că alți copii n-au avut. Au rămas în 2 bătrâni și la aceasta le-o socotit hasna de pe pământ cât îl are și face în bani 50 de zloți. Alte n-are nimic.

5. Iară la Lazăr Sucs, care i s-o omorât fecioru-so, Moise, și au rămas 2 părinți bătrâni și acesta n-are nici moșie, nici nimic.

6. Iară la Nonu Gornu care l-au omorât ungurii, au rămas vară-sa cu 3 copii, care n-are nici moșie, nici casă, nici nimic, fără umblă în ușile oamenilor.

7. Iară un țigan, anume Monu, au rămas muierea și un copil, și aceștia n-au nimic.

Numele juraților

1. Simion Savu
2. Nonu lui Ion Moraru
3. Dumitru Soni
4. Dumitru Koman
5. Nonu Milca
6. Nonu Felețianu
7. Nonu Gherghel

Hașfalău, 25 decemvrie [1]849⁷⁴

Dimitrie Șonăr,
paroh la Hașfalău

Original, AMS, fond 12/Pr. 1848-1850. *Morți în revoluție, biserici distruse, sate arse. Ajutoare date, situații, rapoarte.*

235.

Țărățul, 25 decembrie 1849

Prea onorat domnului Protopop!

La milostiva orânduială a prealuminat Mării sale Domnului nostru Episcop, sub nr. 51, anul curgătoriu, ca să să arate pă dreptate văduvile și orfanii, cât și cei chilăviți în bătaia ungurilor pentru crădința cătră Împăratul nostru celui legiuit, am a descoperi și a face cunoscut:

1. Oprean Dănilă, om dă 50 ani, muierea sa Marina, de 30 ani, omorâți de maghiari, au rămas 4 prunci, cu numele Niculae, Blagu, Măriuța, Perestea, săraci, n-au cu ce trăi.
2. Atim Avram, om de 60 de ani, omorât de unguri, Iakeș, Măria, Evuța, Trina săraci, n-au cu ce trăi.

⁷⁴ Adresa: „De la Hașfalău. Prea Cinstului Domnului Părintelui Protopop Nicolae Chiaja, cu cuviincioasă cinste, să să primească, la Paloș”.

3. Iga Petru, om de 60 ani, omorât de rebeli, au rămas muierea sa, Iosana, săracă, n-are cu ce trăi.
4. Iga Adam, om de 30 de ani, n-au rămas niminea.
5. Miclia Avram, om de 35 de ani, au rămas muierea Iosana și copilul Petru, n-au cu ce trăi.
6. Bogăruș Marișca și pă dânsa au pușcat-o acasă, dă care altă n-au rămas, decât au rămas bărbatul ei, om neputincios și casa i-au ars.
Aceștia toți în 27 mai s-au împușcat în sat.
7. Iga Petru lui Iakesuș, om de 30 ani, și muierea sa și un copil al său, Ana, și Nicolae, și încă alte două fete i-a pușcat unguri și au rămas maica Iga Ianăș și un prunc sărac, n-au cu ce trăi.
8. Atim Todor, om 25 de ani, au rămas muierea Marișca, n-are cu ce trăi.
9. Aceștia doi din urmă s-au pușcat în 28 mai la apa Blejinilor în bătaia a.c. [1]849, carea cu atâta mai vârtos sânt în statul păririi cu cât li s-au jăfuit și li s-au ars toate câte au avut, dimpreună cu satul.

Carea prin dreptatea sufletului mărturisim.

Dat în Țărăl, 25 decem[brie] [1]849

Nikolae Toda, paroh
 Floruță Petru, poporan
 Floruță Toader, dto.
 Lup Grozav, dto.
 Toderuță Toader, dto.
 Grama Paic, dto.
 Galea Avram, dto.
 Iga Petru, dto.

Original, AMS, fond 12/Pr. 1848-1850. *Morți în revoluție, biserici distruse, sate arse. Ajutoare date, situații, rapoarte.*

236.

Ocna Sibiului, 26 decembrie 1849

Preacinstit Scaun Protopopesc!

În privința acelor care de cătră rebelii unguri s-au pușcat, de aicea de la noi, sunt doi, Ioanea Pop Teodor și Nicolae, pe aceștia i-au dus la Sibii și supt lege i-au pușcat. Pricinile din ce i-au pușcat curat nu știm, fără aceea știm că credincioși Împăratului au fost. După zisul Pop Teodor copii n-au rămas, și cu văduva rămasă de el nice un an n-au trăit, fiind a doua așa și Mihăilă Mândru cu văduva rămasă de el numai ca un an au trăit laolaltă, dară datorie au rămas destulă după el. Doi copii au rămas, un fecior și o fată, dară amândoi sunt căsătoriți, cu copii.

Aceasta cu crezământ preoții arătăm, rămânând în Cinstului scaun protopopesc plecați⁷⁵

Vizocna, 26 Dekemvrie 1849

Ioan Pinte, parochul locului
 Isaia Toba, paroch

Original, AMS, fond 12/Pr. 1848-1850. *Morți în revoluție, biserici distruse, sate arse. Ajutoare date, situații, rapoarte.*

⁷⁵ Adresa: Preacinstiului D. Protopop Petru Boieriu, cu cuviincioasă plecaciune, Sibii

237.

Șura Mare, 26 decembrie 1849

Zeugnis

Dass der Vorzeigerin Ehemann Niculai Szatsch aus Zeun gebürtig, als die Ungarn den ersten Angriff auf Hermannstadt machten, auch nach Hermannstadt geflüchtet, von den gefangen genommen, und somit in der Gefangenschaft in Maros-Vásárhely gestorben, wobei dessen Wittwe Ane Zintje mit 5 kleinen Kindern, ganz vermögenslos hinterblieben ist; bezeugt den Wahrheit entsprechend. Gros Scheuern den 26t[en] Dezember 1849.

Das Orts Amt:
Georg Hirsch, Hann
Thomas May Adjung
Stefan Opris, Paroh

[Traducere:]

Adeverință

Se confirmă ca fiind corespunzător adevărului faptul că soțul petentei, Niculai Saci, născut la Cornești, în momentul în care maghiarii făceau primul atac asupra Sibiului, s-a refugiat într-acolo, fiind prins de aceștia și a murit astfel în prizonieratul din Târgu-Mureș, văduva acestuia, Ana Zinte rămânând cu cinci copii mici și fără nici o avere. Șura Mare, 26 decembrie 1849.

Oficiul local:
Georg Hirsch, jude
Thomas May, adjunct
Ștefan Opris, paroh

Original, AMS, fond 12/Pr. 1848-1850. *Morți în revoluție, biserici distruse, sate arse. Ajutoare date, situații, rapoarte.*

238.

Șura Mare, 26 decembrie 1849

Zeugnis!

Dass der Vorzeigerin Ehemann Illie Negru, welcher als Dienstkraft in Hermannstadt lebte, als am 11ten März l[aufenden] J[ahres] Hermannstadt von den Ungarn eingenommen wurde, in der Zörger-Gasse erschossen worden sey, und dessen Weib mit 3 kleinen Kindern, eine sehr betagte Mutter, und nur mit einem Vermögen von Rf. 300, -x W[iener] W[ährung] hinterblieben sey; bestätigt. Gros Scheuern den 26t[en] Dezember 1849.

Das Orts Amt
Georg Hirsch, Hann
Thomas May, Adjung
Stefan Opris, Paroh

[Traducere:]

Adeverință.

Se confirmă că soțul petentei, Ilie Negru, care trăia ca și servitor la Sibiu, la data de 11 martie anul curent, când Sibiu a fost înconjurat de maghiari, ar fi fost împușcat pe strada Zorger, iar soția acestuia, cu trei copii mici și o mamă foarte vârstnică au rămas cu o avere de doar 300 de florini valută vieneză.

Șura Mare, la 26 decembrie 1849.

Oficiul local
Georg Hirsch, jude
Thomas May, adjunct
Stefan Opris, paroh.

Original, AMS, fond 12/Pr. 1848-1850. *Morți în revoluție, biserici distruse, sate arse. Ajutoare date, situații, rapoarte.*

239.

Albești, 31 decembrie 1849

Prea Onorat Domnule Protopop!

După înalta și milostiva orânduială a Excelenței sale Domnului Gubernator de sub Nr. 51 prin binecuvântarea Preasfinții sale Domnului Episcop Andrei Șaguna, către noi îndreptată, care sună cu glas apostolicesc în privința văduvelor și a pruncilor rămași de părinții săi, care pentru statornica credință au pătitit moarte silnică, despre care, cum și unde, cum și când s-au întâmplat acelea nenorociri, precum și starea averilor acelora, - ș.c. arătăm:

1. Văduva Maria, soția silnic răposatului Florea Niag, care era unul din bătrânii satului și jurat bisericii, pre care prinzându-l rebelii la a 2-a venire în Ferihaz, 4 februarie, în hotar și l-au dus tot bătându-l și străpungându-l până în capul satului din sus. Și aci căzând jos, l-au omorât. Și au rămas numita văduvă bătrână și neputincioasă, care măcar că are trei feciori însurați, a căroră averi s-au amestuit prin foc, 2 dintru aceia biruiesc moșia tatălui lor, care sunt neputincioși a-și ține în vremea de față, precum să cuvine, pre maica lor, care al său n-are nimic.

2. Palaghia, soția răposatului Nicolae Lopa, pre care prinzându-l rebelii în capul satului din jos, tot întru aceiași zi, 4 febr[uarie] și aci îndată l-au pușcat și să tăvălea. Iară altul dintru acei nemilostivi ostași își mai răzbună, croindu-l cu sabia, până pe urmă îi tăie capul. Soția acestuia au rămas cu 5 prunci, tot mărunți. Are moșie întreagă, ca de găleate cu fân cu tot pe an, care moșie bine cultivată ar aduce în an și până la 100 [fl.] argint. Iară în prezentul de față pentru necultivarea, ba și acelea puține roade ce se afla, s-au călcat prin război și ce au rămas nu sunt de ajuns pentru nutirea a 6 persoane. Alt ce au avut mai din nainte s-au amestuit prin foc. Acuma în cenușa acelora s-au făcut un bordei în care lăcuiește. 4 vituțe de jug i-au fost rămas, din acelea 2 au murit de boală, și cele rămase tocma acuma zac pe coleşe.

3. Anna, soția lui Nicolae Baci, tot întru aceea vreme și prin acei insurgenți, scoțându-l afară din sat, l-or dus până la un pârau și acolo l-au pușcat, rămânându-i soția cu 2 fetițe, lângă un ginere al său, cu care au trăit pe o moșie, care împărțindu-se în 4 părți, o parte va aduce pe an la preț de mijloc 25 fiorini argint. Aceștia încă sunt păgubiți prin foc. Acestei văduve i-au fost rămas și 2 boi, care pentru lipsă vânzându-i, din prețul acelora au trăit până acum, cu fiicele sale. Mai au o vacă și puțin cucuruz din vara trecută, jumătate de ajuns.

4. Maria, soția lui Pavel Dămian, pre care l-au pușcat rebelii, ducându-l pe drum din Sighișoara la Vașarheiu, rămânându-i numita soție cu 5 prunci tot mărunți. Această văduvă n-are

moșie, fiindcă au fost crâșmar grofilor de Haller, afară la hotar. Care făgădău era pus pe pământ de dare, luat cu puterea de la săteni, numai ca de 16 ani, sub care vreme neîncetat s-au jăfuit de câtră aceia. Iară pământul ce-l cultivă crâșmariu era în eclesie de la biserica românească. Din această pricină, i-au dat foc rebelii, și biata văduvă n-are altceva, decât numai 2 văcuțe slabe. Pentru nutrirea vieții n-are nimic. Aceasta este adevărat săracă.

5. Angilina, soția răposatului Gheorghe Solomon, ȝigan care s-au pușcat prin insurgenți în câmp, nu departe de sat, joi în Săptămâna Albă. Văduva aceasta au rămas cu 4 prunci mici. Pământ de 5 găleți și de un car de fânaț pe an, care în preț de mijloc face 40 [fl.] argint. Aceasta au rămas nearsă, bucate are pe jumătate de ajuns, alta nimic.

6. Savina, soția lui Ioan Maniu, pe care tot joi, în Săptămâna Albă și într-un loc ca cel mai sus de sub nr. 5 l-au pușcat tot aceiași. Muiera acestuia au rămas cu 4 fii. Are moșie întreagă, pe an aduce 100 fiorini arg[int], de va fi bine cultivată. Aceasta are 4 vite de jug și 2 viței, 10 oi. Fiind lăcuiitori de câtră partea curții, au rămas și nearși. Bucate pe un an au de ajuns, dară și păgubiți sunt de vite, de bucate, haine ș.c.

7. Ioana, soția lui Gheorghie Pinte, pre acesta prinzându-l în Vinerea Patimilor și dus la divan în Sighișoara, împreună cu alții, care jos îi vom însemna. Iară în Sâmbăta Mare au fost aduși la Curte în Ferihaz, și de acolo, împreună cu alții au fost duși în hotar, anume în dos la un pârau, au fost pușcați. Soția acestuia fiind gazdă bună, au rămas cu moșie bună, care pe an aduce 120 fiorini argint. Au rămas cu 2 boi, iară 2 i-au luat insurgenții. Are și 8 oi din 25. Dară are și 5 prunci, cel mai mare de 18 ani. Alt tot ce au avut, prin jăfuiri și prin foc s-au mistuit; puține bucate din vara trecută, pe ajuns tot.

8. Anna, soția lui Ironicie Storian, pre care tot în Sâmbăta Paștilor, de vinerea fiind dus la Sighișoara, așa împreună cu cel de sub nr. 7 l-au adus la Curte în Ferihaz și de acolo împreună cu alții au fost trimiși în luncă, după curtea Țopi, la Cornu Târnăvii, unde au fost pușcat și aruncat în Târnavă. Anna aceasta au rămas în moșie, care cultivată fiind, aduce pe an 110 fiorini argint. Are 6 prunci, dar are și 2 boi, 2 vaci și 2 viței. Din vara aceasta trecută are și bucate puține, pe jumătate de ajuns. Altmintirea prin foc și jăfuire este păgubită 2 boi și din toate nimestrile ce avea, numai cenușa au rămas.

9. Elena, soția lui Nicolae Frăguș – și pre acesta tot în Vinerea Patimilor fiind dus la Sighișoara și împreună cu cei de la nr. 7 și 8, aducându-i sâmbătă în Ferihaz la curtea lui Haller, de acolo pre acesta l-au dus la câmp la pârau în dos, și acolo l-au pușcat. Acesta fiind păduroi, n-are moșie de dare, șazănd pe locul satului. Aceasta măcar că fiind în pădure, n-au ars. Dară tot ce au avut au adus în curtea proprietariului Haller, și apoi puțin, ce au vrut, i-au mai dat înapoi, care s-au și sfârșit cu hrana la 6 prunci, tot mărunți. Această văduvă este săracă.

10. Gheorghie Drăguș, pre care l-o pușcat în Joia Patimilor. Soția acestuia Ioana, ofticoasă și plină de zile, împreună cu o soră a bărbatului său, iar neputincioasă, acestea moșie n-au și sunt nehnice a se hrăni.

11. Filimon Șchiop, acesta în Sâmbăta Paștilor au mers la Sighișoara, rugând pre domnul Protopop Zaharia Boiu, care duhovnicesc părinte venind împreună cu dânsul și cu un alt sătean în fața locului în Ferihaz, unde după sfârșitul S. rugăciuni, împărtășindu-i pre cei de față cu S. Paști. Din care fiind poftit în casa lui Filimon, care scăpase de arsura focului nevătămat și când era la ospătare cu 7 Prot., iată vine proprietariul Haller Iosif, aducând cu ostași între puști legați pre cei de sub nr. 7, 8, 9 și strigă pe Filimon afară. Care dedegrabă ieșind cu capul gol, l-au mânat înapoi de ș-au luat șapca, și așa, împreună cu ceilalți, l-au dus la curte. Și acolo l-au legat și l-au trimis împreună cu ceilalți în dos, la pârau și acolo l-au pușcat. Având acesta a doua muieră, anume Sofia din Boiu Mare, care au rămas cu 4 prunci, 2 ai săi, și 2 ai răposatului. Dintre care una era fată de vrăstă, care s-au și măritat în casă. Acestora au rămas toate vitele ce au avut, bucate binișor, moșie cu tot de 18 găleți, care toate aduce pe an 100 fior. argint. La aceasta moșie însă țin a avea drept numai fiicele răposatului, neavând tatăl lor fii cu muma mașteră. Această văduvă au avut pagubă numai de o vită, de cal cumpărat cu 58 fiorini schimbători.

12. Ioana, soția lui Ion Marcoman, acesta era păstoriu la sat, pre care cuprinzându-l rebelii la venirea întâi, până n-au ars satul, pre acesta l-au găsit ucis și mort în casa cea păstorească. Această văduvă nu are moșie și măcar că are trei feciori, care slujesc, și cum pot se hrănesc, așa și maica lor se hrănește cu furca.

13. Maria, muierea lui Savu Hiru, țigan, care au fost pătruns cu polgaletu prin gură, de i-au ieșit prin vârful capului, joi în Săptămâna Albă. Aceasta s-au întâmplat în sat. Soția acestuia au scăpat de foc cu tot ce au avut și trăiește la un fiu al său însurat. Moșia ca de 5 găleți are, face pe an la 20 fiorini arg[int].

14. O văduvă bătrână, anume Ana lui Mihail Pinte. Aceasta când au aprins satul, au ieșit și cu niște furci în brațe, care nu departe de sat au fost ucisă. După aceasta n-au plâns nime.

Toți aceștia în sus scriși și pentru statornica credință uciși, împreună cu văduvile lor rămase, și a acelor orfani sunt tot din Ferihaz și în Ferihaz lăcuiitori, comitatul Albei de Sus trași în cercul Sighișorii. La a căroră nenorocite întâmplări, în neființa noastră de față, numai pre lângă întrebări duhovnicești am aflat adevărul sus scris, prin arătarea mai multor persoane vrednice de crezut. Despre a căroră cunoștiința dinlăuntru suntem [con]vinși în chipul acesta, cu toată acurația scris.

Facem cunoscut și despre acești tri oameni, Ion Bogolea, Zahiu Rujoiu și Gligor Varvaria, care au căpătat prin insurgenți rane de sabie, dară s-au vindecat zdraveni și cilavi n-avem pe nimenia în satul nostru Ferihaz.

Pre lângă cuviincioasa plecăciune, adevăresc

Ferihaz, 19/31 decem[brie] [1]849

Ioan Ioanovici, paroh locului

240.

Glodeni, 26 decembrie 1849

Tot după aceeași milostivă și înaltă orânduială, din datorința chemării, ca slujitoriu, arătăm și pentru satul Șarpatoc sub Țirculul Sighișorii acuma tras, asemenea nenorocite întâmplări, precum în jos urmează:

a) Floarea, soția lui Loghin Cristea, pre care l-au prins rebelii în Vinerea Patimilor și l-au dus în Sighișoara, puindu-l la arest, iar în sâmbăta următoare, a Paștilor, l-au adus la curtea lui Haller, în Ferihaz. Și de acolo, împreună cu Ionicie Stoian, de sub nr. 8, au fost trimiși la Târnava, în luncă, după curtea Țopii, unde după ce i-au pușcat, au fost țipați în apă. Unde până azi sunt înmormântați. Văduva aceasta au rămas cu trei prunci, dintru care, pre cel de vârstă l-au căsătorit în fărșangul de toamnă, pre lângă care se mângâie și cu cei mai mici ai săi fii. Aceștia au moșie în 2 hotare, de 10 gălete, pământ în gradul de mijloc și în gradul pe urmă. Acesta bine grijit, aduce pe an 60 fiorini argint. Au și puțină avere, iară nu de ajuns.

b) Ana, soția lui Ioan Cristea, invalid, cu 5 crețari argint pe zi, fiind caplar la grănițiri. Pre care prinzându-l, la 4 săptămâni după Paști și ducându-l la Sighișoara, împreună cu patintul său cu tot, nu l-au mai văzut nimeni. Bătrâna aceleia soție au rămas cu 2 nepoți, pre a căroră tată încă l-au pușcat, precum subscris să vede. Această văduvă este foarte săracă, având moșie numai de 3 gălete, care n-aduce pe an mai mult ca preț de 12 fiorini arg[int].

c) Sofia, soția lui Ioan, fiul lui Ioan Kristea, pre care prinzându-l insurgenții cu unii din sătenii maghiari, și ducându-l la Odorheiu, l-au pus la arest, unde ținându-l mai multe zile fără mirtic, mai murind de foame, după care împreună cu alții, l-au pornit la Ciuksereda și nu l-au mai văzut nimeni. Această văduvă fiind a doua muiere a lui Ioan Kristea tânăr, cu care au avut alți doi fii, aceasta n-are casă, nici moșie, fiindcă în casa din care l-au prins, în care de curând intrase, fiind goală, sub stăpânirea rebelilor au ținut pe numita văduvă afară. Și s-au băgat în acea casă un maghiar, anume Zaboli Miklós. Acela lăcuiește într-însa, iară numita soție s-au tras lângă socră-sa, Ana, și amândouă hrănesc 4 prunci cu mânilor.

d) Ioana, soția lui Mitrea Hoisan, pre care l-au prins tot aceia și l-au dus la Odorheiu, împreună [cu] Ioan Kristea, de sub c), și de acolo tot în chipul acela la Ciuksereda, și au încetat de a mai fi. Aceasta au rămas cu 4 prunci și cu puțină avere ce au avut. Afară de 2 vite tinere, cornute, care i s-au luat [de] rebeli, această casă și moșie de 10 gălete, care aduc pe an de mijloc 42 fiorini arg[int] în vremea de față, pentru nutrirea vieții nu are de ajuns.

e) Ilie Hoisan, pre care l-au prins tot maghiarii din sat, împreună cu alți străini rebeli și ducându-l la Odorheiu împreună cu cei de sub c) și d), și de acolo tot odată la Ciuksereda, adică la asemenea moarte. Soția acestuia Maria s-au și măritat în Daia, după Petrea Moldovean. Un prunc au rămas la moșul său, adică Kristian.

Tot din satul Șarpatok au prins și pe parohul românesc din Feliag, I. Rus prin șpionir de aci și împreună cu cei mai sus scriși, au fost petrecut la Odorheiu și la Ciuksereda. Și au rămas preoteasa în cenușă, cu 5 prunci mici.

Adevărul acesta, întru atâta-l cunoaștem precum comunitetul român din Șarpatok după cunoștința sufletului adeverează, despre care suntem încredințați, pre care și noi întărim,

Șarpatok, 26 dekemvrie [1]849

Ioan Ioanovici,
Paroh la Ferihaz și slujitoriu la Șarpatok

Original, AMS, fond 12/Pr. 1848-1850. *Morți în revoluție, biserici distruse, sate arse. Ajutoare date, situații, rapoarte.*

241.

Benediug, 27 decembrie 1849

După milostiva poruncă episcopescă de sub nr. 4 a.c. s-au adunat toți poporenii din eclesia cea neunită a Sz. Bendicului în casa parohiei, și s-au ales 7 bărbați bătrâni, anume: Dan Danu, Szuciu Onu, Hirtșagă Lazăr, Dămian Ilisie, Hârtsoagă Luca, Rusu Georgie, Lazăr Ștefan, înaintea cărora s-au scris toate pagubile care le-au făcut rebelii magiari, în vremea revoluției în satul acesta Sz. Bendicu, numai din eclesia n[e] unită și s-au judecat toată paguba fieștecui deosebi, și i s-au făcut suma socotită în bani de argint precum se arată în următoarea scrisoare:

Nr.		Fl.	Cr
1.	Ghibu Onisiu, i-au mâncat ungurii 3 purcei grași, o slănină și o untură, 13 coți de pânză de fuior, 3 schurzia glatuite, un peptari cumpărat cu 8 zloți, o față de masă de în, un chindeu de bumbac, arnicu de r., un husoș de argint 4 ștreanguri, 3 fețe de perină, 6 merindări. Suma acestora socotită în bani de argint face	27	12
2.	Rus Moisa. S-au dus 5 ferdele de alac cu sac cu tot, 4 coți de pânză, un hârleț de fer, 3 ferești de glaje, 20 de tangere de la car, o jumătate de slănină, 100 de ouă o untură cu potinc cu tot, 3 găini, o ploscă, un clopoțel de csioaje, un șold de porc cu paie cu tot. Suma socotită în bani de argint face	16	30
3.	Lazar Iosif, i-au dus un trol, o păreche de călțuni, un cojoc, 14 ferdele de bucate, cucuruz, un cal, 9 găini, o ploscă legată de 2 cupe și o fele, 6 coți de pânză sură, 3 lăzi i-au zdrobit, 3 părechi de cisme muieresti, 3 perini, 2 piloate, o slănină, o untură, o oaie cu miel, 40 de coți de pânză de fuior, o perpetă și două pasturi, 2 chindeie de târg, 2 de bumbac, 4 năfrâmi, 7 chindeie. Face samă	46	
4.	Dan Mihăilă 5 cupe de vin cu câte 5 duce, cupă; o cupă de vinars, o coastă de porc și 3 picioare, un husoș de argint, un sfârta de slănină, un miel alb, 100 de ouă, 3 merindări, 3 coți de pânză, un cuțit Suma	4	

Nr.		Fl.	Cr
5.	Docanu Ioan. O oaie cu miel negru, o untură, 6 ponți de slănină, 20 de coți de pânză de fuior, 2 găini, 40 de ouă, un chindeu de pânză	12	6
6.	Rusu Ștefan, 20 de feldere de cucuruz, un lădoi l-au pus pe foc, o slănină, o untură, un potinc, 1 stup bun matcă, o fereastră de glaje, 2 cătrințe, 8 găini, 2 chindeie de culme, 2 sacuri mari	30	
7.	Anton Vasile, i-au luat doi miei, unul negru, altul alb, a treia patre dintr-o slănină, un brâu cumpărat cu un zlot, o năframă cu doi zloți, 20 de ouă, suma	5	10
8.	Rus Ilie, o oaie cu miel, a treia parte dintr-o slănină, un miel alb, 4 găini, 19 ouă, un corn de cerb, de ținut praf [de pușcă] suma face	9	
9.	Nemeș Marian, 28 de ferdele de grâu, din slănină a treia parte, două chindeie de bumbac, două brăie roșii, 2 găini suma face	21	
	Suma peste tot face 407 și fi.- 15 tot de argint	204	58
10.	Hațegan Manoilă o oaie, 2 sacuri, o lăncie, o fereastră, 6 punți de slănină, 3 chindeie, o merindare, un dărab de lemn gros suma judecată	10	
11.	Rus Mihăilă 12 punți de slănină, o mierză de ouă, 4 găini suma	5	28
12.	Tănas Loghin o untură, 5 ponți de slănină, 2 găini, un coșar, 20 de ouă un păhar de glaje suma socotită face	4	24
13.	Tănasă Ștefan 8 fonți de slănină, 2 găini, 2 chefe și o țesală, un sfredel, 100 de ouă cu coșarcă cu tot suma face	4	40
14.	Tănas Vasile, 3 fețe de culme, un chindeu de bumbac, 5 găini, 40 de ouă	2	24
15.	Ghibu Onu, 5 fonți de slănină, 10 păpuși de tăbac, 200 de ouă, o cupă de unt, o iconă de glaje suma face	5	
16.	Ghibu Gligor, 4 chindeie, o mierză de prune uscate, 50 de ouă, sopon de 12 cr.	1	26
17.	Suciu Mihăilă, o oaie cu miel, o slănină întreagă, un șerpar, un miel alb	14	
18.	Istrate Niculaie, o untură, 2 picioare de porc, 20 de ouă	4	
19.	Tănas Onu, 4 fonți de slănină, 20 de ouă, 4 zloți de aramă, 4 fuioare, 4 găini, 6 chindeie de culme suma face	4	24
20.	Herepian Ștefan, o slănină, 2 sacuri mari, 2 părechi de opinci, o ploscă, un chindeu de bumbac, o păreche de izmene, o oaie cu miel, 4 găini suma	16	48
21.	Roșca Maxim, o ușe...i-au zdrobit, o sapă, o ferdelă de grâu cu sac cu tot, o păreche de opinci, o săcure mare, 2 perechi de glaje și cuptoriul de țigle, o cofă, un ciubăr, blidele și oalele, 2 fonți de slănină, 2 scânduri suma	5	
22.	Boari Dumitru, o slănină întreagă, o untură, 8 ferdele de cucuruz, un cojocel cu 6 zloți, 8 chindeie de culme, o față de perină, o țesală, o glaje de o cupă, o straiță, o coasă, un brici foarte bun suma face	20	
23.	Rus Vasile, i-au dus 4 stupi matce, o oaie cu miel, 11 coți de pânză de bumbac, 12 coți de fuior, un chindeu nou de bumbac, 3 husoși de argint, un miel negru, șerpar nou, 2 blide, 3 oale, 8 perăchi de opinci, 3 găini, un steand cu 200 de ouă, o pilotă, 2 perini, o față de masă, jumătate de slănină, o ferdelă de făină de grâu curată suma	115	
24.	Rusu Ștefan a lui Alexandru, 10 fonți de slănină, 12 duce (?), 50 de ouă, un șerpar suma face	5	
25.	Dan Niculae, 22 coți de pânză de fuior, 2 miei negri, 5 fonți de slănină, o oaie, un chindeu de bumbac, altul de târg, 30 ouă o legătură și o perpetă de târg, o straiță de lână, 3 găini	14	
26.	Boari Moise, o păreche de cioareci noi 6 funți de slănină, 3 găini, 40 ouă, 2 sape, o furcă de fer	5	30
27.	Detea Onicu, 6 coți de julj o năframă, 2 cătrințe, 10 coți de pânză, o păreche de mâneci cusute suma face	6	

Nr.		Fl.	Cr
28.	Bucur Toader o săcure mare, un drob de sare cu 2 husoși de argint, o fereastră de glajă, o găină, 25 de ouă, 8 fire de mărgel, o ferdelă de grâu, suma face socotită	3	12
29.	Muntyan Dănilă, o oaie cu miel, un berbec, 8 tangere de la car, un brici cu 2 husoși de argint, 28 de coți de pânză de lepedeie, un lanț de car, un cui din dric, o furcă de fer, pălărie nouă, 3 fonți de slănină, 3 picioare de porc, 50 de ouă cu șteand cu tot, un topor, o mânecă de pânză cusută, un miel negru, suma	20	
30.	Szuciu Ștefan, un miel alb, un zlot de aramă, 3 funți de slănină, o față de perină, 10 ouă, suma	2	52
31.	Buta Toader, o slănină mică cu untură, un font și jumătate de ceară, 4 găini, 40 de ouă	8	20
32.	Ghibu Aftene, o jumătate de slănină, 60 de ouă cu ștend cu tot, 6 găini suma face	4	24
33.	Szuciu Simion, un șerpariu	2	
34.	Roșca Indrei, o oaie, o slănină, 4 găini, 100 de ouă, o untură, suma face	16	
35.	Ghib David, o oaie cu miel, 4 miei negri, o untură, slănină jumătate, o furcă de fer suma judecată face	16	
36.	Damian Ilisie, 2 piei de miel negre, o păerche de mănuși de piele nouă, o găină	2	
37.	Muntyan Ștefan, o untură, 4 picioare de porc, o straiță de piele nouă, o pălărie nouă, 80 de ouă, 2 găini, 4 funți de slănină, o păreche de pepteni, 2 husoși de argint suma	4	
38.	Istrate Lazăr, 80 de ouă, sfredel de răsteie, un cosor cu 20 cr.		40
39.	Hirșagă Gligor, o oaie cu miel, alt miel, 2 găini, un șteand cu 60 de ouă suma face	5	54
40.	Rus Onu, 3 sfredele, o cuțitoaie, o răzușă, un harapău, 7 găini, o curea de încins muierescă cu 15 duce, o corceie de tângială un cerc de roată	4	
41.	Popa Onu, 2 legători 1 pochilar, 1 chindeu de bumbac, 4 clopoțele de cioaie, 20 de ouă, 4 găini, tort de 20 de coți de pânză, 6 fonți de slănină, 2 sape, 4 cercuri de roate, suma face	4	
42.	Câmpian Luchian, o coșarcă cu 20 de ouă, 3 fonți de slănină, un cocoșel, 2 icoane de glajă suma	2	
43.	Covaciu Ilie, 4 miei albi	4	
44.	Rășca David, o ferdelă și jumătate de grâu și o ploscă de o cupă, un cojoc păcurăresc suma face	3	
45.	Hirșagă Lazăr, o jumătate de slănină, o săcure mare, un topor, 2 ploște, o ferdelă de grâu și una de cucuruz, 4 merindari, 2 chindeie de culme, o față de perină, un lepedeu de lână, 2 găini, suma	10	
46.	Muntyan Nicodim i-au dus a patra parte dintr-o slănină, două furci de fer, o față de perină, o găină, 2 brăie, 40 de ouă	4	16
47.	Ghib Toader, 2 miei negri, un topor suma	2	50
48.	Lazăr Ștefan, o oaie cu miel, o jumătate de slănină, o păreche de desagi roșii rusuciți, două perechi de opinci, strămături de un husoș de argint, un pochilar, suma	12	
49.	Rus George, sade în curtea domnească a lui Csinde Ferentz, acesta fiind rebel, l-au jefuit pe Rus Georgie, 42 de zloți de aramă. Alți rebeli l-au jefuit 130 de ouă și șteand cu tot, un zlot de argint, o jumătate de slănină, o coastă și o spată de porc cu pecie cu tot, o jumătate de ferdelă de prune uscate și alta de fusaică, 2 fețe, un cuțit, 2 miei, suma	30	
50.	Tănasă Ștefan Dască. 25 de coți de pânză de fuior, 15 de călți, 8 fețe de culme, 6 chindeie de culme suma	8	
51.	Borone Alion, o untură, o pălărie nouă, 2 sfredele mari, o ploscă de pământ, un chindeu de târg, o știoavă cu 30 de ouă, 4 găini, un miel negru, suma	4	
52.	Roșca Vasile, o jumătate de slănină, o șurție glătuită, un lepedeu de pânză, o ploscă, 2 pochilare, 2 cuțite, un brăcinar nou, blidele oalele, toate le-au stricat, suma	4	
53.	Hârceagă Luca, o oaie cu miel, 2 miei negri, 5 funți de slănină, 2 găini, o șurție, 3 duce, suma face	9	30
54.	Lazăr George, o untură, o păreche de călțiuni, o săcure, un pieptar nou cumpărat cu 9	28	12

Nr.		Fl.	Cr
	zloți, o straiță de piele, o frigare, 2 furcuțe, arniciu de 5 duce, bani 7 duce, 2 oi, una cu miel, alta stearpă, 3 chindeie de bumbac și o păreche de desagi roșii, o năframă, 11 merindari, 3 chindeie, 3 fonți de slănină, o sapă, un lepedeu de lână, 3 husoși de argint, suma		
55.	Purcariu Ion i-au dus o oaie cu miel, suma	4	
56.	Hatzegan Vasile, arniciu de 2 husoși de argint, strămătruri de 1 husoș de argint, 3 părechi de izmene nouă, o straiță, un sfredel, suma	3	
57.	Socaciu Moisă, un șerpar nou, patru fonți de slănină, 2 găini, suma	3	30
58.	Istrate Ion un husoș de argint, 12 ouă, suma	25	
59.	Szuciu Georgie, 2 fonți de s-au topit, un briciu cumpărat cu 4 husoși de argint, o șurtie de jolj, cumpărată cu 2 zloți, 80 de ouă, 4 găini, suma	4	
60.	Pușcaș Iacob, i-au dus un miel negru și un fier de plug lat	3	
61.	Popa Aftinie, i-au dus 14 ferdele de cucuruz, 4 ferdele de grâu curat, 8 găini, o căldare de vinars fără comănac, 12 ouă și o curea, o coasă, trei seceri, o sapă, 10 icoane de glaje, 19 zloți și 2 duce și 2 miei, carnea de la un porc, jumătate, trei ferdele de alac, 5 saci goi, suma	40	
62.	Rus Onisie, i-au dus o jumătate de slănină, 5 zloți bani, 4 găini, 4 chindeie de culme, suma	8	
63.	Rus Mihăilă, i-au luat o straiță de piele, o săcure mare, suma	1	30
64.	Szuciu Onu, 10 ferdele de cucuruz, 11 husoși de argint, o jumătate de lanț, fer de 5 zloți, 5 ferdele de alac, o săcure, o curea de bungi, o găină, 10 ouă, suma	15	12
65.	La parochul Artemie Crișan i-au dus un stup bun, matcă, 4 zloți de aramă, 2 oi cu miei, miel negru, 8 coți de pânză de fuior, 4 ponți de slănină, o găină, 100 de ouă, mărgel frumose cu 2 zloți, 4 clăi de cânepă trasă, 3 cupe de vin cu câte 5 duce, o cupă de vinars, o jumătate de rudă de sopon, un pochilar, un chindeu de bumbac, 3 rațe, 2 icoane de glaje, 4 glăji, suma face	20	
66.	Roșca Vasile lui Samoilă o păreche de cioareci, 6 fonți de slănină, 6 coți de giulgiu, arniciu de 4 duce, 2 catrințe, un chindeu de târg, suma	5	

În protocolul acesta să arată câtă pagubă s-au făcut în ecclesia neunită a Sz. Bendicului de rebeli la fiștecarea om păgubit, în lăuntru deosebi, iar aici peste tot să arată 404 și 15 cr tot în argint Despre care adeveresc

27/15 decemb[rie] [1]849

Artemie Crișan, paroch la Sz. Bendicu și notariu

Original, AMS, fond 12/Pr. 1848-1850. *Morți în revoluție, biserici distruse, sate arse. Ajutoare date, situații, rapoarte.*

242.

Feldioara, 27 decembrie 1849

Consignația despre paguba făcută de vrăjmași la satul Feldioara

[illegible]

Tabel (continuare)

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	1	14
21	Ioan Filimon						1						
22	Iliutz Gavril					1 gras		3					
23	Demian Zaharie					1 gras							Haine
24	Crișan Costan	1											
25	Neagra Ioan bătrânu			2	1	Trei găște		26	15				Haine
26	Popa Ion	L-au pușcat și au fost la dâsul 17 zloți de argint, fiind birău sătesc, că i-au luat cu cartea cea roși dimpreună cu cvitanțiile și 12 clăi de ovăs, 17 găște și 12 coți de pănură											
27	Socaci Tifor, pușcat							2	15				Haine
28	Urs Ioan, pușcat	Și au fost la dâsul 18 zloți de argint											
29	Socaci Gligor									20			
30	Bonteu Dumitru, l-au pușcat în tabără			1					7		5		
31	Roșca Vasilie												Haine
32	Iuvoran Ioan	Plugul cu fijecele		1	4 de doi boi				21	12			Haine
33	Selezsan Georgie	2		2				1	32				Haine
34	Nemeș Vasilie				1 de doi ani				34	Majerszag			Haine
35	Ghegheșan Todor								4	24			Haine
36	Ghegheșan Filimon	l-au pușcat cu muirtea și 2 copii Ōncsintesi, au rămas unn copil sărac și au perit											
37	Buta Nicolea						2						
38	Deszan Tim												Haine toate
39	Nemeș Todor												Haine
40	Nemeș Simion				1	1			30				Haine
41	Mureșan Mihail, păcurar					1 gras			25				Haine
42	Barșon Gavril					2 hitioani			25				

Tabel (continuare)

[illegible]

Tabel (continuare)

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
64.	Mih Georgie					1			2	20			
65.	Csugudean Precup					1			8	30			Haine
66.	Câmpan Avram									20			Haine toate
67.	Ratz Parastie									24			Haine
68.	Hertze Ioan												
69.	Popa Pavel			1			1			2			Haine
70.	Hodman Ioan	1	2		1				40		4		Haine
71.	Martin Ștefan								13		24		Haine
72.	Mih Todor												Haine toate
73.	Vaida Ana												Haine
74.	Mureșan Mihăilă			2					20				
75.	Buta Domnica			1	1				12				
76.	Bugnar Todor	I-au dus 4 ferdele de brânză			1			6	45		25		Haine
77.	Martin Ioan							3					
78.	Morari Petru	Covasti i-au dus uneltele de covăcie											
79.	Demian Mitru				1			1			5		Haine toate
80.	Popa Gligor							10	2	12			Haine
81.	Nemeș Toma								4	13			Haine
82.	Demian Ștefan			1								9	Haine
83.	Câmpan Georgie			2									Haine
84.	Câmpan Vasilie												Haine
85.	Gârgovan Ioan		1	1									
86.	Decsan Gligor									30			Haine
87.	Nemeș Iacob			1		1			5	15			Haine
88.	Csugudean Paladie					1					7		Haine
89.	Csugudean Lica									38			Haine
90.	Csugudean Simion									26			Haine
91.	Maftai Chirilă												Haine
92.	Husar Ioan												Haine
93.	Csiszar Nicolae												Haine
94.	Demian Todor							4					Haine
95.	Lazăr Andrei							20					
96.	Micușan Ana, muiere săracă												Haine
97.	Matyas Timoftei	4		1	1			9	60				Casa arsă

Tabel (continuare)

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
98.	Vesane Simion	I-au luat 26 rf. v. Bani						3	2				Haine
99.	Metya Maria	Fată de măritat și i-au dus hainele toate											

Despre aceasta mai sus scrisă pagubă a poporenilor noștri a Feldiorii, cum că adevărat sunt păgubiți, mărturisim, și cu iscălitura mânilor noastre întărim. S-au scris în

Feldioara, 15/27 decembrie 1849

Fogorosi Iacob, neunit cantor

s-au scris înaintea mea, Ștefan Dembian, Protopop Tordei

Iacob Tarcea, paroh locului

Original, AMS, fond 12/Pr. 1848-1850. *Morți în revoluție, biserici distruse, sate arse. Ajutoare date, situații, rapoarte.*

243.

Heria, 27 decembrie 1849

Însămnări arătate

Despre pagubele românilor din deslușitul sat Heria din poruncă episcopescă de sub nr. 2 a.c. scrisăram pagubele jăfuirile confrăților români, prin rebelii unguri făcute, care prin mărturiseala bătrânilor satului s-au socotit tot în bani de argint, precum aici urmează:

Nr. crt.	Numele și polecra păgubiților	Fl.	Cr.	Nr. crt.	Numele și polecra păgubiților	Fl.	Cr.
1	2	3	4	5	6	7	8
1.	Chirilă Vasilie	22	9	45.	Oanca Paraschie	20	50
2.	Chirilă Gligor	2	15	46.	Rus Filimon	8	16
3.	Suci Martin	21	32	47.	Filea Vasilie	4	15
4.	Țiplea Iuon lui Răchită	84	35	48.	Oltean Iosif	15	16
5.	Oltean Mihăilă	46	-	49.	Moldovan Ștefan	310	40
6.	Bujor Gligor	51	25	50.	Andone Toader	5	36
7.	Chirilă Iacob	8	-	51.	Hărdău Simion	6	4
8.	Oltean Loghin	22	42	52.	Manuilă Ilisie	8	46
9.	Ungur Toader	58	20	53.	Chiorean Iuon	18	8
10.	Ungur Logan	12	30	54.	Onișor Irimie	3	-
11.	Grindean Iosif	33	20	55.	Handu Iacob	16	12
12.	Chiorean Vasilie	100	16	56.	Handu Vasilie	20	48
13.	Stoica Vasilie	19	20	57.	Abrudean Iuon	1	2
14.	Chiorean Loghin	40	20	58.	Tiuca Toader	21	48

Nr. crt.	Numele și polecra păgubiților	Fl.	Cr.	Nr. crt.	Numele și polecra păgubiților	Fl.	Cr.
15.	Ilea Toader	5	20	59-	Cândea Iacob	7	24
16.	Handu Toader	24	-	60.	Pătru Toader	4	24
17.	Stoica Gheorghie	17	32	61.	Toader Iuon	2	15
18.	Câmpian Iacob	58	-	62.	Nic Gligor	12	36
19.	Stan Iuon	9	3	63.	Hărdău Vasilie	42	48
20.	Toma Măria	120	5	64.	Choirean Ștefan	20	48
21.	Manu Petru	5	2	65.	Rus Vasilie	21	-
22.	Oltean Simion	32	20	66.	Moldovan Iuon dascălul	6	4
23.	Țiplea Iuon	4	48	67.	Adam Moldovan diaconul	90	52
24.	Țiplea Simion	213	5	68.	Grigorie Moldovan prot.	290	20
25.	Trif Nuculae	64	16		Suma peste tot face rf m.c.	2790	
26.	Toldea Simion	15	--		Dat în scris 27/15 dec[embrie] [1]849 Grigore Moldovan Paroch locului și adm. Protop. Murăș		
27.	Grindean Iuon	4	8				
28.	Chirilă Lupoae	16	56				
29.	Manuilă	2	12				
30.	Marin Cozma Dinu	137	4		Bătrânii satului 1. Ungur Toader 2. Săcădat Ștefan 3. Chirilă Vasilie 4. Cândea Iacob 5. Țiplea Iuon 6. Cândea Mărian 7. Trif Neculae Aceștia au judecat mai sus scrisele pagube cu suflet drept.		
31.	Alecușan Lazar	9	16				
32.	Timoftei Marınca	41	22				
33.	Cândea Marian	160	38				
34.	Degan Gligor	72	16				
35.	Săcădate Gligor	31	24				
36.	Coman Gligor	21	5				
37.	Mănuilă Simion	31	40				
38.	Hărăstășan Iuon	27	40				
39.	Felea Nechita	40	50				
40.	Podari Gheorghie	2	36				
41.	Rus Mihăilă	28	30				
42.	Câmpian Iuon	7	36				
43.	Rus Filip	13	35				
44.	Săcădate Ștefan	140	13				

Original, AMS, fond 12/Pr. 1848-1850. *Morți în revoluție, biserici distruse, sate arse. Ajutoare date, situații, rapoarte.*

244.

Spălanca, 27 decembrie 1849

Pagubele românilor din Spălnaca de rebeli făcute, în bani de argint socotite

Andone Toader	67	24
Merian Isailă	15	--
Fană Ioan	15	--
Andone Simion	15	20
Nec. Zacharie	4	--
Suci Petru	60	--
Bodor Ioan a lui Maftiu	39	30
Aldea Indrei	14	--
Oprea Suci	89	--
Sânderean Ioan	11	20
Andone Dumitru	71	28
Lazăr Toader	48	10
Candea Vasilie	5	--
Misirie Indrei	26	--
Bodor Zaharie	31	--
Stanci Pavel	17	4
Candea Toader	28	--
Bodor Irimie	4	5
Oncea Micinic	62	2
Hopârțean Moisi	15	2
Gatia Simion	14	--
Bodor Toma	3	--
Lăpăduș Ioan	12	--
Sinderian Vartolomei	2	20
	667	25
Sinderian Andrei	15	20
Hada Irimie	200	4
Suci Ioan	26	40
Cik Ioan	15	2
Andone Ioan	21	20
Hăuț Irimie	10	--
Bodor Toader	26	2
Bodor Alexandru	11	2
Mieruțu Toader	8	6
Mieruțu Ioan	3	20
Bodor Gherasim	29	20
Chiorean George	359	2
Albu Ioan	15	--
Stanci Irimie	300	3
Ciubică Iuon	33	--
Rus Ioan	6	2
Hopârțean Naculăe	39	--
Bodor Ioan arașului	18	2
Grămadă Gligor	24	--
Hopârțan Gligor	32	--
Mecerie Dumitru	23	3
Cucer Indrei	10	4

Tabel (continuare)

Gatia Gligor	20	5
Chiorean Ioan	18	--
Piroș Ioan	10	
	1947	4
Bodor Toader	30	28
Hopârțan Gherman	20	10
Vigu Stoian	20	--
Kaleu Filimon	40	5
Idrean Vasile	10	20
Suma toată	2067	55 m.c.

Acestea pagube s-au însemnat înaintea bătrânilor, prin cari s-au și estimat deosebi a fiștecăruia pagubă în bani de argint, și cum că pe drept s-au estimat jurăm.

Spălnaca, 27 dec[embrie] 1849

Lucaci Petru, parochul locului
Andone Toader
Stanci Irimie
Andrei Toader bătrânu
Oprea Suci
Hada Irimie
Măieruț Toader
Macarie Dumitru

Original, AMS, fond 12/Pr. 1848-1850. *Morți în revoluție, biserici distruse, sate arse. Ajutoare date, situații, rapoarte.*

245.

Sibiu, 27 decembrie 1849
3620/CMG 1849
H 237

An Seine des Herrn gr[iechisch] n[icht] u[n]ierten Diözesan Bischofs Andreas Schaguna bischöfliche Hochwürden.

Die unterm 16. Dezember l[aufenden] J[ahres] Z[ahl] 160 mir gemachte Vorstellung dass der Erzpriester von Bürkö, Jobus Romann und vier Pfarrer g[riechisch] n[icht] u[n]ierten Ritus und zwar aus Igisdorf, dessen Name nicht angegeben wird, aus Schaaldorf, Paul Leb, aus Ulmbach Johann Sinay und aus Unter Gezés Niklas Pandrea über Befehl des Leschkircher Stuhlsamtes verhaftet worden seien, weil in Schalldorf ein Bittgesuch an mich und Euer bischöfliche Hochwürden verfasst wurde, worin man bat, dass die rumänischen Gemeinden des früher bestanden Ober Albenser Komitats nicht den sächsischen Gemeinden einverleibt werden, hat mich veranlasst, sogleich dem Herrn Militär Distrikts Commandanten General Major v. Chavanne über den Stand dieser Angelegenheit einzuvernehmen.

Nach dem so eben eingelangten Berichte des Herrn Militär Distrikts Commandanten besteht der eigentliche Grund der auf seinen Befehl geschehenen Arretirung der gedachten Geistlichen, welche auch bereits hieher gebracht und vor das k[aiserlich] k[önigliche] Militärkriegsgericht gestellt wurden, darin dass sie geständig sind, die Ortschaften Kövesd und O[ber] und U[n]ter Gezös, wiewohl dieselben mit ihrer Einbeziehung zum Hermannstädter Distrikte sich zufrieden zeigten, nach der Hand zur Renitenz

gegen die zu ihrer Verwaltung bestimmten Beamten angeeifert und bewogen zu haben: die ihnen vorgesetzten neuen Beamten nicht anzunehmen und ihnen den Gehorsam zu versagen.

Wie sehr ich auch bedauere, dass gerade Geistliche, die berufen sind in Folgsamkeit gegen die Behörden mit gutem Beispiel ihren Kirchenkinder vorzuleuchten, sich vermessen, Ungehorsam und Aufregung unter diesen zu verbreiten, so werden Euer bischöfliche Hochwürden mir beistimmen, dass die Regierung ähnliche sträfliche Handlungen gegen ämtliche Organe zumal während des Belagerungszustands begangen, nicht ungeahndet lassen dürfe; ich muß daher der gegen diese Geistlichen, welche übrigens durch Andern zu diesem sträflichen Benehmen verleitet worden sein sollen, eingeleiteten kriegsgerichtlichen Untersuchung freien Lauf zu lassen.

Ich hoffe Euer bischöfliche Hochwürden sind von der Unpartheilichkeit der k[aiserlich] k[öniglichen] Militärkriegsgerichte überzeugt und daher vollkommen beruhigt, dass ein gerechtes und unparteiisches Verfahren gegen diese Geistlichen beobachtet werden wird, wobei ich nur bezüglich auf die von Euer bischöflichen Hochwürden angedeutete Zuziehung von Geistlichen zur dießfälligen Untersuchung hinzufüge, dass eine solche kontrollirende Zuziehung nach den Vorschriften über die Zusammensetzung der Kriegsgerichte nicht thunlich ist.

Hermannstadt den 27. Dezemb[er] 1849.

Wohlgemuth

160. 1849. Hermannstadt den 30ten Decem[ber] 1849.

[Traducere:]

3620/CMG 1849. H 237

Către Excelența sa episcopală, domnul episcop diecezan greco-neunit Andrei Șaguna

Expunerea făcută către mine la 16 decembrie anul curent, nr. 160, că protopopul de Bârghiș, Jobus Roman și patru preoți de rit greco-neunit, și anume din Ighiș [Ighisdorf], al cărui nume nu este indicat, din Mihăileni, Paul Leb, din Peciu Nou, Ioan Sinai și din Ghizașa de Jos, Nicolae Pandrea ar fi fost arestați din ordinul oficiului scăunal din Nocrich, fiindcă la Mihăileni ar fi fost redactată o petiție către mine și către Excelența voastră episcopală, în care se cerea ca așezările românești din fostul comitat al Albei Superioare să nu fie înglobate la așezările săsești, mi-a servit ca ocazie pentru a mă pune imediat în legătură cu domnul comandant militar districtual, general-maiorul von Chavanne, privitor la starea acestei chestiuni.

Conform raportului domnului comandant militar districtual, primit tocmai acum, motivul fundamental al arestării, ce a avut loc la ordinul acestuia, al clericilor amintiți, care au fost deja aduși aici și duși înaintea tribunalului militar imperial și regal, a fost mărturia acestora că, cu toate că [localităților] Cuieșd și Ghizașa de Jos și de Sus nu s-au opus atragerii acestora în districtul Sibiului, ar fi încurajat și convins în secret la renitență contra funcționarilor numiți să-i administreze, în sensul de a nu accepta noii funcționari și de a refuza supunerea față de aceștia.

Cât de mult regret eu, că tocmai clericii, care sunt chemați să dea prin supunerea lor față de autorități un exemplu bun enoriașilor lor, ajung să răspândească între aceștia nesupunere și agitație, Excelența voastră episcopală veți fi de acord, că guvernul nu poate lăsa neurmărite asemenea acțiuni pedepsibile contra organelor oficiale tocmai în timpul stării de asediu; de aceea trebuie să permit decurgerea liberă a procedurii prin tribunalele militare contra acestor clerici, care dealtfel ar fi fost determinați de alții la acest comportament pedepsibil.

Sper că Excelența voastră episcopală sunteți convins de nepărtinirea instanțelor militare imperiale și regale și de aceea complet liniștit că împotriva acestor clerici se va urmări o procedură dreaptă și nepărtinitoare, la care adaug, referitor la atragerea de clerici la această procedură, amintită

de Excelența voastră episcopală, că o astfel de implicare cu caracter de control nu este posibilă conform regulamentului privind compunerea instanțelor militare.

Sibiu, la 27 decembrie 1849.

160. 1849. Sibiu, la 30 decembrie 1849.
Wohlgemuth

Original, AMS, Sibiu, *fondul Arhiepiscopesc*, vol. 1, 1848-1860, doc. Nr. 3620/1849.

246.

Căraci, 28 decembrie 1849

Conscrierea

După număr episcopesc 51 a.c. poruncit către Prea Cinstit Domn Protopop ca întru dreaptă arătare să să aștearnă lucrarea care din varmeghia Zarandului, din anumit satul Kăraci, morți care prin rebeli s-au omorât ținând credința către Împăratul lor cel legiuit.

1. Nikolae Iancu, om ca de 34 de ani, o rămas muierea săracă cu 2 prunci, n-are cu ce să trăiască.
2. Anghel Martin, om ca de 40 de ani, o rămas muierea săracă cu 3 prunci, n-are cu ce să trăiască.
3. Adam Lăzăncu, om ca de 45 de ani, o rămas muierea săracă cu 4 prunci, n-are cu ce să trăiască.
4. Boloț Solomon, om ca de 51 de ani, o rămas muierea săracă cu 4 prunci, n-are cu ce să trăiască.
5. Iancu Sofronie, om ca de 30 de ani, o rămas muierea săracă cu 1 prunc, n-are cu ce să trăiască.
6. Sulea Iuon, om ca de 25 de ani, o rămas 2 prunci săraci, fără de tată și care nici mamă nu au.
7. Boloț Avram, fecior ca de 20 de ani, neînsurat.

Aceștia toți au perit în bătaie la Târnavă, în 27 octomvrie 1848.

Dat Kăraci, 28/16 decemb. 1849

Ioan Klef, paroh Kăraci

Original, AMS, fond 12/Pr. 1848-1850. *Morți în revoluție, biserici distruse, sate arse. Ajutoare date, situații, rapoarte.*

247.

Lunca, 28 decembrie 1849

Conscripția

După numărul episcopesc 51 a.c. poruncit către Preacinstitului domn Protopop ca într-o dreaptă arătare să să aștearnă lucrarea care din varmeghia Zarandului, din anumit satul Lunca, morții care prin rebeli s-au omorât, ținând credința către Împăratul lor cel legiuit

1. Lada Onuț, ca de 55 de ani, rămân 2 fete sărace, n-au cu ce trăi.
 2. Sanda Petru, om ca de 60 de ani, rămâne muierea Mărișka, săracă, n-are cu ce trăi.
 3. Boz Ioan, om ca de 40 de ani, rămâne muierea Măriuța, cu 4 copii, n-are cu ce trăi.
 4. Boz Toader, om ca de 42 de ani, rămâne Katrina cu 2 fete, n-are cu ce trăi.
 5. Borca Tănase, om ca de 32 de ani, rămâne muierea Creștina, cu 2 copii, n-are cu ce trăi.
 6. Borca Petru, om ca de 24 ani, rămâne mumă-sa Oana, slabă, n-are cu ce trăi.
 7. Broz Gheorghe, om ca de 45 de ani, s-au măritat muierea Vuța, cu 4 copii, au rămas toți săraci.
 8. Petre Toader, om ca de 48 de ani, rămâne muierea Vuța, săracă, n-are cu ce trăi.
 9. Dilă Iosif, om ca de 28 de ani, rămâne muierea Mărinca săracă cu 3 copii, n-are cu ce trăi.
 10. Dilă Fim, om ca de 56 de ani, rămâne muierea Ana săracă, n-are cu ce trăi.
 11. Dilă Krăciun, om ca de 23 de ani, rămâne muierea Mărina și s-au măritat, săracă cu o fată.
 12. Boz Ioan a Iovului, om ca de 46 de ani, rămâne muierea Ana cu 2 copii, n-are cu ce trăi.
 13. Vălean Arsenie, om ca de 48 de ani, rămâne muierea Marinca cu 2 copii, n-are cu ce trăi.
 14. Dilă Arsenie a Truki, om ca de 24 de ani, rămâne muierea Sofia cu 2 copii și s-au măritat.
 15. Loliș Neak, om ca de 29 de ani, rămâne muierea Ilona cu 3 copii, n-are cu ce trăi.
 16. Siprișă Iosif, om ca de 24 de ani, au rămas Ioan, tatăl său sărac.
 17. Siprișă Onu, om ca de 24 de ani, rămâne muierea Mitra, săracă, n-are cu ce trăi.
 18. Oprișă Sim, om ca de 46 de ani, i-au rupt ungunii în bătaie degetele de la o mână și îi chilav.
 19. Borca Petru, om ca de 50 de ani, i-au tăiat ungunii o ureche și îi sărac și n-are cu ce trăi.
- S-au dat Lunka, 28 decemb[rie] 1849

Arsenie Lazăr,
paroh locului

Aceștia toți, și omorâți, și chilăviți, toți la bătaie la Târnavă în 27 octo[mbr]ie 1848.

Arsenie Lazăr,
paroh locului

Original, AMS, fond 12/Pr. 1848-1850. *Morți în revoluție, biserici distruse, sate arse. Ajutoare date, situații, rapoarte.*

248.

Birtin, 29 decembrie 1849

Conscriere

După numărul episcopesc 51 a.c. poruncit cătră Prea Cinstit domn Protopop ca întru dreaptă arătare să să aștearnă lucrare, care din Varmeghia Zarandului din anumit satul Birtin morți care prin rebeli s-au omorât ținând credința cătră Împăratul lor cel legiuit:

1. Șuca Slugan, om ca de 50 ani, văduva Șara cu trei copii, care n-au cu ce să trăiască.
2. Logojan Grozav, om ca de 51 de ani, au rămas muierea Simziana săracă cu un prunc, n-are cu ce să trăiască.
3. Trec Iuon, om ca de 22 de ani, au rămas muierea Anița cu 3 prunci săraci, n-au cu ce să trăiască.
4. Vaca Șofron, om ca de 45 de ani, au rămas văduva Marica cu 3 copii, dară au cu ce trăi
5. Mogan Avram, om ca de 59 de ani, au rămas văduva Brița cu un prunc și are o vacă și 3 capre și puține bucate.
6. Mușa Iov, om ca de 36 de ani, au rămas muierea Brințusă săracă cu 2 prunci, n-au cu ce să trăiască.

7. Koman Krăciun, om ca de 49 de ani, au rămas văduva Măriuța săracă, n-are cu ce să trăiască.
8. Vaca Crăciun, om ca de 31 de ani, au rămas văduva Saveta săracă cu 2 copii și n-au cu ce să trăiască.
9. Vaca Isak, om ca de 23 de ani, au rămas măsă săracă Mărie și n-are cu ce să trăiască.
10. Stanci Arsenie, om ca de 32 de ani, au rămas muierea săracă Măriuța cu 2 prunci săraci, n-au cu ce să triască.
11. Barna Toader, om ca de 45 de ani, au rămas 2 prunci săraci și de mumă și de tată, n-au cu ce să trăiască.
12. Mik Iov, om ca de 36 de ani au rămas muierea săracă și mă-sa, n-au cu ce să trăiască.
13. Mik Iosif, om ca de 41 de ani, au rămas muierea Racila săracă cu 2 prunci, n-au cu ce să trăiască.

Aceștia toți au perit în bătaie la Târnava în 27 octomvrie 1848.

Despre care cu credință preoțască adeveresc

În Birtin în 29 decemvrie 1849.

Ioan Morari,
Paroch locului

Original, AMS, fond 12/Pr. 1848-1850. *Morți în revoluție, biserici distruse, sate arse. Ajutoare date, situații, rapoarte.*

249.

Sighișoara, 29 decembrie 1849

Prea Luminate și Prea Sfințite D. D. Episcop

Scrisorile acestea pentru omorâții de unguri, două ale parochului din Saschiz și una a parochului din Bundorf, la mine târziu sosite, cu plecăciune le aștern. Toți aceștia trei s-au fost semnat în conscripția an[ului] 1849, 2 în rubrica Saschiz, unul la Roadăș.

Al Prea Sfinția M[ăriei] tale umilit serv,

Sighiș[oara], 29 dec[embrie] 1849

Zaharia Boiu,
Prot[opop] Tract[ului] Sighiș[oarei], gr[eco] n[e] u[nit]

Original, AMS, fond 12/Pr. 1848-1850. *Morți în revoluție, biserici distruse, sate arse. Ajutoare date, situații, rapoarte.*

250.

Peștera, 30 decembrie 1849

S-au făcut suma peste tot satul întreg, ce s-au biciuluit de 27 oameni furați ai satului, suma în bani socotită 16000 fl. 46 cr., șasăsprezece mii și patruzeci și șasă de crițari, bani în hârtie și crițari iară în hârtie. Am scris până ce voi aduce în însemnarea la toți, Domnia ta vei scria suma aceasta; pe lângă această scrisoare am rămas⁷⁶

A D-tale plecată slugă

Peșdera, în 30 dec[embrie] [1]849

Ioan Lászlo,
Paroh locului

Original, AMS, fond 12/Pr. 1848-1850. *Morți în revoluție, biserici distruse, sate arse. Ajutoare date, situații, rapoarte.*

251.

Prihodiște, 30 decembrie 1849

Conscrierea

După numărul episcopesc 51 a.c. poruncită către C. Preacinstitul domn protopop ca întru dreaptă arătare să să aștearnă lucrarea care din varmegia Zarandului, din anumitul sat Prihodiște, morți care i-au omorât ungurii și au rămas de dâșii văduve cu prunci săraci

1. Mursa Pătru, om ca de 25 de ani, au rămas muiera săracă Kălara cu 2 fete, n-are cu ce trăi.
2. Mursa Tănăsie, om ca de 50 de ani, au rămas muiera săracă Kălara fără copii, are cu ce trăi, numai slabă.
3. Kuș Tănăsie, om ca de 25 de ani, au rămas muiera săracă Raveca, prunci n-are, dânsa are cu ce trăi.
4. Râmboi Toader, om ca de 23 de ani, au rămas muiera săracă Vuța, o fată de tot săracă.
5. Ionea Toma, fecior ca de 18 ani, muier n-au avut, numai au rămas tată-său, Ionea Onuțu și mumă-sa Mărina, săraci și arși de totului tot în câmp.

Aceștea toți au perit în bătaie la Târnavă, în 27 oct[ombrie] 1848.

6. Mursa Tănăsie, om ca de 30 de ani, au rămas femeia săracă, Mărinca, cu 2 prunci săraci tare.
7. Mihăilă Solomon, om ca de 35 de ani, au rămas muiera săracă, Oana, cu 3 prunci slabi, și săracă, n-are cu ce trăi.
8. Trif Perea, om ca de 20, au rămas muiera săracă, Marta; prunci nu sunt, numai de tot e săracă.
9. Mihăilă Nicolae, fecior ca de 18 ani, neînsurat, au rămas un unchiu-său Mihăilă Iov, anumit care de totului sărac și zace mai de mulți ani pe pat, beteag, iară acuma de când au omorât ungurii pe nepotul său, îl mănâncă și viermii pe așternut, neavând pe cine câștiga.

⁷⁶ "Și o văduvă mai de mult anume Măria Voda, i-au tăiat ungurii mâna cu sabia acuma, după sare la Șoimuș" – completare ulterioară în text.

Despre care lucru toți oamenii din sat pot arăta.
S-au scris după spusa oamenilor,
În Prihodiște, 30 decem[brie] 1849

Feier Iovu, paroh la Vața de Jos,
Din protopopiatul Hălmajului Mare
Din Diețezul Aradului ne unit

Original, AMS, fond 12/Pr. 1848-1850. *Morți în revoluție, biserici distruse, sate arse. Ajutoare date, situații, rapoarte*

252.

Nadășul Românesc, 31 decembrie 1849

**Măria ta Preasfințite și Prealuminate Domnule Episcoape,
mie milostiv stăpân!**

Când am fost adunat în sămănările văduvelor a căroră bărbați s-au omorât de rebeli și a orfanilor acelorași, preotul de la Dumbrava /Lügeth/ fiind dus ca să-și mai caute pre sate vite de cealea jăfuite nu mi-au putut aduce atuncea a sa consignație, ci acum mai în urmă mi-o au trimis, care aicea cu umilință îndrăznesc a o așterne Slăv[itului] Sc[aun] Episcopesc, pre lângă smerita rugare ca să vă milostiviți a o lipi lângă cealalalte.

Pre lângă care, umilită părere, cu adâncă plecaciune, sărutând binecuvântătoarea dreaptă, sunt al Mării tale plecată slugă⁷⁷

O[láh] Nadăș, 19/31 decemb[rie] 1849

Zaharia Matei,
Protopop

Original, AMS, fond 12/Pr. 1848-1850. *Morți în revoluție, biserici distruse, sate arse. Ajutoare date, situații, rapoarte.*

⁷⁷ Adresa: „Szász Régen. Ab Archidiacono orientali circuli Görgényensis. Illustrissimo ac Reverendissimo Domino Dno Andrea Schaguna dignissimo Episcopo orientali per Magnum Transylvanis Principatum, Domino mihi gratiosissimo. Ex Offo Cibinii”.

253.

Presaca, (Presaca Ampoiului) [fără dată]

**Descrierea pagubelor făcute în satul Presaca de vrăjmașii noștri unguri, prin
groaznic foc și tăiere de sabie, ce s-au tâmplat în anul acest 1849 și prețul
pagubelor în argint prețuit**

Nr.		Fl.	Cr.
1	2	3	4
1	La acoperământul bisericii s-au socotit peste tot La făcutul turnului 3 clopote cu legătură cu tot Zidarii să tocmească zidul și ușile În oltariu paguba făcută În biserică cărți, policandru, icoane și altele Suma acestora	274 194 534 40 107 336 1495	- - - - - - -
2	Cristian Urs – i-au ars casa, tinda, cămări 2 colne cu grajdul, stupina, 12 stupi - Haine, vase de lemn, căldare de vinars, 2 porci, 2 cai	82 62	- -
3	Cristian Todor – casa, tinda, cămara, șura, grajduri 2 cu colnă, o cocină, vase	86	-
4	Cristian Floarea lui Pătruț – casa, tinda, șura cu grajdul, cocini, vase de lemn și pomi	55	-
5	Cristian Todor – căși, 2 tinzi, 2 cămare, șură, grajduri, 4 colne, 2 cocini, 2 vase, căldare de vinars, coliba din câmp, 2 feldere de cucuruz, haine, 2 cai, 5 porci	182	-
6	Cristian Moisiu lui Ilie – casa, tinda, cămară, colnă, grajduri, 3 cocini, una colibă la câmp, 3 porci, haine, vase, căldări și altele	96	-
7	Sârb Ion lui Ilie – casa, tinda, cămara, șura, grajduri, 3 colne, cuptoriște, cocini, 2 colibe 10 feardăle de grâu, 40 de cucuruz, vase, haine, o vacă cu lapte, 6 porci mari	90 132	- -
8	Irimie Ionuț lui Avram – casa, tinda cu cămara, 1 cocină și poiată, capre 12, cucuruz 20 de feardăle, vase și altele haine	98	-
9	Mic Mihăilă lui Ionuț – casa, tinda, cămara, șura, grajduri, una cuptoriște, poieți 2, colne 2, cocini 2, fac 1 car fericat, 1 cal, 15 feardăle de grâu, 26 de cucuruz, o căldare de vinars și 2 de mână, haine și vase Colibă și altele	64 148 36	- - -
10	Roman Iosiv – casa, tinda, cămara, moară cu 2 roți, altă cămară, grajdul 1, cocini 2 Haine, 1 porc, vase, 2 stupi, 12 fonți ceară	200 36	- -
11	Mic Iosiv – casa, tinda, cămara, 1 șopru și 2 cocini, or dus 2 vacii și 1 junc, vase și haine, sare și ceară, peste tot	107	-
12	Mic Gligor – casa, tinda, cămări 2, vase, haine	143	
13	Hanăș Parastie lui Todor – casa, tinda, cămări 2, șură cu grajdul, colnă 1, cocină 1, 15 feardăle de cucuruz, vase, porci 2, stupi 2, haine, slănină și bărbatul omorât de maghiari, ceară și 30 fl. au fost la el, când l-o omorât și fac de toți banii	223	-

Tabel (continuare)

1	2	3	4
14	Stanci Ion a Costii – casa, tinda, cămara, șura cu grajdul, cocini 1, porci 5, 3 feardăle de grâu și 15 cucuruz, haine, vase și altele	133	-
15	Ștefan Samoilă – casa, tinda, cămara și iară o casă cu tindă, o cuptorie, șură, grajduri 1, cocini 1, o vacă cu vițel, 2 hambare și altele, care fac	160	-
16	Cantea Todor – casa cu cămară și iară casă cu tindă, șură, grajduri 3, cuptorie, colnă de cal, cocină 2, porci 6 mari, 6 căzi mari, 3 hambare și altele, haine, 10 feardăle grâu, 50 feardăle cucuruz, peste tot	237	-

Nr.		Fl.	Cr.
1	2	3	4
17	Irimie Todor lui Ionuț – casa, tinda, cămara, cocină 1, 20 feardăle cucuruz, vase, 5 lăzi și altele, 2 porci, care trag	86	-
18	Onica Iacob – casa, tinda, cămara, șură, grajduri 2, colnă 1, cocină 1, 10 feardăle cucuruz, 2 hambare, o bute și altele, 1 porc	87	-
19	Bou Nicolae, aurariu – casa, 1 cal, 6 porci	54	-
20	Rad Achim – casa, tinda, cămara, șura, grajdul, cocini, 2 hambare, lăzi 3, carul, căldare, 6 porci, haine de lână și de pânză	98	-
21	Rad Mihăilă lui Avram – căsi 2, tindă 2, cămară 2, 4 butoaie, haine, 2 porci	127	-
22	Rad Ion lui Gligor – căsi 2, tindă 2, cămară 1, șuri 2, grajduri 2, cocini 2, 20 feardăle de grâu, 50 cucuruz, 4 buți, hambare 4, 3 butoaie și altele, haine de tot fealul	317	-
23	Rad Mihăilă a Onului – casa, tinda, cămara, șura, grajduri 2, colnă, cocini 2, hambare 3, căldare, lăzi, haine mai de multe fealuri, 10 feardăle de cucuruz și altele	270	-
24	Rad Ilină – casa, tinda, cămara, șura cu grajdul, cocini 1, vaci cu lapte 3, 1 junc, 4 porci mari, 10 mici, vase, haine și altele	152	-
25	Gogoiu Lup – casa, tinda, grajdul colna, vase, haine și altele	56	-
26	Rad Mărie a Onului – casa, tinda, grajdul	39	-
27	Mădăraș Ion lui Andrei – casa, tinda, cămara, altă cămară, șură cu grajd, cocină 1, 4 fear[dăle] grâu, 12 cucuruz, hambare 3, haine și 4 porci, o jurincă, căldare de vinars	72	-
28	Ursalăș Urs – casa, tinda, cămară, șură, grajduri 2, colnă, cocini 2, hambare 2, buți, lăzi, haine, 2 feardăle cucuruz, jumătate de car	84	-
29	Rad Iacob a Floarii – casa, tinda, 1 grajd, cocină, hambare 1, lăzi 2, haine, căldare și altele	57	-
30	Simeon Pătru – casa, tinda, șura, grajdul, cocină, 2 hambare, lăzi, 4 porci mari, 7 mici, haine, căldare, 4 feardăle grâu, 12 cucuruz, o untură și slănină	112	-
31	Hanăș Dumitru cel Bătrân – casa, tindă, cămară, altă cămară, șură cu 3 grajduri, colnă cu cocină, 2 buți, 4 lăzi, hambare, căldare, stupi, haine și altele, 10 feardăle grâu, 20 de cucuruz	213	-
32	Stănilă Toader – casa, tinda, cămara, șura cu grajdul, alte 3 grajduri, colnă, cocini 2, o bute, hambar 1, butoaie 2, haine, 1 junc Și altele, scule de fier și de lemn, de	168 28	- -

1	2	3	4
33	Nicula Pătru lui Filip – casa, tinda, cămară 2, cuptoria, teasc de făcut uloiul, 2 maie de zdrobit sâmburi, șură cu grajd, 3 grajduri dechilin, colne 2, cocini 2, o colibă nouă la deal, 10 buți mari, butoaie 5, hambare 5, 30 de fieri de oțet, căldare de vinars nouă cu tot ce se ține de ea, 50 feardăle de grâu, 160 de feardăle cucuruz, 2 jurinci, un mânz, 10 fl. argint, haine de tot fealul, fân, 10 care fân, 4 de paie	665	-
34	Stan Ionuț lui Toader – casa, tinda, cămara, șura, grajduri 2, colnă 1, cocină 1, 3 hambare, 3 buți, 3 butoaie, lăzi și 40 fl. în hârtie, întru o ladă, 30 grâu, 40 de cucuruz, lanțuri 2, fiere de plug, o roată, haine și altele	284	-
35	Hanăș Lazăr – casa, tinda, cămara, șura, grajduri 3, colnă 1, cocini 2, hambare 3, buți 6, lăzi 4, o căldare, 2 țeale, 4 lepedee, 4 măsurite, 50 coți de pânză, fiarele plugului și de lemne, 1 lanț, 1 pieptariu, 2 țundre, 3 feardăle de grâu, 50 feardăle de cucuruz, 20 feardăle de ovăz Un cal O untură	496 30 8	- - -
36	Gligor Simion – casa, tinda, șura cu grajdul, o cocină, hambare 2, buți 2, lăzi 3, 12 feardăle grâu, 10 feardăle cucuruz, o slănină, unturi 2, țundre 1, pieptare 3, țundre 12 coți, pânză 22 coți și altele, fiere de plug	150	-

Nr.	2	Fl.	Cr.
1	2	3	4
37	Murariu Ionuț – casa, tinda, cămară, grajdul, colnă de piuă, cocini 2, 4 buți mari, 4 butoaie, 5 fieri de oțet, 3 hambare, 4 lăzi, 5 feardăle de grâu, 39 de cucuruz, 50 de coți de haine, 80 coți pânză, 4 lepedeaie, 4 măsurite, 1 țol, 5 părechi de dăsași, 13 cămeși, 5 chindee, 1 slănină, 3 unturi, căldare, 3 fonți ceară, peptare 1	254	-
38	Morariu Macavei – casă, tindă, grajdul, colnă, cocină, altă casă cu tindă, 2 hambare, 2 buți, un butoi, 4 lăzi, haine, 12 coți pânză, măsurită și altele	60	-
39	Irimie Zaharie – șura cu grajdul, buți 2, un butoi și alte vase mărunte, un hambar, 3 lăzi	40	-
40	Ursalăș Ion, cătană penzionat – casa, tinda, cămara, șura cu grajdul, cocini 2, hambare 1, buți 3, lăzi 3, 19 feardăle grâu, 4 de cucuruz, 1 cojoc nou și altele, fiere 12 dăraabe mari	143	-
41	Ursalăș Nicolae – casa, tinda, grajdul 1, cocini 2, hambare 1, bute 1, lăzi 3, 5 feardăle grâu, 5 cucuruz, 6 porci mari, 60 coți pânză, 12 coți de cioareci, peptare 2 și altele, un țol, 4 coți țundre și alte haine muieri, 20 pânză Un cal	154 32	- -
42	Urs Iacob – casa, tinda, cămara, șura, grajdul 2, cocini 2, hambare 4, lăzi 4, buți 4, porci mari 4, una slănină, untură 1, o țundră, un pieptar, 12 feardăle grâu, 9 cucuruz, pânză 13 coți, 2 lepedeaie și altele, fiere de plug, lanțuri și alte scule de fier, 10 feardăle grâu, 2 cucuruz, 2 țundre, 22 coți de cioareci, 1 porc, căldări 3	275	-
43	Vasilie Vasilie a Tomi – casa, tinda, un hambar, lăzi 2, 2 boi mari, un porc, un butoi, haine, 2 lăzi, 5 feardăle cucuruz, 4 feardăle cânepă și alte, scule de fier, 9 feardăle cucuruz, haine muieresti mai multe, 1 ladă și altele	128	-

Tabel (continuare)

1	2	3	4
44	Stănilă Dumitru – casa, tinda, cămara, șură cu grajd, dechilin 2 [grajduri], o colnă, cocini 2, hambare 2, un butoi, 22 de grâu, 8 cucuruz, haine, 20 coți cioareci, 20 pânză, 1 țindră, pieptari și mai multe haine muieri, o curea de plug, 2 roate, 2 funți ceară, 3 stupi, un bou și 2 care de fân	28 205	
45	Vasilie Gligor – șura, grajduri 2, o colnă, 3 cocini, 10 care de paie, 3 care de fân, 2 hambare, o bute, un butoi, 5 grâu, 21 cucuruz, 13 ovăz, 40 lăni, un junc, 6 coți de cioareci, 1 căldare, 1 feardăle cânepă, 4 purcei	189	
46	Hanăș Dumitru lui Ion – căsi 2, tinda, cămara, șura, grajduri 3, colnă, cocini 2, hambare 2, butoaie 2, buți 2, căldare de vinars și 2 mici, 3 care de fân, 4 care de paie, 25 feardăle cucuruz, 16 feardăle ovăz, fiere de lemn, 3 stupi, haine mărunte	224	
47	Ștefan Todor – casa, tinda, cămara, grajdul cu colnă, hambare 1, lăzi 2, 20 coți pânză, 2 porci, 6 feardăle cucuruz, 2 țindre, 9 coți de cioareci, căldare 1, butoi 1 și dăseage	90	
48	Hanăș Ionuț lui Lazăr – casă, tinda, cămară, grajdul 1, cocini 2, hambare 2, lăzi 2, buți 1, carul, 6 feardăle grâu, 10 de cucuruz, 5 fierii oțet, un porc, una țindră, 40 coți pânură, 57 lăni, scule de fier	139	
49	Laslău Pătru lui Ștefan – casa, tinda, cămara, șură, grajduri 2, cocini 2, 7 care de paie, 5 feardăle grâu, 25 cucuruz, hambare 3, 2 buți, 4 lăzi, căldare, scule de fier, 17 coți cioareci, și altele, o slănină, 2 unturi	78	
50	Irimie Zaharie – casa, tinda, șura, grajduri 2, 3 hambare, 21 oi, 10 feardăle grâu, 10 coți cioareci, 10 de pânză și altele, fiere de plug și altele	160	
51	Irimie Ion lui Chirilă – casa, tinda, șura, grajduri 2, cocini 1, hambare 2, lăzi 2, colibă 1, 1 butoi, 10 feardăle cucuruz, scule de fier	96	

Nr.		Fl.	Cr.
1	2	3	4
52	Irimie Ionuț lui Gheorghe – casa, tinda, cămara, șura, grajdul 1, cocină 1, șură cu 2 grajduri, colibă la deal, 3 hambare, 3 lăzi, 4 buți, butoaie 3, căldare, 40 feardăle cucuruz, 35 feardăle grâu, 1 jumătate de car, 20 coți cioareci, 10 pânze, 2 țindre, 10 lăni, 10 porci mari, 7 purcei, 20 coți pânză și altele, fiere de leamne și 2 roate	383	
53	Vasilie Pătru – casa, tinda, cămara, grajdul 1, șura, cocini 1, hambare 3, 1 bute, 2 butoaie, 3 țeale, 3 țindre și altele, 3 feardăle grâu, 2 cucuruz, o ladă, straiță de plotog, pieptare 2, căldări 2, stupi 2, porci 3, fiere de leamne	141	
54	Sârb Ion lui Gavrilă – casa, tinda, cocini 2, hambare 1, lăzi 3, bute 1, 2 fierii oțet, 2 feardăle ovăz, 2 feardăle grâu, 10 cucuruz, 25 coți pânză, țindră, 1 tol și altele	88	
55	Sârb Vasilie lui Ilie – casa, tindă, cocină 1, hambar 1, lăzi 2, căldare, 30 coți pânză, 9 coți cioareci, 3 țindre, 1 pieptar, 5 feardăle cucuruz	58	

⁷⁸ Lipsește cifra, deoarece a fost ștearsă.

Tabel (continuare)

1	2	3	4
	Irimie Iacov lui Ion – casa, tindă, cămară, șură, grajduri 2, colnă, cocină 1, hambare 3, buți 2, 3 butoaie, 4 feardăle grâu, 16 cucuruz, 2 țeale, 1 țindră, căldare, 3 lanțuri, fiarale plugului, o jumătate de sare, 5 sape, ... de 4 fote, haine	175	
57	Nicolai Moisii – casa, tinda, șura, grajduri 1, cocina 1, hambare 4, lăzi 3, buți 2, 40 f. cucuruz, 20 coți pânză, 10 cioareci, 1 țindră, haine muieresti, căldare	126	
58	Grigor Gavrilă – căsi 2, tinde 2, cămări 2, grajduri 2, cocini, 2 colne, 4 hambare, 2 buți, 2 butoaie, căldare, 3 porci mari, 7 purcei, 20 c. cioareci, 30 c. pânză, țindră 1, 16 f. cucuruz, 3 stupi, o ladă cu haine, lăzi 3 și altele	197	
59	Mic Tolomei – casa, tinda, cămara, șura, grajduri 2, colnă, hambare 2, buți 2, lăzi 3, butoaie 2, 2 porci mari, 4 mici, 7 oi, jumătate de car, 1 tol, și altele, 15 coți pânză, 2 stupi	148	
60	Hanăș Ioaneș a Onului – casa, tinda, grajduri, colnă, cocină, 6 ferii oțet, hambare 1, lăzi 3, butoaie 3, stupi 3, lepedeae 2, 9 f. cucuruz, 3 grâu, și altele	93	
61	Jors Simion – căsi 2, tinde 2, șura, grajduri 2, cocini 1, 3 care de fân, unul de paie, hambare 2, buți 2, un bou, 2 porci, scule de fier, o roată, 1 f. cucuruz	148	
62	Nicula Todor – casa, tinda, șura, grajdul, 3 hambare, o bute, lăzi 2, 2 care de paie, 15 fer. grâu, 15 de cucuruz, carul întreg, 25 coți haine, 1 peptariu, 2 țeale, căldare, haine muieresti mai multe	165	
63	Irimie Mihăilă – casa, tinda, cămara, șura, grajdul 1, cocini 2, 2 buți, hambare 2, butoi, 2 vaci și o jurincă, 3 porci mari, 3 căldări, 30 feardăle grâu, 40 feardăle cucuruz, 45 coți de haine, 120 coți de pânză, 2 care de fân, 1 paie	302	
64	Stanci Ionuț a Tomi – casa, tinda, grajdul 1, cocină 1, hambare 2, buți 2, butoaie, căldare, 2 feardăle grâu, 3 feardăle cucuruz, 2 țindre, 6 coți cioareci, 1 tol, 30 coți pânză, scule de fier	90	
65	Urs Marina lui Chirilă – casa, tinda, cămara, șura, grajdul, cocini 2, hambare 3, lăzi 4, buți 3, butoaie 3, carul întreg, 7 porci mari, căldări 2, 50 feardăle grâu, 20 cucuruz, 3 țeale, țindre 3, 25 de coți cioareci, 80 coți de pânză și altele, scule de fier	352	
66	Sârb Cozma lui Precup – șura, grajd 1, bute 1, hambare 1, 2 stupi, 60 feardăle cucuruz, 15 grâu, 30 feardăle ovăz, carul întreg	192	
67	Mic Todor – șura cu grajdul, carul întreg, 10 feardăle grâu, cucuruz 20, 2 căldări, o ladă cu haine plină, într-altă ladă 130 zloți, 2 pieptare, 1 cojoc, curea de încins, 2 lanțuri, 5 porci, 1 cojoc, 25 coți de haine	226	
68	Ștefan Dan – casa, tinda, cămara, șură cu grajd, colnă, cocini 2, 3 hambare, 2 buți, 3 butoaie, 3 lăzi, căldare, 2 țeale, 40 coți de pânză, 2 țindre, lanț, o păreache de fiere de leamne, altele de plug, 6 feardăle grâu, 15 cucuruz, 2 porci mari, 2 boi mari de o sută bună, o iapă am răscumpărat-o cu 8 fl. c.m., o jumătate de car	276	
69	Gligor Ionuț lui Ionuț – casa, tinda, cămara, șura, grajdul, cocină 1, 3 buți, 3 hambare, 3 butoaie, 3 fieri de oțet, lăzi 2, țindre 2, 36 coți de haine, 30 feardăle grâu, 15 cucuruz, 10 porci mari, și altele, 16 lăni, un tol	257	
70	Irimie Gheorghe lui Gheorghe – casa, tinda, cămara, șura, grajduri 2, cocini 2, colnă 1, hambare 3, lăzi 2, buți 3, 18 feardăle grâu, 30 cucuruz, 1 porc, 2 vaci și un vițel, căldare 1, haine 6 coți, una țindră, 2 țeale, 18 coți pânză, 30 c. n. țesută, jum. m[ajă] sare și altele	235	

Nr.		Fl.	Cr.
1	2	3	4
71	Rus Simeon – casa, tindă, șura, grajduri 2, colnă 1, cocină 1, hambare 4, buți 1, 31 feardăle grâu, cucuruz 124 feardăle, 6 hambare, 2 buți, butoaie 4, 5 porci, 5 unturi, 2 slămini, 100 coți de pânză, 35 feardăle ovăz, 20 coți de cioareci, 30 coți de dăsași, o revereandă de 30 fl. c.m., 2 țundre lungi preoțești, colop și curea, 3 peptare, 2 căldări de vinars, 3 de mână, 4 fiere de plug, o jumătate majă de sare, 6 săcuri, fiare de leamne 2 părechi, 11 fierii de oțet, scule de fier Colibă, stupi, lăzi și altele	619 45	
72	Irimie Ilie lui Chirilă – casa, cocina, 2 lăzi, 2 feardăle cucuruz, scule de fier, 1 țol, 5 lăzi	37	
73	Mic Pătru – casa, tindă, cămara, șura, grajduri 2, cocini 2, cuptorie, 5 buți, hambare 3, lăzi, butoaie 1, 20 feardăle cucuruz, 6 feardăle grâu, 6 ovăz, 80 coți pânză, 1 țundră, o ladă cu haine	181	
74	Irimie Ilie lui Gheorghe – casa, tindă, cămara, șura, grajduri 2, cocină 1, hambare 2, buți 2, lăzi 3, carul întreg, 6 porci, 2 feardăle cucuruz	140	
75	Irimie Toma a lui Moisi – casa, tindă, șura, 2 grajduri, cocini 1, hambare 2, lăzi 3, 2 butoaie, 2 porci, o țundră, un pieptariu, scule de fier, 20 coți pânză	82	
76	Mic Dumitru – casa, tindă, cămara, casă, tindă, cămară, șură 2, grajduri 3, 1 car de fân, 2 hambare, 2 buți, 2 butoaie, 3 lăzi, plugul întreg, 6 feardăle grâu, 18 feardăle cucuruz, 10 feardăle ovăz, 30 coți haine, 5 lăzi, 5 porci și altele, sare jum.	252	
77	Gligor Crăciun – căsi 2, tindă, șură, grajduri 3, colnă, cocini 3, hambare 2, buți 2, 3 butoaie, 2 lăzi, 14 feardăle grâu, 6 cucuruz, 60 coți pânză, 40 neșesută, un pieptariu, jumătate de slănină, carul întreg cu 2 vaci în jug, o ladă plină de haine, un car de fân și 2 de paie, un stup și altele	238	
78	Sârb Todor lui Ion – casa, șura, grajdul, cocina, 2 buți, 3 lăzi, un butoi, altă ladă cu o untură, 1 curea de plug, 2 țundre, 1 peptariu, 14 coți de pânză, cisme, 6 feardăle cucuruz, 3 grâu, un porc, 1 car de fân, haine muieresti	108	
79	Sârb Ștefan – casă, tindă, cămară, cocină, hambare 2, buți 1, lăzi 3, 30 coți de pânză, 2 măsurite, 1 țundră, 1 peptariu	67	
80	Piper Vasile lui Dumitru – casa, tindă, cocina, 3 porci de 24 fl. c.m., scule de fier, ileu și altele mai multe, o ladă de țară cu 250 fl., în altă ladă haine, 11 lăzi, 2 țoale, 2 țundre, 2 peptare	248	
81	Rus Ioan – casa, tindă, cămara, 15 feardăle grâu și 45 de cucuruz, 3 lăzi, căldare, 1 țol, 1 bundă, 1 coșoc, 2 porci mari, scule de fier	134	
82	Stanci Ion lui Dan – casa, tindă, șura, grajdul 1, colnă cu cocină, hambare 2, buți 1, lăzi 2 goale și 2 cu haine, carul întreg, 25 feardăle grâu și 74 feardăle cucuruz, 1 țol, 20 coți de cioareci, un lanț și altele, o slănină, o colibă	284	
	Gligor Ștefan lui Ionuț – casa, tindă, cămara, grajdul 1, cocini 1, hambare 2, buți 1, butoaie 3, lăzi 6, 1 porc, 2 țundre și altele	108	
84	Vasile Ionuț lui Costandin – casa, tindă, șura, grajdul 1, 2 cocini, colnă 1, 7 care de paie, 13 cucuruz, 2 grâu, hambare 2, buți 4, butoaie 3, plugul întreg, carul întreg, o majă de fier, scule de 5 fl. c.m., 2 căldări, lăzi 3, haine muieresti de 16 – 14 coți cioareci, roata mare, 6 porci mari, 6 mici, o untură, sare, un bou, 15 oi și altele	324	

Tabel (continuare)

Nr.		Fl.	Cr.
1	2	3	4
85	Rus Gligor – casa, tinda, cămara, șura, grajduri 3, colnă cu 2 cocini, 2 cocini, hambare 4, buți 7, lăzi 4, butoaie 4, 12 fieri de oțet, 36 feardăle de grâu, 60 feardăle cucuruz, 30ale 2, 3 căldări, una țăndră, 3 care de fân, 3 de paie, o roată nouă, 80 coți de pânză	446	
86	Ursalăș Simion – căsi 2, tindă, un grajd, cocină, 30 cucuruz, 10 grâu, o vacă, scule de fier	132	
87	Sârb Nicolae lui Pătru – căsi 2, tindă, cuptoriște, cocini 2, 40 cucuruz, 1 grâu, 2 hambare, 2 buți, 4 lăzi, 5 fierii de oțet, 4 butoaie, haine muieresti, 1 butoi sare, și altele, 4 lăni, 1 țăndră, 1 car de paie, 1 porc	175	
88	Sârb Todor lui Tănăsie – casa, tinda, cămara, șura, grajduri 2, 2 hambare, buți 2, butoaie 3, 30 c[oți] cioareci, 4 țăndre, 3 peptare, 4 30ale, 1 cojoc, lăzi 2, 30 c. pânză, scule de fier, 1 căldare, 1 junc, 2 porci, 35 cucuruz, 5 de grâu, și altele	247	
89	Gligor Ionuț bătrânul – casă, tindă, șură, grajdul, colnă, cocină, cuptoriște, colnă de piuă, 2 ham[bare], 2 buți, 1 butoi, j[umătate majă] sare, 30 30 cucuruz, 15 grâu, 3 țăndre, 1 cojoc, 19 coți haine, pânză 20, 16 c. dăsagi, căldare	236	
90	Stanci Parastie lui Nicolae – casa, tinda, cămara, cocina, 2 hamb[are], 2 lăzi, 1 căldare, 1 bute	64	
91	Sârb Ilie – casa, tinda, cămara, șura, grajdul, colnă, cocină, ham[bare] 2, 1 bute, 2 lăzi, 1 30l, lepedee, 2 țăndre, 2 pieptare, 30 c. pânză, 15 cucuruz, 10 grâu, 2 orz, 5 porci, 1 jurincă	41 161	
92	Mic Sanfira lui Toader – casa, tinda, cămara, grajdul 1, lăzi 2, buți 1, ham[bare] 1, 3 feardăle cucuruz, 1 stup, 12 c. haine, 4 lăni, cocini 2, butoi 1	77	
93	Mic Ananie – casa, tinda, șura, grajdul 1, cocină 1, buți 1, hamb[are] 2, lăzi 2, carul întreg, 30 grâu, 30 cucuruz, 1 bou, 30 pânză, cioareci 20, haine muieri, lăni 6, 9 porci	278	
94	Ștefan Chirilă lui Văsilie – casa, tinda, cămara, șura, grajduri 3, colnă, cocini 2, ham[bare] 3, buți 2, butoaie 2, 3 lăzi, 8 porci, 15 grâu, 10 cucuruz, 20 c. cioareci, 1 car fân, 2 paie, scule de fier	241	
95	Irimie Iacob lui Dumitru – casa, tinda, cocina, hambar 1, bute 1, butoaie 1, lăzi 4, căldări 2, 2 porci, 45 c. pânză, 35 cioareci, 2 30ale, țăndre 2, 1 pieptariu, 1 grâu, 3 cucuruz, 12 c. dăsagi, scule de fier	112	
96	Sârb Chirilă l. Ilie – casa, tinda, cămara, cocini 2, ham[bare] 2, lăzi 4, buți 2, 6 fierii oțet, căldare 1, butoaie 2, 4 grâu, 8 cucuruz, 1 30l, țăndre 2, cioareci 4 părechii, scule de fier	115	
97	Stanci Todor lui Dan – casa, tinda, cămara, grajdul, șopru cu cocină, 1 hamb[ar], 1 bute, butoiul cu oțet, lăzi 2, 1 porc hier, 4 cucuruz	75	
98	Gligor Nicolae a Tomii – casa, tinda, cocina, șopru, o slănină, 3 unturi, 4 grâu, 10 cucuruz, buți 2, 4 lăzi, 1 hambariu, 4 porci, 2 pieptare, 45 c. pânză, 1 30l, 2 căldări, și altele	171	
99	Stanci David – căsi 2, tindă 2, șura, grajdul, cocină, buți 2, hamb[are] 2, căldare, scule de fier	103	
100	Jors Filip a Ranghi – casa, tinda, cămara, șura, grajduri 3, colnă cu cocină, 2 hamb[are], butoi, 10 cucuruz, 2 grâu, 2 lăzi, 1 30l, altele mai multe, scule de fier, 3 coți cioareci și altele	126	
101	Nicolae Filip lui Avram – căsi 2, tindă, cămări 2, șură, grajduri 3, colnă 1, cocini 1, hamb[are] 2, buți 2, butoaie 2, cucuruz 15 feardăle, pe pod iar 20 feardăle, 6 grâu, o slănină, 1 untură, 10 c. cioareci, 10 țăndre, 1 pieptariu	208	

Nr.		Fl.	Cr.
102	Stanci Ionuț lui Gligor – casa, tinda, grajdul, cocină, 2 hamb[are], 2 lăzi, 4 bute, 1 butoi cu oțet, 12 f. cucuruz, 16 feardăle grâu, 1 car de fân, 1 porc, 3 țoale, 20 c. haine, 12 pânză, 16 lani	172	
103	Moara satului, 3 căsi, casa morariului cu scaunul morii; de la moară nu au rămas numai singur scaunul; au făcut întreagă, pe cum au fost au făcut, adecă 600 fl. în argint	600	
104	Gogoiu Ionuț – casa, tinda, cămara, șura cu grajdul, 2 cocini, o bute, 2 hambare, 2 butoaie, 2 căldări, 4 lăzi, 10 feardăle de grâu, 15 de cucuruz, 200 coți de pânză, 1 țință, 1 tol, 3 coți de cioareci, o vacă, 15 coți de bumbac, 5 dărbare de fier, 10 lani, 1 slănină, 1 untură și altele	229	
105	Mic Ion lui Gavrilă – casa, tinda, cămara cu tindă, 3 hambare, 2 buți, 10 ferii de oțet, o ladă mare plină de haine, 2 țoale, 60 de coți de pânză, 23 coți de cioareci, 2 pieptare, 1 cojoc, 1 untură, 1 țință, 2 boi de o sută de argint, 1 stup, 1 căldare, 20 feardăle de grâu, 23 de cucuruz, carul întreg, peste tot	320	
106	Mic Simion – casa, tinda, cămara, grajduri 2, 1 colnă, 2 cocini, 3 hambare, 2 buți, 5 butoaie, 4 fieri de oțet, o căldare, 2 slănini, 1 cal, 5 porci, 6 purci, 1 stup, mai multe haine muieresti, fiere de plug și mai multe scule, 4 feardăle de grâu, o colibă, peste tot	215	
107	Simion Onu – casa cu tindă, 3 feardăle de cucuruz, 9 de grâu, 1 porc, 40 coți de pânză, 6 coți de cioareci, 1 bute, 1 ladă cu haine și 2 coase, și alte scule mai mărunte	76	
108	Nicula Mihăilă l. Ionuț – casa, tinda, cămara, șura, grajduri 2, cocini 2, cuptoriște, hambare 2, buți 2, butoaie 2, 36 feardăle de cucuruz, fierele de plug, 1 roată nouă, 1 căldare, 6 coți de cioareci, 20 coți de pânză, o țință, 1 ladă, 5 peante	178	
109	Gligor Iencuț l. Ionuț – casa, tinda, cămara, poiata, cocina, 1 bute, 5 lăzi, 3 butoaie, 1 hambariu, 2 porci și altele	65	
110	Rus Simion – casa cea bătrână, tinda, cămara, șura, grajduri 3, cocini 2	200	
111	Ursalăș Ion lui Mihăilă – casa, tinda, cămara, cocină 1, hambare 2, 1 ladă, 2 butoaie	41	

Adăușire

La nr. 31, Hanăș Dumitru – 2 pluguri cu totul, 1 car de paie, 1 de fân, 1 de paie, scule muieresti fl. 14

La nr. 100, Jors Filip a Ranghi – 120 coți de pânză și 5 lani, 13 coți de dăsași fl. 23

La nr. 24, Rad Ilina – 1 țință, 1 lepedeu, 1 săcure, scule muieri, 2 fierii oțet, 5 găini, fl. 8.

De suma celor arși 20177 fl. în argint

Adăușire

La nr. 34, Stanci Ionuț lui Toader – 1 majă de sare fl. 3, cr. 30

La nr. 102, Stanci Ionuț lui Gligor – 1 căldare, 4 părechi de desagi, 1 feardăle mazăre, scule de fier fl. 9

La nr. 11, Mic Iosiv – 25 coți pânză, 2 pieptare, 1 țință, 2 lăzi, care fac fl. 15

La nr. 85, Rus Gligor – 30 feardăle cucuruz și o straiță de protog fl. 48

La nr. 71, Rus Simion – 2 căldări de mână, 5 porci mari, o claie de fân de 5 care de fân, 40 c. de pânză, 2 cojoace, 1 pieptari, 25 c. dăsași, ½ font de ceară, 9 lepedee, 2 măsurăși fl. 102

La nr. 23, Rad Mihăilă a Onului – 30 coți pânză, o șapcă bărbătescă, 2 săcure, plugul întreg, 1 car de fân, 3 paie fl. 22

La nr. 30, Simion Pătru – 1 junc, 2 fierii oțet, 3 săcure, 2 lanțuri, ½ car, 2 coase, 1 rindea, haine muieresti, o șapcă fl. 40

Original, AMS, fond 12/Pr. 1848-1850. Morți în revoluție, biserici distruse, sate arse. Ajutoare date, situații, rapoarte.

254.

Presaca, (Presaca Ampoiului) [fără dată]

Descrierea pagubelor făcute de vrăjmașii unguri în satul Presaca, care s-au întâmplat în vremea revoluției pe la căși și alte sălașuri care or scăpat de văpaia focului nevătămate și prin groaznicile răpiri, prădați și jefuiți, și prețul lor în arginți

Nr.		Fl.	Cr.
1	2	3	4
1	Mic Ioan a Paștiului – or dus 24 feardăle de cucuruz, 12 de grâu, 20 de ovăz, 5 fierii de oțet, 40 de coți de cioareci, 200 de coți de pânză, 1 cojoc, 1 pieptariu, 9 coți de țundre, 1 căldare, 2 lăzi, o jumătate de slănină, 1 untură, 2 stupi, 1 țol nou, ceară 2 fonți, 18 cămeși și mai multe haine muieresti	182	
2	Rus Ionuț a Cichii – 15 feardăle de grâu, 6 de cucuruz, o jumătate de slănină, untură 1, car de fân 1, hambare 2, buți 2, lăzi 3, butoaie 1, scule de fier, țundre 2, cioareci 13 coți, 20 coți de dăsagi, 140 de coți de pânză și altele	132	
3	Laslău Toma lui Matei – 25 feardăle de grâu, 15 de cucuruz, 5 stupi, 2 cupe de miere, 2 fonți de ceară, 4 părechi de opinci, 40 coți de cioareci, 30 coți de pânză, 1 cojoc, 5 țoale, 40 de coți de dăsagi, țundră 1, unturi 1, 1 hambar, 1 bute, 3 căldări și altele	182	
4	Laslău Toma lui Ștefan – 2 feardăle de cucuruz, 1 porc, 9 coți de țundre, 2 butoaie	16	
5	Laslău Ana lui Ștefan – 1 țundră și mai multe haine muieresti	10	
6	Hanăș Mihăilă – 25 feardăle de cucuruz, 2 feardăle grâu, 5 stupi, ¼ de sare, 1 cojoc, cisme, 70 de coți pânză, 15 de cioareci, pânură de dăsagi, 1 țol, 1 roată de car, și altele	114	
7	Groza Gligor – 9 feardăle de ovăz, 1 ladă, 3 fieri de oțet și altele	14	
8	Hanăș Ion a Onului – 28 feardăle cucuruz, 10 grâu, 2 hambare, haine mărunte de pânză, 2 lăzi, 2 țundre, 8 coți de cioareci, 1 țol, fiere de leamne și altele	96	
9	Rad Lazăr – 4 stupi, 4 feardăle cucuruz, 1 ladă 2 fierii de oțet, 12 coți pânză, cari fac	16 32	
10	Sârb Pătru – 17 feardăle grâu, 15 de cucuruz, 2 buți, 10 fieri de oțet, 6 lăzi, 25 de oi, 1 porc, 1 țundră, 1 țol, 3 feardăle mazăre și altele	147	
11	Jors Todor lui Pătru – 20 feardăle grâu, 10 de cucuruz, buți 1, butoaie 2	66	
12	Jors Toma – 1 stup, 6 feardăle cucuruz, 2 de grâu, 12 coți de pânză și altele	20	
13	Mic Ion lui Toader – 1 colibă, 10 feardăle cucuruz, 15 de ovăz, 2 porci, 1 căldare, 3 fierii de oțet, 1 ladă, 20 coți de cioareci	58	
14	Hanăș Todor – 12 feardăle cucuruz, 3 stupi, 1 porc, 2 feardăle grâu, 2 feardăle [...], 40 coți de țundre, hambare 1, buți 1, 2 țoale, 2 lepedee, lăzi 1, 1 car de fân și altele	66	
15	Gogoiu Mihăilă – 10 feardăle grâu, 20 de cucuruz, 10 de ovăz, 3 stupi, 6 coți de cioareci, 20 c. pânză, 2 țundre, 1 ladă	40	
16	Uras Dan Ion – 2 vaci, 1 țol, căldare 1, 1 păreche de cisme, 1 pieptariu	62	
17	Crâșnic Floarea – 6 feardăle cucuruz, ¼ sare, 1 ladă, 1 butoi, sape	20	
18	Simion Iacob – 1 porc, 4 feardăle grâu, 2 cucuruz, 1 lăzi, haine mai mult bărbătești, 1 căldare	38	
19	Rus Macavei – 12 feardăle grâu, 8 cucuruz, ½ slănină, 2 unturi, 2 cojoace, 1 țundră, 2 pieptare, cisme, colțoni, 3 coți de cioareci, 45 c. de pânză, scule de fier, sape, 6 părechi de dăsagi, 4 fieri de oțet, și altele	122	
20	Simion Todor – 1 feardelă grâu, 9 cucuruz, 1 țundră, 1 pieptar, 9 coți de cioareci, 60 de pânză, 3 fieri oțet, hambare 1, buți 1, butoaie 2, lăzi 2, 4 părechi de dăsagi, căldare și altele, 1 țol și altele	65	
21	Hanăș Todor lui Nicolae – 1 f. grâu, 8 f. cucuruz, ½ sare, buți 1, lăzi 2, 10 coți de cioareci, 25 de pânză și alte haine, 1 pieptar, 2 fieri de oțet, și altele	42	

1	2	3	4
22	Perța Dinadie – 2 roate nouă, 1 hambariu, 2 fieri de oțet, 2 lăzi, 2 ținere, ½ untură, sare, scule de fier, 1 bute, 3 f. grâu, 1 hambariu, și altele, 1 căldare	65	
23	Crăsnic Ionuț – 5 hambare, buți 1, butoi 1, căldare 1, plug întreg, 2 f. grâu, 7 porci, 1 car de fân, 1 car de paie, 2 ținere, 1 bou	122	
24	Rad Ana lui Moisi – 6 f. grâu, 2 de cucuruz, 1 țin, 14 coți de pânză și altele	21	
25	Hanăș Vasilie – 32 f. cucuruz, 1 porc, 1 țin, 2 mășăriți, 3 feardăle grâu, fierul de o roată	73	
26	Hanăș Petrica – 3 stupi, 2 butoaie, 4 f. cucuruz, 1 ladă, fier de leamne și altele	34	
27	Sârb Ionuț l. Simion – 2 stupi, 2 căldări, plugul întreg, 40 fear. cucuruz, 10 de grâu, 1 lanț, 60 coți de pânză, 3 ținere, 1 pieptariu, 1 hambariu, 1 ladă, 2 butoaie cu 2 fieri de oțet, 3 porci și altele	164	
28	Hanăș Nistor – 1 porc, 1 bute, 14 feardăle grâu, 2 feardăle cucuruz, 1 butoi, 4 lăzi	28	
29	Urs Dan Gheorghe a Onului – 32 feardăle cucuruz, 10 de grâu, 2 căldări, 5 fieri de oțet, 3 butoaie, 3 fieri de oțet, și alte fiere	106	
30	Hanăș Matei – 20 feardăle cucuruz, 13 f. grâu, 1 porc, 4 săcuri, 2 buți, 1 hambariu, 5 peante de fier, jumătate de car, și altele, o colibă nouă	103	
31	Rus Vasilie a Cichi – 30 feardăle cucuruz, 10 feardăle grâu, 8 feardăle ovăz, 1 hambariu, 4 lăzi, 1 căldare, bute 1, fiere de plug, și altele	89	
32	Gligor Ionuț a Barbarei – căldare 1, hambare 2, oțet 2 fieri, 1 porc, 2 lăzi, haine și altele	32	
33	Gligor Toader lui Toader – 8 feardăle cucuruz, 2 hambare, lăzi 3, ținere 2, 20 de coți cioareci, 50 coți de pânză, 10 c. de dășagi, și alte haine	63	
34	Hanăș Simion a Onului – 1 țin, 1 pieptari, 1 cojoc, mai multe haine, 3 coți de cioareci, și altele, 1 căldare, 1 feardăle grâu, 3 coți de cioareci	52	
35	Sârb Todor – 20 feardăle cucuruz, 2 buți, 1 butoi, scule de fier, 1 lanț	41	
36	Gligor Gavrilă l. Toader – 3 f. grâu, 2 cucuruz, 3 ovăz, 4 butoaie, 9 coți cioareci, 66 c. pânză, 1 lepedeu, 6 găini, 1 țin	36	
37	Gligor Ioana lui Toader – 3 mierțe grâu, 2 rânduri haine muieresti, și altele	12	
38	Vasilie Magdalena l. Filip – 12 c. cioareci, 1 țin, 1 pieptariu, 1 ladă plină de haine, 1 țin, 1 feardăle cânepă, și altele	32	
39	Irimie Gligor lui Avram – casa, tinda, 8 feardăle grâu, 5 cucuruz, 1 vacă, 1 porc, și altele	72	
40	Laslău Toma lui Toader – 1 hambariu, 6 f. cucuruz, 10 grâu, 1 fierie de oțet, fiarale plugului, fiere de lemn 3 părechi, 15 peante, 1 stup, 1 bute, 5 feardăle ovăz, 2 lăzi, 2 hambare, 9 coți de cioareci	65	
41	Onica Toma – 4 vaci, 11 porci, 4 stupi, 10 f. cucuruz, o bute, 1 butoi, scule de cioplit lemn, și altele	130	
42	Gligor Toma lui Ionuț – 30 f. grâu, 10 de cucuruz, 30 de ovăz, 10 coți cioareci, 1 hambariu, 1 bute, 2 lăzi, 3 stupi, 2 căldări, 1 lanț, 1 bou, 13 dăra de haine muieresti, 3 fieri de oțet, 1 roată ferecată de car	170	
	Suma acestora	3001	6

Original, AMS, fond 12/Pr. 1848-1850. Morți în revoluție, biserici distruse, sate arse. Ajutoare date, situații, rapoarte.

255.

[Presaca, fără dată]

Însemnarea pagubelor făcute în țarină, cosite și mâncate cu vitele loagărului unguresc⁷⁹

⁷⁹ Text tăiat: „Descrierea pagubelor făcute sămănăturilor din câmp din Presaca, prin răpire și alte mijlociri, cari nu s-or ars prin groaznicul foc”.

1. Gligor Toader – de cucuruz 3 care și o feardăle cânepă, și 3 straturi de legumi.
2. Rad Ilina – de 1 car de fân și sămânță de 2 feardăle grâu și 2 care de cucuruz, 30 pruni și 1 nuc.
3. Ursalăș Ion cătană – 5 care de cucuruz, de 3 feardăle grâu, de 1 clăie de fân, 1 feardăle cânepă sămănat straturi.
4. Hanăș Dumitru – 3 care de cucuruz.
5. Hanăș Vasile – 2 care de cucuruz, 2 care de fân.
6. Hanăș Ionaș a Onului – 3 de cucuruz
7. Hanăș Ion a Onului – 3 c. cucuruz
8. Hanăș Matei – 4 care cucuruz, 2 feardăle cânepă.
9. Urs Dan Gheorghe a Onului – 6 care de cucuruz, 2 ovăz.
10. Simion Todor – 2 care de cucuruz, 6 straturi.
11. Laslău Gheorghe lui Todor – 2 c. cucuruz și 2 feard. cânepă
12. Vasilie lui Vasilie Toma – 1 car cucuruz, 1 c. fân, 13 pruni, 1 hambariu.
13. Moidăraș Ion – 1 car fân, 1 ¼ cucuruz.
14. Rus Vasilie a Cichi – 4 c. cucuruz, 3 grâu.
15. Nicula Mihăilă lui Ionuț – 7 care cucuruz, 1 car de fân, 2 feardăle săcară, 6 pruni.
16. Morariu Ionuț – 6 care cucuruz, de fân 2, 3 feardăle grâu, 1 ½ f. cânepă, 130 grumbe, 6 pruni, 8 straturi de legumi, 500 răsad.
17. Irimie Ilie lui Gheorghe – 3 c. cucuruz, 4 f. orz, ½ cânepă, 2 care de fân.
18. Rad Iacob – 2 cucuruz, 1 fân, 1 feardelă grâu.
19. Rad Mihăilă a Onului – 7 care cucuruz, 30 sălcii.
20. Laslău Toma lui Todor – 5 care cucuruz.
21. Morariu Macavei – 2 care de cucuruz, 1 feardăle cânepă, 3 mierțe grâu, 1 feardelă grumbe, 33 pruni.
22. Rus Ionuț a Cichi – 3 c. cucuruz, 1 de fân, 1 feardelă grâu, 4 straturi, 4 feardăle fân uscat.
23. Mic Dimitrie – care de cucuruz 7, de fân 3 care.
24. Irimie Zaharie lui Ioanăș – 1 feardelă grâu, 2 care cucuruz, 700 curechiu + plugul nou, 7 pruni, 7 straturi.
25. Laslău Petru I. Ștefan – 4 c. cucuruz, 1 ½ cânepă, pruni 32.
26. Mic Simion I. Pătru – 4 care cucuruz, 1 feardăle cânepă, 2 care fân, 20 pruni, plugul.
27. Roman Iosiv – 2 care cucuruz, 1200 curechiu, 1 car fân, 1 feardelă cânepă, 10 pruni, 4 straturi.
28. Mic Simion I. Ion – 7 care cucuruz, 2 feardăle grâu, 4 straturi.
29. Jors Simion lui Pătru – 2 c. cucuruz, 1 feardelă grâu, 2 pruni, 2 ultoiu, 1 nuc.
30. Hanăș Nistor – 2 care cucuruz.
31. Hanăș Todor I. Chirilă – 2 care cucuruz, 5 pruni, nuci 1, 1 f. grâu, 3 straturi.
32. Ursalăș Urs a Onului – 3 care cucuruz, 2 feardăle grâu, 5 pruni, 1 măr, sălcii 30.
33. Rad Achim I. Gligor – 4 care de cucuruz, 2 feardăle grâu, 600 răsad, 1 feardelă cânepă, 50 sălcii, 7 pruni.
34. Gligor Toma lui Ioan – 2 care de cucuruz, 1 feardelă grâu, 1 cânepă, 3 straturi, plugul din câmp.
35. Onica Toma – 1 car cucuruz, 2 feardăle grâu, 1 car fân.
36. Laslău Toma lui Matei – 2 cucuruz, 1 fân, straturi.
37. Urs Marina lui Chirilă – 6 care cucuruz, 3 care de fân, 25 sălcii și pruni, 3 straturi + 1 pieptariu și 30 c. dăsași.
38. Ștefan Chirilă – 2 care cucuruz, straturi 5, pomi arși 10 + 2 căldări, 2 unturi, 1 slănină, 2 cojoace.

39. Irimie Iacob lui Ion – 6 care cucuruz, 2 care de fân, 4 straturi, 1000 răsaduri, 1 feardelă cânepă.
40. Mic Pătru lui Nicolae – 4 care cucuruz, 2 care de fân, cânepă 1 feardelă, 10 pruni, 4 straturi, răsaduri 500.
41. Rus Simion, crâșnicul – 10 care de cucuruz, 7 de fân, 600 de răsaduri, 12 straturi și tot fealul, 90 de sălcii.
42. Sârb Ionuț lui Simeon – 7 care cucuruz, 2 feardăle cânepă, 10 sălcii.
43. Stănilă Toader – 2 care cucuruz, 5 straturi, 15 sălcii, 30 pruni.
44. Gogoiu Ionuț – 5 c. cucuruz, 1 car fân
45. Hanăș Simion a Onului – 1 c. cucuruz, 4 feardăle alac.
46. Mic Ion a Paștiului – 2 care cucuruz, 1 de fân, 2 porci.
47. Ursalăș Nicolae – 3 care cucuruz, 1 feardelă grâu și un car de rude de acasă.
48. Rus Gligor a Marcului – 6 care de cucuruz, 6 feardăle ovăz, 100 pruni, 4 meri, 8 nuci, 70 sălcii.
49. Stanci David – 4 care de cucuruz, 6 feardăle grâu și 1 car de fân, 12 pruni, 6 meri, 8 sălcii.
50. Rad Ion lui Gligor – 6 care de cucuruz, 3 nuci, 2 meri, 100 pruni, 15 sălcii.
51. Stanci Ionuț lui Toader – 6 care de cucuruz, 3 feardăle grâu, 2 care de fân, 1 feardelă cânepă, 20 pruni.
52. Nicula Todor – 2 c. cucuruz, 2 de fân, 3 straturi.
53. Hanăș Dumitru lui Ion – 4 care de cucuruz, 2 feardăle săcară, 2 straturi, 400 curechiu.
54. Hanăș Lazăr – 5 care cucuruz, 3 feardăle grâu, 2 feardăle cânepă, 3 care de fân, pruni 45, 1 măr, 1 păr, 2 nuci, 45 sălcii, 4 straturi.
55. Hanăș Ionuț lui Lazăr – 4 care cucuruz, 2 feardăle grâu, 2 care de fân.
56. Simion Pătru – 4 care cucuruz, de 4 feardăle grâu, 10 pruni, 20 sălcii.
57. Hanăș Petrica – 2 care cucuruz, 3 f. grâu; înt-alt loc de 2.
58. Hanăș Mihăilă – de 1 car de fân, 1 de cucuruz.
59. Urs Iacob – de 3 care cucuruz, 2 de fân, 1 feardelă grâu, ½ cânepă, 1 feardelă orz, 30 sălcii, 10 arini.
60. Mic Todor lui Ion – 5 care cucuruz, 2 de fân, plus 3 țeale, 2 stupi.
61. Simion Iacob – 1 car cucuruz, 1 feardelă cânepă.
62. Rad Mihailă a lui Avram – 5 cucuruz, 1 feardelă săcară, 1 car fân, 5 pruni, 10 sălcii.
63. Jors Filip – de 5 care cucuruz, 2 de fân, 1 feardelă cânepă, 1 păr, 30 pruni.
64. Rus Macavei – 3 care de cucuruz, 1 strat.
65. Hanăș Gheorghe – 2 care cucuruz, 13 sălcii.
66. Gogoiu Lup – de 2 care cucuruz, 2 feardăle cânepă, 1 grâu.
67. Gligor Ionuț a Varvarei – 3 care cucuruz, 14 feardăle cânepă, 3 straturi.
68. Crâșnic Ionuț – 2 care cucuruz, 4 straturi.
69. Ursalăș Ion lui Mihăilă – 3 care cucuruz.
70. Vasilie Gligor – 1 car cucuruz, 6 feardăle alac.
71. Ștefan Gligor – 1 car cucuruz.
72. Jors Toma lui Ion – 1 car cucuruz.
73. Jors Todor lui Pătru – 1 car cucuruz, 2 de fân.
74. Nicula Pătru lui Filip – 7 care de cucuruz, 5 feardăle săcară, 3 de orz, 12 care de fân, 100 pruni, 9 meri și peri, 2 nuci, 10 sălcii, 11 straturi, 2000 de răsaduri; vie de 10 fierii.
75. Gligor Simion – 4 care de cucuruz, 2 feardăle grâu, 1 car fân, 25 pruni, 20 de sălcii.
76. Rad Lazăr – 1 car cucuruz, 2 feardăle grâu, 3 feardăle cânepă, 3 straturi.
77. Stănilă Dumitru – 2 care cucuruz, 1 feardelă de grâu, 50 pruni, 30 sălcii.
78. Gligor Ștefan I. Ionuț – 2 care cucuruz, 3 straturi, 20 pruni, 2 meri, 10 sălcii.
79. Groza Gligor – 2 care cucuruz.

80. Rad Dumitru – 1 car cucuruz.
81. Simion Onu – 2 care cucuruz, 1 car fân, 6 pruni, 2 meri, 3 straturi.
82. Stanci Ionuț lui Gligor – 4 care cucuruz, 1 car de fân, 3 straturi.
83. Mic Ananie – 5 care de cucuruz, 2 de fân, 1 feardelă cânepă, 15 pruni.
84. Irimie Mihăilă – 2 care cucuruz, 1 de fân, 1 feardelă cânepă, 10 pruni, 2 straturi, 1 nuc.
85. Gligor Crăciun – 7 care cucuruz, 2 care fân, 1 f. grâu, 500 răsaduri, 16 pruni, 1 mearță nuci, 12 sălcii, 6 f. alac, 2 feardăle cânepă.
86. Irimie Nicolae – 2 care cucuruz, 1 fân, pruni 30, ½ cânepă.
87. Sârb Precup – 2 care cucuruz, 1 feardelă cânepă, 5 straturi, 600 răsaduri, 21 pruni, 5 meri.
88. Sârb Ion lui Gavrilă – 1 car cucuruz, 1 de fân, 2 feardăle grâu, 1 feardelă cânepă, 5 straturi, 12 pruni, 300 răsaduri.
89. Stanci Todor I. Dan – 2 care cucuruz, 2 feardăle grâu, 1 feardelă cânepă, 4 straturi, 300 răsaduri.
90. Gligor Nicolae a Tomii – 3 ½ care cucuruz, 2 feardăle cânepă, 400 răsaduri, 20 pruni, 1 nuc, 4 straturi.
91. Rad Iosif a Onului – 3 care cucuruz, 1 fân, 1 f. grâu, 1 f. cânepă, 500 răsaduri, 12 pruni.
92. Mic Tolomei – 5 care cucuruz, 1 f. cânepă, 500 răsaduri, 5 meri, pruni 120.
93. Sârb Todor – 1 car cucuruz, 5 straturi, 200 răsaduri.
94. Hanăș Parastie lui Todor din Lazuri – 50 pruni, 2 meri, 1 car fân, 500 răsaduri, 3 mierțe cânepă, 4 straturi.
95. Rus Ion lui Ion – 4 care cucuruz, 3 mierțe cânepă, 4 straturi, 500 răsaduri.
96. Piper Vasilie lui Dumitru, faur – 2 care de cucuruz, 2 pruni, 800 răsaduri, 1 feardelă cânepă.
97. Gligor Gavrilă I. Toader – 2 care cucuruz, 2 f. grâu, 1 feardelă cânepă, 6 straturi.
98. Nicula Moisii – 2 care cucuruz, 2 de fân, 30 pruni, 3 meri, 3 straturi, 600 răsaduri.
99. Gligor Iencuț I. Ionuț – 2 c. cucuruz, 2 c. fân, 1 f. cânepă, 600 răsaduri, 3 straturi, 25 pruni.
100. Nicula Filip lui Avram – 3 care cucuruz, 2 c. fân, 1 măr.
101. Mic Mihăilă a Sandului – 2 care cucuruz, 1 feardelă cânepă, 2 straturi, 10 pruni.
102. Urs Dan Todor I. Simion – 8 care cucuruz, 2 care de fân, 3 ½ feardăle cânepă, 600 de curechiu, 4 meri, 60 pruni, 5 straturi, 2 feardăle alac, 10 sălcii.
103. Gligor Ionuț lui Ion – 5 care cucuruz, 2 fân, 5 straturi, 500 curechiu, 25 pruni, 10 sălcii.
104. Sârb Todor lui Ion – 3 c. cucuruz, 1 fân, 300 răsaduri, 1 f. ovăz, 6 pruni, 2 straturi.
105. Sârb Ilie lui Gavrilă – 3 care de cucuruz, 2 feardăle grâu, 5 straturi, 30 pruni, 2 meri.
106. Vasilie Ionuț I. Costandin – 7 care cucuruz, 1 car fân, 2 straturi.
107. Irimie Todor a lui Ioan – 2 care cucuruz, 10 pruni.
108. Sârb Nicolae lui Pătru – 4 care cucuruz, 1 car de fân, 400 răsaduri.
109. Gligor Gavrilă – cucuruz 6 care, 6 straturi, 1 f. cânepă.
110. Irimie Gligor I. Avram – 2 care cucuruz, 1 car fân, 1 feardelă grâu, ½ cânepă, 4 straturi.
111. Suma carelor până aici de cucuruz 354.
112. Sârb Ion I. Ilie – 5 cucuruz, 5 feardăle grâu, 5 care de fân, 6 meri, 20 pruni, 1 feardelă cânepă, 3 nuci, 3000 răsaduri, 45 sălcii, 5 straturi.
113. Irimie Gheorghe I. Gheorghe – 7 care cucuruz, 2 fân, 1 feardelă grâu, 1 f. cânepă, 6 meri, 25 pruni, 15 sălcii, 300 răsaduri.
114. Cristian Urs – 3 cucuruz, 3 fân, 1 cânepă, 15 pruni, 15 meri, 300 curechiu.
115. Cristian Moisii – 4 cucuruz, 5 fân, 40 pruni, 5 meri, 2 nuci, 1 f. cânepă, 300 răsaduri, 18 sălcii.
116. Cristian Todor I. Costandin – 2 cucuruz, 2 fân, 1 f. cânepă, 200 răsaduri, 30 pruni, 16 meri.

117. Cristian Todor cel Bătrân – 4 cucuruz, 4 fân, 1 cânepă, 300 răsaduri, 3 straturi, 6 meri, 30 pruni.
118. Irime Ionuț I. Avram – 2 cucuruz, 1 fân, 200 răsaduri, 1 f. cânepă, 3 straturi, 6 pruni, 2 meri.
119. Mic Mihăilă lui Ionuț – 2 cucuruz, 3 fân, 2 cânepă, 50 răsaduri, 15 pruni, 2 meri, 2 f. grâu, 30 sălcii.
120. Ștefan Samoilă – 3 care cucuruz, 2 fân, 1 cânepă, 10 pruni, 1100 răsaduri, 4 straturi.
121. Sârb Todor I. Tanasie – 3 care cucuruz, 2 fân, 1 cânepă, 400 răsaduri, 50 pruni, 2 meri, 3 straturi.
122. Stanci Ionuț I. Dan – 4 cucuruz, 1 car fân, 500 răsaduri, 1 f. cânepă, 5 straturi, 25 pruni, 15 sălcii, 2 feardăle de grâu.
123. Ștefan Dan – 5 care cucuruz, 1 f. cânepă, 1 car fân, 10 pruni, 1 păr, 25 sălcii, 300 răsaduri.
124. Onica Iacob – 3 cucuruz, 1 fân, 1 f. cânepă.
125. Stanci Ion a Costii – 1 cucuruz, 1 fân, 300 curechiu, 1 cânepă, 28 pruni, 3 straturi.

Original, AMS, fond 12/Pr. 1848-1850. *Morți în revoluție, biserici distruse, sate arse. Ajutoare date, situații, rapoarte.*

256.

Presaca, [fără dată]

Descrierea pagubelor făcute în satul Presaca de vrăjmașii unguri, și prin groaznic foc arși, și cealea [ce] nu s-au mistuit prin foc, s-au răpit și furat prin aceiași dușmani și prețul al tuturor, în bani de argint

La s. Beserică, s-au făcut pagubă peste tot – 1495 fl.

La 111 de gazde, cărora le-au ars căsile, șurile și alte sălașuri, care s-au aflat aproape de căsi, și alte odoare care au ars în căsi și sălașuri, și prețul lor peste tot – 20177 fl.

La cei ce nu le-au ars căsile și sunt prădați prin răpire și furtașag în suma – 3001 fl.

După hotarul presăcanilor, unde au șazut loagărul unguresc și au răpit câteva, și le-au păscut cu marhele – cucuruză verde, câteva săpate deodată, câteva nu, săcări sămănate, grâu, cânepă, rături de fân și pomi arși de foc. Suma carelor care s-au socotit cu tuleul și hoaspa cucuruzului, pe lângă care la tot carul de cucuruz iastă 1 de paie, altul de lube, și după tot carul și 4 cupe de mazăre de grădină, așa câte care și cucuruz vor fi scrise de acest fealiu, atâtea și paie ș.cl.

Din câmp și grădini:

- care de cucuruz	410
- care de fân	115
- feardăle de grâu	91
- feardăle de cânepă sămăntă	62
- feardăle de ovâz și alac	31
- straturi de legumi	315
- sălci[i] arse de foc	500
- pruni arși și tăiați	615 ⁸⁰

Original, AMS, fond 12/Pr. 1848-1850. *Morți în revoluție, biserici distruse, sate arse. Ajutoare date, situații, rapoarte.*

⁸⁰ Dedesubt, se află următorul text: „Pruni (sălcii – cuvânt tăiat) tăiați și arși – 735.”

257.

Valea Bulzului, [fără dată], 1849

Pagubele oamenilor făcute prin rebelii maghiari din crângul Valea Bulzii

1. Mirton Moca – paguba să află pagubă ca de 40 de zloți, în valută.
2. Dușa Nicolae – are pagubă ca la 20 de zloți.

1849

Nicolae Câmpean, preot la Valea Bulzului

Original, AMS, fond 12/Pr. 1848-1850. *Morți în revoluție, biserici distruse, sate arse. Ajutoare date, situații, rapoarte.*

258.

Aciliu, [fără dată]

Din milostiva mandare episcopescă de sub nr. 4/1849**Însemnare**

Despre jefuirile care s-au făcut în satul Aciliu de rebelii secui în două rânduri în marhe, în cai, în oi, în haine, în slănini, în unturi și în bani gata; care s-au socotit cu bătrânii satului în sumă de bani de argint.

Nr. Crt.		Fl., Cr.
1.	Rus Niculaie, doi miei negri, un cojoc frumos, o păreche de călțuni, trei perechi de cioareci noi, o țindră nouă, o șapcă neagră, o untură, s-au judecat	23
2.	De la Nistor Ilie, 25 de coți de pânză, un miel negru, s-au judecat	6
3.	Dela Călușer Vasilie, 2 legători, o straie de piele, o păreche de cioareci, 2 miei negri, 3, s-au judecat	7
4.	De la Gherasim Iuon, 2 cojoace noi, o roată de car ferecată, 2 cămeși de bumbac, o pereche de cisme roșii, trei lepedeie frumoase de lână, 2 perechi de cioareci, un miel negru, 24 de coți de pânură, o iie de iuljiu, 27 de coți de pânză de bumbac, 32 de coți de pânză de fuior, 18 coți de pânză de călț, o față de masă de in cusută, 6 fețe de perine frumoase, un caș; bani au luat 1 rf. 40 cr., 2 furce cumpărate cu 10 rf., altre furce glesuite, o zăgarce frumoasă, de 7 rf, 2 cumpărate cu 5 rf., 2 s-au judecat	65, 10
5.	De la Butaș Vasilie, 2 boi, 2 vaci, s-au judecat 180. totuși de la Butași Vasilie 14 stupi au prădat, 29 piei de oaie, 14 coți de pânură, o păreche de cioareci, bani 3 rf. o păreche de cisme, o slănină, un ștob de brânză, sare(?) 50 de fonți, 15 ferii de vin, un potinc de la plug, 4 jiguri de pânură, ca la 100 de coți. S-au judecat	180 120, 20
6.	De la Coljin Iuon, 2 cojoace frumoase, un font de sare, 20 de coți de pânză de bumbac, 70 de coți de pânză de fuior, 2 ii de iulji, o cămașă de bumbac, 10 fețe de perină, 15 chindeie de rând, 4 perechi de cioareci, 2 șepci negre, 2 husoși de argint, 5 cătrînțe frumoase, 2 năfrâmi, 3 legătorițe de îmbrobodit, un șerpariu nou. S-au judecat	45,10

Nr. Crt.		Fl., Cr.
7.	De la Colțun Iuon lui George au luat bani de tributum 43 de rf. în argint, un cojoc, 20 de coți de pânză de fuior, 6 piei de oaie, un miel negru. S-a judecat	55, 20
8.	De la Bolog Petru, 2 boi cu jug.... s-au judecat O ținură nouă, pieptariu frumos, trei șarpure, într-unul a fost 5 rf., două legătorițe, o năframă, 10 coți de bumbac, 4 stupi au prădat, o păreche colțuni, o cupă de vinars. S-au judecat	80 25,10
9.	De la Lup Iuon, o slănină, o untură, s-au judecat	10
10.	De la Bârela Vasilie, 12 oi fătate, s-au judecat O slănină, 10 coți de pânză, o pereche de cioareci, 2 piei de oaie și un sac nou, s-au judecat	40 7
11.	De la Bîrlea Petru, o vacă, s-au judecat O cămașă, un vâl de pânză de fuior, 14 coți, o jumătate de slănină, un lepedeu de lână. S-au judecat	43 8,10
12.	De la Gherasim Filimon, un miel negru, o pereche de saci, un șerpariu și punga cu 6 cr. S-au judecat	4,20
13.	De la Papp Theodor au jefuit o chelesie (?) de a fâta cumpărate pe 75 rf. în valută, așa s-au și judecat O armă de vânat o jumătate de slănină, un lepedeu frumos, o cămașă de bumbac, de...un șerpariu, un brăcinariu, o pălărie nouă, 13 rf. un caș. Și ca un rob am pățimit în temnița Turzii trei săptămâni, s-au judecat	30 20,10
14.	De la Crișan Petru, doi miei negri, 2 cămeși, 10 coți de pânză, s-au judecat	4,20
15.	De la văduva lui Ignat George care l-au pușcat secuii, o jumătate de slănină, o untură, o ținură nouă, 10 coți de pânură, 10 coți de pânză de fuior, un lepedeu, o față de masă, s-au judecat	12,10
16.	De la Muraru Gligor 3 cămeși, 2 zăgărci, pălărie, o jumătate de font de sare, trei legători	6,20
17.	De la Herepian Mihăilă au luat 12 coți de pânură	4
	Summa	796,40

Aceste jefuiri s-au judecat de bătrânii săteni din Aciliu 1849 și s-au și scris în casa preotească prin Theodor Papp, paroh locului

1. Butaș Vasilie
2. Timariu Vasilie
3. Bârlea Petru
4. Dărăban Chirilă
5. Giorgi Niculae
6. Herepia Vasilie

Aceasta mai în sus scrisă jăfuire s-au făcut în două timpuri de tabăra lui Szabó Lajos, care și pe mine m-au băgat în temnița Turzii trei săptămâni.

Original, AMS, fond 12/Pr. 1848-1850. *Morți în revoluție, biserici distruse, sate arse. Ajutoare date, situații, rapoarte.*

259.

[Sibiu, fără dată], 1849

Verzeichniss

Dem in den Rebellion vom Jahre 1849 aus der bischöflichen Residenz von der Umstürzparthei theils verbrandt, theils weggeführten, und früher zum Fundus Instructus des Bisthums angehörigen Kleinodien, Ornamenten, Meßkleider, Pretiosa, und Bücher

1. Pedum Episcopale dumeum cum theca sua.
2. Palium Episcopale e panna serica caerulei :/ Atlas :/ coloris.
3. Indusium sacerdotale e panna serica caeruleo /: Turffus:/ cum limba aurea circum datum.
4. Stola alba panni serici cum limba aureo.
5. Par manicarum panni serici albi cum limba aureo.
6. Pluviale caeruleum, panni bonbicino et aureo filo texti cum floribus auro pictis et limba aureo
7. Stola longa panni serici albi cum limbo aureo.
8. Mappa panni serici albi cum limba aureo.
9. Mappa panni serici albi cum fenibris aureis cum iconibus Sancti Salvatoris B. Mariae virginis et 4 Evangelistarum auro pictis.
10. Mappa antiquiae cum iconibus Domini Jesu Christi B. Mariae virginis et apostolorum auro pictis
11. Mappa vetus cum cruce, angelis et floribus auro picti.
12. Ornamentum in forma cordis ex argento sub aurato, lapidibus rubris et oviidibus margaritisque ornamentum, cum fascia rubra serica /: historia Sta lingua exsculpta:/
13. Ornamentum forma rotunda ex argento in aurato, lapidibus varii coloris et Margaritis ornatum /: ascension Dmni et transfiguratio ligno exsculpta :/
14. Effigies trinitatis in vitrum metallicum picta et Margine argents
15. Effigies 4 Evangelicum in vitrum metallicum picot et Margine argentea indusa fr. 4.
16. Crux cällipendula argentea cum 8 lapidibus viridibus et gemmis ornate cum fascia rubra Serica.
17. Crux argentea cum 8 lapidibus caerulei coloris et gemmis /: falsis formata:/
18. Crux orichalica cum effigie Resurrectionis Dmini in vitro metallico /: Email:/ picta.
19. Crux aenea inaurata, cum torque aeneo aequo inaurato.
20. Crux argentea sub aurata cum torque aureo /: NB torquei non aureus:/
21. Mannica serica alba auro picta veterioris.
22. Mannica auro et floribus caerulei picta veterioris.
23. Stola auro picta et lombo aureo circumdata veterior.
24. Induxium diaconale panni servi laceratum.
25. 2 Stola cum auro picta panni Serici.
26. 2 Pluvialia antique panni Serici cum floribus.
27. Pluviale sacerdotale linteum album.
28. Braccinatorium et 2 manica alba linteae lauratae.
29. Stola vilis linteae /: Karton:/
30. Indutium Sacerdotale album e panno serico /:atlas:/ lauratum.
31. 3 vela altaris linteae /:Karton:/.
32. Tegumentum mensa altaris linteum /:Karton:/
33. 24 Antemensalis.
34. Calix Discus et Stella argentea obaurata et Cochlear argenteum cum theca Sua.
35. Duo candelabra aenea obaurata cum theca.
36. Mitra Episcopalis cum theca.
37. Tarribulum argenteum animi valoris cum theca.
38. Tarribulum aeneum absque Katena.
39. Calix Staneus cum disco.
40. Indusium Episcopale panni Serici /:Kreditor:/ album floribus auro pictis et cum limbo aureo.
41. Pluviale album panni, serico et aureo filo texti, floribus auro pictis.
42. Pallium Episcopale panni serici cum 4 Evangelisti, auro pictis.
43. Mannica albae panni Serici auro pictae limbo aureo circum data duo.
44. 2 Cingula diaconalia e panno Serico albo.
45. Stola longior i.e. Omopor: panni Serici albi cum filo aureo texti limba aurea circumdata.

46. Stolla i.e. Epatrahir: similes ejusdem material et ornatus.
47. Tegumenta calicis et disci panni serico albo et aureo filo texti fr. 3.
48. Tegumentum Simile minus caeruleum panni, Serico et aureo filo texti.
49. Tegumentum Simile panni holoserici /:Painet:/ auro pictum fusci coloris.
50. 2 Tegumenta caloeis et disci e panno serico sub albo /:atlas:/ auro picot.
51. Tegmentum pedi Episcopalis e panno serico, coloris viridis.
52. Mannica e panno Serico caeruleo lacerata.
53. Fascia viridis vetustior.
54. Pallium rectius Mantoriso Episcopale Sericum fuscicolaris.
55. Mannica Serica vetusciore.
56. Effigies Episcopi Nikitits.
57. Candelabrum pensile.
58. Effigies Episcopi Gerasim.

Consignatio aliarum rerum pro usu capella ut plurimum deservientium

1. 12 Libri rituals pro singulis mensibus compositi.
2. Liber Epistolarum.
3. 2 Ikones alia Jesu Christi, alia Sti Demetrii.
4. Mensa abictina cum lintus super inponendes.
5. 2 Pulpita abictina viridis coloris.
6. Sella alba abictina pro appensione tumibuli deserodens.
7. Ianua Capelle bipartita.
8. Archa Elemosinarum Capella.
9. Pulpitum mobile cum tegumento rubro coreo.
10. Discus Stella et Cochleor Stanea et Cultullus ferens.
11. Tegumenta calicis et Disci e panno serico.
12. 2 Indusia Sacerdotalia viliora.
13. Stola Debilior.
14. Pluviale lucratum.
15. 2 Indusia sacerdotalia alba debiliora.
16. 2 Cingula viliora pro usu diaconarum.
17. Effigies Sancti Crucifici in lintum picta.
18. Effigies Sti Gerasim in ligneam Tabellam picta
19. 2 Effigies minores rotundae.
20. Effigies Sigilli Episcopalis major vitro munita.
21. Duae cruces lignea minores.
22. 16 Tabulle Lignea picta cum Iconibus pro Singules diebus Storum.

Utensilia ad Cancellariam Spectantia

1. 2 Mensa abictunae alba longioris.
2. Mensa quadrata abictina alba.
3. Sella anconibus provisa coreo secta.
4. Sella coreo terta.
5. Mensa Sigillorum cum prela.
6. Sigillum majus ferreum.
7. Sigillum minus ferreum.
8. Libri plures viliores a Diacono Lipai relictia.

Ornamenta, Vestimenta aliaque res fungente Episcopo Basilio Moga equisilia

1. Pluviale e pan[n]o serico coloris viridis, argento pictum.
2. Pluviale e pan[n]o Serico cerules argento pictum et limbo aureo circumdatum.
3. Indusium Episcopale e pano Serico albo floribus varii coloris.
4. Indusium Episcopale e pano serico viridis coloris, argento pictum.
5. Indusium Episcopale bissinum album lucratum
6. 3 Cingula panni holoserici /:Viruent:/ auro picta.
7. 1 Cingulum panni serici albi cum fibula argentea.
8. Mappa panni holoserici, purpurei coloris, auro picta, margaretis lapidibusque viridibus et Icone argentea Sti Matheae Evangelisto ornata.
9. 5 Tegumentum calicis panni, rectius Aer, serici diversi coloris
10. Tegumentum calicis panni /:Aer:/ serici vetos.
11. 8 Tegumentum calicis itiokpolyi /:minora panni serici:/
12. Mannica panni Serici cerulei coloris.
13. Manicae panni lanei coloris viridis auro picto.
14. Stola /:Epatrafir:/ panni holoserici coloris fusi auro picto.
15. Stola /:Epatrachir:/ panni holoserici coloris rubri auro picto.
16. Stola /:Epatrachir:/ serico et auro filo texti cum limbo aureo.
17. S[t]ola /:Epatrachir:/ panni lanei coloris viridis auro picto.
18. Stola longior /:Omophor:/ panni serici coloris cerulei, figuris Setacum auro pictum.
19. Stola longior /:Omophor:/ panni holoserici cerulei argento picto.
20. Stola longior /:Omophor:/ panni serici viridis floribus albis ornati.
21. Pedum Episcopale eburneum varie ornatum, absque Cruce.
22. Crux argentea obaurata, includens crucem lingo exsculptam cum theca /:in aliquibus partibus laca:/.
23. Crux argentea obaurata similes cum theca /:eque laca:/
24. Discus argenteus inauratus
25. Liber Liturgiarum.
26. Liber Breviarum /:Csaslov:/ dictus.
27. Liber Evangeliorum /:argento decoratus:/
28. Liber rituale nuncupatus.
29. Liber rituale Episcopale intitulatus Th. 2us.
30. Libero de Domo in platea Heldauergasse emta.
31. Liber exegeseos novi Testamenti lingua Latina unus Thomus.
32. Platarchi Cheronni Graecorum Romanorumque Illustrium vitae Basiliae apud Isingenium a M.D.L. III T.2.
33. Liber Triadion nuncupatus.
34. Liber Pentecostarion dictus.
35. Liber rituale dictus.
36. Liber Evangeliorum.
37. Pluviale panni serici, rubri coloris, cum floribus argenteis.
38. Pluviale /:ebur:/ panni serici rubri coloris cum floribus, flavis usu decoratum.
39. Pluviale /:ebur:/ panni serici nigri coloris, usu detritum.
40. Pluviale panni serici, cerulei coloris cum floribus fluvis.
41. Pluviale panni serici viridis coloris – usu detricto
42. Pluviale panni serici flavi coloris – usu detricto
43. Pluviale linteum coloratum.
44. Pluviale album bessinum.
45. Stola panni holoserici, rubric coloris auro picto.

46. 3 Paria Municorum panni serici diversi coloris.
47. Effigies Domini Jesu Christi.
48. Effigies B. Mariae virginis.
49. Effigies Sti. Nicolai.
50. Effigies Baptismi Christi Domini.
51. Effigies de nati Episcopi Basilii Moga.
52. Mensa abictina oblonga cum 6 Sellis.

Original, AMS, fond 12/Pr. 1848-1850. *Morți în revoluție, biserici distruse, sate arse. Ajutoare date, situații, rapoarte.*

260.

[Apahida, fără dată]

Consignație!

Eu mai jos subscris mărturisesc în cunoștința sufletului acestea mai jos scrise întâmplări în vreamia revoluției în 15 zile, ianuarie, anul 1849. Viind o armadie unguriască la care cei mai mari tisturi au fost Vespremi László și Koda János, domni din Cluj, la casa lui Hodoșiu Vasilica am botezat toți pruncii. Și au venit acolo acești mai sus numiți domni, m-au bătut preste cap cu pumnii, cu palmile până s-au urât, zicând multe vorbe slabe. Și mi-au luat de la mine 50 de zloți schimbători și așa am scăpat cu fuga.

Apoi după un ceas de vreme au întâlnit în hotar pre acești oameni biraiile satului din Apahida: Racaș Ioan, Ticoș Găvril, Gliga Ioan, Pătruță Nicolae, Oltian Nicolae, Moroșan Ioan, Maxim Vasile, Maxim Ioan, Maxim Irina și 3 oameni din Oșorhiel și i-au tăiat cu săbiile și i-au omorât, împușcat, împreună.

Iară pre Cozma Ioan, Mărginian Ioan, Dan Nicolae în Cluj i-au împușcat, viind armadia ungurească pre acolo pre lângă sat, la care armadie cei mai mari tisturi au fost domnul Kabuj Miși și domnul Hajar din Kojogna.

Acestor mai sus scriși români, precum se vede aicia înscris, așa li s-au săvârșit viața.

Original, AMS, fond 12/Pr. 1848-1850. *Morți în revoluție, biserici distruse, sate arse. Ajutoare date, situații, rapoarte.*

261.

Dobra, 1 ianuarie 1850

Consignație

Care arată numărul, numele, precum locul viețuirii, starea averii și a subzistenței a românilor celor ce pentru credința cătră Împăratul și a Prea Înaltei Dinastii fură uciși de insurgenți și chilăviți în revoluția trecută din anul 1849, precum și a văduvelor și a pruncilor rămași săraci, și anume din Protopopiatul Dobrii.

Nr. crt.	Numele jurisdicției	Numele celor ce au căzut sau s-au chilăvit și a văduvelor	Numele locului viețuirii	Starea averii și a subsistenței văduvelor	Modul, unde, cum și când s-ai întâmplat nenorocirea	Rămas-au prunci? parte	
						B.	F.
1	2	3	4	5	6	7	8
1	Districtul Albei de Jos	Rusalin Trif Văduva Mărie	Mihăiești	Averea e foarte puțină și trăiește slab și de tot săracă și are o vacă	S-au pușcat la Dobra în 30 martie a.t. 1849 de rebeli, fără nici o judecată când au ocupat ținutul	--	--
2		Petru Sălășan Văduva Ilona	Boșcani	Are doi junci, însă au rămas dator și e de tot sărac	La 9 august fiind la forșpan și aprinzând rebelii Bradul, l-au ars	--	
3		Ioan Furdui Văduva Maria	Tissa	Săracă de tot și trăiește slab	În 5 august a.t. l-au pușcat insurgenții afară din sat	--	1
4		Isaie Farco Văduva Maria	Brâznic Grănițer din Szekler Husari	Văduva e în stare bună	În 25 aprilie 1849 l-au tăiat rebelii în cap la fântâna sa, dându-le apă să bea	--	--
5		Alaxandru Pojogan Văduva Paraschiva	Tei	Să află în cea mai slabă stare și săracă	În 28 aprilie l-au prins rebelii venind cu plugul din câmp zicând că sunt spioni și l-au dus la Dobra și fără judecată l-au pușcat	2	1
6		Ian Simon Văduva Anuța	Tei	În cea mai slabă stare să află văduva și e șchioapă	Tot în 28 aprilie 1849, odată cu cel mai sus scris l-au pușcat zicând că e șpion	1	--
7		Iosif Nandra Văduva Mitra	În orașul Dobra	Văduva e slabă și săracă	Pe zisul Nandra l-au pedepsit cu 200 de bote numai peste pielea goală la Dobra în 6 mai 1849, pentru că sus-numitul la Ilia fiind în luna lui februarie au luat un proviant de la rebeli, cară cu pâine și au pușcat un ofițer de la rebeli și i-au luat și pușca	2	--

1	2	3	4	5	6	7	8
8		Iosif Kalamariu văduva au murit în 20 iunie 1849	Dobra	Prunca de patru ani să află la baba sa și moașa e săracă și bătrână, slabă	La lovirea în februarie 1849 la podul de la Piskiu i-au rupt un glonț de tun pulpa de la un picior și ducându-l la Alba Iulia în spital, acolo au murit	--	1

Dobra, 1 ianuarie 1850

Nicolae Krainic,
Protopop

Original, AMS, fond 12/Pr. 1848-1850. *Morți în revoluție, biserici distruse, sate arse. Ajutoare date, situații, rapoarte.*

262.

*Sibiu, 2 ianuarie 1850***Preacinstite domnule Protopop!**

Jalnica stare la care prin furia rebelilor au devenit s[atul] nostru, biserica și școala, care și Preac[instiei] d-tale este prea bine cunoscută, și lipsa ce ne apasă, ne silește a alergeri ca să dobândim mângâiere. Căci după ce oastea rebelă la 11 martie a.t. cuprinsă Sibiiul, intrând în s. Bisearică o despocară de toate odăjdiile. Ci neîndestulindu-să acum cu aceea, au cărat paie cu brațele de la vecini, le-au suit în podul școlii și așa au aprins și școala și o au ars, făcând pagubă de 4079 fl. 9 ½, precum din aicea adăugate 4 acuse să veade. (acl. 4 fr. sub A.B.C.D.).

Noi putere a ne repara școala nu avem, și din pricina aceasta stă și acum așa ruinată, și ne temem că de va mai sta așa și mai încolo, să va risipi de tot. Drept aceea, ca să nu ni să pustiască de tot școala și cu ivirea primăverii să putem începe la reparație, ca să nu mai umble pruncii poporenilor rătăciți și să crească fără de nici o învățătură din lipsa școlii, sau să fim siliți și mai încolo, ca și în anul acesta a lua casă cu chirie, care ne vin toate cu greutate, neavând alt venit decât numai creștarul ce-l dă creștinii la bisearică, din care trebuie să ținem și s[fânta] bisearică, școala și să plătim și pe dascăl, umilit ne rugăm de Preacinstia ta a ne recomanda cauza noastră Mării sale domnului Episcop ca să să milostivească a mijloci la Excelenția sa domnul guvernator despăgubirea bisearicii și a școlii, sau dacă nu aceea toată, măcar suma de 2187 f. 30 cr. v.v. în documentul sub A., pentru întregirea școlii cerută, din oareșicare fond a ni să aplacida să să milostivească.

Noi am înțales că Maiestatea sa Împăratul ar fi trimis 200.000 fl. argint spre a să împărți la cei mai lipsiți din cei ce s-au păgubit prin rebeli. Dacă s-ar milostivi măcar din acea sumă a ne despăgubi sau măcar de unde dintr-alt fond, numai să nu putem rădica școala și întemeia iarăși orânduiala și învățătura într-însa. Altmintrile de nu să va milostivi Măria sa a ne câștiga cerutul ajutor, să va risipi cu totul, căci noi nu suntem în stare a ne putea ajuta.

Cu care sunt al Domnii tale plecat serv⁸¹

Sibii, 2 ianuarie [1]850

Petru Bădilă,
preot Măerilor de Jos

Original, AMS, fond 12/Pr. 1848-1850. *Morți în revoluție, biserici distruse, sate arse. Ajutoare date, situații, rapoarte.*

⁸¹ Adnotările: „Petru Bădilă, protopopul Tractului Mercurei specifiacă pagubelor bisericii și a școalei din suburbiul de la poarta Turcului în timpul revoluțiunei cășunate, și cere a se mijloci la Escelenția sa d. guvernator despăgubirea sumelor arătate, pentru ca să poată repara școala. Rtl. 12 ian. 1850. Pre lângă împărțășirea specificațiilor alăturate, să se roage Escelenția sa d. guvernator civil și militar, baronul Ludovic de Volgemut, ca să mijlocească desdăunarea bisericii deprădate și școalei arse, cu atât mai vârtos că pruncii poporenilor de acolo, lipsind casa de școală, rămân lipsiți de toată învățătura. Exp. 13/1.” Adresa: „3/850. De la parohul n.u. a Maerilor Sibiiului de Jos. Preacinstiului domnului Ioan Moga, protopopul neunit 1-lea a Sibiiului, cu adâncă onoare întru bună aflare. Ex offo la Sibii”.

263.

Șura Mare, 2 ianuarie 1850

Schätzungs-Instrument!

Des, dem hiesigen Nichtunirten wallachischen Geistlichen Stephan Opresch, durch die ungarischen Rebellen verursachten Schaden: als:

1. Mittelst Brandlegung an verbrannten Wirtschafts-Gebäuden, Frucht, Futter, u[nd] d[es] g[leichen] im Werth R[eichs]f[orint] 266, 20 [Kreuzer]

2. Durch Raub verursachten Schaden R[eichs]f[orint] 160, 5x, Summa R[eichs]f[orint] 426, 25 [Kreuzer], sage Vierhundert zwanzig und sechs Gulden 25 [Kreuzer] C[onventional] M[ün]z[e].
Welch diesfällige Schätzung der Wahrheit entsprechend bestätigt wird.

Gros Scheuern den 2ten Jänner 1850.

Das Orts Amt:
Georg Hirsch, Hann
Thomas May, Adjung[t sic!]
durch
Simon Puss mp.

[Traducere:]

Instrument de estimare

Al pagubelor clericului român al locului, Ștefan Opreș, provocate prin rebelii maghiari, ca fiind:

1. Prin incendiere, anexe gospodărești mistuite, recolte, furaje, și altele, în valoare de 26 de florini imperiali și 20 de creițari

2. Pagube provocate prin prădare, 160 de florini imperiali și 5 creițari, suma 426 florini imperiali și 25 creițari, adică patru sute douăzeci și șase florini și douăzeci și cinci de creițari monedă convențională.

Această estimare este confirmată ca corespunzând realității.

Șura Mare, la 2 ianuarie 1850.

Oficiul local:
Georg Hirsch, jude
Thomas May, adjunct, prin
Simon Puss mp.

264.

Baia de Aramă, 3 ianuarie 1850

Prea Luminate și Prea Sfințite D. Episcoape!

După ce am și espedeluit conscripția pagubelor și c.l. prin rebeli făcute, mi s-au mai trimis încă de către comunitățile din prejurul orașului Zlagnii, anume Trestia, Petroșani și Valea Bulzului, care aicea se află spețificate, individumurile. Iară în consignație nefiind aceștia față, s-au pus peste tot, într-o sumă

de toate în 5 dărațe, carele îndrăznesc aicea a le așterne sau că de va fi de lipsă ca să să revidăluiescă cu sumele în consignația propusă, sau că de va fi de lipsă ca și individumurile să scrie înlăuntru.

Mai încolo, cu adâncă fiască cinstire, am rămas al Prealuminat Mării tale umilit fiu,

Offenbaia, 3 ianuarie 1850

Iosif Ighian
Protopop locului, de legea răsăriteană

Original, AMS, fond 12/Pr. 1848-1850. *Morți în revoluție, biserici distruse, sate arse. Ajutoare date, situații, rapoarte.*

265.

Baia de Aramă, 4 ianuarie 1850

Prealuminate și Prea o Sfințite d. Episcoape!

În ziua de astăzi ca 3 ianuarie primii o ordine de la comisariul Bălgradului de Jos d. J. Dinu dto 9 ian. 1850, nr. 108, după cum din aici alăturata copie părintește te vei milostivi a vedea, în care mă provoacă, ca numai decât în locul preotului Ioan Kandrea de la Niagra să substituiesc alt preot. Eu bine știu că aceasta facultătorie nu de mine, fără de Prealuminat Măria ta să țin, dar într-o politică critică ca cea de acum, ca să nu să acață și în noi că nu le băgăm în samă poruncile lor dacă întâmpină ofițioase, și până atunci ce aș căpăta despre această poruncă de la Prealuminat Măria ta rânduială de a mă mai atinge de acest fel de substituții sau nu, în ziua de astăzi i-am demandat mai sus pomenitului preot Ioan Kandrea ca să fie oprit de la slujbele preotești și până nu voi căpăta altă rânduială în privința aceasta de la Prealuminatul Scaun episcopesc, în locul lui l-am sfințit pe preotul supernumerariu de la Gura Arății, Petru Nicula, ca să deie ajutoriu parohului al 2-lea Georgie Stan, de cumva nu-l vor fi și transportat până acuma la Bălgrad sub pază militară, ca și pe parohul nostru de la Brăzăuți, Moisie Geamăn, la carele mergând laitenatele sau comandantele cănelor aicea în Offenbaia staționate cu o sumă de ostași lângă sine, unde lăcuind acuși că l-au prins și l-au trimis la căpitanul în Câmpeni, de unde prin mijlocirea d. Ioan Boieriu deodată l-au slobozit sub chizășie.

Apoi dacă au mers înștiințarea la comandantele Districtului, de acolo au venit îndată să-l prinză cu cătane și să-l trimită la Bălgrad în cetate, de unde și până astăzi să află arestat. Pentru carele am mai făcut o cercare cu o parte de chizășie, în care lângă notariul locului și eu ca regiuș [!] Vom vedea ca va mai urma și după aceste.

Mai încolo, cu adâncă fiască cinstire am rămas al Prealuminat Mării tale, umilit fiu.

Offenbaia, 4 ianuarie 1850

Iosif Igijan, parohul Zlatnii
De legea răsăriteană

P.S. Tocma acuma căpătai înștiințare că și pe mai sus pomenitul preot Ioan Kandrea l-a bătut și batjocorit, l-or adus la cetate la Bălgrad, dar pricina pentru ce l-au dus nu s-a dat afară... din destul că eu pre acel preot l-am avut întră cei mai de frunte cu învățătura cu baza și cu purtarea. Poate o beție de aceea lată să-l fi cuprins a să slobozi în ceva ectseșe așa care și de cumva va aduce vreme și eu îndrăznesc a mă ruga pentru dânsul a-i tinde mâna Xr. într-ajutoriu.

Original, AMS, AMS, Sibiu, *fondul Arhiepiscopesc, vol. 1, 1848-1860, doc. nr. n350/1850.*

266.

Abrud, 6 ianuarie 1850

**Conscrierea
căzuților bărbați în vremea răzmiriții, precum și a văduvelor și orfanilor rămași din
protopopiatul Lupșii**

Numele satelor	Numele căzuților
Abrudfalva	1. Mera Georgie, băeș bătrân. 5 mai 1849 pușcat în satul Abrud, de rebelii din Ungaria veniți cu Hatvani. Au rămas Eva, soția sa, slabă, bolnavă, cu 3 prunci nedestoinici de-a putea chivernisi moșia și hrana vieții. 2. Borza Nicolae, băeș bătrân, 25 aprilie 1849, în Abrud pușcat. Au rămas soția sa Sofia cu 2 prunci mici, moșie puțină. 3. Sturza Nicolae, băeș, 25 aprilie 1849, în Abrud pușcat, îi jălește moartea Rahila cu 2 prunci mici rămasă, care nici moșie, nici mintea la loc nu o are. Aceștia tri să țin de parohia satului Abrud.
Ruha Agriș	4. Kopil Petru, 12 februarie 1849, pușcat la Iara, muerea sa de frică au murit. Au rămas doi prunci mici, de-i hrănesc creștinii. 5. Luca Dănilă, 12 februarie 1849, pușcat iară la Iara, muere n-au avut. Au rămas 2 prunci mici, fără moșie. 6. Spătar Simion, june, 16 iulie 1849, pușcat la Iara. Au rămas mumă-sa oarbă, pe care creștinii o hrănesc. 7. Moisi Nat, 16 iulie 1849, pușcat la Turda. Au rămas muerea sa cu 6 prunci mici.
Bedelevu	8. Drăgan Gavrilă, 23 februarie 1849, omorât în hotarul Trascăului. Au rămas muerea cu 2 prunci mici, avuție puțină.
Trascău	9. Mulea Irimie, 23 februarie 1849, iară omorât în hotarul Trascăului. Au rămas muerea sa cu 2 prunci mici, fără moșie, nu-și poate hrăni pruncii.
Potșaga de Jos	10. Boca Ioan, iunie 20, 1849, pușcat în hotarul Jerii. Au rămas muerea sa cu 4 prunci, moșie puțină. 11. Roșa Simion, iară la 20 iunie 1849, pușcat în hotarul Jerii, cu rămas muerea sa cu 5 prunci. 12. Zac Andrei, iară la 20 iunie 1849, pușcat în hotarul Jerii. Au rămas muerea sa cu 5 prunci, moșie puțină. 13. Kăbulea Mihail, 20 iunie 1849, pușcat în hotarul Jerii. Au rămas muerea sa cu 2 prunci, moșie puțină.

Face suma căzuților 13, a văduvelor 10, orfanilor 36 și 1 oarbă.

Abrud, 6 ianuarie 1850

Absolon Popovici,
Protopop Lupșii

Original, AMS, fond 12/Pr. 1848-1850. *Morți în revoluție, biserici distruse, sate arse. Ajutoare date, situații, rapoarte*

267.

Târgu Mureș, 9 ianuarie 1850

Vom k[aiserlich] k[öniglichen] Kriegsgericht zu M[aros]Vasarhely.
An Ein löbliches k[aiserlich] k[öniglichen] Bezirks Commissariat zu M[aros]Vasarhely

Der Ohla[sic!] Zsákoder nicht u[nierter] Pfarrer Nikolai Stoikovitz ist auf Anordnung des Herrn Generals von Chavanne, damaligen Brigadier, arretiert und am 10ten September 1849 in den hiesigen Schloßverwahr, mit samt seines Schwiegervaters Buzás Waszill, und dessen Sohn Buzás Iuon gebracht worden.

Sie alle drei sind auf eine Anklage des Grafen Kornis gefänglich eingezogen worden.

In was diese Anklage besteht ist dem Kriegsgerichte zur Zeit noch nicht bekannt worden, nachdem sich in den Vormerkungen nichts befindet, und der genannte Herr Graf seine Anklage noch nicht hierher geleitet hat.

Weiters sind diese 3 Individuen vom H[errn] Grafen Toldalagi angeklagt:

1. Des Raubes von Gestütt Pferden, Schweine und Schafen;
2. Der eigenmächtigen Ausübung der Gerichtspflege.

Nachdem diese Anklagen erst vor kurzem dem Kriegsgerichte zukamen, so konnte man die Untersuchung gegen den Ohla Zsakoi Pfarrer bis jetzt nicht betreiben; man wird aber nicht unterlassen dieselbe demnächst in Gang zu bringen, wodann sie, sobald der Herr Graf Kornis seine Anklage hieher befördert haben wird, in kurzer Zeit beendet sein dürfte.

Desgleichen die Untersuchung deiner beiden Mitschuldigen.

Dass der in Rede genannte Pfarrer schon einmal auf freien Fuß, und zwar gegen Bürgschaft gelassen worden sei, ist weder dem Kriegsgerichte, noch dem hiesigen Schloß Commando bekannt; im Gegentheil hat derselbe, seit dem er hierorts verhaftet ist nicht einen Augenblick anders, als im Arrest zugebracht. Auch hat der Pfarrer bei einer vorläufigen Vernehmung keine Erwähnung vom Obangeführten gethan.

M[aros]Vasarhely den 9t[en] Jänner 1850

In Verhinderung des H[errn] Ob[erst]l[eu]t[nant] Auditors krankheitshalber

Gompertz mp.

[Traducere:]

De la instanța militară imperială și regală din Târgu Mureș.

Către onoratul comisariat districtual imperial și regal din Târgu Mureș.

Preotul greco-neunit din Jacu, Nicolae Stoicovici, a fost arestat la ordinul domnului general de Chavanne, atunci brigadier, și adus la 10 septembrie 1849 la închisoarea din cetatea de aici, împreună cu socrul său Buzaș Vasile și fiul acestuia Buzaș Ioan.

Toți trei au fost arestați pe baza unei acuzații făcută de către contele Kornis.

În ce constă această acuzație, nu este încă cunoscut în acest moment instanței militare, dat fiind că în preliminarii nu se află nimic, iar numitul conte încă nu și-a comunicat aici acuzația.

Cei trei indivizi au mai fost acuzați de către domnul conte Toldalagi de următoarele:

1. De jaf de cai de herghelie, porci și oi;
2. De exercitarea autorității judiciare cu de la sine putere.

Dat fiind că aceste acuzații au parvenit doar de curând instanței militare, nu s-a putut da curs cercetării contra preotului din Jacu; însă nu se va ezita cu începerea acesteia, care ar trebui să se termine într-o perioadă scurtă, când contele Kornis își va fi remis aici acuzația sa.

Același lucru este valabil și pentru ceilalți doi acuzați.

Că preotul amintit ar fi fost pus în libertate, și anume contra unei cauțiuni, nu este cunoscut nici instanței militare, nici comandamentului cetății de aici; din contră acesta, de când este arestat aici, nu a petrecut nici o clipă altfel decât în arest. Preotul nu a făcut, la o interogare preliminară, mențiune despre cele prezentate mai sus.

Târgu Mureș, la 9 ianuarie 1850.

În indisponibilitatea pe caz de boală a domnului locotenent-colonel auditor,

Gompertz mp.

Original, AMS, AMS, Sibiu, fondul Arhiepiscopesc, vol. 1, 1848-1860, f.n.

268.

Paloș, 21 ianuarie 1850

**Măria Ta, Prea luminate și Prea O sfințite Doamne Episcop!
Domnule Prea îndurat Părinte!**

Întru urmarea rânduielei Excelenței sale Dom. F.M.L. baronului Ludovic de Wolghemuth, gubernatoriul Ardealului, care prin țirculariul episcopesc dto. 13 octomb[rie] a.t. [1]849, ni s-au făcut cunoscută cu aceia milostivă orânduială ca să arătăm în sus văduvile și pruncii rămași de românii cei ce au căzut jertfă rebelilor pentru credința cătră Monarhul lor cel legiuit, precum și pre aceia cari au rămas chilavi și neputincioși, cum și starea avuției tuturor acestora ș.c.

Cu plecăciune așternem Prea luminat Mării tale câteva arătări de la preoți, despre cele în sus poruncite, ca de la 9 sate din protopopiatul acesta, adecă de la Kriș, Așfalău, Ferihaz, Fântâna cu filia Hoghiz, Dăișoara, Valundorf, Feleag și Paloș, dintre care la câțiva preoți au fost de lipsă ca să le dau înapoi, ca să le facă de-al doilea, mai bine, și mai tot așa ca dintâiu le-au făcut. Deci așa fiind că până când le-au trimis iară încoace, au trecut mai mult timp la mijloc. De cumva prin aceasta s-au întâmplat a să face întoarcere cu așternerea în sus a acestor arătări, cu umilință cer ertăciune și rămân sărutând blagoslovitoarele mâni arhieresti.

A Prea luminat Mării tale, umilit serv

Paloș, 21 ianuar[ie] [1]850

Nikolau Ghiaja,
Protop[op] în Alba de sus

Original, AMS, fond 12/Pr. 1848-1850. *Morți în revoluție, biserici distruse, sate arse. Ajutoare date, situații, rapoarte.*

269.

Dobra, 22 ianuarie 1850

Consignație

Care arată numărul, numele, precum locul viețuirii, starea averii și a a subsistenții a românilor celor ce pentru credința cătră Împăratul și a Preaînaltei dinastii fură uciși de insurgenți și chilăviți în revoluția trecută din anul 1849, precum și a văduvelor și a pruncilor rămași săraci și anumiți din Protopopiatul Devii.

Nr.	Numele jurisdicții	Numele celor ce au căzut sau s-au chilăvit și a văduvelor rămase	Numele locului viețuirii	Starea averii și a subsistenței	Modul, unde, cum și când s-au întâmplat nenorocirea	Rămas-au văduvă?	Rămas-au prunci, parte	
1	2	3	4	5	6	7	8	9
1	k.r. District al Devii	David Turc Văduva Ileana	În Lejnik	În stare de mijloc	În 15 iunie 1849 scoțându-l afară din sat fără judecată l-au pușcat insurgenții și l-au aruncat în Murăș	1	3	--
2		Giula Ianăș Văduva Anica s-u măritat	În orașul Deva	Toți să află în starea cea mai slabă lângă care să însămnează că de Gog Ignat au rămas tatăl său care acum umblă a cere	În 7 februarie 1849 când au fost loviri cu insurgenții la Podul de la Piski (Simeria), intrând în Deva i-au pușcat pre toți	1	1	--
3		Predeștean Petru, văduva Ileana				1	--	--
4		Nicolae Nicoară, văduva Rozalia				1	1	2
5		Iovan Mihail, văduva Nana				1	2	4
6		Tot Mihail, văduva Maria				1	--	--
7		Gulaci Giu Iosiv, văduva Veronica				1	1	2
8		Kușcă Dian Dimitrie				1	1	--
9		Gog Ignat				--	--	--
10		Gheorghie Bara, văduva Ana	În Șăulești	În stare slabă să află	În 19 martie i-u prins la Murăș și pușcându-i, i-u aruncat în Murăș	1	2	--
11		Mihail Muntean, văduva Agafia				1	1	3

Tabel (continuare)

1	2	3	4	5	6	7	8	9
12		Nicolae Popa, văduva Juja	Din Sânt Andraș	În cea mai jalnică stare că și satul l-au ars insurgenții	În 7 februarie când au fost lovirea la podul de la Piski i-au pușcat	1	--	--
13		Avram Pârvu, văduva Maria				1	2	1
14		Murari Anuța, văduvul rămas Mihail		Să află toți în cea mai slabă stare, că au ars insurgenții satul în 7 februarie 1849	La 7 februarie 1849, când au fost lovirea la Podul de la Piski i-au pușcat acasă	--	1	1
15		Nicolae Kokoș, văduva Juja				1	3	--
16		Mihail Husti, văduva Juja				1	1	1
17		Iosiv Husti, văduva Juja				1	1	1
18		Petru Păcurariu, văduva Juja				1	1	1
19		Petru Tirilă, văduva Kăta				1	1	1
20		Petru Sâncrăian chilav, văduva Mărie				1	--	--
21		Mihail Murariu, chilav, văduva Jodrea				1	--	3
22		Ștefan Șandor, văduva Eva	În satul Halm	În cea mai slabă stare, că au ars insurgenții satul în 7 februarie 1849	Tot în datul cel mai din sus și cu ocasiunea aceea i-au pușcat	1	--	--
23		Șerban Kăta, văduv rămas David				--	--	1
24		Ioan Muntean				--	1	--
25		Mihail Muntean, văduva Susana				1	1	2
26		Ioan Ignat, văduva Ana				1	2	--
27		Muntean Avram, văduva Anișca				1	1	--
28		Gheorghe Mărcuș				--	1	--
29		Ianăș Stirb, chilav				--	1	--
30		Teodore Efrem, văduva s-au măritat	În Peștișu mare	Să află în cea mai slabă stare	La năvălirea de la Deva noaptea în 6 februarie 1849, i-au pușcat insurgenții	--	3	1
31		Zaharie Pădureanu, văduva s-au măritat				--	1	1
32		Aaron Horvat	În Kristur	În cea mai slabă stare	L-au spânzurat insurgenții la Deva în 24 mai 1849	1	--	2
33		Gheorghe Hărți, grănicer	În Almașu Mic	În cea mai jalnică stare	În bătaie în Vaislova în 19 martie l-au pușcat insurgenții	1	5	4

Tabel (continuare)

1	2	3	4	5	6	7	8	9
34		Ianăș Păcurariu	În Arkia	În cea mai slabă stare	La Deva în 2 august 1849 fiind la lucru în cetate care spărgându-se l-au omorât	1	1	3
35		Petru Roman, văduva s-au măritat	În Arkia	În cea mai slabă stare	La 2 august 1849 fiind la lucru și spărgându-se cetatea la Deva, acolo în cetate au rămas mort	1	1	2
36		Ioan Marișcă, văduva Solomie	În Bătrâna	În slabă stare	L-au pușcat insurgenții la năvălirea din Deva, noaptea în 6 februarie 1849	1	2	3
37		Petru Kosta, văduva Gheorghița	În Cerbel	În slabă stare	L-au pușcat insurgenții în august 1849 când au fugit prin satul Cerbel	1	1	2
Summa						29	42	41

Dobra, 22 ianuarie 1850⁸²

Nicolae Krainik,
Protopop

Original, AMS, fond 12/Pr. 1848-1850. *Morți în revoluție, biserici distruse, sate arse. Ajutoare date, situații, rapoarte.*

270.

Târgu Mureș, 23 ianuarie 1850

Prea Luminate și Prea Sfințite Domnule Episcop, Măria ta mie milostiv Părinte!

Înainte de acesta cu zile n-aș fi crezut să se poată afla cineva care milostiva a Prea Luminat Mării tale poruncă de sub nr.-ile 200 și 201 an. 1849 să o ieie sub Chrysis (!) și tocma ce nu credeam, aceea s-a întâmplat aicea, adecă:

Măria sa Ces. Re. Comisar al acestui cerc Eperjesy László, fără a ști eu ceva, au poftit față pe preoții de la Mușin și Nazna cu câte 12 oameni lângă sine. Aceștia după porunca Mării sale de sub ././. au și venit față ieri pe 9 ore și după ce pe fieștecăre deschilinit i-au întrebat că în zilele trecute ce le-au cetit popa în biserică despre punerea au nepunerea robotelor? În urmă au întrebat pe preoții că de unde au avut poruncă ca să cetească în biserică? Eu au răspuns că ei nice mai mult, nice mai puțin n-au cetit, fără că au primit prin Protopop de la Măria sa Domnul Episcop. Așa i-au pofitit ca să ducă aceea poruncă să o vadă. Preoții venind și făcându-mi cunoscut lucrul, le-am zis ca ei să fie în pace că voi mere eu față cu poftita milostiva a Mării tale poruncă. Pricina e aceasta că pe aicea ar voi a face din casele românilor curii, alodiaturi și Székely Telek, după care ei zic că-s datori a pune robote.

⁸² Adnotare: „Konsignația celor ce au căzut ssau kilăvit și a văduvelor rămase din revoluția anului 1849 a Protopopiatului Devii”.

Acuma eu înțelegând starea lucrului n-am lipsit a scrie o instanție magyară în care am închis milostiva poruncă a Mării tale, am închis Prochemăciunea Excelenții sale Gubernator Wohlgemuth din 27 noiembrie trecut și am arătat că numiții preoți în biserică au cetit milostiva poruncă a Mării tale. Măria ta poruncești ce ține prochemăciunea gubernatorială și în scurt unele puncte din constituțiunea împărătească și astăzi o am admănuat numitului comisar care critica pentru ce Măria ta în milostiva poruncă nu zici că aceia care șed în curii pe alodiumuri și locuri secuiești sunt datori a depune robota au a se învoi cu proprietarii, că firea locului de pe aice așa poștește. Eu îl rugam ca să se milostivească întâi a o înțelege aceea poruncă care numai unele din punctele constituții pe scurt le cuprinde unde socotesc că nu e vorba de așa locuri. L-am rugat ca de iaste ceva poruncă mai înaltă în privința aceasta să mi-o împărtășască. L-am rugat ca pe aceia care fără cale critizează porunca Mării tale să-i pedepsească de mai zicea mai încolo că va scrie la Gubernator în privința aceasta că el are alt fel de instrucții. Eu pe lângă toate l-am rugat ca să-mi deie rezoluția pe cererea mea care dacă voi dobândi îmi voi lua îndrăzneala a o face cunoscută.

Până atuncea încă aceea am îndrăznit a le scrie pentru știință cu care am rămas

Al Prea Luminat Mării tale foarte plecat fui⁸³

Vásárhely, 11/23 ian[uarie] 1850

Parteniu Trombitaş Protopop

Original, AMS, *fond Arhiepiscopesc, vol. 1, 1848-1860.*

271.

Sibiu, 12 februarie 1850

S[eine]r Excellenz dem H[errn] Militär und Civil Gouverneur Baron von Wohlgemuth
Hermannstadt am 12. Februar 1850.

Wie Euer Excellenz aus den Beilagen hochgefälligst entnehmen wollen, haben die Rebellen bei ihrem Einzuge in Hermannstadt am 11. März 1849 dasigen morgenländischen Kirche in der Sagthor-Vorstadt durch deren Ausplünderung und durch Anzündung des Schulgebäudes einen Schaden im Betrage von Rf[?] 4079 und 9 ½ xr zugefügt. *Da nun seit der Zeit das abgebrannte Schulgebäude wegen gänzlicher Armuth der genannten Kirche nicht wieder aufgerichtet werden kann, und auf diese Weise die Schule⁸⁴.* Da nun diese Kirche ab ihrer gänzlichen Armuth weder andere Messkleider und Kirchengerschaften an der Stelle der geraubten sich anschaffen, noch ein neues Schulgebäude sich aufbauen kann, so erlaube ich mir Euer Excellenz ergebenst zu bitten, womit Hochdieselben entweder die gänzliche Entschädigung der oberwähnten Kirche, oder wenn dieß zur Zeit noch nicht thunlich ist, wenigstens die Schadloshaltung für das abgebrannte Schulhaus anordnen wollen, damit sie dadurch in den Stand gesetzt werde ein neues Schulgebäude aufführen und den zum größten Nachtheile der Jugend unterbrochenen Schulunterricht wieder beginnen lassen zu können.

[Traducere:]

Excelenței sale, domnului guvernator militar și civil, baronul Wohlgemuth
Sibiu, 12 februarie 1850.

⁸³ Adresa: „De la Protopopul gr. răsăritean al Mureșului, Mării sale Prea Luminatului și Prea Sfințitului Domn Andrei Șaguna Episcopului gr. răsăritean în Marele Principat al Ardealului, Domnului Milostiv. Ex offio la Sibiu.”

⁸⁴ Pasaj tăiat în concept.

Așa cum Excelența voastră a putut deduce din anexe, rebelii, la intrarea acestora în Sibiu la 11 martie 1849, au provocat bisericii orientale din suburbia Sagthor, prin jefuire și incendiere a clădirii școlii, o pagubă de 4079 florini și 9 ½ creițari. *Dat fiind că de atunci, clădirea arsă a școlii nu a putut fi ridicată din nou datorită sărăciei complete a acestei biserici, și pe această cale școala [...].* Dat fiind că această biserică, datorită sărăciei sale complete nu a putut procura nici alte straie de slujbă ori dotări pentru biserică în locul celor jefuite, și nici nu poate ridica o clădire nouă pentru școală, îmi permit să rog cu supunere pe Excelența voastră să dispuneți ori despăgubirea completă a bisericii amintite mai sus, sau dacă în acest moment acest lucru încă nu este posibil, cel puțin limitarea pagubelor la casa arsă a școlii, pentru ca aceasta să fie adusă în situația de a putea inaugura o clădire nouă pentru școală și de a putea reîncepe învățătura, întreruptă spre cea mai mare pagubă a tineretului.

Concept, AMS, fond Arhiepiscopesc, vol. 1, 1848-1860, f.n.

272.

Sibiu, 21 februarie 1850

1975/CMG 1850

H 200

An des Herrn griechisch nicht unirten Bischofs Andreas Schaguna bisch[öfliche] Hochwürden.

Ich habe die Mittheilung erhalten, dass bei den bedauernswerthen Greueln und Verwüstungen deren Schauplatz in den abgewichenen Jahren das Zarander und Hunyader Comitat war, und wovon nur die Verwüstungen von Halmágy, Brád und Körösbánya angeführt werden, Geistliche der gr[iechisch] u[nierten] und gr[iechisch] n[icht] u[nierten] Confession eine Rolle spielten und dass manche davon sich auch durch Ansichbringung geraubten Gutes mehr weniger betheiligt haben.

Die öffentliche Meinung namentlich die Stimme anderer Nationsgenossen brandmarkt solche Personen und kann namentlich in derlei eigenmächtigen Zueignungen fremden Gutes nicht die unvermeidlichen oder unersetzbaren Folgen des Bürgerkrieges erblicken.

Ich habe mich verpflichtet die Aufmerksamkeit Euer Hochwürden hierauf zu richten, damit getrachtet werde, Geistliche auf denen solcher Makel haftet zu erforschen, und von dem Amte dessen sie unwürdig geworden sind, zu entfernen, wobei ich mir vorbehalte, die durch die Verwaltungsorgane hierüber zu erzielenden Daten Euer Hochwürden nachträglich mitzutheilen.

Hermannstadt den 21. Febr[uar] 1850.

Wohlgemuth F[eld]M[arschall]L[eutnant]

[Traducere:]

1975/CMG 1850 H 200

Către Excelența sa, domnul episcop greco-neunit Andrei Șaguna.

Am primit înștiințarea, că la excesele regretabile și devastările al căror loc de desfășurare în anii trecuți au fost comitatele Zarand și Hunedoara, și dintre care sunt amintite numai devastările din Hălmagiu, Brad și Baia de Criș, clericii greco-uniți și greco-neuniți au jucat un rol iar unii dintre aceștia au participat, mai mult sau mai puțin, prin însușirea de bunuri jefuite.

Opinia publică, și anume vocea confrăților de alte națiuni, înfierează asemenea persoane și nu poate privi în acele însușiri cu de la sine putere a bunurilor străine urmări inevitabile sau de neînlăturat ale războiului civil.

M-am obligat să atrag atenția Excelenței voastre asupra acestora, pentru ca clericii care sunt afectați de asemenea acuze, să fie cercetați și înlăturați din oficiul de care nu s-au arătat a fi demni,

asumându-mi comunicarea ulterioară către Excelența voastră a datelor obținute prin organele administrative în acest sens.

Sibiu, la 21 februarie 1850.

Wohlgemuth, feldmareșal-locotenent

Original, AMS, fond Arhiepiscopesc, vol. 1, 1848-1860, doc.nr. 1875/1850.

273.

Sângeorgiu de Pădure, 27 martie 1850

Preacinstite domnule părinte Protopoape, mie milostiv patron!

Te înștiințez despre aceasta, cum că în satul nostru se caută să investigheze despre ce și cum.

Edeș Baci, investigația aceasta e iară despre mine, dară cum că joară iară despre curți și despre tabăra cea românească și întreabă că eu o am adus, dară pe cine, tot pe acel care au fost în temniță, pe curvoii aceia și pe curvele acelia, și pe ungurii care au fost în satul nostru jefuitori; în satul nostru curvoii și de acelia au jurat. Eu m-am dus și am întrebat că despre ce joară? Au zis așa că pentru ce n-ai fost la purificație. Eu la purificație am fost, eu nu știu în ce poate fi, că tot cu minciuni umblă. Iară eu am socotit să mă duc la domnul oberlaitnen baron Haite și să-mi fac o instanție la dumnealui cum că cum jură aicia la noi veletașu și pe cine jură după mine; i-am cerut cu numele a face. N-au vrut să-mi deie, au zis că nu se dau care se joară afară din veletașu inviațiune. Edeș Baci, ce să mă fac, că numa odată m-oi pomeni că iară mă cheamă înlăuntru, și iară mă bagă în temniță. Apoi n-are cine să umble după mine că biata soție e tot numai muiere. Învață-mă, Edeș Baci, ce să mă fac, apoi joare tot cânele de András și cu alt câne nu știu de unde.

Și cu aceasta rămâi al dumitale umilit fiu și ascultătoare slugă și așteptând milostivul valos de la domnia ta.

Martie, 27, 1850

Vasiliu Rotaru, paroh la Szent György

Porunca aceasta au sosit de la Fülep Antal, nu de la altul, sub nr. 1620, martie în 30 de zile. Acuma am înțeles atâta, că nu joară despre purificație, despre aceia despre ce am scris mai sus despre curți, apoi când joară toți câte-fără din satul nostru Kalo Sent în case, învață-mă, Edeș, ce să mă fac, să mă duc la laitenantul? Până voi vedea valos de la domnia ta voi fi tot întru așteptare. Fă bine, Edes Baci, și mă învață ce să mă fac!

Și cu aceasta rămâi al domnii tale⁸⁵

Vasiliu Rotaru

Original, AMS, fond 12/Pr. 1848-1850. *Morți în revoluție, biserici distruse, sate arse. Ajutoare date, situații, rapoarte.*

⁸⁵ Adresa: „Tiszteletes Esperes urnak Parthenius Trombitás egyenes indulattul Wásárhely.”

274.

Târgu Mureș, 3 aprilie 1850

Prea Luminate și Preasfințite Domnule Episcop, Măria ta milostiv părinte!

Prea Luminat Măria ta încă în 24 ian. a.c. te-ai milostivit a-mi scrie că eliberarea din temnița Vásárhelyului a preotului nostru de la Oláh Zsákod, Nicolae Stojkovits, s-ar fi mijlocit la Excelența sa guvernatorul togma prin cartea de chizășie a Prea Luminat Mării tale și cum că e sperință că cauza numitului preot în scurt timp se va lămuri.

Așa în urma milostivei a Prea Luminat Mării tale scrisori, din nou am a-mi face deregătorniceasca înștiințare ca numitul preot de la Oláh Zsákod, Nicolae Stojkovits încă e tot în prinsoare și încă l-au luat la răspundere până acuma și e bolnav, fără după mărturisirea preotesei sale acasă încă au mai mulți soldați executori, pe care trebuie să-i interteneluiască. În urma căruia am rămas a Prea Luminat Mării tale foarte plecat serv.⁸⁶

Vásárhely, 22 martie/ 3 aprilie 1850

Partenie Trombitaș,
Protopop

Original, AMS, *fond Arhiepiscopesc, vol. 1, 1848-1860.*

275.

Brașov, 5 aprilie 1850

Prialuminate și Pria a Sfințite domnule Episcoape, mie milostive stăpâne!

La părințeasca Mării tale poruncă d-ta 31 martie a.c. înlăuntru fără număr, iară cu numărul Adresei 270, prin care mi se pune datorie să arăt mai pe larg cum s-au întâmplat maltratația preotului, a parohului nostru de la Vlădășani în toamna trecută, prin un dregătoriu sau ofițir împărătesc, cu umilitate am a da deslușire în obiectul acesta:

După primirea acestei părințești porunci, numaidecât am eșit în fața locului, am luat la întrebare pe parohul Iakob Bălkaș și pe preoteasa acestuia, carii amândoi mi-au descoperit în chipul următoriu:

Cum că parohul sus numit, ducându-se la Biserică spre împlinirea slujbei sale, au lăsat vorbă acasă ca până va veni de la Biserică, să-i gătească carul și cu caii, cu care să se ducă la îngropăciune în Satul Nou, unde au fost poftit. Așa preoteasa numitului paroh au și urmat, au gătit carul și au prins caii, dar s-au pomenit că au venit doao cătane, cum spune parohul, bandiști, și au zis cum că să-i deae caii să meargă la forșpan. Preoteasa le-au răspuns cum că nu poate să le lese caii a merge de forșpan că are trebuință popa, bărbatul său, să meargă la îngropăciunea unde s-au poftit. După care unul dintre cătane au scos sabia, și au început cu sabia a bate pre preoteasa peste spate, peste mâni, pă unde au ajuns și așa silnicește i-au desprins caii popii și i-au luat de forșpan. Apoi s-au dus și la celălalt paroh, George Dragoș, tot cu sabia scoasă, și de la acesta i-au luat caii cu potenție, și i-au dus până la Brașov. Forșpanul acesta, după spusa parohului Iakob Bălkaș, au fost rânduit prin domnul Oberst Stankovici de la regimentul Riter Kulaț.

⁸⁶Adresa : „De la Protopopul româno-răsăritean a Mureșului. Prea luminat Mării sale Domnului Andrei Șaguna Episcopului româno-răsăritean în Ardeal, Domnului Prea Milostiv. Ex offio a Sibiiu”.

După această întâmplare sus numitul paroh, dimpreună cu preoteasa au venit la mine la Brașov și s-au arătat preoteasa cum era bătută, vânătă pe umeri și pe mâni. Eu i-am îndreptat la domnul komendant Oberst Stankovici, la care s-au și dus și i-au descoperit toată patima ce au pățimit de cătră soldați. De la care au căpătat răspuns, cum că va face rânduială ca acei soldați să să pedepsească și cu aceea au fost siliți să iasă din casă afară.

Aceasta, după mărturisirea parohului și a preotesei, cu umilitate arăt Mării tale.

Pe lângă care întru toată supunerea și ascultarea sunt al Mării tale umilit serv⁸⁷,

Brașov, 5 aprilie 1850

Petru German,
protopop Brașovului al 3-lea

Original, AMS, fond Arhiepiscopesc, vol. 1, 1848-1860.

276.

Țelna, 6 aprilie 1850

Prea Luminate și Prea Sfințite Doamne Episcop!

După oarecare pâri ale mai multora maghiari din Aiud parochul nostru din Geoagiul de Sus, Nicolae Repede să află acum de patru luni de zile arestat în temnița Bălgradului și aceasta i să trage din pricina că au arătat mare credință cătră Înalțul Tron puindu-să ca ținător în fruntea Lansturmului, unde ochindu-l dușmanii Înalțului Tron, să silesc acum a întrebuița toate mijloacele și a-l învinovați cu toate fărădelegile, numai ca să-l poată înnegri înaintea judecătorilor și prin urmare să-l nimicească cu totul. Și fiindcă casa încă acum e anul de când i-au fost arsă și toate celea jefuite tot de rebeli, prin urmare atât dânsul cât și soția dânsului, dimpreună cu o grămadă de prunci mănunți nevinovați să află în cea mai mare lipsă și vrednică de milă soartă, umilit îmi iau îndrăzneală a ruga părinteasca milă a Prealuminat Mării tale ca te milostivești a mijloci la Înălțatul guvern spre a se lua la dreaptă judecată și băgare de samă, atât credința cea statornică a numitului preot arestat cătră a sa prea înaltă mărime împărătească, cât și dușmănia ce au purtat și poartă maghiarii rebeli atât asupra Înaltei Dinastii, cât și asupra întregii nații române, iară mai osăbit asupra preoților românești și deodată a-l slobozi de la amara închisoare în care acum de patru luni de zile amar geme, nefiindu-i iertat a produce nici cum de un document spre a sa dezvinovățire.

Pre lângă care sărutând binecuvântătoarea dreaptă, întru adâncă umilință și fiască supunere totdeauna sunt al Prea Luminat Mării tale prea umilit serv⁸⁸,

Țelna 25 martie/6 april 1850

Gregoriu Rad,
Prot[opop] Albei de Jos

Original, AMS, fond Arhiepiscopesc, vol. 1, 1848-1860.

⁸⁷ Adresa: „Ab Archidiacono Petro German, Corona. Illustrissimo ac Reverendissimo Dmno Dno Andreae Schaguna, per Magnum Tran[silva]niae Principatum Religionis Orthodoxae Orientalis Episcopo Domino mihi Colledissimo ac Gratosissimo. Ex Offo Cibinii”

⁸⁸ Adresa: „A Protopresbitreo gr. r. Albae Inferior Illustrissimo ac Reverendisimo Domino Dno Andreae Schaguna Graecii Ritus orientl. Per Magnum Transilvanie Principatum Episcopo, Domino gratiosissimo, singulariter colensissimo ex offo Cibinii.” Și adnotarea: „Sibii, 27 mart 1850 Greogio Rad Protopopul tractului Bălgradului arată că parochul nostru din Geoagiul de Sus Nicolau Repede după învinuirile unor unguri din Aiud făcute, să află de 4 luni arestat în Bălgrad. S-au pertractat sub nr. 302 a.c.”

277.

Sibiu, 8 aprilie 1850

Seiner Excellenz dem H[errn] Militär und Civil Gouverneur in Siebenbürgen Ludwig Freiherr von Wohlgemuth. Hermannstadt den 8t[en] April 1850.

In ergebenster Erfüllung des hohen Auftrages Euerer Excellenz vom 15ten October 1849 Zahl 851/MCG beehre ich mich in der Anlage die Conscription der Wittwen und Waisen der im Verlaufe des Revolutionskrieges in Siebenbürgen für die gute Sache umgekommenen, so wie der aus demselben Anlasse zu Krüppeln und Invaliden gewordenen Romanen aus meiner Diözese Euerer Excellenz mit der ergebenster Bemerkung zu unterbreiten, dass nachdem die Berichte aller Erzpriester bis zur Stunde noch nicht eingelaufen sind, und auch in den eingelaufenen die Getödteten aus allen ihren betreffenden Pfarrgemeinden nicht enthalten sind, die anverwahrten Tabellen als nicht ganz vollständig zu betrachten seien. Zugleich wollen Euer Excellenz hochgefälligst einsehen, dass aus einigen Dechanaten alle, aus anderen wiederum bloß diejenigen Todten aufgezeichnet seien, deren hinterlassenen Familien in einem armen Zustande sich befinden, und dem zu Folge einer Unterstützung bedürfen.

Bei dieser Gelegenheit erlaube ich mir die hinterlassenen Familien der unter den laufenden Zahlen 683, 703, 881 und 1452 ergriffenen Pfarrer Johann Santei, Ignatie Kurea, Joann Brezsa, und George Rus, dann der Seelsorger aus Czebia in Zarand Namens Joann Marisch, und aus Fenyesele im Unter Thordaer Dechanate, welche alle wegen ihrer Treue an den angestammten Monarchen von den Rebellen getödtet wurden, der besonderen hohen Berücksichtigung Euerer Excellenz gehorsamst anzuempfehlen.

Nr. 51. 1849

275. 1850.

[Traducere:]

Excelenței sale domnului guvernator militar și civil al Transilvaniei, baronul Ludwig von Wohlgemuth. Sibiu, la 8 aprilie 1850.

În supusa îndeplinire a înaltei misiuni a Excelenței voastre din 15 octombrie 1849 nr. 851/MCG, am onoarea de a înainta în anexă conscripția văduvelor și orfanilor celor care au pierit pentru cauza bună în decursul războiului revoluționar din Transilvania, precum și pe cea a românilor deveniți schilozi sau invalizi din același motiv, din dieceza mea, cu observația supusă, că, după ce rapoartele tuturor protopopilor nu mi-au parvenit până la această oră, și chiar în cele care au sosit, nu sunt cuprinși cei uciși din toate parohiile respective, tabelele anexate nu pot fi privite ca fiind complete. Totodată, Excelența voastră puteți întrevedea, că din unele protopopiate sunt numărați toți cei morți, în altele doar aceia, ai căror familii rămase sunt în sărăcie și au nevoie de sprijin din acest motiv.

Cu această ocazie, îmi permit să propun cu supunere atenției deosebite a Excelenței voastre familiile preoților uciși amintiți sub numerele curente 683, 703, 881 și 1452 – Ioan Santei, Ignatie Curea, Ioan Breja și George Rus, apoi al preoților din Tebea în Zarand, pe nume Ioan Mariș, și din Finișel în protopopiatul Turda de Jos, care au fost uciși de către rebeli din cauza fidelității față de monarhul ereditar.

Nr. 51. 1849

275. 1850.

Original, AMS, *fond Arhiepiscopesc, vol. 1, 1848-1860, doc. nr. 275/1850.*

278.

Câmpeni, 10 aprilie 1850

**Prealuminate și Preasfințite d[omnule] d[omn] Andrei Șaguna,
Episcopul n[e] u[nit] [al] Ardealului.**

Cu cea mai mare plăcere și cu fierbinți lacrimi, cad la mila Mării tale și mă rog a mă asculta despre aceasta, fiindcă în vremile trecute când erau ungurii tisturi în satu nostru, foarte tare de bajocură și pentru cea mai mică vină ne băga în temniță și ne globea. După, dăm laudă Domnului ceresc, că de ei am scăpat. Dară despre aceasta fac cunoscut Mării tale și mă rog că la noi în cercul Zărandului este un comisarăș, anume Hosu Farcaș, care așa au început a ne batjocori pe noi pe preoți, ca și ungurii care și pe mine m-au suduit de Sfânt și au zis că-s tâlhariu, și au zis: la mine în casă că-mi va lua preoția și mă va pune în fier, din pricina aceea că în vreme de revoluție s-au rugat un unguraș din sat de mine să-i primesc niște lăzi ca să nu le ducă moșii.

Eu le-am primit și i-am zis că de unguri nu le poci păzi, că abea-mi păzesc viața. Așa au venit ungurii, eu am fugit, și lăzile le-au spart armadia ungurească și au luat tot ce au fost în ele, și mă caută să-i plătesc ungurașului 659 fl. Și au venit în sat mai sus pomenitul comisăraș și i-am arătat cu mărturii că nu-s vinovat și stau la Zlatna, a treia zi la Bălgrad în temniță.

După 7 zile fusăi chemat de domnul auditor ca să-i dau cauza arestării mele. Răspunsăi că încă până în ceasul de acum nu știu. Mă rog a mi-o da în știre, la care voi fi răspunzătoriu. Pe care răspunse auditorul, zise: dumniata ai zis că pădurile sunt a oamenilor prin jurământul de la Blaj și bine ar fi să mai întoarcă Bem și Koșut ca să omoare pe care se țin acum de păduri, adică pe toți gornicii și tisturii silvanali.

La această întrebare răspunsăi: eu aceasta nu le-am vorbit. Cine m-au pârat să arete prin mărturii adevărat și la inimă drept. Eu am fost iubitoriu totdeauna de Casa Austriei și iubitori voi rămânea.

După 9 săptămâni, după ce s-au ispitit pâratorii în contra mea, mă chemă auditoriu iarăși, zicând: toți pârașii domnii tale ascultându-i din judecata noastră de oaste, te-am găsit întru nevinovăție, te pui în picior slobod, mergi în pace acasă. Arestul de 9 săptămâni îmi pricinui slăbirea trupului și a organelor. Numitul Mokan Iuon rămasă mort în arestul Bălgradului. Rămasă muierea văduvă și 4 prunci în vrâsta juvenilă, săraci⁸⁹.

Kâmpeni, în 10 apr. 1850

Ioan Kandrea
Paroh la Neagra

Original, AMS, fond Arhiepiscopesc, vol. 1, 1848-1860.

279.

Sibiu, 10 aprilie 1850

Praes. No. 236.255.232/MCG

An S[eine] des griechisch nicht unirten Herrn Bischofes Andreas Schaguna Hochwürden.

Hermannstadt, am 10. April 1850

⁸⁹ Adresa: „Prealuminatului și Prea a Sfințitului domn d. Episcop Andrei Șaguna, neunit al Ardealului, cu cea mai umilită rugare”.

In Ihrem Berichte vom 2. d[iesen] M[ona]ts Z[ahl] 231 haben Euer Hochwürden unter Anderm auch angeführt, dass bereits mehrere Mahle, Mitglieder des griechisch nicht unirten Clerus ohne zureichendem Grunde verhaftet, und sonach mit Verletzung der gesetzlichen Formen behandelt worden sind.

Um über diesen Klagepunkt die entsprechenden Amtshandlungen einzuleiten, ersuche ich Euer Hochwürden, mir die Fälle, in welchen derley ungesetzliche Vorgänge statt gefunden haben, ihre Veranlassungen und die hiebey theiligten Personen umständlich zu bezeichnen.

Wohlgemuth F[eld]M[arschall]L[eutnant]

[Traducere:]

Nr. prezidial 236.255.232/MCG

Către Excelența sa, domnul episcop greco-neunit Andrei Șaguna.
Sibiu, la 10 aprilie 1850.

În raportul Excelenței voastre din data de 2 a lunii curente nr. 231, ați menționat între altele că deja în multe rânduri, membri ai clerului greco-neunit au fost arestați fără motive suficiente, fiind tratați prin aceasta cu lezarea formelor legale.

Pentru a iniția demersurile oficiale corespunzătoare, referitoare la acest punct de acuzație, rog pe Excelența voastră să îmi semnalați circumstanțiat acele cazuri, în care au avut loc asemenea evenimente nelegale, precum și motivele acestora și persoanele care au luat parte la acestea.

Wohlgemuth, feldmareșal-locotenent.

Original, AMS, *fond Arhiepiscopesc, vol. 1, 1848-1860, doc. prez. Nr. 236.255.232/MCG/1850.*

280

Geoagiu de Sus, 13 aprilie 1850

Noi cei mai jos scriși dăm această carte de adeverință despre aceia cum că în august an curgătoriu 1850, aprilie 1/13 venind înaintea noastră acești oameni mai jos iscăliți prin darea mânilor drepte, luară pe sine chizășie despre aceea cum că pe arestatul părintele Nicolae Repede (care pentru întâmplările războiului civil e arestat) să se milostivească cinstitele tisturi de la toate cuviincioasele locuri a-l slobozi, afară ca ori în ce fel de lucru cu ce va fi pârât de adversari să-și poată umbla de rând și să aibă timp a se disvinovăți încât va fi cu puțință. Fiindcă așa se legară mai jos scrișii chizeși înaintea noastră cum că tocma de n-ar fi în stare de a putea răspunde la toate întrebările, mai sus onoratul părinte sau doară n-ar voi! Întru o întâmplare ca aceea dâșii totdeauna stau buni cum că sau pe Dumnealui îl vor da înainte, sau de cumva nu l-ar putea da înainte, atuncia dâșii vor fi răspunzători la toate greutățile oposite, luându-și satisfacție mai întâi despre bonumurile sus-onoratului preot.

Urmează numele chizășilor: (89 de semnături).

Iară și din Diomal s-au pus chizeși următorii: (urmează 9 semnături).

Despre a căroră mai sus scrișilor chizeși prin darea mânilor sale celor drepte primita pe sine chizășie cum că în mai sus-scrisul mod au urmat întru toate. Despre aceea și noi precum dâșii s-au legat înaintea noastră, și noi cu aceasta adeverim.

Fida noastră maediantă în Geoagiul de Sus, 1850, 13/1 aprilie.

Papp Triphon, paroch Diomalului

Nicolae Szabo, preot Geoagiului de Sus
Beljan Niculai
Titoș László
Papp Ioan

Original, AMS, *fond Arhiepiscopesc, vol. 1, 1848-1860.*

Câmpeni, 15 aprilie 1850

Prealuminate și Priasfințite domnule Episcop!

În urmarea părințeștii ordinăciuni a Prealuminat Mării tale din 2 aprilie 1850, prin care ni se poruncește ca eczecutarea parohului nostru de la Neagra, Ioan Kandrea, prin ce persoane și cum s-au întâmplat, precum tot acelaș preot aflatu-s-au de vină și cum s-au pedepsit; fiindcă de la locuința mea este satul Neagra preste cale de o zi depărtare, nu mi s-au dat prilej așa în scurtă vreme să pot cerceta lucrul mai de aproape și mai pre larg, fără luând răspuns de la mai sus pomenitul preot Ioan Kandrea în scris cu însuși a sa iscălitură întărit, carele amu cu toată cinstea, îndrăznesc a-l așterne, din carele părințăște te vei milostivi a vedea și înțalege cu micșorarea statului preoțesc întâmplare necinstire.

Drept aceea, luând în socotință pracsu de mai înainte cum era față cu statusu preoțesc, pentru crime ca aceasta, mai nainte nedovedite, nu mă poci din destul mira, că ce status preoțesc cu mult mai mare micșorare și necinste au ajuns, din pricina aceea că un preot fără știrea Prealuminat Scaunului Episcopesc (fără o faptă criminală in facto delicti) nu să aresta. Apoi mai nainte de a fi ascultat pârâtul, la atâta rușine nu să osândeă.

Iară acum când nădăjduim să fim libertați (!) și să fim ascultați la pârile ceale dreapte și nedreapte și asupritoare, mai nainte ne vedem supuși și batjocoriți la niște pâri neadevărate și asupritoare de cătră niște oameni netrebni, pentru că pârâșul, deși au avut drept de a-l da în sus și a-și cere satisfacție de pre pârâtul, dară n-au avut drept a merge cu eczecuția în persoana sa, căci aceasta era treaba poliții și a da sămn de batjocură spre micșorarea statului preoțesc, precum să veade din răspunsul mai sus zisului preot: că regescul practicant Johan Șuster au fost în persoana sa cu ofițirul din măritul regiment al Kraiului Borusii (!) Vilhelm și aș pune mâinile sale în chip de batjocură în barba tânărului preot dacă îi adevărat despre o parte, iară de pre altă parte văzând că des-pomenitul preot fără de vină, numai batjocuri scândălicioase preoțești, dară și robie de 9 săptămâni fără de vină au fost silit a răbda. Fără de vină zic. Pentru că nici s-au pus, nici s-au arătat mai în sus că au fost vinovat în ceva fărădelege cât s-au slobozit liber acasă.

Iară pârâșul lui, încă nici până în ziua de astăzi, spre pilda altora, s-au tras la judecată sau i-au îndreptat, care neașteptate întâmplări ce s-au făcut asupra preoților noștri celor nevinovați, vedem că nici o satisfacție pilduitoare nu s-au întâmplat. Pentru aceea dară, cu adâncă și jalnică simțire rugăm bunătatea Prealuminat Mării tale, ca stăpânul nostru, să-ți întinzi mila și părințasca bunătate a ne mijloci scutire statului preoțesc de la așa nesuferite batjocuri de la preainaltele locuri și ca pârâșii cei nedrepti să să tragă la dare de seamă și după cuviință și vina lor spre pilda altora să se pedăpsească, ca să nu fim într-o așa mare măsură pentru credința noastră cătră Monarhul și Casa Austriei de huliți și batjocoriți înaintea altor nații.

Mai încolo cu adâncă cinstire am rămas al Prealuminat Mării tale,

Kâmpeni, 15 aprilie 1850

Iosif Igjan,
protopop Zlatnii de legia răsăriteană

Original, AMS, fond Arhiepiscopesc, vol. 1, 1848-1860.

282.

Sibiu, 30 aprilie 1850

No. 7528/CMG ex 1850

An Seine Hochwürden dem griechisch nicht unirten Bischofe Schaguna

Hermannstadt, am 30. April 1850.

Im März 1847 ist eine suchete Katharina Varga wegen Aufwieglung der hierländigen Steuerträger zur Detention in die Festung Karlsburg unter Intervenirung Euer Hochwürden abgeführt worden. Da es gegenwärtig über die weitere Behandlung dieser Person eine Bestimmung getroffen werden muß, so ersuche ich Euer Hochwürden, über die, jener Maßregel zu Grunde gelegenen Verhältnisse unter Anschluß der, etwa bei dem Hochwürdigem Ordinariate vorhandenen Akten, dann über die Vorsichten die etwa bey der nunmehrigen Entlassung der gedachten Varga einzuhalten wären, baldmöglichst die gefällige Mittheilung machen zu wollen.

Wohlgemuth F[eld]M[arschall]L[eutnant]

[Traducere:]

Nr. 7528/CMG ex 1850

Către Excelența sa, episcopul greco-neunit Șaguna

Sibiu, 30 aprilie 1850.

În martie 1847, o urmărită pentru instigare a plătititorilor de impozit din această țară, Ecaterina Varga, a fost dusă pentru detenție în cetatea Alba Iulia, prin intervenția Excelenței voastre. Dat fiind că în prezent trebuie luate măsuri privind tratamentul acestei persoane în viitor, rog pe Excelența voastră, să binevoiți a-mi face cât de curând o comunicare privind situația care a dus la măsura luată prin anexarea documentelor care eventual se află la onoratul ordinariat, apoi privitor la precauțiile care ar fi de luat în cazul unei eventuale eliberări a amintitei Varga.

Wohlgemuth feldmareșal-locotenent.

Original, AMS, *fond Arhiepiscopesc, vol. 1, 1848-1860, doc. nr. 7528/CMG/1850.*

283.

Sibiu, 5 mai 1850

Seiner Excellenz, dem Herrn Militär und Civil Gouverneur Ludwig Freiherrn von Wohlgemuth.

Hermannstadt den 5ten Mai 1850.

H 338

Kraft der hohen Verordnung vom 30ten April d[ieses] J[ahres] Zahl 7526/MCG wird mir aufgetragen: über die der Detention in der Festung Karlsburg der berüchtigten Aufwieglarin Catharina Varga zu Grunde gelegenen Verhältnisse unter Aufschluß der etwa bei mir vorhandenen Akten, denn über die Vorsichten, die etwa bei der nunmehrigen Entlassung der gedachten Aufwieglarin einzuhalten wären, baldmöglichst die Mittheilung zu machen; dem zu Folge beehre ich mich Euerer Excellenz gehorsamst zu berichten: dass bei mir keine Akten vorhanden sind, die das wühlerische Benehmen der Aufwieglarin Varga betreffen könnten, denn sie gehört in keiner

Beziehung meinem Wirkungskreise an. Ich kam mit ihr bloß auf einem außerordentlichen Wege in Berührung nemlich: nachdem ihre Übertriebe so weit gediehen waren, dass wie ich es aus den mir zu jener Zeit mitgetheilten Schriften habe ersehen können, in Folge deren die einstigen Fiscal-Unterthanen aus der Zalathnaer Herrschaft Jahre hindurch an Hörigkeitsdiensten fast nichts der Grundherrschaft geleistet haben, und man in der Besorgnis war, dass diese Unterthanen auf gütige Art nicht bald zum Gehorsam werden gebracht werden können einerseits, andererseits aber, dass das Uibel sich auch auf andere Kameral- und Privatherrschaften überpflanzen könne, wenn nicht demselben frühzeitig vorgebeugt wird, fand es die hohe Hofstelle, veranlasst von dem damaligen Thesaurariat, für unumgänglich nothwendig, die widerspänstigen Unterthanen mittelst militärischen Brachiums zum Gehorsam zu bringen mit dem Beisatze, dass man mich auffordern, an Ort und Stelle mich zu begeben, die Leute im Sinne der christlichen Lehre aufzuklären, so wie auch ihnen die pünktliche Erfüllung ihrer Unterthänigkeits-Pflichten anzurathen, die Anwendung des militärischen Brachiums aber bis zur Vollziehung meines Auftrages abzuwarten, um zu sehen, ob das erwünschte Resultat nicht auch ohne Anwendung der Gewalt erzielt werden könnte.

Diesem hohen Auftrage gemäß habe ich in Mitten vielfältigen Schwierigkeiten, wie es aus den Beilagen A. zu sehen ist, die in Rede gestellten Fiscal-Unterthanen, nach achttägigen, von 25. September bis 3. October 1846 an Ort und Stelle angewandten Bemühungen zum Gehorsam gebracht, worüber ich von ihnen nicht nur mündliche Verheißungen, sondern auch eine schriftliche Verpflichtung erhielt, die ich dann mit meinem Berichte dem Gubernio unterbreitete, wovon eine Abschrift auch Euerer Excellenz hiemit sub B. gehorsamst zu übermitteln die Ehre habe.

Die erwähnten Folgen eines oberhirtlichen Auftrages war im Wege des Guberniums- und Thesaurariats-Präsidiums der Hofstelle berichtet, Hochwelche mittelst des Präsidial Hofdecretes vom 29ten October 1846 No. 8510 auf Antrag des Hofkammer-Präsidenten Freiherrn von Kübeck zu verordnen geruhete, dass der Landes-Gouverneur Graf Josef Teleky mich dienstlich angehe, womit ich das Ansehen und den Einfluß, den ich bei diesen Leuten besitze, dahin zu benützen trachten möchte, um sie über die gefährlichen Umtriebe der Catharina Varga, deren Absicht unter mannigfaltigen Vorwänden blos dahin gerichtet ist, von dem irregeleiteten Volke Geld zu erpressen, gehörig aufzuklären, und sie dahin zu beenden, dass sie die gedachte Person, falls dieselbe bei ihnen erscheinen sollte, aufzuhalten, und der politischen Behörden zu übergeben nicht versäumen. Alles dieß beweist das hier sub C. anverwahrte Präsidial-Schreiben.

Für die Vollziehung des dießfälligen verhängnisvollen hohen Auftrages habe ich den 18/6 Jänner 1847 festgesetzt, an welchem Tage es mir, nach vorläufigen von mir getroffenen Einleitungen, mit Gottes-Hülfe ja abermals sage ich, mit Gottes Hilfe gelangen, meinen Rathschlägen und Ermahnungen bei meinem dortigen Diözesan-Volke volle Aufklärung zu verschaffen und demzufolge die gedachte Aufwieglerin mit mir auf meinem Schlitten aus ihrer Mitte hinauszuführen, und nach drei tägiger schwierigen Winterreise der Comitats-Behörde in Nagy Enyed zu übergeben, und somit das Land von einem großen, schon entstandenen, und einem vielleicht noch größeren Übel, *welches das Land in eine traurige Gestalt hätte bringen können*⁹⁰, zu befreien. All dieses bestätigten die hier unter D, E, I, beigegebenen Belege.

Da ich aber bei der Uiberlieferung der berüchtigten Catharina Varga an die gedachte ungarische Behörde in Nagy Enyed die überraschende, zugleich aber auch die traurige Uiberzeugung gewann, dass die Comitats-Behörde über das sich leicht zu ergeben könnende Entschlichen dieses Weibsbildes aus dem Prätorial-Arreste Befürchtungen äußern, so habe ich nicht ermangelt, in meinem an das damalige Landes-Gubernium erstatteten Berichte die unabweisliche Nothwendigkeit dessen darzuthun, dass man aus Rücksicht der Gefahr, welche aus der Flucht dieser Arrestantin entstehen könnte, dieselbe zur Detention in die Festung Karlsburg abgeführt werden möchte, was auch erfolgte. Ich habe diesen Antrag als Regierungs-Organ gestellt, dem das Glück zu Theil wurde, die gefahrvollen Umtriebe dieser Wühlerin zu vereiteln.

⁹⁰ Pasaj tăiat în concept.

Und indem Euer Excellenz mir hochgefälligst aufzutragen beliebten, über die Vorsichten, die etwa bei der nunmehrigen Entlassung dieses Weibes einzuhalten wären, die Mittheilung baldigst zu machen: so erlaube ich mir meine unmaßgebliche Meinung dahin zu erstatten: dass obwohl ich es erkenne, dass die Verpflegung dieser Arrestantin eine Last für den Staat ist, ich dennoch in Betracht dessen, dass ihre Entlassung eine sehr unheilvolle Folge nach sich ziehen würde, meine Stimme für ihre Freilassung um so weniger geben könne, weil die in Halmagy im Repser Bezirk, wo sie gebürtig ist, und verheurathet war, keine Realitäten besitzt; sie würde demnach aus Geboth des Selbsterhaltens sich jedoch Mühe geben, ihrer wühlerischen Machinationen bei dem Landvolke wieder Einklang zu verschaffen, in welcher Beziehung sie um so leichter fortschritte wird machen können, je gewisser es ist, dass die Lage des jungen Kronlandes Siebenbürgen noch nicht geregelt ist. Bei so bewandten Umständen dürfte es zweckmäßig sein, bis zur Errichtung eines hierländigen Corrections-Hauses, sie in einem derleien der übrigen Kronländer zu unterbringen, und da sie noch rüstig ist, so könnte sie in einer solchen Anstalt zur Verrichtung von weiblichen Handarbeiten angehalten werden, und sich so das alltägliche Brod verdienen.

ad 338 1850.

[Traducere:]

Exelenței sale, domnului guvernator militar și civil Ludwig baron de Wohlgemuth.
Sibiu, la 5 mai 1850.
H 338

Pe baza înaltului ordin din 30 aprilie anul curent nr. 7526/MCG mi s-a cerut să fac cât mai grabnic o înștiințare privind relațiile care stau la baza detenției în cetatea Alba Iulia a cunoscutei instigatoare Ecaterina Varga, prin arătarea eventualelor documente care sunt la mine, apoi privitor la precauțiile care ar fi de luat în cazul eventualei eliberări a amintitei instigatoare; în urmarea acestuia am onoarea de a raporta supus Excelenței voastre: că la mine nu se află acte, care s-ar putea referi la comportamentul instigator al agitatoarei Ecaterina Varga, fiindcă aceasta nu aparține în nici o relație sferei mele de influență. Cu ea am ajuns în legătură doar pe cale extraordinară, și anume: când exagerările ei au ajuns atât de departe, încât, cum am putut întrevedea din scriptele comunicate mie la acea vreme, în urma acestora, foștii supuși fiscali ai domeniului Zlatna nu au prestat timp de ani nimic din sarcinile iobăgești față de domeniu, și exista îngrijorarea, că acești supuși nu vor putea fi aduși pe cale bună la ascultare pe de o parte, pe de alta, că răul s-ar putea extinde și asupra altor domenii camerale și private dacă nu va fi oprit din timp, înaltul oficiu aulic, la inițiativa fostului tezaurariat, a considerat atunci absolut necesar să aducă pe supușii îndărătnici sub ascultare prin brațul militar, cu adăugarea că eu am fost solicitat să mă deplasez la fața locului pentru a lămuri pe oameni în sensul învățăturii creștine și de a le recomanda îndeplinirea punctuală a obligațiilor de supuși, folosirea brațului militar fiind așteptată până la îndeplinirea misiunii mele, pentru a vedea dacă rezultatul așteptat se poate obține și fără folosirea forței.

Conform acestei înalte însărcinări, în mijlocul numeroaselor greutăți, cum se poate întrevedea din anexa A, am adus pe supușii fiscali în discuție sub ascultare, după eforturi la fața locului de opt zile, de la 25 septembrie până la 3 octombrie 1846, despre care nu am primit de la aceștia numai promisiuni verbale, ci și un angajament scris, pe care l-am înaintat, împreună cu raportul meu, guvernului, despre care am onoarea de a remite cu supunere o copie și Excelenței voastre sub anexa B.

Urmările amintite ale misiunii mele ca ierarh au fost raportate oficiului aulic prin guvernul și prezidiul tezaurariat, care a binevoit să ordone, pe baza decretului aulic din 29 octombrie 1846 nr. 8510, pornind de la cererea președintelui camerei aulice, contelui Kübeck, ca guvernatorul țării Josef Teleky să mă abordeze, ca pe baza respectului și a influenței pe care le am la acești oameni, să intervin pentru a-i lămuri corespunzător privind agitațiile periculoase ale Ecaterinei Varga, a cărei intenție, ascunsă sub numeroase pretexte, este numai obținerea de bani prin șantajarea poporului indus în

eroare, și de a-i determina să rețină această persoană dacă va apărea la ei și de a nu ezita a o preda autorităților politice. Toate acestea le dovedește înscrisul prezidial anexat sub C.

Pentru îndeplinirea acestei omioase misiuni înalte, am stabilit ziua de 18/6 ianuarie 1847, ca fiind cea în care, după măsuri preliminare întreprinse de mine, cu ajutorul Domnului spun încă o dată, cu ajutorul Domnului, mi-a izbutit să obțin lămurirea poporului meu diecezan de acolo prin sfaturi și îndemnări și de a o putea duce afară pe numita instigatoare pe sania mea din mijlocul lor, și după o călătorie grea de iarnă să o pot preda autorității comitatense din Aiud, eliberând prin aceasta țara de un rău mare, deja apărut, și de unul poate și mai mare, *care ar fi putut aduce țara într-o înfățișare tristă*. Toate acestea le dovedesc actele anexate aici sub D, E, I.

Dat fiind că la predarea vestitei Ecaterina Varga către amintita autoritate ungară din Aiud, am ajuns la convingerea surprinzătoare și totodată tristă, că autoritatea comitatensă își exprima temerile privind scăparea acestei femei din arestul pretorial, așa nu am ezitat să ilustrez în raportul meu către guvernul de atunci necesitatea absolută ca din cauza pericolului care s-ar putea ivi din evadarea acestei arestate, aceasta să fie dusă pentru detenție în cetatea Alba Iulia, ceea ce s-a și întâmplat. Eu am făcut această cerere în calitate de organ guvernamental, care a avut parte de norocul de a putea dejuca agitațiile periculoase ale acestei instigatoare.

Și, dat fiind că Excelența voastră ați binevoit să îmi solicitați să comunic cât mai curând precauțiile care ar fi de luat în cazul eliberării acestei femei, îmi permit să exprim supusa mea opinie: că, deși recunosc că alimentarea acestei arestate este o povară pentru stat, totuși, luând în considerare faptul că eliberarea ei ar atrage după sine o urmare foarte nefastă, pot da părerea mea pentru eliberarea ei cu atât mai puțin, cu cât aceasta, în Hălmagiu în cercul Rupea, unde s-a născut și a fost căsătorită, nu deține proprietăți; deci din necesitățile supraviețuirii și-ar da în orice caz silința de a face pentru mașinațiunile ei instigatoare un ecou în rândurile populației rurale, direcție în care va putea face progrese cu atât mai mult, cu cât este sigur că situația tinerei țări a Coroanei, Transilvania, nu este încă reglementată.

În circumstanțe atât de complicate ar fi corespunzător, până la edificarea unei case corecționale în această țară, ca ea să fie dusă într-una din celelalte țări ale Coroanei, și dat fiind că încă mai este în forță, poate fi pusă într-o astfel de instituție să efectueze munci manuale feminine, pentru a-și putea câștiga pâinea zilnică.
ad 338 1850.

Concept, AMS, *fond Arhiepiscopesc, vol. 1, 1848-1860, doc. nr. 338/1850.*

284

Vâlcele, 10 mai 1850

Nr. 30/850

Înalt Prealuminate și Preasfințite domn Episcop, al meu milostiv patron!

În Protopopiatul nostru să află mai multe fămei care ar voi a trece în a 2-a căsătorie, însă fiindcă bărbații lor au fost duși cu sila de rebeli în oastea magiară prin Țara Ungurească, carii până în ziua de astăzi nu s-au mai întors înapoi, ci să aude vorbă că ar fi căzut în război. Însă adevărat nu putem ști. Iară pentru Ilie Brânză din Arpătak că ar fi mort arată aicea adlocata adevărul, care să așterne îndată Mării tale spre milostiva decizie, cu aceia rugare ca să te înduri Înalt Măria ta a-mi da milostivă înviație în privința aceasta, cum să avem a urma. Fiindcă mai multe văduve să află în soarta aceasta și tot întruna năzuesc la acest Sc. Protopopesc spre a-și dobândi slobozenie de a trece la altă căsătorie.

Carea milostivă îndreptare în privința aceasta am rămas așteptându-o, pre lângă sărutarea binecuvântătoarelor mâni arhieresti, al Înalț Preasfinții tale, umilit serv⁹¹

Ioan Moga,
Protopopul Hidvegului

Eliopatak, 10 mai 1850

Original, AMS, *fond Arhiepiscopesc, vol. 1, 1848-1860, doc. nr. 30/1850.*

285.

Vâlcele, 20 mai 1850

Adeverință!

Sub iscălitul c.r. adjunct, adeverez prin aceasta că, vinind înaintea mea Toader a lui Samuilă din Elöpatak și jurându-l după orânduiala legii, au adeverit următoarea întâmplare: fiind el silit de țivilii magiari spre cătănie, împreună cu el au adus și pă Ilie Olteanu în Brașov și acolo împărțindu-i între cei ai lui Matiaș (!), l-au dus în Țara Ungurească, unde la bătaia de la Timișoara învingând c.r. oaste, pă Ilie Olteanu l-au tăiat întru atâta, cât au căzut mort în locu războiului. Pă el încă tăindu-l au căzut și de acolo pă cei răniți i-au adunat și i-au dus în Ujpest (!) în spital. Pă cei morți i-au îngropat, întru care au fost și Ilie Olteanu, carile numai doi pași fiind de dânsul depărtare, îl văzu când au căzut și nu s-au mai sculat. După aceea au auzit și de la fata lui dândărăpt din Hăgig, care venisă cu tabăra până acolo, că sânгурă l-au și văzut pă Ilie Olteanu când l-au și îngropat.

Care adiverez după cunoștința sufletului meu, întărind cu iscălitura mea

Eliopatak, 20 mai, an 1850

George Tudor (!)
c.r. comisar adjunct al subcercurilor
de la Nagi Akos

Original, AMS, *fond Arhiepiscopesc, vol. 1, 1848-1860.*

286.

Comana de Jos, 8 august 1850

Subsrișii antestătători ai comunității Comana Inferioară atestăm cu conștiința curată conform jurământului depus, precum în anul 1849 cam pe la începutul lui iulie venind trei koșutiani în

⁹¹ Adnotări: „15 mai [1]850. Ioan Moga, Prot. Tractului Hidvegului cere inviație că cum are să urmeze în privința acestor femei din Tractul său, despre a căror bărbați să aude că ar fi căzut în război, și anume în privința văduvei lui Ilie Brânză, despre care două persoane mărturisesc că l-ar fi văzut căzut în bătaia de la Timișoara și îngropat. Poate să le dee deslegare de a pași la altă căsătorie?

Rtum 25/5. Deacă mărturiile înaintate Sc. Protopop. prin jurământ vor adeveri moartea lui Ilie Brânză din Arpatac, atunci se poate mărita a doua oară văduva lui. Celelalte fâmei rămase fără bărbați să fie cu răbdare, până se va vedea pentru bărbații lor. Exp. 22/6”.

„Adresa: 30. 850. De la protopul Tractului Hidveg: Înalț Prealuminatului și Preasfințitului domn Andrei Șaguna, Episcopul greco-răsăritean a Ardealului cu plecat metanie. Ex offio, la Szibiu. Hermanstadt”.

comunitatea noastră ne-au demandat cu armele a mână ca să-i petrecem până la casa părintelui Ioan Mihăilă, unde nefiind numitul preot acasă în prezența noastră i-au jefuit următoarele obiecte:

1 Reverenda nouă de postav negru vânăt preț de mijloc	60 fl.
2 Zechi de niție nouă a 10 fl dto dto	20 fl.
1 păreche cizme nouă dto dto	13 fl.
1 Molitvenic dto dto	12, 30 fl.
2 Patrafire dto dto	18 fl.
1 Cădelniță a Bisericii dto dto	9 fl.
12 cârpe nouă a 1 fl. 30 cr. dto dto	18 fl.
4 cămeși nouă a 4 fl. dto dto	16 fl.
un brâu dto dto	5 fl.
Alte mărunțișuri stricate cu săbiile în casă, prețuite	10 fl.
In summa	181, 30 fl.

Spre mai sigură încredințare întărim acest atestat cu propria numelui nostru subscripțiune și cu obișnuita-ne pecete în

Comana Inferioară, 8 august 1850

Iosif Halmagi, jude
Georgiu Lantsa, jurat

Original, AMS, *fond Arhiepiscopesc, vol. 1, 1848-1860.*

287.

Făgăraș, 13 august, 1850

Măria Ta, Prealuminate doamne Episcoape!

Parohul nostru Ioan Mihăilă din Komana de Jos, precum spune, ar fi înțeles, cu prilejul târgului de la d. Protopop al Kohalmului, Stan Iosiv, că d-sa ar fi primit un țârculariu de la Mărirea Voastră în privința pagubelor făcute de unguri, cum că li s-ar plăti preoților, de Mărirea Voastră, de care eu deși nu știu nimic de asemenea țârcular, dânsul așterne aicea închisăle atestaturi și spețificățiunea pagubilor sale avute, cu aceeași umilită rugare ca înaintându-le Măririi Voastre, să vă îndurați părintește a mijloci la locurile convenite, ca numitul preot să se despăgubească pe vreo cale, cum vă veți îndura a-i rându.

Care cu umilință așternându-le, sunt al Măririi voastre umilită slugă,

Făgăraș, 1/13 august [1]850

Petru Popescu,
[Protopop]

Original, AMS, *fond Arhiepiscopesc, vol. 1, 1848-1860.*

288.

*Comana de Jos, 8 septembrie 1850***Onorate Domnule Protopoape!**

Cu profundă reverință alăturez aici sub litera A. în origine un atestat cuprinzătoriu de pagubele cele suferite de la niște koșutiani revoluționari, umilit rugându-mă ca să te milostivești onorate domnule Protopoape a înainta acest atestat pe lângă o relațiune la Măria sa Prea Sfințitul Domn Episcop Andrei Șaguna rugându-l ca luând în considerațiune trista mea stare să se milostivească a-mi mijloci și mie ceva despăgubire din grațiile mai înalte.

Mai încolo, fiindcă în anul 1849 după reîntoarcerea mea din România domnii Herszényi Josi, fostului atunci szolgăbirău, m-au pedepsit pentru că trecusei și eu munții ca toți cei credincioși Majestății Sale cu fl. 100

Domnul Herszényi Laczi cu 50, domnul Kiss János cu 5. Tabla Făgărașului după cum aici sub litera B. în copie alăturata cvitanție arată, cu 100 fl. La Brașov unde-mi era arestat carul cu boi plății până când îmi scosei boii și carul 65 fl., în summa de 320 fl.

Deci umilit mă rog binevoiește onorate domnule Protopop a face cunoscute și aceste jafuri Prea Sfinții sale Domnului Episcop ca la întâmplarea când nu mi s-ar putea reîntoarce de la grația mai înaltă să se milostivească Prea Sfinția sa măcar a mijloci la deregătoria districtului nostru ca să mi se reîntoarcă numita sumă de la Herszényi Josi, Herszényi Laczi, Kiss János și de la judecătorii de atunci cari m-au despoiat, că sunt toți în ființă.

Pe lângă care, cu profund respect sum al Onorat Domnii tale umilit serv⁹².

Comana Inferioară, 27 august/ 8 septembrie 1850

Ioan Mihăilă, paroh Komana de Jos.

Original, AMS, *fond Arhiepiscopesc, vol. 1, 1848-1860.*

289.

*Ilia, 26 decembrie 1850***Preaonorat Consistorium episcopesc!**

Cu plecăciune îndrăsnesc a face Preaonoratului Consistorium cunoscut, precum preoții noștri: Iosif Olariu din Tătărăști, Ambrosie Olariu din Burjuc și Sofronie Dalca din Godinești, să află acum mai demulte zile în prinsoare la Deva prin comisia criminală băgați, carii după cum se vorbește cu aceea se învinuesc căci în revoluție s-ar fi omorât niscari magiari fugiți în părțile lor și doară ar fi știut și zișii preoți de acea întâmplare.

Câți români în fealurite chipuri s-au omorât în revoluție și în părțile acestea și nime nu întreabă că pentru ce și au rămas prunci săraci. Dară numiții preoți șad la prinsoare numai așa cu jineu și din pismă băgați, fără a să investigălui și cerceta lucru pe calea dreaptă, că sunt [cu] ceva vinovați au ba? Acum naintea Praznicul Nașterii am provocat pe comisariul de subcerc cum stă lucru cu zișii preoți și mi-au zis că dânsul mergând la Deva, îi va scoate în cheazăsie până să va cerceta lucrul.

⁹² Adresa: "Cătră Onoratul Domn Petru Popesc Protopopul districtului Făgăraș, cu reverință a întroscriului umilită rugămintă în cauza jafurilor suferite de la unii revoluționari magyari

Așa fiind eu întru așteptare după zisa aceea, mă trezii că în loc d-a să slobozi numiții preoți, capăt îndatorire ca la parohiile acelea să rânduiesc preoți din prejur să păstorească până li să va alege treaba. Dintră carii mirare că unul Ambrosie Olari unice nu au fost preot întru aceia vreme și tot șade împreună cu ceialalți. Eu am rânduit preoții slujitori la acelea parohii, însă nu pot atâta popor a cuprinde și fără scăderi a plini lipsele întâmplătoare. Pentru aceea rog pre Preaonoratul Consistorium să să îndure a face o mijlocire prin înaltul Guvern pentru eliberarea numiților preoți din prinsoare, până în vremea ce s-ar cerceta lucru mai clar și judeca încât sunt vinovați și de ce pediapsă, să nu șadă în temniță și poporul înotând în lipsele spirituoase.

Într-altele cu cuvenita plecăciune, sunt al Preaonoratului Consistorium plecat serv,

Ilia, 26 decemvrie 1850

Ioan Orbonaș, Protopop

Original, AMS, fond Arhiepiscopesc, vol. 1, 1848-1860.

290.

Jacul Românesc, [fără dată], 1850

Măria ta Prea Sfințite D. D. Episcoape, mult îndurate al nostru bun părinte!

Cu multă durere a sufletului miei sunt silit a alerga la Înalt prea Sfinția ta din următoarele cauze. Cunoscute sunt Mării tale cum bărbatul meu Nicolae Stojkovits acum de vreo 9 săptămâni iaste în prinsoare la Vásárhely și acasă sunt îngruiată cu execuție militară, care execuție la cea mai de pre urmă sărăcie ne-au adus. Ai fost binevoit Preasfinția ta în cauza preotului meu bărbat a porunci investigație prin localul Protopop care s-au și săvârșit și trimis la scaunul Episcopesc de la care sperând scăparea lui am cerut la Vásárhely, și acea răspundere am căpătat că nimic rânduială n-au primit. Acum cu fierbinți lacrimi mă rog fie-ți milă de mine de preotul bărbatul meu și de fiii noștri și te îndură batăr pe lângă aceasta aci alăturată carte de chizășie a-l cere afară ca singur să-și poată căuta a sa nevinovăție și militara execuție să să rădăce de pe noi, că suntem la cea mai pre urmă sărăcie aduși. N-avem părtinire de la nime altul, de nu vom avea de la Măria ta ca de la un bun părinte. Și orice scrisoare ar fi de la Scaunul Episcopesc în cauza aceasta noua a se da să o deie unde să cuvine, că de ai și trimis Măria ta ceva la comanda militară a Vásárhelyului n-au venit.

Înnoindu-mi smerita mea orare sunt așteptând părințeasca mângâiere sărutând prea dreaptă Arhierească a Maximii tale D. Episcop

Umilită slujnică,

Buzaș Xena obidita soție a robului preot Nicolae Stojkovits de la Zsaku Românesc cu fiii săi⁹³.

Original, AMS, fond Arhiepiscopesc, vol. 1, 1848-1860, f.n.

291.

Sibiu, [fără dată], 1850

Fiindcă din conscripțiunea protopopiatului de acolo⁹⁴ s-au văzut că preotul nostru [...] din [...] au căzut jertfă credinței sale către înălțatul nostru Monarh și către națiunea noastră pentru care

⁹³ Adnotare: „La Maximia sa Drept credinciosul Episcop al Transilvaniei D. Andrei Șaguna, umilită orare a preotesii preotului Nicolae Stojkovits de la O. Zsakad, Eparhia Cetății de Baltă, circulul de sus cu un fracmeni sub A. scrise prin parohul greco-catolic Român al Czikmantului Mihail Nagy 1850.”

meritează dânsul ca noi pomenirea lui să o cinștim, iar de altă parte ni se cade a ne îngriji pentru locul înmormântării lui; pentru aceea te poftesc pre Preacintia ta ca să-mi arăți fără întârziere aici, dacă se știe locul lui, unde e înmormântat, ca din parte-mi să fac cele cuviincioase pentru scoaterea rămășițelor lui din locul unde se află îngropat, și pentru celelalte de lipsă în privința aceasta.⁹⁵

Sibii, Sâmbăta St. Lazăr, 1850.

Concept, AMS, *fond Arhiepiscopesc*, vol. 1, 1848-1860, f.n.

292.

Geoagiul de Sus, [fără dată]

Măria ta Prialuminate și Pria o Sfințite domine Episcoape, nouă milostiv stăpân!

Din aicea sub A. aclusa cartă de chezășie te vei milostivi Măria tua a privi, și mai chiar a cunoaște toată dragostea și biruința noastră, câtă am avut și avem, de-a pururea cătră arestatul nostru Nicolae Repede.

Nu pentru altceva, ci numai pentru aceea că îndată din strânsura Blajului, văzând că aceea au fost din porunca fostului General Comanda Excelenții suale d. b. Anton de Puchner, lângă aceea și jurând credință cătră bunul nostru Monarh în Câmpul Libertății, n-am avut pe cine să alegem mai bun, și de cine să ne legăm mai bine, decât de părintele nostru Nicolae Repede.

Carele după multă rugare s-au și legat de ocârmuirea noastră. Drept aceea din ora ce au primit ocârmuirea noastră, noi n-am auzit alta din cuvintele dumisale decât să fim de omenie, poruncile mai marilor noștri să le primim, și unde va fi porunca împotriva rebelilor, pentru bunul nostru Monarh să ieșim, și până la o picătură de sânge să ne luptăm pentru întărirea Tronului înaltului Împărat și câștigarea națiunei române, a egalității.

Drept aceea ni-am și luptat cu toții, încât am putut. Vă putem zice că ca martorii cei dintâi, fiindcă și pe noi și tot ce am avut, pentru credința ce am ținut cătră înălțatul Împărat, ne-am jertfit, cu nădejdea răsplătirii faptelor! Și mulțămită lui Dumnezeu că credința, nădejdea și dragostea noastră nu ni-au înșelat, că am văzut mântuirea cu ochii noștri.

Însă:

Amar și mare durere!

Plângere cu mare jele,

Că pe noi în loc de plată

Ne pun în robie, iată!

Pentru al său bun părinte

Tot poporul jale simte!

7 prunci, de-mpreună cu soția părintelui nostru au rămas săraci și fără toată averea câtă au avut. Nu pentru altceva, ci numai pentru credința cătră înălțatul Împărat păstrată. Noi cu adevărat avem nădejde că după o învingere, vom avea bucurie și răsplătire după vrednicia faptelor. Iară, dimpotrivă, vedem acum, adecă, în loc de bucurie, supărare, și în loc de răsplătire pentru ostenele, închisori, precum mai chiar se vede în părintele nostru, Nicolae Repede.

⁹⁴ În privința preotului Ioann Breja din Egerszeg (Cornățel), Protopopiatul Târgu Mureș, vezi scrisoarea lui Andrei Șaguna către Partenie Trombișas, doc. nr. 12 în vol. *Andrei Șaguna: Corespondență II*, ediție, studiu introductiv și note de Nicolae Bocșan, Gabriel Gărdan, Ioan-Vasile Leb, Beatrice Dobozi, Cluj Napoca, PUC, 2008, p. 123-124

⁹⁵ În dreapta textului s-au adăugat următoarele precizări: „George Rusu din Fileac, Tract[ul] Paloșului, Ignatie Kurea din Păușa, Tract[ul] Kohalmului, Ioan Breja din Ecerg în Tract[ul] M. Vașarhei, Ioan Sânteii din Petreni în Tract[ul] Orăștiei, Ioan Mariș din Țebia în Zărand, preotul din Feneșel în Tract[ul] Tordei de Jos.”

Tocma pentru aceea ne este mai cu jele, că pe părintele nostru, unii dintre rebeli, jurând hain, l-au pus la arest, unde acuma de vro câteva luni, mai rău ca un tâlhariu, pătimește! Și, jele! Că și pe lângă cererea cu chisășie, tot n-am avut norocire să se sloboadă.

Noi totdeauna ne-am legat, precum și acuma ne legăm, cum că vom adevăra și vom sta buni, și vom răspunde pentru toate faptele dumnialui, câte știm, în câtă vreme ni-au fost povață. Că noi de am fi știut ceva vină în trânsul, l-am fi arătat. Iară fiindcă ceva deosebită crimă în dumnialui n-am cunoscut, pentru aceea ne-am rugat și până acum de cinstitele tisturi împărătești, ca să binevoiască a ni-l slobozi.

Iară, fiindcă de acolo n-am dobândit nici o mângâiere, de nou cădem la mila mila Mării tale, ca să te milostivești ca batăr până la investigația a tot lucrul, părintele nostru să ni se dăruiască a fi cu noi, ca în cealea sufletești să nu pătimim fără de legie, fiindcă alt preot, noi poporeni, în locul lui nu avem. Și precum în ano trecut pentru revoluția rebelilor, așa și acum suntem jefuiți de mângâierea sufletească.

Deci, ca să nu ni se întâmpleze mai mari scăderi sufletești, iară și iară cădem la mila Mării tale, ca încât va fi cu puțință să te milostivești a ne ajuta întru slobozirea din arest a deseori pomenitului nostru părinte, Nicolae Repede.

Așteptând mângăioasa soluție, suntem ai Mării tale pururea umiliți fii,

Poporul Geoagiului de Sus, din cercul Bălgradului de Jos

Descripta est haec Supplicatio secundum populi rogaionem per Triphonem Papp m.p., parochum Diomaliensem.

Original, AMS, fond Arhiepiscopesc, vol. 1, 1848-1860, f.n.

293.

Brașov, 9 aprilie 1851

Z. 2625/1851. Abschrift.

An Herrn Erzpriester Petrus Germánn HochEhrwürden.

Die beiden romanischen Geistlichen der Törzburger Abtheilung Sirna, Gyorgye und Iuon Czeposzu sind wegen des, bei einem daselbst vorgefallenen Exzesse wider das k[aiserlich] k[önigliche] Militär gegebenen üblen Beispieles und Munitions Verheimlichung auf hohen Erlasse des löbl[ichen] k[aiserlich] k[öniglichen] Hermannstädter Milit[är] Districts Commandos vom 3ten April l[aufenden] J[ahres] Z[ahl] 2010, über Antrag des Kriegsgerichtes, jeder zu einem Ein Monatlichen Profoßen-Arrest verurtheilt worden, und soll diese Arrest Strafe an den gedachten Geistlichen, nach vorheriger Verlätbarkeit ohne vorweilen vollzogen, und dass solcher geschehen dem löbl[ichen] k[aiserlich] k[öniglichen] Milit[är] Districts Commando einberichtet werden.

Euer Hochwürden werden hievon mit dem Ersuchen in Kenntniß gesetzt; während der Gefangenschaft dieser Geistlichen den Gottesdienst in Sirna durch einen andern Geistlichen versehen zu lassen.

Kronstadt, den 9ten April 1851.

Der Kronstädter Magistrat Johann v.
Albrichsfeld, Obrichter.
Brennerberg, O[ber] Notair.

[Traducere:]

Nr. 2625/1851. Copie.

Către Excelența sa, domnul Protopop Petru Gherman

Cei doi clerici români din departamentul Șirnea al Branului, Gheorghe și Ioan Țeposu, au fost, fiecare, condamnați la o lună de arest în cetate, din cauza exemplului rău dat la excesele survenite aici contra militarilor imperiali și regali și a ascunderii de muniție, pe baza înaltului ordin al onoratului Comandament militar districtual imperial și regal de la Sibiu din 3 aprilie anul curent, nr. 2010, prin solicitarea tribunalului militar. Această pedeapsă de detenție va fi executată fără întârziere de către cei doi clerici amintiți, după pronunțarea prealabilă a acesteia, despre care se va raporta onoratului Comandament districtual imperial și regal.

Excelența voastră sunteți înștiințat despre aceasta, cu rugămintea de a dispune oficierea slujbelor din Șirnea, în timpul detenției acestor clerici, printr-un altul. Brașov, la 9 aprilie 1851.

Magistratul Brașovului. Johann v.
Albrichsfeld, jude suprem
Brennerberg, notar suprem.

Copie, AMS, fond Arhiepiscopesc, vol. 1, 1848-1860, doc. nr. 2625/1851.

294

Sibiu, 12 aprilie 1851

Petru Gherman, Protopopul tractului Cetății Brașovului îmi împărtășește scrisoarea Magistratului cetății Brașovului din 9. apr[ilie] a.c. nr. 2625/[1]851, prin care să arată referentului Protopop că preoții noștri de la Șirnea, Georgiu și Ioan Țeposu, prin ordinațiunea comandai militare districtuale 2010/1851 sunt judecați la prinsoare de ocnă, pentru că, cu prilejul unui ales asupra militarimei c.r. au dat pildă rea și au ascuns munițiune.

Rtm. 12 apr[ilie] [1]851

Spre știință, iară arătătorului Protopop să se rescrie, ca să esopereze la Magistratul Brașovului ca batâr pre [...] să se pună în lucrare hotărârea aceasta asupra numiților preoți din Șirnea, pentru ca poporul să nu rămână fără păstoriu sufletesc.

Original, AMS, fond Arhiepiscopesc, vol. 1, 1848-1860, doc. nr. 155/1851.

295

Brașov, 14 aprilie 1851

Prea Onorat Consistorium!

Din aceasta scrisă recviziție a î[naltului] Magistrat de aicea dto 9 aprilie ac. Nr. 2625 mai pe larg vă veți milostivi a vedea ce hotărâre s-au făcut de către î[naltul] Militar Comando din Sibiu care este peste Bran pentru preoții de la Schirnia, Georgie și Ioan Țeposu după făcuta cercetare numai prin comisari politicești și militari, fără a fi de față Protopopul locului sau alte persoane bisericești, că la facerea acestei cercetări și cum eu sunt recvirat a orândui alți preoți ca să slujască ca poporul de la Schirnia până a aceștia își vor împlini canonul hotărât. Însă eu mai înainte de a face vreun pas în obiectul acesta am socotit ca să fac cunoscută această hotărâre și Prea Onoratului Consistorium și a cere pârntească înviație cum să urmez. Drept aceea cu toată umilitatea mă rog ca să vă milostiviți a-mi

da părințeasca înviație în privința acestui lucru, căci eu așa am arătat și la î. Magistrat de aicea precum că am cerut înviație de la Prea Onoratul Consistorium.

Pe lângă care așteptând părintesc răspuns, sunt al Prea Onoratului Consistorium umilit serv.

Brașov, 14/2 aprilie 1851

Petru Gherman, Protopopul al III-lea brașovan

Original, AMS, fond Arhiepiscopesc, vol. 1, 1848-1860.

296.

Albac, [fără dată]

Însemnarea!

Celor omorâți și chilăviți prin insurgenți, în curgerea bătăii și revoluției trecute din satul Albac, Crângul Gura Arății

1. Mort Toader Todor Kreț fostul cătană și având.... au murit în loagăr la Krikău 1848, cam pe la noiembrie, fiind în vârstă cam pe la 60 de ani, om văduv, neavând prunci, fără o nepoată care are cu ce trăi și îi măritată, fiind de nație și religie român.
2. Mort Purcel Sântion din Arăța, posident de o casă, lucrător cu săcurea la Traniș, fiind la resbel comandant, fiind în vâr[stă] cam de 29 de ani, au rămas muiera și copii 3. are pământ de fânaț un car, de arat o găleată, de religie și nație român. Pentru [el] adeverează Mateș Gheorghe, Suști Nicula Ioan, Sântion Niculae, în 1848, 25 nov.
3. Oneț Nistor din Arăța, de nație și religie român, cam de 45 de ani, însurat, plutaș, posident de o casă, pământ de fânaț un car, de arat o găleată și jumătate. Au murit fugind din bătaie de la Traniș, 1848, 25 noiembrie, are muieră și... [ilizibil n.n.].
4. Han Georgie din Arăța de nație și religie român, cam de 24 de ani, însurat, văsar, fiind cu părinții laolaltă, pământ de fânaț, trăgându-să afară partea lui, și omorât în bătaia Jurcuții, fiind la rebeli comandant Vasvari, în anul 1849, 28 mai. O rămas muiera și o fată numită Parasti[va] de 5 luni.
5. Sânt Marc din Arăța, de nație și religie român, cam de 38 de ani, însurat, posident de o casă, pământ de fânaț de 2 cară, de arat de o găleată, și omorât în bătaie la Râul Kăbuții, fiind la rebeli comandant Vasvari, în anul 1849, 22 mai. O rămas muiera și maică-sa neputincioasă și 2 copii.
6. Lazăr Dumitru a Pașcului din Arăța, de nație și religie român, cam de 20 de ani, văsar, neînsurat supt stăpânirea părințească, omorât în bătaie la Fântânele, fiind rebel comandant Vasvari, 1849, 24 iunie.
7. Oneț Pătru lui Vasile din Arăța, de nație și religie român cam de 18 ani, rășinar, neînsurat, supt stăpânirea părințească omorât în bătaie la Fântânele, fiind la rebeli comandant Vasvari în anul 1849, 24 iunie.

Original, AMS, fond 12/Pr. 1848-1850. *Morți în revoluție, biserici distruse, sate arse. Ajutoare date, situații, rapoarte.*

297.

*Dumbrava, [fără dată], 1849⁹⁶***Numele și paguba morților din Lügeth care s-au întâmplat [în] 2 martie 1849**

Nr .	Numele m[ortului]	Vidua	Orfani	Paguba	Rf., c.m. Prețul s.m.	Mosie	Ce are încă
1	2	3	4	5	6	7	8
1.	Roman Vasile	Văduvă	3	Toate laolaltă	90	n-are	n-are nimica
2.	Popp Zaharie	Vidua	2	Dto	44	Este	Are nimica
3.	Cocsa Melinte	Vidua	6	Dto	116	Are	Are o vacă
4.	Popp Iuon	Vidua	4	Dto	180	n-are	n-are nimic
5.	Popp Iuon	Vidua	1	Dto	10	n-are	Are nimic
6.	Bompa Andrei	Vidua	2	Dto	112	Are	Nimic
7.	Harsza Gligore	Vidua	3	Dto	10	n-are	Nimic
8.	Popp Gorea	Vidua	3	Dto	108	Are	Nimic
9.	Gliga Iacob	Vidua	1	--	--	Are	Nimic
10.	Harsza Trifan	--	--	--	--	--	--
11.	Harsza Iuon	Vidua	1	Pagubă	134	Are	Nimic
12.	Harsza precup	Vidua	3	Dto	15	n-are	Nimic
13.	Cora Filip	Vidua	3	Dto	193	Are	O vacă
14.	Bendreș Kozma	Vidua	--	Dto	156	n-are	Nimic
15.	Bendreș Simion	--	--	--	--	--	--
16.	Covrig Iuon	Vidua	3	Dto	180	n-are	Nimic
17.	Covrig Ilie	Vidua	--	--	--	--	--
18.	Czeupea Ignác	--	--	--	--	--	--
19.	Bendreș Iuon	Vidua	11	--	-	Are	--
20.	Hurscho Vasile	Vidua	2	Dto	112	Are	Are nimic
21.	Harza Maxim	Vidua	4	Dto	210	Are	Nimic
22.	Czeupea Leonte	Vidua	--	Dto	100	Are	Nimic
23.	Oprea Iuon	--	--	--	--	--	--
24.	Borșan Ștefan	Vidua	1	Dto	600	Are	Oi 10
25.	Rinșa Florea	Vidua	1	Dto	50	n-are	Are nimic
26.	Rinșa Georgiu	Vidua	1	Dto	10	n-are	n-are
27.	Rinșa Maxim	Vidua	5	Dto	75	Are	n-are
28.	Rinșa Iuon	Vidua	3	Dto	210	Are	n-are
29.	Hurscha Pavel	Vidua	--	Dto	240	Are	Nimic
30.	Hurscha Ștefan	Vidua	2	Dto	265	Are	O vacă
31.	Rinșa Costan	Vidua	--	Dto	180	n-are	Are nimic
32.	Rinșa Miron	Vidua	--	--	--	--	--
33.	Vlaich Pantilie	Vidua	--	Pagubă	15	n-are	Are nimic
34.	Șorlea Iuon	--	--	Dto	20	n-are	n-are
35.	Vlasa Mihăilă	Vidua	1	Dto	95	n-are	n-are
36.	Șorlea Precup	Vidua	2	Dto	180	Are	n-are
37.	Picz Nechifor	Vidua	1	Dto	12	Are	n-are nimic
38.	Coșa Costrai	Vidua	2	Dto	40	Are	n-are
Sima viduelor		33	66	Suma pagubelor	3662		

⁹⁶ Este vorba despre Dumbrava, s. com. Jud. Mureș, aparținătoare la acea vreme de Protopopiatul Truda de Sus.

Tabel (continuare)

1	2	3	4	5	6	7	8	
Taorul satului 250 fl. c.m.								
Fără de acestea au luat din beserica cea unită un falon.....50 rf.								
Acru (!).....15 rf.								
zalele de la chevelniță,.....2 rf., 30 cr.								
Numele celor vii și păgubiți s. l. B.								
Nr.	Numele persoanelor	Boi	vaci	Cai	oi	Preț rf. c.m.	Paguba din casă	Suma laol. Rf.c.m.
1.	Papp Iuon, paroh	2	3	14	84	1836	1200	3036
2.	Papp Ioan paroh	2	2	5	--	320	12	332
3.	Onu Roman	--	3	--	--	120	7	127
4.	Bendreș Iuon	2	--	--	5	70	25	95
5.	Vlaich Istratie	--	--	--	43	215	--	215
6.	Vlaich Irimie	2	2	--	23	265	--	265
7.	Vlaich Kozma	2	2	--	12	270	3	273
8.	ButaToader	2	4	--	--	160	10	170
9.	Popp Georgie	--	--	4	--	160	20	180
10.	Harșa Toader	2	4	1	--	230	65	295
11.	Harșa Simion	--	5	--	--	--	--	145
12.	Șorlea Vasile	--	2	--	2	60	20	80
13.	Harșa Simion	2	2	--	--	160	30	190
14.	Gábor Ignát	1	4	--	--	400	25	425
15.	Harșa Iftenie	--	4	--	--	120	6	126
16.	Borșan Iuon	--	3	1	17	215	28	243
17.	Harșa Păvălaie	--	2	--	--	100	34	134
18.	Bendreș Toader	--	--	--	12	60	78	138
19.	Covrig Pavel	6	5	--	15	786	--	786
20.	Covirg Grigore	4	--	--	--	230	38	268
21.	Czeupea Dănilă	2	3	--	--	200	60	260
22.	Czeupea Toader	--	2	--	--	80	--	80
23.	Corea Iuon	--	4	--	--	176	30	206
24.	Buta Florea	2	3	1	--	260	--	260
25.	Buta Iuon	--	--	--	--	--	24	24
26.	Gliga Gerghiu	--	3	--	--	60	--	60
27.	Czeupea Ilisie	--	2	--	--	52	8	60
28.	Czeupea Iuon	2	2	--	--	230	16	246
29.	Borșan Georgie	--	--	--	--	--	--	E cu a văduvii laolaltă
30.	Borșan Filip	4	3	--	6	330	75	405
31.	Bendreș Grigore	--	1	--	--	30	50	80
32.	Bendreș Toader	--	6	--	--	230	10	240
33.	Bandreș Domnica	--	2	--	--	60	15	75
34.	Rinșa Iacob	3	--	--	8	30	36	336
35.	Straja Toma	1	1	--	--	80	50	130
36.	Straja Iuoana	1	2	--	--	150	60	210
37.	Rinșa David	3	3	--	--	130	35	165
38.	Rinșa Vasile	2	--	--	--	140	68	208
39.	Covirg Nicu	--	--	--	9	45	8	53
40.	Rinșa Iuvo	2	3	--	13	215	60	275
41.	Vlasa Ionică	1	2	--	11	102	--	102
42.	Harșa Iuon	2	3	--	--	160	40	200
43.	Rinșa Andronie	1	3	--	--	140	12	152
44.	Rinșa Iacob	--	--	--	10	50	34	84

Tabel (continuare)

1	2	3	4	5	6	7	8	9
45.	Rinșa Vasile	--	2	--	--	80	18	98
46.	Csenger Georgie	1	1	--	--	60	2	62
47.	Oprea Maxim	--	--	--	3	15	--	15
48.	Oprea Gligorucz	--	--	--	12	60	--	60
49.	Oprea Dănilă	--	--	--	17	65	--	65
50.	Iosim Gabor	2	--	--	14	170	4	174
51.	Harșa Nechifor	--	--	--	28	140	9	149
52.	Harșa Todora	--	--	--	5	25	--	25
53.	Vlaich Mihai	3	1	--	--	160	67	227
54.	Marcu Vasile	2	--	--	22	220	79	299
55.	Gabor Ștefan	--	2	--	--	100	--	100
56.	Gabor Iftenie	2	2	--	--	160	--	160
57.	Czeupea Toader	--	2	--	--	70	--	70
58.	Czeupea Cozma	1	2	--	--	90	--	90
59.	Harpa Sofron	--	--	3	--	60	13	73
60.	Harpa Dănilă	--	--	--	--	-	12	12
61.	Rinșa Gherasim	2	1	--	--	140	--	140
62.	Șorlea Iacob	1	2	--	--	80	--	80
63.	Șorlea Filimon	--	3	--	--	75	--	75
64.	Șorlea Georgie	1	--	--	7	67	--	67
65.	Vlasa Vasile	1	2	--	--	92	--	92
66.	Gliga Simion	1	1	--	---	70	7	77
67.	Sorlea Iuon	--	2	--	--	100	3	103
68.	Harpa Florea	--	--	--	--	--	13	13
69.	Șorlea Simion	--	--	---	--	--	15	15
70.	Griga Dănilă	--	4	--	3	95	32	127
71.	Șorlea Iuon	--	1	--	6	70	4	74
72.	Șorlea Zaharie	1	--	--	14	120	5	125
73.	Vlasa Precup	--	6	--	--	202	--	202
74.	Bendreș Nicolae	--	1	--	--	40	37	77
75.	Harpa Vlasa	--	1	--	8	90	29	119
76.	Harpa Ignucză	--	2	--	--	60	--	60
77.	Vlasa Maxim	1	2	--	--	80	380	460
78.	Șorlea Mihail	--	2	--	2	90	106	196
79.	Șorlea Filip	--	2	--	--	205	237	442
80.	Coșa Zaharie	--	1	--	27	175	70	145
81.	Gabor Gligore	--	--	--	25	125	2	127
82.	Popp Pavel	2	1	--	8	190	96	286
83.	Harpa Mihail	--	--	--	--	--	30	30
84.	Gabor Iacob	--	3	--	1	145	40	185
85.	Gabor Mihăilă	2	3	--	--	250	11	261
86.	Gabor Arsinte	2	1	--	--	134	14	148
87.	Gabor Toader	--	1	--	--	16	13	29
88.	Harșa Maxim	--	--	--	--	--	12	12
89.	Coșa Ștefan	2	3	4	--	330	24	354
90.	Bendreș Toader	--	--	--	--	--	9	9
91.	Popp Gligore	-	--	--	2	10	7	17
92.	Pavel Șorlea	--	--	--	6	30	15	45
93.	Șorlea Ilie	--	--	--	--	--	40	40
94.	Rinșa Grigore	--	--	--	--	--	6	6
95.	Cacola Crăciun	--	--	--	--	--	--	13
96.	Gliga Gherasim	--	--	--	--	--	12	12
97.	Gabor Trifan	--	--	--	--	--	10	10

Tabel (continuare)

1	2	3	4	5	6	7	8	9
98.	Gabor Iacob	--	--	--	--	--	6	6
99.	Vlasa Iuon	--	--	--	22	110	--	110
								8783

298.

Baia de Aramă, [fără dată]

Conspectul

Consemnatiunilor despre românii căzuți sau chilăviți sub decursul resbelului civil magiar, precum și despre rămășițele aceloră în oppidul Offenbaia, Districtul Bălgradului

Oppidul Offenbaia	Posițiunea	Numele și connumele căzuților sau chilăviților, etatea, căsătorii, văduvi sau june, caracterul și condițiunea	Averea lor	Locul, timpul și modul căderii sau chilăvirei lor	Rămășițele lor după nume
"	1.	Capra Ioan, de ai 53, căsătorit, băieș	Casa, alta nimic	Litta Ungurească, s-au tăiat prin călăreți în december 1848	Maria, 38 ai
"	2.	Fornade Georgie de ai 43, căsătorit, băieș	Are casă, fânaș de un car, grâu, o găleată	Dto	Floare, 26 ai
"	3.	Filip Mihai, 34 ai, băieș, căsătorit	Nici casă, nici altă agonisală nu are	La Litta Ungurească s-au macelat prin magiari în december 1848	Lina 25 ai, prunci 4

Original, AMS, fond 12/Pr. 1848-1850. Morți în revoluție, biserici distruse, sate arse. Ajutoare date, situații, rapoarte.

299.

[Jacul Românesc, fără dată]

Prealuminat și Preasfințite doamne Episcop, mie milostiv părinte!

În urma poruncii Mării tale de sub dat. 14 october [1]849 am mers în fața locului în satul Jac unde așazăndu-mă la casa crâznicului Kolciariu Simeon am adunat obștea noastră; și instanția atinsă cătră mila Mării tale cea părințască o am cetit poporului cumcă dreaptă a fi, au nu; cu o gură toți au răspuns că e dreaptă. Și așa au jurat din bătrâni pentru mai mare întemeiere: 1mo Kolcear Petru, 2do Majer Petru, 3° Kașa Sana, 4. Barabaș Petru, 5. Barabaș Mihail, 6. Barabaș Iuon, 7. Kașa George, 8. Buzăși Ieșan, aceștia întru mărturie obștii cumcă totdeauna când să vor cere sufletește vor întări lucru mai jos scris:

Preotul nostru Nicolae Stoica, după ce au venit din țară cu oștile muscălești, fiind poftit în filia Vița, de un popor să-l griască cu sfânta precestație și numitul d. Kornis Imre simțind că e popa în sat cu o cătană l-au poftit la dânsu. Tot decât au mers, numai decât l-au aristăluit și nu l-au slobozit fără chezași care s-au și făcut și cu acea parte și-au făcut rost pârii sale și au prins și pe socru-so și pe șogorul, căci popa au șăzut acolo fiind casa stricată de unguri, dară popa n-au fost să facă rău nicăirea.

Acestea știm și mărturisim

Aceasta poruncă am săvârșit cu mare greutate după poruncitul chip informați cătră mila Mării tale spre slobozanie la popor aristatului preot, cu care sunt al Mării tale umilit fiu⁹⁷

Ioan Făcățici

Prot. c[er]cul r[ăsăritean] Balta de Sus

Original, AMS, fond 12/Pr. 1848-1850. *Morți în revoluție, biserici distruse, sate arse. Ajutoare date, situații, rapoarte.*

300.

Brad, [fără dată]

Scriere șpețifișă!

După pra părințasca și înalta poruncă episcop. de sub nr. 51 – leat 13 oktomvrie [1]849, ca întru dreaptă arătare să să aștearnă lucrarea ce și cum și unde s-au întâmplat omorurile, chilăvirile, în Țercul Krișului, și anumit în orașul Brad prin maghiarii cei rebeli atârname, pentru supștinerea credinții cătră Tronul împărătesc.

1. Ban Trif, prin maghiarii cei rebeli, la Târnavă, între 27 oct[ombrie] 848, om ca de 32 de ani, l-or pușcat, de care au rămas 4 prunci săraci.
2. Faur Ioan, om ca de 20 de ani, între 27 octom[brie] 848, prin maghiarii cei rebeli, la Târnavă pușcat, de care au rămas văduva cu 2 prunci.
3. Mihăuț Avram, om ca de 38 de ani, între 27 oct[ombrie] la Târnavă pușcat, de care au rămas văduva, mai are cu ce trăi.
4. Kopos Ioan, om ca de 50 de ani, între 27 oktom[brie] 848 la Târnavă pușcat, de care au rămas văduva, mai are cu ce trăi.
5. Ban Ionuț, om ca de 25 de ani, în 27 oct[ombrie] 848 la Târnavă pușcat, de care a rămas văduva cu 3 prunci slabi.
6. Stan Ionuț, om ca de 59 de ani, întra 27 oct[ombrie] 848 la Târnavă pușcat, de care au rămas văduva și 2 prunci, are cu ce petrece.
7. Stan Ionaș, om ca de 44 de ani, întra 27 oct[ombrie] 848 la Târnavă pușcat, de care n-au rămas nimenea.
8. Indrei Pătru, om ca de 16 ani, întra 27 oct[ombrie] 848 la Târnavă pușcat, de care n-au rămas nimenea.
9. Fărcaș Ion lui Nikolae, om de 18 ani, întra 27oct[ombrie] 848 la Târnavă pușcat, de care n-au rămas nimeni.
10. Petka Pătru, om de 24 ani, întra 27oct[ombrie] 848 la Târnavă pușcat, de care n-au rămas nimeni.
11. Fărău Dumitru, om de 18 ani, întra 27oct[ombrie] 848 la Târnavă pușcat, de care n-au rămas nimeni.
12. Flore Adămuț, om ca de 34 ani, întra 27oct[ombrie] 848 la Târnavă pușcat, de care au rămas 3 prunci, mai au cu ce petrece.

⁹⁷ Adresa: „Ab Archidiacono non uniti Kűkűllő Superioris. Prealuminatului și Preasântitului d. domn Andrei Șaguna, Episcopul Besăricii răsăritene din Marele Prințipat al Ardealului, cu plecaciune să așterne, Ex offo la Sibii.”

13. Fărău Solomon, om de 36 ani, întra 27oct[ombrie] 848 la Târnava pușcat, de care au rămas văduva și 5 prunci săraci; tot ceva au.
14. Fărău Toader lui Samson, om de 24 ani, întra 27oct[ombrie] 848 la Târnava pușcat, de care n-au rămas nimeni.
15. Fărău Precup, om de 23 ani, întra 27oct[ombrie] 848 la Târnava pușcat, de care n-au rămas nimeni.
16. Borog Ion, om de 46 ani, întra 27oct[ombrie] 848 la Târnava pușcat, de care au rămas 2 copii a cere.
17. Onea Solomon, om de 35 ani, întra 27oct[ombrie] 848 la Târnava pușcat, de care n-au rămas nimeni.
18. Kleț Iosif, de 38 ani, întra 27oct[ombrie] 848 la Târnava pușcat, de care au rămas 3 copii săraci, pot petrece.
19. Onea Ioan, de 36 ani, întra 27oct[ombrie] 848 la Târnava pușcat, de care au rămas văduva și 4 prunci, pot petrece.
20. Kleț Adam, de 54 ani, întra 27 oct[ombrie] 848 la Târnava pușcat, de care au rămas 2 copii a cere gata.
21. Kărămari Toader, om de 18 ani, întra 27oct[ombrie] 848 la Târnava pușcat, de care n-au rămas nimeni.
22. Suci Adam, de 31 ani, întra 27 oct[ombrie] 848 la Târnava pușcat, de care n-au rămas nimeni.
23. Bolcu Pătru, de 36 ani, întra 27 oct[ombrie] 848 la Târnava pușcat, de care au rămas văduva cu 5 prunci săraci.
24. Bolcu Pătruț, de 39 ani, întra 27 oct[ombrie] 848 la Târnava pușcat, de care au rămas un copil sărac.
25. Kălimari Toader, de 45 ani, întra 27 oct[ombrie] 848 la Târnava pușcat, de care au rămas 2 prunci, au cu ce petrece.
26. Golea Adam, de 35 ani, întra 29 oct[ombrie] 848 în Baia de Criș spânzurat, de care au rămas văduva cu un prunc sărac.
27. Petrovici Nicolae, în 29 oct[ombrie] 848 în Baia de Criș spânzurat, de care au rămas văduva cu un prunc, poate petrece.
28. Demeter Dumitru, de 25 ani, în 29oct[ombrie] 848 în Baia de Criș spânzurat, de care n-au rămas nimeni.
29. Pain Hubăr, de 47 ani, hopșitaș kătană, în 29oct[ombrie] 848 la Baia de Criș spânzurat, și n-au rămas nimeni.
30. Silaci Gheorghe, de 33 ani, 29 oct[ombrie] 848 la Baia de Criș spânzurat, de care n-au rămas nimeni.
31. Cărămari Toader, de 46 de ani, în 27 oct[ombrie] 848, la Târnava pușcat, de care au rămas 3 copii săraci.
32. Golea Precup, de 21 ani, în 27 oct[ombrie] 848 la Târnava pușcat, de care n-au rămas nimeni.
33. Tuduranu Ioan, de 41 de ani, în 27oct[ombrie] 848, tot într-acela loc, de care au rămas văduva și 3 prunci a cere.
34. Fărău Kopos, de 28 de ani, în 27 oct[ombrie] 848 la Târnava pușcat, de care n-au rămas nimeni.
35. Fărău Ioan, de 41 de ani, în 27 oct[ombrie] 848 la Târnava pușcat, de care au rămas văduva și 3 prunci, pot petrece.
36. Fărău Toader, de 27 de ani, iară acolo pușcat, de care n-au rămas nimeni.
37. Golea Dumitru, de 29, iară acolo pușcat, de care n-au rămas nimeni.
38. Golea Ioan, de 29 de ani, iară acolo pușcat, de care au rămas un prunc.
39. Gorță Vasilie, de 29 de ani, iară acolo pușcat, de care au rămas 2 prunci, pot petrece.
40. Herța Nicolae, de 35 de ani, iară acolo pușcat, de care n-au rămas nimeni.
41. Împărat Ioan, de 29 de ani, iară acolo pușcat, de care au rămas văduva cu o fată, pot petrece.
42. Feher Visalom, de 27 de ani, iară acolo, de care au rămas văduva cu un prunc, pot petrece.
43. Trandafir Nicolae, de 27 de ani, iară acolo pușcat, de care n-au rămas nimeni.
44. Irhaș Arsenie, iară acolo, de 53 de ani, de care au rămas 2 copii, pot trăi.
45. Kăzan Gheorghie, de 27 de ani, iară acolo, de care au rămas văduva, poate trăi.
46. Pitariu Avram, de 26 de ani, iară acolo, de care au rămas văduva, poate petrece.
47. Almășan Ianoș, de 39 de ani, iară acolo, de care au rămas văduva cu 3 copii săraci, orfani.

48. Atim Adam, de 29 de ani, prin maghiarii cei rebeli la Abrud omorât, de care au rămas văduva cu 3 copii săraci.
49. Grof Pătru, de 27 de ani, în hotarul Bradului omorât în 24 mai [1]849, de care n-au rămas nimeni.
50. Miheș Ure, de 80 de ani, în 24 mai [1]849, la casa sa omorât, de care n-au rămas nimeni.
51. Miheș Ioan, prunc de un an și jumătate, în pat omorât, întra 27 mai [1]849.
52. Bocăescu Flore, de 61 de ani, în 27 mai [1]849, pă talpa căsii lui omorât și țipat în foc, de care au rămas văduva.
53. Banci Koste, de 45 de ani, în 27 mai [1]849, la casa sa omorât, de care au rămas văduva și 4 prunci săraci; economia pustie.
54. Kopos Avram, de 48 de ani, în 27 mai [1]849, la casa sa omorât, de care au rămas văduva și 2 fete și economia pustie.
55. Banci Pătru, de 49 de ani, în 27 mai [1]849, la casa sa omorât, de care au rămas văduva și 5 prunci săraci.
56. Faor Nistor, de 63 de ani, în 27 mai [1]849, și pre muierea sa, în holdă omorâți.
57. Suci Adam, de 37 de ani, în 27 mai [1]849, la casa sa în pimniță omorât, de care au rămas economia pustie.
58. Banci Ion, prunc de 2 ani, în 27 mai [1]849, la casa sa omorât.
59. Andrei Sav, de 26 de ani, în 27 mai [1]849, la casa sa pușcat, de care au rămas văduva și 2 prunci și economia pustie.
60. Indrei Solomon, de 37 de ani, în 27 mai [1]849, la casa sa pușcat, de care au rămas văduva și 3 prunci orfani.
61. Kălămar Avram, de 57 de ani, în 27 mai [1]849, beteag în pat l-a omorât, de care au rămas văduva și economia pustie.
62. Kălămar Ghiorghe, de 21 de ani, în 27 mai [1]849, în grădina sa pușcat, de care n-au rămas nimenea.
63. Korindan Ion, de 57 de ani, în 27 mai [1]849, la casa sa pușcat, de care n-au rămas nimenea.
64. Martin Pătru, de 18 ani, în 27 mai [1]849, săpând l-au pușcat, de care n-au rămas nimenea.
65. Suci Alexandru, de 33 de ani, în 27 mai [1]849, în grădină la gard l-au pușcat, de care au rămas văduva și economia pustie.
- 67⁹⁸. Golce Solomon, de 80 de ani, în 29 mai [1]849, înaintea căsii pușcat, de care n-au rămas nimeni.
68. Golce Ianoș, de 72 de ani, în 28 mai [1]849, la casa sa omorât, de care au rămas văduva slabă.
69. Herța Pătru, de 42 de ani, în 28 mai [1]849, făcând la gard l-au pușcat, de care au rămas văduva cu 2 prunci și economia pustie.
70. Botoș Torică, de 62 de ani, în 28 mai [1]849, de viu țipat în foc, de care n-au rămas nimeni.
71. Căzan Ioan, de 73 de ani, în 28 mai [1]849, înaintea porții sale omorât, de care n-au rămas nimeni.
72. Pășcan Moise, de 45, în 28 mai [1]849, în drum în piață pușcat, de care au rămas văduva și 3 prunci, economia pustie.
73. Truță Toader, de 41 de ani, în 28 mai [1]849, tăind la lemne la casa sa, l-au omorât, de care au rămas văduva.
74. Faur Toader, de 31 de ani, în 28 mai [1]849, săpând l-au ucis, de care au rămas văduva și 3 cerșetori.
75. Truța Avram, de 81 de ani, în 28 mai [1]849, cârpind la cioarici l-au omorât, de care au rămas văduva slabă.
76. Fărău Toader, de 64 ani, în 28 mai [1]849, pușcat prin picioare, de viu l-au țipat în văpaie, arzând casa, de care au rămas 3 copii a cere.
77. Onea Pătru, de 48 de ani, în 28 mai [1]849, în casa sa noaptea l-au pușcat, de care au rămas văduva și economia pustie.
78. Văsin Solomon, de 82 de ani, în 28 mai [1]849, încălzindu-să l-au omorât, de care n-au rămas nimeni.

⁹⁸ Lipsește nr. 66.

79. Grof Ionuț, de 28 de ani, în 28 mai [1]849, în grădina căsii sale pușcat, pre care l-au și țipat în foc, de care au rămas văduva și economia pustie.
80. Kore Evuță, de 47 ani, mai oarbă, slabă, în 28 mai [1]849, au pușcat-o în hotarul Bradului.
81. Râșcan Simdreana, de 76 ani, înaintea kăsii sale omorâtă, de care n-au rămas nimeni.
82. Drag Mărie, de 67 de ani, neputincioasă, pă bătă umblând, au pușcat-o, de care n-au rămas nimeni.
83. Miheț Sofia, de 32 de ani, în 29 mai [1]849, cu pruncul în brațe au omorât-o, de care n-au rămas nimeni.
84. Dotița Lazăr, de 32 de ani, cu fătuta în brațe au pușcat-o, de care au mai rămas 3 copii săraci.
85. Luncan Dotița, de 62 de ani, în 29 mai [1]849, torcând au pușcat-o, de care n-au rămas nimenea.
86. Faur Ighița, de 62 de ani, în 29 mai [1]849, umblând a cerși au pușcat-o, de care n-au rămas nimeni.
87. Mărtin Anișca, de 41 de ani, în 29 mai [1]849, pe care au țipat-o în foc, de s-au prefăcut în cenușă, de care au rămas o fată săracă.
88. Mărtin Boriță, de 81 de ani, în 29 mai [1]849, carea fiind beteagă în pat au omorât-o, de care n-au rămas nimeni.
89. Kopos Marița, de 47 de ani, în 29 mai [1]849, pă care în grădina căsii au omorât-o, de care n-au rămas nimeni.
90. Bolog Măriuță, de 31 ani, în 29 mai [1]849, pă care cu fătuta în brațe omorându-le și au mai rămas 2 copii săraci.
91. Fărcaș Măruța, de 43 ani, în 29 mai [1]849, pă care au omorât-o în hotarul Bradului, de care au rămas 3 copii săraci, gata de cerșit.
92. Kolinga Jufana, de 63 de ani, în 29 mai [1]849, cu patul puștii omorâtă, de care n-au rămas nime.
93. Martin Marinca, de 51 de ani, în 29 mai [1]849 omorâtă acasă, cu parul, de care n-au rămas nimeni.
94. Miheț Dotița, de 51 de ani, în 29 martie [1]849, pă care la casa sa au străpuns-o cu lancea și au aruncat-o în foc, de care n-au rămas nime.
95. Tudoran Agrișa, de 57 de ani, în 29 mar. [1]849, pă care scoțându-i ochii au omorât-o, de care au rămas un copil sărac.
96. Kălămar Gorița, de 93 de ani, în 29 mar. [1]849, pă care țipându-o în ascuțitul parilor de gard, au omorât-o, neavând bani a le da, după a lor cerere.
97. Borde Mărie, de 41 de ani, în 29 mai [1]849, pă care au sugrumat-o, de care au rămas 2 copii săraci.
98. Filip Anișca, de 37 de ani, în 29 martie [1]849, cu pruncuțul în brațe au omorât-o, pușcat-o, străpunsă cu sperja, pă care i-au mâncat fearile pe câmp.
99. Obădău Măruța, de 51 de ani, în 29 martie [1]849, pre care au copilul în brațe au omorât-o, de care au rămas un copil.
100. Suci Șara, de 32 de ani, în 29 mai [1]849, pre care în grădina căsii au omorât-o și pre 2 copii ai săi i-au țipat în foc.
101. Macra Ana, de 32 de ani, în 29 mart. [1]849, pre care au țipat-o în văpaia focului, de care n-au rămas nime.
102. Feier Kătuța, de 4 ani, în 29 mart. [1]849, pre care țipându-o în foc, au murit.

Original, AMS, fond 12/Pr. 1848-1850. *Morți în revoluție, biserici distruse, sate arse. Ajutoare date, situații, rapoarte.*

301.

Brădești, [fără dată]

Consemnațiunea

Românilor căzuți și chilăviți sub decursul rezelului civil magiar, precum și a rămășițelor aceloră în satul Brădiești, Districtul Bălgradului de Jos.

Poziția uneia	Numele și conumele căzuților și chilăviților, etatea, căsătorit, caracterul	Averea lor	Locul, timpul, modul uciderii sau chilăvirii lor	Rămășițele lor după nume		Adeverirea acestor arătate	Reflexiuni
				Vidua, etatea ei	Prunc i		
1	2	3	4	5	6	7	8
1.	Ciocârlie Iosif, de 28 ai, căsătorit, cărăuș la Choh	Moșie destulă	Iara, 4 ian. 1849 s-au macelat	Vidua s- au măritat	--	Suci Matei jude și alții	
2.	Kătană Ștefan, 28 ai, căsătorit, econom	Căsuță slabă, grădina, cucuruz 1 1 ½ cupă, fân un car, 1 ferdelă grâu semănătură	La Teiuș, 1849 după Rusalii, pușcat	Vidua s-au măritat	2 copii, Ioan 5 ani, Vasili e 2 ani	Surdea Alexe căpitan și alții	Pruncii îi ține moașa sa Kătană Rusanda, părăsiți de maica sa, precum adeverează Suci Matei, judele, Lobonea Iosif cantor
3.	Ciocârlie Simion, căsătorit, 41 ai, aurariu	Căsuță slabă, grădina cucuruz una cupă, alta nimic	La Litta Ungurească , 6 ian. 1849 s-au macelat	Dotia, 32 ai	Marie 11 ai Sofia 3 ai, trăiesc	Suci Matei și alți mai mulți	
4.	Lobonea Costandin, 42 ai, căsătorit, cărăuș la Choh	Moșie de mijloc	Au degerat la Ciucea din care apoi au și murit	Safta, 43 ai	--	Adeveresc sătenii	
5.	Surdea Savu, căsătorit, 35 ai, econom, chilav	Casă, grădina, cucuruz 2 cupe, fân pe un an un car, grâu 2 ferdele pe un an	I-au pușcat venind de la Ciucea în dealu Feleacului	Maria, 23 ai	--	Dto	
6.	Lobonea Filip, june 27 ani	Moșie care aduce venit pe un an a trăi 3 oameni; această moșie vine împărțită în 6 părți	I-au tăiat venind de la Ciucea lângă satul Komicigu, pe cap 7 tăieturi, pe mână 3	--	--	Dto	
7.	Hurtai Crăciun, căsătorit, 36 ai, econom	Casa, grădina de cucuruz 2 cupe, fân un car, grâu semănături 2 ferdele pe un an	Reîntorcân du-se de la Ciucea, bolnav de frig au murit	Ioana, 31 ai	Filip, 8 ai, Marie, 6 ai Kostan din 4 ai	Dto	

Gherman Moisă,
paroch la Brădești

Original, AMS, fond 12/Pr. 1848-1850. *Morți în revoluție, biserici distruse, sate arse. Ajutoare date, situații, rapoarte.*

302.

Bucium, [fără dată]

Însemnarea!

Celor omorâți și chilăviți prin insurgenți, în curgerea bătăii și a revoluțiunii de curând trecute, a văduvelor și a orfanilor acielora din satul Buciumi, Crângul Cerbu:

2. Tomuș Nicolae din Buciumi, de religie și națiune român, în vârstă ca de 35 ani, căsătorit. Au căzut în bătaia de lângă Bălgrad, unde căpătând un glonț într-un picior, îndată după întoarcerea acasă au murit. Are fânațiu de un car de fân și o căsuță.

Au rămas de el:

- a) Sofia Duna, muierea sa, cununată cu Tomuș Nicolae în ano 1847. Este în vârstă de 32 ani, este sănătoasă.

Prunci în viață:

- b) Maria, născută în anno 1848.

3. Tomuș Ioan din Buciumi, de religie și națiune român, în vârstă ca de 50 ani, căsătorit. S-au chilăvit prin un glonț în umărul drept, în bătaia cu Hatvani. Posident de o casă, fânaț de 3 care de fân. Mărturisesc Tomuș Gyica și Jurca Nicolae, care l-au dus din locul Valea Poenii unde au căpătat predieru.

Are:

- a) Tomuș Ana, muierea sa, în vârstă ca de 36 ani, cununată cu Tomuș Ioan, este sănătoasă.

Alexandru Dan,
paroh

Original, AMS, fond 12/Pr. 1848-1850. *Morți în revoluție, biserici distruse, sate arse. Ajutoare date, situații, rapoarte.*

303.

Chețani, [fără dată]

Relație despre paguba făcută în satul Kecza

Șerban Mihăilă, casa și ce o fost în casă, lângă aceea, 9 care de cucuruz, 2 stupi, 60 de ferii de vin și 19 domnești, 2 roate. Estea toate prin foc s-au topit, iară în vite au avut pagubă de 240 fl.

Lüg Nicolae, casa cu toate ce au fost în ea și cinci care de cucuruz, pivnița și 10 ferii de vin, un stob cu brânză. Iară banii de porci 86 de zloți în argint și 45 de cruceri.

Roman Onisie, casa cu toate celea ce au fost într-însa și 5 care și un dric de cucuruz 10 merțe de grâu, plugul cu toate celea ce se țin de dânsul.

Puiac Mihăilă, stog 40 de clăi, 9 care de fân, grajdul de 45 zloți, 6 lădoiae 30 de merțe de grâu, 3 care de cucuruz, 30 de clăi de pod, grapa și plug cu toate celea ce se țin de dânsul și 2 șopruri. Iară vite, 4 capete nu se găsesc nicăiera.

Siliveșan Sandu, casa cu toate cele ce au fost într-însa, 3 care de cucuruz, 10 merțe de grâu, 3 care de fân, paie 25 de clăi, carul, plug, 3 lădoaie, căldare.

Gersei Vasilică, casa cu toate celea ce au fost într-însa, 6 care de cucuruz și pivnița cu 76 de ferii de vin și 16 merțe de grâu frumos.

Acești oameni până aicea însemnați toți prin foc sunt păgubiți.

Mai aflându-se oameni păgubiți de vite, afară de cei arși:

1. Puia Iuon are pagubă de o vacă, 6 porci, 30 de merțe de grâu și 20 de ferii de vin
2. Litean Precup, 2 juninci de 3 ani în prinsoare și 20 de merțe de grâu.
3. Zsurszu Niplac au avut de un porc ca de 17 zloți.
4. Pantea Vasilică au avut de 2 viței cei de frunte, unul de un an și unul de 2, 60 de merțe de grâu frumos, un buglan de 12 ferii de vin.
5. Silcudean Ion, 2 juninci de 3 ani în prinsoare și 20 de merțe de grâu.
6. Miheșan Ion, o junică de 2 ani și ca 8 merțe de grâu.
7. Trif Ioan 2 viței de 2 ani la prinsoare 15 merțe de cucuruz.
8. Ghebudean Nicolae au avut de 3 porci și de un buglan de vin 12 ferii de vin și pei 6 și 2 jerhe.
9. Zsurzsus Ion, un porc.
10. Mocan ilie, 35 de merțe de grâu.
11. Mărginean Ilie, suts⁹⁹, 30 de piei de oaie.
12. Bucur Ioan, 16 merțe de grâu, 12 merțe de cucuruz.
13. Mărginean Vasilie, o vacă, 10 merțe de grâu.
14. Kristurean Ion, 13 merțe de cucuruz și 12 de grâu.
15. Sălcudean Ilie, 10 merțe de grâu și 10 de cucuruz, un porc.
16. Dan Vasilică, suts, 62 de piei de oaie.
17. Popa Ștefan, un junc de 100, 30 merțe de grâu, cucuruz, un car.
18. Uiac Iov, un porc, grâu 6 merțe, cucuruz un dric.
19. Garașin Iosif, un porc și 2 merțe de brânză și vo 5 merțe de cucuruz.
20. Dan Iuon a lui G., 35 de merțe de grâu.
21. Trif Nicolae, 25 de merțe de grâu.
22. Szuts Ion, 2 vaci și o vițea.
23. Puiac Nicolae, 4 porci, 12 merțe de grâu 6 clăi de cânepă.
24. Dan Ion, un vițel de de 2 ani, vin 30 de ferii, 10 merțe de grâu.
25. Muntean Ioan, 2 porci și grâu 20 de merțe.
26. Miheșan Demian, 2 porci.
27. Sălcudean Grigorie, 2 porci și 20 de merțe de grâu.
28. Selcudean Pavel, 10 merțe de cucuruz.
29. Lintean Nicolae, 4 merțe de grâu și un car de cucuruz.
30. Crișan Chirilă, 2 purcei, 4 merțe de grâu și 5 de cucuruz.
31. Pop Nicolae, un porc, 4 merțe de cucuruz.
32. Roman Pascu, 4 porci.
33. Maier Vasilică, un junc de 2 ani.

Aceștia nu sunt arși, dară sunt păgubiți de Kristurean.

Afară de aceia, s-au jucuit satul în două rânduri pentru că n-au vrut a se supune la unguri 2000 de zloți și s-au belit un bou și 2 vaci.

M[aros] Ketză

Grigore Gherman

N.B. S. Biserica neunită a satului Ketză s-au jefuit de toate ce au fost într-însa, adeverez

Ștefan Dembian, Protopop Tordei

Original, AMS, fond 12/Pr. 1848-1850. *Morți în revoluție, biserici distruse, sate arse. Ajutoare date, situații, rapoarte.*

⁹⁹ blănar

304.

Cioara de Sus, [fără dată]

Consemnațiunea

Românilor căzuți sau chilăviți/plesuriți/ sub decursul reșebelului civil magiar, precum și a rămășițelor acelora în satul F[első] Cioara, în cercul Igiului de Sus, Districtul Bălgradului

Poziți unea	Numele și cognumele căzuților, etatea, căsătorii, caracterul	Averea lor	Locul, timpul și modul uciderei lor	Rămășițele lor după nume		Adeverirea acestor arătate	Reflexiuni
				Văduvile și etatea lor	Pruncii, etatea acestora		
1.	Krușită Ioan, 35 ani, căsătorit, metalurg, au servit în Landsturm ca lăncieru	Căsuță slabă, seminătură, o cupă de cucuruz, alt nimic	Iara, 4 ian. 1849, s-au macelat prin năvălitorii magiari	Parastie, 29 ani	Ioacov, 13 ani, Georgie, un an, ambii trăiesc	Toate acestea cum că sunt adevărate mărturisesc: Vasile Rus, căpitan, Rațiu Petru, căpitan, Rus Filip, căprar, Melaje Vasile, Baci Georgie, Rus Petru	
2.	Rus Antonie, 39 ani, căsătorit, metalurg, în Landstrum ca lăncieru	Căsuță, grădină, 2 cupe cucuruz, fân pe un an 1 ½ car, grâu, seminătură pe un an 6 ferdele	Dto	Nastasie, 27 ani	O fetișoară Dotia, 13 ani și ficio de 20 ani		
3.	Baci Gavrilă, (?) ani, căsătorit, metalurg, au servit ca lăncieru	Casa, grădina de cucuruz, 2 cupe, fân pe un an un car, grâu pe un an 4 ferdele	Dto	Văduvă nu are	Două fete, una măritată în casă Floarea, 20 ani, alta Marie 11ani		

Teodor Rusu,
paroh în Felső Cioara

Original, AMS, fond 12/Pr. 1848-1850. Morți în revoluție, biserici distruse, sate arse. Ajutoare date, situații, rapoarte.

305.

Crișcior, fără dată

Conscriere!

După nr. episcop. 51 a.c. poruncit, ca întru dreaptă arătate să se aștearnă lucrarea care în Districtul Zărandului din anumit satul Crișcior, morți, chilavi prin rebelii maghiari uciși, pentru susținerea credinței către Tronul Maiestății austriece. Urmează:

1. Roman Ghiorghe în bătaie în loco la Târnava ucis, de care au rămas văduvă săracă, numai a cere.
2. Creț Ianoș, în bătaie în loco la Târnava ucis, de care n-au rămas nimenea.
3. Olăriu Toni, în Hălmagi, prin rebelii maghiari prins și spânzurat, de care o rămas văduva săracă.
4. Blidean Beneam, la bătaie în Târnava ucis, de care o rămas văduva în stare bună.
5. Igna Nicolae, prin rebelii maghiari, localnic în Crișcior pușcat, de care o rămas 3 copii săraci, care umblă a cere.
6. Toda Avram, prin rebelii maghiari în București pușcat, de care au rămas văduva cu 2 copii și ce au avut au luat de la dânsa tot.
7. Pantea Nicolae, prin rebelii maghiari pușcat, de care au rămas o mamă săracă, numai a cere.
8. Țurca Ilie, prin rebelii maghiari pușcat și este chilav și are 4 copii săraci.
9. Truța Florinca, în 9 martie acasă la sine, prin rebelii maghiari pușcată, de care nu-i nime de pretendariu.
10. Coran Mărinică, prin rebelii maghiari în hotarului Crișciorului pușcată, de care n-au rămas nimene.
11. Mitra Iocta, [...] în hotar prin rebelii maghiari pușcată, de care n-au rămas nimenea.

După dreaptă arătare

Nicolae Tofiu, paroh Crișcior

În ființa noastră de față ca jurații satului

Pop Ioanți
Feir Dănilă
Olar Avram
Hurdea Iosif
Toda Dănilă
Toc Dumitru
Precă Ionuț

Original, AMS, fond 12/Pr. 1848-1850. *Morți în revoluție, biserici distruse, sate arse. Ajutoare date, situații, rapoarte.*

306.

Gornești, [fără dată]

Prea Onorate Domnule Protopoape!

Din urmarea preamiloștii porunci a Excelenței suae Baro de Volgemuth, prin Măria sua Domnul Episcop Andrei Șaguna, din adevărta și conștiincioasa poruncă, adevăresc și eu pre nefericiții prin rebelii tirani și omorâți pentru neclătita credință ce au avut-o către Monarhul, precum urmează:

1. Szócs Andreica s-au omorât la V[ajda] Sz[ent] Ivány¹⁰⁰ în aprilie 28, pentru aducerea pajurii în sat de la Năsăud, de care rămânând soția cu 5 prunci mici, pentru a căroră susținere n-au rămas alta decât toată avuția socotindu-o laolaltă 125 fl.

¹⁰⁰ Este vorba despre Voivodeni, s., com., jud. Mureș.

2. Rus Iuon s-au omorât la V[ajda] Sz[ent] Ivány în april 28, pentru credința ce au avut-o cătră monarh, rămânându-i vidua cu un mititel prunc, pentru creșterea pruncului nimica au rămas.
3. Simon Niculae s-au omorât la V[ajda] Sz[ent] Ivány în april 28, asemenea pentru împăratul că i-au pus jurământ la Nasod, de care rămânând o viduă cu un prunc, spre căruia susținere nimica i-au rămas.
4. Kornia Iuon, tot pentru aceeași cauză și întru același loc cu ceialalți dimpreună omorât fiind, i-au rămas o viduă cu 2 prunci mici, spre a căroră susținere nimic au rămas.

Manu Vasile s-au omorât la V[ajda] Sz[ent] Ivány în 28 apr. pentur jurământ pe care i l-au pus împăratului, de care rămânând 5 feciori, spre a căroră susținere au rămas 400 fl.

Parohul satului, Ioan Brejan, s-au omorât în V[ajda] Sz[ent] Ivány în 28 aprilie pentru credința ce au avut-o cătră monarhul (a căruia asemenea i s-au omorât un fiu al său cu numele Brejan Ioaneș) de care rămânând preuteasa cu 7 prunci nemic au rămas.

Următorii s-au pedepsit cu bătaie de moarte:

1. Manu Petru, prinzându-l l-au dus la V[ajda] Sz[ent] Ivány în april 28, pentru credința ce au avut-o cătră împărat, l-au pedepsit cu 178 de bețe, care subt o die le-au luat în 2 rânduri, de la care timp nu e în stare a-și hrăni 7 prunci mititei care-i are.

2. Rus Iuon, năvălind pe dânsul rebelii unguri, așa numit vadász csapatu, au cerut arme și neavând de unde să le deie, l-au bătut de moarte; de aci legându-l, l-au dus la V[ajda] Sz[ent] Ivány, unde de nou l-au bătut încă cu 55 bețe, care având 7 prunci, nu e în stare de a-i hrăni.

Paguba din Gernyeszeg¹⁰¹

Cheltuiala satului din rebelii unguri cauzată să sue la 450 fl. m.c. Iară paguba preotului, tot prin rebeli cauzată să sue la 2400 fl. m.c.

Care lucruri, cum că așa s-au întâmplat, mărturisesc și eu subscrisul

Basilie Brejan
Candidat în Gernyeszeg

Original, AMS, fond 12/Pr. 1848-1850. *Morți în revoluție, biserici distruse, sate arse. Ajutoare date, situații, rapoarte.*

307.

Holbav, [fără dată]

Konscripție

Despre arătarea persoanelor celor ce au căzut jertfă, adică au murit de mâna rebelilor prin moarte silnică din satul Holbav, slăvit Districtul Făgărașului și unde s-au întâmplat moartea

Nr.	Numele și polecra morților	Locul de unde sunt	În ce loc s-au întâmplat moartea	Vârsta anilor	În ce vreme		Numele văduvii	Ce avere are	Însemnare
1.	Ioan Nika	Din Holbav	La Apaza în districtul Brașovului	48	Noiem.	16	Ana cu 4 copii rămasă, săraci	Nimic	--

¹⁰¹ Este vorba despre Gornești, s., com., jud. Mureș.

2.	Bucur Stoiki Sulika	Din Holbav	La Apaza, la cordon	40	Noiem.	16	Văduvă cu 6 copii	Un deal sec și 5 oi	--
3.	Gheorghe Jugariu	Din Holbav	La Apaza, la cordon	37	Noiem.	16	Văduvă cu 3 copii mici, dar unul prost și mut	Are 2 boi	--
4.	Ioan Ferariu	Din Holbav	La Apaza, la cordon	50	Noiem.	16	Văduvă cu 3 copii	Nimic	--
5.	Ioan Ioan Ferariu	Din Holbav	La Apaza	20	Noiem.	16	Pușcat prin picior, dară trăiește	Nimic	Acest din urmă e pușcat într-un picior, dar vindecat

Aceștia la Apaza în Districtul Brașovului și-au luat sfârșitul prin mâinile rebelilor păzind ei la un cordon în anul 1848 la luna lui Noiembrie 16.

Samoilă Mizsa,
Paroh locului

Original, AMS, fond 12/Pr. 1848-1850. *Morți în revoluție, biserici distruse, sate arse. Ajutoare date, situații, rapoarte.*

308.

[Ilia, fără dată, 1849]

Konscriere

Despre văduvele și orfanii românilor căzuți în decursul răzbelului civil, precum și despre cei ce au rămas chilavi după ofițioasa arătare a preoților din Protopopiatul Iliei întocmită

1. Preotul din Sârbi Petru Foarcoș care administrează și parochia vacantă din M[aros] Bretea arată că în bătaia cu rebelii din câmpul Bradului, varm[eghia] Zarandului au perit pușcat prin glonț:
 - a.) Petru Kovaci de care au rămas văduva săracă cu trei prunci slabi, fără de ajutoriu din M[aros] Bretea¹⁰².
 - b.) Din M[aros] Bretea iarăși Nistor Kampos pre care însă l-au luat rebelii în forspan cu carul și boii la tabără și acolo l-au omorât, rămânând de dânsul patru prunci săraci, fără tată, fără mamă.
 - c.) Tot acela preot arată că din satul Sârbi prin judecată rebelă în Deva s-au pușcat Nicolae Babă de care au rămas văduva cu 3 prunci săraci.
2. Preotul din Boőz Ioan Oprea arată că din satul Boőz luând rebelii pe Mihai Dodă cu carul și boii la tabăra lor cătră Medgyes, l-au prăpădit cu car cu boi cu tot și au rămas văduva cu doi prunci slabi.

¹⁰² Bretea de Mureș sau Bretea Ungurească, azi în jud. Hunedoara.

Tot acela preot arată că prin judecata rebelă din Deva din satul Târnăvița s-au omorât Solomon Giura și Iancăș Kătană. De cel dintâi au rămas 4 prunci slabi și văduva, de celălalt văduva cu 3 prunci.

3. Parochul din Bărăști, Petru Oprean arată că din satul Lunkșoara, mergând după sare la M. Solymos Ioan Pârvan și Petru Dutaș i-au omorât rebelii unguri și de cel dintâi au rămas văduva cu un prunc, iară de al doilea 7 prunci, și văduva pedeastră(!) de ochi.

Tot atunci deodată au omorât rebelii și pe Solomon Bisorcă și Nicolae Koslăvan, amândoi din satul Visca și de amândoi au rămas văduvele câte cu doi prunci una.

4. Parochul din Glod- Gilești Alexandru Orbonaș care administrează parohia vacantă de la Cerbia și Pogănești arată că în bătaia de la Zam cu rebelii au perit pușcați Rista Mădăluță de care au rămas văduva cu 4 prunci slabi și Irimie Bukur de care au rămas văduva cu 5 prunci, aceștia amândoi din satul Cerbia.

Iară din satul Pogănești în bătaia pe Kriș la Târnavă au căzut Iosif Pui cătană invalid, de acesta au rămas un prunc de 7 ani sărac.

5. Parochul din Alsó Certej Kostandin Radovici face arătare pentru Moisă Marian și Ioan Marian, amândoi frați din Alsó Certej, care în bătaia cu rebelii din Kriș, amândoi au rămas pușcați și au rămas de amândoi văduvele sărace, una cu un prunc, alta cu doi și tatăl căzuților bătrân și orb de amândoi ochii. Mai încolo arată că, mergând rebelii acolo în sat, o parte de sat au ars-o și pe Ioan Niculae l-au pușcat, de care au rămas văduva cu 6 prunci slabi și casa arsă.
6. Prin judecata rebelilor în Dobra s-au pușcat din Ilia Petru Buda și Dimitrie Kolibaș de care au rămas muierile văduve, precum și Iosif Ciocan, cătană hopșitaș. Iară din satul Branișca, la Deva tot prin judecată rebelă și-au pierdut viața:
 - a.) Ioan Maier, de care au rămas văduva cu 2 prunci.
 - b.) Adam Oniță, de acesta văduva și 2 prunci
 - c.) Tănase Turc, de acesta văduva și un prunc
 - d.) Iosif Moțu, de acesta numai văduva au rămas și
 - e.) Din satul Branișca în drumul țării au pușcat rebelii și pe Gheorghie Maier, de care au rămas iarăștile numai muierea văduvă.
7. Când au fost bătaia la Zam au pușcat rebelii și pe o muiere văduvă de acolo cu numele Varvara Ionaș și au rămas chilavă de picioare cu 4 prunci slabi.

Precum acestea din sus, după arătările preoților către mine făcute într-o adevăr s-au descris, prin aceasta adeverez.

Ioan Orbonaș,
Protopop

Original, AMS, fond 12/Pr. 1848-1850. *Morți în revoluție, biserici distruse, sate arse. Ajutoare date, situații, rapoarte.*

309.

Luncanii de Sus, [fără dată]

Conscriere!

După Prea părințasca poruncă episcopescă de sub nr. 51 a.c., ca după dreapta arătare să să aștearnă lucrarea în Districtul Zărandului, în numitul sat Lunkani de Sus, morți, chilavi prin rebeli maghiari atârnațoare, pentru susținerea kredinții către Tronul Maiestății austriace, urmează:

1. Petru Amăroiu, întra 27oct[ombrie] [1]848 la Târnăvă, prin maghiari ucis, văduva săracă cu 2 copii și economia pustie.
2. Dud Dumitru, întra 27oct[ombrie] [1]848 la Târnava, prin maghiari ucis, de care o rămas 4 copii cerșetorind rămași.
3. Dud Toader, întra 27 oct[ombrie] [1]848 la Târnava, prin maghiari ucis, de care o rămas văduva cu 3 copii, economia pustie.
4. Ivan Crăciun, întra 27 oct[ombrie] [1]848 la Târnava, prin maghiari ucis, de care o rămas văduva, umblă a cere.
5. Dud Sim, în fața locului, în 9 iunie [1]849, săpând în holdă, pușcat de maghiari, de care o rămas văduva cu 2 prunci săraci.
6. Sas Pătru, în fața locului, în 9 iunie 1849, săpând în holdă, pușcat de rebeli maghiari, de care o rămas văduva săracă cu 3 copii cerșetori.
7. Boldură Solomon, în fața locului, în 9 iunie [1]849, naintea cășii sale, prin rebelii maghiari pușcat, de care o rămas 2 copii săraci.
8. Popa Nicolae, în fața locului, în 9 iunie [1]849, la casa birăului pușcat de rebelii maghiari, de care o rămas văduva și 4 copii săraci.
9. Dan Pătru, în 27 oktob[m]r[ie] [1]848 la Târnava, prin rebelii maghiari pușcat și s-au tămăduit, rămâindchilav.
10. Motocea Pătru, în fața locului, în 23 martie 1849, acasă înțapat cu panganetul (!), care și astăzi echilav, nu poate lucra cu mâinile să să hrănească.
11. Motocea Darica, în fața locului, în 23 martie [1]849, la casa sa prin rebelii maghiari pușcată, de care o rămas casa pustie și 2 prunci săraci, Lazăr și Maria.

După toată dreptatea arătăm

Samuilă Poenaru, parohul locului
Kantorul satului, Popa Ioan
Baik Nikolae
Lazăr Sofron
Dud Vasilie
Lazăr Pătru

Original, AMS, fond 12/Pr. 1848-1850. *Morți în revoluție, biserici distruse, sate arse. Ajutoare date, situații, rapoarte.*

310.

Muncel, [fără dată]

Consemnațiunea

Românilor căzuți sau chilăviți (plesuriți) sub decursul rezelului civil magiar, precum și a rămășițelor aceloră în satul Muncelu, Districtul Bălgradului de Jos

Poziți- unea	Numele și conumele căzuților și chilăviților , etatea, căsătorit, caracterul	Averea lor	Locul, timpul, modul uciderii sau chilăvirii lor	Rămășițele lor după nume		Adeverirea acestor arătate	Reflexiuni
				Vidua, etatea ei	Prunci		
1.	Renty A, Dumitru, de 45 ai, căsătorit, băiaș pe lângă apă	Casa, grădina de cucuruz o cupă, fân ca o sanie, alta nimic	În Iara, 4 ian. s-au macelat de magiari	Nastasie de 37 ai	Nastasie, 24 de ai, măritată nu în casă	Aceasta adeverează Hânduțiu Todor, căpitan și alți câți au fost de față	
2.	Râncea Simion de 25 ai, căsătorit, econom	Casa, grădina de cucuruz de 4 cupe, alta nimic	În bătaia cu Kemény Farkas, pușcat de glonț din pușcă	Sava, 40 ai	--	Dto	
3.	Piticu Macavei, de 40 ai, econom	Casa și moșie de cucuruz, grâu și fân cam de mijloc	Au dejerat un picior de au picat jos jumătate la Dealul Craiului	Văduvă nu are	Un ficior, Ioan însurat în casă cu tatăl său	Aceasta o adeveresc sătenii cu dânsul conlocuitori	
4.	Jurjiu Pavel, de 22 june, chilav	Lângă părinți foarte săraci	L-au pușcat în bătaia cu Kemény Farkas, cu glonțu prin picior ieșindu-i prin șold	--	--	Adeverează căpitanul și alți săteni	
Suma 4.							

Pitic Vasilie,
paroch în Muncel

Original, AMS, fond 12/Pr. 1848-1850. *Morți în revoluție, biserici distruse, sate arse. Ajutoare date, situații, rapoarte.*

311.

*Pătrângenii, [fără dată]***Consemnațiunea**

Românilor de religiunea răsăriteană a celor căzuți sau chilăviți (plesuriți) în decursul resbelului civil magiar, precum și a rămășițelor acelor din satul Pătrânjani în crângul din Valea Bulzii ca filială în cercul și districtul Bălgradului

Pos.	Numele și connumele căziutului sau chilăvitului etatea lui, căsătorit, văduv sau june, caracterul sau condițiunea	Averea lui	Locul, timpul și modul căderii sau ucidreei lui	Rămășițele lui după nume		Adeverirea acestora arătate
				Vidua și etatea ei	Pruncii și etatea acestora	
1	2	3	4	5	6	7
1.	Ioan Plăcintă, de 60 ani, căsătorit, carbonariu cu pensiuine	Casa de locuit a rămas și o grădină de două cară de cucuruz lângă casă, alta nimic	În oppidul montan Zlatna a căzut de glonț de pușcă de lângă casa lui Iacob Elek, pușcat de ungurii de aici ca ȃrsereg, ridicând puștile iarăși pușcând după noi toți	Teodsia, de 50 ani	Ioan, de 35 ani, însurat cu 2 prunci mici, dintre care unul chilav	Judele și parochul satului cu întreg satul adeverează despre acesta, necunoscându-l mai nici feciorul, fiind ars și de foc, după cum au ars Zlathna
2.	Ioan Câmpeanu a Iancului, de 60 ani, necăsătorit, țeran	Căsuția mică de locuit cu o grădină de cucuruz, alta nimic	Tot în timpul acela l-a pușcat în Zlathna după cap și a mai trăit o săptămână, apoi a murit dintr-aceea	--	--	Dto
3.	Simeon Berbece, de 25 ani, june, țeran	--	Tot în timpul acela l-a pușcat pe dindărăt și a ieșit pe dinaine și după 2 săptămâni a murit în satul său	--	--	Dto

Tabel (continuare)

1	2	3	4	5	6	7
4.	Pătruțiu Irimie de 50 ani, căsătorit, econom	Casă cam slabă de locuit și puținică moșiuță de grâu, fân și cucuruz	În 4 aprilie a.c. în grădina casei lui l-a pușcat rebelii magiari năvălind cătră Zlathna	Sofia, de 30 ani	Alesandru, născut și botezat sept. 27, a. 1837, Costandin născut la a. 1839, Daniil, născut la a. 1831, Filip, născut la 1830	dto
5.	Pătruțiu Turcu, de 60 ani. Căsătorit, econom	Casă de locuit și puțină moșie de grâu și cucuruz	În chicie la Piatra cea mare în satul Petroșani în postul lui S[f]. Petru l-au pușcat rebelii magiari. Acolo e și mâncat de câni	Ilina, de 30 de ani	Sofia, născută la a. 1841, Maria născută la a. 1839	Judele cu mai mulți săteni
6.	Matei sau Timoteiu Irimie, de 61 ani, absitașiu soldat fără plată	Casa de locuit și moșie are de tot feliul	În Dealul Furilor s-a luat rebelii magiari în postul lui S[f]. Petru pe dealuri după oameni a pușca și pe acesta bătrân neputincios l-a nimerit și acolo l- a și mâncat câinii	Cătălina, de 75 ani a treia oară căsătorită	Are doi feciori însurați și aceia au cu ce trăi	Dto
7.	Antoni Banda de 80 ani, văduv, țeran	Casă de locuit și moșie de grâu, cucuruz și fân	Înaintea casei lui în Postul lui S[f] Petru l-au pușcat rebelii magiari și acolo a și căzut mort	--	Ioan, însurat	Dto
8.	Susana Avram, de 15 ani, fată și soru-sa	Casă de locuit și puțină moșie de grâu, după care tatăl lor rămas nu poate trăi	Nu departe de casă în pădure au pușcat-o, iară pe cealaltă numai de groaza soră-sii și de fum, nepușcată a murit tot în timpul prescris	Au tată de 60 ani și mamă de 45	--	Dto
9.	Samfira, de 8 ani					
10.	Nicolae Câmpeanu, de 40 ani, căsătorit, plesurit, țeran	Casă de locuit au toți trei plesuriții și moșie	Tot în timpul prescris cel 1 ^{iu} pușcat prin pept și o mână, al doilea tăiat cu sabia prin cap și prin ureche, a treilea în Zlathna cu ocașuea revoluțiunii din 11/23 oct. 1848 pușcat prin o mână	Anisia, de 60 de ani	--	Dto
11.	Gligor Păcurariu, june de 20 ani			--	--	dto

Tabel (continuare)

1	2	3	4	5	6	7
12.	Vasilie Zaharie, căsătorit, de 20 ani, țeran			Eva, de 25 ani	--	

Klement Câmpean,

Paroch român în Pătrojani

Nicolae, capelan și paroch la Valea Bulzului

Original, AMS, fond 12/Pr. 1848-1850. *Morți în revoluție, biserici distruse, sate arse. Ajutoare date, situații, rapoarte.*

312.

Pătrânjani, [fără dată]

Pagubile făcute de unguri în satul Potrinjani la anul 1849 prin foc

Nr.		Fl. m.c.	Cr.	
1	2	3	4	5
1.	Preotului și parochului din Potrinjani se adeverează a fi păgubit și hainile și bucatele și alte unealte și un cal	500 40	40 20	2 căși șură cămară 2 grajduri
2.	Bisearica păgubită 3 rânduri în veșminte 4, feașnice 10, fonți de lumânări 4, cărți și altele precum 3 icoane mari	100	50	--
3.	Trif Nicolae casa și șura, 3 grajduri, cămara, gardurile și bucatele grâu și cucuruz	500 200	-- 3	--
4.	Jorj Gligor, casa, șura, 2 grajduri, gardul împrejur și bucatele	400 126	--	--
5.	Jorj Gheorghe, casa, șura, carul și gardul	100	2	--
6.	Vanța Petruț, casa, șura 2 grajduri și Bucatele	300 12	20	--
7.	Miclea Ioan, casa, șura, colna, 2 porți, cocina și gardul, bucatele și 2 vaci	212 168	15	--
8.	Murari Trif, casa, șura, cămara, gardurile	300	30	--
9.	Turc Antonie, casa, șura, grajdul, gardul	200	--	--
10.	Turc a lui Șandru, casa, șura. Cămara, bucate	200 50	20	--
11.	Guș Tomuța, casa, șura, colna, 2 grajduri și gardurile, bucatele și doi cai	500 100	50	--
12.	Turc Moisa, casa	45	20	--
13.	Guș Kandin Antonie, casa, șura, cocina, cămara	220	20	--
14.	Guș Nutz, a Vuții casa și grajdul	150	4	--
15.	Turc Nicolae, casa, șura	200	20	--
16.	Siminica Macarie Gușatul, casa, grajdul	200	40	--
17.	Guș Alexie, casa, grajdul, cocina, gardul	24	--	--
18.	Câmpean Todor Ioan, casa, șura, 2 grajduri, gardurile, bucatele, porcii, stupii, haine	300 108	20 2	--
19.	Guș Macovei, casa și bucatele și hainele	142	--	--
20.	Dușa Anghel, casa, șura, 3 grajduri, cămara, bucatele, 2 cai, un junc	400 400 60	--	--
21.	Boanda Tomaș, casa, șura, gardul	150	20	--

Nr.		Fl. m.c.	Cr.	
	bucatele	20		
22.	Jit Simion, casa bucatele	20 22	30	--
23.	Popa Șimon, șura, cămara și gardurile, veșmintele și bucate	50 10	20	--
24.	Țiblea Macarie, șura, 3 grajduri	40	--	--
25.	Jit Moise, casa, șura, 2 grajduri, cămara bucatele	300 14	2 2	--
26.	Kranik David, moara cu toate ce are	150	3	--
27.	Kranik Nicolae, casa	40	3	--
	Până aicea s-au scris cei arși			
28.	Vasilie Isac 2 boi și o vacă, Bucatele	160 14	4 3	--
29.	Vasilie Ion a Sacului, o slănină 2 unturi	34	--	--
30.	Vasilie Popovici, 2 cai 2 ferdele grâu	40	--	--
31.	Siminica Nicolae 14 ferdele grâu și 4 porci	40	3	--
32.	Jica Pavel, 2 boi și 3 ferdele de grâu, 4 de cucuruz	40 20	40	--
33.	Vanța Ionuț, pagubă un cal și bucate și hainile, un stup	20 17	--	--
34.	Perța Filip, 2 vaci și bucatele	64	10	--
35.	Guș Iosiv Șandru, 2... (?) veșmintele muierii	65	30	--
36.	Plăcintă Mihai, bucate și haine	10	--	---
37.	Plăcintă Aron, are pagubă bucate și hainele	60	--	--
38.	Turc Iosiv, un bou	30	10	--
39.	Irimie Petruț, o vacă	21	--	--
40.	Câmpean Antonie, 25 f. grâu, 12 f. cucuruz și carul întreg	65	20	--
41.	Nistor Eva, văduvă, păgubită de haine și bucate	20	13	--
42.	Nicula Ionuț, 2 boi, o untură	150	4	--
43.	Țibla Macavei, un bou și bucatele	53	4	--
44.	Guș Iosiv, stupi, bucatele, un junc	24	3	--
45.	Trif Gheorghe, haine și carul	70	--	--
46.	Simedere Dumitru, un cal, o vacă și hainele	80	3	--
47.	Kâmpean Matei, 2 boi, 3 capre, bucatele și haine și 3 unturi	55 120	2	--
48.	Trif Nistor, 2 boi și o vacă, bucatele și haine	40 50	2	--
49.	Avram Kătălina, o vacă, un stup	26	2	--
50.	Hanăș Nicolae, 3 porci	12	--	--
51.	Zaharie Tănase, haine	6	3	--
52.	Jorț Ștefan, o vacă	12	--	--
53.	Micle Gheorghe, un cal	24	--	--
54.	Simedrea Rusan, bucate și haine prețuite	150	--	--

Klement Kâmpean
Paroch român în Petrinjani

Original, AMS, fond 12/Pr. 1848-1850. *Morți în revoluție, biserici distruse, sate arse. Ajutoare date, situații, rapoarte.*

313.

*Poiana Mărului, [fără dată]***Onoratului Scaun Protopopesesc**

Potrivit cu orânduiala din 13 octombrie nr. 51 a Excelenței sale Feld Mașiar (!) Ludovik de Wolgemuth îndreptată către prea Sfinția Sa Domnul Episcop Andrei Șaguna, al nostru Milostiv stăpân și de aci, prin urmare, către toate scaunile protopopești curprinzătoare ca să se facă în toate satele de către preoți subtecție (!) lămurită de toate văduvile, orfanii sau chilăviții ce vor fi rămas din pricina războiului trecut.

Cu supunere să răspunde și din partea satului nostru Poiana Mărului cum că aice din ferirea Împăratului Ceresc nu să află nice văduvă, nici orfani, nice vreunchilav rămas din mai sus pomenita pricină a războiului urmat. Și după poruncă se da această deslușire onoratului Scaun Protopopesesc spre a să înainta unde să cere.

Ioan Zecheri, paroch
Leontie Pușcaș, paroch

Original, AMS, fond 12/Pr. 1848-1850. *Morți în revoluție, biserici distruse, sate arse. Ajutoare date, situații, rapoarte.*

314.

*Sartăș, [fără dată]***Consemnațiunea**

Românilor de religiunea răsăriteană căzuți sau chilăviți sub decursul rezelului civil magiar, precum și despre rămășițele acelor din satul Sartos, Districtul Bălgradului

Poziți- unea	Numele și conumele căzuților și chilăviților, etatea, căsătorit, caracterul	Averea lor	Locul, timpul, modul uciderii sau chilăvirii lor	Rămășițele lor după nume		Adeverire a acestor arătate	Reflexiuni
				Vidua, etatea ei	Prunci		
1.	Marcu Alexe, căsătorit, 50 ai, econom	Casa, moșie de grâu 1 ½ gălete pe un an, cucuruz, 8 cupe, fân pe un an 2 cară	În Rimetea, 1848, september în loagăr, de moarte firească	Todora, 45 ai	6 prunci: Varvara 15 ai, Safta 12 ai, Maria 10 ai, Ioana 5 ai, Adam 5 ani, Văsălie 3 ai	Se pune Todor, Andrica, Gavrila și alții	
2.	Boca Todor, căsătorit, 40 ai, econom	Casă văduva nu are, fiindcă au fost	În 4 ian. 1849 s-au pușcat de	Todora, 35 ai	3 prunci: Georgie n. 1843, Todor	Se pune Todor, Andrica	

Poziți- unea	Numele și conumele căzuților și chilăviților, etatea, căsătorit, caracterul	Averea lor	Locul, timpul, modul uciderii sau chilăvirii lor	Rămășițele lor după nume		Adeverire a acestor arătate	Reflexiuni
				Vidua, etatea ei	Prunci		
		împărțitoare, nici moșie de grâu, nici cucuruz, nici fân nimic	glonț de pușcă, magiarii năvălitori		n. 1846, Ioan n. 1849	Dumitru Crăciun Toader	
3.	Andrica Vasilie, june, 20 ani	--	Litta, ian 6. s-au pușcat de unguri	--	--	Dto	
4.	Plescho Iacob, căsătorit, 46 ai, econom	Căsuță slabă ½ găleată grâu, un car de fân, cucuruz 2 cupe, alta nimic	i-au degerat amândouă picioarele, la unul au picat din căpută, la celălalt, degetele de tot, la Dealul Craiului	Tatiana, 40 ai	--	Acestea adevreață Fornade Ioan Judele, Pleșca Todor și alți săteni conlocuito ri	
5.	Pleșca Ioan, 25 ai, june	Căsuță foarte slabă, ½ gălete grâu, un car de fân, 2 cupe cucuruz, alta nimic	Tot în același loc și aseminea de chilav	--	--		
6.	Marcu Vasilie, june, 21 ai, chilav	S-au chilăvit la Litta Ungurească, așa cât nu-i în stare a să hrăni	--	--	--	Pleșca Ioan Boca Gavrilă și alți săteni	
7.	Dondoș Gheorghie, 30 ai, june, chilav	L-au împușcat în mâna dreaptă din care pricină și acum e chilav neputându-să hrăni. L-au împușcat în Crișu la Brad	--	--	--	Pleșca Todor, Fornade Ioan jude, Pleșca Ștefan	

Dimitrie Precup
paroh Sartoș, neunit

Original, AMS, fond 12/Pr. 1848-1850. *Morți în revoluție, biserici distruse, sate arse. Ajutoare date, situații, rapoarte.*

315.

*Șercăița, [fără dată]***Konscripție**

Despre arătarea celor ce au căzut jertfă, adică au murit de mâna rebelilor prin moarte silnică din satul Șercăița, slăvit Districtul Făgăraș și unde s-au întâmplat moartea.

Nr.	Numele și polecra mortului	Locul de unde sunt	În ce loc s-au întâmplat moartea?	Vârsta anilor ⁴	În ce vreme	În ce zile	Numele văduvelor	Câți copii	Ce avere are	
									moșie	vite
1.	Gheorghe Aldea Cucu	Din Șercăița	La Feldioara	43	Noiembrie	18	Zavina, văduvă	6	5 gălețe	3
2.	Moise Șerbănuță	Din Șercăița	La Feldioara	44	Noiembrie	18	Rahira văduvă	6	4	Nu sunt
3.	Ioan Solomon	Din Șercăița	La Feldioara	37	Noiembrie	18	Ana văduvă	4	3	Nu sunt
4.	Gheorghe Kodea	Din Șercăița	La Feldioara	27	Noiembrie	18	Eva văduvă	2	4	2
5.	Ioan Ursu	Din Șercăița	La Hoghiz	42	Februarie	20	Bucura văduvă	3	3	Nu sunt

Aceștia la Feldioara și la Hoghiz în Districtul Brașovului au luat sfârșitul vieții prin mâinile rebelilor ținându-să să nu treacă ungurii Oltul în anul 1848 noiembrie 18 zile și în anul 1849, februarie 20 zile.

La care adevărim noi

Ioan Bărbat,
paroch Șercăiții
Lazăr Bărbat, jude
Gheorghe Ioan Popa, jurat
Gheorghe Moise Bărbat, dto

Original, AMS, fond 12/Pr. 1848-1850. *Morți în revoluție, biserici distruse, sate arse. Ajutoare date, situații, rapoarte.*

316.

Valea Bulzii, [fără dată], 1849

**Însemnarea pagubilor care s-au făcut în trecuta vreme, în Valea Bulzii,
adecă în anno 1849**

S-au căpătat la Bonda Ștefan o bute și prețul 3 zloți răi.

La Boandă Moise o caminiță de fasole și n-are preț. 2 zloți de aramă

Avram Gheorghe s-au căpătat cojoc 20, o păreche de colțuni de piele 18 zloți, 2 peptare 14 zloți și o pănură de cioareci de 17 coți trot 20 de zloți; 40 de coți de pânză biciulit în 17 zloți [...]; o cămeașă

de dolf cu 5 zloți și 2 schimburi bărbătești trog 6 zloți de argint și buni. 2 zloți răi, o păreate de cișme, loturi... [text tăiat, ilizibil, n.n.] .

La Câmpean Tomuță s-au făcut pagubă ca de 170, adecă 4 vite mari cu coarne și un vițel.

La Câmpean Ion 5 porci de câte 2 ani unul și o ținură. Suma toată 80 de zloți valută.

Original, AMS, fond 12/Pr. 1848-1850. *Morți în revoluție, biserici distruse, sate arse. Ajutoare date, situații, rapoarte.*

317.

[Fără dată, fără loc]

Prea onorat Consistorium!

Întru urmarea părințeștii rânduiei de cătră același lăudat pentru aceia cătră mine slobzită dto 8/20 iulie nr. 301 a lunei aceștia ca să arăt nu cumva s-au întâmplat în careva sat din Protopopiatul mie încredințat ca pentru nesupunerea la facerea robotelor sau alte escesuri să fie fost silită tisita din afară a scoate brachium militar pe dânsul? Mai încolo, nu cumva vreun preot de ai noștri pentru asemenea escesuri sau întărituri s-ar fi prins și arestat? Cu umilitate grăbesc a răspunde că mai deună zi după cum se poate vedea din aici alăturata scrisoare a parochului nostru din Olă Bogath Danil Răulea sub ./ . pentru că iobagii după întoarcerea lor de la Blaj acasă în numitul sat n-au mai vrut a face slujba domnească, au mers esecție de cătane pe dânsii la care apoi pre lângă intertenție¹⁰³, precum am înțeles, au fost siliți a plăti și peste 1000 de fl., apoi s-au depărtat miliția din sat. Acum, în săptămâna trecută tot tisia varmeghii Albei de Jos au scos esecție de miliție pre comunitatea Beșineu din pricină că oamenii, precum și cei din O[láh] Bogáth înverșunați prin bujtogătii¹⁰⁴ de la Adunarea Blajului n-au mai vrut a face slujbe domnești. Atunci după Adunare și acum i-au silit a împlini restanțiile la care ei s-au împotrivit, zicând că preotul local Georgie Popovici i-ar fi sfătuit la neascultare. Acum, precum am înțeles din trei oameni veniți de acolo aici la Sibiu miliția s-au rădicat din sat după ce au mistuit o vacă a zisului preot și alta a judeului sătesc și ar fi luat și 550 fl v.v din sat. Dară cu aceasta n-au fost destul, ci după cum spun oamenii aceștia jurând tisia mirenească vreo 2-3 mărturii pretensive, pismașe numitului preot sub pretext că dânsul ar fi întăritat poporul să nu facă slujba domnească, l-au prins. Și după ce aci în sat în curia dominială vreo două zile l-au ținut arestat, fără de a-i fi dat măcar atâta grație ca să poată grăi vreun cuvânt cu poporenii săi sau cu familia sa, l-au dus cu cea mai mare batjocură și rușinare a clerului întreg, prins în temniți la Aiud, unde se află și astăzi. Și două comunități rămase fără păstoriul sufletesc. Asta-i Frățietate, Egalitate și Libertate! Pentru aceea, umilit arătând aceste triste stări dimprejur, rog pe Prea Onoratul Consistorium să se îndure a mijloci unde va afla cu cale ca ades pomenitul preot cât mai curând să se scape din macerarea temniții, să poată purta grijă de poporul său ca să nu se întâmple scăderi sufletești¹⁰⁵.

A Prea Onor[atului] Consistorium, prea umilit serv,

Ioan Panovici Protopop n[e] u[nit] al Ujegy hazului

Original, AMS, Sibiu, fondul Arhiepiscopesc, vol. 1, 1848-1860, f. n.

¹⁰³ întreținere

¹⁰⁴ agitatorii

¹⁰⁵ adresa: „ de la Scaunul Protopop. Al Ujegy hazului, Prea Onoratului Consistoriu Episcopesc de religia gr. răsăriteană din Ardeal Domnilor cu cuvenitul onor ex offio la Sibiu”.

318.

Sibiu, [fără dată]

Tot Preasfinția sa d. Episcop diețezan arată Consistoriului episc[opesc] că după ce cu ajutorul Tatălui ceresc, vijeliile războiului civil scornit din partea rebelilor Înălțatului nostru Monarh, s-au nimicit prin biruitoarele arme ale ostirei împărătești, puterea anarhiei s-a sfârșit și s-au introdus ordinea cea legiuită, fiindcă pre vremea stăpânirii Republicei magiare, multe nelegiuiri s-au putut întâmpla în Eparhie din partea aceiași mijlocit și nemijlocit, să se încredințeze protopopilor Eparhiali următoarele:

I. Să se încvireze în Districtele sale toate ce s-au poruncit, s-au așezat și s-au dispenzat de Vicariatul cel nelegiuit de Republica magiară pus și cele ce vor afla să le repoarte încoace.

II. Să cerceteze cu de-amănuntul de s-au mestecat și încât s-au mestecat vreun mirean sau preot în dregătoria protopopească și cu a cui poruncă s-au făcut aceasta? Să încvireze mai departe în privința taxelor ce au primit astfel de protopop nelegiuit și aflându-le, să le ceie de la dânsul, având drept la ele, și totdeodată să raporteze încoace.

III. Toate declarațiile preoților de acest vicariat nelegiuit eșite să le dechiareze de nule, și pre preoți să-i trimită la stațiile lor care le-au fost căpătat de la stăpânirea lor legiuită, și pre cei neascultători lipsindu-i de patrafir să-i trimită încoace spre darea de seamă.

IV. Să întocmească fără de întârziere și să trimită încoace conscripția protopopiatului, după formularul aci % adăugat.

V. Să privegheze ca preoțimea subordonată să fie în toată privința cu purtare bună și să se conformeze Țirculariului din anul 1847, să păzească adecă dregătoria sa, să umble în îmbrăcământul cel cuviincios pentru treapta preoțească, să se ferească de încurgerea de lucrări politice, ca cu înțelepciune arătându-să, să înainteze vaza și cinstea Bisericii și a nației noastre. Pre cine nu vor păzi acestea, să-i dojenească, iar pre cei neascultători să-i ivească încoace spre a să pedepsi.

VI. Să li se facă cunoscut spre publicare mai departe că cursul clerical cu ajutorul lui Dumnezeu să va începe cu începutul lui noemvrie viitor după stilul bisericesc.

Care toate primindu-le Consistoriul de bune și de neapărată trebuință, s-au hotărât a să publica protopopilor eparhiali prin țirculare spre cunoștințe și împlinire¹⁰⁶.

Concept, A.M.S. fond 12/Pr. 1848-1850. *Morți în revoluție, biserici distruse, sate arse. Ajutoare date, situații, rapoarte.*

319.

[Sibiu, fără dată]

De la începutul ocârmuirii mele cu Episcopia mie încredințată din mila fostului nostru preamiliostiv Monarh Ferdinand, acolo am pus eu toată osteneala mea, ca lipselor ei, creșterii aceștia, a clerului și a poporului să corespund. Osteneala aceasta a mea am pus în lucrare, după cum m-au îngăduit stările împrejur a vremilor celor înainte de luna lui martie 1848. Iară acum mă aflu îndatorat ca în obieptul acesta mult înșămnat să pășesc după legea fundamentală, adecă după Constituțiunea din 4 mar[tie] 1849 a înălțatului nostru Împărat, înalt carele s-au îndurat a fericita pe toate popoarele sale.

¹⁰⁶ Despre aceste aspecte vezi și Mișcarea națională..., vol. I, p. 81-82.

Răzimându-mă deci pe preamiliostivul Patent împărătesc din 4 mar[tie] 1849, par[agraful] 2, prin care se așază: „...”, am dat eu la înaltul nostru Ministeriu umilita rugare sub 18-lea iuniu a.c., ca Fundațiile Eparhiei mele, care înainte cu câțiva ani s-au încredințat Provițialcomisariatului din Ardeal spre manipulație, să se deie înapoi Consistoriului meu diețezan, ca acela să le manipuleze.

Eu sunt în nădejdea sigură că curând voi căpăta răspunsul cel milostiv în treaba aceasta de la Ecscelenția ta, fiind însă timpul prezent pentru oricarii credincioși foarte critic din mai multe privințe, care a le număra aici cu de-a mărunțul aflu de prisos, și orice întârziere în privința încasației cametelor poate trage după sine stricarea Fundațiilor publice, căci trecând cu vederea multe altele țin circumstanții, una aceasta dovedește din dăstul frica mea, că fiind slujbele feudale rădicate, starea debitorilor, care sunt mai toți domni pământesți esențialiter, s-au schimbat și debitorii trebuie să facă îngrijire pentru siguranța banilor săi. Prin urmare, această datorință are și Eparhia mea pentru Fundațiile sale. Deci din punctul vederii aceștia, mă simt îndatorat a înnoi rugarea mea suspomenită și a face dispuseciunea cea trebuincioasă ca Eparhia mea să rădice Fundațiile sale de la Provițialcomisariat, iar pentru suma de 3000 fl. c.m. ce s-au îndurat Ministeriul a le da la Viena pe seama Fondului Sidoxial al Eparhiei mele, așisderea binevoiește a porunci după înțălepciunea Ecceleții tale. Însă din parte-mi te încredințez pre Ecceleția ta că venind manipulația Fundațiilor Eparhiei mele sub administrația Consistoriului, după puțină mă voi strădui ca Fondul Sidoxial cât mai degrabă să plătească această a sa datorie.

Concept, A.M.S. fond 12/Pr. 1848-1850. *Morți în revoluție, biserici distruse, sate arse. Ajutoare date, situații, rapoarte.*

1.

Conscripția

Orașelor, satelor, preoților, bisearecilor, școalelor și a sufletelor din Eparhia greco-răsăriteană din Ardeal și anume din Protopopiatul, tractul și comitatul Albei de Sus, cu sfârșitul anului 1849 întocmită.

Nr. crt	Numele jurisdicției		Numele satelor	Numele parohiilor	Numele preoților	De la cine și când sunt hirotoniți preoții și au singhelie sau nu?	Ce au pățimit bisearica sub timpul revoluției?	Ce au pățimit satul?	Câți au murit în vremea răzmiriții de moarte				Este școală și dascăl în sat? și în ce stare să află	Numărul gazdelor		Suma totală a sufletelor
	După numire a veche	După numire a nouă							Firească	Silnică	B.	F.		B.	F	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17
1.	Comitatul Albei de Sus	Scaunul Noctrihului	Bârgheș	1	Iov Roman	De la E. Vasilie Moga din anul 1822, însă cu alte cărți împreună o au prăpădit rebelii	Kociș Ianoș și cu alți rebeli lângă sine au intrat în bisearică și au stricat un policandru și candeala în preț fl. 91 m.c.	Au bătut pe tot insul din sat până la 100 și peste 100 cu pari și cu lemne și au luat de la sat birșag și cheltuiete fl. 840 m.c.	1	3	n.u.3 uniți 5 sas! 1	--	În tot anul cumpără poporul o casă de școală, dascălul, copiii umblă la școală	231	237	468

Tabel (continuare)

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17
2.			Koveş	Una filie la Bârgheş	Kapelanul Eftimie Roman	De la E. Pavel Avacumovici şi s-au pierdut	N-au pătit nimic	Pe tot insul i-au bătut peste 100 de beţe, au luat birşag de la sat fl. 594, cr. 10 m.c.	--	5	9	--	În tot anul cumpără poporul o casă de şcoală dascăl e, copiii umblă la şcoală	247	224	271
3.			Ighişdorf	1	Parochul Ieremie Costantin	De la E. Vasilie Moga, din 3 febr. 1829	N-au pătit nimic	Pe 21 inşi i-au bătut peste 100 de beţe au luat comisia rebelă birşag de la sat fl. 1404 m.c. şi alte jafuri în sat	4	4	5	1	Şcoală nu e, dar dascălul în casa sa învaţă copiii	315	297	
4.			Zlagna	1 filie la Ighişdorf	Capelanul Neculae Borza	De la E. Vasilie Moga, însă o au prăpădit rebelii unguri	Comisia rebelă au stricat cutia bisericii şi au luat dintr-însa fl. 3, cr. 32 m.c.	Comisia rebelă au bătut pe 2 inşi pe fiecare câte 100 beţe şi au luat birşag fl. 404 m.c.	7	5	--	--	Nu e dascăl, nu e şcoală, prin urmare nice copiii nu umblă la şcoală	150	136	
5.			Veacerd	1	Parochul Ioan Popovici	De la E. Vasilie Moga, din 9 mart. 1828	Comisia rebelă au luat din bisearică de al doilea Kop (?), undelemn în preţ fl. 1, cr. 36 m.c.	Comisia rebelă au bătut pe tot insul cu băte peste 100, de moarte, birşagu luat şi toate cheituaie din sat fac fl. 984, cr. 20 m.c.	5	11	4	--	Şcoală e, dascăl e, copiii umblă la şcoală	298	280	
6.			Gijasea de Jos	1	Parochul Neculaie Pandrea	De la E. Vasilie Moga din 19 april 1842	N-au pătit nimic	Au dat la comisia rebelă birşag 250 m.c şi alte cheltuiile la comisia pomenită fl. 122 m.c. şi jafuri multe în sat	19	19	6	--	În casa şcoalei şeade o preoteasă văduvă, dascăl e, da nu au unde învăţa copiii	377	382	

Tabel (continuare)

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17
7.			Sas Veseud	1	Parochul Neculae Comișa	De la E. Vasilie Moga, din 3 aprilie 1840	N-au pățimit nimic	Au dat la comisia rebelă fl. 250 m.c și alte au mai jăfuit în sat	5	8	6, sași 2	--	Școală e, dascăl e, copiii umblă la școală	259	239	498
8.			Nucet	1	Parochul Constantin Filip	De la E. Vasilie Moga din 12 mai 1823	Au luat potirul și niște năfrâmi de la preotul	Au dat birșag fl. 500 m.c.	6	4	10	--	Școală, dascăl e, dară copiii nu-i învață nimica	217	213	430

Original, AMS, fond 13/Pr. Tabloul parohiilor, preoților și familiilor din Arhiepiscopie; pagube și torturi în 1848-1849, doc. f.n.

2.

[Tețna, fără dată]

Conscripția

Orașelor, satelor preoților, bisericilor, școalelor și a sufletelor din Eparhia greco-răsăriteană în Ardeal, și anume din Protopopiatul Bălgradului de Jos cu sfârșitul anului 1849 întocmită.

Nr Crt	Numele iurisdicții		Numele satelor	Nr. Parohiilor	Numele preoților	De la cine și când sunt hirotoniți preoții și au singhelie sau nu?	Ce au pățimit biserica sub timpul revoluției?	Ce au pățimit satul?	Câți au murit pre vremea răsmîniții de moarte					Este școală și dascăl în sat și în ce stare se află școala?	Numărul gazdelor în fiecare sat		Suma totală a sufletelor
	După numirea veche	După numirea nouă							firească	silnică		B.	F.		B.	F.	
										B.	F.						
1			4	5	6	7	8	9		10	11	12	13	14	15	16	17
1.	Indlyt. Cottus Albae Inferioris		Diod	2	Ieremie Popvits	De la D. Epp. Vasilie Moga în 18 dec. 1832, singhelie are Dto. În 25/13 apr. 1837, singhelie nu are	S-au jefuit prin rebelii magiari de 500 ferii de vin și de alte odoare din biserică	S-au ars de rebeli 32 case cu toate cele din jurul lor, s-au jefuit 65 vite cornute, bucate și alte bunuri	10	15	32	--		Nu este nice casă de școală, nice dascăl	570	579	1149
					Thoma Toth												
2.	Indlyt. Cottus Albae Inferioris		Diomal	1	Triphon Papp	Dto. În 12 aug. 1834 singhelie are	Mai înainte s-au jefuit apoi cu turn cu clopote cu tot s-au ars de rebeli, rămăind numai zidurile	S-au ars 97 de case cu toate cele din jurul lor, s-au jefuit de vite și de toate bunurile	2	4	19	--		Casă de școală nu este, dascăl este	298	281	579

Tabel (continuare)

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17
3.			Fel György	2	Nonifatie Papp Nicolae Repde	Dto În 29 iunie/11 iulii 1826, singhelie are Dto. Singhelie au ars împreună cu casa	S-au jefuit de mai multe cărți și odoare bisericesti	S-au ars 86 de case cu toate cele din jurul lor, după ce mai înainte s-au jefuit de toate	5	9	11	2	Casa de școală este arsă de rebeli, dascălul au murit	382	382	764
4.			Felső Orbo	1	Dimitrie Popovits	De la Eppul Aradului Pavel Avacumovits în 14 iunii 1809, singhelie are	Dto.	S-au jefuit de bucate și alte bunuri din case	12	18	4	--	--	219	204	423
5.			Musina	1	--	--	După ce mai înainte s-au jefuit de toate odoarele, apoi s-au ars de rebeli	S-au ars 140 de case cu toate edificiurile din jurul lor și s-au jefuit de vite, de bucate și de toate averile	9	6	18	11	--	268	262	530
6.			Gaurány	filia	Sub nr. 10	--	S-au ars și jefuit de toate prin rebeli	S-au ars 21 de case, și afară de altele, s-au jefuit 4 boi, 2 cai și 10 porci prin rebeli	1	1	// (?)	// (?)	--	90	102	192
7.			Magyar Igen	1	Moisy Cetian	De M. sa D. Epp. Vasilie Moga, singhelie s-au jefuit prin rebeli	Biserica s-au jefuit de toate odoarele și odăjdiile, precum și casa parochială de toate cele dintr-însa	S-au jefuit de bunurile din case și de mai multe vite	4	5	12	2	--	146	167	313
8.			Metesd	1	Ioan Ursza	Dto. în 28 iunii 1821, singhelie are	Odăjdiile și odoarele ce au fost într-însa, parte le-au jefuit, parte le-au stricat	S-au ars 26 de case cu toate cele din jurul lor, s-au jefuit 9 vite cornute, 10 cai, și altele de rebeli	12	8	5	2	--	302	299	601
9.			Ampoicza	1	Ioan David	Dto. În 26/14 martie 1830, singhelie are	--	S-au ars 8 case cu cele din jurul lor și alte edificaturi bune, s-au jefuit 38 vite cornute, 5 cai și mai multe oi, capre și porci	5	5	7	1	--	295	258	553
10			Poiana	1	Thoma Thoma	Dto., în 2 iulii 1815, singhelie are	Biserica s-au ars, și cele dintr-însa, parte s-au jefuit, parte s-au ars de rebeli	S-au ars 70 de case cu toate cele din jurul lor și s-au jefuit 70 vite cornute, 7 cai și alte mai multe vite mărunte și bunuri casnice	6	7	4	1	--	205	213	418

Tabel (continuare)

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17
11.			Toffalud	1	Dimitrie Papp	Dto., în 8/20 febr. 1826, singhelie are	Dto, dto.	71 de case s-au ars, 23 de boi, 61 vaci, 648 oi, 283 capre, 11 porci, 8 cai s-au jefuit prin rebelii magiari	3	4	8	3	--	194	181	375
12.			Csáky	2	Ioan László	Dto., în 21 mai 1831, singhelie are	S-au jefuit vin de a bisericii de anul 1848 ca 250 de ferii și 15 ferii de vinars	S-au jefuit de mai multe vite comute, oi și cai și alte bunuri din case tot prin rebeli	28	12	1	//	Școală nu este, dascăl este	473	492	965
13			Czelna	1	Gregoriu Rațiu	Dto., în 25 decembr. 1821, singhelie are	--	S-au ars 7 case cu toate cele din jurul lor, s-au jefuit de vin, bucate, un cal 200 oi și bani 300 rf. în m.c.	13	1	14	4	--	374	377	751
14.			Igenpataka	1	Iacob Popovits	Dto., în 18 iulii 1828, singhelie are	S-au jefuit de cărți și mai multe odoare ale bisericii	S-au ars 9 case cu toate cele din jurul lor și s-au jefuit de vite mari și mărunte și altele prin rebeli	9	8	6	2	--	253	247	500
15.			Krakko	1	Petru Trutza	De la răposatul Epp. D Vasile Moga în 26 febr. 1839, singhelie are	Au stricat rebelii ușile și altele ce au vrut și au jefuit-o de cărți și alte odoare	La venirea dintâi a rebelilor au dus 13 vite comute, după aceea fiind la munte au dus foarte multe, și de prin case au jefuit tot ce au putut								
16.			Kiraly-pataka	1	--	--	--	S-au jefuit de averile din case și de mai multe vite cornute și mărunte	3	1	4	//	--	134	144	278
17.			M.B. Bocsárd	--	Sub nr. 18	--	--	M. Boros Bocsárd fiind una parochie cu O.B Bocsárd s-au scris într-una rubrică toate								
18.			O.B Bocsárd	1	Michael Papp	De la Ráp. Dl. Epp Vasile Moga în 9 aug. 1844, singhelie are	Au stricat într-însa cărțile și alte odoare și o au spurcat cu sânge de om tăind într-însa pre un român	S-au ars 27 de case cu toate cele din jurul lor și satul s-au jefuit de vite și altele	29	33	14	1	Casă de școală nu este, dascăl este	335	329	664
19.			Mintszent	1	Vasile Papp	Dto., în 18 decembr. 1827, singhelie are	S-au jefuit de 300 rf bani gata și de 150 ferii de vin, afară de cele ce au stricat	S-au jefuit de bani, bucate, vin și alte averi	4	2	5	//	--	112	118	230

Tabel (continuare)

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17
20.			Tibor	1	Dimitrie Sandru	Dto., în 9 febr. 1834, singhelie are	Au pățimit pagubă ca de 16 rf, 20 cr.	S-au ars 15 case și toate cele din jurul lor, s-au jefuit de vite și altele	11	17	3	1	Casă de școală este, iar dascăl nu	245	233	478
21.			Alsó Márodja	1	Ioan Giulai	Dto., în 21/9 iulii 1835, singhelie are	Toate cele dintr-însa au jefuit și au stricat lăsând numai zidurile, alta nimic	În 5 luni de zile fiind tabăra măgărară aci asediată, pe lângă alte bățocuri au mâncat de la bieții săteni tot ce or avut	25	13	4	//	--	251	279	530
22.			Poklos	1	Nicolau Kodeu	Dto., în 2 iunii 1837, singhelie i-au jefuit-o rebelii	S-au jefuit de toate dinlăuntru și din afară, cât au rămas numai zidurile	Pe lângă alte jafuri multe au jefuit vite cornute 45, cai 13, porci ca la 150, oi peste 300, afară de miei, purcei, etc.	1	2	4	1	--	346	324	670
23.			Károly Fejervár	1	Ioachim Băcilă	Dto., în 29 aug. 1836, singhelie are	S-au stricat și jefuit de mai multe scumpe odore prin rebeli	S-au ars câteva case s-au jefuit de vite, bani, bucate, haine, etc	4	//	21	1	Casa de școală stricată prin rebeli, dascăl este	157	154	311
24.			Kífejtérvári Maior	1	Nicolau Muntean	De la răposatul Epp. D-nul Vasilie Moga în 30 aug 1838, singhelie are	//	S-au ars o casă și s-au jefuit de averile sale	17	11	5	//	Este școală și dascăl	180	194	374
25			Kriszteshti	1	Ioan Ivásk	Dto., în 22 iunii 1813, singhelie are	//	//	3	1	//	//	--	174	179	353
26.			Miháltzfalva	1	Candit Moldovan	De la M. Sa. Dl. Epp. Andrei Șaguna, în 28 sept 1849, singhelie are	//	Au pățimit pagubă ca la 4557 fl.	12	8	5	//	--	205	266	471
27.			Táté	1	Georgiu Moldovan	De la răpos. D. Ep. Vasilie Moga, singhelie nu are	--	Au pățimit pagubă circiter de 1500 rf.	7	5	3	//	--	256	267	523
28.			Ponor	1	Ilie Csorbea	Dto., în 21 apr. 1832, singhelie are	//	//	2	4	5	//	--	466	476	942
29.			Valea Teofel	1	Vasilie Macarie	De la Eppul Aradului Gherasim Rácz, în 24 iulii 1847, singhelie nu are	//	//	5	3	4	//	--	437	458	895

Tabel (continuare)

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17
30.			Valea Barui	1	Nicolau Burlutz	De la răpos. D. Epp. Vasile Moga în 5 sept 1840, singhelie are	//	//	8	9	//	//	--	309	295	604
31.			Mămăligani	1	--	--	//	//	6	5	2	//	--	245	278	523
32.			Remete	1	Moysi Popovits	De la răposatul ep. D. Vasile Moga în 19/7 apr. 1812, singhelie au ars împreună cu casa	S-au jefuit și ars prin rebeli de tot.	S-au ars 128 de case cu toate cele din jurul lor, jefuindu-le mai înainte de toate	7	11	5	5	--	326	307	633
33.			Ripa	1	Vasilie Popovits	Dto., singhelie nu are	S-au jefuit de toate ce au fost într-însa	S-au ars 2 case a parochului cu ce au fost în jurul lor	1	3	1	//	--	92	90	182
34.			Valea Uzii	1	Michail Popovits	De la răp. Ep. al Aradului Pavel Avacumovici, în 12 iunii 1803, singhelie are	Odăjdii și odoare ce au fost într-însa, parte s-au jefuit, parte s-au stricat de rebeli.	S-au ars 27 de case cu toate cele din jurul lor, după ce mai înainte au jefuit ce au vrut dintr-însele	2	1	1	//	--	107	98	205
35.			Keia	1	Ioachim Bomba	De la răp. Ep. Vasile Moga, singhelie nu are	--	--	4	//	2	//	--	89	87	176
36.			Brădești	1	Ioan Brade	Dto., în 19 apr. 1812, singhelie are	--	--	8	2	2	//	--	279	235	514
37.			Miklești	1	Macavei Mikle	Dto., în 1 iulii 1843, singhelie are	--	--	11	3	5	/	--	507	544	1051
38.			Szabad Erdő	Fili e	Sub nr. 33	--	De toate ce au fost într-însa s-au jefuit	S-au ars 14 case și tot ce au fost în jurul lor	2	2	//	//	--	33	29	62
									301	271	267	46	--	9696	97772	19468

Exped[iat] prin Gregoruiu Rátz Prot[opop] Albei Inferioare
Bălgradul de Jos.

Original, AMS, fond 13/Pr. Tabloul parohiilor, preoților și familiilor din Arhiepiscopie; pagube și torturi în 1848-1849, doc. f.n.

3.

Mijlocenii Bârgăului, 13 noiembrie 1849

Conscriptia

Oraşelor, satelor, preoţilor, bisericilor, şcolilor a familiilor şi a sufletelor din Eparhia greco-răsăriteană în Ardeal, şi anumit din Protopopiatul Borgoului, cu sfârşitul anului 1849 întocmită¹

Nr. Crt	Numele jurisdicției		Numele satelor	Nr. parohiilor	Numele preoților	De la cine și când sunt hirotonisiți și au singhelie sau nu?	Ce au pățit biserica sub timpul revoluției?	Ce au pățit satul?	Câți au murit pe vremea răzmiriții de moarte				Este școală și dascăl în sat? Și în ce stare să afle ?	Numărul gazdelor în fiecare sat		Suma totală a sufletelor
	După numirea veche	După numirea nouă							firească		silnică			B.	F.	
									B.	F.	B.	F.				
1			4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17
1.			Borgo Rusz	1	Tehdor Buszdiug	29 martie 1828, de la Răp. D. Episcop Vasilie Moga, singhelie are.	Nemica	Toate satele s-au executat de insurgenți nu numai în sume însemnătoare de bani, ci s-au jefuit și de toate averile, dându-le pe lângă aceea toate cele de trebuință unei armate gonind și pe oameni la tot felul de chinuri.	25	23	1	--	În satele militărești se află case de școală și dascăl în stare bună. Numai dascălul de la Suseni fu omorât de rebeli	80	9	850
2.			Borgo Josseni	2	Bazil Schutt	1 november 1836, de la Răp. D Episcop Vasilie Moga, singhelie are			26	23	1	--		107	5	1123
3.	Al doilea Regiment Rom \ n pedestru de graniță nr. 17	Districtul Bistriții	Borgo Mijlotseny	3	Terentius Bogath, Capelan Andreas Orban	În 3 ianuarie 1849 intrând doi insurgenți au spart lacra și au luat 5 fl. c.m.			16	19	2	1		116	9	915
4.			Borgo Susseny	4	Simion Glemund (?)	25 aprilie 1847, de D. Episcop Gerasim Ratz în Arad, singhelie nu are	s-au jefuit de 10 fl. c.m. din lacră		18	38	1	1		114	53	571

¹ Date despre victimele revoluţiei pentru fiecare din satele Protopopiatului şi la Ioan Bolovan, Adrian Onofreiu, *Revoluţia de la 1848-1849 în zona regimentului grăniceresc năsăudean*, Cluj Napoca, Editura Argonaut, 2003, doc. nr III, 11, p. 172-173; vezi şi documentele următoare din acelaşi volum citat şi în special doc. nr. III 95 şi 96.

Tabel (continuare)

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17
5.			Borgo Prund	5	Theodor Kâmpean	În anul 1818 de la răp. D. Episcop Vasilie Moga, singhelie are	Protocoloalele bisericesti și un Moltivenic s-au ars de unguri	35	44	1	1			261	51	1351
6.			Borgo Bistritza	6	Basil Pavel	15 mai 1832 de la răp. D. Episcop Vasilie Moga, singhelie are		16	16	--	--			200	13	1132
7.	Bistritzer Distrikt		Jaad	.	Theodor Buszdiug	Se vede la nr. 1		2	2	--	--			48	--	202
8.			Klein Bistritz	.				3	2	--	--			46	--	196
9			Kusma	7	Ioan Hasnes	18 august 1848, de la D. Episcop Andrei Șaguna, singhelie nu are		4	2	3	--			78	4	360
10	Dobocser Komitat		Kis Budak	8	Theodor Popovits	27 martie 1832, de la D. Episcop repausat Vasilie Moga, singhelie are	Nimica n-au pățimit	10	7	--	--			117	1	600
11.			Warhey	.		De la repausatul domnului Episcop Vasilie Moga. Preotul Ștefan Moga prins de rebeli și-au sfârșit viața prin prav și plumb		--	--	--	--			8	--	34
12.		Districul Bistriței	Simotelek					10	4	5	--			61	--	265
13.	Bistritzer Distrikt		Sasz Budak	9	Vacant	De la repausatul domnului Episcop Vasilie Moga, 11 martie 1838, n-are singhelie		--	2	--	--			18	--	51
14	Dobocser Komitat		Berlad	10	Eremit Schteu			4	2	--	--			31	1	156
15.			Nagy Sajo					4	6	8	--			75	3	410
16	Klausenbürger Komitat		Nagy Ida	12	Thoma Rusz	De la repausatul domnului Episcop Vasilie Moga, în anul 1833, singhelie are		2	6]2	--			75	1	320
17	Bistritzer Distrikt	Bistritzer Distrikt	Würbuch					2	--	--	--			7	--	35
18.	Dobocser Komitat	Districul Reteagului	Gallatz	13	Grigore Brits	De la repausatul domnului Episcop Vasilie Moga, 14 mai 1817, n-are singhelie	Acoperământul ei și protocoloalele s-au ars. Odăjdiile preoțești s-au rupt. Pecetul și două linguri de argint s-au furat	9	16	4	2		Case de școală se află și ar trebui renovate. Dosza Vince iaste cu plată Proozkassa 2020 fl. c.m	137	--	796

Tabel (continuare)

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17
19.	Dobocet Komitat	Districtul Reteagului	Kentelek	14	Basil Sigmirean	De la repausatul domnului Episcop Vasile Moga, 25 iunie 1832, singhelie are	Nimica		17	16	--	--	Nice iaste școală, nice dascăl	105	2	575
20.			St. Andrasy	15	Ioan Mora	De la repausatul domnului Episcop Vasile Moga, 25 martie 1841, singhelie nu are			7	6	--	--		46	--	255
21.			Kaila	16	Ioan Sigmirean	De la D. Episcop Gherasim Ratz în Arad, singhelie nu are			7	5	3	--		83	--	443
22.			Also Balasfalva	17	Ioan Kifa	De la repausatul domnului Episcop Vasile Moga, 28 decembrie 1831, singhelie are			4	2	2	--				306
23			Felso Balasfalva	18	Basil Popovits	De la repausatul domnului Episcop Vasile Moga.20 august 1840, singhelie are			3	5	--	--		60	2	352
24	Bistrizer Distrikt	Districtul Bistriței	Terpeny	18	Basil Popovits			--	--	--	--	--		5	--	29
			Setmir					--	--	--	--	--		5	--	31
	Summa													1934	159	111358

Borgo Mijltseny, 13/1 November 1849

Therenti Bogath, Protopop

Original, AMS, fond 13/Pr. Tabloul parohiilor, preoților și familiilor din Arhiepiscopie; pagube și torturi în 1848-1849, doc. f.n.

Conscripția

Satelor, preoților, bisericilor, școalelor și a sufletelor din Eparhia greco-răsăriteană în Ardeal, și anume din Protopopiatul I al Brașovului cu sfârșitul anului 1849 făcute.

Nr. Crt	Numele Jurisdicții		Numele satelor	Numărul parohiilor	Numele preoților	De la cine și când sunt hirotoniți preoții și au singhelie sau nu?	Ce au pățimit biserica în timpul revoluției?	Ce au pățimit satul?	Câți au murit pe vreamea răsmiriții de moarte			Este școală în sat și în ce stare se află școala?	Numărul gazelor în fiecare sat			Suma totală a sufletelor
	După numire veche	După numire nouă							firească	silnică	B.		F.	B.	F.	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17
1.	Districtul Brașovului		Libera regească cetate sau oraș Corona sau Brașov și anume: I. Praepurbul românesc la biserica cea mare	Trei stații parohiale și o stație de diacon	1. Ioan Popasu, paroch și Protopopul tractului I-lea al Brașovului 2. Petru Gherman, paroch și Protopopul tractului al III-lea al Brașovului 3. Ioan Petric, paroch și titular Protopop 4. Iosiph Barak, diacon staționat și protodiacon episcopesc	S-au hitoronit de răposatul Ep. Vasilie Moga și are singhelie de hirotonisire ca preot și paroch la biserica cea mare. S-au hirotonit de răposatul ep. Vasilie Moga în 4 febr. 1823 și are singhelie de paroch	Biserica aceasta avea 6 pio cu care se pușca la praznice mari, precum la Paști și la Bobotează în curtea bisericii pentru parada dumnezeieștilor slujbe, și piole acestea le-au luat sub timpul revoluții rebelii magiari. Alte pagube n-au avut Santa Biserică. Prețiul răpitelor pio socotindu-se levi calculo a rf. 10 c.m. una, face rf. 60 c.m.	Pagubile care s-au făcut orașului acestuia sub timpul revoluții magiare și anume locuitorilor celor ce au fost rămas în loc prin ținerea și hrănirea atâtor ostași rebeli, iar mai vârtos locuitorilor acelora că încărcându-să căruțele cu ce au avut mai bun în casele lor pornise să treacă în România și i-au ajuns rebelii care le-au luat căruțele încărcate cum erau și le-au dus la Szent György unde au vândut tot cu doba la secui. Paguba zic aceasta atâta este de mare încât suma suindu-se la mii.	70	25	28	//	Se află școale și încă portivate cu 3 învățători de prunci și un învățătoriu de prunce cu foarte bune orânduiale			Summa 95

Tabel (continuare)

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17
II. prapreubiul românesc de la biserica cea nouă			Numai o stația parochială	1. Bonifație Pitisch, paroch	S-au hirotonit de răpos. Ep Vasilie Moga și are singhelie dto 20 iulie 1838. S-au hirotonit de răp Vasilie Moga și are singhelie dto 21 mai 1846 de la Praesul consist Moisi Fulea	Aici biserica n-au pățimit nici o pagubă										summa 28 bărbați
III. la biserica română din cetate			O parochie	Thoma Vasilescu, Paroch	Hirotonitu-s-au de răp. Ep. Vasilie Moga și are singhelie dto 8 oct. 1841	După cum arată adevărînța parochului au pățimit o pagubă de rf. 318 m.c.	Milioane de fiorini așa pe deasupra nu se poate acurat calcula și prețui, fără decât rămâne aceasta la cercetarea comisiei ce se va rânduî în privirea aceasta. Poporului însă din Brașovechiu după arătarea parochului Ioan Dumbravă însemnate cu numele Brașovechiului i s-au pricinuit pagube de rf. 27.676, cr. 6 în valută		76	40	28	//	Școală este dar fără de învățător	2540	2809	5349
IV. la biserica greacă				Archimandrit Theodosie care odată a fost resignat	--	--	--	--	--	--	--	--	Școală se află dar învățător nu este	--	--	--
V. în Brașovul vechi			Două parochii	Iacov Balchel, paroch Ioan Dumbravă, paroch	S-au hirotonit de răp Ep. Vasilie Moga și are singhelie pe satul Rodbav dto., 9 iulie 1821 cu îndorsație dto 22 oct. 1839 pe Brașovechiu II s-au preoțit de răp Ep. Vasilie Moga și are singhelie dto 16 dec. 1840	Biserica n-au pățimit nici un rău	--		1	2	//	//	Școala este alminterea foarte bogată	145	130	275

Tabel (continuare)

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17
2.			Satul Stupini	1	George Irimie paroch	Hirotonit de răp Ep. Vasilie Moga în 28 aprilie 1843 și are singhelie	Nimica	Nimica	--	--	--	--	Școală și dascăl este	1032	1042	2074
3.			Satul Derste	1	Thoma Bârsan, paroch	De Răp Ep. Vasilie Moga în 18 mai 1832, are singhelie	Nimica	După însemnarea făcută de la sat o pagubă de rf. 7636 m.c.	7	5	//	//	Școala este în stare bunișoară și are învățător	237	231	468
4.			Bátşfalu	2	Nicolae Odor, paroch Ioan Koman, paroch	Hirotonit de răp Ep. Vasilie Moga în 18 aprilie 1831, are singhelie Hirotonit tot de răp Ep. Vasilie Moga în 16 iulie 1837 are singhelie	Aicea au pățimit biserica, precum se vede din adevărînța însemnată cu numele satului, o pagubă de rf. 1.496 m.c.	După însemnarea parochilor cu numele satului s-au făcut pagube de rf. 61.350 (!?)	2	5	1	2	Școală este în stare bunică, dar învățătorul nu are plată Școala este bună înzestrată cu învățător	259	283	542
5.			Türkös	Două stații paro-chiale	1. Oprea Odor paroch resignat 2. Alexandru Odor, paroch 3. Ioan Odor, preot	Hirotonit la 21 mai 1810 de răp. Fostul Ep. Al Aradului Pavel Avacumovic, singhelia i se află la episcopie că au resignat la anul 1846. Hirotonit de răp Ep. Vasilie Moga în 23 oct. 1835 are singhelie. S-au hirotonit de Măria sa D. Ep. Andrei Șaguna în dec. 1848, dar nu are singhelie	Aicea paguba bisericii iscată de rebeli după arătarea parochului Ioan Odor cu numele satului însemnante se suie la rf. 2283 m.c.	După arătarea preotului Ioan Odor însemnată cu numele satului au pățimit satul o pagubă de rf. 64.502 m.c.	119	78	32	2	Școală și învățător este	4640	5132	9772

Tabel (continuare)

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17
6.			Csernat		1. Oprea Verzea, paroch 2. Ioan Verzea, paroch 3. Ioan Grecu, paroch 4. Radu Verzea, capelan	S-au hirotonit de răp. Ep. Vasilie Moga în 8 dec. 1811 și are singhelie. S-au hirotonit de răp. Ep. Vasilie Moga în 4 nov. 1826 și are singhelie S-au hirotonit de M-sa Ep. Andrei Șaguna în 9 oct 1849 și are singhelie Hirotonit de M sa D. Ep. Andrei Șaguna	După specificația făcută cu numele satului au pățimit biserica o pagubă de rf. 2942.	După arătarea parochului Oprea Verzea înseamnă cu numele satului s-au făcut pagube de rf. 70. 344 m.c.	2	9	8	3	Școală și dascăl este	540	541	181
7.			Satulung I. biserica veche		1. Alexie Verzea, paroch și Protopopul tractului al II-lea al Brașovului 2. Irinie Barbu Verzea, preot	Hirotonit în 4/16 ianuarie 1813 de răp. Ep. Vasile Moga, are singhelie Hirotonit de răp. Ep. Vasilie Moga în 25 oct. 1843, nu are singhelie	După arătarea parochului Irinie Verzea înseamnă cu numele satului au pățimit biserica pagube de rf. 3990 cr. 10 m.c.	După arătarea părintelui Irinie Verzea făcute în numele satului laolaltă cu a părintelui Neagoe Popea parochul bisericii cele nouă din Satulung s-au	21	6	20	2	Școală și învățător este, dară școala se află în stare cam slabă că au stricat într-însa ungurii	1525	1538	3062
			Satulung biserica nouă	Două stații parochiale	1. Neagoe Popia, paroch 2. Ioan Martinovics, paroch	Hirotonit de răp. Ep. Vasilie Moga în 6 aug 1831 și are singhelie. De răp. Ep. Vasilie Moga în 20 mai 1835 are singhelie	După arătarea specificații cu numele satului au pățimit biserica o pagubă de rf. 9201 m.c.	făcut o pagubă sâtenilor de rf 1.200.000 m.c.	18 28	122 9	63 24	7 1	Școală și dascăl este	7264 1602	7829 1509	1509 2 3111
8.			Târlunzse ni	1.	George Bratovics, paroch	Hirotonit de Ep. Gherasim Adamovics în 15 dec 1791, singhelia îi este la episcopie	După cum arată specificația satului au pățimit o pagubă de rf. 1089, cr. 36 m.c	După arătarea parochului făcută cu numele satului rf. 15.079, cr. 53 m.c.	6	6	4	//	Școala este de lemn slabă, dar învățător nu este	463	454	917

Tabel (continuare)

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17
9.			Purcăreni	1	Georgie Bogdan senior, paroch	Hirotonit de răp. Ep. Vasile Moga în 1 ian 1839, are singhelie	După specificația făcută în numele satului are biserica o pagubă de rf. 66, cr. 30 conv. Münze	Specificația satului arată pagubă de rf. 900, cr. 27 mon. Conv. adecă în argento	5	11	//	//	Școală și dascăl este	394	415	809
10			Zizin	1	Georgie Bogdan junior, paroch	Hirotonit în 30 mai 1845 de răp. Ep. Vasile Moga și are singhelie	Precum arată specificația satului are biserica pagubă de rf. 23, cr. 48 mon. Conv.	Satul după cum arată specificația făcută au pățimit o pagubă de rf. 590, cr. 37 conv. M.	//	3	//	//	Școală și dascăl este	139	128	267
11.			Czintzari	2	Ioan Popovits, paroch	Hirotonit în 8 sept 1837 de răp Ep. Vasile Moga și are singhelie	Nimica	După arătarea parochului, 91 fl. 50 cr. m.c.	8	18	2	//	Școala este bună înzestrată cu învățător	859	862	1721
După încheierea sumelor a gazdelor și a sufletelor mi-au adus și grecii numărul bărbaților, a femeilor și a sufletelor cari adăugându-se lângă suma cealaltă adecă:									209	169	93	8		10721	11197	22117
									3	1	--	--		169	140	309
Se face suma toată									212	170	93	8		10890	1137	22427

S-au dat în Brașov, 5 decembrie 1849 prin Petru German, Protopop al[] III-lea la Brașov.

Original, AMS, fond 13/Pr. Tabloul parohiilor, preoților și familiilor din Arhiepiscopie; pagube și torturi în 1848-1849, doc. f.n.

5.

[Braşov, fără dată]

Conscripția

Oraşelor, satelor, a preoţilor, bisericilor, a şcoalelor şi a sufletelor din Eparhia greco-răsăriteană în Ardeal, şi anume din Protopopiatul al II-lea al Braşovului cu sfârşitul anului 1849 întocmită.

Nr. Crt.	Numele Jurisdicții		Numele satelor	Numele parohiilor	Numele preoților	De la cine și când sunt hirotoniți preoții și au singhelie?	Ce au pătimit biserica subt timpul revoluției?	Ce au pătimit satul?	Câți au murit pe vremea răsmirții de moarte				Este școală și dascăl în sat și în ce stare se află școala?	Numărul gazdelor în fiecare sat		Suma totală a sufletelor Reflexii	
	După numirea veche	După numirea nouă							Firească		Silnică			B.	F.		
									B.	F.	B.	F.					
1		2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17
4.	Magistratul Brașovului.			Bod	1	Dimitrie Popovici	Ep. Vasilie Moga dovedește singhelia la anul 1831	Nimic, decât o cădelniță de argint și un potir al Sf. Biserici	Jefuiri în bani, bucate vite și alte averi	4	1	--	--	Școală este, dascăl neprocopsit	151	335	652
5.										6	8	1	--	Școala este de tot stricăță și slabă, iară dascăl bun	280	495	1015
6.				Rotbach	1	Ioachim Dimitrie	Ep. Vasilie Moga, cum dovedește singhelia dto anul 1821	Dto.	Jefuiri în bani, bucate, vite și alte odoare de averi de la popor	6	8	--	--	Școala este bună și dascăl este	102	201	409

Tabel (continuare)

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17
7.			Măgeruș	1	Gheorghie Ștefan	Ep. Vasilie Moga cu singhelie pe altă parohie Noagy (?) Alta dto. 7 august 1837	Dto.	Dto.	8	5	--	--	Școala strică rău, dascăl este cam slab	234	254	488 Poporenii sunt săraci și dascălul fiind gazdă mare, cuprins cu moșia nu să îndeletnicește cu copii la învățătură cum s-ar cuveni și așa părăsind școala s-au dărăpănat
8.			Apața	1	Gheorghie Ștefan	La 7 august 1837 de Epp. Vasilie Moga	Nimic	Jefuiri în bani, bucate, în vite și alte averi	5	7	--	-	Școală este și dascăl încă să află	72	153	301 poporul este sărac asuprit de toate părțile din partea săcuilor conlăcuttori și din partea sașilor
9.			Krizbach	1	Ioan Marin	Epp. Vasilie Moga, singhelie are	Dto	Dto	6	8	-	-	Școală este, dascăl pentru prunci în școală nu este	92	189	369 Dto
10.			Noua	Este filie	Dto	Dto	Dto	Dto	2	1	-	-	Dto	41	86	178 întru această filie sunt săraci de tot, nu sunt în stare a ține dascăl pentru școală.
					Summa				48	45	5	-		1375	2749	5488

După stările împrejur s-au făcut conscripția Protopopiatului prin Alexie Verzea Prof[opop] și Asesor Consistorial.

Original, AMS, fond 13/Pr. Tabloul parohiilor, preoților și familiilor din Arhiepiscopie; pagube și torturi în 1848-1849, doc. f.n.

6.

Braşov, 3 decembrie 1849

Conscripția

Oraşelor, satelor, preoţilor, bisericilor, şcoalelor şi a sufletelor din Eparhia greco-răsăriteană în Ardeal şi anume din Protopopiatul al III-lea al Braşovului, cu sfârşitul anului 1849 întocmită.

Nr. Crt	Numele jurisdicţiei		Numele satelor	Nr. parohiilor	Numele preoţilor	De la cine şi când sunt hirotoniţi preoţii şi au singhelie sau nu?	Ce au pătitit biserica sub timpul revoluţiei?	Ce au pătitit satul?	Câţi au murit pe vremea răzmiriţi de moarte				Este şcoală şi dascăl în sat? şi în ce stare se află şcoala?	Numărul gazdelor în fiecare sat		Suma totală a sufletelor
	După numirea veche	După numirea nouă							firească		silnică			B.	F.	
									B	F.	B.	F.				
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17
1.			Hălhiu	1	Gheorghe Sintion	Hirotonit de Răp. Epp. Vasilie Moga, cu singhelie dto. 25 noiembrie 1831	N-au pătitit nimic	N-au pătitit nimic	--	--	--	-	Nu este nici şcoală, nici dascăl	220	229	449
					Iacob Balcheş	Hirotonit de răp. Epp. Vasilie Moga, cu singhelie dto 24 septemvrie 1841. Hirotonit de răp. Epp. Vasilie Moga cu singhelie dto 25 iunie 1844	Biserica n-au pătitit nimic	Satul au pătitit cum arată adevărînta parochilor însemnată cu numele satului Vlădeni în rfl. 34. 620, cr. 30 c.m.z.	1	3	--	--	Şcoala este foarte slabă, dascăl este	643	679	1322
2.	Districţul Braşovului	Districţul Braşovului	Vlădeni	2	Gheorghe Dragoş											
3.			Kodlea	1	Petru Vlad	Hirotonit de răposatul Epp. Vasilie Moga cu singhelie dto 12 noiembrie 1819	N-au pătitit nimic	Au pătitit cum se arată prin arătarea însemnată cu numele satului în rf. 1113, cr. 10	1	2	--	--	Şcoală este, însă în stare slabă, fiindcă dascălul care este, nu are plată	383	371	751

Tabel (continuare)

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17
4.			Ghimbar	1	Nicolae Popovici	Hirotonit de M. Sa D. Epp. Andrei Șaguna cu singhelie dto. 17 octombrie 1849	Nimic n-au pățimit	Au pățimit cum se vede din însemnarea însemnată cu numele satului în rf. 150 m.c.	5	3	--	--	Școală este acum nouă, dascăl acum nu este că s-au sfințit preot	169	168	337
5.			Cristian	1	Preot nu este, a murit	--	N-au pățimit nimic	Au pățimit după arătarea însemnată cu numele satului rf. 480, cr. 4	3	5	--	--	Școală este, dar stă rău, fiindcă dascălul care este n-are plată.	346	305	651
6.			Râșnov	2	Ioan Nan Rudolf Petric	Hirotonit de răp. Epp. Vasilie Moga cu singhelie dto 7 aprilie 1836 Hirotonit de răp. Epp. Vasilie Moga cu singhelie dto 3 august 1838	Biserica n-au pățimit nimica	Satul au pățimit cum se arată în arătarea însemnată în numele satului în sumă peste tot rfl. 5767, cr. 27 m.c.	10 14	13 21	-- --	-- --	Școala este foarte bună un dascăl este bun, însă dascălul primar lipsește	1761 1031	1752 1068	3513 2099
7.			Vălcani	1	Nicolaie Rădoiu	Hirotonit de răp. Epp. Vasilie Moga cu singhelie dto 17 octombrie 1834	Nimic n-au pățimit	Nimic n-au pățimit	2	1	--	--	Școala este de lemn, dar foarte slabă, dascăl este care-i și cantor	226	208	434
8.			Tohanu Nou	1	Stan Băncilă	Hirotonit de răp. Epp Vasilie Moga cu singhelie dto 21 februarie 1841	Biserica au pățimit cum arată specifiția cu numele satului însemnată rfl. 120	Satul au pățimit cum arată specifiția cu numele satului însemnată rfl. 1058, cr. 18	6	4	--	--	Școală este, dascăl nu este. Așa se află în stare slabă	398	432	830

Tabel (continuare)

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17
9.					Nicolae Baiul	Hirotonit de răp. Epp. Vasile Moga cu singhelie dto 29 august 1829 Hirotonit de răp. Epp. Vasile Moga cu singhelie dto 29 iunie 1829 Hirotonit de răp. Epp. Vasile Moga cu singhelie dto 7 aprilie 1846 Hirotonit de Măria sa D. Epp. Andrei Șaguna cu singhelie dto 16/28 noiembrie 1849	Bisericile n-au pățimit nimica	Satul au pățimit cum arată însemnarea cu numele satului însemnată rfl. 2643, cr. 48.	7	17	--	--	Școala este cam slabă, dascăl este bun	1133	1061	2194
10					Ioan Tătulea	Hirotonit de răp. Epp. Vasile Moga cu singhelie dto 1828.	S-au luat venitul de 2 moșii ale bisericii în sumă de 27 rfl.	Satul au pățimit cum se vede în însemnarea însemnată cu numele satului rf. 441 cr. 10.	3	2	--	--	Școala nu este, dascăl este care este și cantor în biserică	220	196	416
11.					Nicolae Balca	Hirotonit de răp. Epp. Vasile Moga cu singhelie dto 20 august 1839	Nimica	Au pățimit cum arată specificația cu numele satului însemnată rf. 1970 cr. 25.	5	7	--	--	Școala este de lemn cam slabă, dascăl acum nu este	391	381	772
12.					Ioan Pușcaș Vacant	Hirotonit de răp. Epp. Vasile Moga cu singhelie dto 13/1 decembrie 1824	Bisericile n-au pățimit nimic	Satul au pățimit cum se vede din specificația însemnată cu numele satului rf. 1954 cr. 35.	3	3	1	--	Școale sunt două și se află în stare cam slabă dascăl acum se află numai unul, însă bun	590	599	1189

Tabel (continuare)

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17
13.			Șimon	2	Nicolae Vartolomei	Hirotonit de răp. Epp. Pavel Avacu- movici cu singhelie dto. 12 ianuarie 1802 Horotonit de răp. Epp. Vasilie Moga cu singhelie dto 1 rf. 9605 m.c	Biserica și școala au pățimit, cum se vede din arătarea însemnată cu numele satului, rf. 375	Satul au pățimit cum se arată din specificația însemnată cu numele satului în rf. 9605 m.c	7	12	--	--	Școală este, dascăl încă este	609	732	1341
14.			Moeciu de Jos	2	Bucur Cărbacea	Hirotonit de răp. Epp. Vasilie Moga cu singhelie dto 31/ 19 decembrie 1829. Hirotonit de răp. Ep. Vasilie Moga cu singhelie dto 31/19 octombrie 1832.	Biserica și școala au pățimit, cum se vede din arătarea însemnată cu numele satului rf 300 c.m.	Satul au pățimit, cum se vede din arătarea însemnată cu numele satului în rf. 11.000 m.c.	1	2	--	--	Școală este, dar acum e strică de unguri, dascăl încă este	574	641	1215
15.			Keia	1	Nicolae Tarța	Hirotonit de răp. Epp. Vasilie Moga cu singhelie dto 30/18 ianuarie 1832	Biserica n-au pățimit nimic	Jefuire de rf. 2050 c.m., cum se vede din arătarea însemnată cu numele satului	2	3	--	--	Școală nu este, dascăl este	253	247	500
16.			Moeciu de Sus	2	Atanasie Ciurea Costandin Tișcă	Hirotonit de răp. Epp. Vasilie Moga cu singhelie dto 29 iunie 1830 Hirotonit de răp. Epp. Vasilie Moga cu singhelie 18 aprilie 1843.	Nimica	Au pățimit pagubă de rf. 1402, cr. 22 c.m., după arătarea însemnată cu numele satului	4	3	--	--	Școală nu este, un dascăl este	290	268	558

Tabel (continuare)

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17
17.			Fundata	2	Bucur Moșoiu	Hirotonit de răp. Epp. Vasile Moga cu singhelie dto. 27/15 octombrie 1824 Hirotonit de Măria sa D. Ep. Andrei Șaguna la 29 septembrie 1849 Moșoiu	S-au prăpădit o cruce de argint prin unguri care se socotește în preț ca de 30 rf. M.c.	Satul au pățimit cum să vede din arătarea cu numele satului însemnată în rf 5262.	6	2	--	--	Școală este, dar nu se poate învăța într- însa, fiindcă încă nu-i isprăvită, dascăl încă este	364	335	699
18.			Șirnia	1	Gheorghe Țăposu Ioan Țăposu	Hirotonit de răp. Epp. Vasile Moga cu singhelie dto 21 decembrie 1826 Hirotonit de Măria sa D. Ep. Andrei Șaguna La 28 septembrie 1849.	Nimica	Au pățimit satul pagubă cum arată arătarea însemnată cu numele satului rf. 600 m.c.	3	1	--	--	Școală nu este, dascăl este bun	393	367	760
19.			Peștera	1	Bucur Cozan Gheorghe Cozan capelan	Hirotonit de răp. Epp. Vasile Moga cu singhelie dto 8 martie 1813 Hirotonit de Măria sa D. Ep. Andrei Șaguna la 11 octombrie 1849	S-au furat protocolul comisiilor, de unguri și s-au păgubit biserica de 20 fl. după arătarea parochului	Satul au pățimit pagubă de rf. 562 m.c.	5	3	--	--	Școală nu este, dascăl este	230	243	473
20.			Măgura	1	Alesandru Runcean	Hirotonit de răp. Epp. Vasile Moga la 5 iulie 1823	Nimica	Au pățimit pagubă de rf. 725, cum arată arătarea însemnată cu numele satului	5	7	--	--	O școală slabă este	269	254	523
						Summa			83	101	1	--		8732	8784	17516

S-au dat în Brașov, 3 decembrie 1849 prin Petru Gherman

Original, AMS, fond 13/Pr. Tabloul parohiilor, prețurilor și familiilor din Arhiepiscopie; pagube și torturi în 1848-1849, doc. f.n.

Boian, 18 decembrie 1849

Conscripția

Orașelor, satelor, preoților, bisăricilor, școalelor și a sufletelor din Eparhia greco-răsăriteană în Ardeal și anume din Protopopiatul Cetății de Baltă de Jos, cu sfârșitul anului 1849 întocmită

Nr Crt	Numele Jurisdicții		Numele satelor	Nr. Parohiilor	Numele preoților	De la cine și când sunt hirotoniți preoții și au singhelie sau nu?	Ce au pățimit biserica în timpul revoluției socotindu-se în bani, monetă conv.			Ce au pățimit satul, paguba socotindu-se în bani, monetă conv.			Câți au murit pe vremea răsmiriții de moarte				Este școală și dascăl în sat și în ce stare se află școala?	Numărul gazdelor în fieștecare sat		Suma totală a sufletelor
	După numirea veche	După numirea nouă					FL	Cr.	FL	Cr.	firească	silnică	B.	F.	B.	F.				
1		3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21
1.			Adămuș	1	Filia ad matrem Súvényfalva Dionisie Chețan capelan	Preot nu-i D. Ep. Andrei Șaguna, 1849, 15 nov.	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	Nu-i	9	1	42
2.	Cetatea de Baltă comitat	Districtul Bălgradului	Also Bojan	1	Petru Chețanovici	D. Ep. Pavel Avacumovici, 29 iunie 1804, singhelie are	Pagube de	1	--	În mai multe negoțe de	8206	23	19	11	4	--	Dascăl este, școală, nu-i	155	7	750
3.			Balajitelke	1	Patrichie Boi	De Domnul Ep. Vasilie Moga, 12 apr. 1839, singhelie are	4 fl. în m.c., adecă	4	-	Prin arsuri și alte negoțe	20802									
4.			Tsúdótelke	1	Szakats Ioan	D. Ep. Vasilie Moga 1817. singhelie are	Pagubă de vin de	45	--	Prin arsuri și alte negoțe	2000	--	3	6	6	--	Nu iaste	38	9	210

Tabel (continuare)

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21
5.			Kúkülóvár	2	Vasilie Popovici Mihail Koptsan	D. Ep. Vasilie Moga 1812 singhelie are, iar Mihail n-are.	Pagubă de	5	--	În mai multe negoțe	3475	34	4	6	2	--	Dascăl și școală în stare slabă	116	3	808
6.			Pots Falva	-	Filia la Mater Erdőaja	Preot nu-i	--	--	--	În toate pagubile	2384	--	4	5	2	--	Nu iaste	38	--	202
7.			Pots Telke	1	Ioan Montanovici	D. Ep. Vasilie Moga 16 dec. 1829, singhelie are	--	--	--	În toate pagubile	1147	30	5	2	10	--	Nu iaste	45	6	305
8.			Szűvény fálva	1	Georgie Oprescu	D. Ep. Vasilie Moga, 7 decembrie 1822, singhelie are	--	--	--	Dto	891	36	5	5	3	--	Nu iaste	44	5	239
9.			Bábohalma	1	Ștefan Popovici	D. Ep. Gherasim Adamovici, 1795, singhelie are	În vin și odăjdii	361	12	Arsuri și marhe	12.336	42	9	7	6	--	Școală nu-i, dascăl este	120	--	1010
10.			Dég	1	Georgie Tamás	D. Ep. V. Moga 1836, singhelie are	În vin și clopot	58	24	În mai multe pagube	1862	10	12	10	--	--	Nu iaste	130	--	875
11.			Erdőalja	1	Ioan Koszte	D. Ep. Vasilie Moga 1823 15 ian. singhelie are	Pentru un clopot	12	48	Dto	448	48	5	2	1	--	Nu iaste	38	--	227
12.			Kintses	1	Vasilie Popovici	D. Ep. Pavel Avacumovics, 1801, singhelie are	Clopot și alte odăjdii	60	--	Dto	216	--	6	5	7	--	Dascăl iaste, școală nu-i	70	5	382
13.			N. Cséged	1	Daniil Roman	De Ep. Andrei Șaguna, 25 octombrie 1848, singhelie n-are	Pagube	127	--	Dto	6950	58	18	4	2	--	Dascăl este cu angarie (?), iar școala în stare slabă	110	3	637

Tabel (continuare)

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21
14.			Oláh Kotsárd	1	Vasilie Băts	D. Ep. Vasilie Moga, 1843, singhelie are	Pagube în odăjdii și altele	237	30	Arsuri și altele	6289	36	18	12	7	--	Dascăl și școală este în stare slabă, fără venit	86	3	495
15.			Szélkut	1	Atanasie Grindean, capelan Atanasie Szuts	D. Ep. Andrei Șaguna 1849 15 november D. Ep. Pavel Avacumovits 1801, singhelie are	Clopot și altele	50	30	Pagubă peste tot	6348	48	4	5	1	--	Nu este nimic	113	--	800
16.			Vidraszeg	1	Ioan Oros	D. Ep. Pavel Avacumovits 1811, 17 august, singhelie are	Pagube în odăjdii	85	--	Au ars satul tot	--	--	1	3	14	1	Dascăl este, școală nu-i	50	6	275
17.			Korátsonfalva	1	Natanail Opres	D. Ep. Andrei Șaguna 1849 16 november, singhelie are	Clopot	80	--	În multe pagube	1403	36	7	7	2	--	Nu este	90	--	600
18.			Kezler	1	Ioan Manovits	D. Ep. Vasilie Moga, 1 decembrie 1824, singhelie are	--	--	--	Peste tot	94	40	--	4	--	--	Nu este nici dascăl, nici școală	73	2	442
					Summa			1097	24		74138	31	129	101	77	1		1457	67	9023

Această conscripția s-au lucrat și dat prin mine Petru Ketzanovics, Protopopul Cetății de Baltă în Boian, 18 decemb[rie] 1849

Original, AMS, fond 13/Pr. Tabloul parohiilor, preoților și familiilor din Arhiepiscopie; pagube și torturi în 1848-1849, doc. f.n.

8.

Conscripția

Orașelor, satelor, preoților, bisăricilor, școalelor și a sufletelor din Eparhia greco-răsăriteană în Ardeal și anume din Protopopiatul varmeghii Cetății de Baltă de Sus, cu sfârșitul anului 1849 întocmită.

Nr. Crt.	Numele jurisdicției		Numele satelor	Nr. parohiilor	Numele preoților	De la cine și când sunt hirotoniți și au singhelie sau nu?	Ce au pățimit biserica sub timpul revoluției ?	Ce au pățimit satul ?	Câți au murit pre vremea răzmiriții de moarte						Este școală și dascăl în sat? și în ce stare să află școala?	Numărul gazdelor în fiecare sat		Suma totală a sufletelor	Suma gazdelor
	După numire a vechi	După numirea nouă							firească	silnică		B.	F.	B.		F.			
										B.	F.						B.		
1			4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18		
1.			O. Șoimoș	1	Ioan Făcățici	De la Epp. Vasilie Moga la an. 1814, 25 decembrie	detto	detto	36	24.	4	--	Dascăl este Bonta Matei, școală nu-i	373	350	723	156		
2.			O. Laslău	1	Mihăilă Popovici	De la E. Vasilie Moga, la anul 1841, singhelie n-are	Jăfuire	Jăfuire din toate satul are	--	--	15	6	Dascăl Tolan Ion, școală este, pruncii învață	333	341	674	108		
3.			Suplac	1	Petru Tolan	De la Ep. scris, în anul 1835, singhelie n-are, o dus-o ungurii	Jăfuire mare	Jăfuire mare	5	7	--	5	Dascăl Tolan Toader, școală este	230	223	453	91		
4.			Kapolna	1	Vasilie Kopos	De E. scris, din anul 1828, 15 febr, singhelie are	O jăfuit	O jăfuit	2	3	1	1	Nimic	174	138	312	47		

Tabel (continuare)

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18
5.			Bahnea	1	Daniil Sakaci	De E. scris, din anul 1815, singhelie n-are, o dus-o ungurii	O jăfuit	O jăfuit	4	6	3	1	Dascăl Vasilie Popovici, școală este, copiii nu merg să învețe	177	191	368	62
6.			Lepindea	1	Nicolae Necșa	De E. scris, din anul 1827, martie 26, singhelie are	O jăfuit	O jăfuit	4	2	--	--	Dascăl Norea Iosif Mare (?), școală să ține	200	214	414	52
7.			Dârlos	1	Ioan Popovici	De E. scris, din anul 1818, martie 25, singhelie are	Dto	Dto	5	4	13	--	Dascăl Ioan Popov, dară casă de școală nu-i	318	309	627	92
8.			Alma	1	Ioan Almășan	De E. scris, din anul 1847, decembrie 23, singhelie are	Dto	dto	11	--	14	1	Dascăl și casă de școală este	278	324	598	87
9.			Ernea	1	Nicolae Kostan	De E. scris, din anul 1831, 1 iunie, singhelie are	Dto	Dto	11	9	1	--	Dascăl este Nicolai Popov și casă este	208	207	415	80
10			Hundorf	1	Gheorghe Rotari	De E scris, la anul 1821, 20 sept., singhelie are	De un clopot, altă nimic	Dto	10	5	7	--	Dascăl Ioan Popovici, școală este	200	207	407	78
11			Hetur	1	Muhilă Bon	De E. scris, la anul 1813 octombrie 11, singhelie n-are o răpît ungurii	Dto	Dto	8	9	1	--	Zaharie Ion dascăl, școală este	262	245	507	105
12.			Nadoș	1	Ioan Oros	De E. scris, la anul 1836, 10 mai, singhelie are	Dto	Dto	5	--	1	--	Dascăl Nicolae Oroj, școală este	122	146	268	82
13.			Bon	2	Alexandru Ioanovici Ilie Ioanovici	De E. scris la anul 1832, celălalt la anul 1835, mai 29, singhelii au	Dto	Dto	5	--	9	--	Dascăl este, școală nu-i	472	464	936	129
14.			Șoard	1	Zaharie Crișan	De E. scris la anul 1834, 12 februarie, singhelie are	Dto	Dto	6	2	1	--	Nimic	133	155	288	53
15.			Săcel	1	Dimitrie Păloșan	De E. scris la anul 1834, iunie 13, singhelie are	Dto	Dto	2	--	--	--	Nimic	133	150	283	48
16.			Vidacut	1	Nastan Dragoș	De E. scris la anul 1825, iunie 18, singhelie are	Dto	Dto	2	--	6	--	Nimic	109	98	207	50

Tabel (continuare)

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18
17.			Jak	1	Nicolae Stoica	Popa e în robie, despre singhelie nu poci scrie	Dto	dto	3	--	2	--	Nimic	114	121	245	44
	Summa																
									119	71	78	14		3836	3883	77719	1364

Ioan Făcățici, Prof[opop] Varmeghii c.r. B[alta] de Sus

Original, AMS, fond 13/Pr. Tabloul parohiilor, preoților și familiilor din Arhiepiscopie; pagube și torturi în 1848-1849, doc. f.n.

Conscripția

Orașelor, satelor, preoților, bisericilor, școalelor și a sufletelor din Eparhia greco-răsăriteană în Ardeal, și anume din Protopopiatul districtul Kövarului cu sfârșitul a[nului] 1849 întocmită.

Nr. Crt.	Numele jurisdicții		Numele satelor	Nr. parohiilor	Numele preoților	De la cine și când sunt hirotoniți și au singhelie sau nu?	Ce au pățimit biserica sub timpul revoluției?	Ce au pățimit satul?	Câți au murit pre vremea răzmiriții de moarte				Este școală și dascăl în sat? și în ce stare să află școala?	Numărul gazdelor în fiecare sat		Suma totală a sufletelor	Reflexii
	După numirea veche	După numirea nouă							firească	silnică	B.	F.					
1		3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18
1.	Districtul Kovar	Cercul Răteagului	Berentze	1	Daniel Vaida	De la Ep. Vasilie Moga cu singhelie din anul 1815 hirotonit	S-au luat clopotele prin cătanele magiare	Pagubă de vite care s-au dat magiarilor	b. 11	F 17	b. --	f. --	Este dascăl și casa dascălului îi școală în stare slabă	250	261	511	Ca să se despăgubească de clopotele bisăricii și să se rădice școală din visteria statului după mulțimea sufletelor
2.			Csokotes	1	Grigorie Bărbos	De la Ep. Vasilie Moga în an. 1842, 2 febr., fără de singhelie	S-au luat clopotele prin magiari	Pagubă de vite care s-au dat magiarilor	9	10	--	--	Este dascăl și casa dascălului îi de școală în stare slabă	265	289	554	Dto, dto
3.			Drága Vılma sau Vıma Mica	1	Ioan Roman	De la Episcopul Vasilie Moga Hierotonit cu singhelie din an. 1839, 18 iunie	S-au luat un clopot	Dto	2	--	--	--	Nu este școală, numai casa dascălului în cea mai slabă stare	358	240	598	Dto

Tabel (continuare)

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18
4.			Ionan???	1	Pavel Moroșan	De la Episcopul Vasilie Moga, hierotonit cu singhelie din anul 1835, 27 aprilie	S-au luat 2 clopote de la biserică	Jefuire au pățimit satul	36	15	--	--	Nu este școală, nici dascăl, obștea îi săracă dintru a sa putere nu-i nădejde să rădice școală	350	354	704	Satul să stăpânește prin Camera Regia după împopulație ar fi dorirea ca să să rădice școală din visteria Camerei împărătești
5.			Cărbunari	1	Ilie Trif	De la Episcopul Vasilie Moga, hierotonit cu singhelie din anul 1829, 3 februar	S-au luat un clopot	--	36	15	--	--	În casa dascălului se ține școală în stare de mijloc	309	310	619	Dorirea obștei de un dascăl învățat
6.			Gyerțjanos Cărpiniș	1	Teodor Pop	De la Episcopul Vasilie Moga, hierotonit cu singhelie din anul 1820, 7 nov.	S-au luat un clopot prin rebelii magiari	--	4	5	--	--	În casa dascălului să ține școală în stare slabă	120	130	250	Dorirea ca în locul dascălului să să puie alt dascăl cu purtare mai bună
7.			Kis Kurtvalieș sau Curtuiuşu Mic	1	Procopie Ponde	Hierotonit preot de la episcopul Vasilie Moga în an 1833, 17 mai	S-au luat toate clopotele	--	2	1	--	--	Școală nu e în sat, nici nu-i în stare de a rădica, că nici om învățat de dascăl nu este	150	130	280	Locuitorii fiind foarte săraci, nu sunt în stare de a mai face alte clopote la biserică, ar dori de despăgubire
8.			Kováts Kopálnok sau Făurești	1	Parochul bătrân Nechita Ioancea au răposat. Ca administrator Grigorie Zocaș	Hierotonit preot de la Episcopul Vasilie Moga în anul 1840 19/7 april, paroch la Plopiș cu singhelie	S-au luat un clopot mare de la S. Biserică	Jefuire mare au pățimit satul și aprindere de două șuri cu tot rându a două gazde, încât au rămas de tot	6	5	--	--	Școală este deschilinită de a dascălului luat pe arândă, școlastici sunt provăzuți cu cărți și dascălul cu lemne din pădurea	230	242	472	Comunitatea dorește depăgubire de clopot și transmutarea dascălului din S. Copalnic că pe lângă plata de la Sibiu la un

Tabel (continuare)

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18
								săraci					bisericii				dascăl învățat vor mai adăuga și vor face casă de școală
9.			Köteles Mező sau Trestia	1	Pentelimon Șovre	Hierotonit de Ep. Vasile Moga în anul 1829 din 31 mai	S-au luat clopotele toate	Jefuire au pățimit	15	18	--	--	În casa dascălului să ține școală în cea mai rea stare	190	199	389	Dorirea obștei despăgubire de clopote și așezarea școalei în mai bună rânduială
10.			Latzhonya sau Láschia	1	Vasile Zokas	Hierotonit la Arad de Ep. Gherasim Ratz în an 1846, 3 septembrie, fără de singhelie	S-au luat clopotele de la biserica	Au pățimit satul jefuire mare și robie peste măsură	7	10	2	--	Dto	200	202	402	Dto
11			Nagy Fentős sau Finteușul Mare	1	Ioan Horváth	De la Ep. Vasile Moga în an 1836, 9 aprilie, cu singhelie	S-au luat un clopot	Satul au pățimit jefuire	36	26	--	--	În casa dascălului să ține școală în stare de mijloc	340	310	650	După numărul poporului, dorire de așezare a școalei și de dascăl învățat
12.			Plopiș	1	Gregorie Csokás	Hierotonit de Ep. Vasile Moga, cu singhelie din an 1849, 19 apr.	S-au luat un clopot de la biserica	Sătenii toți au fost fugiți la pădure de frica rebelilor magiari. singur preotul au pățimit jefuire	2	2	--	--	Dto	116	119	235	Lipsă mare de dascăl, că în sat nu să află învățător sau om învățat care să fie harnic dascăl
13.			Somkútpata k sau Văleni	1	Gheorghe Lupuț	De la Ep. Vasile Moga, cu singhelie din an 1828, 29 martie	S-au luat toate clopotele	Satul au pățimit jefuire foarte mare și aprindere de două căși	10	12	--	--	Dto	501	301	802	Dorire de despăgubire de clopote și de bunurile lor care s-au aprins

Tabel (continuare)

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18
14.			Szeketura	1	Petru Roman fără singhelie	Parochul Vasilie Bot au murit în temniță năpăstuit de unguri	S-au luat clopotele	Satul au pățimit jefuire foarte mare și aprindere de două gazde	4	4	5	--	Nu este dascăl, nici școală	108	104	212	Dorire de despăgubire, de ajutor celor văduvi și de așezare de școală
15.			Szelnjitze	1	Petru Pop	De la Ep. Vasile Moga, cu singhelie din anul 1819, 19 ianuarie	S-au luat clopotele	--	3	1	--	--	Dto	123	124	247	Dorire de dascăl și de școală
16.			Szurduk Kopalnok	1	Preotul supranumerar Gheorghe Mikle, fără de singhelie	Parochul Gheorghe Onofrei au fugit în satul Coruia la uniți s-au lăpădat de parochia Copalnicului De la biserică s-au luat clopotele		--	4	7	--	--	În casa dascălului să ține școala și dascălul până acuma s-au plătit cu 20 rf în argint din fondul sidoxial	229	203	431	Dorire de dascăl mai bun și învățat și în alte limbi nu numai românește
																7366	

Summa

Original, AMS, fond 13/Pr. Tabloul parohiilor, preoților și familiilor din Arhiepiscopie; pagube și torturi în 1848-1849, doc. f.n.

Merghindeal, 20 ianuarie 1850

Conscripția

Orașelor, satelor, preoților, bisericilor, școalelor și a sufletelor din Eparhia greco- răsăriteană în Ardeal și anume din Tractul Cincului Mare cu sfârșitul anului 1849 întocmită.

Nr. Crt	Numele jurisdicții		Numele satelor	Nr. parohiilor	Numele preoților	De la cine și când sunt hirotonisiți și au singhelie sau nu?	Ce au pățimit biserica sub timpul revoluției?	Ce au pățimit satul?	Câți au murit pre vremea răzmiriții de moarte				Este școală și dascăl în sat? Și în ce stare să află școala?	Numărul gazdelor în fiecare sat		Suma totală a sufletelor	Reflexii
	După veche	După numirea nouă							firească		silnică			B.	F.		
									B.	F.	B.	F.					
1			4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18
1.	Scaunul Cincului Mare		Merghindeal	1	Ioan Kokorade	De la răpos. Ep. Vasile Moga, din 3 ian. 1841, singhelie are	Nimica	Nimica	11	6	--	--	Școală nu este, să învață copiii în casa dascălului	222	222	444	
2.																	
3.																	
			Ruja	Dto	Ioan Grecu jun.	Dto, din 5 august 1841, singhelie are	Dto	Dto	7	6	--	--	Școală nu este, să învață copiii în casa dascălului	188	106	294	
4.			Proștea	Dto	Ioan Grecu sen	Dto, din 31 dekemvrie 1827, singhelie are	Dto	S-au dat bani la comisiile cele ungurești	7	6	1	--	Dto	228	225	453	N.B. pe Gheorghie Chendi l-au măcelărit ungurii pe hotarul Munundorfului

Tabel (continuare)

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18
5.			Iakobsdorf	Dto	Kirion Rotariu	Dto, din 5 august 1841, singhelie are	Dto	Dto	6	4	--	--	Dto	135	150	285	
6.			Noistadt	Dto	Nicolae Căpriță	Dto, din anul 1837, singhelie n- are	Dto	Nimica	2	2	--	--	Dto	80	85	165	
7.			Hundrubehiu	Dto	Ioan Soaklă	Dto, din 17 oct. 1837, singhelie are	Dto	Dto	2	1	--	--	Este școală și dascăl în sat	159	137	296	
8.			Sălișteat	Dto	Gheorghe Bugneriu	Dto, din 13 noiembrie 1829, singhelie are	Dto	Dto	1	3	--	--	Școală nu este, se învață copiii în casa dascălului	145	141	286	
9.			Borkut	--	Ca sub nr. 6	--	--	--	--	1	--	--	Nu este școală, nici dascăl	24	25	49	
10			Șoarși	1	Iosif Pecineală	Dto, din 18 ianuarie 1843, singhelie are	Dto	Dto	4	3	--	--	Școală nu este, se învață copiii în casa dascălului	201	180	381	
11			Boholțu	1	Ioan Joita	De Măria sa D. Epp. Andrei Șaguna, din 30 dec. 1849, singhelie are	Dto	Dto	4	6	--	--	Dto	400	446	846	
				Summa					52	51	1	--	--	2105	2019	4124	

S-au dat Merghindeal, 20 ianuarie 1850

Ioan Kokorade, Administrator

Original, AMS, fond 13/Pr. Tabloul parohiilor, preoților și familiilor din Arhiepiscopie; pagube și torturi în 1848-1849, doc. f.n.

Cara, 24 ianuarie 1850

Comendația

Orașelor, satelor, preoților, bisericilor, școalelor și a sufletelor din Eparhia greco-răsăriteană din Ardeal, și anume în Protopopiatul Clujului de Jos, cu sfârșitul anului 1849 tocmită.

Nr. Crt	Numele jurisdicții		Numele satelor	Nr. parochiilor	Numele preoților	De la cine și când sunt hirotonisiți și au singhelie sau nu?	Ce au pățit biserica sub timpul revoluției?	Ce au pățit satul?	Câți au murit pre vremea răzmiriții de moarte				Este școală și dascăl în sat? și în ce stare să află școala?	Numărul gazdelor în fiecare sat		Suma totală a sufletelor tuturor	Familii, suma totală
	După numirea veche	După numirea nouă							firească	silnică	B.	F.					
														B.	F.		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18
1.	Tractul Clujului de Jos		Szamosfalva	1	Georgiu Prodan	De la Ep. Vasilie Moga anul 1833 și singhelie are	Nimica	Arsură și jafuri în mai multe rânduri	30	31	4	--	Nu este	325	400	725	160
2.	Districtul Clujului de Jos		Apahida	1	Vasilie Bălan	De la Ep. Vasilie Moga, anul 1837, singhelie are	Nimica	Au pățit jafuire de mai multe ori	15	13	18	--	Nu este	400	329	729	160
3.	Tractul Clujului de Jos		Kara	1	Procopie Prodan	De la Episcopul Vasilie Moga, anul 1817, singhelie are	Nimica	Nimica	19	17	1	--	Nu este	284	281	565	108
4.	Districtul Clujului de Jos		Kolos	1	Ioannes Bosan	De la Episcopul Vasilie Moga, anul 1830, singhelie are	Nimica	Nimica	15	15	1	--	Nu este	366	440	806	189

Tabel (continuare)

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18
5.			M. Kalyian	1	Nicolae Moldovan	De la Episcopul Gherasim Ratz, anul 1846, singhelie nu are	Nimica	Nimica	12	13	3	--	Nu este	380	213	593	160
6.			Bareiu	1	Theodor Papp	De la Ep. Vasilie Moga, anul 1831, singhelie are	Nimica	Nimica	14	11	4	--	Nu este	239	253	495	92
7.			Also Szováth	1	Ioan Lukáts	De Ep. Vaslie Moga, anul 1839, singhelie are	Nimica	Nimica	7	6	3	--	Nu este	150	136	286	58
8.			Mots	1	Ioan Keszöan	De Ep. Vasilie Moga, anul 1837, singhelie are	Nimica	Nimica	20	25	3	--	Este școală în stare slabă și dascăl rău	349	400	749	173
9.			Szoporu	1	Macarie Bucur	De Ep. Vasilie Moga, anul 1814, singhelie are	Nimica	Nimica	7	4	--	--	Nu este	227	217	434	92
10			M. Frata	-	Vacant	--	Nimica	Jefuire silnică au pățimit	--	--	8	--	Nu este	200	220	420	94
11			M M éhes	1	Manasie Moldovan	De Ep. Vasilie Moga, anul 1835, singhelie are	Nimica	Nimica	1	1	10	--	Nu este	168	210	378	73
					Summa totalis				140	136	55	--	--	3088	3099	6187	1367

S-au făcut conscrierea aceasta în 12/24 ianuar a[nul] 1850 prin mine,

Procopie Prodan, Protopop Districtul Clujului de Jos

Original, AMS, fond 13/Pr. Tabloul parohiilor, preoților și familiilor din Arhiepiscopie; pagube și torturi în 1848-1849, doc. f.n.

12.

Cluj, 21 noiembrie 1849

Conșpectul conscripții

Orașelor, satelor, preoților, bisericilor, școalelor și a sufletelor din Eparhia greco-răsăriteană în Ardeal, și anume din Protopopiatul Clujului, tractul din sus, ȋrcul același, cu sfârșitul a[nului] 1849 întocmită

Nr. Crt	Numele jurisdicții		Numele satelor	Nr. parochiilor	Numele preoților	De la cine și când sunt hirotoniți și au singhelie sau nu?	Ce au pățimit biserica sub timpul revoluției?	Ce au pățimit satul?	Câți au murit pre vremea răzmiriții de moarte				Este școală și dascăl în sat? și în ce stare să află școala?	Numărul gazdelor în fiecare sat		Suma totală a sufletelor	Reflecții	
	După numirea veche	După numirea nouă							firească	silnică	B.	F.		B.	F.			
1	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18
1.	Komitatul Clujului			Sas Lona	2	Toma Stan	De la Episcopul Vasilie Moga, din anul 1835, singhelie este	N-au pățimit nici un rău	Sub timpul revoluții magiare au avut pagubă poporul român ca la 300 fl. m.c.	6	5	4	--	Nu-i școală	140	136	276	Fiindcă în acest conșpect nu s-au putut scrie toate lucrurile circumstanțialiter în ce chip s-au păgubit fieștecare comunitate mai pre larg să va putea cunoaște din conscripțiile singulare a fieștecăruia popor lângă acest conșpect anexate. Ar fi de lipsă ca toate comunitățile păgubite de către
2.	Țircul Clujului			Stolna	-	Dto	Dto	Nimica rău	Sub timpul revoluții s-au jefuit satul în două rânduri de către magiari 1000 fl. m.c.	5	4	1	-	Nu-i	65	57	112	

Tabel (continuare)

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18
3.			Someșul Rece	2	Petru Teotelecan	De la Episcopul Vasile Moga, 1833, singhelie are	Nimic	S-au jefuit de către magiari și le-au ars 28 de căși, paguba suie 9600 fl. m.c.	6	7	1	--	Nu-i	215	144	359	magiarii rebeli să capete mângâiere iar mai întâi sunt vrednice de milă comunitățile cele arse și zidirea bisericilor care s-au prefăcut în cenușă. Căci fără de casă de rugăciune și casă de locuință poporul și sufletește și trupește este ca mort de jumătate.
4.			Muntele Someșului Rece	--	Dto	Dto	Nimic	Au avut pagubă de către magiari sub timpul revoluții de 8000 fl. m.c.	8	6	4	1	Nu-i	260	252	512	arse și zidirea bisericilor care s-au prefăcut în cenușă. Căci fără de casă de rugăciune și casă de locuință poporul și sufletește și trupește este ca mort de jumătate.
5.			Someșul Cald	1	Ioan Stan	De la Episcopul Vasile Moga, anul 1839, singhelie n-are	Nimic	Au avut pagubă de către magiari sub timpul revoluții de 1735 fl. m.c.	4	5	1	--	Nu-i	225	223	448	arse și zidirea bisericilor care s-au prefăcut în cenușă. Căci fără de casă de rugăciune și casă de locuință poporul și sufletește și trupește este ca mort de jumătate.
6.			Mărișel	1	Petru Fodor	De la E. Gherasim Ratz, 1847, singhelie n-are	S-au ars cu foc prin magiarii rebeli, s-au făcut pagubă 5000 fl. m.c.	L-au ars magiarii tot satul 270 de căși cu toate ale sale, paguba suie 100.000 fl. m.c	10	4	38	26	Nu-i	1263	1279	2542	
7.			Măgura	1	Ilie Bogdan	De la E. Vasile Moga, anul 1830, i s-au perdut singhelia	Nimic	Sub timpul revoluții s-au păgubit poporul în sumă de 16.000 fl. m.c.	4	3	30	20	Nu-i	766	734	1500	
8.			Agârbiciu	1	Vasile Vereș	De la E. Vasile Moga, anul 1816, singhelie are	Nimic	Sub timpul revoluții s-au păgubit satul prin magiari de 1200 fl. m.c.	10	8	--	--	Nu-i	280	272	552	

Tabel (continuare)

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18
9.			Geri Vászárhely	2	Ioan Vereș	De la E. Vasile Moga , anul 1836, singhelie n-are	Nimic	Din acest popor s-au păgubit prin magiari 3 săteni ca la 480 fl. m.c.	4	9	2	--	Nu-i	98	78	176	
10			Gestrade	--	Dto	Dto	Nimic	S-au jefuit poporul de către magiari prin dații în summa de 1127 fl.m.c.	3	2	--	--	Au fost, dar posesorii o au luat	99	86	189	
11			Panik	1	Luca Teutelecan	De la E. Vasile Moga, anul, 1820, singhelie are	S-au jăfuit prin magiari rebeli de 14 fl. m.c.	S-au păgubit satul de către magiari sub timpul revoluții în summa de 4227 fl.m.c.	6	5	--	--	Nu-i	162	147	309	
12.			Bedecs Dângău și Lăpușești	3	Vasile Teutelecan	De la E. Vasile Moga, anul 1834, singhelia i s-au prădat de rebeli	Cea din Bedeci și Dângău jefuiti, iară cea din Lăpușești o au ars rebelii magiari, paguba suite la 602 fl. m.c.	S-au păgubit prin magiari aceste trii comunități în summa de 8256 fl. m.c.	16	11	1	1	Nu-i	458	411	869	
13.			M. Geri Monostor	1	Ioan Condor	De la E. Vasile Moga, anul 1837, singhelie are	S-au jăfuit de un clopot de 86 fonți, prețul lui 86 fl. m.c.	S-au jăfuit prin magiari și această comunitate , căta sumă, nu să știe curat	30	30	1	1	Este și școală și dascăl Grigorie Fodor	464	462	926	
14.			Olá Monostor	1	Ioan Popovici	De la E. Pavel Avacumovici, din anul 1802, singhelie are	S-au răpit de la biserică un clopot de 100 funți, pagubă de 100 fl.m.c.	Au purtat destule greutateți și s-au jăfuit, dar suma nu să știe curat	14	13	--	--	Nu-i	422	410	832	
15.			Olá Bika	2	Gavriil Todoruț	De la E. Vasile Moga, anul 1818, singhelie n-are	Nimic	S-au jăfuit și această comunitate, dar suma nu să știe curat	5	5	2	--	Nu-i	235	228	463	

Tabel (continuare)

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18
16.			Fincs	2	Simion Muntean	De la E. Vasile Moga, anul 1826, singhelie are	S-au jăfuit de un clopot de 50 funți, prețul lui 50 fl. m.c.	S-au jăfuit de magiari 1283 fl. m.c.	6	7	--	--	Nu-i	141	113	254	
17			M. Vâșăcu	--	Dto	Dto	S-au jăfuit de un clopot de 65 funți, prețul lui 65 fl. m.c.	S-au jăfuit prin magiari 207 fl. m.c.	12	14	2	--	Nu-i	141	118	259	
18			Râu	2	Dimitrie Marcu	De la E. Vasile Moga, anul 1843, singhelia i s-au prădat de rebeli	O au ars rebelii magiari de tot cu foc, paguba ei suie 1000 fl.m.c.	Magiarii au ars satul întreg cu toate ale sale edifiții, paguba suie 83.207 fl.m.c.	6	4	3	2	Nu-i	167	147	314	
19.			Gurkuța	--	Dto	Dto	S-au ars prin rebelii magiari de tot cu foc, paguba ei suie 600 fl. m.c.	Magiarii au ars satul întreg cu toate edifițiile sale, paguba suie 3000 fl.m.c	7	2	2	2	Nu-i	99	98	197	
20			Călățele	1	Ioan Lucaciu	De la E. Vasile Moga, anul 1836, singhelie are	I-au jefuit rebelii magiari un clopot de 150 funți, prețul suie la 150 fl. m.c.	S-au păgubit satul prin magiari 4947 fl. m.c.	15	20	--	--	Nu-i	228	256	484	
21.			Călata și Damosch	2	Gavrîl Moldovan	De la E. Vasile Moga, anul 1823, singhelie are	S-au ars cu foc de tot prin magiarii rebeli și s-au făcut pagubă de 16000 (!?) fl. m.c.	Maghiarii au ars tot satul 170 de căși cu totul ce au avut, paguba suie 58.000 fl. m.c,	57	49	12	11	Nu-i	450	435	885	

Tabel (continuare)

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18
22.			Buteni	1	Ioan Todoruțu	De la E. Vasilie Moga, anul 1844, singhelie are	S-au jefuit prin magiari 320 fl. m.c.	S-au făcut pagubă la sat prin magiari în sumă de 1944 fl. m.c.	15	19	--	--	Nu-i	205	207	412	
23.			Rogojel	1	Gavril Gál	De la E. Vasilie Moga, anul 1840, singhelie are	Nimic	S-au păgubit satul prin magiari prin suma de 600 fl. m.c.	12	10	--	--	Nu-i	300	289	589	
24.			Săbișu Mare	1	Ilie Lung	De la E. Gherasim Raț, 1847, singhelie are	S-au jăfuit de garduri și crucile morților	S-au păgubit satul prin magiari foarte mult, suma nu să știe	13	13	1	1	Nu-i	541	522	1063	
25.			Olá Hadoș	1	Grigorie Popovici	De la E. Gherasim Adamovici 1794, singhelie are	Nimic	S-au păgubit satul prin magiari 3020 fl.m.c.	25	19	7	--	Nu-i	291	174	465	
26.			Dânk	1	Ioan Popovici	De la E. Vasilie Moga, anul 1835, singhelie n-are	Nimic	S-au păgubit satul prin magiari de 279 fl.m.c.	1	4	--	--	Nu-i	132	131	263	
27.			Tâmașa Mare	1	Ieremie Roșca	De la E. Pavel Avacumovici la anul 1810, singhelie are	Nimic	S-au păgubit satul prin magiari în sumă de 950 fl. m.c.	1	1	--	--	Nu-i	294	276	570	
28.			M. Jombor	2	Grigorie Câmpean	De la E. Pavel Avacumovici, anul 1811, singhelie are	Nimic	S-au păgubit satul prin magiari de 541 fl. m.c.	16	9	--	--	Nu-i	290	302	592	
29.			Olá Kulbeșu	1	Ioan Boboș	De la E. Vasilie Moga, anul 1818, singhelie are	Nimic	S-au păgubit satul prin magiari sub timpul revoluției în sumă de 446 fl. m.c.	3	2	--	--	Nu-i	149	161	310	

Tabel (continuare)

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18
30.			Cetatea Cluj	1	Grigorie Gál Prot[opop]	De la E. Vasilie Moga, anul 1829, singhelie are	Au fost cercată dar n-au pătimit nici un rău	Au purtat poporul român multe greutăți cu ceialalți concețățeni 600 fl.m.c.	13	12	2	--	Nu-i	163	158	321	
Summa				35				311.249 fl.m.c.	333	298	114	65	1	8743	8303	17046	

S-au dat Cluj, 21/8 noiembrie 1849 prin Grigorie Gal, parochul bisericii g. răsăritene din Cluj și Protopresbiterul aceleuiași ȋrculus

Original, AMS, fond 13/Pr. Tabloul parohiilor, preoților și familiilor din Arhiepiscopie; pagube și torturi în 1848-1849, doc. f.n.

[Deva, fără dată]

Conscripția

Orașelor, satelor, preoților, bisericilor, școalelor și a sufletelor din Eparhia greco-răsăriteană în Ardeal și anume din Protopopiatul Devii cu sfârșitul a[nului] 1849 întocmită.

Nr. Crt	Numele jurisdicții		Numele satelor	Nr. parochiilor	Numele preoților	De la cine și când sunt hirotonisiți și au singhelie sau nu?	Ce au pățimit biserica sub timpul revoluției?	Ce au pățimit satul?	Câți au murit pre vremea răzmiriții de moarte				Este școală și dascăl în sat? și în ce stare să află școala?	Numărul gazdelor în fiecare sat		Suma totală a sufletelor
	După numirea veche	După numirea nouă							B.	F.	B.	F.		B.	F.	
1			4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17
1.			Kristur				N-au pățimit nimica	S-au jăfuit ca la 100 fl. în argint	21	11	2	--	Școală și dascăl nu iaște	212	207	419
2.			Keresteny Almos sau Almasu Mic	1	Nicolae Giula	De la Ep. Vasilie Moga dto 25 octombrie 1832 sub nr. 207, are singhelie	Nimic	Satul s-au jăfuit ca de 50 fl. argint	12	5	2	--	Dto	89	88	177
3.	Măritul comitat al Hunedorii	c.r. District al Devii	Archia				Nimic	Satul s-au jăfuit de 45 fl. argint	2	4	2	--	Dto	53	52	105
4.			Biscaria		Nestor Socaci	De la Ep. Vasilie Moga dto 13 iunie 1834, sub nr. 367, are singhelie	Nimic	Satul s-au jăfuit de 400 fl. argint	9	6	--	--	Dto	161	144	302
5.			Șăulești	2			Nimic	S-au jăfuit ca de 400 fl. argint	3	4	2	--	Dto	128	128	256

Tabel (continuare)

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17
6.			Bârcea Mică	3	Beniamin Kiș	De la Episcopul Vasilie Moga și singhelie nu are	Nimic	S-au jăfuit ca de 400 fl. în argint	7	5	--	--	Dascălul fine școală în casa sa și plată are pe an de la un prunc un ferdel de cucuruz și un car de lemne	115	105	220
7.			Viccea	4	Avram Lupșa	De la Episcopul Vasilie Moga, la anul 1834, în 10 octombrie sub nr. 471, are singhelie	Beserica s-au jăfuit 100 fl. argint	S-au jăfuit de 200 fl. argint	6	5	1	--	Școală și dascăl nu este	90	95	185
8.			Hărăpea				Nimic	S-au jăfuit de 200 fl. argint	3	1	--	--	Dto	100	81	181
9.			Batca	5	Ștefan Șinca	De la Episcopul Vasilie Moga în 13 octombrie 1834, sub. nr. 489, are singhelie	Nimic	Satul s-au jăfuit de 227 fl. argint	4	7	1	--	Dto	210	211	421
10			Sînt Crai	6	Ioan Șinca			S-au jăfuit cu 100 fl. argint	8	6	1	--	Dto	279	277	556
11			Călan				Nimic	S-au jăfuit 100 fl. în argint	2	1	--	--	Dto	33	64	97
12.			Josani	7	Mihail Popovici	De la Episcopul Vasilie Moga, în 21 iulie 1835, sub nr. 64, are singhelie	Nimic	Satul s-au jefuit cu 400 fl. argint	--	--	1	--	Școală nu este	318	217	535
13.			Peștișu de Sus				Nu au pățimit	S-au jefuit de 100 fl. argint	3	1	--	--	Dto	99	93	192
14.			Almașul Săc	8	Adam Stoica	De la Episcopul Vasilie Moga, la 27 ianuarie 1837	Nimica	Satul s-au jefuit în preț de 260 fl. argint	3	2	4	--	Școală militară și plată de la un prunc un ferdel bucate și un car de lemne	150	166	316
15.			Kozia				Nimica	S-au păgubit de 275 fl. argint	3	--	1	--	Dto	116	111	227
16.			Lejnik	9	Adam Lungescu	De la Episcopul Andrei Șaguna în 27 aprilie 1848, singhelie nu are	Besearica s-au jăfuit de cărți și altele în preț de 42 fl. argint	S-au jăfuit în preț de 3000 fl. argint	4	9	1	--	Școală nu este, nici dascăl	204	211	415
17.			Dumbră vița				Nimic	S-au jăfuit de 220 fl. în argint	4	2	--	--	Dto.	103	118	221

Tabel (continuare)

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17
18.			Valea Nandruului	10	Gheorghe Șerdan	De la Episcopul Vasile Moga în 20 iunie 1840 sub nr. 136, are singhelie	Nimic	S-au jăfuit de 500 fl. în argint	6	4	--	--	Dto.	135	130	265
19.			Nandru			Un diacon cu numele Petru Șerdan	Nimic	S-au jăfuit de 400 fl. în argint	4	3	1	--	Dto	11	106	217
20.			Sânt Andraș			De la Episcopul Gherasim Ratz din Arad, singhelie nu are, hirotonit în 9 mai 1847	S-au jefuit de toate de 323 fl. argint	Satul l-au ars rebelii paguba 20.000 fl. argint	7	5	10	4	Dto	238	254	492
21.			Sânt Halm	11	Isaie Dehelău			Tot ars de rebeli pagubă de 1400 fl. . argint	8	4	11	5	Dto	194	181	375
22.			Tâmpa	12	Nicolae Gheorghion	De la Episcopul Vasile Moga în 30 septembrie 1834, sub nr. 472, are singhelie	Nimic	S-au jăfuit de 500 fl. în argint	2	1	--	--	Dto	139	134	273
23.			Băcia	13	Dto.	Vacant	Nimic	S-au jăfuit de 400 fl. în argint	1	1	1	--	Dto	124	125	249
24.			Peștișu Mare		Gheorghe Efrem	De la Ep. Vasile Moga dto 26 ianuarie 1829 sub nr. 54, are singhelie	Nimic	S-au jăfuit în preț de 600 fl. în argint	2	4	--	--	Școală și dascăl nu-i	220	213	433
25.			Buituriu	14			Nimic	S-au jăfuit de 50 fl. . în argint	2	6	--	--	Dto	151	145	296
26.			Găunoasa			De la Episcopul Pavel	Nimic	S-au jăfuit de 64 fl. în argint	3	2	--	--	Dto	74	81	155
27.			Kutin	15	Ioan Toma	Avacumovici la Arad în 4 ianuarie 1799, are singhelie	Nimic	S-au jăfuit de 20 fl. argint	1	1	--	--	Dto	49	39	88
28.			Ciulpău				Nimic	S-au jăfuit de 23 fl. . argint	--	1	--	--	Dto	35	38	73

Tabel (continuare)

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17
29.			Muncelu Mare			De la Episcopul Vasile Moga în 23 ianuarie 1825 sub nr. 25, are singhelie	S-au jăfuit de 15 fl. argint	S-au jăfuit de 445 fl. în argint	2	1	--	--	Dto	133	126	259
30.			Boia	16	Petru Alexandru		Un protocol al morților răpit	De 464 fl. în argint	2	1	1	--	Dto	88	87	175
31.			Muncelu Mic				S-au jăfuit de 10 fl. argint	De 60 fl. în argint	2	--	--	--	Dto	67	68	135
32.			Orașul Deva	17	--	Vacantă	S-au jăfuit ca la 300 fl. argint	Au păgubit mai mult ca 3000 fl. în argint	26	34	8	3	Dascălul are plată din fondul școlii 80 fl. argint și de la tot pruncul 48 cr. în argint	331	353	684
33.			Mînerău	18	Lazăr Bera	De la Episcopul Moga, dto 20 iulie 1837 sub nr. 446, are singhelie	Nimic	S-au jăfuit de 600 fl. argint	12	9	--	--	Școala are plată dascălului de tot pruncul un ferdel bucate și un car de lemne	222	227	449
34.			Răcăștia				Nimic	De 92 fl. argint jefuire	5	1	--	--	Dto	105	104	209
35.			Poienița Tomii	19	Aaron Popovici	De la Episcopul Pavel Avacumovici în Arad în 17 mai 1810, are singhelie	Nimic	S-au păgubit de 600 fl. argint	4	4	--	--	Dto	90	83	173
36.			Ferești					S-au jăfuit de 300 fl. argint	11	9	--	--	Dto	115	110	225
37.			Merișor				Nimic	S-au jăfuit de 300 fl. argint	2	3	--	--	Dto	66	76	142
38.			Runku Mic				Nimic	De 130 fl. argint jăfuire	2	2	--	--	Dto	45	52	97

Original, AMS, fond 13/Pr. Tabloul parohiilor, preoților și familiilor din Arhiepiscopie; pagube și torturi în 1848-1849, doc. f.n.

Tabel (continuare)

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18
4.			Hida	1	Leontie Pușcaș	De la E. Vasile Moga, la anul 1822, singhelie este	Nimic	S-au făcut pagubă la sat prin maghiari de 3947 fl. m.c.	6	6	7	--	Nu-i	270	280	550	
5.			Baica	1	Andrian Domșa	--	--	S-au făcut pagubă de către maghiari la sat de 443 fl., 10 cr. m.c.	5	6	--	--	Nu-i	101	96	197	
6.			Racoș	1	Andrian Domșa	De la E. Vasile Moga la anul 1821, singhelie este	Nimic	S-au păgubit satul prin maghiari de 2746 fl.. m.c.	25	22	17	--	Școală este, dascăl nu	327	393	720	
7.			Bălan	2	Dumitru Jorda, Simeon Jorda	De la E. Vasile Moga, la anul 1822, singhelie n-are	Biserica s-au păgubit în sumă de 60 rf. m.c., iar preotul 1055 rf. m.c.	Satul s-au păgubit prin maghiarii rebeli de 2112 fl., 19 cr. m.c.	20	14	11	--	Școală este și dascăl Bodian Demeter	477	486	963	
8.			Gălpăia	1	Ioan Toth	De la E. Vasile Moga, la anul 1843, singhelie este	Nimic	S-au făcut pagubă prin maghiari de 248 fl., 30 cr. m.c.	9	7	--	--	Nu-i	270	280	550	
9.			Romita	1	Ioan Toth	De la E. Vasile Moga, din anul 1825, singhelie este	Nimic	S-au păgubit prin maghiari în sumă de 581 fl. m.c.	8	7	--	--	Nu-i	182	162	344	
10			Jaku	1	Vasilie Popovici	De la E. Vasile Moga, la anul 1836, singhelie este	Nimic	S-au făcut pagubă de către maghiari la sat de 1497 fl., 40 cr. m.c.	9	8	--	--	Nu-i	286	284		
11			Stâna, materă și Ciunărna, filie	2	Gheorghie Olariu	De la E. Vasile Moga, din anul 1845, singhelie nu este	Nimic	S-au păgubit de maghiari 565 fl. m.c., Ciunărna de 628 fl. m.c	4	--	--	--	Este și școală și dascăl Olariu Gheorghe	220 110	180 90	400 200	
12.			Unguraș	1	Vasilie Truștan	De la E. Vasile Moga, din anul 1838, singhelie are	Biserica nimic, dar preotul s-au păgubit de 80 fl. 40 cr m.c.	Satul s-au păgubit prin maghiari de 1108 fl., 22 cr. m.c.	33	17	--	1	Nu-i	260	238	498	

Tabel (continuare)

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18
13.			Treznea	1	Irodion Sabo	De la E. Vasile Moga, singhelie nu are	Biserica s-au păgubit ca la 50 fl. m.c., iar preotul 80 rf m.c.	Satul s-au păgubit prin maghiari de 2786 fl., 45 m.c.	18	12	--	--	Locul școalei l-au luat Nemeș Iosef	365	317	682	
14.			Bozna	1	Vasile Hodiș	De la E. Vasile Moga, la anul 1844, singhelie este	Nimic	Satul s-au păgubit prin maghiari de 737 fl. m.c.	2	6	-	--	Nu-i	188	145	363	
15.			Bodia	1	Ștefan Bikan	De la E. Vasile Moga, la anul 1827, singhelie este	I-au jăfuit maghiarii de 3 fl., 28 cr. în argint	S-au păgubit satul prin maghiari de 1546 fl., 30 cr m.c.	4	9	--	--	Nu-i	139	140	279	
16.			Sântă Măria	1	Vasile Maroșan	De la E. Vasile Moga, la anul 1831, singhelie nu este	Nimic	Satul s-au păgubit prin maghiari de 12664 fl. 12 cr.m.C.	6	6	--	--	Nu-i	265	260	525	
17.			Păușa	1	Fostul preot Ignat Kure s-au spânzurat prin maghiari	Au fost hirotonit de E. Vasile Moga	Cu biserica s-au bațocorit la popa s-au făcut pagubă 660 fl. m.c.	S-au păgubit satul prin maghiari la 2077 fl., 40 cr. în m.c.	10	9	3	--	Nu-i	281	294	575	
18.			Başcapău	1	Grigorie Kure	De la E. Vasile Moga la anul	Nimic	Satul s-au păgubit de către maghiari 2216 fl., m.c.	3	6	--	--	Nu-i	95	105	200	
Summa							2095 fl. m.c	27468 fl, 3 cr.	197	164	49	1	3	4758	4737	9495	

S-au dat Cluj, 29/17 noiembrie anul 1849

prin Grigorie Gál, Protopopul Clujului

Original, AMS, fond 13/Pr. Tabloul parohiilor, preoților și familiilor din Arhiepiscopie; pagube și torturi în 1848-1849, doc. f.n.

15.

Dobra, 29 noiembrie 1849

Conscripția

Orașelor, satelor, preoților, bisericilor, școalelor și a sufletelor din Eparhia greco- răsăriteană în Ardeal și anume din Protopopiatul Dobrii cu sfârșitul anului 1849 întocmită

Nr. Crt	Numele jurisdicții		Numele satelor	Nr. parohiilor	Numele preoților	De la cine și când sunt hirotoniți și au singhelie sau nu?	Ce au păținit biserica sub timpul revoluții?	Ce au păținit satul?	Câți au murit pe vremea răzmiriții de moarte						Este școală și dascăl în sat? și în ce stare să află școala?	Numărul gazdelor în fiecare sat		Suma totală a sufletelor
	După numirea veche	După numirea nouă							Firească	Silnică	B.	F.	B.	F.		B.	F.	
1			4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17		
1.			Lăpușnic	1	Iosif Șuiagă	De la Episcopul Vasilie Moga, în 30 octomvrie 1845 sub nr. 46, are singhelie	Nimic	Satul s-a jăfuit de 700 fl., în argint	4	9	--	--	Școală nu este	222	224	446		
2.			Băgulești	2	Petru Hăgan	De la Episcopul Andrei Șaguna, în 4/16 octombrie 1848 sub nr. 384, are singhelie	Nu au păținit	Satul s-a jăfuit ca de 140 fl.argint	2	5	--	--	Dto	170	209	379		
3.			Filial Stregoanea				5	3	--	--	Dto	100	118	218				
4.			Mater Săcătaș	3	Petru Popovici	De la Episcopul Andrei Șaguna în 1 noiembrie 1849, sub nr. 385, are singhelie	Nimic	Satul s-au jăfuit de 500 fl. în argint	2	4	--	--	Dto	114	128	269		
5.			Filial Stăncești Ohaba				5	6	--	--	Dto	161	146	307				
6.			Băznic	4	Dionisie Radovici	De la Episcopul Vasilie Moga, în 15 iulie 1820 sub nr. 54, are singhelie	Nimic	s-au jăfuit de 500 fl. în argint	2	3	1	--	Dto	293	302	595		

Tabel (continuare)

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17
7.			Tisa	5	Damaschin Furdui	De la Episcopul Vasilie Moga, în 5 august 1837 sub nr. 497, are singhelie	Nimic	Satul s-au jăfuit de 500 fl. în argint	6	8	--	--	Dto	320	334	654
8.			Also Loputi Lăpușul de Jos	6	Constantin Crișan	De la Episcopul Andrei Șaguna în 14/16 octombrie 1848 sub nr. 385, are singhelie	Nimic	Satul s-au jăfuit cu 600 fl. în argint	18	14	--	--	Dto	134	130	264
9.			Ohaba				Nimic	S-au jăfuit ca de 400 fl. argint	4	2	--	--	Dto	152	151	303
10			Fintoag				Nimic	S-au jăfuit de 407 fl. argint	2	4	--	--	Dto	187	194	381
11			Cosiești	7	Dto	Vacantă	Nimic	S-au jăfuit de 300 fl. argint	2	1	3	--	Dto	82	69	151
12.			Baștea				Nimic	Satul s-au jăfuit de 160 fl. în argint	2	3	--	--	Dto	105	92	197
13.			Holde	8	Iosif Dorog	De la Episcopul Vasilie Moga în 15 iulie 1837 sub nr. 450, are singhelie	Nimic	S-au jăfuit de 100 fl. în argint	--	--	--	--	Dto	78	93	171
14.			Teiu				Nimic	Satul s-au jăfuit de 261 fl. în argint	6	5	2	--	Școală nu este	145	159	304
15.			Lășău	9	Aaron Ilie	De la Episcopul Andrei Șaguna în 1 noiembrie 1849, are singhelie	Nimic	Satul s-au jăfuit de 120 fl. în argint	2	4	--	--	Dto	127	121	248
16.			Grind	10			Nimic	S-au jăfuit ca de 60 fl. în argint	2	2	--	--	Dto	49	52	101

Tabel (continuare)

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17
17			Panc	10	Dionisie Furdul	De la Episcopul Vasilie Moga în 30 iulie 1834 cu nr. 230, are singhelie,	Nimic	S-au jăfuit de 60 fl. în argint	2	4	1	--	Dto	183	184	367
18			Săliște				Nimic	S-au jăfuit de 50 fl. în argint	1	3	--	--	Dto	68	76	144
19.			Mihăiești	11	Iosif Ognean	De la Episcopul Vaslie Moga în 10 ianuarie 1829 sub nr. 61, are singhelie	Nimic	S-au jăfuit ca de 200 fl. în argint	5	2	1	--	Dto	181	175	356
20.			Făgețal				Nimic	S-au jăfuit de 60 fl. în argint	3	3	--	--	Dto	81	92	173
21.			Boșcani	12	Dionisie Ognean	De la Episcopul Vasilie Moga, în 5 decembrie 1844, sub nr. 635, are singhelie	Nimic	S-au jăfuit de 300 fl. în argint	8	11	4	--	Dto	327	403	730
22.			Lăpușiu de Sus vacantă a 14-a	Aici îi parochie vacantă 13	Iosif Lascovici	De la Episcopul Vasilie Moga în 5 august 1842 sub nr. 386 are singhelie	Nimic	S-au jăfuit de 300 fl. în argint	7	6	1	--	Dto	543	506	1049
23.			Orașul Dobra				Besearica s-au jăfuit de 100 fl. argint	Orașul au ars și s-au păgubit la 1.000 fl. în samă de argint	10	15	3	--	Școală este, dar învățătorul e compromitat	500	600	1100
24.			Abucea	15	Nicolaie Krainik	De la Episcopul Vasilie Moga în 23 octombrie 1823 sub nr. 505	Nimic	Satul s-au jăfuit ca de 20 fl. în argint	2	3	--	--	Dto	100	120	220
25.			Stretea				Nimic	S-au jăfuit ca de 70 fl. în argint	2	4	--	--	Dto	115	130	245
26.			Gura Dobra				Bisearică nu are	S-au jăfuit de 200 fl. în argint	9	11	--	--	Dto	230	260	490
			Summa						113	135	16	--		4794	5068	9862

Dobra, în 29 noiembrie 1849

Nikolau Krainic Protopop

Original, AMS, fond 13/Pr. Tabloul parohiilor, preoților și familiilor din Arhiepiscopie; pagube și torturi în 1848-1849, doc. f.n.

16.

Conscripția

Orașelor, satelor, preoților, bisericilor, școalelor, gazdelor și a sufletelor din Eparhia greco-răsăriteană în Ardeal, și anume din Protopopiatul Tractului I al Făgărașului, cu sfârșitul anului 1849 întocmită

Nr. Crt.	Numele satelor	Nr. parochiilor	Numele preoților	De la cine și când sunt hirotoniți preoții și au singhelie sau nu?	Ce au pățimit sub timpul revoluții biserica sau satul		Câți au murit pe vremea răzmeriții de moarte				Este școală și dascăl în sat și în ce stare să află?		Numărul familiilor și a sufletelor în fieștecare parochie				Însemnare	
					Biserica	satul	Fierască		silnică		Școală	Dascăl	A gazdelor	A bărb.	A fem.	Suma laolaltă		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19
Din Tractul I al Făgărașului	1.	Oraș Făgăraș	1	Petru Popescu Protopop	De Episcopul Vasilie Moga, din 2 septembrie 1845	Nimic toate au rămas neatînse afară de ce din Pierșani	Nimic afară de grelele mănăsturi și de darea asupritoarelor naturale pofite	11	8	--	--	Bună	E	220	334	347	681	Al doilea, preoți ne lipsesc din parohiile următoare, adică din Mîndra 1 din Veneția de Jos 1 capelanul din Făgăraș 1. apoi în asemănare cu celelalte parohii mai mici ar fi de dorit ca unde trec familiile peste 200 cum spre exemplu la Șercăița acolo să se puie și al doilea preot. Celelalte biserici au rămas toate neatînse, fără din Biserica Perșanilor s-au prădat cele în specificația aicea alăturată ./ arătate

Tabel (continuare)

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19
						Nimic toate au rămas neatînse afară de ce din Piersani	Nimic afară de grelele mânăhuri și de darea asupritoarelor naturale pofite											odoare; satele, afară de multe mânăhuri forșpoante, cvartire, multe dări de naturale, n-au pățimit, numai la satul Răușor au dat foc rebelii unguri la o șură care au ars cu toate zidurile din acea curte. Iară mai departe nu s-au întins focul. Toate pagubele, adică a naturalelor cerute și luate cu puterea forșponturile nenumărate, ținerea soldaților de tot felul, cum și banii Kossuthieni, toate acestea s-au luat în sus prin tisitia mirească pre lângă cvitanții al cărora număr nu putem ști cât suie. Cei morți de moarte firească s-au pus din tot decursul anului întreg. Iară de moarte silnică sunt socotiți cei căzuți în loagăre, afară de unul din Cuciulata care s-au osândit prin judecată de rebelii unguri a să omori prin plumb împușcat. Prin Petru Popescu Protopop
	2	Bethean	2	Ioan Bârsan Matei Bârsan	Dto, 27 august 1833 Dto, 1 martie 1837			9	8	--	--	Dto		269	532	567	1099	

Tabel (continuare)

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19
3.	Dridiș	1	Niculae Grama	Dto 6 aprilie 1825	Nimic toate au rămas neatinse afară de cea din Piersani	Nimic afară de grelele mănăsturi și de darea asupritoarelor naturale pofite	3	2	--	--	"			92	203	180	383	
4.	Hurezu	1	Ioan Țipu	Dto, 23 mai 1845			2	6	--	--						74	164	166
5.	Teleki Recea	1	Gheorghie Mărtin	Dto, 10 februarie 1836			3	--	1	--				62	172	170	342	
6.	Hârseni	1	Bucur Hârcioadă	Dto, 20 martie 1828			2	2	1	--				71	181	153	334	
7.	Berivoiu Mic	1	Ioan Chiujea	Dto, 7 septembrie 1841			2	6	1	--				79	176	171	347	
8.	Mândara	1	Ioan Taflan	Dto, 8 septembrie 1837			12	7	--	--				224	461	518	979	
9.	Berivoiu Mare	1	Ioan Răduleț	Nu are singhelie			3	7	4	--				77	158	191	349	
10.	Râșor	1	Niculae Grama Vas.	Dto, 23 iulie 1837			2	7	--	--				69	168	156	324	
11.	Șărcăița	1	Ioan Bărbat	Dto, 13 aprilie 1819			6	9	5	--				218	529	584	1113	
12.	Toderița	1	Gheorgie Mija	De Episcopul Andrei Șaguna, 29 septembrie 1849			10	11	13	--				142	311	319	630	
13.	Veneția de Jos	1	Gheorghe Comănici	De Ep. Vasile Moga, 11 martie 1830			14	6	--	--				246	463	487	950	
14.	Comana de Jos	1	Ioan Mihăilă	Dto, 1 aprilie 1830			3	7	--	--				142	290	320	610	
15.	Veneția de Sus	1	Ioan Barbu	Dto, 20 iulie 1826			3	1	--	--				74	169	172	341	

Tabel (continuare)

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19
	16.	Comana de Sus	1	Ioan Comănici	Dto 16 august 1834			4	6	--	--			122	296	314	610	
	17.	Grid	1	Irimie Gridi	Dto, 13 aprilie 1839			2	6	1	--			160	366	378	744	
	18.	Holbav	1	Samoilă Mija	Dto, 1 iulie 1830			8	10	4	--			116	269	303	572	
	19.	Cuculata	2	Gheorghe Moga	Ep. Pavel Avacumovici, 6 martie 1809			5	2	4	--			216	506	527	1033	
	20.	Lupșa, filie	"	Ioan Strâmbu	Ep V. Moga 1829			--	--	--	--			33	79	63	142	
	21.	Părău	2	Maței Buta	Dto, anul 1825			6	12	6	--			212	502	499	1001	
	22	Șarcaia dto	"	Gheorghe Buta	Dto, 4 februarie 1842			--	1	--	--			27	71	60	131	
	23.	Pierșani	2	Gheorghe Neagoe Ioan Popa	Nu are singhelie Dto, 19 iulie 1842	S-au jăfuit		9	9	1	--			176	456	469	925	
	24.	Poiana Mărului	2	Ioan Zechieru Leonte Pușcaș	Dto, 12 decembrie 1822 Dto, 6 august 1831			4	7	--	--			301	664	691	1355	
	25.	Șinca Nouă	2	Gheorghe Flucuș Nistor Popa	Dto, 1 martie 1830 Dto, 8 mai 1840		13	23	--	--			296	684	669	1353		
	Summa		29	2 preoți n-au singhelie				136	153	41	--			3714	8204	8474	16678	

S-au dat Făgăraș, 28 noiembrie 1849 prin Petru Popescu, Protopop

Original, AMS, fond 13/Pr. Tabloul parohiilor, preoților și familiilor din Arhiepiscopie; pagube și torturi în 1848-1849, doc. f.n.

Drăguș, 15 noiembrie 1849

Conscripția

Orașelor, satelor, preoților, bisericilor, școalelor și a sufletelor din Eparhia greco-răsăriteană în Ardeal, și anume din Protopopiatul districtul Făgărașului, tractul al II-lea, cu sfârșitul a[nului] 1849 întocmită.

Nr crt	Numele jurisdicții		Numele satelor	Nr. parohiilor	Numele preoților	De la cine și când sunt hirotonisiți și au singhelie sau nu?	Ce au pățimit biserica sub timpul revoluții?	Ce au pățimit satul?	Câți au murit pre vremea răzmiriții de moarte				Este școală și dascăl în sat? Și în ce stare să află școala?	Numărul gazdelor	Parte		Suma totală a sufletelor
	După numirea veche	După numirea nouă							firească	silnică	B.	F.			B.	F.	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18
1.	Districtul Făgărașului	Districtul Făgărașului	Porumbacul de Jos	1	Vasilie Mandea	De la Preasfinția sa D. Domn Episcop A. Șaguna, din 26 decembrie 1848, are singhelie	Bisericile sub timpul revoluții n-au pățimit nimic	Când au intrat rebelii în sat au aprins două case și o șură	7	4	1	--	Nu este școală, nice dascăl în sat	171	450	425	875

Tabel (continuare)

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18
2.			Porumbacul de Sus ap.	1	George Csismaș	De la Preasfinția sa D. Domn Episcop V. Moga, din 25 septembrie 1828, are singhelie		Au purtat poverile ce le-au venit asupra lor	2	2	--	--	Dascăl este, însă școală nu este	131	282	262	544
3.			Porumbacul de Sus răsărit.	1	Călin Neamtzu	De la presfinția Sa D. Domn Episcop V. Moga, n-are singhelie			4	6	--	--	Nu este școală nici dascăl	96	220	241	461
4.			Szărata	2	Avram Stăncului Ioan Kelefaru	De la Preasfinția sa D. Domn V. Moga, din 15 ianuarie 1839, are singhelie			15	8	-	--	Școală nu este, însă dascăl este	182	395	460	855
5.			Scoreiu	1	Ioan Marcu	De la Preasfinția Sa D. Domn Episcop V. Moga, din 5 noiembrie 1830, are singhelie			4	7	--	--	Este dascăl, însă școală nu este	95	210	227	437
6.			Oprea Kértzișoara	1	Nicolae Stoika	De Preasfinția Sa D-nul Episcop Gherasim Ratz, în 28/16 iunie 1847, n-are singhelie			6	3	--	--	Nu este școală, însă dascăl este	130	370	380	750
7.			Streza Kértzișoara	1	Maftei Banciu	De la Prasfinția sa D. Domn Episcop V. Moga, din 31 martie 1829, are singhelie			2	4	--	--	Nu este școală, însă dascăl este	105	307	315	622
8.			Arpașu de Sus	2	Nicolae Popa Vasilie Dobrila	De la Preasfinția sa D. Domn Episcop V. Moga din 1 mai 1832, n-are singhelie De la Preasfinția sa D. Domn Episcop A. Șaguna, din 29 septembrie 1849, are singhelie			6	5	--	--	Nu este școală, nici dascăl	245	608	501	1109
9.			Ulsa de Sus	3	Ioan Búrsz Dimitrie Búrsz	De la Domnul D. Episcop V. Moga din 25 decembrie 1816, are singhelie De la Preasfinția Sa Vasilie Moga din 29 mai 1838, are singhelie			8	15	1	--	Este dascăl, însă școală nu este	188	459	511	970 O parohie e vacantă

Tabel (continuare)

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18
10.			Arpașu de Jos	1	Ioan Vasz	De la preasfinția Sa D. Domn Episcop Pavel Avacumovici în 13 aprilie 1811, are singhelie	N-au pățimit nimic	Afară de asupreli și greutateți ce au purtat, n-au pățimit nimic	3	3	1	--	Școală nu este, însă dascăl este	100	200	212	412
11.			Utsa de Jos	2	Vasilie Opriș	De la Preasfinția Sa V. Moga, la 21 ian. 1838, are singhelie	De la Preasfinția Sa D. Domn Andrei Șaguna, are singhelie		4	6	--	--	Este dascăl, însă școală nu	140	322	328	650 în stația aceasta e o parohie vacantă
12.			Corbi	1	Nicolae Popovics	De la Preasfinția Sa D. Domn Andrei Șaguna, are singhelie			12	10	1	--	Dascăl este, școală nu este	114	215	219	434
13.			Viștea de Sus	2	Ioan Fûtsu Maftei Vulcan Diacon Nicolae Klontza	De la Preasfinția Sa Domnul Episcop V. Moga, din 26 iunie 1835 , are singhelie De la Preasfinția Sa D. Episcop V. Moga, din 16 dec. 1840, are singhelie De la preasfinția sa D. Episcop V. Moga, din 16 august 1834, n-are singhelie			11	7	1	--	Școală nu este, însă dascăl este	224	565	571	1136
14.			Viștea de Jos	2	Ioan Sofar Vasilie Borzia	De la Domnul D. Episcop V. Moga, din 13 aprilie 1829, are singhelie De la Preasfinția Sa D. Domn Episcop Vasilie Moga, din 22 iunie 1843, are singhelie			4	7	3	--	Școală nu este, însă dascăl este	170	375	392	767

Tabel (continuare)

1	2	3	4	5	6	7	8	9	1 0	1 1	1 2	13	14	15	16	17	18
15.			Drăguș	2	Maftei Sofonea Administrator Spiridon Iurcovan	De la Preasfinția Sa D. Domn Episcop Pavel Avacumovics, din 27 octombrie 1802, are singhelie De la Preasfinția Sa D. Domn Episcop V. Moga, din 12 august 1834, are singhelie De la Domnul Episcop V. Moga, din 24 mai 1833, are singhelie			5	11	--	--	Dascăl este, însă școală nu este	171	430	445	875
16.			Szâmbăta de Sus apus	1	Ioan Mardan	De la Domnul Episcop V. Moga, din 24 mai 1833, are singhelie			3	5	--	--	Nu este dascăl nici școală	129	321	318	639
17			Szâmbăta de Sus răsărit	1	Ioan Ispas	De la Preasfinția Sa Vasile Moga, din 21 aprilie 1834, are singhelie			4	4	--	--	Nu este școală, dară dascăl este	170	335	390	725
18.			Sâmbăta de Jos	1	Grigore Eșan	De la Preasfinția sa D. Domn Episcop Moga, din 18 mai 1843, are singhelie	Au stricat ușa și două sfeșnice	Nimic	3	1	1	--	Nu este școală, dascăl este	76	181	183	364
19			Vila	1	Thoma Gabor	De la D. Domn Episcop Vasile Moga, 19 iulie 1835, are singhelie	Au pușcat de două ori în biserică	Au pușcat un om în drum fără vină	6	4	1	--	Școală nu este. Dascăl este	75	145	155	300
20.			Voivodeni i Mici	1	Moiszi Stelea	De la Prealuminatul D. Domn Andrei Șaguna , 29 septembrie 1849	N-au pățimit nimic	Afară de greutățile și asuprelile ce au purtaț, n-au pățimit osebit nimic	--	--	--	--	Dto	104	215	205	420
21.			Voivodeni i Mari	1	Moiszi Bika	De la preasfinția Sa D. Episcop V. Moga, din 5 mai 1859, are singhelie			9	15	--	--	Dascăl este, școală nu este	123	240	246	486
22.			Lissa	2	Ioakim Szabo Ion Pleriu	De la Preasfinția sa D. Episcop V. Moga, 21 iulie 1834, are singhelie De la D. Domn Episcop V. Moga, 21/9 iulie 1834, are singhelie											

Tabel (continuare)

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18
23.			Breaza	1	Iosif Hașu	De la D. Domn Episcop V. Moga, din 7 februarie 1843, are singhelie	N-au păținit nimic	Alfără de greutate și asuprelle ce au purtat, n-au păținit osebit nimic	16	14	-	--	Este școală și dascăl, însă școala e în stare slabă	160	500	480	980
24.			Litza	1	Ioan Breazu	De la Prealuminatul D. Episcop V. Moga, 9/21 decembrie 1841			3	6	--	--	Școală nu este, dascăl este	54	132	138	270
25.			Ludișor	1	Georgie Zaharie	De la Preasfinția Sa D. Domn Episcop Vasile Moga, n-are singhelie			1	4	--	--	Școală nu este, dascăl este	58	177	161	338
	Summa			34					149	160	19	--	--	3351	8225	8347	16572

Drăguș în 15/3 noiembrie 1849

Spiridon Jurcovan, Vice-Protopop

Original, AMS, fond 13/Pr. Tabloul parohiilor, preoților și familiilor din Arhiepiscopie; pagube și torturi în 1848-1849, doc. f.n.

18.

Conscripția

Orașelor, satelor, preoților, bisericilor, școalelor și a sufletelor din Eparhia greco-neunită din Transilvania, și anume din Protopopiatul Geoagului de Jos, cu sfârșitul an[ului] 1849 întocmită.

Nr. Crt	Numele jurisdicții		Numele satelor	Nr. Parohiilor	Numele preoților	De la cine și când sunt hirotoniți și au singhelie preoții ?	Ce au pățimit biserica sub timpul revoluției?	Ce au pățimit satul?	Câți au murit pe vremea răzmiriții de moarte				Este școală și dascăl în sat? și în ce stare să află școala?	Numărul gazdelor sau familiilor	Parte		Suma totală a sufletelor	Reflexii
	După numirea veche	După numirea nouă							B.	F.	B	F			B.	F.		
1			4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19
	Varmeghia Hunedoarei	Districtul Bălgradului	Rapoltul Mic	1	Laurenție Filimon	S-au hirotonit prin Ep. Moga, nu se știe când, nu are singhelie	Nimic	O jefuit ungurii tot satul și casa preoțească	4	3	-	-	Nu-i	62	163	180	343	
						S-au hirotonit prin Epul Moga, are singhelie dto 14/26 iulie 1833	Nimic	Au dus rebelii 4 cai în forșpont care nu i-o mai trimes înapoi și de pe la mai multe case haine și alte celea or jefuit	13	10	-	-	Școala e în cea mai rea stare de doi ani, așa cât e pericol a intra în ea	215	635	673	1308	Preotul pe lângă mare greutate din pricină că școală nu este, e silit a învăța pruncii la casa sa

Tabel (continuare)

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19
			Nagyái	1	Petru Mocza	S-au hirotonit prin Epul Moga, are singhelie, dto 22 martie 1840 nr. 168	Au pușcat rebelii crucea de la turnul bisericii și or spart fereștile	Or jefuit unguri de pe sat 170 de ferdele de bucate, 6 boi, o mață de slănină și 130 fl. în valută	7	7	1	-	Nu-i	80	218	211	429	În forșpont la unguri au murit un bou de 100 fl.
			Varmaga	1	Simion Filimon	S-au hitoronit prin Epul Moga, are singhelie dto 22 nov. 1844 nr. 622	Nimica	Or făcut rebelii pagubă de 1668 fl. în valută la oamenii din sat	14	14	1	-	Nu-i	115	296	314	610	Fostul notarăș Bő Szörmenry Abraham din Rapolt a fost învățătorul rebelilor
			Fúzesdi	1		Vide nr. 45	Or spart unguri fereștile la biserică	Au aprins unguri o casă și or jefuit multe vite și bucate	6	5	2	-	Nu-i	41	87	95	182	
			Barbura		Avram Suciu		--	Nimica	-	-	-	-	Nu-i	149	300	238	538	
			Stoinea	1	Avram Suciu	S-au hirotonit prin Epul Moga, are singhelie, dto 11 febr. 1845, nr. 97	Or spart unguri fereștile la biserică și or luat hainele bisericești	Or luat unguri de pe sat mulți boi, vaci, cai și haine de pe la oameni	-	2	-	1	Nu-i	58	156	166	322	

Tabel (continuare)

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19
			Boholt	1	Nu-i paroch	--	Nimica	Au luat magiarii de pe sat vite în preț de 595 fl., 30 cr. în valută	2	6	2	--	Nu-i	89	106	117	223	
			Kiskedaga	1	Pavel Popovics	S-au hirotontit prin Epul Moga, singhelie au avut, dar o rupt- o ungurii	Au rupt ungurii protocoalele toate și încă două cărți	Au jefuit ungurii de pe sat în preț de 2500 fl. în valută	7	4	8	-	Nu-i	75	164	155	319	
			Toplicza	1	Avram Csibian	S-au hirotontit prin Epul Moga, are singhelie de dto 30 mart. 1841, nr. 163	Nimica	Nimica	8	1	-	-	Nu-i	49	101	86	187	

Original, AMS, fond 13/Pr. Tabloul parohiilor, preoților și familiilor din Arhiepiscopie; pagube și torturi în 1848-1849, doc. f.n.

Conscripția

Orașelor, satelor, preoților, bisericilor, școalelor și a sufletelor din Eparhia greco-răsăriteană în Ardeal, și anume din Protopopiatul Eliopatakului, Tractul Hugigului cu sfârșitul anului 1849 întocmită.

Nr. Crt	Numele jurisdicții		Nr. parochiilor	Numele preoților	De la cine și când sunt hirotoniți și au singhelie sau nu?	Ce au pățimit biserica sub timpul revoluției?	Ce au pățimit satul?	Câți au murit pre vremea răzmiriții de moarte				Este școală și dascăl în sat? și în ce stare să află	Numărul gazdelor în fie-care sat	Numărul sufletelor în fiecare sat		Suma totală a sufletelor	Reflecții	
	După numirea veche	După numire a nouă						firească	silnică									
									B.	F.	B.	F.						
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19
1.	Varmeghia Băigradului de Sus	Tractul Albei de Sus	Hoghig	1	Alesandru Bucșa	De răposatul Episcop Moga, la anul 1841, nr. 616 și are singhelie	Lipsă de preot, că au fost la țară și de dascăl, că au fost prins la Sentgeorzu și i-au luat boii și altele mai multe	Jefuire și pagubi mari, danii și omoruri de oameni, bătăi de oameni cu câte 100 bețe și lipsă de preot	3	1	5	--	Nu este școală ,nici loc de a să face, dascăl este	80	221	196	417	Aicea are lipsă satul întâi de loc de școală și dacă ar fi acela, atuncea ar face-o satul

Tabel (continuare)

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19
2.			Arini	2	Ilie Șerban	De Epul Gherasim și are singhelie	Pușcături, sudalme și alte mai multe cuvinte de bajocură, lipsă de popă	Pușcături, tăieri cu sabia în oameni și sudalme, jefuiri	4	2	1	-	Școală nu e, dascăl este	54	140	148	288	Aicea oamenii sunt săraci nu pot face ei singuri școala până o fi pământul acesta[!]
3.			Iorăș, filie la nr. 2	--	--	--	Aicea n-au pățimit nimica biserica	Danii cu sila, jefuire și duși la cătane, fără voia lor	--	--	--	--	Nu este școală nici loc de aceea, dascăl este	38	98	100	198	Aicea dacă s-ar da loc de școală, atunci s-ar putea înfripa o școală mai mică
4.			Eliopatak	3	Protopop Ioan Moga	De Epul Moga, la anul 1843 și are singhelie	Pușcături și sudalme păgânești	Pagubi, mâncătorii cu sila, danii cu sila și tabere, mult au pățimit	9	4	1	--	Nu este școală, loc ar fi, nu e cine să o facă, dascăl este	90	159	155	314	Este săracă eclejiia de tot, nu-i în stare a face școală numai singură
5.			Arpătac	4	Gheorghie Cioflec	De Epul Moga, la anul 1825, nr. 494 și are singhelie	Lipsă de preot, bătaie cătănească în sat, sudălmi, amerințări de stricarea bisericii, lipsă de cantor, că l-au pușcat prin obraz, casa preoțească de tot jefuită	Jafuri, bătlăie în sat, foc, omoruri de om, pentru că au ținut cu Împăratul, sudalme ungurești asupra românilor și frică de tăiere	16	14	4	-	Școală nu e, nici loc unde a să face, dascăl este	98	240	268	508	Dacă ar avea loc de școală, ar putea face satul școala, dar nu e loc
6.			Ariușd, filia ad nr. 5	-	--	--	Pușcături și sudalme, de rebelii unguri, lipsă de preot	Danii, oamenii duși cu sila la cătane, jefuire și amerințări	4	4	--	--	Nu este școală, nici loc de a să face, dascăl este	33	95	94	189	Aicea la săcui au toate cele trebuincioase pe sama lor locuri dacă au, iară noi nu avem nimica

Tabel (continuare)

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19
7.			Marcoș	5	Dimitrie Dogariu	De răp. Moga, la anul 1823 și are singhelie	Lipsă de preot 8 luni și dascălul omorât cu glonț	Focuri, jafuri omorâri de om.... lipsă de preot	2	1	6	--	Nu este școală, nici loc de a să face, ba nici dascăl	114	308	249	557	Pe dascălul H Dogariu l-au pușcat Pál Gálfi din Bictalău în casa preoșască și cu alții
8.			Vana Buzăului	6	Dimitrie Dogaru junior	De răp. Ep. Moga la anul 1842, singhelie au dus-o rebelii	Lipsă de preot 8 luni și de dascăl, pușcături și sudalme și răpirea cărților, hainelor și clopotului	Jafuri, lipsă de preot 8 luni, omoruri de români, fugă cruntă la păduri și în Țara Românească	2	2	--	--	Nu este școală, loc de a să face este, dară sunt săraci	85	262	230	492	Aicea cărți, odăjdii clopotul au fost luat, pagubă au avut biserica 200 fl, iar popa 800 fl. m.c.
9.			Teliu	7	Gheorghie Dogaru	De răposatul Ep. Moga la anul 1834, singhelie i-au dus-o rebelii	Lipsă de preot, jăftuire și Precestanian au dus-o, lingurița de argint, odăjdii, protocoale, policandru, lumini și banii bisericii, toți i-au dus rebelii	Jafuri, lipsă de preot 8 luni, omoruri de români, sudalme, vite mâncate și alte jafuri mai multe	3	4	12	--	Este școală și dascăl, dară numai plată nu are	255	420	379	802	Aici numai sâmbrie la dascăl lipsește, altminterile ar fi ceva, oamenii plătesc rău
10			Budila	8	Ioan Ioanovici	De la Episcopul răp. Moga la anul 1814, are singhelie	Jefuire, pușcături, sudalme groaznice, lipsă de preot 8 luni	Jefuire, danii amerințări de moarte românilor, lipsă de preot	3	5	4	--	Este școală și dascăl, dară plată nu-i	172	376	377	753	Aicea școala e mică până se va face alta, de sâmbria dascălului e lipsă

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19
11.			Agoștin	9	Nicolae Bucșa	De Epul Moga la anul 1841, singhelie n- are	Cea mai jalnică făptă au săvârșit aicea, în biserică tot au stricat icoanele, cărțile le-au dus și ars, tâmpla (?) au stricat-o, odădiile au luat legăturile bisericii, casa bisericească, încât acum nu să poate sluji S. Liturghie	Au prefăcut satul în cenușă, l-au făcut fără nici o casă cât pomii încă i-au tăiat, lipsă de preot și de dascăl omoruri de oameni, fugă la pădure	--	2	5	15	Școala au ars, dascăl este	93	209	180	389	Aicea era satul tot ars ca fața câșii n-au rămas nimica, însă după aceea au început a-și face bordeie
12.			Ormeniș, filia ad nr. 11	--	--	--	Lipsă de dascăl și de popă, pușcături și sudalme	Jefuire și pagube mari la români	--	--	--	--	Nu este școală, nici dascăl, că au murit	50	120	90	210	Aicea tot în casa dascălului s-au învățat câte odată pruncii
13.			Racoșu de Sus, filia ad nr. 11	--	--	--	Nu-i biserică, umbă la Agoștin la biserica matra	Jefuiri și danii	--	--	--	--	Nu-i școală, nici dascăl	18	32	30	62	Acesta-i sat unguresc, pușini români sunt, umbă la materă la biserica
14			M Uifalu	1	Gheorghie Streza	De la Epul Moga, la anul 1826, 4 martie	Lipsă de preot, sudalme de rebelii unguri. I-au silit popa unguresc de ș-au lăsat religia	Jafuri, danii, boală de vite, moarte multă	5	2	--	--	Nu este școală, nici loc de ea, dascăl este	93	242	248	490	Aicea tot în casa dascălului s-au învățat pruncii până acum

Tabel (continuare)

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19
15.			Biksad fiila ad nr. 14	--	--	--	Puşcături, sudalme de rebelii unguri	Jafuri, dănu şi moarte multă de vite cu coarne	2	1	--	--	Nu este şcoală, nici dascăl. Cantorul învaţă pruncii în casa sa	36	100	120	220	Aicea încă nu-i loc de a să face şcoală şi sărăcie mare. N.B. pe oamenii de pe aicea tot cu sila i-au dus la cătane şi s-au silit tare rebelii a le strica religia
	Summa								53	42	38	15	--	1309	3022	2864	5886	

S-au dat afară din arhivul scaunului protopopesc al Tractului Hăghigului prin mine Ioan Moga, Protopop Eliopatak, 23 oct[ombrie] 1849

Original, AMS, *fond 13/Pr. Tabloul parohiilor, preoţilor şi familiilor din Arhiepiscopie; pagube şi torturi în 1848-1849, doc. f.n.*

Hațeg, 19 octombrie 1849

Conscripția

Orașelor, satelor, preoților, bisericilor, școalelor și a sufletelor din Eparhia greco-răsăriteană în Ardeal, și anume din Protopopiatul Hațegului, cu sfârșitul anului 1849 întocmită.

Nr crt	Num. Jurisd.		Numele satelor	Nr. parohiilor	Nr. satelor filiale	Numele preoților	De la cine și când sunt hirotoniți de preoți				Are singhelie sau nu?		Ce au pățit biserica sub timpul revoluției		Ce au pățit satul?	Câți au murit pe vremea răzmiriții de moarte				Este în sat		În ce stare să află școala?		Numărul gazdelor în fiecare sat		Suma totală a sufletelor
	După numirea veche	După numirea nouă					Episcop	Anul	Luna	Ziua	Are	Nu	Fl.	Cr.		B.	F.	Firească	Silnică	B.	F.	Școala	Dascal	Bună	Slabă	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27
1.			Kovraju	1	--	Ioan Sălistean	Moga	1825	Mar.	25	--	/	--	--	Nesu (?)	2	2	2	--	--	--	--	--	214	200	414
2	Comi-tatul Hune-dorii	Dto	Gântaga	1	--	Novac Sofa	Șaguna	1848	Nov.	6	/	--	--	--	200	3	2	3	--	--	--	--	244	229	473	
3.			Bretia Română	1	--	Petru Ionacu	Moga	1832	Aug.	8	/	--	--	--	50	2	--	--	--	--	--	--	286	294	580	
4.			Bățalariu	--	1	Dto	"	"	"	"	--	--	--	--	492	2	--	--	--	--	--	--	290	312	602	
5.			Vâlcelele Bune	1	--		Vacant	--	--	--	--	1180	9	4	--	--	--	--	--	--	326	312	638			
6.			Vâlcelele Rele	1	--	Toma Oproi	Dto.	1833	Oct.	23	--	/	--	--	1700	2	3	--	--	--	--	--	171	185	356	
7.			Boșorod	1	--	Nicolae Popovici	Dto	1815	Iunie	25	/	--	--	---	738	18	13	--	--	--	--	--	483	461	944	

Tabel (continuare)

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27
8.			Luncani	--	1	Ioan dto	Dto	1843	Oct.	10	/	--	--	--	90	7	2	--	--	--	--	--	--	228	198	426
9.			Ocolișu Mic	1	--	Petru Popovici	Ratz	1846	Iunie	10	--	/	15	--	250	5	7	--	--	--	--	--	--	304	264	568
10			Gridu	1	--	Ioan Șinca	Moga	1833	April	27	/	--	150	--	2117	10	8	2	--	--	--	--	--	237	252	489
11.			Valea Sânzorului	1	--	Nicolae Șinca	Șaguna	1848	Mai	20	/	--	5	--	111	6	8	-	--	--	--	--	--	268	201	469
12.			Kicidu	1	--	Nicolae Cerbicean	Moga	1831	Iunie	19	/	--	--	--	300	15	11	--	--	--	--	--	--	300	315	615
13.			Ohaba Sânzorului	--	1	Ștefan Popovici	Dto	1838	Dec.	19	/	--	--	--	73	7	2	--	--	--	--	--	--	93	73	136
14.			Strei Sânzorj	1	--	Dto	"	"	"	"	--	--	--	--	1000	10	13	--	--	--	--	--	--	215	188	403
15.			Strei Săcel	1	--	Adam Popovici	Șaguna	1848	Mai	20	--	/	--	--	300	5	3	--	--	--	--	--	--	164	153	317
16.			Krișani	--	1	Dto	"	"	"	"	--	--	--	--	200	4	1	--	--	--	--	--	--	89	84	173
17			Sântamaria de Piatră	1	--	Ioan Popovici	Moga	1830	Ian.	20	/	--	150	--	1510	5	7	--	--	--	--	--	--	301	234	535
18			Petrila	2	--	Ioan Pop-1 vacant	Dto	1843	Iunie	28	/	--	--	--	500	5	4	--	--	--	--	--	--	960	1146	2106
19.			Livezile	1	--	Nicolae Săliștean	Șaguna	1848	Dec.	13	/	--	--	--	300	5	4	--	--	--	--	--	--	470	500	970
20.			Petroșani	1	--	Vacant	--	--	--	--	--	--	--	--	250	7	1	--	--	--	--	--	--	205	202	407
21.			Dălja	--	1	"	--	--	-	--	--	--	--	--	50	--	2	--	--	--	--	--	--	82	84	166
22.			Dealul Babii	--	1	"	--	--	--	--	--	--	--	--	--	1	--	--	--	--	--	--	--	41	43	84
23.			Rușoru	1	--	Mihail Plotoga	Moga	1839	Oct.	8	/	--	--	--	180	18	12	--	--	--	--	--	--	221	219	440
24.			Federi	1	--	Vacant	--	--	--	--	--	--	--	--	124	1	--	--	--	--	--	--	--	120	130	250
25.			Fizăș	1	--	Dto	--	--	--	--	--	--	--	--	--	1	2	--	--	--	--	--	--	280	261	541
26.			Ciopea	--	1	Pavel Mihălescu	Șaguna	1848	Oct.	5	/	--	--	--	320	4	3	--	--	--	--	--	--	75	84	159
27.			Săcel	1	--	Dto	--	--	--	--	--	--	--	--	280	4	1	--	--	--	--	--	--	90	102	192
28.			Sălașu de Sus	1	--	Amvrosie Popovici	Moga	1831	Oct.	20	/	--	--	--	--	8	9	--	--	--	--	--	--	560	340	900
29.			Nucșoara	1	--	Avram Bruzan	Șaguna	1848	Nov.	28	/	--	--	--	18	1	2	--	--	--	--	--	--	250	215	465
30.			Malăiești	--	1	Dto	"	"	"	"	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	70	50	120
31.			Bărăști	--	1	Vasilie Sora	Moga	1836	Mai	18	/	--	40	--	547	2	1	--	--	--	--	--	--	128	114	242

Tabel (continuare)

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27
32.			Sânpetru	1	--	Dto	"	"	"	"	--	--	--	--	--	2	1	--	--	--	--	--	--	160	150	310
33.			Uciuc	--	1	Vasilie Șora	--	--	--	--	--	--	--	--	117	--	--	--	--	--	--	--	--	112	106	218
34.			Reca	1	--	Gheorghie Șora	Moga	1823	April	8	/	--	--	--	212	1	1	--	--	--	--	--	--	104	103	207
35.			Vad- Nalați	--	1	Dto	"	"	"	"	--	--	---	--	137	1	--	--	--	--	--	--	--	103	100	203
36.			Hațăg	1	--	Gheorghie Ceciu, capelan	Dto	1841	April	27	/	--	22	--	--	40	29	1	--	1	1	1	--	478	350	828
37.			Strei Plopii	1	--	Gheorghie Pop	Dto	1839	Sept.	14	/	--	40	--	100	1	4	--	--	--	1	--	--	153	140	293
38.			Brețja Ungară	--	1	Dto	"	"	"	"	--	--	20	--	60	6	2	1	--	--	---	--	--	79	87	166
39.			Maceu	1	--	Ioan Buzdugan	Dto	1831	Noi.	22	/	--	--	--	4663	10	11	--	--	--	--	--	--	374	340	714
40.			Ruși	1	--	Vacant	--	--	--	--	--	--	--	--	100	7	6	--	--	--	--	--	--	95	96	191
41.			Streiu	--	1	"	"	"	"	"	--	--	--	--	2000	5	3	--	--	--	--	--	--	113	92	205
42.			Ocoișu Mare	1	--	Ioan Popovici	Dto	1845	Aug.	8	/	--	--	--	1045	14	15	1	--	--	--	--	--	324	306	630
43.			Nădășdia de Sus	1	--	Petru Ungur	Dto.	1825	Iunie	19	/	--	3	--	2000	15	19	--	--	--	1	--	--	325	293	618
44.			Nădășdia de Jos	1	--	Abel Popovici	Dto	1830	Aug.	30	/	--	--	--	2000	13	14	--	--	--	--	--	--	283	294	577
45.			Silivașu de Sus	1	--	Nicolae Șuşaman	Dto	1813	Sept.	13	/	--	--	--	150	--	--	2	6	2	--	--	--	108	88	196
46.			Silivașu de Jos	1	--	Pavel dto	Dto	1837	Mart.	19	/	--	--	--	--	3	4	1	--	--	--	--	--	180	150	330
47.			Linjina	--	1	Petru Ungur	Dto	1815	Oct.	15	/	--	--	--	410	1	2	1	--	--	--	--	--	104	123	227
48.			Cinciș	1	--	Dto	"	"	"	"	--	---	--	--	758	7	9	--	--	--	--	--	--	273	259	532
49.			Baia lui Kraiu, Cerna	1	--	Ioan Ungur	Dto	1836	Aug.	21	/	--	--	--	100	11	7	2	--	--	---	--	--	386	389	775
50.			Grădiștea Fișușcă	--	1	Ioan Sîliștean	Dto	1825	Mart.	25	/	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	19	26	45

Tabel (continuare)

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27
51.			Teliuc	1	--	Iasiia Zăvoran	Dto	1834	Iunie	24	/	--	175	--	--	17	11	4	--	--	1	--	--	277	244	521
51.			Hinedoara	2	-	Nicolae Pop. Gheorghe Danciu	Dto dto	1815 1830	Dec. Apr.	18 10	/	--	300	--	--	28	33	--	--	1	1	1	--	328	326	654
52.			Zlaştii	1	--	Suci Miclăuş	Dto	1845	Iunie	18	/	--	--	--	--	4	13	--	--	--	--	--	--	223	190	413
53.			Boju-Groşi	1	--	Ioan Popovici	Dto.	1845	August	18	/	--	--	--	150	10	9	--	--	--	--	--	--	400	470	870
54.			Ghelariu	1	--	Moisă Alisie	Şaguna	1849	Sept.	28	/	--	---	--	--	20	15	--	---	--	1	--	--	401	382	783
55.			Ruda	1	--	Ioan Popovici	Moga	1835	Oct.	24	/	--	---	--	200	2	3	--	--	--	--	--	--	105	95	200
56.			Plopu	--	1	Dto	"	"	"	"	--	--	--	--	120	4	2	--	--	--	--	--	--	80	76	156
57.			Poieniţa Voinii	--	1	Dto	"	"	"	"	--	--	--	--	140	2	1	--	--	--	--	--	--	70	60	130
58.			Bunila	--	1	Mihai Popovici	Dto	1843	Iulie	10	/	--	--	--	360	1	1	--	--	--	--	--	--	90	73	163
59.			Alunu Vadu Dobrii	1	--	Dto	"	"	"	"	--	--	--	--	366	2	6	--	--	--	--	--	--	190	170	360
60			Hăjdeu- Cernişoara	1	--	Vasilie Popovici	Dto	1832	Oct.	31	/	--	--	--	270	1	4	--	--	--	--	--	--	174	156	330
61.			Goleş, Valar	--	1	Dto	"	"	"	"	--	--	--	--	263	13	6	--	--	--	--	--	--	43	45	88
62.			Băieşti	1	--	Petru Hălmaj	Dto	1835	Nov.	4	/	--	--	--	300	11	11	--	--	--	--	--	--	220	259	479
63.			Ohaba de sub Piatră	1	--	Iosif Lăieş	Şaguna	1848	Nov.	6	/	--	--	--	350	6	9	--	--	--	/	--	--	226	374	600
64.	Suma sumelor			47	19	-	-	-	-	-	39	4	1070	-	29101	436	384	20	-	2	7	2	-	13197	11891	25088

Haţag 31/19 octombrie 1849

Mihail Maximilian,
Protopop

Original, AMS, fond 13/Pr. Tabloul parohiilor, preoţilor şi familiilor din Arhiepiscopie; pagube şi torturi în 1848-1849, doc. f.n.

21.

Ilia, [fără dată]

Conscriptia

Oraşelor, satelor, preoţilor, bisericilor, şcoalelor şi a sufletelor din Eparhia greco-răsăriteană în Ardeal, şi anume din Protopopiatul Ilii, cu sfârşitul anului 1849 întocmită.

Nr. Crt	Numele jurisdicții		Numele satelor	Nr. parohiilor	Numele preoților	De la cine și când sunt hirotonisiți și au singhelie sau nu?	Ce au pățit biserica sub timpul revoluției?	Ce au pățit satul?	Câți au murit pre vremea răzmiriții de moarte				Este școală și dascăl în sat? și în ce stare să afle	Numărul gazdelor în fiecare sat			Suma totală a sufletelor	
	După numirea veche	După numirea nouă							firească		silnică			B.	F.	B.		F.
									B.	F.	B.	F.						
1			4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17		
1.		Districtul Bălgradului cercul Devii	Ilia oppidum	1	Ioan Orbonaș	Preoțit de E. V. Moga, dto 1/13 septembrie 1833, cu singhelie	--	În vite și alte jafuri întreprinse prin rebeli s-au păgubit suma de 2600 fl.. m.c.	20	12	3	--	--	343	331	674		
2.			Báts-Falva	1	Dimitrie Rác	De E. V. Moga, preoțit, cu singhelie	--	Prin revoluție s-au prădat suma de 894 fl., 48 cr. m.c.	12	8	--	--	--	150	141	291		
3.			Kulyes	"	"	"	--	S-au păgubit suma de 99 fl., 30 cr. mc.	2	2	--	--	--	58	53	111		

Tabel (continuare)

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17
4.			Maros-Brettye	1	Parochie vacantă	--	--	Prin jafuri și alte dări s-au păgubit prin rebeli suma 1.100 fl.. m.c.	8	7	2	--	--	277	263	540
5.			Szîrb	1	Petru Farkos	Preoțit de E. V. Moga, cu singhelie din 10 dec. 1844	--	Cu totul s-au păgubit suma de 800 fl. m.c.	9	7	1	-	-	173	174	347
6.			Branytsca	1	Michael Miosevits	Preoțit la 1849, noiembrie, 21 cu singhelie	S-au jefuit prin rebeli de toate odăjdiiile și odoarele și prădat în sumă de 182 fl. m.c.	S-au păgubit în vite și alte jefuiri prin rebeli în sumă de 1687 fl. m.c.	13	5	5	--	--	181	174	355
7.			Bóóz	1	Ioan Oprean	Preoțit la Arad, singhelie nu are	--	S-au păgubit în suma de 842 fl. m.c.	13	7	1	--	--	224	200	424
8.			Târnăvița	"	"	"	--	În suma de 276 fl. m.c. în revoluție s-au păgubit	4	6	2	--	--	133	143	276
9.			Gyalakuta	1	Nicolae Popovits	Preoțit de E. Vasilie Moga	--	S-au prădat prin rebeli suma de 200 fl.m.c.	8	13	--	--	--	96	105	201
10.			Kabesd	"	"	"	--	S-au păgubit în revoluție 230 fl. m.c.	--	1	--	--	--	53	52	105
11			Târnava	"	"	"	--	Cu trecerea rebelilor prin sat au jefuit suma de 320 fl. m.c.	--	1	--	--	--	127	112	239
12.			Furcșoara	1	Iosziif Oprean	Preoțit de E. Vasilie Moga	--	--	6	5	--	--	--	248	218	466
13.			Baresd	1	Petru Oprean	Preoțit de E. Vasilie Moga	--	--	-	1	--	--	--	136	144	280
14			Dumesd	"	"	"	--	--	2	--	--	--	--	100	94	194
15			Lunksoara	"	"	"	--	--	--	2	2	--	--	67	79	146

Tabel (continuare)

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17
16.			Vortza	1	Theodosie Moisevits	Preoțit de E. Vasilie Moga, cu singhelie	--	S-au păgubit în suma de 650 fl. m.c prin prada rebelilor	3	2	--	--	--	216	233	449
17			Vályalungă	"	"	"	--	S-au păgubit în revoluție 234 fl. m.c.	5	3	--	--	--	107	101	208
18.			Viszka	1	Parochie vacantă	--	--	S-a prădat prin rebeli 240 fl. m.c.	--	--	2	--	--	322	297	619
19.			Fűeş- Bogara	1	Samuil Mocz	Preoțit la Arad, nu are singhelie	--	--	2	1	--	--	--	209	231	440
20.			Brasso	--	--	--	--	--	-	--	--	--	--	148	146	294
21.			Alsó- Csertes	1	Costandin Radovits	Preoțit de E. Vasilie Moga. Singhelia i-au ars împreună cu casa	S-au prădat prin rebeli de odăjii și alte odore în sumă 109 fl. m.c.	O parte din sat s-au ars prin rebeli și jefuit în sumă de 3240 fl.m.c, s-au păgubit fl.m.c, s-au păgubit	2	2	3	--	--	224	198	422
22.			Felső-Bőj	--	--	--	--	S-au cheltuit din sat suma de 100 fl.m.c.	--	--	--	--	--	143	139	282
23.			Kozsa	--	--	--	--	O parte din sat s-au ars prin rebeli și pagube s-au causat 860 fl.m.c.	--	--	--	1	--	84	68	152
24			Góhátya	1	Safronie Ólári	Preoțit la Arad., n-are singhelie	--	S-au prădat în sumă 751 fl. 20 cr. m.c.	15	17	1	--	--	153	180	333
25.			Ullyés	--	--	--	--	S-au cheltuit în sumă 271 fl. m.c.	--	3	--	--	--	128	113	241
26.			Guraszada	1	Alexie Ólári	De E. Vasilie Moga preoțit, cu singhelie	--	S-au prădat în sumă de 1073 fl. 42 cr. m.c.	17	14	--	--	--	280	281	561
27.			Kámpuri- Kámpeni- Szurdac	1	Amborsie Luchovits	Preoțit de E. Vasilie Moga, cu singhelie	--	S-au prădat prin rebeli în sumă 1042 fl., 30 cr. m.c.	6	3	--	--	--	381	329	710
28.			Baratzel	1	Parthenie Popovits	De E. Vasilie Moga, cu singhelie, dto 13 dec. 1836	--	S-au păgubit în sumă de 300 fl. m.c.	3	6	--	--	--	241	262	503

Tabel (continuare)

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17
29.			Runkșor	--	--	--	--	S-au plăgubit în sumă 114 fl. m.c.	5	6	--	--	--	150	161	311
30.			Vikla	--	--	--	--	S-au plăgubit în sumă de 144 fl. 20cr. m.c.	8	13	--	--	--	138	150	288
31.			Godinesd	1	Saphronie Dálka	Preoțit de E. Vasilie Moga, cu singhelie, dto 5 august 1825	--	--	--	--	--	--	--	293	273	566
32.			Almás- Szelistye	1	Maxim Anka	De E. Vasilie Moga, cu singhelie dto 26 october 1829	--	--	--	--	--	--	--	210	211	421
33			Mikandesd	1	Salamon Popoovits	Preoțit de E. Vasilie Moga, singhelie nu are	--	--	--	--	--	--	--	148	164	312
34			Almășel	--	--	--	--	--	--	2	--	--	--	113	99	212
35.			Cserbia	1	Parochie vacantă	--	S-au jefuit în sumă de 100 fl. m.c.	Vro câteva căși s-au ars și prădat în sumă 1600 fl. m.c.	3	3	2	--	--	131	143	274
36.			Poganesd	--	--	--	--	S-au plăgubit în sumă de 200 fl. m.c.	5	3	1	--	--	87	72	159
37.			Karmanzine sd	1	Ioan Oprean	Singhelie are de la E Vasilie Moga, 5 iulie 1826	--	S-au plăgubit în revoluție suma de 215 fl. m.c.	4	2	--	--	--	243	238	481
38.			Also-Boj	--	--	--	--	S-au tras de rebeli în sumă de 71 fl. m.c.	--	--	--	--	--	67	64	131
39.			Danulesd	--	--	--	--	Suma de 65 fl. m.c s- au plăgubit	1	--	--	--	--	133	124	257
40.			Tataresd	1	Iosziv Ólári	De E. Vasilie Moga, singhelia i- au ars împreună cu casa	--	În vite și alte jafuri s- au plăgubit suma de 1893 fl. 27 cr- m.c.	2	1	--	--	--	230	203	433
41.			Petresd	--	--	--	--	--	10	4	--	-	--	130	135	265

Tabel (continuare)

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17
42.			Burzsuk	1	Amvrosie Olari	Preoțit la 10 dec. 1849	S-au prădat în sumă de 120 fl. m.c.	S-au păgubit în vite și alte jafuri în sumă de 1835 fl., 20 cr. m.c.	1	--	--	--	--	198	207	405
43.			Glod Gilesd	1	Alexander Orbonás	Preoțit la Arad, singhelie nu are	S-au păgubit suma de 30 fl. m.c.	În vite și alte jafuri s-au păgubit în sumă la 3000 fl. m.c.	6	8	--	--	--	343	328	671
44.			Zaám	1	Adam Ients	De E. Vasilie Moga, cu singhelie dto 21 october 1835	--	În vite și alte jafuri s-au păgubit prin rebeli 4300 fl. m.c.	11	8	1	--	--	282	259	541
45.			Tomosesd	--	--	--	--	-	5	6	--	--	--	163	181	344
	Summa								211	185	26	1	--	8061	7873	15934

Prin Ioan Orbonaş,

Protopop Ilii

Original, AMS, fond 13/Pr. Tabloul parohiilor, preoților și familiilor din Arhiepiscopie; pagube și torturi în 1848-1849, doc. f.n.

[Cața, fără dată]

Conscripția

Orașelor, satelor, preoților, bisericilor, școalelor și a sufletelor din Eparhia greco-răsăriteană în Ardeal, și anume din Protopopiatul greco-neunit al Kohalmului, cu sfârșitul anului 1849 întocmită.

Nr. Crt	Numele jurisdicției		Numele satelor	Nr. parohiilor	Numele preoților	De la cine și când sunt hirotonisiți și au singhelie sau nu?	Ce au pățit biserica sub timpul revoluției?	Ce au pățit satul?	Câți au murit pe vremea răzmiriții de moarte				Este școală și dascăl în sat? și în ce stare să află școala?	Numărul gazdelor în fiecare sat		Suma totală a sufletelor	Reflexii
	După numirea veche	După numirea nouă							firească	silnică	B.	F.		B.	F.		
1		3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	17	15	16	17	18
1.	Slăvit Scaunul Kohalmului	Slăvit Scaunul Kohalmului	Kața, p Matera	1	Stan Iosif, Prot.	Din 1815, și singhelie preoție E. Vasilie Moga A: Protopop	N-au pățit nimica	Jafuri prin case ce au găsit	3	4	1	--	Este școală și dascăl, încă bun	101 5 261 !?	6 16 34	616	
2.			Honyor, filie neuniți Kața	--	Dto Protopop	Dto	Nu este biserică neunită	Dto	--	--	--	--	Nu este	16 meste cați 3	--	80	

Tabel (continuare)

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18
3.			Drave	2	Ioan Iosif	Din anul 1841, precum să va vedea în Conscripție	Precum se va vedea în Conscripție	Au pățimit jaf de cătră unguri 2320 fl.	2	--	--	--	Nu este [școală], Dascăl este	84 21	11	503	
4.			Merciana, parochie Mater, filie Jimbor	3	Parochul a murit	--	N-au pățimit nimic	Alte cele n-au pățimit, fără jaf de 646 rf. argint	--	--	--	--	Nu este școală, nu este dascăl	40 85 25	--	491 Jimbor 160	
5.			Ungra, parochie Materă	4	Sofronie Ronca, singhelie are, de la D. E. Andrei Șaguna	S-au preoțit în anul 1848, octombrie 21/9 și are singhelie de Prea-Luminatul Andrei Șaguna Episcop	N-au pățimit nimica	Au pățimit jaf de unguri în sumă 1886 rf. v.a.	3	2	--	--	Școală nu este, dascăl este	149	17 3	441	
6.			Ticușul Românesc, Ticușul Săsesc Materă	4 5	Emanuil Fărcaș Iosif Fărcaș	Dto	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	N-au arătat parochii prin mai multe înștiințări
7.			Hălmeag Șona	6	Gheorghe Tulbure	S-au preoțit în anul 1848 la decembrie 6 și singhelie de la Prea-luminatul D. Andrei Șaguna	Nimic	Nimic	--	--	--	--	Școală nu este, nici dascăl	142 30 Șona	--	267 95 Șona	
8.			Felmer, parochie Materă	7	Ioan Șolcă	De Prea Lum. D. Vasilie Moga, singhelie are	Nimica	--	1	4	--	--	Școală nu este	108 63	--	483 123	
9.			Lavnic Kovar	8	Bucur Mirciu	În anul 1833, singhelie de la D. Lumin. Ep. Vasilie Moga	Nimica	Cum să va vedea mai pe larg din Conscripție	7	7	1	--	Nu este, dascăl este	105	--	226	

Tabel (continuare)

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18
10			Ștena	9	Resignantul Stan Fărcaș Iosif Fărcaș	Dto	Dto	--	--	--	--	--	--	--	--	--	N-au arătat Cons[cripția] încoace
11			Jibert	--	Dto	Dto	dto	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--
12.			Viscri	--	Dto	Dto	dto	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--
13.			Kohalm	--	Dto	Dto	Dto	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--
	Summa																
																3486	

Stan Iosif, Protopop n[e] [unit] Kohalmului

Original, AMS, fond 13/Pr. Tabloul parohiilor, preoților și familiilor din Arhiepiscopie; pagube și torturi în 1848-1849, doc. f.n.

23.

Abrud, 27 decembrie 1849

Conscripția

Orașelor, satelor, preoților, bisericilor, școalelor și a sufletelor din Eparhia greco-răsăriteană în Ardeal, și anume din Protopopiatul Lupșii, cu sfârșitul anului 1849 întocmită.

Nr.	Numele jurisdicții		Numele satelor	Nr. parochiilor	Numele preoților	De la cine și când sunt hirotonisiți și au singhelie sau nu?	Ce au pățimit biserica sub timpul revoluții?	Ce au pățimit satul?	Câți au murit pe vremea răzmiriții de moarte				Este școală și dascăl în sat? Și în ce stare să află	Numărul gazdelor în fiecare sat	Nr. sufletelor		Suma totală a sufletelor	
	După numirea veche	După numirea nouă							firească	silnică		B.			F.	B.		F.
										B.	F.							
1		2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18
1.	Varmeghia Turzii	Cercul Ciujului	Agrișu	1	Todor Kopil	Episcopul repausat Vasilie Moga, 1825, are singhelie	Nimica	Pagubă 2.600 fl. m.c.	2	2	4	1	Dascăl nu este, școala în stare slabă	60	185	193	378	
			Cacova Ierii	1	Grigorie Samoil				Au ars, paguba 1280 fl.	5	--	17						10
2.			Okolișu Mic	1	Iosif Fodor	1847, nu are singhelie	,, 1200	Dto, 27.400 fl.. m.c.	8	2	16	4	Au ars	70	160	180	340	
4			Okolișu Mare	2	Pătru M., Ioan Fodor	1832, 1844, au singhelie	S-au păgubit 240 fl.	Au ars șuri și koncei 45.185 fl. m.c.	13	10	10	6	Școala nu-i, dascăl este	150	208	418	626	

Tabel (continuare)

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18
5.			Runku	1	Gherman Jurj	1840, dto	Au ars și au făcut biserica 2000 fl	Tot o ars, paguba 52.618	4	2	17	--	Nu este	80	265	291	556
6.			Buru	1	Mihăilă Mitrofan	Nu are singhelie , au ars cu casa	Au ars, paguba s-au socotit 1400 fl.	Dto, dto. 27.893 fl.	--	1	2	2	Dto	60	125	126	251
7.			Vidolm	1	Petru Kozma	1821, nu are singhelie	S-au jefuit ca de 14 fl.	S-au păgubit de 80 fl.	6	6	7	2	Dto	60	151	148	299
8			Lunca	1	Sofronie Muntean	1839, are sîghelie	S-au jefuit și ars, paguba face 3000	Au ars tot satul, pagubă este 55.637 fl.	7	5	5	10	Dto	65	196	217	413
9.			Bedelev	1	Vasilie Muntean	1804 sfințit de Episcopul Avacumovici, singhelia i-au ars	Au ars, paguba este 3200 fl.	Au ars 102 de case, paguba este 21.948 fl	10	7	20	2	Dto	120	150	163	313
10.			Poșaga de Jos	1	Alexandru Rujda	1820, hierotonit de E. Moga, are singhelie	Paguba de 40 fl.	Pagubă de 80 fl.	4	3	4	2	--	70	150	163	313
11			Poșaga de Sus	1	Toma Rujda	1836, dto	Nimica	Au ars 38 case, șuri, vite jefuite 1092 fl.	6	5	4	4	Dto	84	266	293	559
12.			Sălcua de Jos	1	Ioan Barta (?)	1824	Dto	Gloabele și paguba suie la 3000 fl.	6	4	3	--	Dască este, școală nu-i	82	193	185	378
13.			Sălcua de Sus	1	Ioan Baretanu	1823, dto, singhelie nu are	Dto	Dto 5.500 fl.	15	6	1	--	Dto	147	340	324	664
14.			Lăturenii	1	Ilie Baretanu	1833, dto	Dto	Nimic	8	2	7	--	Dto	114	276	282	558
15			Hădărau	1	Vasilie Turc	1819, dto, singhelie are	Dto	Dto	4	3	4	--	Dască este, școala îi rea	120	290	310	600
16.			Lupșa Mare	1	Pătru Nicoară	1830, dto	Dto	Dto	1	7	7	--	Dto	146	281	269	550

Tabel (continuare)

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18
17.			Valea Lupșii	1	Ioan Toia	1841, dto	Dto	Dto	3	3	1	--	Dascăl este, școală nu-i	143	286	270	556
18.			Șasa Lupșii	1	Ioan Ispas	1843, dto	Dto	Dto	2	3	3	--	Dto	174	384	394	778
19.			Vința Lupșii	1	Petru Nicoară cel tânăr	1833, dto	Dto	Dto	5	7	6	--	Dto	61	124	123	247
20.			Sub Peatră	1	Vasilie Baik	1830, dto	Dto	Prin foc pagubă de 50 fl.	2	1	1	--	Dto	52	131	139	270
			Suma toată				12374	292.031	111	79	139	43	-	1976	4506	4843	9349

Sig. Abrud 15/27 dekemvrie 1849

Absolon Popovici, Protopop Lupșii

Original, AMS, fond 13/Pr. Tabloul parohiilor, preoților și familiilor din Arhiepiscopie; pagube și torturi în 1848-1849, doc. f.n.

24.

Conscripția

Orașelor, satelor, preoților, bisericilor și a sufletelor din Eparhia greco-răsăriteană în Ardeal, și anume din Protopopiatul Mediașului, cu sfârșitul anului 1849 întocmită.

Nr. Crt	Numele jurisdicției		Numele satelor	Nr. parohiilor	Numele preoților	De la cine și când sunt hirotonisiți și au singhelie sau nu?	Ce au pățimit biserica sub timpul revoluției?	Ce au pățimit satul?	Câți au murit pe vremea răzmiriții de moarte				Este școală și dascăl în sat? și în ce stare să află	Gazde	Numărul gazdelor		Suma totală a sufletelor	Reflexiuni
	După numirea veche	După numirea nouă							firească	silnică	B.	F.			B	F.		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19
1.	Scaunul Mediașului	Dto	Mediaș	2	Gheorghie Gavril	S-au hirotonit preot de M. E. Vasile Moga la 1815, singhelia zice că i-au ars. A doilea preot au murit	De revoluție n-au pățimit nimic, însă acum îi arsă până în pământ. N-au unde sluji	Jefuiri, execuții de bani, vite, bucate, de haine, naturalii nenumărate de dulce mănături multe	25	17	-	--	Dascăl este, școala e arsă în ruină	204	382	397	779	
2.																		
2.			Agârbici	1	Ioan Dorca	S-au hirotonit de lăudatul Episcop la 1836, nu are singhelie	S-au jefuit de unguri fiind delături de sat într-un deal	Dto	5	2	--	--	Dascăl este și școală este, dară șede parohul într-însa	160	296	233	529	

Tabel (continuare)

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19
3.			Biertan	1	Thoma Popovits și Iacob Popovici	S-au hirotonit de E. Pavel Avacumovici de 48 de ani. Iacob e hirotonit de M. Episcop Andrei Șaguna, singhelie are	Nimica rău	Jafari, execuții de bani, vite bucate de haine și naturalia fără număr, de multe slăni, beuturi	21	8	--	--	Este școală, fără venit. Nu poate răspunde la scop și dascăl este	125	214	242	456	
4.			Bratei	1	Sofronie Chiaja	Hirotonit la 1829 de M. E. V. Moga, singhelie are tot de la laudatul Episcop	Ungurii au stricat o fereastă, pagubă 1 fl. . m.c., alte nimic	Dto, dto fiind satul în drum	20	15	1	--	Este copirită cu paie în o țară de loc pusă, nu poate răspunde scopului și dascăl este	104	171	178	349	Împrejurul școlii nu îngăduie tistia nici din loc (?) stă și deschisă, nu sloboade nuiele din pădure, bani n-au a o închide cu pălan
5.			Buzd	1	Nu e preot, e vacantă	--	Nimica	Dto, dto	4	7	--	--	Dascăl este, școală nu	95	160	171	331	Nu au nici loc de școală
6.			Frâua	1	Vasilie Androne	De la M. E. Vasilie Moga de 21 ani, are singhelie	Dto	Dto, fiind în drum toate patimile le-au suferit și în drumuri au rămas	--	--	--	--	Dascăl este școală nu, învață copii în casa parochială	140	239	259	498	

Tabel (continuare)

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19
7.			Hășag	1	Nicolae Comșa	Hirotonit la 1820 de lăudatul E., singhelie are	Dto	Dto, și au ars și 50 de case	3	4	--	-	Dascăl este, școală nu, învață copiii în casa sa	85	166	156	322	Este loc, dară nu-s harnici pentru cheltuială a ridica școala

Original, AMS, fond 13/Pr. Tabloul parohiilor, preoților și familiilor din Arhiepiscopie; pagube și torturi în 1848-1849, doc. f.n.

25.

Heria 26 decembrie 1849

Conscripția

Orașelor, satelor, preoților, bisericilor și a sufletelor din Eparhia greco-răsăriteană în Ardeal, și anume din Protopopiatul Murășului, cu sfârșitul anului 1849 întocmită.

Nr. Crt	Numele jurisdicții		Numele satelor	Nr. parohiilor	Numele preoților	De la cine și când sunt hirotonisiți și au singhelie sau nu?	Ce au pățimit biserica sub timpul revoluției?	Ce au pățimit satul?	Câți au murit pe vremea răzmiriții de moarte				Este școală și dascăl în sat? și în ce stare să află	Gazde	Numărul gazdelor		Suma totală a sufletelor	Reflexii
	După numirea veche	După numirea nouă							firească	silnică	B.	F.			B.	F.		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19
1.	Illytii Cottus Albei de Jos	Districtul Albei	M. Herepea	1	Vasilie Kostin	De la Vasilie Moga în 5 august 1842, singhelie are	Nimica	Ĵăfuri în vite, bucate haine, de dulce ca la 1990 fl.m.c.	17	6	13	--	Școală nu-i dascăl este, învață în casa sa pruncii	72	187	186	373	Obștea e săracă
2.			M. Șilea	2	Vasilie Filimon	De la Vasilie Moga în 20 oct 1843, singhelie are	Nimica	Dto în sumă ca la 330 fl.15 cr. m.c.	4	5	4	--	Școală nu-i, dascăl este, învață pruncii în casa sa	57	187	207	394	Obștea e săracă
3.			Sembenedic	3	Artenie Crișan	Dto, în 23 febr. 1835 sfinție, singhelie are	Din vinul S.B au băut rebelii 25 de ferii	Dto în sumă ca la 707 fl., 15 cr. cum arată nr..3	16	7	4	--	Școală este în stare săracă, dascăl nu este, cantorul învață pruncii	90	208	210	418	Dto

Tabel (continuare)

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19
4.			M. Fărău	4	Emanuel Moldovan	Dto, sfințit 19 iunie 1830, singhilie este	Nimica	Dto În sumă ca la 6213 fl., 24 cr. m.c.	36	45	20	--	Școală au fost, s-au stricat, dascăl este, învață într-o casă mică	148	350	450	800	Obștea este în stare bună, poate face școală
5.			Ispălnaca	5	Petru Lucaci	Dto sfințit 27 dec. 1840, singhilie are	Nimica	Dto În sumă ca la 2067 fl.55 cr. m.c., arată nr..5	7	7	9	--	Școală nu-i, dascălul acum s-a hotărât, învață în casa sa	64	202	192	394	Obștea e săracă a face școală
6.			Ciunga	6	Vasilie Munteanu	Dto, sfințit în 18 dec. 1840, singhilie are	Au stricat Biblia, au băut 8 ferii de vin de a S.B.	Dto În sumă ca la 1448 fl., 15 cr. m.c. arată nr. .6	18	13	3	--	Școală nu-i, dascăl nu-i	70	163	150	313	Obștea este săracă de a face școală
7.			Mikojlaka	7	Iacob Paul	Dto, sfințit în 15 ian. 1837, singhilie n-are	Nimica	Dto În sumă ca la 1962 fl., 28 cr m.c. arată nr. 7	7	5	1	--	Școală nu-i, dascăl nu-i	56	163	149	312	Obștea este săracă de a face școală
8.			Herea	8	Grigorie Moldovan, adm.	Dto, în 14 iunie 1818, singhilie este	Au stricat ușa, au luat trei sfeșnice de aramă, 3 linguri,	Dto În sumă ca la 2790 fl. 4 cr. m.c. arată nr. 8	19	17	6	1	Școală nu-i dascăl este în casa sa mică învață	110	286	267	553	Obștea este săracă a putea face școală
9.			Botezul	I	Ioan Cherman	Dto, în 18 iunie 1823, singhilie are	Au stricat ușa	Dto, în sumă ca 1005 fl. 49 cr m.c.	7	5	19	-	Școală nu-i dascăl este, în casa sa mică învață	41	132	161	293	Obștea poate să facă școală numai să li să poruncească
10.			Găbud	10	Teodor Oniț	Dto, în 20 oct. 1923, singhilie are	Cinci ferii de vin le-au băut de-a besericii	Dto În sumă ca de 115 fl., 59 cr. m.c.	10	7	1	--	Școală este în stare săracă, dascăl este	57	174	154	328	Obștea este săracă, necăjită de cătră uniți
11.			Ațintiș	11	Teodor Poap	Dto, 1830, singhilie n-are	Nimica	Dto În sumă ca 796 fl., 40 cr. m.c. să vede sub nr. 11	--	3	2	--	Școală nu-i, dascăl nu-i	31	116	98	214	Obștea este săracă, nu poate face școală

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19
12.			Siakob	12	Dimitrie Pop	Dto, în 1834, singhile n-are	Nimica	Dto în sumă ca la 160 fl .m.c. arată nr. 12	11	15	--	--	Școală nu-i, dascăl nu-i	50	162	144	306	Obștea este sărăcă ,nu poate face școală
	Summa										82	1	--	--	--	--	4698	

Datum Heria 14/26 dec[embrie] 1849

Grigorie Moldovan, Administrator Murășului

Original, AMS, fond 13/Pr. Tabloul parohiilor, preoților și familiilor din Arhiepiscopie; pagube și torturi în 1848-1849, doc. f.n.

**Conscrierea orașelor, satelor, parohiilor, familiilor și a sufletelor parohiale Mater și filiale în Protopopiatul Mureș
Vásárhelyului aflătoare²**

Numele Jurisdicții		Numele satelor și numărul parohiilor Mater	Numele fiilor și depărtarea lor de Mater	Nr. familiilor		Nr. sufletilor		Numele parochilor	Capelanilor
				5	6	7	8		
1	2	3	4					9	10
Districtul Udvarhelyului și cercul Mureșului	1.	MarosVásárhely		32	--	85	--	Protopop Parthenie Trombitas	
	2.		Hidvég, 1 ore	--	9	--	46	--	
	3.	Korunka		54	--	223	--	Ioan Pop	
	4.		Kabelle, 2 ore	--	18	--	89	--	
	5.	Erdő Sz. György		152	--	621	--	Vasiliu Rotariu	
	6.		Havadtó, ½ ore	-	7	--	27		
	7.		Vadasd, ½ ore	--	8	--	46		
	8.	Csohálva et Havad		--	8	--	48		
	9.		Illyesmerd, 4 ore	--	18	--	110		
	10.	Mater Muson		50	--	116	--	Simion Nestria	
	11.		Vetre, ½ ore	--	30	--	127		
	12.	Ny. Sz. Benedek		50	--	255	--	Theodor Iolam	
	13.		Akosfalva, 1/3 ore	--	19	--	74		
	14.	Ma. Sz. György		54	--	278	--	Ioan Iakob	
	15.	Egerszeg		12	--	73	--	Ilie Fulea	
	16.		Szentkirály, 1/8 ore	--	58	--	278		
	17.		Remete Szegu, ½ ore	--	34	--	163		
	18.	Nasznanfalva		43	--	252	--	Iakob Tehsa	
	19.		Kisfalud	--	42	--	249		

² Această conscripție diferă sub aspectul conținutului față de celelalte. Ea a fost elaborată în urma ordinului Episcopului Șaguna nr. 322 din 27 aprilie 1850 "să slujească ca îndreptar la dotația clerului nostru". Vezi în acest sens scrisoarea lui Șaguna către Protopopul Partenie Trombițaș, în *Andrei Șaguna, Corespondență, II*, doc. nr.14, ediție, studiu introductiv și note de: Nicolae Boșșan, Gabriel Gârdan, Ioan-Vasile Leb, Beatrice Dobozsi, Cluj Napoca, PUC, 2008, p. 125-126.

Tabel (continuare)

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
	20	Megyesfalva		83	--	453	--	Stephan Iacovits	
	21.	Maros Keresztur		65	--	279	--	Iakob Kriszturian	
	22.	Malomfalva		64	--	324	--	Iovu Hodosiu	
	23.	Bergenye		84	--	340	--	Vacant	
	24.	Mező Bárd		123	--	598	--	Ioan Hodosiu	
	25.	Mező Pette		99	--	490	--	Vichentie David	
	26.	Nagy Iklánd		150	--	858	--	Zinovie Hodosiu	
	27	Orba		40	--	246	--	Samson Moldovan	
	28.	M. Ludosiu		168	--	317	--	Gligor Mărginian	
Summa				1263	251	5858	1257		
Totala summa				1514		7115			

S-au dat Maros Vásárhely, 21 novembris 1850 prin Partheniu Trombitas Protopop m.p.

Original, AMS, cutia 13/Pr., *Tabloul parohiilor, preoților și familiilor din Arhiepiscopie. Pagube și torturi în 1848-49.*

27.

Conscripția

Orașelor, satelor, preoților, bisericilor, a familiilor și a sufletelor din Eparhia greco-răsăriteană în Ardeal, și anunit din Protopopiatul Sas Sebeșului, cu sfârșitul anului 1849 întocmită.

Nr. Crt	Numele jurisdicției		Numele satelor	Nr. parohiilor	Numele preoților	De la cine și când sunt hirotonisiți și au singhelie sau nu?	Ce au păținit biserica sub timpul revoluției?	Ce au păținit satul?	Câți au murit pe vremea răzmiriții de moarte				Este școală și dascăl în sat? și în ce stare să află	Numărul gazdelor în fiecare sat		Suma totală a sufletelor
	După numirea veche	După numirea nouă							firească		silnică			B.	F.	
									B.	F.	B.	F.				
1		3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17
1.	Scaunul Sas Sebeșului	”	Suburbium Sacsienne	2	Avram Moga	Hirotonit de Vasile Moga, a. 1817 Dto anul 1825, singhelie au	N-au păținit nimic	S-au ars la 50 case cu sălașurile și s-au prădat de tot ce i-au căpătat	12	21	24	--	Școală să află în stare slabă și dascăl	632	587	1859
			Lankrem	2	Simeon Ionescu Ioan Lașitze	s-au hirotonit de E. V. Moga la a. 1834, singhelie au	Beserica s-au păgubit de cele ce au avut în cassa besericii	Au fost silit la dat rebelilor tot ce au cerut, fiind aproape de...[ilizibil]	67	32	16	--	Școala să află în stare bună și dascăl este	253	294	1150
3.			Reho	3	Nicolae Cărpinișan Ioan Gotza Dimitrie Munțiu	2. s-au preoțit de E. V. Moga la a. 1826 1836, al trilea 1846 la Arad de E. Gherasim Ratz. 2. nu au singhelie	S-au păgubit beserica de 50 fl. v.a. de la rebeli	S-au păgubit și s- au jefuit din toate averile și din marhe	32	36	6	--	Școală și dascăl să află în stare bună	384	446	1765

Tabel (continuare)

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17
4.			Kálnik	1	Nicolae Kárpinișan	S-au preoțit de E. Andrei Șaguna la a. 1849, singhelie are	Beserica nu au pățimit nimic	Satul au fost silit a da la rebeli tot ce au cerut	31	57	--	--	Școală și dascăl se află în stare bună	161	185	629
5.			Deal	2	Petru Roșca Ioan Dobre	S-au preoțit de E. V. Moga la a. 1836 și ... [ilizibil], singhelii au	Beserica n-au pățimit nimic	Satul s-au prădat de rebeli cu cele mai multe marhe și averi	2	9	--	--	Școală nu iaste, dară dascăl se află	120	145	773
6.			O. Pian	3	Simeon Trufaș Georgie Vantza Gib	Preoții de Ep. Moga 1826, 1837 1849, singhelii au toți trei	Biserica n-au pățimit nimic	Satul au fost silit a da pre sama rebelilor tot ce au cerut	23	25	--	--	Școală și dascăl se află în stare slabă	343	365	1515
7.			S. Pian	2	Nicolae Mina Maței Savu	1. s-au preoțit de Vasilie Moga, a. 1825 2. s-au preoțit la Arad	Beserica n-au pățimit nimic	Satul au fost silit a da la rebeli ce le-au trebuit	11	10	--	--	Școală iaste și se află în stare bună	231	197	528
8			Loman	2	1. Grigorie Filimon 2. vacant	Preoțit de E. Vasilie Moga, a. 1827, singhelie are	Dto	Dto	2	6	1	--	Școală iaste în stare bună și dascăl	191	186	377
9.			Rekita	2	Elisei Dăncilă Nicola Raika	S-au preoțit de E. Vasilie Moga a. 1824 și 1829, singhelii au	Beserica n-au pățimit nimic	Au dat la rebeli tot ce au cerut	8	--	--	--	Școala se ține în casa dascălului	125	52	650
10.			Strugar	Filie	Dto	--	Dto	Dto	--	1	--	--	Dto	60	70	120
11.			Peterfalva	1	Nikolae Radu	S-au preoțit la a. 1824 de E. V. Moga, singhelie are	Beserica n-au pățimit nimic	Au fost silit satul a da tot felul de ce au cerut rebelii	10	11	1	--	Școală în sat nu să află, dascăl este	101	113	426
12.			Akmar	1	Avram Pielar (?)	Dto	Dto	Dto	4	2	--	--	Nu iaste	211	230	541

Tabel (continuare)

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17
13.			Wurper	1	Mihail Muntjan	S-au preoțit la Arad de E. Gherasim Ratz la a. 1845, singhelie nu are	Beserica n-au pățimit nimic, fiind toate mai înainte grijite	Satul, după ce au omorât rebelii mai mulți oameni, au prădat tot ce au putut căra	19	18	19	1	Casă de școală este, iară dascăl nu este	186	198	834
14			Sărăksău	1	Ioan Rădoi	Anno 1827, singhelie are	Dto	Dto	8	9	--	--	Școală nu este	113	118	322
15.			Răcătau	1	Avram Medrea	Anno 1842, singhelie are	Dto	Satul nu au pățimit nimic	6	5	--	--	Școală nu este	84	93	174
16.			Kârna	1	Avram Rote	Anno 1847, singhelie are	Beserica s-au prădat de cătră rebeli de tot ce au fost mai bun	Satul au pățimit foarte tare din pricina insurgenților care au fost din Vintz	9	27	1	--	Școală nu este	109	112	296
17	Varmeghia Belgradului Cercul Belgradului		Inuri	1	Ioan Vlad	Anno 1842, singhelie are	S-au prădat de tot	Mai mare parte s-au ars, alta s-au prădat de tot	2	8	4	--	Școală nu este	87	93	164
18.			Vinți	1	Ioan Bena	S-au preoțit de D. E. Andrei Șaguna a. 1849, singhelie are	Beserica n-au păgubit nimic	Orașul fiind togmă în cale au pățimit foarte mult de către rebeli	5	9	1	--	Școală și dascăl nu este	120	131	580
19.			Sibișani	1	Ioan Kosteia	S-au preoțit la Arad de E. Gherasim Ratz, singhelie are	Dto	Satul fiind în mare prepus la rebeli s-au jefuit foarte tare din toate	7	7	3	--	Dto	99	110	418
20.			Berghin	1	Nicolae Novak	S-au preoțit la a. 1836 de E. V. Moga, singhelie are	Din pricina D.G: Giulaj s-au prădat și biserica	Satul iarăși dintr-aceasta pricină au trebuit să pătimească	8	16	4	--	Școală nu este	103	107	330
21.			Daia	2	Georgie Csuka Georgie Kislac	S-au hirotonit de E. V. Moga, anul 1834, singhelie nu au	Beserica n-au pățimit nimic	Satul au pățimit și s-au prădat în socotință la 3000 fl. v.a.	11	20	--	--	Dascăl iaste în sat, dar casă de școală nu iaste	230	242	573
22.			Diombar	1	Ioan Stantsu	S-au preoțit la a. 1822 de E. V. Moga, singhelie n-au căpătat	Beserica n-au pățimit nimica	Satul s-au jefuit și s-au păgubit dintre tot	14	12	--	--	Școală și dascăl nu iaste	116	120	488
23.			Hăpria	1	Iosif Lobontz	Anno 1845, singhelie are	Dto	Dto	15	15	3	--	Școală nu iaste	113	118	293

Original, AMS, cutia 13/Pr., Tabloul parohiilor, preoților și familiilor din Arhiepiscopie. Pagube și torturi în 1848-49.

Conșpectul Conscripției

Orașelor, satelor, preoților, bisericilor, școlilor a familiilor și a sufletelor din Eparhia greco-răsăriteană în Ardeal, și anunit din Protopopiatul Sicului, varmeghia Dobocii, ȋrcul Răteagului, cu sfârșitul anului 1849 întocmită.

Nr. Crt	Numele jurisdicției		Numele satelor	Nr. parohiilor	Numele preoților	De la cine și când sunt hirotoniți și au singhelie sau nu?	Ce au pățimit biserica sub timpul revoluției?	Ce au pățimit satul?	Câți au murit pre vremea răzmiriții de moarte						Este școală și dascăl în sat? și în ce stare să află ?	Numărul gazdelor în fiecare sat		Suma totală a sufletelor	Reflexii
	După numirea veche	După numirea nouă							firească		silnică		B.	F.		B.	F.		
									B.	F.	B.	F.							
1		3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18		
1.	Varmeghia Dobocii, tractul Sicului	Țirculul Clujului și a Răteagului	Bogat și Sic	2	Todor Pop	De la M.E. Vasilie Moga, anul 1828, singhelie este	Nimic	S-au păgubit prin magiari sătenii ca la 200 fl. m.c.	4	8	--	--	Dascăl nu-i, nice școală	83	84	167	Să roagă obștile toate să să mângâie cum va fi cu puțință de		
			Bonțida	1	Ioan Kozma	De la E. Vasilie Moga, singhelie este	Nimic	S-au păgubit satul prin magiari în sumă de 1100 fl. în argint	12	10	6	--	Nu-i	447	430	877	prea înalta stăpânire împărătească pentru cele		
3.			Diviciori	1	Ionikie Mezei sau Kâmprea n Namsenik	De la E. Vasilie Moga, la anul 1823, singhelie este	Nimic	S-au jefuit satul de cătră magiari în sumă de 1994 fl. m.c.	6	7	14	1	Nu-i	155	145	30	păgubite prin magiarii rebeli.		
4.			Jaka	1	Artemie Vesa	De la M. Vasilie Moga, la anul 1842, singhelie este	Nimic	Au pățimit multe jafuri, summa nu să știe	30	30	--	--	Nu-i	310	305	615			

Tabel (continuare)

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18
5.			Kiukış	1	Atanasie Kitak	De la E. Vasile Moga, la anul 1833, singhelie nu are	Nimic	S-au pătit satul prin maghianii rebeli în sumă de 671 fl., 31 cr. în argint	1	1	--	--	Nu-i	209	233	442	
	Summa						3.965 fl. .,31 cr în argint		60	60	20	1	--	1288	1278	2566	

S-au dat Cluj 17 noiembrie anul 1849 prin Grigorie Gál Protopopul Clujului și administratorul Sicului.

Original, AMS, cutia 13/Pr., *Tabloul parohiilor, preoților și familiilor din Arhiepiscopie. Pagube și torturi în 1848-49.*

29.

[Sighișoara, fără dată]

Conscripția

Orașelor, satelor, preoților, bisericilor, școalelor, a familiilor și a sufletelor din Eparhia greco-răsăriteană în Ardeal, și anunit din Protopopiatul Tractului Sighișorii, cu sfârșitul anului 1849 întocmită.

Nr. Crt	Numele jurisdicții		Numele satelor	Nr. parohiilor	Numele preoților	De la cine și când sunt hirotonisiți și au singhelie sau nu?	Ce au pățimit biserica sub timpul revoluții?	Ce au pățimit satul?	Câți au murit pe vremea răzmiriții de moarte				Este școală și dascăl în sat? și în ce stare să află	Numărul gazdelor în fiecare sat		Suma totală a sufletelor	Reflexii
	După numirea veche	După numirea nouă							firească		silnică			B	F.		
									B.	F.	B.	F.					
1			4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18
1.	Scaunul sădesc al Sighișorii	Cercul Sighișorii	Cet. Sighișoara	1	Zaharie Boiu D.	Ep. Vasilie Moga, singhelia este sub nr. 498 17/5 oct. 1828 Dto, singhelia este nr. 723 anno 1834, 12 decembrie	Jăfuire de unguri de 190 fl., 30 cr. v.a. ---	Jăfuiri	84	27	--	--	Școală nu este, dascăl este, sporiu nimic Școală și dascăl este	755	839	1594	În summa sufletelor poporului român din Protop. acesta să află țigani 1700, care sunt într-una cu românii, socotiți ca fii ai bisearicii răsăriteane gr. n.u.
				1	2-lea paroch Vasilie Leicu			---	5	6	--	--		91	79	170	
2.			Seleuș	1	Nicolae Moldovan	Dto, preoți în anul 1823, singhelie nu are defel	--	--	---	--	--	--	--	32	31	63	

Tabel (continuare)

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18
3.			Produ	Filie	Dto	--	Pagubă de trup[ele] ungur[ești] făcută 1622 zl. v. v	8 case arse multe jafuri	4	4	22	--	Școală este și dascăl, învățătura slabă	487	496	983	
4.			Daneș	1	Zaharie Tătaru	D. Ep. Andrei Șaguna, hirotonit an. 1848, singhelie este 18 oct. 1849	--	--	4	1	--	--	--	155	169	324	
5.			Laslea	1	Resig. Ioan Tătaru	D. Ep. Pavel Avacumovici, Arad anul 1802, singhelie nu-i	--	--	-	1	1	--	--	76	67	143	
6.			Hodvilag	Filie	Dto	--	Fl. 203 v.a. jăfuit ung[urii]	--	2	3	--	--	Școală și dascălul este ticălos	215	221	436	
7.			Șaeș	1	Ilie Brânduș	D. Ep. V. Moga în anul 1823, sing. n-are, nici au avut	--	--	7	8	--	--	Școală nu, dascăl este	243	230	473	
8.			Trapoldu	1	Sofronie Brânduș	D. Ep. Vasilie Moga, singhelie este cu nr. 394, 25 oct. 1845	--	--	11	14	--	--	Școală nu este, dascăl este	195	207	402	
9.			Henndorf	1	Ioan Dobre	D. Ep. Vasilie Moga, singhelie nr. 193, 15 martie 1816	--	--	1	2	--	--	--	63	59	122	
10.			Netuș	Filie	Dto	--	--	--	7	3	1	--	Școală nu. Dascăl este	210	225	435	
11.			Zelina	Filie	Dto	--	--	--	2	3	--	--	Școală și dascăl este	271	283	554	
12.			Sas Daia	1	Ioan Ticușan	D. Ep. V. Moga, anul 1832, singhelie cu nr. 78, 7 febr.	--	--	5	1	2	--	--	275	267	542	
13.			Saschiz	1	Ioan Boiu	D. E. Vasilie Moga, singhelie nr. 114, 17 apr. 1837	Jăf[uri] 56 fl. v.a.	Satul ars și jăfuit	4	2	--	--	--	245	228	473	

Tabel (continuare)

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18
14.			Archita	1	Gheorghe Vătășan	D Ep. Pavel Avacumovici Arad 1809, singhelie este	--	--	4	1	1	--	--	134	145	279	
15.			Baia	Fiilie	Dto	--	--	--	--	1	--	--	Școală nu. Dascăl este, ticălos	164	189	353	
16			Bundorf	1	Nicoae Vătășan	D. Ep. Vasile Moga, singhelie cu nr. 478, 18 aug. 1837	--	--	2	--	1	--	--	116	133	243	
17.			Padoș	Fiilie	Dto	--	--	---	---	--	--	--	--	30	28	58	
18.			Cet. Udvarhely	Fiilie	--	--								144	156	300	
19.			Nagy Galomfalău	1	Adănoaie Onița	D. Ep. Vasile Moga, singhelie nr. 517, 5 iunie 1844								6	10	16	
20			Kis Galomfalău	Fiilie	Dto	--								4	3	7	Românii din scaunul Udvarheului gr. n.u., afară de aceștia, toți s-au ungurit în timpul revoluții. P. Ioan Boiu din Bodegaia rămînd fără parochie slujește acum la Feleagu
21.			Bitfalău	Fiilie	Dto	--								2	3	5	
22.			Moșna	Fiilie	Dto	---								43	41	84	
23.			N Șoimuș	Fiilie	--	--								39	34	73	
	Summa								106	77	28	--	--	3727	3868	7595	

Zaharie Boiu Prot[opop] tract[ul] Sighiș[oarei] gr[eco] n[e]u[nit]

Original, AMS, cutia 13/Pr., Tabloul parohiilor, preoților și familiilor din Arhiepiscopie. Pagube și torturi în 1848-49.

30.

Conscripția

Orășelor, satelor, preoților, bisericilor, școlilor, a familiilor și a sufletelor din Eparhia greco răsăriteană în Ardeal, și anunit din Protopopiatul Syolnocului din Lontru, varmeghia Dobocii, ȋrcul Răteagului cu sfârșitul anului 1849 întocmită.

Nr. Crt	Numele jurisdicții		Numele satelor	Nr. parohiilor	Numele preoților	De la cine și când sunt hirotoniți și au singhelie sau nu?	Ce au pățimit biserica sub timpul revoluții?	Ce au pățimit satul?	Câți au murit pre vremea răzmiriții de moarte				Este școală și dascăl în sat? și în ce stare să află	Numărul gazdelor	Numărul sufletelor în fiecare sat		Suma totală a sufletelor
	După numirea veche	După numirea nouă							B.	F.	B.	F.			B.	F.	
1.		3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18
1.	Varmeghia Dobocii	Districtul Reteagului.	Băba	1	Gavril Made	De la E. V. Moga, anno 1845, martie 4 die, singhelie are	N-au pățimit	S-au păgubit de 1289 fl.	5	7	--	--	Nu-i	67	208	204	412
2.			Tălkușa	1	Ioan Greblea	De la E V. Moga, singhelie are	Nu	S-au păgubit de 175 fl.	2	3	--	--	--	21	67	68	135
3.			Goștila	1	Constantin Lup	De la E. V. Moga 1828, singhelie n-are	Nu	S-au păgubit de 230 de zloți	4	6	--	--	Nu-i	68	255	235	490
4.			Galgo	1	Dimitrie Kapolna	De la Moga, 1837, 15 martie, singhelie are	Nu	Pagubă de 988 de zloți	2	3	1	--	Nu-i	62	192	191	383
5.			Korojeni	1	Indre Ioan	De la E. V. Moga 1834, martie 25, singhelie are	Nu	Nu	9	5	--	--	Nu-i	96	235	228	463
6.			Muntsel	1	Ioan Greble	De la E. V. Moga	N-au pățimit	--	1	--	--	--	Nu-i	14	60	50	110
7.			Blenke Polyan	1	Avram Keban	De la E. V. Moga dto 1833, febr. 28, singhelie are	Nu	Au pățimit pagube de 1854 de zloți	8	2	1	--	Nu-i	81	270	276	546

Tabel (continuare)

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18
8.			Thorda Vilma	1	Petru Mik	De la E. Vasile Moga 1844, 23 oct.	Nu	Pagube de 400 fl.	4	4	--	--	Este	98	250	222	472
9.			Csitsi Polyan	1	Iftenie Sygian	S-au sfințit de E. V. Moga în 2 sept 1841	Nu	Nu	12	13	--	--	Nu-i	50	161	165	326
10.			Dog Mező	1	Pantelimon Kotutz	De la Moga an. 1839, 23 august	Nu	O jefuit satul cu 5 cai	19	15	--	--	Nu-i	80	288	297	585
11			Felső Körtvelek	1	Ioan Siggyartó	De la E. Moga, singhelie n-are	Nu	Au păgubit 200 zloți	6	10	--	--	Nu-i	65	196	162	358
12.			Kis Debrek	1	Vasiliu Bulboz	Anno 1849, 11 decembrie, singhelie are	Nu	Nu	7	4	--	--	Nu-i	43	170	168	338
13.			Alsó Szóts	1	Ioan Perhaiță	De la Moga 1831, 25 martie, singhelie are	O au jefuit	Cea mai multă pagubă de 1258 fl.	5	4	1	1	Este școală, dară să biruieste de uniți	50	130	152	282
14.			Borkut	1	Petru Perhaiță	--	Au luat clopotele	Paguba satului 1828 de fl.	--	--	--	--	Nu-i	80	191	192	383
15.			Dan .Patak	1	Theodor Nechita	De E. V. Moga 1825, iunie 19	Toate o au jefuit	Pagubă de 10300	10	3	--	--	Nu-i	113	272	287	559
16			Disznópatak	1	Ilie Haragoș	De E. Moga 1845, 4 august	Toată o au jefuit și au luat clopotele	Pagubă de 45000	4	3	3	--	Nu-i	86	180	167	347
17.			Kis Debrezen	1	Ioan Bogye	De la Moga, 1837, 7 iulie, singhelie are	Au luat clopotele	S-au jefuit pagubă de 204 zloți	1	3	--	-	Nu-i	31	82	73	155
18.			Kostafalva	1	Daniil Koszte	De E. Moga, 1827, 31 martie	Au luat clopotele	Pagubă și execuție	5	6	--	--	Nu-i	96	233	215	448
19.			Kupşafalva	1	Ștefan Kupşa	De E. Moga 1842, 1 martie	Au luat clopotele	S-au jefuit satul de 2681 de zloți	9	6	--	--	Școală nu-i, dascăl este	121	328	315	645

Tabel (continuare)

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18
20.			Lapoş Debrek	1	Theodor Perhaiță	De la E. Moga 1840, 2 decembrie	Au luat clopotele	Au făcut pagubă de 3060 fl..	3	3	--	--	Școală nu-i, dascăl este	38	85	93	178
21.			Libaton	1	Costantin Filip	De E. Moga 1828, 2 iunie, singhelie n-are	Au luat clopotele	Au jefuit de tot	5	--	2	--	Nu-i	100	293	321	614
22.			Matska Mező	1	Theodor Hermann	De E. Moga , 1842, martie 11, singhelie are	Au luat clopotele	Paguba 901 de zloți	3	3	--	--	Nu-i	62	161	167	328
23.			Petyertye	1	Pavel Găvrus	De la E. Moga 1840, 16 aprilie, singhelie are	Nemica	Pagubă de 300 rf.	5	5	1	--	Nu-i	55	200	190	390
24.			Rogoz	2	Ioan Kozma Georgie Herman	De la Ep. Moga, au singhelii	De toate s- au jefuit	Tot l-au ars, cea mai multă pagubă	8	6	11	9	Școala au ars	185	405	410	815
25			Rohi	1	Vasilie Kozma	De la Ep. V. Moga, 1843, 30 oct. singhelie are	Au luat clopotele	Cea mai mare pagubă și execuție 1500	8	8	--	--	Nu-i	61	148	160	308
26			Stojka Falva	1	Ioan Grigutze	De la E. Moga 1841, 24 decembrie, singhelie are	Toată o au golit, nimica n- au rămas	Au ars 17 căși și execuție	4	4	--	--	Nu-i	58	157	143	300
27.			Ungurfalva	1	Ștefan Buda	E. E. Moga, 1825, 19 iunie, singhelie are	Au luat clopotele	Execuții multe	15	10	--	--	Școală nu-i, dascăl este	121	328	315	643
28			Unő Mező	1	Porfirie Filip	De la E. V. Moga, 1825, 6 iulie, singhelie are	Nimica	S-au făcut pagube de 800 fl.	5	6	1	--	Nu-i	99	160	200	360
29.			Csits Györgyfalva	1	Ioan Bogye	De E. V. Moga, singhelie n-are	Nu	Cea mai mare pagubă	17	13	--	--	Este dascăl, școală nouă de zid este	99	391	417	736
30			Cs. Hagynas	1	Mortum	--	N-au păținit	Pa sat au socs iliș, bani 36 fl.	7	5	1	--	Nu-i	56	156	169	323
31.			Cs. Ujfalu	1	Dimitrie Bogdan	De la E. V. Moga, 1828, 5 decembrie, singhelie are	N-au păținit	Nu	10	8	--	--	Nu-i	81	237	241	478
32.			Csizeli Orbi	1	Dimitrie Vajda	De E. V. Moga, 1835, 26 martie, singhelie are	N-au păținit	Au păgubit 100 fl. argint	8	4	--	--	Nu-i	60	109	103	202

Tabel (continuare)

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18
33.			Hollomező	2	Petru Gutură Vasilie Kupşa	De la E. Moga, 1824 şi iară 1828 din 5 ianuarie	Au luat clopotele şi au jefuit beserica	Nepreţuite pagube	16	6	--	--	Nu-i	180	396	419	815
34.			Nyagerfalva	1	Ioan Mărcuş	De E. Moga, 1844, 10 iunie	N-au pătitit	Cea mai mare pagubă	3	3	--	--	Este şcoală mică	75	100	238	443
35.			Petsetszeg	1	Georgie Lador	De la E. V. Moga, singhelie n-are	Au luat trei clo- pote şi o au jefuit de tot	S-au făcut pagube de 10701 de zloţi	18	--	1	--	Este dascăl, şcoală nu-i	132	354	332	686
36.			Alpareth	2	Vasilie Popovits	N-are	Nemica	--	10	10	--	--	Nu-i	100	253	254	507
37.			Alsó Csobanka	1	Dimitrie Baldi	De E. V. Moga, singhelie n-are	Nimic	--	1	--	--	--	Nu-i	38	103	120	223
38.			Felső Csobanka	1	Nu-i	Mort	Nimic	--	5	6	--	--	Nu-i	61	198	205	403
39.			Vetzk	1	Mort	Nu-i	Nimic	--	3	2	--	--	Nu-i	45	135	138	273
40.			B. Oszoj	1	Pap Grigore	De E. V. Moga, singhelie n-are	Nimic	--	6	6	--	--	--	57	155	193	348
41.			Buza Mezó	1	Nu-i	--	Nimic	--	2	--	--	--	Nu-i	30	124	121	245
42.			Csómeny	1	Grigorie Hodiş	De M. Sa Ep. Şaguna, singhelie n- are	Nimic	--	1	--	--	--	Nu-i	30	124	121	245
Summa											23	10					8743

Szolnocol Inferior 1849

Original, AMS, cutia 13/Pr., *Tabloul parohiilor, preoţilor şi familiilor din Arhiepiscopie. Pagube şi torturi în 1848-49.*

31.

Conscripția

Orașelor, satelor, preoților, bisericilor, școalelor și a sufletelor din Eparhia greco-răsăriteană în Ardeal, și anume din Protopopiatul Turzii de Sus, cu sfârșitul anului 1849 întocmită.

Nr. Crt	Numele jurisdicției		Numele satelor	Nr. parohiilor	Numele preoților	De la cine și când sunt hirotoniți și au singhelie sau nu?	Ce au pățimit biserica sub timpul revoluției?	Ce au pățimit satul?	Câți au murit pe vremea răzmiriții de moarte				Este școală și dascăl în sat? Și în ce stare să află școala?	Numărul gazdelor în fiecare sat	Numărul sufletelor		Suma totală a sufletelor
	După numirea veche	După numirea nouă							B.	F.	B.	F.			B	F.	
1.	Varmeghi Turzii de Sus	Districtul Reteagului, Circulu Gurgiului	Sarapatak	1	--	--	Au stricat rebelii ușa	S-au păgubit prin multe feluri de jafuri până la 1392 fl., în bani socotite	2	6	2	--	--	57	156	134	290
2.			Gernyeszeg	1	--	--	S-au fost jefuit toate odăjdile, dară iarăși s-au căpătat	S-au păgubit prin multe feluri de jafuri la 450 fl., în m.c.	4	3	6	--	Este școală, dară în slabă stare, dascăl încă este	36	140	125	265
3.			Körtvélyfajo	filie	--	--	Au jefuit Antimisul Discosul, două sfeșnice de aramă, o față de masă copie (!?)	S-au păgubit, ca toate jafurile la 388 fl., în m.c	3	4	2	--	--	27	85	78	163

Tabel (continuare)

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18
4.		Erdő Szengyel	1	Georgie Simonis	E. Vasile Moga, 6 ianuarie 1845, singhelie are	Au luat Antimisul și 4 cărți	S-au jefuit în summa de 1162 rf în v.v.	2	4	6	--	--	--	34	169	133	342
5.		Sáromberze	Filie	Dto	--	--	--	--	1	1	--	--	--	14	60	73	133
6.		Ola Nádos	1	Zacharie Matei	E. Vasile Moga 11 aprilie 1819, singhelie are	Beserica, preotul s-au păgubit în suma de 2000 fl. în m.c. de rebeli	S-au jefuit de dobitoace, veșminte, slămini și tot felul de instrumenturi în sumă de 8059 fl. în v.v.	7	3	--	--	--	Se ține școală într-o casă, dascăl e preotul cel tânăr	63	164	171	335
7.		Felső Orosic	1	Georgie Papp	E. Vasile Moga, 12 mai 1831, singhelie are	--	S-au jefuit satul prin rebeli la 1100 fl. în v.v.	2	7	1	--	--	--	72	218	185	403
8.		Libányfalva	1	Dimitrie Kornya	E. Gherasim Ratz, august 3, 1844, singhelie nu are	S-au jefuit de 2 clopote, odăjdii, potiru, discos și de tot felul de podoabe numai pereții au rămas, în sumă 1600. [fl]	S-au prădat în sumă de 66352 fl. în v.v de dobitoace, veșminte bucate, etc.	6	1	19	1	--	Dascăl este, școala în casă, în stare slabă	255	570	613	1183
9.		Górgeny Hodac	1	Ștefan Fărcaș	E. Vasile Moga 7 iunie 1835, singhelia i-au dus-o rebelii	S-au jefuit de clopote, veșminte, potire, discosul, numai pereții au rămas	Le-a jefuit boii, vacile caii, oile veșmintele bucatele și tot felul de averi	8	9	33	2	--	Școala este în stare bună, așijderea și dascălul	110	269	280	548
10		Só Okna	1	Dimitrie Fulea	E Vasile Moga, singhelie nu are	Beserica- Iară preotul s-au jefuit în preț 2712 în v.v.	S-au jefuit în preț ca tot felul de 5212 în v.v.	5	5	1	1	--	Dascăl este, școală nu-i. Pruncii se învață într-o casă	52	197	186	385
11.		Sós Sz. Márton	Filie ad nr 11	Dto	Dto	--	S-au jefuit de tot felul de averi la 5082 fl., în v.v.	--	3	--	--	--	--	22	95	44	142
12.		Orosz Idets	1	Somion Bretan	E. Andrei Șaguna, 1848, singhelie nu are	--	S-au jefuit în preț de 4451 fl. 41 cr. în v.v.	6	4	1	--	--	Școala este în stare slabă și dascăl	50	145	191	366
13.		Idetspatak	1	Iosif Sovago	E. Vasile Moga, 1844, febr. 18, singhelia are	Beserica --, iară popa s-au jefuit în preț de 3750 în v.v.	S-au jefuit de toate dările 9408 fl. 58 cr. în v.v.	15	17	--	--	--	Școală și dascăl este, dară plată nu are	184	660	670	1330

Tabel (continuare)

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18
14.			Magyaró	1	Stefan Branya	E. Vasile Moga, 1839, febr. 14, singhelie are	Beserica---, popa s-au jefuit de 1987 în v.v.	S-au jefuit pînă la preț de 4554 fl. în v.v.	8	6	1	--	Școală este și dascăl, dară nu are plată	99	258	235	493
15.			Dto	Fiile la nr. 15	Dto	Dto	--	S-au jefuit de 540 fl., în v.v.	2	4	--	--	--	28	42	71	143
16.			Füleháza	1	Pevel Sztoika	E. Vasile Moga 1833, octomb. 14, singhelie are	S-au jefuit popa la 379 fl., 14 cr în v.v.	S-au jefuit de dobitoace și de 6823 fl., 19 cr. în v.v.	5	7	3	--	--	79	185	196	381
17.			Toplitza	1	Alexandru Popovici Jacob Majer	E. Vasile Moga, 3 august 1813, singhelie are E. Vasile Moga 12 iunie 1825, singhelie are	--	S-au jefuit de dobitoace, haine și bani prin secui	5	3	--	--	--	385	716	803	1521
18.			Mesterháza	1	Ioan Ușiță	E. Vasile Moga, 28 febr, 1841	Preotul s-au jefuit prin secui în suma de 68 fl. în m.c.	S-au jefuit prin secui de dobitoace și haine, iară notariușul satului Zaharie Kantai de 374 fl., 17 cr în m.c.	8	7	--	--	--	146	427	406	833
19.			Maroslaka	1	Georgie Szava	E. Vasile Moga 13 octomb. 1839, singhelie are	--	S-au păgubit prin rebeli la 633 fl., în v.v. și într-alt rând de 298 fl., în v.v.	7	5	--	--	--	108	286	287	573
20.			Maros Déda	1	Theodor Mate	E. Vasile Moga 21 dec. 1825, singhelie nu are	--	S-au păgubit în suma de 3234 fl. în v.v.	6	7	--	--	Dascăl este, școală nu-i	117	412	427	839
21.			Maros Kővesd	1	Florea Szava	E. Vasile Moga 1814, iunie 17, singhelie are	--	S-au jefuit cumplit, precum arată atestatul sub A. aici alăturat	3	2	--	--	Dascăl este, școala se ține într-o casă	55	169	169	338
22.			Lügeth	1	Ioan Popovits	E. Vasile Moga 23 martie 1819, singhelie are	Bes. -- Iară preotul s-au păgubit 7590 fl. în v.v.	S-au jefuit satul de 74500 fl., în v.v. că le-au luat mai toate dobitoacele și alte averi	3	5	38	--	--	100	440	460	900

Tabel (continuare)

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18
23.			Felső Répa	1	Ioan Popovits	E. Vasile Moga 1832 octob. 13 , singhelie are	Bes. -- s-au păgubit popa de 200 fl. în v.v.	S-au jefuit de tot felul de treburi la 2964 fl. în v.v.	9	13	--	--	Școală este, dară dascălul n-are plată	128	428	430	858
24.			Alsó Répa	1	Vasile Popovits	E. Vasile Moga 1845, decemb. 10, singhelie are	Beserica--- s-au păgubit popa la 72 fl. în v.v	S-au jefuit de tot felul de dări în sumă de 8934 fl., 48 cr. în v.v.	7	6	1	--	Școală este, dară dascălul n-are plată	140	445	450	895
25.			Erdő Szakál	1	Mihail Fulea	E. Gherasim Ratz, singhelie nu are	Beserica s-au jefuit de 250 fl, iară popa 150 fl. în v.v.	S-au jefuit în suma de 3218 fl. în v.v. cu toate execuțiile	2	8	--	--	Școală în slabă stare, dascălul n-are plată	90	351	356	707
26.			Levér	1	Nechifor Crăciun	E. Vasile Moga 1831, octomb. 28, singhelie are	--	S-au jefuit în suma de 1943 fl. în v.v.	11	13	--	--	Școală este în stare bună, numai dascălul n-are plată	54	147	124	301
27.			Vets	Fiile la nr. 26	Dto	Dto	S-au jefuit biserica în suma de 25 fl. în v.v.	Iară românii noștri la 463 fl. în v.v.	4	12	1	--	--	25	64	74	138
Summa																	14705

Original, AMS, cutia 13/Pr., *Tabloul parohiilor, preoților și familiilor din Arhiepiscopie. Pagube și torturi în 1848-49.*

32.

Conscripția

Orașelor, satelor, preoților, bisericilor, a familiilor și a sufletelor din Eparhia greco-răsăriteană în Ardeal, și anunit din Protopopiatul Ujegy hazului, cu capătul anului 1849 întocmită.

Nr. Crt	Numele jurisdicții		Numele satelor	Nr. parohiilor	Numele preoților	De la cine și când sunt hirotoniți și au singhelie sau nu?	Ce au pățit biserica sub timpul revoluției?	Ce au pățit satul?	Câți au murit pe vremea răzmiriții de moarte				Este școală și dascăl în sat? și în ce stare să află	Numărul familiilor în fiecare sat	Numărul sufletelor		Suma totală a sufletelor
	După numirea veche	După numirea nouă							firească	silnică	B.	F.			B.	F.	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18
1.	Scaunul Nochrich	Districtul Sibului	Alțâna	1	Ioan Tat	De răposatul d. Episcop V. Moga dto 26 iunie 1828, singhelie are	Nimic	Nimic	15	17	--	--	Școală nu este, dascălul învață tinerimea în casa sa	228	418	450	868
			Bunndorf	1	Ioan Roman	Dto 13 noiembrie 1831, singhelie are de la Măria Sa D. Ep. Andrei Șaguna	Magiarii au furat din biserică tipsia cu S. Cuminecătură	Au pățit gloabă la rebelie 445 fl. m.c	4	5	1	--	Școală stătească este de zid bună, dascălul are din alodial casa simbrie 24 fl.m.c. pe an	150	340	350	690

Tabel (continuare)

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18
3.			Țichindeal	1	Toma Banea	Dto, din 24 ian. 1833 de la Episcopul Vasilie Moga, singhelie are	Au luat rebelii din biserică 2 linguri de argint, 7 ...de argint și un Epatrafir de mătăasă	De la sat au luat rebelii gloabă 90 fl. m.c. iară în specie de la familii câte 3 și 5 fl. m.c, iară de la preotul nostru preț de 10 fl. m.c.	7	10	--	--	Casă comună de școală nu este, pruncii să învață în casa dascălului iarna	130	218	192	410
4.			Fofăldău	2	Aron Kirtop Aaron Zaharia	De la răposatul Arhiereu Vasilie Moga, dto 22 decembrie 1837 nr. 708, singhelie are Dto în anul 1843, singhelie n-are	Nimica	Nimic, afară de jafuri de mâncare și forșpanuri nenumărate	15	15	2	--	Școală sâtească nu este, copiii prin dascălul să învață în casa sa privată	295	493	521	1014
5.			Glimboaca	1	Ioan Filimon	Dto Vasilie Moga, 16 mai 1828, nr. 262, singhelie are	Nimica	Nimic	1	2	--	--	Școală nu-i pruncii să învață în casa dascălului	93	176	198	374
6			Hozman	1	Ioan Radovici	Dto Ep. Vasilie Moga, singhelie n-are	Nimica	--	4	3	--	--	Nu este	54	80	83	163
7.			Himbav	2	Iosif Sinai Ioan Sinac	Dto Ep. Vasilie Moga în anul 1842, singhelie n-are De la D. Ep. Vasilie Moga, dto 25 oct. 1829, singhelie are, de la D. Ep. Andrei Șaguna dto 30 oct. 1849	Nimica	Nimic	13	8	--	--	Școală sâtească nu este, pruncii să învață în casa spre acel sfârșit tocmită	169	275	295	570

Tabel (continuare)

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18
8.			Kirpăr	1	Simion Țintea	Hirotonit de răp. Ep. Vasilie Moga, singhelie are	Nimica	Nimic	6	6	--	--	Școală nu-i, pruncii să învață iarna în casa dascălului	107	174	169	343
9.			Marpod	1	Iacob Găurean, acum transferat acolo din Conrățel	De răposatul D. Ep. Vasilie Moga preoțit pe satul Bidu în Varmeghia Dobocii, care acum s-au unit	Nimic	Nimic	5	5	--	--	Școală nu-i copiii să învață în casa dascălului	67	121	127	248
10.			Măgăren	1	Ioan Lăpădat	De răp. Ep. Vasilie Moga, dto 21 iunie 1816, nr. 449, singhelie are	Nimic	Nimic	9	4	--	--	Școală nu-i, ținerimea să învață în casa dascălului	132	123	122	245
11.			Nokrich	1	Grigorie Maier	Hirotonit de Măria Sa D. Arhieru Andrei Șaguna, dto 5 oct. 1848, singhelie n-are	Nimic	Nimic	10	16	--	--	Școală nu-i, copiii să învață în casa dascălului	83	141	157	296
12.			Săsăuș	2	Ioan Popovici senior Ioan Popovici junior Ioan Stăniluț capelan	La Arad dto 11 iulie 1798, hirotonit de răp. Ep. Pavel Avacumovici, singhelie are Preoțit în 20 nov. 1829 nr. 523 de Ep. Vasilie Moga. Dto sub nr. 336, 1839, singhelie au	Nimic	Nimic	9	3	--	--	Școală nu-i, pruncii să învață în casa dascălului	223	410	413	823
13.			Bruiu	1	Ștefan Tit	Dto, 30 ianuarie 1816, nr. 68, singhelie are	Nimic. Preotul au avut pagubă în sumă de 325 fl. v. a.	Nimic	9	4	--	--	Casă de școală nu-i, copiii să învață în casa dascălului	93	199	196	395

Tabel (continuare)

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18
14.			Kalbor	2	Vasilie Mihul Zaharie Vîfa	Dto, 25 decembrie 1839, singhelie are Dto 15 februarie 1839, singhelie așiderea are	Nimic	Forșpanuri și naturale în nenumărate rânduri	3	9	--	--	Pruncii învață în casa dascălului, nefiind casă școlară	214	508	501	1009
15.			Zinkul Mare	2	Eftimie Stângul Iosif Mihul	Dto, în anul 1837, singhelie n-are Dto 24/14 decembrie 1839, singhelie are	Nimic	Greutățile comune în gradul cel mai mare	8	5	--	--	O casă slabă de școală este, precum și dascăl	237	470	421	891
16.			Zinkșor	1	Silvedru Gafa	Dto 17 martie 1828, singhelie are	Nimic	Forșpanuri și naturale de tot felul	3	4	--	--	Școală nu-i, copiii să învață în casa dascălului	59	94	96	190
17.			Rodbav	1	Ioan Costea	Dto, 18 iunie 1823, singhelie are	Nimic	Nenumărate forșpanuri și ilișuri	1	1	--	--	Școală este, dară cu totul slabă. Copiii învață în casa dascălului	63	112	118	230
18.			Șomărtin	1	Ioachim Kokoș	Dto, 24 ianuarie 1833, nr. 565, singhelie are	Nimic	Nimica	6	3	--	--	Școală nu este, copiii să învață în casa dascălului	115	226	213	439
19.			Șulenberg	1	Nicolae Oancea	Hirotonit de Măria Sa D. Ep. Andrei Șaguna dto 29 septembrie 1849, singhelie are	Nimic	Nimica	20	14	--	--	Școală este de zid bună, dascăl rău este	124	253	249	509
20			Toardla	1	Ștefan Comșa	De la răp. D. Ep. Vasilie Moșă dto 21 februarie 1845, singhelie are	Nimic	Nimic	1	--	--	--	Școală nu-i, copiii învață în casa dascălului	33	63	52	115
21.			Sas Veseuț	1	Ioan Varga	Dto, 10/22 martie 1839, singhelie are	Nimic	Nimic	2	2	--	--	Casă de școală nu-i, copiii învață în casa dascălului	60	121	93	214

Tabel (continuare)

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18
22.			Berț	1	Avisalom Popovici	Dto în anul 1830, singhelie are	Nimic	Nimic	4	9	--	--	Școală nu-i, dară pruncii să învață în casa dascălului	85	230	170	400
23.			Alămor	1	Pavel Gîrbik	De la Răp. D. Ep. Vasile Moga, singhelie are	Nimic	Multe au pățimit cu execuții silnice de bani, haine, bucate, ilișuri, băți tirănești	11	11	--	--	Nice școală, nice dascăl nu-i	70	216	186	402
24.			Armeni	1	Ilie Bratul	De la M. Sa. D. Ep. Andrei Șaguna dto 16 oct. 1849	Ungurii au luat cutiile bisearicii cu bani cu tot	Tot fealul dre tirăunii, jafuri și bațjocuri	7	7	--	--	Dto	80	100	240	340
25.			Beșinău	1	Gheorghie Popovici	Dto de la răp. Ep. Vasile Moga dto 13 mai 1817	Nimic	S-au păgubit satul de către rebeli în sumă de 2737 fl., 38 cr. v.a.	17	11	--	--	Dto	89	219	204	428
26.			Bogatul	1	Daniil Răulea	Dto 16 februarie 1827, singhelie are	Nimic	Au păgubit satul preț de 4500 fl. m.c.	24	34	--	--	Casă de școală și dascăl aici lipsesc cu totul	156	345	352	697
27			Broșteni	1	Vasile Vintilă	Preoțit de Măria Sa D. Ep. Andrei Șaguna în anul 1848, singhelie are	Nimic	S-au păgubit în sumă 2124 fl. v.a., au dat naturale, grâu, ovăs, fân, etc.	26	17	--	--	Nu este nice școală, nice dascăl în sat	65	60	65	125
28			Loamneș și Mândra	1	Ioachim Dorcă	De către răposatul Ep. Vasile Moga în anul 1813, singhelie are	Nimic	Nenumărate jafuri au pățimit	4	4	2	--	Dascăl și școală lipsesc	95	181	161	342
									1	1	--	--	--	34	69	73	112

Tabel (continuare)

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18
29.			Viz Okna (biserica din jos)	1	Oprea Kojocaru	Dto, 11 decembrie 1823, nr. 542, singhelie are	Nimic	Nimic	18	22	--	--	Școală nu-i, dară pruncii să învață în casa dascălului	137	344	345	689
30.			Tău	1	Ioakim Mark	Hirotonit de Măria Sa răposatul D. Ep. Vasilie Moga în anul 1842, singhelie are	Nimic	Satul au suferit pagubă ca la 2734 fl. 59 cr. v.a.	11	5	--	--	Școală nu-i, copii învață în casa dascălului	155	376	374	750
31			Lupul	1	Ioan Isăilă capelan	Dto, 3 august 1843, singhelie n-are	Nimic	Satul, afară de datul naturalelor au păgubit ca la 600 fl. v.a.	7	5	2	--	Casă de școală nu-i, dascăl este care învață pruncii în casa sa	34	86	85	171
32.			Păuca	1	Neculae Răulea	Dto, de cătră răp. Ep. Vasilie Moga, singhelie are	Nimic	Au pățimit foarte multe jaturi și poveri nenumărate	15	4	6	--	Casă sătească de școală nu-i, pruncii învață în casa dascălului	88	206	224	430
	Summa								296	266	12	--	--	3817	7447	7405	14852

Prin Ioan Panovici,

Protopop al tractului Nocrichului

Original, AMS, cutia 13/Pr., *Tabloul parohiilor, preoților și familiilor din Arhiepiscopie. Pagube și torturi în 1848-49.*

33.

Conscripția

Orașelor, satelor, preoților, bisericilor, școlilor, a familiilor și a sufletelor din Eparhia greco-răsăriteană în Ardeal, și anunit din Protopopiatul Zarandului, varmeghia Dobocii, cu sfârșitul anului 1849 întocmită.

Nr. Crt	Numele jurisdicției		Numele satelor	Nr. parohiilor	Numele preoților	De la cine și când sunt hirotoniți și au singhelie sau nu?	Ce au pățimit biserica sub timpul revoluției?	Ce au pățimit satul?	Câți au murit pe vremea răzmiriții de moarte				Este școală și dascăl în sat? și în ce stare să află	Numărul gazdelor în fiecare sat		Suma totală a sufletelor	Reflexii		
	După numirea veche	După numirea nouă							firească		silnică			B.	F.			B.	F.
									B.	F.	B.	F.							
1			4	5	6	7	8	9		10	11	12	13	14	15	16	17	18	
1.		Comitatul Zarandului	Luncoiu de Jos	1	Petru Ivan	Prin întru fericire răposatul Episcop Vasilie Moga din 9 iulie 1835, singhelie este	Au ars, cu toate într-însa aflătoare	Au ars 67 de case cu toate celelalte sălașe șuri, grajduri, pomi, garduri de averi din luntru și din afară mișcătoare și nemișcătoare. Pagubă ca la 22.320 fl. v.a.	6	7	4	3		Nu este	294	286	580	Jurații satului cei 7 oameni au biciuluit pagubele în sumă de 22320 fl. în valută, fiind satul aproape de drumul țării toți rebelii și jăfuitorii s-au abătut în sat.	
2.			Buceși	1	Nikolae Rus	De la Episcopul Vasilie Moga din 31 decembrie 1836, nr. 616, are singhelie	O biseară nu au pățimit nimic neputând străbate la dânsa. Rebelii u[nguri] au ars cu toate ce au fost într-însa, afară de zid.	S-au ars 80 de case cu toate în dânsale și alte bunumuri mișcătoare și nemișcătoare	3	8	3	2		Nu este	387	327	714		

Tabel (continuare)

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18
3.			Birtin	1	Ioan Morariu	De la Episcopul Vasilie Moga din 29 mai 1835 nr. 128, singhelie s-au prădădit în revoluție	Nimica, afară de mai multe săptămâni nu s-au făcut slujbă într-însa.	S-au jăfuit slămini, vinars, cărnuri, gloabe de bani, de vite cu coarne și fără coarne și bucate și haine în sumă ca la 5982 fl., 54 cr. v.a.	5	4	17	--	Nu este	218	204	422	
4.			Băița	1	Ioan Groza	De la Episcopul Vasilie Moga, din 27 iunie 1817 nr. 377, singhelie are	S-au jefuit de toate odăjdiile, cărțile și alte într-însa aflătoare	Orașul au plătit, siliți fiind de maghiari ca să nu arză, gloabă 1200 de galbini de aur împărătești	5	2	7	--	Nu este	249	280	529	
5.			Bulzești	3	Ștef. Jurj Ioan Jurj și Gavrilă Stănilă	De la E. Vasilie Moga, din 20 august 1829, are singhelie. De la E. Vasilie Moga, din 14 octombrie 1833, are singhelie. De la Măria Sa Înalt Prea Sfințitul Episcop Andrei Șaguna, din 14 decembrie 1848, singhelie are	Bisearica din sus în Stregariu numită de fiii Moșilor nu au putut străbate maghiarii să o prăpădească, dară cea din jos în Schit numită, cu toate ale sale s-au prefăcut în cenușă	Au ars case 82, cămări 110, șuri 64, grajduri 90, bucate 2783 măsuri, grâu și cucuruz, boi 57, vaci 53, oi 268, porci 50, stupi 30, mori 8, dube 6. Hainele țării la dube dusă 3684 rjuri pănură de lână, peptare 290, cioareci cusuți, părechi 240, cară 82, pluguri 89, și alte mai multe ce are omul la casa sa	19	15	9	5	Nu este	813	782	1595	
6			Bucureș ci Sat	1	Nicolae Botici	De la Episcopul Vasilie Moga, din 19 mai 1842 nr. 248, are singhelie	Prădate, jăfuite toate cealea într-însa aflătoare și alte fapte scârnavे au făcut în ea	2/3 părți s-au ars și s-au jefuit toate bunușurile mișcătoare și nemișcătoare	1	2	11	3	Nu este	194	196	390	
7.			Brad	2	Teodor Banci, O parohie vacantă	De la Episcopul Vasilie Moga din 7725 iunie 1829 nr. 316, singhelie are	S-au ars și prefăcut în cenușă cu toate ale sale scumpe odăjdii tâmpla cea acum de noi zugrăvită după forma tâmplei celei din Viena cu mai multe mii și iarăși de noi auritele sfegnice cele de mare preț, și clopotele cele acum doi ani vărsate în fabric în Timișoara cele mai vestite în Zarand. Păgubă ca la 13800 fl. argint.	S-au ars 429 case, 205 șuri și alte mai multe irtioane, garduri, pomi, bucate și alte bunumuri mai multe mișcătoare și nemișcătoare foarte în mare sumă ca la 307.611 fl. m.c., pagubă socotită în toate ceale.	--	2	81	24	Nu este	818	803	1621	

Tabel (continuare)

1	2	3	4	5	6		8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18
					Avram Leah,	De la E. Vasilie Moga din 4 oct. 1816, nr. 648, are singhelie. De la E. Vasilie Moga, din 23/11 iunie 1829, nr. 264, are singhelie De la E. Vasilie Moga din 2 oct 1838, nr. 334, are singhelie. De la E. Vasilie Moga din 6 nov. 1844, are singhelie.	Două biserici nu au pătimit nimica, neputând străbate rebelii la dânsese, iar în cealelalte două s-au jăfuit; mai întâi au făcut curvișag într-însele, mai pe urmă le-au prefăcut în cenușă cu toate cealea, afară de zid. Pagubă ca la 6500 fl.argint.	Au ars căși 243, șuri 205, cămări 464, grajduri 76, cuptoare 92, cocini 28, cotărce pline cu cucuruz, 2 stoguri de grâu, acestea le-au ars, iară jefuite și duse de maghiari boi și vaci 53, cai 8 , oi, miei, capre, iezi și porci 783. Paguba socotită ca 54.953 fl. , 2 cr.									
8.			Blăjeni	4	Ioan Gocan				12	11	7	3	Nu este	1172	1154	2326	
					Avram Gocan Ioan Leah												
9.			Tebea	2	Ioan Mariș O parochie vacantă, pușcat fiind de maghiari	De la Episcopul Vasilie Moga, din 16/4 decembrie 1828, nr. 601, singhelie are	S-au furat odăjdile, praporile, s-au spart fereștile, cărțile, pagubă ca la 250 fl. în valută	S-au ars 14 căși, șuri 8, cămări, haine, bucate și bani ce au găsit, boi 44, vaci 47, viței 10, care legate cu fer 17, cai 40 și alte nenumărate pagube	5	2	35	--	Nu este	575	605	1180	
10.			Țărăl	1	Preotul au murit. Administrăului este parochul din Crișcoir Nicolae Toda	De la Episcopul Vasilie Moga, din 7 martie 1819	Au ars cu totul, afară de zid. Pagubă ca la 380 fl. v.a.	Au ars 83 de case 180 iortoane și alte jăfui, paguba în sumă ca la 22.000 fl. v.a.	6	9	20	9	Nu este	136	154	290	
11.			După Piatră Valea Grohoț 1 și Valea Satului		Sofronie David și Ioan David diacon	Sfințit ca peste 50 de ani de Epul Aradului Pavel Avacumovici singhelie la Arhivumul episcopesc la Sibiu. Diaconul, din 13 februarie 1844, de când s-au sfințit întru diacon Ioan David prin E. Vasilie Moga	Nimica	Mai din jos					Mai din jos				

Tabel (continuare)

1	2	3	4	5	6	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18
12.			După Piatră Valea Cornișal și Valea Porcului	1	Ioan David	De la Episcopul Vasilie Moga, din 7 iunie 1844, nr. 326. N- au dat ascultare ca să vie să spuie are singhelie sau nu. Numai atâta s-au scris din alte scrisori mai de nainte.	Nimica	Mai din jos				Mai din jos				
13.			După Piatră Valea Șarboii și Valea Tarniții	1	Sporidon Ardeu	De la Episcopul Vasilie Moga, din 19/5 aprilie 1832 nr. 334. N-au dat ascultare ca să vie să spuie are singhelie sau nu. Numai atâta s-au scris din alte scrisori mai de înainte	Nimica	După cum arată conscriptia , jafuri de prin case, vite cu coarne și cai ca la 3407 fl., 40 cr. v.a. pagubă socotită	6	6	4	--	Nu este	621	630	1251
14			Luncoiu de Sus	1	Samoil Poenariu	De la Episcopul fost al Aradului Pavel Avacumovici, singhelie e la Arhivul Episcopesc la Sibiu.	S-au jăfuit odăjdii și cărți în sumă ca de 150 fl. în valută.	Au ars 31 case, apoi 18 șuri, mai multe iortane, 6 cai, 39 vite cu coarne, capre, oi, porci și alte bunumuri mișcătoare și nemișcătoare. Pagubă ca la 13.687 fl. v.a.	10	9	2	--	Nu este	233	216	449
15			Grohot	1	Gheorghie Roman	De la Înalt Prea Sfințitul Episcop Andrei Șaguna, din 25 october 1848, are singhelie	S-au prefăcut în cenușă cu toate într-însa aflătoare, afară de puținele cărți Evangelhia, Octoihul, Liturghia și Mineul	S-au ascrumat tot până la cel mai mic coșariu, cu toate cele într-însul aflătoare bunumuri	10	9	2	--	Nu este	233	216	449
16.			Hărtigani	2	Petru Popovici Nicolae Matei	De la Episcopul Vasilie Moga, din 3a 1815, are singhelie. De la Episcopul Vasilie Moga, din 30 sept. 1837 nr. 550, are singhelie	Nimica, afară că în mai multe săptămâni nu s-au făcut slujbe într-însa	S-au globit cu bani., marhe 46, grâu 84 ferdele, ovăș 372 ferdele, fân de 125 fl.30 cr. v.a., suma toată în bani 753 fl. v.a.	7	5	2	--	Nu este	579	544	1123

Tabel (continuare)

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18
17			Kănel	filie	La materia Seliște Nicolale Păcuraru	De la Înalt Prea Sfințitul D. Episcop Andrei Șaguna din 15 oct a. 1849, are singhelie	S-au jefuit prin rebeli odăjdii și alte într-însa aflătoare, în sumă ca de 250 fl. în valută	S-au globit cu bani, bucate și alte bunumuri prin casele oamenilor aflate, în sumă ca la 3800 fl. 57 cr. v.a.	8	6	3	--	Nu este	146	156	302	
18.			Kărăstău	1	Iosif Morariu	De la Episcopul Aradului Iosif de Putink din 7 ianuarie 1827, singhelie nu are, numai ca administrator slujește	Toate s-au ascrumat, încă turnul de noi făcut cu cărți, cu odăjdii cu tot fiind zugrăvită. Pagubă ca la 5000 fl. v.a.	Afară de 4 case și 2 șuri toate le-au ascrumat maghiarii după ce mai întâi jăfuiră tot ce la mână le căzu. Paguba ca la 63.470 fl. v.a.	1	--	21	3	Nu este	145	148	293	
19.			Kuretiu	1	Aron Tuduran	De la Episcopul Vasilie Moga, din 15/3 aprilie 1842, are singhelie	S-au jefuit de odăjdii, de cărți și altele în sumă ca de 152 fl. în valută	Au ars 47 case, cămări 30, șuri 31, grajduri 36, cocine 36, mori 3, cai 16, vaci 4, boi 4, porci 16, oi 2, stupi 16. au ars și 17 clăi de fân și alte multe prin căși aflate. S-au jăfuit prin rebeli	18	20	21	5	Nu este	513	508	1021	
20			Baia de Criș		Parochie de sine stătătoare nu este, fiindcă cu trecerea parochului la unire în anul trecut să deighinară deolaltă când și așa era cea mai mică parochie, așa acum unii merg în Țebea și în Râșca la biserică, iară cei mai mulți la uniți	--	--	Au ars partea cea mai mare a orașului	--	--	--	--	Nu este	--	--	--	Oamenii din oraș cu toții să țin de parohul unit de acolo, mai cu samă din revoluție încoace, că în cea vreme numai parohul unit Ioan Birta să afla acasă cu maghiarii, iară ai noștri preoți erau toți fugiți.

Tabel (continuare)

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18
21.			Kăraci	1	Ioan Clej	De la Episcopul Vasilie Moga, din 21/9 Iunie 1830, singhelie are	Nimica	Ca să nu-i arză au dat 11 ialovițe la maghiari cu puterea au luat ei 13 cai , o cocie, care, plătea 60 fl. v.a., ovăs 150 măsurii, fân 250 porții și paie 60 porții	4	1	7	--	Nu este	195	192	387	
22.			Kriștior	1	Nicolae Toda	De la Episcopul Vasilie Moga, din 7 martie 1819, are singhelie	S-au ars cu toate ale sale, afară de clopote și zidul, pagubă ca la 1715 fl. în valută	Au ars 92 case, 200 iortoane cu toate cele într-însele aflătoare. Paguba ca la 17.200 fl. v.a.	11	6	8	3	Nu este	368	359	727	
23.			Krăciun ești	1	Lazăr Pergan	De la M. Prea Înalt Preasfințitul Episcop Andrei Șaguna din [...]	S-au jefuit odăidiile și altele din biserică în sumă ca de 60 fl. în valută.	Au ars 2 case, 2 șuri, o cămară. Au jefuit cai 3, boi 10, vaci 4, viței 5, bani și bucate în sumă mare.	4	--	10	1	Nu este	224	234	458	
24.			Lunka	1	Arsenie Laza	De la Episcopul Vasilie Moga, din 27 febr. 1838, singhelie are	Nimica	Au ars 42 case, șuri și alte sălașe, 14 vite de carne, un car legat cu fer, 95 miei, ovăs, 6 care fân, 17 porci, 20 stânjeni	2	4	17	--	Nu este	193	211	404	
25.			Măhăile ni	1	Petru Burciu	De la Episcopul Vasilie Moga, din 6/4 ianuarie 1814, singhelie are.	După ce mai întâi au făcut preacurvii lăpădații de Dumnezeu rebeli cu mai multe vergure într-însa, în urmă s-au prefăcut în cenușă. Pagubă ca la 2500 fl. v.a.	S-au ars 86 case, 86 șuri, mai multe sălașe, garduri, pomi, bucate, paguba ca la 26.826 fl.v.a. care la vremea sa să poate arăta	2	2	4	7	Nu este	210	209	419	
26.			Mesteac ăan	1	Ioan Kezan	De la Măria Sa Înalt Prea Sfințitul D. Episcop Andrei Șaguna, din 15 oct. 1849, are singhelie.	S-au prefăcut în cenușă cu toate odăidiile, cărțile și altele de Sf. Biserică țitoare. Clopotele cele de frunte în Zarand. Pagubă ca la 14.830 fl. v.a.	Din 113 de case au rămas numai 2 și o șură celelalte toate cu ce are economul în vreme de iarnă s-au prefăcut în cenușă. Pagubă ca la 176.556 fl., 45 cr. v.a.	2	1	37	3	Nu este	260	231	491	

Tabel (continuare)

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18
27.			Ormind ea	1	Anghel Krișan	De la Măria Sa înalt Prea Sfințitul D. Episcop Andrei Șaguna, din 28/16 noiembrie 1848, are singhelie	S-au spart ferestile, icoanele , parporii, dverile, sfegnicele și altele de S. Biserică țitoare în sumă ca la 915 fl. pagubă.	S-au ars 27 case, 19 șuri, 10 cămări, la cei arși s-au ars bucatele și ce au fost pe lângă casă toate. S-au luat 196 boi, 81 vacii, 87 porci, 15 capre, 12 cai, afară de acestea mai multe haine și bucate	5	10	8	1	Nu este	368	402	770	
28.			Potinga ni	Flie	La matra Vaka Ioan Manea	De la Episcopul Vasilie Moga, din 29/17 octombrie 1839, nr. 508, are singhelie	Nimica	S-au ars o casă și mai multe jafuri în bucate făcute	1	3	--	--	Nu este	95	89	184	
29.			Peștera	1	Ioan Lászlo	De la Măria Sa înalt Prea Sfințitul Domn Episcop Andrei Șaguna, nu are singhelie, nici candidație, pe cât numai administra- luește	Ca să nu o arză, au dat la unguri 30 fl. în argint gloabă.	S-au ars 13 gazde cu toate casele și alte sălașuri ce au avut din câte au luat 23 de vaci și alte mai multe jafuri cât au rămas oamenii la nimica	4	6	2	--	Nu este	209	199	408	
30.			Podele	1	Nicolae Poenariu	De la episcopul Aradului Gherasim Ratz, din 18 iunie 1846, singhelie nu are	S-au prefăcut în cenușă cu toate într-însa aflătoare odăjdii, cărți și clopote în sumă ca la 3250 argint pagubă.	Au ars 78 case, mai multe șuri, cămări și alte irtioane, bucate, vinars, boi, vaci, cai, oi, capre, porci și alte bunumuri mișcătoare și nemișcătoare ce nu-i puțință a se înșira, adecă paguba ca la 19.377 fl. 15 cr. în argint.	4	2	7	2	Nu este	238	226	464	
31.			Prihodi ște		Este materă la filia Tătărași preot nu este, că au răposat	Mai ca sălbatecii fără mângâiere în cealea sufletești neputându-se rândui preoți să administreze din satele vecine	Prin maghiari s-au jefuit odăjdii, cărțile, vasele ceale sfinte mai multe de biserica țitoare. Pagubă ca de 275 fl. v.a.	S-au jefuit din sat marhe, slănini, haine, bucate și alte mișcătoare și nemișcătoare bunumuri. Paguba în sumă de 4327 fl., 30 cr. v.a.	5	4	9	--	Nu este	152	163	315	

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18
32.			Rovina	1	Simion Groza	De la Episcopul Vasile Moga, din 11 aprilie nr. 206, are singhelie	S-au jăfuit cărți și odăjdii ca de 100 fl. argint pagubă.	Neputând acolo străbate pentru munții, puterea maghiară numai 2 căși au ars	4	--	25	--	Nu este școală, numai dascăl fără nici o plată	280	329	609	
33.			Ruda	1	Ioan Ficăr	De la Episcopul Vasile Moga din 3 oct. 1845, nr. 476, au ars-o ungurii singhelia	S-au ars fiind de lemn cu toate într-însa icoane, cărți și odăjdii. Pagubă ca la 6803 fl., 20 ct. v.a.	S-au ars 6 case, 4 șuri, s-au jefuit 7 cai, mai multe vite cu coarne, bucate și altele ca la 500 fl. v.a.	14	9	6	--	Nu este	169	189	358	
34.			Rubița	1	Lazăr Komșa	De la Episcopul Vasile Moga, din 26/14 august 1844, nr. 195, are singhelie	S-au jefuit înlăuntru de odăjdii și cărți în sumă de 100 fl. v.a.	S-au ars 52 căși, fără de alte sălașuri	5	5	2	--	Nu este	222	266	488	
35.			Ribicioara	1	Atanasie Popovici	De la Episcopul Vasile Moga, din 7 martie 1834 nr. 128, are singhelie	S-au stricat icoanele și sfeșnice de lemn, pagubă ca la 47 fl. v.a.	Au ars case 51, camere 33, șuri, 49, grajduri 17, bucate grâu și cucuruz 32028 măsurii, boi 4, vaci 32, oi 58, capre 12, porci 18, căldări mari 4, mici 9, stupi 35, coți de pânză 1096, cai 2, fân și paie 110 de cară, care ferecate 4, căzi de prune 100, vinars 300 ferii, ialovițe de 430 fl. v.a., ovăș 67 măsurii, slămini 6, mori 5, pomi 300	12	14	1	1	Nu este	498	398	896	
36.			Rișca	1	Nicolae Henț	De la Episcopul Vasile Moga, din 4 iunie 1842, nr. 251, singhelie are.	Nimica	Ca să nu-i arză, au dat 6 boi, 13 vaci, ialovițe, cu puterea au luat 9 cai, 10 măji slănină, 100 ferdele frâu, 100 ferdele cucuruz, 150 ferdeleg ovăș, 400 porți fân, 100 porți paie, 10 stâneni leamne, 50 ferii vinars, 200 coți pânză, 300 găini.	5	--	1	1	Nu este	226	224	450	
37.			Măguri	1	Ioan Popovici	De la Episcopul Vasile Moga din 14 oct. 1844, singhelie nu are, nici nu e întărit în parohie, numai ca administrator.	S-au jefuit cărțile, odăjdii, icoanele, vase sfințite și alte de Sf. Biserica țiitoare.	S-au ars 45 case, șuri 40, grajduri 20, camere 22, cocini 32, cotărți 12, cuptoare 5, boi 32, vaci 46, cai 5, stupi 31, oi, capre porci 134.	4	5	16	4	Nu este	379	384	763	

Tabel (continuare)

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18
38.			Săliște		Este materă la filia Kâinel. Nicolae Păcurariu	De la Înalt Prea Sfințitul D. Episcop Andrei Șaguna din 15 oct. 1849, are singhelle pe filie, iară [și] pe materă are	S-au jefuit odăjdii, cărți și alte vase sfinte, icoane, paguba ca la 300 fl. 20 cr. în valută	S-au globit cu bani, cu vite pentru carne, bucate, slămini și alte bunumuri în sumă ca la 3789 fl. 45 cr. în valută	4	2	9	--	Nu este	160	179	339	
39.			Scroafa	1	Teodor Ivan	De la E. fost al Aradului Pavel Avacumovici singhelle nu are	S-au jefuit odăjdii, cărțile, icoanele, au fost pus pe foc în biserică de au ars un corn la altariu, pagubă ca la 90 fl. în argint.	S-au ars 17 case, atâtea șuri și mai multe iortioane, or dus vite cu coarne 28 dăraabe și alte bunumuri mișcătoare și nemișcătoare în sumă ca la 1539 fl. argint	8	6	--	--	Nu este	207	211	418	
40.			Stănița	2	Simion Crăciun Ioan Crăciun Avram Crăciun	De la E. Vasilie Moga, nu are singhelle De la E. Vasilie Moga din 8 noiembrie 1831, nr. 476. De la Prealuminatul Ep. Andrei Șaguna, 10/22 decembrie 1849, are singhelle	S-au prăpădit odăjdii ca la 50 fl. v.a. pagubă socotită	Multe bucate și alte hărâni de porc fiind duse în vreme de iarnă pentru frica unguilor s-au prăpădit	12	9	2	--	Nu este	525	527	1052	
41.			Tătăraști		Este filie la matera Prihodiște. Preotul au răposat	Neputându-se din satele vecine rândui preoți, foarte puțini să pot mângâia în ceale sufletești. Pricina că preoții i-au spânzurat și pușcat ungurii în răzmirița din satele vecine.	Nimica, afară de lipsirea slujbei care în vremea revoluții nu s-au putut împlini	S-au păgubit cu bucate, vinars și altele în sumă ca de 568 fl. 12 cr. în valută Să țin de Arhidiezeul Aradului din Protopopiatul Hălmaajului Mare	5	3	4	--	Nu este	119	124	243	

Tabel (continuare)

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18
42.			Tomnatec	2	Nicolae Toma Ioan Drajă	De la E. Vasilie Moga, din 19 iunie 1832 nr. 392, are singhelie. De la Înalț Prea Sfințitul Domn Episcop Andrei Șaguna din 28 sept. nr. 32, are singhelie	S-au stricat icoanele și veșmintele cele preoțești, paguba ca la 150 fl. v.a. la amândouă bisericile	Fiind fugiți de frica magiarilor prin păduri cu bucatele și slămini și alte dulceturi, multe s-au prăpădit și jăfuit	11	12	1	--	Nu este	553	511	1064	
43.			Trestia	1	Ioan Prian	De la Ep. Vasilie Moga din 6 oct. 1839, nr. 496, are singhelie	Nimica	S-au globit cu bani au dat ialoviță, grâu, ovăs și au făcut forșpanturi grele	7	11	1	--	Școală nu este, numai dascăl, nici oareșce plată de undeva nu are	174	180	354	
44.			Uibărești	1	Petru Roșca	De la Înalț Prea Sfințitul Episcop Andrei Șaguna din 15 oct. 1849, are singhelie	Nimica	Au fost silit ca să nu-i arză a da ialoviță la ung[uri] ca de 1000 fl., 40 șilice de ovăs, 200 porții de fân și 4 stânjini de lemne.	3	2	2	--	Nu este	120	109	229	
45.			Vaca	1	Ioan Manea	De la Episcopul Vasilie Moga din 29/17 oct. 1839, nr. 508, are singhelie.	S-au prefăcut în cenușă cu toate ceale într-însa aflătoare, afară de zid	Au ars 60 de case cu toate alte șuri și sălașuri lângă dănele aflătoare, garduri, pomi, bucate și toate ce a mână le-au picat, le-au dus maghiarii.	2	8	5	1	Nu este	243	260	503	
46.			Valea Bradului	1	Nicolae Tulea	De la Episcopul Vasilie Moga, din 20/8 decembrie 1833, nr. 650, singhelie are	S-au prefăcut toată în cenușă cu cârți, cu odăjdii cu tot, afară de clopote care le îngropară oamenii pentru frica rebelilor	Au ars rebelii 120 case cu șuri cu toate alte sălașe aflătoare, 16 ialovițe, 11 cai, 6 care ferecate cu fer, 4 boi i-au dus cu dâșii maghiarii, 22 măsuri de grâu, 80 de ovăs, 3 care de fân, 4 miei, 3 purcei, găini, ouă, și lapte în toate zilele	4	5	8	2	Nu este	348	362	710	

Tabel (continuare)

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18
47.			Zdrapți	1	Nicolae Komșa	De la Episcopul Vailie Moga , din 11 august 1836, nr. 26, are singhelie	Ce au fost de metal vase și clopotele și odăjdii le-au luat apoi punând foc, au prefăcut în cenușă până în pământ	Din 148 de case numai două au rămas și 3 șuri, cealealalte toate cu bucate și altele mișcătoare și nemișcătoare bunumuri s-au jefuit și prefăcut în cenușă	3	4	38	15	Nu este	368	346	714	
48			Junku	2	Ioan Faur	De la Episcopul Vasilie Moga, din 8 august 1845, nr. 452. De la Înalt Prea Sfințitul D. Episcop Andrei Șaguna din 15 octombrie 1849, are singhelie	Amândouă bisericiile nu au pătimit nimica	Au ars o casă, 2 șuri, 3 grăjduri și un stog ca la 100 ferdele de grâu, mai mulți pomi, paie și otavă	27	24	--	--	Nu este școală , numai un diac învață puțin pe prunci	547	549	1096	
					Marian David				296	275	479	98	--	14976	14872	29848	
	Suma totală																

Original, AMS, cutia 13/Pr., Tabloul parohiilor, preoților și familiilor din Arhiepiscopie. Paqube și torturi în 1848-49.

34.

Conscripția

Orașelor, satelor, preoților, bisericilor, școalelor și a sufletelor din Eparhia greco-răsăriteană în Ardeal și anume din Protopopiatul Zlatnii, cu stârșitul a[nului] 1849 întocmită

Nr.Crt	Numele jurisdicției		Numele satelor	Nr. parohiilor	Numele preoților	De la cine și când sunt hirotoniți și au singhelie sau nu?	Ce au pățimit biserica sub timpul revoluției?	Ce au pățimit satul?	Câți au murit pe vremea revoluției de moarte				Este școală și dascăl în sat? și în ce stare să află școala?	Numărul gazdelor în fiecare sat			Suma totală a sufletelor
	După numirea cea veche	După numirea cea nouă							firească					Familii	B.	F.	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18
1.	Cercul Albei Inferioare		Zlatna	2	Ioan Popescu Ioan Lucaci	D. Episcop V. Moga, 12 iunie 1825 20 febr. 1830, au singhelie	Au ars cu tot ce au avut, ca 5000 fl.c.m.	Iaste specificație sub litera A., pagubă 16.000 fl.m.c.	29	20	27	2	Iaste, însă au ars-o și învață în casă străină	312	790	752	1542
2.		Cercul Albei Inferioare	Vultori	1	Gheorghie Paul	D. Episcop V. Moga, 4 sept 1840, singhelie are	Pagubă de 500 fl. în argint	Pagubă peste 4200 fl. argint	12	13	4	-	Nu-i	130	310	300	610
3.			Valea Dosului	1	Nicolae Popescu	D. Episcop V. Moga, 27 martie 1842, are singhelie	Pagubă peste 360 fl. argint	Pagubă peste 5400 fl. argint	6	11	8	4	Nu-i	212	477	476	953
4.		Varmeghia Bălgradului de Jos	Trâmboaiete	1	Ioan Tur	D. Episcop V. Moga, 9 dec. 1831, are singhelie	Nimica	1500 fl. c.m. este specificație sub litera B. alăturată	10	12	6	1	Nu-i	233	508	529	1037

Tabel (continuare)

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18
5.			Pătrânjeni	1	Klement Kimpianu	De Episcopul V. Moga, 1 mai 1825, are singhelie	Nimica	Nimica	6	3	3	-	Nu-i	82	190	188	378
6.			Valea Bulzului	1	Nicolae Kimpianu	D. Episcop V. Moga, 4 oct. 1845, are singhelie	S-au prădat cărțile și veșmintele toate 200 fl.c.m.	Pagubă de 400 fl. în argint	3	4	1	2	Nu-i	53	150	142	292
7.			Galați	1	Nicolae Fibetan (?)	D. Episcop al Aradului Gherasim Ratz, anul 1848	Pagubă ca de 120 fl. argint	Pagubă ca de 3600 fl. argint	12	3	5	-	Nu-i	136	315	300	615
8.			Fianeș	2	Simion Laslău Gheorghe Toderău	D. Episcop V. Moga 17 feb. 1829, 4 noiembrie 1828, are singhelii	Pagubă ca de 4 fl. argint	Pagubă ca de 2000 fl. argint, specificați sub C.	6	10	6	-	Nu-i	194	432	485	917
9.			Presaca	1	Vacantă	--	Au ars cu tot ce au avut, 1500 fl. c.m.	120 de case arse, alte 15.0000 fl. c.m.	11	10	11	3	Nu-i	168	300	298	598
10.			Buciumi	1	Moisi Nistea	D. Episcop V. Moga, în 28 mai 1844, are singhelie	S-au prăpădit cărțile, veșmintele și cărțile, 200 fl.c.m.	Au ars 26 de case și mai multe grajduri de 5000 fl.. c.m.	2	4	6	3	Iaste, însă în slăbă stare	112	228	271	499
11.			Cerbul	1	Alexandru Dacu (?)	D. Episcop V. Moga, 30 decembrie 1844 , are singhelie	Are pagubă ca de 120 fl. argint	Au ars 6 case cu ce au fost în ele, 1500 fl. c.m.	2	6	2	-	Nu-i	69	167	142	309
12.			Isbita	1	Gheorghie Suci	D. Episcop V. Moga, în 22 decembrie 1818, are singhelie	Nimica	Nimica	3	3	-	-	Nu-i	78	187	223	411
13.			Poteni	1	Ioan Kolda	D. Episcop V. Moga, anul 1838, are singhelie	Nimica	Nimica	6	8	-	-	Este în stare bună	185	547	555	110 2
14.			Muntari	1	Ștefan Kosma	Episcopul Vasilie Moga, 26 august 1832, are singhelie	Nimica	Au ars o casă și 4 grajduri 400 fl. c.m.	-	3	2	-	Nu-i	112	212	230	442

Tabel (continuare)

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18
15.			Abrud	1	Dionisie Adamovici	Episcopul V. Moga, anno 1831	Pagubă de 1000 fl. în argint	Aşa mare pagubă au pătimit că-i peste 50.000 fl.m.c.	9	19	24	16	Nu este învățător	249	450	432	882
16.			Roşia	1	Ilie Kojocar	Episcopul Vasilie Moga, singhelie nu-i	Pagubă peste 400 fl. argint	Pagubă peste 10.000 fl. argint	12	9	4	2	Nu-i	210	340	370	710
17.			Korna	1	Avsalom Malia	Episcopul D. Vasilie Moga, în 22 martie 1839, are singhelie	Nimica	Pagubă de 8000 fl. c.m.	4	5	2	2	Şcoală este în stare bună	135	300	245	545
18.			Cărpiniş	1	Nicolae Fodor Manovici Moisi	Episcopul D. Vasilie Moga 1832, are singhelie Nu are singhelie	Pagubă ca de 15 fl. argint bani gata	Au ars două case, 3 şuri şi au dus 8 vite cu coarne 500 fl. argint	12	9	3	-	Nu-i	236	607	650	1257
19.			Satul Abrud	1	Absolon Popovici	Episcopul Vasilie Moga, în anul 1831,	Pagubă cam de 30 fl. argint	Pagubă de 23.831 fl., 56 cr. în argint	7	9	9	11	Iaste şcoală în stare bună	220	470	440	910
20.			Soharul	1	Ioan Nistea	Episcopul D. Vasilie Moga, în 3 ianarie 1820, singhelia s-au prăpădit	Pagubă ca de 200 de galbeni sau 1000 fl. c.m	Au ars 4 case şi altele toate prădate, 2000 fl. argint	-	2	7	-	Nu-i	94	264	244	508
21.			Pociovialişte	1	Nicolae Felea	Episcopul Aradului Gherasim Ratz ,în mai 1846, singhelie nu are	Pagubă ca de 10 argint	Pagubă ca de 500 fl. argint	3	5	1	-	Nu-i	130	264	244	508
22.			Ciuruleasa	1	Gheorghe Felea	Episcopul D. Vasilie Moga, 22 ianuarie 1831, singhelie nu-i	Au ars cu toate câte au avut	Au ars 77 case 30 şuri, este speţificaţie sub litera D., 13.000 fl.	10	4	11	-	Nu-i	188	506	524	1030

Tabel (continuare)

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18
23.			Câmpeni	2	Ioan Patița Ioan Motora	Episcopul D. Vasile Moga, 12 iulie 1834, este singhelie Numai rânduuit	Pagubă de 200 fl. argint	Au ars o casă 100 fl. c.m. și cu loagărul [și] nelucru, au sărăcit	13	6	6	1	Este	370	930	920	1850
24.			Sohodol	1	Gligorie Sicoe Anghel Nariță	Ep. Gherasim Adamovici, în 15 dekmvrie 1789 Acesta nu are singhelie, 10 mai 1832	Nimica	Au ars 3 case și 4 șuri 550 fl.c.m.	12	6	1	-	Nu-i	150	303	366	759
25.			Peleş	1	Ioan Furdui	Episcopul D.Vasilie Moga, 4 sept. 1841, are singhelie	Nimica	Nimica	5	6	1	-	Nu-i	90	285	315	600
26.			Poiana	1	Vacantă	-	Nimica	Nimica	3	1	-	-	Nu-i	106	302	283	585
27.			Valea Verde	1	Dimitrie Neacși	Episcopul D.Vasilie Moga, în anul 1822, are singhelie	Pagubă ca de 20 fl. argint	Sărăcie	6	3	1	-	Nu-i	69	216	258	474
28.			Supra Petrii	1	Simion Cioară Todor Cioară	Singhelie nu are nice unul	Nimica	Nimica	-	-	-	-	Nu-i	82	202	200	402
29.			Vidra de Jos	1.	Grigore Sicoe	Episcopul D.Vasilie Moga, în anul 1817, singhelie nu are	Nimica	Nimica	3	-	1	-	Nu-i	125	302	301	603
30.			Vidra de Mijloc	1	Ioan Nicula	Episcopul D. Vasile Moga în ianuarie 1825, are singhelie	Nimica	Nimica	10	9	-	-	Iaste școală	202	504	632	936
31.			Vidra de Sus	2	Ioan Gomboș Ioan Iancu	Episcopul D. Vasile Moga, 30 ianuarie 1820 7 aprilie 1843, au singhelie	Nimica	Nimica	15	19	3	-	Nu-i	343	790	750	1540

Tabel (continuare)

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18
32.			Neagra	2	Gheorghie Stan Ioan Kandrea	Episcopul Pavel Avacumovici, în 3 ianuarie 1805, Ep. Moga, 8 decembrie 1811, au singhelie	Nimica	Nimica	5	8	3	-	Nu-i	225	368	347	715
33.			Ponorel	1	Ioan Gligor	Episcopul D. Vasilie Moga, septembrie 1826, are singhelie	Nimica	Nimica	12	13	8	-	Nu-i	120	315	315	630
34.			Săcătura	2	Nicolae și Gheorghie Sârb	Episcopul D. Vasilie Moga 1812, nu are. Ep. Gherasim in anno 1847, singhelie nu are	Nimica	Nimica	9	12	3	-	Este	330	674	646	1320
35.			Albac	1	Gheorghie Todea	Ep. D. Vasilie Moga în 1832, are singhelie	Nimica	Nimica	8	4	2	-	Nu-i	386	708	697	1405
36.			Arada	1	Ioan Nicula	Ep. D. Vasilie Moga, în 3 iunie 1817, are singhelie	"	"	11	5	7	-	Este în slabă stare	415	949	778	1727
37.			Gârda de Jos	1	Gheorghie Pașca	Episcopul D. Vasilie Moga, 2 ianuarie 1831, are singhelie	"	"	6	8	3	-	Nu-i	250	625	577	1202
38.			Gârda de Sus	2	Simion Morcan Todor Morcan	Episcopul D. Vasilie Moga, 2 ianuarie 1834 Episcopul Gherasim Ratz	"	"	2	-	1	-	Nu-i	200	586	531	117
39.			Lăpușul	1	Todor Lazea	Episcopul D. V. Moga in anno 1844, are singhelie	"	"	4	5	-	-	Nu-i	181	440	460	900
40.			Lăzești	1	Vacantă	--	"	"	5	1	2	-	Nu-i	170	378	428	806
41.			Ofenbaia	1	Iosif Ighian	D.E. Moga in anno 1812, singhelie este	Nimica	Nimica	11	7	4	-	Este dascăl și plată nu-i	248	430	450	880

Tabel (continuare)

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18
42.			Muncelu	1	Vasilie Piticu	D. E. Moga, anno 1822, singhelie are . E. Pavel	Nimica	Nimica	2	-	2	-	Nu-i	80	215	236	451
43.			Cioara	1	Todor Rus	Avacumovici, în iunie 1800, are singhelie	Nimic	Dto	5	4	3	-	Nu-i	79	204	196	400
44.			Sartoș	1	Dimitrie Precup	E. Moga, în 13 oct. 1832, nu-i.	Dto	Dto	5	19	2	-	Nu-i	136	281	300	581
45.			Brăzești	1	Moisi Gherman.	E. Moga , anno 1828	Dto	Dto	6	1	-	-	Nu-i	117	252	270	522
	Summa			50	-	-	10679 [fl.]	163481 [fl.]	325	308	194	47	-	8012	18363	18296	37440

Original, AMS, cutia 13/Pr., *Tabloul parohiilor, preoților și familiilor din Arhiepiscopie. Pagube și torturi în 1848-49.*

35.

Felmer, 20 octobre 1849

Conscriptia

Orașelor, satelor, preoților, bisericilor, școalelor și a sufletelor din Eparhia greco-răsăriteană în Ardeal, și anume din Protopopiatul Slăvit. Cohalmului, cu sfârșitul anului 1849 întocmită³.

Nr. Crt.	Numele Jurisdicției		Numele satelor	Numărul parohianilor	Numele preoților	De la cine și când sunt hirotoniți preoții. Și au singhelie sau nu au	Ce a pățimit Biserica sub timpul revoluțiunii	Ce au pățimit satul?	Câți au murit pre vremea răzmiriții de moarte				Este școală sau dascăl? și în ce stare se află școala?	Numărul gazdelor în fieștecare sat		Suma tuturor sufletelor
	După numirea veche	După numirea nouă							firească	silnică	B.	F.		B.	F.	
1.			Felner	1	Ioan Molnea	Hirotonit la anul 1837, Ioan Molnea, de la Vasilie Moga	-	-	1	4	-	-	Nu este școală în sat, ci în casa dascălului învață	243	241	484
														63	60	123

Felmer, 1849, 20 octobre

Ioan Molnea, paroh Felmer

Original, AMS, fond 12/Pr. 1848-1850. Morți în revoluție, biserici distruse, sate arse. Ajutoare date, situații, rapoarte.

³ Primit 26 octom. 1849, Felmer, Conșcripția satului.

36.

Lovnic, 24 octombrie 1849

Conscripția

Orașelor, satelor, preoților, bisearcilor, școalelor și a sufletelor din Eparhia greco-răsăriteană în Ardeal, și anume din Protopopiatul Slăvit S. Kohalmului, cu sfârșitul anului 1849 întocmită și după ce-a pus acesta, informând fiecare paroh conscripția din parohia sa⁴

Nr. crt.	Numele din fili		Numele satelor	Numărul parohiani- lor	Numele preoților	De la cine și când este hirotonit și are singhelie au nu?	Ce-au pățimit bisearica sub timpul revoluției	Ce-au pățimit satul	Câți au murit pe vremea răzmiriții de moarte						Este școală și dascăl? În ce stare se află școala?	Numărul gazdelor în fieștecare sat		Suma toată a sufletelor	Reflexii
	După numărul vechi	După număirea nouă							firească		silnică		B.	F.					
									B.	F.	B.	F.							
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18		
	De scaunul Cohalmului	1	Lovnic	40 de gazde și jeleari se află 20 și țigani 12 gazde	Bucur Mircea	Hirotonit de Episcopul Vasilie Moga la 23 ianuarie anul 1833. Singhelie am.	Bisearica la satul nostru Lovnic n-au pățimit nimica.	Viind groful Haller, cu 50 de husari de ai săi, pe la noi prin sat, au jăfuit pe români, de la parohul locului, preț de 80 zloți, de la gociman 73 de zloți, de la dascăl 22 de zloți și 30 crițari, de la cantor 10 zloți,	5 în Lovnic	4 în Lovnic	1 în Lovnic	-	Școală nu este. Copiii învață în casa dascălului învățătură de rând	105	121	Suma 226	-		

⁴ Primit 26 oct. 1849, Lovnic. Conscripția satului.

Tabel (continuare)

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18
		2	Kovoru	15 gazde și jăleari 2, țigani 12	Bucur Mircea	-	Biserica în Kovor n-au pățimit nimic	de la ceilalți câte 5 zloți, de la unii 2 zloți, de la alții câte 1 zlot, de la alții mai puțin	În Kovor 2	În Kovor 3	-	-	Școală nu este. Nici dascăl nu este.	49	43	Suma 92	
								Covoreanii n-au pățimit nimica									

Lovnic, 1849 24 octombrie

Bucur Mircea, paroh locului

Original, AMS, fond 12/Pr. 1848-1850. Morți în revoluție, biserici distruse, sate arse. Ajutoare date, situații, rapoarte.

Conscripția

Orașelor, satelor, preoților, bisericilor, școalelor și a sufletelor din Eparhia greco-răsăriteană în Ardeal, și anume din Protopopiatul Slăvit. S. Dobocii de Sus, cu sfârșitul anului 1849 întocmită.

Nr. Crt.	Numele Jurisdicției		Numele satelor	Numărul parohia-nilor	Numele preoților	De la cine și când sunt hirotoniți preoții. Și au singhelie sau nu au?	Ce a pățimit Biserica sub timpul revoluțiunii	Ce au pățimit satul?	Câți au murit pre vremea răzmiriții de moarte				Este școală sau dascăl? Și în ce stare se află școala?	Numărul gazdelor în fieștecăre sat		Suma tuturor sufletelor	Reflexii
	După numirea veche	După numirea nouă							firească	silnică	B.	F.					
														B.	F.		
1	Com. Doboca de Sus	Circulul Clujului	Treznea	1	Irodion Sabo	De domn Episcop Vasilie Moga. Singhelie nu are.	Maghiarii, băgându-se în biserică, stricând odoarele besericii, la mai mică sumă, 50 fl. în argint. Iară preotul au pățimit ducere în Bucovina, iară iosagul i s-au luat ca la 80 fl. în argint.	Satul au pățimit de către maghiari 2786 fl. și 45 cr. bani argint	18	12	-	-	Locul școalei l-au luat Nemeș Ioseff.	365	318	682	Lângă suma păgubită au mai răbdat legături, bățăi și temniță

Dat Tréznea, 17/29 octomb[rie] 1849

Irodion Sabo, paroh neunit la Trăznea

Original, AMS, fond 12/Pr. 1848-1850. Morți în revoluție, biserici distruse, sate arse. Ajutoare date, situații, rapoarte.

Merchiaşa, 1 noiembrie 1849

Conscripția

Orașelor, satelor, preoților, bisericilor, școalelor și a sufletelor din Eparhia greco-răsăriteană în Ardeal, și anume din Protopopiatul Slăvit. S. Cohalmului, cu sfârșitul anului 1849 întocmită⁵

Nr. Crt.	Numele Jurisdicției		Numele satelor	Numărul parohia- nilor	Numele preoților	De la cine și când sunt hirotoniți preoții. și au singhelie sau nu au?	Ce a pățimit Biserica sub timpul revoluțiunii	Ce au pățimit satul?	Câți au murit pre vremea răzmiriții de moarte				Este școală sau dascăl? și în ce se află școala?	Numărul gazdelor în fieștecăre sat		Suma tuturor sufletelor	Reflexii
	După numirea veche	După numirea nouă							firească	silnică	B	F		B	F		
1			Merchiaşa		A murit	De Prealuminat Episcop Vasilie Moga	N-au pățimit nimic	Obștea română, alte celea n-au pățimit, fără jaf de 646 Rf. argint		-	-	-	Dascăl este.	85 25 țigani	-	491	Casă de școală nu este, că nici nu avem din ce să facem, că încă și biserica numai dintru al nostru s-a ridicat, și încă suntem datori 200 Rfl. vv.

Original, AMS, fond 12/Pr. 1848-1850. Morți în revoluție, biserici distruse, sate arse. Ajutoare date, situații, rapoarte.

⁵ Merchiaşa, Conscripția luată la 1 noiem. 1849.

Ungra, 4 noiembrie 1849

Conscripția

Orașelor, satelor, preoților, bisericilor, școalelor și a sufletelor din Eparhia greco-răsăriteană în Ardeal, și anume din Protopopiatul Slăvit. S. Cohalmului, cu sfârșitul anului 1849 întocmită⁶

Nr. Crt.	Numele Jurisdicției		Numele satelor	Numărul parohia-nilor	Numele preoților	De la cine și când sunt hirotoniți preoții. Și au singhelie sau nu au?	Ce a pățimit Biserica sub timpul revolu-țiunii	Ce au pățimit satul?	Căți au murit pre vremea răzmiriții de moarte			Este școală sau dascăl? Și în ce stare se află școala?	Numărul gazdelor în fieștecare sat		Suma tuturor sufletelor	Reflexii
	După numirea veche	După numirea nouă							firească	silnică			B.	F.		
1	Slăvit Scaunul Kohalmului	dto	Ungra	49	Sofroniu Roșca	În anul 1849, oct. 21/9, de Prealuminat Măria sa, Domnul Domn Ep. Nostriu Andrei Șaguna. Și am singhelie	N-au pățimit nemica	Au pățimit de jaf, în sumă de 1886 Rfl. vv.	3	2	-	Școală nu iastă. Dascăl iastă, dar pruncii cu mare îmbulzeală în casa sa i-au învățat	149	177	441	Casă de parohie nu iastă, fără or ține simbrie din popor, milă și cu anevoie să capăt casa. Alodiu nu iastă în mâna noastră.

Original, AMS, fond 12/Pr. 1848-1850. Morți în revoluție, biserici distruse, sate arse. Ajutoare date, situații, rapoarte.

⁶ Primit 4 noiem. 1849, Ugra, Conscripția.

Konsignație

Despre câți români greco- răsăriteni din Satulung, slăvit Districtul Brașovului s-au omorât, pușcat și kilăvit de rebelii unguri prin povățuirea domnului Beldi Albert și Beldi István, cât și a ungarilor săcui din acest sat conlăcuitori, prin a cărora fapte au rămas văduve și copiii lor săraci

Nr. Crt	Numele		Locul locuinții	Numele văduvelor	Nr. Pruncilor	Modul		Schilăvirii	Locul Omorării		Meseria sau caracteru	Starea averii sau a subștentii	Reflexii
	Mortului	Schilavului				Morții			Unde și cum	Și când			
1	2	3	4	5	6	7		8	9	10	11	12	13
1.	Iordache Pârșoiu	--	Satulung	Parascheva	--	Tăiat capu	--		În pimniță la casa lui	Nov. 26 1848	Iconom de oi	De mijloc	Viind rebelii unguri, și cu Orbán săcuii de sat locuitori, l-au băgat în pimniță și acolo i-au crăpat capul în două cu lancea și după aceea mai multe tăieturi făcându-i pă trup, l-au scos din viață, i-au luat și 30 fl. împărătești care i-au avut la sine
2.	Radu Rainea	--	Dto	Ana	5	Tăiat și pușcat	--		În curtea în care locuia	Dto	Muncitoriu cu mâinile	Sărac	Și de avereă câtă au avut de toată l-au jefuit rebelii unguri
3.	Pătru Kojă	--	Dto	Marica	6	Pușcat	--		Dto	Dto	Muncitoriu	Dto	Dto
4.	Neagoe Ghiaja	--	Dto	Maria	6	Pușcat	--		În curtea cantonului unguresc din Satulung	Dec. 3 1848	Dto	Dto	Aflându-se în curtea vecinului său Oțel (!), acolo adunați fiind și mai mulți săcui lăcuitori de sat, ei l-au

Tabel (continuare)

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
												apucat și tot băându-l, l-au dus până la curtea cantorului și acolo ei au strigat ungurilor să-l puște și îndată 4 pușcături au tras într-însul și sătenii s-au așezat pe el și l-au zdrobit și tăiat urechile, nasul, fața, obrazului partea jumătate și l-au dezgolit până la pele, cojocul l-au luat Ofel István
5.	Petru Peteu	--	Dto	Parascheva	6	Pușcat	--	La poarta câmpului	Dto	Iconom de oi	Dto	L-au apucat săcuii de sat cu ungurii din uliță și băându-l, l-au dus la poarta câmpului, și acolo după ce 5 pușcături au tras într-însul, l-au tăiat și capul, lăsându-l jertfă câinilor
6.	Ioan Voiculeț	--	Dto	Maria	5	Pușcat	--	În loagărul unguresc lângă satul Tărlungeni	Dto	Dto	De mijloc	Tot legat cu lanț l-au dus la Tărlungeni în loagăr, acolo i-au tăiat nasul, urechile, l-au străpuns cu lancea prin gură și a răzbit în afară, tăiat mădularu, și mânil, în urmă pușcat; l-au dezgolit până la pele, i-au luat calul cu totu și 180 fl. împărătești ce i-au avut lângă dânsul.
7.	Vasile Petroian	--	Dto	Ana	1	Pușcat	--	Dto	Dto	Dto	sărac	Tot ca deasupra patimă, numai afară de bani
8.	Kostari Voiculeț	--	Dto	Stanca	2	Dto	--	Dto	Dto	Slugă	Sărac	dto
9.	Ioan slugă la Radu Morojan	--	Dto	--	--	Dto	--	Dto	--	--	--	--

Tabel (continuare)

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
10.	Bucur Precup	--	Satulung	Ana	8	Pușcat	--	În ograda domnească	Dec. 3 1848	Iconom de oi	Sărac	I-au scos un ochi și după mai multe tăieturi părăsindu-l au pușcat
11.	Ioan Mircioiu	--	Dto	Stana	2	Pușcat	--	La Tărlunjeni în loagărul lor	Dto	Muncitor cu mâinile	Sărac	Fiind în vama Șanțului ca păzitor de graniță rânduie după porunca mai înaltă, acolo cuprinzându-l ungurii, prins l-au dus în loagăr la Tărlunjeni, acolo după ce i-au tăiat o parte din cap, apoi l-au și pușcat
12.	Radu Șeitan	--	Dto	Marica	4	Pușcat	--	Între Purcăreni și între Tărlunjeni	5 dec. 1848	Iconom de oi	De mijloc	Mergând la cercetarea familiei la Purcăreni l-au pușcat
13.	Staicu Gologan	--	Dto	Maria	3	Dto	--	Dto	Dto	dto	dto	Dto
14.	Radu Șălaru	--	Dto	Stanca	2	Dto	--	În marginea satului	Dto	Faur	Sărac	De la casa lui l-au luat în goană și în marginea satului sosindu-l, l-au pușcat
15.	Vasile Fusaru	--	Dto	Marina	3	Dto	--	Dto	Dto	Cojocar	Dto	Dto
16.	Ioan Petcu	--	Dto	--	--	Dto	--	Dto	Dto	Muncitor	Sărac	Prin povața lui Barta Márton sâcui sătean, ungurii l-au alungat din casa sa prinzându-l, i-au tăiat nasul și o parte a capului și apoi l-au pușcat
17.	Nicolae Toma	--	Dto	Iudita	3	Pușcat	--	În Turcheș, viind de la Brașov	Dto	Iconom de oi	Dto	Pușcat

Tabel (continuare)

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
18.	Radu Baltag	--	Dto	Onica	3	Pușcat	--	În marginea satului	dto	Dto	De mijloc	Din povăța lui Kapia János din Satulung ginerile lui Boarta Márton l-au prins și pușcat
19.	Ioan Aldea Vineș	--	Satulung	Ana	2	Pușcat	--	În marginea satului	5 dec. 1848	Iconom de oi	De mijloc	Din povăța lui Kőpa János din Satulung, ginere lui Boarta Márton l-au prins și pușcat
20.	Pătru Buzăianu	--	Dto	Maria	1	Dto	--	Dto	Dto	Dto	Sărac	Dto
21.	Vlad Gologan	--	Dto	--	1	Pușcat	--	Dto	Dto	Dto	De mijloc	Năvălind ungurii la casa lui, l-au alungat și pușcat în marginea satului
22.	Ioan Crăciun	--	Dto	Sora	4	Dto	--	Din jos de vama Șardului la podul Văii Adânci	Dto	Muncitor	Sărac	Fiind rânduie la vama Șanțului păzitor de graniță prinzându-l ungurii, l-au dus până la valea Adâncă, i-au tăiat nasul și urechile, mai pă urmă l-au și pușcat
23.	Ieremia Bucur	--	Dto	Maria	--	Dto	--	Lângă curia domnească spre câmp	dto	Iconom de oi	De mijloc	Au vrut cu fuga să scape de unguri și neputând scăpa, l-au prins și sugrumat și ștreang de grumaz, l-au dus până la ma marginea satului și legându-i picioarele și o mână, l-au pușcat, i-au luat calul și 300 fl.
24.	Vasilie Munteanu	--	Dto	Ana	8	Bătut	--	În satul Ozun	25 iun. 1849	Muncitor	Sărac	În urma bății s-au dus în Ozun să-și capete din cele ce le-au fost jefuit ungurii, și acolo l-au omorât cu ciomăgile
25.	Maria Radu Găita	--	Dto	Maria	1	Pușcat	--	În curtea ei	5 dec. 1848	Văduvă	De mijloc	La casa ei în curte ungurii cu pistoale prin patru pușcături o au dat morții

Tabel (continuare)

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
26.	Linca Piticu	--	Dto	--	3	Bătuță	--	Dto	Dto	Văduvă	Săracă	Mergând ungurii și săcuii de sat în casa ei, după ce au luat tot ce au avut au bătut-o așa de a treia zi au și murit
27	Maria Pătru Dorojan	--	Dto	--	4	Dto	--	Dto	Dto	Dto	Dto	Dto
28.	--	Maria Ioan Țugui --	Satulun g	--	3	Kilăvită și bătută în casa ei			5 dec. 1848	Văduvă	Săracă	După ce ungurii au jefuit tot ce au avut o au bătut de moarte în casa ei, încât numai e în stare a să hrăni
29.	--	Stana Radu Străbeanu	Dto	--	--	Dto			Dto	dto	dto	Dto
30.	--	Marica Ioan	?	--	2	Dto			Dto	Dto	Dto	Ungurii cu săcuii săteni mergând la casa ei au luat ce au avut și din bătaie a rămas kilavă
31	--	Dobra Draga	Boncote a	--	4	Dto			Dto	Dto	Dto	Ungurii cu săcuii săteni mergând la casa ei au luat ce au avut și din bătaie a rămas kilavă
32.	Ioan Hărtăneanu	--	Satulun g	Ana	4	Tăiat	--	Lângă spălătoarea de lână mergând să fugă la Brașov	Dto	Cismar	Dto	Eșind din sat să fugă la Brașov, l-au întâmpinat secuii, trei unguri și cu mai mulți săcui de sat, și pă cei trei care urmează mai jos, în fața lui i-au tăiat și acestuia urechile și mai pă urmă săcuii l-au omorât cu parul, văzând că nu murise. Între care omorători au fost un săcui de sat, anume Féjér care au și dezgolit pă cei morți și s-au lăudat cătră István Alvinczi că el l-au omorât cu parul, tot într-o patimă
33	Petru Hărtăneanu	--	Dto	Catrina	--	Dto	--	Dto	Dto	Dto	Dto	Dto

Tabel (continuare)

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
34.	Nicolae Hărtăneanu j[unior]	--	Dto	Bucura	1	Dto	--	Dto	Dto	dto	dto	Tot o moarte așa cruntă ca sus
35.	Nicolae Hărtăneanu s[enior]	--	Dto	Anica	5	Legat, pușcat	--	La poarta câmpului Satului-lung	dto	dto	dto	Pă acesta dintre cei trei întâi i-au tăiat urechile și legat cu ștreangul de gât l-au dus până la poarta câmpului satului și acolo l-au și pușcat
36.	Toader Bătrânu	--	Dto	Dobra	4	Pușcat	--	Pă deal în grădina lui Jurcă	Dto	Scutari lângă oi	Sărac	Vrând să iasă pă deal să fugă au luat cu sine ce au putut și l-au sosit ungurii în grădina lui Jurcă, acolo l-au pușcat și averea ce au avut au luat-o ungurii și cu săcuii de sat și au pus pe caii sătenilor și tuliat pă Valea Cernatului de o au dus-o.
37.	Ioan Ieremia	--	Satulung	Mania	1	Pușcat	--	În grădina lui Țarcă	5 dec. 1848	Slugă la oi	Sărac	Întâmplarea, asemenea ca celui din urmă afându-să la un loc pușcați
38.	--	Ioana Bolozana	Dto	--	--	--	Schilăvită în casă	--	Dto	Văduvă	Săracă	După bătaie i-au luat și ce au avut
39.	Dumitru Moroianu	--	Dto	Stana	--	--	Pușcat	În grădina sa	Dto	Slugă lângă oi	Sărac	Prin grădină vrând să fugă să iasă la deal și ocolit fiind de unguri amestecați cu săcuii de sat, prin trei pușcături l-au dat morții și i-au luat și 100 fl. ce-i avusesse lângă el.
40	Ștefan Tudor	--	Dto	Mitra	5	Bătut schilăvit și murit în casa lui			25 iunie 1849	Iconom de oi	Sărac	După ce ungurii i-au luat averea de la casa lui supt vremea intrării muscalilor în Ozun, mai pă urmă mergând acesta acolo la Ozun să-și caute ale sale cele jefuite, și au sărit ungurii și l-au bătut de moarte, care după 4 zile au și murit acasă

Tabel (continuare)

1	2	3	4	5	6	7			8	9	10	11
41.	Ioan Buțescu	--	Dto	Voica	--	Pușcat fugind pă deal deasupra satului			Dec. 5 1848	Baci la oi	Dto	Lângă Zangor în Turcheș mergând către Brașov a doua oară l-au pușcat și dezgolit de ce au avut, i-au luat și fl. 20 v.v.
42.	Maria Pode Frătilă	--	Dto	--	2	Pușcată	--	Pe deal deasupra satului	Dto	Lucrătoare la ștergare	Săracă	Fugind pă deal să scape în marginea satului, au pușcat-o și au luat fl. 80 v.v. în bani gata și tot ce au mai avut în spatele ei
43.	Stan Balea	--	Dto	--	--	Dto	--	În casa fiului său	Dto	Sărac	Dto	După ce l-au pușcat în casa fiu- său, i-au tăiat și capul
44.	Ioan Barău	--	Dto	Neacșa	3	Dto	--	În casa sa	Dto	--	--	Dintr-o pușcătură prin inimă au murit; i-au luat și capul
45	--	Ion Gurgău	Dto	--	2	--	Schilăvit	Prin pușcătură în curtea lui	Dto	--	--	Unii din unguri i-au luat 20 fl.; în urma acelora alții îndată sosind au cerut alt rând de bani spunându-le că nu mai are au tras de 6 ori cu pușca în el și neluând foc au scos un pistol și l-au pușcat pân spata stângă din care pușcătură au rămas stricat. Au fost și săteni.
46.	--	Stana Ragurgău	Satulun g	--	--	Bătută	Schilăvită	În curtea fiu- său	5 dec. 1848	Lucrătoare cu mâile unde căpăta	Săracă	Kilăvită prin unguri prin lovituri cu patul puștii
47.	--	Ioan Bucșa	Dto	--	1	Pușcat	Schilăvit	În grădina lui Țarcă	Dto	Baci	Dto	Glonțul i-au trecut prin pânțele și rămând ca mort i- au luat cureaua cu 31 svanți (cr.!) și cismeile din picioare
48.	--	Dumitru Peneș	Dto	--	1	Pușcat	Schilăvit	În casa lui	Dto	Bătrân	Dto	Prin mâna stângă pușcat și rămas kilav
49.	Radu Tomoșoiu	--	Dto	--	2	Pușcat	--	În vama Șanțului	Dto	Muncitor	Dto	Fiind paznic la kordoane pă linie și viind în vama Șanțului, acolo ungurii l-au pușcat și dezgolit

Tabel (continuare)

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
50.	Radu Mihăilă	--	Dto	Maria	2	Dto	--	Pă deal deasupra satului	Dto	Slugă pă lângă vite	Dto	Lovit glontul pân lațâ stângă și i-au zdrobit capul, i-au luat 30 de svanți, cojocul și cismele
51.	Bucur Hărdoiu	--	Dto	Paraschiva	1	Dto	--	La poarta câmpului către Tărlungeni	Dto	Iconom de oi	Sărac	Mergând către Brașov, l-au prins 3 husari și l-au dus către drumul Tărlungenilor; prin 5 pușcături au rămas mort, apoi i-au tăiat urechile și un picior și i-au luat calul și l-au dezgolit
52	Gheorghie Paltenea	--	Dto	Ana	1	Dto	--	Pă deal deasupra satului	Dto	Bătrân	Dto	Fugind pă deal în marginea satului l-au sosit unguri și cu săcuți de sat și acolo l-au pușcat
53.	Maria Ghioae	--	Dto	--	--	Dto	--	În uliță în drum	Dto	Dto	Dto	Au ieșit din casă să fugă și la a treia casă în uliță l-au pușcat, i-au luat și fl. 60 v.v care îi ținea spre păstrare la îngropăciunea ei cea după fire
54.	Stroe Moarcăș	--	Dto	--	--	Dto	--	Pă deal în Vâlcioaia Highișului	Dto	Cătană obșitari	Dto	Pă deal încunjurat de unguri și săcuți, l-au pușcat
55.	Gheorghie ginere lui Nică Bădicean	--	Satulung	Maria	--	Pușcat	--	În loagăr la Tărlungeni	5. dec. 1848	Slugă la oi	Sărac	Pușcat în loagăr la Tărlungeni și calul i l-au luat unguri și săcuți tot de acolo și l-au răscumpărat cu fl. 40 v.v.
56.	Iosiv Mândrea	--	Dto	--	3	Dto	--	Pă deal în Highiș	Dto	Baci la oi	Dto	Ungurii au ieșit pă hig și săcuți de sat pân grădina Șopanului deasupra l-au pușcat
57.	Oprea Verzea	--	Dto	--	--	Ucis	--	În satul Ozun	25 iunie 1849	Ștudent	--	La luna martie, deodată când au ieșit trupele rusești și împărătești la Țara Românească, atunci au fost jefuiți de unguri la vama Timișului din Sus, s-au luat căruța și cu patru lăzi pline cu feluri de haine, între care haine au fost și ale numitului haine

Tabel (continuare)

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
												nemțești. Și la vremea când muscalii au bătut Ozunul în urmă s-au dus și numitul, doar ar căpăta căruța sau alte cealea jăfuite, și acolo ungurii în Ozun l-au omorât cu parul și i-au luat fl. 50 v.v.
58.	Stan Verzea	--	Dto	Maria	3	Dto	--	Dto	Dto	Oier	Sărac	--
59.	Ioan Poenaru	--	Strein	--	--	Pușcat	--	În Satulung	5 dec. 1848	Sărac	Cerșitor	Pușcat pe prispă la Nicolae Greu
60	--	Stana lui Radu Kiran	Satulung	--	--	Pușcată	Schilavă	Dto	Dto	dto	dto	Pușcată în curtea ei prin mâna dreaptă, au rămas schilavă, nu poate să se hrănească

Precum că primejdiile, întâmplările de mai sus arătate și din spunerile celor care au fost de față, știm că sunt adevărate,

Satulung, 11 noiembrie 1849

Neagoe Popea, paroch locului
 Alexie Verzea Prot[opop] și asesor Consistorial
 Ieremia Verzea, paroch
 Ioan Martinovici, paroch

Original, AMS, fond 12/Pr. 1848-1850. Morți în revoluție, biserici distruse, sate arse. Ajutoare date, situații, rapoarte.

Consemnațiunea românilor căzuți sau chilăviți (plesuriți) sub decursul resbelului civil magiar, precum și a rămășițelor aceloră din satul Vulturii Zalatnii, în cercul Bălgradului și districtul acelaia

Pos.	Numele și conumele căzutului sau chilăvitului, etatea lui, căsătorit, văduv sau june, caracterul sau condițiunea	Averea lui	Locul, timpul și modul căderii, plesurii sau uciderii lui	Rămășițele lui după nume		Adeverirea acestora arătate
				Vidua și etatea ei	Pruncii și etatea acestora	
1	2	3	4	5	6	7
1.	Crișan Petru, de 35 de ani. Căsătorit	O casă de locuit și o grădină lângă casă și loc de 2 căi de fân și un loc de 2 ferdele de grâu și o vacă și 2 oi au avut, da acuma nu-s ca văduvă	Au căzut în Dealu Rudelor în hotarul Zlatnei, în 23 mai 1849 mergând la munte la o vacă ce au avut și l-au pușcat ungurii, neavând el arme la el	Ana, de 21 ani	Elena, născută și botezată în 6 aug 1847. Agafia, născută și botezată la 9 martie 1849	Despre căderea lui nu numai tatăl său care l-a adus mort de sub fereastră casei lui Jeff János, dară tot opidul acesta adeverează, și eu îngropându-l
2.	Nicolai Greceau, de 68 de ani, căsătorit	O casă de locuit și o grădină lângă casă și 2 locuri de 2 cară de fân și de 1 car de cucuruz, aceste sunt la feciorul lui	Au căzut la Prislop în hotarul Zlatnei fiind în bătaie cu ungurii l-au pușcat luptându-se în război cu rebelii în 8 zile, aprilie 1849	Maria, de 30 de ani văduvă	O fetișoară mică de un an și 10 luni și două zile	Despre aceasta adeverează toți locuitorii din Vultur că acolo este și îngropată
3.	Petru Turcu, de 28 de ani, june, necăsătorit	O casă, șură un grajd, și o grădină, o cohe și locuri la câmp de fân și grâu, 2 boi, o vacă, 4 porci	Au căzut în loagăr, la Orăștie, fiind l-au pușcat hoțește ungurii rebeli în 7 martie 1849	O mamă bătrână de 65 de ani, slabă	Nu are prunci	Acolo e îngropat despre acesta adeverează iară oamenii din Vultur care au fost la loagărul de la Orăștie
4.	Irimie Tister, de 36 de ani, căsătorit	O căsuță și o grădină de un car de fân și o rămas datorie făcută de el 75 fl. și o vacă și 5 oi	În 7 aprilie 1849 l-au prins rebelii și l-au dus legat înaintea căpitanilor rebeli și l-au chinuit amar , apoi 2 inși au dat cu puștile de l-au pușcat didoșește	Raveca, de 30 de ani acum s-au măritat după altul, nu are prunci	--	Despre acesta iară mărturisește oamenii că l-au pușcat în Zalatna și l-au ținut în vale apoi l-au îngropat

Tabel (continuare)

1	2	3	4	5	6	7
5.	Rusan Floca, de 40 de ani, căsătorit	O căsuță mică și o grădinuță de un car de fân 2 oi mari , 2 oi mici	I-au pușcat rebelii mergând la cetatea Testung(!) cu loagărul lui D. Axentie și I-au chilăvit în amândouă picioarele pușcat, apoi acolo au murit în 1 iunie 1849	Elena, de 29 de ani văduvă săracă are un fictor de 8 ani și o fată de 6 ani, slabă		Despre acesta adeverează iară locuitorii din Vulturi că acolo au rămas chilăvit apoi au și murit și acolo I-au îngropat
6.	Maria Diacu, de 39 de ani, căsătorită	O casă și un grajd, o vacă și 2 oi și un bărbat slab și bătrân de 60 de ani	În 7 aprilie 1849 fugind de frica ungurilor o au pușcat-o prin cap și de loc au murit și o au îngropat-o bărbatul ei în grădina cășii lor	Un bărbat văduv , slab și sărac, o nepoată are în casă de 13 ani		Despre aceasta adeverează toți locuitorii din Vulturi că în grădina ei o au și îngropat-o bărbatul ei

S-au dat în Vulturii Zalatnii , în 21 noiembrie 1849 prin Georgiu Paul paroh român la Vulturi

Original, AMS, fond 12/Pr. 1848-1850. Morți în revoluție, biserici distruse, sate arse. Ajutoare date, situații, rapoarte.

Tărlungeni, 23 noiembrie 1849

Konsignație

Despre câți români greco-răsăriteni s-au omorât și s-au schilăvit de rebelii unguri și câte văduve cu copii lor au rămas săraci în parochia satului Tărlungeni

Nr.	Numele		Locul locuinții	Numele văduvelor	Nr. pruncilor	Modul		Locul omorării		Meseria sau caracteru	Starea averii sau a substenției	Reflecții
	mortului	schilavului				morții	schilăvirii	unde și cum	și când			
1.	Gheorghie Penș	--	Tărlungeni	Maria	11	Pușcat	--	Ducându-l de lătura satului, acolo l-au pușcat	25 noiemv. 1848	Neguțător	Sărac	Contrașul Beresi Gyuri, ducând pe unguri în casa gocimanului și părându-l către căpitanul Sarosi că numitul gociman au fost la gardă și prinzându-l și apucându-l cu cleștile de nas, ținându-l, 3 zile bătut și luându-i toată averea, l-au scos de lătura satului și l-au pușcat
2.	Ioan Mantea	..	Dto	Maria	9	Dto	--	Dto	Dto	Dto	Dto	Părât fiind de Balasz Gyurca de Băncs Andris și Zoboy István către Sarosi căpitan, și Beldi István, bătându-l de moarte, l-au pușcat
3.	Gheorghie Zbârcea	--	Dto	Maria	--	Dto	--	În sat pe uliță	Dto	Oier	Dto	Dto
4.	Ioan Bălan	--	Dto	Marica	3	Dto	--	Delatura satului pușcat	Dto	Neguțător	Dto	Viind de la moară călare pe un cal și cu o găleată de grâu, l-au prins săcuu din sat Băncs Andris, scăpând din mâinile lui și fugind au alergat dulăii grofului și prinzându-l l-au dat în mâinile lui Sarosi de l-au pușcat, luându-i și doi cai și toată averea

Tărlungeni, 23 noiembrie 1849

Această consignație după stările împejur s-au întocmit în modul aflător prin,

Georg Bedners,
Pfahrer in Tatrang
Gheorghie Britovici,
Paroch locului

Original, AMS, fond 12/Pr. 1848-1850. *Morți în revoluție, biserici distruse, sate arse. Ajutoare date, situații, rapoarte.*

Conscrierea

Acelor naționali români care au rămas credincioși Prea înaltului său Monarh și cauzei ce[le]i drepte, carii au căzut uciși de insurgenți, precum și cari s-au chilăvit și au rămas neputincioși, de către rebeli: 1849

Numele Jurisdicției	Satul	Numele celui ucis	Națiu- nea	Reli- gia	Vârsta	Cășă- torit	Necășă torit	Unde, când și cum s-au întâmpilat moartea	Numărul orfanilor	Numele orfanilor	Vârsta acestora	Averea mișcă- toare	Averea nemișcătoare sau moșie			Meseria din care s-au hrănit	Numele celor chilăviți în bătaie	S-au vindecat	Nu s-au vindecat
													Care de fân	Găleți de grâu	15				
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	
Cercul Albei Caroline	Cărpiniș	Cenușă Vasilie	Român	Greco- răsări- tean	36 ani	e	-	În dealul Șerbii, Hotarul Abrudului În bătaia cu Kemeny Farkas au căzut în luptă	5	Muierea sa, Măci- nica Fiii: Sofia, Filla Ioan, Salvina	Născuți în anii: 1839, 28 fevr. 1842, octobr. 6 1847, 7 fevr. 1849, în 20 septem- bre	2 vaci	3	2	Băieș	Sârb Andrei, Boja Nicolae lui Gavrilă, Gligor Nicolae	Vindecat	-	

Tabel (continuare)

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18
										Muierea lui Samfira	De 30 ani						
								În dealul Roşiei, la habadul numit, în bătaia cu Hatvany, a doua, în luptă au căzut	3	Maşteră la 2 fii	De 6 ani	N-au rămas nimic	N-au avut iosag	Băieş			
			Român	Dto	30	e	-			Marişca	De 4 ani						
		Cenuşă Ilie								Nicolae	Că nu s-au botezat în Cârpeniş fiind jeler la Roşia						
								Fiind neputincios, neputând fugi, l-au omorât în Dăroaja	N-au rămas numai tată-so	-	-	-	-	Din mila creştinilor	-	-	-
		Koroi Aron	Român	Greco-răsăritean	De 26 ani	-	Nu										

Adeveresc Cărpiniş, 25 novembris 1849

Nicolae Fodor, paroh la Cârpeniş

Original, AMS, fond 12/Pr. 1848-1850. Morţi în revoluţie, biserici distruse, sate arse. Ajutoare date, situaţii, rapoarte.

Zlatna, 1 decembrie 1849

Consemnațiunea

Românilor de religie greco-răsăriteană a celor căzuți sau chilaviți (plesuriți) sub decursul resbelului civil magiar, precum și a rămășițelor acelorora din oppidul montan Zlatna, în cercul și districtul Bălgradului.

Pos.	Numele și conumele căzutului sau chilăvitului, etatea lui, căsătorit, văduv sau june, caracterul sau condițiunea	Averea lui	Locul, timpul și modul căderii, plesuirii sau uciderii lui	Rămășițele lui după nume		Adeverirea acestora arătate	Reflecțiuni
				Vidua și etatea ei	Pruncii și etatea acestora		
1	2	3	4	5	6	7	8
1.	Ioan Roșca, de 22 ani, căsătorit, cohariu	Casa de locuit unde ședea cu tatăl său și maștera sa, moșia de grâu și cucuruz are ca gazdă de mijloc	A căziut în 11/23 oct. 1848 cu începutul revoluțiunei din Zlatna depunând ungurii de aici armele mai întâi, apoi înșelându-ne, le-a ridicat și a pușcat după noi, când apoi a căziut lângă târg și acesta sub fereastra lui Jefe János	Ana, de 21 ani	Elena, născută și botezată în 6 aug. 1847. Agafia, născută și botezată la 9 martie 1849	Despre căderea lui nu numai tatăl său care l-a adus mort de sub fereastra casei lui Jefe János, dară tot opidul acesta adeverează, și eu îngropându-l	--
2.	Pătrușiu Filimon de 52 ani, văduv, petrariu,	Casă de locuit și koșia de grâu și cucuruz și de fân	A căziut tot în timpul și modul acesta ca precedentele, dară sub fereastra casei unde locuia asesorul de la jud. Montan Bartha Gyula	--	Ștefan de 27 ani, căsătorit. Georgiu, de 24 ani, căsătorit. Nicolae de 19 ani. Crăciun, de 17 ani	Eu însumi l-am îngropat ca paroh la a căruia astrucare au fost mai mulți față	
3.	Ioan Olariu, de 28 ani, căsătorit	--	A căziut în Valea Nagii la Petru Mărgineau în grădină pușcându-l în 6 aprilie 1849 în drum	Vlasia de 35 ani	--	Eu însumi ca paroh l-am îngropat, iară Petru Jurju l-a slobozit în groapă	--

Tabel (continuare)

1	2	3	4	5	6	7	8
4.	Petru Vințan, de 25 ani, căsătorit	Casă are de locuit și puțină moșie de fân și o grădină de cucuruz lângă casă	-	Sofia, de 23 ani	Ioan, născut și botezat în 15 martie 1844	Posoarea grădinei Anisia Mărgineanu în a căreia grădină s-au pușcat, adeverează, dimpreună cu alți vecini și cu parohul care l-a dezlegat	--
5.	Iacob Fica de 75 ani, văduv	Casă de locuit și moșie de grâu, cucuruz și de fân are ca o gazdă bună	În 6 aprilie 1849 la sine în casă l-a pușcat	-	2 feciori și 1 fată, toți căsătorii	Angel Fica și Toader cu mai mulți vecini l-au aflat mort în pat	-
6.	Angel Cătălină de 51 ani, căsătorit	Casă de locuit cu grădină mică de cucuruz lângă ea, alta nimic	După grădina casei lui din sus l-au pușcat de a căziut mort în 18 iunie 1849 venind către casă din pădure	Ana, de 40 ani	Georgiu, născut și botezat în 1 iunie 1842 Ștefan, născut și botezat deodată ca gemeni cu Nicolae în 24 august 1844	Petru Magda și Ioan ca vecini și cu alții l-au aflat mort în locul preatins	
7.	Ioan Perțea, de 58 ani, căsătorit, cohariu	Casă de locuit, alta nimica	Venind de la lucru cohului împărătesc în 17 mai a.c l-au pușcat de a căziut mort înaintea bisericeii calvino-reformate, lângă târg	Maria, de 52 ani	Nicolae, născut și botezat în 5 august 1843. Ana, născută și botezată martie în 17, 1845	Tot opidul adeverează despre căderea acestuia îngropându-l după biserica cea calvino-reformată	
8.	Georgiu Cristea, de 27 ani, căsătorit, cohariu	Casa de locuit fiind a soacră-să și aceea i-a aprins-o și așa n-a rămas nimic, nici moșie	La Paștile noastre în 6 și 7 aprilie a.c. prinzându-l rebelii, l-a adus în varda lor și la mergerea lor l-a dus cu ei în Bărăbanți și acolo mai întâi torturându-l apoi l-a pușcat	Veronica, de 28 ani	Ștefan, născut și botezat la a. 1848, martie, în 17 zile	Adeverează parohul din Barabanțiu prin atestat de moarte și Kaba Nani vidua a cărei bărbat secui de aici fiind, iară acolo a murit unde a fost față	Aceasta se află scris și în consenmațiunea Protopopului unit Gregor Mihali
9	Sofia Ficu de 60 ani, viduă în a treia căsătorie, cu pensiuie după bărbatul său care a avut iară pensia de la cohul împărătesc	Casa de locuit, alta nimica	În casa lui Tomoșu Gôrög fostului Huthman împărătesc în 11/23 oct. 1848 cu începutul nenorocirei Zlatnei a căzut mort, împușcat fiind	--	--	Adeverează vecinul casei numite Kristoff Lazăr care a văzut-o moartă în curte și alți opidani	
10	Toader Suciu, de 53 ani, văduv	Nimica	Cu ocasiunea revoluțiunei și a nenorocirei Zlatnei din 11/23 oct 1848 l-a pușcat ungurii de aici căzând mort sub fereastra casei d-lui asesor de jud. Montan, Meltzer	--	--	Mai mulți dintre opidani care l-au aflat acolo mort	

Tabel (continuare)

1	2	3	4	5	6	7	8
11.	Candin Poenariu, de 40 ani, căsătorit, cohariu	Au avut casa femeii lui, de locuit, alta nimica	În Dealu Boica a căziut prin glonț de pușcă în 18 iunie a.c.	Elisabeta, de 25 ani	--	Ștefan Buta și Ștefan Buciuman care i-a făcut și groapa când l-a aflat acolo mort	
12.	Gligor Bolfea, de 70 ani, văduv	Casă de locuit, moșie de grâu și cucuruz ca o gazdă de mijloc	Înaintea casei, scoțându-l din casa sa l-a pușcat rebelii magiari în 18 iunie a.c.	--	Ilie și Vasilie, ambii căsătoriți	Mai toată comunitatea l-a văzut, pe care parohul său îngropându-l încă adeverează	
13.	Ioan Roșu, de 72 ani, căsătorit	Casă de locuit și moșie de grâu și cucuruz ca o gazdă bună	În grădina casei lui scoțându-l din casă după ce a luat de la el 40 fl. m.c. l-a pușcat în 6 aprilie a.c.	Elena, de 62 de ani	Nicolae, de 38 ani, nebun clătit de minte, căsătorit și 3 fete, toate căsătorite	Toată comunitatea adeverează de acest om bătrân și gazdă că l-a pușcat în modul preatins	
14. 15.	Georgiu și Ștefan Tătaru, frați, cel întâi de 32, celălalt de 28 ani, ambii juri	Casă de locuit și puținică moșiuță au	Tot în 6 aprilie a.c. scoțându-i din casa lor , i-au adus până la râu și acolo i-au pușcat și fiind valeda mare, i-au slobozit morți pe vale	Au o mamă viduă bătrână, anume Sofia de 56 ani, slabă.	Ioan ca frate de 37 ani, căsătorit. Petru de 18 ani	Toată comunitatea adeverează despre aceștia pe care i-au adus valeda până la casa arhitecturului D. Roth	
16.	Georgiu Troneheșiu, de 37 ani, căsătorit	Casă de locuit și foarte puțină moșie de fân și cucuruz	Tot în 6 aprilie a.c. în locul și modul acela ca precedentele	Paraschiva, de 32 ani	Ioan, de 5 ani	Dto	
17.	Georgiu Irimie, de 40 ani, june	Casă de locuit cu tatăl său dimpreună care și acum trăiește și moșie de un car de fân și altul de cucuruz	Tot în locul, timpul și modul acela ca precedenteții	Are tată, Ioan de 70 ani, mamă nu are	--	Despre acesta adeverează tot aceia carii și de precedenteții	
18.	Taniș Tanislău, de 70 ani, văduv	Casă de locuit și puținică moșie de fân și de cucuruz în grădina de acasă	Dto	--	--	Dto	
19.	Iosif Samfirică, de 60 ani, căsătorit	Casă de locuit și moșie de grâu, cucuruz și fân	Pe acesta tot în 6 aprilie a.c. la Paștile noastre, adevă l-a bătut de moarte în urmarea căreia au și murit	Maria de 60 ani, neputincioasă, șchioapă	Ioan, de 37 ani, căsătorit. Georgiu, de 32 ani, căsătorit. Ștefan, de 22 ani, căsătorit. Gavrilă, de 16 ani.	Despre acesta adeverează toți vecinii și parohul care l-a dezlegat	
20.	Ioachim Samfirică, de 60 ani, căsătorit	Casă de locuit și moșie de grâu, cucuruz și fân ca un posesor de mijloc	Tot în 6 aprilie a.c. prin glonț de pușcă a căziut în Dumbrava la o casă din vecini	Anisia, de 50 ani	Ilina, de 16 ani. Ana, de 13 ani. Rabeca, căsătorită în casă	Și despre aceasta adeverează vecinii și alții mai depărtați	
21.	Ioana Păsculețiu, necăsătorită, de 60 de ani	---	Tot în timpul prescrip în opid bătându-o din care bătute a rebelilor magiari mai târziu a și murit	--	--	Adeverează vecinii ei și parohul îngropător despre aceasta	

Tabel (continuare)

1	2	3	4	5	6	7	8
22.	Petru Ienișeriu Iu[il] Spiridon, de 54 ani, văduv	Casă de locuit și moșie de grâu și cucuruz	Aici în oppid la Paștile noastre prin glonț de pușcă a căzut	--	Georgiu, de 27 ani, june. Ștefan, de 21 ani, căsătorit. Petru, de 14 ani și 2 fete, Ana și Elena de 8 și 15 ani	Vecinii lui și parohul local adeverează despre acesta	
23.	Alesandru Munteanu, de 52 ani, căsătorit	Casă de locuit, iară moșie de mijloc	În casa lui l-a pușcat tot la Paștile noastre în 6 aprilie a.c.	Samfira, de 51 ani	--	Vecinii carii l-a îngropat adeverează	
24.	Georgiu Tătaru Iu[il] Ștefan, de 24 ani, june	Casă de locuit au avut locuind cu părinții săi, iară moșie foarte puțintică	Tot la Paști, în 6 aprilie a.c. l-a pușcat în oppidul acesta	--	--	Comunitatea oppidului întreagă	
25.	Toader Ianislău, de 55 ani, căsătorit	Casă de locuit și moșie cam de mijloc	În luna când a venit Kemeny l-a bătut din care bătaie a și murit peste 2 săptămâni	Ana, de 40 ani, cam neputincioasă	Are 9 prunci, dintre carii numai o fată e căsătorită, iară ceialalți toți mici și neputincioși	Vecinii și parohul local adeverează despre acesta	
26	Ana Jurju, de 67 ani, viduă	Casă de locuit în care șede feciorul însurat și acesta agonisește și moșia câtă de puțină	În curtea ei a pușcat-o rebelii de a căziut moartă în 6 aprilie a.c.	--	Mai are o fată, Elisaveta, de 27 ani, necăsătorită, oarbă de un ochi și neputincioasă	Dimitrie Mărginean ca vecin și parohul îngropător	
27.	Ana Olariu, de 40 ani, căsătorită	Bordeiul i-a aprins și ce a fost în el tot au jefuit rebelii mai înainte de a arde. Moșie nimica	Dinaintea căsuței sau a bordeiului a pușcat-o de a căziut moartă tot în 6 aprilie a.c.	Bărbatul ei Ioan, de 45 ani	Georgiu de 4 ani și o lună	Dimitrie Mărginean ca vecin și parohul îngropător și alții adeverează	
28.	Nicolae Moșuțiu, de 41 ani, căsătorit a doua oară, Senator Magistral	Casă de locuit au rămas și moșia de grâu, cucuruz și fân cam de mijloc	În grădina casei lui la 18 iunie a.c. în atacul din urmă cu ungurii rebeli a căziut mort și i-a jefuit tot ce au avut	Floarea, de 36 ani	Ștefan, de 26 ani, june neputincios. Ioan, de 25 ani, june. Parastia, de 20 ani fată. Georgie, de 11 ani. Nicolae, de 8 ani. Pătru, de 17 ani. Maria, de 5 ani.	Adeverează toată comunitatea și parohul îngropător	
29.	Petrușiu Bulza, de 26 ani, june, băiaș, plesurit	Casa de locuit este în care șed părinții lui cu frații cei mai mici	Cu începutul lui noiembrie 1848 mergând în lagăr în Zarand asupra rebelilor aprinzători magiari, din nenorocire slobozindu-se o pușcă cu 2 fevi a unui fecior din Petroșani între Criștior și Brad, au mers glonte prin genunchii ambelor picioare, cât și acum mai și cu cârje nu poate ieși afară	--	--	Adeverează mai mulți oameni din oppidul acesta care au fost în lagăr, ba și feciorul parohului, anume Sebastian Popescu ca comandant au fost făță.	

Ioan Popescu, vice Protopop și parohul locului și Ioan Lukats, paroh local

Consemnățiunea prezentă se adeverește și de către acest Magistrat în urma ordinațiunei de la ocârmuirea Cercului Albei dto 15 nov. a.c. nr. 1421, venită de la Magistratul Zlatnei.

Zlatna, 1 decemvrie 1849

Simion Mihali, notariul
judele primar Ioan Iancu

Original, AMS, fond 12/Pr. 1848-1850. Morți în revoluție, biserici distruse, sate arse. *Ajutoare date, situații, rapoarte.*

45.

Cața, 15 decembrie 1849

Consignație

Pentru toți aceia cari prin nenorocire sau nelegiuita judecată a insurgenților rebeli, s-au chilăvit sau s-au omorât, pentru văduvile și orfanii prunci rămași, și pentru averile ce au rămas pre seama acestora, și datorile ce au rămas a se plăti din averile rămase sau ce li s-au jefuit de la dâșii din satul Petka, ținutul Kohalmlui și protopopiatul acela.

Numărul satelor	Numele satelor	Numele chilăviților și a celor omorâți, cum și în ce loc s-au întâmplat	Numele văduvelor rămase	Numărul pruncilor orfani, parte		Numele averilor rămase pe seama orfanilor prunci și a văduvelor	Socotindu-se în bani gata schimbători		Numărul datoriilor neplătite care au a se plăti din averea orfanilor	
				bărbătească	femeiască		Rfl.	Cr.	Rfl.	Cr.
1	Petka	Nicolae Stanciul s-au pușcat, fiind arestat însă de rebeli, în muntele Tolvajos, în partea Csiucului, pre vremea de martie 1849	Ana văduva, muiera pușcatului Nicolae Stanciul	Unul de 7 ani	Trei, una de 15 ani, a doua de 12 ani, a treia de 10 ani	Curte, casă, și pământ de arat, și de fân, în sumă de bani			Li s-au jefuit pruncilor orfani și văduvii, de rebelii unguri	
2	Tot Petka, sau Varosfálvá	Ioan Kelemen, de asemenea ca celui de sus i s-au întâmplat odată	Ana, văduvă, muiera pușcatului Ioan Kelemen	Unul de 4 ani și celălalt de 2 ani	De 6 ani	N-au pruncii nimica	-	-	Li s-au cuprins în chip de jaf la rebeli, suma 115	
3	Tot Petka	Iacov Stanciul, odată i-au curs întâmplarea ca la cei mai sus	Maria văduva	Unul de 5 ani	Una de 10, cealaltă 1 an	Curte și casă, pământuri de arat și de fân			S-au păgubit de rebeli și s-au jefuit 455	
							370	-	și încă alții 15	40

Toate aceste mai sus însemnatele lucruri le întâlnesc de adevărate cu cunoștința sufletului, întărind cu subscrierea numelui și obișnuita mea pecete.

S-au dat Katza, 15 decemb[rie] 1849

Ioan Iosif, paroh la Draos

Original, AMS, *fond 12/Pr. 1848-1850. Morți în revoluție, biserici distruse, sate arse. Ajutoare date, situații, rapoarte.*

46.

Cața, 15 decembrie 1849

Consignație

Pentru toți aceia cari prin nenorocire sau nelegiuirea judecată a insurgenților rebeli, s-au chilăvit sau s-au omorât, pentru văduvile și orfanii prunci rămași, și pentru averile ce au rămas pe seama acestora, și datorile ce au rămas a se plăti din averile rămase, în protopopiatul Kohalmului, și anunit în Parohia neunită Katza.

Numărul satelor	Numele satelor	Numele chilăviților și a celor omorâți, cum și în ce loc s-au întâmplat	Numele văduvelor Rămase	Numărul pruncilor orfani		Numele averilor rămase pe seama orfanilor prunci și a văduvelor	Socotindu-se în bani gata schimbători		Numărul datorilor neplătite care au a se plăti din averea orfanilor	
				bărbătească	parte femeiască		Rfl.	Cr.	Rfl.	Cr.
1.	Katza	Nicolae Kornia au căzut mort în Bătălie între Feldioara și Hedyg, Districtul Brașovului, în 18 noemv. 1848	Maria văduva, muiera Lui Nicolae Kornia	Unul de 3 ani de vârstă	Trei, una de 11 ani, a doua de 6 ani, a treia de 2 ani	Curte, casă, moșie de arat, și de fân, în sumă de bani 2 boi și doi juveni boi, care fac în bani 2 porci și ce se cuprinde înăuntru în casă Și încă Care face în sumă	550			
							170			
							55	-	490	
							85	-		
							860	-		
2	Homorod, filialul la Katza	Ioan Giatru, care au căzut în bătălie în lovitura din Kopetz și Felső Rákotz pe vreme de decemvr. 1848 au căzut mort	Rosina, văduvă, muiera lui Ioan Giatru mortul.	1, de 23 de ani	1 de 14 ani	Acasă biciuiturile în	25	-	Datorie rămasă a se plăti 85	

Toate aceste mai sus însemnatele lucruri le întăresc de adevărate cu cunoștiința sufletului, întărind cu subscrierea numelui și obișnuita pecete.

S-au dat Katza, 15 decemb[rie] 1849

Stan Iosiv, protopop neunit al Kohalmului și paroh Ketzi

Original, AMS, fond 12/Pr. 1848-1850. Morți în revoluție, biserică distrusă, sate arse. Ajutoare date, situații, rapoarte.

Consignație

Pentru toți aceia cari prin nenorocire sau nelegiuita judecată a insurgenților rebeli, s-au chilăvit sau s-au omorât, pentru văduvile și orfanii prunci rămași, și pentru averile cele rămase pe seama acestora, datorile ce au rămas pe seama acelor a se plăti din averile rămase s-au ce li s-au jefuit de la dânsii, din satul Ștena, filialul Viszki și Hiser, în ținutul și protopopiatul Kohalmului

Numărul satelor	Numele satelor	Numele chilăviților și a celor omorâți, cum și în ce loc s-au întâmplat	Numele văduvelor rămase	Numărul pruncilor orfani parte		Numele averilor rămase pe seama orfanilor prunci și a văduvelor	Socotindu-se în bani gata schimbători		Numărul datorilor neplătite care au a se plăti din averea orfanilor	
				bărbătească	femeiască		Rfl.	Cr.	Rfl.	Cr.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
1	Ștena	Nicu Bercan, s-au omorât la Odoarhei, pe vremea noemvrie 1848	Heria văduva, muierea împușcatului Berkan Nicu	Unul de 14, altul de 12 și altul de 10 ani	Fiica de 15 ani	Curte, casă, și pământ de arat și de fân, în sumă de bani	978	-	490	
2	Viszki	Vasile Lepedat, au murit în spital, adică la doftor în Kohalm, fiind tăiat de rebeli la satul Bikfalu, 1848	Muierea au murit, a tăiatului de rebeli Vasile Lepedat	4 prunci mici: unul 12 ani, altul 9, altul 6 și altul 3 ani	-	Casă și alte nemica	-	-	Au rămas datorie 100	
3	Tot din Viszki	Ilie Langa, au murit la Bikfalu, tăiat de rebeli, pe vremea noemvrie 1848	Rahira, văduva rămasă a lui Ilie Langa	-	-	Casă și moșie de arat	425	-	-	-
4	Dto	David Turi, au murit la Bicfalu, tăiat de rebeli, în scaunul Odoarheului, în anul 1848, noemvrie	Paraskiva, văduva rămasă a numitului David Turi	4 prunci: 14, 10, 8, 4 ani	-	Casă mică și alte nemica	-	-	-	-
5	Viszki	Bukur Toma, s-au schilăvit la o mână de rebeli, în scaunul Odoarheului, la satul Bikfalu	Muierea trăiește, a schilăvitului	2 prunci: unul 10 ani	Fiica 15 ani	Casă și moșie și pământ de arat	385	-	-	-

Tabel (continuare)

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
6	Hiser	Nica Beian, au murit la Argeș, în scaunul sau ținutul Baraoltului, în anul 1848	Ana, văduva rămasă	1 prunc de 8 ani	O fiică de 14 ani	Curte și casă și puțin pământ de arat	125	-	-	-

Toate aceste mai sus însemnatele lucruri le întăresc de adevărate cu cunoștința sufletului, cu iscălitura numelui.

S-au dat Ștena, 15 decemb[rie] 1849

Stan Farkaș, paroh locului

Original, AMS, *fond 12/Pr. 1848-1850. Morți în revoluție, biserici distruse, sate arse. Ajutoare date, situații, rapoarte.*

48.

Lovnik, 16 decembrie 1849

Consignație

Pentru toți aceia cari prin nenorocire sau nelegiuita judecată a insurgenților rebeli, s-au chilăvit sau s-au omorât, pentru văduvile și orfanii prunci rămași, și pentru averile ce au rămas pre seama acestora, și datorile ce au rămas a se plăti din averile rămase, în protopopiatul Kohalmului, și anumit în Parohia Lovnik

Numărul satelor	Numele satelor	Numele chilăviților și a celor omorâți, cum și în ce loc s-au întâmplat	Numele văduvelor rămase	Numărul pruncilor orfani		Numele averilor rămase pe seama orfanilor prunci și a văduvelor	Socotindu-se în bani gata schimbători		Numărul datoriilor neplătite care au a se plăti din averea orfanilor	
				Bărbătească	Femeiască		Rfl.	Cr.	Rfl.	Cr.
1	Lovnik	Bukur Nerii, au căzut mort la Odorhei, la Boldor Olsanz Falva, în anul 1848,	Fira Nerii, muiera lui Bukur Nerii	-	Una de 16 ani	Curte, casă, moșie de arat, de fân, în sumă de 2 boi 4 oi Averea încă Care face suma	250 190 24 10 474	- - - - -	Datoria ce avea averea	

Toate aceste mai sus însemnate lucruri ce sunt scrise de odată cu cunoștința sufletului, întărind cu iscălitura numelui meu și

Obișnuita mea pecete. S-au dat în Lovnik.

Lovnik, 16 dec[embrie] 1849

Original, AMS, fond 12/Pr. 1848-1850. Morți în revoluție, biserici distruse, sate arse. Ajutoare date, situații, rapoarte.

prin Bukur Mircea, paroh

Ticușul Românesc, 16 decembrie 1849

Consignație

Pentru toți aceia cari prin nenorocire sau nelegiuirea [judecată] a insurgenților rebeli, s-au chilăvit sau s-au omorât, pentru [văduvile] și orfanii prunci rămași, și pentru averile ce au rămas pre seama acestora, și datorile ce au rămas a se plăti din averile rămase, în protopopiatul Kohalmului, și anunit în Parohia neunită Tikušul Românesc

Numărul satelor	Numele satelor	Numele chilăviților și a celor omorâți, cum și în ce loc s-au întâmplat	Numele văduvelor rămase	Numărul pruncilor orfani, parte		Numele averilor rămase pe seama orfanilor prunci și a văduvelor	Socotindu-se în bani gata schimbători		Numărul datorilor neplătite care au a se plăti dn averea orfanilor	
				bărbătească	femeiască		Rfl.	Cr.	Rfl.	Cr.
1	Tikușul Românesc	Bukur Tibukă au căzut mort în bătaia la Kepetzi, scaunul Berdatzului	Maria văduva, muierea lui Bukur Tibukă	--	--	Curte, casă, moșie de arat, și de fân, în sumă de bani 2 boi și o capră și o bivoliță, care fac în bani care face în sumă	1300	-		
							370	-	490	
							1773	-		

Toate aceste mai sus însemnatele lucruri le întâresc de adevărate cu cunoștința sufletului, întărind cu subscrierea numelui și obișnuita pecete.

S-au dat Tikušul Românesc, 16 decemb[rie] 1849

Emanuil Farkaș, paroh neunit

Original, AMS, fond 12/Pr. 1848-1850. Morți în revoluție, biserici distruse, sate arse. Ajutoare date, situații, rapoarte.

Lățchia, [fără dată]

Konscrierea

Chilăviților, neputincioșilor, ucișilor, văduvelor și a pruncilor rămași de ai noștri români de către partea țivililor maghiari din rebelia de curând trecutul an făcută.

Numele jurisdicției și a circului	Numărul	Numele nenorociților	Numele satului de unde sunt	Întâmplarea morții		Numele văduvelor rămase	Numele pruncilor rămași și vârsta lor		Locul unde s-au întâmplat nenorocirea și starea avuției lor
				de pușcă	de altă moarte		feciori	fete	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Districtul Kövar, cercul Reteagului	1	Vasilie Pașca	Lățchia	pușcat	-	Catarina Pașca	Tănăsie de 5 ani	Anisia de 2 ani	La Făurești, când au vînt a năvăli ungurii în Kövar, bieții români au vrut să nu-i îngăduie, pentru credința către Înălțatul Împărat. Și așa s-au împușcat și au rămas văduvele lor cu totul sărace, fără de avere.
	2	Iosiv Dotița	Lățchia	pușcat	-	Sofia Dotița	Ioan de 9 ani și Nicolae de 14 ani	Gafia de 12 ani	
	3	Vasilie Dotița	Lățchia	Pușcat prin ambe mânuirile și nu poate lucra, au rămas chilav	-	-	-	Ioana, 1 an	Tot la bătaia cu ungurii, în Făurești. Nedestoinic fiind la lucru, au rămas sărac, cu o avere de o vacă și două oi.
	4	Vasilie Bot, preot	Săcătura	-	Au murit în temniță la Gherla	Dochia, preoteasa au rămas săracă, fără loc și fără avere	Ioan de 8 ani	-	Prin asuprire s-au prins de către cătanele ungare, și s-au dus de la parohia sa din Săcătura în temniță, unde au și murit.
	5	Lup Bot	Săcătura	-	Au murit în temniță în Gherla	Gafia	-	-	Pentru jefuirea curții lui Ujfálvi Sándor, din Săcătura, s-au dus în temniță la Gherla.
	6	Ioan Pop	Săcătura	-	-	Maria, s-au măritat	-	Anisia, de 4 ani	

Tabel (continuare)

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
	7	Urs Pop	Săcătura	-	Au murit în temniță în Dej	Maria	Ioan, de 13 ani	-	Asemenea învinovățit, l-au dus în temniță în Dées și i-au aprins unghii casa cu toată averea și au rămas văduva săracă.
	8	Petru Pop	Săcătura	-	Au murit în temniță în Dej	-	-	-	Asemenea vinovățit tot de acolo.

Original, AMS, fond 12/Pr. 1848-1850. Morți în revoluție, biserici distruse, sate arse. Ajutoare date, situații, rapoarte.

Zlatna, [fără dată, sf. anului 1849]

Însemnarea

Celor omorâți și chilăviți prin insurgenți în curgerea bătăii și a revoluțiunii de curând trecute, a văduvelor și orfanilor, a celorla români care au rămas credincioși Prea Înaltei Dinastii și cauzei cei dreapte, și anume din Protopopiatul Zlatnii, cercul Albei inferioare

Numele satelor	Numele celui căzut sau chilăvit prin insurgenți	Religia și națiunea	Vârsta	Starea aceuia			Măiestria cu care s-au hrănit	Averea și moșia				Unde, cum și în ce chip s-au întâmplat nenorocirea	Vremea când s-a întâmplat		Numele acelora care l-au văzut când au picat sau s-au chilăvit	Numele muierii aceuia căzut sau chilăvit		Orfani rămași								
				Căs.	Necăs.	În ce ziua, lună și an s-au căsătorit		Are casă sau nu?	Care de fân	Gălete de grâu sămănătură	9		10	11		12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22
1			4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22					
Câmpeni	Măieru Danilă	Român	56	E	--	Febr. 6/1830	Econom	Are două, slabe	3	4	Lângă Abrud, în bătaia cu Kemeny Farcaș au căziut	Iunie 3	1849	Bota Iosif Corcheș Iosif și Plesha Petru	Pitarca Sintioana acum văduvă	40	5		Nicolae Ana Avram Thodor Lazăr	1 Oct. 1835 3 Iul. 1832 24 Sept. 1841 7 Iun. 1845 1 Apr. 1848						
Sohodol	Mihețiu Georgie I. Petru	Român	24	E	--	1845	Ziuăș	Nu-i, șade cu socrii	½	--	În Sohodol, la Capra în bătaia cu Kemeny Farcaș au căzut	1 iunie	1849	Mih Ioan, Shuster u și Paladie Ioan	Curtici Sanda acum văduvă	22	1		Ioan	27 Apr.	1848					

Tabel (continuare)

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22
Câmpeni	Mihon Nicolae	Român	50	E	--	1821	Călăbaș	Are	2	2	În Sohodol, în bătaia cu Kemeny Farcaș căpătând un glonț, au murit	1 iunie	1849	Mihai Vila, Plicu Nicolae, Mihu Ioan și Palaghie Ioan	Gligor Ilona acum văduvă betegoasă	45	--	--	--	--	--
Sohodol	Fortuna Ioan, chilav	Român	30	E	--	20 nov. 1846	Ziuăș	Are ½	--	--	În bătaia cu Kemeny Farcaș lângă Abrud au căpătat glonț și i-au rupt piciorul	3 iunie	1849	Vaida Vasilie, Fortuna Petru, Miheș Petru	Miheș Maria, 20 îngrecată		1	Sofia	7	Oct.	1847
Abrud	Crisan Ioan	Român	40	E	--	1837	Băiaș	Are	--	--	Î-au omorât oștile lui Hatvani în oraș în a doua venire a lui	6 mai	1849	--	Boroș Sabina acum văduvă	23	2	--	--	--	1845 1847
Abrud	Petru Bodoș	Român	42	E	--	1833	Băiaș	Nu are	--	--	Dto	Dto	--	--	Ardeleanu Maria, acum văduvă	32		Nica Dumitru Maria Petru	-- -- -- --	-- -- -- oct.	1835 1842 1844 1849
Abrud	Ziegneanu Solomon	Român	48	E	--	1834	Băiaș	Are	--	--	Dto	Dto	--	--	Câmpeanu Todora, acum văduvă	40	2	-- --	-- --	-- --	1841 1843

Tabel (continuare)

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22
Abrud	Ziegneanu Șandor	Român	50	E	--	--	Băiaș	Are	--	--	--	--	--	--	Nu-i	--	1	--	1	--	1838
Abrud	Oaia ...(?)	Român	40	E	--	1836	Băiaș	Are	2	--	Dto	--	--	--	Prodan Sofia, acum văduvă	40	3	--	--	--	1838 1840 1842
Abrud	Mistra Ioan	Român	80	E	--	1809	Băiaș	Are	1	--	--	--	--	--	Cornean Samfira, văduvă și slabă	65	--	--	--	--	--
Abrud	Crișan Petru	Român	40	E	--	1843	Băiaș	Nu-i	--	---	---	--	--	--	Goia Ana, văduvă	27	1	--	--	--	1846
Cârpeniș	Cemușha Vasilie	Român	36	e.	--	--	Băiaș	Are	3	2	În dealul Serbini, în bătaia cu Kemeny Farcas au căzut	1 iunie 1849	--	--	Măcenica acum văduvă	30	4	--	28 Febr. 6 Oct. 7 Febr. 20 Sept	1839 1842 1847 1849	
Ponorel	Vartan Georgie	Român	28	E	--	1845	Călăbaș	Are	1	1	În Serbina, în bătaia cu Kemeny Farcas au căzut	3 iunie	1849	Choroii Georgie Petricele Nicolae și Orga Nicolae	Muirea s-rămas au măritat	Au rămas părinții	2	Slabi			

Tabel (continuare)

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22
Ponorel	Tomuș Georgie	Român	40	E	--	Ian. 24, 1829	Călăbaș	Are	2	7/2	În varmegia Zarandului fiind dus după bucate, Mai oștile lui Hatvani l-au pușcat	Mai	1849	--	Tomuș Samfira, acum văduvă	36	4	Ana Maria Damian Vasilie	9 18 8 20	Iunie Aug. Mai iulie	1832 1843 1844 1845
Ponorel	Roba Ioan	Român	35	E	--	9 sept. 1837	Văsar	Are	2	½	Dto	Mai	1849	--	Roba Barbura, acum văduvă	--	4	Prunci și o bătrână	--	--	--
Ponorel	Virtan Nicolae	Român	26	E	--	1847	Neguițăto r	Are	1	¼	În Varmegia Zarandului prinzându-l oștile lui Hatvani l-au pușcat	Mai	1849	--	Vartan Maria	--	2	Vasilie Georgie Prunci	9 10	Apr. Febr.	1845 1848
Vidra de Jos	Bacu Ioan	Român	--	E	--	--	Neguițăto r	Are	2	1	În comitatul Zarandului prinzându-l insurgenții, l-au omorât	Iunie	1849	--	Nu s-au însemnat numele văduvei	--	--	--	--	--	--
Vidra de Jos	Bordya Vasilie chilav	Român	--	E	--	--	Ziuăș	--	--	--	Lângă Abrud la Căpruția, în iunie în bătaia cu Kemeny Farcas cu glonț s-au chilăvit	Iunie	1849	--	Are muiere, alta nimica	--	--	--	--	--	--
Supra Petri	Cioară Nicolae	Român	--	E	--	--	Dto	--	--	--	În loagăr fiind beteg au murit	Noiem. 20	1848	--	Numele văduvii nu-i însemnat	--	4	Numele lor nu e scris	--	--	--

Tabel (continuare)

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22
Supra Petri	Popa Petru	Român	--	--	--	--	--	--	--	--	Cu glonț i-au rupt mâna	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--
Săcătura	Vârșciu Ioan	Român	--	E	--	13 iunie 1830	Văsar	Are	1	¼	În Dealul Caprii l-au omorât	-	1849	Crișan Ioan	Vârșciu Maria, acum văduvă	--	4	Samfira Ana Georgie Rafila	23 Oct. 1834 Febr. 1840 Apr. 1845 Aug. 1849	--	--
Săcătura	Georgie Diurdiu	Român	--	E	--	25 sept. 1828	Călăbaș	Are	2	½	La Fântânele l-au pușcat în bătaie	--	1849	Diurdiu Gavrilă	Diurdiu Sintioana	--	4	Rafila Maria Ana Thodora	5 Noie m. 1830 7 Aug. 1834 10 Dec. 1842 8 Febr. 1844	--	--
Săcătura	Popa Nicolae chilav	Român	35	E	--	1844	Ziuș	Nu-i	Nu-i	Nu-i	La Abrud, cu oștile lui Hatvani, în luptă s-au chilăvit	6 mai	1849	Neașu Costantin și Pasca Florea	Popa Samfira	30	2	--	--	--	1844 1847
Săcătura	Popa Todor chilav	Român	28	E	--	--	--	Are	Nu-i	Nu-i	La Abrud, cu oștile lui Hatvani l-au chilăvit	6 mai	1849	Neașu Costantin Schrobu Nicolau	Maria	30	--	--	--	--	--
Săcătura	Gulda Ioan	Român	25	E	--	1844	Econom	Are	1	¼	La Abrud, cu Hatvani s-au chilăvit	6 mai	1849	Neașu Costantin	Todor Maria	22	--	---	--	--	--
Neagra	Tamaș Ursu	Român	45	E	--	--	Văsar	Are	1	½	În bătaia cu Hatvani au căzut mort	--	--	Chandrea Georgie	Numele văduvii nu este semnat	40	7	Cel mai mare	4 Oct.	1830	
Neagra	Lodobă Toma	Român	25	E	--	--	Văsar	Are	--	--	Împregiurul Albei Inferioare au căzut în bătaie	Iunie	1849	Stan Vasilie, Candra Georgie	Numele văduvii nu-i semnat	--	2	--	--	--	--
Neagra	Ignat Pașca, chilav	Român	42	E	--	--	--	Are	--	--	La Abrud, cu oștile lui Hatvani glonțul i-au rupt mâna	Iunie	1849	Stan Vasilie și Candra Georgie	--	--	--	--	--	--	--

Tabel (continuare)

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22
Neagra	Marian Gavrilă	Român	42	E	--	--	--	Are	1	1	În bătaia cu oștile lui Kemeny Farcas i-au rupt mâna dreaptă	--	1849	--	Are muiere, însă nu-i însemnat numele ei	--	--	--	--	--	--
Neagra	Stan Simion, chilăvit în șale	Român	23	--	--	--	--	--	--	--	În bătaia cu Kemeny au căpătat glonț în șale	Iunie	1849	Stan Vasile și Candra Georgie	Nu are	--	--	--	--	--	--
Scărișoara, crângul Lăziești	Pașca Nicolae	Român	--	E	--	--	--	Are	--	--	--	--	--	--	Au rămas muierea	--	--	--	--	--	--
Lăziești	Tomuca Georgie, chilav	Român	--	--	--	--	--	--	--	--	Chilav	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--
Săcătura	Toader Alecsandru, chilav	Român	25	E	--	1849	Zăuș	Are	½	--	La Capra, cu oștile lui Kemeny Farcas s-au chilăvit la amândouă mâinile	Iunie	1849	Neacșu Costantin	Chirilă Sântioana	22	--	Prunci nu-s	--	--	--
Albac	Purchețiu Sântion	Român	29	E	--	1837	Bărdaș	Are	1	1	S-au întâmplat nenorocirea la Traniș cu oștile lui Gyarmati au căzut mort	Noiem. 25	1848	Neagu Gavrilă și Mateș Georgie	Maria Stan, văduvă	26	2	Ana Ioan	--	--	1846 1849

Tabel (continuare)

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22
Albac	Onețiu Ispas	Român	40	E	--	1829	Cărauș	Are	1	1	Oștile lui Gyarmati gonindu-l, au fugit și betegindu-se au murit	25 noiem.	1848	Nicula Nicolae și Mateș Georgie	Onețiu Samfira, văduvă	35	8	Maria Ana Ioan Dimitrie Sântion Parastie Gavrilă Nicolae			1831 1833 1834 1837 1840 1842 1845 1847
Albac	Hanu Georgie	Român	24	E	--	1846	Văsar	Are	½	½	La Giurcuțea, în bătaie cu Busgayi au căzut mort	28 mai	1849	Neagu Gavrilă și Mateș Todor	Pleșa Ana	22	1	Parastie			1846
Albac	Onețiu Moisi	Român	38	E	--	1839	Plutaș	Are	2	1	În Capu Dealului la râul Căleți cu oștile lui Busgayi au căzut	28 mai	1849	Nicola Nicolae și Coste Ioan	Nicula Todosie	30	2	Oana Gavrilă			1844 1847
Albac	Mateș Georgie	Român	70	E	--	1824	Zidar	Are	2	2	La Cricău	29 mai	1849	Balint prefectul	Rusanda	60	1	Ioan			1836
Albac	Nicula Nicolae chilav, un picior rupt	Român	30	E	--	1838	Cantor	Are	2	2	La Fântânele ca Hognoși au căpatat glonți și i-au rupt piciorul în bătaia cu Vasvary	Iunie 24	1849	Dimitrie Neacșu, Lazar Sântion	Roșu Ana îngrecată	28	3	Ioan Thodor Georgie			1839 1842 1846

Tabel (continuare)

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22
Albac	Tomuș Nicolae	Român	56	E	--	1814	Văsar	Are	2	1	La Traniș au picat	25 noiem.	1848	Todea Georgie Mateș Georgie	Pătrușel Maria, neputincioasă	--	--	--	--	--	--
Albac	Pavel Vasiliie	Român	30	E	--	1843	Văsar	Are	1	½	La Fântânele, cu oștile lui Vasvary au căzut	24 iunie	1849	Neagu Gavrilă, Coste Ion	S-au măritat	--	1	Sântioana			1849
Corna	Precup Petru	Român	50	E	--	--	Băieș	--	--	--	Împrejiurul Bălgradului, în bătaie au căziut	--	--	--	Muierea văduvă	38	5	Prunci mici, cel mai mare de 10 ani			
Sohodol	Napău Georgie	Român	34	E	--	1835	Ziuăș	Are	1	1	Împrejiurul Abrudului au căzut au mort	1 iunie	1849	Gioancă Georgie și Marița Iuon	Ana	30	3	Iosana Thecla Ioan	25 Octo m. 1839 Aug. 1844		
Zlatna	Ioan Roșca	Român	22	E	--	--	Cohari	Are	Are ca o gazdă de mijloc		În revoluția Zlatnii	11 oct.	1848	Tot orașul Zlatna	Ana, văduvă	21		Elena Agaftia	6 Aug. 1847 Mart 1849		
Zlatna	Ioan Olariu	Român	28	E	--	--	--	--	--	--	L-au pușcat în drum rebelii	6 aprilie	1849	Parohul local	Vlasia	35	--	--	--	--	-
Zlatna	Petru Vințian	Român	25	E	--	--	--	Are puțină moșie de fân și cucuruz			Dto	--	--	Parohul local	Sofia	23	1	Ioan	15 Mart.	1844	
Zlatna	Angel Chatalina	Român	51	E	--	--	--	are	Are o mică grădină		Viind din pădure l-au pușcat	18 iunie	1849	Petru Magda și Ioan	Ana	40	3	George Ștefan și Nicolae deodată gemeni	1 Ian. 1842 24 Aug. 1844		
"	Ioan Perțea	Român	58	E	--	--	Cohari	Are	Nimica		Viind de la coh, l-au pușcat	17 mai	1849	Tot orașul Zlatna adeverează	Maria	52	2	Nicolae Ana	5 Aug. 1843 Mart. 1845		

Tabel (continuare)

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22
"	Georgie Cristea	Român	27	E	--	--	Cohari	Au ars	Nimica		Ducându-l rebelii cu ei la Bărbant l-au pușcat	Aprilie	1849	Adeverează parohul din Bărbant	Veronica	28	1	Ștefan	17	Mart.	1848
"	Candin Poenariu	"	40	E	--	--	Cohari	Are	Nimica		În Dealul Boița au căzut de glont	18 iunie	1849	Ștefan Buta și Ștefan Bucuman	Elisabeta	25	--	--	--	--	--
"	Georgiu Troncheș	"	37	E.	--	--	--	Are	Puțină moșie		l-au pușcat	6 aprilie	1849	Toată comunitatea	Paraschiva	32	1	Ioan	--	--	1844
Zlatna	Georgie Ieremie	"	40	--	Nu	--	--	Are	1	1	l-au pușcat rebelii	Dto	1849	Comunitatea toată	Are tată slab de 70 de ani	--	--	--	--	--	--
Zlatna	Ioachim Samfirică	Român	60	--	--	--	--	Are	Ca o gazdă de mijloc		În Dumbravă l- au pușcat	6 aprilie	1849	Adeverează vecinii toți	Anisia	50	2	Ilina Ana	--	--	1833 1836
"	Petru Ienișeriu	Român	54	Vă duv	--	--	--	Are	Are	Are	În oraș, pușcat au căzut	6 aprilie	1849	Parohul local	Nu-i	--	--	Elena Petru Ana	--	--	1833 1835 1841
"	Toader Ianișău	"	55	--	--	--	Are	Ca o gazdă de mijloc			Oștile lui Kemeny Farcas l-au omorât	"	1849	Vecinii	Ana	40	8	Pruncii toți neharnici			
"	Nicolae Modiștiu	"	41	E	--	--	--	Are ca o gazdă de mijloc			În grădină l- au pușcat rebelii	18 iunie	1849	Comunitatea întreagă	Iluria	36		Ștefan Georgie Nicolae Maria	N	--	1822 1838 1841 1844
Zlatna	Petru Buldea, june	"	26	--	Nu	--	--	Are			În Zarand căpătând glont prin genunchi , umbă în cârje	Noiem- brie	1848	Savastia Popescu	--	--	--	--	--	--	--
Vultori	Crișa Petru	Român	35	E	--	--	--	Are	1	½	În Dealu Rudelor l-au pușcat rebelii	23 mai	1849	Vecinii	Samfira văduvă	28	--	Nu sunt	--	--	--

Tabel (continuare)

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22
"	Nicolae Greceanu	"	68	E	--	--	--	Are	2	¼	La Prislop în bătaie căpătând glonț, au murit	8 aprilie	1849	Vecinii toți	Marina văduvă	30	1	Fată	--	--	1839
"	Floca Rușană	"	40	E	--	--	--	Are	1	--	Împrejurul Albei Inferioare, în bătaie au căzut	1 iunie	1849	Vecinii	Elena văduvă	29	2	--	--	--	1841 1843
Galați	Nicolae Pop	"	60	E	--	--	--	Econom	Are moșie de cucuruz, de grâu și fân		În vile Idilului, cu lupta cu căzut	Iunie	1849	Vecinii	Floarea	50	--	Pruncii sunt mari			
"	Iepure Ioan	--	50	E	--	--	--	--	Are	Puțin	L-au pușcat rebelii	Iunie	1849	Sevasit Popescu	Sofia	41		Ana Petru	--	--	1834 1832
Valea Dosului	Popa Ioan	Român	87	E	--	--	Băiaș	Are	--	½	La casa lui l-au tăiat rebelii	Mai 31	1849	Vecinii care l-au și înormântat	Nu-i	Nu-i	1	Neпоată chilavă, de părinți săracă, de 24 ani	--	--	--
"	Brudariu Ioan	"	39	E	--	--	--	--	--	--	La Zlatna au picat	11 oct.	1848	Mai mulți orașeni	Nu-i		3	Sofia Vasile Nicolae	--	--	1834 1839 1841
"	Pelea Macavei	"	52	E	--	--	Econom	Are	4	1	În sat l-au pușcat rebelii	31 mai	1849	Vecinii care l-au îngropat	Maria	32		Ștefan Ioan Ana Susana Paraschiva	--	--	1828 1830 1837 1841 1843
"	Onuțiu Ilie	"	58	E	--	--	Econom	Are	5	1	L-au pușcat rebelii	31 mai	1849	Vecinii	Nu trăiește	--	2	Sofia Samfira	--	--	1834 1839
"	Giurgiu Nicolae	"	35	E	--	--	Băiaș	Are	6	1	În Troian, în bătaie au picat	6 aprilie	1849	Vecinii	S-au măritat	--	2	Iosif Maria	--	--	1841 1844

Tabel (continuare)

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22
"	Dubașiu Simion, plesurit	Român	34	E	--	---	Băiaș	Are	--	1/2	În bătaie la Zlatna au căpătat glonțiu într-o mână	6 aprilie	1849	Vecinii	Ana	31	3	Maria Elena Elisabeta	--	--	1840 1844 1846
"	Vălcu Onu, chilav	"	37	E	--	--	Econom	Are	1	1/4	În Zlatna s-au plesurit	11 oct.	1848	Vecinii	Maria	32	1	Georgie	--	--	1834
"	Hedeș Ioan, chilav	"	38	E	--	--	Ziuăș	Are	Ca o gazdă de mijloc		Crășanului s-au plesurit la un picior	6 aprilie	1849	Vecinii	Rafila	32	8	Cel mai mare de 20 de ani			
"	Tifteu Nicolae, chilav	"	24	E	--	--	Băiaș	Are	Moșie de mijloc		În Zlatna l-au plesurit la o mână	11 oct.	1848	Vecinii	Parastie	21	1	Ioan	1	Iunie	1849
"	Brânsei Sofion	"	57	E	--	--	"	Are	3	1/2	În Zlatna s-au plesurit în șale	19 iunie	1849	--	Paraschiva	50	--	Toți crescuți			
"	Rus Ioan	Român	31	E	--	--	"	Are	1	1	În Zlatna s-au plesurit	21 mai	1849	Vecinii	Maria	30	--	--	--	--	--
Trâmboșele	Șerban Georgie	Român	45	E	--	--	--	Are	Are	Are	În Zlatna au picat	--	--	--	Este văduvă	40	1	O fată de 20 ani	--	--	--
Pătrânjani	Ioan Plăcintă	"	60	E	--	--	--	Are	--	1/4	În Zlatna prin Ózserégi	11 oct.	1848	Judele și parohul	Todosia	50	--	--	--	--	--
"	Pătruțiu Ieremie	"	50	E	--	--	--	Are	Puțin		În grădina lui I- au pușcat	4 aprilie	1849	"	Sofia	30	4	Alexandru Costantin Daniel Filip	27 -- -- --	Sept. -- -- --	1837 1839 1831 1830
"	Pătruțiu Turcu	"	60	E	--	--	--	Are	Puțin		În sat l-au pușcat rebelii	Iunie	1849	"	Ilina	30	2	Sofia Maria	-- --	-- --	1841 1839
"	Nicolae Câmpeanu, plesurit	"	40	E	--	--	--	Are	Puțin		În Zlatna l-au pușcat în pept, trăiește	11 oct.	1848	"	Anisia	--	--	--	--	--	--
"	Gligor Păcurariu, tăiat în cap, trăiește	"	20	--	Nu- i	--	--	Are	Are	Are	În Zlatna l-au plesurit	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Tabel (continuare)

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22
"	Gligor Păcurariu, tăiat în cap, trăiește	"	20	--	Nu-i	--	--	Are	Are	Are	În Zlatna l-au plesurit	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--
"	Vasilie Zaharie	"	20	E	--	--	--	Are	Are	Are	În Zlatna l-au plesurit la o mână	Iunie 1849	1849	--	Floarea	54	--	--	--	--	--
Feneș	Georgie Toderescu	"	58	E	--	--	--	Are	1	1 ½	În jurul Albei în bătaie au picat	--	--	--	O maică slabă de 68 de ani	--	--	--	--	--	--
"	Simion Pașca	"	25	--	Nu-i	--	--	Nu-i	Nimica	În jurul Albei, în bătaie au căziut	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--
"	Tomuș Petru	"	65	E	-	--	Cărbunar	Are	Puțină	La Tăuți l-au pușcat	--	--	--	--	Măriuța	65	--	--	--	--	--
"	Petru Vințean	"	67	E	--	--	Plugar	Au ars	Are	La casa lui l-au tăiat	Iunie 1849	--	1849	--	Măriuța	62	--	--	--	--	--
Presaca	Iacov Morariu	Român	60	E	--	--	Zluaș	Nu-i	Puțină	În Zlatna l-au pușcat rebelii	11 oct. 1848	Cantorul satului care l-au adus cu carul	--	--	Floarea văduvă	60	--	--	--	--	--
"	Toader Stanciu	"	75	E	--	--	--	Au ars-o	Puțină	L-au pușcat rebelii	4 aprilie 1849	--	1849	Vecinii	Ana, slabă	68	--	--	--	--	--
"	Gligor Ieremie	"	36	E	--	--	--	Au ars	Nimica	La casa lui l-au pușcat	4 aprilie 1849	--	1849	Vecinii	Todora	30	4	Cel mai mare de 10 ani și cel mai mic de 2 ani	--	--	--
"	Gligor Toma	"	50	E	--	--	--	Nu-i	Puțină	În casa lui i-au tăiat mâinile, apoi l-au pușcat	4 aprilie 1849	--	1849	Vecinii	Paraschiva	30	--	--	--	--	--

Tabel (continuare)

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22
"	Antoniu Golden	"	45	E	--	--	--	Nu-i	Nimica		L-au pușcat rebelii	11 oct.	1848	Ion Stancu, vecinii Cristian și Ioan	Paraschiva	30	3	Prunci mici	--	--	--
"	Ilie Gligor	"	30	E	--	--	--	Au ars	Puțină		În vii, lângă Bălgrad, în luptă au căzut	--	--	Todor Laslău	Au pușcat-o	--	1	Prunc	--	--	1846
"	Dumitru Ursu, plesurit	"	18	--	Nu	--	--	Au ars	Puțină		I-au tăiat vârful limbii, nasul și urechile rebelii	4 aprilie	1849	Se vede și astăzi: surd, mut	O mamă slăbănoagă și 4 surori mici	--	--	--	--	--	--
Feneș	Ioan Toderici	"	60	E	--	--	Zăuaș	Are	Puțină		Lângă sat l-au pușcat	--	--	Preotul Laslău Simion și alți mulți	Ana	54	--	--	--	--	--
"	Petru Rău	"	52	E	--	--	Cărbunar	--	Puțină		La Presaca l-au pușcat	Iunie	1849	--	Petca	32		Ana	8	febr.	1849
"	George Adam	"	72	--	--	--	--	Au ars-o	Puțină		Rebelii l-au tăiat cu săbiile, e chilav	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--
Muncel	Rancea Simion	"	25	E	--	--	Econom	Are	Nu mai grădina		În bătaia cu Kemeny Farcas au picat pușcat	Iunie	1849	Hărduțiu Todor	Sava	40	--	Nu sunt			
Cioara	Crucețe Ioan	Român	35	E	--	--	Băiaș	Are	--	--	În lara l-au tăiat călăreții	4 ian.	1849	Vasile Rusu, Baci Petru, Rusu Filip	Parastia	29	2	Iacov Georgie	--	--	1836 1848
"	Rusu Antonie	"	39	E	--	--	Metalturg	Are	1 ½	1 ½	Dto	4 ian.	1849	Dto	Nastasia	27	2	Simion Dochia	--	--	1829 1836
"	Baci Gavrilă	"	40	E	--	--	"	Are	1	1	Dto	--	--	Dto	Au murit		1	Maria	--	--	1838
Muncel	Reuția Dumitru	"	45	E	--	--	Băiaș	Are	½	--	Dto	Dto	--	Hărduțiu Todor și alții	Nastasia	37	--	--	--	--	--

Tabel (continuare)

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22
"	Baci Gavrilă "	"	40	E	--	--	"	Are	1	1	Dto	--	--	Dto	Au murit		1	Maria	--	--	1838
Muncel	Reuția Dumitru	"	45	E	--	--	Băiaș	Are	½	--	Dto	Dto	--	Hărduțiu Todor și alții	Nastasia	37	--	--	--	--	--
"	Ranța Simion	"	25	E	--	--	Econom	Are	--	--	La Sohodol în bătaia cu Kemeny au picat de glonț	Iunie 1	1849	Dto	Sava	40	--	--	--	--	--
"	Piticu Macavei, chilav	"	40	E	--	--	Econom	Are	Ca o gazdă de mijloc		La Dealu Craiului au degerat în loagăr	Dec.	1848	Vecinii	Nu are	--	--	--	--	--	--
"	Giurgiu Pavel, chilav	"	22	--	Nu	--	Ziuăș	Lângă părinți foarte săraci			Deasupra Shohodolului în bătaia cu Kemeny l-au pușcat în picior	Iunie	1849	Hărduțiu Todor	Nu-i	--	--	--	--	--	--
Offenbaia	Capra Ioan	"	53	E	--	--	Băiaș	Are	Are		La Litta Ungurească s-au tăiat cu săbiile	6 ian.	1849	Dupu Ion, Drăgan Ion	Maria	30	--	--	--	--	--
"	Fornade Georgie	"	43	E	--	--	Băiaș	Are	2 ¼	1	Dto	Dto	Dto	Dto	Floarea	26	--	--	--	--	--
"	Filip Mihai	"	34	E	--	Octom. 1844, a doua oară	Băiaș	Nu-i	½	½	În bătaie la Litta Ungurească	Dto	Dto	Dto	Lina	25	Cu Ștefan 2 mui eri 5	Ștefan Ana Ioan Nastasia Todoră	17 Nov. 1837 31 Mart. 1840 20 Sept. 1845 12 Ian. 1847 16 Mai 1848	--	--
Muncel	Giurgiu Pavel, chilav	Român	22	--	Nu	--	--	Șade lângă părinți foarte săraci			În bătaia cu Kemeny l-au pușcat prin picior, e chilav	Iunie	1849	Hărduțiu Todor, căpitan	Nu-i	--	--	Nu sunt	--	--	--
Șartoș	Boca Todor	"	40	E	--	--	Econom	Nu-i	Nu-i		L-au pușcat rebelii	Ian. 4	"	Iepure Todor, Andreica Gavrilă,	Todora	35	3	Georgie Todor Ioan	--	--	1843 1846 1849

Tabel (continuare)

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22
Șartoș	Marca Alexie	"	50	E	--	--	Econom	Are	2	1 ½	În Reteți, în loagăr au murit de moarte firească	Sept.	1848	Iepure Todor Andreica Gavrila	Todora	45	6	Varvara Safta Maria Ioana Ioan Veselie	--	--	1834 1837 1839 1844 1846 1848
Șartoș	Pleșa Iacov, chilav	"	46	E	--	--	Dto	Are slabă	1	½	La Dealul Craiului i-au degerat picioarele	Dec.	1848	Dto	Ana	40	--	--	--	--	--
Șartoș	Pleșa Ioan, chilav	"	25	--	Nu	--	--	Slabă	1	½	Dto	Dec.	1848	Fornade Ioan, judele	--	--	--	--	--	--	--
Șartoș	Marcu Vasilie, chilav	"	21	--	Nu	--	--	--	--	--	La Litta Ungurească pușcat, chilav	Ian. 6	1849	Pleșa Ioan, Boca Gavrila	--	--	--	--	--	--	--
Șartoș	Dondoș Georgie, chilav	"	30	--	Nu	--	--	--	--	--	La Brad l-au pușcat prin mână, acum e chilav	Noiem v.	1848	Pleșa Todor, Fornade Ioan	--	--	--	--	--	--	--
Roșia	Grita Pascu	"	--	E	--	--	--	--	Nimica	--	În Zarand au picat	Dto	Dto	--	Este văduvă	--	3	Prunci	--	--	--
Roșia	Avram Georgie	--	--	--	--	--	--	Are	Nimica	--	În Dealul Băiașilor l-au tăiat rebelii	28 aprilie	1849	--	Este văduvă	--	--	Nu sunt	--	--	--
Roșia	Giurgiu Ilie	"	--	--	--	--	--	--	--	--	Dto	--	--	--	Nu-i	--	3	Prunci	--	--	--
Brădești	Cătană Ștefan	Român	28	E	--	--	Econom	Slabă	1	¼	La Tiuș l-au pușcat rebelii	Mai	1849	Surdea Alexie	S-au măritat	--	2	Ioan Vasilie	--	--	1844 1847
Dto	Ciocărlie Simion	"	41	E	--	--	Aurar	Slabă	Grădină	--	La Litta Ungurească	Ian.	1849	Suciu Matei	Dochia	32	2	Maria Sofia	--	--	1838 1846
Brădești	Lobonea Costantin	"	35	E	--	--	Econom	Are	Mosie de mijloc	--	Au degerat la Ciucea din care au murit	Dec.	1848	Sătenii	Safta	43	--	--	--	--	--

Tabel (continuare)

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22
Brădești	Surdea Savu, chilav	"	35	E	--	--	Econom	Are	1	½	Viind de la Ciucea, l-au pușcat rebelii	Dec.	1848	Dto	Maria	23	--	--	--	--	--
Brădești	Hurtoi Crăciun	"	36	E	--	--	Econom	Are	1	½	Din loagăr de la Ciucea întorcându- se bolnav, au murit	Dec.	1848	Sătenii	Ioana	31	3	Filip Maria Constantin	--	--	1841 1843 1845
Muncel	Reșița Dumitru	"	25	E	--	--	Econom	Are	½	--	La Iara pușcat	Ian. 4	1849	Hărduțiu Todor	Nastasia văduvă, zace în pat	37	--	Nu sunt	--	--	--
In summa săraci 211	văduve 85, prunci																				

Din Protopopiatul Zlatnii însemnare a celor omorâți și chilăviți prin insurgenți

Original, AMS, fond 12/Pr. 1848-1850. Morți în revoluție, biserici distruse, sate arse. Ajutoare date, situații, rapoarte.

Dârste, [fără dată]

Consignație

Despre indiv[izii] de națiunea română din satul Daerstele Brașovului carii în revoluția magyară din anul 1848/9 de insurgenți s-au omorât și schilăvit.

Nr.	Numele		Locul locuinții	Numele văduvelor	Nr. pruncilor	Modul		Locul omorării		Meseria sau caracterul	Starea averii sau a substanței	Reflecții
	mortului	schilavului				morții	schilăvirii	unde și cum	și când			
1.	G. Săcelea	--	Daerste	Au murit	5	Pușcat	--	La Satulung	13 dec. 1848	Plugar	De mijloc	Numitul G. Săceleanul vrând ca să ducă familia unui român de la Izalulm/7 sate/la Brașov pe drum prin pușcă l-au omorât luându-i carul și boii săi
2.	Par[aschiv] Irimie	--	Dto	Dto	--	Bătută cu baioneta	--	La Daerste	8 ian. 1849	Cusătoare	Mizerabilă	Numita P. Irimie fiind în drum o au bătut-o cu baionetele, cerându-i bani, care după o zi au și murit.
3.	Par[aschiv] Ardelean	--	Dto	Iohann Ardelean	2	Pușcată	--	La Daerste	13 mart. 1849	Muncă cu ziua	De mijloc	Numita P. Ardelean mergând pe drumul Brașovului au împușcat-o fără de a o mai întreba nimic

Prin Toma Bârsan,
paroch locului

Original, AMS, fond 12/Pr. 1848-1850. Morți în revoluție, biserici distruse, sate arse. Ajutoare date, situații, rapoarte.

[Fără loc, fără dată]⁷

Nr. Crt	[numele Protopopiatului]	Pfar[er] (preoți uciși)	Männer (bărbați uciși)	Weiber (femei ucise)	Pfar[kirche] c. M (pagube biserici)	Pfargem[inde] c.M (pagube parohii)
1	2	3	4	5	6	7
1.	Brooser	1	69	2	2495	28000
2.	Sekuler	-	20	1	--	3965
3.	Klausenburger	-	114	65	24047	311249
4.	Doboka Superior	1 spânzurat (aufgehängt)	49	1	2095	27468
5.	Marosiensis	-	82	1	--	20493
6.	Degus	-	82	1	--	--
7.	Kövar (die Glocken aller Kirchen wurden weggen[ommen])	--	7	--	--	--
8.	Iliensi	--	26	1	541	28894
9.	Torda Inferior (etliche Klischen Glocken)	1 împușcat (erschossen)	105	8	Numerisch nicht angegeben (neredat numeric)	
10.	Palos (die übrig[en] Schaden sind nicht angegeben)	(erschossen) împușcat	76	3	--	11924
11.	Mediasch	--	7	--	Generisch angegeben (dat generic)	
12.	Vásárhely (drei Gemeinde reformirt gen. mehrere Glocken weggef[ührt])	1	84	3	1640	185928
13.	Borgo	--	33	5	Generisch (generic)	
14.	Ujgyház	--	12	--	110	3400
15.	Zarand	6	479	98	46042	353566
16.	Hidvegensis	--	38	15	Generisch (generic)	
17.	Küküllő Superior	--	78	14	Generisch (generic)	
18.	Déva	--	56	12	1426	54588

⁷ Documentul de față reprezintă sub forma unui concept, o încercare de sintetizare a pagubelor și victimelor din toate protopopiatele ortodoxe ale Transilvaniei, având la bază rapoartele trimise de protopopi, publicate de noi în paginile de față. Fiind un concept, autorul lui nu cuprinde toate datele, mai mult numeroasele corecturi făcute pe text și încercările de calcule fiind eronate sau incomplete (vezi notele de mai jos), sugerează că documentul trebuie privit cu circumspecție.

Tabel (continuare)

1	2	3	4	5	6	7
19.	Doboka	--	16	--	100	17750
20.	Alba Inferior	--	267	46	Wiele Kirchen und Dörfer abgebrannt, viel Vieh weggenommen (multe biserici și sate arse, multe vite luate)	
21.	Coronensis III. Tractus	--	1	--	459	75652
22.	Coronensis II. Tr[actus]	--	5	--	Generisch (generic)	
23.	Coronensis I. Tr[actus]	--	93	8	8748	142900
24.	Hatzeg	--	20	--	428	12000
25.	Algyógy (viele Kirchen Häuser und Dörfer viel Vieh...)	--	152	22	772	34309
26.	Mercuriensis	--	8	--	Generisch (generic)	
27.	Kolos Inferior	--	51	4	Generisch (generic)	
28.	Zlatna	--	194	47	10619	163481
29.	Torda Superior (Glocken, Kelchen...)	1	116	4	11970	49000
30.	Kőjhalm]	--	2	--	--	
31.	Fogoras	--	41	--	Generisch (generic)	
32.	Szolnok Inferior	--	23	10	Generisch (generic)	
33.	Schaesburg	--	28	--	800	Generisch (generic)
34.	Küküllő Inferior	--	77	--	Generisch (generic)	
35.	Lupsa	--	139	43	12374	292031
36.	Klaudiopol. Inferior	--	55	--	Generisch (generic)	
37.	Hermannstadt I	--			Generisch (generic)	
38.	Hermannstadt II	--	22 ⁸	--	143	118031
39.	Beretzsk	--	61	26	In genere	
N.B.	Szeben	--	88	1	70	6000
N.B.	Türkesch	--	43	--	95	5058
	[Summa]	8	3188 ⁹	440 ¹⁰	125148 ¹¹	2059597 ¹²

Concept, AMS, fond 13/Pr. Tabloul parohiilor, preoților și familiilor din Arhiepiscopie; pagube și torturi în 1848-1849, doc. f.n.

⁸ Număr tăiat.

⁹ Conform calculelor făcute de noi, luând în considerare datele din tabel, suma corectă este 2919.

¹⁰ În urma recalculării, suma corectă este 441.

¹¹ Conform calculelor făcute de noi, luând în considerare datele din tabel, suma corectă este 124.968 fl.

¹² Conform calculelor făcute de noi, luând în considerare datele din tabel, suma corectă este 1.957.687 fl.